

MIZGÎNÎ

New Testament in Kurdish (Latin)

Contents

MIZGÎNÎYA LI GORA METTA	1
MIZGÎNÎYA LI GORA MARQOS	46
MIZGÎNÎYA LI GORA LÛQA	74
MIZGÎNÎYA LI GORA YÛH'ENNA	118
K'ARÊD ŞANDÎYA	152
NE'MA AQÛB	195
NE'MA PETRÛSE PÊŞIN	200
NE'MA PETRÛSE DUDA	206
NE'MA YÛH'ENNAYE PÊŞIN	210
NE'MA YÛH'ENNAYE DUDA	216
NE'MA YÛH'ENNAYE SISÎYA	217
NE'MA CIHÛDA	218
NE'MA PAWLOS R'OMAYÎYAR'A	220
NE'MA PAWLOSE PÊŞIN - KORINT'ÎYAR'A	240
NE'MA PAWLOSE DUDA - KORINT'ÎYAR'A	259
NE'MA PAWLOS GALATÎYAR'A	271
NE'MA PAWLOS EFESÎYAR'A	279
NE'MA PAWLOS FÎLÎPÎYAR'A	287
NE'MA PAWLOS KOLOSÎYAR'A	292
NE'MA PAWLOSE PÊŞIN - T'ÊSALONÎKÎYAR'A	298
NE'MA PAWLOSE DUDA - T'ÊSALONÎKÎYAR'A	303
NE'MA PAWLOSE PÊŞIN - TÎMOT'ÊYOR'A	306
NE'MA PAWLOSE DUDA - TÎMOT'ÊYOR'A	312
NE'MA PAWLOS TÎTOR'A	316
NE'MA PAWLOS FILÎMONR'A	319
NE'MA ÎBRANÎYAR'A	321
E'YANTÎYA YÛH'ENNA	337

MIZGÎNÎ

Language: Kurmancî (Northern Kurdish)
Provided by: Institute for Bible Translation

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or excerpts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2018-12-01 from source files dated 2018-11-30.
ISBN: 978-1-5313-1898-7

MIZGÎNÎYA LI GORA METTA

Pêşgotin

Li gora r'êzkirina k'itêbêd Peymanaf* Nû, «Mizgînîyaf* Îsaf* Mesîhef* li gora Metta» k'itêba pêşin (e'wlin) e. Bi fikira zana eva k'itêba sedsalîya pêşinda li Entakyayê hatîye nivîsarê. Ji hingêda h'eta niha eva k'itêba bûye ç'e'vkanîk bona wan merivêdf* ku dixwazin r'astîya Xwedê nas kin, awa gotî Îsa Mesîh. Li gora şe'detîya civînaf* sedsalîya dudada, xudanê vê k'itêbê Mettayê şandîf* bûye, yê ku hê berî r'asthatina Îsa xercgirf* bû, ku jêr'a «Lêwîf*» jî digotin (Marqos 2:14; Lûqa 5:27).

Eva k'itêba mizgînîya vê yekê dide, ku Îsa ye Xilazkîrf* û P'adşayê ji Xwedêda sozdayî. Eva mizgînîya dibêje, ku Îsa ne t'enê Xilazkîrê mîletê cihûyaf* ye, lê yê mîletêd t'emamîya dinyayê ye jî.

Mizgînîya Metta ji her sê Mizgînîyêd mayîn zêdetir be'sa Peymanaf* Kevin dike, çimkî meremê vê k'itêbê ev e, wekî îzbat ke, ku Îsa hema xût Xwexa ye ew Xilazkîrê sozdayî û bi vî awayî nivîsarêd cihûyaye pîrozf* (awa gotî nivîsarêd Peymana Kevin) hatine sêrî. Metta k'itêba xweda ji çil cara zêdetir be'sa wan nivîsarêd Peymana Kevin dike. Ji wan çîya gelek aha nivîsar in: «Ev yek aha qewimî, ku ew gotina Xudanef* bi zarêf* p'êxemberf* hatibû gotinê bê sêrî...» (1:22; 2:15, 17-18, 23; 4:14-16; 8:17; 12:17-21 û yêd mayîn). Usa jî Metta gelek cara dinivîse, ku Îsa çawa «Kur'êf* Dawid» tê h'esabê, çimkî Mesîhê sozdayî wê ji r'ik'inyataf* Dawidf* p'adşa bihata (1:1, 20; 9:27; 12:23; 15:22; 20:30-31; 21:9, 15; 22:41-45).

Ev Mizgînî ji hersêkêd mayîn bi vî awayî jî berç'e'v dibe, ku dewsa navê

«Xwedê» gelek cara xebera «E'zman» hatîye xebatê, sebeb ew bû ku cihûya nedixwestin her gav navê Xwedê banîna ser zarê xwe, çimkî pîroz e, lema jî Metta dûrva dihat. Mesele, dewsa «P'adşatîyaf* Xwedê» 33 cara «P'adşatîyaf* E'zman» nivîsar e, lê «P'adşatîya Xwedê» t'enê pênc cara nivîsar e.

Nivîsk'arê k'itêbê serhatîya Îsa bi hûr-gilî dinivîse. Ew ji r'ik'inyat û bûyîna Îsada destpêdike, paşê dinivîse Ew çawa pê avê tê nixumandinêf* (imatkirinê), tê cêr'ibandinêf*, paşê derheqa kirêd Wîye Celîlêdaf* dinivîse, çawa dannasîn kir, hîn kir û nexweş qenc kirin. Paşê dinivîse ku Ew çawa ji Celîlê tê Orşelîmêf*, r'ojêd h'eftîya Xweye xilazîyê li wir çawa derbaz dike û çawa hate xaçkirinêf* û ji mirinê r'abû.

Mizgînîya Mettada Îsa çawa dersdarekîf* mezin k'ifş dibe, yê ku h'ukumê Wî heye Qanûnaf* Mûsaf* şiroveke û bona P'adşatîya Xwedê dannasîn ke. Usa jî dide k'ifşê ku Ew wek'îlê Qanûna Xwedê û peymanêyî amin e, ku meremê Xwedê diqedîne û tîne sêrî. Mizgînîya Mettada hînkinêd Îsa p'ar-p'ar dîyar dibin û ev p'ar bi vê r'êzkirinê berç'e'v dibin:

1. Dannasînîya serê ç'îyê ber merivayê vedike, ku zar'êd P'adşatîya Xwedê çiqasî xwezilî ne û gerekê r'abûn-r'ûniştin, borc û jîyîna xweda jî çawa bin (serê 5-a h'eta 7-a).
2. T'emîyêd bona şagirtaf*, wekî qulixê şandîtîya xweda çawa P'adşatîya Xwedê dannasîn kin (serê 10-a).
3. Sur'a P'adşatîya Xwedê û h'eft mesele (13-a).
4. Li ser vê dinê zar'êd P'adşatîya Xwedê, awa gotî bawermendêd Îsa Mesîh gerekê hindava hevda çawa bin (serê 18-a).

5. Hînkirinêd li ser r'ojêd axirfîyê û hatina P'adşatîya Xwedê (serê 24-a û 25-a).

Serecema fikira k'itêbê

R'ik'inyata Îsa û bûyîna wî (1:1–2:23)

Qulixê Yûh'ennayêf* nixumdarf*

(3:1-12)

Nixumandin û cêr'ibandina Îsa

(3:13–4:11)

Dannasîni û şixulêd Îsaye li Celîlêda

(4:12–18:35)

R'îya Îsaye ji Celîlê h'eta Orşelîmê

(19:1–20:34)

H'eftîya Îsaye xilazîyê li Orşelîmê û dor-berêd wêda (21:1–27:66)

R'abûna Îsa ji mirinê û şagirtava xuyabûna Wî (28:1-20)

R'ik'inyata Îsa

(Lûqa 3:23-38)

1 Ev e r'eqema r'ik'inyataf* Îsaf*

Mesîhf*, r'ik'inyata Dawidf*,

r'ik'inyata Birahîmf*:

² Birahîmr'a Îshaqf* bû,

Îshaqr'a Aqûbf* bû,

Aqûbr'a Cihûdaf* û birava bûn,

³ Cihûdar'a Pêrês û Zera bûn, (navê dîya wan T'amar bû),

Pêrêsr'a Hesrûn bû,

Hesrûnr'a R'am* bû,

⁴ R'amr'a Amînadav bû,

Amînadavr'a Nehşon bû,

Nehşonr'a Selmon bû,

⁵ Selmonr'a Bowaz bû, (navê dîya wî R'exabf* bû),

Bowazr'a Ovêd bû, (navê dîya wî

R'ût' bû),

Ovêdr'a Yêşaf* bû

⁶ û Yêşar'a Dawid p'adşa bû.

Dawid p'adşar'a Silêmanf* bû, (dîya wî berê k'ulfetaf* Ūrîya bû),

⁷ Silêmanr'a R'ehobowam bû,

R'ehobowamr'a Ebîya bû,

Ebîyar'a Asaf† bû,

⁸ Asafr'a Yêhoşefat bû,

Yêhoşefatr'a Yoram bû,

Yoramr'a Ūzîya bû,

⁹ Ūzîyar'a Yotam bû,

Yotamr'a Ahaz bû,

Ahazr'a Hizqîya bû,

¹⁰ Hizqîyar'a Minaşer bû,

Minaşer'a Amos bû,

Amosr'a Yoşîya bû

¹¹ û Yoşîyar'a Yexonîya û birava

bûn. Wî çaxî cime't sirgûnf* çû Babilonêf*.

¹² Lê pey sirgûnçûyîna Babilonêda,

ji Yexonîyar'a Şaltîyêl bû,

Şaltîyêlr'a Zerûbabel bû,

¹³ Zerûbabelr'a Abîyûd bû,

Abîyûdr'a Êlyaqîm bû,

Êlyaqîmr'a Azûr bû,

¹⁴ Azûrr'a Sadoq bû,

Sadoqr'a Axîn bû,

Axînr'a Êlyûd bû,

¹⁵ Êlyûdr'a Êlazar bû,

Êlazarr'a Metan bû,

Metanr'a Aqûb bû,

¹⁶ Aqûbr'a Ūsivf* bû, mêrê

Meryemêf*, ya ku Îsaf* ji

wê welidî, ku Mesîhf* tê gotinê.

¹⁷ Awa ji Birahîm h'eta Dawid çardeh nisilf* derbaz bibûn, ji Dawid h'eta sirgûnçûyîna Babilonêda çardeh nisil û ji sirgûnçûyîna Babilonêda h'eta Mesîh dîsa çardeh nisil bûn.

Bûyîna Îsa

(Lûqa 2:1-7)

¹⁸ Bûyîna Îsa Mesîh bi vî tiherî bû.

Meryema dîya Wî Ūsivr'a nîşankirî bû,

lê dergîstîya xweda Meryem bi h'ukumê

R'uh'êf* Pîroz h'emle k'ifş bû. ¹⁹ Lê

Ūsivê dergîstîyê wê ku merivekîf* r'ast

bû, nexwest wê r'ûr'eş ke, fikirî ku

dizîva wê ber'de. ²⁰ Çaxê Ūsiv hê ser vê

*1:3 Nav destnivîsarêd hinekada dewsa «R'am» «Aram» heye.

†1:7 Nav hinek destnivîsarada dewsa «Asaf» «Asa» heye.

yekê difikirî, va milyak'etekîf* Xudanf* xewnêda wîva xuya bû û gotê: «Ûsivê kur'ê Dawid! Netirse, ku dergîstîya xwe Meryemê bistînî. Ewî ku wê ji wê bibe, ew ji R'uh'ê Pîroz e. ²¹ Ewê kur'ekî bine û tê navê Wî Îsa* daynî, çimkî Ewê cime'ta Xwe ji gunêd wan xilazf* ke».

²² Ev her tişt aha qewimî, wekî ew gotina Xudane bi zarêf* p'êxemberf* bê sêrî ku dibêje: ²³ «Va qîza bik'irf* wê h'emle be, kur'ekê jê'r'a bibe û navê Wî Îmmanûyêl wê daynin»[†], ku tê fe'mkirinê: «Xwedê t'evî me ye»[‡].

²⁴ Gava Ûsiv ji xewê h'îşyar bû, ewî li gora gotina milyak'etê Xudan kir, dergîstîya xwe stand. ²⁵ Lê serê xwe wê'r'a danenî, h'eta ku ew kur'[§] jê'r'a bû. Û navê Wî Îsa danî.

Steyrnasêd r'ohilatê

2 Gava Îsa Beytleh'maf* Cihûstanêdaf*, r'ojêd p'adşatîya Hêrodesda bû, hingê çend steyrnas ji r'ohilatê hatine Orşelîmêf* ² û gotin: «K'anê P'adşê cihûyayîf* ku gerekê bibûya? Me steyrka Wî li r'ohilatê dît û em hatine, ku serê xwe li ber Wî daynin».

³ Gava Hêrodes p'adşa ev yek bihîst, t'evîhev bû û t'emamîya Orşelîmê jî pê'r'a. ⁴ Hingê ewî h'emû qanûnzandêf* cime'tê û serekêd k'ahînaf* civandin û ji wan pîrsî: «K'îderê gerekê Mesîh bibe?» ⁵ Wana jê'r'a got: «Beytleh'ma Cihûstanêda, çimkî bi destê p'êxembera aha nivîsar e:

⁶ «Ya Beytleh'ma welatê Cihûda,

tu li nav serwêrêd Cihûdayêda ne ye herî biç'ûk î, çimkî Serwêrekê ji te r'abe, ku şivantîyê cime'ta Min Îsraêlêf* bike»^{*}.

⁷ Hingê Hêrodes dizîva gazî steyrnasa kir û wextê xuyabûna steyrkê ji wan pê h'esîya. ⁸ Paşê ew şandine Beytleh'mê û got: «Her'in bona Kur'ik e'seyî pê bih'esin. Çaxê ku hûn Wî bibînin, minr'a bêjin, ku ez jî bêm serê xwe li ber daynim».

⁹ Gava wana ev tişt ji p'adşê bihîst, çûn. Û va ye ew steyrka ku li r'ohilatê dîtibûn pêşîya wan çû, h'eta ser wî cîyê k'u Kur'ik lê bû sekinî. ¹⁰ Gava wana ew steyrk dît, gelekî eşq û şa bûn, ¹¹ çûne hindur', Kur'ik t'evî dîya Wî Meryemê dîtin, li ber Wî dever'û çûn, serê xwe li ber danîn û xiznêd xwe vekirin, p'êşk'êşêdf* zêr', bixûrêf* e'rebî û zimîrf* dane Wî. ¹² Lê wan xewnêda e'mir stand, ku veneger'ine cem Hêrodes, ew îdî r'êke dinva çûne welatê xwe.

R'eva ber bi Misirêf*

¹³ Gava ku ew ji wir çûn, va milyak'etekî Xudan xewnêda Ûsivva xuya bû û gotê: «R'abe Kur'ik û dîya Wî hilde bir'eve Misirêf*. Li wir bimîne h'eta ku ez ter'a bêjim, çimkî Hêrodesê Kur'ik biger'e, ku Wî bikuje».

¹⁴ Ûsiv jî r'abû Kur'ik û dîya Wî hildan, şev çûne Misirê ¹⁵ û h'eta mirina Hêrodes ewana li wir man. Ev yek aha bû, ku ew gotina Xudane bi zarê

1:21 «Îsa» bi zimanê îbranîf aha tê fe'mkirinê: «Xudan xilaz dike», yan «xilazkir», yan jî «azabûn».

†1:23 Îşaya 7:14.

‡1:23# Îşaya 8:8, 10.

§1:25 Nav hinek destnivîsarada «kur'ê wêyî nixurî» heye.

*2:6 Mîxa 5:2.

p'êxember hatibû gotinê bê sêrî: «Min ji Misirê gazî Kur'ê Xwe kir»*.

Qir'a zar'oka

¹⁶ Gava Hêrodes dît ku ew ji steyrnasa hate xapandinê, gelekî hêrs k'et. Ewî e'mir kir ku h'emû zar'okêd kur'îne li Beytleh'mê û dor-berê wê, yêd du salî û ji wan biç'ûktir hebûn, ku bêne kuştinê, li gora wî wextê ku ji steyrnasa pê h'esîya bû. ¹⁷ Hingê ew gotina bi zarê Yêremîyaf* p'êxember hate sêrî:

¹⁸ «Ji R'amayê dengê hat, dengê girî û şîna giran, R'ahêl bona zar'okêd xwe digirîya û nedixwest ku ber dilada bèn, çimkî îdî zar'ok nemabûn»†.

Hatina ji Misirê

¹⁹ Gava Hêrodes mir, va milyak'etekî Xudan li Misirê xewnêda Ûsivva xuya bû ²⁰ û gotê: «R'abe, Kur'ik û dîya Wî hilde û her'e welatê Îsraêlê, çimkî ewêd pey Kur'ik k'etibûn ku bikuştana mirine».

²¹ Ûsiv jî r'abû, Kur'ik û dîya Wî hildan, vege'ryane welatê Îsraêlê. ²² Lê gava Ûsiv bihîst wekî Arxêlayof* dewsa bavê xwe, Hêrodes ser Cihûstanê bûye p'adşa, tirsîya ku her'e wir. Hingê xewnêda e'mir stand, ku her'e alîyê qeza Celîlêf*. ²³ Ew jî çûne bajarê ku jêr'a Nisret digotin lê hêwirîn. Ev yek aha bû, ku ew gotina bi zarê p'êxembera bê sêrî ku dibêje: «Ewê nisretî bê gotinê».

Dannasîniya Yûh'ennayêf* nixumdarf*

(Marqos 1:1-8; Lûqa 3:1-18; Yûh'enna 1:19-28)

3 Wan r'ojada Yûh'ennayêf* nixumdarf* r'abû nava ber'îyaf*

Cihûstanê dannasîn kir ² û got: «Ji gunekirinê vege'ryanf*, çimkî P'adşatîyaf* E'zmana nêzîk bûye». ³ Yûh'enna ew bû, bona k'îjanî Îşayaf* p'êxember gotibû:

«Dengek ber'îyêda dike gazî: «R'îya Xudan hazir bikin û şiver'îyêdf* Wî r'ast bikin»‡.

⁴ K'incê Yûh'enna ji pir'ç'a devê bû û qayîşeke ç'erm li piştê bû. Xwarina wî jî kulîf* û hingivê çolê bû. ⁵ Hingê cime'ta Orşelîmê û t'emamîya Cihûstanê û h'emû alîyêd ç'emê Êrdunê dihatine cem wî, ⁶ gunêd xwe didane r'ûyê xwe û ji wî ç'emê Êrdunêda dihatine nixumandinêf*.

⁷ Gava Yûh'enna dît ku ji fêrisîf* û sadûqîyaf* jî gelek hatine wekî bêne nixumandinê, ewî gote wan: «Ç'êjikêdf* me'ra! K'ê wer'a got, ku hûn ji xezeba tê bir'evin? ⁸ De bi kirêd qenc bidine k'îfşê, ku hûn ji gunekirinê vege'ryane. ⁹ Û nav xweda nefikirin nebêjin: «Biraîm bavê me ye». Ez wer'a dibêjim, ku Xwedê ji van kevira jî dikare zar'a Biraîmr'a derxe. ¹⁰ Va ye bivirf* li ser r'awêf* darê ye. Her dara ku berê qenc neyne, wê bê bir'înê û avîtinê nava êgir. ¹¹ Ez we bona gunevege'randinê bi avê dinixumînim, lê Yekî ji min qewattir wê bê. Ez ne hêja me çarixê Wî jî bigirime destê xwe. Ewê we pê R'uh'ê Pîroz û êgir binixumîne. ¹² Melh'eba Wî destê Wîda ye. Ewê bêdera Xwe paqij ke, genimê Xwe bike e'mbarê, lê kayê wê bi agirê ku natemire bişewitîne».

Îsa tê nixumandinê

(Marqos 1:9-11; Lûqa 3:21-22)

¹³ Hingê Îsa ji Celîlê hate Êrdunê, cem Yûh'enna, ku ji wî bê nixumandinê. ¹⁴ Lê Yûh'enna bona vê yekê Wîr'a qayl

*2:15 Hosêya 11:1.

†2:18 Yêremîya 31:15.

‡3:3 Îşaya 40:3.

nedibû û gote Wî: «Ez h'ewce me ku bi destê Te bême nixumandinê û Tu têyî cem min?»¹⁵ Îsa lê vege'and û gotê: «Niha bihêle, çimkî li me dik'eve ku em h'emû r'astîyê aha bînine sêrîf*». Paşê Yûh'enna qayl bû.

¹⁶Hema çawa Îsa hate nixumandinê û ji avê derk'et, nişkêva e'zman vebûn û ewî dît ku R'uh'ê Xwedê mîna kevo'kke'ê hate xwarê û ser Wî danî.

¹⁷Û va dengêk ji e'zana hat: «Ev e Kur'ê Minî delal, ku ez ji Wî r'azî me».

Cêr'ibandinaf* Îsa

(Marqos 1:12-13; Lûqa 4:1-13)

4 Hingê R'uh' Îsa bire ber'îyêf*, ku ji Mîrêcin* bê cêr'ibandinêf*. ²Ewî çil r'oj û çil şevî r'ojîf* girt, peyr'a bir'çî bû. ³Yê ku dicêr'ibîne nêzîkî Wî bû û gotê: «Heger Tu Kur'êf* Xwedê yî, de bêje van kevira ku bibine nan». ⁴Lê Îsa lê vege'and û gotê: «Nivîsar e: «Însan t'enê bi nên najî, lê bi her xebera ku ji devê Xwedê derdik'eve*».

⁵Hingê mîrêcin Ew bire Bajarê Pîrozf*, ser bilindcîya banê p'aristgehêf* da sekinandinê ⁶û gote Wî: «Heger Tu Kur'ê Xwedê yî, de Xwe bavêje xwarê, çimkî nivîsar e: «Xwedê wê t'emîya Te bide milyak'etêd Xwe û wê Te ser destê Xwe bigirin, wekî nigê Te kevir nek'eve»¹». ⁷Îsa gotê: «Ev ji nivîsar e: «Xudan Xwedêyê xwe necêr'ibîne*».

⁸Hingê mîrêcin Ew bir r'akire ser ç'îyakî gelekî bilind û h'emû p'adşatîyêd dinyayê, r'ewşa wanva nişanî Wî dan ⁹û gote Wî: «Heger Tu dever'ûya bêyî, serê Xwe li ber min daynî, ezê van h'emûya bidime Te». ¹⁰Hingê Îsa gotê: «Dûrî Min her'e, cinof*! Çimkî nivîsar e: «Serê

xwe li ber Xudan Xwedêyê xwe dayne û t'enê Wîr'a xulamtîyê bike!»⁸»

¹¹Wî çaxî mîrêcin Ew hişt çû û va milyak'et hatin jêr'a berdestî kirin.

Îsa qeza Celîlêda dest bi k'arê Xwe dike

(Marqos 1:14-15; Lûqa 4:14-15)

¹²Gava Îsa bihîst, wekî Yûh'enna hate girtinê, Ew r'abû çû Celîlê. ¹³Ewî Nisret hişt, çû Kefernahûma devê gola Celîlê, li nav sînorê Zebûlonê û Nefelîyê cî-war bû. ¹⁴Ev yek aha bû, ku ew gotina bi zarê Îşaya p'êxember bê sêrî:

¹⁵«Welatê Zebûlonê û welatê

Nefelîyê,

li ser r'îya berbi golê, wî alîyê Êrdunê, Celîla necihûyaf*,

¹⁶ew cime'ta ku nav te'rîstanîyêda r'ûniştibû,

r'onayîke mezin dît

û ewêd ku li welat û sîya mirinêda

r'ûniştibûn,

r'onayî ji wanar'a derk'et».*

¹⁷Ji hingêva Îsa dest bi dannasînîyê kir û got: «Ji gunekirinê vege'rin, çimkî P'adşatîya E'zmanaf* nêzîk bûye».

Îsa gazî her çar me'sîgira dike

(Marqos 1:16-20; Lûqa 5:1-11)

¹⁸Çaxê Îsa li devê gola Celîlê diger'îya, r'astî du bira hat, Şimh'ûnêf* ku jêr'a Petrûsf* dihate gotinê û Endrawisê birê wî. Wana t'or' davîte golê, çimkî me'sîgir bûn. ¹⁹Îsa wanar'a got: «Pey Min werin, Ezê we bikime nêç'îrvanêd meriva». ²⁰Wana jî hema wê demê t'or'êd xwe hiştin û pey Wî çûn.

¹4:4 Qanûna Ducarî 8:3.

²4:6 Zebûr 91:11-12.

³4:7 Qanûna Ducarî 6:16.

⁴4:10 Qanûna Ducarî 6:13.

* 4:15-16 Îşaya 9:1-2.

²¹ Gava Îsa ji wî cîyî hinekî pêşda çû, r'astî du birêd din jî hat, Aqûbêf* Zebedî û Yûh'ennayêf* birê wî. Wana t'evî bavê xwe, Zebedî qeyikêda t'or'êd xwe hîvêz dikirin. Îsa gazî wan jî kir. ²² Wana jî hema wê demê qeyik û bavê xwe hiştin û pey Wî çûn.

**Îsa dannasîn dike,
hîn dike û qenc dike**

(Lûqa 6:17-19)

²³ Îsa li t'emamîya Celîlê diger'îya, k'iniştêdf* wanda hîn dikir û Mizgînîyaf* P'adşatîyê dida û her cûr'e êş û nexweşî jî ku nav cime'têda hebûn qenc dikirin. ²⁴ Nav-dengê Wî li t'emamîya Sûryayê bela bû, cime'tê her cûr'e merivêd nexweş anîne cem Wî, yêd ku cûr'e-cûr'e êş û cefada bûn: Yêd cinak'etîf*, hîvk'etîf*, şilûşe't û Ewî ew h'emû jî qenc kirin. ²⁵ Gelek e'lalet jî ji Celîlê, ji qeza Dékapolisê*, ji Orşelîmê, ji Cihûstanê û ji wî aliyê Êrdunêyî r'ohilatê pey Wî diçûn.

Dannasîniya serê ç'îyê

5 Çaxê Îsa e'lalet dît, hilk'îşîya ç'îyê, r'ûnişt û şagirtêdf* Wî hatine cem Wî. ² Ewî dest bi hînkirina Xwe kir û wanr'a got:

Hînkirina bona xwezilîya r'ast

(Lûqa 6:20-23)

³ «Xwezî li r'uh'feqîra†, çimkî P'adşatîya E'zmanaya wan e. ⁴ Xwezî li h'eznîya, çimkî ber dilêd wanda wê bê hatinê. ⁵ Xwezî li şkestîya, çimkî e'rdê p'ara wan be. ⁶ Xwezî li wan, ku t'î û bir'çîyê r'astîqedandinê ne, çimkî ewê t'êr bin.

⁷ Xwezî li dilr'e'ma, çimkî ewê r'e'mê bibînin.

⁸ Xwezî li dilpaqîja, çimkî ewê Xwedê bibînin.

⁹ Xwezî li wan, ku e'dilayîyê dikin, çimkî ewê zar'êd Xwedê bêne h'esabê.

¹⁰ Xwezî li wan, ku bona r'astîqedandinê têne zêrandinê, çimkî P'adşatîyaf* E'zmanaya wan e.

¹¹ Xwezî li we, gava bona navê Min we bêhurmet kin, bizêrînin û her cûr'e buxdan li we bikin. ¹² Eşq û şa bin, çimkî heqê we li e'zmanaya gelek e. Bi wî cûr'eyî p'êxemberêd ku berî we hebûn, zêrandin.

Xwê û r'onayî

(Marqos 9:50; Lûqa 14:34-35)

¹³ Hûn xwêya e'rdê ne. Lê heger xwê te'ma xwe unda ke, paşê ewê bi çi te'mê bistîne? Îdî wê kêrî tiştêkî neyê. Wê bigirin bavêjine nav dest-p'îya.

¹⁴ Hûn r'onaya dinyayê ne. Heger bajarek serê ç'îyê ye, nayê veşartinê.

¹⁵ Kesek jî ç'irê vênaxe û nake binê firaqê, lê datîne ser p'êç'irêf*, ku r'onayê bide h'emûyêd ku malêda ne.

¹⁶ Usa jî bira r'onaya we ber meriva şewq bide, ku ewana kirinêd weye qenc bibînin û pesinê Bavêf* weyî e'zmanaya bidin.

Hînkirina bona Qanûnê

¹⁷ Nefikirin ku Ez hatime nivîsarêd p'êxembera û Qanûnê xirab kim. Ez nehatim ku xirab kim, lê wan h'emûya bînime sêrî. ¹⁸ Ez r'ast wer'a dibêjim, berî derbazbûna e'rdê û e'zman, deqek yan jî h'erfeke biç'ûk ji Qanûnê wê t'û car unda nebe, h'eta ku h'emû bêne sêrî. ¹⁹ Awa k'î ji van t'emîya yeke here biç'ûk xirab ke û meriva usa hîn ke,

* **4:25** «Dékapolis» bi zimanê yûnanî tê fe'mkirinê: «Dehe Bajar», çimkî eva qeza berêda bi yektîya dehe bajara hatîye çêkirin.

† **5:3** Bi gotineke din: «R'uh'k'esîba», awa gotî r'uh'ê wan h'ewcê Xwedê ye, ber Xwedê şkestî ne.

ewê P'adşatîya E'zmanada ji h'emûya biç'ûktir bê h'esabê. Lê k'î ku wana pêk bîne û hîn bike, ewê P'adşatîya E'zmanada mezin bê h'esabê. ²⁰ Lema Ez wer'a dibêjim, heger r'astîya we ji r'astîya qanûnzan û fêrisîya zêdetir nîbe, hûn t'u car nak'evine P'adşatîya E'zmana.

Hînkirina derheqa hêrsê û mêrkuştinêda

²¹ We bihîstîye ku pêşiyar'a hatîye gotinê: «Nekuje!» K'î ku bikuje, dîwana wî wê bê kirinê. ²² Lê Ez wer'a dibêjim, k'î ser birê xwe hêrs k'evê[†], wê bibe deyndarê dîwanê û k'î bêje birê xwe: «Bê aqîl, ewê bibe deyndarê dîwana civîna giregira û k'î ku bêje: «Axmax», wê bibe deyndarê agirê dojêf*. ²³ Awa heger tu h'edîyaf* xwe bînî ser gorîgehêf* û li wir bê bîra te, ku dilê birê te ji te maye, ²⁴ h'edîya xwe wê derê li ber gorîgehê bihêle û pêşiyê her'e birê xwer'a li hev were û paşê were h'edîya xwe bide.

²⁵ Çaxê neyarê te te k'aşî cem h'akim dike, r'êda t'evî wî zû li hev were. Heger na, ewê te bide destê h'akim, h'akimê jî te bide destê berdestîyê xwe û te bavêje kelê. ²⁶ Ez r'ast ter'a dibêjim, tu ji wir t'u car dernak'evî h'eta polêf** paşin nedî.

Hînkirina derheqa zinêk'arîyêda

²⁷ We bihîstîye ku hatîye gotinê: «Zinîyê neke»[§]. ²⁸ Lê Ez wer'a dibêjim,

k'î bi temê xirab jinekê binihêr'e, ewî dilêf* xweda îdî t'evî wê zinêk'arî kir. ²⁹ Awa heger ç'e've teyî r'astê te ji r'ê derdixe, wî derxe û ji xwe bavêje. Bona te hê qenc e ku endemekî te unda be, lê bedena te pêva nek'eve ce'nimêf*. ³⁰ Û heger destê teyî r'astê te ji r'ê derdixe, wî jêke û bavêje. Ter'a hê qenc e ku endemekî te unda be, lê bedena te pêva nek'eve ce'nimê.

Hînkirina derheqa jinber'danêda

(Metta 19:9; Marqos 10:11-12; Lûqa 16:18)

³¹ Ev jî hatîye gotinê: «K'î k'ulfeta xwe ber'de, bira k'axaza jinber'danê bide wê*». ³² Lê Ez wer'a dibêjim, k'î ku bê sebebîya qavîyêf* jina xwe ber'de, ew dibe sebebê zinêkirina wê, heger dîsa ew mêr ke[†] û k'î ku yeke mêrber'dayî bistîne, ew zinîyê dike.

Hînkirina bona sondê

³³ We ev jî bihîstîye ku pêşiyar'a hatîye gotinê: «Derew sond nexwe û sondê xwe li ber Xudan bîne sêrî»[‡]. ³⁴ Lê Ez wer'a dibêjim, t'u car sond nexwin, ne bi e'zmên, çimkî ew t'extê Xwedê ye, ³⁵ ne jî bi e'rdê, çimkî ew cîyê bin p'îyêd Wî ye, ne jî bi Orşelîmê, çimkî ew bajarê P'adşê mezin e ³⁶ û ne jî bi serê xwe sond bixwe, çimkî tu nikarî mûkî sipî kî yan r'eş kî. ³⁷ Lê bira gotina we bibe «belê-belê» yan jî «na-na». Jî vê zêdetir ji mîrêcin e[§].

*5:21 Derk'etin 20:13; Qanûna Ducarî 5:17.

†5:22 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «K'î ku cîkî bê sebeb ser birê xweda hêrs k'eve».

‡5:26 «Pol» p'erê herî hûr e.

§5:27 Derk'etin 20:14; Qanûna Ducarî 5:18.

*5:31 Qanûna Ducarî 24:1-4.

†5:32 Ev xebera «heger dîsa ew mêr ke» yûnanîda t'une. Evana me'na zinêk'arîyê şirovedikin, çimkî e'detê cihûyadaf* îzina jina mêrber'dayî t'unebû dîsa mêr kira, h'eta mêrê wê sax bûya.

‡5:33 Qanûna K'ahîntîyê 19:12; Jimar 30:2.

§5:37 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Ji yê xirab e».

Hînkirina derheqa h'eyfhildanêda

(Lûqa 6:29-30)

³⁸ We bihîstîye ku hatîye gotinê: «Ç'e'v ji ber ç'e'vva, diran ji ber diranva»*.

³⁹ Lê Ez wer'a dibêjim, miqabilî xiraba nesekinin. Heger yek şemaqekê li r'ûyê teyî r'astê xe, yê din jî bide ber. ⁴⁰ Û heger yek te k'aşî ber dîwanê ke û bixwaze kirasê te ji te bistîne, p'otê xwe jî jêr'a bihêle. ⁴¹ Û heger yekî qulixêda zorê li te bike, wekî kîlomêtirekê[†] te bibe, t'evî wî duda her'e. ⁴² Bide wî, k'î ji te dixwaze û berê xwe ji wî neguhêze, yê ku dixwaze ji te deyn bike.

Dijminêd xwe h'iz bikin

(Lûqa 6:27-28, 32-36)

⁴³ We bihîstîye ku hatîye gotinê: «Hevalê xwe h'iz bike[‡] û bijene dijminê xwe». ⁴⁴ Lê Ez wer'a dibêjim, dijminêd xwe h'iz bikin û bona wan dua bikin, yêd ku we dizêrînin[§], ⁴⁵ wekî hûn bibine zar'êd Bavê xweyî E'zmana. Çimkî Ew te'va Xwe derdixe hin ser qenca, hin jî ser xiraba û baranê dibarîne hin ser r'asta, hin jî ser ner'asta. ⁴⁶ Heger hûn wan h'iz bikin, k'îjan ku we h'iz dikin, hûnê çi heq bistînin? Ne xercgir^{*} jî usa dikin? ⁴⁷ Û heger hûn t'enê silavê bidine birêd xwe, îdî hûn çi tiştî ji ewêd din zêdetir dikin? Ne p'ûtp'arist^{*} jî usa dikin? ⁴⁸ Awa k'amil bin, çawa ku Bavê weyî E'zmana k'amil e.

Hînkirina bona xêrkirinê

6 Haş ji xwe hebin, ku hûn qencîyêd xwe ber meriva nekin, wekî ji wan

bêne k'ifşê. Yan na, hûn ji Bavê xweyî E'zmana heq nastînin.

² Awa çaxê tu xêra dikî, pêşîya xwe bor'îyê nexe, çawa dur'û k'inîşt û k'ûçada dikin, wekî meriv pesinê wan bidin. Ez r'ast wer'a dibêjim, ku wana heqê xwe îdî standîye. ³ Lê çaxê tu xêra dikî, bira destê ç'epê nizanibe destê r'astê çi xêr kir, ⁴ ku xêrêd te dizîva bin. Û Bavê teyî tiştêd ku tu dizîva dikî dibîne, wê heqê te bide te.

Hînkirina bona dua

(Lûqa 11:2-4)

⁵ Gava hûn dua dikin, mîna dur'ûya nebin. Ew h'iz dikin k'inîşt û meydanada bisekinin dua bikin, ku ber meriva bêne k'ifşê. Ez r'ast wer'a dibêjim, îdî wana heqê xwe standîye. ⁶ Lê çaxê tu dua dikî, bik'eve oda xwe, derî li xwe bigire û Bavê xwer'a ku nayê dîtinê duayê xwe bike. Û Bavê teyî tiştêd ku tu dizîva dikî dibîne, wê heqê te bide te.

⁷ Gava ku hûn dua dikin, mîna p'ûtp'arista p'ir'xeber nebin. Wana t'irêf^{*} bona p'ir' xeberdana wan duayêd wanê bêne bihîstinê. ⁸ Hûn mîna wan nebin, çimkî berî xwestina we, Bavê we zane çi wer'a lazim e.

⁹ Lê hûn aha dua bikin:

«Bavê meyî E'zmana! Navê Te pîroz^{*} be*,

¹⁰ P'adşatîya Te bê, e'mirê Te be, çawa li e'zmên, usa jî li ser e'rdê.

¹¹ Nanê meyî r'ojê r'oj bi r'oj bide me.

¹² Deynêd me bibaxşîne, çawa ku em dibaxşînine deyndarêd xwe.

*5:38 Derk'etin 21:24; Qanûna K'ahîntîyê 24:20; Qanûna Ducarî 19:21.

†5:41 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Mîlek». Mîla R'omêf* (Îtalya) 1 478.5 mêtir bû.

‡5:43 Ev r'êz «Hevalê xwe h'iz bike» ji Qanûna K'ahîntîyê 19:18 ye.

§5:44 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «...bona yêd ku nifir'a we dikin, dua bikin û xêrnexwazêdf* xwer'a qencîyê bikin».

*6:9 Bi gotineke din: «Bira însan qedirê navê Teyî pîroz bigire».

¹³ Û me nebe cêr'ibandinêf*, lê me ji yê xirab* xilaz ke, çimkî p'adşatî, qewat û r'ûmet yêd Te ne, h'eta-h'etayê. Amînf*†).

¹⁴ Heger hûn neheqîyêd merivaye hindava weda ku dikin bibaxşînin, Bavê weyî E'zmana jî wê we bibaxşîne. ¹⁵ Lê heger hûn neheqîyêd meriva nebaşşînin, Bavê we jî neheqîyêd we nabaxşîne.

Hînkirina bona r'oşîyê

¹⁶ Gava ku hûn r'oşî digirin, mîna dur'ûya me'dekirî nîbin. Ew me'dê xwe dikin, wekî meriv bizanibin ku ew r'oşî ne. Ez r'ast wer'a dibêjim, ku wana heqê xwe standîye. ¹⁷ Lê çaxê tu r'oşî digirî, serç'e'vê xwe bişo, serê xwe şe ke‡, ¹⁸ wekî meriv nizanibin ku tu r'oşî yî, lê t'enê Bavê teyî ku nayê dîtîne zanibe. Û Bavê teyî tiştêd ku tu dizîva dikî dibîne, wê heqê te bide te.

Xizna e'zmana

(Lûqa 12:33-34)

¹⁹ Li ser dinê xiznê xwer'a necivînin. Li vê derê zeng û bizûz xirab dikin û diz derevedikin didizin. ²⁰ Lê xiznê xwer'a li e'zmên bicivînin. Li wê derê zeng û bizûz xirab nakin û diz jî derevenakin nadizin. ²¹ Çimkî xizna te k'îderê be, dilê te jî wê li wê derê be.

Ç'ira bedenê

(Lûqa 11:34-36)

²² Ç'ira bedenê ç'e'v e. Heger ç'e'vê te p'ak e, t'emamîya bedena teyê r'onayî be. ²³ Lê heger ç'e'vê te xirab e, t'emamîya bedena teyê te'rî be. Awa

heger ew r'onaya ku nav teda ye te'rî ye, te'rî wê çiqas zêde be!

Xwedê û hebûkaf* dinyayê

(Lûqa 16:13)

²⁴ T'u kes nikare du axar'a xulamtîyê bike, çimkî yan wê h'îlê wî ji yekî her'e û yê dinê h'iz bike, yan jî wê qedirê yekî bigire û yê dinê bêhurmet ke. Hûn nikarin hin Xwedêr'a, hin jî hebûkêr'af*§ xulamtîyê bikin.

Hînkirina derheqa xemkirinêda

(Lûqa 12:22-31)

²⁵ Lema ez wer'a dibêjim, bona e'mirê xwe xema nekin, ku hûnê çî bixwin û çî vexwin, ne jî bona bedena xwe, ku hûnê çî li xwe kin. Ne e'mir ji xwarinê qîmettir e û beden jî ji k'inca? ²⁶ Dîna xwe bidine teyredêd e'zmên. Ewana ne dir'eşînin, ne didirûn û ne jî e'mbarada dicivînin, lê Bavê weyî E'zmana r'isqê wan digihîne. Ne hûn ji wan qîmettir in? ²⁷ Îdî ji we k'î dikare bi xemêd xwe deqekê ser e'mirê xweda zêde ke*?

²⁸ Û bona k'inca hûn çîma xem dikin? Dîna xwe bidine sosinêd çolê, çawa şîn dibin, ne dixebitin û ne jî dir'êsin. ²⁹ Lê ez wer'a dibêjim, ku Silêman jî li nava t'emamîya wê xêr-xizna xweda mîna ji wan yekê xwe nekir. ³⁰ Heger gîhayê çolê, ku îro heye û sibê davêjine nava êgir, Xwedê usa dixemilîne, lê çiqas zêde wê li we ke, kêmbawerno? ³¹ Îdî xem nekin û nebêjin: «Emê çî bixwin?» yan: «Çî vexwin?» yan jî: «Çî li xwe kin?» ³² P'ûtp'arist li pey wan h'emû tişta dik'evin, lê Bavê weyî E'zmana zane ku hûn h'ewcê wan h'emû tişta ne.

*6:13 Aha jî tê fe'mkirinê: «Ji mîrêcin».

†6:13# Nav destnivîsarêd here qencda ev yek t'une: «Çimkî p'adşatî, qewat û r'ûmet yêd te ne, h'eta-h'etayê. Amîn».

‡6:17 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Serê xwe r'ûnf* ke», çawa nişana şayîyê.

§6:24 Xeber bi xeber aha ye: «Mamon». Me'na vê ev e: Malê dinê, p'ere, dewletîya vê dinê.

*6:27 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bihustekê li ser bejina xwe dirêj ke».

³³Lê berê pêşin li P'adşatîyaf* Xwedê biger'in û bikin ku r'astîya Wî biqedînin û ew h'emûyê wer'a bêne dayînê. ³⁴Îdî bona r'oja sibê xema nekin, çimkî r'oja sibê wê bona xwe xema bike. Xemêd r'ojê besî wê ne.

Hînkirina derheqa lomekirinêdaf*

(Lûqa 6:37-38, 41-42)

7 Loma nekin, ku lomef* li we nebin. ²Hûn çi loma bikin, ew lome jî wê li we bibin û hûn bi çi çapê bipîvin, bi wê çapê jî wer'a wê bê pîvanê. ³Tu çima qirşikê ç'e'vê birê xweda dibînî, lê k'êranê ç'e'vê xweda nabînî? ⁴Yan jî çawa tu dikarî bêjî birê xwe: «Bihêle ku ez qirşik ji ç'e'vê te derxim», lê va ye k'êranê ç'e'vê teta heyê? ⁵Dur'û! Pêşiyê k'êranê ç'e'vê xwe derxe. Paşê tê qenc bibînî ku çawa qirşik ji ç'e'vê birê xwe derxî.

⁶Tiştê buhurtî nedine sa û ne jî dur'êdf* xwe bavêjine ber beraza. Heger na, berazê wan bin nigêd xweda p'êpes kin û seyê jî vege'rin we bidir'inin.

Bixwazin, biger'in, derî xin

(Lûqa 11:9-13)

⁷Bixwazin hûnê bistînin, biger'in hûnê bibînin, derî xin wê ber we vebe. ⁸Çimkî k'î ku dixwaze distîne, k'î ku diger'e dibîne û k'î ku derî dixê ber vedibe. ⁹Ji we k'îjan e ew meriv, ku kur'ê wî nan jê bixwaze, ew kevir bidê? ¹⁰Yan jî me'sî bixwaze, ew me'r bidê? ¹¹Hûn ku xirab in, zanin tiştêd qenc bidine zar'êd xwe, lê Bavê weyî E'zmana wê çiqas tiştêd qenc bide ewêd ku ji Wî dixwazin.

Qanûna zêr'

¹²Her çi ku hûn dixwazin meriv bona we bikin, hûn jî usa wanar'a bikin. Ev e me'na hînkirina Qanûnê û p'êxembera.

Derê teng

(Lûqa 13:24)

¹³Derê tengr'a bik'evine hindur', çimkî fire ye ew derî û ber e ew r'îya ku dibe berbi undabûnê û gelek in ewêd ku wêda diçin. ¹⁴Lê gelekî teng e ew derî û ze'met e ew r'îya ku dibe berbi jîyînê û hindik in ewêd ku wê r'êyê dibînin.

Dar û berê wê

(Lûqa 6:43-45)

¹⁵H'evza xwe ji p'êxemberêd derew bikin. Ewê bi p'ostê pêz bêne cem we, lê hindur'va gurêd p'er'anî ne. ¹⁶Hûnê wana ji berêd wan nas bikin. Gelo kesek ji stirîya tirîya diçine, yan jî ji dir'îya hêjîra? ¹⁷Dara qenc berê qenc dide, lê dara xirab berê xirab dide. ¹⁸Dara qenc nikare berê xirab bide, ne jî dara xirab dikare berê qenc bide. ¹⁹Her dara ku berê qenc nade tê bir'in û avîtinê nava agir. ²⁰Awa hûnê wana ji kirêd wan nas bikin.

K'î hêjayî P'adşatîya E'zmana ye

(Lûqa 13:26-27)

²¹Ne ku ewê Minr'a dibêje: «Xudan! Xudan!» wê bik'eve P'adşatîya E'zmana, lê ewê bik'evê, yê ku e'mirê Bavê Minî E'zmana diqedîne. ²²Wê R'ojê gelekê Minr'a bêjin: «Xudan! Xudan! Ne me bi navê Te p'êxembertîf* kirin û bi navê Te cînf* derxistin û bi navê Te gelek k'eremet kirin?» ²³Hingê Ezê aşkere wan'r'a bêjim: «Ji Mîn dîr k'evin, neheqno! Mîn hûn t'u car nas nekirine».

Mala yê serwaxt û mala yê bêfe'm

(Lûqa 6:47-49)

²⁴Awa k'î ku van gotinêd Min dibihê û wan diqedîne, ew mîna merivekî serwaxt e, ku mala xwe ser kêvir çêkir. ²⁵Baran barî, ba û lêyîf* r'abûn, wê malê xistin, lê ew mal hilneşîya, çimkî h'îmê wê ser kêvir bû. ²⁶Lê k'î ku van

gotinêd Min dibihê û naqedîne, ew mîna merivekî bêfe'm e, ku mala xwe ser qûmê çêkir. ²⁷ Baran barî, ba û lêyî r'abûn, wê malê xistin û ew mal hilşîya, lap wêran bû çû.

H'ukumê Îsa

²⁸ Gava Îsa ev gotinêd Xwe ser hevda anî, e'lalet ser hînkirina Wî zendegirtîf* man, ²⁹ çimkî Ewî mîna yekî xweyîh'ukum ew hîn dikirin, ne ku mîna qanûnzaneê wan.

Îsa yekî ji k'otîbûnêf* paqij dike

(Marqos 1:40-45; Lûqa 5:12-16)

8 Paşê Îsa ji ç'iyê hate xwarê, e'laleteke giran da pey Wî çû. ² Hingê yekî k'otîf* hat xwe avîte ber Wî û gotê: «Xudan! Heger bixwazî, Tu dikarî min paqij kî*».

³ Îsa destê Xwe dirêj kirê lê k'et û gotê: «Ez dixwazim. Paqij be!» Û destxweda ew ji k'otîbûnê paqij bû. ⁴ Hingê Îsa jêr'a got: «Binihêr'e, t'u kesîr'a tişteki nebêjî, lê her'e xwe nîşanî k'ahîn ke û h'edîya ku Mûsaf* t'emî daye bide, wekî h'emûyar'a bibe şe'detî».

Îsa xulamê sersedekîf* qenc dike

(Lûqa 7:1-10; Yûh'enna 4:43-54)

⁵ Gava Îsa k'ete Kefernahûmê, sersedekf* hate cem Wî, hîvî jê kir û gotê: ⁶ «Xudan, xulamê min şilûşe't malda p'aldaye, gelekî cefê dibîne». ⁷ Îsa gote wî: «Ezê bêm wî qenc kim». ⁸ Sersed lê vege'and û gotê: «Xudan, ez ne hêja me ku Tu bêyî mala min. Lê t'enê xeberekê bêje û xulamê minê bi wê xeberê qenc be. ⁹ Ez xwexa jî merivekî bin h'ukumda me û bin destê minda jî esker hene. Ez yekîr'a dibêjim: «Her'e, diçe, yekî dinr'a dibêjim: «Were»,

tê û xulamê xwer'a dibêjim: «Vî tiştî bike», dike».

¹⁰ Gava Îsa ev yek bihîst, zendegirtî ma û gote ewêd ku pey wî diçûn: «Ez r'ast wer'a dibêjim, Îsraêlêda jî Min bawerîkef* aha yekîda nedîtîye. ¹¹ Ez wer'a dibêjim, ku gelekê ji r'ohilatê û ji r'oavayê bên û şayîya P'adşatîya E'zmanada t'evî Birahîm, Îshaq û Aqûb r'ûnên, ¹² lê zar'êd P'adşatîyê wê bêne avîtinê te'rîya derva. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana». ¹³ Paşê Îsa sersedr'a got: «Her'e! Bira li gora bawerîya te ter'a be». Û wê demê xulamê wî qenc bû.

Îsa gelek nexweşa qenc dike

(Marqos 1:29-34; Lûqa 4:38-41)

¹⁴ Gava Îsa hate mala Petrûs, xwesîya wî t'ayêda p'aldayî dît. ¹⁵ Ewî destê Xwe da destê wê û t'ayê jê ber'da, r'abû berdestî Wîr'a kir.

¹⁶ Gava r'o çû ava, gelek cinak'etî anîne cem Wî. Ewî bi xeberê r'uh'êdf* h'eram derxistin û h'emû nexweş qenc kirin. ¹⁷ Ev aha bû, ku ew gotina bi zarê Îşaya p'êxember bê sêrfî, ku nivîsar e: «Ewî nexweşîyêd me hildan û êşêd me birin»†.

Cabdarîya yêd ku pey Îsa diçin

(Lûqa 9:57-62)

¹⁸ Çaxê Îsa e'lalet dora Xwe dît, e'mir li şagirta kir ku her'ine wî berî golê. ¹⁹ Hingê qanûnzaneke nêzikî Wî bû û gotê: «Dersdarf*! Tu k'uda jî her'î, ezê pey Te bêm». ²⁰ Îsa gote wî: «R'ûvîyar'a qul hene, teyredêd e'zmên'r'a jî hêlîn, lê bona Kur'êf* Mêriv cîk t'une ku serê Xwe lê dayne».

²¹ Şagirtekî Wî gotê: «Xudan! Îzinê bide min ku ez pêşîyê her'im bavê xwe

8:2 Li gora Qanûnaf Mûsaf* merivêd k'otî h'eramf* bûn. Derheqa merivêd k'otîda van serîya bixûnin: Qanûna K'ahîntîyê 13-14.

†8:17 Îşaya 53:4.

defin kim». ²² Lê Îsa jêr'a got: «Tu pey Min were. Bira mirî mirîyê xwe defin kin».

Îsa firtonêf* diseqir'îne

(Marqos 4:35-41; Lûqa 8:22-25)

²³ Gava Îsa k'ete qeyikê, şagirtêd Wî t'evî Wî çûn. ²⁴ Nişkêva firtonekef* mezin li golê r'abû, usa ku qeyik pêlada unda dibû. Lê Ew r'azayî bû. ²⁵ Hingê şagirt nêzîkî Wî bûn, ew h'işyar kirin û gotinê: «Xudan! Me xilaz ke! Em unda dibin!» ²⁶ Îsa gote wan: «Çima hûn usa tirsonek in kêmbawerno?» Wê demê r'abû li bayê û golê hilatf* û h'emû tişt seqir'in. ²⁷ Merivêd t'evî Wî e'cêbmayî man û gotin: «Ev k'î ye, ku ba û gol jî elimif* Wî dibin?»

Îsa du cinak'etîya qenc dike

(Marqos 5:1-20; Lûqa 8:26-39)

²⁸ Gava Îsa derbazî wî alîyê t'opraxêd Gerdarînê bû, du cinak'etî ji nav gor'istana derk'etin û r'astî Wî hatin. Ew usa har bûn, ku kesek nikaribû wê r'êr'a derbaz bûya. ²⁹ Wana kire qîr'in û gotin: «Tu çi ji me dixwazî, Kur'ê Xwedê? Ji wext zûtir hatî cefê bidî me?» ³⁰ Ji wana wêdatir sûrîkî berazayî mezin diç'êriya. ³¹ Cina r'eca ji Wî kir û gotinê: «Heger Tu me derdixî, bihêle em her'in bik'evine nava sûrîyê beraza». ³² Ewî gote wan: «Her'in!» Ew jî derk'etin çûn k'etine nava beraza û ew sûrî pêva jorda r'evî, xwe ji kendêlda avîtine golê û xeniqîn. ³³ Berazvan r'evîn çûne bajêr, çi ku hatibû serê cinak'etîya gotin. ³⁴ Hingê h'emû merivêd bajêr derk'etine pêşîya Îsa û gava Ew dîtin, r'eca ji Wî kirin ku ji e'rdê wan her'e.

Îsa şilûşe'tekî qenc dike û gunêd wî dibaxşîne

(Marqos 2:1-12; Lûqa 5:17-26)

⁹ Îsa k'ete qeyikê paşda veqer'îya hate bajarê Xwe*. ² Wê derê şilûşe'tek nivînêda p'aldayî anîne cem. Gava Îsa bawerîya wan dît, gote yê şilûşe't: «Lawo, ser xwe be! Gunêd te hatine baxşandinê».

³ Hingê ji qanûnzana hinek nav xweda fikirîn: «Eva nigê Xwe Xwedêr'a davêje»†. ⁴ Fikirêd wan Îsava e'yan bûn û got: «Hûn çima dilê xweda tiştê xirab difikirin? ⁵ K'îjan r'ih'et tê gotinê: «Gunêd te hatine baxşandinê, yan «R'abe û biger'e»? ⁶ Lê wekî hûn bizanibin ku h'ukumê Kur'ê Mêriv heye li ser dinê guna bibaxşîne», hingê gote yê şilûşe't: «R'abe nivîna xwe hilde, her'e mala xwe!» ⁷ Ew jî r'abû çû mala xwe. ⁸ Gava e'laletê ev yek dît, xofê ew girtin û şikirî dane Xwedê, ku ev h'ukum daye meriva.

Îsa gazî Metta dike

(Marqos 2:13-17; Lûqa 5:27-32)

⁹ Îsa ji wir pêşda çû, yekî ku navê wî Metta bû li cîyê xerchildanê r'ûniştî dît û gotê: «Pey Min were». Ew jî r'abû pey Îsa çû.

¹⁰ Gava Îsa mala Mettada ser sifrê r'ûniştibû, gelek xercgir û gunek'arêdf* din hatin t'evî Îsa û şagirtêd Wî r'ûniştin. ¹¹ Çaxê fêrisîya ev yek dît, şagirtêd Wir'a gotin: «Çima Dersdarê we t'evî xercgir û gunek'ara dixwe û vedixwe?» ¹² Lê gava Îsa ev yek bihîst wanar'a got: «Saxlem ne h'ewcê h'ekîm in, lê nexweş. ¹³ Her'in me'na van xebera hîn bin: «Ez r'e'mê dixwazim, ne ku qurbanêf*»‡.

*9:1 Li gora Metta 4:13, bajarê Wî Kefernahûm bû.

†9:3 Aha jî tê fe'mkirinê: «Eva k'ifirîya dike» yan «Eva navê Xwedê bêhurmet dike».

‡9:13 Hosêya 6:6.

Ez nehata me gazî yêd r'ast kim, lê gazî gunek'ara».

Pîrsa r'ojîgirtinê

(Marqos 2:18-22; Lûqa 5:33-39)

¹⁴ Hingê şagirtêd Yûh'enna hatine cem Wî û gotinê: «Çima em û fêrisî gelek cara r'ojî digirin, lê şagirtêd Te r'ojî nagirin?» ¹⁵ Îsa gote wan: «Qet dibe ku xwendiyêd de'watê şinê bikin, h'eta ku ze'va t'evî wan e? Lê r'ojê bèn, gava ze'va ji wan bê hildanê, hingê wê r'ojî bigirin.

¹⁶ Kesek pê p'arç'ê nû k'inca kevin p'îne nake, çimkî p'arç'ê k'inca kevinva dirûtî wê zorê li k'inca kevin bike û cîyê qelişî wê hê li ber hev her'e. ¹⁷ Ne jî şerava nû dikine meşkêd kevin. Heger usa be, meşkê bit'eqin, şeravê bir'ije û meşkê jî xirab bin. Lê şerava nû dikine meşkê nû û her du jî têne xweyîkirinê».

Qîzika mirî û k'ulfeteke nexweş

(Marqos 5:21-43; Lûqa 8:40-56)

¹⁸ Gava Îsa hê ev yeka wanar'a digot, hema hingê serwêrek hat xwe avîte ber nigê Wî û gotê: «Qîza min hêja mirîye. Lê were destê xwe dayne ser wê û ewê bijî».

¹⁹ Îsa r'abû t'evî şagirtêd Xwe da pey wî çû. ²⁰ Û va k'ulfeteke nexweş, ku donzdeh salêd wê bûn ser xûnê vebibû, piştêva hat û r'îşiyêd k'incê Îsa k'et.

²¹ Ewê nêta xweda danîbû: «Heger ez t'enê k'incê Wî k'evim, ezê qenc bim».

²² Îsa ser milê Xweva vege'îya ew dît û gotê: «E'vdê! Ser xwe bel! Bawerîya te tu qenc kirî». Û wê demê ew k'ulfet qenc bû.

²³ Gava Îsa gihîşte mala serwêr, dîna Xwe dayê, wê qar'e-qar'a e'laletê ye û bilûrvan jî zelûlî lê dixin ²⁴ û gote wan: «Derk'evin! Qîzik nemirîye, lê hênijîye». Wana qerfêf* xwe Pê dikirin. ²⁵ Lê gava cime't derxistine derva, Îsa çû hindur' destê wê girt û qîzik r'abû

ser xwe. ²⁶ Eva deng-be'sa t'emamîya wî welatîda bela bû.

Îsa du kora qenc dike

²⁷ Gava Îsa ji wir derk'et çû, du merivêd kor dane pey Wî kirine qîr'în û gotin: «Kur'êf* Dawid! Me were r'e'mê!»

²⁸ Gava ku gihîştine malê, ew her du kor hatine cem Wî. Îsa ji wan pîrsî û got: «Hûn bawer dikin, ku Ez dikarim alî we bikim?» Wana got: «Belê Xudan».

²⁹ Hingê Îsa destê Xwe da ç'e'vêd wan û got: «Li gora bawerîya we wer'a be».

³⁰ Wê demê ç'e'vêd wan vebûn. Îsa h'îşk t'emî li wan kir û got: «Haş ji xwe hebin, ku t'u kes vê yekê neh'esen». ³¹ Lê ew derk'etin, t'emamîya wî welatîda nav û dengê Wî bela kirin.

Îsa lal qenc dike

³² Çaxê ewana derk'etin çûn, hineka cinak'etîkî lal anî cem Îsa. ³³ Gava Ewî cin derxist, yê lal xeber da. E'lalet e'cêbmayî ma û got: «Li Îsraêlê jî tiştêkî aha t'u car neqewimîye». ³⁴ Lê fêrisîya got: «Ew bi h'ukumê serwêrê cina cina derdixe».

Gunê Îsa li cime'tê tê

³⁵ Îsa h'emû gund û bajara diger'îya, k'inîştêd wanda hîn dikir, Mizgînîya P'adşatîyê dannasîn dikir û li nav cime'tê h'emû cûr'e nexweşî qenc dikirin.

³⁶ Gava Ewî e'lalet dît, gunê Wî li wan hat, çimkî ewana mîna pezê bê şivan, ber'edayî û belabûyî bûn.

³⁷ Hingê Ewî şagirtêd Xwer'a got: «Nandirûnf* gelek e, lê p'ale hindik in.

³⁸ Awa hîvî ji Xweyê dirûnê bikin, wekî p'ala nandirûna Xwer'a bişîne».

Navêd her donzdeh şandîyaf*

(Marqos 3:13-19; Lûqa 6:12-16)

10 Îsa her donzdeh şagirt gazî cem Xwe kirin û h'ukum da wan ku r'uh'êd h'eram derxin,

h'emû êş û nexweşîya jî qenc kin.
²Navê her donzdeh şandîyaf* ev in: Yê pêşin Şimh'ûn, ku Petrûs tê gotinê û birê wî Endrawis, Aqûbê Zebedî û birê wî Yûh'enna, ³Fîlîpo û Bertolomeyo, T'ûma û Mettayê xercgir, Aqûbêf* Halfawo û Tedayo* ⁴Şimh'ûnê welatp'arist*† û Cihûdayê Îsxeryotîf*, ewê ku nemamîyaf* Îsa kir.

Şandina her donzdeha

(Marqos 6:7-13; Lûqa 9:1-6)

⁵Îsa ev her donzdeh şandin, t'emî li wan kir û got: «Neçine nava necihûya û nek'evine bajarêd Sameryayêf*. ⁶Lê pêşîyê her'ine nav pezêd mala Îsraêlêye undabûyî. ⁷Gava hûn her'in, dannasîn kin û bêjin: «P'adşatîya E'zmana nêzik bûye». ⁸Nexweşa qenc kin, mirîya sax kin, k'otîya paqij kin, cina derxin. We bêheq standîye, bêheq jî bidin. ⁹Li ber pişta xweda t'u tiştî hilnedin: Ne zêr', ne zîv, ne sifir, ¹⁰ne tûrik bona r'ê, ne du dest kiras, ne çarix, ne şivdar, çimkî p'ale hêjayî r'isqê xwe ye.

¹¹Çi bajar yan gundê ku hûn bik'evinê, maleke hêja bibînin û li wir bimînin, h'eta ku hûn ji wir diçin. ¹²Gava hûn her'ine malê, silavê bidine wê û bêjin: «E'dilayî vê malêr'a». ¹³Û heger ew mal hêja ye, bira silava we li ser wê be, lê heger ne hêja ye, bira silava we li we vege'ere. ¹⁴Lê k'î ku we qebûl neke û guhdarîya xeberêd we neke, gava ku hûn ji wê malê, yan jî ji wî bajarî derdik'evin, t'oza nigêd xwe dawşinin. ¹⁵Ez r'ast wer'a dibêjim, R'ojaf* Axretê h'alê welatê Sodomf* û Gomorayê wê ji ya wî bajarî çêtir be.

Mîna pêz li nav gura

(Marqos 13:9-13; Lûqa 21:12-17)

¹⁶Va Ez we dişînim çawa pez nava gura. Îdî mîna me'ra serwaxt bin û mîna kevotka dilsax. ¹⁷Lê h'evza xwe ji meriva bikin, ewê we bibine ber dîwana û k'iniştêd xweda we bidine ber qamçîya. ¹⁸R'ûyê Minda wê we bibine ber welîyaf* û p'adşa, ku hûn ber wan û necihûya şe'detîyê bidin. ¹⁹Lê çaxê we bibine ber dîwana, xem nekin ku hûnê çawa yan çi xeber din. Tiştêd ku hûnê xeber din, wê demê wer'a wê bê dayîne. ²⁰Çimkî ne ku hûnê xeber din, lê R'uh'ê Bavê weyî ku nava weda ye wê xeber de.

²¹Bira wê birê xwe bide kuştinê, bavê jî kur'ê xwe û zar' jî wê himberî dê û bavê xwe r'abin û wan bidine kuştinê. ²²Bona navê Min hûnê ber ç'e'vê h'emûya r'eş bin. Lê k'î ku h'eta xilazîyê teyax ke ewê xilazf* be. ²³Û gava nav vî bajarîda we bizêrinin, bir'evine bajarekî din. Ez r'ast wer'a dibêjim, h'eta hatina Kur'ê Mêriv, hûn h'emû bajarêd Îsraêlê pêr'a nagihînin biger'in.

²⁴Şagirt ji dersdarê xwe ne mestir e û ne jî xulam ji axayê xwe. ²⁵Besî şagirt e, wekî mîna dersdarê xwe be û xulam jî mîna axayê xwe be. Heger malxê malêr'a «Belzebûlf*» gotin, hingê neferêd wir'a wê çi bêjin?

Bizanibin ku tirsra we ji k'ê hebe

(Lûqa 12:2-7)

²⁶Awa îdî t'u car ji meriva netirsirin. Tişteki dizîva t'une ku derneyê û ne jî veşartî ku k'ifş nebe. ²⁷Çi ku Ez te'rîyêda wer'a dibêjim, ewî nav r'onayêda bêjin û çi ku hûn guhada dibihên, ser bana bikine dengî. ²⁸Û ji

10:3 Nav hinek destnivîsarada dewsa «Tedayo» «Lêwîf» heye, yan jî «Lêwî ku Tedayo hate bernavkirinê».

†10:4 Aha jî tê fe'mkirinê: «Şimh'ûnê ji Qananê».

wan netirsin yêd ku bedenê dikujin, lê nikarin r'uh' bikujin. Lê hûn ji Wî bitirsin, Yê ku dikare r'uh' û bedenê ce'nimêda unda ke. ²⁹ Ne du ç'ivîk bi diravêkî çarqur'ûşê têne firotanê? Lê yek jî ji wan bêyî e'mirê Bavê we nak'êve e'rdê. ³⁰ Lê çî li we dik'êve, her t'êlekî p'or'êd serê we jimartî ne. ³¹ Îdî netirsin. Hûn ji gelek ç'ivîka qîmettir in.

Îqrarf* û înk'arkirinaf* Îsa

(Lûqa 12:8-9)

³² K'î ku Min ber meriva îqrarf* ke, Ezê jî wî ber Bavê Xweyî E'zmana îqrar kim. ³³ Lê k'î ku Min ber meriva înk'arf* ke, Ezê jî wî ber Bavê Xweyî E'zmana înk'ar kim.

Şûr û e'dilayî

(Lûqa 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Nefikirin ku Ez hatime dinê e'dilayîyê bînim. Ez nehatim e'dilayîyê bînim, lê şûr. ³⁵ Çimkî Ez hatim kur' ji bavê, qîzê jî dê û bûkê ji xwesîyê biqetûnim ³⁶ û dijminêd mêriv wê ji mala wî bin.*

³⁷ Ewê ku bavê xwe yan dîya xwe ji Min ze'ftir h'iz dike, ne hêjayî Min e. Ewê ku kur'ê xwe yan qîza xwe ji Min ze'ftir h'iz dike, ne hêjayî Min e. ³⁸ Ewê ku xaçêf* xwe hîlnade pey Min nayê, ew ne hêjayî Min e. ³⁹ K'î e'mirê xwe biger'e, ewê unda ke, lê k'î e'mirê xwe bona Min unda ke, ewê bibîne.

Heqstandin

(Marqos 9:41)

⁴⁰ Ewê ku we qebûl dike, Min qebûl dike û ewê ku Min qebûl dike, Yê ku Ez şandime qebûl dike. ⁴¹ Ewê ku p'êxember qebûl dike çawa p'êxember, wê heqê p'êxember bistîne û ewê ku

merivekî r'ast qebûl dike çawa merivê r'ast, wê heqê yêd r'ast bistîne. ⁴² Û ewê ku t'ase ava sar jî dide yekî ji van biç'ûka, bona xatirê wê yekê ku ew şagirtê Min e, Ez r'ast wer'a dibêjim, ewê t'u car heqê xwe unda neke».

Îsa caba pîrsa

Yûh'ennayê nixumdar dide

(Lûqa 7:18-35)

11 Çaxê Îsa t'emîyêd ku dane her donzêh şagirtêd Xwe xilaz kirin, ji wî cîyî çû nav bajarêd wan, ku hîn ke û dannasîn ke.

² Gava Yûh'enna kelêda bona şixulêd Mesîh bihîst, çend şagirtêd[†] xwe şandine cem Wî ³ û jê pîrsîn: «Tu Ew î, Yê ku gerekê bihata, yan em hîvîya yekî din bin?» ⁴ Îsa caba wan da û got: «Her'in, çî ku hûn dibînin û dibihên Yûh'ennar'a bêjin. ⁵ Kor dibînin, seqet diger'in, k'otî paqij dibin, ker' dibihên, mirî r'adibin û feqîrar'a jî Mizgînî tê dayînê. ⁶ Û xwezî li wî, ku ji Min p'işk nabe».

⁷ Gava ewana çûn, Îsa bona Yûh'enna e'laletêr'a destpêkir got: «Hûn derk'etine ber'îyê çî bibînin? Qamîşekîf* ku ji bayê dih'eje? ⁸ Yan hûn derk'etin çî bibînin? Merivekî k'incê nazikf* li xwe kirî? Ne ewêd ku k'incê nazik li xwe dikin, ew malêd p'adşada ne? ⁹ Yan hûn derk'etin çî bibînin? P'êxemberekî? Belê ez wer'a dibêjim, ji p'êxemberekî jî mestir e.

¹⁰ Eva ew e, bona k'îjanî nivîsar e: «Va ye Ezê qasidê Xwe pêşîya Teva bişînim. Ewê r'îya Te pêşîya Teva hazir ke»*.

¹¹ Ez r'ast wer'a dibêjim, ji nava ewêd ku ji k'ulfeta dinê k'etine, t'u kes ji Yûh'ennayê nixumdar mestir nebûye. Lê P'adşatîya E'zmanada yê herî biç'ûk ji wî mestir e. ¹² Ji r'oşêd Yûh'ennayê nixumdar h'eta niha P'adşatîya E'zmanada

*10:35-36 Mîxa 7:6.

†11:2 Nav hinek destnivîsarada dewsa «çend şagirt» «du şagirt» heye.

*11:10 Malaxî 3:1.

bi zorbetîyê tê h'icûmkirinê û yêd zorbe dikin ku zeftî xwe kin*. ¹³Çimkî h'emû p'êxembera û Qanûnê h'eta Yûh'enna bona P'adşatîya E'zmana şe'detî dan[†].
¹⁴Û heger hûn dixwazin vê yekê qebûl kin, ew e Êlyasêf* ku gerekê bihata[‡].
¹⁵Guhê k'ê heye bira bibihê.

¹⁶Niha Ez vî nisilî mîna çi bişibînim? Ew mîna wan zar'a ne, yêd ku bazarada r'ûniştî ne, gazî hevalêd xwe dikin ¹⁷û dibêjin: «Me bona we zur'nê xist, hûn ner'eqîsîn û bona we beyt'f* gotin, we şîn nekir. ¹⁸Yûh'enna hat, ne dixwar, ne vedixwar û digotin: «Cin wîda heye». ¹⁹Kur'ê Mêriv hat, dixwe û vedixwe, bona Wî dibêjin: «Va Ew yekî pey xwarin û vexwarinê k'etî ye, dostê xercgir û gunek'ara ye. Lê serwaxtîf* bi e'melêd[§] xwe k'ifş dibe ku ew r'ast e».

Bajarêd nebawer

(Lûqa 10:13-15)

²⁰Hingê Îsa destpêkir li wan bajara hilat, k'îjanada gelek k'eremetêd Wî qewimîbûn, çimkî ew ji gunekirinê veneger'îyan. ²¹«Wey li te Xorazîn! Wey li te Beytsayda! Heger ew k'eremetêd ku nava weda bûn, Sûr û Saydêda bibûna, ewanayê zûva bi k'urxf* û k'oziyêf* t'obef* bikirana. ²²Lê Ez wer'a dibêjim, R'oja Axretê, h'alê Sûrê û Saydê wê ji h'alê we çêtir be. ²³Û tu Kefernahûm, te t'irê tê h'eta e'zman bilind bi? Lê tê h'eta dîyarêf* mirîya her'î xwarê! Heger ew k'eremetêd ku nav teda qewimîn Sodomêda biqewimîyana, ewê h'eta r'oja îroyîn bima. ²⁴Lê Ez wer'a dibêjim, R'oja Axretê h'alê welatê Sodomê wê ji h'alê te çêtir be».

Werin cem min û hêsa bin

(Lûqa 10:21-22)

²⁵Hingê Îsa got: «Şikir navê Te be Bavo, Xudanê e'rd û e'zman, ku Te ev tişt ji zana û bîlanaf* veşartin û li ber zar'a vekirin. ²⁶Belê Bavo, çimkî aha li Te xweş hat.

²⁷Her tişt ji Bavê Min Minr'a hatiye dayînê. Kesek Kur' nas nake pêştirî Bavê û kesek Bavê nas nake pêştirî Kur' û k'îjanar'a ku Kur' bixwaze wanva Bavê bide naskirinê.

²⁸Werine cem Min h'emûyêd westîyayî û bargiran û Ezê r'ih'etîyê bidime we. ²⁹Nîrê Min hildine ser xwe û ji Min hîn bin, çimkî Ez şkestî me û dilmilahîm im û hûnê xwer'a r'ih'etîyê bibînin. ³⁰Çimkî nîrê Min r'ih'et e û barê Min sivik e».

Pirsa r'oja* şemîyê

(Marqos 2:23-28; Lûqa 6:1-5)

12 Hingê Îsa r'ojeke şemîyê nava zevîyar'a derbaz bû, şagirtêd Wî bir'çî bûn û destpêkirin simbilêd genim çinîn û xwarin. ²Gava fêrisîya ev yek dît, Wîr'a gotin: «Hela binihêr'e, şagirtêd Te tiştê necayîzî r'oja* şemîyê dikin».

³Îsa wanar'a got: «We nexwendîye ku Dawid çi kir, gava ew û yêd pêr'a bir'çî bûn? ⁴Ne ew k'ete Xanaf* Xwedê û nanêf* Xwedêr'a dayî xwar, ew nan ne wîr'a cayîz bû bixwara, ne jî ewêd t'evî wîr'a, lê t'enê k'ahînar'a* ⁵Yan jî we Qanûnêda nexwendîye, ku k'ahîn r'oje* şemîyê p'aristgehêda şemîyê dih'er'imînin û dîsa bê sûc in?

*11:12 Aha jî tê fe'mkirinê: «P'adşatîya E'zmana bi qewatê pêşda diçe û yêd zorbe dest dixin».

†11:13 Aha jî tê fe'mkirinê: «Çimkî h'emû p'êxembera û Qanûnê h'eta Yûh'enna p'êxembertî kirin».

‡11:14 Malaxî 4:5.

§11:19 Nav hinek destnivîsarada dewsa «e'mel» «zar» heye.

*12:4 Qanûna K'ahîntîyê 24:9; P'adşatî I, 21:1-6.

⁶Lê Ez wer'a dibêjim, ku li vir Yekî ji p'aristgehê mestir heye. ⁷Heger we zanibûya me'na vê xeberê çi ye ku tê gotinê: «Ez r'e'mê dixwazim, ne ku qurbanê*», hingê weyê yêd bêşûc gunek'ar nekirana. ⁸Çimkî Kur'ê Mêriv Xudanê r'oja şemîyê ye».

Îsa r'oja şemîyê merivê ku destê wî k'işiyabû qenc dike

(Marqos 3:1-6; Lûqa 6:6-11)

⁹Îsa ji wir r'abû çû, hate k'iništa wan.

¹⁰Merivêk li wir hebû, ku destê wî k'işiyabû. Hineka dixwest ku xeyba Îsa bikirana, ji Wî pirsîn û gotinê: «Cayîz e ku meriv r'oja şemîyê nexweşa qenc bikin?»

¹¹Ewî jî wanar'a got: «Ew ji we k'î ye, ku pezeke wî hebe û r'oja şemîyê bik'eve ç'e'lê, wê negire û dernexe? ¹²Lê însan çiqas ji pêz qîmettir e! Awa r'oja şemîyê qencîkirin cayîz e». ¹³Hingê wî merivîr'a got: «Destê xwe dirêj ke». Ewî jî dirêj kir û mîna destê din qenc bû.

¹⁴Lê fêrisî derk'etine derva bona Îsa li hev şewirîn ku çawa Wî bidine kuştinê.

Xulamê Xwedêyî bijartîf*

¹⁵Û gava Îsa pê h'esîya, ji wê derê çû, gelek e'lalet jî pey Wî çû. Ewî h'emû jî qenc kirin ¹⁶û t'emî da wan ku bona Wî nekine dengî. ¹⁷Eva aha bû ku ew gotina bi zarê Îşaya p'êxember bê sêrî:

¹⁸«Va ye xulamê Min, yê ku Min bijartîyef*

û h'izkirîyê Minî ku Min begem kirîye. Ezê R'uh'ê Xwe daynime ser Wî û Ewê mîletar'a heqîyê e'lam ke.

¹⁹Ewê ne bik'eve h'ucetê, ne bike qar'e-qar'

û ne jî yekê dengê Wî meydanada bibihê.

²⁰Ew qamîşê p'erç'iqî hûr nake,

p'ilta diç'irûse vênasîne, h'eta ku heqîyê bigihîne sêrî.

²¹Û h'emû mîlet wê gumana xwe daynime ser navê Wî».†

Îsa û Belzebûl

(Marqos 3:20-30; Lûqa 11:14-23; 12:10)

²²Hingê cinak'etfîkî korî lal anîne cem Wî û Ewî ew qenc kir, usa ku ewî hin dît û hin jî xeber da. ²³Û t'emamîya e'laletê zendegirtî ma û got: «Gelo Ev e kur'ê Dawid?»

²⁴Lê gava fêrisîya bihîst gotin: «Eva bi h'ukumê serwêrê cina Belzebûl cina derdixe».

²⁵Lê nêtêd dilê wan Îsava e'yan bûn û wanar'a got: «Her p'adşatîya ku nav wêda t'ifaqf* t'unebe wê wêran be û her bajar yan mala ku li nava wêda t'ifaq t'unebe ew namîne. ²⁶Heger mîrêcin xwexa xwe derdixe, ku usa ye nava p'adşatîya wîda bê't'ifaqî heye, îdî p'adşatîya wî wê çawa bimîne? ²⁷Heger Ez bi h'ukumê Belzebûl cina derdixim, lê yêd ku pey we tèn bi çi derdixin? Wekî usa ye ewê bibine h'akimêd we.

²⁸Lê heger Ez bi h'ukumê R'uh'ê Xwedê cina derdixim, îdî P'adşatîya Xwedê gihîştîye we. ²⁹Yan çawa yek dikare bik'eve mala mêrxasekî û hebûka wî t'alan ke, heger pêşîyê wî mêrxasî girênedê? Gava girêda, hingê wê bikaribe mala wî t'alan ke.

³⁰K'î ku ne t'evî Min e, miqabilî Min e û k'î ku t'evî Min t'op nake, bela dike. ³¹Bona vê yekê Ez wer'a dibêjim, her gune û gotinêd xirab wê li meriva bêne baxşandinê, lê ewê ku gotineke xirab miqabilî R'uh' bête, li wî nayê baxşandinê. ³²K'î tiştêkî miqabilî Kur'ê Mêriv bête, wê bê baxşandinê, lê heger yek hindava R'uh'ê Pîrozda bête, li wî

*12:7 Hosêya 6:6.

†12:18-21 Îşaya 42:1-4.

mayê baxşandinê, ne vê dinê ne jî wê dinê.

Dar û berê wê

(Lûqa 6:43-45)

³³ Heger dar qenc e, berê wê jî qenc e, heger dar xirab e, berê wê jî xirab e, çimkî dar ji berê xwe tê naskirinê. ³⁴ Ç'êjikêd me'ra! Hûn çawa dikarin qenc xeber din, heger hûn xirab in? Çimkî dil çiva t'ijî ye zar jî ewê dibêje. ³⁵ Merivê qenc, ji xizna xweye qenc qenciyê derdixe, lê merivê xirab, ji xizna xweye xirab xirabiyê derdixe. ³⁶ Ez wer'a dibêjim, R'oja Axretê meriv bona her xebereke p'ûç' ku xeber didin wê cabdar bin. ³⁷ Çimkî hûnê bi xeberêd xwe bêşûc bin û bi xeberêd xwe gunek'ar bin».

K'eremetekê çawa nîşan dixwazin

(Marqos 8:11-12; Lûqa 11:29-32)

³⁸ Hingê hineka ji qanûnzan û fêrisîya Wîr'a gotin: «Dersdar! Em dixwazin ku nîşanekê ji Te bibînin». ³⁹ Ewî li wan vege'and û got: «Nisilê xirab û xalîfî* nîşanekê dixwaze, lê jêr'a nîşaneke din nayê dayînê pêştîrî nîşana Ûnis* p'êxember. ⁴⁰ Çawa ku Ûnis sê r'oj û sê şeva zikê h'ûtda ma*, Kur'ê Mêriv jî usa wê sê r'oj û sê şeva nava k'ûrayîya e'rdêda bimîne. ⁴¹ Merivêd Nînewayêf* wê R'oja Axretê r'abin û vî nisilî neheq kin, çimkî ewana bi dannasîniya Ûnis ji gunekirinê vege'riyan û va Yekî ji Ûnis mestir li vir heye. ⁴² P'adşa Başûrêf*† R'oja Axretê wê r'abe vî nisilî neheq ke, çimkî ewa ji serê dinê hat, ku serwaxîya Silêman bibihê û va ye Yekî ji Silêman mestir li vir heye.

Paşda hatina r'uh'ê h'eram

(Lûqa 11:24-26)

⁴³ Çaxê r'uh'ê h'eram ji mêriv dertê, cîyê bê av diger'e ku r'ih'etiyê bibîne. Lê gava nabîne, ⁴⁴ hingê ew dibêje: «Ez vege'ime wê mala xweye ku jê derk'etime». Gava ew tê, dibîne we mal vala, paqijkirî û hevdayî ye. ⁴⁵ Hingê diçe h'eft cinêd dine ji xwe xirabtir jî tîne, dik'evine wir dijîn. Û axirîya wî merivî ji pêşiyê xirabtir dibe. Usa jî wê bê serê vî nisilê xirab».

Dê û birayêd Îsa

(Marqos 3:31-35; Lûqa 8:19-21)

⁴⁶ Hê Ewî e'laletêr'a xeber dida, va dîya Wî û birayêd Wî li derva sekinîn, dixwestin t'evî Wî xeber dana. ⁴⁷ Yekî jêr'a got: «Va dîya Te û birayêd Te derva ne û dixwazin t'evî Te xeber din». ⁴⁸ Ewî jî li wî vege'and û gotê: «K'î ye dîya Min û k'î ne birayêd Min?» ⁴⁹ Hingê destê Xwe dirêjî şagirtêd Xwe kir û got: «Va ne dê û birayêd Min! ⁵⁰ Çimkî k'î ku xwestina Bavê Minê e'zmana bine sêrî, ew e birê Min, xûşka Min û dîya Min».

Mesela t'oximr'eşf*

(Marqos 4:1-9; Lûqa 8:4-8)

13 Wê r'ojê Îsa ji malê derk'et, li devê golê r'ûnişt. ² Û haqas e'lalet hate cem Wî, ku Ew k'erba k'ete qeyikê r'ûnişt û t'emamîya e'laletê devê golê sekinî. ³ Ewî gelek tişt bi mesela ew hîn kirin û got: «T'oximr'eşf* r'abû çû ku t'oxim bir'eşîne. ⁴ Gava dir'eşand, hinek ji wan k'etine devê r'ê, teyrede hatin û ew xwarin. ⁵ Hinekêd din k'etine ser e'rdê kevirî, ku li wir xwelî kêm bû. Ew zû şîn bûn, çimkî telaşê xwelîyê ne k'ûr bû. ⁶ Lê çaxê te'v derk'et, ew

*12:40 Ûnis 1:17.

†12:42 P'adşati III, 10:1-13. Ew p'adşa ji Şeba E'rebistanê hate cem Silêman p'adşa.

ç'ilmisîn û çimkî r'awêd wan t'unebûn, h'işk bûn. ⁷Hinekêd din k'etine nava stirîya, stirî r'abûn û ew xeniqandin. ⁸Lê hinekêd din jî k'etine nava e'rdê qenc û ber dan, yê sed, yê şêst û yê sî. ⁹Guhê k'ê heye bira bibihê!»

Îsa çima bi mesela xeber dide
(Marqos 4:10-12; Lûqa 8:9-10)

¹⁰Wê gavê şagirtêd Wî nêzik bûnê û gotinê: «Çima bi mesela Tu wanar'a xeber didî?» ¹¹Ewî li wan vege'and û got: «Wer'a hatîye dayînê ku hûn sur'êd P'adşatîya E'zmanana bizanibin, lê wanar'a nehatîye dayînê. ¹²Çimkî k'êr'a ku heye, wê hê lê zêde be û serda bir'iye û k'êr'a ku t'une, çî heye jî wê jê bê standinê. ¹³Ez bona wê yekê bi mesela wanr'a xeber didim, ku ewana dinihêr'in û nabînin, dibihên, lê guhê xwe nadine ser û fe'm nakin. ¹⁴Li ser wan p'êxembertîya Îşaya tê sêrî ku dibêje:

«Hûnê bibihên û guh bidinê, lê fe'm nekin,
hûnê binihêr'in û dîna xwe bidinê, lê nebînin.

¹⁵Çimkî eva cime'ta serh'işk e,
bi guha giran dibihên
û ç'e'vêd xwe girtine,
wekî bi ç'e'va nebînin,
bi guha nebihên
û bi h'iş fe'm nekin, veneger'in,
ku Ez wan qenc kim*».

¹⁶Lê xwezî li ç'e'vêd we, ku dibînin û guhêd we, ku dibihên. ¹⁷Ez r'ast wer'a dibêjim, gelek p'êxember û merivêd r'ast h'izreta dîtina van tiştê bûn çî ku hûn dibînin, lê nedîtin û bibihîstana çî ku hûn dibihên, lê nebihîstin.

Şirovekirina mesela t'oximr'eş
(Marqos 4:13-20; Lûqa 8:11-15)

¹⁸Niha hûn şirovekirina mesela t'oximr'eş bibihên. ¹⁹Her kesê ku xebera P'adşatîyê dibihê û fe'm nake, yê Xirab† tê t'oximê dilê wîda çandî dir'evîne. Eva ew in ku devê r'ê hatine çandinê. ²⁰Ewêd li e'rdê kevirî hatine çandinê ew in, ku çaxê xeberê dibihên, ew zû bi eşq û şa qebûl dikin. ²¹Lê r'aw ku nava wanda t'unene, dirêj t'aw nakin. Gava bona xeberê r'astî tengasîyaf* yan zêrandinê tên, ew zû jî r'ê dik'evin. ²²Ewêd li nava stirîyada hatine çandinê ew in, ku xeberê dibihên û xemêd vê dinyayê û derewêd dewletîyê xeberê dixeniqînin, ew bê ber dimînin. ²³Lê ewêd li nava e'rdê qencda hatine çandinê ew in, ku xeberê dibihên, fe'm dikin û ber didin, hinek sed, hinek şêst û hinek sî».

Mesela genim û zîwanê

²⁴Îsa meseleke din jî wanar'a pêşda anî û got: «P'adşatîya E'zmanana mîna vê yekê ye: Merivekî nav e'rdê xweda t'oximê qenc çand. ²⁵Gava h'emû r'azayî bûn, dijminê wî hat û li nav genimda zîwan jî çand û çû. ²⁶Gava genim gihîşt berê xwe da, hingê zîwan jî pêr'a k'ifş bûn. ²⁷Xulamêd xweyê e'rdê nêzikî wî bûn û gotinê: «Axayê me! Te nava e'rdê xweda t'oximê qenc neçand? Lê ev zîwan ji k'u hatin?» ²⁸Ewî li wan vege'and û got: «Dijminekî ev tişt kirîye. Xulama jî gote wî: «Niha tu qayl î ku em her'in wan r'akin?» ²⁹Ewî got: «Na, nebe çaxê hûn zîwanê r'akin, gênim jî pêr'a derxin. ³⁰Bihêlin bira her du jî hevr'a bigihîjin h'eta r'oja nandirûnê. R'oja nandirûnê ezê p'alar'a bêjim, pêşîyê zîwanê biçinin, gur'z-gur'z

*13:15 Îşaya 6:9-10.

†13:19 Bi gotineke din: «Mîrêcin».

girêdin bona şewatê, lê gênim bikine e'mbara min».

Du meselêd li ser P'adşatîya Xwedê:

(Marqos 4:30-32; Lûqa 13:18-21)

³¹ Meseleke din jî wanar'a pêşda anî û got: «P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: Merivekî h'ebeke t'oximê xerdalêf* hilda, nav e'rdê xweda çand. ³² Ew jî h'emû t'oxima hûrtir e, lê gava digihîje, jî h'emû p'incar'a mestir dibe û dibe dar, usa ku teyredêd e'zmên tên hêlinêd xwe ser ç'iqlêd wê çêdikin».

³³ Îsa meseleke din jî wanar'a got: «P'adşatîya E'zmana mîna hevîrtir'şkf* e, ku k'ulfetekê hilda, nava sê kod* arda stira, h'eta ku h'emû hilat».

Îsa bi mesela xeber dide

(Marqos 4:33-34)

³⁴ Îsa ev h'emû tişt bi mesela e'laletêr'a gotin û bê mesele t'u tişt wanar'a nedigot. ³⁵ Ev yek aha bû, ku ew gotina bi zarê p'êxember bê sêrî: «Ezê bi mesela wanr'a xeber dim, tiştêd jî wextê e'firandina dinyayêda veşartî gilî kim»†.

Şirovekirina mesela genim û zîwanê

³⁶ Hingê Îsa e'lalet hişt, hate mal. Şagirtêd Wî hatine cem Wî û gotinê: «Mesela genim û zîwanê mer'a şiroveke». ³⁷ Ewî li wan vege'rand û got: «Ewê ku t'oximê qenc çand, Kur'ê Mêriv e. ³⁸ E'rd dinya ye, t'oximê qenc jî merivêd p'ara P'adşatîyê ne, lê zîwan merivêd p'ara yê Xirab in. ³⁹ Dijminê ku ew çand, mîrêcin e. Nandirûn axirîya dinyayê ye, p'ale jî milyak'et in. ⁴⁰ Û çawa ku zîwanê t'op dikin dişewitîn, axirîya vê dinyayê jî wê usa be. ⁴¹ Kur'ê

Mêriv wê milyak'etêd Xwe bişîne û ewê jî P'adşatîya Wî h'emûyêd ku merîya jî r'ê derdixin û neheqîyê dikin bibijêrin ⁴² û bavêjine k'ûra agir. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana. ⁴³ Hingê merivêd r'ast wê P'adşatîya Bavê xweda mîna te'vê şewq bidin. Guhê k'ê heye bira bibihê!

Meselêd xizna veşartî û dur'ê qîmet

⁴⁴ P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: E'rdekîda xizneke veşartî hebû. Merivek wê dibîne, vedîşere, şabûna diçe h'emû hebûka xwe difiroşe û wî e'rdî dik'ir'e.

⁴⁵ Dîsa P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: Merivekî bazirganî dur'êd r'ind diger'e. ⁴⁶ Gava dur'ekî p'ir' qîmet dibîne, diçe h'emû hebûka xwe difiroşe û wî dur'î dik'ir'e.

Mesela t'or'a avîfî

⁴⁷ Dîsa P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: T'or'ek tê avîtinê nava be'rê û h'emû cûr'e me'sî dik'evinê. ⁴⁸ Gava t'or' t'ijî dibe, dik'işînine devê be'rê û r'ûdînî me'siyêd kêr dibijêrin dikine derdanaf*, lê yêd bêkêr wêda davêjin. ⁴⁹ Axirîya dinyayê jî wê usa be. Milyak'etê derk'evin xiraba jî nav qenca bibijêrin ⁵⁰ û bavêjine k'ûra agir. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana».

R'astîyêd kevin û nû

⁵¹ Îsa jî wan pirsî: «We ev h'emû tişt fe'm kirin?» Wana jêr'a got: «Belê». ⁵² Ewî jî wanar'a got: «Bona vê yekê her qanûnzaneke ku P'adşatîya E'zmana hîn bûye, mîna merivekî xweyîmilk' e, ku jî xizna xwe tiştêd kevin û nû derdixe».

* 13:33 Sê kodêd cihûya dikir qasî 25 kîlograma.

† 13:35 Zebûr 78:2.

**Bajarê Nisretê, li k'u Îsa
mezin bibû, Wî qebûl nake**

(Marqos 6:1-6; Lûqa 4:16-30)

⁵³ Gava Îsa ev mesele xilaz kirin, ji wir çû ⁵⁴ hate cî-misk'enê Xwe, k'inîšta wanda ew hîn dikirin. Ew jî zendegirtî diman û digotin: «Ev serwaxtî û qewata k'eremeta ji k'u gihîştîyê? ⁵⁵ Ne Ev kur'ê necar e? Ne navê dîya Wî Meryem e? Ne Aqûbf*, Êsivf*, Şimh'ûn û Cihûdaf* birêd Wî ne? ⁵⁶ Ne h'emû xûşkêd Wî cem me ne? Ev h'emû tişt ji k'u gihîştine Wî?» ⁵⁷ Bi vî awayî ew ji Wî çûn, lê Îsa wanar'a got: «P'êxember t'u cîyî ne bêqedir e, pêştirî mala xwe û cî-misk'enê xweda». ⁵⁸ Ewî li wê derê gelek k'eremet nekirin, çimkî bawerîya wan t'unekû.

Kuşîna Yûh'ennayê nixumdar

(Marqos 6:14-29; Lûqa 9:7-9)

14 Hingê Hêrodesê serwêrê Celîlê bona Îsa bihîst, ² xulamêd xwer'a got: «Eva Yûh'ennayê nixumdar e ji nav mirîya r'abûye. Lema jî pê wî k'eremet têne kirinê».

³ Çimkî Hêrodes Yûh'enna girtibû girêdabû û avitibû kelê, r'ûyê Hêrodiya jina Filîpoyê birê xweda. ⁴ Çimkî Yûh'enna Hêrodesr'a çend cara gotibû: «Ne r'ast e ku tu Hêrodiyayê bistîni». ⁵ Ê Hêrodes jî dixwest ew bikuşta, lê ji cime'tê ditirsîya, çimkî cime'tê Yûh'enna çawa p'êxember qebûl dikir.

⁶ Gava r'oja bûyîna Hêrodes hat, qîza Hêrodiyayê şayîyêda bona wan r'eqîsî û dilê Hêrodes gelekî xweş hat. ⁷ Ewî sond xwar û gote qîzîkê: «Tu çi bixwazî ezê bidime te». ⁸ Qîzîk jî ji dîya xwe hatibû şîretkirinê û gotê: «K'a li vir, ser sinîyê serê Yûh'ennayê nixumdar bide min». ⁹ P'adşa ber xwe k'et, lê çimkî li ber t'eglîfkirîya sond xwaribû, e'mir kir ku xwestina wê bê dayîne. ¹⁰ Ewî şand kelêda serê Yûh'enna da lêxistinê ¹¹ û

serê wî li ser sinîyê anîn dane keç'ikê. Keç'ikê jî dîya xwer'a bir. ¹² Hingê şagirtêd wî hatin cinyazê wî hildan û ew defin kirin. Paşê çûn Îsar'a gotin.

Îsa pênc h'ezara t'êr dike

(Marqos 6:30-44; Lûqa 9:10-17; Yûh'enna 6:1-14)

¹³ Gava Îsa ev yek bihîst, ji wê derê bi qeyikê t'enê çû cîkî xewle. Lê gava e'laletê bihîst, ji bajara peya pey Wî çûn. ¹⁴ Çaxê Îsa ji qeyikê derk'et û e'laleteke giran dît, hingê gunê Wî li wan hat û nexweşêd wan qenc kirin.

¹⁵ Berê êvarê şagirtêd Wî hatine cem û gotinê: «Ev der cîkî xikî-xwelî ye, îdî dereng e. Îzina e'laletê bide ku her'ine gunda xwer'a xurek bik'ir'in». ¹⁶ Lê Îsa wanar'a got: «Ne h'ewce ye ku ew her'in. Hûn xurek bidine wan». ¹⁷ Wana lê vege'and û gotinê: «Li vir pêştirî pênc nan û du me'sîya tişteki meyi mayîn t'une». ¹⁸ Ewî wanar'a got: «Wan nan û me'sîya bînine cem Min». ¹⁹ Îsa e'mir kir ku e'lalet li ser şînayîyê r'ûnên. Ewî her pênc nan û her du me'sî hildan, berê Xwe e'zmênda kir şikirî da û ew nan kerkirin. Paşê da şagirta, şagirta jî da e'laletê. ²⁰ H'emûya jî xwar t'êr bûn û donzdeh sele jî t'ijî hûrikêd bermayî berev kirin. ²¹ Ewêd ku xwarin, pêştirî jin û zar'a weke pênc h'ezar mêrî bûn.

Îsa p'îya li ser avêr'a diçe

(Marqos 6:45-52; Yûh'enna 6:15-21)

²² Pêr'a-pêr'a Îsa p'êyî ser şagirta kir, ku bik'evine qeyikê û pêşîya Wî derbazî wî berî golê bin, h'eta ku Xwexa e'laletê ver'êke. ²³ Çaxê Ewî e'lalet ver'êkir, t'enê r'abû çû serê ç'îyê, ku dua bike. Gava r'o çû ava, Ew li wira t'enê bû, ²⁴ lê qeyik îdî ji devê golê dûr k'etibû û nava pêlada bû, çimkî ba miqabilî wê bû.

²⁵ Qereberbangê Îsa ser golêr'a peya diçû nêzîkî wan dibû. ²⁶ Lê gava şagirta

dît ku Ew ser golêr'a peya diçe, bizdîyan û gotine hev: «Ev xeyalf* e!» Û wana ji tirsira kire qîr'în. ²⁷ Lê Îsa wê demê deng da wan û got: «Ser xwe bin! Ez im! Netirsîn!» ²⁸ Petrûs lê vege'and û gotê: «Xudan, heger Tu yî, e'mir ke ku ez ser avêr'a bême cem Te». ²⁹ Îsa gotê: «Were!» Petrûs ji qeyikê peya bû, ser avêr'a çû, ku her'e cem Îsa. ³⁰ Lê çaxê ewî bayê qayîm dît tirsîya û îdî wê nuq bûya, kire qîr'în: «Xudan, min xilaz ke!» ³¹ Wê demê Îsa destê Xwe dirêjî wî kir, ew girt û jêr'a got: «Kêmbawero! Çima tu dudilî bûyî?» ³² Çaxê k'etine qeyikê, ba sekini. ³³ Û ewêd qeyikêda serê xwe li ber Wî danîn û gotinê: «R'astî Tu Kur'ê Xwedê yî».

Îsa Cênîsartêda nexweşa qenc dike

(Marqos 6:53-56)

³⁴ Gava ew derbazî wî berî golê bûn, li alîyê Cênîsartêva gihîştine bejêf*. ³⁵ Bineliyêd wir Ew nas kirin, şandin t'emamîya dor-bera, h'emû nexweş anîne cem Wî. ³⁶ Wana hîvî jê dikir ku t'enê r'îşîyêd k'incê Wî k'evin. Û h'emûyêd ku lê dik'etin ji nexweşîyêd xwe qenc dibûn.

R'aw-r'izimêdf* kal-bava û xebera Xwedê

(Marqos 7:1-13)

15 Hingê fêrisî û qanûnzaneê Orşelîmê hatine cem Îsa û gotinê: ² «Çima şagirtêd Te pey r'aw-r'izimêdf* kal û bava naçin? Destneşûştî nan dixwin».

³ Ewî li wan vege'and û got: «Lê hûn çima bona r'aw-r'izimêd xwe pey t'emîyê Xwedê naçin? ⁴ Çimkî Xwedê got: «Qedirê dê û bavê xwe bigire»* û «Ewê ku gilîkî qolayî dê û bavê xwer'a

bêje gerekê bê kuştinê»†. ⁵ Lê hûn dibêjin: «Ewê ku dîya xwer'a yan bavê xwer'a bêje: Ew alîk'arîya ku gerekê ji min bigihîje te ew Xwedêr'a tê dayîne, ⁶ îdî ji wî nak'eve ku ew qedirê dê û bavê xwe bigire». Bi vî awayî bona xatirê r'aw-r'izimêd xwe hûn xebera Xwedê dikine xwelî. ⁷ Dur'ûno! Îşaya bona we r'ast p'êxembertî kirîye û gotîye:

⁸ «Eva cime'ta bi zarê xwe qedirê Min digire,

lê dilê wan ji Min dûr e.

⁹ Badîhewaf* Min dih'ebînin,

t'emîyêd meriva çawa qanûnêd Min cime'tê hîn dikin»*.

Tiştêd ku mêriv dih'er'imînin

(Marqos 7:14-23)

¹⁰ Hingê Îsa e'lalet gazî cem Xwe kir û gote wan: «Bibihên û fe'm bikin!

¹¹ Ne ku tiştê diçe dêv, ew meriva dih'er'imîne, lê çi ku ji dêv dertê, ew meriva dih'er'imîne».

¹² Hingê şagirtêd Wî hatin û gotine Wî: «Tu zanî gava fêrisîya ev xeber bihîst, dilê wan ma?» ¹³ Ewî li wan vege'and û got: «Her dara ku Bavê Minî E'zmana daneç'ikandîye, wê ji k'okêva bê r'akirinê. ¹⁴ Ji wan vege'in! Ewe kor in û r'êberê kora ne. Heger kor r'êberîyê kora bike, her duyê jî bik'evine ç'e'lê».

¹⁵ Petrûs lê vege'and û gotê: «Vê meselê mer'a şiroveke».

¹⁶ Îsa got: «Hûn jî hela hê fe'm nakin?

¹⁷ Çima hûn fe'm nakin, çi ku diçe dêv, derbazî nav-dil dibe û derdik'eve derva? ¹⁸ Lê ew tiştêd ku ji dêv dertên, ew ji dil dertên û hema ev in ku mêriv dih'er'imînin. ¹⁹ Çimkî ji dilf* fikirêd xirab, kuştin, zinêk'arî, qavî, dizî, derewî, buxdan dertên. ²⁰ Ev in ku

*15:4 Derk'etin 20:12; Qanûna Ducarî 5:16.

†15:4# Derk'etin 21:17; Qanûna K'ahîntîyê 20:9.

*15:9 Îşaya 29:13.

meriva dih'er'imînin, lê destneşûştî nanxwarin meriva nah'er'imîne».

Bawerîya k'ulfeta kenanîf*

(Marqos 7:24-30)

²¹ Îsa r'abû ji wê derê çû alîyê Sûr û Saydê. ²² Û va k'ulfeteke kenanîf* ji wan dera hat, kire gazî û gote Wî: «Xudan, Kur'ê Dawid, min were r'e'mê. Qîza min cina dik'eve, gelekî cefê dibîne». ²³ Lê Ewî caba wê neda. Şagirtêd Wî nêzîkî Wî bûn hîvî jê kirin û gotin: «Tişteki bêje vê, bira dûrî me k'eve, çimkî pey me k'etîye dike qar'e-qar'». ²⁴ Ewî cab da û got: «Ez t'enê bona pezêd mala Îsraêlêye undabûyî hatime şandinê». ²⁵ Lê ew k'ulfeta hat xwe avîte nigê Wî û gotê: «Xudan, alî min bike!» ²⁶ Ewî li wê vege'and û gotê: «Ev ne r'ast e, wekî nanê ber zar'a hildin û bavêjine ber sa». ²⁷ Ewê jî got: «Belê Xudan, ne se jî wan hûrikêd ku ji sifra xweyê wan dik'evine e'rdê dixwin?» ²⁸ Wî çaxî Îsa lê vege'and û gotê: «E'vdê, bawerîya te mezin e. Bira anegorî xwestina te ter'a be». Hema ji wê demê qîza wê qenc bû.

Qenckirina geleka

²⁹ Îsa ji wir çû ber gola Celîlê, r'abû serê ç'îyê r'ûnişt. ³⁰ E'laleteke giran hate cem Wî, ku t'evî xwe gelek seqet, kor, lal, şilûşe't û nexweşêd mayîn anîbûn û avîtine ber p'îyêd Îsa. Ewî jî ew qenc kirin. ³¹ Gava e'laletê dît ku lala xeber dan, şilûşe't qenc bûn, seqet ger'îyan û ç'e've kora vebûn, zendegirtî man û pesinê navê Xwedêyê Îsraêlê dan.

Îsa çar h'ezara t'êr dike

(Marqos 8:1-10)

³² Îsa gazî şagirtêd Xwe kir û got: «Gunê Min vê e'laletê tê. Eva sê r'oj e t'evî Min e û tişteki wanî xwarinê t'une. Ez naxwazim wan bir'çî ver'êkim ku

r'êva dilê wan xweva her'e». ³³ Şagirtêd Wî jê'r'a gotin: «Li vê ber'îyê emê ji k'u haqas nan bînin, wekî evê e'laleta giran t'êr kin?» ³⁴ Îsa wanar'a got: «Çend nanê we hene?» Wana got: «H'eft nan û çend me'sîyêd hûr».

³⁵ Îsa e'mir kir ku e'lalet ser e'rdê r'ûnê. ³⁶ Ewî her h'eft nan û ew me'sî hildan şikirî da û kerkirin. Paşê dane şagirta, şagirta jî dane e'laletê. ³⁷ H'emûya jî t'êr xwar û h'eft zembîl jî t'îjî hûrikêd bermayî berev kirin. ³⁸ Ewêd ku xwarin, pêştirî jin û zar'a, weke çar h'ezar mêrî bûn. ³⁹ Paşê Ewî e'lalet ver'êkir, k'ete qeyikekê û hate sînore Megedanê.

K'eremetekê çawa nîşan ji e'zmên dixwazin

(Marqos 8:11-13; Lûqa 12:54-56)

16 Fêrisî û sadûqî hatine cem Wî ku Wî bicêr'ibînin û jê xwestin ku ji e'zmana nîşanekê nîşanî wana ke. ² Ewî li wan vege'and û got: «Gava dibe êvar, hûn dibêjin: «Hewa wê xweş be, çimkî e'zman sor bûye». ³ Lê serê sibehê dibêjin: «Îro hewa wê xweş nîbe, çimkî e'zman xumam û sor e». Hûn r'ûyê e'zmên e'nene dikin ku hewayê çawa be, lê nîşanêd zemana e'nene nakin*. ⁴ Nisilê xirab û xalîfî nîşanekê dixwaze, lê jê'r'a nîşaneke din nayê dayînê, pêştirî nîşana Ênis p'êxember». Û Ewî ew hiştin û çû.

Hevîrtir'şkê fêrisî û sadûqîya

(Marqos 8:14-21)

⁵ Gava şagirtêd wî derbazî wî alî bûn, bîr kirin xwer'a nan hildana. ⁶ Îsa wanar'a got: «Miqatî xwe bin, h'evza xwe ji hevîrtir'şkê fêrisî û sadûqîya bikin». ⁷ Lê ewana nav hevda xeber didan û digotin: «Nanê me t'une, lema aha dibêje». ⁸ Lê ev yek Îsava e'yan

* 16:3 Nav hinek destnivîsarada ji r'êza 2-a h'eta ya 3-a t'uneye.

bû û got: «Kêmbawerno! Hûn çima nav hevda xeber didin, ku nanê we t'une? ⁹ Hûn hê fe'm nakin? Nayê bîra we, çawa pênc nana t'êra pênc h'ezar meriva kir û we çend sele bermayî hildan? ¹⁰ Û h'eft nana jî t'êra çar h'ezar meriva kir û we çend zembîl bermayî hildan? ¹¹ Hûn çawa fe'm nakin, wekî Min bona nan wer'a negot? Lê bona wê yekê, ku hûn h'evza xwe ji hevîrtir'şkê fêrisî û sadûqîya bikin».

¹² Şagirta hingê fe'm kir, wekî Ewî bona hevîrtir'şkê nan wanr'a negot, ku h'evza xwe bikin, lê ji hînkirina fêrisî û sadûqîya.

Petrûs şe'detîyê li ser Îsa dide

(Marqos 8:27-30; Lûqa 9:18-21)

¹³ Îsa çû alîyê Qeyserîya Fîlîpoyê û ji şagirtêd Xwe pirsî: «Bi t'exmîna meriva Kur'ê Mêriv k'î ye?» ¹⁴ Wana got: «Hinek dibêjin «Yûh'ennayê nixumdar e», hinekêd din dibêjin «Ëlyas e», lê hinekêd mayîn jî dibêjin «Yêremîya ye, yan jî yek ji p'êxembera ye».

¹⁵ Ewî ji wan pirsî: «Lê hûn çî dibêjin? Bi t'exmîna we Ez k'î me?» ¹⁶ Şimh'ûn-Petrûs lê vege'and û gotê: «Tu Mesîh î, Kur'ê Xwedêyê sax». ¹⁷ Îsa lê vege'and û gotê: «Xwezî li te, Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna*, çimkî xûn û goşt ev yek e'yanî te nekirin, lê Bavê Minî e'zmana. ¹⁸ Ez ter'a dibêjim, ku tu Petrûs† î, awa gotî qeyak î û li ser vî qeyayî Ezê civînaf* Xwe çêkim û qewata mirinê wê pê nikaibe. ¹⁹ Û Ezê k'îlîtêd P'adşatîya E'zmana bidime destê te û çî ku tu li ser e'rdê girêdî, e'zmanada jî wê girêdayî be û çî ku tu li ser e'rdê vekî, e'zmanada jî wê vekirî be».

²⁰ Hingê Îsa t'emî şagirtêd Xwe kir, wekî kesîr'a nebêjin, ku Ew Mesîh e.

Îsa derheqa cefa û mirina Xweda dibêje

(Marqos 8:31-9:1; Lûqa 9:22-27)

²¹ Pey wê yekêr'a Îsa destpêkir şagirtêd Xwer'a e'yan kir ku gerekê Ew her'e Orşelîmê, ji alîyê r'ûspîyaf*, serekêd k'ahîna û qanûnzanada gelek cefa bik'işîne û bê kuştinê, lê r'oja sisîya jî mirinê r'abe.

²² Lê Petrûs Ew da alîkî, lê hilat û gotê: «Dûrî hindava Te, Xudan! Ew tişt t'u car li Te neqewime!» ²³ Îsa ser Petrûsda vege'îya û gotê: «Ji ber ç'e'vê Min betavebe, Cino! Tu bona Min p'işkbûn î, çimkî ew nêt-fikira te ne ji Xwedê ye, lê ji merivayê ye».

²⁴ Hingê Îsa şagirtêd Xwer'a got: «Heger yek dixwaze li pey Min bê, bira xwe înk'ar ke, xaçê xwe hilde û li pey Min bê. ²⁵ Çimkî k'î ku dixwaze e'mirê xwe xilaz ke, ewê unda ke û k'î ku e'mirê xwe bona Min unda ke, ewê bibîne. ²⁶ Çî feyde heger meriv t'emamîya dinyayê qazinc ke, lê e'mirê xwe unda ke? Yan jî meriv çî dikare ber e'mirê xweva bide? ²⁷ Çimkî Kur'ê Mêriv wê bi r'ûmeta Bavê Xwe t'evî milyak'etêd Xwe bê. Hingê wê anegorî e'melêd her kesî bide wan‡. ²⁸ Ez r'ast wer'a dibêjim, hinekêd li vir sekinî hene wê mirinê nebînin, h'eta ku Kur'ê Mêriv bi P'adşatîya Xweva tê nebînin».

Şagirt Îsa nava nûr û r'ûmetêda dibînin

(Marqos 9:2-13; Lûqa 9:28-36)

17 Pey şeş r'ojar'a Îsa t'evî Xwe Petrûs, Aqûb û birê wî Yûh'enna

*16:17 Bi yûnanî xeber bi xeber «kur'ê Yona» nivîsar e. Bi zimanê aramî «Yona» kurtkirina navê «Yûh'enna» û «Ûnis» e.

†16:18 «Petrûs» bi zimanê yûnanî tê fe'mkirinê: «Qeya» yan «kevîr».

‡16:27 Zebûr 62:12.

hildan û r'akirine ç'îyakî bilind, li wir ew t'enê bûn. ²Hingê r'engê Wî li ber ç'e'vê wan hate guhastinê. R'ûyê Wî mîna te'vê biriqî û k'incêd Wî jî mîna nûrê çîl-qerqaş bûn. ³Nişkêva Mûsa û Êlyas wanva xuya bûn û t'evî Wî xeber dan. ⁴Hingê Petrûs Îsar'a got: «Xudan! Çawa r'ind e ku em vir in! Heger Tu bixwazî, ezê sê h'olika li vê derê çêkim, yekê Ter'a, yekê Mûsar'a, yekê jî Êlyasr'a».

⁵Ewî hê xeber dida, nişkêva e'wrekî r'onayî hat û ser wan kire sî, dengek ji e'wr hat û got: «Ev e Kur'ê Minî delal, ku Ez jê r'azî me. Guhdarîya Wî bikin!» ⁶Gava şagirta ew deng bihîst, dever'ûya çûn û r'isase ew girtin. ⁷Lê Îsa nêzîkî wan bû, dest da wan û got: «R'abin, netirsin». ⁸Wana jî serê xwe bilind kir û pêştîrî Îsa kesek nedîtin.

⁹Çaxê ji ç'îyê dihatine xwarê, Îsa t'emî da wan û got: «Ew dîtina ku we dît kesîr'a nebêjin, h'eta ku Kur'ê Mêriv ji nav mirîya r'anebe». ¹⁰Şagirtêd Wî jê pirsîn: «Lê çima qanûnzana dibêjin pêşîyê gerekê Êlyas bê?»* ¹¹Îsa li wan vege'rand û got: «R'ast e, pêşîyê Êlyasê bê û her tiştî wê dîsa bîne cî. ¹²Lê Ez wer'a dibêjim, ku Êlyas hatîye jî, lê ew nas nekirin û çawa ku xwestin, usa serê wî kirin. Wê usa jî serê Kur'ê Mêriv bikin».

¹³Hingê şagirta fe'm kir, ku bona Yûh'ennayê nixumdar wanar'a got.

Îsa kur'ikekî cinak'etî qenc dike

(Marqos 9:14-29; Lûqa 9:37-43a)

¹⁴Çaxê hatine cem e'laletê, merivek nêzîkî Îsa bû, ber çok da û gotê:

¹⁵«Xudan, li kur'ê min were r'e'mê! Ew hîvêf* dik'eve û gelekî cefa dibîne.

Carna dik'eve nava agir û carna jî nava avê. ¹⁶Min ew anî cem şagirtêd Te, lê wana nikaribû ew qenc kira». ¹⁷Îsa got: «Nisilê nebawer û xalîfî! H'eta k'engê Ezê t'evî we bim? H'eta k'engê Ezê we sebir kim? Ewî bînine vir cem Min». ¹⁸Îsa lê hilat, cin jê derk'et, kur'ik pêr'a-pêr'a qenc bû.

¹⁹Hingê şagirt t'enê hatine cem Îsa û jê pirsîn: «Me çima nikaribû ew cin derxista?» ²⁰Îsa gote wan: «Bona kêmbawerîya we. Ez r'ast wer'a dibêjim, heger bawerîya we weke h'ebeke t'oximê xerdalê hebe, hûnê vî ç'îyayîr'a bêjin: «Ji vir derbazî wî alî bel! û wê derbaz be. Ê bona we tişteki nebûyîne wê t'unebe. ²¹Lê ev cisinê ha pê tişteki din dernayê, pêştîrî bi dua û bi r'ojîya»†.

Îsa dîsa derheqa mirina xweda dibêje

(Marqos 9:30-32; Lûqa 9:43b-45)

²²Gava şagirt Celîlêda civîyan, Îsa wanar'a got: «Kur'ê Mêriv wê bik'eve destê meriva, ²³ewê Wî bikujin, lê r'oja sisîya wê r'abe». Ê ewana gelekî ber xwe k'etin.

Xercdayîna p'aristgehê

²⁴Çaxê ew hatine Kefernahûmê, xercgirêd duzîvê bona p'aristgehê‡ hatine cem Petrûs û gotinê: «Dersdarê we xercê duzîvê nade?» ²⁵Ewî got: «Belê». Çaxê Petrûs hate malê, pêşîyê Îsa ji wî pirsî: «Şimh'ûn! Tu çawa t'exmîn dikî? P'adşêd dinyayê xerc yan bac ji k'ê distînin, ji bajarvanêd xwe, yan ji xerîba?» ²⁶Petrûs gotê: «Ji xerîba». Îsa gote wî: «Ku usa ye bajarvan aza ne. ²⁷Lê wekî em van p'îşkî* nekin, her'e golê şewkê bavêjê û me'sîyê pêşin ku derdik'eve, bigire devê wî veke û tê

*17:10 Malaxî 4:5.

†17:21 Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 21-ê t'une.

‡17:24 Li gora Qanûna Mûsa nalekî «duzîvê» çawa xerc bona p'aristgehê didan (Derk'etin 30:13).

nalekî çarzîvê bibînî. Ewî hilde, dewsa Min û xwe bide wan».

K'î ye yê herî mezin?

(Marqos 9:33-37; Lûqa 9:46-48)

18 Wî çaxî şagirt hatine cem Îsa û gotinê: «Li nav P'adşatîya E'zmanada k'î ye yê herî mezin?» ² Îsa zar'okek gazî cem Xwe kir, ew nav wanda da sekinandinê ³ û got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, heger hûn veneger'in û nebîne mîna zar'oka, hûn t'u car nak'evine P'adşatîya E'zmana. ⁴ Awa k'î ku mîna vê zar'okê xwe biç'ûk ke, ew e yê herî mezin P'adşatîya E'zmanada. ⁵ Û k'î ku zar'okeke aha bi navê Min qebûl ke, ew Min qebûl dike.

Jir'êderxistin

(Marqos 9:42-48; Lûqa 17:1-2)

⁶ Lê k'î ku ji van biç'ûka yekî, yê ku bawerîya xwe Min tîne ji r'ê derxe, wîr'a hê qenc e, wekî beraşek stûyê wîva bê girêdanê û binê be'rêda bixeniqe. ⁷ Wey li dinyayê, bona ewêd ku meriva ji r'ê derdixin. Nabe ku ew tişt nebin, lê wey li wî ku meriv bi wî ji r'ê dik'evin.

⁸ Heger destê te yan nigê te, te ji r'ê derxe, wî jêke û ji xwe bavêje. Bona te hê qenc e ku tu qop yan seqet bik'evî jîyînê, ne ku du dest yan du nigêd te hebin û bêyî avîtinê nava agirê h'eta-h'etayê. ⁹ Û heger ç'e'vê te, te ji r'ê derdixe, wî derxe û bavêje. Bona te hê qenc e ku tu bi ç'e'vekî bik'evî jîyînê, ne ku bi du ç'e'va bêyî avîtinê nava agirê dojê.

Mesela peza undabûyî

(Lûqa 15:3-7)

¹⁰ Haş ji xwe hebin ku hûn ji van biç'ûka yekî bêhurmet nekin, çimkî Ez wer'a dibêjim, ku milyak'etêd wan li e'zmana t'imê r'ûyê Bavê Minî e'zmana dibînin. ¹¹ Kur'ê Mêriv hat ku yê undabûyî biger'e û xilaz ke*. ¹² Hûn çawa t'exmîn dikin? Heger sed pezêd merivekî hebin û yek ji wan unda be, ewê nod neha nehêle ç'îya-banîya û neçe ku ya undabûyî biger'e? ¹³ Lê gava bibîne, ez r'ast wer'a dibêjim, ewê bona wê hê gelekî şa be, ne ku bona nod nehêd dine ku unda nebûne. ¹⁴ Usa jî Bavê weyî† e'zmana naxwaze ku ji van biç'ûka yek unda be.

Birê ku gunê dike

(Lûqa 17:3)

¹⁵ Heger birê te neheqîyê li te‡ bike, gava tu û ew t'enê ne, wî şîret ke. Heger ewî guhdarîya te kir, îdî te birê xwe qazinc kir. ¹⁶ Lê heger guhdarîya te nekir, yekî yan duduyêd din jî t'evî xwe hilde, wekî: «Bi devê du yan sê şe'da her tişt îzbat be»§. ¹⁷ Lê heger ewî guhdarîya wan jî nekir, civînêr*af* bêje. Û heger guhdarîya civînê jî nekir, bira ew bona te bibe mîna p'ûtp'arist û xercgira.

¹⁸ Ez r'ast wer'a dibêjim, çi ku hûn ser e'rdê girêdin, li e'zmên jî wê girêdayî be û çi ku hûn li ser e'rdê vekin, li e'zmên jî wê vekirî be.

¹⁹ Dîsa Ez r'ast wer'a dibêjim, heger dudu ji we li ser e'rdê bi t'îfaq bona tiştêkî dua bikin û bixwazin, Bavê Minî e'zmana wê bide we. ²⁰ Çimkî k'îderê du yan sê meriv bi navê Min bicivin, Ez li wir nava wanda me».

*18:11 Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 11-a t'üne.

†18:14 Nav hinek destnivîsarada dewsa «we» «Min» heye.

‡18:15 Nav hinek destnivîsarada «li te» t'üne.

§18:16 Qanûna Ducarî 19:15.

**Mesela bona baxşandin
û nebaxşandinê**

²¹ Hingê Petrûs nêzîkî Wî bû û gotê: «Xudan. Gava birê min neheqîyê li min bike, gerekê ez çend cara bibaxşînimê, h'eta h'eft cara?» ²² Îsa gote wî: «Ez nabêjime te h'eta h'eft cara, lê h'eta h'eftê cara h'eft*». ²³ Çimkî P'adşatiya E'zmana mîna vê yekê ye: P'adşakî xwest t'evî xulamêd xwe heq-h'esabê xwe r'ast ke. ²⁴ Gava dest bi h'esaba kir, yek anîne cem wî, ku dehe h'ezar telantî† deyndarê wî bû. ²⁵ Lê çimkî nikaribû deynê xwe bida, xweyê wî e'mir kir, ku ew, jina wî, zar'êd wî û h'emû hebûka wî bêne firotanê, ku deynê wî bê dayîne. ²⁶ Hingê xulam dever'ûya çû nigê wî, lava jê kir û got: «Li min sebir ke. Ezê h'emû jî li te vege'înim». ²⁷ Gunê xweyê wî li wî hat, ew ber'da û deynê wî jî baxşandê.

²⁸ Lê çaxê ew xulam derk'et, r'astî xulam-hevalekî xwe hat ku sed zîvîf‡ deyndarê wî bû, dest kire xeneqê û gotê: «Tu çiqasî deyndarê min î bide!» ²⁹ Hingê hevalê xulam xwe avîte nigê wî, jê lava kir û gotê: «Li min sebir ke. Ezê li te vege'înim». ³⁰ Lê ewî guh neda wî, çû ew avîte kelê, h'eta ku ew deynê xwe bide. ³¹ Çaxê xulam-hevalêd wîye din ev yek dîtî, gelekî ber xwe k'etin û çûn xweyê xwer'a tiştêd ku qewimîbû gilî kirin. ³² Hingê axayê wî gazî wî kir û gotê: «Xulamê xirab! Min h'emû deynê te baxşande te, bona wê yekê ku te lava jî min kir. ³³ Lê ji te nedik'et ku tu jî li

xulam-hevalê xwe bihatayî r'e'mê çawa ku ez te hatime r'e'mê?» ³⁴ Û axayê wî hêrs k'et, ew da destê zulmdarêd kelê, h'eta ku h'emû deynê xwe vege'îne. ³⁵ Usa jî Bavê Minî E'zmana wê li serê we her yekî bike, heger hûn bi dil nebaxşînine birê xwe».

Pirsa jinber'danê

(Marqos 10:1-12)

19 Çaxê ku Îsa ew xeber ser hevda anîn, ji Celîlê derk'et hate sînorê Cihûstanê, wî alî ç'emê Êrdunê. ² Gelek e'lalet li pey Wî çûn û Ewî li wê derê ew qenc kirin. ³ Ji fêrisîya hinek nêzîkî Wî bûn û bona cêr'ibandîne jê pirsîn: «Gelo li gora Qanûnê r'ast e, ku bona her me'nîkê mêr jina xwe ber'de?» ⁴ Ewî caba wan da û got: «We ne xwendîye, serê sêrîda E'firandar ew «qisimê mêr û jinêda xuliqandin?»[§] ⁵ Û got: «Bona vê yekê mêr wê dê û bavê xwe bihêle, xwe li jinê bigire û her du wê bibine bedenek*». ⁶ Awa îdî ew ne dudu ne, lê bedenek in. Bona vê yekê ewêd ku Xwedê kirine yek, bira meriv ji hevdu neqetîne».

⁷ Wana jêr'a got: «Lê çima Mûsa t'emî kir, ku mêr k'axaza jinber'danê bide jinê û wê ber'de?»[†] ⁸ Ewî li wan vege'and û got: «Mûsa ji dest serh'işkîya we îzin da we ku hûn jinêd xwe ber'din. Lê serîda ne usa bû. ⁹ Ez wer'a dibêjim, k'î ku bê sebebîya qavîyê jina xwe ber'de û yeke din bistîne, ew zinêk'arîyê dike‡».

¹⁰ Şagirtêd Wî jêr'a gotin: «Heger nav jin û mêrda tiştêkî aha heye, hê qenc e

*18:22 Aha jî tê fe'mkirinê: «H'eftê û h'eft».

†18:24 Qîmetê telantekî heqê p'alekî panzdeh sala zêdetir bû.

‡18:28 Qîmetê zîvekî weke r'ojxebateke p'ala bû.

§19:4 Destpêbûn 1:27; 5:1-2.

*19:5 Destpêbûn 2:24.

†19:7 Qanûna Ducarî 24:1-4.

‡19:9 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û k'î ku ya ber'dayî bistîne zinêk'arîyê dike».

wekî qet nezewicin». ¹¹ Îsa wanr'a got: «Her kesîr'a ev yek dest nade, lê t'enê wanr'a k'îjanar'a hatîye dayînê. ¹² Çimkî nemêrf* hene, ku ji zikmakîyêda usa bûne û nemêr jî hene, ku ji destê meriva bûne nemêr û nemêr jî hene, ku bona P'adşatîya E'zmana wana xwe nemêr kirin. K'êr'a ev yek dest dide, bira usa jî bike».

Îsa dua zar'oka dike

(Marqos 10:13-16; Lûqa 18:15-17)

¹³ Hingê zar'ok anîne cem Îsa, ku destêd Xwe dayne ser wan û dua li wan bike. Lê şagirtêd Wî li yêd danîn hilatin. ¹⁴ Îsa got: «Bira ew zar'ok bêne cem Mîn, pêşîya wan negirin, çimkî P'adşatîya E'zmana p'ara yêd usa ye». ¹⁵ Û Îsa destêd Xwe danîne ser wan û ji wir çû.

Xortekî dewletî li jîyînaf* h'eta-h'etayê diger'e

(Marqos 10:17-31; Lûqa 18:18-30)

¹⁶ Hingê yek nêzîkî Wî bû û gotê: «Dersdar! Ez çi qencîyê bikim, wekî jîyîna h'eta-h'etayê war bim?» ¹⁷ Ewî jêr'a got: «Tu çima bona qencîyê ji Mîn dipirsî? T'enê Yekî qenc heye. Lê heger tu dixwazî, bik'evî jîyîna h'eta-h'etayê, t'emîyêd Xwedê xwey ke». ¹⁸ Ewî ji Îsa pîrsî: «K'îjan in?» Îsa gotê: «Nekuje, zinêk'arîyê neke, nedize, şe'detîya derew nede, ¹⁹ qedirê dê û bavê xwe bigire† û hevalê xwe weke xwe h'iz bike‡». ²⁰ Xort jêr'a got: «Min ev h'emû xweyî kirine. Îdî çi kêmasîya min heye?» ²¹ Îsa gotê: «Heger tu dixwazî k'amil bî,

her'e hebûka xwe bifiroşe bide feqîra, hingê xizna te wê li e'zmana hebe. Û pey min were». ²² Gava xort ev xeber bihîstin, ber xwe k'et û çû, çimkî gelek hebûka wî hebû.

²³ Hingê Îsa gote şagirtêd Xwe: «Ez r'ast wer'a dibêjim, dewletîyar'a ze'met e ku bik'evine P'adşatîyaf* E'zmana.

²⁴ Ez dîsa wer'a dibêjim, deve wê qula derzîyêr'a hê r'ih'et derbaz be, ne ku dewletî bik'evine P'adşatîyaf* Xwedê». ²⁵ Gava şagirta ev yek bihîst, gelekî e'cêbmayî man û gotin: «Îdî k'î dikare xilaz be?» ²⁶ Îsa li wan nihêr'î û got: «Ew tişt ji destê mêriv nayê, lê Xwedê her tiştî dikare bike».

²⁷ Wê gavê Petrûs lê vege'and û gotê: «Awa me h'emû tişt hiştîye û pey te hatine, lê axirîya me wê çawa be?» ²⁸ Îsa gote wan: «Ez r'ast wer'a dibêjim, gava Kur'ê Mêriv Dinya Nûda li ser t'extê Xweyî r'ûmet r'ûnê, hûnêd ku li pey Mîn tèn, ser donzdeh k'ursîya r'ûnên û dîwana donzdeh qebîlêdf* Îsraêlê bikin.

²⁹ Û h'emûyêd ku mala xwe, yan birêd xwe, yan xûşkêd xwe, yan bavê xwe, yan dîya xwe, yan jina xwe§, yan zar'êd xwe, yan e'rdêd xwe bona navê Mîn hiştine, ewê sed qat bistîne û wê jîyîna h'eta-h'etayê jî war be. ³⁰ Lê gelekêd pêş wê bibine paş û yêd paş wê bibine pêş».

P'alêd r'ezêdf* tirîya û heqê wan

20 «P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: Merivekî xweyîmilk' sibehê zû r'abû, wekî bona r'ezêf* tirîyêd xwe p'ala bigire. ² Ewî p'alar'a r'oje zîvek qirar kir û ew şandine

*19:17 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Tu çima Minr'a qenc dibêjî?»

†19:19 Derk'etin 20:12-16; Qanûna Ducarî 5:16-20.

‡19:19# Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

§19:29 Nav gelek destnivîsarêd here qencda «yan jina xwe» t'une.

nava r'ezê xwe. ³Nêzîkî sih'eta neha* derk'et, hinekêd dine ku bazarêda betal sekinîbûn dîtin ⁴û gote wan: «Hûn jî her'ine nava r'ezê min û çi heqê we ye, ezê bidime we». Ew jî çûn. ⁵Dîsa sih'eta donzdeha û sih'eta sisîya derk'et û usa kir. ⁶Û nêzîkî sih'eta pêncâ derk'et, hinekêd din jî ku betal sekinîbûn dîtin û gote wan: «Çima t'emamîya r'oje hûn li vir betal sekinîne?» ⁷Wana jêr'a got: «Kesekî em p'ale negirtin». Ewî wanar'a got: «Hûn jî her'ine nava r'ezê min».

⁸Gava r'o çû ava, xweyê r'ez wek'îlê mala xwer'a got: «Gazî p'ala ke, heqê wan bidê, ji yêd pašin destpêbike h'eta yêd pêşin». ⁹Ew p'alêd ku sih'eta pêncâ girtîbûn, hatin û her yekî zîvek stand. ¹⁰Gava yêd pêşin jî hatin, wana t'irê ewê zêde bistînin. Lê wana jî her yekî zîvek stand. ¹¹Gava heqê xwe standin, hindava xweyê r'ezda bîna xwe teng kirin û gotin: ¹²«Me t'emamîya giraniya r'oje û germa wê k'işand, lê evêd paşwextîyê ku hatin sih'etekê jî nexebitîn, te ew himberî me kirin». ¹³Malxê ji wan yekîr'a got: «Heval! Ez neheqîyê li te nakim. Tu minr'a zîvekî qayl nebûyî?» ¹⁴Heqê xwe bistîne û her'e. Ez dixwazim çawa ku min da te, usa jî bidime evê pašin. ¹⁵Yan îzina min li ser malê min t'une, çi ku ez bixwazim wê jî bikim? Yan tu h'evsûdîyê dikî, ku ez mer'd im?»

¹⁶Bi vî awayî yêd paş wê bibine pêş û yêd pêş wê bibine paş†».

Îsa cara sisîya derheqa mirina xweda dibêje

(Marqos 10:32-34; Lûqa 18:31-34)

¹⁷Çaxê Îsa hildik'îşîya Orşelîmê, t'enê her donzdeh şagirtêd Xwe t'evî Xwe birin û r'êda gote wan: ¹⁸«Bibihên! Em hevraz diçine Orşelîmê. Kur'ê Mêriv wê bik'eve destê serekêd k'ahîna û qanûnzana. Ewê jêr'a kuştinê derxin ¹⁹û Wî bidine destê necihûya, wekî qerfê xwe li Wî bikin, bidin ber qamçîya û xaçf* kin. Lê r'oja sisîya Ewê ji mirinê r'abe».

Xwestina dîya kur'êd Zebedî

(Marqos 10:35-45)

²⁰Hingê dîya kur'êd Zebedî t'evî her du kur'êd xwe hate cem Îsa, xwe avîte nigê Wî tişteq jê dixwest. ²¹Îsa jê pirsî: «Tu çi dixwazî?» Ewê gote Wî: «Bêje, ku ev her du kur'êd min li nav P'adşatîya Teda, yek li milê Teyî r'astê, yê din jî li milê Teyî ç'epê r'ûnê». ²²Lê Îsa li wan vege'and û got: «Hûn nizanin çi dixwazin. Gelo hûn dikarin ji wê k'asê vexwin, ya ku Ezê vexwim*?» Wana gote Wî: «Belê, em dikarin». ²³Ewî wanar'a got: «R'ast e hûnê wê k'asa Min vexwin, lê îzina li milê Minî ç'ep û r'astê r'ûniştinê ne destê Minda ye. Ew cî bona wan in, k'îjanar'a alîyê Bavê Minda hatine hazirkirinê».

²⁴Gava her dehe şagirtêd din ev yek bihîst, dilê wan ji her du bira ma. ²⁵Lê Îsa ew gazî cem xwe kirin û got: «Hûn zanin ku mîrêd mileta serdestîyê wan dikin û giregirêd wan h'ukumî ser

*20:3 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Sih'eta sisîya». Lê wî çaxî li gora e'detê cihûya sih'eta sisîya bi sih'eta îroyîn sih'eta nehaye sibehê zû ye. Bona cihûya, hingê sih'et derk'etina r'ojevê destpêdîbû. Usa jî ev şirovekirin bona r'êza 4-a h'eta 9-a ye.

†20:16 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Çimkî gazîkirî gelek in, lê bijartî hindik in».

‡20:22 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Yan bi wê nixumandinê bêne nixumandinê, ku Ezê bêne nixumandinê?»

wan dikin. ²⁶Lê nava weda gerekê usa nîbe. K'î ku nava weda dixwaze bibe yê mezin, gerekê bibe berdestîyê we. ²⁷Û k'î ku nava weda dixwaze bibe pêş, gerekê bibe xulamê we, ²⁸çawa ku Kur'ê Mêriv nehafîye ku jêr'a berdestîyê bikin, lê wekî Ew Xwexa berdestîyê bike û e'mirê Xwe bide, ku geleka bik'ir'e».

Îsa du kora qenc dike

(Marqos 10:46-52; Lûqa 18:35-43)

²⁹Gava ewana ji Erîhayê derk'etin, e'laleteke giran da pey Wî çû. ³⁰Va du kor ser we r'ê r'ûniştibûn. Gava bihîstin ku Îsa derbaz dibe, kirine qîr'în û gotinê: «Xudan*, Kur'ê Dawid, li me were r'e'mê». ³¹E'laletê li wan hilat, ku dengê xwe bibir'în, lê wana hê kire qîr'în û gotinê: «Xudan, Kur'ê Dawid, me were r'e'mê!» ³²Îsa sekinî, gazî wan kir û got: «Hûn çi ji Mîn dixwazin ku Ez bona we bikim?» ³³Wana jêr'a got: «Xudan, bira ç'e'vêd me vebin». ³⁴Gunê Îsa li wan hat û dest danî ser ç'e'vêd wan. Destxweda ç'e'vêd wan dîtin, dane pey Îsa çûn.

Îsa bi r'ûmet dik'ewe Orşelîmê

(Marqos 11:1-11; Lûqa 19:28-38; Yûh'enna 12:12-19)

21 Gava ew nêzikî Orşelîmê bûn, hatine gundê Beytfacê, ç'iyayêf* Zeyt'ûnê. Hingê Îsa du şagirtêd Xwe şandin ²û wanar'a got: «Her'ine wî gundê pêşberî xwe û hûnê k'ereke girêdayî ce'şik ber bibînin. Wan k'era vekin bînine cem Mîn. ³Heger yek wer'a

tiştêkî bêje, hûn bêjin: «Xudan'r'a lazim in» û ewê zû wan bişîne».

⁴Eva usa qewimî, ku ew gotina bi zarê p'êxember bê sêrî:

⁵«Bêjine bajarê Sîyonêf*:

«Va P'adşê te tê cem te, berbihêr, li k'erê

û ce'şika k'erê sîyarbûyî†».

⁶Şagirt çûn û çawa ku Îsa t'emî dabû wan usa kirin. ⁷K'er û ce'şik anîn, k'incêd xwe avîtine ser wan û Ew li wan sîyar bû. ⁸E'laleteke giran k'incêd xwe ser r'ê r'adixistin, hineka jî ç'iqlê dara dibir'în û ser r'ê r'adixistin.

⁹E'laleta ku li pêşîya Wî û li pey Wî diçû, dikire qîr'în û digot: «Hosannaf* Kur'ê Dawid'r'a! Bimbarek e Ewê ku bi navê Xudan tê!‡ Hosanna Yê Herî Jorin'r'a!§»

¹⁰Gava Îsa k'ete Orşelîmê, t'emamîya bajêr h'ejîya û pirsîn: «Ev k'î ye?»

¹¹E'laletê got: «Eva Îsayê P'êxember e, ji Nisreta Celîlê».

Îsa p'aristgehêda

(Marqos 11:15-19; Lûqa 19:45-48; Yûh'enna 2:13-22)

¹²Îsa k'ete p'aristgehê û h'emûyêd ku p'aristgehêda t'ucaretîf* dikirin derxistin. T'extêd p'ereguhêr'a û k'ursîyêd kevotkîroşa welger'andin ¹³û gote wan: «Nivîsar e: «Mala Mîn mala dua wê bê h'esabê*», lê we ew kirîye şkefta qaçaxa!†»

¹⁴Li wir p'aristgehêda kor û seqet hatine cem Wî û Ewî ew qenc kirin. ¹⁵Lê gava ku serekêd k'ahîna û qanûnzana ew k'eremetêd ku Îsa kirin dîtin û

*20:30 Nav hinek destnivîsarada «Xudan» t'une.

†21:5 Zekerîya 9:9; Îşaya 62:11.

‡21:9 Zebûr 118:25-26.

§21:9# Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Hosanna bilindayîyêda». «Bilindayî» be'sa cîyê Xwedê dike.

*21:13 Îşaya 56:7.

†21:13# Yêremîya 7:11.

usa jî ew zar'êd ku p'aristgehêda dikirine qîr'in û digotin: «Hosanna Kur'ê Dawidr'a!» hêrs k'etin ¹⁶ û gotine Wî: «Tu dibihêyî ev çi dibêjin?» Îsa wanar'a got: «Belê. We qet nexwendîye ku: «Te bi zarêd t'ifal û dergûşa pesindayîn anî sêrî?»»

¹⁷ Û Ewî ew li wir hiştin, ji bajêr derk'et, çû Beytanyayê û şev li wir ma.

Dara hêjîrêye h'îşkûyî

(*Marqos 11:12-14, 20-24*)

¹⁸ Sibehê zû, çaxê Ew vege'rya bajêr, bir'çî bû. ¹⁹ Ser r'ê dareke hêjîrê dît, nêzîkî wê bû, lê pêştirî belgaf* tişteki din pêva nedît û darêr'a got: «Ji vir şûnda tu h'eta-h'etayê ber nedî!» Û dar pêr'a-pêr'a h'îşk bû.

²⁰ Gava şagirta ev yek dît, zendegirtî man û gotin: «Çawa ev dara hêjîrê pêr'a-pêr'a h'îşk bû?» ²¹ Îsa caba wan da û got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, heger bawerîya we hebe û dudilî nebin, hûnê ne t'enê çi ku hate serê vê dara hêjîrê bikin, lê heger hûn vî ç'iyayîr'a jî bêjin: «R'abe xwe bavêje be'rê», wê bibe.

²² Heger bawerîya we hebe, hûn çi ku nava duada bixwazin, hûnê bistînin».

Pirsa derheqa h'ukumê Îsada

(*Marqos 11:27-33; Lûqa 20:1-8*)

²³ Gava Ew hate p'aristgehê û cime't hîn kir, serekêd k'ahîna û r'ûspîyêd cime'tê hatine cem Wî û gotinê: «Tu bi çi h'ukumî van kira dikî? Û k'ê ev h'ukum daye Te?» ²⁴ Îsa li wan vege'rand û got: «Ezê jî tişteki ji we bipirsim. Heger we caba Min da, Ezê jî wer'a bêjim Ez bi çi h'ukumî van kira dikim. ²⁵ H'ukumê nixumandina Yûh'enna ji k'u bû, ji e'zmên bû, yan ji meriva bû?» Ewana nav hevda şewirîn û gotin: «Heger em bêjin: «Ji e'zmên bû», Ewê mer'a bêje: «Lê we çima ew bawer nekir?» ²⁶ Lê heger

em bêjin: «Ji meriva bû», em ji e'laletê ditirsin, çimkî h'emûya qebûl dikir ku Yûh'enna p'êxember bû». ²⁷ Wana caba Îsa da û gotin: «Em nizanin». Ewî wanr'a got: «Ez jî wer'a nabêjim ku Ez bi çi h'ukumî van kira dikim.

Mesela du kur'a

²⁸ Hûn çawa t'exmîn dikin? Du kur'êd merivekî hebûn. Ewî kur'ê xweyî mezîn'r'a got: «Lawo! Îro her'e nav r'ez, şixul bike». ²⁹ Ewî lê vege'rand û got: «Ez naçim», lê paşê p'oşman bû û çû. ³⁰ Hingê bav çû cem yê din ewî jî aha got: «Belê, ezê her'im bavo», lê neçû.

³¹ Niha ji van her du kur'a k'îjanî gur'af* bavê xwe kir?» Wana gote Wî: «Yê mezin». Îsa jî gote wan: «Ez r'ast wer'a dibêjim, ku xercgir û ç'e'vderf* wê berî we bik'evine P'adşatîya Xwedê. ³² Çimkî Yûh'enna hat ku r'îya r'astîyê nîşanî we ke, we ew bawer nekir, lê xercgir û ç'e'vdera ew bawer kirin. We ev tişt dît jî, lê dîsa hûn li xwe mukur' nehatin, ku we ew bawer bikira.

Mesela r'ezê tiriya û r'ezvana

(*Marqos 12:1-12; Lûqa 20:9-19*)

³³ Meseleke din jî bibihên. Merivekî xweyîmilk' hebû, r'ezê tiriya danî, dora wê sûr kir h'ewzekî tiri'h'incir'andinê têda k'ola, hêlaneke nobedara çêkir û ew bi k'irê da r'ezvana, çû welatekî din. ³⁴ Gava wextê berdayînê nêzîk bû, ewî xulamêd xwe şandine cem r'ezvana, wekî ji berê r'ezê wî jêr'a bînin. ³⁵ R'ezvana xulamêd wî girtin, yek k'utan, yê din kuştin û yekî din jî dane ber kevira. ³⁶ Ewî xulamne din şandin, ji yêd pêşin gelectir û wana usa jî anîne serê wan. ³⁷ Axirîyê, kur'ê xwe şande cem wan û got: «Hilbet wê ji kur'ê min şerm bikin». ³⁸ Lê gava r'ezvan ç'e'v kur'ê wî k'etin, hev'r'a gotin: «Ev warê

*21:16 Zebûr 8:2.

wî ye. Werin em vî bikujin û bibine xweyê mîrat'af* wî. ³⁹ Û ew girtin ji r'ez derxistine der û kuştin. ⁴⁰ Lê gava xweyê r'ez bê, wê çi serê wan r'ezvana bike?» ⁴¹ Gotine Wî: «Wê qir'a wan neheqa bîne û r'ez bide r'ezvanêd usa, yêd ku wê wextda berê r'ezê wî bidinê».

⁴² Îsa gote wan: «We nivîsarêda qet nexwendîye?

«Ew kevirê ku hosta t'exsîrf* kir, ew bû serê e'nîşkêf*.

Ev yek ji alîyê Xudanda qewimî û li ber ç'e'vê me h'eyr-h'ujmek'ar e!»*

⁴³ Bona vê yekê Ez wer'a dibêjim, ku P'adşatîya Xwedê wê ji we bê standinê û miletekî usar'a bê dayîne, wekî bona Wî ber bîne. ⁴⁴ K'î ku bik'eve ser vî kevirî, wê hûrdexweşî be û ew kevir bik'eve ser k'ê, wê wî bih'incir'îne»†.

⁴⁵ Gava serekêd k'ahîna û fêrisîya meselêd Wî bihîstin, fe'm kirin ku Ew bona wan dibêje. ⁴⁶ Kirin ku Wî bigirin, lê ji e'laletê tirsîyan, çimkî Ew weke p'êxemberekî qebûl dikirin.

Mesela de'watê

(Lûqa 14:15-24)

22 Dîsa Îsa bi mesela wanar'aheber da û got: ² «P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: P'adşakî de'wata kur'ê xwe kir. ³ Ewî xulamêd xwe şandin ku gazî xwendîyêd de'watê kin, lê wana nexwestin bèn. ⁴ Xulamne din şandin û got: «Xwendîyar'a bêjin: Min canega û h'eywanêd xweye dermalîkirî serjêkirine û nanê xwe hazir kirîye, her tişt hazir e. Werine de'watê!» ⁵ Lê wana pişt guhê xweva avît, yek çû e'rdê xwe û yê din t'ucaretîyaf* xwe. ⁶ Yêd mayîn jî xulamêd wî girtin, k'utan û kuştin. ⁷ Çaxê p'adşê bihîst, hêrs k'et, ordîya

xwe şand qir'a ewêd ku xulam kuştin anî û bajarê wan şewitand. ⁸ Hingê gote xulamêd xwe: «De'wat hazir e, lê xwendî ne hêja bûn. ⁹ R'abin her'ine serê r'îya û hûn k'ê ku bibînin, t'eglîfî de'watê kin. ¹⁰ Û ew xulam derk'etine serê r'îya, k'î ku dîtin, qenc û xirab, t'ev civandin û mala de'watê bi xwendîyav t'ijî bû.

¹¹ Lê gava p'adşa çû hindur' ku xwendîya bibîne, merivek li wir dît ku k'incê de'watê lê t'unebû ¹² û gote wî: «Heval! Tu çawa bê k'incê de'watê k'etî vir?» Ewî deng nekir. ¹³ Wê gavê p'adşê berdestîyar'a got: «Dest û p'îyê wî girêdin, bigirin bavêjine te'rîya derva. Li wir wê bibe qîr'in û ç'irke-ç'irka dirana».

¹⁴ Awa gazîkirî gelek in, lê bijartî hindik in».

Pîrsa xerçdayîn û nedayînê

(Marqos 12:13-17; Lûqa 20:20-26)

¹⁵ Hingê fêrisî çûn şewirîn, ku Wî çawa bi xebera bigirin. ¹⁶ Wana şagirtêd xwe t'evî piştgirêd Hêrodes şandine cem Wî û gotinê: «Dersdar! Em zanin ku Tu yekî r'ast î û r'îya Xwedê r'ast hîn dikî. Minetê ji kesî nagirî, çimkî nav merivada firqiyê danaynî. ¹⁷ Niha bêje me, Tu çawa t'exmîn dikî? Gelo r'ast e ku em xerc bidine Qeyserf* yan na?»

¹⁸ Îsa qelpîya wan zanibû û got: «Çima hûn Min dicêr'ibînin, dur'ûno? ¹⁹ P'erê xerçdayînê nişanî Min kin». Û wana zîvek Wir'a anî. ²⁰ Îsa ji wan pîrsî: «Ev navê nivîsar û sifetf* yê k'ê ye?» ²¹ Wana got: «Yêd Qeyser in». Hingê gote wan: «Awa çi ku yêd Qeyser in bidine Qeyser û çi yêd Xwedê ne bidine Xwedê». ²² Gava wan bihîst zendegirtî man, Ew hiştin û çûn.

*21:42 Zebûr 118:22-23.

†21:44 Nav hinek destnivîsarada r'êza 44-a t'une.

Pirsa r'abûna mirîya

(Marqos 12:18-27; Lûqa 20:27-40)

²³ Sadûqîf*, ku dibêjin r'abûna mirîya t'une, wê r'ojê hineke ji wan hatine cem Îsa jê pirsîn ²⁴ û gotinê: «Dersdar! Mûsa got: «Heger yek bêzur'et bimire, bira birê wî jina wî bistîne û warê birê xwe şin ke»*. ²⁵ Awa h'eft bira li cem me hebûn. Birê mezin zewicî, bêzur'et mir, jina wî birê wî'r'a ma. ²⁶ Usa jî hate serê birê duda û yê sisîya, xulese hate serê her h'efta jî. ²⁷ Li pey h'emûyar'a ew jina jî mir. ²⁸ De îjar wê R'ojaf* R'abûna mirîya ew k'ulfetê bibe jina k'îjanî ji wan her h'efta? Çimkî h'emûya jî ew standibû».

²⁹ Îsa li wan veger'and û got: «Hûn xalifî ne, çimkî ne nivîsara zanin, ne jî qewata Xwedê. ³⁰ R'oja R'abûna mirîya ne wê bizewicin, ne jî mêr kin, lê ewê mîna milyak'etêd e'zmên† bin. ³¹ Lê derheqa r'abûna mirîyada, çima we ew xebera ku Xwedê wer'a gotibû nexwendîye? ³² «Ez Xwedêyê Birahîm, Xwedêyê Îshaq û Xwedêyê Aqûb im»‡. Xwedê ne Xwedêyê mirîya ye, lê Xwedêyê zêndîya ye».

³³ Gava e'laletê ev tişt bihistin, ser hînkirina Wî zendegirtî man.

T'emîya ser t'emîyar'a

(Marqos 12:28-34; Lûqa 10:25-28)

³⁴ Lê gava fêrisîya bihist ku Îsa sadûqî dengbir'î kirin, h'emû li cîkî civîyan. ³⁵ Hingê ji wan qanûnzana yekî pirs da Îsa ku Wî bicêr'ibîne û gotê: ³⁶ «Dersdar. Qanûnêda k'îjan e t'emîya here mezin?» ³⁷ Îsa gote wî: ««Xudan Xwedêyê xwe

h'iz bike bi t'emamîya dilêf* xwe, bi t'emamîya canîya xwe û bi t'emamîya h'işê xwe»§. ³⁸ Ev e t'emîya pêşin û here mezin. ³⁹ Û ya duda jî mîna vê ye: «Hevalê xwe weke xwe h'iz bike»*. ⁴⁰ Ji van her du t'emîyava h'emû nivîsarêd p'êxembera û Qanûnê girêdayî ne».

Mesîh kur'ê k'ê ye?

(Marqos 12:35-37; Lûqa 20:41-44)

⁴¹ Gava fêrisî civîyan, Îsa ji wan pirsî ⁴² û got: «Hûn bona Mesîh çi difikirin, t'exmîna we Ew kur'ê k'ê ye?» Jê'r'a gotin: «Kur'ê Dawid e».

⁴³ Îsa gote wan: «Lê çawa Dawid Wî pê R'uh' Xudanê xwe h'esab dike? Çimkî wî got:

⁴⁴ «Xudan gote Xudanê min: Li milê Minî r'astê r'ûnê, h'eta ku Ez dijminêd Te bikime binê p'îyêd Te»†.

⁴⁵ Heger Dawid Wî «Xudan» h'esab dike, Ew çawa dibe kur'ê wî?» ⁴⁶ Û kesekî nikaribû caba Wî bida û li pey wê r'ojê'r'a kesekî newêribû pîrsek jê bikira.

H'evza xwe ji qanûnzana û fêrisîya bikin

(Marqos 12:38-40; Lûqa 11:37-52; 20:45-47)

23 Hingê Îsa e'lalet û şagirtêd Xwer'a xeber da û got: ² «Qanûnzana û fêrisî li ser k'ursîya Mûsa r'ûniştine. ³ Îdî ewana çi wer'a bêjin xwey kin û biqedînin, lê mîna wan nekin, çimkî ewana dibêjin, lê nakin. ⁴ Barêd giran û ze'met girêdidin, datînine ser milêd meriva, lê ew xwexa naxwazin t'ilîya xwe jî bidinê. ⁵ Ew

*22:24 Qanûna Ducarî 25:5.

†22:30 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Milyak'etêd Xwedê».

‡22:32 Derk'etin 3:6.

§22:37 Qanûna Ducarî 6:5.

*22:39 Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

†22:44 Zebûr 110:1.

her tiştî dikin, ku ber meriva bêne k'îfşê. K'îsikêd mezin li mil û e'nîyêd xweva girêdidin* û r'îşîyêd k'încêd xwe dirêj dikin†. ⁶Şayîyada heremaf* jorin h'îz dikin, k'îniştada jî k'ursîyêd pêşin, ⁷bazarada silavê bidine wan û meriv jî wanr'a «mamosta»[‡] bêjin. ⁸Lê bira wer'a nebêjin: «Mamosta», çimkî dersdarê we yek e[§] û hûn h'emû jî bira ne. ⁹Li ser dinê hûn t'u kesîr'a nebêjin: «Bavo», çimkî Bavê we yek e, ku e'zmana ye. ¹⁰Ne jî wer'a bêjin: «R'êber», çimkî R'êberê we yek e, ew Mesîh e. ¹¹Bira nava weda yê herî mezin bibe berdestîyê we. ¹²K'î ku xwe bilind ke, ewê nimiz be, lê k'î ku xwe nimiz ke, ewê bilind be.

Wey li dur'ûya

¹³Lê wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn derê P'adşatîya E'zmana li ber meriva dadidin. Ne hûn dik'evinê û ne jî dihêlin ewêd ku dixwazin bik'evinê. ¹⁴Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Alîkîva hûn malêd jinebîya h'ûffî xwe dikin, alîyê dinva jî bi dur'ûtî duayê xwe dirêj dikin. Bona vê yekê dîwana we wê hê giran be*. ¹⁵Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn be'r û bejê li hev didin, ku yekî nebawer bînin ser r'îya xwe. Gava meremê we dibe, hûn ewî ji xwe du cara zêdetir dikine p'ara ce'nimê. ¹⁶Wey li

we r'êberêd kor, hûn dibêjin: «K'î ku bi p'aristgehê sond dixwe, ne tişteke e. Lê k'î ku bi zêrê li nav p'aristgehê sond dixwe, dibe deyndar». ¹⁷Hey bêh'îş û korno! K'îjan mezin e, zêr' yan p'aristgeh, ku zêr' h'elalf* dike? ¹⁸Usa jî hûn dibêjin: «K'î ku bi gorîgehê sond dixwe ne tişteke e, lê k'î ku bi h'edîya li ser gorîgehê sond dixwe, dibe deyndar». ¹⁹Hey korno!† K'îjan e mezin? H'edî yan gorîgeh, ku h'edîyê h'elal dike? ²⁰Awa k'î ku bi gorîgehê sond dixwe, ew hin bi wê sond dixwe, hin jî bi h'emû tiştêd ku ser wê hene sond dixwe. ²¹K'î ku bi p'aristgehê sond dixwe, ew hin bi wê sond dixwe, hin jî bi Yê ku wêda dijî sond dixwe. ²²Û k'î ku bi e'zmên sond dixwe, ew hin bi t'extê Xwedê sond dixwe, hin jî bi Yê ku li ser R'ûniştîye sond dixwe. ²³Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn dehekêf* pûngêf*, anîsoyêf* û k'êmunêf* didin, lê tiştêd Qanûnêye pêş, awa gotî heqîyê, r'e'mê û bawerîyê davêjine pişt guhê xwe. We gerekê ev yek bikirana û dest ji yêd mayîn nek'îşanda. ²⁴R'êberêd kor! Hûn k'ermêşa diparzinin, lê deva dadiqurtînin! ²⁵Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn t'as û fîncana r'ûyê dervava paqij dikin, lê hindur'va t'îjî timayî û ç'e'vbir'çîyî ne[‡]. ²⁶Fêrisîyê kor! Pêşîyê hindur'ê fîncan û t'asê paqij ke, wekî li derva jî paqij be. ²⁷Wey li

23:5 Çawa ku Qanûna Ducarî 6:8-da nivîsar e, cihûya k'îsikêd mil û e'nîyêd xweda nivîsarêd sereke û t'emîyêd Xwedêye ji Peymanaf Kevin xwey dikirin. Ev in ew nivîsarêd ji k'itêbêd Mûsa ku gelekî dikirine k'îsika: Derk'etin 13:1-10; 13:11-16; Qanûna Ducarî 6:4-9; 11:13-21.

†23:5# «R'îşîyêd k'încêd xwe dirêj dikin», wekî bidine k'îfşê, ku ew ji alîyê Xwedêda Xwedêr'a dayî û amin in (Jimar 15:37-41; Qanûna Ducarî 22:12).

‡23:7 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «R'abbî». «R'abbî» bi zimanê aramîf* tê fe'mkirinê: «Dersdar».

§23:8 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Ew Mesîh e».

*23:14 Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 14-a t'une.

†23:19 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Hey bêh'îş û korno».

‡23:25 Aha jî tê fe'mkirinê: «Lê hindur'va bi tiştêd zulmê û ç'e'vbir'çîyê qazinckîrîva t'îjî ne».

we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn mîna t'îrbêd sipîkirî ne, ku dervava bedew xuya dibin, lê hindur'va bi hestûyê mirîya û bi h'emû h'eramiyêva t'îjî ne. ²⁸ Usa jî hûn derva merivava r'ast k'ifş dibin, lê hindur'va hûn dur'û ne û neheq in.

Îsa axirîya wan wanr'a dibêje

²⁹ Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn mexberêd p'êxembera çêdikin û t'îrbê yêd r'ast dixemilînin ³⁰ û dibêjin: «Heger em r'oje'd bavêd xweda bûna, me t'evî wan xûna p'êxembera nedar'êb. ³¹ Îdî hûn niha xwexa didine îzbatkirinê, ku hûn zar'êd wan bava ne, yêd ku p'êxember kuştine. ³² De kêmasîya xirabîyêd bavêd xwe t'emam kin. ³³ Me'rno! Ç'êjikêd me'ra! Hûnê çawa ji dîwana dojêf* bir'evin?

³⁴ Bona vê yekê va Ezê p'êxembera, serwaxta û qanûnzana bişînime cem we û hûnê ji wan hineka bikujin, xaç kin, hineka jî nav k'înîştêd xweda bidine ber qamçîya û bajar-bajar bizêrînin. ³⁵ H'emû xûna bêsûce ku ser r'ûyê e'rdê hatîye r'êtinê wê bê ser we, ji xûna Habîlêf* bêsûc h'eta xûna Zekerîyayê kur'ê Berexîya, ewê ku we nav p'aristgeh û gorîgehêda kuşt. ³⁶ Ez r'ast wer'a dibêjim, ev h'emû xûnê bê serê vî nisilî.

Îsa li ser Orşelîmê dilovîne

(Lûqa 13:34-35)

³⁷ Orşelîm! Orşelîm! Te p'êxember dikuştin û şandîyêd cem xwe didane ber kevira! Çend cara Min xwest ku zar'êd te usa bicivanda, çawa mirîşk cûcûkêd xwe bin baskê xweda dicivîne, lê we nexwest! ³⁸ Va mala we wê xirabe û destjêk'işandî bimîne. ³⁹ Ez wer'a dibêjim, îdî ji vir şûnda hûn Min t'u

car nabînin, h'eta ku bêjin: «Bimbarek e Ewê ku bi navê Xudan tê»*.

Îsa pêşda derheqa wêranbûna p'aristgehêda dibêje

(Marqos 13:1-2; Lûqa 21:5-6)

24 Gava Îsa ji p'aristgehê derk'et çû, şagirt çûne cem Wî, ku avayîyêd p'aristgehê nişanî Wî kin. ² Îsa wanr'a got: «Hûn van h'emûya dibînin? Ez r'ast wer'a dibêjim, ev h'emûyê jî wêran bin, li vir kevirê li ser kevir qet nemîne!»

Tengasî û zêrandin

(Marqos 13:3-13; Lûqa 21:7-19)

³ Çaxê Ew ser ç'îyayê Zeyt'ûnê r'ûniştibû, şagirtêd Wî t'enê hatine cem Wî û jê pîrsîn: «Bêje me, ev tişt wê k'engê biqewimin? Ê nişana hatina Te û axirîya vê dinyayê wê çawa be?» ⁴ Îsa caba wan da û got: «Haş ji xwe hebin, ku t'u kes we nexapîne, ⁵ çimkî gelek wê pê navê Min bèn û bêjin: «Ez im Mesîh» û wê geleka bixalîffîn. ⁶ Hûnê dengê şer'a û be'sa şer'a bibihên, lê haş ji xwe hebin ku hûn xwe unda nekin. Gereke ev tişt biqewimin, lê ew hê ne axirî ye. ⁷ Miletê r'abe li ser millet, p'adşatî li ser p'adşatîyê, cî-cîya wê xelayî-celayê û e'rdh'eje bibin. ⁸ Lê ev h'emû mîna êşa k'ulfetê ye, ku destpêdike pê digire. ⁹ Hingê wê we bidine cefê, we bikujin û bona navê Min ber ç'e'vê h'emû mileta r'eş bin. ¹⁰ Hingê gelekê ji r'ê bik'evin, nemamiya hevdu bikin û ber ç'e'vê hev bik'evin. ¹¹ Gelek p'êxemberêd derew wê derk'evin û geleka bixalîffîn. ¹² Ji dest zêdebûna neheqîyê h'izkirina geleka wê sar be. ¹³ Lê k'î ku h'eta xilazîyê teyax ke, ewê xilaz be. ¹⁴ Ê ev Mizgînîya P'adşatîyê wê li nav t'emamiya dinyayê bê dannasînkirinê, ku h'emû miletar'a bibe şe'detî û hingê xilazî wê bê.

*23:39 Zebûr 118:26.

H'eramîya Wêrankirinê

(Marqos 13:14-23; Lûqa 21:20-24)

¹⁵ Çaxê hûn «h'eramîya wêrankirinê»^{*} cîyê pîrozda sekinî bibînîn, çawa ku Daniyêl p'êxember got», (ewê ku dixûne bira fe'm bike), ¹⁶ «hingê ewêd ku Cihûstanêda ne bira bir'evine ç'îya. ¹⁷ Ewê ku ser xanî ye bira jorda neyê xwarê ku ji mala xwe tiştêkî hilde. ¹⁸ Û ewê ku k'ewşênda ye bira veneger'e ku p'otê xwe hilde. ¹⁹ Lê wey li h'emla û destdergûşa wan r'ojada! ²⁰ Dua bikin, ku r'eva we nek'eve zivistanê, yan jî r'oja şemîyê. ²¹ Çimkî hingê tengasîke usa mezin wê bibe, ku ji destpêbûna dinyayê h'eta niha mîna wê nebûye û ne jî wê bibe. ²² Heger ew r'oj kin nebûna, t'u kes xilaz nedibû, lê bona xatirê bijartîya ew r'ojê kin bin.

²³ Hingê, heger yek wer'a bêje: «Va ye Mesîh», yan jî «Wa ye», bawer nekin. ²⁴ Çimkî mesîh û p'êxemberêd derew wê derên, nîşan û k'eremetêd mezin bikin, ku bikaribin bijartîyêd Xwedê jî bixalîfîn. ²⁵ Va ye Min pêşda wer'a got.

²⁶ Heger ewana wer'a bêjin: «Wa ye Mesîh ber'îyêda ye», dernek'evin, yan: «Va ye Ew filan odêda ye», bawer nekin. ²⁷ Çimkî çawa birûsk ji r'ohilatê birq dide û h'eta r'oavayê xuya dibe, wê hatina Kur'ê Mêriv jî usa be. ²⁸ Beret'ef* k'îderê hebe, teyrê jî li wir bicivin.

Hatina Kur'ê Mêriv

(Marqos 13:24-27; Lûqa 21:25-28)

²⁹ Li pey tengasîya wan r'ojar'a, r'ûyê r'oyê wê bê girtinê

û hîvê jî r'onaya xwe nede, steyrkê ji e'zmên bik'evin û t'opêd e'zmana wê ji r'îyêd xwe derên†.

³⁰ Hingê nîşana Kur'ê Mêriv wê li e'zmên xuya be û h'emû miletêd dinyayê wê şînê bikin, gava bibînîn Kur'ê Mêriv li ser e'wrêd e'zmên bi qewat û r'ûmeta mezin têt‡. ³¹ Ewê milyak'etêd Xwe bi bor'îya dengê bilind bişîne û wê bijartîyêd Wî ji her çar qulba berev kin, ji p'er'ekî e'zmana h'eta p'er'e din.

Dersa dara hêjîrê

(Marqos 13:28-31; Lûqa 21:29-33)

³² Ji dara hêjîrê dersekê hîn bin. Çaxê ç'iqlêd wê ter' dibin û belgêd wê dibişkivin, îdî hûn zanin ku havîn nêzîk e. ³³ Usa jî gava hûn van h'emû tiştê bibînîn, bizanibin ku ev tişt§ nêzîk e, li ber şemîkê ye. ³⁴ Ez r'ast wer'a dibêjim, eva nisila derbaz nabe, h'eta ku ev h'emû tişt neqewimin. ³⁵ E'rd û e'zmanê derbaz bin, lê gotinêd Min t'u car derbaz nabin.

R'oj û sih'et ne e'yan e

(Marqos 13:32-37;

Lûqa 17:26-30, 34-36)

³⁶ Lê bona wê r'ojê û wê sih'etê t'u kes nizane, ne milyak'etêd e'zmana, ne jî Kur'», lê t'enê Bav. ³⁷ Çawa ku r'ojêd Nuhdaf* qewimî, hatina Kur'ê Mêriv jî wê usa biqewime. ³⁸ Çawa ku wan r'ojêd berî lêyîyê meriva dixwarin, vedixwarin, dizewicîn û mêr dikirin, h'eta wê r'oja ku Nuh k'ete gemîyê† ³⁹ û meriv pê neh'esîyan, h'eta ku lêyî r'abû û h'emû jî xeniqandin. Hatina Kur'ê

*24:15 Daniyêl 9:27; 11:31; 12:11.

†24:29 Aha jî têt fe'mkirinê: «Qewatêd e'zmana wê bih'ejin».

‡24:30 Îşaya 13:10; 34:4; Daniyêl 7:13. (Bixûnin: E'yantî 1:7.)

§24:33 Aha jî têt fe'mkirinê: «Ew, awa gotî Mesîh nêzîk e, li ber şemîkê ye».

*24:36 Nav hinek destnivîsarada «ne jî Kur'» t'une.

†24:38 Destpêbûn 6-8.

Mêriv jî wê usa be. ⁴⁰ Hingê du meriv wê nav e'rdê xweda bin, yekê bê hildanê û yê dinê bê hiştinê. ⁴¹ Û du k'ulfetê ser destar'ekî bin, yekê bê hildanê, ya din bê hiştinê. ⁴² Awa h'işyar bimînin, çimkî hûn nizanin Xudanê weyê k'îjan r'oje bê. ⁴³ Lê vê yekê bizanibin. Heger xweyê malê bizanibûya ku dizê k'îjan dema şevê bihata, wê h'işyar bima û nehišta ku mala wî derevekira. ⁴⁴ Bona vê yekê hûn jî hazir bin, çimkî Kur'ê Mêriv wê sih'eteke usada bê, ku hûn ne ç'e'vnihêr'î ne.

Xulamê amin û xulamê bêamin

(Lûqa 12:35-48)

⁴⁵ Awa k'î ye ew xulamê amin û serwaxt, ku axayê wî ew ser xulamêd xwe serwêr k'ifş kir, ku wextda xwarina wan bide wan? ⁴⁶ Xwezî li wî xulamî, ku çaxê axayê wî bê, ewî usa bibîne. ⁴⁷ Ez r'ast wer'a dibêjim, ewê wî bike serwêrê t'emamîya hebûka xwe. ⁴⁸ Lê heger xulamê xirab dilê xweda bêje: «Axayê min hatina xwe derengî êxist» ⁴⁹ û destpêke li xulam-hevalêd xwe xe û t'evî yêd serxweş bixwe û vexwe, ⁵⁰ axayê wî xulamî wê r'ojeke usa bê, ku ew ne hîvîyê ye û sih'eteke usa, ku ew nizane. ⁵¹ Ewê wî qet-qetî ke û p'ara wî wê t'evî dur'ûya ke. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana.

Mesela dehe qîzêd bik'ir

25 Hingê P'adşatîya E'zmana wê mîna vê yekê be: Dehe qîzêd bik'ir ç'irêd xwe hildan pêşîya ze'vêda çûn. ² Ji wan pênc serwaxt bûn, lê pênc bêfe'm. ³ Bêfe'ma ç'irêd xwe hildan, lê r'ûn xwer'a hilnedan, ⁴ lê serwaxta t'evî ç'ira r'ûn jî derdanada xwer'a hildan. ⁵ Gava ze'va derengî k'et, h'emû jî hênijîn û xewr'a çûn.

⁶ Nîvê şevê dengê hat: «Va ye ze'va tê! Pêşîya wîda her'in!» ⁷ Hingê h'emû bik'ir r'abûn ç'irêd xwe saz kirin. ⁸ Bêfe'ma gote serwaxta: «Ji wî r'ûnê xwe bidine me jî, çimkî ç'irêd me vêdisin». ⁹ Lê serwaxta caba wan da û gotin: «Na xêr, ev r'ûn wê t'êra me û we neke. Qenc e ku hûn her'ine cem yêd ku difiroşin xwer'a bik'ir'in». ¹⁰ Gava ew çûn bik'ir'in, ze'va hat û ewêd hazir t'ev wî k'etine de'watê û derî hate girtinê. ¹¹ Paşê bik'irêd din hatin û gotin: «Em xulam, Em xulam! Derî li me veke!» ¹² Lê ewî caba wan da got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, ez we nas nakim». ¹³ Awa h'işyar bimînin, çimkî hûn ne r'oja hatina Kur'ê Mêriv zanin, ne jî sih'etê.

Mesela sê xulama

(Lûqa 19:11-27)

¹⁴ Wî çaxî P'adşatîya E'zmana wê mîna vê yekê be: Merivek ku wê derk'eta r'êwîtîyê, gazî xulamêd xwe kir û hebûka xwe spartef* wan. ¹⁵ Pênc telant* dane yekî, du telant dane yekî û telantek jî da yekî, her kesîr'a weke gewata wî û r'êk'et çû. ¹⁶ Ewê ku pênc telant standibûn, pêr'a-pêr'a çû bi wan k'ir'î û firot, pêncêd din jî qazinc kirin. ¹⁷ Usa jî ewê ku du telant standibûn, duduyêd din jî qazinc kirin. ¹⁸ Lê ewê ku telantek standibû, çû e'rd k'ola û zîvê axayê xwe têda veşart.

¹⁹ Pey gelek wextr'a axayê wan xulama hat û xwest heq-h'esabê xwe t'evî wan r'ast ke. ²⁰ Ewê ku pênc telant standibûn pêşda hat, pênc telantêd mayîn jî anîn û got: «Axayê min, te pênc telant dabûne min. Va min ser wanda pêncêd din jî qazinc kirine». ²¹ Axayê wî gotêda: «E'ferim, xulamê qenc û amin! Tu nav tiştêd hindikîda amin mayî, ezê te daynime ser gelek tišta. Bik'eve şayîya axayê xwe!»

*25:15 Qîmetê telantekî heqê p'alekî panzdeh sala zêdetir bû.

²² Ewê ku du telant standibûn jî hat û got: «Ez xulam! Te du telant dabûne min. Va min duduyêd din jî li ser wanda qazinc kirine». ²³ Axayê wî gotê: «E'ferim, xulamê qenc û amin! Tu nav tiştêd hindikîda amin mayî, ezê te daynime ser gelek tišta. Bik'eve şayîya axayê xwe!»

²⁴ Lê ewê ku telantek standibû hat û got: «Axayê min, min zanibû ku tu merivekî h'îşk î. Ji wî cîyê te neçandîye didirûyî û cîyê ku te ne r'eşandîye berev dikî. ²⁵ Ez jî tirsîyam û çûm telantê te e'rdêda veşart. Hanê malê te ter'a be». ²⁶ Axayê wî lê vege'rand û gotê: «Xulamê xirab û xwer'anedîtî! Te zanibû ez ji wî cîyê ku min neçandîye didirûm û ji wî cîyê ku min ner'eşandîye berev dikim, ²⁷ te çima zîvê min neda k'arkira û ez bihatama min malê xwe bi selef bista? ²⁸ Niha telant ji wî bistînin û bidine ewê ku dehe telantêd wî hene. ²⁹ Çimkî yê k'ê ku heye, wîr'a wê bê dayîne û serda zêde be, lê yê k'ê ku t'une, çi heye jî wê jê bê standîne. ³⁰ Lê ew xulamê bêkêr bavêjine te'rîya derva. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana».

R'ojaf* Axretê

³¹ Gava Kur'ê Mêriv t'evî h'emû milyak'eta û r'ûmeta Xweva bê, hingê wê ser t'extê Xweyî r'ûmetê r'ûnê ³² h'emû millet wê li ber Wî bicivin. Ewê wana ji hev başqe ke, çawa şivan pêz ji bizina vediqetîne. ³³ Ewê pêz li milê Xweyî r'astê bide sekinandinê, lê bizina li milê Xweyî ç'epê. ³⁴ Hingê P'adşa wê yêd li milê Xweyî r'astêr'a bêje: «Werin bimbarekbûyîyêd alîyê Bavê Minda! Ew P'adşatîya ku bona we ji wextê e'firandina dinyayêda hazir bûye war bin. ³⁵ Çimkî Ez bir'çî bûm we xwarin da Min, Ez t'î bûm we av da Min, Ez

xerîb bûm we Ez qebûl kirim, ³⁶ Ez te'zî bûm we Ez k'inc kirim, Ez nexweş bûm hûn ser Minda hatin, Ez kelêda bûm hûn hatine cem Min». ³⁷ Hingê yêd r'ast wê Wîr'a bêjin: «Xudan, me k'engê Tu bir'çî dîtî û xwarin daye Te? Yan me Tu t'î dîtî û av daye Te? ³⁸ Me k'engê Tu xerîb dîtî û Tu qebûl kirî, yan jî Tu te'zî dîtî û Tu k'inc kirî? ³⁹ K'engê me Tu nexweş yan kelêda dîtî û em hatine cem Te?» ⁴⁰ P'adşayê jî wanr'a bêje: «Ez r'ast wer'a dibêjim, heger we qencî ji van xûşk-birêd Mine yê herî biç'ûk yekîr'a kir, we Minr'a kir».

⁴¹ Hingê Ewê yêd milê Xweyî ç'epêr'a bêje: «Nifir'lêbûyîno! Dûrî Min her'in nava agirê h'eta-h'etayê, ku bona mîrêcin û milyak'etêd wî hazir bûye* . ⁴² Çimkî Ez bir'çî bûm we xwarin neda Min, Ez t'î bûm we av neda Min, ⁴³ Ez xerîb bûm we Ez qebûl nekirim, Ez te'zî bûm we Ez k'inc nekirim, Ez nexweş û kelêda bûm hûn ser Minda nehatin». ⁴⁴ Hingê ewê Wîr'a bêjin: «Xudan! Me k'engê Tu bir'çî yan t'î, yan xerîb, yan bê sit'ar, yan nexweş, yan kelêda dîtî û me alîk'arî neda Te?» ⁴⁵ Wî çaxî Ewê caba wan bide û bêje: «Ez r'ast wer'a dibêjim, heger we qencî ji evêd herî biç'ûk yekîr'a nekir, we Minr'a jî nekir». ⁴⁶ Ê evê her'ine cefê h'eta-h'etayê, lê yêd r'ast wê her'ine jîyîna h'eta-h'etayê».

Girtin, xaçkirinf* û r'abûna Îsa

Şewira kuştina Îsa

(Marqos 14:1-2; Lûqa 22:1-2; Yûh'enna 11:45-53)

26 Gava Îsa ev h'emû xeber xilaz kirin, şagirtêd Xwer'a got: ² «Hûn zanin ku wê du r'oja şûnda Cejinaf* Derbazbûnê be. Ê Kur'ê Mêriv wê bê dayîne ku bê xaçkirinê».

*25:41 E'yantî 20:10.

³Hingê serekêd k'ahîna û r'ûspîyêd cime'tê seraya serekk'ahînda ku navê wî Qeyafa bû civîyan ⁴û li hev şewirîn ku Îsa dizîva bi fêlbazîyê bigirin, bikujin. ⁵Lê wana digot: «Bira ev yek cejinêda nîbe, wekî cime't r'anebe ser nîga».

Îsa Beytanyayêda tê r'ûnkirinêf*

(Marqos 14:3-9; Yûh'enna 12:1-8)

⁶Çaxê Îsa li Beytanyayê mala Şimh'ûnê k'otîda bû, ⁷k'ulfeteke ku derdaneke wêye alabastirêyî r'ûnê bînxweş hebû, hate cem Wî û çaxê Ew li ser sifrê r'ûniştî bû, ewê ew r'ûn r'ête ser serê Wî. ⁸Gava şagirta ev yek dît, li wan xweş nehat û gotinê: «Çima eva zîyana bû? ⁹Eva r'ûnaf* wê qîmetekî biha bihata firotanê û feqîrar'a bihata belakirinê».

¹⁰Lê ew yek Îsava e'yan bû û wanar'a got: «Çima hûn xatirê wê k'ulfetê dik'evin? Ewê tiştêkî qenc bona Min kir. ¹¹Feqîrê her gav t'evî we bin, lê Ezê her gav t'evî we nîbim. ¹²Ewê bona definkirinaf* Min ew r'ûn r'ête ser bedena Min. ¹³Ez r'ast wer'a dibêjim, dinyayêda k'îderê eva Mizgînîya bê dannaşnkirinê, wê kirina vê k'ulfetê jî bona bîranîna wê bê gotinê».

Cihûda nemamîya Îsa dike

(Marqos 14:10-11; Lûqa 22:3-6)

¹⁴Hingê yek ji her donzdeha ku Cihûdayê Îsxeryotî dihate gotinê, çû cem serekêd k'ahîna ¹⁵û got: «Hûnê çî bidine min, wekî ez Wî bidime destê we?» Û wana sî zîv jimirîn danê. ¹⁶Ji wir şûnda ew mecalekê diger'îya ku çawa Îsa bide destê wan.

Îsa t'evî şagirtêd Xwe şîva Cejina Derbazbûnê dixwe

(Marqos 14:12-21; Lûqa 22:7-13; Yûh'enna 13:21-30)

¹⁷Li r'oja pêşine Cejinaf* Nanê Şkeva, şagirt hatine cem Îsa û jêr'a gotin: «Tu li k'u dixwazî Şîva Cejina Derbazbûnê bixwî, wekî em Ter'a hazir kin?» ¹⁸Ewî jî got: «Her'ine bajêr, cem filan merivî û bêjine wî: «Dersdar dibêje: R'oja Min nêzîk e. Ezê t'evî şagirtêd Xwe mala teda Cejina Derbazbûnê derbaz kim»». ¹⁹Û şagirta usa kir, çawa ku Îsa wanar'a e'mir kiribû û şîva Cejina Derbazbûnê hazir kirin.

²⁰Êvarê t'ev her donzdeha ser sifrê r'ûnişt. ²¹Gava wana hê dixwar, Îsa got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, yekî ji we wê nemamîya Min bike». ²²Şagirt gelekî ber xwe k'etin û her yekî ji wan gote Wî: «Xudan, dibe ku ez im?» ²³Ewî li wan vege'and û got: «Ewê ku pe'rîyê Xwe t'evî Min t'asêda kir, ewê nemamîya Min bike. ²⁴R'ast Kur'ê Mêriv wê usa her'e çawa ku bona Wî hatîye nivîsarê, lê wey li wî merivê ku nemamîya Kur'ê Mêriv bike! Wîr'a hê qenc bû ku ew qet dinê nek'eta». ²⁵Cihûdayê ku wê nemamîya Wî bikira, lê vege'and û gotê: «Dersdar, dibe ku ez im?» Îsa wîr'a got: «Te bi devê xwe got».

Şîva Xudan

(Marqos 14:22-26; Lûqa 22:14-23; Korint'î I, 11:23-25)

²⁶Awa gava wana hê nan dixwar, Îsa nan hilda şikirî da, kerkir da şagirta û got: «Han hildin bixwin. Eva bedena Min e».

²⁷Peyr'a k'as hilda şikirî da, da wan û wanar'a got: «Hûn h'emû jî ji vê vexwin, ²⁸eva xûna Min e bona peymanêf*, ku bona baxşandina gunêd geleka tê

*26:28 Nav hinek destnivîsarada «peymanana nû» heye.

r'êtinê. ²⁹ Lê Ez wer'a dibêjim, îdî Ez ji vir şûnda t'u car ji vê meya tirfîyê venaxwim, h'eta wê r'oja ku Ezê t'evî we P'adşatîya Bavê Xweda ji ya nû vexwim».

³⁰ Paşê wana zebûrekf* stira, derk'etin çûne ç'iyayê Zeyt'ûnê.

Îsa derheqa înk'arîya Petrûsda dibêje

(Marqos 14:27-31; Lûqa 22:31-34; Yûh'enna 13:36-38)

³¹ Hingê Îsa wanar'a got: «Îşev hûn h'emûyê jî ji Min p'îşk bin her'in, çimkî nivîsar e: «Ezê li şivên xim û pezê jî bela-belayî be* . ³² Lê gava ku Ez ji mirinê r'abim, Ezê berî we her'ime Celîlê». ³³ Petrûs lê vege'and û gotê: «Heger h'emû jî ji Te p'îşk bin her'in, lê ez t'u car ji Te naçim». ³⁴ Îsa wîr'a got: «Ez r'ast ter'a dibêjim, hema îşev hê berî bangdana dîk, tê sê cara Min înk'ar kî». ³⁵ Petrûs Wîr'a got: «Heger cî bê, ezê t'evî Te bimirim jî, lê t'u car Te înk'ar nakim». H'emû şagirta jî usa got.

Îsa li Gêtşemanîyê dua dike

(Marqos 14:32-42; Lûqa 22:39-46)

³⁶ Hingê Îsa t'evî wan çû wî cîyê ku jêr'a Gêtşemanî dibêjin û şagirtar'a got: «Vira r'ûnên, h'eta Ez her'im dera han dua bikim». ³⁷ Ewî t'evî Xwe Petrûs û her du kur'êd Zebedî hildan, k'eser hatê û ber Xwe k'et. ³⁸ Hingê Îsa wanar'a got: «Dilê Min haqas derd û k'eder e, mîna ber mirinê. Vira bimînin û t'evî Min h'îşyar bin».

³⁹ Hinekî pêşda çû Xwe dever'ûya avît dua kir û got: «Bavê Min! Heger dibe, bira ev k'asa cefê ser Min'a derbaz be. Lê ne ku çawa Ez dixwazim, lê bira xwestina Te be».

⁴⁰ Paşê hate cem şagirta, ew r'azayî dîtî û gote Petrûs: «We nikaribû ku

sih'etekê hûn t'evî Min h'îşyar bimana? ⁴¹ H'îşyar bimînin û dua bikin, wekî hûn nek'evine nava cêr'ibandîne. Belê r'uh' r'azî ye, lê beden sist e».

⁴² Careke din jî Îsa çû dua kir û got: «Bavê Min! Heger nabe ku ev k'asa cefê ji Min derbaz be h'eta ku Ez wê venexwim, bira xwestina Te be».

⁴³ Îsa hat, ew dîsa xewêda dîtî, ç'evêd wan ji xewê venedibûn. ⁴⁴ Û ew hiştî çû, cara sisfîya dua kir, dîsa ew xeber gotî.

⁴⁵ Hingê hate cem şagirta û wanar'a got: «Hûn hela hê r'azayî ne û r'ih'et dibin? Va wext pêr'a gihîşt ku Kur'ê Mêriv bik'eve destê gunek'ara. ⁴⁶ R'abin em her'in. Va ye ewê ku nemamîya Min dike nêzîk bû».

Girtina Îsa

(Marqos 14:43-50; Lûqa 22:47-53; Yûh'enna 18:3-12)

⁴⁷ Ewî hê xeber dida, nişkêva Cihûdayê ku yek ji wan donzdeha bû hat. Ewî t'evî xwe ji alfîyê serekêd k'ahîna û r'ûspîyêd cime'têda e'laleteke giran anîbû, bi dara û şûra. ⁴⁸ Awa nemamê Wî e'şeret dabû wan û gotîbû: «Ez k'îjanî ku r'amûsim, Ew e, Wî bigirin».

⁴⁹ Hingê Cihûda nêzîkî Îsa bû û gotê: «Silav li Te, dersdar!» û r'amûsa. ⁵⁰ Îsa wîr'a got: «Heval, tê çî bikî zû bike!»[†] Wê gavê ew pêşda hatin, dest avîtine Îsa û Ew girtin. ⁵¹ Nişkêva yekî ji ewêd ku t'evî Îsa bû, r'abû şûrê xwe k'îşand li xulamê serek'ahîn xist û guhê wî pekand. ⁵² Wê gavê Îsa wîr'a got: «Şûrê xwe bike cî. K'î ku şûr hiltîne, ewê bi şûr her'e. ⁵³ Te t'irê Ez nikarim ji Bavê Xwe bixwazim wekî pêr'a-pêr'a donzdeh ordîya zêdetir milyak'et bigihîne Min?

*26:31 Zekerîya 13:7.

†26:50 Aha jî tê fe'mkirinê: «Heval, tu bona çî hatî?»

⁵⁴Lê nivîsar wê çawa bêne sêrî ku dibêjin, gerekê h'emû aha bin?»

⁵⁵Wê gavê Îsa e'laletêr'a got: «Tê bêjî we ser qaçaxekîda girtîye, ku hûn bi dara û şûra hatine Min bigirin? Ne Ez her r'oj t'evî we p'aristgehêda r'ûdiniştîm Min hûn hîn dikirin, lê we Ez nedigirtim. ⁵⁶Lê ev h'emû tişt qewimîn, ku nivîsarêd p'êxembera bêne sêrî». Wê demê h'emû şagirta Ew hiştin û r'evîn.

Îsa li ber civînaf* giregira

(*Marqos 14:53-65; Lûqa 22:54-55, 63-71; Yûh'enna 18:13-14, 19-24*)

⁵⁷Yêd ku Îsa girtin, Ew birine cem Qeyafayê serekk'ahîn, li wî cîyê ku qanûnzana û r'ûspî civîyabûn. ⁵⁸Petrûs jî dûrva h'eta h'ewşa serekk'ahîn p'ê-p'ê pey Wî çû k'ete hindur' û li nav nobedara r'ûnişt, ku bizanibe axirî wê çawa be. ⁵⁹Serekêd k'ahîna û t'emamîya civînaf* giregira jî miqabilî Îsa şe'detîke derew diger'îyan ku Wî bikujin, ⁶⁰lê nedîtin. Gelek şe'dêd derew jî hatin, dîsa nedîtin. Paşê du şe'dêd derew pêşda hatin ⁶¹û gotin: «Evî got: «Ez dikarim p'aristgeha Xwedê hilşînim û nava sê r'ojada dîsa wê çêkim».

⁶²Serekk'ahînf* r'abû ser p'îya û Wîr'a got: «Bona van şe'detîya ku evana miqabilî Te didin Tu çima cabekê nadî?»

⁶³Lê Îsa dengê Xwe nekir. Serekk'ahîn dîsa Wîr'a got: «Ez Te bi Xwedêyê sax didime sondê. Mer'a bêje, Tu yî Mesîh, Kur'ê Xwedê?» ⁶⁴Îsa gote wî: «Te bi devê xwe got. Lê Ez wer'a dibêjim,

ji vir şûnda hûnê Kur'ê Mêriv li k'êlekaf* Yê Herî Zor, li milê Wîyî r'astê r'ûniştî û li ser e'wrêd e'zmên tê bibînin»*.

⁶⁵Hingê serekk'ahîn k'incêd xwe qelaştin û got: «Eva Xwedê bêhurmet

dike! Îdî şe'de çî mer'a ne? Va we bihîst Ewî çawa Xwedê bêhurmet kir! ⁶⁶Weva çawa xuya dike?» Wana jî lê vege'and û gotin: «Wîr'a kuştin dik'eve».

⁶⁷Wê gavê t'ûyî r'ûyê Wî kirin, bi k'ulma lêxistin, hineka jî şemaq lê didan ⁶⁸û digotinê: «Mesîh, p'êxembertîyê mer'a bike, k'a k'î bû ku Te xist?»

Petrûs Îsa înk'ar dike

(*Marqos 14:66-72; Lûqa 22:56-62; Yûh'enna 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹Wî çaxî Petrûs derva li h'ewşêda r'ûniştibû. Carîk hate cem wî û gotê: «Tu jî t'evî Îsayê Celilê bûyî». ⁷⁰Lê ewî li ber h'emûya înk'ar kir û got: «Ez nizanîm tu çi dibêjî».

⁷¹Çaxê ew çû ber dergeh, yeke din ew dît û gote ewêd ku li wir bûn: «Evê han jî t'evî Îsayê Nisretê bû». ⁷²Ewî dîsa bi sond înk'ar kir got: «Ez wî merivî nas nakim». ⁷³Xêlekê şûnda ewêd ku li wir bûn çûne cem Petrûs û gotinê: «Hebe-t'unebe tu jî ji wan î, çimkî xeberdana te te difiroşe». ⁷⁴Hingê ewî nifir' xwe kir, sond xwar û got: «Ez wî merivî nas nakim».

Wê gavê dîk bang da ⁷⁵û Petrûs ew gotina Îsa anî bîra xwe ku wîr'a gotibû: «Berî bangdana dîk, tê sê cara Min înk'ar kî». Derk'ete derva û k'ele-k'el girîya.

Îsa dibine ber Pîlatof*

(*Marqos 15:1; Lûqa 23:1-2; Yûh'enna 18:28-32*)

27 Gava sibeh safî bû, t'emamîya serekêd k'ahîna û r'ûspîyêd cime'tê li hev şewirîn ku Îsa çawa bidine kuştinê. ²Ew girêdan, birin dane destê Pîlatoyêf* welî.

*26:64 Zebûr 110:1; Danîyêl 7:13.

Axirîya Cihûda

(K'arêd Şandîya 1:18-19)

³Hingê Cihûdayê ku nemamîya Wî kir, dît ku Îsa hate neheqkirinê, p'oşman bû, ew sî zîv vege'ande serekêd k'ahîna û r'ûspîya ⁴û got: «Min gune kir. Ez bûme sebebê xûna bêşûc». Wana jî gote wî: «Çî mer'a ne? Tu zanî». ⁵Ewî jî ew zîv avîtine nav p'aristgehê, derk'et çû xwe xeniqand.

⁶Serekêd k'ahîna zîv hildan û gotin: «Ne r'ast e ku em van bikine nav xizna p'aristgehê, çimkî ew heqê xûnê yew».

⁷Hingê ew li hev şewirîn û bi wan zîva E'rdê Axînker k'ir'în, bona t'irbêd xerîba. ⁸Lema ew e'rd h'eta îro jî «E'rdê Xûnê» tê gotinê. ⁹Hingê ew gotina bi zarê Yêremîya p'êxember hate sêrî: «Sî zîv qîmet dan, weke wî qîmetê ku hineke ji zar'êd Îsraêlê qayl bûn ¹⁰û ew dane E'rdê Axînker, çawa ku Xudan minr'a e'mir kir»*.

Pirsa Pîlato

(Marqos 15:2-5; Lûqa 23:3-5; Yûh'enna 18:33-38)

¹¹Îsa ber welî sekinî, welî ji Wî pirsî û got: «Tu yî p'adşê cihûya?» Îsa wîr'a got: «Te bi devê xwe got». ¹²Lê çaxê serekêd k'ahîna û r'ûspîya davîtine Wî, Ewî qet caba kesekî neda. ¹³Hingê Pîlato Wîr'a got: «Tu nabihêyî çiqas şikîyatêf* Te dikin?» ¹⁴Ewî dîsa caba kesekî neda, h'eta welî jî şaş ma.

Dîwanêda h'ukumê kuştinê li ser Îsa derdixin

(Marqos 15:6-15; Lûqa 23:13-25; Yûh'enna 18:39-19:16)

¹⁵E'detê welî bû ku li cejinêda bi xwestina e'laletê girtîk wanr'a ber'da. ¹⁶Hingê girtîkî wanî k'ifş hebû, ku navê wî Barabas bû. ¹⁷Gava ku ewana

civîyan, Pîlato wanar'a got: «Hûn k'îjanî dixwazin ku ez bona we ber'dim, Barabas yan Îsayê ku Mesîh tê gotinê?» ¹⁸Ewî zanibû ku ji dest h'evsûdîyê Îsa dabûne destê wî.

¹⁹Gava ew li herema dîwanê r'ûniştibû, k'ulfeta wî cab şand û got: «K'arê te ewî Bêsûc nek'etîye, çimkî vê şeva derbazbûyî xewnêda bona Wî gelek tişt ser minr'a derbaz bûn». ²⁰Lê serekêd k'ahîna û r'ûspîya e'lalet r'azî kir, ku Barabas bixwazin û Îsa unda kin. ²¹Welî dîsa wanar'a got: «Hûn ji van her duya k'îjanî dixwazin ku ez wer'a ber'dim?» Wana jî got: «Barabas!» ²²Pîlato wanar'a got: «Lê ez Îsayê ku Mesîh jêr'a dibêjin çawa bikim?» H'emûya jî got: «Bira bê xaçkirinê!» ²³Welî got: «Lê Evî çi xirabî kirîye?» Hingê wana hê kire qîr'în û gotin: «Bira bê xaçkirinê!»

²⁴Pîlato jî dît, wekî tişteke k'arê nade, lê hê şer' û de'w destpêdibe, av hilda li ber e'laletê destêd xwe şûştin û got: «Ez ji xûna Vî bêşûc im. Hûn xwexa binihêr'in». ²⁵Û t'emamîya cime'tê caba wî da û got: «Bira xûna Wî li ser me û li ser zar'êd me be!»

²⁶Hingê Pîlato Barabas wanar'a ber'da, lê Îsa da ber qamçîya û da destê wan ku bê xaçkirinê.

Esker qerfê xwe li Îsa dikin

(Marqos 15:16-20; Yûh'enna 19:2-3)

²⁷Hingê eskerêd welî Îsa birine hindur'ê qesirê û t'emamîya r'efa eskera ser Wî civîya. ²⁸K'incê Wî jê êxistin û çuxekî sorê gevez lê kirin. ²⁹Paşê t'acek ji stirîya vegirtin dane serê Wî û qamîşek jî dane destê Wîyî r'astê. Hingê ber Wî çok dan, qerfê xwe pê kirin û gotin: «Xweş be, P'adşê Cihûda!» ³⁰T'ûyî Wî kirin, qamîş hildan serê Wî xistin. ³¹Pey qerfkirinêr'a çuxê sor ji Wî

*27:10 Zekerîya 11:12-13; Yêremîya 32:6-9.

êxistin û k'incê Wî lêkirin û dane pêşîya xwe birin ku Wî xaç kin.

Xaçkirina Îsa

(Marqos 15:21-32; Lûqa 23:26-43; Yûh'enna 19:17-27)

³² Çaxê ew derk'etine derva, eskera yekî kûrênî dît ku navê wî Şimh'ûn bû, p'êyî ser wî kirin ku xaçê Wî hilde. ³³ Ewana gihiştine wî cîyê ku jêr'a Golgota digotin, ku tê fe'mkirinê: «Cîyê Qafa». ³⁴ Şerava zirav t'evkirî danê ku vexwe. Lê çaxê Ewî te'm kir, nexwest vexwe.

³⁵ Ew xaç kirin, ser k'incê Wî p'esk avîtin û li nav xweda bela kirin*. ³⁶ Paşê wê derê r'ûniştin û nobedarî li Wî kirin. ³⁷ Neheqîya Wî nivîsîn danîn fêza serê Wî: «EV ÎSA, P'ADŞÊ CIHÛYA YE».

³⁸ Hingê du qaçax jî t'evî Wî hatine xaçkirinê, yek milê r'astê û yê din milê ç'epê. ³⁹ Ewêd ku wirr'a diçûn-dihatî Ew bêhurmet dikirin, serê xwe dih'ejandin ⁴⁰ û digotinê: «Ne Teyê p'aristgeh hilşanda û sê r'ojada çêkira? De Xwe xilaz ke, heger Tu Kur'ê Xwedê yî! Ji xaç were xwarê!» ⁴¹ Usa jî serekêd k'ahîna, qanûnzana û r'ûspîya t'evayî qerfê xwe Wî dikirin û digotin: ⁴² «Xelq xilaz kir, lê Xwe nikare xilaz ke! Ev nîne P'adşê Îsraêlê? De bira niha ji xaç bê xwarê û emê bawerîya xwe Wî bînin. ⁴³ Gumana Xwe danî ser Xwedê, de bira niha Wî xilaz ke, heger Xwedê ji Wî r'azî ye, çimkî got: «Ez Kur'ê Xwedê me». ⁴⁴ Qaçaxêd ku t'evî Wî hatine xaçkirinê, wana jî usa te'n li Wî dixistin.

Mirina Îsa

(Marqos 15:33-41; Lûqa 23:44-49; Yûh'enna 19:28-30)

⁴⁵ Nîvro ji sih'eta donzdeha h'eta sih'eta sisîya t'emamiya e'rdê bû te'rî. ⁴⁶ Nêzîkî sih'eta sisîya Îsa bi dengekî bilind kire qîr'în û got: «Êlî, Êlî, lama sabaxtanî?» ku tê fe'mkirinê: «Xwedêyê Min, Xwedêyê Min, Te çima Ez hiştim?»[†] ⁴⁷ Ewê ku nêzîk sekinîbûn, gava ev xeber bihîstin, gotin: «Ew gazî Êlyas dike». ⁴⁸ Yek ji wan bi lez bezî, lûfikaf* be'rê hilda sirkêda kir, li ser qamîşekîva danî û da Wî ku vexwe. ⁴⁹ Lê hinekêd din gotin: «Bisekine. Em bibînin, k'a Êlyasê bê Wî xilaz ke?»

⁵⁰ Îsa dîsa bi dengekî bilind kire gazî û r'uh'ê Xwe da.

⁵¹ Hema hingê p'er'da p'aristgehê ji sêrî h'eta binî qelişî, bû du tîşaf*. E'rd h'ejîya, kevir qelişîn, ⁵² t'irb vebûn û gelek mirîyêd buhurtî r'abûn. ⁵³ Ew ji t'irba derk'etin pey r'abûna Îsar'a, çûne Bajarê Pîroz û geleka ew dîtin.

⁵⁴ Çaxê sersed û ewêd ku t'evî wî nobedarîya Îsa dikirin, e'rdh'ej û ew h'emû tiştê qewimî dîtin, r'isasê ew girtin û gotin: «R'astî jî Eva Kur'ê Xwedê bû!»

⁵⁵ Li wê derê gelek k'ulfet jî hebûn, ku dûrva dinihêr'în. Ew ji Celîlê li pey Îsa hatibûn, berdestî Wîr'a kiribûn.

⁵⁶ Meryema Mejdelanî, Meryema dîya Aqûb û Êsivf* û dîya her du kur'êd Zebedî li nav wanda bûn.

Definkirina Îsa

(Marqos 15:42-47; Lûqa 23:50-56; Yûh'enna 19:38-42)

⁵⁷ Berê êvarê merivekî dewletî ji Arîmetyayê hat, ku navê wî Êsivf* bû.

*27:35 Nav destnivîsarêd paşwextîyêda ev jî heye: «Ku gotina p'êxember bê sêrî: «K'incêd Min li nav hevda bela kirin û ser çuxê Min p'esk avîtin» (Zebûr 22:18).

†27:46 Zebûr 22:1.

Ew jî yek ji şagirtêd Îsa bû. ⁵⁸ Ew çû cem Pîlato û cinyazê Îsa ji wî xwest. Wê gavê Pîlato e'mir kir ku cinyaz bê dayîne. ⁵⁹ Ûsiv cinyaz hilda, qedekê k'itanîyî paqijda k'efenf* kir ⁶⁰ û danî nav t'irba* xweye nû ku qeyêda k'olabû. Paşê ewî kevirekî mezin holî ber derê t'irbê kir û çû. ⁶¹ Meryema Mejdelanî û Meryema din li wê derê bûn û pêşberî t'irbê r'ûniştibûn.

Nobedarêd t'irbê

⁶² R'oja din ku pey r'oja* t'ivdarekkirinê† bû, serekêd k'ahîna û fêrisîya li cem Pîlato civîyan ⁶³ û gotin: «Em xulam, tê bîra me, ku Ewî derewîn saxtîya Xweda gotibû: «Ezê r'oja sisîya ji mirinê r'abim». ⁶⁴ Niha e'mir ke ku h'eta r'oja sisîya miqatî t'irbê bin, nebe ku şagirtêd Wî bên Wî bidizin û cime'têr'a bêjin: «Ew ji mirinê r'abûye». Îdî xalifandina paşîyê ji ya pêşîyê xirabtir be». ⁶⁵ Pîlato wanr'a got: «Va ne wer'a eskerêd nobedar. Her'in çawa ku hûn zanin usa jî miqatî t'irbê bin». ⁶⁶ Ew jî çûn miqatî t'irbê bûn, kevir mor kirin û eskerêd nobedar li ber danîn.

Îsa ji mirinê r'adibe

(Marqos 16:1-8; Lûqa 24:1-12; Yûh'enna 20:1-10)

28 Pey şemîyêr'a, r'oja yekşemê‡ serê sibehê zû Meryema Mejdelanî û Meryema din hatin ku t'irbê bibînin. ² Nişkêva e'rd qayîm h'ejîya, çimkî milyak'etekî Xudan ji e'zmên hate xwarê, kevir ji ber t'irbê wêda kir û ser r'ûnişt. ³ Dîndara wî mîna birûskê bû û k'incê wî mîna berfê sipî bûn. ⁴ Nobedar

ji tîrsa wî t'evîhev bûn û bûne mîna mirîya. ⁵ Milyak'et wan k'ulfetar'a got: «Netirsîn! Ez zanim hûn li Wî Îsayî diger'in, Yê ku hate xaçkirinê. ⁶ Ew ne li vir e, çimkî Ew ji mirinê r'abûye, çawa ku Ewî gotibû. Werin wî cîyê ku Ew⁸ p'aldayî bû bibînin. ⁷ Zû her'in bêjine şagirtêd Wî: «Ew ji mirinê r'abûye û Ewê berî we her'e Celilê. Li wir hûnê Wî bibînin». Va ye min wer'a got».

⁸ Ew bi xof û eşqeke mezin lez ji t'irbê derk'etin û lezandin ku şagirtar'a bêjin. ⁹ Nişkêva Îsa r'astî wan hat û got: «Silav li we!» Ewana nêzîkî Wî bûn, xwe avîtine nigêd Wî girtin û serê xwe ber danîn. ¹⁰ Hingê Îsa wanar'a got: «Netirsîn! Her'in bêjine birêd Min, ku ew her'ine Celilê û li wir wê Min bibînin».

Nobedar têne r'uşetkîrinê*

¹¹ Çaxê ku k'ulfet çûn, hinek ji nobedara hatine bajêr û tiştêd ku qewimîbûn serekêd k'ahînar'a gotin. ¹² Serekêd k'ahîna t'evî r'ûspîya civîyan û şewirîn. Paşê wana gelek p'ere dane nobedara ¹³ û gotin: «Bêjin: «Çaxê em xewêda bûn, şagirtêd Wî hatin Ew dizîn». ¹⁴ Û heger ev tişt bigihîje guhê welî, emê wî r'azî kin û we bêxem kin». ¹⁵ Wana jî p'ere hildan û usa kirin, çawa ku hatibûne hînkirinê. Û ev gotin li nav cihûyada h'eta r'oja îro bela bûye.

Îsa Xwe nişanî şagirtêd Xwe dike

(Marqos 16:14-18; Lûqa 24:36-49; Yûh'enna 20:19-23; K'arêd Şandîya 1:6-8)

¹⁶ Her yanzdeh şagirt jî çûne Celilê û ç'îyayê ku Îsa wanr'a gotibû. ¹⁷ Gava ku

***27:60** T'irba Îsa mixarek bû. Cihûya hingê destê k'êva bihata mirîyêd xwe dikirine mixara. Ew yan şkeft bûn yan jî qeyada dik'olan.

†**27:62** «R'oja t'ivdarekkirinê» r'oja îniyê bû.

‡**28:1** Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «R'oja h'eftîyêye pêşin», çimkî bona cihûya, r'oja h'eftîyêye pêşin yekşem bû, awa gotî «le'd».

§**28:6** Nav hinek destnivîsarada «Xudan» heye.

dîtin, serê xwe ber Wî danîn, lê hinek jî dudilî bûn. ¹⁸Îsa nêzîkî wan bû, wanr'a xeber da û got: «H'emû h'ukumê e'rd û e'zmên Minr'a hate dayînê. ¹⁹Niha her'in h'emû mileta hîn kin û wana

bi navê Bav, Kur' û R'uh'êf* Pîroz binixumîninf* ²⁰û wan h'emû t'emîyêd ku Min dane we mileta hîn kin, wekî ew xwey kin. Ez va îroda her t'im h'eta axirîya dinyayê t'evî we me!»

MIZGÎNÎYA LI GORA MARQOS

Pêşgotin

«Mizgînîyaf* Îsaf* Mesîhef* li gora Marqos» ji nava her çar Mizgînîyada ya here kin e û berî her sê Mizgînîya jî hatîye nivîsarê. Bi fikira gelek zana ew berî sala h'eftêyî (70-î pey bûyîna Îsa) hatîye nivîsarê, gava Orşelîmf* wêran bû.

Li gora şe'detîya civînaf* sedsalîya dudada, Marqos xwexa ew Yûh'enna-Marqos e, derheqa k'îjanîda k'itêba K'arê Şandîyada (12:12, 25; 13:4-5; 15:37-39) û usa jî çend ne'mêd şandîyadaf* be'sa wî dikin (Kolosî 4:10; Filîmon 24; Tîmot'êyo II, 4:11). Ewî gelekî r'êwîti t'evî Pawlos û Barnabas* kirîye, usa jî yekî gelekî nêzîkî Petrûsêf* Şandî bû (Petrûs I, 5:13).

K'itêb sêrîda dibêje ku fikira wê derheqa Mizgînîya Îsa Mesîhda ye (1:1). Hatina Îsa Mesîh da k'ifşê, ku ew wextê Xwedê k'ifş kiribû pê'r'a gihîştîye, wekî xilazbûnêf* bide merivayêf* (1:15). Marqos Îsa tîne ber ç'e'va, ku Ew yekî xweyîh'ukum e û h'ukumê Wî nava hînkirinê, cinderxistinê, usa jî gunebaxşandinêda k'ifş e. Hingê Îsa hêdî-hêdî Xwe şagirtêdf* xweva dide naskirinê ku Ew Mesîh e, awa gotî K'ifşkirîyê Xwedê ye. Lê Îsa çiqasî Xwe şagirtêd xweva dide naskirinê, haqasî li ser mirin û r'abûna Xwe xeber dide, ya ku wê Orşelîmêda biqewimîya. Îsa Xwer'a dibêje «Kur'êf* Meriv», yê ku hate dinyayê, wekî e'mirê Xwe bide ku meriv ji qeydêd gunef* xilaz bin.

Mizgînîya Marqos hê gelekî ser kirêd Îsa disekine, ne ku ser hînkirina Wî. Bona Yûh'ennayêf* nixumdarf*, usa jî nixumandinf* û cêr'ibandinaf* Îsa kin hatîye nivîsarê. Paşê carekêr'a derbazî

ser şixulê Wîyî nexweşqenckirinê û hînkirina Wî dibe. Çiqas diçû şagirtêd Wî hê Ew nas dikirin, dijminêd Wî jî hê k'în Wir'a dajotin. Serêd xilazîyêda (11-a h'eta 16-a) bona h'eftîya Îsaye xilazîyê nivîsar e, derheqa xaçbûnf* û r'abûna Wîye ji mirinê.

Eva Mizgînîya gelekî şe'detîya kirêd Îsa dide û tiherekî zelal û kurt hatîye nivîsarê, eva Îsa berç'e'v tîne û dide k'ifşê, wekî her xwendevanek mîna sersedf* bikaribe bike gazî bêje: «R'ast ev meriv Kur'êf* Xwedê ye» (15:39).

Eva Mizgînîya gelekî li ser cefak'îşandina Îsa disekine, usa jî ser cefayêd wan, yêd ku wê li pey Wî her'in. Li gora fikira mesîhîyêdf* berê, Marqos eva Mizgînîya bajarê R'omêdaf* nivîsîye. Ji vê yekê tê k'ifşê, ku Marqos ev yek hê bona bawermendêd R'omayêda nivîsîye, çimkî bawermendêd wî çaxî gelek cefa ji destê Nêronê Qeyserêf* Împêratorîya R'omayê didîtin, (h'ukumeta wî ji sala 54-a h'eta 68-a bû).

Serecema fikira k'itêbê Destpêbûna Mizgînîyê (1:1-13) Dannasînî û şixulêd Îsaye Celîlêdaf* (1:14-9:50)

R'îya Îsaye ji Celîlê h'eta Orşelîmê (10:1-52)

H'eftîya Îsaye xilazîyê li Orşelîmê û dor-berêd wêda (11:1-15:47)

R'abûna Îsa ji mirinê (16:1-8)

Pey r'abûnêr'a xuyabûn û jorhilatina Îsa (16:9-20)

Dannasînîya Yûh'ennayêf* nixumdarf*

(Metta 3:1-12; Lûqa 3:1-18; Yûh'enna 1:19-28)

1 Mizgînîyaf* Îsaf* Mesîhêf* Kur'êf* Xwedê bi vî tihêrî destpêbû: ²Çawa ku k'itêba Îşayaf* P'êxemberdaf* hatîye nivîsarê:

«Va ye Ezê qasidê Xwe pêşîya Teva bişînim.

Ewê bona Te r'ê hazir ke»*.

³ «Dengek ber'îyêdaf* dike gazî:

«R'îya Xudanf* hazir bikin

û şiver'îyêdf* Wî r'ast bikin†».

⁴ Awa Yûh'ennaf* ber'îyêda xuya bû, cime't dinixumand û dannasîn fikir, ku ji gunekirinê vege'inf* û bêne nixumandinêf*, wekî gunêd wan bêne baxşandinê. ⁵ Ji h'emû welatê Cihûstanêf* û t'emamîya cime'ta Orşelîmêf* dihate cem wî, gunêd xwe didane r'ûyê xwe û ç'emê Êrdunêda bi destê wî dinixumîn. ⁶ Yûh'enna k'inceke ji pir'ç'a devê li xwe kiribû û li pišta xwe jî qayîşeke ç'erm girêdabû. Xwarina wî kulîf* û hingivê çolê bû. ⁷ Ewî dannasîn fikir û digot: «Yekî ji min qewattir wê bê. Ez ne hêja me, ku ta bîm û benê çarixê Wî jî vekim. ⁸ Min hûn bi avê nixumandin, lê Ewê we bi R'uh'êf* Pîroz binixumîne».

Îsa tê nixumandin û cêr'ibandinêf*

(Metta 3:13-4:11; Lûqa 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Ê wan r'ojada Îsa ji bajarê Nisreta Celîlêf* hat û bi destê Yûh'enna ç'emê Êrdunêda hate nixumandinê. ¹⁰ Hema çawa Îsa ji avê derk'et, dît ku e'zman vebûn û R'uh' mîna kevotkekê li ser Wî danî. ¹¹ Ê dengê ji e'zmana hat û got: «Tu Kur'ê Minî delal î Ez ji Te r'azî me».

¹² Wê gavê R'uh' berê Îsa da ber'îyê.

¹³ Ew çil r'ojîf* li ber'îyê ma û ji mîrêcînf* hate cêr'ibandinêf*. Ew t'evî r'e'wira bû û milyak'etaf* jêr'a berdestî kirin.

**Îsa qeza Celîlêda
dest bi k'arê Xwe dike**

(Metta 4:12-17; Lûqa 4:14-15)

¹⁴ Pey girtina Yûh'ennar'a Îsa çû qeza Celîlê û dest bi dannasîniya Mizgîniya Xwedê kir ¹⁵ û digot: «Wext pêr'a gihîştîye, P'adşatîyaf* Xwedê nêzîk bûye, ji gunekirinê vege'rin û bawerîyaf* xwe Mizgîniyê bînin!»

Îsa gazî her çar me'sîgira dike

(Metta 4:18-22; Lûqa 5:1-11)

¹⁶ Gava Îsa li devê gola Celîlê diger'îya, r'astî Şimh'ûnf* û Endrawisê birê wî hat. Wana t'or' davîte golê, çimkî me'sîgir bûn. ¹⁷ Îsa gote wan: «Pey Min werin, Ezê we bikime nêç'îrvanêd merivaf*». ¹⁸ Wana jî hema wê demê t'or'êd xwe hiştin û pey Wî çûn. ¹⁹ Dema ku Îsa ji wî cîyî hinekî pêşda çû, r'astî kur'êd Zebedî, Aqûbf* û Yûh'ennayêf* birê wî hat. Wana qeyikêda t'or'êd xwe hîvêz dikirin. ²⁰ Hingê Îsa gazî wan kir, wana jî bavê xwe Zebedî t'evî p'ala qeyikêda hişt û pey Wî çûn.

Îsa r'uh'êf* h'eramf* derdixe

(Lûqa 4:31-37)

²¹ Ew gihîştine Kefernahûmê. Îsa wê r'ojaf* şemîyê r'ast k'ete k'iniştê û dest bi hînkirinê kir. ²² Ewana li ser hînkirina Wî zendegirtîf* mabûn, çimkî Ewî mîna yekî xweyîh'ukum ew hîn dikirin, ne ku mîna qanûzanaf*. ²³ Hingê k'iniştaf* wanda merivek hebû, ku r'uh'êf* h'eramva girtî bû. Wî kire qîr'în û got: ²⁴ «Tu çi ji me dixwazî, ya Îsayê Nisretê? Tu hatîyî qir'a me bînî? Ez zanim Tu k'î yî. Tu Pîrozê Xwedê yî!» ²⁵ Îsa lê hilatf* û got: «Ker' be û jê derk'eve!» ²⁶ Hingê r'uh'ê h'eram ew veç'ir'ikand û bi dengêkî bilind kire

*1:2 Malaxî 3:1.

†1:3 Îşaya 40:3.

qîr'în û jê derk'et. ²⁷ H'emû zendegirtî man, hevr'a k'etine pirs-pirsîyara û digotin: «Ev çi yek e? Çi hînkirineke nû ye! Bi h'ukum Ew e'mirî li r'uh'êd h'eram dike û ew jî êlimîf* Wî dibin». ²⁸ Û nav û dengê Îsa pê'r'a-pê'r'a h'emû dor-berêd Celîlê bela bû.

Îsa gelek nexweşa qenc dike

(Metta 8:14-17; Lûqa 4:38-41)

²⁹ Gava ku Îsa ji k'iniştê derk'et, t'evî Aqûb û Yûh'enna r'ast çûne mala Şimh'ûn û Endrawis. ³⁰ Xwesîya Şimh'ûn t'ayêda p'aldayî bû. Hingê bona wê Îsar'a gotin. ³¹ Îsa jî çû nêzîk, destê wê girt r'akir û t'ayê jê ber'da, r'abû berdestî wanr'a kir. ³² Êvarê, gava r'o çû ava, h'emû nexweş û yêd cinak'etîf* anîne cem Wî. ³³ T'emamîya cime'ta bajêr li ber dêrî civîya. ³⁴ Îsa gelek merivêd bi nexweşîyêd cûr'e-cûr'e qenc kirin. Gelek cînf* jî derxistin û nedîhişt ku cin xeber din, çimkî cina zanibû ku Ew K'î ye.

Îsa Mizgînîya Xwedê qeza Celîlêda bela dike

³⁵ Qereberbanga sibehê r'abû, derk'et çû cîkî xewle û wir dua kir. ³⁶ Şimh'ûn û yêd t'evî Wî li Îsa ger'îyan ³⁷ û gava ku wan Ew dît, gotinê: «H'emû li Te diger'in». ³⁸ Îsa wanr'a got: «Em her'ine gund-bajarêd nêzîk, wekî Ez li wan dera jî dannasîn kim, çimkî Ez bona vê yekê hatime». ³⁹ Û li t'emamîya Celîlê diger'îya, k'iniştêd wanda dannasîn fikir û cin derdixistin.

Îsa yekî ji k'otîbûnêf* paqij dike

(Metta 8:1-4; Lûqa 5:12-16)

⁴⁰ Û yekî k'otîf* hat, li ber Îsa çok da, r'eca jê kir û gotê: «Heger Tu bixwazî, dikarî min paqij kî». ⁴¹ Gunê Îsa pê hat, destê Xwe dirêj kir lê k'et û gotê: «Ez dixwazim. Paqij be!» ⁴² Û pey vê gotinêr'a destxweda k'otîbûn jê çû û ew

paqij bû. ⁴³ Îsa pê'r'a-pê'r'a ew derxiste der, h'îşk t'emî li wî kir ⁴⁴ û wîr'a got: «Binihêr'e t'u kesîr'a tiştêkî nebêjî, lê her'e xwe nîsanî k'ahînf* ke û çawa ku Mûsaf* t'emî daye, h'edîyaf* xwe bide, wekî h'emûyar'a bibe şe'detî, ku tu paqij bûyî». ⁴⁵ Lê ew meriv derk'et destpêkir aşkere got û eva yeka bela kir, usa ku Îsa îdî nikaribû aşkere biçûya bajarekî, lê ji bajêr der li cîyêd xewle dima. Û cime't ji her alîyava dihatine cem Wî.

Îsa şilûşe'tekî qenc dike û gunêd wî dibaxşîne

(Metta 9:1-8; Lûqa 5:17-26)

2 Pey çend r'ojar'a Îsa vege'îya Kefernahûmê. Hingê hate bihistinê, ku Ew malda ye. ² Malêda haqas meriv civîyan, h'eta ku li ber dêrî jî cî-sit'ar t'unebû. Îsa xebera mizgînîyê ew hîn dikirin. ³ Û meriv hatin, ji nav wanda çar meriva şilûşe'tek hildabûn danîne cem Îsa. ⁴ Lê ji dest e'laletê r'ê nedîtin ku nêzîkî Îsa bûna, wana banê xanîyê ku Îsa têda bû qul kir û merivê şilûşe't ber'êva daxistine jêrê. ⁵ Gava ku Îsa bawerîya wan dît, gote yê şilûşe't: «Lawo, gunêd te hatine baxşandinê». ⁶ Ji qanûnzana hinek wira r'ûniştibûn û dilê xweda digotin: ⁷ «Evî han çima usa xeber dide? Eva nigê xwe Xwedêr'a davêje! Pêştîrî Xwedê k'î dikare guna bibaxşîne?»

⁸ Destxweda r'uh'ê Îsava e'yan bû ku evana aha difikirin, Ewî got: «Hûn çima tiştêd aha dilê xweda difikirin? ⁹ K'îjan r'ih'et e, şilûşe'tr'a bêjin: «Gunêd te hatine baxşandinê?» yan bêjinê: «R'abe ber'a xwe hilde û biger'e?» ¹⁰ Lê wekî hûn bizanibin ku h'ukumê Kur'êf* Mêriv heye li ser e'rdê guna bibaxşîne...» ¹¹ gote yê şilûşe't: «Ez ter'a dibêjim, r'abe ber'a xwe hilde, her'e mala xwe». ¹² Ew jî pê'r'a-pê'r'a li ber ç'e'vê her kesî r'abû, ber'a xwe hilda, derk'et û

çû. H'emû jî h'eyîrî man, şikirî dane Xwedê û gotin: «Me tiştêkî usa t'u car nedîtiye!»

Îsa gazî Lêwîf* dîke

(Metta 9:9-13; Lûqa 5:27-32)

¹³ Îsa dîsa çû devê golê. T'emamîya e'lalet dihate cem Wî û Ewî jî ew hîn dikirin. ¹⁴ Çaxê Îsa r'êda çû, Lêwîyêf* kur'ê Halfawo li cîyê xerchildanê r'ûniştî dît û gotê: «Pey Min were». Ew jî r'abû pey Îsa çû. ¹⁵ Gava Îsa mala Lêwîda ser sifrê bû, gelek xercgir* û gunek'arf* t'evî Wî û şagirtêdf* Wî li ser sifrê r'ûniştibûn, çimkî yêd pey Wî diçûn gelek bûn. ¹⁶ Gava qanûnzandê ji nava fêrisîyaf* dîtin ku Îsa t'evî xercgir û gunek'ara li ser sifrê r'ûniştî ye, ji şagirtêd Wî pirsîn: «Çima Ew t'evî xercgir û gunek'ara dixwe û vedixwe?» ¹⁷ Çaxê Îsa bihîst, wan'ra got: «Saxlem ne h'ewcê h'ekîm in, lê nexweş. Ez ne hatime gazî yêd r'ast kim, lê gazî gunek'ara».

Pirsa r'o'jigirtinê

(Metta 9:14-17; Lûqa 5:33-39)

¹⁸ Carekê şagirtêd Yûh'enna û fêrisîya r'o'jî digirtin. Çend meriv hatine cem Îsa û jê pirsîn: «Çima şagirtêd Yûh'enna û yêd fêrisîya r'o'jîya digirin, lê şagirtêd Te r'o'jî nagirin?» ¹⁹ Îsa gote wan: «H'eta ze'va t'evî wan e, gelo dibê ku xwendîyêd de'watê r'o'jî bigirin? H'eta ze'va t'evî wan e, ew nikarin r'o'jî bigirin! ²⁰ Lê r'oj wê bèn, gava ze'va ji wan bê hildanê, hingê wê r'ojê wê r'o'jî bigirin. ²¹ T'u kes pê p'arç'ê nû k'inca kevin p'îne nake. Heger usa bike, p'arç'ê k'inca kevin dirûtî wê zorê li k'inca kevin bike û cîyê qelişî wê hê li ber hevva her'e.

²² Ê ne jî kesek şerava nû dîke meşkêd kevin. Heger usa bike, şerava nû wê

meşka bit'eqîne, hin şeravê unda be, hin jî meşk. Lê şerava nû dikine meşkêd nû».

Pirsa r'o'ja şemîyê

(Metta 12:1-8; Lûqa 6:1-5)

²³ Îsa r'o'jeke şemîyê nava zevîyar'a derbaz dibû û şagirtêd Wî r'êva destpêkirin simbilêd gênim çinîn. ²⁴ Fêrisîya Îsar'a got: «Binhêr'e! Çima şagirtêd Te tiştê necayîzî r'o'ja şemîyê dikin?» ²⁵ Îsa li wan vege'and û got: «We qet nexwendîye ku Dawidf* ji h'ewcetîyê çî kir, gava ew û yêd pêr'a bir'çî bûn? ²⁶ Ew wextê Evyatarê serek'ahînda k'ete Xanaf* Xwedê û nanêf* Xwedê'ra dayî xwar, ku ew nan pêştîrî k'ahîna ne cayîz bû yekî din bixwara. Serda jî ew nan da yêd t'evî xwe»*. ²⁷ Paşê ser gotina Xweda zêde kir gote wan: «R'o'ja şemîyê bona însên hate danîne, ne ku însan bona r'o'ja şemîyê! ²⁸ Awa gotî Kur'ê Mêriv Xudanê r'o'ja şemîyê ye jî».

Îsa r'o'ja şemîyê merivê ku destê wî k'işiyabû qenc dîke

(Metta 12:9-14; Lûqa 6:6-11)

3 Ê Îsa dîsa k'ete k'inîştê. Li wê derê merivek hebû, ku destê wî k'işiyabû. ² Ê ç'e'vê hineka ser Wî bû, gelo r'o'ja şemîyê Ewê wî qenc ke yan na, wekî xeyba Wî bikin. ³ Îsa merivê destk'işiyayîr'a got: «R'abe vê govekê bisekine!» ⁴ Paşê wan'ra got: «R'o'ja şemîyê qencîkirin cayîz e, yan xirabîkirin? R'uh'ekî xilazf* kin, yan unda kin?» Lê wan deng nekir. ⁵ Îsa bi hêrs li dora Xwe nihêr'î, bona serh'işkîya wan ber Xwe k'et û wî merivîr'a got: «Destê xwe dirêj ke». Ewî jî dirêj kir û destê wî dîsa qenc bû. ⁶ Fêrisî derk'etine derva û pêr'a-pêr'a

*2:26 Qanûna K'ahîntîyê 24:9; P'adşatî I, 21:1-6.

t'evî Hêrodesîyaf* şêwirîn, ku çawa Wî bidine kuştinê.

Civata li devê golê

⁷ Îsa t'evî şagirtêd Xwe çû devê golê. Ji Celîlê e'laleteke giran pey Wî çû. ⁸ Gava ku wana kirinêd Wî bihîstin, ji Cihûstanê, Orşelîmê, Îdûmeyayê, wî alîyê Êrduneyî r'ohilatê, usa jî ji qeza Sûr û Saydê gelek meriv hatine cem Wî. ⁹ Ê Îsa ji dest e'laletê şagirtêd Xwer'a got, ku Wîr'a qeyikekê hazir kin, wekî nek'eve li ber de'fa. ¹⁰ Çimkî Îsa gelek meriv qenc kirin, usa ku yêd nexweş t'opî ser dibûn, wekî destê xwe bidana Wî. ¹¹ Dema ku r'uh'êd h'eram Ew didîtin, li ber Wî dever'ûya xwe davîtine e'rdê, dikirine qîr'în û digotin: «Tu Kur'ê Xwedê yî!» ¹² Lê Îsa h'îşk t'emî li wan dikir, ku bona Wî nekine dengî.

Bijartina her donzdeha

(*Metta 10:1-4; Lûqa 6:12-16*)

¹³ Îsa hilk'îşîya ç'îyê û merivêd ku Wî dixwestin gazî cem Xwe kirin. Ew jî çûne cem Wî. ¹⁴ Ewî donzdeh meriv bijartin, navêd wan «şandîf*» danî, ku t'evî Wî bimînin û wan bişîne, wekî dannasîn kin. ¹⁵ Ê h'ukum da wan ku cina derxin. ¹⁶ Her donzdehêd bijartî ev in: Şimh'ûn (ku navê wî kire Petrûsf*), ¹⁷ Aqûbêf* Zebedî û Yûh'ennayê birê wî, (ewî navê Boanerces li wan kir, ku tê fe'mkirinê: «Kur'êd Gur'îniya E'zmên») ¹⁸ Endrawîs, Filîpo, Bertolomeyo, Metta, T'ûma, Aqûbêf* kur'ê Halfawo, Tedayo, Şimh'ûnê welatp'arîstf* ¹⁹ û Cihûdayêf* Îsxeryotî yê ku bû nemamê Îsa.

Îsa û Belzebûlf*

(*Metta 12:22-32; Lûqa 11:14-23; 12:10*)

²⁰ Paşê Îsa çû malekê. Dîsa haqas e'lalet civîya, h'eta ku nikaribûn nanê xwe jî bixwarana. ²¹ Gava yêd ji xûn û qinêta Wî bihîstin, derk'etin Wî bigirin, çimkî wana digot: «Ewî h'îşê

Xwe unda kirîye!» ²² Ê ew qanûnzaneêd ku ji Orşelîmê berjêr bibûn, digotin: «Belzebûlf* Wîda heyê! Ew bi h'ukumê serwêrê cina cina derdixê!» ²³ Îsa jî ew gazî cem Xwe kirin û bi mesela wanr'a got: «Mîrêcin çawa dikare xwexa xwe derxe? ²⁴ Heger nav p'adşatîkêda t'ifaqf* t'unebe, ew nikare bimîne. ²⁵ Mala ku bêt'ifaqî bik'evê, ew mal nikare bimîne. ²⁶ Heger mîrêcin r'abe himberî xwe û bibe dutfretî, ew nikare bimîne, lê belê wê xilazîya wî bê. ²⁷ Lê belê t'u kes nikare bik'eve mala mîrxasekî û hebûkaf* wî t'alan ke, heger pêşîyê wî mîrxasî girênedê. Gava girêda, hingê wê bikaribe mala wî t'alan ke.

²⁸ Ez r'ast wer'a dibêjim, her gune û her gotina xirab ku bêjin wê li bendêd dinê bêne baxşandinê, ²⁹ lê k'î ku gotineke xirab miqabilî R'uh'ê Pîroz bêje, t'u car li wî nayê baxşandinê. Ewê bi wî guneyî h'eta-h'etayê sîcdar be». ³⁰ Îsa ev yek got, çimkî wan digot: «R'uh'ê h'eram Wîda heyê».

Dê û birayêd Îsa

(*Metta 12:46-50; Lûqa 8:19-21*)

³¹ Hingê dê û birayêd Îsa hatin, li derva sekinîn, yek şandine pey Wî û gazî Wî kirin. ³² E'laleta ku li dora Wî r'ûniştîbû gote Wî: «Va dîya Te û birayêd Te derva pîrsa Te dikin». ³³ Îsa caba wan da û got: «Dîya Min û birayêd Min k'î ne?» ³⁴ Hingê li yêd dora Xwe r'ûniştî nihêrî û got: «Va ne dê û birayêd Min! ³⁵ Her kesê ku xwestina Xwedê bîne sérîf*, ew e birê Min, xûşka Min û dîya Min».

Mesela t'oximr'eşf*

(*Metta 13:1-9; Lûqa 8:4-8*)

4 Îsa dîsa li devê golê dest bi hînkirinê kir. E'laleteke usa mezin li dora Wî civîya, k'erba Ew k'ete qeyika li ser golê û r'ûnişt. T'emamîya e'laletê li devê golê bû ² û Wî bi mesela ew hînî

gelek tišta dikirin. Hînkirina Xweda got: ³ «Guhdarî! T'oximr'êşf* r'abû çû ku t'oxim bir'eşîne. ⁴ Çaxê ewî t'oximê xwe dir'eşand, hinek jê k'etine devê r'ê, teyrede hatin û ew xwarin. ⁵ Û hinek k'etine ser e'rdê kevirî, li wir ku xwelî kêm bû. Ew zû şîn bûn, çimkî telaşê xwelîyê ne k'ûr bû. ⁶ Çaxê te'v derk'et, ew ç'ilmisîn û çimkî r'awêdf* wan t'unekbûn, h'işk bûn. ⁷ Û hinekêd din k'etine nava stirîya, stirî r'abûn ew xeniqandin û ber nedan. ⁸ Û hinekêd din jî k'etine nava e'rdê qenc û şîn bûn, mezin bûn û hineka sî, hineka şêst, hineka sed car ber dan».

⁹ Û Îsa wanr'a got: «Guhê k'êyî bihîstinê heye bira bibihê».

Îsa çima bi mesela xeber dide

(Metta 13:10-17; Lûqa 8:9-10)

¹⁰ Gava Îsa t'enê ma, yêd dora Wî girtibûn t'evî her donzdeha, bona van mesela jê pirsîn. ¹¹ Ewî caba wan da û got: «Wer'a hatîye dayîne ku hûn sur'êd P'adşatîya Xwedê bizanibin, lê bona wan, yêd ku derva ne, her tişt bi mesela tê gotinê, ¹² wekî:

«Çiqasî binihêr'in jî, nebînin, çiqasî bibihên jî, fe'm nekin, wekî nebe ku vege'rf* û li wan bê afûkirinêf*».

Şirovekirina mesela t'oximr'êş

(Metta 13:18-23; Lûqa 8:11-15)

¹³ Hingê Îsa wanr'a got: «Hûn vê meselê fe'm nakin? Lê îdî hûnê h'emû mesela çawa fe'm bikin? ¹⁴ T'oximr'êş xeberê dir'eşîne. ¹⁵ Ewêd li devê r'ê ku xeber lê tê çandinê, ew in, ku gava dibihên, pê'r'a-pê'r'a mîrêcin tê û xebera dilêf* wanda çandî derdixe. ¹⁶ Ewêd li ser e'rdê kevirî ew in, ku gava xeberê dibihên, ew zû bi eşq û şa wê qebûl dikin, ¹⁷ lê çimkî r'awêd wan t'unene,

ew dirêj t'aw nakin. Û gava bona xeberê r'astî tengasîyaf* yan zêrandinê tèn, zû ji r'ê dik'evin. ¹⁸ Û ewêd nava stirîyada hatine çandinê ew in, ku xeberê dibihên, ¹⁹ xemêd vê dinyayê, derewêd dewletîyê û xwestina tiştêd din dik'evine navê û xeberê dixeniqînin, ew bê ber dimînin. ²⁰ Û ewêd e'rdê qencda hatine çandinê ew in, ku xeberê dibihên, qebûl dikin, hinek sî, hinek şêst û hinek jî sed car ber didin».

Ç'ira ser p'êç'irêf*

(Lûqa 8:16-18)

²¹ Û Îsa wanr'a got: «Gava ç'irê tînine hindur', bona çi tînin? Bona bin selikê, yan bona bin nivînê? Ne tînin ku daynine ser p'êç'irêf*? ²² T'u tiştê veşartî t'uneye ku neyê aşkerekirinê û ne jî tiştêkî dizîva heye ku nek'eve ber r'onayê. ²³ Guhê k'êyî bihîstinê heye bira bibihê».

²⁴ Îsa wanr'a got: «Dîna xwe bidine tiştêd ku hûn dibihên. Hûn bi çi çapê bipîvin, bi wê pîvanê jî wê wer'a bê pîvanê û serda jî wê hê zêde be. ²⁵ Çimkî k'êr'a ku heye, wê hê lê zêde be û k'êr'a ku t'une, çi heye jî wê jê bê standinê».

Mesela t'oximê şîn dibe

²⁶ Û Îsa got: «P'adşatîya Xwedê mîna vê yekê ye: Merivek t'oxim dir'eşîne nav e'rdê. ²⁷ Û şev û r'oj r'adizê, r'adibe, t'oxim şîn dibe, bilind dibe û xwexa pê nah'ese ku ev çawa dibe. ²⁸ E'rd ji xwe ber dide, pêşîyê zîl, paşê simbil, peyr'a jî genimê gihîştî simbilda. ²⁹ Gava ku ber digihîje, meriv îdî de'sê davêjê, çimkî dema nandirûnêf* pê'r'a gihîştîye».

Mesela h'eba t'oximê xerdalêf*

(Metta 13:31-32; Lûqa 13:18-19)

³⁰ Û Îsa got: «Em P'adşatîya Xwedê mîna çi bişibînin? Yan jî em wê bi k'îjan

* 4:12 Îşaya 6:9-10.

meselê şirovekin? ³¹ Ew mîna h'ebeke t'oximê xerdalê ye ku ji h'emû t'oximêd ku ser e'rdê têne çandinê hûrtir e. ³² Lê gava ew tê çandinê digihîje, ji h'emû p'incar'a mestir dibe û ç'iqlêd mezin dide, usa ku teyredêd e'zmên dikarin xwe bidine bin sîya wê».

Îsa bi mesela xeber dide

(Metta 13:34-35)

³³ Bi gelek meselêd bi vî awayî wanr'a haqas xeber dida, çiqas ku wana dikaribû fe'm bikira. ³⁴ Bê mesele wanr'a tiştek nedigot, lê şagirtêd Xwer'a başqe her tişt şirovedikir.

Îsa firtonêf* diseqir'îne

(Metta 8:23-27; Lûqa 8:22-25)

³⁵ Wê r'ojê, gava r'o çû ava, Îsa şagirtêd Xwer'a got: «Em derbazî wî berî golê bin». ³⁶ Şagirt ji e'laletê qetîyan, k'etine wê qeyika ku Îsa têda bû û wana Ew t'evî xwe bir. Qeyikêd din jî t'evî Wî bûn. ³⁷ De îjar firtonekef* mezin li wan r'abû, pêla usa li qeyikê dixist, ku îdî ew bû bi avê t'ijî bibûya. ³⁸ Lê Îsa paşîya qeyikêda serê Xwe danîbû ser be'lgî û r'azabû. Wana Ew h'işyar kir û gotinê: «Dersdarf*, ne xema Teye ku em unda dibin?» ³⁹ Îsa r'abû, li bayê hilat û e'mirî ser golê kir got: «Bisekine, ker' be!» Firtonê danî û h'emû tişt seqir'în. ⁴⁰ Îsa wanr'a got: «Hûn çima ditirsin? Hê çawa bawerîya we t'une?» ⁴¹ Saweke giran li wana girt û hevdu'r'a gotin: «Gelo ev k'î ye, ku ba û gol jî elimîf* Wî dibin?»

Îsa yekî cinak'etî qenc dike

(Metta 8:28-34; Lûqa 8:26-39)

5 Ewana derbazî wî berî gola Celîlê bûn û gihîştine t'opraxêd Girasînê. ² Gava ku Îsa ji qeyikê derk'et, hingê ji nav gor'istana merivek r'astî Wî hat, ku r'uh'ê h'eram pêr'a bû. ³ Ew nav

gor'istanada dima û t'u kesî îdî nikaribû bi zincîra jî ew girêda. ⁴ Çimkî gelek cara ew bi qeyd û zincîra girêdabûn, lê wî zincîr qetandibûn û qeyd şkenandibûn. T'u kesî nikaribû ew zeft bikira. ⁵ T'imê şev û r'oj gor'istanada û serê ç'îya dikire qir'în, pê kevira xwe birîndar dikir.

⁶ Gava ewî dûrva Îsa dît, bezî, xwe avîte ber niga ⁷ û bi dengêkî bilind kire qir'în û gotê: «Tu çi ji min dixwazî, Îsayê Kur'ê Xwedêyê Herî Jorin? Tu xatirê Xwedê kî, min nede cefê!» ⁸ Ewî ev yek digot, çimkî Îsa digotê: «Hey r'uh'ê h'eram! Ji vî merivî derk'eve!» ⁹ Îsa jê pirsî û got: «Navê te çi ye?» Ewî jî got: «Navê min K'omesker e, çimkî em gelek in». ¹⁰ Ê gelekî r'eca ji Îsa dikir, ku wan ji wê t'opraxê dernexe.

¹¹ Wir li sîngê ç'îyê sûrîkî berazayî mezin diç'êrîya. ¹² R'uh'êd h'eram r'eca ji Îsa kirin û gotin: «Me bişîne nava beraza, em bik'evine nava wan». ¹³ Ewî jî îzin da wan, r'uh'êd h'eram derk'etin û k'etine nava beraza. Ew sûrî nêzîkî du h'ezar beraza bû, ew jorda r'evî, xwe ji kendêlda avîtine golê û xeniqîn. ¹⁴ Berazvan r'evîn çûne bajar û gunda, ev yek gilî kirin. Ê binelîf* hatin ku tiştêd bûyî bibînin. ¹⁵ Ê hatine cem Îsa, dîna xwe danê, wê ew merivê cinak'etîyî ku k'omeskereke cina pêr'a bû, k'incê wî lê, ser h'işê xweda hatî r'ûniştî ye. Hingê ew tirsîyan. ¹⁶ Ewêd ku ev yek dîtibûn cime'têr'a gilî kirin, ku çi hate serê wî cinak'etî û beraza. ¹⁷ Hingê wana r'eca ji Îsa kir, ku Ew ji e'rdê wan her'e.

¹⁸ Gava Îsa k'ete qeyikê, ewî ku cinak'etî bû, r'eca jê kir, ku t'evî Wî her'e. ¹⁹ Lê Îsa nehişt û jêr'a got: «Veger'e mala xwe û neferêd mala xwer'a bêje, ku Xudan bona te çi kir û çawa li te hate r'e'mê». ²⁰ Ew jî çû û destpêkir çi ku Îsa bona wî kiribû

qeza Dêkapolîsêda* bela kir û her kes e'cêbmâyî dima.

Qîzika mirî û k'ulfetekef* nexweş

(Metta 9:18-26; Lûqa 8:40-56)

²¹ Gava Îsa dîsa bi qeyikê derbazî wî berê din bû, e'laleteke giran li dora Wî civîya. Gava Ew li devê golê bû, ²² yekî ji serwêrêd k'iniştê ku navê wî Yayîro bû hate cem Wî, gava wî Îsa dît, xwe avîte nigêd Wî, ²³ gelek r'eca jê kir û got: «Qîzika min li ber mirinê ye. Were û destê Xwe dayne ser wê, ku qenc be û bijî». ²⁴ Îsa r'abû t'evî wî çû.

E'laleteke giran pey Wî diçû û tengasî didane Wî. ²⁵ Wir k'ulfetekef* jî hebû, ku donzdeh salê wê bûn, ser xûnê vebibû. ²⁶ Ewê gelekî destê h'ekîmada k'işandibû û h'emû hebûka xwe xerc kiribû, lê t'u ç'are lê nebibû û serda hê xirab bibû. ²⁷ Ewê derheqa Îsada bihîst, piştêva hate nava e'laletê û li k'incê Wî k'et. ²⁸ Çimkî ewê dilê xweda digot: «Heger ez t'enê k'incê Wî jî k'evim, ezê qenc bim». ²⁹ Û pê'r'a-pê'r'a xûn jê ç'ikîya û bedena xweda t'exmîn kir, ku ji êşa xwe qenc bû. ³⁰ Îsa destxweda pê h'esîya ku qewatek jê çû, nav e'laletêda zivirî û pîrsî: «K'ê li k'incêd Min k'et?» ³¹ Şagirtêd Wî gotin: «Tu dibînî ku e'lalet tengasîyê dide Te, lê Tu dibêji: «K'ê li Min k'et?»» ³² Lê Îsa dor-berê Xwe dinihêrî ku bibîne, k'ê ev yek kir. ³³ Hingê k'ulfet li xwe h'esîya ku çî li wê qewimî, bi tîrsê û lerizekê hat xwe avîte ber Wî û her tişt r'ast got. ³⁴ Îsa wê'r'a got: «E'vdê! Bawerîya te tu qenc kirî. Bi xêr û silamet her'e û ji êşa xwe qenc be».

³⁵ Îsa hê xeber dida, ji mala serwêrê k'iniştê meriv hatin û gotin: «Qîza te mir, îdî ze'metê nede Dersdar». ³⁶ Lê Îsa guh neda gotina wan, wî serekê

k'iniştê'r'a got: «Netirse, t'enê bawer bike!» ³⁷ Ewî nehişt ku kes pey Wî her'e, pêştirî Petrûs, Aqûb û Yûh'ennayê birê wî. ³⁸ Çaxê gihîştine mala serekê k'iniştê, Îsa dît wê hêwerza wan e, digirîn û dikine qar'e-qar'. ³⁹ Gava Ew k'ete hindur', wan'r'a got: «Çima hûn dikin qalme-qalm û digirîn? Zar' nemirîye, lê hênijîye». ⁴⁰ Wana qerfê xwe pê dikir.

Lê Îsa h'emû derxistine derva, dê û bavê qîzikê t'evî her sê şagirtêd Xwe hildan û k'ete cîyê ku qîzik lê bû. ⁴¹ Destê qîzikê girt û gote wê: «Talîta qûm!» ku tê fe'mkirinê: «Qîzik, ez ter'a dibêjim, r'abe!» ⁴² Qîzik pê'r'a-pê'r'a r'abû û ger'îya. Ew donzdeh salî bû. Ewêd ku dîtin h'işê serê wan çû. ⁴³ Îsa h'işk t'emî li wan kir, ku vê yekê kesîr'a nebêjin û wan'r'a got, ku xwarinê bidine wê.

Bajarê Nisretê, li k'u Îsa mezin bibû, Wî qebûl nake

(Metta 13:53-58; Lûqa 4:16-30)

6 Îsa ji wira derk'et û çû cî-misk'enê Xwe. Şagirtêd Wî jî pey Wî çûn. ² Çaxê r'oja şemîyê hat, Wî k'iniştêda dest bi hînkirinê kir û geleka ku bihîst zendegirtî mabûn û digotin: «Evî merivî ev tişt ji k'u anîne? Ev çî serwaxtîf* ye ku jê'r'a hatîye dayînê? Û ev çî k'eremet in ku bi destê Wî diqewimin? ³ Ne Ev necar e? Ne Ev kur'ê Meryemêf* û birê Aqûbf*, Yûsês, Cihûdaf* û Şimh'ûn e? Ne xûşkêd Wî li vir nav meda ne?» Bi vî awayî ew ji Wî çûn.

⁴ Îsa wan'r'a got: «P'êxember t'u cîyî ne bêqedir e, pêştirî nava cî-misk'enê xwe, merivêd xwe û mala xweda». ⁵ Ewî li wê derê nikaribû t'u k'eremet bikira, t'enê destê Xwe danî ser çend nexweşa

*5:20 «Dêkapolîs» bi zimanê yûnanî tê fe'mkirinê: «Dehe Bajar», çimkî eva qeza berêda bi yektîya dehe bajara hatîye çêkirin.

û ew qenc kirin. ⁶ Ew ser nebawerîya wan e'cêbmayî ma.

Şandina her donzdeha

(Metta 10:5-15; Lûqa 9:1-6)

Îsa li gundêd dor-bera digerîya û hîn dikir. ⁷ Wî her donzdeh gazî cem Xwe kirin, destpêkir ew cot-cot şandin û h'ukumê li ser r'uh'êd h'eramr'a da wan. ⁸ T'emî da wan û got: «Bona r'ê, pêştîrî şivdara destê xwe t'u biştî xwer'a hilnedin: Ne nan, ne tûrik û ne jî p'era ber pišta xweda. ⁹ Çarixêd xwe bikine p'îyê xwe, lê du dest kiras xwer'a hilnedin». ¹⁰ Serda zêde kir gote wan: «Ew mala ku hûn bik'evinê, wê malêda jî bimînin, h'eta hûn ji wî cîyî derk'evin. ¹¹ Ew cîyêd ku we qebûl nekin û guhdarîya gotina we nekin, ji wir derk'evin û t'oza nigêd xwe dawşînin, wekî wanar'a bibe şe'detî».

¹² Ew jî r'ê k'etin çûn û dannasîn dikirin ku meriv ji gunekirinê vege'rin. ¹³ Wana gelek cin derdixistin û r'ûnf* li gelek nexweşa didan û ew qenc dikirin.

Kuştina Yûh'ennayê nixumdarf*

(Metta 14:1-12; Lûqa 9:7-9)

¹⁴ Hêrodes p'adşa ev yek bihîst, çimkî nav û dengê Îsa derk'etibû. Hineka digot: «Eva Yûh'ennayê nixumdarf* e ji nav mirîya r'abûye. Lema jî pê wî k'eremet têne kirinê». ¹⁵ Lê hineka jî digot: «Eva Êlyasf* e». Hinekêd din jî digotin: «Eva p'êxemberekî mîna p'êxemberêd berê ye». ¹⁶ Lê gava Hêrodes ev yek bihîst, got: «Eva ew Yûh'enna ye, yê ku min serê wî lêxistîye, ji nav mirîya r'abûye!» ¹⁷⁻¹⁸ Çimkî Hêrodes xwexa Hêrodîya jina Fîlîpoyê birê xwe standibû, lê Yûh'enna jê'r'a çend cara gotibû: «Ne r'ast e ku tu jina birê xwe bistînî».

Hêrodes jî k'erbî Hêrodîyayê Yûh'enna dabû girtinê, girêdabû û avitibû kelê. ¹⁹ Lema Hêrodîyayê k'în Yûh'ennar'a dajot, dixwest wî bide kuştinê, lê nikaribû, ²⁰ çimkî Hêrodes ji Yûh'enna ditirsîya û ew xwey dikir. Ewî zanibû ku Yûh'enna merivekî r'ast û buhurtî ye. Gava ku guhdarîya gotina wî dikir, serê wî t'evîhev dibû*, lê disa bi h'ewas guh dida gotina wî. ²¹ Awa carekê mecal hebû. Hêrodes bona r'oja bûyîna xwe, e'silzada, serh'ezarêdf* eskera û giregirêd Celfîlêr'a mesref danî. ²² Gava qîza Hêrodîyayê k'ete hindur' û r'eqisî, ev yek li dilê Hêrodes û t'eglfîkirîyêd li ser sifrê r'ûniştî xweş hat. Hingê p'adşê gote qîzikê: «Tu ji min çi bixwazî, ezê bidime te». ²³ Û wî jê'r'a sond xwar got: «Tu ji min çi bixwazî, ezê bidime te, h'eta nivê p'adşatîya xwe jî!» ²⁴ Qîzik derk'ete derva û çû ji dîya xwe pîrsî: «Ez çi bixwazim?» Dîya wê jî got: «Serê Yûh'ennayê nixumdar». ²⁵ Qîzikê lezand çû cem p'adşê û xwestina xwe jê'r'a got: «Ez dixwazim ku tu niha serê Yûh'ennayê nixumdar li ser sinîyê bidî min». ²⁶ P'adşa gelekî ber xwe k'et, lê çimkî li ber t'eglfîkirîya sond xwaribû, nexwest sozê xwe betal kira. ²⁷ P'adşê pê'r'a-pê'r'a e'mîrî ser celat kir, ku her'e serê Yûh'enna bîne. Celat jî çû kelêda, serê wî lêxist ²⁸ û li ser sinîyê anî û da keç'ikê. Ewê jî ew hilda bir da dîya xwe. ²⁹ Gava şagirtêd Yûh'enna ev yek bihîstin, hatin cinyazê wî birin kirine t'irbê.

Îsa pênc h'ezara t'êr dike

(Metta 14:13-21; Lûqa

9:10-17; Yûh'enna 6:1-14)

³⁰ Û şandîf* vege'riyane cem Îsa, h'emû tiştêd ku kiribûn û hîn kiribûn jê'r'a gotin. ³¹ Îsa wanr'a got: «De werin

*6:20 Nav hinek destnivîsarada dewsa «serê wî t'evîhev dibû» aha ye: «Wî gelek tişt dikir».

em t'enê her'ine cîkî xewle û hinekî r'ih'et bin». Çimkî gelek dihatin û diçûn, wana mecal nedidît ku nanê xwe jî bixwarana. ³² Û ew t'enê bi qeyikê çûne cîkî xewle. ³³ Lê geleka ku çûyîna wan dît, ew nas kirin, ji h'emû bajara peya bezîn û berî wan gihîştine wî cîyî. ³⁴ Çaxê Îsa ji qeyikê derk'et û Wî e'laleteke giran dît, hingê gunê Wî li wan hat, çimkî ew mîna pezêd bê şivan bûn. Destpêkir gelek tişt ew hîn kirin. ³⁵ Îdî çimkî dereng bû, şagirtêd Îsa hatin û gotinê: «Ev der cîkî xikî-xwelfî ye, wext jî îdî dereng e. ³⁶ Cime'tê ber'de ku ew her'ine gund û bergêd der-dora û xwer'a tiştêd xwarinê bik'ir'in». ³⁷ Lê Îsa li wan veger'and û got: «Hûn xurek bidine wan!» Jêr'a gotin: «Em her'in bahê dusid zîvîf* nan bik'ir'in û wan bidine xwarinê?»

³⁸ Îsa wan'r'a got: «Her'in binihêr'in, k'a çend nanêd we hene». Gava ku pê h'esîyan, gotin: «Pênc nan û du me'sî hene». ³⁹ Wî e'mir kir ku h'emû jî k'om-k'om li ser gîhayê şîn r'ûnên. ⁴⁰ Ew jî k'om-k'om, sed-sed, pêncî-pêncî li e'rdê r'ûniştin.

⁴¹ Îsa her pênc nan û her du me'sî hildan, berê Xwe e'zmênda kir şikirî da, ew nan kerkirin û da şagirtêd Xwe, wekî ew daynine ber e'laletê. Û her du me'sî jî li h'emûya bela kir. ⁴² H'emûya xwar û t'êr bûn. ⁴³ Ji wan nan û me'sîya donzdeh seleyêd t'ijî hûrik berev kirin. ⁴⁴ Yêd ku ji wî nanî xwarin weke pênc h'ezar mêrî bûn.

Îsa p'îya li ser avêr'a diçe

(Metta 14:22-33; Yûh'enna 6:15-21)

⁴⁵ Destxweda Ewî p'êyî ser şagirtêd Xwe kir, ku bik'evine qeyikê û pêşîya Wî derbazî wî berî golê, Beytsaydayê bin, h'eta ku Xwexa cime'tê ver'êke. ⁴⁶ Pey ver'êkirinêr'a r'abû çû serê ç'îyê, ku dua bike. ⁴⁷ Gava ku r'o çû ava, qeyik nava

golêda bû û Îsa t'enê devê golê bû. ⁴⁸ Îsa dît ku şagirt bêrk'işandinêda gelekî ze'metê dik'işînin, çimkî ba miqabilî wan bû. Nêzîkî qereberbangê Îsa ser golêr'a peya diçû nêzîkî wan dibû. Wî xwest ku ber wan'r'a derbaz bûya, ⁴⁹ lê çaxê wana dît ku Îsa ser golêr'a peya diçe, wan t'irêf* xeyalekef* ku dibînin û kirine qîr'în. ⁵⁰ Çimkî h'emûya jî Ew dît û tirsîyan. Lê Îsa wê demê deng da wan û got: «Ser xwe bin! Ez im. Netirsin!» ⁵¹ Hingê Ew k'ete qeyikê cem wan û ba sekinî. Şagirt e'cêbmâyî man, h'işê serê wan çû, ⁵² çimkî ew qewimandina li ser nên hê serê wanda r'ûneniştibû, fe'mê wan dadayî bû.

Îsa Cênîsartêda nexweşa qenc dike

(Metta 14:34-36)

⁵³ Ew derbazî wî berî golê bûn û li alîyê Cênîsartêva gihîştine bejêf*, qeyik cî kirin. ⁵⁴ Gava ji qeyikê peya bûn, cime'tê pêr'a-pêr'a Îsa nas kir. ⁵⁵ Ew t'emamîya wê qezayê virda-wêda bezîn û destpêkirin nexweş nivînava danîne wî cîyê ku dibihîstin Îsa lê bû. ⁵⁶ Her cîyêd ku Îsa diçûyê, heger bajar bûna, gund bûna, berge bûna, nexweş bazarada dadanîn û hîvî jê dikirin ku t'enê li r'işîyêd k'incêd Wî k'evin. Û h'emûyêd ku lê dik'etin, ji nexweşîyêd xwe qenc dibûn.

R'aw-r'izimêdf* kal-bava û xebera Xwedê

(Metta 15:1-9)

7 Fêrisîya û hinek qanûnzanêd ku ji Orşelîmê hatibûn, dora Îsa girtin. ² Wana dît ku hineke ji şagirtêd Wî bi destêd h'eram, awa gotî destneşûstî nan dixwin. ³ Fêrisî û h'emû cihûf* pey r'aw-r'izimêdf* kal û bavêd xwe diçin, h'eta ku destêd xwe r'ind neşon, nanê xwe naxwin ⁴ û ji bazarê jî çî tînin,

h'eta avê nexin, naxwin*. Gelek e'detêd din jî hene, ku ji kal û bava hildane û diqedînin: Mesele, mîna şuştina t'asa, şerbika û firaqêd sifire mayîn†. ⁵Hingê fêrisî û qanûnzana ji Îsa pirsîn: «Çima şagirtêd Te pey r'aw-r'izimêd kal û bava naçin û bi destêd h'eram‡ nan dixwin?» ⁶Ewî li wan vege'and û got: «Îşaya bona we dur'ûya r'ast p'êxembertîf* kirîye! Çawa ku hatîye nivîsarê:

«Eva cime'ta bi zarêf* xwe qedirê Min digire,

lê dilêf* wan ji Min dûr e.

⁷Badîhewaf* Mîn dih'ebînin, t'emîyêd meriva çawa qanûnêd Min cime'tê hîn dikin[§].

⁸Hûn t'emîyêd Xwedê dihêlin û pey r'aw-r'izimêd merivayîyê dik'evin». ⁹Û got: «Hûn t'emîyêd Xwedê r'ind didine alîkî, wekî r'aw-r'izimêd xwe xwey kin. ¹⁰Mesele, Mûsa gotîye: «Qedirê dê û bavê xwe bigire»* û «Ewê ku gilîkî qolayî dê û bavê xwer'a bêje, gerekê bê kuştinê†. ¹¹Lê hûn dibêjin: «K'î ku dîya xwe yan bavê xwer'a bêje: Ew alîk'arîya ku gerekê ji min bigihîje te, ew «qurban»f* e, (awa gotî dîyarîk e ku Xwedê'r'a tê dayînê) ¹²hûn îdî nahêlin ku ew tiştêkî dê û bavê xwer'a bike!

¹³Bi vî awayî, hûn bi wan r'aw-r'izimêd xweye ku derbazî nisilêdf* nû dikin, xebera Xwedê dikine xwêf. Û hûn gelek tiştêd aha dikin».

Tiştêd ku mêriv dih'er'imînin

(Metta 15:10-20)

¹⁴Hingê Îsa e'lalet dîsa gazî cem Xwe kir û gote wan: «Hûn h'emû guhdarîya Min bikin û fe'm kin. ¹⁵Tiştêkî usa t'une, ku ji derva bik'eve nav-dilê mêriv û wî bih'er'imîne, lê ew tiştêd ku ji dil dertên, ew mêriv dih'er'imînin. ¹⁶Guhê k'êyî bihîstinê heye bira bibihê»‡.

¹⁷Gava ji e'laletê qetîya hate mal, şagirtêd Wî me'na wê meselê jê pirsîn. ¹⁸Îsa li wan vege'and û got: «Hûn hê nagihîjine gilîya? Çima hûn fe'm nakin, çî ku ji derva dik'eve nav-dilê mêriv, nikare wî bih'er'imîne. ¹⁹Çimkî ew ne ku dik'evine dilê wî, lê diçine zikê wî û ji wir jî dertên derva». (Bi vî awayî Îsa da k'ifşê, ku h'emû xwarin jî h'elalf* in.) ²⁰Û got: «Ew tiştêd ku ji dilê mêriv derdik'evin, ew wî dih'er'imînin. ²¹Çimkî ji hindur', ji dilê meriv fikirêd xirab derdik'evin: Qavîf*, dizî, kuştin, ²²zinêk'arî, timayî, xirabî, fêlbazî, toltî, ç'e've xirab, buxdanbêjî, k'ubarî û bêaqilî. ²³Ev h'emû tiştêd xirab ji dil derdik'evin û mêriv dih'er'imînin».

Bawerîya k'ulfeta Finîkya Sûryayê

(Metta 15:21-28)

²⁴Îsa ji wê derê r'abû çû sînorê Sûrê. Çû malekê û nedixwest ku kesek pê bih'esiya, lê nikaribû Xwe veşarta. ²⁵K'ulfeteke ku qîzika wê r'uh'ê h'eramva girtî bû, bona Îsa pê h'esiya, lez hat û xwe avîte ber nigêd Wî. ²⁶Ew k'ulfet yûnanf* bû, e'silê xweda jî ji

*7:4 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Û ji bazarê jî tên, h'eta avê ser xweda nekin, nê naxwin».

†7:4# Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Usa jî cî-nivîna».

‡7:5 Nav destnivîsarêd qencda dewsa «bi destêd h'eram» «destqilêr» heye.

§7:7 Îşaya 29:13.

*7:10 Derk'etin 20:12; Qanûna Ducarî 5:16.

†7:10# Derk'etin 21:17; Qanûna K'ahîntîyê 20:9.

‡7:16 Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 16-a t'une.

Fînîkya Sûryayê bû. Wê lava ji Îsa kir, ku cin ji qîza wê derxe. ²⁷ Îsa wêr'a got: «Bihêle bira pêşîyê zar' t'êr bin, çimkî ne r'ast e ku nan ber zar'a hildin û bavêjine ber sa». ²⁸ Ewê li Wî vege'and û got: «Belê Xudan, ne se jî wan hûrikêd ber zar'aye binê sifrêda mayî dixwin?» ²⁹ Hingê Ewî k'ulfetêr'a got: «Bona xatirê vê gotina te, tu dikarî her'î. Cin ji qîzika te derk'et». ³⁰ K'ulfet jî çû mala xwe, dîna xwe dayê, wê qîzik nav nivînêda p'alda ye û cin jî jê derk'etîye.

Merivekî ker' û lal xeber dide

³¹ Pey wê yekêr'a Îsa ji sînore Sûrê derk'et, nava Saydêr'a derbaz bû, qeza Dêkapolîsêr'a hate gola Celîlê. ³² Merivekî ker' û lal anîne cem Wî û lava jê kirin ku destê Xwe dayne ser wî. ³³ Îsa ew meriv ji e'laletê qetand, t'îlîyêd Xwe kirine guhêd wî, destê Xweda t'ûkir, li zimanê wî da. ³⁴ Û berê Xwe e'zmênda kir, k'eser hatê û got: «Effata!» ku tê fe'mkirinê: «Vebel!» ³⁵ Û dest xweda guhêd wî bihîstin, zimanê wî vebû û zelal dest bi xeberdanê kir. ³⁶ Îsa t'emî li wan kir, ku kesîr'a nebêjin. Lê Ewî çiqas t'emî li wan dikir, wana haqas zêde bela dikir. ³⁷ Meriv gelekî e'cêbmayî mabûn û digotin: «Evî h'emû tişt qenc kir: Hin ker'a dide bihîstinê, hin jî lala dide xeberdanê».

Îsa çar h'ezara t'êr dike

(Metta 15:32-39)

8 Wan r'ojada dîsa e'laleteke giran civîya. Tişteki wanî xwarinê t'unebû ku bixwarana, Îsa gazî şagirtêd Xwe kir û got: ² «Gunê Min li vê e'laletê tê. Ev sê r'oj e t'evî Min e û tişteki wanî xwarinê t'une. ³ Heger Ez wan bir'çî ver'êkime malêd wan, dilê wanê r'êva xweva her'e û ji van hinek jî ji cîyêd dûr hatine». ⁴ Şagirtêd Wî lê vege'andin

û gotin: «Li vê ber'îyêf* emê ji k'u haqas nan dest xin, ku vê cime'tê t'êr kin?» ⁵ Îsa ji wan pirsî: «Çend nanêd we hene?» Wana got: «H'eft». ⁶ Hingê e'mir kir ku e'lalet ser e'rdê r'ûnê. Ewî ew h'eft nan hildan şikirî da, ew kerkirin û paşê dane şagirtêd Xwe, ku daynine ber e'laletê. Wana ew danîne ber wan. ⁷ Û çend me'siyêd wane hûr jî hebûn. Îsa bona wan jî şikirî da û got: «Van jî daynine ber e'laletê». ⁸ Wana xwar û t'êr bûn. Paşê h'eft zembîl ji hûrikêd bermayî berev kirin. ⁹ Ewêd ku xwarin, weke çar h'ezar meriva bûn. Gava ku Îsa ew ver'êkirin, ¹⁰ pêr'a-pêr'a t'evî şagirtêd Xwe k'ete qeyikê û çûne qeza Dalmanûtayê.

K'eremetekê çawa nîşan ji e'zmana dixwazin

(Metta 16:1-4)

¹¹ Fêrisî hatin û destpêkirin Îsar'a k'etine de'wê. Ew dicêr'ibandin û ji Wî nîşanek ji e'zmên dixwestin. ¹² K'ûr k'eser hatê û got: «Çima eva nisila li nîşanekê digêr'e? Ez r'ast wer'a dibêjim ku vî nisilîr'a nîşanek nayê dayînê». ¹³ Wî ew hiştin, dîsa k'ete qeyikê û derbazî wî berî golê bû.

Hevîrtir'şkêf* fêrisîya û Hêrodes

(Metta 16:5-12)

¹⁴ Îjar şagirta bîr kiribû ku xwer'a nan hildana. Li cem wan, qeyikêda pêştirî nanekî tişteki wanî xwarinê t'unebû. ¹⁵ Îsa t'emî da wan û got: «Miqatî xwe bin, h'evza xwe ji hevîrtir'şkêf* fêrisîya û usa jî yê Hêrodes* bikin». ¹⁶ Lê ewana nav hevda xeber didan û digotin: «Nanê me t'une, lema aha dibêje». ¹⁷ Îsava e'yan bû ku ew çî dibêjin û wanr'a got: «Hûn çima nav hevda xeber didin, ku nanê we t'une? Hela hê hûn fe'm

*8:15 Nav hinek destnivîsarada dewsa «Hêrodes» «Hêrodesîya» heye.

nakin? Û serê weda r'ûnanî, hela hê hûn nagihîjine gilîya?

¹⁸ Ç'e'vê we hene, hûn nabînin?

Guhê we hene, hûn nabihên?

Çawa nayê bîra we*, ¹⁹ çaxê Min pênc nan bona pênc h'ezar meriva kerkirin? We ji hûrikêd bermayî çend seleyêd t'ijî berev kirin?» Wan lê vege'and û gotin: «Donzdeh». ²⁰ «Û gava Min h'eft nan bona çar h'ezar meriva kerkirin, we çend zembîlêd t'ijî bermayî berev kirin?» Wan got: «H'eft». ²¹ Îsa wan'ra got: «Lê çima hûn hê fe'm nakin?»

Li Beytsaydayê qenckirina korekî

²² Û ew hatine Beytsaydayê. Hineka merivekî kor anî cem Îsa û lava jê kirin, ku destê Xwe dayne ser wî. ²³ Ewî jî destê merivê kor girt, ji gund derxiste der, t'ûyî ç'e'vêd wî kirin û destêd Xwe danîne ser wî, pirsî: «Tu tişteki dibînî?» ²⁴ Ewî jî li jorê nihêrî û got: «Ez meriva dibînim, lê mîna dara ne, ku diger'in». ²⁵ Dîsa Îsa destêd Xwe danîne ser ç'e'vêd wî, kor zûr' bû nihêrî û ç'e'vêd wî vebûn, her tişt zelal dît. ²⁶ Îsa ew şande mala wî û jê'ra got: «Nek'eva nava gund»†.

Petrûs şe'detiyê li ser Îsa dide

(Metta 16:13-20; Lûqa 9:18-21)

²⁷ Îsa t'evî şagirtêd Xwe çû gundêd Qeyseriya Filîpoyê û r'êda ji şagirtêd Xwe pirsî: «Bi t'exmîna meriva Ez k'î me?» ²⁸ Wan lê vege'and û gotin: «Hinek dibêjin «Yûh'ennayê nixumdar e», hinekêd din dibêjin «Êlyas e», hinekêd mayîn jî dibêjin «yek ji p'êxembera ye». ²⁹ Îsa ji wan pirsî: «Lê hûn çi dibêjin? Bi t'exmîna we Ez k'î me?» Petrûs lê vege'and û gotê: «T'u Mesîh î». ³⁰ Ewî t'emî li wan kir, ku derheqa Wîda kesîr'a tişteki nebêjin.

Îsa derheqa cefa û mirina Xweda dibêje

(Metta 16:21-28; Lûqa 9:22-27)

³¹ Pey vê yekê'ra Îsa destpêkir şagirtêd Xwe hîn kir, ku gerekê Kur'ê Mêriv gelekî cefê bik'işîne, ji aliyê r'ûspiyaf*, serekêd k'ahîna û qanûnzanada bê t'exsîrkinêf* û kuştinê, lê r'oja sisîya ji mirinê r'abe. ³² Ewî ev yek zelal got. Hingê Petrûs Ew da alîkî û lê hilat. ³³ Lê Îsa ser milê Xweva zivir'î û li şagirtêd Xwe nihêr'î, li Petrûs hilat û got: «Ji ber ç'e'vê Min betavebe, cino! Çimkî nêt-fikira te ne ji Xwedê ye, lê ji merivayê ye».

³⁴ Paşê Îsa gazî e'laletê û şagirtêd Xwe kirin, wan'ra got: «Heger yek dixwaze li pey Min bê, bira xwe înk'arf* ke, xaçêf* xwe hilde û pey Min bê. ³⁵ Çimkî k'î ku dixwaze e'mirê xwe xilaz ke, ewê wî unda ke û k'î ku e'mirê xwe bona Min û Mizgînîyê unda ke, ewê wî xilaz ke. ³⁶ Çi feyde heger meriv t'emamîya dinyayê qazinc ke, lê e'mirê xwe unda ke? ³⁷ Yan jî meriv çi dikare ber e'mirê xweva bide? ³⁸ Ewê ku Min û xeberêd Min nav vî nisilê xaliff* û gunek'arda şerm h'esab ke, Kur'ê Mêriv jî wê wî şerm h'esab ke, gava r'ûmeta Bavêf* Xweva t'evî milyak'etêd pîrozîf* bê».

9 Û Ewî wan'ra got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, ku hinekêd li vir sekinî hene wê mirinê nebînin, h'eta ku nebînin P'adşatîya Xwedê bi qewat têt».

Şagirt Îsa nava nûr û r'ûmetêda dibînin

(Metta 17:1-13; Lûqa 9:28-36)

² Pey şeş r'ojar'a Îsa t'evî Xwe Petrûs, Aqûb û Yûh'enna hildan û r'akirine ç'îyakî bilind, li wir ew t'enê bûn. Hingê r'engê Wî li ber ç'e'vê wan hate

*8:18 Yêremîya 5:21; Hezekîyêl 12:2.

†8:26 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Gundda kesekîr'a tişteki nebêjî».

guhastinê. ³ K'incêd Wî usa çîl-qerqaş bûn û haqasî biriqîn, ku li ser r'ûyê e'rdê t'u tiştêkî k'incipîkirinê nikaribû ew haqasî sipî bikira. ⁴ Hingê Êlyas û Mûsa wanva xuya bûn û t'evî Îsa xeber dan. ⁵ Petrûs Îsar'a got: «Dersdar, çawa r'ind e ku em vir in! De emê sê h'olika çêkin, yekê Ter'a, yekê Mûsar'a û yekê jî Êlyas'a». ⁶ Ew usa tirsîya bûn, ku Petrûs nizanibû çi bêje.

⁷ Wê gavê e'wrek derk'et li ser wan kire sî û dengê ji e'wr hat: «Ev e Kur'ê Minî delal! Guhdarîya Wî bikin!» ⁸ Nişkêva şagirta li dora xwe nihêrî, pêştirî Îsa kesek nedîtin.

⁹ Çaxê ji ç'îyê dihatine xwarê, Îsa t'emî li wan kir got: «Çi ku we dît t'u kesîr'a nebêjin, h'eta ku Kur'ê Mêriv ji mirinê r'anebe». ¹⁰ Şagirta ev t'emî xwey kir û ji hevdu pirsîn, k'a me'na vê r'abûna ji mirinê çi ye. ¹¹ Ê wana jê pirsî: «Gelo çima qanûnzan dibêjin pêşîyê gerekê Êlyas bê?» ¹² Ewî jî wanr'a got: «R'ast e, pêşîyê Êlyasê bê û her tiştî wê dîsa bîne cî. Lê çima hatîye nivîsarê, ku Kur'ê Mêriv wê gelekî cefê bik'îşîne û bê bêhurmetkirinê? ¹³ Lê Ez wer'a dibêjim, Êlyas hatîye jî û çawa ku bona wî hatibû nivîsarê, usa jî serê wî kirin, çawa ku dilê wan xwest».

Îsa kur'ikekî cinak'etî qenc dike

(Metta 17:14-21; Lûqa 9:37-43a)

¹⁴ Gava vege'ryane cem şagirtêd din, dîtîn li dora wan e'laleteke giran girtîye û qanûnzan jî wanr'a k'etibûne de'wê. ¹⁵ Hingê t'emamîya e'laletê ku Îsa dît, gelekî e'cêbmayî ma, berbi Wî bezîn û silav danê. ¹⁶ Îsa ji şagirta pirsî: «Hûn bona çi wanr'a k'etine de'wê?»

¹⁷ Ji nav e'laletê merivekî lê vege'rand û got: «Dersdar! Min kur'ê xweyî r'uh'ê lalva girtî anî cem Te. ¹⁸ K'îderê ku pê

digire wî e'rdê dixê, k'ef dêv dik'eve, diran lê dikine ç'irke-ç'irk û r'eq dibe. Min hîvî ji şagirtêd Te kir, ku vî r'uh'î derxin, lê nikaribûn».

¹⁹ Îsa li wan vege'rand û got: «Hey nisilê nebawer! H'eta k'engê Ezê t'evî we bim? H'eta k'engê Ezê li we sebir kim? Wî bînine cem Min». ²⁰ Wana kur'ik anîne cem Îsa. Gava ku r'uh'ê h'eram Îsa dît, pê'r'a-pê'r'a kur'ik veç'ir'ikand. Ew k'ete e'rdê, k'ef dêv k'et û p'irpiti. ²¹ Îsa ji bavê wî pirsî: «Ji k'engêva ev yeka t'evî wî diqewime?» Ewî got: «Ji zar'otîyêda. ²² Ê vî r'uh'î gelek cara eva avîtiye nava êgir û avê, ku wî bikuje. Lê heger ji destê Te tê, tiştêkî bike bira gunê Te li me bê, alîk'arîya me bike!» ²³ Îsa wîr'a got: «Te got çi? Heger ji destê te tê?» Bona yê bawer dike her tişt dibe». ²⁴ Wê gavê bavê kur'ik kire qîr'în û got: «Ez bawer dikim. Alîk'arîya nebawerîya min bike!» ²⁵ Gava Îsa dît ku e'lalet dibeze, t'opî ser Wî dibe, li r'uh'ê h'eram hilat û got: «Hey r'uh'ê ker' û lal, Ez e'mirî ser te dikim: Ji kur'ik derk'eve û careke din nek'evî nava wî!» ²⁶ R'uh' kire qîr'în, kur'ik qayîm veç'ir'ikand jê derk'et. Ê kur'ik bû mîna mirîya, usa ku geleka digot: «Ew mir!» ²⁷ Lê Îsa destê wî girt, ew r'akir. Kur'ik jî r'abû sekinî. ²⁸ Çaxê Îsa k'ete malê, şagirtêd Wî başqe jê pirsîn: «Me çima nikaribû ew cin derxista?» ²⁹ Îsa li wan vege'rand û got: «Cinê vî cûr'eyî bi t'u tiştî dernayê, pêştirî bi dua'î».

Îsa dîsa derheqa mirina Xweda dibêje

(Metta 17:22-23; Lûqa 9:43b-45)

³⁰ Ji wir çûn û nav Celîlêr'a derbaz bûn. Îsa nedixwest ku kes vê yekê bih'ese, ³¹ çimkî Ewî şagirtêd Xwe hîn dikir û wanr'a digot: «Kur'ê Mêriv wê bik'eve destê meriva, ewê Wî bikujin,

*9:11 Malaxî 4:5.

†9:29 Nav destnivîsarêd paşwextîyêda aha ye: «Pêştirî bi dua û r'ojîyê».

lê pey kuştinêr'a r'oja sisîya wê r'abe».

³²Lê wana ev gotin fe'm nedikir, ditirsîyan jî ku ji Wî bipirsin.

K'î ye yê herî mezin?

(Metta 18:1-5; Lûqa 9:46-48)

³³Û ew hatine Kefernahûmê. Gava Îsa malda bû, ji şagirta pirsî: «Hûn r'êda bona çi hevr'a k'etibûne de'wê?»

³⁴Wana dengê xwe nekir, çimkî r'êda nav hevda xeber dabûn, k'a ji wan k'î ye yê herî mezin. ³⁵Îsa r'ûnişt, gazî her donzdeha kir û wanr'a got: «Heger yek dixwaze bibe yê pêş, gerekê ew bibe yê herî paş û xulamê h'emûya». ³⁶Û destê zar'okekê girt, nav wanda da sekinandinê, paşê ew zar'ok da h'emêza Xwe û wanr'a got: ³⁷«K'î zar'okeke aha bi navê Min qebûl ke, ew Min qebûl dike. Û k'î ku Min qebûl ke, ew ne ku Min, lê Yê ku Ez şandime qebûl dike».

Yê ne miqabilî me ye, ew pišta me ye

(Lûqa 9:49-50)

³⁸Yûh'enna Îsar'a got: «Dersdar! Me merivek dît ku bi navê Te cin derdixistin, lê me kir ku em nehêlin, çimkî ew pey me nayê». ³⁹Lê Îsa got: «Pêşîyê li wî negirin. Kesek t'une ku bi navê Min k'eremetekê bike û pêr'a-pêr'a bikaribe hindava Minda xirab xeber de. ⁴⁰Çimkî ewê ku ne miqabilî me ye, ew pišta me ye. ⁴¹Ez r'ast wer'a dibêjim, ewê ku t'ase av bide we bona xatirê wê yekê, ku hûn p'ara Mesîh in, ewê heqê xwe qet unda neke».

Jir'êderxistin

(Metta 18:6-9; Lûqa 17:1-2)

⁴²K'î ku ji van biç'ûka yekî, yê ku bawerîya xwe Min tîne ji r'ê derxe, wîr'a hê qenc e, ku beraşek stûyê wîva bê girêdanê û bê avîtinê nava be'rê. ⁴³⁻⁴⁴Heger destê te, te ji r'ê derdixe, wî jêke! Bona te hê qenc e, ku tu qop bik'evî jîyînê, ne ku du destêd te hebin û her'î ce'nimêf*, nava agirê ku qet natemire.* ⁴⁵⁻⁴⁶Heger nigê te, te ji r'ê derdixe, wî jêke! Bona te hê qenc e, ku tu bê nig bik'evî jîyînê, ne ku du nigêd te hebin û bêyî avîtinê ce'nimê. ⁴⁷Heger ç'e'vê te, te ji r'ê derdixe, wî derxe! Bona te hê qenc e, ku tu bi ç'e'vekî bik'evî P'adşatîya Xwedê, ne ku du ç'e'vê te hebin û bêyî avîtinê ce'nimê. ⁴⁸Wê derê «ewê ji kurmê nemirî bêne kotinê û agirê jî netemire»†. ⁴⁹Çimkî her merivekê bi êgir bê xwêkirinê‡. ⁵⁰Xwê tiştêkî qenc e. Lê heger xwê şor'ayîya xwe unda ke, hûnê çawa dîsa şor'ayîya wê bînine cî? Bira te'ma xwê nava weda be û bi hevr'a e'dilayîyêda bijîn».

Pirsa jinber'danê

(Metta 19:1-12; Lûqa 16:18)

10 Îsa ji wir r'abû çû sînorê Cihûstanê û derbazî wî alîyê ç'emê Ûrdunê bû. Dîsa e'laletê li dora Wî girt û çawa e'detê Wî bû, Ewî dîsa ew hîn kirin. ²Ji fêrisîya hinek nêzîkî Wî bûn û jê pirsîn, wekî Wî bicêr'ibînin: «Gelo li gora Qanûnê r'ast e, ku mêr jina xwe ber'de?» ³Îsa caba wan da û got: «Mûsa çi t'emî da we?» ⁴Wana got: «Mûsa îzin da, ku mêr k'axaza

*9:43-44, 45-46 Nav hinek destnivîsarada, r'êza 48-a xilazîya r'êza 44 û 46-ada tê wek'ilandinê: «Wê derê ewê ji kurmê nemirî bêne kotinê û agirê jî netemire».

†9:48 Îşaya 66:24.

‡9:49 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û her qurbanê bi xwê bê xwêkirinê». Hinek aha fe'm dikin: «Çimkî her merivekê bi êgir bê safîkirinê, çawa ku her qurban bi xwê tê xwêkirinê». Qanûna K'ahîntîyê 2:13.

jinber'danê binivîse û jinê ber'de»*.

⁵Lê Îsa wan'r'a got: «Ji dest serh'işkîya we Mûsa ev t'emî wer'a nivîsî. ⁶Lê serê sêrîda, wextê e'firandinê Xwedê ew «qisimê mêr û jinêda xuliqandin»†.

⁷«Bona vê yekê mêrê dê û bavê xwe bihêle, xwe li jina xwe bigire ⁸û her du wê bibine bedenek‡. Awa îdî ew ne du du ne, lê bedenek in. ⁹Bona vê yekê ewêd ku Xwedê ew kirine yek, bira meriv wan ji hevdu neqetîne».

¹⁰Gava ew dîsa malda bûn, şagirta bona vê meselê ji Wî pirsîn. ¹¹Îsa wan'r'a got: «K'î ku jina xwe ber'de û yeke din bistîne, hindava wêda zinêk'arîyê dike ¹²û heger jin jî mêrê xwe ber'de û yekî din bistîne, zinêk'arîyê dike».

Îsa dua zar'oka dike

(Metta 19:13-15; Lûqa 18:15-17)

¹³Awa zar'ok danîne cem Îsa, ku destê Xwe dayne ser wan, lê şagirt li yêd danîn hilatin. ¹⁴Gava ku Îsa ev yek dît, hêrs k'et û wan'r'a got: «Bira ew zar'ok bêne cem Min, pêşîya wan negirin, çimkî P'adşatîya Xwedê p'ara yêd aha ye. ¹⁵Ez r'ast wer'a dibêjim, k'î P'adşatîyaf* Xwedê mîna zar'okekê qebûl neke, ew t'u car nak'eve nava wê». ¹⁶Paşê ew zar' dane h'emêza Xwe, destê Xwe danî ser wan û dua li wan kir.

Yekî dewletî li jîyînaf* h'eta-h'etayê diger'e

(Metta 19:16-30; Lûqa 18:18-30)

¹⁷Gava Îsa r'îya Xweda diçû, yek berbi Wî bezî, çû li ber Wî çok da û

jê pirsî: «Dersdarê qenc, ez çi bikim, wekî jîyîna h'eta-h'etayê war bim?»

¹⁸Îsa wî'r'a got: «Tu çima Min'r'a dibêjî qenc? Qenc t'enê Xwedê ye, pêştirî Wî kesekî din t'une. ¹⁹Tu t'emîya zanî: «Nekuje, zinêk'arîyê neke, nedize, şe'detîya derew nede, xûdana xelqê nexwe, qedirê dê û bavê xwe bigire»§.

²⁰Ewî got: «Dersdar, ev h'emû jî min ji cahiltîya xweda xwey kirine». ²¹Îsa lê nihêr'î, ew h'iz kir û gotê: «Hê kêmasîke te heye. Her'e çî te heye bifiroşe, belayî feqîra ke, hingê xizna te wê li e'zmên hebe. Û pey Min were*». ²²Li ser vê gotinê ewî r'eng avît, me'dekirî çû, çimkî gelek hebûka wî hebû.

²³Îsa li dora Xwe nihêr'î û şagirtêd Xwer'a got: «Dewletîyar'a çiqas ze'met e, ku bik'evine P'adşatîya Xwedê!»

²⁴Şagirt ser van gotinêd Wî e'cêbmayî man, lê Îsa dîsa dûmayî kir û got: «Lawno! Wan'r'a çiqas ze'met e, bik'evine P'adşatîya Xwedê, yêd ku gumana xwe datînine ser dewleta xwe!† ²⁵Deve wê qula derzîyê'r'a hê r'ih'et derbaz be, ne ku dewletî bik'eve P'adşatîya Xwedê». ²⁶Şagirt gelekî e'cêbmayî man û hevr'a gotin: «Îdî k'î dikare xilazf* be?» ²⁷Îsa li wan nihêr'î û got: «Ew tişt ji destê mêriv nayê, lê ji destê Xwedê tê, çimkî Xwedê dikare her tiştî bike». ²⁸Hingê Petrûs destpêkir jê'r'a got: «Awa me h'emû tişt hiştîye û pey Te hatine». ²⁹Îsa wan'r'a got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, t'u kes t'une ku bona Min û Mizgînîyê mal, yan bira, yan xûşk, yan dê, yan bav, yan zar', yan e'rdêd xwe hiştîbin, ³⁰û li vê dinê sed

*10:4 Qanûna Ducarî 24:1-3.

†10:6 Destpêbûn 1:27; 5:2.

‡10:8 Destpêbûn 2:24.

§10:19 Derk'etin 20:12-16; Qanûna Ducarî 5:16-20.

*10:21 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Û xaçê xwe hilde, pey Min were».

†10:24 Nav hinek destnivîsarada «yêd ku gumana xwe danîne ser dewleta xwe» t'une.

qat mala, bira, xûşka, dîya, zar'a û e'rda t'evî zêrandina nestîne û dinya dinda jî jîyîna h'eta-h'etayê. ³¹ Lê gelekêd pêş wê bibine yêd paş û yêd paş wê bibine yêd pêş».

Îsa cara sisîya derheqa mirina Xweda dibêje

(Metta 20:17-19; Lûqa 18:31-34)

³² Awa ew li ser r'ê bûn û hevraz diçûne Orşelîmê, Îsa li pêşîya wan diçû, şagirt e'cêbmayî diman û ewêd li pey dihatin ditirsîyan. Ewî dîsa her donzdeh dane alfîkî û destpêkir ew tiştêd ku wê serê Wî biqewimîyana wanr'a got: ³³ «Bibihên! Em hevraz diçûne Orşelîmê. Kur'ê Mêriv wê bik'êve destê serekêd k'ahîna û qanûnzana. Ewê jêr'a kuştinê derxin û Wî bidine destê necihûyaf* ³⁴ û ewê qerfê xwe li Wî bikin, t'ûkinê, bidine ber qamçîya, Wî bikujin. Û r'oja sisîya wê ji mirinê r'abe».

Xwestina Aqûb û Yûh'enna

(Metta 20:20-28)

³⁵ Hingê kur'êd Zebedî, Aqûb û Yûh'enna nêzîkî Îsa bûn û gotinê: «Dersdar, em dixwazin wekî em ji Te çî hîvî kin, Tu bona me bikî». ³⁶ Ewî jî ji wan pirsî: «Hûn çî dixwazin ku Ez bona we bikim?» ³⁷ Wan jêr'a got: «Îzînê bide ku r'ûmeta Teda ji me yek li milê Teyî r'astê, yê din jî li milê Teyî ç'epê r'ûnê». ³⁸ Îsa wanr'a got: «Hûn nizanin çî dixwazin. Gelo hûn dikarin ji wê k'asê vexwin, ya ku Ezê vexwim? Yan jî bi wê nixumandinê bêne nixumandinê bi k'îjanê Ezê bême nixumandinê?» ³⁹ Wana jêr'a got: «Em dikarin». Îsa wanr'a got: «Belê hûnê vexwin ji wê k'asa ku Ezê vexwim û bêne nixumandinê bi wê nixumandina ku Ezê pê bême nixumandinê, ⁴⁰ lê îzina

li milê Minî ç'ep û r'astê r'ûniştinê ne destê Minda ye. Ew cî bona wan in, k'îjanar'a hatine hazirkirinê». ⁴¹ Gava her dehe şagirtêd din ev yek bihîst, dilê wan ji Aqûb û Yûh'enna ma. ⁴² Lê Îsa ew gazî cem Xwe kirin û got: «Hûn zanin yêd ku nav miletadaf* serwêr têne h'esabê, serdestiyê li wan dikin û giregirêd wan jî h'ukumî ser wan dikin. ⁴³ Lê nava weda bira usa nîbe. K'î ku nava weda dixwaze bibe yê mezin, gerekê bibe berdestiyê we. ⁴⁴ Û k'î ku nava weda dixwaze bibe pêş, gerekê bibe xulamê h'emûya. ⁴⁵ Çimkî Kur'êf* Mêriv jî nehatîye ku jêr'a berdestiyê bikin, lê wekî Ew Xwexa berdestiyê bike û e'mirê Xwe bide ku geleka bik'ir'e».

Îsa p'arskirekî kor bajarê Erîhayêda qenc dike

(Metta 20:29-34; Lûqa 18:35-43)

⁴⁶ Paşê ew hatine Erîhayê. Gava Îsa t'evî şagirtêd Xwe û e'laleteke giranva ji bajêr derk'et, Kur'ê Tîmeyo, Bartîmeyoyê kor* li ser r'ê r'ûniştibû p'ars dikir. ⁴⁷ Gava bihîst ku Îsayê Nisretê derbaz dibe, destpêkir kire qîr'în û got: «Îsayê Kur'êf* Dawid, li min were r'e'mê!» ⁴⁸ Geleka li wî hilat, wekî dengê xwe bibir'e, lê ewî hê dikire qîr'în û digot: «Kur'ê Dawid, li min were r'e'mê!» ⁴⁹ Îsa sekinî û got: «Gazî wî kin». Gazî yê kor kirin û wîr'a gotin: «Ç'e'vê te r'onik! R'abe ser xwe, gazî te dike». ⁵⁰ Ewî jî p'otê xwe avît, banzda ser xwe û hate cem Îsa. ⁵¹ Îsa jê pirsî: «Tu çî ji Min dixwazî ku Ez bona te bikim?» Yê kor jêr'a got: «Dersdar, dixwazim ç'e'vêd min bibînin». ⁵² Û Îsa jêr'a got: «Her'e, bawerîya te tu qenc kirî». Û wî çaxî ç'e'vêd wî dîtî, da pey Îsa çû.

10:46 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bar-Tîmeyo», awa gotî «Kur'ê-Tîmeyo». «Bar» bi zimanê aramîf «kur» e.

Îsa bi r'ûmet dik'êve Orşelîmê*(Metta 21:1-11; Lûqa
19:28-40; Yûh'enna 12:12-19)*

11 Gava ew nêzîkî Orşelîmê bûn û gihîştine ç'îyayêf* Zeyt'ûnê û gundêd Beytfacê û Beytanyayê, hingê Îsa du şagirtêd Xwe şandin ² û wanr'a got: «Her'ine wî gundê pêşberî xwe. Hema çawa ku hûn bik'evinê, hûnê ce'şikeke girêdayî bibînîn ku hê kesek lê sîyar nebûye. Ewê vekin û bînin. ³ Û heger yek ji we bipirse û bêje: «Hûn çima vê yekê dikin?» bêjinê: «Xudan'ra lazim e û wê destxweda bişîne vir». ⁴ Ew şagirt çûn û li ber derî li k'ûçê, ce'şikeke girêdayî dîtin. Gava vedikirin, ⁵ hinekêd wir sekinî pirsîn: «Hûn çi dikin? Çima wê ce'şikê vedikin?» ⁶ Şagirta caba wan usa da, çawa ku Îsa wanr'a gotibû. Û ew hiştin. ⁷ Ce'şik Îsar'a anîn, k'incêd xwe avîtine ser wê û Ew li wê sîyar bû. ⁸ Geleka k'incêd xwe ser r'ê r'adixistin, hineka jî ji k'ewşên ç'iqlêd dara dibir'în, ser r'ê r'adixistin. ⁹ Yêd li pêşîya Wî û pey Wî ku diçûn dikirine qîr'în: «Hosanna! Bimbarek e Ewê ku bi navê Xudan tê!» ¹⁰ Bimbarek e ew P'adşatîya bavê me Dawide ku tê. Hosanna Yê Herî Jinr'a!»

¹¹ Îsa k'ete Orşelîmê, çû p'aristgehêf*. Ç'e'vê Xwe li her tiştî ger'and, lê çimkî îdî êvar bû, t'evî her donzdeha çû Beytanyayê.

Dara hêjîrêye h'îşkbûyî*(Metta 21:18-19)*

¹² R'oja dinê, gava ew ji Beytanyayê derdik'etin, Îsa bir'çî bû. ¹³ Dûrva dareke hêjîrêye belgdâyîf* dît, berbi wê

çû, k'a tişteke ser hebe. Gava gihîşte darê, pêştirî belga tişteke nedît, çimkî hê ne wextê hêjîra bû. ¹⁴ Hingê Ewî wê darê'r'a got: «Bira îdî t'u kes t'u car berê te nexwe». Şagirtêd Wî ev gotin bihîstin.

Îsa p'aristgehê paqij dike*(Metta 21:12-17; Lûqa
19:45-48; Yûh'enna 2:13-22)*

¹⁵ Û ew hatine Orşelîmê. Îsa k'ete p'aristgehê û destpêkir ewêd ku p'aristgehêda dik'ir'în û difirotin derxistine derva. T'extêd p'ereguhêr'a û k'ursîyêd kevotkîroşa welger'andin ¹⁶ û nehişt, ku t'u kes tişteki p'aristgehê'r'a derbaz ke. ¹⁷ Ew hîn kirin û got: «Çima ne nivîsar e: «Mala Min wê bona h'emû mileta mala dua bê h'esabê»? Lê we ew kirîye «şkefta qaçaxa»[§]. ¹⁸ Serekêd k'ahîna û qanûnzana ev yek ku bihîstin, destpêkirin ku çawa bikin Wî bikine fesalê bikuji. Ewana ji Wî ditirsîyan, çimkî t'emamiya e'laletê ser hînkirina Wî zendegirtî mabû. ¹⁹ Gava ku r'o çû ava, Ew ji bajêr derk'etin.

Dersa dara hêjîrê*(Metta 21:20-22)*

²⁰ Serê sibehê, gava ewana ber darê'r'a derbaz bûn, dîtin ku ew dara hêjîrê r'awê xweva h'îşk bûye. ²¹ K'ete bîra Petrûs û ewî Îsar'a got: «Dersdar, dîna Xwe bidê, ew dara hêjîrêye ku Te nifir' lê kir h'îşk bûye». ²² Îsa wanr'a got: «Bawerîya we bira ser Xwedê hebe. ²³ Ez r'ast wer'a dibêjim, k'î ku vî ç'îyayîr'a bêje: «R'abe xwe bavêje be'rê» û dudilî nebe, lê bawer bike ku gotina wî wê biqewime, usa jî wê bibe. ²⁴ Bona vê yekê Ez wer'a dibêjim, hûn

***11:9-10** Zebûr 118:25-26; Lûqa 1:32-33.†**11:10** Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Hosanna bilindayîyêda». «Bilindayî» be'sa cîyê Xwedê dike.‡**11:17** Îşaya 56:7.§**11:17** # Yêremîya 7:11.

çi ku nava duada bixwazin, bawer bikin ku we îdî standîye û xwestina we wê bê sérî. ²⁵ Û gava ku hûn disekinin û dua dikin, bibaxşînin, heger tişteki we hindava kesekîda hebe, wekî Bavê weyî e'zmana jî neheqîyêd we bibaxşîne we. ²⁶ *Lê heger hûn nebaxşînin, Bavê weyî e'zmana jî neheqîyêd we nabaxşîne we».

Pirsa derheqa h'ukumê Îsada

(Metta 21:23-27; Lûqa 20:1-8)

²⁷ Û ew dîsa hatine Orşelmê. Dema ku Îsa p'aristgehêda digerîya, serekêd k'ahîna, qanûnzana û r'ûspî hatine cem Wî ²⁸ û jê pirsîn: «Tu bi çi h'ukumî van kira dikî? K'ê ev h'ukum daye Te, ku Tu van kira bikî?» ²⁹ Îsa wan'ra got: «Ezê jî tişteki ji we bipirsim. Heger we caba Min da, Ezê jî wer'a bêjim, ku Ez bi çi h'ukumî van kira dikim: ³⁰ H'ukumê nixumandina Yûh'enna ji e'zmên bû yan ji meriva? Caba Min bidin!» ³¹ Ewana nav hevda şewirîn û gotin: «Heger em bêjin: «Ji e'zmên bû», Ewê bêje: «Lê we çima ew bawer nekir?» ³² Lê heger em bêjin: «Ji meriva bû?...» Ew ji e'laletê ditirsîyan, çimkî h'emûya qebûl kiribû ku Yûh'enna r'ast p'êxember bû. ³³ Caba Îsa dan û gotin: «Em nizanin». Îsa wan'ra got: «Ez jî wer'a nabêjim ku Ez bi çi h'ukumî van kira dikim».

Mesela r'ezêf* tirîya û r'ezvana

(Metta 21:33-46; Lûqa 20:9-19)

12 Û bi mesela dest bi xebirdanê kir, wan'ra got: «Merivekî r'ezêf* tirîya danî, dora wê sûr kir, h'ewzekî tirîh'incir'andinê têda k'ola, hêlaneke nobedara çêkir û ew bi k'irê da r'ezvana, çû welatekî din. ² Wextda xulamek şande cem r'ezvana, wekî ji wî r'ezî berê p'ara xwe ji wan bistîne. ³ Lê wana ew girt, k'utan û destvala ver'êkirin. ⁴ Û

wî dîsa xulamekî din şande cem wan, lê wana serî lê şkênand û ew r'obet kirin. ⁵ Ewî yekî din şand, wana ew jî kuşt. Wî gelekêd din şandin, wana hinek ji wan k'utan û hinek jî kuştin. ⁶ Bona wî t'enê yek mabû ku bişanda, kur'ê xweyî delal. Xulese r'abû ew jî şand û got: «Hilbet wê ji kur'ê min şerm bikin». ⁷ Lê ev r'ezvanêd han li hev şewirîn û gotin: «Ev warê wî ye! Werin em vî bikujin, mîrat'êf* mer'a bimîne». ⁸ Hingê ew girtin kuştin û cinyazê wî ji r'ez dextistine der. ⁹ De îjar xweyê r'ez wê çi bike? Ne ewê bê qir'a r'ezvana bine û r'ez bide hinekêd din? ¹⁰ Çima we ew nivîsar nexwendîye?

«Ew kevirê ku hosta t'exsîr kir, ew bû serê e'nîşkêf*».

¹¹ Ev yek ji alîyê Xudanda qewimî û li ber ç'e'vê me h'eyr-h'ujmek'ar e!†»

¹² Serwêrêd cihûyaf* fe'm kirin, ku Îsa ev mesele anî ser wan, kirin ku Wî bigirin, lê ji e'laletê tirsîyan, k'erba Ew hiştin û çûn.

Pirsa xercdayîn û nedayînê

(Metta 22:15-22; Lûqa 20:20-26)

¹³ Paşê wana hineke ji fêrisîya û piştgirêd Hêrodes şandine cem Wî, wekî Wî bi xebirêd devê Wî bigirin. ¹⁴ Ewana hatin û jê'ra gotin: «Dersdar! Em zanin ku Tu yekî r'ast î. Mînetê ji kesî nakî, çimkî nav merivada firqîyê danaynî, lê r'îya Xwedê r'ast hîn dikî. Gelo r'ast e ku em xerc bidine Qeyserf* yan na? Em bidin, yan nedin?» ¹⁵ Lê dur'ûtîya wan ku Îsava e'yan bû got: «Çima hûn Min dicê'ribînin? Min'ra zîvekî bînin ku Ez bibînim». ¹⁶ Wana jê'ra zîvek anî. Ewî ji wan pirsî: «Ev navê nivîsar û sifetf* yê k'ê ye?» Wana got: «Yêd Qeyser in». ¹⁷ Îsa wan'ra got: «Wekî usa ye, çi ku

*11:26 Nav destnivîsarêd qencda r'êza 26-a t'une.

†12:11 Zebûr 118:22-23.

yêd Qeyser in bidine Qeyser û çî ku yêd Xwedê ne bidine Xwedê». Û ser Wî e'cêbmayî man.

Pirsa r'abûna mirîya

(Metta 22:23-33; Lûqa 20:27-40)

¹⁸ Sadûqîf*, ku dibêjin r'abûna mirîya t'une, hineke ji wan hatine cem Îsa û jê pirsîn: ¹⁹ «Dersdar! Mûsa mer'a nivîsiye: «Heger birê yekî bêzur'et bimire û jinê stûxar bihêle, bira birê wî jina wî bistîne û warê birê xwe şin ke»*. ²⁰ Awa h'eft bira hebûn. Birê mezin jinek stand, bêzur'et mir. ²¹ Biç'ûkê wî ew jin stand, ew jî bêzur'et mir, usa jî hate serê yê sisîya. ²² Xulese van her h'eft bira jî ew jin stand û bêzur'et mirin, pey wanr'a jî ew jin mir. ²³ De îjar wê R'ojaf* R'abûnê, gava mirî r'abin, eva jina wê k'îjan birayîr'a bik'eve? Çimkî her h'efta jî ewa standibû».

²⁴ Îsa li wan vege'and û got: «Ne hûn ji dest vê yekê xalîfî ne, ku ne nivîsara zanin, ne jî qewata Xwedê? ²⁵ Gava yêd mirî jî mirinê r'abin, wê ne bizewicin û ne jî mêt kin, çimkî ewê mîna milyak'etêd e'zmana bin. ²⁶ Lê derheqa r'abûna mirîyada, çima we K'itêba Mûsada† nexwendîye serhatîya dara dir'iyêda ku çawa Xwedê Mûsar'a dibêje: «Ez Xwedêyê Birahîmf*, Xwedêyê Îshaqf* û Xwedêyê Aqûbf* im»? ²⁷ Ew ne Xwedêyê mirîya ye, lê Xwedêyê zêndîya ye. Hûn lap xalîfî ne!»

T'emîya ser t'emîyar'a

(Metta 22:34-40; Lûqa 10:25-28)

²⁸ Qanûnzaneke ku şer'-de'wê wan bihîst û dîna xwe jî dayê, ku Îsa çawa qenc caba wan da, nêzîkî Îsa bû û jê pirsî: «K'îjan t'emî ser h'emû t'emîyar'a ye?» ²⁹ Îsa lê vege'and: «Ev e t'emîya ser t'emîyar'a: «Bibihê, Îsraêl! Xudan Xwedêyê me Xudaneke e[§]. ³⁰ Xudan Xwedêyê xwe h'iz bike, bi t'emamîya dilêf* xwe, bi t'emamîya canîya xwe, bi t'emamîya h'işê xwe û bi t'emamîya qewata xwe»*. ³¹ Ya duda jî ev e: «Hevalê xwe weke xwe h'iz bike»†. Ji van mestir t'u t'emî t'une». ³² Îjar qanûnzana Wîr'a got: «R'ast e, Dersdar! Te r'ast got, ku «Xudan yek e û ji Wî pêştir yekî mayîn t'une»‡. ³³ Û «bi t'emamîya dil, bi t'emamîya aqil, bi t'emamîya qewatê Xwedê h'izkirin» û «hevalê xwe jî weke xwe h'izkirin» ser her dîyarîyêdf* t'evayîşewatê û qurbanêd mayînr'a ye»[§]. ³⁴ Îsa dîna Xwe dayê, ku wî bi aqilî caba xwe da, jêr'a got: «Tu ji P'adşatîya Xwedê ne dîr î». Pey vê yekêr'a, îdî t'u kesî newêribû tişteke ji Wî bipirsîya.

Mesîh kur'ê k'ê ye?

(Metta 22:41-46; Lûqa 20:41-44)

³⁵ Gava ku Îsa p'aristgehêda hîn dikir, got: «Qanûnzana çawa dibêjin ku Mesîh kur'ê Dawid e? ³⁶ Ne Dawid wxexa pê R'uh'ê Pîroz dibêje?

«Xudan gotê Xudanê min:

Li milê Minî r'astê r'ûnê,

*12:19 Qanûna Ducarî 25:5.

†12:26 «K'itêba Mûsa» tê fe'mkirinê: «Her pênc k'itêbêd pêşîne Peymanaf* Kevin».

‡12:26# Derk'etin 3:6.

§12:29 Aha jî tê fe'mkirinê: «Xudan Xwedêyê me, t'enê Ew e Xudan».

*12:30 Qanûna Ducarî 6:4-5.

†12:31 Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

‡12:32 Qanûna Ducarî 6:4; 4:35; Îşaya 45:21.

§12:33 Qanûna Ducarî 6:5; Qanûna K'ahîntîyê 19:18; P'adşatî I, 15:22; Hosêya 6:6.

h'eta ku Ez dijminêd Te bikime binê p'iyêd Te*.

³⁷ Awa Dawid xwexa ku Wî «Xudan» h'esab dike, îdî Ew çawa dibe kur'ê Dawid?»

Qanûnzaneêd dur'û

(*Metta 23:1-36; Lûqa 20:45-47*)

Wê e'laleta giran bi dil û eşq guhdariya Îsa dikir. ³⁸ Hînkirina Xweda Ewî got: «H'evza xwe ji wan qanûnzana bikin, yêd ku h'iz dikin bi çuxêd dirêj biger'in, bazarada silavê bidine wan, ³⁹ k'iniştada k'ursiyêd pêşin bigirin û şayiyada jî heremaf* jorin r'ûnên. ⁴⁰ Evana alîkîva malêd jinebîya h'ûfî xwe dikin, aliyê dinva jî bona xwek'ifşkirinê duayê xwe dirêj dikin. Dîwana wanê hê giran be».

Diyariya jinebîya belengaz

(*Lûqa 21:1-4*)

⁴¹ Îsa li pêşberî p'eredangaf* p'aristgehê r'ûnişt û dîna Xwe dayê, ku e'laletê çawa p'ere davîtine p'eredangê. Gelek dewletîya gelek avîtinê. ⁴² Jinebîke belengaz jî hat û du polf*, ku dikire qur'ûşek, avîtê. ⁴³ Îsa şagirtêd Xwe gazî cem Xwe kirin û wanr'a got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, ku evê jinebîya belengaz ji van h'emûya ze'ftir avîte p'eredangê, ⁴⁴ Van h'emûya ji zêdeya hebûka xwe avîtinê. Lê evê vê belengaziya xweda çî wê hebû ku pê e'bûrê xwe bikira h'emû avîtê».

Îsa pêşda derheqa wêranbûna p'aristgehêda dibêje

(*Metta 24:1-2; Lûqa 21:5-6*)

13 Gava Îsa ji p'aristgehê derk'et, jî şagirtêd Wî yekî Wîr'a got:

«Dersdar! Hela dîna Xwe bidê ev çî kevir in û çî avayî ne!» ² Îsa li wî vege'and û gotê: «Tu van avayiyêd mezin dibînî? Ev h'emûyê jî wêran bin, li vir kevirê li ser kevir qet nemîne!»

Tengasî û zêrandin

(*Metta 24:3-14; Lûqa 21:7-19*)

³ Gava Îsa li ç'iyayê Zeyt'ûnê, li pêşberî p'aristgehê r'ûniştibû, Petrûs, Aqûb, Yûh'enna û Endrawis başqe jê pirsîn: ⁴ «Bêje me, ew tişt wê k'engê biqewimin? Ê berî qewimandina wan h'emûya, çî nişanê bibin?» ⁵ Hingê Îsa destpêkir û wanr'a got: «Haş ji xwe hebin, ku t'u kes we nexapîne. ⁶ Gelek wê pê navê Min bên û bêjin: «Ez im Mesîh» û wê geleka bixalifin. ⁷ Gava hûn dengê şer'a û be'sa şer'a bibihên, hûn xwe unda nekin. Gereke ev tişt biqewimin, lê ew hê ne axirî ye. ⁸ Miletê r'abe ser millet, p'adşatîyê r'abe ser p'adşatîyê, cî-cîya wê e'rdh'ej û xelayî-celayê bibin. Lê ev h'emû mîna êşa k'ulfetê ye, ku destpêdike pê digire.

⁹ Lê hûn haş ji xwe hebin! Wê we bibine ber dîwana û k'iniştada we bik'utin. Bona Min wê we ber welîf* û p'adşa bidine sekinandinê, wekî hûn ber wan şe'detiyê bidin. ¹⁰ Gereke pêşiyê Mizgînî h'emû mîletar'a bê dayîne. ¹¹ Gava ku we bigirin bibine ber dîwanê, pêşda xem nekin ku hûnê çî bêjin. Lê wê demê çî wer'a bê dayîne, wê jî bêjin, çimkî ne ku hûnê xeber din, lê R'uh'ê Pîroz. ¹² Bira wê birê xwe bide kuştinê û bav kur'ê xwe. Zar'ê r'abine ser dê û bavê xwe û wan bidine kuştinê. ¹³ Ê bona navê Min hûnê ber ç'e'vê h'emûya r'eş bin. Lê ewê ku h'eta xilaziyê teyax ke, ewê xilaz be.

*12:36 Zebûr 110:1.

H'eramîya Wêrankirinê

(Metta 24:15-21; Lûqa 21:20-24)

¹⁴ Awa çaxê hûn wê h'eramîya wêrankirinê* bibînin, li wî cîyê necayîz sekinî», (ewê ku dixûne bira fe'm bike) «hingê ewêd ku Cihûstanêda ne bira bir'evine ç'îya. ¹⁵ Û ewê ku ser xanî ye bira jorda neyê xwarê û nek'ewe hindur', wekî tiştêkî hilde. ¹⁶ Û ewê ku k'ewşênda ye bira veneger'e ku p'otê xwe hilde. ¹⁷ Lê wey li h'emla û destdergûşa wan r'ojada! ¹⁸ Dua bikin ku ev yek zivistanêda neqewime. ¹⁹ Çimkî wan r'ojada wê tengasîke usa bibe, wekî ji r'oja ku Xwedê dinya e'firandîye h'eta niha nebûye û ne jî wê bibe. ²⁰ Heger Xudan ew r'oj kin nekirina, t'u kes xilaz nedibû, lê bona xatirê wan bijartîyêd ku Wî bijartine, ew r'oj kin kirine.

²¹ Hingê, heger yek wer'a bêje: «Mesîh va ye li vir e», yan jî: «Wa ye dera han e», bawer nekin. ²² Çimkî mesîh û p'êxemberêd derew wê derên. Wê nîşan û k'eremeta bikin, heger dest wanva bê, wê bijartîya jî bixalifînin. ²³ Lê hûn haş ji xwe hebin! Min her tişt pêşda wer'a got.

Hatina Kur'ê Mêriv

(Metta 24:29-31; Lûqa 21:25-28)

²⁴ Lê wan r'ojada, pey wê tengasîyêr'a, r'ûyê r'oyê wê bê girtinê û hîvê r'onaya xwe nede, ²⁵ steyrkê ji e'zmên bik'evin, û t'opêd e'zmana wê ji r'îyêd xwe derên†,‡.

²⁶ Û hingê wê bibînin, Kur'ê Mêriv bi qewata mezin û r'ûmet e'wrava tê§. ²⁷ Wî çaxî Ewê milyak'etêd Xwe bişîne û bijartîyêd Xwe ji her çar qulba berev ke, ji p'er'êd e'rdê girtî h'eta p'er'êd e'zmên.

Dersa dara hêjîrê

(Metta 24:32-35; Lûqa 21:29-33)

²⁸ Ji dara hêjîrê dersekê hîn bin: Çaxê ku ç'iqlêd wê ter' dibin û belgêd wê dibişkivin, îdfî hûn zanin ku havîn nêzîk e. ²⁹ Usa jî gava hûn bibînin ku ev yek diqewimin, bizanibin ku Ew nêzîk e, li ber şêmîkê ye. ³⁰ Ez r'ast wer'a dibêjim, eva nisila derbaz nabe, h'eta ku ev h'emû tişt neqewimin. ³¹ E'rd û e'zmanê derbaz bin, lê gotinêd Min t'u car derbaz nabin.

R'oj û sih'et ne e'yan e

(Metta 24:36-44)

³² Lê bona wê r'ojê û wê sih'etê t'u kes nizane, ne milyak'etêd e'zmên û ne jî Kur', lê t'enê Bav. ³³ Haş ji xwe hebin! H'îşyar bimînin!* Çimkî hûn nizanin k'engê wextê pêr'a bigihîje. ³⁴ Ev yek mîna merivekî ye, ku mala xwe dihêle û derdik'ewe r'êwîtyê. Berî çûyîne t'emîya mala xwe dide xulamêd xwe, şixulê wan her kesî didê û e'mirî ser dergehvan dike, ku h'îşyar bimîne. ³⁵ Bona vê yekê h'îşyar bimînin, çimkî hûn nizanin malxê malê wê k'engê bê, êvarê yan nîvê şevê, yan wextê bangdana dîka, yan serê sibehê. ³⁶ Nebe ku nişkêva Ew bê û we xewêda bigire. ³⁷ Ez çî wer'a dibêjim, h'emûyar'a dibêjim: H'îşyar bimînin!»

*13:14 Daniyêl 9:27; 11:31; 12:11.

†13:25 Aha jî tê fe'mkirinê: «Qewatêd e'zmana wê bih'ejin».

‡13:25# Îşaya 13:10; 34:4; Yoêl 2:10, 31; 3:15.

§13:26 Daniyêl 7:13. (Bixûnin: E'yantî 1:7.)

*13:33 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û dua bikin».

Girtin, xaçkirinf* û r'abûna Îsa

Şewira kuştina Îsa

(Metta 26:1-5; Lûqa 22:1-2;
Yûh'enna 11:45-53)

14 Awa du r'oj şûnda wê Cejinaf* Derbazbûnê û Cejinaf* Nanê Şkeva bibûya. Serekêd k'ahîna û qanûnzana mecalekê digerîyan, ku çawa Îsa dizîva bi fêlbazîyê bigirin, bikujin ² û digotin: «Bira ev yek cejinêda nîbe, wekî cime't r'anebe ser nigâ».

Îsa Beytanyayêda tê r'ûnkirinêf*

(Metta 26:6-13; Yûh'enna 12:1-8)

³ Gava Îsa li Beytanyayê mala Şimh'ûnê k'otîda, li ser sîfrê r'ûniştî bû, k'ulfetek hat, derdanekef* wêye alabastirêyî r'ûnê nardêyîf* safî û gelekî biha hebû. Wê ew şûşe şkenand û ew r'ûn r'ête ser serê Îsa.

⁴ Hineke wir hêrs k'etin û hevr'a digotin: «H'eyfa vî r'ûnî! Çima eva zîyana bû? ⁵ Me dikaribû ev r'ûna sêsîd zîvî zêdetir bifirota û belayî feqîra kira». Bi vî awayî ew k'ulfeta r'ezîl kirin.

⁶ Lê Îsa got: «Ji wê k'ulfetê vege'rin! Çima hûn xatirê wê dik'evin? Ewê tişteki qenc bona Min kir. ⁷ Feqîrê her gav t'evî we bin. K'engê hûn bixwazin, hûn dikarin qencîyê wan'ra bikin. Lê Ezê her gav nav weda nîbim. ⁸ Çi ji destê wê dihat ewê kir. Ewê pêşda bedena Min definkirinêr'af* r'ûnf* kir. ⁹ Ez r'ast wer'a dibêjim, dinyayêda k'îderê eva Mizgînîya bê dannasînkirinê, wê kirina vê k'ulfetê jî bona bîranîna wê bê gotinê».

Cihûda nemamîyaf* Îsa dike

(Metta 26:14-16; Lûqa 22:3-6)

¹⁰ Hingê Cihûdayê Îsxeryotî, yekî ji her donzdeha, çû cem serekêd k'ahîna,

wekî Îsa bide destê wan. ¹¹ Wan jî gava ev yek bihîst, şa bûn û p'ere wîr'a soz dan. Û Cihûda ji hingêva mecalekê digerîya ku çawa Îsa bide destê wan.

Îsa t'evî şagirta şîva Cejina Derbazbûnê dixwe

(Metta 26:17-25; Lûqa 22:7-14,
21-23; Yûh'enna 13:21-30)

¹² R'oja pêşine Cejina Nanê Şkevada ku berxê qurbana Cejina Derbazbûnê dihate serjêkirinê, şagirta jî Îsa pîrsî: «Tu li k'û dixwazî Şîva Cejina Derbazbûnê bixwî, wekî em her'in ter'a hazir kin?»

¹³ Îsa du şagirtêd Xwe şandin û wan'ra got: «Her'ine bajêr. Merivekê r'astî we bê, cêrê avê li ser mila. Pey wî her'ine wê mala ku ew diçê ¹⁴ û bêjine xweyê malê: «Dersdar dibêje: K'anê ew oda mêvana, ya ku Ezê têda t'evî şagirtêd Xwe şîva Cejina Derbazbûnê bixwim?»

¹⁵ Hingê ewê li qatê jorin odeke mezine hevdayî û hazir nîşanî we ke, li wê derê şîvê bona me hazir kin». ¹⁶ Şagirta da ser r'ê çûne bajêr û çawa ku wanar'a gotibû usa jî dîtin û şîva Cejina Derbazbûnê hazir kirin.

¹⁷ Gava r'o çû ava, Îsa t'evî her donzdeha çû wê derê. ¹⁸ Çaxê li ser sîfrê r'ûniştin û nanê xwe dixwarin, Îsa got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, yekî ji we wê nemamîyaf* Min bike, yê ku t'evî Min nên dixwe». ¹⁹ Ew ber xwe k'etin û destpêkirin yek-yek ji Wî pîrsîn: «Dibe ku ez im?» ²⁰ Ewî wan'ra got: «Ew yek nava we her donzdehada ye, yê ku pe'rîyê xwe t'evî Min t'asêda dike. ²¹ R'ast Kur'ê Mêriv wê usa her'e çawa ku bona Wî hatîye nivîsarê. Lê wey li wî merivê ku nemamîya Kur'ê Mêriv bike! Wîr'a hê qenc bû ku ew qet dinê nek'eta».

Şîva Xudan

(Metta 26:26-30; Lûqa
22:14-23; Korintî I, 11:23-25)

²² Gava wana hê nan dixwar, Îsa nan hilda şikirî da, kerkir da şagirta û got: «Han hildin! Eva bedena Min e».

²³ Peyr'a k'as hilda şikirî da û da wan. H'emûya jî ji wê vexwar. ²⁴ Ê wanr'a got: «Eva xûna Min e bona peymanêf*», ku bona geleka tê r'êtinê. ²⁵ Ez r'ast wer'a dibêjim, îdî Ez ji vir şûnda t'u car ji meya tirîyê venaxwim, h'eta wê r'oja ku Ezê P'adşatîya Xwedêda ji ya nû vexwim».

²⁶ Paşê wana zebûrekf* stira, derk'etin çûne ç'iyayê Zeyt'ûnê.

Îsa derheqa înk'arîya Petrûsda dibêje

(Metta 26:31-35; Lûqa
22:31-34; Yûh'enna 13:36-38)

²⁷ Ê Îsa wanr'a got: «Hûn h'emûyê jî ji Min p'işk bin her'in, çimkî nivîsar e: «Ezê li şivên xim û pezê jî bela-belayî be»†.

²⁸ Lê gava ku Ez ji mirinê r'abim, Ezê berî we her'ime Celîlê». ²⁹ Petrûs jêr'a got: «Heger h'emû jî ji Te p'işk bin her'in, lê ez na».

³⁰ Îsa wîr'a got: «Ez r'ast ter'a dibêjim, hema îşev hê berî ku dîk du cara bang de, tê sê cara Min înk'ar kî». ³¹ Lê Petrûs ser ya xwe dima û digot: «Heger cî bê, ezê t'evî Te bimirim jî, lê t'u car Te înk'ar nakim!» H'emûya jî aha digot.

Îsa li Gêtşemanîyê dua dike

(Metta 26:36-46; Lûqa 22:39-46)

³² Pey wê yekêr'a ew çûne wî cîyê ku jêr'a Gêtşemanî dibêjin û Ewî şagirtêd Xwer'a got: «Vira r'ûnên, h'eta ku

Ez dua bikim». ³³ Wî Petrûs, Aqûb û Yûh'enna t'evî Xwe birin û destpêkir k'eser k'işand û Xweda şewitî. ³⁴ Wî wanr'a got: «Dilê Min haqas derd û k'eder e, mîna ber mirinê. Vira bimînin û h'işyar bin». ³⁵ Hinekî pêşda çû, Xwe dever'û avîte e'rdê û dua kir, ku heger mecal hebe, eva sih'eta ser Wîr'a derbaz be. ³⁶ Ê got: «Abba*, Bavo! Her mecal ji destê Te tê. Evê k'asê ji Min dûr xe. Lê bira xwestina Min nîbe, lê ya Te be».

³⁷ Paşê hate cem şagirta, ew r'azayî dîtî û gote Petrûs: «Şimh'ûn, tu r'azayî? Te nikaribû ku sih'etêkê tu h'işyar bimayî? ³⁸ H'işyar bimînin û dua bikin, wekî hûn nek'evine nava cêr'ibandinê. Belê r'uh' r'azî ye, lê beden sist e».

³⁹ Dîsa çû dua kir, xût ew xeber gotin. ⁴⁰ Ê hat dîsa ew xewêda dîtî, çimkî ç'e'vêd wan ji xewê venedibûn. Ê nizanibûn çi caba Wî bidana. ⁴¹ Cara sisîya jî hat û wanr'a got: «Hûn hela hê r'azayî ne û r'ih'et dibin? Bes e! Wext pêr'a gihîşt. Va ye Kur'ê Mêriv dik'eve destê gunek'ara. ⁴² R'abin em her'in. Va ye ewê ku nemamîya Min dike nêzîk bû».

Girtina Îsa

(Metta 26:47-56; Lûqa
22:47-53; Yûh'enna 18:3-12)

⁴³ Hema hingê gava Wî hê xeber dida, Cihûdayê ku yek ji her donzdeha bû, hat. Ewî t'evî xwe ji alîyê serekêd k'ahîna, qanûnzana û r'ûspîyada e'laleteke giran anîbû, bi dara û şûra. ⁴⁴ Awa nemamê Wî e'şeret dabû wan û gotibû: «Ez k'îjanî ku r'amûsim, Ew e, Wî bigirin û bi fesal bibin». ⁴⁵ Hema hingê jî Cihûda hate cem Îsa û got:

*14:24 Nav hinek destnivîsarada «peyman nû» heye.

†14:27 Zekerîya 13:7.

«Dersdar!» û r'amûsa. ⁴⁶ Wana dest avîte Îsa û Ew girtin. ⁴⁷ Lê yekî ji yêd ku t'evî Wî sekinî bûn, şûrê xwe k'işand li xulamê serekk'ahîn xist û guhê wî pekand. ⁴⁸ Hingê Îsa wan'ra got: «Tê bêjî we ser qaçaxekîda girtîye, ku hûn bi dara û şûra hatine Min bigirin?» ⁴⁹ Ne Ez her r'oj t'evî we p'aristgehêda bûm Min hûn hîn dikirin, lê we Ez nedigirtim. Lê bona ku nivîsar bêne sêrî, ev yek qewimî». ⁵⁰ Hingê h'emû şagirta Ew hişt û r'evîn. ⁵¹ Xortek pey Wî diçû, p'arç'ekî k'itanê li bedena wîye te'zî p'êç'ayî bû. E'laletê ew girt, ⁵² lê wî ew k'itan hişt û r'ût-te'zî ji destê wan r'evî.

Îsa li ber civînaf* giregira

(Metta 26:57-68; Lûqa 22:54-55, 63-71; Yûh'enna 18:13-14, 19-24)

⁵³ Îsa birine cem serekk'ahîn. H'emû serekêd k'ahîna, r'ûspî û qanûnzan wir civîyan. ⁵⁴ Petrûs dûrva p'ê-p'ê pey Wî çû, h'eta k'ete h'ewşa serekk'ahîn. Wir t'evî nobedara li ber êgir r'ûnişt û xwe germ dikir. ⁵⁵ Serekêd k'ahîna û t'emamîya civînaf* giregira jî li şe'detîke miqabilî Îsa digêr'îyan, wekî Wî bikujin, lê ne didîtin. ⁵⁶ Geleka miqabilî Wî şe'detîya derew dida, lê şe'detîya wan hevdu nedigirt. ⁵⁷ Hingê hinek r'abûn û miqabilî Wî şe'detîya derew dan û gotin: ⁵⁸ «Me bihîst ku Vî merivî got: «Ezê vê p'aristgeha ku bi desta hatîye çêkirinê hilşînim û sê r'ojada p'aristgeheke dine bê destlêk'etin çêkim». ⁵⁹ Lê şe'detîya wan jî hevdu nedigirt. ⁶⁰ Hingê serekk'ahîn r'abû nava wanda sekinî û jî Îsa pirsî: «Bona van şe'detîya ku evana miqabilî Te didin Tu çima cabekê nadî?» ⁶¹ Lê Ewî dengê Xwe nekir û t'u cab neda. Serekk'ahîn* dîsa ji Wî

pirsî û gotê: «Tu yî Mesîh, Kur'ê Yê hêjayî şikirîyê?» ⁶² Îsa gotê: «Ez im. Û hûnê Kur'ê Mêriv li k'êlekaf* Yê Herî Zor, li milê wîyî r'astê r'ûniştî û li ser e'wrêd e'zmên tê bibînin». ⁶³ Hingê serekk'ahîn k'incêd xwe qelaştin û got: «Îdî şe'de çî mer'a ne? ⁶⁴ We bihîst Ewî çawa Xwedê bêhurmet kir! We Heva çawa çawa xuya dibe?» H'emûya jî Ew neheq kirin gotin, ku Ew yê kuştinê ye. ⁶⁵ Hingê hineka destpêkir t'ûyî Wî kirin, r'ûyê Wî nixamtin, dane ber k'ulma û jê'ra gotin: «De p'êxembertîyê bike!» Nobedara jî Ew bir û dane ber şemaqa.

Petrûs Îsa înk'ar dike

(Metta 26:69-75; Lûqa 22:56-62; Yûh'enna 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Gava Petrûs li jêrê h'ewşêda bû, ji carîyêd serekk'ahîn yek hate wir. ⁶⁷ Ewê ku dît Petrûs xwe li ber êgir germ dike, li wî nihêrî û got: «Tu jî t'evî ewî nisretîf* bûyî, t'evî Îsa». ⁶⁸ Lê ewî înk'ar kir û got: «Ez nizanîm û fe'm nakim ku tu çî dibêjî». Ew ji h'ewşê derk'et çû sivdera li ber dergeh, dîk bang da. ⁶⁹ Gava ku carîyê ew li wê derê dît, dîsa gote yêd dor-bera sekinî bûn: «Eva jî yekî ji wan e». ⁷⁰ Lê ewî dîsa înk'ar kir. Û xêlekê şûnda, yêd ku wir sekinî bûn, dîsa Petrûs'ra gotin: «Hebe-t'unebe tu jî ji wan î, çimkî tu ji Celîlê yî û xeberdana te jî te difiroşe». ⁷¹ Lê Petrûs dest bi nifir'a kir, sond xwar û got: «Ez Wî merivî nas nakim, bona k'îjanî hûn dibêjin». ⁷² Pêr'a-pêr'a dîk cara dua bang da. Û Petrûs ew gotina Îsa ku wîr'a gotibû anî bîra xwe: «Berî ku dîk du cara bang de, tê sê cara Min înk'ar kî». Li ser vê yekê destpêkir girîya.

*14:45 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «R'abbî». «R'abbî» bi zimanê aramî tê fe'mkirinê: «Dersdar».

†14:62 Zebûr 110:1; Danîyêl 7:13.

‡14:70 Nav destnivîsarêd here qencda ev yek t'une: «Û xeberdana te jî te difiroşe».

Îsa li ber Pîlatof*

(Metta 27:1-2, 11-14; Lûqa 23:1-5; Yûh'enna 18:28-38)

15 Serê sibehê zû serekêd k'ahîna t'evî r'ûspîya, qanûnzana û t'emamîya civîna giregirar'a şewirîn. Îsa girêdan û birin dane destê Pîlatof*. ² Pîlato ji Wî pirsî û got: «Tu yî P'adşê cihûya?» Ewî cab da û got: «Te bi devê xwe got». ³ Hingê serekêd k'ahîna gelek tiştada avîtine Wî. ⁴ Pîlato dîsa ji Wî pirsî û got: «Tu qet cabekê nadî? Dîna Xwe bidê, ku çiqasî davêjine Te!» ⁵ Lê Îsa îdî t'u cab neda wî, h'eta ku Pîlato şaş ma.

Dîwanêda h'ukumê kuştinê li ser Îsa derdixin

(Metta 27:15-26; Lûqa 23:13-25; Yûh'enna 18:39-19:16)

⁶ Awa her Cejina Derbazbûnêda e'detê welî bû, ku girtîkî cime'têr'a ber'de, k'îjan ku wan bixwesta. ⁷ Girtîkî kelêda hebû navê wî Barabas, ku t'evî r'aberîk'arêd hevalêd xwe serhildanêda mêr kuştibûn. ⁸ E'lalet civîya û ji welî xwest ku ew li anegorî wî e'detê xwe xwestina wan bike. ⁹ Pîlato jî wanr'a got: «Hûn dixwazin wekî ez bona we P'adşê cihûya ber'dim?» ¹⁰ Ewî zanibû ku serekêd k'ahîna ji dest h'evsûdiyê Îsa dabûne destê wî. ¹¹ Lê serekêd k'ahîna hê nav e'laletê dan, ku bixwazin wekî Barabas bona wan bê ber'danê. ¹² Pîlato dîsa ji wan pirsî û got: «Lê ez îdî Ewî çawa bikim, yê ku hûn jêr'a P'adşê cihûya dibêjin?» ¹³ Wana kire qîr'în û gotin: «Wî xaçf* ke!» ¹⁴ Pîlato wanr'a got: «Çima? Evî çi xirabî kirîye?» Lê wana hê dikire qîr'în: «Wî xaç ke!» ¹⁵ Pîlato xwest ku e'lalet r'azî kira,

Barabas bona wan ber'da. Û Îsa da ber qaçîya û da destê wan, wekî bê xaçkirinê.

Esker qerfê xwe li Îsa dikin

(Metta 27:27-30; Yûh'enna 19:2-3)

¹⁶ Hingê eskera Ew bire hindur'ê serayê, awa gotî h'ewşa qesira welî û h'emû r'efa eskera li ser civandin. ¹⁷ Çuxekî şîrkf* lê kirin û t'acek ji stirîya vegirtî dane sêrî. ¹⁸ Destpêkirin silav danê û gotin: «Xweş be P'adşê cihûya!» ¹⁹ Pê qamîşf* li serê Wî dixistin, t'ûyî Wî dikirin û li ser çoka li ber Wî ta dibûn. ²⁰ Lê pey qerfkirinêr'a, ew çuxê şîrk jê êxistin, k'incêd Wî lê kirin û birine derva ku Wî xaç kin.

Xaçkirina Îsa

(Metta 27:32-44; Lûqa 23:26-43; Yûh'enna 19:17-27)

²¹ Şimh'ûnê ji Kûrênê, bavê Skender û R'ûfo wirr'a derbaz dibû, ku ji k'ewşên dihat. Eskera p'êyî ser wî kirin ku xaçê Îsa hilde. ²² Îsa birine wî cîyê ku jêr'a Golgota digotin, ku tê fe'mkirinê: «Cîyê Qafa». ²³ Şerava zimîrf** t'evkirî danê ku vexwe, lê Wî venexwar. ²⁴ Ew xaç kirin, ser k'incêd Wî p'eşk avîtin, k'a k'êr'a wê çi bik'eve, nava xweda bela kirin†. ²⁵ Û sibehê sih'et nehe bû, gava Ew xaç kirin. ²⁶ Nivîsara neheqîya Wî aha nivîsar bû: «P'ADŞÊ CIHÛYA». ²⁷ T'evî Wî du qaçax jî xaç kirin, yek li milê Wiyî r'astê, yê din li milê Wiyî ç'epê. ²⁸ Bi vî awayî ew nivîsar hate sêrî, ya ku dibêje: «Ew t'evî zulmk'ara hate h'esabê»‡. ²⁹ Û ewêd ku wirr'a diçûn-dihatin, ew bêhurmet dikirin, serê xwe dih'ejandin û digotinê: «Hêyî! Ne Teyê p'aristgeh hilşanda û sê r'ojada çêkira, ³⁰ de Xwe xilaz ke, ji xaç were

*15:23 Hingê «zimîr» ber êşêva didane nexweş.

†15:24 Zebûr 22:18.

‡15:28 Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 28-a t'une.

xwarê!»³¹ Usa jî serekêd k'ahîna t'evî qanûnzana nav xweda qerfê xwe lê dikirin û digotin: «Xelq xilaz kir, lê Xwe nikare xilaz ke!»³² De bira niha Mesîh, P'adşê Îsraêlê ji xaçê bê xwarê, wekî em bibînin û bawer bikin». Yêd t'evî Wî hatibûne xaçkirinê jî te'n li Wî dixistin.

Mirina Îsa

(Metta 27:45-56; Lûqa 23:44-49; Yûh'enna 19:28-30)

³³ Nîvro ji sih'eta donzdeha h'eta sih'eta sisîya, t'emamiya e'rdê bû te'rî.³⁴ Û sih'eta sisîya Îsa bi dengêkî bilind kire qîr'în û got: «Êloyî, Êloyî, lama sabaxtanî?» ku tê fe'mkirinê: «Xwedêyê Min, Xwedêyê Min, Te çima Ez hiştim?»*

³⁵ Ewê ku nêzîk sekinîbûn, gava ev xeber bihîstin, gotin: «Binihêr'in, Ew gazî Êlyas dike». ³⁶ Ji wan yek bezî, lûfikaf* be'rê hilda sirkêda kir, qamişekîva danî û dirêjî Wî kir, ku vexwe û got: «Bisekinin. Em bibînin k'a Êlyasê bê Wî bîne xwarê».

³⁷ Îsa bi dengêkî bilind kire qîr'în û r'uh'ê Xwe da. ³⁸ Wî çaxî p'er'da p'aristgehê ji sêrî h'eta binî qelişî, bû du tîşaf*. ³⁹ Sersedê ku li pêşberî Îsa sekinî bû, gava dît ku Îsa çawa r'uh'ê Xwe da†, got: «R'astî jî eva Meriva Kur'ê Xwedê bû!»⁴⁰ Li wê derê k'ulfet jî hebûn, ku dîrva li vê yekê dinihêr'în. Meryema Mejdelañî, Meryema dîya her du bira, Aqûbê biç'ûk û Yûsês û usa jî Seloma nav wanda bûn. ⁴¹ Evana hingê, gava Îsa li Celîlê bû, pey Wî diçûn û jêr'a xizmetk'arî dikirin. Pêştîrî van, gelek k'ulfetêd din jî wir hebûn, ku t'evî Îsa hatibûne Orşelîmê.

Definkirina Îsa

(Metta 27:57-61; Lûqa 23:50-56; Yûh'enna 19:38-42)

⁴² Ev yek r'oja* t'ivdarekkirinê bû, awa gotî r'oja berî şemîyê. Berê êvarê ⁴³ Ûsivêf* Arîmetyayî hat, ew yekî xweyîqedir û endemê civîna giregira bû. Ew xwexa jî li hîvîya P'adşatiya Xwedê bû. Wî turuş kir, çû cem Pîlato, cinyazê Îsa jê xwest. ⁴⁴ Pîlato bihîst ku Îsa îdî miriye, e'cêbmayî ma. Gazî sersedf* kir û jê pîrsî: «R'ast e ku Ew usa zû miriye?» ⁴⁵ Gava ew jî sersed e'seyî pê h'esîya, cinyaz da Ûsiv. ⁴⁶ Wî qedekê k'itanî k'ir'î, cinyaz anî xwarê, pê k'efenf* kir, t'irbekêda danî, ya ku qeyêda k'olayî bû. Kevirek hol kire ber derê t'irbê. ⁴⁷ Meryema Mejdelañî û Meryema dîya Yûsês dîtin ku ew li k'u derê hate definkirinê.

Îsa ji mirinê r'adibe

(Metta 28:1-8; Lûqa 24:1-12; Yûh'enna 20:1-10)

16 Pey r'oja şemîyêr'a Meryema Mejdelañî, Meryema dîya Aqûb û Seloma çûn biharetf* k'ir'în, wekî her'in li cinyazê Îsa din. ² R'oja h'eftiyêye pêşin serê sibehê zû, wextê r'o derk'et, ew çûne ser t'irbê. ³ Wana r'êva hevr'a digot: «K'î wê bona me kevir ji ber derê t'irbê hol ke?» ⁴ Çimkî kevir gelekî mezin bû. Û gava ku li jorê nihêr'în, dîna xwe danê, ku kevir ji ber hol kirî ye. ⁵ Û çaxê çûne hindur'ê t'irbê, dîna xwe danê, xortekî çuxê sipî wergirtî wê li alîyê r'astê r'ûniştî ye. K'ulfet gelek zendegirtî man. ⁶ Lê ewî wan'a got: «Zendegirtî nemînin! Hûn li wî Îsayê Nisretê diger'in, Yê ku hate xaçkirinê. Ew ji mirinê r'abûye! Ew ne li vir e. Va ye ew çiyê ku Ew lê danîbû. ⁷ De niha

* 15:34 Zebûr 22:1.

† 15:39 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «kire qar'în û r'uh'ê Xwe da».

her'in bêjine şagirtêd Wî û Petrûs, ku Ewê berî we her'e Celîlê. Li wir hûnê Wî bibînin, çawa ku Ewî wer'a gotîye». ⁸Ew k'ulfet ji t'irbê derk'etin r'evîn, çimkî r'isasê ew girtibûn û dilerizîn. Kesîr'a jî tişteke negotin, çimkî sawê li wan girtibû.

Îsa Xwe nîşanî

Meryema Mejdelanî dike

(*Metta 28:9-10; Yûh'enna 20:11-18*)

⁹Gava Îsa r'oja h'effiyêye pêşin sibehê zû ji mirinê r'abû, Wî pêşiyê Xwe nîşanî Meryema Mejdelanî kir, ya ku h'eft cin jê derxistibû*. ¹⁰Ewê jî çû ew yek gîhande ewêd ku t'evî Îsa ger'iyabûn, ku şîn dikirin û digirîyan. ¹¹Lê gava wana bihîst ku Îsa sax e û Xwe nîşanî Meryemê kirîye, bawer nekirin.

Îsa Xwe nîşanî du şagirtêd Xwe dike

(*Lûqa 24:13-35*)

¹²Pey van yekar'a Ewî Xwe dilqekî dinda nîşanî ji wan duda kir, yêd ku diçûne k'ewşên. ¹³Ewana jî çûn ew xeber gîhandine yêd mayîn. Lê gotina wan jî bawer nekirin.

Îsa Xwe nîşanî yanzdeh şagirta dike

(*Metta 28:16-20; Lûqa 24:36-49; Yûh'enna 20:19-23; K'arêd Şandîya 1:6-8*)

¹⁴Pey vê yekêr'a Îsa Xwe nîşanî yanzdeha kir, gava ew li ser sifrê

r'ûniştibûn. Ewî li wan hilat bona nebawerî û serh'işkîya wan, çimkî wana yêd ku Ew ji mirinê r'abûyî dîtibûn bawer nekirin. ¹⁵Û wanr'a got: «Her'ine her çar alîyêd dinyayê û Mizgînîyê bidine her merivî. ¹⁶Ewê ku bawer bike û bê nixumandinê wê xilaz be, lê ewê ku bawer neke dîwana wî wê bibe. ¹⁷Ewê ku bawer dikin, ev nîşanê wanr'a dîyar bin: Bi navê Mîn wê cina derxin, bi zimanêd nû wê xeber din, ¹⁸wê me'ra bi destê xwe bigirin û heger ew tişteki je'r jî vexwin, t'u zirarê li wan nebe. Ewê destêd xwe daynine ser nexweşa û nexweşê qenc bin».

Jorhilatina Îsa

(*Lûqa 24:50-53; K'arêd Şandîya 1:9-11*)

¹⁹Awa Xudan Îsa pey wê xeberdana t'evî wanr'a hilk'işîya e'zmên û li milê Xwedêyî r'astê r'ûnişt. ²⁰Şagirt jî çûn, li her cîyî dannasîn kirin. Xudan piştovanê wan bû û bi van nîşana xebra Xwe dida îzbatkirinê, k'îjanêd ku bi destê wan dibûn.

***16:9** Nav hinek destnivîsar û welger'andinêd kevinda ji r'êza 9-a h'eta ya 20-î t'uneye.

MIZGÎNÎYA LI GORA LÛQA

Pêşgotin

Lûqa yekî yûnanî doxtor (h'ekîm) û dîrokzan (t'arîxzan) bû. Evî t'evî Pawlos gelekî r'êwîtî kirîye (Filîmon 24; Kolosî 4:14; Tîmot'êyo II, 4:11) û nava şîxulê şandîtîyaf* Pawlosda jî gelekî alîk'arîya wî kirîye.

Bi fikira gelek zana eva Mizgînîyaf* nêzîkî sala 80-î hatîye nivîsarê, cîkî nee'yan jî Filistinê der.

Destpêbûna k'itêbêda derheqa bûyîna Yûh'ennayêf* nixumdarf*, mizgînîya bûyîna Îsaf* û şikirdayîna çend merivadaf* nivîsar e, k'îjana hatina Îsaye jî Xwedêda didane k'ifîşê. Vê Mizgînîyêda bona e'mirê Îsa hê gelekî dibêje, jî bûyîna Yûh'ennayê nixumdar girtî h'eta jî nav mirîya r'abûna Îsa. Lûqa xwestîye derheqa e'mirê Îsada bi hûr-gilî binivîse. Pey mirin-r'abûna wîr'a Lûqa derheqa belabûna Mizgînîyêda k'itêba «K'arêd Şandîya» nivîsîye.

«Mizgînîya li gora Lûqa» e'yan dike ku Îsa çawa Xilazkirêf* sozdayî bona Îsraêlêf* jî Xwedêda şandî ye û usa jî Xilazkirê h'emû meriva ye. Eva Mizgînîya bi tiherekî başqe h'izkirina Xwedê dide k'ifîşê, îlahîf* hindava merivêd şkestîda. Geleka navê vê mizgînîyê danîye: «Mizgînîya bona gunek'araf*, şkestîya, belengaza, bêxweya, jinebîya û xerîba».

Vê Mizgînîyêda fikira «şabûn û şikirdayîne» jî heye, îlahî serîyêd pêşinda, ku li ser e'lamkirina hatina Îsa dinivîse. Çend k'ulamêd şikirdayîne jî vira hene û xwedênasa gelek qur'nada bi van k'ulama h'ebandina xwe derbaz kirine. Mesele, k'ulama milyak'etaf* (2:14), ya Meryemêf* (1:46-55), ya Zekerîya (1:68-79) û ya Şimh'ûn

(2:29-32). Xilazîya k'itêbêda jî nêta şabûnê k'ifîş dibe, li k'u Îsa diçe e'zmên û yêd li pey Îsa p'aristgehêdaf* dicivin, şikirîya xwe didine Xwedê (24:52-53).

Hinek p'arêd berbiç'e'v jî ew in, ku çend serhatî û mesele t'enê vê mizgînîyêda hene. Awa mesele: K'ulama milyak'eta, dema bûyîna Îsa, hazîriya şivana, Îsayê donzdeh salî p'aristgehêda, mesele «kur'ê undabûyî û birê wî», t'obekirinaf* qaçaxekî ser xaçêf* û tiştêd mayîn.

Serecana fikira k'itêbê

Pêşgotina Lûqa (1:1-4)

Bûyîna Yûh'ennayê nixumdar, bûyîna Îsa û zar'otîya wan (1:5-2:52)

Qulixê Yûh'ennayê nixumdar (3:1-20)
Nixumandinf* û cêr'ibandinaf* Îsa (3:21-4:13)

Dannasînî û şîxulêd Îsaye li Celîlêdaf* (4:14-9:50)

R'îya Îsaye jî Celîlê h'eta Orşelîmêf* (9:51-19:27)

H'eftîya Îsaye xilazîyê li Orşelîmê û dor-berêd wêda (19:28-23:56)

R'abûna Îsaye jî mirinê, xuyabûna Wî şagirtavaf* û jorhilatina Wî (24:1-53)

Pêşgotina Lûqa T'êyofilor'a

1 T'êyofilyê xweyîqedir, niha geleka destpêkirîye serhatîya wan tiştêd nava meda bûyî usa r'êz kin, ²çawa ewêd ku pêşîyê bi ç'e've xwe dîtîbûn û ev Mizgînîf* bela dikirin, mer'a gotin. ³Ez jî çawa yekî hê zûva r'ast pey wan h'emû tišta diçûm, min r'ê têt'a dît ku bi hûr-gilî ter'a binivîsim, ⁴wekî tu r'astîya wan tiştêd ku hîn bûyî, bizanibî.

Mizgînîya milyak'etf* bona bûyîna Yûh'ennayêf* nixumdarf*

⁵Çaxê Hêrodes p'adşayê Cihûstanêf* bû, k'ahînekf* jî bereka Ebîya hebû, navê wî Zekerîya bû. Jina wî jî ji e'silê Harûnf* bû, navê wê Êlîzabêt. ⁶Evana her du jî li ber Xwedê r'ast bûn û nav

h'emû t'emî û qanûnêd Xudandaf* bêqusûr diçûn. ⁷ Lê zar'êd wan t'unebûn, çimkî Êlîzabêtê zar' nedanîn û her duya jî e'mirê xwe derbaz kiribûn.

⁸ Awa çaxê Zekerîya dora bereka xweda xizmetk'arîya k'ahîntîyê li ber Xwedê dikir, ⁹ bi e'detê k'ahîntîyêda p'eşk wîr'a k'et, ku her'e p'aristgehaf* Xudan, bixûrêf* bişewitîne. ¹⁰ Û dema şewitandina bixûrê, t'emamîya cime'tê derva dua dikir. ¹¹ Hingê milyak'etêf* Xudan wîva xuya bû û alîyê r'astêva k'êlekaf* gorîgehaf* bixûrê sekinî. ¹² Çaxê Zekerîya dît, t'evîhev bû û saw k'ete ser wî. ¹³ Lê milyak'et wîr'a got: «Zekerîya, netirse! Dua te hate bihistinê, k'ulfetaf* te Êlîzabêtê ter'a kur'ekî bîne û tê navê wî Yûh'ennaf* daynî.

¹⁴ Ewê ter'a bibe eşq û şayî û gelekê bi bûyîna wî şa bin.

¹⁵ Çimkî ewê li ber Xudan mezin be. T'u car gerekê şerav-araqê venexwe*. Û hê zikê dîya xweda, wê bi R'uh'êf* Pîroz t'ijî be.

¹⁶ Wê ji zar'êd Îsraêlêf* geleka berbi Xudan Xwedêyê wan vege'rine.

¹⁷ Ewê bi r'uh' û qewata Êlyasf* p'êxemberf* pêşîya Xudanva her'e[†], wê dilê bava ser zar'ada û neêlima berbi fe'mdarîya r'asta vege'rine, wekî cime'tekê bona Xudan hazîr ke».

¹⁸ Zekerîya milyak'etr'a got: «Ezê vê yekê çawa bizanibim? Ez kal im û k'ulfeta min jî e'mirê xwe îdî derbaz kirîye»[‡].

¹⁹ Milyak'etf* lê vege'rand û gotê: «Ez Cibrayîl im, ku li ber Xwedê disekinim.

Û ez hatime şandinê, ku ter'a bêjim û vê mizgînîyê bidime te[§].

²⁰ Va tê lal bî û nikaribî xeber dî, h'eta wê r'oja ku ev tişt bêne sêrî, çimkî te ew gotinêd min bawer nekirin,

ku wê wextê xweda bêne sêrî».

²¹ H'eta hingê cime't hîvîya Zekerîya bû û e'cêbmayî diman, ku ew p'aristgehêda derengî dik'et. ²² Û çaxê ew derk'ete derva, îdî nikaribû wanar'a xeber da. Wana şik bir, ku p'aristgehêda tişt hatîye li ber ç'e'va. Û ewî bi nîşana wanar'a xeber dida û lal ma. ²³ Gava r'ojêd xizmetkirina wî xilaz bûn, çû mala xwe. ²⁴ Pey wan r'ojar'a, k'ulfeta wî, Êlîzabêt h'emle derk'et, pênc meha ewê xwe vedişart û digot: ²⁵ «Ev çi yek bû van r'ojada Xudan bona min kir, h'alê minda nihêrî û qara min ji nav merivaf* da hildanê».

Mizgînîya milyak'et bona bûyîna Îsaf*

²⁶ Meha şeşada Xwedê milyak'etf* Cibrayîl şande bajarekî Celîlêf* ku navê wî Nisret bû, ²⁷ cem qîzeke bik'irf*, ya ku merivekî bi navê Ûsivêf* malaf* Dawidr'af* nişankirî bû. Navê qîzîkê Meryemf* bû. ²⁸ Milyak'et wêva xuya bû û gotê: «Silav li te qîzîka k'eremf* lê bûyîyê, Xudan t'evî te ye*». ²⁹ Ewa ser gotîna wî t'evîhev bû û fikirî: «Gelo ev çi silav e?» ³⁰ Û milyak'et jêr'a got: «Meryem, netirse! Çimkî te k'erem ji Xwedê stand. ³¹ Va tê h'emle derêyî Kur'ekî bînî û navê Wî Îsaf* daynî.

1:15 Eva zar'a, awa gotî Yûh'ennayêf nixumdarf* yekî «nezîrf*» dihate h'esabê. Bona cûr'e-cûr'e qeyde-qanûnêd nezîr Jimar 6:1-21-da bixûnin.

†1:17 Malaxî 4:5-6.

‡1:18 Destpêbûn 18:11.

§1:19 Daniyêl 8:16; 9:21.

*1:28 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Tu nav k'ulfetada bimbarek î».

³² Ewê mezin be û Kur'ê Yê Herî Jorin wê bê gotinê.

Û Xudan Xwedê wê t'extê bavê Wî Dawid bide Wî.

³³ Ewê h'eta-h'etayê p'adşatîyê ser malaf* Aqûbf* bike

û xilazîya P'adşatîya Wî wê t'unebe».

³⁴ Meryemê milyak'etr'a got: «Ev yekê çawa bibe, çimkî ez hela hê qîz im?»

³⁵ Milyak'et lê vege'and û got: «R'uh'ê Pîroz wê bê ser te û qewata Yê Herî Jorin wê ser te bike sî. Bona vê yekê ew Pîrozê ku wê ji te bibe, ew Kur'êf* Xwedê wê bê gotinê. ³⁶ Va ye omida te Êlîzabêt jî, ya ku bêzur'et dihate gotinê, wê mezinayîya xweda eva meha şeşa ye kur'ekîda h'emle ye. ³⁷ Çimkî cem Xwedê tişteki nebûyîne t'une». ³⁸ Wî çaxî Meryemê got: «Ez carîya Xudan im. Bira anegorî gotina te bona min bibe». Û milyak'et ji cem wê çû.

Meryem serîkî Êlîzabêtê dixê

³⁹ Wan r'ojada Meryem r'abû lez çû alîyê ç'îya, bajarekî Cihûdaf*. ⁴⁰ Ew k'ete mala Zekerîya û silav da Êlîzabêtê.

⁴¹ Gava Êlîzabêtê silava Meryemê bihîst, zar'ok zikê wêda livîya. Êlîzabêt R'uh'ê Pîrozva t'ijî bû ⁴² û bi dengê bilind kire gazî got: «Tu nav k'ulfetada bimbarek î û berê zikê teda jî bimbarek e. ⁴³ Ev çi bextewarîk e ku dîya Xudanê min ser mînda hat? ⁴⁴ Gava dengê silava te k'ete guhê min, zar'ok zikê mînda ji şabûna lîst. ⁴⁵ Xwezî li wê, ku gotina Xudan bawer dike, ku çi jêr'a hatiye gotinê, wê bê sêrî». ⁴⁶ Meryemê got*:

«Nefsa min pesinê Xudan dide

⁴⁷ û r'uh'ê min bi Xwedê Xilazkirêf* min şa dibe,

⁴⁸ çimkî Ewî berê Xwe milûktîya carîya Xweda kir.

Va ji vir şûnda h'emû nisilêf* xwezîya xwe li min bînin,

⁴⁹ çimkî Xwedêyê Zor bona min tiştêd p'ir' mezin kirin.

Navê Wî pîroz e.

⁵⁰ R'e'ma Wî qir'ne-qir'ne li ser wan e, yêd ku ji Wî ditirsin.

⁵¹ Qewata destê Xwe Ewî da k'ifşê û yêd ku dilêf* xweda k'ubar-babax in bela-belayî kirin.

⁵² Yêd qewat ji k'ursîya anîn xwarê û yêd milûk bilind kirin†.

⁵³ Yêd bir'çî bi tiştêd qenc t'êr kirin û yêd dewletî destvala ver'êkirin.

⁵⁴ R'e'ma Xwe anî bîra Xwe, alî xulamê Xwe, Îsraêl kir,

⁵⁵ çawa kal-bavêd me, Birahîmf* û zur'eta wîr'a bona h'eta-h'etayê sozê Xwe dabû*‡.

⁵⁶ Meryem weke sê meha cem Êlîzabêtê ma, paşê vege'îya mala xwe.

Bûyîna Yûh'ennayê nixumdar

⁵⁷ Awa dema welidandina Êlîzabêtê pêr'a gihîşt, kur'ek jêr'a bû.

⁵⁸ Heval-hogirêd wê bihîstin ku Xudan r'e'ma xweye mezin bona wê kirîye, t'evî wê şa dibûn.

⁵⁹ R'oja h'eyştada hatin ku kur'ik sinetf* kin û navê bavê wî Zekerîya lê kin. ⁶⁰ Lê dîya wî got: «Na, navê wî gerekê Yûh'enna be». ⁶¹ Wêr'a gotin: «Nava merivêd teda bi wî navî kesek t'une». ⁶² Hingê wana bi nişana ji bavê wî pîrsîn ku çi navî dixwaze wî ke. ⁶³ Ewî jî t'extek xwest û li ser nivîsî: «Navê wî Yûh'enna ye». H'emû e'cêbmayî man. ⁶⁴ Destxweda zar-zimanêf* wî vebû, xeber da, şikirî da Xwedê. ⁶⁵ Tîrsê h'emû cînarêd wan girt û t'emamîya ç'îyayêd Cihûstanêda bona vê yekê dihate gotinê. ⁶⁶ H'emûyêd ku

*1:46-55 P'adşatî I, 2:1-10.

†1:52 Îbo 12:19; 5:11.

‡1:55 Mîxa 7:20; Destpêbûn 17:7.

dibihîstin, bîra xweda xwey dikirin, digotin: «Gelo ev kur'ikê bibe çi?» Çimkî destê Xudan pêr'a bû.

P'êxembertîyaf* Zekerîya

⁶⁷ Bavê wî Zekerîya bi R'uh'ê Pîroz t'iji bû, p'êxembertî kir û got:

⁶⁸ «Şikir ji Xudan Xwedêyê Îsraêlêr'a ku serîk da cime'ta Xwe û azayî jêr'a anî*.

⁶⁹ Ji mala xulamê Xwe Dawid bona me Xilazkirekîf* zor† r'akir,

⁷⁰ çawa Ewî hê berêda bi devê p'êxemberêd Xweye pîrozf* gotîye,

⁷¹ ku em ji dijminêd xwe û destê h'emû xêrnexwazaf* xilaz bin‡,

⁷² r'e'mê kal-bavêd me bike, peymanaf* Xweye pîroz

⁷³ û wê sonda ku bavê me Birahîmr'a xwar bîr bîne§,

⁷⁴ wekî ji destê dijmina azabûyî, em bikaribin bê tirs û xof,

⁷⁵ h'emû r'ojêd e'mirê xweda, r'ast û h'elal Wî bih'ebînin.

⁷⁶ Tu, lo kur'iko, tê p'êxemberê Yê Herî Jorin bêyî gotinê,

tê pêşîya Xudanva her'î, wekî r'îya Wî hazir kî*

⁷⁷ û zanebûna azayîyê bidî cime'ta Wî bi baxşandina gunêd wan.

⁷⁸ Ji r'e'm û h'uba Xwedêyê me çawa jorda r'o ku dertê, usa wê serîkî bide me,

⁷⁹ wekî yêd ku te'rîstaniyê û bin sîya mirinêda dimînin r'onayî ke

û nigêd me dayne ser r'îya e'dilayîyê)†.

⁸⁰ Kur'ik mezin dibû û bi r'uh' qewat digirt û h'eta r'oja Îsraêlêva xuya bû jî li ber'îyêf* dima.

Bûyîna Îsa

(Metta 1:18-25)

2 Wan r'ojada ji Awgûstoyê Qeyserf* e'mir derk'et, ku h'emû merivêd Împêratorîya R'omayê bêne navnivîsarê. ² Ev navnivîsara pêşin hêna Kûrênyoyê welîyêf* Sûryayêda hate kirinê.

³ H'emû diçûne bajarê xwe, ku her kes navê xwe bide nivîsarê. ⁴ Ûsiv jî ji bajarê Nisreta Celîlê r'abû hevraz çû Cihûstanê, bajarêf* bûyîna Dawid, ku jêr'a Beytleh'mf* digotin, çimkî ew ji mal û qebîla Dawid bû. ⁵ Ew çû ku t'evî Meryema dergîstîya xwe bik'eve navnivîsarê. Meryem jî h'emle bû.

⁶ Çaxê ewana li Beytleh'mê bûn, r'oja welidandina wê pêr'a gihîşt ⁷ û kur'ê xweyî Nixurî anî, Ew p'êç'ekêda p'êç'a û afir'da danî, çimkî mêvanxanêda bona wan cî t'unekû.

Milyak'et û şivan

⁸ Li wir çolê şivan hebûn, ku wê şevê xweyîtiya kerîyê pezêd xwe dikirin.

⁹ Milyak'etê Xudan wanva xuya bû û r'ûmeta Xudan dora wan şewq da, ew gelekî tirsîyan. ¹⁰ Lê milyak'et wanar'a got: «Netirsîn! Va ye ez Mizgînîya şabûneke mezin didime we, ku wê bona t'emamiya millet be. ¹¹ Îro wer'a bajarêf* Dawidda Xilazkirekf* bû, ew Mesîhf* Xudan e. ¹² Eva wer'a bibe nîşan: Hûnê

*1:68 Zebûr 41:13; 111:9.

†1:69 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Stirûkî xilazkîrinê». Stirû gelek cara çawa nîşana qewatê ye.

‡1:71 Zebûr 106:10.

§1:73 Zebûr 106:45-46; Zebûr 105:8-9; Destpêbûn 17:7.

*1:76 Îşaya 40:3; Malaxî 3:1.

†1:79 Malaxî 4:2; Îşaya 9:2; 58:8; 60:1-2.

zar'okekê p'êç'ekêda p'êç'ayî afir'da bibînin». ¹³Nişkêva t'evî wî ordîke milyak'etêd e'zmanaye mezin k'ifş bû, pesinê Xwedê didan û digotin:

¹⁴«Şikir Xwedêyê Herî Jorin'a, e'dilayî ser dinê wan merivar'a, ji k'îjana Xwedê r'azî ye*».

¹⁵Gava milyak'et ji wan dûr k'etin hilatine e'zmên, şivana hevr'a got: «De werin em her'ine Beytleh'mê, ev tiştê bûyî, ku Xudan em pê h'esandin, bibînin».

¹⁶Û bi lez hatin, Meryem, Ûsiv û Zar'a afir'da r'azayî dîtin. ¹⁷Gava Ew dîtin, çi ku bona Kur'ik wanr'a hatibû e'lamkirinê, gotin. ¹⁸Her kesê ku ji şivana ev tişt dibihîstin, zendegirtîf* diman. ¹⁹Lê Meryemê ev h'emû tişt dilê xweda xwey dikirin û li ser wan difikirî. ²⁰Şivan vege'îyan, bona tiştêd bihîstî û dîtî pesin û şikirî didane Xwedê. Ev h'emû usa bûn çawa wanar'a hatibû gotinê.

Navdanîna Îsa

²¹R'oja h'eysta gava kur'ik sinet kirin, navê Wî Îsaf* danîn, çawa ku hê berî h'emlebûna dê, milyak'et bona vê yekê gotibû.

Îsa dibine p'aristgehê, ku p'êşk'êşîf* Xwedê kin

²²Çaxê anegorî Qanûnaf* Mûsaf* r'ojêd paqijbûna wan t'emam bûn, kur'ik birine Orşelîmêf*, ku Wî p'êşk'êşî Xudan kin†, ²³çawa ku Qanûna Xudanda nivîsar e: «Her nixurîkî nêrin

ku bet'inê vedike, neditêf* Xudan be»‡
²⁴û li gora gotina Qanûna Xudan: «Cotek fatimokf* yan jî du cûcûkêd kevotka»§ h'edîf* bê dayîne.

²⁵Hingê merivek Orşelîmêda hebû, navê wî Şimh'ûn bû. Ew merivekî r'ast, xwedêxof û li hîvîya berdilîyaf*[†] Îsraêlê bû. R'uh'ê Pîroz jî li ser wî bû ²⁶û wir'a gotibû: «H'eta ku tu Mesîhê Xudan nebînî, namirî». ²⁷Hingê ew bi r'êberîya R'uh' hate p'aristgehê. Çaxê dê û bavêva Îsayê biç'ûk anîn ku li gora e'detê Qanûnê bona Wî bikin, ²⁸Şimh'ûn Kur'ik hilda da h'emêza xwe, şikirî da Xwedê û got:

²⁹«Ya Xweyî, niha li gora sozê Xwe bi xêr û silamet berdestîyê Xwe ber'de.

³⁰Çimkî ç'e'vê min azakirina Te dît,

³¹ya ku Te ber ç'e'vê h'emû mileta hazir kirîye†,

³²ku bibe r'onayîya ber ç'e'vê necihûyaf*

û qedir-hurmetf* cime'ta Te Îsraêlr'a»‡.

³³Dê û bavê Wî ser tiştêd ku Şimh'ûn bona Wî digotin, zendegirtî mabûn.

³⁴Şimh'ûn dua wan kir û dîya Wî Meryemêr'a got: «Bibihên, Eva ewî k'ifşkirî ye, Yê ku wê Îsraêlêda bibe sebebê k'etin-r'abûna geleka, usa jî bibe nişanek, ku gelekê miqabilî Wî r'abin ³⁵û bi vî awayî fikirêd gelek dila wê e'yan bin. Û dilê ter'a jî mîna tîrekê wê derbaz be».

³⁶Li wir ji r'ik'inyata Aşêr, qîzeke Fanowêle p'êxember hebû, navê wê

*2:14 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Li ser dinê e'dilayî, nav merivada xweşîf†».

†2:22 Qanûna K'ahîntîyê 12:3, 6.

‡2:23 Derk'etin 13:2, 12, 15.

§2:24 Qanûna K'ahîntîyê 12:8.

*2:25 Bi gotineke din: «Baristanîya Îsraêlê, bona xilazkirin† yan azabûna Îsraêlê».

†2:31 Îşaya 40:5; 52:10.

‡2:32 Îşaya 42:6; 49:6; 52:10.

Hana. Ewê gelek e'mir derbaz kiribû, pey qîztîya xwer'a h'eft sala cem mêrê xwe mabû. ³⁷ Ew jinebîke h'eyştê çar salî bû* û ji p'aristgehê dûr nedik'et, şev û r'oj bi dua û r'ojîyaf* Xwedê dih'eband. ³⁸ Eva jî wê demê hat, şikirî da Xwedê û t'evî h'emûyêd ku ç'e'vniherîya azabûna Orşelîmê bûn, derheqa kur'ikda xeber da.

Meryem, Ûsiv û Îsayê biç'ûk vediger'ine Nisretê

³⁹ Gava Ûsiv û Meryemê her tişt li gora Qanûna Xudan kirin, veger'iyane Celîlê, bajarê xwe Nisretê ⁴⁰ Kur'ik mezin û qewat dibû, bi serwaxtîyêf* t'ijî dibû, k'erema Xwedê jî bi Wîr'a bû.

Îsayê donzdeh salî p'aristgehêda

⁴¹ Dê û bavê Wî her sal Cejinaf* Derbazbûnêda diçûne Orşelîmê. ⁴² Çaxê Ew bû donzdeh salî, li gora e'det ewana hevraz çûne cejinê. ⁴³ Gava r'ojêd cejinê xilaz bûn û paşda vediger'iyane mala xwe, Îsayê xişîm li Orşelîmê ma. Lê dê û bavê Wî haş ji Wî t'unebûn, ⁴⁴ wana t'irêf* t'evî r'êwîya ye. R'îya r'ojekê hatin, nav heval-hogirêd xweda li Wî ger'îyan. ⁴⁵ Gava Ew nedîtin, paşda veger'iyane Orşelîmê, li Wî ger'îyan. ⁴⁶ R'oja sisîya wana Ew p'aristgehêda dît. Ew t'evî dersdara r'ûniştibû, guhdarîya wan dikir û pirs didane wan. ⁴⁷ H'emûyêd ku xebardana Wî dibihîstin, ser zanebûn û cabêd Wî zendegirtî diman. ⁴⁸ Gava dê û bavê Wî ew dîtin, h'eyîrîn û dîya Wî jêr'a got: «Lawo! Te çima usa serê me kir? Ez û bavê te k'el-bîn li Te diger'îyan». ⁴⁹ Ewî wanr'a got: «Hûn çima li Min diger'îyan? We nizanibû gerekê Ez mala Bavêf* Xweda bim?» ⁵⁰ Lê wana

fe'm nekir Ewî çî got. ⁵¹ Ew t'evî wan veger'îya hate Nisretê û gur'af* wanda bû. Lê dîya Wî ev h'emû tişt dilê xweda xwey dikirin. ⁵² Û Îsa bi serwaxtîyê û bejinêda pêşda diçû û li Xwedê û meriva xweş dihat.

Dannasîniya Yûh'ennayê nixumdar

(Metta 3:1-12; Marqos 1:1-8;
Yûh'enna 1:19-28)

3 Panzdeh salîya p'adşatîya Tîberyoyê Qeyserda, Pîlatoyêf* Pontîyo welîyê Cihûstanê bû, Hêrodes serwêrê Celîlê bû, Filîpoyê birê wî serwêrê qeza Îtûryayê û Traxonîdayê bû û Lûsanyas serwêrê Avêlînyayê bû, ² Henan û Qeyafa jî serekk'ahîn bûn. Hingê xebera Xwedê ber'îyêda Yûh'ennayê kur'ê Zekerîyar'a hat ³ û Yûh'enna hate h'emû dor-berêd ç'emê Ûrdunê dannasîn dikir, ku cime't ji gunekirinê veger'ef* û bi avê bê nixumandinêf*, wekî Xwedê wan bibaxşîne. ⁴ Çawa k'itêba Îşayaf* p'êxemberda nivîsar e ku dibêje: «Dengê ber'îyêda dike gazî: «R'îya Xudan hazir bikin û şiver'îyêdf* Wî r'ast bikin. ⁵ H'emû gelî bira t'ijî bin, ç'îya-banî nimiz bin, r'îyêd xaro-marro r'ast bin û ç'e'l-ç'ûl dûz bin. ⁶ Û her kesê azayîya Xwedê bibîne»†.

⁷ Gelek dihatine cem Yûh'enna, ku ji wî bêne nixumandinê. Ewî wanr'a digot: «Ç'êjikêdf* me'ra! K'ê wer'a got, ku hûn ji xezeba tê bir'evin? ⁸ De bi kirêd qenc bidine k'îfşê, ku hûn ji gunekirinê veger'îyane. Û r'anebin nebêjin: «Biraîm bavê me ye». Ez wer'a dibêjim, ku Xwedê ji van kevira jî dikare zar'a Biraîmr'a derxe. ⁹ Va ye bivirf* li

*2:37 Aha tê fe'mkirinê, yan: «E'mirê wê h'eyştê çar salî bû» yan jî: «H'eyştêçar sala jinebî mabû».

†3:6 Îşaya 40:3-5.

ser r'awêf* darê ye. Her dara ku berê qenc neyne, wê bê bir'inê û avîtinê nava êgir». ¹⁰ E'laletê ji wî pirsî û got: «Lê em çi bikin?» ¹¹ Ewî li wan vege'and û got: «Du dest k'incê k'ê hene, bira yekî bide wî, yê k'ê ku t'une û xurekê k'ê heye, bira dîsa usa bike». ¹² Xercgîr* jî hatin ku bêne nixumandinê û wîr'a gotin: «Dersdarf*, em çi bikin?» ¹³ Ewî wan'r'a got: «Çiqas ji we tê xwestinê ji wî zêdetir nestînin». ¹⁴ Eskera jî ji wî pirsî: «Lê em çi bikin?» Ewî wan'r'a got: «Kesekî neşêlînin, bêbextiyê li xelqê nekin û bi heqê xwe r'azî bin».

¹⁵ H'emû hîvîyê bûn û bona Yûh'enna dilê xweda digotin: «Gelo ev e Mesîh?» ¹⁶ Yûh'enna li h'emûya vege'and û got: «Ez we bi avê dinixumînim, lê Yekî ji min qewattir wê bê. Ez ne hêja me benê çarixêd Wî jî vekim. Ewê we pê R'uh'ê Pîroz û êgir binixumîne. ¹⁷ Melh'eba Wî destê Wîda ye. Ewê bêdera Xwe paqij ke, genim bike e'mbara Xwe, lê kayê wê bi agirê ku natemire bişewitîne».

¹⁸ Awa Yûh'enna bi gelek tiştêd din jî xelq şîret dikir û Mizgînî dida. ¹⁹ Lê gava Yûh'enna li Hêrodesê serwêr jî hîlatf* bona Hêrodîya jina birê wî û h'emû xirabîyêd ku wî dikirin, ²⁰ hingê Hêrodes ser van kirinada ev neheqî jî kir, ku Yûh'enna avîte kelê.

Îsa tê nixumandinê

(Metta 3:13-17; Marqos 1:9-11)

²¹ Gava h'emû cime't dihate nixumandinê, Îsa jî hate nixumandinê. Wê demê ku dua dikir, e'zman vebû ²² û R'uh'ê Pîroz bi bedenî mîna kevotkekê ser Wî danî û dengê ji e'zmên hat û got: «Tu kur'ê Minî delal î, ku Ez ji Te r'azî me».

R'ik'inyata Îsa

(Metta 1:1-17)

²³ Îsa nêzîkî sî salî bû, gava Ewî dest bi k'arê Xwe kir û wan t'irê Ew

kur'ê Ûsiv bû, Ûsivê Elî, ²⁴ Elîyê Metat, Metatê Lêwî, Lêwîyê Melk'ê, Melk'êyê Yannay, Yannayê Ûsiv, ²⁵ Ûsivê Metîtîya, Metîtîyayê Amos, Amosê Nehûm, Nehûmê Heslî, Heslîyê Necay, ²⁶ Necayê Mehat, Mehatê Metîtîya, Metîtîyayê Şemeyîn, Şemeyînê Yûsêx, Yûsêxê Yoda, ²⁷ Yodayê Yûhenan, Yûhenanê R'êşa, R'êşayê Zerûbâbel, Zerûbâbelê Şaltîyêl, Şaltîyêlê Nerî, ²⁸ Nerîyê Melk'ê, Melk'êyê Êdî, Êdîyê Qosam, Qosamê Êlmedam, Êlmedamê Er, ²⁹ Erê Yêşû, Yêşûyê Êliyazêr, Êliyazêrê Yorîm, Yorîmê Metat, Metatê Lêwî, ³⁰ Lêwîyê Şimh'ûn, Şimh'ûnê Cihûda, Cihûdayê Ûsiv, Ûsivê Yonam, Yonamê Êlyaqîm, ³¹ Êlyaqîmê Melyo, Melyoyê Mena, Menayê Metîtîya, Metîtîyayê Nat'an, Nat'anê Dawid, ³² Dawidê Yêşaf*, Yêşayê Ovêd, Ovêdê Bowaz, Bowazê Selmon, Selmonê Nehşon, ³³ Nehşonê Amînadav, Amînadavê Admîn, Admînê Aram, Aramê Hesrûn, Hesrûnê Pêrês, Pêrêsê Cihûda, ³⁴ Cihûdayê Aqûb, Aqûbê Îshaqf*, Îshaqê Birahîm, Birahîmê Têrah, Têrahê Nehor, ³⁵ Nehorê Serûx, Serûxê R'êwo, R'êwoyê Pêlêg, Pêlêgê Eber, Eberê Şelah, ³⁶ Şelahê Qênan, Qênanê Arpexşad, Arpexşadê Sam, Samê Nuhf*, Nuhê Lamex, ³⁷ Lamexê Metûşela, Metûşelayê Henox, Henoxê Yarêd, Yarêdê Mahalalêl, Mahalalêlê Qênan, ³⁸ Qênanê Enoş, Enoşê Sêt', Sêt'ê Ademf* û Ademê Xwedê.

Cêr'ibandinaf* Îsa

(Metta 4:1-11; Marqos 1:12-13)

4 Îsa bi R'uh'ê Pîrozva t'ijî ji Ûrdunê vege'îya, R'uh' ber'îyêda r'êberîya Wî dikir, ² çîl r'oşî ji mîrêcînf* hate cêr'ibandinêf*. Ewî wan r'ojada tiştek nexwar û gava ew r'oş derbaz bûn, bir'çî bû.

³ Hingê mîrêcîn Wîr'a got: «Heger Tu Kur'ê Xwedê yî, vî kevirîr'a bêje ku bibe

nan». ⁴Îsa lê vege'and û got: «Nivîsar e: Însan t'enê bi nênan najî* †».

⁵Hingê mîrêcin Ew r'akire ser cîkî bilind, deqêda h'emû p'adşatîyêd dinyayê nişanî Wî dan ⁶û gote Wî: «Ezê r'ewş û serwêrtîya van h'emûya bidime destê Te, çimkî minr'a hatîye dayîne û k'êr'a ku bixwazim ezê bidimê. ⁷Heger niha Tu serê xwe li ber min daynî, ev h'emû wê p'ara Te bin». ⁸Îsa lê vege'and û got: «Nivîsar e: Serê xwe li ber Xudan Xwedêyê xwe dayne û t'enê Wî bih'ebîne!»[‡]

⁹Paşê mîrêcin Îsa bire Orşelîmê, Ew ser bilindcîya banê p'aristgehê da sekinandinê û gote Wî: «Heger Tu Kur'ê Xwedê yî, de Xwe ji vir bavêje xwarê.

¹⁰Çimkî nivîsar e: «Xwedê wê t'emîya Te bide milyak'etêd Xwe, ku Te xwey kin» ¹¹û: «Ewê Te ser destê xwe bigirin, wekî nigê Te kevir nek'êve»[§].

¹²Îsa lê vege'and û got: «Hatîye gotinê ku: «Xudan Xwedêyê xwe necêr'ibîne!»^{*}

¹³Û gava mîrêcin h'emû cêr'ibandin xilaz kirin, demekê ji Wî dūr k'et.

Îsa qeza Celîlêda dest bi k'arê Xwe dike

(Metta 4:12-17; Marqos 1:14-15)

¹⁴Îsa bi qewata R'uh' vege'îya Celîlê û nav-dengê Wî h'emû alîyêd wî welatîda bela bû. ¹⁵Ewî k'iniştêdf* wanda hîn dikir û h'emûya pesinê Wî didan.

Bajarê Nisretê, li k'u Îsa mezin bibû, Wî qebûl nake

(Metta 13:53-58; Marqos 6:1-6)

¹⁶Ew hate Nisretê, wî cîyê ku Ew lê mezin bibû, mîna e'detê Xwe r'oja* şemîyê Ew k'ete k'iniştê û r'abû ku bixûne. ¹⁷K'itêba Îşaya p'êxember dane Wî û gava k'itêba gulomatkkirî vekir, ew cî dît ku aha nivîsar bû:

¹⁸«R'uh'ê Xudan li ser Min e, çimkî Ewî Ez bi r'ûnkirinê* k'ifş kirim,

wekî Mizgînîyê bidime feqîra, û Ez şandime hêsîrar'a boy serbestîyê*[†]

û korar'a boy dîtinê dannasîn kim, azayîyê bidime bindesta

¹⁹û sala Xudane r'e'mê† jî bidime naskirinê»[‡].

²⁰Û k'itêb gulomatkkirî kir da berdestî r'ûnişt û k'iniştêda h'emû zûr' bibûn li Wî dinihêr'în. ²¹Ewî destpêkir wanar'a got: «Eva nivîsara îro hate sêrî, gava we bihist». ²²H'emûya jî bona Wî qenc xeber didan û ser xeberdana Wîye me'rîfet zendegirtî mabûn û digotin: «Eva ne kur'ê Ûsiv e?» ²³Ewî wanr'a got: «Hûnê r'ast vê gotinê ser Min bêjin: «H'ekîmo! De h'ekîmtîyê li xwe bike. Û ew tiştêd me bihistin ku Te Kefernahûmêda kirin, li vir cî-misk'enê xweda jî bike». ²⁴Û got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, p'êxember cî-misk'enê xweda bêqedir e. ²⁵Ez r'astîyê wer'a dibêjim, gelek jinebî Îsraêlêda hêna Êlyasda hebûn, çaxê sê sal û şeş meha e'zman

* 4:4 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Ne ku t'enê însan bi nênan dijî, lê bi her xebereke Xwedê».

† 4:4# Qanûna Ducarî 8:3.

‡ 4:8 Qanûna Ducarî 6:13.

§ 4:11 Zebûr 91:11-12.

* 4:12 Qanûna Ducarî 6:16.

† 4:19 Aha jî tê fe'mkirinê: «Sala qebûlkirina Xudan».

‡ 4:18-19# Îşaya 61:1-2.

hate girtinê û t'emamîya welêtda bû xelayîke giran. ²⁶ Lê Êlyas kesekîr'a nehate şandinê, pêştîrî jinebîya ji bajarê Serepta Saydêr'a*. ²⁷ Û gelek k'otîf* jî Îsraêlêda hêna Êlîsaf* p'êxemberda hebûn û ji wan t'u kes paqij nebû, pêştîrî Ne'manêf* ji Sûryayê†. ²⁸ Gava h'emûyêd k'iniştêda ev yek bihîstin, hêrs k'etin. ²⁹ R'abûn Ew ji bajêr derxistin, birin ser wî ç'îyayê li k'u bajarê wan hatibû çêkirinê, wekî Wî ji kendêlda bavêjin. ³⁰ Lê Ew nav wanr'a derbaz bû çû.

Îsa r'uh'êf* h'eramf* derdixe

(Marqos 1:21-28)

³¹ Îsa berjêr bû hate bajarê Kefernahûma Celîlê û r'oja şemîyê ew hîn dikirin. ³² Ew li ser hînkirina Wî zendegirtî mabûn, çimkî xebardana Wî bi h'ukum bû. ³³ Û k'iniştêda merivek hebû, ku r'uh'êf* cinayîf* h'eramf* pêr'a hebû. Ewî bi dengêkî bilind kire qîr'în: ³⁴ «Weyê! Tu çi ji me dixwazî Îsayê Nisretê? Tu hatîyî qîr'a me bînî? Ez zanim Tu k'î yî. Tu Pîrozê Xwedê yî!» ³⁵ Îsa lê hilat û got: «Ker' be û jê derk'eve!» Cin ew ber wan li e'rdê xist û bê zirardayîn ji wî derk'et. ³⁶ H'emû zendegirtî man, hevr'a digotin: «Ev çi gotin e? Ew bi h'ukum û qewatê e'mîrî li r'uh'êd h'eram dixe û derdik'evin?» ³⁷ Û be'sa Wî h'emû dor-bera bela dibû.

Îsa gelek nexweşa qenc dixe

(Metta 8:14-17; Marqos 1:29-34)

³⁸ Ew ji k'iniştê derk'et çû mala Şimh'ûnf*. Xwesîya Şimh'ûn te'l t'ayêda dine'lîya û bona wê ji Wî hîvî kirin. ³⁹ Îsa ser wêr'a sekinî, li t'ayê hilat û t'ayê jê ber'da. Destxweda r'abû ser xwe, berdestî wanr'a kir. ⁴⁰ Gava

r'o diçû ava, h'emûyêd ku cûr'e-cûr'e nexweşîyêd wan hebûn anîne cem Wî. Ewî destê Xwe danî ser wan her yekî û ew qenc kirin. ⁴¹ Ji geleka jî cin derdik'etin, dikirine qîr'în û digotin: «Tu Kur'ê Xwedê yî!» Lê Îsa li wan hilat û nedihîşt ew xeber din, çimkî zanibûn ku Ew Mesîh e.

Dannasîniya t'emamîya Cihûstanê

⁴² Sibeh ku zelal bû, Îsa r'abû çû cîkî xewle. E'lalet li Wî diger'îyan û h'eta cem Wî hatin, nedihîştin ku Ew dest ji wan bik'îşîne. ⁴³ Lê Ewî wanr'a got: «Gerekê Ez bajarêd dinda jî Mizgîniya P'adşatîyaf* Xwedê bidim, çimkî Ez bona wê yekê hatime şandinê». ⁴⁴ Û k'iniştêd Cihûstanêda‡ dannasîn dikir.

Îsa gazî şagirtêdf* Xweye pêşin dixe

(Metta 4:18-22; Marqos 1:16-20)

5 Carekê Îsa li ber gola Cênîsartê sekinîbû û e'laletê dora Wî girt, ku xebera Xwedê bibihê. ² Û Ewî du qeyik devê golê dîtin, me'sîgir ji wan derk'etibûn û t'or'êd xwe dişûştin. ³ Îsa k'ete qeyikeke ji wan, ku ya Şimh'ûn bû, hîvî ji wî kir, ku qeyikê hinekî ji bejêf* dûr xe. Û Ew r'ûnişt, ji qeyikê e'lalet hîn kir. ⁴ Çaxê Ewî xebardana Xwe xilaz kir, Şimh'ûnr'a got: «Qeyikê bibe cîyê k'ûr û t'or'êd xwe bavêjine nêç'îrê». ⁵ Şimh'ûn lê veger'and û got: «Mamosta, me t'emamîya şevê kir-nekir tiştêk negirt, lê bona xatirê Te ezê t'or'a bavêjimê». ⁶ Û gava usa kirin, haqas me'sî k'etinê, ku t'or'êd wan diqetîyan. ⁷ Û bi nîşana gazî hevalêd xweye qeyika dinda dikirin, ku bên alî wan bikin. Û ewana hatin her du qeyik jî t'îjî kirin, hindik mabû nuq bûna. ⁸ Gava Şimh'ûn-Petrûs ev yek dît, xwe avîte çokê Îsa û got: «Xudan,

*4:25-26 P'adşatî III, 17:8-16.

†4:27 P'adşatî IV, 5:1-14.

‡4:44 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Celîlêda».

dûrî min her'e, ez yekî gunek'arf* im». ⁹Çimkî bona wan me'siyêd girtî xofê wî û h'emûyêd pêr'a girtibû, ¹⁰usa jî Aqûbf* û Yûh'ennayêf* kur'êd Zebedî, ku hevalêd Şimh'ûn bûn. Û Îsa Şimh'ûnr'a got: «Netirse! Ji vir şûnda tê meriva mîna me'sîya bigirî». ¹¹Û qeyik derxistine bejê, her tişt hiştin pey Wî çûn.

Îsa yekî ji k'otîbûnê paqij dike

(Metta 8:1-4; Marqos 1:40-45)

¹²Gava Îsa bajarekîda bû, li wir merivekî serdapêda k'otî hebû. Çaxê ewî Îsa dît, xwe dever'ûya avît jê lava kir û got: «Xudan! Heger bixwazî, Tu dikarî min paqij kî». ¹³Û Îsa destê Xwe dirêj kirê, lê k'et û got: «Ez dixwazim. Paqij be!» Û destxweda k'otîbûnê jê çû. ¹⁴Îsa t'emî da wî, ku vê yekê kesîr'a nebêje, lê got: «Her'e xwe nîşanî k'ahîn ke û çawa Mûsa t'emî daye, h'edîya paqijbûna xwe bide, wekî h'emûyar'a bibe şe'detî, ku tu paqij bûyî». ¹⁵Nav û dengê Îsa hê bela dibû û p'ir' e'lalet dicivîya ku guhdarîya Wî bikin û ji nexweşiyêd xwe qenc bin. ¹⁶Lê Ewî Xwe li cîyê xewle digirt û dua dikir.

Îsa şilûşe'tekî qenc dike û gunêd wî dibaxşîne

(Metta 9:1-8; Marqos 2:1-12)

¹⁷R'ojekê çaxê Ewî hîn dikir, fêrisîf* û dersdarêd Qanûnê jî r'ûniştîbûn, ku ji h'emû gundêd Celilê, Cihûstanê û ji Orşelîmê hatîbûn. Qewata Xudan hazir bû, wekî Îsa nexweşêd wan qenc bike. ¹⁸Wê demê çend merîya yekî şilûşe't nivînêva anîn û dixwestin ew bibirana hindur' û li ber Îsa danîna. ¹⁹Û gava wana ji dest e'laleta giran t'u r'ê nedîtin ku wî bînine hindur', r'abûne ser xênî, k'ermîd vekirin, nivînêva daxistine nava malê, li ber Îsa. ²⁰Gava Ewî bawerîya wan dît, gote yê şilûşe't: «E'vdo, gunêd te hatine baxşandinê». ²¹Qanûnzan

û fêrisîya destpêkir fikirîn û hevr'a gotin: «Ev k'î ye aha Xwedê bêhurmet dike? Pêştirî Xwedê k'î dikare guna bibaxşîne?» ²²Fikirêd wan Îsava e'yan bûn û li wan vege'and got: «Hûn çi dilê xweda difikirin? ²³K'îjan r'ih'et tê gotinê: «Gunêd te hatine baxşandinê», yan: «R'abe û biger'e?» ²⁴Lê wekî hûn bizanîbin ku h'ukumê Kur'êf* Mêriv heye li ser dinê guna bibaxşîne», gote yê şilûşe't: «Ez ter'a dibêjim, r'abe nivîna xwe hilde her'e mala xwe». ²⁵Ew jî ber ç'e've wan pêr'a-pêr'a r'abû û nivîna ku li ser p'aldayî bû hilda çû mala xwe û şikirî dida Xwedê. ²⁶H'emû h'eyr-h'ujmek'ar man û şikirî didane Xwedê, bi xofa mezin digotin: «Îro me tiştêd nebûyî dîtin».

Îsa gazî Lêwîf* dike

(Metta 9:9-13; Marqos 2:13-17)

²⁷Pey wê yekêr'a Îsa derk'et, li cîyê xerchildanê xercgirekî r'ûniştî dît ku navê wî Lêwîf* bû û gotê: «Pey Min were». ²⁸Ewî jî her tişt hişt, r'abû pey Wî çû. ²⁹Lêwî mala xweda hurmeteke mezin jêr'a kir. T'evî wan gelek xercgir û hinekêd mayîn jî li ser sifrê r'ûniştîbûn. ³⁰Fêrisîya û qanûnzandê wan bîna xwe teng kirin û şagirtêdf* Wîr'a gotin: «Çima hûn t'evî xercgir û gunek'ara dixwin û vedixwin?» ³¹Îsa li wan vege'and û got: «Saxlem ne h'ewcê h'ekîm in, lê nexweş. ³²Ez nehatime gazî yêd r'ast kim, lê gazî gunek'ara bona t'obeyîyêf*».

Pirsa r'ojîgirtinê

(Metta 9:14-17; Marqos 2:18-22)

³³Wana ji Îsa pirsî: «Çima şagirtêd Yûh'enna û usa jî yêd fêrisîya t'imê r'ojî digirin û dua dikin, lê şagirtêd Te dixwin û vedixwin?» ³⁴Ewî jî gote wan: «Hûn dikarin bêjine xwendiyêd de'watê: «R'ojî bigirin», h'eta ku ze'va t'evî wan e? ³⁵Lê r'ojê bèn, gava ze'va ji wan

bê hildanê, hingê wan r'ojada wê r'ojî bigirin».

³⁶ Ewî meselek jî wanr'a got: «Keseke ji p'arçê nû nabir'e û k'inca kevin p'îne nake. Heger usa bike, hin p'arçê nû diqelêşe, hin jî kevin û nû li hev nakin. ³⁷ Û ne jî kesek şerava nû dike meşkêd kevin. Heger usa bike, şerava nû wê meşka bit'eqîne û bir'iye, meşkê jî xirab bin. ³⁸ Lê gerekê şerava nû bikine meşkêd nû*. ³⁹ Û kesek pey şerava kevinr'a naxwaze ya nû vexwe, çimkî ya kevin hê lê xweş tê».

Pirsa r'ojaf* şemîyê

(Metta 12:1-8; Marqos 2:23-28)

6 R'ojeke şemîyê Îsa nava zevîyar'a derbaz dibû, şagirtêd Wî simbilêd genim diçinîn, destêd xweda difirikandin û dixwarin. ² Lê ji fêrisîya hineka got: «Çima hûn tiştê necayîzî r'ojaf* şemîyê dikan?» ³ Îsa li wan veqer'and û got: «We nexwendîye ku Dawid çi kir, gava ew û yêd pêr'a bir'çî bûn? ⁴ Ne ew k'ete Xanaf* Xwedê û nanêf* Xwedêr'a dayî hilda, hin xwexa xwar, hin jî da yêd t'evî xwe, wekî t'u kesîr'a ne cayîz bû bixwara, pêştîrî k'ahîna?»[†] ⁵ Û veqer'îya wanr'a got: «Kur'e Mêriv Xudanê şemîyê ye jî».

Îsa r'oja şemîyê merivê ku destê wî k'işiyabû qenc dike

(Metta 12:9-14; Marqos 3:1-6)

⁶ Û r'oja şemîke din Îsa çû k'iniştê, ku hîn bike. Merivek li wir hebû, ku destê wîyî r'astê k'işiyabû. ⁷ Ç'e'vê qanûnzan û fêrisîya li ser Wî bûn, gelo wê r'oja şemîyê nexweşa qenc ke yan na, wekî me'nîke wan hebe, ku xeyba Wî bikin. ⁸ Lê fikirêd wan Îsava e'yan bûn û wî merivê destk'işiyayîr'a got: «R'abe vê

govekê bisekine». Ew jî r'abû sekinî.

⁹ Hingê Îsa wanr'a got: «Ezê pîrsekê ji we bikim. R'oja şemîyê çi cayîz e bikin: Qencî yan xirabî, r'uherêkî xilaz kin yan unda kin?» ¹⁰ Û Îsa li h'emûyêd dora Xwe nihêr'î, wî merivîr'a got: «Destê xwe dirêj ke». Ewî jî usa kir û destê wî dîsa qenc bû. ¹¹ Hingê wana ji hêrsa xwe dixwar, nav hevda dişewîrîn, ku çi bînine serê Îsa.

Bijartina her donzdeh şandiyaf*

(Metta 10:1-4; Marqos 3:13-19)

¹² Wan r'ojada Îsa çû serê ç'iyê, ku dua bike û t'emamîya şevê ber Xwedê bi dua derbaz kir. ¹³ Çaxê sibeh zelal bû, Ewî gazî şagirtêd Xwe kirin û donzdeh meriv ji nav wan bijartin, ku navêd wan jî «şandîf*» danî: ¹⁴ Şimh'ûnê ku navê wî danî Petrûsf* û birê wî Endrawis, Aqûb û Yûh'enna, Filîpo û Bertolomeyo, ¹⁵ Metta û T'ûma, Aqûbêf* Halfawo û Şimh'ûnê ku welatp'aristf* dihate gotinê. ¹⁶ Cihûdayê Aqûb û Cihûdayêf* Îsxeryotî, ku nemamîyaf* Wî kir.

Îsa dannasîn dike, hîn dike û qenc dike

(Metta 4:23-25)

¹⁷ Ew bi t'evî wan berjêr bû hat, r'astekê sekinî. Li wê derê k'omeke şagirtaye mezin û cime'teke giran ji t'emamîya Cihûstanê, Orşelîmê û ji devê be'ra Sûrê û Saydê civiyayî bûn. ¹⁸ Ewana hatibûn, wekî guhdarîya Wî bikin û ji nexweşiyêd xwe qenc bin. Û yêd ji r'uherêd h'eram cefa dik'işandin jî qenc dibûn. ¹⁹ Û t'emamîya e'laletê jî dice'dand, wekî destê xwe bidana Wî, çimkî qewat ji Wî derdik'et û her kes ji wan qenc dibû.

* 5:38 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Ku her du jî bêne xweykirinê».

† 6:4 Qanûna K'ahîntîyê 24:9; P'adşatî I, 21:1-6.

Yêd xwezilî û ne xwezilî*(Metta 5:1-12)*

²⁰ Îsa berê Xwe da şagirtêd Xwe û got:

«Xwezî li we feqîra,

çimkî P'adşatîyaf* Xwedê ya we ye.

²¹ Xwezî li we, ku hûn niha bir'çî ne, çimkî hûnê t'êr bin.

Xwezî li we, ku hûn niha digirîn,

çimkî hûnê bik'enin.

²² Xwezî li we, gava hûn bona Kur'ê

Mêriv ber ç'e'vê merîya r'eş bin,

gava we qebûl nekin, we bêhurmet kin

û navê xirab ser we derxin.

²³ Wê r'ojê eşq bin û ji şabûna bira nigêd we e'rd negire, çimkî va heqê we li e'zmên gelek e, çimkî kal-bavêd wan jî serê p'êxembera usa dikirin.

²⁴ Lê wey li we dewletîya, çimkî hûn gihîştine meremê xwe.

²⁵ Wey li we, ku hûn niha t'êr in,

çimkî hûnê bir'çî bin.

Wey li we, ku hûn niha dik'enin,

çimkî hûnê bigirîn û şînê bikin.

²⁶ Wey li we, ku h'emû meriv bona we qenc xeber didin,

çimkî kal-bavêd wan jî p'êxemberêd derewr'a usa dikirin.

Dijminêd xwe h'iz bikin*(Metta 5:38-48; 7:12a)*

²⁷ Lê Ez wer'a, yêd ku dibihên dibêjim, dijminêd xwe h'iz bikin, xêrnexwazêd xwer'a qencîyê bikin. ²⁸ Nifir'kirêd xwe bimbarek kin û bona yêd xirabîyê we dikin, dua bikin. ²⁹ Heger yek r'ûyê te xe, yê din jî bide ber û yê ku p'otê te ji te bistîne, kirasê xwe jî jêr'a bihêle. ³⁰ Bide wî, k'î ji te dixwaze û k'î ji te distîne paşda nexwaze. ³¹ Û çawa hûn dixwazin meriv bona we bikin, hûn jî usa wanr'a bikin. ³² Heger hûn wan h'iz bikin, k'îjan ku we h'iz dikin, çi feyde? Ne gunek'ar jî wan h'iz dikin, k'îjan ku wan h'iz dikin? ³³ Û heger hûn qencîkirêd xwer'a

qencîyê bikin, çi feyde? Ne gunek'ar jî usa dikin? ³⁴ Û heger hûn deyn didine yêd usa, ji k'îjana gumana we heye paşda bistînin, çi feyde? Ne gunek'ar jî deyn didine gunek'ara, ku dîsa haqasî paşda bistînin? ³⁵ Lê hûn dijminêd xwe h'iz bikin, qencîyê bikin, deyn bidin û hîvîya vege'andinê nemînin. Heqê weyê gelek be û hûnê bibine zar'êd Yê Herî Jorin. Çimkî Ew bona bêşêkira jî, ner'asta jî qenc e. ³⁶ Dilr'e'm bin, çawa Bavêf* we dilr'e'm e.

Hînkirina derheqa lomekirinêdaf**(Metta 7:1-5)*

³⁷ Loma nekin û lomeyê li we nebin, neheqîyê nekin, neheqî wê li we nebe, bibaxşînin wer'a wê bê baxşandinê.

³⁸ Bidin, wer'a wê bê dayînê, bi pîvaneke t'îjî h'ejandî, dewisandî, serî qûç' wê bikine p'êşa we. Çimkî bi çi çapê hûn bipîvin, bi wê jî wer'a wê bê pîvanê».

³⁹ Ewî meselek jî wanr'a got: «Gelo kor dikare r'êberîyê kora bike? Ne her duyê jî bik'evine ç'e'lê?

⁴⁰ Şagirt ji dersdarê xwe ne mestir e, lê ewê ku xwendina xwe r'ind pêk tîne,

dikare mîna dersdarê xwe be. ⁴¹ Tu çima qirşikê ç'e'vê birê xweda dibînî,

lê k'êranê ç'e'vê xweda nabînî? ⁴² Yan jî çawa tu dikarî bêjî birê xwe: «Bira,

bihêle ku ez qirşik ji ç'e'vê te derxim», lê tu k'êranê ç'e'vê xweda nabînî?

Dur'û! Pêşîyê k'êranê ç'e'vê xwe derxe. Paşê tê qenc bibînî ku çawa qirşik ji ç'e'vê birê xwe derxî.

Dar û berê wê*(Metta 7:17-20; 12:34b, 35)*

⁴³ Dara qenc berê xirab nade, ne jî dara xirab berê qenc. ⁴⁴ Her dar ji berê xwe tê naskirinê, kesek ji stirîya hêjîra naçîne û ne jî ji dir'îyê tirîya. ⁴⁵ Merivê qenc, ji xizna dilê xweyî qenc, qencîyê dertîne, lê merivê xirab, ji xizna dilê

xweyî xirab xirabîyê dertîne. Çimkî dilê wî çiva t'ijî ye zar jî ewê dibêje.

H'îmêd du mala

(Metta 7:24-27)

⁴⁶ Hûn çima Minr'a «Xudan! Xudan!» dibêjin û wan tiştêd ku Ez wer'a dibêjim nakin? ⁴⁷ Her kesê ku tê cem Min gotinêd Min dibihê û diqedîne, Ez wer'a bêjim mîna k'ê ye. ⁴⁸ Ew mîna merivekî ye, yê ku malê çêdike, e'rdê dik'ole k'ûr dike, h'îmê wê li ser kêvir datîne. Û gava lèyîf* r'adibe, ç'em li wê malê dixê, ew nah'eje, çimkî r'ind hatibû çêkirinê. ⁴⁹ Lê ewê xeberêd Min dibihê û naqedîne, mîna merivekî ye, yê ku ser xwelîyê bê h'îm malê xwer'a çêdike. Gava ç'em lê dixê, destxweda hildişê, wêran dibe, li ber mîrat'ê diçe».

Îsa xulamê sersedekîf* qenc dike

(Metta 8:5-13; Yûh'enna 4:43-54)

7 Gava Îsa ew gotinêd ku wê guhdarar'a bigota xilaz kirin, çû Kefernahûmê. ² Û xulamê sersedekîf*, ku bona wî yekî hêja bû, nexweş ber mirinê bû. ³ Gava ewî bona Îsa bihîst, r'ûspîyêdf* cihûyaf* şandine cem Wî û jê hîvî kir, ku bê xulamê wî xilaz ke. ⁴ Ewana hatine cem Îsa, gelekî hîvî jê kirin û gotin: «Ew hêja ye ku Tu evê qencîyê jêr'a bikî, ⁵ çimkî ew mîletê me h'iz dike û k'înişt jî bona me çêkirîye». ⁶ Hingê Îsa t'evî wan çû. Gava nêzîkî malê bû, sersed çend dostêd xwe şandine pêşîya Wî, Wîr'a got: «Xudan, ze'metê nebîne, çimkî ez ne hêja me ku Tu bêyî mala min. ⁷ Bona vê yekê min xwe layîqî Te negirt, ku bihatama pey Te jî. T'enê xeberekê bêje û xulamê minê qenc be. ⁸ Çimkî ez xwexa jî merivekî bin h'ukumda me û bin destê minda jî esker hene. Ez yekîr'a dibêjim: «Her'e», diçe, yekî dinr'a dibêjim: «Were», tê û ji xulamê xwer'a dibêjim: «Evî tiştî bike», dike». ⁹ Gava Îsa ev yek bihîst,

ser wî zendegirtî ma û veger'îya ser wê cime'ta ku pey Wî diçû, got: «Ez wer'a dibêjim, Min Îsraêlêda jî bawerîke aha yekîda nedîtîye». ¹⁰ Û ewêd şandî veger'îyane mal, dîtin ku wê ew xulam qenc bûye.

Saxbûna kur'ê jinebîyê

¹¹ R'ojeke din Îsa çû bajarekî, ku navê wî Nayîn bû û şagirtêd Wî jî t'evî e'laleteke giran Wîr'a diçûn. ¹² Gava nêzîkî dergehê bajêr bû, va mirk derdixistin. Ew kur'ê jinebîke tayê t'enê bû û gelek hewarî jî ji bajêr pêr'a diçûn. ¹³ Gava Xudan dê dît, gunê Wî lê hat û wêr'a got: «Negirî». ¹⁴ Ew nêzîkî darbestê bû girt û ewêd ku dibirin sekinîn, Îsa got: «Xorto! Ez ter'a dibêjim, r'abe!» ¹⁵ Mirî r'abû r'ûnişt, destpêkir xeber da û Îsa ew da dîya wî. ¹⁶ Û saw k'ete ser h'emûya, şikirî didane Xwedê û digotin: «P'êxemberekî mezin nava meda derk'etîye!» û: «Xwedê serîk daye mîletê Xwe!» ¹⁷ Nav û dengê Wî t'emamîya Cihûstanê û dor-berê wê bela bû.

Îsa caba pîrsa

Yûh'ennayê nixumdar dide

(Metta 11:1-19)

¹⁸ Şagirtêd Yûh'enna Yûh'ennar'a bona van h'emû tiştê gotin. Yûh'enna jî gazî du şagirtêd xwe kir ¹⁹ û ew şandine cem Xudan, wekî jê bipirsin: «Tu Ew î, Yê ku gerekê bihata, yan em hîvîya yekî din bin?» ²⁰ Ew merî hatine cem Îsa û gotin: «Yûh'ennayê nixumdarf* em şandine cem Te, ku ji Te bipirsin, Tu Ew î, Yê ku gerekê bihata, yan em hîvîya yekî din bin?» ²¹ Û wê demê Îsa gelek jî nexweşîya, derba, ji r'uh'êd xirab qenc kirin û ç'e'vêd gelek kora vekirin. ²² Îsa li wan veger'and û got: «Her'in, çî ku we dît û bihîst Yûh'ennar'a bêjin: Kor dibînin, seqet diger'in, k'otî paqij dibin, ker' dibihên, mirî r'adibin û feqîrar'a jî

Mizgîni tê dayîne. ²³ Û xwezî li wî, ku ji Min p'îşk nabe».

²⁴ Gava ewêd ku Yûh'enna şandibûn çûn, Îsa bona Yûh'enna e'laletêr'a destpêkir got: «Hûn derk'etine ber'îyê çi bibînin? Qamîşekîf* ku ji bayê dih'eje? ²⁵ Yan derk'etin çi bibînin? Merivekî k'incê nazikf* li xwe kirî? Ne ewêd ku k'incê nazik xwe dikin û e'mirê r'ind derbaz dikin, ew malêd p'adşada ne? ²⁶ Yan hûn derk'etin çi bibînin? P'êxemberekî? Belê, Ez wer'a dibêjim, ji p'êxemberekî jî mestir e. ²⁷ Eva ew e, bona k'îjanî nivîsar e: «Va ye Ezê qasidê Xwe pêşîya Teva bişînim. Ewê r'îya Te pêşîya Teva hazir ke»*. ²⁸ Ez wer'a dibêjim, ji nava ewêd ku ji k'ulfeta dinê k'etine, t'u kes ji Yûh'enna mestir nebûye, lê P'adşatîya Xwedêda yê herî biç'ûk ji wî mestir e». ²⁹ Gava t'emamîya cime'tê, usa jî xercigra ev yek bihîst, t'ivdîra Xwedê r'ast h'esab kirin, çimkî bi nixumandina Yûh'enna hatibûne nixumandinê. ³⁰ Lê fêrisî û qanûnzana bona xwe t'ivdîra Xwedê t'exsîrf* kirin, çimkî wana nexwest ku ji Yûh'enna bêne nixumandinê.

³¹ Îsa serda zêde kir got: «Ez merivêd vî nisilî mîna çi bişîbînim? Yan ew mîna çi ne? ³² Ew mîna wan zar'a ne, yêd ku bazarêda r'ûniştî ne, gazî hevdu dikin û dibêjin: «Me bona we zur'nê xist, hûn ner'eqisîn û bona we beyt'f* got, hûn negirîyan». ³³ Yûh'ennayê nixumdar hat, ne nan dixwar, ne jî şerav vedixwar†, we digot: «Cin wîda heyê». ³⁴ Kur'ê Mêriv hat, dixwe û vedixwe, hûn bona Wî dibêjin: «Va Ew yekî pey xwarin û vexwarinê k'etî ye, dostê xercigir û gunek'ara ye». ³⁵ Lê h'emûyêd ku

pey serwaxtîyê diçin ew k'îfş dikin ku serwaxtî r'ast e*».

Îsa mala Şimh'ûnda k'ulfeta gunek'ar dibaxşîne

³⁶ Yekî fêrisî hîvî ji Îsa kir, ku t'evî wî xwarinê bixwe. Ew jî çû mala wî fêrisîyî, ser sifrê r'ûnişt. ³⁷ Û wî bajarîda k'ulfeteke ç'e'vderf* hebû. Gava wê bihîst ku Ew mala fêrisîda ser sifrê r'ûniştîye, derdanekef* alabastirêyî r'ûnê bînxweş anî, ³⁸ piştêva ber nigêd Wî sekinî girîya, bi hêsirêd xwe nigêd Wî şil kirin û bi p'or'ê serê xwe jî ziha kirin. Paşê nigêd Wî r'amûsan, bi r'ûnê bînxweş jî r'ûnf* kirin. ³⁹ Gava wî fêrisîyê ku ew t'eglîf kiribû ev yek dît, dilê xweda got: «Heger Eva p'êxember bûya, wê bizanibûya ku k'î ye û yeke çawa ye destê xwe daye Wî», çimkî yeke ç'e'vder bû. ⁴⁰ Îsa wîr'a got: «Şimh'ûn, Ez dixwazim tişteki ter'a bêjim». Ewî jî got: «K'erem ke bêje, dersdar». Îsa got: ⁴¹ «Du deyndarêd yekî hebûn, yek pênsid zîvîf* deyndarê wî bû, yek jî pêncî. ⁴² Lê çimkî tişteki wan t'unebû ku deynê xwe bidana, ewî baxşande her duya jî. Niha ji wan her duya k'îjanê gelekî wî h'iz bike?» ⁴³ Şimh'ûn lê vege'and û gotê: «T'exmîna min ewê ku gelek jêr'a hate baxşandinê». Îsa wîr'a got: «Te r'ast tê derxist». ⁴⁴ Û ser k'ulfetêda vege'îya, Şimh'ûnr'a got: «Vê k'ulfetê tu dibîni? Ez hatime mala te, bona nigêd Min te av neda, lê evê bi hêsirêd xwe nigêd Min şil kirin û bi p'or'ê serê xwe jî ziha kirin. ⁴⁵ Te r'amûsanek neda Min, lê ji hingêva ku Ez hatime vir, evê dest ji r'amûsana nigêd Min nek'îşandîye. ⁴⁶ Te serê Min r'ûnf* nekir, lê evê bi r'ûnê bînxweş

*7:27 Malaxî 3:1.

†7:33 Yûh'ennayê nixumdar yekî «nezîrf*» dihate h'esabê.

*7:35 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Serwaxtî ji h'emû zar'êd xwe r'ast k'îfş dibe». Hinek jî aha fe'm dikin: «Serwaxtî ji h'emû e'melêd xwe k'îfş dibe ku ew r'ast e».

nigêd Min r'ûn kirin. ⁴⁷ Bona vê yekê Ez ter'a dibêjim, gunêd vê ku gelek bûn hatine baxşandinê, lema evê gelek h'iz kir. Çimkî k'êr'a gelek têne baxşandinê, gelek jî h'iz dike. Lê k'êr'a hindik têne baxşandinê, ew hindikî h'iz dike». ⁴⁸ Û wêr'a got: «Gunêd te hatine baxşandinê». ⁴⁹ Hingê ewêd ku t'evî Wî ser sifrê r'ûniştibûn nav xweda digotin: «Eva k'î ye, h'eta ku guna jî dibaxşîne?» ⁵⁰ Û Îsa wê k'ulfetêr'a got: «Bawerîya te tu xilaz kirî. Bi xêr û silamet her'ê».

K'ulfetêd ku pey Îsa diçûn

8 Pey vê yekêr'a Îsa gund û bajara digêr'îya, dannasîn dikir, Mizgînîya P'adşatîya Xwedê dida û her donzdeh şagirt jî Pêr'a bûn, ² usa jî çend k'ulfetêd ku ji r'uh'êd xirab û nexweşîya qenc bibûn: Meryema ku jêr'a Mejdelaanî digotin, ya ku h'eft cin jê derk'etibûn ³ û Yohana, jina Xûzayê wek'îlxercêf* mala Hêrodes, Sosin û gelekêd mayîn, ku wana bi hebûkaf* xweva wanr'a berdestî dikirin.

Mesela t'oximr'eşf*

(Metta 13:1-9; Marqos 4:1-9)

⁴ Û gava e'laleteke giran ji gelek bajara cem Îsa civîya, Ewî meselek got: ⁵ «T'oximr'eşf* r'abû çû ku t'oxim bir'eşîne. Gava dir'eşand, hinek k'etine devê r'ê hatine p'êpeskirinê û teyredêd e'zmên hatin ew xwarin. ⁶ Û hinek jî k'etine cîyê kevirî, gava şîn bûn, ji dest kêmasîya şilayê h'îşk bûn. ⁷ Û hinek jî k'etine nava stirîya, stirî jî pêr'a şîn bûn û ew xeniqandin. ⁸ Hinekêd din jî k'etine nava e'rdê qenc û şîn bûn, sed car ber dan». Gava ev yek got, kire gazî: «Guhê k'êyî bihîstinê heye bira bibihê!»

Îsa çima bi mesela xeber dide

(Metta 13:10-17; Marqos 4:10-12)

⁹ Şagirtêd Wî jê pirsîn: «Me'na evê meselê çi ye?» ¹⁰ Ewî got: «Wer'a hatîye dayînê, ku hûn sur'êd P'adşatîya Xwedê bizanibin, lê yêd mayînr'a bi mesela tê xebêrdanê ku: «Binihêr'in û nebînin, bibihên û fe'm nekin»*.

Şirovekirina mesela t'oximr'eş

(Metta 13:18-23; Marqos 4:13-20)

¹¹ Ev e me'na vê meselê: T'oxim xebera Xwedê ye. ¹² T'oximêd ku k'etine devê r'ê ew in, yêd ku xebêrê dibihên, lê mîrêcin tê xebêrê ji dilê wan derdixe, ku nebe bawer bikin û xilazf* bin. ¹³ T'oximêd ku k'etine cîyê kevirî ew in, yêd ku gava xebêrê dibihên, bi eşq û şa qebûl dikin. Lê çimkî r'awêd wan t'unene, demeke kin bawer dikin û wextê cêr'ibandinê dik'evin. ¹⁴ T'oximêd ku k'etine nava stirîya ew in, yêd ku xebêrê dibihên, xemêd dinêva, dewlet û şabûna vî e'mirîva mijûl dibin, dixeniqin û berêd wan nagihîjin. ¹⁵ Û t'oximêd k'etine nav e'rdê qenc ew in, yêd ku bi dilê sax û qenc xebêrê dibihên, dilê xweda xwey dikin û bi sebir berê xwe didin.

Ç'ira ser p'êç'irêf*

(Marqos 4:21-25)

¹⁶ T'u kes ç'ira vêxistî nake bin firaqê, ne jî dike bin cî-nivînê, lê datîne ser p'êç'irêf*, wekî ewêd ku dik'evine hindur*, r'onayê bibînin. ¹⁷ Çimkî tişteki veşartî t'une ku derneyê û ne jî tişteki dizîva, ku xuya nebe û neyê ber r'onayê. ¹⁸ Awa dîna xwe bidinê ku hûn çawa dibihên, çimkî k'êr'a ku heye, wê hê lê zêde be û k'êr'a ku t'une, ewê ku wî t'irê heye jî, wê jê bê standinê».

* 8:10 Îşaya 6:9.

Dê û birayêd Îsa

(Metta 12:46-50; Marqos 3:31-35)

¹⁹ Hingê dê û birayêd Wî hatine cem Wî, lê ji dest ze'fbûna e'laletê nikaribûn nêzîkî Wî bûna. ²⁰ Cab dane Wî ku: «Dîya Te û birayêd Te derva sekinî ne û dixwazin Te bibînin». ²¹ Ewî jî li wan vege'rand û got: «Dê û birayêd Min ew in, yêd ku xebera Xwedê dibihên û diqedînin».

Îsa firtonêf* diseqir'îne

(Metta 8:23-27; Marqos 4:35-41)

²² R'ojekê Îsa şagirtêd Xweva k'ete qeyikê û gote wan: «Em derbazî wî berî golê bin». Û r'êk'etin. ²³ Gava qeyikêda diçûn, Ew xewr'a çû. Û firtonekf* li golê r'abû, qeyik t'ijî av dibû, ew qezîyêda bûn. ²⁴ Hingê şagirt nêzîkî Wî bûn, Ew h'îşyar kirin û gotinê: «Mamosta, Mamosta! Em unda dibin!» Ew r'abû, li bayê û pêlêd avê hilat, ew sekinîn û seqir'în. ²⁵ Hingê Ewî wanr'a got: «Bawerîya we k'anê ye?» Û wana bi xof, e'cêbmâyî hev'r'a gotin: «Gelo ev k'î ye, ku e'mirî ser bê û avê jî dike û êlimîf* Wî dibin?»

Îsa yekî cinak'etîf* qenc dike

(Metta 8:28-34; Marqos 5:1-20)

²⁶ Ewana bi qeyikê çûne t'oprxêd Girasînê, pêşberî Celîlê. ²⁷ Gava Ew derk'ete bejê, ji wî bajarî merivek derk'ete pêşîya Wî, ku cin nav wîda bûn. Ewî zûva ne k'inc li xwe dikirin û ne jî malda disekinî, nava gor'istanada dima. ²⁸ Gava ewî Îsa dît, kire qîr'în k'ete ber Wî û bi dengê bilind got: «Tu çi ji min dixwazî Îsayê Kur'ê Xwedêyê Herî Jorin? Ez r'eca ji Te dikim, min nede cefê!» ²⁹ Çimkî Îsa e'mirî ser r'u'hê h'eram kiribû, ku ji wî merivî

derk'eve. Ew gelek cara cina dik'et, gava bi qeyd û zincîra jî girêdîdan, ewî dîsa qeyd diqetandin û cina ew çola dixist. ³⁰ Hingê Îsa ji wî pirsî û gotê: «Navê te çi ye?» Ewî got: «K'omesker*», çimkî gelek cin k'etibûne nava wî. ³¹ Û cina lava Wî dikir, ku e'mir neke ew her'ine gelyêf* hey-wayê. ³² Li wî ciyî sûrîkî berazayî mezin hebû, ku serê ç'iyê diç'êrîya. Cina r'eca jê dikir, ku îzinê bide wan, ew her'in bik'evine nava beraza. Ewî îzin da. ³³ Û cin ji nav wî merivî derk'etin, çûn k'etine nava beraza û ew sûrî jorda r'evî, xwe ji kendêlda avîtine golê xeniqîn. ³⁴ Gava berazvana ev yek dît, r'evîn çûne bajar û gunda, ev yek gilî kirin. ³⁵ Meriv r'abûn çûn, ku tiştê bûyî bibînin. Gava hatine cem Îsa, dîna xwe danê, wê ew merivê ku cin jê derk'etibûn, k'incê wî lê, ser h'îşê xweda hatî, li ber nigêd Îsa r'ûniştî ye. Hingê ew tirsîyan. ³⁶ Ewêd ku ev yek dîtibûn, yêd mayîn'r'a gotin, ku çawa ewî cinak'etîf* qenc bû. ³⁷ Hingê h'emû binelîyêdf* dor-berêd Girasînê hîvî ji Îsa kirin, ku ji wan dûr k'eve, çimkî saweke mezin ew girtibûn. Ew jî k'ete qeyikê û paşda vege'riya. ³⁸ Lê ew merivê ku cin jê derk'etibûn lava Wî kir, ku ew jî t'evî Wî her'e. Lê Îsa ew ver'êkir û got: ³⁹ «Veger'e mala xwe û çi ku Xwedê bona te kir gilî ke». Û ew çû, çi ku Îsa bona wî kiribû t'emamîya bajêrda digot û dikire dengî.

Qîza mirî û k'ulfeta nexweş

(Metta 9:18-26; Marqos 5:21-43)

⁴⁰ Û çaxê Îsa vege'riya, e'laletê Ew qebûl kir, çimkî h'emû jî hîvîya Wî bûn. ⁴¹ Hingê merivekî navê wî Yayîro, serwêrê k'iniştê, hat xwe avîte nigêd Îsa û hîvî jê kir, ku her'e mala wî. ⁴² Çimkî t'enê qîzeke wîye donzdeh salî

*8:30 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Lêgêyon», awa gotî «k'omeke cinaye bêh'esab».

hebû û ew jî ber mirinê bû. Gava Îsa diçû, e'laletê ze'met dida Wî. ⁴³ Wir k'ulfetek jî hebû, ku donzdeh salê wê bûn*, ser xûnê vebibû. Ewê h'emû hebûka xwe dabû h'ekîma, lê t'u kesî ç'are lê nekiribû. ⁴⁴ Eva piştêva hat li r'îşiyêd k'incê Wî k'et û destxweda xûn jê ç'ikîya. ⁴⁵ Îsa got: «Ew k'î bû ku li Min k'et?» Gava h'emûya înk'arf* kir, Petrûs† got: «Mamosta, e'lalet Te de'f dide, tengasîyêf* dide Te†». ⁴⁶ Lê Îsa got: «Yek li Min k'et, çimkî Ez pê h'esîyam ku ji Min qewat derk'et». ⁴⁷ Ê gava k'ulfetê dît ku nehate veşartinê, lerizî, hat xwe avîte ber Wî û li ber t'emamîya cime'tê Wî'ra got, ku bona çî li Wî k'et û çawa pê'r'a-pê'r'a qenc bû. ⁴⁸ Ewî wê'r'a got: «E'vdê!»[§] Bawerîya te tu qenc kirî. Bi xêr û silamet her'e». ⁴⁹ Ewî hê xeber dida, ji mala serwêrê k'inîştê yekî hat û got: «Qîza te mir, îdî ze'metê nede dersdar». ⁵⁰ Gava Îsa ev yek bihîst, wî'ra got: «Netirse, t'enê bawer bike û wê qenc be». ⁵¹ Gava Ew çû mal, nehişt kesek her'e hindur', pêştirî Petrûs, Yûh'enna, Aqûb û dê û bavê qîzikê. ⁵² H'emû digirîyan û şîna wê dikirin, lê Îsa got: «Negirîn. Ew nemirîye, lê hênijîye». ⁵³ Wana qerfê xwe Pê dikir, çimkî zanibûn ku ewa mirîye. ⁵⁴ *Ê Îsa destê wê girt, deng da wê û got: «Qîzik, r'abe!» ⁵⁵ Ê r'uh'ê wê lê vege'riya, pê'r'a-pê'r'a r'abû ser xwe. Îsa e'mir kir, ku xurek bidine wê. ⁵⁶ Dê û bavê wê zendegirtî man. Lê Ewî t'emî li wan kir, ku vê yekê kesî'r'a nebêjin.

Şandina her donzdeha

(Metta 10:5-15; Marqos 6:7-13)

9 Îsa gazî her donzdeh şagirtêd Xwe kir, qewat û h'ukum da wan, ku h'emû cina derxin û ji nexweşîya qenc kin. ² Ew şandin, ku P'adşatîya Xwedê dannasîn kin û nexweşa qenc kin ³ û wanar'a got: «Bona r'ê tiştêkî hilnedin, ne şîvdar, ne tûrik, ne nan, ne p'ere, ne jî du dest kiras. ⁴ Çi mala ku hûn her'inê, wir bimînin û ji wir r'êk'evin. ⁵ Ê ew dera ku we qebûl nekin, gava ji wî bajarî dertên, t'ozza nigêd xwe dawşînin, wekî wanar'a bibe şe'detî. ⁶ Ê şagirt r'abûn, gund-gund ger'îyan û her dera Mizgînî dan, nexweş qenc kirin.

Şaşîya Hêrodes

(Metta 14:1-12; Marqos 6:14-29)

⁷ Awa Hêrodesê serwêr bona h'emû kirinêd Îsa bihîst û t'evîhev bû, çimkî hineka digot: «Eva Yûh'enna ye, ji nav mirîya r'abûye» ⁸ û hineka jî digot: «Êlyas e k'ifş bûye» û hinekêd mayîn jî digotin: «Eva yek ji p'êxemberêd berê ye sax bûye». ⁹ Hêrodes got: «Min serê Yûh'enna da lêxistinê, lê Eva k'î ye ku ez derheqa Wîda van tiştê dibihêm?»[¶] Ê wî dixwest Îsa bidîta.

Îsa pênc h'ezara t'êr dike

(Metta 14:13-21; Marqos 6:30-44; Yûh'enna 6:1-14)

¹⁰ Gava şandî vege'riyan, çî ku wan kiribû Îsar'a gilî kirin. Ewî t'enê şandîyêd Xwe t'evî Xwe hildan û çûne berbi bajarê Beytsaydayê. ¹¹ Gava e'lalet

***8:43** Anegorî Qanûna Mûsa k'ulfeta ser xûnê vebûyî h'er'imî dihate h'esabê. Her kesê ku wê dik'et dih'er'imî (nepaqij dihate h'esabê). Îzina wê t'unekê ku nêzikî tiştêkî pîroz bûye. Bixûnin: Qanûna K'ahîntîyê 15:19-31.

†**8:45** Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Ê yêd pê'r'a».

‡**8:45#** Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Ê Tu dibêji, k'î bû, li Min k'et?»

§**8:48** Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Serxwe be!»

¶**8:54** Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Îsa h'emû derxistine derva...»

pê h'esîya, pey Wî çû. Îsa ew qebûl kirin û t'evî wan bona P'adşatîya Xwedê xeber dida û ewêd ku h'ewcê qencbûnê bûn qenc kirin. ¹² Berê êvarê her donzdeh hatine cem Wî û jêr'a gotin: «E'laletê ber'de, ku her'in gund û bergêd dor-bera cî-war bin û xwer'a xurek dest xin, çimkî em li cîkî xikî-xwelf ne». ¹³ Lê Îsa wanr'a got: «Hûn xurek bidine wan». Wana jî lê vege'and û gotin: «Pêştîrî pênc nan û du me'sîya wekî mayîn tişteki me t'une, heger em neçin t'emamiya cime'têr'a xurek nek'ir'in?» ¹⁴ Çimkî weke pênc h'ezar mêri bûn. Ewî şagirtêd Xwer'a got: «Cime'tê pêncî-pêncî bidine r'ûniştandinê». ¹⁵ Û usa kirin, h'emû jî dane r'ûniştandinê. ¹⁶ Ewî ew pênc nan û her du me'sî hildan, berê Xwe e'zmênda kir şikirî da, kerkir û da şagirta, ku belayî e'laletê kin. ¹⁷ H'emûya jî xwar t'êr bûn û donzdeh sele jî hûrikêd bermayî berev kirin.

Petrûs şe'detfîyê li ser Îsa dide

(Metta 16:13-19; Marqos 8:27-29)

¹⁸ Carekê Îsa bi t'enê t'evî şagirtêd Xwe dua dikir, ji wan pirsî: «Bi t'exmîna cime'tê Ez k'î me?» ¹⁹ Wana lê vege'and û gotin: «Hinek dibêjin «Yûh'ennayê nixumdar e», hinekêd din dibêjin «Êlyas e», hinekêd mayîn jî dibêjin «yek ji p'êxemberêd berê ye sax bûye». ²⁰ Ewî ji wan pirsî: «Lê hûn çî dibêjin? Bi t'exmîna we Ez k'î me?» Petrûs lê vege'and û got: «Tu Mesîhê Xwedê yî».

Îsa derheqa cefa û mirina Xweda dibêje

(Metta 16:20-28; Marqos 8:30-9:1)

²¹ Hingê Îsa h'işk t'emî da wan, ku wê yekê kesîr'a nebêjin. ²² Û ewî got: «Kur'ê Mêriv gerekê gelekî cefa bik'işîne, ji aliyê r'ûspîya, serekêd k'ahîna û qanûnzana bê t'exsîrîkirin û kuştinê, lê r'oja sisîya wê ji mirinê r'abe».

Xaçêf* xwe hilde û li pey min were

²³ Û Îsa h'emûyar'a got: «Heger yek dixwaze li pey Min bê, bira xwe înk'ar ke û her r'oj xaçêf* xwe hilde û li pey Min bê. ²⁴ Çimkî k'î ku dixwaze e'mirê xwe xilaz ke, ewê unda ke û k'î ku e'mirê xwe bona Min unda ke, ewê xilaz ke. ²⁵ Çi feyde, heger meriv t'emamiya dinyayê qazinc ke, lê e'mirê xwe unda ke yan zirarê xe? ²⁶ Û k'î Min û xeberêd Min şerm h'esab ke, Kur'ê Mêriv jî wê wî şerm h'esab ke, gava Ew bi r'ûmeta Xwe, r'ûmeta Bavê û milyak'etêd pîrozva bê. ²⁷ Ez r'ast wer'a dibêjim, hinekêd li vir sekinî wê mirinê nebînin, h'eta ku P'adşatîya Xwedê bibînin».

Şagirt Îsa nava nûr û r'ûmetêda dibînin

(Metta 17:1-8; Marqos 9:2-8)

²⁸ Pey vê xeberdanêr'a weke h'eftêkê şûnda, Îsa Petrûs, Yûh'enna û Aqûb hildan çûne serê ç'iyê ku dua bikin. ²⁹ Gava Îsa dua dikir, r'engê r'ûyê Wî hate guhastinê, k'incêd Wî çîl-qerqaş bûn, biriqîn. ³⁰ Û va du meriva t'evî Wî xeber didan, yek Mûsa bû, yek jî Êlyas. ³¹ Ewana bi r'ûmet k'ifş bûn û bona mirina Wî xeber didan, ku Orşelîmêda wê bibûya. ³² Ç'e'vêd Petrûs û ewêd t'evî wî ji xewê giran bibûn, lê gava h'işyar bûn, r'ûmeta Wî û her du merivêd cem Wî sekinî dîtin. ³³ Çaxê ewana ji Wî dûr k'etin, Petrûs Îsar'a got: «Mamosta, çawa r'ind e ku em vir in! De emê sê h'olika çêkin, yekê Ter'a, yekê Mûsar'a û yekê jî Êlyasar'a». Çimkî ewî nizanibû ew çî dibêje. ³⁴ Gava ewî hê xeber dida, e'wrek hat û ser wan kire sî. Û çaxê k'etine bin wî e'wrî, ewana tirsîyan. ³⁵ Û ji wî e'wrî dengê hat û

got: «Ev e Kur'ê Min, Bijartîyê Minf*! Guhdarîya Wî bikin!»³⁶ Gava ew deng hat, Îsa t'enê ma. Û wana dengê xwe bir'î, wan r'ojada çi ku dîtîbûn kesîr'a negotin.

Îsa kur'ikekî cinak'etî qenc dike

(Metta 17:14-18; Marqos 9:14-27)

³⁷ R'oja dinê, gava ewana ji ç'îyê hatine xwarê, e'laleteke giran pêşîya Wîda hat. ³⁸ Hingê ji nav e'laletê merivekî gazî kir û got: «Dersdar, ez hîvî ji Te dikim, bi ç'e'vê r'e'mê li kur'ê min binihêr'e. Ew tayê minî t'enê ye. ³⁹ R'uh'ekî xirab wî digire û nişkêva dike qîr'în vediç'ir'ike, k'ef ser dik'ewe hûrdexweşî dibe û bi zorekê ji wî dîr dik'ewe. ⁴⁰ Min lava ji şagirtêd Te kir, ku cin jê derxin, lê wana nikaribû. ⁴¹ Îsa got: «Nisilê nebawer û xaliff*! H'eta k'engê Ezê t'evî we bim û li we sebir kim? Kur'ê xwe bîne vir». ⁴² Gava hê dihat, cin ew e'rdê xist û veç'ir'ikî. Îsa li r'uh'ê h'eram hilat, kur'ik qenc kir û da bavê wî. ⁴³ T'emamîya cime'tê ser mezinayîya Xwedê zendegirtî mabû.

Îsa dîsa derheqa mirina Xweda dibêje

(Metta 17:22-23; Marqos 9:30-32)

Û çaxê h'emû ser her tiştêd ku Îsa dikirin e'cêbmayî mabûn, Ewî şagirtêd Xwer'a got: ⁴⁴ «Hûn van xebera bîra xweda xwey kin: Kur'ê Mêriv wê bik'ewe destê meriva». ⁴⁵ Lê wana ev yek fe'm nekir, çimkî ev ji wan veşartî bû ku fe'm nekin û turuş nedikirin jî bona wê yekê ji Wî bipirsîyana.

K'î ye yê herî mezin?

(Metta 18:1-5; Marqos 9:33-37)

⁴⁶ Nav şagirtada pirs pêşda hat, ku nava wanda k'î ye yê herî mezin. ⁴⁷ Lê nêtêd dilê wan Îsava e'yan bûn, zar'okek anî cem Xwe da sekinandinê ⁴⁸ û wanr'a got: «K'î ku evê zar'okê bi navê Min qebûl ke, ew Min qebûl dike. Û k'î ku Min qebûl ke, Yê ku Ez şandime qebûl dike. Awa ewî nava we h'emûyada yê herî biç'ûk e, ew e yê herî mezin».

Yê ne miqabilî we ye, ew alfiyê we ye

(Marqos 9:38-40)

⁴⁹ Yûh'enna r'abû û got: «Mamosta, me merivek dît ku bi navê Te cin derdixistin, lê me kir ku em nehêlin, çimkî ew pey me nayê». ⁵⁰ Lê Îsa wîr'a got: «Pêşîyê li wî negirin, çimkî ewê ku ne miqabilî we ye, ew piştta we ye».

Gundekî samerîyaf* Îsa qebûl nake

⁵¹ Û çaxê ew r'ojêd ku Îsayê bihata hildanê nêzîk bûn, Ewî berê Xwe da Orşelîmê, ku her'e wir. ⁵² Û pêşîya Xwe merî şandin, ewana çûne gundekî Sameryayêf* ku bona Wî hazirîyê bibînîn. ⁵³ Lê samerîyaf* Ew li wir qebûl nekir, çimkî berê Wî k'etîbû Orşelîmê. ⁵⁴ Gava şagirtêd Wî Aqûb û Yûh'enna ev yek dît, gotin: «Xudan, Tu dixwazî em ji e'zmên agir bixwazin ku bibare û qir'a van bîne?»[†] ⁵⁵ Lê Ew vege'riya, li wan hilat[§]. ⁵⁶ Û çûne gundekî din.

Cabdarîya yêd ku pey Îsa diçin

(Metta 8:19-22)

⁵⁷ Û çaxê ewana r'êda bûn, yekî Wîr'a got: «Tu k'uda jî her'î ezê pey Te bêm».

*9:35 Nav hinek destnivîsarada dewsa «bijartî» «delalî» heye. Li gora Îşaya 42:1 Mesîh bijartîyê Xwedê ye.

†9:54 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Çawa Êlyas kir».

‡9:54# P'adşatî IV, 1:9-16.

§9:55 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û got: «Hûn nizanin xweyê çi r'uh'î ne. Çimkî Kur'ê Mêriv nehat, ku r'uh'ê meriva unda ke, lê xilaz ke».

⁵⁸ Îsa gote wî: «R'ûvîyar'a qul hene, teyredêd e'zmênr'a jî hêlîn, lê bona Kur'ê Mêriv cîk t'une ku serê Xwe lê dayne». ⁵⁹ Îsa yekî dinr'a got: «Pey min were». Ewî jî got: «Xudan! Îzinê bide min, ku ez pêşîyê her'im bavê xwe defin kim». ⁶⁰ Lê Îsa wîr'a got: «Bira mirî mirîyê xwe defin kin. Tu her'e P'adşatiya Xwedê dannasîn ke». ⁶¹ Yekî din jî got: «Ezê pey te bêm Xudan, lê t'enê îzinê bide min, ku ez pêşîyê xatirê xwe ji neferêd mala xwe bixwazim». ⁶² Îsa got: «K'î ku destê xwe datîne ser k'otanê û li pişt xweva dinihêr'e, ew ne hêjayî P'adşatiya Xwedê ye».

Şandina h'eftê du şagirta

10 Pey vê yekêr'a Xudan h'eftê du* şagirtêd din jî k'ifş kirin û ewana dudu-dudu pêşîya Xweva şandine wan cî û bajara, k'îderê Xwexa wê biçûyayê ² û wanar'a got: «Nandirûnf* gelek e, lê p'ale hindik in. Awa hîvî ji Xweyê nandirûnê bikin, wekî p'ala nandirûna Xwer'a bişîne. ³ Her'in, Ez va we mîna berxa dişînime nava gura. ⁴ Xwer'a ne k'îsik hildin, ne tûrik, ne jî çarixa. Û r'êva silavê† nedine t'u kesî, ⁵ çi mala ku hûn her'inê, pêşîyê bêjin: «E'dilayî vê malêr'a». ⁶ Û heger li wir merivekî hêjayî e'dilayîyê hebe, e'dilayîya weyê li ser wî bimîne. Lê heger t'unebe, wê li we vegeer'e. ⁷ Û wê malêda bimînin, çi xwarinê jî bidine we, ewê jî bixwin û vexwin, çimkî p'ale hêjayî heqê xwe ye. Û mal bi mal neger'in. ⁸ K'îjan bajarê ku hûn her'inê û we qebûl kin, çi daynine ber we, bixwin. ⁹ Nexweşêd navda qenc kin û wanr'a bêjin: «P'adşatiya Xwedê

nêzikî we bûye». ¹⁰ Lê ew bajarê ku hûn her'inê û we qebûl nekin, derêne meydana û bêjin: ¹¹ «Em wê t'oza ku ji bajarê we nigêd meva girtîye jî li ser weda dawdişînin. Lê vê yekê bizanibin ku P'adşatiya Xwedê nêzikî we bûye». ¹² Ez ji wer'a dibêjim, R'ojaf* Axretê h'alê Sodomêf* wê ji ya wî bajarî çêtir be‡.

Bajarêd nebawer

(Metta 11:20-24)

¹³ Wey li te Xorazîn! Wey li te Beytsayda! Heger ew k'eremetêd ku nava weda bûn, Sûr û Saydayêda§ bibûna, ewanayê zûva bi k'urxf* nav k'oziyêdaf* r'ûniştî t'obe bikirana. ¹⁴ Lê R'oja Axretê h'alê Sûr û Saydayê wê ji h'alê we çêtir be. ¹⁵ Û tu Kefernahûm, te t'irê tê h'eta e'zmên bilind bi? Lê tê h'eta dîyarêf* mirîya her'î xwarê!

¹⁶ Ewê guhdarîya we dike, guhdarîya Min dike û ewê we t'exsîr dike, Min t'exsîr dike, lê ewê Min t'exsîr dike, yê ku Ez şandime t'exsîr dike».

Veger'andina h'eftê dudu

¹⁷ Ew h'eftê du şagirt bi eşq û şa vegeer'îyan û gotin: «Xudan, cin jî saya navê Te elimî me dibûn». ¹⁸ Ewî wanar'a got: «Min mîrêcin dît, çawa birûska ji e'zmên jorda k'etî. ¹⁹ Awa Min h'ukum daye we, ku hûn me'r û dûp'işka û t'emamîya qewata dijmin p'êpeskin û qet t'u tiştê zirarê nede we. ²⁰ Lê bi wê yekê şa nebin ku cin elimî we dibin, lê şa bin, ku navêd we li e'zmana nivîsar e».

*10:1 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «H'eftê».

†10:4 Aha tê fe'mkirinê: «R'êva nesekinin, wekî bi silavdayîne wextê xwe unda nekin».

‡10:12 Destpêbûn 19.

§10:13 Xorazîn û Beytsayda bajarêd cihûya bûn, lê Sûr û Sayda ew bajarêd necihûya bûn, awa gotî p'ûtp'arist bûn.

Şabûna Îsa

(Metta 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Wî çaxî Ew bi R'uh'ê Pîroz şa bû û got: «Şikir navê Te be Bavo, Xudanê e'rd û e'zman, ku Te ev tişt ji zana û bîlanaf* veşartin û li ber zar'a vekir. Belê Bavo, çimkî aha li Te xweş hat. ²² Her tişt ji Bavê Min Minr'a hatîye dayînê. Kesek nizane Kur'f* k'î ye, pêştirî Bavê û kesek nizane Bav k'î ye, pêştirî Kur' û yêd ku Kur' bixwaze wanva Bavê bide naskirinê». ²³ Ê wê gavê ser şagirtêd Xweda vege'rya û wanar'a başqe got: «Xwezî li wan ç'e'va, çi ku hûn dibînin ew jî dibînin. ²⁴ Çimkî Ez wer'a dibêjim, ku gelek p'êxember û p'adşa xwestin ew tiştêd ku hûn dibînin bidîtana, lê nedîtin û ew tiştêd ku hûn dibihên bibihîstana, lê nebihîstin».

Mesela samerîyê qenc

²⁵ Hingê qanûnzane r'abû Ew cêr'iband û got: «Dersdar, ez çi bikim, wekî jîyînaf* h'eta-h'etayê bistînim?» ²⁶ Ewî jî wîr'a got: «Qanûnêda çi nivîsar e? Tu çawa dixûnî?» ²⁷ Ewî lê vege'rand û got: «Xudan Xwedêyê xwe h'iz bike, bi t'emamiya dilêf* xwe, bi t'emamiya canîya xwe, bi t'emamiya qewata xwe û bi t'emamiya h'işê xwe*, dhevalê xwe jî weke xwe h'iz bike»†. ²⁸ Ê Îsa wîr'a got: «Te r'ast got. Usa bike û tê bijîyî». ²⁹ Lê ewî xwest xwe r'ast derxe, Îsar'a got: «Hevalê min k'î ye?» ³⁰ Îsa lê vege'rand û got: «Merivek hebû, ew ji Orşelîmê berjêrî Erîhayê dibû. Ew k'ete destê qaçaxa û wana ew te'zî kir, k'utan û nîvkuştî hiştin çûn. ³¹ Usa qewimî ku k'ahînek wê r'êda dihat. Gava ew dît, berr'a derbaz bû çû. ³² Usa jî yekî lêwîf* hat, gihîşte wî cîyî, li wî nihêr'î, berr'a

derbaz bû çû. ³³ Paşê r'êwîkî samerî hat. Gava ew dît, gunê wî lê hat. ³⁴ Ew nêzîkî wî bû, bizir û şerav li birînêd wî xistin, p'êç'a û ew danî ser k'erk'edanê xwe bire mêvanxanê û bona wî xem kir. ³⁵ R'oja dinê du zîv derxistin dane xweyê mêvanxanê û got: «Xweyîtyê li vî bike, tu çi jî ser wî zêde xerc kî, gava ez vege'ryam, ezê li te vege'rinim».

³⁶ Niha t'exmîna te, ji wan hersêka k'îjan bû hevalê wî merivê ku k'ete destê qaçaxa?» ³⁷ Ewî jî got: «Ewê ku gunê lê anî». Îsa wîr'a got: «Her'e tu jî usa bike».

Îsa mala Mert'a û Meryemêda

³⁸ Çaxê r'êk'etin çûn, Îsa k'ete gundekî. K'ulfetek ku navê wê Mert'a bû Ew bire mala xwe. ³⁹ Xûşkeke wê jî hebû, navê wê Meryem. Ewa ber nigêd Xudan r'ûniştibû û guhdarîya xeberêd Wî dikir. ⁴⁰ Mert'a jî ku gelek t'ivdarekdîtinêva gîro bû, hat sekinî û Îsar'a got: «Xudan, qet xema Te nîne ku xûşka min nava vê t'ivdarekdîtinêda ez t'enê hiştme? Bêje wê ku alî min bike». ⁴¹ Xudan lê vege'rand û gotê: «Mert'a, Mert'a, tu bona gelek tiştê xema dikî û t'evîhev dibî. ⁴² Lê t'enê tişteke lazim e, ew p'ara qenc jî Meryemê xwer'a bijart û ji wê nayê standinê».

Hînkirina bona duakirinê

(Metta 6:9-13; 7:7-11)

11 Carekê Îsa cîkî dua dikir, gava xilaz kir, ji şagirtêd Wî yekî jêr'a got: «Xudan, me hîni duakirinê ke, çawa Yûh'enna şagirtêd xwe hîn kirin». ² Ewî wanar'a got: «Gava hûn dua dikin, aha bêjin:

Bavo‡,
Navê Te pîroz be.

*10:27 Qanûna Ducarî 6:5.

†10:27 # Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

‡11:2 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Bavê meyî e'zmana».

P'adşatîya Te bê*.

³Nanê meyî r'ojê r'oj bi r'oj bide me.

⁴Û gunêd me bibaxşîne,

çimkî em jî dibaxşînine h'emû deyndarêd xwe

û me nebe cêr'ibandîne†».

⁵Û wanar'a got: «Ji we k'îjan e ku dostekî wî hebe û nivê şevê her'e mala wî jêr'a bêje: «Dosto, sê nana deynî bide min. ⁶Çimkî pismamekî min ji r'ê dager'îyaye hatîye mala min, tişteki minî xwarîne t'une, ku daynime ber wî. ⁷Û ew jî hindur'da lê vege'îne û bêje: «Derî îdî dada ye, ez û zar'êd xweva jî nava cî-nivîna ne, ze'metê nede min, ez nikarim r'abim bidime te. ⁸Ez wer'a dibêjim, heger ew bona dostîyê jî r'anebe nê nede wî, lê bona bêarzîya wî wê r'abe çiqas jêr'a lazim be bide wî. ⁹Ez wer'a dibêjim, bixwazin hûnê bistînin, biger'in hûnê bibînin, derî xin wê ber we vebe. ¹⁰Çimkî k'î ku dixwaze distîne, k'î ku diger'e dibîne û k'î ku derî dixwe ber wî vedibe.

¹¹Ji we k'îjan e ew bav, ku kur'ê wî me'sî bixwaze, dewsa me'sî me'r bidê‡,

¹²yan jî hêkê bixwaze, dûp'işkê bidê?

¹³Hûn ku xirab in, zanin tiştêd qenc bidine zar'êd xwe, lê Bavê e'zmana wê çiqas zêde R'uh'ê Pîroz bide ewêd ku ji Wî dixwazin».

Îsa û Belzebûlf*

(Metta 12:22-30; Marqos 3:20-27)

¹⁴Carekê Îsa cinê lal ji yekî derdixist, çaxê ku cin derk'et, ewî lal xeber da û e'lalet zendegirtî ma. ¹⁵Lê ji wan hineka got: «Ew bi h'ukumê Belzebûlfê* serwêre cina cina derdixe». ¹⁶Hineka jî Ew dicêr'iband, nişanêd e'zmên ji

Wî dixwestin. ¹⁷Lê nêtêd dilê wan Îsava e'yan bûn û wanar'a got: «Her p'adşatîya ku nava wêda t'ifaq* t'ubebe wê wêran be û mala ku bêt'ifaqî bik'evê, ew mal namîne. ¹⁸Hûn dibêjin, ku Ez bi h'ukumê Belzebûl cina derdixim. Lê heger mîrêcin nava xweda bêt'ifaq be, p'adşatîya wî wê çawa bimîne? ¹⁹Û heger Ez bi Belzebûl cina derdixim, lê yêd ku pey we tên^s bi çi derdixin? Heger usa be, ewê we lomêk'ar kin. ²⁰Lê heger Ez bi t'îlîya Xwedê cina derdixim, wekî usa ye P'adşatîya Xwedê gihîştîye we. ²¹Çaxê yekî qewat bi ç'ek xweytîyê mala xwe dike, t'u tiştê wî zirar lê nabe. ²²Lê gava yekî ji wî qewattir bê û wî bigire, wê ew ç'ekê ku wî gumana xwe dabû ser jê bistîne, hebûka wî jî bela ke. ²³K'î ku ne t'evî Min e, miqabilî Min e û k'î ku t'evî Min t'op nake, bela dike.

Veger'andina r'uh'ê h'eram

(Metta 12:43-45)

²⁴Çaxê r'uh'ê h'eram ji mêriv dertê, cîyê bê av diger'e, ku r'ih'etîyê bibîne û gava nabîne, dibêje: «Ez vege'ime wê mala xweye ku jê derk'etîme». ²⁵Û gava tê, paqijkirî û hevdayî dibîne. ²⁶Hingê diçe h'eft cinêd dine ji xwe xirabtir jî tîne, dik'evine wir dijîn. Û axirîya wî merivî ji pêşîyê xirabtir dibe».

Xwezîliya r'ast

²⁷Çaxê Îsa hê xeber dida, ji nava e'laletê k'ulfetekê dengê xwe bilind kir û Wîr'a got: «Xwezî li wî bet'inî, ku Tu xweda xweykirî û wan bistana, ku şîr dane Te». ²⁸Lê Ewî got: «Hê xwezî li wan, yêd ku xebera Xwedê dibihên û pêk tînin».

*11:2# Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «E'mîrê Te be, çawa li e'zmên usa jî li ser e'rdê».

†11:4 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Lê me ji yê xirab xilaz ke».

‡11:11 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Kur'ê wî nan jê bixwaze, kevir bidê?»

§11:19 Aha ji tê fe'mkirîne: «Zar'êd we».

K'eremetekê çawa nîşan dixwazin*(Metta 12:38-42; Marqos 8:12)*

²⁹ Çaxê e'lalet ser Wî dicivîya, Îsa destpêkir û got: «Eva nisila xirab e, nîşanekê dixwaze, lê jêr'a nîşaneke din nayê dayînê pêştîrî nîşana Ûnisf* p'êxember. ³⁰ Çawa Ûnis bona Nînewaya bû nîşan, usa jî Kur'ê Mêriv wê vî nisilîr'a bibe nîşan*. ³¹ P'adşa Başûrêf* wê R'oja Axretê t'evî merivêd vî nisilî r'abe û wan neheq ke, çimkî ewa ji serê dinê hat, ku serwaxtîya Silêmanf* bibihê û va ye Yekî ji Silêman mestir li vir heye†. ³² Merivêd Nînewayê R'oja Axretê wê t'evî vî nisilî r'abin û wan neheq kin, çimkî ewana bi dannasînîya Ûnis ji gunekirinê vege'ryan. Va ye Yekî ji Ûnis mestir li vir heye.

Ç'ira bedenê*(Metta 5:15; 6:22-23)*

³³ Kesek ç'irê vênaxe û danayne cîyê xewle, ne jî dike binê firaqê, lê datîne ser p'êç'irê, wekî ewê ku dik'evine hindur', r'onayê bibînin. ³⁴ Ç'ira bedena te ç'e'vê te ye. Heger ç'e'vê te p'ak e, t'emamîya bedena teyê r'onayî be. Lê heger ç'e'vê te xirab e, bedena teyê jî te'rî be. ³⁵ Awa haş ji xwe hebe, dibe ku ew r'onaya nava teda te'rî ye. ³⁶ Heger t'emamîya bedena te r'onayî ye û p'areke te'rî t'une, h'emûyê jî r'onayî be, çawa ç'ira bi şewqa xwe te r'onayî dike».

Îsa fêrisî û qanûnzana neheq dike*(Metta 23:1-36; Marqos 12:38-40; Lûqa 20:45-47)*

³⁷ Gava xeberdana Xwe xilaz kir, yekî fêrisî hîvî jê kir ku her'e t'evî wî nan bixwe. Ew jî çû, li ser sifrê r'ûnişt. ³⁸ Gava fêrisî dît ku Ewî pêşîya

nanxwarinê li gora e'detê dîn destêd Xwe neşûştin, zendegirtî ma. ³⁹ Lê Xudan wîr'a got: «Awa hûn fêrisîya t'as û fincana r'ûyê dervava paqij dikan, lê dilê we hindur'va bi timayê û xirabîyava t'ijî ye. ⁴⁰ Bêfe'mno! Ewê ku derva çêkir, hindur' çênekir? ⁴¹ Awa bi çiva t'as û fincanêd we t'ijî ne, bi wan xwer'a xêra bikin û her tiştê wer'a h'elalf* be. ⁴² Lê wey li we fêrisîya! Hûn dehekêf* pûngêf*, ce'trîyêf* û h'emû p'incar'a didin, lê heqiyê û h'izkirina Xwedê davêjine pişt guhê xwe. We gerekê ev yek bikirana û dest ji yêd mayîn nek'işanda. ⁴³ Wey li we fêrisîya, ku hûn k'inîştada k'ursiyêd pêşin h'iz dikan, bazarada jî silava. ⁴⁴ Wey li we! Hûn mîna t'irbêd bê nav-nîşan in, ku meriv ser wan diger'in û nizanin. ⁴⁵ Ji qanûnzana yekî lê vege'rand û got: «Dersdar, Tu bi van xebera me jî bêhurmet dikî». ⁴⁶ Ewî got: «Wey li we qanûnzana jî, çimkî hûn barêd giran didine ser milê meriva, lê t'ilîke xwe jî nadine wan bara. ⁴⁷ Wey li we, ku hûn t'irbêd wan p'êxembera çêdikan, yêd ku kal-bavêd we ew kuştine. ⁴⁸ Bi wê yekê hûn şe'detîya xwe didin, ku hûn havijîya xwe kirinêd kal-bavêd xwe tînin. Ewana p'êxember dikuştin û hûn t'irbêd wan çêdikan. ⁴⁹ Lema jî serwaxtîya Xwedê got: «Ezê p'êxember û şandîya bişnime cem wan, ji wan hineka wê bikujin, hineka jî bizêrînin». ⁵⁰ Bona vê yekê xûna h'emû p'êxembera, ku ji wextê e'firandina dinyayêda hatîye r'êtinê, ji vî nisilî wê bê xwestinê, ⁵¹ ji xûna Habîlf* h'eta xûna Zekerîya, ya ku nav gorîgehêf* û p'aristgehêda hate r'êtinê. Ez r'ast wer'a dibêjim, ji vî nisilî wê bê xwestinê. ⁵² Wey li we qanûnzana, ku we k'ilîta zanebûnê hildaye. Ne hûn k'etinê û ne jî we hiştîye yêd ku

*11:30 Ûnis 3.

†11:31 P'adşatî III, 10:1-13.

dixwazin bik'evinê». ⁵³ Û gava Ew r'abû ku her'e, qanûnzana û fêrisî qilqîlîn, bona gelek tişta Wîr'a k'etine de'wê. ⁵⁴ Û ber devê Wî sekinî bûn, wekî bi xeberekê bikaribin Wî bigirin û gunek'ar kin.

Hînkirina derheqa dur'ûtfiyêda

12 Wî çaxî, gava bi h'ezara merf civîyan, usa ku ser hevr'a derbaz dibûn, Ewî pêşiyê destpêkir şagirtêd Xwer'a got: «H'evza xwe ji hevîrtîr'şkêf* fêrisîya bikin, Ez tînime ser dur'ûtfiya wan. ² Tişteki dizîva t'une ku derneyê û ne jî veşartî ku k'ifş nebe. ³ We çî te'rîfyêda gotîye, ewê r'onayêda bê bihîstinê û we çî li malê guhada xeber daye, ewê ser bana bibe dengî.

Bizanibin ku tirsana we ji k'ê hebe

(Metta 10:28-31)

⁴ Ez we pismamêd Xwer'a dibêjim, ji wana netirsîn, yêd ku bedenê dikujîn, ji wê pêştir tişteki din nikarin bikin. ⁵ Lê Ezê wer'a bêjim, ku hûn ji k'ê bitirsîn. Ji Wî bitirsîn, Yê ku pey kuştinêr'a jî h'ukumê Wî heye bavêje ce'nimêf*. Belê, Ez wer'a dibêjim ji Wî bitirsîn! ⁶ Ne pênc ç'ivîk bi du diravêd çarqur'ûşê têne firotanê? Lê Xwedê ji wan yekî jî bîr nake. ⁷ Usa jî her t'êlekî p'or'êd serê we jimartî ye. Netirsîn, hûn ji gelek ç'ivîka qîmettir in.

Îqrarf* û înk'arkirina Îsa

(Metta 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ez wer'a dibêjim, k'î ku ber meriva Min îqrarf* ke, Kur'ê Mêriv jî wê wî ber milyak'etêd Xwedê îqrar ke. ⁹ Û k'î ku Min ber meriva înk'ar ke, ewê jî ber milyak'etêd Xwedê bê înk'arkirinê. ¹⁰ Û k'î ku tişteki miqabilî Kur'ê Mêriv bêje, wê bê baxşandinê. Lê k'î ku gotineke xirab miqabilî R'uh'ê Pîroz bêje, li wî nayê baxşandinê. ¹¹ Û gava we bibine

k'inişta yan ber h'akim yan serwêrêd h'ukumetê, hûn xem nekin ku hûnê çawa caba xwe bidin yan çî bêjin. ¹² Çimkî R'uh'ê Pîroz ewê demê wê we hîn ke, çî lazim e ku hûn bêjin».

Dewletiyê bêfe'm

¹³ Ji nava e'laletê yekî Wîr'a got: «Dersdar, bêje birê min, bira mîrat'af* bavê min min'r'a p'areveke». ¹⁴ Ewî wîr'a got: «Heval, k'ê Ez ser we h'akim yan jî p'arkir k'ifş kirime?» ¹⁵ Û gote wan: «Haş ji xwe hebin û h'evza xwe ji her cûr'e timayê bikin, çimkî e'mirê însên zêdebûna hebûka wîva girêdayî nîne». ¹⁶ Ewî meselek jî wan'r'a got: «Zevîya merivekî dewletî gelek ber da. ¹⁷ Û ewî dilê xweda got: «Ez çawa bikim? Cî jî t'une ku deremeta xwe têkimê». ¹⁸ Û got: «Ezê aha bikim, e'mbarêd xwe hilşînim û hê yêd mezin çêkim, h'emû deremet û hebûka xwe jî bikime wir. ¹⁹ Û xwexa xwer'a bêjim: E'vdo! Te bona xwe t'êra gelek sala, gelek hebûk daye ser hev, r'ûnê bixwe, vexwe û şa be. ²⁰ Lê Xwedê gote wî: «Bêfe'mo! Îşev r'uh'ê teyê ji te bê standinê. Ev hebûka te berev kirîye wê k'êr'a bimîne?» ²¹ Usa jî wê bê serê her kesî, yê ku bona xwe xiznê t'op dike û pê Xwedê dewletî nabe».

Hînkirina derheqa xemkirinêda

(Metta 6:25-34)

²² Hingê Ewî şagirtêd Xwer'a got: «Lema Ez wer'a dibêjim, bona e'mirê xwe xema nekin, ku hûnê çî bixwin, ne jî bona bedena xwe, ku hûnê çî li xwe kin. ²³ Çimkî e'mir ji xwarinê qîmettir e û beden jî ji k'inca. ²⁴ Dîna xwe bidine qar'qar'af*, ne dir'eşînin, ne didirûn û ne jî e'mbar yan k'îlerêd wan hene, lê Xwedê r'isqê wan digihîne. Hûn çiqasî ji teyreda qîmettir in! ²⁵ Îdî ji we k'î dikare bi xemêd xwe deqekê ser

e'mirê xweda zêde ke*? ²⁶ Heger hûn wî tiştê herî biç'ûk nikarin bikin, îdî çima bona tiştêd mayîn xem dikin? ²⁷ Dîna xwe bidine sosina, çawa şîn dibin, ne dixebitin û ne dir'êsin. Ez wer'a dibêjim, ku Silêman jî nava t'emamîya wê xêr-xizna xweda mîna ji wan yekê xwe nekir. ²⁸ Heger gîhayê çolê, ku îro heye û sibê davêjine nava êgir, Xwedê usa dixemilîne, lê çiqas zêde wê li we ke, kêmbawerno? ²⁹ Li van tiştên neger'in, ku hûnê çi bixwin yan çi vexwin. Ber xwe nek'evin. ³⁰ Çimkî p'ûtp'aristêdf* dinyayê li pey wan h'emû tiştên dik'evin, lê Bavê we zane ku hûn h'ewcê wan tiştên ne. ³¹ Lê ber wêva hûn li P'adşatîya Wî biger'in û ewê wer'a bêne dayîne.

Xizna e'zmana

(Metta 6:19-21)

³² Netirse, kerîyê pêzî biç'ûk! Çimkî li Bavê we xweş hat, ku p'adşatîyê bide we. ³³ Hebûka xwe bifiroşin û xwer'a xêra bikin. Xwer'a k'îsikê ku nar'ize û xizna e'zmanaye ku kêmbawer qazinc kin. Li wê derê ne dizê nêzîk bê û ne jî wê bizûzê bixwe. ³⁴ Çimkî xizna we k'îderê be, dilê weyê jî li wê derê be.

Xulamê h'îşyar

(Metta 24:45-51)

³⁵ Bira piştê we girêdayî û ç'irêd we vexistî bin. ³⁶ Hûn mîna wan meriva bin, yêd ku hîvîya axayê xwe ne, ku ewê k'engê ji de'watê vege'ere, ku çaxê bê dêrî xe, pê'r'a-pê'r'a r'abin dêrî vekin. ³⁷ Xwezî li wan xulamana, ku çaxê axayê wan bê, wan h'îşyar bibîne. Ez r'ast wer'a dibêjim, ewê piştê xwe girêde, wan ser sifrê bide r'ûniştandinê û berdestîyê wan'r'a bike. ³⁸ Û heger axayê wan nîvê şevê yan jî berbangê sibehê bê û wan usa bibîne, ew xulamana xwezîlî ne. ³⁹ Lê hûn vê yekê bizanibin, heger

xweyê malê bizanibûya ku dizê k'îjan sih'etê bihata, wê nehiştê ku mala wî derevekira. ⁴⁰ Awa hûn jî hazir bin, çimkî ew sih'eta ku dilê wer'a derbaz nabe, Kur'ê Mêriv wê bê».

Xulamê amin û xulamê bêamin

⁴¹ Petrûs got: «Xudan, eva mesela te t'enê bona me got yan bona h'emûya?» ⁴² Xudan got: «K'î ye ew wek'îlxercêf* amin û serwax, ku axayê wî, wê wî ser xulamêd xwe serwêr k'îfş ke, ku wextda xwarina wan bide wan. ⁴³ Xwezî li wî xulamî, ku çaxê axayê wî bê, ewî usa bibîne. ⁴⁴ Ez r'ast wer'a dibêjim, ewê wî bike serwêrê t'emamîya hebûka xwe. ⁴⁵ Lê heger ew xulam dilê xweda bêje: «Axayê min hatina xwe derengî dêxe» û destpêke li xulam û carîya xe, bixwe, vexwe û serxweş be, ⁴⁶ axayê wî xulamî wê r'ojeke usa bê, ku ew ne hîvîyê ye û sih'eteke usa, ku ew nizane. Wê wî qet-qetî ke û p'ara wî t'evî p'ara bêamina ke. ⁴⁷ Û ew xulamê ku xwestina axayê xwe zane û k'arê xwe nake, ne jî li gora xwestina wî dike, wê gelekî bê k'utanê. ⁴⁸ Lê ewê ku ji nezanîya xwe tiştêkî hêjayî k'utanê dike, wê hindikî bê k'utanê. K'êr'a gelek hatîye dayîne, gelek jî wê jê bê xwestinê û k'êr'a gelek hatîye spartinêf*, cabdariya wî jî wê gelek be.

Îsa dibê sebebê cudebûnê

(Metta 10:34-36)

⁴⁹ Ez hatim, wekî êgir bavêjime ser dinê û Min çawa dixwest wekî îdî alav bida. ⁵⁰ Lê nixumandineke Min heye, ku Ez gerekê pê bême nixumandinê û dilê Min qet ne r'ih'et e h'eta ku ew bê sêrî. ⁵¹ We t'irê Ez hatim e'dilayîyê bidime dinê? Ez wer'a dibêjim na, lê bona cudebûnê. ⁵² Ji vir şûnda malekêda pênc merivê ji hev cude bin, sisê wê miqabilî

*12:25 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bihustekê li ser bejina xwe dirêj ke».

duda bin, dudu miqabilî sisîya. ⁵³ Bavê r'abe miqabilî kur', kur' jî bavê, dê qîzê, qîz jî dê, xwesî bûkê û bûk jî xwesîyê».

Nîşanêd zemên

(Metta 16:2-3; 5:25-26)

⁵⁴ Ê Ewî e'laletêr'a jî got: «Çaxê ji r'oavayê e'wr dertê, hûn destxweda dibêjin: «Baranê bibare» û usa jî dibe. ⁵⁵ Ê gava bayê başûrê tê, hûn dibêjin: «Hewayê germ be» û usa dibe. ⁵⁶ Dur'ûno! Hûn r'ûyê e'zmên e'nene dikin hewayê çawa be, lê çawa vî zamanî e'nene nakin?

⁵⁷ Hûn çima xwexa nadine li ber h'esaba, ku k'îjan e r'ast? ⁵⁸ Çaxê neyarê te te k'aşî cem h'akim dike, usa bike, ku r'êva t'evî wî li hev bêyî. Nebe ew te bide destê h'akim, h'akim jî te bide destê seresker û ew jî te bavêje kelê. ⁵⁹ Ez ter'a dibêjim, tu ji wir t'u car dernak'evî h'eta polêf* paşin nedî.

Ji gunekirinê vege'inf*, ku unda nebin

13 Wî çaxî hinek hatin bona wan celîlîya Îsar'a gotin, xûna k'îjana Pîlato t'evî xûna qurbanêdf* wan kiribû. ² Îsa li wan vege'and û got: «We t'irê ew celîlîyêd ku ev yek hate serê wan, ji h'emû celîlîyêd mayîn gunek'artir bûn? ³ Ez wer'a dibêjim, na! Lê belê heger hûn ji gunekirinê veneger'in, hûn h'emûyê jî r'oja wanda her'in. ⁴ Yan jî ew h'îjdeh merivêd ku kelaf* Silwamê ser wanda k'et mirin, we t'irê ewana ji h'emû binelîyêd Orşelîmê gunek'artir bûn? ⁵ Na! Ez wer'a dibêjim, heger hûn ji gunekirinê veneger'in, hûn h'emûyê jî r'oja wanda her'in».

Mesela dara hêjîrêye bê ber

⁶ Ewî eva mesela jî got: «Merivek hebû, nava r'ezêf* tirîyê wîda dareke hêjîrêye nikandî hebû. R'ojekê ew hat, ku ser wê ber biger'e, lê nedît. ⁷ Wî çaxî

r'ezvan'a got: «Eva muxdarê sê sala ye ez tîm, berê vê dara hêjîrê diger'im, lê nabînim. Evê bibir'e! Badîhewaf* çima cî girtîye?» ⁸ R'ezvan lê vege'and û got: «Axa, îsal jî wê sebir ke. Ezê dora wê vedim û p'eynf* bikimê. ⁹ Heger saleke din ber bide, qenc e, lê heger nede, paşê bibir'e».

R'oja şemîyê qenckirina k'ulfeta qonckî

¹⁰ R'ojekê şemîyê Îsa k'inîstekêda hîn dikir. ¹¹ Li wir k'ulfetêke qonckî hebû, ku h'îjdeh salêd wê bû, r'uh'ê nexweşîyê pêr'a bû. Ewê qet nikaribû xwe r'ast kira. ¹² Gava Îsa ew dît, gazî wê kir û gotê: «E'vdê! Tu ji nexweşîya xwe aza yî!» ¹³ Ê Ewî destêd Xwe danîn ser wê, ew pêr'a-pêr'a r'ast bû û şikirî dida Xwedê. ¹⁴ Lê serwêrê k'inîstê hêrs k'et, ku Îsa r'oja şemîyê nexweş qenc kir û e'laletêr'a got: «Şeş r'oj bona şixulkirinê hene, hûn nava wan r'ojada dikarin bîn qenc bin, ne ku r'oja şemîyê». ¹⁵ Xudan lê vege'and û gotê: «Dur'ûno! Ji we k'îjan r'oja şemîyê gayê xwe yan k'era xwe ji afir' venake û nabe ser avê? ¹⁶ Ne eva jî qîza Biraîm e, ku eva muxdarê h'îjdeh salêd wê bûn, mîrêcin ew girêdabû. Ne lazim bû ku ew r'oja şemîyê ji wê qeydê vebûya?» ¹⁷ Ê gava ev yek got, h'emûyêd ku miqabilî Wî bûn şermî man. Ê t'emamîya e'laletê bona wan k'eremetêd Wîye r'ûmetî ku Wî dikirin şa dibû.

Du meselêd li ser P'adşatîya Xwedê

(Metta 13:31-33; Marqos 4:30-32)

¹⁸ Peyr'a Îsa got: «P'adşatîya Xwedê mîna çi ye? Ê Ez wê himberî çi kim? ¹⁹ Ew mîna h'ebeke t'oximê xerdalê ye, ku merivekî hilda baxçê xweda çand. Ê gava ew mezin bû, bû dar, teyredêd e'zmên hêlînêd xwe ser ç'iqlêd wê çêkirin».

²⁰ Ewî dîsa got: «Ez P'adşatîya Xwedê himberî çî kim? ²¹ Ew mîna hevîrtirîşk e, ku k'ulfetekê hilda nava sê kod* arda stira, h'eta ku h'emû hilat».

Derê teng

(Metta 7:13-14, 21-23)

²² Îsa gund û bajarar'a derbaz dibû, hîn dikir û berbi Orşelîmê diçû. ²³ Yekî Wîr'a got: «Xudan, gelo hindik in, ewêd ku wê xilaz bin?» Ewî wanr'a got: ²⁴ «Bice'dînin, ku hûn derê tengr'a bik'evine hindur', çimkî Ez wer'a dibêjim, gelekê bixwazin bik'evinê û wê nikaribin. ²⁵ Ê peyr'a, ku xweyê malê r'abe derî bigire, hingê hûnê derva bimînin û derî xin bêjin: «Em xulam, derî li me veke». Ewê li we vege'rine û bêje: «Ez nizanîm hûn ji k'u ne. ²⁶ Hingê hûnê bêjin: «Me t'evî Te xwar, vexwar û Te k'ûçêd meda hîn dikir. ²⁷ Lê Ewê bêje: «Ez wer'a dibêjim, Ez nizanîm ku hûn ji k'u ne. Ji Min dûr k'evin, hûn h'emûyêd ku neheqîyê dîkin!» ²⁸ Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana, gava hûn Birahîm, Îshaq, Aqûb û h'emû p'êxembera P'adşatîya Xwedêda bibînin, xwe jî derva avîti. ²⁹ Ê wê ji r'ohilat-r'oavayê û bakurf*-başûrê bên, P'adşatîya Xwedêda ser sîfrê r'ûnên. ³⁰ Awa bizanibin ku hinekêd paş wê bibine pêş û hinekêd pêş wê bibine paş».

Îsa li ser Orşelîmê dilovîne

(Metta 23:37-39)

³¹ Wê demê çend fêrisî hatin û Wîr'a gotin: «R'abe ji vir her'e, çimkî Hêrodes dixwaze Te bikuje». ³² Ê Ewî wanr'a got: «Her'in wî r'ûvîyîr'a bêjin: «Va Ez îro, sibê cina derdixim, nexweşa qenc dikim û r'oja sisîya Ezê bigihîjime

meremê Xwe». ³³ Lê gerekê Ez îro, sibê, dusibe r'îya Xweda her'im, çimkî nabe ku p'êxemberek ji Orşelîmê der unda be. ³⁴ Orşelîm! Orşelîm! Tu ku p'êxembera dikuji û şandîyêd cem xwe didî ber kevira. Çend cara Min xwest ku zar'êd te usa bicivanda, çawa mirîşk cûcûkêd xwe bin baskêd xweda dicivîne, lê te nexwest! ³⁵ Va mala te wê xirabe bimîne. Ez wer'a dibêjim, îdî hûn Min t'u car nabînin, h'eta ku hûn bêjin: «Bimbarek e Ewê ku bi navê Xudan tê»†».

Îsa li mala fêrisîda nexweşekî qenc dike

14 R'ojeke şemîyê Îsa bona nanxwarinê çû mala serwêrekî fêrisîya. Wana ç'e'vê xwe ji ser Wî nedibirî. ² Li wir pêşberî Wî merivekî bi nexweşîya avzêf* hebû. ³ Îsa ji qanûnzana û fêrisîya pirsî û got: «R'oja şemîyê qenckirin cayîz e yan na?» ⁴ Wana dengê xwe nekir. Hingê Ewî nexweş girt, qenc kir û ver'êkir. ⁵ Paşê Ewî wanr'a got: «Ji we k'îjan e, heger kur'ê‡ wî yan gayê wî bik'eve bîrê, r'oja şemîyê pêr'a-pêr'a dest nevjêd dernexe?» ⁶ Nikaribûn caba vê pîrsa Wî bidana.

Hînkirina derheqa yêd ku li navê xwe diger'in

⁷ Ê gava Ewî dît, wekî merivêd t'eglîfkirî çawa xwe cîyê jorin digirtin, meselek wanr'a got: ⁸ «Gava yek te gazî de'watê dike, cîyê jorin r'ûnenî, nebe ku yekî ji te qedirtir jî alîyê wîda t'eglîfkirî be, ⁹ û xweyê de'watê, awa gotî t'eglîfkirîyê we her duya, bê ter'a bêje: «K'erema xwe cî bide filan kesê». Hingê tê ji şerma xwe r'abî cîyê jêrin r'ûnêyî. ¹⁰ Lê çaxê te t'eglîf dîkin, her'e

13:21 Sê kodêd cihûyaf dikir qasî 25 kîlograma.

†13:35 Zebûr 118:26.

‡14:5 Nav hinek destnivîsarada dewsa «kur'» «k'er» heye.

cîyê jêrin r'ûnê, ku çaxê xweyê de'watê bê ter'a bêje: «Pismam, k'erem ke, derbazî jorê be!» Hingê qedirê teyê ber ç'e'vê h'emû r'ûniştîya bilind be. ¹¹ Awa her kesê ku xwe bilind ke, wê nimiz be û k'î ku xwe nimiz ke, wê bilind be».

¹² Û Îsa t'eglîfkirîyê Xwer'a got: «Çaxê tu firavînê yan şîvê datîni, gazî heval-hogir, bira-pismam yan jî der-cînarêd xweye dewletî neke, nebe ew jî te t'eglîf kin û qencîya te li te vege'rinin. ¹³ Lê gava tu xwarinekê datîni, gazî feqîr, seqet, yêd dikulin û kora ke. ¹⁴ Hingê tê xwezilî bî, çimkî ewana nikarin qencîya te li te vege'rinin, lê belê R'ojaf* R'abûna r'astaye ji mirinê wê li te bê vege'randinê».

Mesela şayîya giran

(Metta 22:1-10)

¹⁵ Gava ji hazira yekî ev yek bihîst, Wîr'a got: «Xwezî li wî, ku P'adşatîya Xwedêda nên bixwe». ¹⁶ Lê Îsa wîr'a got: «Merivekî şayîke giran hazir kir û gelek merî t'eglîf kirin. ¹⁷ Gava wextê şayîyê pêr'a gihîşt, ewî xulamê xwe şand, ku h'emû t'eglîfkirîyar'a bêje: «Her tişt îdî hazir e, k'erem kin werin». ¹⁸ Lê her yekî destpêkir me'nî girt. Yê pêşin wîr'a got: «Min xwer'a e'rd k'ir'îye, ez e'seyî gerekê her'im bibînim. Ez hîvî ji te dikim, min bibaxşîne». ¹⁹ Û yê din got: «Min pênc cot ga k'ir'îne, ez diçim ku wan bicêr'ibînim. Ez hîvî ji te dikim, min bibaxşîne». ²⁰ Yê sisîya jî got: «Ez zewicîme, lema nikarim bê». ²¹ Û ew xulam vege'riya hat, ev h'emû axayê xwer'a gilî kirin. Hingê axa hêrs k'et, xulamê xwer'a got: «Zû her'e meydan û k'ûçêd bajêr, feqîra, qopa, seqeta û kora t'op ke bîne vir». ²² Peyr'a xulêmr gotê: «Axayê min, te çawa e'mir kir, min usa jî kir, lê dîsa cî heye». ²³ Û axê xulêmr'a got: «Derk'ewe serê r'ê û dirba, zorê li her kesî bike bîne vir, ku mala min t'ijî be. ²⁴ Ez wer'a dibêjim, ku ji wan

merivêd t'eglîfkirî t'u kes ji şayîya min wê tişteki te'm neke».

Çawa bibine şagirtê Îsa

(Metta 10:37-38)

²⁵ Pey vê yekêr'a e'laleteke giran t'evî Îsa diçû û Ew ser wanda vege'riya û got: ²⁶ «Heger yek pey Min bê û Min ji dê û bavê xwe, ji jin û zar'êd xwe, ji xûşk û birayêd xwe û usa jî ji xwe ze'ftir h'iz neke, nikare bibe şagirtê Min. ²⁷ Û k'î ku xaçê xwe hilnede pey Min neyê, ew nikare bibe şagirtê Min. ²⁸ Ji we k'îjan e, ku bixwaze bilindcîke nobedara çêke, pêşiyê r'ûnenî nede ber h'esêb, gelo qewata wîyê bigihîjê bîne sêrif* yan na? ²⁹ Nebe ku h'imê wê dayne û nikaribe bîne sêrî, yêd ku bibînin lê bik'enin ³⁰ û bêjin: «Evî merivî destpêkir çêke û nikaribû banîya sêrî». ³¹ Yan jî k'îjan p'adşa p'adşakîr'a derê şêr', pêşiyê r'ûnenî neşêwire, gelo wê bikaribe bi dehe h'ezara ber yekî ku bi bîst h'ezarî tê ser wî bike şer'? ³² Heger ew pê nikare, gava hê dûr e wê qasidê xwe bişîne, bona lihevhatinê hîvî jê bike. ³³ Awa ji we her kes, k'î ku destê xwe ji t'emamîya hebûna xwe nek'îşîne, ew nikare bibe şagirtê Min.

Xwêya bê te'm

(Metta 5:13; Marqos 9:50)

³⁴ Xwê tişteki qenc e. Lê heger ew te'ma xwe unda ke, paşê ewê bi çi te'mê bistîne? ³⁵ Ne wê dewsa xwelîyê bigire û ne jî dewsa p'eyn. Wê bavêjine wêda. Guhê k'êyî bihîstinê heye bira bibihê».

Peza undabûyî

(Metta 18:12-14)

15 Awa h'emû xercgir û gunek'ar nêzikî Wî dibûn, ku guhê xwe bidana ser gotinêd Wî. ² Lê fêrisî û qanûnzana bîna xwe teng dikir û digotin: «Eva gunek'ara qebûl dike û t'evî wan nan dixwe». ³ Û Îsa eva mesela

wanr'a got: ⁴«Ji we k'î ye ew merî, ku sed pezêd wî hebin û gava yekî ji wan unda ke, nod neha çol û besta nehêle û pey ya undabûyî nek'êve, h'eta ku wê bibîne? ⁵Û gava bibîne, wê ji şabûna dayne ser milê xwe, ⁶veger'e malê, gazî der û cînara ke û wanr'a bêje: «T'evî min şa bin! Min peza xweye undabûyî dît». ⁷Ez wer'a dibêjim, usa jî li e'zmên bona gunek'arekî ku t'obe dike, hê wê bibe şabûneke mezin, ne ku bona nod nehêd r'ast, k'îjanar'a t'obekirin ne h'ewce ye.

Zîvê undabûyî

⁸Yan k'îjan e ew k'ulfeta ku dehe zîvêd wê hebin û gava yekî ji wan unda ke, wê ç'irê vênexe, malê gêzî neke û qenc lê nager'e, h'eta ku zîvê xwe bibîne? ⁹Û çaxê ew bibîne, wê gazî der û cînara ke û wanr'a bêje: «T'evî min şa bin! Min zîvê xweyî undakirî dît». ¹⁰Ez wer'a dibêjim, usa jî milyak'etêd Xwedê bona gunek'arekî ku t'obe dike, şa dibin».

Kur'ê undabûyî û birê wî

¹¹Û Îsa got: «Du kur'êd merivekî hebûn. ¹²Yê biç'ûk gote bavê xwe: «Bavo, ji hebûka xwe çî ku p'ara min dik'êve, bide min». Û ewî wanar'a hebûk p'arevekir. ¹³Pey çend r'ojar'a kur'ê biç'ûk her tiştê xwe t'op kir çû welatekî dûr. Li wir ewî e'mirê toltîyê derbaz kir, h'emû hebûka xwe p'ûç' kir. ¹⁴Û gava tişteke dêstda nema, wî welatîda jî bû xelayîke mezin û ew k'ete h'alekî giran. ¹⁵Çû xwe li bajarvanekî wî welatî girt û ewî ew şande k'ewşên ber beraza. ¹⁶Ew h'ewce bû ku zikê xwe bi wan xirnûfêdf* ku beraza dixwar t'êr bikira, lê kesekî ew jî nedida wî. ¹⁷Lê gava ew ser h'işê xweda hat, got: «Çiqas p'ale mala bavê minda hene, ku nan dixwin û ber wan dimîne, lê ez vira bir'çîna dimirim. ¹⁸Ez r'abim her'ime cem bavê xwe û wîr'a bêjim: Bavo, min ber te

û e'zmên gune kir. ¹⁹Ez îdî ne hêjayî kur'tîya te me. T'enê mîna p'alekî xwe min qebûl ke». ²⁰Û r'abû hate cem bavê xwe. Lê gava hê dîrva bavê ew dît, dilê wî ser şewitî, berbi wî bezî, ew h'emêz kir û r'amûsa. ²¹Kur' jêr'a got: «Bavo, min ber te û e'zmên gune kir. Ez îdî ne hêjayî kur'tîya te me». ²²Lê bavê xulamêd xwer'a got: «Zû bikin, çuxê lapî r'ind bînin lê kin, gustîlê têkine t'ilîyê û sola jî bikine niga. ²³Canegayê dermalîkirî bînin, serjêkin, em bixwin û şa bin. ²⁴Çimkî ev kur'ê min mirî bû, sax bû, undabûyî bû, hate dîtîne». Û dest bi şayfîyê kirin.

²⁵Wî çaxî kur'ê wîyî mezin li k'ewşên bû. Gava hat nêzîkî malê bû, dengê stiran û r'eçasê bihîst. ²⁶Ewî gazî ji xulama yekî kir û jê pirsî: «Ev çî h'ewal e?» ²⁷Xulêm wîr'a got: «Birê te hatîye, bavê te canegayê dermalîkirî serjêkirîye, çimkî ew sax û silamet vege'ryaye». ²⁸Bira hêrs k'et û nexwest ku her'e hindur'. Bav derk'ete derva, lava wî kir. ²⁹Ewî li bavê xwe vege'rand û got: «Eva muxdarê çend sala ne ku ez ter'a xulamtîyê dikim û ji gur'a te qet dernek'etime, te qet karek jî nedaye min ku min t'evî heval-hogirêd xwe k'êf bikira. ³⁰Lê gava ew kur'ê teyî ku hebûka te bir, t'evî qavaf* p'ûç' kir hat, te bona wî canegayê dermalîkirî serjêkirî». ³¹Bavê jêr'a got: «Lawo, tu her gav t'evî min î û h'emû hebûka min ya te ye. ³²Gerekê em eşq û şa bûna, çimkî ev birê te mirî bû, sax bû û undabûyî bû, hate dîtîne».

Wek'îlxercêf* bêamin, lê serwaxt

16 Îsa şagirtêd Xwer'a got: «Merivekî dewletî hebû, wek'îlxercekî wî hebû. R'ojekê gilî gihîşte wî, yançîyef* wek'îlxercê wî hebûka wî p'ûç' dike. ²Ewî jî gazî wî kir û gotê: «Ev çî yek e ku ez bona te dibihêm? Heq-h'esabê

wek'îlxcertîya xwe bide, çimkî îdî tu nikarî wek'îlxcertîyê bikî». ³Wek'îlxcerc dilê xweda got: «Ëz çi bikim? Axayê min ji wek'îlxcertîyê min derdixê, e'rdk'olan li min nabe, ji p'arskirinê jî şerm dikim. ⁴Ez zanim ezê niha çi bikim, ku malêd xweda min qebûl kin, gava ez ji wek'îlxcertîyê derk'evim». ⁵Ewî yek-yek gazî deyndarêd axayê xwe kir û yê pêşinr'a got: «Tu çiqasî deyndarê axayê min î?» ⁶Ewî got: «Sed k'ûp* bizirê zeyt'ûnê û wîr'a got: «Han nivîsara xwe hilde û zû r'ûnê binivîse pêncî». ⁷Paşê yê dinr'a got: «Tu çiqasî deyndar î?» Ewî jî got: «Sed ç'e'l† genim» û wîr'a got: «Han nivîsara xwe hilde û binivîse h'eystê». ⁸Û axa pesinê wek'îlxcercê bêamin da, wekî ewî bi aqilî kir. Awa merivêd vê dinê hindava xweda ji merivêd r'onayê serwaxttir in. ⁹Ez wer'a dibêjim, hûn bi hebûka vê dinê hevala xwer'a dest xin û gava hebûk kêmbê, we bin konêd h'eta-h'etayêda qebûl kin. ¹⁰Ewê ku nava tiştêd hindikîda amin e, nava tiştêd gelekîda jî amin e, lê ewê ku nava tiştêd hindikîda bêamin e, nava tiştêd gelekîda jî bêamin e. ¹¹Heger hûn nava hebûka vê dinêda bêamin bûn, k'ê wê hebûka r'ast bide we? ¹²Heger hûn nav tiştê yê xerîbda amin nîbin, ya we k'ê wê bide we? ¹³Xulamek nikare du axar'a xulamîyê bike, çimkî yan wê h'îlê wî ji yekî her'e û yê dinê h'îz bike, yan jî wê qedirê yekî bigire û yê dinê bêhurmet ke. Hûn nikarin hin Xwedêr'a, hin jî hebûkêr'a xulamîyê bikin».

Qanûn û P'adşatîya Xwedê

(Metta 11:12-13; 5:31-32;
Marqos 10:11-12)

¹⁴Gava fêrisîya ev h'emû tişt bihîstin, qerfê xwe li Îsa dikirin, çimkî p'ereh'iz bûn. ¹⁵Îsa wanr'a got: «Hûn ew in yêd ku xwe ber meriva r'ast didine k'îfşê, lê Xwedê dilê we zane. Bizanibin ku ew tiştê nav merivada xweyîqedir e, ew li ber Xwedê h'eramf* e. ¹⁶Zemanê Qanûn û p'êxembera h'eta Yûh'enna k'îşand, ji wir şûnda P'adşatîya Xwedê tê dannasînkirinê û her kes dice'dîne bi qewatê bik'eve wir. ¹⁷Lê e'rd û e'zmanê hê r'ih'et derbaz bin, ne ku ji Qanûnê noktek unda be. ¹⁸K'î ku jina xwe ber'de û yeke din bistîne, zinêk'arîyê dike. Û k'î ku ya mêrber'dayî distîne, zinêk'arîyê dike.

Merivê dewletî û Lazarê feqîr

¹⁹Merivekî dewletî hebû, ku k'incê r'ewş û nazik[‡] li xwe dikir û her r'oj bi eşq-şa k'êf dikir. ²⁰Merivekî feqîr jî hebû, navê wî Lazar. Ew nava p'izikêd p'îsda ber derê yê dewletî k'etî bû. ²¹Û ç'e'vê wî bermayîyê sifra dewletîda dima, ku dixwest kurmê xwe pê bişkênanda. Se jî dihatin, birînêd wî dalastin. ²²R'oj hat feqîr mir, milyak'eta ew birine cem Birahîm. Yê dewletî jî mir, defin kirin. ²³Gava yê dewletî dîyarê mirîyada cefa dik'îşand, serê xwe bilind kir, ji dûrva Birahîm dît û Lazar h'emêzêda. ²⁴Ewî deng dayê û gotê: «Bavê Birahîm, li min were r'e'mê. Lazar bişîne, ku serê t'ilîya xwe avêda ke bîne zarê min şil ke, çimkî ez k'ûra vî agirîda dişewitim». ²⁵Lê Birahîm gotê: «Lawo! Bîne bîra xwe, ku te qencîyêd p'ara xwe

*16:6 K'ûpekî cihûya qasî 35 lîtir av hildida.

†16:7 Ç'e'leke cihûya qasî h'ewzekî 390 lîtirî bû.

‡16:19 Bi yûnanî heber bi heber aha ye: «K'incê şîrkf* û k'itanê xas», ku hingê gelekî biha bûn.

nav zemanê e'mirê xweda standine, lê Lazar zelûlî k'işandîye. Niha jî dilê wî li vir r'ih'et e, lê tu nava cefada yî. ²⁶ Û pêştirî vê yekê jî, gelîkî bêbinî nava me û weda heye. Ne yê vir dikarin derbazî cem we bin, ne jî yê wir dikarin derbazî cem me bin. ²⁷ Hingê ewî gotê: «Bavo, wekî usa ye, ez hîvî ji te dikim, tu ewî bişîne mala bavê min, ²⁸ çimkî pênc birayêd min jî hene, bira her'e t'emîyê bide wan, wekî ew jî neyêne vî cîyê cefa. ²⁹ Lê Birahîm gotê: «Mûsa û p'êxemberêd wan hene. Bira guhdarîya wan bikin. ³⁰ Ewî jî got: «Na, bavê Birahîm, heger ji mirîya yek her'e cem wan, wê ji gunekirinê veher'in. ³¹ Hingê Birahîm wîr'a got: «Heger guhdarîya Mûsa û p'êxembera nakin, yek ji mirîya r'abe jî, dîsa ewana bawer nakin».

**Çend gotinêd Îsa derheqa
gunekirinê, baxşandinê,
bawerkirinê û borcdayînedâ**

(Metta 18:6-7, 21-22; Marqos 9:42)

17 Îsa şagirtêd Xwer'a got: «Nabe ku sebebîya jir'êk'etinê t'unebe, lê wey li wî, ku bibe sebebê vê yekê. ² Wîr'a hê qenc e, ku beraşek stûyê wîva bê girêdan û avîtinê nava be'rê, ne ku ji vanêd biç'ûk yekî ji r'ê derxe. ³ Haş ji xwe hebin! Heger birê te guna bike, lê hilê, heger ser kirina xwe p'oşman be, wî bibaxşîne. ⁴ Û heger nava r'oşêda h'eft cara neheqîyê li te bike û veher'e, ter'a bêje: «Ez t'obe dikim, wî bibaxşîne».

⁵ Şandîya Xudan'a got: «Bawerîya me zêde ke». ⁶ Xudan got: «Heger bawerîya we weke h'ebeke t'oximê xerdalê hebe û vê dara t'ûtêr'a bêjin: «Ji vir r'abe û be'rêda daç'ike», ewê ya we bike.

⁷ Ji we k'îjan e, ewê ku xulamekî wîyî cotk'ar yan şivan hebe, gava ew ji k'ewşên bê, wîr'a bêje: «Bilezîne k'erem ke ser sifrê?» ⁸ Wê pêşîyê jêr'a nebêje: «Şîva min hazir ke, pişta xwe girêde û

berdestîyê minr'a bike. Ez bixwim û vexwim, paşê jî tu bixwe û vexwe?» ⁹ Gelo bona ew tiştêd ku xulêmr'a hatine e'mirkirinê û wî kirine, axayê wî wê jêr'a bêje: «Zêf r'azî me?» ¹⁰ Usa jî hûn, gava ew h'emû tiştêd ku wer'a hatine e'mirkirinê bikin, bêjin: «Em xulamêd bêkêr in. Çi ku li me dik'et, me ew kir».

Qenckirina dehe k'otîya

¹¹ Gava Îsa berbi Orşelîmê diçû, nava Sameryayê û Celîlêr'a derbaz dibû. ¹² Çaxê Ew dik'ete gundekî, dehe merivêd k'otî r'astî Wî hatin dîr sekinîn ¹³ û bi dengê bilind gotinê: «Îsayê mamosta, li me were r'e'mê». ¹⁴ Û gava Îsa ew dîtin, wanr'a got: «Her'in xwe nişanî k'ahîna kin». Û çaxê ew hê diçûn, paqij bûn. ¹⁵ Lê gava ji wan yekî dît ku ew paqij bûye, paşda veher'îya, bi dengê bilind şikirî dida Xwedê. ¹⁶ Ewî xwe dever'û avîte ber nigêd Îsa û r'azîbûn dida Wî. Ew samerî bû. ¹⁷ Hingê Îsa got: «Ne her dehe jî paqij bûn, lê k'anê ne her nehêd din? ¹⁸ Çima pêştirî evî merivê xerîb kesek ji wan veneger'îya, ku bihata şikirî bida Xwedê?» ¹⁹ Û wîr'a got: «R'abe her'e. Bawerîya te tu qenc kir».

Hatina P'adşatîya Xwedê

(Metta 24:23-28, 37-41)

²⁰ Gava fêrisîya ji Îsa pirsî, P'adşatîya Xwedê wê k'engê bê, Ewî li wan veher'and û got: «P'adşatîya Xwedê aşkere nayê. ²¹ Ne jî wê bêjin: «Va ye vir e!» yan jî: «Wê dera han e!» Çimkî P'adşatîya Xwedê nava weda ye». ²² Û şagirtêd Xwer'a got: «Wê r'oşê bê, ku hûnê h'izreta r'ojeke Kur'ê Mêriv bin, lê nabînin. ²³ Û heger wer'a bêjin: «Va ye vir e!» yan: «Dera han e!» pey nek'evin neçin. ²⁴ Çimkî çawa birûsk ji alîkî e'zmên birq dide û t'emamîya e'zmên r'onayî dike, Kur'ê Mêriv jî wê r'oja xweda usa be. ²⁵ Lê pêşîyê

gerekê Ew gelekî cefa bik'işîne û ji vî miletî bê t'exsîrkinê. ²⁶Çawa r'ojêd Nuhda diqewimîn, usa jî wê r'ojêd Kur'ê Mêrivda biqewimin. ²⁷Hingê dixwarin, vedixwarin, dizewicîn û mêr dikirin, h'eta wê r'oja ku Nuh k'ete gemîyê, lêyî r'abû qir'a h'emûya anî*. ²⁸Û usa jî çawa r'ojêd Lûtdef* bûn, dixwarin, vedixwarin, dik'ir'în, difirotin, dir'eşandin û çêdikirin. ²⁹Lê ew r'oja ku Lût ji Sodomê derk'et, agir û k'irk'ûtf* jî e'zmên barî, qir'a h'emûya anî†. ³⁰Ew r'ojê jî wê usa be, gava Kur'ê Mêriv k'îfş be.

³¹Wê r'ojê k'î ser xênî ye û hebûka wî jî malda ye, bira jorda neyê, ku tişteki hilde û ewê li k'ewşên e, bira paşda veneger'e. ³²Jina Lût bînine bîra xwe‡. ³³K'î ku dixwaze e'mirê xwe xilaz ke, wê unda ke, lê k'î ku e'mirê xwe unda ke, wê xilaz ke. ³⁴Ez wer'a dibêjim, wê şevê heger du merî nivînekêda bin, yekê bê hildanê, yekê bê hiştinê. ³⁵Û heger du k'ulfet ser destar'ekî bin, yekê bê hildanê û ya din bê hiştinê§. ³⁷Wana lê veger'and û gotin: «Xudan, evê li k'îderê bibe?» Ewî jî wan'ra got: «Beret'ef* li k'u hebe, teyrê jî li wir bicivin».

Mesela jinebîyê û h'akim

18 Îsa meselek bona wê yekê şagirtar'a got, wekî her gav dua bikin û aciz nebin ²û got: «Bajarekîda h'akimek hebû, ew ne ji Xwedê ditirsîya û ne jî minet ji mêriv dikir. ³Wî bajarîda jinebîk jî hebû, her gav dihate cem wî û digot: «Heqîyê bike, min ji destê neyarê min xilaz ke». ⁴H'akim gelek wext guh nedida wê, lê paşê xwexa xwer'a got: «Ez ji Xwedê natirsim û ji mêriv jî

minetê nakim, ⁵lê bona xatirê wê yekê, ku eva jinebîya tê ze'metê dide min, ezê heqîyê jêr'a bikim, ku her gav neyê min aciz neke». ⁶Û Xudan got: «Bibihên ku h'akimê ner'ast çi got. ⁷Gelo Xwedê jî bijartîyêd Xwer'a wê heqîyê neke, yêd ku şev û r'oj hewara xwe Wî datînin? Yan Ewê caba wan derengî bêxe? ⁸Ez wer'a dibêjim, wê destxweda heqîyê bike. Lê gava Kur'êf* Mêriv bê, gelo ser dinê wê bawerîyê bibîne?»

Mesela fêrisî û xercgir

⁹Ev mesele jî wan'ra got, yêd ku xwexa xweda guman bûn, yançiyê ewe r'ast in û h'emûyêd mayîn ber tişteki h'esab nedikirin. ¹⁰«Du merî hilk'işîyane p'aristgehê, ku dua bikin. Yek fêrisî bû, yek jî xercgir. ¹¹Ewê fêrisî t'enê sekinîbû xweda guman bi vî cûr'eyî dua dikir: «Xwedêyê min, şikirdar im, ku ez ne mîna wan meriva me, yêd ku t'alanîyê, neheqîyê, zinêk'arîyê dikin û ne jî mîna vî xercgirî me. ¹²Lê ez h'eftîyê du cara r'ojî digirim û dehekê ji h'emû k'ara xwe jî didim». ¹³Lê ewî xercgir dûr sekinîbû, r'ûyê wî nedigirt li e'zmên jî binihêr'îya, sîngê xwe dixist û digot: «Xwedê, li min gunek'arî were r'e'mê». ¹⁴Ez wer'a dibêjim, ku ev xercgira r'asth'esabbûyîf* çû mala xwe, ne ku yê din. Awa her kesê ku xwe bilind ke, wê nimiz be, lê k'î ku xwe nimiz ke, wê bilind be».

Îsa dua zar'oka dike

(*Metta 19:13-15; Marqos 10:13-16*)

¹⁵T'ifal jî anîne cem Îsa, ku destê Xwe dayne ser wan. Gava şagirta ev yek dît, li yêd danîn hilatin. ¹⁶Lê Îsa gazî

*17:27 Destpêbûn 6-8.

†17:29 Destpêbûn 19.

‡17:32 Destpêbûn 19:23-26.

§17:35 Nav hinek destnivîsarada r'êza 36-a jî heye: «Û heger du meriv li k'ewşên bin, yekê bê hildanê û yê dinê bê hiştinê».

zar'oka kir û got: «Bira ew zar'ok bêne cem Min, pêşîya wan negirin, çimkî P'adşatîya Xwedê p'ara yêd aha ye. ¹⁷ Ez wer'a r'ast dibêjim, k'î P'adşatîya Xwedê mîna zar'okekê qebûl neke, ew t'û car nak'eve nava wê».

**Serwêrekî cihûyayî dewletî
li jîyîna h'eta-h'etayê diger'e**

(Metta 19:16-30; Marqos 10:17-31)

¹⁸ Serwêrekî ji Wî pîrsî û got: «Dersdarê qenc, ez çi bikim, wekî jîyîna h'eta-h'etayê war bim?» ¹⁹ Îsa wîr'a got: «Tu çima Minr'a dibêjî qenc? Qenc t'enê Xwedê ye, pêştirî Wî kesekî din t'une. ²⁰ Tu t'emîya zanî: «Zinêk'ariyê neke, nekuje, nedize, şe'detîya derew nede, qedirê dê û bavê xwe bigire»*. ²¹ Ewî jî got: «Ev h'emû jî min ji cahiltîya xweda xwey kirine». ²² Gava Îsa ev yek bihîst, wîr'a got: «Tiştêkî te hê kême e, her tiştê xwe bifiroşe, belayî feqîra ke, hingê xizna te wê li e'zmana hebe. Û pey Min were». ²³ Gava ewî ev yek bihîst, eşqa wî şkest, çimkî gelekî dewletî bû. ²⁴ Îsa dît ku beşera wî nexweş e, got: «Çiqasî ze'met e bona yêd xweyîhebûk ku bik'evine P'adşatîya Xwedê. ²⁵ Deve wê qula derzîyêr'a hê r'ih'et derbaz be, ne ku dewletî bik'eve P'adşatîya Xwedê». ²⁶ Ewêd ku dibihîstin, gotin: «Îdî k'î dikare xilaz be?» ²⁷ Û Îsa got: «Ew tiştê ku ji destê mêriv nayê, Xwedê dikare bike». ²⁸ Petrûs got: «Awa me her tiştêd xwe hiştine û pey Te hatine». ²⁹ Ewî wanr'a got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, her kesê ku bona P'adşatîya Xwedê mal, yan jin û zar', yan xûşk û bira, yan dê û bav hiştibe, ³⁰ wê vê dinê hê zêde bistîne û dinya dinda jî jîyîna h'eta-h'etayê».

**Îsa cara sisîya derheqa
mirina xweda dibêje**

(Metta 20:17-19; Marqos 10:32-34)

³¹ Ewî her donzdeh dane alîkî û wanr'a got: «Bibihên! Em hevraz diçine Orşelîmê û h'emû tiştêd ku bi destê p'êxembera bona Kur'ê Mêriv hatine nivîsarê, wê bêne sêrî. ³² Ewê bik'eve destê necihûya, wê qerfê xwe lê bikin, bêhurmet kin, t'ûkinê, ³³ bidine ber qamçîya, Wî bikujin. Û r'oja sisîya wê ji mirinê r'abe». ³⁴ Şagirta t'û tiştê ji van xebera fe'm nekirin. Ev yek ji wan veşartî bû û ev gotin serê wanda r'ûnedinişt.

**Îsa p'arskîrekî kor
bajarê Erîhayêda qenc dike**

(Metta 20:29-34; Marqos 10:46-52)

³⁵ Gava Ew nêzîkî Erîhayê bû, yekî kor li ser r'ê r'ûniştî p'ars dikir. ³⁶ Û gava bihîst ku e'lalet ber wîr'a derbaz dibe, pîrsî: «Ev çi h'ewal e?» ³⁷ Wîr'a gotin: «Îsayê Nisretê derbaz dibe». ³⁸ Hingê ewî kire qîr'în û got: «Îsa, Kur'ê Dawidf*, li min were r'e'mê!» ³⁹ Û yê ku pêşîyê diçûn, li wî hilatin, ku dengê xwe bibir'e, lê ewî hê dikire qîr'în: «Kur'ê Dawid, li min were r'e'mê!» ⁴⁰ Îsa cîda sekinî û e'mir kir, ku ewî binine cem Wî. Û gava kor nêzîkî Wî bû, ji wî pîrsî û got: ⁴¹ «Tu çi ji Min dixwazî ku Ez bona te bikim?» Ewî got: «Xudan, dixwazim ç'e'vêd min bibînin». ⁴² Û Îsa wîr'a got: «Bira bibînin, bawerîya te tu qenc kirî!» ⁴³ Û destxweda ç'e'vêd wî dît, da pey Îsa çû û şikirî dida Xwedê. T'emamîya wê cime'tê ku ev yek dît, pesinê Xwedê didan.

Îsa û xercgir

19 Îsa k'ete Erîhayê û wêr'a derbaz dibû. ² Li wir merivekî dewletî

* 18:20 Derk'etin 20:12-16; Qanûna Ducarî 5:16-20.

hebû, serwêrê xercgira, navê wî Zexayo. ³Ewî dikir ku Îsa bidîta k'a Ew k'î ye, lê dest e'laletê nikaribû bidîta, çimkî bejinêda kin bû. ⁴Ew pêşda bezî r'abû ser dareke hêjîrêye stirîn, wekî Îsa bibîne, çimkî Ewê hema li wirr'a derbaz bibûya. ⁵Û çaxê Îsa hate wî cîyî, li jor nihêr'î û gote wî: «Zexayo! Zû bike ji wir were xwarê, çimkî Ez gerekê îro mala teda bimînim». ⁶Zexayo lezand jorda hate xwarê û bi eşq-şa Ew qebûl kir. ⁷H'emûyêd ku ev yek dîtin, bîna xwe teng dikirin û digotin: «Ew bû mêvanê merivekî gunek'ar». ⁸Lê Zexayo pêş h'emûyava sekinî û gote Xudan: «Xudan, ez va nivê hebûka xwe didime feqîra û min neheqî k'ê jî kiribe, ezê çar car lê vege'rinim». ⁹Îsa wîr'a got: «Îro ev mal xilaz bû, çimkî eva jî zar'a Birahîm e. ¹⁰Bona vê yekê Kur'ê Mêriv hat, wekî li yêd undabûyî biger'e û xilaz ke».

Mesela dehe zêr'a

(Metta 25:14-30)

¹¹Û wana hê ev tişt dibihîstin, Îsa meseleke din jî anî ser wê yekê, ku Ew nêzikî Orşelîmê dibû û wana t'irê P'adşatîya Xwedê wê zûtirekê k'ifş be. ¹²Ewî got: «Merivekî e'silzade çû welatekî dûr, ku p'adşatîya xwe bistîne û vege'r'e. ¹³Gazî dehe xulamêd xwe kir, dehe zêr' dane wan û got: «Van bidine xebatê, h'eta ku ez vege'rim. ¹⁴Lê bajarvana k'îna wî girtibû, qasid li pey wî şandin û gotin: «Em naxwazin ew p'adşatîyê li ser me bike». ¹⁵Û gava ewî p'adşatîya xwe stand vege'r'îya, gazî wan xulama kir, k'îjanêd ku ewî p'ere dabûne wan, wekî bizanibe k'a her yekî çiqas kirîye k'ar. ¹⁶Yê pêşin hat û gotê: «Ez xulam, zêr'ekî te dehe zêr' kire k'ar». ¹⁷Axayê wî jêr'a got: «E'ferim, xulamê qenc! Tu nava wî tiştê hindikîda amin mayî, serwêrtîyê dehe bajara bike». ¹⁸Yê duda jî hat û got: «Ez xulam,

zêr'ekî te pênc zêr' kire k'ar. ¹⁹Axayê wî jêr'a got: «Tu jî ser pênc bajara be». ²⁰Paşê yekî din hat û got: «Ez xulam, va ye zêr'ê te, min destmalêda p'êç'ayî hildabû. ²¹Çimkî ez ji te ditirsîyam, min zanibû tu merivekî h'îşk î, çî ku te danenîye, hildidî û çî ku te neçandîye, didirûyî». ²²Û wî jêr'a got: «Ezê hema bi devê te dîwana te bikim, xulamê xirab! Heger te zanibû ku ez merivekî h'îşk im, çî ku min danenîye, hildidim û çî ku neçandîye, didirûm, ²³te çima p'ere min neda k'arkira, ku ez bihatama min bi selef bîstanda?» ²⁴Û hazîr'a got: «Wî zêr'î ji wî bistînin û bidine ewê ku dehe zêr'êd wî hene». ²⁵Wîr'a gotin: «Xudan, dehe zêr'êd wî hene». ²⁶Ewî got: «Ez wer'a dibêjim, yê k'ê ku heye, wîr'a wê bê dayîne, lê yê k'ê ku t'une, çî heye jî wê jê bê standîne. ²⁷Lê belê wan neyarêd min jî, k'îjana nedixwest ez p'adşatîyê li ser wan bikim, bînine vir, ber ç'e'vê min wan bikuujin».

Îsa bi r'ûmet dik'eve Orşelîmê

(Metta 21:1-11; Marqos 11:1-11; Yûh'enna 12:12-19)

²⁸Îsa pey vê xebardanêr'a pêşda çû, wekî hevraz her'e Orşelîmê. ²⁹Û gava nêzikî gundêd Beytfacê û Beytanyayê bû, wî cîyê ku jêr'a digotin ç'îyayêf* Zeyt'ûnê, hingê du şagirtêd Xwe şandin ³⁰û got: «Her'ine wî gundê pêşberî xwe, gava hûn bik'evinê, hûnê ce'şikeke girêdayî bibînin ku hê kesek lê sîyar nebûye. Ewê vekin û bînin. ³¹Heger yek ji we bipirse: «Hûn çima wê vedikin?» bêjin, ku Xudanr'a lazim e». ³²Ewêd şandî çûn, çawa ku wanr'a hatibû gotinê, usa jî dîtin. ³³Û wana hê ce'şik vedikir, xweyêd wê wanr'a gotin: «Hûn çima vê ce'şikê vedikin?» ³⁴Şagirta got: «Xudanr'a lazim e». ³⁵Û ew anîne cem Îsa, k'incêd xwe avîtine ser wê û Îsa lê sîyar kirin. ³⁶Gava diçû, cime'tê k'incêd xwe ser r'ê r'adixistin. ³⁷Û gava Ew

nêzîkî p'êberjêrê ç'îyayê Zeyt'ûnê bû, t'emamîya k'oma şagirta destpêkirin şa dibûn û bi dengê bilind bona h'emû k'eremetêd ku dîtibûn şikirî didane Xwedê ³⁸ û digotin: «Bimbarek e ew P'adşayê ku bi navê Xudan tê! E'dilayî li e'zmên û şikirî li Yê Herî Jorin[†]!» ³⁹ Lê ji nav e'laletê çend fêrisîya Îsar'a got: «Dersdar, li şagirtêd Xwe hilê». ⁴⁰ Ewî li wan vege'and û got: «Ez wer'a dibêjim, heger evana dengê xwe bibir'in, kevirê bikine qîr'in».

Îsa bona Orşelîmê digirî

⁴¹ Ê gava nêzîkî Orşelîmê bû, li bajêr nihêr'î, serda girîya ⁴² û got: «Xwezî te hema îro bizanibûya e'dilayîya te çîva girêdayî ye! Lê niha ji ber ç'e've te hate veşartinê. ⁴³ Wê r'oj ser teda bên, ku dijminêd teyê dora te çeper'ê girêdin û ji her alîyava h'icûmî ser te kin. ⁴⁴ Wê te û zar'êd te nava teda bikin ax-xwelî û kevir li ser kevir nahêlin. Çîmkî wextê ku Xwedê serîk da te, tu xwe neh'esîyayî».

Îsa p'aristgehêda

(Metta 21:12-17; Marqos 11:15-19; Yûh'enna 2:13-22)

⁴⁵ Ê k'ete p'aristgehê, destpêkir yêd ku difirotin derxistin ⁴⁶ û wan'r'a got: «Nivîsar e: «Mala Mîn wê mala dua be»[‡]. Lê we ew kirîye şkefta qaçaxa[§]». ⁴⁷ Ê her r'oj p'aristgehêda hîn dikir, lê serekêd k'ahîna, qanûnzana û giregirêd cime'tê pey k'etibûn, ku çawa Wî bikujin. ⁴⁸ Lê nikaribûn tiştek bikirana, çîmkî t'emamîya cime'tê Wîva girêdayî bû û guhdarîya Wî dikir.

Pirsa derheqa h'ukumê Îsada

(Metta 21:23-27; Marqos 11:27-33)

20 Ê r'ojeke ji wan r'ojada, gava dikir û Mizgînî dida, serekêd k'ahîna û qanûnzana t'evî r'ûspîya hatine cem Wî ² û gotin: «Bêje me, Tu bi çi h'ukumî van kira dikî? K'ê ev h'ukum daye Te?» ³ Ewî li wan vege'and û got: «Ez jî tiştekî ji we bipirsim û hûn Min'r'a bêjin: ⁴ H'ukumê nixumandina Yûh'enna ji e'zmên bû yan ji meriva?» ⁵ Ewana nav hevda şewirîn û gotin: «Heger em bêjin: «Ji e'zmên bû», Ewê bêje: «Lê we çîma ew bawerf* nekir?» ⁶ Lê heger em bêjin: «Ji meriva bû», t'emamîya cime'tê wê me bide ber kevir, çîmkî ew e'seyî bawer dîkin, ku Yûh'enna p'êxember bû». ⁷ Wana caba Wî da û gotin: «Em nizanin ji k'u bû». ⁸ Îsa wan'r'a got: «Ez jî wer'a nabêjim, ku bi çi h'ukumî van kira dikim».

Mesela r'ezê tirîya û r'ezvana

(Metta 21:33-46; Marqos 12:1-12)

⁹ Ê Îsa destpêkir ev mesele cime'têr'a got: «Merivekî r'ezê tirîya danî û ew bi k'irê da r'ezvana, wextekî dirêj çû welatekî din. ¹⁰ Ê wextda xulamek şande cem r'ezvana, wekî ji wî r'ezî berê p'ara wî wîr'a bişînin, lê r'ezvana xulamê wî k'uta û destvala ver'êkirin. ¹¹ Axê xulamekî din jî şand, wana ew jî k'uta, ew r'obet kirin û destvala ver'êkirin. ¹² Yê sisîya jî şand, vana ew jî birîndar kir û ji r'ez derxistin. ¹³ Xweyê r'ez got: «Ez çi bikim? Kur'ê xweyî delal bişînim, hilbet wê ji wî şerm bikin». ¹⁴ Lê gava r'ezvan ç'e'v wî k'etin,

*19:38 Zebûr 118:26.

†19:38# Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Şikirî bilindayîyêda». «Bilindayî» be'sa cîyê Xwedê dike.

‡19:46 Îşaya 56:7.

§19:46# Yêremîya 7:11.

li hev şewîrîn û gotin: «Ev warê wî ye! Werin em wî bikujin, ku mîrat'af* wî mer'a bimîne». ¹⁵ Û ew ji r'ez derxistine der û kuştin. Awa xweyê r'ez wê çi bîne serê wan? ¹⁶ Ne ewê bê qir'a wan r'ezvana bîne û r'ez bide hinekêd din». Gava ew yek bihîstin, gotin: «Xwedê neke». ¹⁷ Û Îsa li wan nihêrî û got: «Lê ew çi ye, ku nivîsar e?

«Ew kevirê ku hosta t'exsîr kir, ew bû serê e'nîşkêf*».

¹⁸ Her kesê ku bik'eve ser wî kevirî, wê hûrdexweşî be û ew kevir bik'eve ser k'ê, wê wî bih'incir'îne». ¹⁹ Serekêd k'ahîna û qanûnzana wê demê kirin ku Wî bigirin, çimkî fe'm kirin, ku Ewî ev mesele anî ser wan, lê ji cime'tê tirsîyan.

Pirsa xercdayîn û nedayînê

(*Metta 22:15-22; Marqos 12:13-17*)

²⁰ Û ç'e'vêd wan li Îsa bûn, çend merivêd ce'sûs şandin, ku bi dur'ûtî xwe dewsa r'asta danîbûn, wekî Wî bi xebera bigirin û bidine destê h'ukumetê û dîwana welî. ²¹ Wana ji Wî pirsî û gotinê: «Dersdar, em zanin ku Tu r'ast xeber didî û hîn dikî, nav merivada firqîyê jî danaynî, lê r'îya Xwedê r'ast hîn dikî. ²² Gelo r'ast e ku em xerc bidine Qeyser yan na?» ²³ Ewî ku fêlbazîya wan zanibû wanar'a got: ²⁴ «Zîvekî nîşanî Min kin. Ev navê nivîsar û sifetf* yê k'ê ye ser?» ²⁵ Wana got: «Yêd Qeyser in». Ewî wanr'a got: «Wekî usa ye, çi ku yêd Qeyser in, bidine Qeyser û çi yêd Xwedê ne bidine Xwedê». ²⁶ Û nikaribûn ber cime'tê nava xebera Wîda Ew bigirtana, ser cabdayîna Wî zendegirtî dengê xwe bir'în.

Pirsa r'abûna mirîya

(*Metta 22:23-33; Marqos 12:18-27*)

²⁷ Sadûqîf*, ku dibêjin r'abûna mirîya t'une, hineke ji wan hatine cem Wî ji Wî pirsîn û gotin: ²⁸ «Dersdar, Mûsa mer'a nivîsîye: «Heger birê yekî bizewice û bêzur'et bimire, bira birê wî jina wî bistîne û warê birê xwe şin ke»[‡]. ²⁹ Awa h'eft bira hebûn. Birê mezin jinek stand, bêzur'et mir. ³⁰ Peyr'a yê duda ³¹ û paşê yê sisîya ew jin stand, heyneser wan her h'efta jî ew jin stand û zar' pey wan nek'etin, mirin. ³² Pey gişkar'a ew k'ulfeta jî mir. ³³ De îjar wê R'oja R'abûna mirîya ew k'ulfetê bibe jina k'îjanî? Çimkî her h'efta jî ew standibû». ³⁴ Îsa li wan vege'and û got: «Merivê vê dinê dizewicin û mêr dikin. ³⁵ Lê ewêd ku hêjayî wê dinê bin û bigihîjine r'abûna mirîya, ne wê bizewicin û ne jî mêr kin. ³⁶ Ewê îdî nikaribin bimirin, ew weke milyak'eta ne. Ew zar'êd Xwedê ne, çimkî p'ara r'abûna mirîya ne. ³⁷ Lê bona r'abûna mirîya, Mûsa jî daye k'îfê. Ew serhatîya dara dir'îyêda bona Xudan dibêje: «Xwedêyê Birahîm, Xwedêyê Îshaq, Xwedêyê Aqûb»[§]. ³⁸ Awa Xwedê ne Xwedêyê mirîya ye, lê yê zêndîya ye, çimkî bona Wî h'emû jî sax in». ³⁹ Ji qanûnzana hineka lê vege'and û gotinê: «Dersdar, Te qenc got». ⁴⁰ Û îdî kesekî newêribû ku tişteki jî ji Wî bipirse.

Mesîh kur'ê k'ê ye?

(*Metta 22:41-46; Marqos 12:35-37*)

⁴¹ Û Îsa wanar'a got: «Çawa dibêjin ku Mesîh kur'ê Dawid e? ⁴² Dawid xwexa k'itêba Zebûradaf* dibêje: «Xudan gote Xudanê min:

*20:17 Zebûr 118:22.

†20:23 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Hûn çima Min dicêr'ibînin?»

‡20:28 Qanûna Ducarî 25:5.

§20:37 Derk'etin 3:6.

Li milê Minî r'astê r'ûnê,

⁴³ h'eta ku dijminêd Te bikime binê p'ÿyêd Te*.

⁴⁴ Awa heger Dawid Wî «Xudan» h'esab dike, îdî Ew çawa dibe kur'ê Dawid?»

H'evza xwe ji qanûnzana bikin

(Metta 23:1-36; Marqos 12:38-40; Lûqa 11:37-54)

⁴⁵ Hê t'emamîya cime'tê guhdarî dikir, Ewî şagirtêd Xwer'a got: ⁴⁶ «H'evza xwe ji wan qanûnzana bikin, yêd ku h'iz dikin bi çuxêd dirêj biger'in, bazarada silavê bidine wan, k'iniştada k'ursiyêd pêşin bigirin û şayîyada jî heremaf* jorin r'ûnên. ⁴⁷ Evana alîkîva malêd jinebîya h'ûfî xwe dikin, alîyê dinva jî bona xwek'ifşkirinê duayê xwe dirêj dikin. Dîwana wanê hê giran be».

Dîyarîya jinebîya belengaz

(Marqos 12:41-44)

21 Îsa dîna Xwe dayê û dît ku dewletîya h'ediyêd xwe davîtine p'eredangaf* p'aristgehê. ² Ewî belengazeke jinebî jî dît ku du pol avîte wir ³ û Îsa got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, ku evê jinebîya belengaz ji van h'emûya ze'ftir avîtê. ⁴ Çimkî wan h'emûya ji bermayîyêd xwe avîtine nava h'edîya, lê evê vê belengazîya xweda h'emû tiştê ku wê pê e'bûrê xwe bikira avîtê».

Îsa pêşda derheqa wêranbûna p'aristgehêda dibêje

(Metta 24:1-2; Marqos 13:1-2)

⁵ Û çaxê hineka bona p'aristgehê digotin, ku bi kevirê bedew û p'êşk'êşa hatîye xemilandinê, Ewî got: ⁶ «Van h'emû tiştêd ku hûn dibînin, r'ojê bên kevirê li ser kevir nemîne, h'emûyê jî wêran bin!»

Tengasî û zêrandin

(Metta 24:3-14; Marqos 13:3-13)

⁷ Û ji Wî pirsîn gotinê: «Dersdar, ev tişt wê k'engê biqewimin? Û çi nîşanê bibe, gava ev yek biqewimin?» ⁸ Ewî got: «Haş ji xwe hebin, ku hûn neyêne xapandinê, çimkî gelek wê pê navê Min bên û bêjin: «Ez im Mesîh» û: «Ew wext nêzik e», pey wan neçin. ⁹ Gava hûn bona şer' û de'wa bibihên, netirsîn, çimkî gerekê pêşiyê ev tişt biqewimin, lê axirîya dinê ne hingê ye». ¹⁰ Hingê wan'r'a got: «Miletê r'abe li ser millet, p'adşatî li ser p'adşatîya, ¹¹ cî-cîya e'rdh'ejêd mezin, xelayî-celayê û mîna nexweşîya h'al wê bibin, li e'zmên jî tiştêd xof û tirs û nîşanêd mezin wê biqewimin. ¹² Lê berî van h'emû tiştê, wê dest bavêjine we, we bizêrînin, bibine ber dîwana k'iniştê û bikine kela. Bona navê Min wê we bibine ber p'adşê û welîya. ¹³ Evê wer'a bibe me'nî, ku hûn bona Min şe'detîyê bidin. ¹⁴ Û awa vê yekê bikine bîra xwe, ku pêşda xem nekin hûnê çi caba xwe bidin. ¹⁵ Çimkî Ezê zar-ziman û serwaxîyê bidime we, ku dijminêd weyê nikaribin li ber we xeber din yan bisekinin. ¹⁶ Dê û bavêd we, bira-pismam û dostêd we wê we bidine girtinê û ji we hineka jî wê bikujin. ¹⁷ Bona navê Min hûnê ber ç'e'vê h'emûya r'eş bin. ¹⁸ Lê t'u mûkê ji serê we kêm nebe. ¹⁹ Bi sebira xwe hûnê r'uh'ê xwe xilaz kin.

Îsa derheqa wêranbûna Orşelîmêda xeber dide

(Metta 24:15-21; Marqos 13:14-19)

²⁰ Lê gava hûn bibînin ku ordîya dora Orşelîmê girtîye, hingê bizanibin ku wêranbûna wê nêzik e. ²¹ Hingê ewêd ku Cihûstanêda ne, bira bir'evine ç'îya û ewêd ku Orşelîmêda ne,

*20:43 Zebûr 110:1.

bira derên, ewêd k'ewşênda ne, bira nek'evine bajêr. ²²Çimkî ew r'oj, r'ojêd h'eyfhildanê ne, wekî her çi ku hatîye nivîsarê bê sêrî. ²³Lê wey li h'emla û destdergûşa wan r'ojada, çimkî tengasîke mezin wê bê serê dinê û xezeb evê cime'têr'a. ²⁴Ewê bi devê şûr bik'evin û nav h'emû miletada hêsîr bêne birinê. Orşelîmê jî ber p'îyêd miletêd p'ûtp'arist her'e, h'eta ku wextê wan mileta xilaz be.

Hatina Kur'ê Mêriv

(*Metta 24:29-31; Marqos 13:24-27*)

²⁵Û ser r'oyê, hîvê û steyrka nîşanê bibin. Li ser dinê jî miletê ji dest dengê xuşînîya pêlêd be'rê bibizdin û xwe unda kin. ²⁶Dilê meriva jî ji tirsra wê bisekine, bona ew tiştêd ku wê bêne serê t'emamîya dinê, çimkî t'opêd e'zmana wê ji r'îyêd xwe derên*. ²⁷Û hingê wê bibînin ku «Kur'ê Mêriv e'wrava bi qewat û r'ûmeta mezin têt». ²⁸Gava ev tişt destpêbibin, hûn r'abin serê xwe bilind kin, çimkî azabûna we îdî nêzîk e».

Dersa dara hêjîrê

(*Metta 24:32-35; Marqos 13:28-31*)

²⁹Û meselek wanr'a got: «Hûn dîna xwe bidine dara hêjîrê û h'emû dara. ³⁰Gava dibîşkivin, hûn bi wê yekê zanin ku havîn nêzîk e. ³¹Usa jî gava hûn bibînin ku ev yek diqewimin, bizanibin ku P'adşatîya Xwedê nêzîk e. ³²Ez r'ast wer'a dibêjim, ku eva nisila derbaz nabe, h'eta ku ev h'emû tişt neqewimin. ³³E'rd û e'zmanê derbaz bin, lê gotinêd Min t'u car derbaz nabin.

R'anezên

³⁴Miqatî xwe bin, nebe ku dilê we p'ir'xurîyê, serxweşîyê û xemêd vê

dinyayêva girêdayî be, nişkêva ew R'oj ser weda bê. ³⁵Çimkî ew r'ojê mîna t'elê bê serê h'emû merivêd li ser dinê. ³⁶H'işyar bimînin û her gav dua bikin, wekî hûn bikaribin ji wan h'emû tiştêd ku wê biqewimin bir'evin-xilaz bin û li ber Kur'ê Mêriv r'ûspî bisekinin». ³⁷Îsa r'ojê p'aristgehêda hûn dikir, lê şevê diçû serê wî ç'îyayî dima, ku jêr'a digotin ç'îyayê Zeyt'ûnê. ³⁸Û t'emamîya cime'tê sibehê zû diçû p'aristgehê cem Wî, ku xeberêd Wî bibihên.

Girtin, xaçkirin* û r'abûna Îsa

Şewira kuştina Îsa

(*Metta 26:1-5, 14, 16; Marqos 14:1-2, 10-11; Yûh'enna 11:45-53*)

22 Cejinaf* Nanê Şkeva nêzîk bû, ya ku jêr'a Cejinaf* Derbazbûnê dibêjin. ²Serekêd k'ahîna û qanûnzana mecalekê diger'îyan ku Wî bikujin, çimkî ji cime'tê ditirsîyan. ³Hingê mîrêcin k'ete qelpê dilê Cihûdayêf* ku Îsxeryotî dihate gotinê, ew yek ji wan her donzdeha bû. ⁴Eva r'abû çû t'evî serekêd k'ahîna û serwêrêd nobedarêd p'aristgehê, wanr'a xeber da, wekî Îsa bide destê wan. ⁵Evana şa bûn û wîr'a qayl bûn, ku p'era bidine wî. ⁶Cihûda r'azî bû û hilda ser xwe, ku mecalê bibîne Ewî bi dizî cime'têva bide destê wan.

T'ivdarekdîtina şîva Cejina Derbazbûnê

(*Metta 26:17-25; Marqos 14:12-21; Yûh'enna 13:21-30*)

⁷R'oja Cejina Nanê Şkeva hat, ku e'det bû berxê qurbana Cejina Derbazbûnê bihata serjêkirinê. ⁸Îsa Petrûs û Yûh'enna şandin û got: «Her'in

*21:26 Aha jî tê fe'mkirinê: «Qewatêd e'zmana wê bih'ejin».

†21:27 Daniyêl 7:13. (Bixûnin: E'yantî 1:7.)

Şîva Cejina Derbazbûnê mer'a hazir kin, wekî em bixwin». ⁹ Wana jê pirsî: «Tu li k'u dixwazî ku em hazir kin?» ¹⁰ Ewî jî wanar'a got: «Gava ku hûn bik'evine bajêr, va merivekê r'astî we bê, cêr'ê avê li ser mila. Pey wî her'ine wê mala ku ew diçê, ¹¹ û xweyê malêr'a bêjin: «Dersdar ter'a dibêje: K'anê ew oda mêvana, ya ku Ezê têda t'evî şagirtêd Xwe şîva Cejina Derbazbûnê bixwim?» ¹² Hingê ewê li qatê jorin odeke mezine hevdayî nişanî we ke û wir jî hûn hazir kin». ¹³ Ewana çûn, çawa ku wanar'a gotibû usa jî dîtin û şîva Cejina Derbazbûnê hazir kirin.

Şîva Xudan

(*Metta 26:26-30; Marqos 14:22-26; Korint'î I, 11:23-25*)

¹⁴ Ê gava wext pêr'a gihîşt, Ew bi t'evî şandîya li ser sifrê r'ûnişt ¹⁵ û wanr'a got: «Ez gelekî h'izreta vê Şîva Cejina Derbazbûnê bûm, ku Min t'evî we berî cefê Xwe bixwara. ¹⁶ Çimkî Ez wer'a dibêjim, Ez îdî ji vê t'u car naxwim, h'eta ku P'adşatîya Xwedêda bibe». ¹⁷ Ê k'as hilda, şikirîya Xwe ji Xwedê anî û got: «Hildin evê û nav xweda bela kin. ¹⁸ Ez wer'a dibêjim, wekî Ez îdî t'u car ji meya tirîyê venaxwim, h'eta ku P'adşatîya Xwedê bê». ¹⁹ Ê nan hilda şikirî da, kerkir da wan û got: «Eva bedena Min e, ku bona we tê dayînê. Vê yekê bona bîranîna Min bikin».

²⁰ Usa jî k'as pey şîvêr'a hilda û got: «Eva k'asa peymanî nû ye, pê xûna Min girêdayî, ku bona we tê r'etinê. ²¹ Lê va destê yê ku nemamîya Min bike, li ser vê sifrê t'evî Min e. ²² R'ast Kur'ê Mêriv wê usa her'e, çawa ku bona Wî nivîsar e, lê wey li wî merivî, ku wê nemamîya Kur'ê Mêriv bike». ²³ Ê wana destpêkir nav hevda ji hev pirsîn: «Gelo k'î ye ewî nav meda, ku vê yekê wê bike?»

De'wa bona mezinayîyê

²⁴ Ê nav wanda de'w pêşda hat, ku ji nav wanda k'îjan wê yê herî mezin bê h'esabê. ²⁵ Îsa wanr'a got: «P'adşayêd mileta cime'ta xwe bindest dikin û ewêd ser wan h'ukum dikin xêrxwazêd wan têne gotinê. ²⁶ Lê hûn usa nebin, yê nav wedayî herî mezin, bira bibe mîna yê herî biç'ûk û bira yê serwêrtîyê dike jî bibe mîna yê xulamîyê dike. ²⁷ Niha k'î ye mezin, yê li sifrê r'ûniştî yan berdestî? Ne yê li sifrê r'ûniştî? Ê Ez nava weda mîna berdestîkî me.

²⁸ Hûn in, yêd ku nava cêr'ibandinêd Minda h'eta niha t'evî Min mane. ²⁹ Ê Ezê P'adşatîyê bidime we, çawa Bavê Min ew da Min, ³⁰ wekî hûn P'adşatîya Minda ji sifra Min bixwin û vexwin û ser k'ursîya r'ûnên, dîwana donzdeh qebîlêd* Îsraêlê bikin.

Îsa derheqa înk'arîya Şimh'ûn-Petrûsda dibêje

(*Metta 26:31-35; Marqos 14:27-31; Yûh'enna 13:36-38*)

³¹ Şimh'ûn! Şimh'ûn! Va ye mîrêcin xwest wekî we mîna genim bêjingê xe. ³² Lê Min bona te dua kir, wekî bawerîya te kêm nebe û gava tu veger'î, dil bidî ber birayêd xwe». ³³ Ê Petrûs Wîr'a got: «Xudan, ez hazir im t'evî Te bême girtinê û kuştinê jî». ³⁴ Îsa wîr'a got: «Petrûs! Ez ter'a dibêjim, îro hê berî bangdana dîk, tê sê cara bêjî, wekî tu Min nas nakî».

Derheqa tengasîya mezinda

³⁵ Ê Îsa wanr'a got: «Gava Min hûn bê k'îsik, tûrik û çarix şandin, hûn h'ewcê tişteki bûn?» Wana got: «Na». ³⁶ Hingê got: «Lê niha k'îsikê k'ê heye bira hilde û usa jî tûrik. Ê yê ku bê şûr e, bira k'incê xwe bifiroşe û xwer'a şûrekî bik'ir'e. ³⁷ Lê Ez wer'a dibêjim, ku gerekê eva nivîsara ser Min bê sêrî,

ku: «Ew t'evî ner'asta hate h'esabê*». Û çî ku bona Min nivîsar e, ser qewimandinê ye». ³⁸ Şagirta Wîr'a got: «Xudan, va ne vira du şûr hene». Ewî wanr'a got: «Bes e».

Îsa serê ç'iyayê Zeyt'ûnê dua dike

(Metta 26:36-46; Marqos 14:32-42)

³⁹ Û Îsa li gora e'detê Xwe r'abû çû ç'iyayê Zeyt'ûnê, şagirtêd Wî jî li pey çûn. ⁴⁰ Û gava gihîşte cî, wanr'a got: «Dua bikin, ku hûn nek'evine nava cêr'ibandinê». ⁴¹ Û Xwexa qasî keviravîteknê ji wan dîr k'et, çok da dua kir ⁴² û got: «Bavo, heger e'mirê Te ye, evê k'asê ji Min dîr xe. Lê bira xwestina Te be, ne ku ya Min». ⁴³ Û ji e'zmên milyak'etek Wîva xuya bû û Ew qewat kir. ⁴⁴ Ewî nava cefê giranda, hê bi dilê k'el dua dikir. Xûdana Wî mîna dilopêd xûnêye gir dir'ijîyane e'rdê.† ⁴⁵ Û ji dua r'abû, hate cem şagirtêd Xwe, ewana k'erba k'ederê r'azayî dîtin. ⁴⁶ Û wanr'a got: «Hûn çima r'adizên? R'abin dua bikin, ku nek'evine nava cêr'ibandinê».

Girtina Îsa

(Metta 26:47-56; Marqos 14:43-50; Yûh'enna 18:3-11)

⁴⁷ Ewî hê xeber dida, nişkêva e'laletekê ser Wîda girt û yekî ji her donzdeha, navê wî Cihûda, pêşîya wan k'etibû û nêzîkî Wî bû ku Wî r'amûse. ⁴⁸ Îsa wîr'a got: «Cihûda! Tu bi r'amûsanê Kur'ê Mêriv didî destê wan?» ⁴⁹ Gava ewêd t'evî Wî dîtin ku wê çî biqewime, Wîr'a gotin: «Xudan, em bi şûr li wan xin?» ⁵⁰ Û ji wan yekî bi şûr li xulamê serekk'ahîn xist û guhê wîyî r'astê pekand. ⁵¹ Hingê Îsa got: «Bes e, bihêlin». Û dest da guhê wî, qenc kir. ⁵² Paşê Îsa gote

serekêd k'ahîna, serwêrêd nobedarêd p'aristgehê û r'ûspîyêd ku hatibûne ser Wî: «Tê bêjî hûn bi şûr û dara hatine pêşîya qaçaxekî? ⁵³ Ne Ez her gav t'evî we p'aristgehêda bûm, we destê xwe ne dida Min. Lê niha wextê we ye û h'ukumê te'rîstanîyê ye».

Petrûs Îsa înk'ar dike

(Metta 26:57-58, 67-75; Marqos 14:53-54, 66-72; Yûh'enna 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Û Ew girtin, birin kirine mala serekk'ahîn. Petrûs jî dîrva p'ê-p'ê li pey Wî diçû. ⁵⁵ Gava wana goveka h'ewşêda agir vêxist û dorê r'ûniştin, Petrûs jî li wir t'evî wan r'ûnişt. ⁵⁶ Û carîkê ew li ber agir r'ûniştî dît, li wî nihêrî û got: «Eva jî t'evî Wî bû». ⁵⁷ Lê Petrûs înk'ar kir û gotê: «Ez Wî nas nakim, e'vdê!» ⁵⁸ Xêlekê şûnda yekî din ew dît û got: «Tu jî ji wan î». Petrûs wîr'a got: «Pismam, ez ne ji wan im». ⁵⁹ Û weke sih'etekê jî derbaz bû, yekî din jî dida zora xwe û digotê: «Hebe-t'unebe eva meriva t'evî Wî bû, çimkî ji Celîlê ye». ⁶⁰ Lê Petrûs got: «Filan kes! Ez nizanîm tu çî dibêjî». Û xeber hê dêvda bû, destxweda dîk bang da. ⁶¹ Xudan ser Petrûsda vege'îya li wî nihêrî, hingê Petrûs gotina Xudan anî bira xwe, ku wîr'a gotibû: «Îro hê berî bangdana dîk, tê sê cara Min înk'ar kî». ⁶² Û Petrûs derk'ete derva k'ele-k'el girîya.

Îsa dibe pêk'enî û tê k'utanê

⁶³ Û ewêd ku nobedarî li Îsa dikirin, qerfê xwe li Wî dikirin, dik'utan. ⁶⁴ Ç'e'vêd Wî girêdan û ji Wî dipirsîn, digotin: «De p'êxembertîyê bike, k'a k'î bû ku Te xist?» ⁶⁵ Û bi gelek gotinêd mayîn jî Ew bêhurmet dikirin.

*22:37 Îşaya 53:12.

†22:43-44 Nav hinek destnivîsarada ji r'êza 43-a h'eta ya 44-a t'uneye.

Îsa li ber civînaf* giregira

(Metta 26:59-66; Marqos 14:55-64;
Yûh'enna 18:19-24)

⁶⁶ Û gava sibeh zelal bû, k'oma r'ûspîyêd cime'tê, serekêd k'ahîna û qanûnzana civîyan. Îsa k'aşî dîwanxana xwe kirin ⁶⁷ û gotinê: «Heger Tu yî Mesîh, mer'a bêje?» Îsa wanr'a got: «Heger Ez wer'a bêjim jî, yek e hûn dîsa bawer nakin. ⁶⁸ Û heger pîrsekê jî bidime we, hûnê dîsa caba Mîn nadin. ⁶⁹ Ji vir şûnda Kur'ê Mêriv wê li k'êleka Xwedêyê Herî Zor, li milê Wîyî r'astê r'ûnê*». ⁷⁰ Û h'emûya bi hevr'a got: «Wekî usa ye Tu Kur'ê Xwedê yî?» Ewî wanr'a got: «Hûn xwexa dibêjin ku Ez Ew im». ⁷¹ Û wana got: «Îdî şe'de çî mer'a ne? Me xwexa ji devê Wî bihîst».

Îsa li ber Pîlato

(Metta 27:1-2, 11-14;

Marqos 15:1-5; Yûh'enna 18:28-38)

23 Û t'emamîya e'laleta wan r'abû, Îsa birine cem Pîlato. ² Û dest bi xeybê kirin gotin: «Me Ev meriva dît ku mîletê me dixalîfîne û ne jî dihêle ku xerc bidine Qeyser. Bona Xwe jî dibêje: «Ez Mesîh P'adşa me». ³ Pîlato jî Wî pîrsî û gotê: «Tu yî p'adşê cihûyaf*?» Ewî lê vege'and û gotê: «Te bi devê xwe got». ⁴ Pîlato serekêd k'ahîna û e'laletêr'a got: «Ez t'u neheqîyê Vî merivîda nabînim». ⁵ Lê ewana ser ya xwe man û gotin: «Evî merivî nava t'emamîya Cihûstanê, ji Celîlê destpêkirî h'eta vira, cime't bi hînkirina Xweva t'evîhev kirîye».

Îsa li ber Hêrodes

⁶ Gava Pîlato bona Celîlê bihîst, pîrsî: «Ev meriva ji Celîlê ye?» ⁷ Gava pê h'esîya, ku Ew bin h'ukumê Hêrodesda

ye, Ew şande cem Hêrodes, ku ew jî wan r'ojada hatibû Orşelîmê. ⁸ Gava Hêrodes ç'e'v Îsa k'et, gelekî şa bû. Ewî hê zûva dixwest ku Ew bidîta, çimkî ewî gelek tişt bona Wî bihîstibûn û h'izreta Wî bû, ku k'eremetekê bi destê Wî bibîne. ⁹ Hêrodes gelek pîrs dane Wî, lê Îsa caba t'u pîrsê neda. ¹⁰ Serekêd k'ahîna û qanûnzana jî sekinîbûn û gelekî davîtine Wî. ¹¹ Hêrodes jî bi eskerêd xweva Ew bêqedir kir, pê k'enîyan, paşê k'incê r'ewş da lê kirinê, dîsa paşda şande cem Pîlato. ¹² Wê r'ojê Pîlato û Hêrodes li hev hatin, çimkî pêşîyê nava wanda dijminatî hebû.

Dîwanêda h'ukumê kuştinê li ser Îsa derdixin

(Metta 27:15-26; Marqos 15:6-15;
Yûh'enna 18:39-19:16)

¹³ Pîlato gazî serekêd k'ahîna, serwêra û cime'tê kir, ¹⁴ wanr'a got: «We Ev meriva anî cem min, çawa Yekî cime'tê dixalîfîne. Awa min li ber we her tişt ji Wî pîrsî, lê ji wan xirabîyêd ku hûn gilî dikin, min t'u tişt li ser Vî merivî nedît. ¹⁵ Û ne jî Hêrodes dît, lema jî wî Ew li ser meda vege'and. Evî tişteki usa nekirîye ku bê kuştinê. ¹⁶ Ezê Wî bidime ber qamçîya û ber'dim»[†]. ¹⁸ Lê t'emamîya e'laletê bi hevr'a kire qîr'în û got: «Wî li r'ûbarî dinê nehêle! Barabas bona me ber'de!» ¹⁹ Barabas yekî bona serhildanê û mêrkuştina bajêrda bûyî hatibû girtinê. ²⁰ Pîlato dîsa destpêkir xeber da, çimkî wî dixwest ku Îsa bida ber'danê. ²¹ Lê wana hê dikire qîr'în û digot: «Xaçf* ke! Ewî xaç ke!» ²² Ewî cara sisîya wanr'a got: «Evî çî xirabî kirîye? Mîn li ser Vî neheqî nedît ku Ew bê kuştinê. Ez Wî bidime ber qamçîya û ber'dim». ²³ Lê ewana bi dengê bilind

*22:69 Zebûr 110:1.

†23:16 Nav hinek destnivîsarada r'êza 17-a jî heye: «Awa e'seyî lazim bû Pîlato cejnêda girtîk wanr'a ber'da».

ser ya xwe bûn û dixwestin ku Ew bê xaçkirinê. Sewta wan serk'et. ²⁴ Pîlato qirara xwe da, ku bi xwestina wan be. ²⁵ Anegorî xwestina wan, yê ku bona serhildanê û mêrkuştinê kelêda bû, ber'da. Lê Îsa hişte ser xwestina dilê wan.

Xaçkirina Îsa

(Metta 27:31-44; Marqos 15:21-32; Yûh'enna 19:17-27)

²⁶ Û gava eskera Ew dane pêşîya xwe birin, yekî kûrênî navê wî Şimh'ûn, ku ji k'ewşên dihat, ew girtin û xaç danîne ser milê wî, ku li pey Îsa bibe. ²⁷ Û e'laleteke cime'têye giran li pey Wî diçû, usa jî k'ulfetêd ku şîna Wî dikirin û digirîyan. ²⁸ Îsa li ser wanda vege'îya û got: «Qîzêd Orşelîmê! Ser Minda negirîn, lê ser xwe û zar'êd xweda bigirîn. ²⁹ Çimkî va wê r'ojê bên ku wê bêjin: «Xwezî li wan k'ulfetêd bêzur'et, ku zar' neanîne û nemêjandine»*. ³⁰ Hingê merivê destpêkin bêjin: «Ç'îyano! Li ser meda bik'evin. Girno! Me veşêrin»†. ³¹ Heger serê dara Ter' aha dikin, lê h'alê dara h'îşk wê çawa be?» ³² Du merivêd neheq jî anîn, ku Pêr'a bêne kuştinê. ³³ Û gava gihîştine wî cîyê ku Qaf tê gotin, li wir Ew xaç kirin. Û ewêd neheq jî yek li milê r'astê xaç kirin û yek jî li milê ç'epê. ³⁴ Hingê Îsa got: «Bavo, bibaxşîne van, çimkî nizanin çi dikin». Ser k'incêd Wî p'eşk avîtin wekî nava xweda bela kin‡. ³⁵ Û cime't sekinîbû dinihêr'î. Serwêra jî qerfê xwe li Wî dikirin û digotin: «Xelq xilaz

kirin, de bira Xwe jî xilaz ke, heger Ew e Mesîh, bijartîyêf* Xwedê». ³⁶ Esker jî li Wî dik'enîyan, pêşda dihatin, sirkef* didanê ³⁷ û digotin: «Heger Tu yî p'adşayê cihûya, de Xwexa Xwe xilaz ke». ³⁸ Û fêza serê Wî jî nivîsar bû§, ku: «EVA P'ADŞAYÊ CIHÛYA YE».

³⁹ Ji wan neheqêd dardakirî, yekî Îsa bêhurmet dikir û digotê: «Tu ne Mesîh î? De me xilaz ke, Xwe jî pêr'a». ⁴⁰ Lê hevalê wî lê hilat û got: «Tu ji Xwedê natirsî? Ne tu jî xût wî cezayîda yî? ⁴¹ Ev heqê me ye, ku ez û tu anegorî e'melêd xwe dik'işînin, lê Evî t'u xirabî nekirîye». ⁴² Û Îsar'a got: «Îsa, min bîr bînî, gava P'adşatîya Xweva bêyî*». ⁴³ Îsa wîr'a got: «Ez r'ast ter'a dibêjim, îro tê t'evî Min buhiştêdaf* bî».

Mirina Îsa

(Metta 27:45-56; Marqos 15:33-41; Yûh'enna 19:28-30)

⁴⁴ Gava nîvro sih'et nêzîkî donzdeha bû, t'emamîya e'rdê h'eta sih'eta sisîya bû te'rî ⁴⁵ û r'ûyê r'oyê hate girtinê. P'er'da p'aristgehê nîvîda bû du tîşaf*. ⁴⁶ Û Îsa bi dengê bilind kire gazî û got: «Bavo, r'uh'ê Xwe didime destê Tex»†. Û gava ev yek got, r'uh'ê Xwe da. ⁴⁷ Sersed ev tiştê bûyî ku dît, şikirî da Xwedê û got: «R'astî Eva merivekî r'ast bû». ⁴⁸ Û t'emamîya e'laletê, ku li wir bona t'emaşê civîyayî bû, ev yeka dît, sîngêd xwe dixistin, paşda vediger'îyane malêd xwe. ⁴⁹ H'emû nasêd Wî jî û ew k'ulfetêd ku ji Celîlê hatibûn, dûr sekinî bûn û ev tişt didîtin.

*23:29 Aha jî tê fe'mkirinê: «Xwezî li wan k'ulfetêd bêzur'et û wan bet'ina ku zar' neanîne û wan bistana ku nemêjandine».

†23:30 Hosêya 10:8.

‡23:34 Zebûr 22:18.

§23:38 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Û fêza serê Wî bi yûnanî, latînî û îbranîf* nivîsar bû».

*23:42 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Gava Tu bigihîjî P'adşatîya Xwe».

†23:46 Zebûr 31:5.

Definkirinaf* Îsa

(Metta 27:57-61; Marqos
15:42-47; Yûh'enna 19:38-42)

⁵⁰ Merivekî qencî şîrh'elal û endemê civîna giregira cihûya hebû, navê wî Ûsivf*. ⁵¹ Eva ji bajarê Arîmetya Cihûstanê bû û xwexa jî hîvîya P'adşatîya Xwedê bû. Ew t'evî şêwir û kirina civîna wan nebibû. ⁵² Ew r'abû çû cem Pîlato û cinyazê Îsa ji wî xwest. ⁵³ Cinyaz ji xaçê anî xwarê, qedekê k'itanîda k'efenf* kir û danî nav t'irba qeyêda k'olayî, ku t'u car wêda kesek nehatibû danînê. ⁵⁴ Ê ew r'oja* t'ivdarekkirinêda bû û êvara şemîyê destpêdikir. ⁵⁵ Ê ew k'ulfetêd ku ji Celîlê t'evî Îsa hatibûn, ew jî pey wî çûn û ew t'irba ku çawa cinyazê Wî têda hate danînê, dîtin. ⁵⁶ Ê paşda vege'îyan, biharetf* û r'ûnêf* bînxweş hazir kirin û anegorî t'emîya Qanûnê r'oja şemîyê r'ih'et bûn.

Îsa ji mirinê r'adibe

(Metta 28:1-10; Marqos
16:1-8; Yûh'enna 20:1-10)

24 R'oja yekşemê sibehê zû, wan k'ulfeta biharetêd hazirkirî hildan çûne ser t'irbê. ² Lê wana kevir ji ber t'irbê holkirî dît. ³ Gava k'etine hindur', cinyazê Xudan Îsa nedîtin. ⁴ Gava ewana hê bona vê yekê met'elmayî mabûn, nişkêva du merî bi k'incê nûranî li ber wan sekinîn. ⁵ Ê gava k'ulfet ji tirsax k'etine ser r'ûyê xwe, wan meriva wan'ra got: «Hûn çima li Yê sax nava mirîyada dig'er'in?» ⁶ Ew ne li vir e, Ew ji mirinê r'abûye. Bînine bîra xwe, ku xaçê hê Celîlêda bû, çi wer'a got: ⁷ «Gerekê Kur'ê Mêriv bik'eve destê merivêd ner'ast, bê xaçkirinê û r'oja sisîya ji mirinê r'abe». ⁸ Ê wana gotina

Îsa bîr anîn ⁹ û ji t'irbê vege'îyan, eva yeka her yanzdeha û h'emûyêd mayîn'ra gotin. ¹⁰ Yêd ku şandîyar'ra gotin, evana bûn: Meryema Mejdelanî, Yohana û Meryema dîya Aqûb, bi t'evî hinekêd mayîn. ¹¹ Şandîyava çawa gotineke p'ûç' xuya bû û wana k'ulfet bawer nekirin. ¹² Lê Petrûs r'abû berbi t'irbê bezî, qûz bû nihêr'î, t'enê k'efenê Wî wir bû û met'elmayî çû, difikirî gelo çawa bû.

Li ser R'îya Emwasê

(Marqos 16:12-13)

¹³ Wê r'oje du şagirt diçûne gundekî, ku ji Orşelîmê donzdeh kîlomêtirî dûr bû, navê wî Emwas bû. ¹⁴ Wana bi hevr'a bona her tiştê qewimî xeber didan. ¹⁵ Ê gava ewana nav hevda xeber didan û dişewirîn, Îsa Xwexa jî nêzîkî wan bû, t'evî wan çû. ¹⁶ Lê ç'e'vêd wan girtî bûn, ku Wî nas nekin. ¹⁷ Îsa wan'ra got: «Hûn vê r'êyêda çi hevr'a xeber didin?» Ewana me'dekirî sekinîn*. ¹⁸ Yekî ji wan, ku navê wî Klêpas bû, lê vege'and û got: «Ew çawa ji Orşelîmê t'enê Te nebihîstîye ku van r'oje'ed paşinda wir çi qewimîye?» ¹⁹ Ewî ji wan pirsî û got: «Çi bûye?» Wana lê vege'and gotê: «Bona Îsayê Nisretê, ku Ew bi e'mel û heberêd Xwe li ber Xwedê û t'emamîya millet p'êxemberekî zor bû ²⁰ û çawa serekêd k'ahîna û serwêrêd me nemamîya kuştina Wî kirin, xaç kirin. ²¹ Em wê gumanê bûn ku Ewî wê Îsraêlê aza bikira. Wekî din jî eva r'oja sisîya ye, ku ev tişt bûne. ²² Lê çend k'ulfetêd nav meda jî em e'cêbmayî kirin. Ewana sibehê zû çûbûne ser t'irbê ²³ û cinyazê Wî li wir nedîtibûn, vege'îyan hatin mer'a gotin, ku: «Me milyak'et dîtin, mer'a gotin, ku Ew sax e». ²⁴ Ê ji me hinek jî çûne ser t'irbê, çawa ku wan k'ulfeta gotibû, usa bû, lê

*24:17 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Hûn vê r'êyêda çi hevr'a xeber didin û me'dekirî ne?»

Ew nedîtin». ²⁵ Hingê Ewî wanr'a got: «Hey însanêd bê fikir, hûn çiqasî giran h'emû gotinêd p'êxembera bawer dikin? ²⁶ Ne gerekê Mesîh cefa bik'işanda û bik'eta r'ûmeta Xwe?» ²⁷ Û Wî destpêkir ji Mûsa û h'emû p'êxembera, çî ku wan k'itêbada bona Wî nivîsar bûn, wanar'a şirovekirin.

²⁸ Gava nêzikî wî gundê ku diçûnê bûn, Ewî usa da k'ifşê, yançîye Ew diçe cîkî dûr. ²⁹ Lê wana zor li Wî kir û got: «Îşev li cem me bimîne, çimkî êvar e, r'o çûye ava». Û Ew çû hindur', ku li cem wan bimîne. ³⁰ Lê gava Ew t'evî wan ser sifrê r'ûnişt, nan hilda, şikirîya Xwe ji Xwedê anî, kerkir da wan. ³¹ Hingê ç'e'vêd wan vebûn, Ew nas kirin û Ew ber ç'e'vê wan betavebû. ³² Wana hevr'a got: «Lema, gava Ewî r'êda mer'a xeber dida û nivîsar mer'a şirovedikirin, agir dilê me dik'et». ³³ Ew wê gavê r'abûn vege'ryane Orşelîmê û her yanzdeh t'evî yêd mayîn civîyayî dîtin, ³⁴ gotin: «R'astî Xudan sax bûye û Şimh'ûnva xuya bûye!» ³⁵ Paşê wan her duya gilî kir, ku çawa r'êda r'astî Wî hatin û çaxê Wî nan kerkir, Ew nas kirin.

Îsa Xwe nîşanî şagirtêd Xwe dike

(*Metta 28:16-20; Marqos 16:14-18; Yûh'enna 20:19-23; K'arêd Şandîya 1:6-8*)

³⁶ Wana hê bona vê yekê xeber dida, Îsa nava wanda sekinî û wanr'a got: «E'dilayî wer'a». ³⁷ Ewana ji tirsax bizdîyan û wan t'irê xeyalekîf* dibînin. ³⁸ Lê Ewî wanr'a got: «Hûn çima şaşmayî

mane û dudilî ne? ³⁹ Awa li dest û p'îyêd Min binihêr'in, ku Ez Xwexa me. Û destê xwe bidine Min û bibînin, çimkî goşt û hestûyêd r'uh' t'unene, çawa ku hûn dibînin yêd Min hene». ⁴⁰ Gava ev yek got, dest û p'îyêd Xwe nîşanî wan kirin. ⁴¹ Û hê ji şabûna bawer nedikirin, h'eyr-h'ujmek'ar mabûn, Ewî wanr'a got: «Qet tiştêkî xwarinê li cem we heye?» ⁴² Wana çîfî me'sfîyê pijandî da Wî*. ⁴³ Ewî hilda li ber ç'e'vê wan xwar ⁴⁴ û wanar'a got: «Ev bûn ew gotinêd ku gava Ez t'evî we bûm, Min wer'a gotibûn: «Gerekê her tiştêd ku bona Min Qanûna Mûsa, nivîsarêd p'êxembera û Zebûradaf* nivîsar bûn bihatana sêrî». ⁴⁵ Hingê fe'mê wan vekir, ku nivîsara fe'm bikin. ⁴⁶ Û wanr'a got: «Awa nivîsar e, ku Mesîh gerekê cefa bik'işîne û r'oja sisîya ji mirinê r'abe ⁴⁷ û ji Orşelîmê girtî bi navê Wî t'obeyî û baxşandina guna nav h'emû miletada wê bê dannasînkirinê. ⁴⁸ Û hûn in şe'dêd van h'emû tiştê. ⁴⁹ Û va Ezê sozê Bavê Xwe wer'a bişînim. Orşelîmêda bimînin, h'eta hûn qewatê ji jor bistînin».

Jorhilatina Îsa

(*Marqos 16:19-20; K'arêd Şandîya 1:9-11*)

⁵⁰ Û ew h'eta Beytanyayê birin, destê Xwe bilind kir, dua wan kir. ⁵¹ Û hê dua dikir, ji wan qetîya, berbi e'zmên hate hilatinê. ⁵² Şagirta jî serê xwe ber Wî danî, bi eşq û şa vege'ryane Orşelîmê. ⁵³ Û her gav p'aristgehêda bûn, pesinê Xwedê didan.

*24:42 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û mirt'oxa hingiv».

MIZGÎNÎYA LI GORA YÛH'ENNA

Pêşgotin

Li gora fikira gelek zana, nivîsk'arê vê k'itêbê xilazîya sedsalîya pêşinda eva serhatîya nivîsîye. Nivîsk'ar xwexa navê xwe k'itêbêda nade. Lê tê fe'mkirinê, ku nivîsk'ar yek ji her donzdeh şagirtêdf* Îsaf* bûye, awa gotî Yûh'ennayêf* kur'ê Zebedî. Îsa hingê gazî wî kir, gava ew hê me'sîgir bû (Metta 4:21; Marqos 1:19; Lûqa 5:10). Usa jî tê fe'mkirinê, ku Yûh'enna ew şagirt bû, bona k'îjanî ku aha nivîsar e: «Şagirtê ku Îsa jê h'iz dikir» (Yûh'enna 13:23; 19:26; 20:2; 21:7, 20, 24).

Yûh'enna ser pirsî jîyînaf* h'eta-h'etayê disekine, k'îjanî ku merivf* dikare bistîne. Belê Yûh'enna dinivîse ku meremê vê nivîsarê ev e, wekî xwendevan bawer bike, ku Îsa ye Xilazkirêf* sozdayî, Kur'êf* Xwedê û pê vê bawerîyêf* jîyîna h'eta-h'etayê bistîne (20:31).

«Mizgînyaf* li gora Yûh'enna» hindava her sê Mizgînyêd mayînda (ya Metta, Marqos û Lûqa) tiherekî din berç'e'v dibe. Vê Mizgînyêda xwendevan r'astî çend qewimandina tîn, yêd ku mizgîndarêdf* mayîn nivîsarêd xweda nedane k'ifşê. Mesele: de'wata Qanayêda, xeberdana Îsaye t'evî Nîkodêmo, k'ulfetaf* samerîf*, qencbûna yê Beythastayêda û yê ji zikmakîyêda kor, usa jî saxkirina Lazarê mirî. Mizgîndarêd mayîn Metta, Marqos û Lûqa gelekî li ser kirêd Îsaye Celîlêdaf* disekinin, lê Yûh'enna li ser kirêd Orşelîmêdaf* disekine. Usa jî k'itêbêda çend cara ev gotin hene: «Ez im filan tişt yan bêvan tişt» û gelek ji wan gotina jî bi nîşanêd (k'eremetêd) Îsava girêdayî ne. Mesele, Ew derheqa Xweda aha dibêje: «Ez im nanê jîyînê»

(6:35), «Ez im r'onaya dinyayê» (8:12), «Ez im derê pêz» (10:7), «Ez im şivanê qenc» (10:11), «Ez im r'abûn û jîyîn» (11:25), «Ez im r'ê, r'astî û jîyîn» (14:6) û «Ez im k'ola tirîyêye r'ast» (15:1).

Mizgîndarêd mayîn hînkirina Îsa bi mesela dibêjin, lê Yûh'enna aşkere bona heleqetîya Îsaye t'evî Bavêf* Xwe Xwedê dibêje. Usa jî Îsa navê Xwedêtiyê bona Xwe bi k'ar tîne: «EZ EW IM» (8:24, 28; 13:19) û «EZ HEME» (8:58).

K'itêb belayî ser çend p'ara dibe. Pêşgotina xweda Yûh'enna dinivîse ku Xebera Xwedêye h'eta-h'etayê û Îsa yek in.

P'ara k'itêbêye pêşin ji serê 2-a h'eta 11-a bona gelek k'eremeta dibêje û ew h'emû jî e'yan dikin ku Îsa Mesîhf* e, Ew Xilazkirê sozdayî ye û Kur'ê Xwedê ye. Ev p'ara k'itêbê derheqa wan merivada dibêje, yêd ku bawerîya xwe Îsa anîn bûne peyçûyêd Wî, lê h'erçê mayîn miqabilî Wî sekinîn û nexwestin Wî bawer bikin.

P'ara duda ji serê 13-a h'eta 17-a dibêje, ku Îsa berî girtin û xaçbûnaf* Xwe t'evî şagirta çawa pismam xeber dide, ku wan bişidîne.

P'ara sisîyada jî ji serê 18-a h'eta 21-ê derheqa girtin, xaçbûn, mirin, ji mirin-r'abûnê û jorhilatîna Wîda dibêje.

K'itêba Mizgînyîya Yûh'enna dide k'ifşê ku Îsa «Xebera Xwedê» ye, ku bi bedenî hat nava meda hêwirî. Ew e Xilazkirê dinyayê (4:42), R'onayîya ku h'emû meriva r'onayî dike (1:9), Ew Xwexa nîşana h'izkirina Xwedê ye, hindava h'emû merivêd dinyayêda (3:16). Yûh'enna dîna xwe dide ser dannasînf* û fikira Îsa, bi k'îjana Xwedêtiya Îsa û gelek r'astîyêd din e'yan dibin. Nava dannasînyêd Îsada fikira mêriv diçe ser wan xebera, yêd ku her r'oj têne bik'aranînê, lê Îsa ew çawa nîşanêd sur' nava r'astîya r'uhanîda dane xebatê, ku yek bikaribe fe'm bike. Awa mesele:

nan, av, r'onayî, şivan, pez, baxçe û tiştêd mayîn.

Serecema fikira k'itêbê

Pêşgotin (1:1-18)

Yûh'ennayêf* nixumdarf* û şagirtêd Îsaye pêşin (1:19-51)

Şixulêd Îsaye li dor-berê ç'emê Ûrdunê û nav Celîlê (2:1-12:50)

Îsa xatirê Xwe ji şagirtêd Xwe dixwaze, dil dide li ber wan û bona wan dua dike (13:1-17:26)

Girtin, dîwankirin, xaçkirin û definkirinaf* Îsa (18:1-19:42)

R'abûna Îsaye ji mirinê û xuyabûna Wî (20:1-31)

Paşgotin: Xuyabûneke din Celîlêda (21:1-25)

Pêşgotina Yûh'enna: Destpêbûnêda Xeber hebû

1 Destpêbûnêda Xeber hebû. Xeber t'evî Xwedê bû û Xeber Xwexa Xwedê bû. ²Ew destpêbûnêda t'evî Xwedê bû. ³Her tişt bi Wî e'firîn û bêyî Wî t'u tişt neqewimî, çi ku qewimî.

⁴Kanîya jîyînê Ew bû û jîyîn ji r'onaya meriva^f bû. ⁵R'onayî te'rîstanîyêda şewq dide û te'rîstanîyê Pê nikaribûye.

⁶Merivekî ji aliyê Xwedêda şandî hebû, ku navê wî Yûh'ennaf* bû. ⁷Ew bona şe'detiyê hat, wekî bona R'onayê şe'detiyê bide, ku h'emû pê wî bawer bikin. ⁸Ew xwexa ne ew R'onayî bû, lê ew hat ku şe'detîya R'onayê bide.

⁹R'onaya r'ast Ew e, k'îjan ku tê dinyayê û h'emû meriva r'onayî dike.

¹⁰Ew dinyayêda bû û dinya pê Wî e'firî, lê dinyayê Ew nas nekir. ¹¹Ew hate ser warê Xwe, lê cime'ta Wî Ew qebûl nekir. ¹²Lê ewêd ku Ew qebûl kirin û bawerîyaf* xwe navê Wî anîn, Ewî da, ku heqîya wan hebe bibine zar'êd Xwedê. ¹³Evana ne ji xûnê, ne ji xwestina bedenê û ne ji ji xwestina merivayê bûne, lê ew ji Xwedê bûne.

¹⁴Û Xeber bû xûn û goşt, bi k'eremf* û r'astîyêva t'ijî nav meda konê Xwe danî. Me r'ûmeta Wî dît, ew r'ûmeta Kur'ê Bavêyîf* tayê t'enê. ¹⁵Yûh'enna bona Wî şe'detî da û bi dengê bilind got: «Eva ye, bona K'îjanî min gotibû: «Ewê ku pey min tê Ew ser minr'a ye, çimkî Ew berî min hebû». ¹⁶Me h'emûya ji t'êr-t'ijîya Wî k'erem ser k'eremêda stand*. ¹⁷Çimkî Qanûn bi destê Mûsaf* hate dayînê, k'erem û r'astî bi destê Îsaf* Mesîhf*. ¹⁸T'u kesî t'u car Xwedê nedîtîye, lê Yê Tayê T'enêyî ku xût Xwedê ye[†] û h'emêza Bavêda ye, Ewî Ew da e'yankirinê.

Şe'detîya Yûh'ennayê nixumdarf*

(*Metta 3:1-12; Marqos 1:1-8;
Lûqa 3:15-17*)

¹⁹Ev bû Şe'detîya Yûh'enna: Gava cihûyaf* ji Orşelîmêf* k'ahînf* û lêwîf* şandin, wekî ji Yûh'enna bipirsîn, ku ew k'î ye, Yûh'enna hilda ser xwe, ²⁰înk'arf* nekir û aşkere got: «Ez ne Mesîh me». ²¹Wana jê pirsî: «Lê tu k'î yî? Êlyasf* î?»[‡] Ewî got: «Na». «Ew

***1:16** Aha jî tê fe'mkirinê: «K'erem ji ber k'eremêva stand», awa gotî k'erema Peymanaf* Nûye Îsaf* Mesîhf* cîyê k'erema Peymanaf* Kevine ç'iyayê Sînayêf* girtîye. Hinek jî fe'm dikin, ku ji k'erema Îsa, k'erem e'mirê bawermendada heyê û hê zêde dibe.

[†]**1:18** Nav destnivîsarêd here qencda aha ye: «Yê Bêşîrîkî-Bêheval ku h'emêza Bavêda ye». Nav hinek destnivîsarêd dinda jî aha ye: «Kur'ê Bêşîrîkî-Bêheval ku h'emêza Bavêda ye».

[‡]**1:21** Malaxî 4:5.

p'êxemberêf* sozdayî yî?» Cab da: «Na». ²² Hingê jêr'a gotin: «De bêje, tu k'î yî, wekî em cabekê wanr'a bibin, yêd ku em şandine. Tu bona xwe çi dibêjî?» ²³ Ewî got: «Ez ew deng im ku ber'îyêdaf* dike gazî: «R'îya Xudanf* r'ast bikin!»[†] çawa ku Îşayaf* p'êxember gotîye». ²⁴ Ewêd ku hatibûne şandinê ji fêrisîyaf* bûn. ²⁵ Wana jê pîrsî: «Lê îdî çima dinixumînîf*, heger tu ne Mesîh î, ne Êlyas û ne jî p'êxember?» ²⁶ Yûh'enna li wan vege'and û got: «Ez bi avê dinixumînim, lê Yek nav weda heye, ku hûn Wî nas nakin. ²⁷ Ew e, Yê ku pey min tê, ku ez ne hêja me, wekî benê çarixêd Wî jî vekim». ²⁸ Ev h'emû li wî berî Êrdunê, li Beytanyayê, wî cîyê ku Yûh'enna li wir dinixumand qewimîn.

Berxê Xwedê

²⁹ R'oja dinê Yûh'enna dît ku Îsa berbi wî tê, ewî got: «Va ye! Berxê Xwedê, Yê ku gunêd dinyayê hildide! ³⁰ Ev e bona K'îjanî min gotibû: «Pey minr'a Yekê bê, ku ser minr'a ye, çimkî Ew berî min hebû». ³¹ Min nizanibû Ew k'î ye, lê ez hatime bi avê dinixumînim, wekî Wî Îsraêlêvaf* bidime e'yankirinê».

³² Yûh'enna eva şe'detîya da û got: «Min dît ku R'uh' ji e'zmên mîna kevothekê hat ser Wî danî û ma. ³³ Min nizanibû Ew k'î ye, lê Ewê ku ez şandim, ku bi avê binixumînim, minr'a got: «Tu k'îjanî bibînî ku r'uh' tê ser datîne û dimîne, Ew e ku bi R'uh'êf* Pîroz dinixumîne. ³⁴ Min jî dît û şe'detî da ku Ev e Kur'êf* Xwedê».

Şagirtêdf* pêşiyê

³⁵ R'oja dinê Yûh'enna dîsa t'evî du şagirtêdf* xwe sekinî bû. ³⁶ Dît ku Îsa wirar'a derbaz dibe, got: «Va ye Berxê Xwedê!» ³⁷ Ev yek ku bihîstin, her du şagirt pey Îsa çûn. ³⁸ Îsa li pişt Xweva vege'îya û dît ku wana daye pey Wî tên, wanr'a got: «Hûn çi dixwazin?» Wana jêr'a got: «R'abbî», ku tê fe'mkirinê: «Dersdarf*», «Tu li k'u derê dimînî?» ³⁹ Ewî wanr'a got: «Werin hûnê bibînin». Wana çû û dît ku Ew li k'u dimîne. Îdî sih'et nêzikî çara bû û wê r'ojê ew li cem Wî man.

⁴⁰ Ji wan her duya, yêd ku ji Yûh'enna bihîstin û pey Îsa çûn, yek Endrawisê birê Şimh'ûn-Petrûs bû. ⁴¹ Ewî pêr'a-pêr'a birê xwe Şimh'ûnf* dît û jêr'a got: «Me Mesîhf* dît», ku tê fe'mkirinê: «Yê K'îfşkirî»[‡]. ⁴² Wî ew anî cem Îsa. Îsa li Şimh'ûn nihêr'î û gotê: «Tu, Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna, tê Kîfas bêyî gotinê» (awa gotî «Petrûsf*», ku tê fe'mkirinê: «Qeya»).

Îsa gazî Filîpo û Natanyêl dike

⁴³ R'oja dinê Îsa qîrar kir ku her'e Celîlêf*. Wî Filîpo dît û jêr'a got: «Pey min were!» ⁴⁴ Filîpo ji Beytsaydayê bû, ji bajarê Endrawis û Petrûs. ⁴⁵ Filîpo çû Natanyêl dît û jêr'a got: «Me Ew dît, bona k'îjanî Mûsa Qanûnêda û p'êxembera jî nivîsarêd xweda salixê Wî dabûn, Îsayê Kur'ê Êsivêf* ji Nisretê». ⁴⁶ Natanyêl jê pîrsî: «Qet dibe ku tişteki p'ak ji Nisretê derk'eve?» Filîpo jêr'a got: «Were û bibîne!» ⁴⁷ Gava Îsa dît ku Natanyêl berbi Wî tê, derheqa wîda got: «Va ye Îsraêlîkî heqî-h'elal ku dilê wîda

1:21# Gelek cihûf li hîvîya p'êxemberekî bûn, yekî mîna Mûsa yan jî yekî ji wî qewattir, ku wê bihata wextê hatina Mesîh e'lam bikira (Qanûna Ducarî 18:15, 18; Yûh'enna 6:14; 7:40).

†1:23 Îşaya 40:3.

‡1:41 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «XRÎSTOS». «XRÎSTOS» bi zimanê yûnanî tê fe'mkirinê: «Yê K'îfşkirî», «Yê Bijartîf*» û «Yê R'ûnkirîf*».

mixenetî t'une». ⁴⁸ Natanyêl jê pirsî: «Çawa min nas dikî?» Îsa lê vege'and û gotê: «Hê Fîlîpo gazî te nekiribû, gava ku tu li binê dara hêjîrê r'ûniştî bûyî, Min tu dîtî». ⁴⁹ Natanyêl jê'r'a got: «Dersdar, Tu Kur'ê Xwedê yî! Tu P'adşê Îsraêlê yî!» ⁵⁰ Îsa lê vege'and û gotê: «Tu bona vê yekê bawer dikî, wekî Min ter'a got: «Min tu li binê dara hêjîrê dîtî?» Tê tiştêd ji vê mestir bibînî». ⁵¹ Û jê'r'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, hûnê bibînî e'zman vebûye û milyak'etêdf* Xwedê çawa ji ser Kur'êf* Mêriv hildik'işin, peya dibin*».

De'wata li gundê Qanaya Celîlê

2 Du r'oja şûnda bajarê Qanaya Celîlêda de'watek hebû. Dîya Îsa jî li wê derê bû, ² Îsa û şagirtêd Wî jî bona de'watê hatibûne t'eglîfîkirinê. ³ Gava kêmasî k'ete şeravê, dîya Îsa jê'r'a got: «Şerava wan nema». ⁴ Îsa lê vege'and û gotê: «E'vdê, çi te Min k'etîye? Hê ne wextê Min e». ⁵ Dîya Wî berdestîyar'a got: «Çi ku wer'a bêje, bikin». ⁶ Û şeş k'ûpêd kevirî hebûn, ku li gora e'detêd cihûya bona şûştin-veşûştina wana li wir danîbûn. Ji wana her yekî jî h'eyştê h'eta sed bîst lîtir av hildida. ⁷ Îsa wan'r'a got: «Van k'ûpa t'ijî av kin». Û wana jî lêvar'a dagirt. ⁸ Paşê wanar'a got: «Niha hinekî dagirin, bibin bidine serde'watî». Ewana jî ew bir. ⁹ Gava serde'watî ji wê ava ku bibû şerav te'm kir, wî tê dernexist ku ew ji k'u hat, lê berdestîyêd ku av k'işandibûn zanibûn. Serde'watî gazî ze'vê kir ¹⁰ û jê'r'a got: «Her kes pêşîyê şerava xweye r'ind datîne ser t'exte û paşê gava vexwarî ne, ew ya ner'ind derdixe. Lê te şerava r'ind h'eta niha xwey kirîye».

¹¹ Eva nîşana Îsaye pêşin bû, ku Wî Qanaya Celîlêda kir. Bi vî awayî Ewî

r'ûmeta Xwe da xuyakirinê û şagirtêd Wî bawerîya xwe Wî anîn.

¹² Pey vê yekê'r'a, Îsa t'evî dîya Xwe, birêd Xwe û şagirtêd Xwe çû Kefernahûmê, lê gelek r'oja Ew li wê derê neman.

Îsa p'aristgehêf* paqij dike

(*Metta 21:12-13; Marqos 11:15-17; Lûqa 19:45-46*)

¹³ Cejinaf* cihûyaye Derbazbûnê nêzîk bû, Îsa hevraz çû Orşelîmê.

¹⁴ P'aristgehêdaf* Ewî yêd ku dewar, pez û kevotk difirotin, usa jî yêd p'ereguhêr' r'ûniştî dîtin. ¹⁵ De îjar Wî ji bena qamçîk çêkir, h'emû ji p'aristgehê pez û dewarêd wanva derxistin, p'erêd p'ereguhêr'a r'êtin û t'extêd wan welger'andin. ¹⁶ Kevotkfiroşar'a got: «Vana ji vê derê hildin! Îdî mala Bavê Min nekine bazargeh!» ¹⁷ Hate bîra şagirtêd Wî ku aha hatîye nivîsarê: «Xîreta hindava mala Teda agir Min dixê»†. ¹⁸ Hingê cihûya jê pirsî: «Tê çi nîşanê nîşanî me kî, ku h'ukumê Te heye van tişta bikî?» ¹⁹ Îsa li wan vege'and û got: «Vê p'aristgehê hilşînin, Ezê nava sê r'ojada r'akim». ²⁰ Hingê cihûya jê'r'a got: «Nava çil şeş salada eva p'aristgeha hatîye çêkirinê. Çawa Tê wê nava sê r'ojada r'akî?» ²¹ Lê Îsa derheqa p'aristgeha bedena Xweda xeber dida. ²² Pey'r'a gava Ew ji mirinê r'abû, şagirta ew gotina Wî anî bîra xwe û wana ew nivîsar û gotina Îsa bawer kirin.

Dilêf* her merivî Îsava e'yan e

²³ Awa gava ku Îsa Cejina Derbazbûnêda li Orşelîmê bû, geleka ew nîşanêd ku Wî dikirin dîtin, bawerîya xwe navê Wî anîn. ²⁴ Lê Îsa bawerîya Xwe li wan nedanî, çimkî dilêf* h'emû meriva Wîva e'yan bû.

* 1:51 Destpêbûn 28:12.

† 2:17 Zebûr 69:9.

²⁵ Ne h'ewce bû, ku yekî hindava merivekîda şe'detî bida, çimkî Wî dilê meriva zanibû.

Îsa û Nîkodêmo

3 Ji fêrisîya merivek hebû, navê wî Nîkodêmo, ku serekekî cihûya bû. ² Eva şev hate cem Îsa û jêr'a got: «Mamosta, em zanin ku Tu ji Xwedêda çawa dersdar hatîyî, çimkî ew nîşanêd ku Tu dikî, heger Xwedê ne pêr'a be, t'û kes nikare bike».

³ Îsa lê vege'and û gotê: «Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, heger merivek dîsa nû nebe*, ew nikare P'adşatîyaf* Xwedê bibîne». ⁴ Nîkodêmo jê pirsî: «Meriv ku îdî mezin bûye, ew çawa dikare dîsa nû bibe? Qet dibe ku ew careke din bik'eve zikê dîya xwe û ji dîya xwe dîsa bibe?»

⁵ Îsa lê vege'and û gotê: «Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, h'eta ku meriv ji avê û R'uh' nebe, ew nikare bik'eve P'adşatîya Xwedê. ⁶ Yê ku ji bedenê dibe beden e, yê ku ji R'uh' dibe r'uh' e. ⁷ Tu e'cêbmayî nemîne ku Min ter'a got: Gerekê hûn dîsa nû bibin†. ⁸ Ba‡ li k'u derê dixwaze r'adibe. Tu dengê wî dibihêyî, lê nizanî ew ji k'u tê û k'uda diçe. Her kesê ku ji R'uh'* dibe jî usa ye».

⁹ Nîkodêmo jê pirsî: «Ew çawa dibe?» ¹⁰ Îsa lê vege'and û gotê: «Tu dersdarê Îsraêlê yî û hê van yeka nizanî? ¹¹ Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, tiştê ku em zanin wê dibêjin, tiştê ku me dîtîye şe'detîya wê didin. Lê belê hûn şe'detîya me qebûl nakin. ¹² Heger Ez derheqa tiştêd li vê dinêda wer'a dibêjim hûn bawer nakin, lê wekî derheqa tiştêd li e'zmana bêjim, hûnê çawa bawer bikin? ¹³ Kesek hilnek'îşîyaye e'zmên, pêştîrî Ewî ku ji e'zmên peya bû, Kur'ê

Mêriv. ¹⁴ Çawa ku Mûsa ber'îyêdaf* me'r bilind kir, usa jî gerekê Kur'ê Mêriv bê bilindkirinê, ¹⁵ wekî her kesê ku bawerîya xwe Wî bîne, jîyîna wîye h'eta-h'etayê hebe.

¹⁶ Çimkî Xwedê usa dinya h'iz kir, ku Kur'êf* Xweyî tayê t'enê berva da, wekî her kesê ku bawerîya xwe Wî bîne unda nebe, lê jîyîna wîye h'eta-h'etayê hebe. ¹⁷ Çimkî Xwedê Kur'ê Xwe neşande dinyayê, ku dîwana dinê bike, lê wekî dinya pê Wî xilazf* be. ¹⁸ Yê ku bawerîya xwe Wî bîne, dîwana wî nabe, lê ewê ku bawerayî xwe Wî nayne, îdî dîwana wî bûye jî, çimkî ewî bawerîya xwe navê Kur'ê Xwedêyî tayê t'enê neanî. ¹⁹ Dîwan bi vî awayî dibe: R'onayî hate dinyayê, lê meriva te'rîstanî ji r'onayê zêdetir h'iz kir, çimkî kirêd wan xirabî bûn. ²⁰ Her kesê ku xirabîyê dike, r'onayî ber ç'e'va r'eş e. Ew xwe li r'onayê nagire, wekî kirinêd wî xuya nebin. ²¹ Lê ewê ku r'astîyê dike, ew xwe li r'onayê digire, wekî e'yan be, ku kirêd wî Xwedêda hatine kirinê».

Îsa û Yûh'ennayê nixumdarf*

²² Pey vê yekêr'a Îsa û şagirtêd Wî çûne qeza Cihûstanêf*. Îsa li wê derê t'evî wan dima û dinixumand. ²³ Yûh'enna jî li E'ynona nêzîkî Salîmê dinixumand, çimkî av li wir gelek bû. Meriv dihatine wê derê û dinixumîn. ²⁴ Yûh'enna hê neavîtibûne kelê.

²⁵ Hingê nav şagirtêd Yûh'enna û cihûkîda li ser pîrsa e'detêd şûştin-veşûştinê de'w pêşda hat. ²⁶ Ew şagirt çûne cem Yûh'enna û jêr'a gotin: «Dersdar, Ewî ku li wî berî ç'emê Êrdunê t'evî te bû û te bona Wî şe'detî

*3:3 Aha jî tê fe'mkirinê: «Heger merivek ji jor nebe».

†3:7 Aha jî tê fe'mkirinê: «Gerekê hûn ji jor bibin».

‡3:8 Bi zimanêd yûnanî û îbranîf* xebera «Ba» û «R'uh'» yek in.

da, va Ew Xwexa dinixumîne û h'emû diçine cem Wî».

²⁷ Yûh'enna cab da û got: «Merivek nikare tişteki hilde ser xwe, heger ew ji e'zmên jêr'a nehatibe dayîne. ²⁸ Hûn xwexa şe'dêd min in, ku min gotîye: «Ez ne Mesîh im, lê yê li pêşîya Wî şandî me». ²⁹ Bûk bona k'ê be ze'va ew xwexa ye. Lê çawa destebirakê ze've sekinî bona wî dibihê û bi dengê wî şa dibe, usa jî niha dilê min şabûnêva t'ijî bû. ³⁰ Ew gerekê mezin be, lê ez biçûk bim.

Yê ku ji e'zmana tê

³¹ Ewê ku ji jor hatîye, Ew ser h'emûyar'a ye. Ewê ku ji vê dinê ye, ew yê vê dinê ye û ew ji vê dinê xeber dide. Lê Ewê ku ji e'zmên hatîye, Ew ser h'emûyar'a ye. ³² Wî çi dît û çi bihîst bona wê yekê şe'detîyê dide, lê t'u kes şe'detîya Wî qebûl nake. ³³ Yê ku şe'detîya Wî qebûl dike, ew mak dike ku Xwedê r'ast e. ³⁴ Ewê ku Xwedê şandîye Ew gotinêd Xwedê dibêje, çimkî Xwedê R'uh' bê çap dide Wî. ³⁵ Bav Kur' h'iz dike û her tişt daye destê Wî. ³⁶ Ewê ku bawerîya xwe Kur' tîne, jîyîna wîye h'eta-h'etayê heye. Ewê ku gur'af* Kur' nake, ew jîyîne nabîne, lê zezeba Xwedê li ser wî dimîne».

Ava jîyînaf* h'eta-h'etayê û h'ebandina bi r'uh' û r'astîyê

4 Fêrisîya bihîst ku Îsa ji Yûh'enna zêdetir şagirta dicivîne û bi avê dinixumîne, ² lê r'ast Îsa Xwexa nedinixumand, lê şagirtêd Wî dinixumandin. ³ Hingê Îsa ku vê yekê pê h'esîya, Ewî Cihûstan hişt û dîsa çû Celîlê.

⁴ Usa qewimî ku gerekê Ew Sameryayêr'af* derbaz bibûya. ⁵ Ew hate bajarekî Sameryayê ku navê wî

Sûxar bû. Ew der nêzîkî wî e'rdî bû, ku Aqûb* dabû kur'ê xwe Ûsivf*. ⁶ Bîra Aqûb li wê derê bû. Îsa usa ji r'êwîtîyê westîyayî, li k'êlekaf* bîrê r'ûnişt. Îdî r'oj nîvro bû.

⁷ K'ulfeteke samerîf* hat ku avê bik'îşîne. Îsa wêr'a got: «Avekê bide Min, Ez vexwim». ⁸ Şagirtêd Wî jî çûbûne bajêr, ku xurek bik'ir'in. ⁹ Wê k'ulfetaf* samerî jêr'a got: «Tu cihû yî û ez jî k'ulfeteke samerî me. Tu çawa ji min avê dixwazî?» Çimkî t'u heleqetîya cihûya t'evî samerîya t'unebû*. ¹⁰ Îsa lê vege'and û gotê: «Heger te dayîna Xwedê bizanibûya û bizanibî K'î ye ku ter'a dibêje: «Avekê bide Min Ez vexwim», teyê ji Wî av bixwesta û Ewî wê ava jîyîne bida te». ¹¹ K'ulfetê jêr'a got: «Ez xulam, tişteki Teyî ku Tu pê avê bik'îşînî t'une û bîr jî k'ûr e! De îjar Tê ava jîyîne ji k'u derê bînî?» ¹² Çima Tu ji bavê me Aqûb mestir î, yê ku eva bîra daye me û ji vê ewî, zar'êd wî, pez û dewarêd wî jê vexwarine?» ¹³ Îsa caba wê da û gotê: «Her kesê ku ji vê avê vexwe, ewê dîsa t'î be. ¹⁴ Lê ewê ku ji wê avê vexwe, ya ku Ez bidimê, ewê t'u car t'î nebe. Belê ew ava ku Ezê bidime wî, wê dilê wîda bibe kanîke avê, ku wê bona jîyîna h'eta-h'etayê* bilq bide». ¹⁵ K'ulfetê jêr'a got: «Ez xulam, de bide min wê avê, ku ez îdî t'î nebim û neyêd ji vir avê nek'îşînim».

¹⁶ Îsa lê vege'and û gotê: «Her'e gazî mêrê xwe ke û were vîra». ¹⁷ K'ulfetê caba Wî da û got: «Mêrê min t'une». Îsa jêr'a got: «Te r'ast got: «Mêrê min t'une», ¹⁸ çimkî pênc mêrêd te hebûne û yê ku niha jî tu pêr'a yî ne mêrê te ye. Te ev yeka r'ast got». ¹⁹ K'ulfetê jêr'a got: «Ez xulam, ez dibînim Tu p'êxember î. ²⁰ Kal û bavêd me li serê vî ç'îyayî Xwedê h'ebandine, lê hûn dibêjin çyê Xwedê

4:9 Aha tê fe'mkirinê, ew derdanêdf ku samerîya didane xebatê cihûya ew h'eramf* h'esab dikirin.

h'ebandinê gerekê li Orşelîmê be». ²¹ Îsa jêr'a got: «E'vdê, Min bawer bike, wextê bê, ku hûnê ne li vî ç'iyayî û ne jî li Orşelîmê Bavê bih'ebînin. ²² Hûn samerî Wî dih'ebînin, K'îjanî ku hûn nas nakin, lê em cihû Wî dih'ebînin, K'îjanî em nas dikin, çimkî xilazbûn ji cihûya tê. ²³ Lê belê wextê bê, îdî pêr'a gihîştîye jî, ku yêd r'ast dih'ebînin wê bi R'uh' û R'astîyê Bavê bih'ebînin, çimkî Bav yêd aha dih'ebînin diger'e. ²⁴ Xwedê R'uh' e û yêd ku Wî dih'ebînin jî gerekê bi R'uh' û R'astîyê Wî bih'ebînin». ²⁵ K'ulfetê jêr'a got: «Ez zanim ku Mesîhê* bê», (awa gotî «Yê K'îfşkirî»). «Gava Ew bê, Ewê derheqa her tiştîda mer'a gilî ke». ²⁶ Îsa jêr'a got: «EZ EW IM*, ku t'evî te xeber didim».

²⁷ Ser xebardana wanda şagirtêd Îsa hatin. Ew gelekî e'cêbmayî man, ku Wî t'evî k'ulfetê xeber dida, lê kesî negotê: «Tu çi dixwazî?» yan «bona çi t'evî wê xeber didî?» ²⁸ Hingê k'ulfetê cêr'ê xwe hişt, çû bajêr û cime'têr'a got: ²⁹ «Werin Wî merivî bibînin, Yê ku h'emû tiştêd ku min berê kiribûn minr'a gotin. Gelo Ev e Mesîh?» ³⁰ Ew ji bajêr derk'etin û hatine cem Wî.

³¹ Wî wextîda şagirtêd Wî lava jê dikirin û digotinê: «Dersdar, tişteki bixwe!» ³² Lê Ewî wanr'a got: «Xurekê Minî xwarinê heye, hûn nizanin».

³³ Şagirta ji hevdu pirsî: «Gelo kesekî jêr'a xwarin anîye?»

³⁴ Îsa wanr'a got: «Xwarina Min ew e, ku Ez xwestina Yê ku Ez şandime bikim û şixulêd Wî bînime sêrf*». ³⁵ Çima hûn xwexa nabêjin: «H'eta nandirûnêf* hê çar meh hene? Va ye Ez wer'a dibêjim, ç'e'vêd xwe vekin û dîna xwe bidine zevîya, ew çawa zer bûne, dirûtînêr'a hazir in!» ³⁶ Yê ku didirû heqê xwe distîne û bona jîyîna h'eta-h'etayê ber

t'op dike, wekî yê diçîne û yê didirû bi hevr'a şa bin. ³⁷ Vira ev gotin r'ast e, ku: «Yek diçîne û yekî din didirû». ³⁸ Min hûn şandin ku hûn wê bidirûn, ser k'îjanê hûn nexebitîne, hinekêd din xebitûn û hûn li ser xebata wan r'ûniştin».

Cime'ta samerîyê bawerîya xwe Îsa tînin

³⁹ Gelek samerîyêd ji wî bajarî bawerîya xwe li Wî anîn, bona gotina wê k'ulfetê ku digot: «H'emû tiştêd ku min kiribûn, Ewî minr'a gotin». ⁴⁰ Ê gava samerî hatine cem Wî, lava jê kirin, ku Ew li cem wan bimîne. Ew jî du r'oja li wê derê ma. ⁴¹ Geleka bona wê xebardana Wî bawerîya xwe li Wî anîn ⁴² û wê k'ulfetêr'a gotin: «Em îdî ne ku pê gotina te bawer dikin, lê me xwexa bihîst û em zanin ku ev e r'ast Xilazkirêf* dinyayê».

Îsa kur'ê qulixk'arekî qenc dike

(Metta 8:5-13; Lûqa 7:1-10)

⁴³ Pey van her du r'ojar'a Îsa ji wir r'abû çû Celîlê. ⁴⁴ Îsa xwexa şe'detî dabû, ku r'ûmeta p'êxember cî-misk'enê wîda t'une. ⁴⁵ Gava ku Ew hate Celîlê, celîlîya Ew qebûl kir, çimkî ewana xwexa jî bona Cejina Derbazbûnê çûbûne Orşelîmê û tiştêd ku Wî kiribûn dîtibûn.

⁴⁶ Îsa dîsa çû Qanaya Celîlê, k'îderê av kiribû şerav. Wê derê qulixk'arekî qesirê hebû, ku kur'ê wî li Kefernahûmê nexweş bû. ⁴⁷ Gava ewî bihîst ku Îsa ji Cihûstanê hatîye Celîlê, hate cem Wî û lava jê kir, ku her'e Kefernahûmê kur'ê wîyî bertelef qenc ke. ⁴⁸ Îsa wîr'a got: «H'eta ku hûn nîşan û k'eremeta nebînin, hûn t'u car bawer nakin».

⁴⁹ Qulixk'arê qesirê jêr'a got: «Ez xulam,

* **4:26** Aha jî tê fe'mkirinê: «EZ HEME, ku t'evî te xeber didim». Peymana Kevinda «EZ HEME» navekî Xwedê ye (Derk'etin 3:13-14). Şirovekirina vê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

were em her'in, hela hê kur'ê min nemirîye». ⁵⁰ Îsa lê vege'and û gotê: «Her'e, kur'ê te sax-silamet e». Wî merivî jî ew gotina Îsa bawer kir û çû. ⁵¹ Ew hê negihîştibûyê, xulamêd wî pêşîya wîda hatin û jêr'a gotin: «Kur'ê te sax-silamet e». ⁵² Ewî ji xulamêd xwe pirsî: «K'îjan sih'etêda ew berbi qencbûnê çû?» Wana gote wî: «Duhu pey nîvrora sih'eta yekê t'ayê jê ber'da». ⁵³ Hingê bavê kur'ik tê derxist, ku ew wê sih'etêda bû, gava Îsa jêr'a got: «Kur'ê te sax-silamet e». Bi vî awayî wî û t'emamiya neferêd mala wî bawer kirin. ⁵⁴ Eva nîşana duda bû ku Îsa kir, gava Ew ji Cihûstanê hate Celfîlê.

Nexweşê sî û h'eyşt sala qenc dibe

5 Pey vê yekêr'a cejineke cihûya hat û Îsa hevraz çû Orşelîmê.

² Li Orşelîmê, li ber dergehê Pêz h'ewzek hebû, ku bi îbranîf* jêr'a dibêjin Beytza'ta, pênc hêwangehêd wê hebûn. ³ Wan hêwangehada gelek nexweş p'aldayî bûn: Yêd kor, şilûşe't û k'ût. ⁴ Evana hîvîya lihevketina avê bûn, çimkî car-cara milyak'etekî Xudan dik'ete avê û li hev dixist. Û pey lihevketina avêr'a, k'ê berî h'emûya bik'eta avê, ew ji nexweşîya xwe qenc dibû*. ⁵ Merivek li wê derê hebû, ku nexweşê sî h'eyşt sala bû. ⁶ Îsa gava ew li wir p'aldayî dît û zanibû jî ku ew zûva nexweş e, wîr'a got: «Tu dixwazî qenc bî?» ⁷ Yê nexweş lê vege'and û gotê: «Ez xulam, kesekî min t'une, wekî gava av li hev dik'eve, min bavêje h'ewz. H'eta ez h'izî didime xwe xwe bavêjimê, yekî din berî min xwe davêjê». ⁸ Îsa jêr'a got: «R'abe ber'a xwe hilde û biger'e». ⁹ Pêr'a-pêr'a ew meriv qenc bû, ber'a xwe hilda û ger'îya.

Ew r'oja* şemîyê bû. ¹⁰ Hingê cihûya wî merivê qencbûyîr'a got: «Îro şemî ye! Qanûn îzinê nade ku tu ber'a xwe hildî».

¹¹ Ewî li wan vege'and û got: «K'ê ez qenc kirim Ewî minr'a got: «Ber'a xwe hilde û biger'e». ¹² Wana jê pirsî: «Ew k'î bû ku ter'a got: «Ber'a xwe hilde û biger'e?» ¹³ Lê yê qencbûyî nizanibû Ew k'î bû, çimkî Îsa Xwe nava e'laleta wîda betavekir. ¹⁴ Pey vê yekêr'a Îsa ew p'aristgehêda dît û jêr'a got: «Binihêr'e, tu qenc bûyî! Îdî guna neke, wekî tişteki hê xirab neyê serê tex».

¹⁵ Wî merivî çû cihûyar'a gilî kir, Yê ku ew qenc kirîye Îsa ye. ¹⁶ Bona vê yekê îdî cihû pey Îsa k'etin, çimkî Wî ew yekana r'oja şemîyêda dikirin. ¹⁷ Hingê Îsa li wan vege'and û got: «Bavê Min h'eta niha şixulê Xwe dike, Ez jî dikim». ¹⁸ Bona vê yekê cihûya hê dikir ku Wî bikujin, çimkî Wî ne t'enê r'oja* şemîyê t'er'ibandibû, lê Xwedê kiribû Bavê Xwe û Xwe himberî Xwedê kiribû.

Xwedê h'ukum daye Kur'

¹⁹ Lema Îsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ku Kur' nikare xweserîxwe tişteki bike, ew t'enê wan tiştêd ku dibîne Bav dike, Ew jî dike. Bav çi dike Kur' jî usa dike. ²⁰ Çimkî Bav Kur' h'iz dike û her tiştêd ku Xwexa dike nîşanî Wî dike. Ewê hê tiştêd mezin nîşanî Wî bike û hûnê e'cêbmayî bimînin. ²¹ Çawa ku Bav dikare mirîya sax ke û jîyîne bide wan, usa jî Kur'f* dikare k'îjana Ew dixwaze, jîyîne bide wan. ²² Serda jî Bav dîwana t'u kesî nake, lê h'emû h'ukumê dîwankirinê daye Kur', ²³ wekî h'emû qedirê Kur' bizanibin, çawa qedirê Bavê zanin. Yê ku qedirê Kur' nizane, ew qedirê Bavê ku Ew şandîye jî nizane.

²⁴ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim: Her kesê ku guh bide gotinêd Min û Wî bawer bike, Yê ku Ez şandime, jîyîna wîye h'eta-h'etayê heye. Dîwana wî nayê kirinê, lê ew ji mirinê derbazî

*5:4 Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 4-a t'une.

jÿyînê bûye. ²⁵ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, wext tê û pêr'a gihîştÿye jÿ, ku mirÿyê dengê Kur'ê Xwedê bibihên û ewêd ku bibihên wê bijÿn. ²⁶ Çimkî çawa Bav kanÿya jÿyînê ye, usa jÿ kir wekî Kur' Xwexa kanÿya jÿyînê be. ²⁷ Ewî h'ukumê dîwankirinê jÿ da Wî, çimkî Ew Kur'êf* Mêriv e. ²⁸ Li vê yekê e'cêbmayî nemînin, çimkî wext nêzîk dibe, ku h'emûyêd t'îrbada wê dengê Wî bibihên ²⁹ û derk'evin. Yêd ku qencî kirine wê bona jÿyînê r'abin, yêd ku xirabî kirine bona dîwanê.

³⁰ Ez Xwexa nikarim tişteki bikim. Çawa ku Ez dibihêm, usa jÿ dîwanê dikim. Dîwankirina Min r'ast e, çimkî Ez ne ku li xwestina Xwe diger'im, lê xwestina Yê ku Ez şandime.

Şe'detÿya bona Îsa

³¹ Heger Ez bona Xwe şe'detÿyê bidim, şe'detÿya Min ne r'ast e. ³² Lê yekî din heye ku bona Min şe'detÿyê dide û Ez zanim ew şe'detÿya ku Ew bona Min dide r'ast e. ³³ We meriv şandine cem Yûh'enna û wî şe'detÿya r'astÿyê da. ³⁴ Lê Ez ne h'ewcê şe'detÿya meriva me, Ez t'enê van tišta dibêjim, wekî hûn xilaz bin. ³⁵ Yûh'enna ç'îrak bû ku dişuxulî û r'onayî dida. We xwest ku hinek wext bi r'onaya wî şa bin. ³⁶ Lê ew şe'detÿya bona Min ser şe'detÿya Yûh'ennar'a ye. Çimkî ew şixulêd ku Bavê spartinef* Min, wekî Ez wan bînime sêrî, hema ew şixul in, yêd ku Ez dikim, şe'detÿyê bona Min didin, ku Bavê Ez şandime. ³⁷ Ê Bav ku Ez şandime, Wî Xwexa bona Min şe'detî daye. We t'u car ne dengê Wî bihîstÿye, ne r'ûyê Wî dîtÿye ³⁸ û ne jÿ gotina Wî dilê weda dimîne, çimkî hûn Ewî ku Wî şandÿye bawer nakin. ³⁹ Hûn nivîsarada k'ûr dibin, çimkî hûn dibêjin, jÿyîna weye h'eta-h'etayê wanda ye û hema ew xwexa şe'detÿya Min didin. ⁴⁰ Lê hûn naxwazin bêne cem Min, wekî jÿyîna we hebe.

⁴¹ Ez ne h'ewcê şikirdayîna merivayê me, ⁴² lê Ez we nas dikim û zanim ku dilêf* weda h'izkirina Xwedê t'üne. ⁴³ Ez bi navê Bavê Xwe hatim û hûn Min qebûl nakin. Lê heger yekî din bi navê xwe bê, hûnê wî qebûl kin. ⁴⁴ Hûnê çawa bikaribin Min bawer bikin, heger hûn nav hevda r'ûmeta navê xwe diger'in, lê ew r'ûmeta ku jÿ Xwedêyê bêşirîkî-bêhevale nager'in? ⁴⁵ Nefikirin ku Ezê we li ber Bavê neheq kim. Yek heye, ku we neheq dike, hema ew Mûsa ye ku we gumana xwe danÿye ser wî. ⁴⁶ Heger we Mûsa bawer bikira, weyê Ez jÿ bawer bikirama, çimkî ewî derheqa Mînda nivîsÿye. ⁴⁷ Lê heger hûn nivîsarêd wî bawer nakin, hûnê çawa gotinêd Min bawer bikin?»

Îsa pênc h'ezara t'êr dike

(*Metta 14:13-21; Marqos 6:30-44; Lûqa 9:10-17*)

6 Pey vê yekêr'a Îsa derbazî wî berî gola Celilê bû, ku jêr'a Teberÿya dibêjin. ² E'laleteke giran pey Wî diçû, çimkî wan ew nişanêd k'eremet dîtibûn, yêd ku Wî li ser nexweşa kiribûn. ³ Îsa r'abû serê ç'ÿyê û li wê derê t'evî şagirtêd Xwe r'ûnişt. ⁴ Cejina cihûyaye Derbazbûnê nêzîk bû.

⁵ Gava Îsa li dora Xwe nihêr'î, dît ku e'laleteke giran berbi Wî tê, gote Fîlîpo: «Emê nên ji k'u derê bik'ir'in, wekî ev merivana bixwin?» ⁶ Ewî ev yek got, ku wî bicêr'ibînef*, çimkî Xwexa zanibû ku wê çi bikira. ⁷ Fîlîpo lê vege'and û gotê: «Bahê dusid zîvîf* nan jÿ t'êra van nake, hema wekî her yekîr'a pe'rîk jÿ bik'eve!» ⁸ Ji şagirta yekî, Endrawisê birê Şimh'ûn-Petrûs gote Wî: ⁹ «Vir xortek heye, ku pênc nanêd ceh û du me'sÿyêd wî hene. Lê bona haqas meriva ev çi ye?»

¹⁰ Îsa got: «Meriva li e'rdê bidine r'ûniştandinê». Şînayîya wir gelek bû, ew mêrêd ku r'ûniştin, weke pênc

h'ezara bûn. ¹¹ Hingê Îsa ew nan hildan şikirî da û belayî r'ûniştîya kir. Bi vî awayî jî me'sî bela kirin, çiqas ku xwestin. ¹² Û gava t'êr xwarin, Ewî şagirtêd Xwer'a got: «Wan hûrikêd bermayî bidine hev, wekî tişteq p'ûç' nebe». ¹³ Şagirta jî ji ber ewêd ku pênc nanêd ceh xwaribûn, donzdeh sele ji hûrikêd bermayî t'ijî berev kirin.

¹⁴ Gava wan meriva dît ku Îsa ev nîşan kir, gotin: «R'ast Ev e ew p'êxemberê ku wê bihata dinyayê!» ¹⁵ Hingê Îsa pê h'esîya ku ewê bèn û Wî bi zorê bibin bikine p'adşa, dîsa Ew t'enê hilk'işîya ç'îyê.

Îsa p'îya li ser avêr'a diçe

(*Metta 14:22-27; Marqos 6:45-52*)

¹⁶ Gava r'o çû ava, şagirtêd Wî berjêrî devê golê bûn. ¹⁷ Ew k'etine qeyikekê û r'ê k'etin, wekî derbazî Kefernahûmê, wî berî golê bin. Îdî te'rî k'etibû e'rdê, lê Îsa hê Xwe wanr'a negîhandibû. ¹⁸ Firtonekef* qayîm r'abû, golê da ber pêla. ¹⁹ Gava wan bêr k'işandin qasî pênc-şeş kilomêtira pêşda çûn, wan dît ku Îsa peya ser golêr'a tê nêzikî qeyikê dibe. R'isasê ew girtin, ²⁰ lê Îsa wanr'a got: «Netirsin, Ez im!» ²¹ Hingê wan xwest ku Ew hildana qeyikê. Qeyik pêr'a-pêr'a gihîşte wî alîyê ku wan dixwest biçûnayê.

Meriv li Îsa diger'in

²² R'oja dinê ew e'laeta ku li wî berî golê mabû, zanibû ku li wir alîyê wan t'enê qeyikek hebû, ew jî şagirtêd Wî t'enê k'etibûnê derbaz bibûn, lê Îsa nek'etibû wê qeyikê. ²³ Ji alîyê Teberîyayê hinek qeyikêd din hatin nêzikî wî cîyî bûn, k'îderê pey şikirdayîna Xudanr'a nan xwaribûn. ²⁴ Gava meriva dît ku ne Îsa li wir e û ne jî şagirtêd Wî, hingê ew xwexa jî k'etine

qeyika û çûne Kefernahûmê, wekî li Îsa biger'in.

Îsa ye nanê jîyîna h'eta-h'etayê

²⁵ Gava wan Îsa li wî berî golê dît, jêr'a gotin: «Dersdar, Tu k'engê hatî wê derê?» ²⁶ Îsa li wan vege'and û got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, hûn li Min diger'in, ne ku bona wê yekê, ku we nîşan dîtine, lê bona wê yekê, ku we jî wî nanî xwar û t'êr bûn. ²⁷ Bona xwarina p'ûç' nexebitin, lê bona wê xwarinê bixebitin, ya ku jîyîna h'eta-h'etayêda dimîne, k'îjanê Kur'ê Mêriv wê bide we, çimkî Bav Xwedê mora Xwe li Wî xistîye».

²⁸ Û wan jê pirsî: «Gerekê em çi bikin, wekî wan şixulêd Xwedê bînine sêrî?» ²⁹ Îsa li wan vege'and û got: «Şixulê Xwedê ev e, ku hûn bawerîya xwe Wî bînin, Yê ku Ewî şandîye». ³⁰ Wana ser vê yekê jêr'a got: «Ku usa ye Tê çi nîşanê bikî, wekî em bibînin û Te bawer bikin? Tê çi şixulî bikî?» ³¹ Kal û bavêd me ber'îyêda manaf* xwarin, çawa ku hatîye nivîsarê: «Wî ji e'zmên bona xwarina wan nan da*».

³² Îsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ew ne ku Mûsa bû ku ji e'zmên nan da we, lê Bavê Min bû. Belê Ew Bavê Min e, ku wî nanê r'ast ji e'zmên dide we! ³³ Çimkî ew nanê Xwedê dide ew e, ku ji e'zmên tê xwarê û jîyînê dide dinyayê». ³⁴ Wan lê vege'and û gotinê: «Em xulam, de her gav vî nanî bide me».

³⁵ Îsa wanr'a got: «Ez im nanê jîyînê. Her kesê ku bê cem Min, ew qet bir'çî nabe û her kesê ku bawerîya xwe Min bîne, t'u car t'î nabe. ³⁶ Lê çawa ku Min wer'a got, we Ez dîtîm jî, lê hûn hê bawer nakin. ³⁷ Ew h'emûyêd ku Bav dide Min, wê bêne cem Min û her kesê ku bê cem Min, Ez t'u car berî wî nadim.

* 6:31 Derk'etin 16:4; Zebûr 78:24.

³⁸ Çimkî Ez ji e'zmên hatime xwarê, ne ku xwestina Xwe bikim, lê xwestina Wî, Yê ku Ez şandime. ³⁹ Xwestina Yê ku Ez şandime ev e, wekî Ez ji h'emûyêd ku Wî dane Min t'û kesî unda nekim, lê R'ojaf* Axretêda ji mirinê r'akim. ⁴⁰ Çimkî xwestina Bavê Min ev e, wekî her kesê ku Kur' bibîne û bawerîya xwe Wî bîne, jîyîna Wîye h'eta-h'etayê hebe. Û R'oja Axretêda jî Ezê wî ji mirinê r'akim».

⁴¹ Cihûya hindava Wîda bîna xwe teng kir, çimkî Wî got: «Nanê ku ji e'zmên hate xwarê Ez im». ⁴² Û digotin: «Ne eva Îsayê kur'ê Ûsiv e, ku em dê û bavê Wî nas dikin? Îdî eva çawa dibêje: «Ez ji e'zmên hatime xwarê?»

⁴³ Îsa cab da û wanr'a got: «Nav hevda nekine p'iste-p'ist. ⁴⁴ T'û kes nikare bê cem Min, h'eta Bavê ku Ez şandime, wî berbi Min nek'îşîne. Û R'oja Axretê Ezê wî ji mirinê r'akim. ⁴⁵ Li alîyê nivîsarêd p'êxemberada hatîye nivîsarê: «H'emûyê ji alîyê Xwedêda bêne hînkirinê*». Her kesê ku ji Bav bibihê û hîn be wê bê cem Min. ⁴⁶ Bi vê yekê Ez nabêjim, ku kesekî Bav dîtîye. Ewê ku ji Xwedê ye, t'enê Ewî Bav dîtîye. ⁴⁷ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ewê ku bawer dike jîyîna wîye h'eta-h'etayê heye. ⁴⁸ Ez im nanê jîyînê. ⁴⁹ Kal û bavêd we ber'iyêda mana xwarin û mirin. ⁵⁰ Lê ev e ew nanê ku ji e'zmên hatîye xwarê, wekî her kesê ku jê bixwe nemire. ⁵¹ Ez im nanê jîyînê ku ji e'zmên hatime xwarê. K'î ku ji Vî nanî bixwe, wê h'eta-h'etayê bijî. Ew nanê ku Ezê bona jîyîna dinyayê bidim, ew bedena Min e».

⁵² Li ser vê yekê cihû hevr'a k'etine de'wê û gotin: «Eva çawa dikare bedena Xwe bide me ku em bixwin?» ⁵³ Hingê Îsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a

dibêjim, h'eta ku hûn bedena Kur'ê Mêriv nexwin û xûna Wî venexwin, jîyînê nava weda t'unebe. ⁵⁴ Yê ku bedena Min bixwe û xûna Min vexwe, wê jîyîna wîye h'eta-h'etayê hebe û Ezê wî R'oja Axretê ji mirinê r'akim. ⁵⁵ Çimkî bedena Min xwarina r'ast e û Xûna Min jî vexwarina r'ast e. ⁵⁶ Ewê ku bedena Min dixwe û xûna Min vedixwe, ew nava Mînda dimîne, Ez jî nava wîda. ⁵⁷ Çawa Bav, kanîya jîyînê[†] Ez şandim û bi destê Bavê Ez sax im, bi vî awayî jî yê ku Min bixwe, wê bi destê Min sax bimîne. ⁵⁸ Ev e Ew nanê ku ji e'zmên hatîye xwarê. Ev ne mîna wî manayî ye, ku kal û bavêd we xwarin, lê mirin. Ewê ku Vî nanî bixwe, wê h'eta-h'etayê bijî». ⁵⁹ Îsa ev zêber k'inîştêdaf* gotin, gava Wî Kefernahûmêda hîn dikir.

Zeberêd jîyîna h'eta-h'etayê

⁶⁰ Ji şagirtêd Wî geleka gava ev zêber bihîstin, gotin: «Ev çi zêberne giran in! K'î dikare guhdarîya gotinêd Wî bike?» ⁶¹ Lê Îsava e'yan bû ku şagirt li ser vê yekê nava hevda dikine p'iste-p'ist, wanr'a got: «Ev yek we p'îşkaf* dike? ⁶² Lê hingê hûnê çi bêjin, heger bibînin Kur'ê Mêriv r'adibe wî cîyê ku berê lê bû? ⁶³ R'uh' jîyînê dide, beden berga tiştêkî nagire. Ew zêberêd ku Min wer'a gotin, R'uh' û jîyîn in. ⁶⁴ Lê nava weda hinek hene bawer nakin». Îsa hê serê sêrîda zanibû ku k'î bawer nake û k'î ye ewî ku wê nemamîyaf* Wî bike. ⁶⁵ Û Wî got: «Bona vê yekê Min wer'a got: Kesek nikare bê cem Min h'eta ku ew ji alîyê Bavêda jêr'a nehatibe dayînê».

⁶⁶ Bona vê yekê ji şagirtêd Wî gelek paşda çûn û îdî t'evî Wî nediger'îyan. ⁶⁷ Hingê Îsa ji her donzdeha pîrsî: «Dibe ku hûn jî dixwazin her'in?»

*6:45 Îşaya 54:13.

†6:57 Bi yûnanî zêber bi zêber aha ye: «Bavê sax» ku tê fe'mkirinê, jîyîn ji wî dertê.

⁶⁸ Şimh'ûn-Petrûs lê veger'and û gotê: «Xudan, emê her'ine cem k'ê? Gotinêd jîyîna h'eta-h'etayê cem Te ne. ⁶⁹ Û me bawer kirîye û em zanin ku Tu yî Pîrozê Xwedê». ⁷⁰ Îsa li wan veger'and û got: «Çima Min hûn her donzdeh nebijartin? Lê belê yek ji we cinf* e». ⁷¹ Wî ev yek bona Cihûdayêf* kur'ê Şimh'ûnê Îsxeryotî digot, çimkî r'ast e ew yek ji her donzdeha bû, lê dîsa wê nemamîya Îsa bikira.

Îsa û birêd Xweva

7 Pey vê yekêr'a Îsa Celîlêda diger'îya. Wî nedixwest ku Cihûstanêda biger'îya, çimkî cihû pey k'etibûn ku bikuştana. ² Gava Cejinaf* cihûyaye H'olikçêkirinê nêzîk bû, ³ birêd Wî jêr'a gotin: «Ji vir r'abe her'e Cihûstanê, wekî şagirtêd Te ew kirêd ku Tu dikî bibînin. ⁴ Çimkî merivê ku dixwaze aşkere xwe bide naskirinê, kirinêd xwe venaşêre. Heger Tu xweyê van kira yî, xwe dinyayêva e'yan ke». ⁵ Birêd Wî jî bawerîya xwe jê nedanîn. ⁶ Îsa wanr'a got: «Wextê Min hê nehatîye, lê her t'im wext destê weda ye. ⁷ Dinya nikare bijene we, lê dijene Min, çimkî Ez şe'detîyê didim, ku kirêd wê xirab in. ⁸ Hûn xwexa hevraz her'ine vê cejinê, lê Ez hela hê* nayêmê, çimkî wextê Min hê t'am nehatîye». ⁹ Ew yek wanr'a got û li Celîlê ma.

Îsa t'evî cejinê dibe

¹⁰ Lê çaxê birêd Wî hevraz çûne cejinê, Ew jî r'abû çû wir, ne ku aşkere, lê bi dizîva. ¹¹ Wî çaxî cihû cejinêda lê diger'îyan û digotin: «Ew k'anê ye?» ¹² Nav e'laletêda bona Wî gelek xeberdan diçû. Hineka digot: «Ew merivekî qenc e», hineka jî digot: «Na, Ew cime'tê ji r'ê derdixe». ¹³ Lê ji tirsra

cihûya, kesî newêribû aşkere bona Wî tişteke bigota.

¹⁴ Lê nîvê cejinêda Îsa hevraz çû k'ete p'aristgehê û dest bi hînkirinê kir. ¹⁵ Cihû e'cêbmayî diman û digotin: «Evi nexwendîye, ew çawa haqas nivîsar zane?» ¹⁶ Îsa li wan veger'and û got: «Hînkirina Min ne ji Min e, lê ji Wî ye, Yê ku Ez şandime. ¹⁷ Heger merivek bixwaze e'mirê Wî biqedîne, wê hingê bizanibe ev hînkirina Min gelo ji Xwedê ye, yan Ez xwesorîxwe xeber didim. ¹⁸ Yê ku xwesorîxwe xeber dide, ew li navê xwe diger'e, lê Ewê ku li navê Yê ku Ew şandîye diger'e, Ew yekî r'ast e û li cem Wî qelpî t'une. ¹⁹ Ne Mûsa Qanûn da we? Û ji we t'u kes jî Qanûnê naqedîne. Hûn çima dixwazin Min bikujin?» ²⁰ Cime'tê lê veger'and û gotê: «Tu cinak'etîf* yî! K'î dixwaze Te bikuje?» ²¹ Îsa li wan veger'and û got: «Min k'eremetek kir, hûn h'emû jî e'cêbmayî mane. ²² Mûsa sinetkirin* da we, (ew jî ne ku ji Mûsa hat, lê ji kal û bava) û hûn r'oja şemîyê mêriv sinet dikin. ²³ Heger hûn r'oja şemîyê zar'a sinet dikin wekî Qanûnaf* Mûsa net'er'ibe, îdî çima hûn hêrsa xwe li ser Min r'adikin, wekî Min r'oja şemîyêda merivek serda-pêda qenc kir? ²⁴ Li anegorî dîtina ç'e'vêd xwe dîwanê nekin, lê li anegorî r'astîyê dîwanê bikin».

Şika ser Îsa

²⁵ Hingê hineke ji Orşelîmê gotin: «Eva ne ew e, yê ku dixwestin bikuştana? ²⁶ Û va ye Ew aşkere xeber dide û t'u kes jî jêr'a tişteki nabêje. Dibe ku serwêr pê h'esîyane, ku Eva Mesîh e? ²⁷ Lê r'ast em zanin ku eva ji k'u ye. Lê gava ku Mesîh bê, kesê nizanibe ku ew ji k'u ye».

*7:8 Nav destnivîsarêd qencda «hela hê» t'une.

²⁸ Hingê Îsa p'aristgehêda wextê hînkirinê dengê Xwe bilind kir û got: «Hûn Min nas dikin û zanin ku Ez ji k'u me? Ez xweserîxwe nehatime. Lê Yê ku Ez şandime, Ew ser r'astîyê ye, hûn Wî nas nakin. ²⁹ Ez Wî nas dikim, çimkî Ez ji Wî me û Ewî Ez şandime».

³⁰ Hingê kirin ku Wî bigirin, lê kesekî nikaribû Ew bigirta, çimkî hê wextê Wî nehatibû. ³¹ Lê ji e'laletê geleka bawerîya xwe Wî anî û gotin: «Gava ku Mesîh bê, Ewê ji kirinêd vî zêdetir nîşana bike?»

Bona girtina Îsa nobedar têne şandinê

³² Fêrisîya ew gote-gota derheqa Wîda ji nava cime'tê bihîst û serekêd k'ahîna nobedar şandin, wekî Wî bigirin. ³³ Îsa got: «Ezê hinek wext jî t'evî we bimînim, paşê Ezê her'ime cem Wî, Yê ku Ez şandime. ³⁴ Hûnê li Min biger'in, lê Min nabînin. Cîyê ku Ezê lê bimînim, hûn nikarin bîn». ³⁵ Hingê cihûya hevdur'a gotin: «Ev merivê k'uda her'e, ku emê Wî nebînin? Qey nêta Wî heye her'e cem cime'ta meye ku li nav yûnanadaf* bela bûye û yûnana hîn ke? ³⁶ Ev çi xebardan e ew dike: «Hûnê li Min biger'in û Min nebînin, cîyê ku Ezê lê bimînim, hûnê nikaribin bîn?»

Ç'emêd ava jîyînê

³⁷ R'oja xilazîyê, r'oja cejinêye here e'zîz, Îsa sekinî û bi dengê bilind got: «Heger yek t'î ye, bira bê cem Min û vexwe. ³⁸ Ewê ku bawerîya xwe Min bîne*, çawa ku nivîsar dibêje: «Wê ji nav-dilê wî ç'emêd ava jîyînê bik'işin»†. ³⁹ Îsa ev gotin bona wî R'uh'ê Pîroz got, k'îjan ku bawermendêd Wî wê bîstandana. R'uh'ê Pîroz hê

nehatibû dayînê, çimkî Îsa hê nehatibû r'ûmetkirinê.

Dutîretîya nav e'laletê

⁴⁰ Gava wana ev gotin bihîst, hinekêd ji e'laletê gotin: «R'astî jî eva ew p'êxember e». ⁴¹ Hineka jî got: «Eva Mesîh e», lê hinekêd din jî gotin: «Çima Mesîhê ji Celîlê bê? ⁴² Ne nivîsar dibêje, ku Mesîhê ji zur'eta Dawidf* û ji gundê Dawid wê bê, awa gotî ji Beytleh'mêf*?» ⁴³ Bi vî awayî nav e'laletêda, li ser Wî dutîretî pêşda hat. ⁴⁴ Hinekêd ji wan xwestin Ew bigirtana, lê t'u kesî dest neda Wî.

Nebawerîya serwêrêd cihûya

⁴⁵ Hingê nobedar vege'ryane cem fêrisî û serekêd k'ahîna. Wana ji nobedara pirsî: «We çima Ew neanî?» ⁴⁶ Nobedara li wan vege'rand û gotin: «T'u kesî t'u cara mîna wî merivî xeber nedaye!» ⁴⁷ Hingê fêrisîya li wan vege'rand û gotin: «Îdî ewî hûn jî ji r'ê derxistine? ⁴⁸ T'u ji serwêr û fêrisîya kesekî bawerîya xwe jê anîye, ⁴⁹ pêştirî vê cime'ta me'rim, ku Qanûnê nizane û nifir' lê ye?» ⁵⁰ Nîkodêmo, yê ku berê çûbû cem Îsa û ji fêrisîya bû, wan'a got: ⁵¹ «Gelo Qanûna me dîwana mêriv dike, h'eta ku guhdarîya wî neke û nizanibe ku ew çi dike?» ⁵² Li wî vege'randin û gotin: «Dibe ku tu jî ji Celîlê yî? K'ûr e'nene ke, tê bibînî ku ji Celîlê t'u p'êxember dernak'evin».

Jina gunek'arf* tê baxşandinê

⁵³ Û her kes çû mala xwe, **8** lê Îsa çû ç'îyayêf* Zeyt'ûnê. ² Serê sibehê zû Ew dîsa vege'rya p'aristgehê, t'emamîya cime'tê hate cem Wî. Ew r'ûnişt û destpêkir ew hîn

*7:38 Xilazîya r'êza 37-a û serê r'êza 38-a aha jî tê fe'mkirinê: «Heger yek t'î ye, bira bê cem min û ewê ku Min bawer bike, bira vexwe».

†7:38# Îsaya 58:11; Hezekîyêl 47:1; Zekerîya 14:8.

kirin. ³ Qanûnzanf* û fêrisîya jineke ku zinêk'arîyêda hatibû girtinê anîn û li ber h'emûya dane sekinandinê. ⁴ Wana jêr'a got: «Dersdar, eva jina zinêk'arîyêda hate girtinê. ⁵ Qanûnêda Mûsa t'emî daye me, ku em yêd aha bidine ber kevira. Awa Tu çi dibêjî?» ⁶ Bi vê gotinê Ew dicêr'ibandin, wekî nigê wan cî bigire, Wî neheq derxin. Lê Îsa Xwe qûz kir û bi t'îliya Xwe li ser e'rdê nivîsî. ⁷ Lê gava wan serhev-serhev dipirsîn, Ewî serê Xwe bilind kir û wanr'a got: «Nava weda k'î bêgune ye, bira kevîrê pêşin ew bavêje wê». ⁸ Û dîsa Wî Xwe qûz kir û bi t'îliya Xwe ser e'rdê nivîsî. ⁹ Wana ku ev yek bihîst, ji mezina girtî yek-yek derk'etin. Îsa t'enê ma û k'ulfet jî li wir sekinî mabû. ¹⁰ Îsa serê Xwe bilind kir û wêr'a got: «E'vdê, k'anê ne? Kesekî tu neheq nekirî?» ¹¹ Ewê gote Wî: «T'u kes nema, ez xulam!» Û Îsa gotê: «Ez jî te neheq nakim. Her'e û îdî ji vir şûnda guna neke»*.

R'onaya dinyayê

¹² Îsa dîsa t'evî wan xeber da û got: «Ez im r'onaya dinyayê. Ewê ku pey Min bê, wê t'u car te'rfiyêda neger'e, lê wê r'onaya wîye jîyînê hebe». ¹³ Fêrisîya lê vege'rand û gotinê: «Tu şe'detîyê bona Xwe didî, şe'detîya Te ne r'ast e». ¹⁴ Îsa caba wana da û got: «Heger Ez Xwexa bona Xwe şe'detîyê didim, şe'detîya Min r'ast e, çimkî Ez zanim Ez ji k'u hatime û k'uda diçim. Lê hûn nizanin ku Ez ji k'u têm, yan k'uda diçim. ¹⁵ Hûn li anegorî dîtina ç'e'va dîwanê dikin, lê Ez dîwana t'u kesî nakim. ¹⁶ Lê heger Ez dîwanê bikim jî, dîwankirina Min r'ast e, çimkî Ez ne t'enê me, Ez û Bav em hevr'a ne, yê ku Ez şandime. ¹⁷ Qanûna

weda jî nivîsar e, ku şe'detîya du meriva r'ast e†. ¹⁸ Ez bona Xwe şe'detîyê didim û Bavê ku Ez şandime jî bona Min şe'detîyê dide».

¹⁹ Hingê wan jê pirsî: «K'anê ye Bavê Te?» Îsa li wan vege'rand û got: «Hûn ne Min nas dikin, ne jî Bavê Min. Heger we Ez nas bikirama, weyê Bavê Min jî nas bikira». ²⁰ Îsa ev xeber p'aristgehêda wextê hînkirina Xwe gotin, li wê oda ku dîyarî têda dihate t'opkirinê, lê kesî Ew negirt, çimkî hê wextê Wî nehatibû.

Îsa ne ji vê dinê ye

²¹ Wî dîsa wanr'a got: «Ez diçim, hûnê li Min biger'in û hûnê nav gunêd xweda bimirin. Hûn nikarin bêne wî cîyê ku Ezê her'imê». ²² Ser vê yekê cihûya got: «Dibe ku evê Xwe bikuje ku dibêje: «Hûn nikarin bêne wî cîyê ku Ezê her'imê?»»

²³ Îsa wanr'a got: «Hûn ji jêrê ne, Ez jî jorê me, hûn ji vê dinyayê ne, lê Ez ne ji vê dinyayê me. ²⁴ Bona vê yekê Min wer'a got, ku hûnê nav gunêd xweda bimirin. Heger hûn bawer nekin ku EZ EW IM‡, hûnê nav gunêd xweda bimirin». ²⁵ Hingê jê pirsîn: «Tu k'î yî?» Îsa wanr'a got: «Ez Ew im, Yê ku serê sêrîda wer'a dibêjim. ²⁶ Gelek tişt hene, ku Ez derheqa weda bêjim û dîwana we bikim. Lê Yê ku Ez şandime ser r'astîyê ye û çî ku Min ji Wî bihîstîye, Ez dinyayêr'a wê dibêjim».

²⁷ Wana xebardana Wî fe'm nekir, ku Wî anî ser Bavê. ²⁸ Hingê Îsa wanr'a got: «K'engê hûn Kur'ê Mêriv bilind kin, hûnê hingê bizanibin ku EZ EW IM§ û Min qet t'u tişt xwesarîxwe nekirîye, lê Bavê çawa Ez hîn kirime, Ez usa xeber didim. ²⁹ Û Yê ku Ez şandime t'evî Min e û Wî Ez t'enê nehiştme, çimkî Ez her

*8:11 Nav destnivîsarêd here qencda ji 7:53-a h'eta 8:11-a t'uneye.

†8:17 Qanûna Ducarî 19:15.

‡8:24 Şirovekirinê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

§8:28 Şirovekirinê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

gav kirinêd ku Wî xweş tên, dikim». ³⁰ Gava Îsa aha xeber da, gelek meriva bawerîya xwe Wî anî.

R'astîyê we aza ke

³¹ Hingê Îsa gote wan cihûya, yêd ku bawerîya xwe Wî anî: «Heger hûn ser hînkirina Min bimînin, hûnê r'ast şagirtêd Min bin. ³² Hûnê r'astîyê nas kin û r'astîyê we aza ke». ³³ Wana lê vege'and û gotinê: «Em ji zur'eta Birahîmf* in û t'u car me xulamî kesîr'a nekirîye. Tu çawa dibêji: «Hûnê aza bin?»»

³⁴ Îsa li wan vege'and û got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, her kesê ku guna dike, ew xulamê guna ye. ³⁵ Xulam h'eta-h'etayê malêda namîne, lê kur' h'eta-h'etayê dimîne. ³⁶ Awa heger Kur'ê Xwedê we aza ke, hûnê r'astî aza bin. ³⁷ Ez zanim ku hûn ji zur'eta Birahîm in, lê hûn dikin ku Min bikujin, çimkî weberêd Min dilê weda cî nabin. ³⁸ Min çî ku cem Bavê Xwe dîtîye, Ez wê dibêjim, we jî çî ku cem bavê xwe bihîstine wê yekê dikin».

Zar'êd mîrêcin

³⁹ Wana lê vege'and û gotinê: «Bavê me Birahîm e». Îsa wan'ra got: «Heger hûn zar'êd Birahîm bûna, weyê kirêd Birahîm bikirana. ⁴⁰ Lê niha hûn dikin ku Min bikujin, yekî usa ku r'astî ji Xwedê bihîstîye, wer'a dibêje. Birahîm tiştêkî aha nekir. ⁴¹ Hûn kirêd bavê xwe dikin». Hingê Wî'ra gotin: «Em r'îya zinêk'arîyêda dinê nek'etine! Bavekî me heye, Ew jî Xwedê ye». ⁴² Îsa wan'ra got: «Heger Xwedê Bavê we bûya, weyê Ez h'iz bikirama, çimkî Ez ji cem Xwedê r'abûm hatime vir. Ez ne ku xweserîxwe hatime, lê Ewî Ez şandime. ⁴³ Çima hûn tiştêd ku Ez dibêjim fe'm nakin? Çimkî hûn nikarin gotinêd Min

bibin. ⁴⁴ Hûn bavê xweda ji mîrêcin in û dixwazin xwestinêd bavê xwe bînine sêrî. Ew ji serê sêrîda qet'il bû û wî t'u car xwe r'astîyê negirtîye*, çimkî nava wîda r'astî t'une. Gava ew derewa dike, ew gora binyat'a xwe dike, çimkî ew derewîn e û bavê derewa ye. ⁴⁵ Lê çimkî Ez r'astîyê dibêjim, hûn Min bawer nakin. ⁴⁶ Ji we k'î dikare îzbat ke, ku gunê Min heye? Awa heger r'astîyê dibêjim, çima hûn Min bawer nakin? ⁴⁷ Ewê ku ji Xwedê ye, gotinêd Xwedê dibihê. Bona wê yekê hûn gotinêd Xwedê nabihên, çimkî hûn ne ji Xwedê ne».

Îsa û Birahîm

⁴⁸ Cihûya lê vege'and û gotinê: «Çima em r'ast nabêjin, ku Tu samerî yî û cina dik'evî?» ⁴⁹ Îsa wan'ra got: «Ez cina nak'evim. Ez qedirê Bavê Xwe digirim, lê hûn Min bêhurmet dikin. ⁵⁰ Ez r'ûmeta navê Xwe nager'im, lê yek heye ku lê diger'e û serda dinihêr'e. ⁵¹ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, heger yek gotina Min xwey ke, ew t'u car mirinê nabîne». ⁵² Hingê cihûya jêr'a got: «Îdî em zanin ku Tu cina dik'evî! Birahîm jî mir, p'êxember jî mirin û niha Tu dibêji: «Heger yek gotina Min xwey ke, t'u car namire». ⁵³ Çima Tu ji bavê me Birahîm çêtir î? Ew mir, p'êxember jî mirin. Tu Xwe dewsa k'ê datîni?»

⁵⁴ Îsa cab da: «Heger Ez xwexa r'ûmeta navê Xwe bilind kim, r'ûmeta navê Min ne tiştêk e. Ew, Bavê Min e, Yê ku r'ûmeta navê Min bilind dike, k'îjanîr'a hûn dibêjin: «Xwedêyê me ye». ⁵⁵ Hûn Wî qet nas nakin, lê Ez Wî nas dikim. Heger Ez bêjim, Ez Wî nas nakim, Ezê jî mîna we derew derêm, lê Ez Wî nas dikim û gotina Wî xwey dikim. ⁵⁶ Bavê we Birahîm h'eyra wê r'oja Minda bû,

*8:44 Aha jî tê fe'mkirinê: «Ew t'u car nebû alîyê r'astîyê».

wî dît û şa bû». ⁵⁷ Bona vê yekê cihûya jêr'a got: «Tu hê pêncî salî t'une yî! Te Bira hîm jî dîtîye?» ⁵⁸ Îsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, hê berî Bira hîm EZ HEME*». ⁵⁹ Hingê wan kevir hildan ku bavêjine Wî, lê Îsa Xwe ji wan vedizî û ji p'aristgehê derk'ete derva çû.

Vebûna ç'e'vêd yekî zikmakîyêda kor

9 Gava ku Îsa derbaz dibû, Ewî merivekî ji zikmakîyêda kor dît.

² Şagirtêd Wî jê pirsîn: «Dersdar, gunê k'ê ye ku ev meriva kor ji dîya xwe bûye? Gunê wî ye, yan yê dê û bavê wî ye?» ³ Îsa li wan vege'and û got: «Ne gunê wî ye, ne jî yê dê û bavê wî ye, lê ev yek aha bûye, wekî kirêd Xwedê li ser wî bêne e'yankirinê. ⁴ H'eta ku r'oj heye, gerekê em kirêd Wî bikin, Yê ku Ez şandime. Şev tê, hingê t'u kesê nikaribe tişteki bike. ⁵ H'eta ku Ez dinyayêda me, r'onaya dinyayê me».

⁶ Ewî ev yek ku got, t'ûyî e'rdê kir, ji t'ûkê h'er'î çêkir, ew h'er'î ç'e'vê wî merivî da ⁷ û jêr'a got: «Her'e serç'e'vê xwe h'ewzê Sîlwamêda bişo», (ku ev nav tê fe'mkirin («Şandî»). Ewî jî çû serç'e'vê xwe şûşt û bi ç'e'vêd vebûyî vege'îya.

⁸ Cînarêd Wî û ewêd ku berê ew dîtibûn ku wî p'ars dikir, digotin: «Eva ewî kor nîne, ku r'ûdinişt û p'ars dikir?»

⁹ Hineka digot: «Eva ew e», hineka jî digot: «Na, ne ew e, lê mîna wî ye». Lê wî xwexa digot: «Ez ew im». ¹⁰ Hingê jê pirsîn: «Ku usa ye ç'e'vêd te çawa vebûne?» ¹¹ Ewî li wan vege'and û got: «Ew merivê ku jêr'a dibêjin Îsa, Ewî h'er'î çêkir û li ç'e'vêd min dan û minr'a got: «Her'e h'ewzê Sîlwamê û serç'e'vê xwe bişo». Ez jî çûm, min serç'e'vê xwe şûşt û ç'e'vêd min vebûn». ¹² Wana jê

pirsî: «K'a Ew k'u ye?» Ewî got: «Ez nizanîm».

Fêrisî gilîya ji yê qencbûyî dik'işînin

¹³ Wana ew merivê ku berê kor bû, birine cem fêrisîya. ¹⁴ Ew r'oja ku Îsa h'er'î çêkir û ç'e'vêd wî vekirin, şemî bû. ¹⁵ Fêrisîya jî jê pirsî, k'a çawa ç'e'vêd wî vebûne? Ewî wanr'a got: «H'er'î li ç'e'vêd min da, min serç'e'vê xwe şûşt û niha ez dibînim». ¹⁶ Hingê hineke ji fêrisîya got: «Ev meriva ne ji Xwedê ye, çimkî Ew r'oja şemîyê xwey nake». Lê hineka jî digot: «Merivekî gunek'ar çawa dikare van k'eremeta bike?» Bi wî awayî nav wanda bû dutîretî. ¹⁷ Hingê, dîsa gotine yê ku kor bû: «Tu çi dibêjî bona Ewî ku ç'e'vêd te vekirin?» Ewî jî got: «Ew p'êxember e».

¹⁸ Lê cihûya bawer nedikir ku ew kor bûye û ç'e'vêd wî vebûne, h'eta gazî dê û bavê wî nekirin ¹⁹ û ji dê û bavê wî nepirsîn: «Ev e ew kur'ê weyî ku hûn dibêjin, ji zikmakîyêda kor e? Eva çawa niha dibîne?» ²⁰ Dê û bavê wî li wan vege'andî û gotin: «Em zanin ku eva kur'ê me ye û ji zikmakîyêda kor e. ²¹ Lê niha ew çawa dibîne, em nizanin, yan k'ê ç'e'vêd wî vekirine, em wê jî nizanin. Ew îdî mezin e, ji wî bipirsîn, bira ew caba xwe bide». ²² Dê û bavê wî ji tîrsa cihûya aha gotin, çimkî cihûya pêşda ya xwe kiribûne yek: «Heger k'î bêje Îsa Mesîh e, ewê ji k'iniştê bê derxistinê». ²³ Lema dê û bavê wî gotin: «Ew îdî mezin e, ji wî bipirsîn».

²⁴ Awa cara dunda wana gazî wî merivê ku kor bû kirin û gotinê: «Ber Xwedê r'ast bêje!† Em zanin ku Ew Meriva gunek'ar e». ²⁵ Ewî li wan vege'and û got: «Ez nizanîm Ew gunek'ar e, yan na, lê ez t'enê tişteki zanim ku ez kor bûm

*8:58 Derk'etin 3:13-14.

†9:24 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Şikirîyê bide Xwedê», çawa wî bidine sondê (Yêşû 7:19).

û niha dibînim». ²⁶ Dîsa ji wî pirsîn: «Ewî çi te kir? Ç'e'vêd te çawa vekirin?» ²⁷ Ewî li wan vege'and û got: «Min hêja wer'a got, lê we guhdarî nekir. Çima hûn dixwazin dîsa bibihên? Dibe ku hûn jî dixwazin bibine şagirtêd Wî?» ²⁸ Wana ew bêhurmet kir û gotin: «Tu yî şagirtê Wî, lê em şagirtêd Mûsa ne!» ²⁹ Em zanin ku Xwedê t'evî Mûsa xeber daye, lê bona Vî em nizanin ku Ew ji k'u ye!»

³⁰ Evî merivî li wan vege'and û got: «Hema ev e e'cêba giran, ku hûn nizanin Ew ji k'u ye, lê Wî ç'e'vêd min vekirin. ³¹ Em zanin ku Xwedê dengê gunek'ara nabihê. Lê heger merivek xwedênas e û xwestina Wî dike, Xwedê dengê wî dibihê. ³² Hê berêda t'u cara qet nehatîye bihîstinê, ku yekî ç'e'vêd merivekî zikmakîyêda kor vekiribin. ³³ Heger Eva Meriva ji Xwedêda nîbûya Wî nikaribû t'u tişt bikira». ³⁴ Caba wî dan û gotin: «Tu serda-pêda nav gunada dinê k'etî yî û me hîn dikî?» Û ew ji k'inîştê derxistine der.

Korbûna r'uh'anî

³⁵ Gava Îsa bihîst ku ew derxistine der, ew dît û jêr'a got: «Tu bawerîya xwe Kur'ê Mêriv tîni?» ³⁶ Ewî pirsî û gotê: «Ez xulam, Ew K'î ye, wekî ez bawerîya xwe Wî bînim?» ³⁷ Îsa jêr'a got: «Te Ew dît û Ew e Yê ku niha t'evî te xeber dide». ³⁸ Ewî got: «Xudan, ez bawer dikim!» û ber Wî ta bû. ³⁹ Îsa got: «Ez bona dîwankirinê hatime vê dinyayê, wekî yêd ku nabînin bibînin û yêd ku dibînin kor bin».

⁴⁰ Hineke ji fêrisîya li wir hazir bûn, gava ev yek bihîstin, jêr'a gotin: «Çima em jî kor in?» ⁴¹ Îsa gote wan: «Heger hûn kor bûna, gunêd weyê t'unebûna. Lê niha hûn ku dibêjin: «Em dibînin», didine k'ifşê ku hûn nava gunêd xweda dimînin.

Şivan û pezêd wî

10 Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, lê ewê ku dêrîr'a nak'ave axilê pêz, lê cîkî dinr'a dik'evê, ew diz û qaçax e. ² Lê ewê ku dêrîr'a dik'evê, ew şivanê pêz e. ³ Dergehvan derî li ber vedike, pez dengê wî dibihê û ew bi nava gazî pezêd xwe dike û wan derdixe derva. ⁴ Gava ew pezêd xwe gişkî derdixe, pêşîyê dik'eve û pez jî pey wî diçe, çimkî dengê wî nas dikin. ⁵ Ew t'u car pey yekî xerîb naçin, lê ji wî dir'evin, çimkî dengê yê xerîb nas nakin». ⁶ Îsa ev mesele wanr'a got, lê wan fe'm nekir, ku Ew çi wanr'a dibêje.

Şivanê qenc

⁷ Awa Îsa dîsa wanr'a got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, Ez im derê pêz. ⁸ Ew h'emûyêd ku berî Min hatine diz û qaçax in, lê pêz guhdarîya wan nekirîye. ⁹ Ez im derî. Yê ku bi destê Min bik'ave hindur', wê xilaz be. Ewê bik'ave hindur', derk'eve û ç'êrê bibîne. ¹⁰ Diz t'enê bona dizîyê, kuştinê û qir'kirinê tê. Lê Ez hatime ku jîyîna wan hebe, jîyîna ser jîyînê.

¹¹ Ez im şivanê qenc. Şivanê qenc e'mirê Xwe bona pezê Xwe dide. ¹² Lê yê p'îgarf*, ku ne şivan e û pez jî ne yê wî ye, gava dibîne gur tê, ew pêz dihêle û dir'eve. Gur jî dik'eve nava pêz t'ûr'-t'ûr'î dike. ¹³ P'îgar dir'eve, çimkî ew p'îgar e û li ber pêz nak'ave. ¹⁴ Ez im şivanê qenc. Ez yêd Xwe nas dikim û yêd Min jî Min nas dikin, ¹⁵ çawa ku Bav Min nas dike, Ez jî usa Wî nas dikim û e'mirê Xwe bona pezêd Xwe didim. ¹⁶ Pezêd Mine din jî hene, yêd ku ne vî axlîda ne. Gerekê Ez wana jî bînim û ewê dengê Min bibihên û bibine kerîk ber şivanekî. ¹⁷ Bona vê yekê Bav Min h'iz dike, çimkî Ez e'mirê Xwe didim, wekî Ez wê dîsa bistînim. ¹⁸ T'u kes wî e'mirî ji Min nastîne, lê Ez Xwexa wî

didim. H'ukumê Min heye, Ez wî bidim û h'ukumê Min heye dîsa wî bistînim. Min ev t'emî ji Bavê Xwe standîye».

¹⁹ Bona vê xeberdanê dîsa nava cihûyada bû dutîretî. ²⁰ Ji wan geleka digot: «Eva cinak'etîf* ye û dîn e. Çima hûn guhdarîya Wî dikin?» ²¹ Hinekêd din jî digotin: «Eva xeberdana ne ya cinak'etîya ye. Qet cin dikarin ç'e'vêd kora vekin?»

Nebawerîya cihûya

²² Hingê li Orşelimê Cejinaf* Pîrozkirina P'aristgehê* hat û zivistan bû. ²³ Îsa li p'aristgehê hêwangeha Silêmandaf* digerîya. ²⁴ Cihûya li dora Wî girt û jê pirsîn: «H'eta k'engê Tê me şikêda bihêlî? Heger Tu yî Mesîh, mer'a aşkere bêje!»

²⁵ Îsa li wan vege'and û got: «Min wer'a got, lê we bawer nekir. Ew kirêd ku Ez bi navê Bavê Xwe dikim, ew bona Min şe'detîyê didin, ²⁶ lê hûn bawer nakin, çimkî hûn ne ji pezêd Min in. ²⁷ Pezêd Min dengê Min dibihên, Ez jî wan nas dikim û ew pey Min tên. ²⁸ Ez jîyîna h'eta-h'etayê didime wan û ew t'u car unda nabin û t'u kesê wan ji destê Min dernexe. ²⁹ Ewêd ku Bavê Min dane Min, ser her tiştîr'a ne[†] û t'u kes nikare wan ji destê Bavê Min derxe. ³⁰ Ez û Bav yek in».

³¹ Li wir cihûya dîsa kevir hildan, ku Wî bidine ber kevera. ³² Îsa wan'a got: «Min ji Bavê gelek kirêd qenc nîşanî we kirin. Hûn bona k'îjan kirî Min didine ber kevera?» ³³ Cihûya lê vege'and û gotinê: «Em bona kirêd qenc Te nadine ber kevera, lê çimkî Tu Xwedê bêhurmet dikî! Tu meriv î, lê Xwe dikî Xwedê».

³⁴ Îsa li wan vege'and û got: «Ne Qanûna weda nivîsar e, ku Xwedê got: «Hûn Xwedê ne»[‡]? ³⁵ Heger Ew wan «Xwedê» h'esab dike, k'îjanar'a xebera Xwedê hatîye dayînê (û nabe jî ku ew nivîsar betal be), ³⁶ de îjar hûn Wîr'a çawa dibêjin: «Tu Xwedê bêhurmet dikî, Yê ku Bavê pîrozf* kir[§] û şande dinyayê, çimkî Min got: «Ez Kur'ê Xwedê me».

³⁷ Heger Ez kirêd Bavê Xwe nakim, Min bawer nekin. ³⁸ Lê wekî dikim, heger hûn Min bawer nakin jî, hema wan kirêd ku Ez dikim bawer bikin, wekî hûn bizanibin û fe'm kin, ku Bav nava Minda ye û Ez nava Wîda me». ³⁹ Hingê dîsa xwestin ku Wî bigirin, lê Îsa ji destê wan derk'et.

⁴⁰ Îsa dîsa derbazî wî alîyê ç'emê Êrdunê bû û li wê derê ma, wî çîyê ku Yûh'enna pêşda dinixumand. ⁴¹ Gelek meriv dihatine cem Wî û nav xweda digotin: «Yûh'enna t'u nîşan nekir, lê çî tiştêd ku Yûh'enna derheqa Vî merivîda gotine, h'emû r'ast derk'etin». ⁴² Ê li wê derê geleka bawerîya xwe Wî anî.

Mirina Lazar

11 Merivek hebû navê wî Lazar, ew nexweş k'et. Ew ji Beytanyayê bû, ji wî gundê Meryemêf* û xûşka wê Mert'ayê. ² Eva ew Meryemaf* bû, ya ku r'ûnê bînxweş li Xudan dabû û bi p'or'ê xwe nigêd Wî paqij kiribûn, ew Lazarê birê wê bû nexweş. ³ Awa her du xûşka Îsar'a cab şandin û gotin: «Xudan, va ewî ku Tu jê h'iz dikî nexweş e». ⁴ Îsa gava ev yek bihîst, got: «Êv ne nexweşîya mirinê ye, lê bona r'ûmeta Xwedê ye, wekî bi wê yekê r'ûmeta Kur'ê Xwedê bilind be».

*10:22 Bi gotineke din: «Buhurtî-jibarekirina P'aristgehê».

†10:29 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Bavê Minî ku ew dane Min, ser h'emûyar'a ye».

‡10:34 Zebûr 82:6.

§10:36 Bi gotineke din: «Buhurtî-jibare kir, başqe kir».

⁵ Îsa Mert'a, xûşka wê û Lazarê birê wan h'iz dikirin. ⁶ Lê gava Wî bihîst ku Lazar nexweş e, Ew du r'ojêd din jî li wî cîyî derengî bû. ⁷ Peyr'a Wî şagirtêd Xwer'a got: «Werin em dîsa her'ine Cihûstanê». ⁸ Şagirta jêr'a got: «Dersdar, çendek pêşda cihûya dikir ku Te bidine ber kevira, Tu dîsa diçî wê derê?» ⁹ Îsa li wan veger'and û got: «Ne r'oj donzdeh sih'et e? Heger yek r'ojê biger'e ew nalik'ume, çimkî r'onaya vê dinyayê dibîne. ¹⁰ Lê heger yek şevê biger'e, ew dilik'ume, çimkî t'evî wî r'onayî t'une». ¹¹ Pey vê xeberdanêr'a Ewî wanr'a got: «Pismamê me Lazar xewr'a çûye, lê Ezê her'im ku wî h'işyar kim». ¹² Şagirta jêr'a got: «Xudan, heger ew r'azaye, wê r'abe ser xwe». ¹³ Îsa derheqa mirina wîda digot, lê wan t'irêf* ku Ew bona r'azana wî dibêje. ¹⁴ Hingê Îsa aşkere wanr'a got: «Lazar mir. ¹⁵ Ê Ez şa me ku ne li wira bûm, çimkî eva yeka wê bona k'ara bawerîya we be. Lê dîsa werin em her'ine cem wî». ¹⁶ Hingê T'ûmayê ku digotinê «Heval-cêwî», şagirtêd hevalêd xwer'a got: «Em jî her'in, ku t'evî Wî bimirin».

Îsa ye r'abûna mirîya û jîyîn

¹⁷ Gava Îsa çû, Wî dît ku îdî ew çar r'ojê Lazar bû defin kiribûn. ¹⁸ Beytanya nêzîkî Orşelmê bû, weke sê kilomêtira jê dûr bû. ¹⁹ Gelek cihû hatibûne serxweşîya Mert'a û Meryemê, bona mirina birê wan.

²⁰ Gava Mert'ayê bihîst ku Îsa tê, ew pêşîya Wîda çû, lê Meryem malda ma. ²¹ Mert'ayê gote Îsa: «Xudan, heger Tu vir bûyayî, birê min nedimir. ²² Lê niha jî ez zanim Tu çî ji Xwedê bixwazî, Ewê bide Te». ²³ Îsa gote wê: «Birê teyê ji mirinê r'abe». ²⁴ Mert'ayê lê veger'and: «Ez zanim R'oja Axretê, R'ojaf* R'abûnê ewê r'abe». ²⁵ Îsa gote wê: «Ez im r'abûn û jîyîn! Ewê ku bawerîya xwe Mîn bîne, heger bimire jî wê bijî. ²⁶ Ê ewê

ku dijî û bawerîya xwe Mîn tîne, ew get namire. Tu vê yekê bawer dikî?» ²⁷ Mert'ayê Wîr'a got: «Belê Xudan, ez bawer dikim, ku Tu Mesîh î, Kur'ê Xwedê, Yê ku wê bihata dinyayê».

Îsa digirî

²⁸ Pey vê gotinêr'a, çû gazî xûşka xwe Meryemê kir û dizîva gotê: «Dersdar hatîye û gazî te dike». ²⁹ Gava ku wê bihîst, zû r'abû çû. ³⁰ Îsa hê nek'etibû gund, lê li wî cîyî mabû, k'îderê Mert'a r'astî Wî hatibû. ³¹ Cihûyêd ku malêda t'evî wê bûn û li ber dilê wêda dihatin, gava dîtin ku Meryem zû r'abû derk'ete derva, dane pey wê çûn. Wan t'irê ku ew diçe ser t'irbê bigirî. ³² Gava Meryem gihîşte wî cîyî ku Îsa lê bû, Ew dît, xwe avîte ber nîga û gotê: «Xudan, heger Tu li vê derê bûyayî, birê min nedimir». ³³ Gava ku Îsa ç'e'v girîyê wê û girîyê cihûyêd ku pêr'a hatibûn k'et, k'esera k'ûr hatê û dilê Wî êşîya. ³⁴ Ê jî wan pirsî: «We ew li k'u defin kirîye?» Wîr'a gotin: «Xudan, were û bibîne». ³⁵ Îsa girîya. ³⁶ Hingê cihûya got: «Dîna xwe bidinê, çiqas jê h'iz dikir!» ³⁷ Ji wan hineka jî got: «Evî ku ç'e'vêd yê kor vekirin, nikaribû usa bikira, ku ev meriva jî nemira?»

Îsa Lazarê mirî sax dike

³⁸ Li ser vê yekê Îsa dîsa k'ûr k'eser k'işand û çû ser t'irbê. Ew t'irb şkeftek bû û kevirek ber devê wê bû. ³⁹ Îsa got: «Vî kevirî wêda kin». Xûşka yê mirî, Mert'ayê Wîr'a got: «Xudan, îdî niha bîn k'etîyê, îro çarê wî ye mirîye». ⁴⁰ Îsa gote wê: «Mîn ter'a negot, heger tu bawer bikî, tê r'ûmeta Xwedê bibînî?» ⁴¹ Hingê kevir wêda kirin. Îsa serê Xwe bilind kir û got: «Bavo, Ez ze'f r'azî me ku Te dengê Mîn bihîst. ⁴² Ez zanim ku Tu her gav dengê Mîn dibihêyî, lê Mîn bona xatirê vê cime'ta sekinî got, wekî bawer bikin ku Te Ez şandime».

⁴³ Pey vê gotinêr'a bi dengêkî bilind kire gazî: «Lazar, derk'eve!» ⁴⁴ Yê mirî jî dest û p'îyêd wî bi k'itan k'efenkirîf* û serç'e'vê wî bi destmalekê nixamtî derk'ete derva. Îsa wan'r'a got: «Wî wekin û bihêlin bira her'e».

Şêwira kuştina Îsa

(Metta 26:1-5; Marqos 14:1-2; Lûqa 22:1-2)

⁴⁵ Hingê gelek cihûyêd ku hatibûne cem Meryemê, ev kirina Îsa ku dîtin, bawerîya xwe Wî anîn. ⁴⁶ Lê ji wan hinek jî çûne cem fêrisîya û ev kirina Îsa wan'r'a gotin. ⁴⁷ Û hingê fêrisî û serekêd k'ahîna civînaf* giregira gîhandine hev û gotin: «Emê çi bikin? Eva meriva gelek nîşana dike. ⁴⁸ Heger em Wî aha bihêlin, h'emû wê bawerîya xwe Wî bînin û r'omayî jî wê bên, cîyê meyî pîrozf* wêran kin û k'oka miletê me jî bînin».

⁴⁹ Yekî ji wan, Qeyafayê ku wê salê serek'ahîn bû, wan'r'a got: «Hûn qet tiştêkî fe'm nakin! ⁵⁰ Ne jî digihîjine gîlîya ku mer'a hê dest dide merivek bimire bona cime'tê, ne ku t'emamîya milet unda be». ⁵¹ Ev yeka ewî h'emêdê xwe negot, lê çimkî ew serek'ahînê wê salê bû, p'êxembertîf* kir, ku Îsayê ber miletva bimire. ⁵² Û ne ku t'enê bona milet, lê bona zar'êd Xwedêye belabûyî jî, ku wan bicivîne û bike yek. ⁵³ Awa îdî pey wê r'ojêr'a şêwira kuştina Îsa kirin.

⁵⁴ Bona vê yekê Îsa îdî aşkere nava cihûyada nediger'îya, lê ji wir çû ber'îyê cîkî nêzîkî bajarê ku jêr'a Efrayîm digotin û t'evî şagirtêd Xwe li wê derê ma.

⁵⁵ Cejina cihûyaye Derbazbûnê nêzîk bû, gelek merivêd ji dor-bera berî cejinê

hevraz çûne Orşelîmê, wekî li gora e'det xwe bişon-veşon. ⁵⁶ Hingê ewana li wê derê Îsa diger'îyan û p'aristgehêda disekinîn, ji hevdu dipirsîn: «Hûn çi dibêjin? Ewê e'se neyê vê cejinê?» ⁵⁷ Fêrisî û serekêd k'ahîna jî e'mir derxistibûn, heger kesek bizanibe Ew li k'u derê ye, gerekê guhê wan pê xin, wekî ew Wî bigirin.

Îsa Beytanyayêda tê r'ûnkinêf*

(Metta 26:6-13; Marqos 14:3-9)

12 Şeş r'oj berî Cejina Derbazbûnê, Îsa hate Beytanyayê, wî cîyê ku Lazar lê dima, yê ku Îsa ew ji nav mirîya r'akiribû. ² Li wê derê wana qedirek jêr'a kirin. Mert'ayê xizmet'arî dikir, Lazar jî t'evî Îsa nava wanda li ser sifrê r'ûniştî bû. ³ Hingê Meryemê lîtirekî r'omayî* bi r'ûnê nardêyîf* safî û biha hilda, ser nigêd Îsada kir û pê p'or'ê xwe nigêd Wî ziha kirin. Bîna r'ûnê nardê mal hilda. ⁴ Lê ji şagirtêd Wî yekî, Cihûdayê Îsxeryotî, yê ku wê paşê nemamîya Wî bikira got: ⁵ «Çima ev r'ûnê nardê sêsîd zîvî[†] nehate firotanê, ku li belengaza bihata belakirinê?» ⁶ Ewî ev yek digot, ne ku xema wî belengaz bûn, lê çimkî ew diz bû, k'îsikê p'era cem wî bû û çî ku dik'etê, ewî jê diç'opand.

⁷ Hingê Îsa gote wî: «Ji wê k'ulfetê vege'r'e. Îdî çima vî r'ûnî h'eta r'oja definkirinêf* Min xwey ke? ⁸ Feqîrê her gav t'evî we bin, lê Ezê her gav t'evî we nîbim».

Şêwira kuştina Lazar

⁹ Ji cihûya geleka bihîst ku Îsa li wê derê ye hatin. Ew ne ku t'enê bona Îsa hatin, lê wekî Lazarê ku ji nav mirîya r'akirîye jî bibînin. ¹⁰ Hingê serekêd k'ahîna şêwirîn ku Lazar jî bikujin,

*12:3 «Lîtirekî r'omayî» hingê weke 325 giramê niha bû.

†12:5 «Sêsîd zîv» hingê weke xebata p'alekî t'emamîya salê bû.

‡12:7 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bira vî r'ûnî bona r'oja definkirina Min xwey ke».

¹¹ çimkî r'ûyê wîda gelek cihû diçûn bawerîya xwe Îsa danîn.

Îsa bi r'ûmet dik'eve Orşelîmê

(Metta 21:1-11; Marqos 11:1-11; Lûqa 19:28-40)

¹² R'oja dinê e'laleteke giran ku hatibû cejinê, gava bihîst ku Îsa tê Orşelîmê, ¹³ wana ç'iqlêd xurmê hildan çûne pêşîya Wî û kirine qîr'în:

«Hosannaf*! Bimbarek e Ewê ku bi navê Xudan tê*, P'adşê Îsraêlê!»

¹⁴ Îsa ce'şikek dît û lê sîyar bû, çawa nivîsar e:

¹⁵ «Netirse bajarê Sîyonêf*†.

Va ye P'adşê te tê, li ce'şika k'erê sîyar bûyî»‡.

¹⁶ Şagirtêd Wî pêşîyê eva yeka fe'm nekirin, lê gava Îsa k'ete r'ûmeta Xwe, hingê hate bîra wan, ku ev yek bona Wî hatibû nivîsarê û bona Wî eva yeka kirin. ¹⁷ Ew cime'ta ku hingê t'evî Wî bû, gava Wî Lazar ji mirinê r'akir û e'mir kir ku ji gor'ê derê, şe'detîya wê yekê dida. ¹⁸ Bona vê yekê cime't pêşîya Wîda çû, çimkî wana bihîstibû ku Ewî eva nişana kirîye. ¹⁹ Fêrisîya jî hevr'a got: «Hûn dibînin eva yeka ji qewata me der e. Va t'emamîya dinyayê pey Wî çû!»

Hinek yûnan li Îsa diger'in

²⁰ Nav wanda çend yûnanf* jî hebûn, ku bona h'ebandinê cejinêda hevraz çûbûne Orşelîmê. ²¹ Evana hatine cem Fîlîpoyê ji bajarê Beytsayda Celîlê hîvî jê kirin û gotinê: «Em xulam, em dixwazin Îsa bibînin». ²² Fîlîpo çû eva yeka Endrawis'r'a got, Endrawis û Fîlîpo jî çûn Îsar'a gotin. ²³ Îsa li wan vege'and û got: «Ew sih'eta ku Kur'ê Mêriv wê bê r'ûmetkirinê pê'r'a gihîşt.

²⁴ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, heger h'eba gênim nek'eve e'rdê û nemire, ewê t'enê bimîne, lê heger ew bimire, wê gelek ber bide. ²⁵ Yê ku e'mirê xwe h'iz dike, ewê unda ke, lê ewê ku li vê dinyayê dijene e'mirê xwe, ew wî bona jîyîna h'eta-h'etayê xwey dike. ²⁶ Ewê ku bixwaze Min'r'a xizmetk'arîyê bike, bira pey Min bê. Ez li k'u derê bim, xizmetk'arê Min jî wê li wê derê be. Heger yek Min'r'a xizmetk'arîyê dike, Bav jî wê qedirê wî bigire.

Îsa mirina Xwe e'lam dike

²⁷ Niha agir dilê Min k'etîye. Ez çi bêjim? Bêjim: «Bavo, Min ji vê sih'etê xilaz ke»? Ne Ez bona vê sih'etê hatime? ²⁸ Bavo, navê Xwe bilind ke». Hingê dengê ji e'zmên hat: «Min bilind kir û Ezê dîsa bilind kim!»

²⁹ Ew e'laleta ku li wir sekinîbû dibihîst got: «Gur'înîya e'zmên bû». Hineka jî digot: «Milyak'etekî t'evî Wî xeber da». ³⁰ Îsa cab da û got: «Eva denga bona Min nehat, lê bona we.

³¹ Niha ye wextê dîwana vê dinyayê, niha serwêrê vê dinyayê wê bê avîtinê derva. ³² Gava Ez ji e'rdê berbi jor bême hildanê, Ezê h'emûya berbi Xwe bik'işnim». ³³ Ewî bi vê gotinê dida fe'mkirinê, ku Ewê bi çi cûr'eyî bimire.

³⁴ Hingê e'laletê lê vege'and û gotê: «Me ji Qanûnê bihîstîye ku Mesîhê h'eta-h'etayê bimîne. Îdî Tu çawa dibêji: «Gerekê Kur'ê Mêriv berbi jor bê hildanê»? K'î ye ew «Kur'ê Mêriv?» ³⁵ Îsa wan'r'a got: «Hinek wext jî r'onayî wê t'evî we be. H'eta ku r'onayî t'evî we ye, bimeşin, nebe ku te'rî ser weda bê. Ewê ku te'rîyêda dimeşe, ew nizane k'uda diçe. ³⁶ H'eta ku r'onayî t'evî we

*12:13 Zebûr 118:25-26.

†12:15 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Qîza Sîyonê».

‡12:15# Zekerîya 9:9.

ye, bawerîya xwe r'onayê bînin, wekî hûn bibine zar'êd r'onayê».

Nebawerîya cihûya

Gava Îsa ev yekana gotin çû û Xwe ji ber wan veşart. ³⁷ Ser haqas nîşanar'a ku Wî li ber wan kirin, lê wana dîsa bawerîya xwe li Wî nedanîn. ³⁸ Ev yek aha bû, wekî ew gotina Îşaya p'êxember bê sêrî:

«Xudan, k'ê ew gotina ku me got bawer kir?

Û zenda Xudan k'êva e'yan bû?»*

³⁹ Bona wê yekê wana nikaribû bawer bikirana, çimkî Îşaya aha jî gotîye:

⁴⁰ «Xwedê ç'e'vêd wan kor kirin û ava r'eş anî ser h'işê wan, wekî bi ç'e'va nebînin, bi h'işa fe'm nekin

û veneger'in ku Ez wan qenc kim»†.

⁴¹ Îşaya aha got, çimkî wî r'ûmeta Îsa dît û li ser Wî xeber da. ⁴² Lê belê dîsa jî ji serwêra geleka bawerîya xwe Wî anî. Lê ji tîrsa fêrisîya, li xwe mukur' nedihatîn, ku ji k'inîştê neyêne derxistinê. ⁴³ Li wan hê xweş dihat ku meriv pesinê wan bidin, ne ku Xwedê.

Gotina Îsa h'akimê R'oja Axretê ye

⁴⁴ Hingê Îsa bi dengekî bilind got: «Ewê ku bawerîya xwe Min tîne, ew bawerîya xwe Min nayne, lê Yê ku Ez şandime. ⁴⁵ Û ewê ku Min dibîne, yê ku Ez şandime dibîne. ⁴⁶ Ez çawa r'onayîdar hatime dinyayê, wekî her kesê ku bawerîya xwe Min bîne, te'rîyêda nemîne. ⁴⁷ Heger yek gotina Min bibihê û neqedîne, Ez dîwana wî nakim. Ez nehatime ku dîwana dinyayê bikim, lê wekî dinyayê xilaz kim. ⁴⁸ Ewê ku Min t'exsîrf* dike û gotinêd Min qebûl nake, yek heye ku wê dîwana

wî bike, awa gotî ew gotina ku Min gotîye, ewê R'oja Axretê dîwana wî bike. ⁴⁹ Çimkî Min xweserîxwe negotin, lê Bavê ku Ez şandime, Ewî t'emî daye Min ku Ez çi bêjim û çi xeber dim. ⁵⁰ Û Ez zanim ku t'emîya Wî jîyîna h'eta-h'etayê ye. Awa çi ku Ez dibêjim, çawa Bavê gotîye Min Ez usa dibêjim».

T'emî û gotinêd Îsaye axirîyê

Îsa nigêd şagirta dişo

13 Berî Cejina Derbazbûnê, Îsa zanibû ku sih'eta Wî pêr'a gihîştîye ku ji vê dinyayê derê û her'e cem Bavê. Ewî h'emûyêd Xweye ku vê dinyayêda h'iz kiribûn, h'eta dereca here bilind jî ew h'iz kirin‡. ² Wextê şîvxwarinê, mîrêcin qelpê xirab avîte dilê Cihûdayê kur'e Şimh'ûnê Îsxeryotî, ku nemamîya Îsa bike. ³ Îsa zanibû ku Bavê her tişt daye destê Wî, Ew ji cem Xwedê hatîye û wê dîsa veger'e cem Xwedê. ⁴ Hingê Ew ji ser şîvê r'abû, p'otê Xwe danî alîkî û p'êşgîrek hilda li piştê Xwe girêda. ⁵ Paşê av kire t'eştê û destpêkir nigêd şagirtêd Xwe şûştin û bi p'êşgîra girêdayî zihê kirin. ⁶ Gava dor gihîştê Şimh'ûn-Petrûs, ewî gotê: «Xudan, Tê nigêd min bişoyî?» ⁷ Îsa lê veger'and û gotê: «Ez niha çi dikim tu fe'm nakî, lê paşê tê fe'm bikî». ⁸ Petrûs jêr'a got: «T'u car Tê nigêd min neşoyî!» Îsa lê veger'and û gotê: «Heger Ez nigêd te neşom, p'ara te wê t'evî Min t'unebe». ⁹ Şimh'ûn-Petrûs Wîr'a got: «Xudan, ku usa ye ne t'enê nigêd min, lê dest û serê min jî bişo!» ¹⁰ Îsa gotê: «Ewê ku hatîye şûştinê, pêştirî niga, wekî mayîn ne h'ewce ye dereke din bê şûştinê. Ew xwexa t'emam-pêva paqij e. Hûn paqij

* 12:38 Îşaya 53:1.

† 12:40 Îşaya 6:10.

‡ 13:1 Aha jî tê fe'mkirinê: «Û h'eta xilazîyê jî ew h'iz kirin».

in, lê ne ku h'emû». ¹¹ Çimkî Îsa zanibû k'î wê nemamîya Wî bike, bona wê yekê got: «Hûn h'emû ne paqij in».

¹² Gava nigêd wan şûştin, p'otê Xwe avîte ser Xwe û dîsa li ser sifrê r'ûnişt. Ji wan pirsî: «Gelo hûn zanin ku Min bona we çi kir? ¹³ Hûn Min Dersdar û Xudan h'esab dikin, hûn r'ast dikin, Ez hema usa jî heme. ¹⁴ Awa heger Min bi vê Xudan û Dersdariya Xweva nigêd we şûştin, gerekê hûn jî nigêd hevdu bişon. ¹⁵ Min nexşek nişanî we kir, wekî çawa Min bona we kir, hûn jî usa bikin. ¹⁶ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, xulam ji axayê xwe ne mestir e, ne jî yê ku hatîye şandinê ji yê ku ew şandîye mestir e. ¹⁷ Heger hûn vê yekê zanin, hûnê xwezilî bin heger biqedînin.

Îsa girtina xwe dide e'yankirinê

(Metta 26:20-25;

Marqos 14:17-21; Lûqa 22:21-23)

¹⁸ Ez bona we h'emûya nabêjim, çimkî Ez zanim Min k'îjan bijartine. Lê gerekê nivîsar bê sêrî:

«Yê ku nanê Min xwar p'eh'în avîte Min»*.

¹⁹ Ez nihava, hê berî qewimandinê van tişta wer'a dibêjim, wekî, gava biqewimin hûn bawer bikin, ku EZ EW IM[†]. ²⁰ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ewê ku wî qebûl ke, k'îjanî ku Ez dişînim, ew Min qebûl dike û ewê ku Min qebûl dike, Yê ku Ez şandime qebûl dike».

²¹ Îsa gava eva yeka got, r'uh'da gelekî qilqilî, Wî aşkere şe'detî da û got: «Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, yekî ji we wê nemamîya Min bike».

²² Şagirta şaşmayî li hevdu nihêr'î, gelo ew bona k'ê dibêje. ²³ Yekî ji şagirtêd Wî, yê ku Îsa jê h'iz dikir, xwe avîtibû h'emêza Îsa. ²⁴ Şimh'ûn-Petrûs

wîr'a bi ç'e'va dikir ku bipirse: «K'a Ew bona k'ê dibêje». ²⁵ Ewî jî xwe da ber sîngê Îsa pirsî: «Xudan, ew k'î ye?»

²⁶ Îsa cab da û got: «Ew e, yê ku Ez vî pe'riyê nan xwarinêda kim bidimê». Û pe'riyê nan xwarinêda kir, da Cihûdayê kur'ê Şimh'ûnê Îsxeryotî. ²⁷ Ewî hema çawa pe'rî ji dêt girt, mîrêcin k'ete nava wî. Îsa wîr'a got: «Tê çi bikî zû bike». ²⁸ Lê yêd ku li ser sifrê r'ûniştibûn, t'u kesî fe'm nekir, ku Ewî çima wîr'a aha got. ²⁹ K'îsikê p'era ku cem Cihûda bû, lema hineka t'irê, ku Îsa wîr'a dibêje: «Tiştêd ku cejinêda mer'a lazim in bik'ir'e», yan jî «tiştêkî bide belengaza». ³⁰ Ewî jî gava ew pe'rî hilda, pêr'a-pêr'a derk'ete derva. Îdî şev bû.

T'emîya nû: Ji hevdu h'iz bikin

³¹ Gava ew derk'ete derva, Îsa got: «Niha Kur'ê Mêriv hate r'ûmetkirinê û Xwedê jî bi Wî hate r'ûmetkirinê.

³² Heger Xwedê pê Wî hate r'ûmetkirinê, Xwedê jî wê pê Xwe Wî r'ûmet ke û zûtirê wê Wî r'ûmet ke. ³³ Lawno! Ez gelek wext t'evî we namînim. Hûnê li Min biger'in, lê niha Ez wer'a dibêjim, çawa ku Min cihûyar'a jî got, hûn nikarin bêne wî cîyê ku Ez diçimê.

³⁴ Ez t'emîke nû didime we: Hevdu h'iz bikin. Çawa ku Min hûn h'iz kirin, hûn jî usa hevdu h'iz bikin. ³⁵ Bi vê yekê h'emûyê zanibin hûn şagirtêd Min in, heger hûn hevdu h'iz bikin».

Îsa derheqa înk'arîya Petrûsda dibêje

(Metta 26:31-35; Marqos

14:27-31; Lûqa 22:31-34)

³⁶ Şimh'ûn-Petrûs gote Wî: «Xudan, Tê k'uda her'î?» Îsa lê veger'and û gotê: «Wî cîyê ku Ez diçimê, tu niha nikarî pey Min bêyî, lê paşê tê pey Min bêyî».

³⁷ Petrûs gote Wî: «Xudan, çima ez niha

* 13:18 Zebûr 41:9.

† 13:19 Şirovekirinê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

nikarim pey Te bêm? Ezê e'mirê xwe jî bona Te bidim». ³⁸ Îsa lê vege'and û gotê: «Tê e'mirê xwe bona Min bidî? Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, hê berî bangdana dîk tê sê cara Min înk'ar kî.

R'îya ku dibe berbi Bavê

14 Bira dilê we neqilqile. Bawerîya xwe Xwedê bînin û bawerîya xwe Min jî bînin. ² Mala Bavê Minda gelek cîyêd mayîne hene, Ez niha diçim wer'a cî hazir kim. Heger usa nîbûya, Min wer'a nedigot? ³ Gava Ez her'im û wer'a cî hazir kim, Ezê dîsa bêm û we bibime cem Xwe, wekî Ez li k'u bim, hûn jî li wê derê bin. ⁴ Hûn r'îya wî cîyê ku Ez diçimê zanin».

⁵ T'ûma jêr'a got: «Xudan, em nizanin Tu k'uda diçî, emê çawa r'ê bizanibin?» ⁶ Îsa wîr'a got: «Ez im, r'ê, r'astî û jîyîn. T'enê pê Min yek dikare bê cem Bavê. ⁷ Heger we Ez nas kirime, hûnê Bavê Min jî nas bikin*. Awa ji vir şûnda hûn Wî nas dikin û we Ew dîtîye».

⁸ Fîlîpo jêr'a got: «Xudan, k'a Bavê nîşanî me ke, besî me ye!» ⁹ Îsa jêr'a got: «Fîlîpo! Haqas wext Ez t'evî we me û hê tu Min nas nakî? Yê ku Ez dîtîme, Bav dîtîye. Tu çawa dibêjî: «Bavê nîşanî me ke?» ¹⁰ Tu bawer nakî ku Ez nava Bavêda me û Bav nava Minda ye? Ev xeberêd ku Ez wer'a dibêjim, ne ku xweserixwe dibêjim, lê ew Bavê ku nava Minda dimîne, Ew e ku ya Xwe dike. ¹¹ Min bawer bikin, ku Ez nava Bavêda me û Bav jî nava Minda ye. Lê heger na, hema pê van kirêd Min bawer bikin. ¹² Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ewê ku bawerîya xwe Min bîne, ew kirêd ku Ez dikim, ewê xwexa jî bike. Ê ji van kira mestir jî wê bike, çimkî Ez diçime cem Bavê Xwe. ¹³ Pê navê Min hûn çî

bixwazin, Ezê bikim, wekî Bav pê Kur' bê r'ûmetkirinê. ¹⁴ Heger hûn pê navê Min tişteki bixwazin Ezê bikim.

Îsa soz dide ku R'uh'ê Pîroz bişîne

¹⁵ Heger hûn Min h'iz dikin, hûnê t'emîyêd Min xwey kin. ¹⁶ Ezê jî ji Bavê hîvî kim û Ewê Piştovanekî din bide we, wekî h'eta-h'etayê t'evî we bimîne. ¹⁷ Ew e ew R'uh'ê[†] ku r'astîyê e'lam dike û dinya nikare Wî qebûl ke, çimkî ne Wî dibîne û ne jî Wî nas dike. Lê hûn Wî nas dikin, çimkî Ew t'evî we dimîne û wê nava weda be.

¹⁸ Ez we sêwîf* nahêlim, Ezê dîsa ser weda bêm. ¹⁹ Hinekî şûnda îdî dinyayê Min nebîne, lê hûnê Min bibînin. Çimkî Ez dijîm, hûnê jî bijîn. ²⁰ Wê r'ojê hûnê bizanibin ku Ez nava Bavê Xweda me, hûn nava Minda ne û Ez jî nava weda me.

²¹ Ewê ku t'emîyêd Min qebûl dike û wan xwey dike, ew e yê ku Min h'iz dike. Ê ewê ku Min h'iz dike, ewê ji alîyê Bavê Minda bê h'izkirinê. Ezê jî wî h'iz bikim û Xwe wîva e'yan kim».

²² Cihûdaf*, ne yê Îsxeryotî gote Wî: «Xudan, ewê çawa be, ku Tê Xwe meva e'yan kî, lê dinyayêva na?»

²³ Îsa lê vege'and û gotê: «Her kesê ku Min h'iz bike, wê gotina Min xwey ke, Bavê Minê jî wî h'iz bike û Emê bêne cem wî, t'evî wî bimînin. ²⁴ Ewê ku Min h'iz nake, ew gotinêd Min xwey nake. Evê gotina ku hûn dibihên ne ya Min e, lê ya Bavê Min e, ku Ez şandime. ²⁵ Hela hê ku Ez li cem we me, Min ev yekana wer'a gotin. ²⁶ Lê Piştovan, awa gotî R'uh'ê^{f*} Pîroz, ku Bav wê bi navê Min bişîne, Ewê we hîni h'emû tiştî ke û her tiştêd ku Min wer'a gotine, wê bîne bîra we.

*14:7 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Heger we Ez nas bikirama, weyê Bavê Min jî nas bikira».

†14:17 Aha jî tê fe'mkirinê: «R'uh'ê R'astîyê ku dinya nikare Wî qebûl ke».

²⁷ Ez e'dilayîyê wer'a dihêlim, wê e'dilayîya Xwe didime we. Ez usa nadim çawa ku dinya dide we. Bira dilê we neqilqile û netirsîn! ²⁸ We bihîst ku Min wer'a got: «Ezê her'im, lê dîsa ser weda bêm!» Heger we Ez h'iz bikirama, hûnê şa bibûna ku Ez diçime cem Bavê, çimkî Bav ser Minr'a ye. ²⁹ Û niha ev yekana Min berî qewimandinê wer'a gotin, wekî gava ew yek biqewimin, hûn bawer bikin. ³⁰ Îdî Ezê t'evî we gelekî xeber nedim, çimkî va ye serwêrê vê dinyayê tê. H'ukumê wî qet ser Min t'une, ³¹ lê bira dinya bizanibe wekî Ez Bavê h'iz dikim û Bavê çawa t'emî li Min kirîye Ez usa dikim.

R'abin, em ji vir her'in.

K'ola tirîyêye r'ast

15 Ez im k'ola tirîyêye r'ast, Bavê Min jî r'ezvan e. ² Her ç'iqlê Minva ku ber nade ew dibir'e. Lê ew ç'iqlê ku ber dide ji çirpîya paqij dike, wekî hê gelekî ber bide. ³ Hûn îdî paqij in bi wê gotinê ya ku Min wer'a gotîye. ⁴ Nav Minda bimînin, Ez jî nav weda. Çawa ç'iql xwexa nikare ber bide, heger k'olêva nemîne, usa jî hûn nikarin, heger Minva nemînin.

⁵ Ez im k'ola tirîyê, hûn jî ç'iql in. Ewê ku Minva dimîne û Ez jî wîva dimînim, ewê gelekî ber bide. Çimkî bêyî Min hûn nikarin t'u tiştî bikin. ⁶ Heger yek Minva nemîne, ew mîna ç'iqlekî wêda avîtî ye, ku h'işk dibe. Û t'op dikin davêjine nava êgir dişewitînin. ⁷ Heger hûn nava Minda bimînin û gotinêd Min jî nava weda bimînin, hûn çi dixwazin bixwazin, wê wer'a bê dayîne. ⁸ Bi vê yekê Bavê Minê bê r'ûmetkirinê, gava hûn pê gelek berdayîne bidine k'îfşê, ku hûn bûne şagirtêd Min.

⁹ Bav çawa Min h'iz dike, Ez jî usa we h'iz dikim. H'izkirina Minda bimînin.

¹⁰ Heger hûn t'emîyêd Min xwey kin,

hûnê h'izkirina Minda bimînin, çawa ku Min t'emîyêd Bavê Xwe xwey kirin û h'izkirina Wîda dimînim. ¹¹ Min ev yekana wer'a gotin, wekî şabûna Min nava weda bimîne û şabûna we t'emam be. ¹² Ev e t'emîya Min: Hevdu h'iz bikin, çawa ku Min hûn h'iz kirin. ¹³ T'u h'izkirin ser wê h'izkirinêr'a t'une, ku yek e'mirê xwe ber dostêd xweva bide. ¹⁴ Hûn dostêd Min in, heger hûn wan t'emîyêd ku Ez didime we xwey dikin. ¹⁵ Ji vir şûnda Ez we «xulam» h'esab nakim, çimkî xulam haş pê t'une ku axayê wî çi dike. Min hûn dost h'esab kirin, çimkî her tiştêd ku Min ji Bavê Xwe bihîstin weva dane e'yankirinê. ¹⁶ Ne ku we Ez bijartim, lê Min hûn bijartin û k'îfş kirin, wekî hûn her'in ber bidin û berê we bimîne. Hingê hûn çi ku pê navê Min ji Bavê bixwazin, Ewê bide we. ¹⁷ Ez t'emîya vê yekê didim, ku hûn hevdu h'iz bikin.

Neyartîya dinyayê

¹⁸ Heger dinya bijene we, bizanibin ku berî we jenîyaye Min. ¹⁹ Heger hûn p'ara dinyayê bûna, dinyayê yêd xwe h'iz bikira. Lê Min hûn ji dinyayê bijartine, hûn ne p'ara dinyayê ne, lema dinya dijene we. ²⁰ Wê xebera ku Min wer'a gotîye bînine bîra xwe, ku: «Xulam ne ser axayê xwer'a ye». Heger Ez zêrandime, wê we jî bizêrînin. Heger gotina Min xwey kirine, wê gotina we jî xwey kin. ²¹ Lê van h'emû tišta bona navê Min wê bînine serê we, çimkî Wî nas nakin, Yê ku Ez şandime.

²² Heger Ez nehatama û Min wanr'a xeber neda, gunêd wanê t'unebûna. Lê ew niha nikarin caba gunêd xwe bidin. ²³ Ewê ku dijene Min, ew dijene Bavê Min jî. ²⁴ Heger Min nav wanda nekirana, ew kirêd ku t'u kesî nekirine, gunêd wanê t'unebûna. Lê niha dîtin, hin jenîyane Min, hin jî Bavê Min. ²⁵ Lê

belê ev yek bû, wekî ew gotina ku Qanûna wanda hatîye nivîsarê bê sêrî: «Cîkî badîhewaf* jenîyane Min».

²⁶ Gava ew Piştovan bê, k'îjanî Ezê ji Bavê wer'a bişnim, ew R'uh'ê ku wê r'astîyê wer'a gilî ke, Yê ku ji Bavê dertê, hingê Ewê bona Min şe'detîyê bide. ²⁷ Hûnê jî şe'detîyê bidin, çimkî serê sêrîda hûn t'evî Min bûne.

16 Min ev yekana wer'a gotin, wekî hûn p'îşkf* nebin. ² Ewê we ji k'inîştâ derxine derva. Wextê jî bê, wekî k'î ku we bikuje jî, wê bifikire yançîye ew Xwedêr'a qulix dike. ³ Wê van tiştâ bikin, çimkî wana ne Bav nas kir û ne jî Ez nas kirim. ⁴ Lê belê Min ev yekana wer'a gotin, wekî gava ew wext bê, hûn bînine bîra xwe ku Min ev yekana wer'a gotine.

K'arê R'uh'ê Pîroz

Min serê sêrîda ev tişt wer'a negotin, çimkî Ez t'evî we bûm. ⁵ Lê niha Ez diçime cem Yê ku Ez şandime û ji we t'u kes ji Min napirse: «Tê k'uda her'î?» ⁶ Min ku ev yekana wer'a gotin, lema dilê we k'eserêva t'îjî bûye. ⁷ Lê belê Ez r'astîyê wer'a dibêjim, bona we hê r'ind e ku Ez her'im. Heger Ez neçim, Piştovan wê neyê cem we, lê heger Ez her'im, Ezê Wî bişnime cem we. ⁸ Gava Ew bê, Ewê gunêd merivêd dinê bide r'ûyê wan, heqî-neheqîyê li ber wan veke û dîwana Xwedê wanva e'yan ke. ⁹ Bona guna wê e'yan ke, çimkî ewana bawerîya xwe Min naynin. ¹⁰ Bona heqî-neheqîyê wê e'yan ke, çimkî Ez diçime cem Bavê Xwe û îdî hûnê Min nebînin. ¹¹ Bona dîwana Xwedê wê e'yan ke, çimkî dîwana serwêrê wê dinyayê bûye.

¹² Hê gelek tişt hene ku Ez wer'a bêjim, lê niha hûn nikarin wan bibin. ¹³ Lê gava ew R'uh'ê R'astîyê bê, Ewê

we berbi t'emamîya r'astîyê bibe. Çimkî Ewê ne ku xwesarîxwe xeber de, lê çî ku bibihê, Ewê wê yekê bêje û tiştêd ku hê neqewimîne wê wer'a gilî ke. ¹⁴ Ewê r'ûmeta navê Min bilind ke, çimkî Ewê ji Min bistîne û wer'a gilî ke. ¹⁵ Her tiştêd Bavê ku hene ew yêd Min in. Lema Min got, ku R'uh'ê ji Min bistîne û wer'a gilî ke.

Berxwek'etin û şabûn

¹⁶ Hinekî şûnda hûnê Min nebînin û dîsa hinekî şûnda hûnê Min bibînin». ¹⁷ Hingê şagirtêd Wî hineka hevdur'a gotin: «Eva çî gotin e ku Ew mer'a dibêje? «Hinekî şûnda hûnê Min nebînin» û dîsa «hinekî şûnda hûnê Min bibînin». Dibêje jî: «Çimkî Ez diçime cem Bavê Xwe?» ¹⁸ Û wana digot: «Ev dhinek wext ku dibêje, ew çî ye? Em fe'm nakin ku Ew çî dixwaze bêje».

¹⁹ Îsa zanibû ku ew dixwazin jê bipirsin, hingê wanr'a got: «Hûn bona vê gotina Min ji hev dipirsin, ku Min got: «Hinekî şûnda hûnê Min nebînin» û dîsa «hinekî şûnda hûnê Min bibînin»? ²⁰ Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, hûnê şîn û girî bin, lê dinyayê şa be, hûnê ber xwe k'evin, lê berxwek'etina weyê bibe şabûn. ²¹ Gava jinek dik'eve ber zar'ê, cefê dik'îşîne, çimkî sih'eta wê pêr'a gihîştîye. Lê gava zar' jêr'a dibe, îdî cefa nayê bîrê ji dest wê şabûnê, ku merîk hate dinê. ²² R'ast e hûn jî niha ber xwe dik'evin, lê Ezê we dîsa bibînin û dilê weyê bi eşq û şabûnêva t'îjî be û t'u kesê wê şabûnê ji we nestîne. ²³ Ewê r'ojê hûnê ji Min t'u tiştî nepirsin. Ez r'ast bê xêlif wer'a dibêjim, ku hûn pê navê Min çî ji Bavê bixwazin, Ewê bide we. ²⁴ H'eta niha we pê navê Min t'u tişt nexwestîye. Bixwazin, hûnê bistînin, usa wekî şabûna we t'emam be.

* 15:25 Zebûr 35:19; 69:4.

Min dinya bindest kir

²⁵ Min ev yekana wer'a bi mesela gotin. Wextê bê Ezê îdî bi mesela wer'a xeber nedim, lê aşkere derheqa Bavêda wer'a bêjim. ²⁶ Wê r'ojê hûnê pê navê Min bixwazin. Ez wer'a nabêjim ku Ezê bona we hîvî ji Bavê bikim. ²⁷ Bav Xwexa we h'iz dike, çimkî we Ez h'iz kirime û bawer kirîye ku Ez ji cem Xwedê hatime. ²⁸ Ez ji Bavê qetîyam û hatime dinyayê. Dîsa Ez dinyayê dihêlim û diçime cem Bavê».

²⁹ Şagirtêd Wî gotinê: «Va ye Tu niha aşkere xeber didî, ne ku pê mesela. ³⁰ Niha em fe'm dikin, ku Tu her tiştî zanî û ne h'ewce ye ku ji Te bipirsîn, Tu pêşda cabê didî. Bona vê yekê em bawer dikin, ku Tu ji cem Xwedê hatîyî».

³¹ Îsa wanr'a got: «Niha hûn bawer dikin? ³² Va wextê bê û hatîye jî, ku hûnê bela-belayî bin, her kesê her'e cîyê xwe û Min t'enê bihêle. Lê Ez ne t'enê me, çimkî Bav t'evî Min e. ³³ Min ev yekana wer'a gotin, wekî pê Min hûn xweyê e'dilayîyê bin. Hûnê dinyayêda tengasîyêf* bibînin, lê mêrxas bin! Min dinya kire bindestê Xwe».

Îsa bona bawermenda dua dike

17 Çaxê Îsa ev yekana gotin, berê Xwe e'zmênda kir û got: «Bavo, wext pêr'a gihîştîye. Kur'ê Xwe r'ûmet ke, wekî Kur' jî Te r'ûmet ke. ² Te h'ukumê li ser t'emamîya merivayê da Wî, wekî jîyîna h'eta-h'etayê bide h'emûyêd ku Te dane Wî. ³ Ev e jîyîna h'eta-h'etayê, wekî ew Te nas kin, çawa Xwedêyê r'astî bêşirîkî-bêheval û usa jî Îsa Mesîhê ku Te şandîye. ⁴ Min Tu li ser r'ûyê e'rdê r'ûmet kirî, ew şixulê Te dabû Min ku Ez bikim Min anî sêrî. ⁵ Bavo, bi wê r'ûmeta Mine ku hê berî

e'firandîna dinyayê li cem Te hebû niha Min r'ûmet ke li ber Xwe.

⁶ Min Tu wan merivava e'yan kirî, yêd ku Te ji dinyayê dane Min. Ew yêd Te bûn, Te ew dane Min û wana gotina Te xwey kir. ⁷ Niha ew îdî zanin her tiştêd ku Te dane Min ew ji Te ne. ⁸ Ew xeberêd ku Te dane Min, Min jî dane wan û wana ew qebûl kir, ewê r'astîyê pê h'esîyan, ku Ez ji Te hatime û bawer kirin ku Te Ez şandime.

⁹ Ez bona wan hîvî dikim. Ne ku bona dinyayê hîvî dikim, lê bona yêd ku Te dane Min, çimkî ew yêd Te ne. ¹⁰ Çi ku yêd Min in, ew yêd Te ne, çi ku yêd Te ne, ew yêd Min in. Ê Ez bi wan r'ûmetkirî me. ¹¹ Niha Ez tême cem Te, Ez îdî ne dinyayêda me, lê ewana dinyayêda ne. Ya Bavê Pîroz! Pê wî navê Xweyî ku Te daye Min van xwey ke*, wekî bibin yek, çawa Ez û Tu yek in. ¹² Gava Ez t'evî wan bûm, Min ew pê navê Te xwey dikirin, pê wî navê ku Te daye Min, Min xweyîti li wan kir. Ji wana t'u kes unda nebû, pêştirî yê mirinêr'a dayî, wekî nivîsar bê sêrî. ¹³ Lê niha Ez tême cem Te û van yeka dinyayêda dibêjim, wekî şabûna Min dilê wanda t'emam be.

¹⁴ Min xebera Te gîhande wan û dinya jenîya wan, çimkî ew ne ji dinyayê ne, çawa ku Ez ne ji dinyayê me. ¹⁵ Ez hîvî nakim ku Tu wana ji dinyayê hildî, lê wekî Tu wan ji yê Xirab xwey kî. ¹⁶ Ew ne ji dinyayê ne, çawa ku Ez ne ji dinyayê me. ¹⁷ Wan bi r'astîya Xwe buhurtî-jibare ke. Xebera Te r'astî ye. ¹⁸ Çawa ku Te Ez şandime dinyayê, Min jî ew şandine dinyayê. ¹⁹ Bona wan Ez Xwe buhurtî-jibare dikim, wekî ew jî bi r'astîyê buhurtî-jibare bin.

²⁰ Ez ne t'enê bona wan hîvî dikim, lê bona wan jî, yêd ku bi gotina wan

*17:11 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Pê navê Xwe van xwey ke, yêd ku Te dane Min».

wê bawerîya xwe Min bînin, ²¹ wekî h'emû jî bibine yek. Bavo, çawa Tu nava Minda yî û Ez nava Teda me, usa jî bira ew nava Meda bin*, bi vî awayî dinyayê bawer bike, ku Te Ez şandime. ²² Ew r'ûmeta ku Te da Min, Min da wan, wekî ew bibin yek, çawa Ez û Tu yek in: ²³ Ez nava wanda, Tu jî nava Minda, wekî ew t'ifaqêdaf* lap gihîştî bin û دنیا bizanibe ku Te Ez şandim û usa wan h'iz dikî, çawa Min h'iz dikî.

²⁴ Ya Bavo, Ez dixwazim wekî yêd ku Te dane Min, Ez li k'u bim, ew jî t'evî Min bin, wekî ew r'ûmeta ku Te daye Min bibînin, çimkî hê berf e'firandina dinyayê Te Ez h'iz kirime. ²⁵ Ya Bavê r'ast! Dinya Te nas nake, lê Ez Te nas dikim û evana jî zanin wekî Te Ez şandime. ²⁶ Min Tu wanva dayî e'yankirinê û Ezê hê bidime e'yankirinê, wekî ew h'izkirina ku Te Ez pê h'iz kirime nava wanda be û Ez jî nava wanda bim».

Girtin, xaçkirin* û r'abûna Îsa

Girtina Îsa

(*Metta 26:47-56; Marqos 14:43-50; Lûqa 22:47-53*)

18 Pey vê xeberdanêr'a Îsa t'evî şagirtêd Xwe derbazî wî alîyê newala Qidronê bû. Li wê derê baxçek hebû, Îsa şagirtêd Xweva k'etinê. ² Cihûda jî yê ku wê nemamîya Wî bikira ew cî zanibû, çimkî Îsa û şagirtêd Xweva gelek cara li wê derê dicivyan. ³ Awa Cihûda k'omeke eskera û nobedara xwer'a ji alîyê fêrisî û serekêd k'ahînadada hildabû, bi fenera, agir û ç'eka hate wî cîyî. ⁴ Îsa her tişt zanibû

ku wê çî bê serê Wî, pêşda çû û wanr'a got: «Hûn li k'ê diger'in?» ⁵ Wana lê vege'and û gotinê: «Li Îsayê Nisretê!» Îsa gote wan: «EZ IM».

Cihûdayê ku nemamîya Wî kiribû jî t'evî wan bû. ⁶ Gava got ku: «EZ IM†!» ser piştê çûn û k'etine e'rdê. ⁷ Hingê Îsa dîsa ji wan pirsî: «Hûn li k'ê diger'in?» Wan got: «Îsayê Nisretê».

⁸ Îsa li wan vege'and û got: «Min wer'a got, ku Ez im. Awa heger hûn li Min diger'in, bihêlin bira evana her'in». ⁹ Ev yek bû wekî ew xebera wîye ku berê gotibû r'ast derê: «Ewêd ku Te dane Min, Min ji wan t'u kes unda nekir»‡.

¹⁰ Hingê Şimh'ûn-Petrûs ew şûrê ku pêr'a bû k'işand û avîte xulamê serekk'ahîn û guhê wîyî r'astê pekand. Navê wî xulamî Malxo bû. ¹¹ Îsa Petrûsr'a got: «Şûr têke qavêf*! Ezê çawa wê k'asa ku Bavê daye Min venexwim?»

Îsa ber serekk'ahîn

(*Metta 26:57-58; Marqos 14:53-54; Lûqa 22:54*)

¹² Pey vê yekêr'a k'oma eskera û serdarê wan û nobedarêd cihûya Îsa girtin û girêdan. ¹³ Pêşiyê Ew birine cem Henanê xezûrê Qeyafa. Qeyafa serekk'ahînê wê salê bû. ¹⁴ Eva ew Qeyafa bû, yê ku cihû şîret kiribûn û gotibû: «Hê r'ind e, bira yek bona cime'tê bimore».

Petrûs Îsa înk'ar dike

(*Metta 26:69-70; Marqos 14:66-68; Lûqa 22:55-57*)

¹⁵ Şimh'ûn-Petrûs û şagirtekî din pey Îsa diçûn. Ew şagirt ku nasê serekk'ahîn

*17:21 Nav hinek destnivîsarada dewsa «usa jî bira ew nava Meda bin» aha ye: «usa jî bira ew t'evî Me bibine yek».

†18:6 Şirovekirinê bin r'êza Yûh'enna 8:58-da bixûnin.

‡18:9 Yûh'enna 6:39.

bû, t'evî Îsa k'ete h'ewşa serekk'ahîn,
¹⁶ lê Petrûs derva li ber dêrî sekinî. Paşê
 ew şagirtê nasê serekk'ahîn derk'et û
 t'evî dergehvanê xeber da, Petrûs bire
 hindur'. ¹⁷ Hingê wê carîya dergehvan ji
 Petrûs pirsî: «Dibe ku tu jî ji şagirtêd Vî
 merivî yî?» Petrûs gotê: «Na, ez nînim».

¹⁸ Wî çaxî, hewa ku sar bû, xulam û
 nobedara pê k'omirê agir vêxistibûn,
 sekinîbûn û xwe germ dikirin. Petrûs jî
 li cem wan sekinîbû, xwe germ dikir.

Pirsa serekk'ahîn

(Metta 26:59-66;

Marqos 14:55-64; Lûqa 22:66-71)

¹⁹ Hingê serekk'ahîn ji Îsa derheqa
 şagirtêd Wî û hînkirina Wîda pirsî. ²⁰ Îsa
 cab da û got: «Min dinyayêr'a aşkere
 xeber daye, her gav k'inîştada usa jî
 p'aristgehêda, k'îderê ku h'emû cihû
 dicivîyan hîn dikirin. Min t'u tişt dizîva
 negotîye. ²¹ Tu çima ji Min dipirsî? Ji
 yêd ku bihîstine bipirse, k'a Min wan'r'a
 çî gotîye. Ew zanin Min çî gotîye».

²² Gava Îsa ev yek got, nobedarekî
 li wir sekinî şemaqek li Wî xist û got:
 «Tu çawa caba serekk'ahîn didî?» ²³ Îsa
 lê vege'and û gotê: «Heger Min xirab
 xeber da, xirabîya Min bêje. Lê heger
 Ez r'ast dibêjim, tu çima Min dixî?»

²⁴ Hingê Henan Ew girêdayî şande cem
 Qeyafayê serekk'ahîn.

Petrûs dîsa Îsa înk'ar dike

(Metta 26:71-75; Marqos
 14:69-72; Lûqa 22:58-62)

²⁵ Şimh'ûn-Petrûs hê li wir sekinî xwe
 germ dikir. Ji wî pirsîn: «Dibe ku tu jî
 ji şagirtêd Wî yî?» Ewî înk'ar kir û got:
 «Na, ez nînim». ²⁶ Xulamekî serekk'ahîn,
 ji xwexatîya wî, yê ku Petrûs guhê wî
 pekandibû, jê pirsî: «Ne baxçeda min
 tu t'evî Wî dîtî?» ²⁷ Hingê Petrûs dîsa
 înk'ar kir û wê demê dîk bang da.

Îsa li ber Pîlatof*

(Metta 27:1-2, 11-14;

Marqos 15:1-5; Lûqa 23:1-5)

²⁸ Wî çaxî Îsa ji cem Qeyafa birine
 qesira welîf*. Serê sibehê zû bû
 û cihû nek'etine qesirê, wekî xwe
 li gora e'detêd şuştin-veşuştinê
 neh'er'imînin, ku bikaribin xwarina
 Cejinaf* Derbazbûnê bixwin. ²⁹ Hingê
 Pîlatof* derk'ete derva, hate cem wan û
 pirsî: «Hûn Vî merivî çida neheq dikin?»

³⁰ Wana lê vege'and û gotinê: «Heger
 Ew ne yekî zulmk'ar bûya, me Ew
 nedida destê te». ³¹ Hingê Pîlato wan'r'a
 got: «Hanê hûn xwexa Vî bibin û li
 anegorî qanûna xwe dîwana Wî bikin».
 Cihûya lê vege'and û gotinê: «Îzina me
 t'une ku em t'u kesî bikujin». ³² Ev yeka
 bû, ku ew gotina Îsa bê sêrî, ku dabû
 fe'mkirinê, Ewê çawa bimire.

³³ Hingê Pîlato dîsa k'ete qesira welî,
 gazî Îsa kir û jê pirsî: «Tu yî P'adşê
 cihûya?» ³⁴ Îsa lê vege'and û gotê: «Tu
 vê yekê xwexa dibêjî, yan hinekêd din
 bona Min ter'a gotine?»

³⁵ Pîlato got: «Çima ez cihû me?
 Miletê Te û serekêd k'ahîna Tu dane
 destê min. Te çî kirîye?» ³⁶ Îsa cab da
 û got: «P'adşatîya Min ne ji vê dinyayê
 ye. Heger p'adşatîya Min ji vê dinyayê
 bûya, berdestfîyêd Minê şer' kirana ku Ez
 nek'etama destê cihûya. Lê p'adşatîya
 Min ne ji vê dinyayê ye».

³⁷ Hingê Pîlato jê'r'a got: «Wekî usa
 ye Tu p'adşa yî?» Îsa cab da û got: «Tu
 xwexa dibêjî Min ku: «Tu p'adşa yî».
 Ez bona vê yekê bûme û bona vê yekê
 hatime dinyayê, wekî bona r'astfîyê
 şe'detfîyê bidim. Her kesê ku ji alîyê
 r'astfîyê ye, guh dide dengê Min».

³⁸ Pîlato jê pirsî: «R'astî çî ye?»

**Dîwanêda h'ukumê kuştinê
li ser Îsa derdixin**

(Metta 27:15-31;

Marqos 15:6-20; Lûqa 23:13-25)

Pey vê pirsêr'a, Pîlato dîsa derk'ete derva cem cihûya û wanr'a got: «Ez t'u neheqîyê Wîda nabînim. ³⁹Lê ev e'detê we ye ku ez Cejina Derbazbûnêda yekî girtî bona we ber'dim. Hûn dixwazin ku ez bona we P'adşê cihûya ber'dim?»

⁴⁰Hingê wan hê kire qîr'în, gotin: «Ne ku Vî merivî, lê Barabas ber'de!» Barabas jî qaçaxek bû.

19 Hingê Pîlato Îsa bir û da ber qamçîya. ²Eskera jî t'acek ji stirîya vegirtin û dane serê Wî û çuxekî şîrkf* li Wî kirin. ³Li ber Wî disekinîn û digotin: «Xweş be, P'adşê cihûya!» Û semaç li Wî dixistin.

⁴Pîlato dîsa derk'ete derva û wanr'a got: «Va ye niha ez Wî tînime derva cem we, wekî hûn bizanibin ku min t'u sûc Wîda nedîtîye». ⁵Hingê Îsa t'acê stirî li sêrî û çuxê şîrk lê derk'ete derva. Pîlato wanr'a got: «Va ye Ew meriva!»

⁶Gava serekêd k'ahîna û nobedara Ew dît, kirine qîr'în û gotin: «Wî xaçf* ke, Wî xaç ke!» Pîlato wanr'a got: «Hûn Wî bibin xaç kin. Ez xwexa t'u sûcî Wîda nabînim».

⁷Cihûya lê vege'and û gotinê: «Qanûneke me heye û anegorî wê qanûnê* gerekê Ew bê kuştinê, çimkî Wî Xwe Kur'ê Xwedê h'esab kir».

⁸Gava Pîlato ev yek bihîst, hê tirs k'ete ser. ⁹Ew dîsa çû hindur'ê qesira welî û Îsar'a got: «Tu ji k'u yî?» Lê Îsa caba wî neda. ¹⁰Pîlato gote Wî: «Tu t'evî min xeber nadî? Tu nizanî ku h'ukumê min heye ez Te ber'dim û h'ukumê min heye Te bidime xaçkirinê?»

¹¹Îsa lê vege'and û gotê: «Heger ji jor ter'a nehata dayîne, t'u h'ukumê te

wê li ser Min t'unebûya. Lema gunê wî, yê ku Ez dame destê te hê mezin e».

¹²Pey wê yekêr'a Pîlato dikir ku Îsa ber'da, lê cihûya kire qîr'în û gotin: «Heger tu Vî merivî ber'dî, tu ne dostê Qeyserf* î! Her kesê ku xwe p'adşa h'esab dike, ew neyarê Qeyser e!»

¹³Gava Pîlato ev yek bihîst, Îsa derxiste derva û ew li heremaf* dîwanê r'ûnişt, wî cîyê ku jêr'a digotin «Selê Kevîrî», bi îbranî Gabata. ¹⁴R'ojaf* t'ivdarekkirina Cejina Derbazbûnê bû, nîvro nêzikî sih'eta donzdeha Pîlato cihûyar'a got: «Va ye P'adşê we!»

¹⁵Lê wana kire qîr'în: «Wî bibe, Wî bibe! Wî xaç ke!» Pîlato wanr'a got: «P'adşê we xaç kim?» Serekêd k'ahîna lê vege'andin: «Pêştirî Qeyser p'adşakî din bona me t'une!» ¹⁶Hingê ewî Îsa da destê wan, wekî bê xaçkirinê.

Xaçkirina Îsa

(Metta 27:32-44; Marqos 15:21-32; Lûqa 23:26-43)

Wan Îsa hilda birin. ¹⁷Îsa Xwexa xaçê Xwe hilda û derk'ete wî cîyê ku jêr'a dibêjin «Cîyê Qaf», bi îbranî «Golgota».

¹⁸Li wê derê Ew t'evî du merivêd din xaç kirin, her yek li k'êlekekê, Îsa nava wanda bû. ¹⁹Pîlato t'extek jî nivîsî û fêza xaçê xist, ku aha nivîsar bû: «ÎSAYÊ NISRETÊ, P'ADŞÊ CİHÛYA».

²⁰Gelek cihûya ev nivîsara ser t'exte xwendin, çimkî ew cîyê ku Îsa lê hatibû xaçkirinê nêzikî bajêr bû û bi îbranî, latînî û yûnanî hatibû nivîsarê. ²¹Serekêd k'ahînêd cihûya Pîlator'a gotin: «Nenivîse (P'adşê cihûya)! Lê binivîse ku (Wî got: Ez P'adşê cihûya me)». ²²Pîlato got: «Min çi nivîsî, nivîsî».

²³Gava eskera Îsa xaç kirin, k'incêd Wî hildan, kirine çar p'ara, her yekîr'a p'arek. Lê k'inca Wîye ser jî hebû, ku

*19:7 Qanûna K'ahîntîyê 24:16.

ji sêrî h'eta binî hûnandî û bêdirûn bû. ²⁴Hingê hevdur'a gotin: «Werin em vî neqelêşin, em p'eşk bavêjin, k'a wê k'êr'a bik'êve». Ev yek bû, wekî nivîsar bê sêrî:

«K'incêd Min nav xweda p'arevekirin û ser p'otê Min p'eşk avîtin»*.

Eslera jî hema ev yek kir.

²⁵Li ber xaçê Îsa dîya Wî, xatîya Wî, Meryema jina Klopas û Meryema Mejdelanî sekinî bûn. ²⁶Îsa ku dîya Xwe û ew şagirtê ku Wî jê h'iz dikir li wê derê sekinî dîtî, dîya Xwer'a got: «E'vdê! Va ye kur'ê te!» ²⁷Paşê gote şagirt: «Va ye dîya te!» Ji hingêva evî şagirtî ew bire mala xwe.

Mirina Îsa

(*Metta 27:45-56; Marqos 15:33-41; Lûqa 23:44-49*)

²⁸Pey vê yekêr'a Îsa zanibû her tiştêd ku wê bibûna îdî qewimîn, hingê Wî got: «Ez t'î me», wekî nivîsar bê sêrî. ²⁹Li wir firaqeke sirkêva dagirtî hebû. Wana lûfikaf* be'rê sirkêda kir, serê darika zoxêvaf* danîn û dirêjî ber devê Wî kirin. ³⁰Gava ku Îsa sirkef* vexwar, got: «T'emam qewimî!» Serê Xwe berjêr kir û r'uh'ê Xwe da.

Gotina p'êxember tê sêrî

³¹Ev yek ku r'oja* t'ivdarekkirinêda qewimî, cihûya nedixwest wekî cinyaz li ser xaçê bimana, çimkî ew şemî bona wana r'ojeke gelek e'zîz bû. Wana ji Pîlato hîvî kir, wekî hestûyêd r'e'nêd xaçbûyîya bêne şkênandinê û ji wir bêne hildanê. ³²Hingê esker hatin,

pêşîyê hestûyêd r'e'nêd yekî şkênandin û peyr'a r'e'nêd yê din, ku t'evî wî hatibû xaçkirinê. ³³Lê gava ku ew nêzîkî Îsa bûn û dîtî ku Ew îdî mirîye, wana hestûyêd r'e'nêd Wî neşkênandin. ³⁴Lê dîsa ji eskera yekî r'im nek'sa Wir'a kir û pêr'a-pêr'a av û xûnê avît. ³⁵Yê ku ev yek dît şe'detî da, wekî hûn jî bawer bikin. Şe'detîya wî r'ast e û ew zane ku r'astîyê dibêje. ³⁶Ev yeka qewimî, wekî ew nivîsar bê sêrî:

«T'u hestûyê Wî wê neyê şkênandinê»†.

³⁷Nivîsareke din jî aha dibêje:

«Ewê li Wî binihêr'in, nek'sa k'îjanî qul kirin»‡.

Definkirina Îsa

(*Metta 27:57-61; Marqos 15:42-47; Lûqa 23:50-56*)

³⁸Pey vê yekêr'a, Ûsivêf* ji Arîmetyayê ku şagirtê Îsa bû, lê ji tîrsa cihûya xwe e'yan nedikir, hîvî ji Pîlato kir ku cinyazê Îsa ji xaçê peya ke û Pîlato îzin dayê. Hingê ew çû cinyazê Îsa ji xaçê peya kir. ³⁹Nîkodêmo jî t'evî wî hat, yê ku pêşda şev hatibû cem Îsa, nêzîkî sî kîlogram§ ûdf* û zimîrf* t'evhevkiîrî anî. ⁴⁰Cinyazê Îsa hildan, li anegorî e'detê definkirina cihûya, biharetf* lê dan û Ew qedekê k'itanîda k'efen kirin. ⁴¹Li wî cîyê ku Îsa lê hatibû xaçkirinê baxçek hebû û wî baxçeyîda jî t'irbeke nû hebû ku hê t'u kes têda nehatibû danînê. ⁴²Îsa kirine wê t'irbê, çimkî r'oja t'ivdarekkirina cihûya bû, t'irb jî nêzîk bû.

*19:24 Zebûr 22:18.

†19:36 Derk'etin 12:46; Jimar 9:12; Zebûr 34:20.

‡19:37 Zekerîya 12:10.

§19:39 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Sed lîtir». Sed lîtirêd r'omayîyaye hingê qasî sî kîlogramêd îroyîn e.

T'irba vala

(Metta 28:1-10; Marqos
16:1-8; Lûqa 24:1-12)

20 R'oja yeksemê*, qereberbanga sibehê zû, Meryema Mejdelanî çû ser t'irbê. Dîna xwe dayê, wê kevir ji ber derê t'irbê wêda kirî ye. ²Destxweda r'evî çû cem Şimh'ûn-Petrûs û wî şagirtê din, yê ku Îsa jê h'iz dikir û wanr'a got: «Xudan ji t'irbê derxistine û em nizanin ku Ew danîne k'u derê!»

³Hema hingê Petrûs û şagirtê din derk'etine derva û berbi t'irbê çûn. ⁴Her du jî hevr'a dir'evîyan, lê şagirtê din ji Petrûs zûtir dir'evîya û ew pêşîya wî gihîşte ser t'irbê. ⁵Wî xwe qûz kir û dîna xwe dayê, wê k'efen li wir e, lê xwexa nek'ete hindur'. ⁶Hingê Şimh'ûn-Petrûs ku pey wî dihat gihîştê, k'ete hindur'ê t'irbê, dîna xwe dayê, wê k'efen li wir e ⁷û destmala sêrî ne t'evî k'efen bû, lê qatkirî alîkî danî bû. ⁸Paşê şagirtê din jî k'ete hindur', yê ku pêşîyê gihîştibû ser t'irbê. Ewî dît û bawer kir. ⁹Wan hê nivîsar fe'm nekiribû, ku gerekê Îsa ji mirinê r'abûya. ¹⁰Pey vê yekêr'a şagirt vege'ryane cîyêd xwe.

Îsa Xwe nîşanî Meryema Mejdelanî dike

(Marqos 16:9-11)

¹¹Lê Meryem ji t'irbê der sekinîbû û digirîya. Wê bi girî xwe qûz kir û li hindur'ê t'irbê nihêrî, ¹²hingê dîna xwe dayê, wê du milyak'etêd k'incipî, li wî cîyê ku cinyazê Îsa lê danîbû r'ûniştine, yek berserîyê û yê din binp'îyê. ¹³Milyak'eta wêr'a got: «E'vdê! Tu çima digirîyî?» Meryemê got: «Xudanê min hildane û ez nizanin Ew danîne k'u derê». ¹⁴Gava ewê ev yek got, li pişt xweva vege'rya û dît ku Îsa li

wê derê sekinîye, lê wê nizanibû ku ew Îsa ye. ¹⁵Îsa gote wê: «E'vdê, tu çima digirîyî? Tu li k'ê diger'î?» Meryemê t'irê qey ew r'ezvan e, ewê gotê: «Ez xulam, heger te Ew hildaye, minr'a bêje te Ew danîye k'u derê, wekî ez Wî ji wê derê hildim». ¹⁶Îsa gotê: «Meryem!» Meryemê berê xwe da Wî û bi îbranî gotê: «R'abbonî!» ku tê fe'mkirinê: «Dersdar».

¹⁷Îsa gote wê: «Min negire, çimkî Ez hê r'anebûme cem Bavê. Lê her'e cem birêd Min û wanr'a bêje. «Ezê r'abime cem Bavê Xwe û cem Bavê we, cem Xwedêyê Xwe û cem Xwedêyê we»».

¹⁸Meryema Mejdelanî çû cem şagirta û wanr'a got: «Min Xudan dît» û tiştêd ku Îsa wêr'a gotibû wanr'a gilî kir.

Îsa Xwe nîşanî şagirtêd Xwe dike

(Metta 28:16-20; Marqos
16:14-18; Lûqa 24:36-49)

¹⁹Xût wê êvarê, r'oja yeksemê, gava şagirt civîyayî bûn, ji tîrsa cihûya jî derî li ser wan dadayî bûn, hingê Îsa hat nava wanda sekinî û wanr'a got: «E'dilayî wer'a». ²⁰Ev tişt got, dest û nek'sa Xwe nîşanî wan kirin. Hingê şagirt gelekî şa bûn, gava ku Xudan dîtin. ²¹Paşê Îsa dîsa wanr'a got: «E'dilayî wer'a. Çawa ku Bavê Ez şandim, usa jî Ez we dişînim». ²²Ev yek ku got, p'ifî ser wan kir û wanr'a got: «Hanê R'uh'ê Pîroz bistînin. ²³Hûn gunêd k'ê bibaxşînin, ewê bêne baxşandinê, gunêd k'ê neboxşînin, ewê neyne baxşandinê».

Îsa û T'ûma

²⁴T'ûmayê yekî ji her donzdeha, ku jêr'a «Heval-cêwî» digotin, ne t'evî wan bû gava ku Îsa hat. ²⁵Hingê şagirtêd mayîn wîr'a gotin: «Me Xudan dît». Ewî wanr'a got: «H'eta ku ez dewsa

*20:1 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «R'oja h'eftîyêye pêşin», çimkî bona cihûya r'oja h'eftîyêye pêşin yeksem bû, awa gotî «le'd».

mixa destêd Wîda nebînim, t'ilîya xwe nedime ser dewsa mixa û destê xwe jî nekime nek'sa Wî, ez t'u car bawer nakim».

²⁶ Pey h'eyşt r'ojar'a, şagirtêd Îsa dîsa malda bûn û T'ûma jî t'evî wan bû. Derî dadayî bûn, lê Îsa hat, nava wanda sekinî û got: «E'dilayî wer'a». ²⁷ Paşê T'ûmar'a got: «T'ilîya xwe bîne vir û destêd Min binihêr'e, destê xwe jî bîne û bike nek'sa Min. Nebawerîyê neke, lê bawer bike!»

²⁸ T'ûma lê vege'and û gotê: «Xudanê min û Xwedêyê min!» ²⁹ Îsa gote wî: «Te Ez dîtîm lema bawer kir? Xwezî li wan, yêd ku nedîtine, lê bawer dikin!»

Meremê vê k'itêbê

³⁰ Îsa li ber şagirtêd Xwe hê gelek nîşanêd din jî kirin, ku vê k'itêbêda nehatine nivîsarê. ³¹ Lê belê ev hatine nivîsarê, wekî hûn bawer bikin, ku Îsa ye Mesîh, Kur'ê Xwedê û bi vê bawerîya pê navê Wî jîyîna we hebe.

Îsa û girtina me'sîya

21 Pey vê yekêr'a Îsa dîsa Xwe li devê gola Teberîyayê nîşanî şagirtêd Xwe kir. Ew bi vî awayî qewimî: ² Şimh'ûn-Petrûs, T'ûmayê ku jêr'a digotin «Heval-cêwî», Natanyêlê ji Qanaya Celîlê, kur'êd Zebedî û du şagirtêd Îsaye din hevr'a bûn. ³ Şimh'ûn-Petrûs wanr'a got: «Ez diçim ku me'sîya bigirim». Wana wîr'a got: «Em jî t'evî te tèn». Hingê ew r'abûn çûn k'etine qeyikekê, lê wê şevê t'u tişt negirtin.

⁴ Sibeh safî bû, Îsa li devê golê sekinî, lê şagirta nizanibû ku Ew Îsa ye. ⁵ Hingê Îsa gote wan: «Lawikno! We tişt negirtîye?» Wana lê vege'and û gotinê: «Na». ⁶ Ewî gote wan: «T'or'ê bavêjine alîyê qeyikêyî r'astê hûnê bigirin».

Wana jî t'or' avîtê û ji dest gelek bûna me'sîya nikaribûn ku t'or' bik'işandana.

⁷ Hingê wî şagirtê ku Îsa jê h'iz dikir Petrûsr'a got: «Ew Xudan e!» Gava Şimh'ûn-Petrûs bihîst ku ew Xudan e, k'inca xwe avîte ser xwe, çimkî ew te'zî bû û xwe avîte golê. ⁸ Lê şagirtêd mayîn t'or' me'sîyava k'işandin û pê qeyikê gihîştine bejêf*, çimkî ew ne dîr bûn, lê qasî sed mêtîrî dîrî bejê bûn.

Îsa t'evî şagirtêd xwe nan dixwe

⁹ Gava ew derk'etine bejê, wir agirê ji k'omîrê vêxistî dîtin, me'sî li ser û nan jî li ber. ¹⁰ Îsa wanr'a got: «Hinek ji wan me'sîyêd ku we hêja girtine bînin». ¹¹ Şimh'ûn-Petrûs jî k'ete qeyikê û t'or' k'işande bejê, ya ku sed pêncî sê me'sîyêd gir têda bûn. Haqas gelek bûn jî, lê dîsa t'or' neqelişî.

¹² Îsa wanr'a got: «Werin te'stê bixwin». Ji şagirta t'u kesî jî turuş nekir ku jê bipirsîya: «Tu k'î yî?» Çimkî wana zanibû ku Ew Xudan e. ¹³ Hingê Îsa nêzîk bû, ew nan hilda da wan û usa jî me'sî. ¹⁴ Eva îdî cara sisîya bû ku Îsa pey mirin-r'abûna Xwer'a şagirtêd Xweva xuya bû.

Îsa û Petrûs

¹⁵ Gava wan te'stê xwar, Îsa ji Şimh'ûn-Petrûs pirsî: «Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna, tu Min gelekî h'iz dikî, yan ew Min gelekî h'iz dikin?» Petrûs jêr'a got: «Belê Xudan, Tu zanî ku ez Te h'iz dikim». Îsa wîr'a got: «Bexêd Min biç'êrine».

¹⁶ Îsa cara duda wîr'a got: «Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna, tu Min h'iz dikî?» Ewî got: «Belê Xudan, Tu zanî ez Te h'iz dikim». Îsa jêr'a got: «Şivantîyê pezêd Min bike».

¹⁷ Îsa cara sisêya ji Petrûs pirsî: «Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna, tu Min h'iz

*21:15 Aha ji tê fe'mkirinê: «Tu Min ji wan ze'ftir h'iz dikî?»

dikî?» Hingê dilê Petrûs êşîya ku Wî sê cara wîr'a got: «Tu Min h'iz dikî?» û got: «Xudan, Tu her tiştî zanî, Tu zanî ku ez Te h'iz dikim». Îsa wîr'a got: «Pezêd Min biç'êrîne. ¹⁸ Ez r'ast bê xêlif ter'a dibêjim, gava ku tu xort bûyî, te xwexa qayîşa xwe girêdida û k'uda te dixwest diçûyî. Lê gava ku tu kal bî, tê destêd xwe bilind kî û yekî dinê piştî te girêde û te bibe wî cîyê ku tu naxwazî her'êyî». ¹⁹ Wî ev yek got, da e'yankirinê ku ewê bi çi cûr'e mirinê r'ûmetê bide Xwedê. Pey vê yekêr'a Wî Petrûsr'a got: «Pey Min were».

Îsa û şagirtê h'izkirî

²⁰ Petrûs pişt xweva zivir'î, dît ew şagirtê ku Îsa jê h'iz dike pey wan tê. Eva ew şagirt bû, yê ku şîva êvarêda

xwe avîtibû h'emêza Îsa û gotibû: «Xudan ew k'î ye, ku wê nemamîya Te bike?» ²¹ Petrûs gava ew dît, ji Îsa pirsî: «Xudan, lê îjar evê çawa be?»

²² Îsa wîr'a got: «Heger Ez bixwazim ku ew bimîne h'eta Ez bêm, çî ter'a ye? Tu pey Min were!»

²³ Eva gotina nava xûşk-birada bela bû, yanê ew şagirtê nemire. Lê belê Îsa bona wî negotibû, ku ew namire, lê gotibû: «Heger Ez bixwazim ku ew bimîne h'eta Ez bêm, çî ter'a ye?»

²⁴ Eva ew şagirt e, yê ku bona van yeka şe'detiyê dide, usa jî ev yek nivîsîn. Em zanin ku şe'detîya wî r'ast e.

²⁵ Hê gelek kirêd din jî hene, yêd ku Îsa kirine. Heger ew bi hûr-gilî bihatana nivîsarê, bi t'exmîna min, ew k'itêbêd nivîsar wê dinyayêda cî nebûna.

K'ARÊD ŞANDÎYA

Pêşgotin

K'itêba «K'arêd Şandîya» dûmayîya «Mizgînîyaf* Lûqa» ye, ya ku bi destê Lûqa hatîye nivîsarê. Meremê k'itêbê ew e, ku şiroveke peyçûyêd Mesîh* çawa bi r'êberîya R'uh'êf* Pîroz li Orşelîmêf*, Cihûstanêf*, Sameryayêf* û welatêd mayînda bûne şe'dêd Wî (1:8). Usa jî dide k'ifşê, ku civînaf* nû bi çi zelûliyê û te'li-tengîyê h'îmê xwe girt û bi alîk'arîya R'uh'ê Pîroz çawa nava wan oxirmêd giranda pêşda diçû. Alîkî dinva jî gava hê k'ûr dibî, dibîni ku eva k'itêba t'arîxa mesîhîyêf* ye, ku ji Filistînê nava cihûyaf* destpêbû û paşê bû bawerîkef* t'emamîya dinyayê.

Em dikarin K'arê Şandîya ser sê p'ara p'arevekin:

1. Belabûna mesîhîyê Orşelîmêda, pey jorhilatina Îsar'a (1:1-8:3)
2. Belabûna mesîhîyê ji Orşelîmê û Cihûstanêda girtî h'eta Sameryayê, Şamê û cîyêd dine dor-berêd Filistînê (8:4-12:25)
3. Belabûna mesîhîyê nava welatêd dor-berê Be'ra Sipî (Be'ra Navberê), h'eta R'omayêf* (13:1-28:31)

Ji wan qewimandinêd vê k'itêbêda yeke here berbiç'e'v bona kirêd R'uh'ê Pîroz nivîsar e, ku R'ojaf* Pêncîye h'esabda li Orşelîmê ser bawermendada çawa qewat barî û r'êberîya civînê kir, civîn û serwêrêd wê nav xebata wanda qewat kirin. Hînkirinêd mesîhîyêd pêşin nava dannasînkirinada xuya dibe. Awa mesele, nava dannasîniya Petrûsêf* şandîdaf* pey standina R'uh'ê Pîrozr'a (2:14-36), nava dannasîniya p'aristgehêdaf* pey qencbûna yê nigseqetr'a (3:11-26), cabdayîna

Steyfanda ber civîna giregirêd Orşelîmê (7:1-53) û gotinêd Pawlosda (13:16-41; 17:22-31; 20:18-35; 22:1-21; 24:10-21; 26:2-23). Ew qewimandinêd k'itêbêda ku têne bîranîne didine k'ifşê, ku çawa dannasînkirin û hînkirinêd şandîya bi wê qudrêtê têne kirinê, ya ku bi qewata R'uh'ê Pîroz civînêda nava e'mirê bawermendada tê k'ifşê û bi civînê Mizgînîya Îsa Mesîh dinyayêda bela dibe.

Serecema fikira k'itêbê

Hazirkirina şe'detîya şandîya (1:1-26)

1. Soz û t'emîya Îsaye xilazîyê (1:1-14)

2. Bijartina Matîyo dewsa Cihûdayêf* Îsxeryot (1:15-26)

Şe'detîya Orşelîmêda (2:1-8:3)

Şe'detîya welatêd Cihûstanê û Sameryayêda (8:4-12:25)

Qulixê Pawlos (13:1-28:31)

1. R'êwîtiya Pawlosê şandîye pêşin (13:1-14:28)

2. Şewira civîna Orşelîmêda (15:1-35)

3. R'êwîtiya Pawlosê şandîye duda (15:36-18:22)

4. R'êwîtiya Pawlosê şandîye sisîya (18:23-21:16)

5. Pawlosê girtî Orşelîmêda, Qeyserîyêda û r'êwîtiya wîye h'eta R'omayê û axirî (21:17-28:31)

Bona R'uh'êf* Pîrozî sozdayî

(Lûqa 24:49)

1 T'êyofloyê xweyîqedir, min k'itêba xweye pêşinda* derheqa wan h'emû tiştada nivîsî, çi ku Îsa kir û hîn kir, ji sêrîda ²h'eta wê r'oja ku berbi e'zmên hate hilatinê. Lê hê berî e'zmên hilatinê Ewî bi R'uh'êf* Pîroz t'emî li şandîyêdf* Xweye bijartî kir. ³Pey wan cefayêd Xwer'a Ewî gelek cara Xwe nişanî wan dida, r'ast dida îzbatkirinê ku Ew sax e. Navbera çil r'ojîda wanva xuya dibû û

*1:1 Lûqa 1:1-4.

derheqa P'adşatîyaf* Xwedêda wanar'a xeber dida. ⁴ Carekê gava Ewî t'evî wan nan dixwar, t'emî da wan û got: «Ji Orşelîmêf* dernek'evin, lê belê hîvîya sozê Bavêf* bisekinin, bona k'îjanî we ji Min bihîst*. ⁵ Yûh'ennaf* bi avê nixumand, lê hûnê çend r'oja şûnda bi R'uh'ê Pîroz bêne nixumandinêf*»[†].

Jorhilatina Îsa

(Marqos 16:19-20; Lûqa 24:50-53)

⁶ Gava şagirtf* hevr'a cîkî bûn, ji Îsa pîrsîn û gotinê: «Xudanf*, vî zemanîda Tê P'adşatîya Îsraêlêf* li wan vege'înin?»

⁷ Ewî li wan vege'and û got: «Ew ne îşê we ye ku hûn wan wext û zemana bizanibin yêd ku Bavê bi h'ukumê Xwe k'îş kirine. ⁸ Lê gava R'uh'ê Pîroz bê ser we, hûnê qewatê bistînin û ji Orşelîmêda girtî t'emamîya Cihûstanêf*, Sameryayêf* û h'eta serê dinê jî bibine şe'dêd Min»[‡]. ⁹ Gava ev yek got, ber ç'e'vê wan berbi e'zmên hate hilatinê û e'wrekî ji ber ç'e'vê wan Ew veşart[§].

¹⁰ Ew hê zûr' bibûn li çûyîna Wîye e'zmên dinihêr'în, va du merivêdf* k'incipî cem wan sekinîn ¹¹ û gotin: «Gelî celîlîyaf*! Hûn çima usa sekinî ne û li e'zmên dinihêr'în? Ew Îsayê ku ji nav we hate hilatinê, wê usa jî bê, çawa we dît Ew çû e'zmên».

Bijartina Matîyo dewsa Cihûdayêf* Îsxeryotî

(Metta 27:3-10)

¹² Hingê ewana ji ç'îyayêf* Zeyt'ûnê vege'îyane Orşelîmê, ku r'îya r'ojeke

şemîyê* dûrî Orşelîmê bû. ¹³ Gava hatine bajêr, çûne oda mezine jorin, ew cîyê ku Petrûsf* û Yûh'ennaf*, Aqûbf*, Endrawis, Fîlîpo, T'ûma, Bertolomeyo, Metta, Aqûbêf* Halfawo, Şimh'ûnê welatp'aristf* û Cihûdayêf* Aqûb têda diman[†]. ¹⁴ Van h'emûya her gav hevr'a t'evî k'ulfetaf* û Meryemaf* dîya Îsa û birayêd Wî dua dikirin.

¹⁵ Wan r'ojada Petrûs nava bawermendada r'abû, (ku li wir qasî sed bîst merivî bûn) û got: ¹⁶ «Gelî bira! Gereke ev nivîsara bihata sêrî, çawa ku berî vê yekê R'uh'ê Pîroz bi devê Dawidf* bona Cihûdaf* gotibû, ku ew bû r'êberê wan, yêd ku Îsa girtin. ¹⁷ Ew t'evî me nav h'esabê meda bû û p'ara wî jî nava vî qulixîdaf* bû».

¹⁸ (Ewî bi heqê kirê xweyî neheq e'rdek stand û li wir ser sêrî k'et, zik lê qelişî dil-h'inavê wî h'emû r'ijîyan. ¹⁹ Eva yeka h'emû binelîyêdf* Orşelîmêva e'yan bû, h'eta bi zimanê xwe jî wî e'rdir'a Heqildima gotin, awa gotî «E'rdê xûnê».)[‡]

²⁰ Petrûs dûmayî kir got: «Çawa k'itêba Zebûradaf* jî nivîsar e: «De bira mala wî xirabe be, kesek têda nemîne»[§] û:

*1:4 Lûqa 24:49.

†1:5 Metta 3:11; Marqos 1:8; Lûqa 3:16; Yûh'enna 1:33.

‡1:8 Metta 28:19; Marqos 16:15; Lûqa 24:47-48.

§1:9 Marqos 16:19; Lûqa 24:50-51.

*1:12 Bi gotineke din: «Kîlomêtirekê».

†1:13 Metta 10:2-4; Marqos 3:16-19; Lûqa 6:14-16.

‡1:19 Metta 27:3-8.

§1:20 Zebûr 69:25.

«De bira qulixê wîyî serwêrtîyê yekî din bistîne».*

²¹ Awa gerekê yek ji wan mêra be, k'îjan ku t'emamîya wî wextî t'evî me bûne gava Xudan Îsa t'evî me diçû dihat, ²² ji nixumandina Yûh'ennada girtî h'eta wê r'oja ku Ew ji nav me berbi e'zmên hate hilatinê. Ew gerekê t'evî me bibe şe'dê r'abûna Wîye ji mirinê».

²³ Du merî dane sekinandinê, yek Êsivêf* ku jêr'a Barsabo digotin (ku navê wî danîbûn Yûsto) û yê din Matîyo.

²⁴ Dua kirin û gotin: «Xudan, Tu ku dilêf* her kesî zanî, ji van her duya k'îjanî ku Tu dibijêrî bide k'îşê, ²⁵ wekî evî qulixê şandîtiyê bistîne, ji k'îjanî Cihûdaf* jê k'et ku her'e cîyê xwe».

²⁶ P'êşk ser wan avîtin, p'ara Matîyo k'et û ew ser h'esabê yanzdeh şandîyada zêde bû.

Hatina R'uh'ê Pîroz R'oja* Pêncîye h'esabda

2 Gava R'oja Pêncîye h'esab hatî, h'emû jî hevr'a cîkî bûn. ² Nişkêva ji e'zmên mîna dengê bayê qayîm dengê hat û t'emamîya wê mala ku têda r'ûniştîbûn t'ijî kir. ³ Hingê zimanêd mîna alava êgir wanva xuya bûn û li ser her yekî ji wan danîn. ⁴ H'emû bi R'uh'ê Pîroz t'ijî bûn û destpêkirin zimanêd mayîn xeber dan, çawa ku R'uh'ê Pîroz ew didane xebêrdanê.

⁵ Wî çaxî Orşelîmêda cihûyêdf* xwedêxof diman, ew ji nav h'emû milletêd bin p'er'ê e'zmênda hatibûn.

⁶ Gava ew deng hat, cime'teke giran civîya û t'evîhev bû, çimkî dibihîstin ku ewana bi zimanêd wan her yekî xeber didan ⁷ û h'eyr-h'ujmek'ar, zendegirtîf*

mayî digotin: «Ev h'emûyêd ku xeber didin ne ji Celîlêf* ne? ⁸ Lê çawa ji me her yek wî zimanî dibihê, yê ku em navda dinê k'etine? ⁹ Partoyî, medî, e'lamî, binelîyêd Mesopotamyayê, Cihûstanê, Kepedokyayê, Pontosê, Asyayê[‡], ¹⁰ Firîgyayê, Pamfilyayê, Misirêf* û yêd li alîyê Lîbyaya nêzîkî Kûrênê û usa jî yêd xerîbe ji R'omêf* hatî, ¹¹ cihûf* û necihûyêdf* ku hatine ser bawerîyaf* cihûya, usa jî kirêfî û e'reb. Em dibihên ku evana bi zimanê me kirêd Xwedêye mezin dibêjin».

¹² H'emûya h'eyr-h'ujmek'ar şaşmayî hevdur'a digotin: «Ev çi h'ewal e?» ¹³ Lê hineka jî qerfê xwe dikirin û digotin: «Pê şerava nû serxweş bûne».

Dannasîniya Petrûse pey hatina R'uh'ê Pîroz'a

¹⁴ Hingê Petrûs t'evî her yanzdeha r'abû dengê xwe hilda û cime'têr'a got: «Gelî cihûya û h'emûyêd ku Orşelîmêda dimînin! Bira ev yeka weva e'yan be û guh bidine xebêrdê min. ¹⁵ Evana ne serxweş in, çawa ku hûn difikirin, hê sibeh zû sih'et nehe ye[§]. ¹⁶ Lê eva ew yek e, çi ku Yoêl p'êxemberf* gotîye:

¹⁷ «R'oje'd axirîyêda Xwedê dibêje wê aha be:

Ezê ji R'uh'ê Xwe ser h'emû merivada bibarînim,

kur' û qîzêd weyê p'êxembertîyêf* bikin,

cahilêd weyê dîtinoka bibînin û kal-pîrêd weyê jî xewna.

¹⁸ Belê, Ezê wan r'ojada R'uh'ê Xwe ser xulam û carîyêd Xweda jî bibarînim

û wê p'êxembertîyê bikin.

*1:20# Zebûr 109:8.

†2:1 Qanûna K'ahîntîyê 23:15-21; Qanûna Ducarî 16:9-11.

‡2:9 Wî çaxî «Asya» kêma û zêde weke T'irkya îroyîn nas dikirin.

§2:15 Cihûya li gora e'detê xwe serê sibê nan nedixwarin h'eta sih'eta neha pey duar'a.

19 Jor li e'zmên
tiştêd e'cêbmayî bidime k'ifşê
û jêr ser e'rdê jî nîşana,
xûn û agir, dû û dûxan.

20 R'oyê biqare
û hîvê jî sor be mîna xûnê,
hê berî hatina R'ojaf* Xudane mezin
û nave nîşan.

21 Û wê usa be, her kesê ku gazî navê
Xudan ke wê xilazf* be*.

22 Gelfî Îsraêlîya, van zebira bibihên!
Îsayê Nisretê, merivekî ku ji aliyê
Xwedêda k'ifşkirî bû, Xwedê pê Wî nava
weda nîşan, k'eremet û kirêd qewat
kirin, çawa ku hûn xwexa jî zanin.

23 Bona Wî Xwedê hê pêşda qîrar kiribû
û bi zanebûna Wî Ew k'ete destê we,
we jî bi destê ner'asta darmixê xist
kuşt†. 24 Lê Xwedê qeydêd mirinêye
cefê vekirin, Ew ji mirinê r'akir, çimkî
mirinê nikaribû h'ukumî ser Wî bikira‡.

25 Dawid bona Wî dibêje:

«Min t'imê Xudan pêşîya xwe didît,
çimkî Ew li aliyê minî r'astê ye, ku ez
nelik'umim.

26 Bona wê yekê dilê min şa bû,
zimanê min jî ji eşqa nesekinî,
bedena mine mirî jî wê bi guman bijî,

27 çimkî Tu min diyarêf* mirîyada
nahêlî,
ne jî Tê bihêlî ku Pîrozê Te bir'ize.

28 Te r'îyêd e'mir minva e'yan kirin
û Tê şabûna dîndara Xweva min t'ijî
kî§.

29 Gelfî bira! H'ewce ye ku ez aşkere
bona Dawidê bave'şîr wer'a bêjim,
ku ew mir defin kirin, t'irba wî h'eta
r'oja îro jî nava meda ye. 30 Lê ew ku

p'êxember bû, wî zanibû ku Xwedê bi
sond wîr'a soz daye, wê ji bedena wî
Yekî dayne ser t'extê wî*. 31 Ewî ev yek
hê pêşda dît û bona r'abûna Mesîhf*
got, ku Ewê diyarê mirîyada nemîne, ne
jî bedena Wîyê bir'ize†. 32 Eva ew Îsa
bû, yê ku Xwedê Ew ji mirinê r'akir,
ku em h'emû jî şe'de ne. 33 Xwedê Ew
hilk'îşand da k'êlekaf* Xweye r'astê,
Ewî jî R'uh'ê Pîrozî sozdayî ji Bavê
stand û jorda barand, çawa ku hûn
niha dibînin û dibihên. 34 R'ast e Dawid
neçûbû e'zmana, lê wî xwexa ev yek
got:

«Xudan gote Xudanê min,
k'êleka Mine r'astê r'ûnê,

35 h'eta ku Ez dijminêd Te bikime
binê p'îyêd Te»‡.

36 Niha bira t'emamîya mala Îsraêl r'ind
zanibe ew Îsayê ku we xaçf* kir, Xwedê
Ew hin kire Xudan, hin jî Mesîh».

37 Cime'tê ev yek ku bihîst, mîna
tîrekê dilê wan k'et, Petrûs û şandîyêd
mayînr'a gotin: «Em çi bikin, gelfî bira?»

38 Petrûs wanr'a got: «T'obef* kin û bira
ji we her yek bi navê Îsa Mesîh bona
baxşandina guna bê nixumandinêf* û
hûnê R'uh'êf* Pîroz p'êşk'êşf* bistînin.

39 Ev soz bona we û zar'êd we ye, usa jî
bona h'emûyêd dûr e ku Xudan Xwedê
meyê gazî wan ke».

40 Petrûs bi gelek zebirêd mayîni bi
me'rîfetî t'emî da û hîvî ji wan kir û
got: «Xwe ji vî nisilêf* neheq xilaz kin».

41 Ewêd ku zebirêd wî qebûl kirin, pê
avê hatine nixumandinêf* û wê r'ojê
weke sê h'ezara li hev zêde bûn. 42 Wan
t'imê xwe li hînkirina şandîya digirt,

*2:21 Yoêl 2:28-32.

†2:23 Metta 27:35; Marqos 15:24; Lûqa 23:33; Yûh'enna 19:18.

‡2:24 Metta 28:5-6; Marqos 16:6; Lûqa 24:5.

§2:28 Zebûr 16:8-11.

*2:30 P'adşatî IV, 7:12-13; Zebûr 132:11.

†2:31 Zebûr 16:10.

‡2:35 Zebûr 110:1.

li hev dicivîyan, nan kerdikirin* û dua dikirin.

E'mirê bawermenda

⁴³ Xof û tirs dik'ete ser her kesî û bi destê şandîya gelek k'eremet û nîşan dibûn. ⁴⁴ H'emû bawermend hevr'a bûn û her tiştêd wan yek bû. ⁴⁵ Hebûkf* û milk'ê xwe jî difirotin û belayî h'emûyêd h'ewce dikirin. ⁴⁶ Her r'oj bi t'ifaqf* diçûne p'aristgehêf*, malada nan kerdikirin û eşq-şa bi dilê sax xwarin dixwarin, ⁴⁷ şikirîya xwe Xwedê danîn û t'emamîya cime'tê li wan xweş bû. Xudan jî r'oj bi r'oj h'esabê xilazbûyîyaf* zêde dikir.

Qencbûna yê nigada seqet p'aristgehêda

3 Carekê Petrûs û Yûh'enna wextê duayê sih'eta sisîya hildik'işîyane p'aristgehê. ² Merivekî ji zikmakîyêda nigada seqet hebû, ku her r'oj danîn ber dergehê p'aristgehêyî ku Bedew dihate gotinê dadanîn, ku ji yêd dihatine p'aristgehê p'ars kira. ³ Evî ku dît Petrûs û Yûh'enna dik'evine p'aristgehê, lava wan kir ku p'arsê bidinê. ⁴ Petrûs t'evî Yûh'enna li wî nihêr'î û gotê: «Li me binihêr'e!» ⁵ Ewî jî li wan nihêr'î û ç'e'vê wî lê bû, ku wê tiştêkî ji wan bistîne. ⁶ Hingê Petrûs gotê: «Zêr' û zîvê min t'une, lê çî min heye ezê Wî bidime te. Bi navê Îsa Mesîhê Nisretê r'abe biger'e». ⁷ Destê wîyî r'astê girt r'akir, pêr'a-pêr'a qudûmê çoka û gûzekêd wî şidîyan. ⁸ Ewî banzda ser xwe sekînî, destpêkir ger'îya û t'evî wan k'ete p'aristgehê diger'îya, banzdida û şikirî dida Xwedê. ⁹ Gava t'emamîya cime'tê dît ku ew diger'e û şikirîyê dide

Xwedê, ¹⁰ nas kirin ku ew e, yê ku bona p'arsê ber dergehê p'aristgehêyî Bedew r'ûdinişt û bona tiştê ku t'evî wî qewimî zendegirtî mabûn û dih'eyîrîn.

Petrûs hêwangeha Silêmandaf* dannasîn dike

¹¹ Evî ku Petrûs û Yûh'enna ber'nedidan, t'emamîya cime'tê e'cêbmâyî berbir'î wan bezî, h'eta wî cîyê ku jêr'a digotin hêwangeha Silêman. ¹² Petrûs ku ev yek dît, cime'têr'a got: «Gelî îsraêlîya! Hûn çima bona vê yekê e'cêbmâyî mane? Çima tiherekî li me dinihêr'in? Tê bêjî qey me bi qewat yan xwedêp'aristîya xwe ew da ger'ê? ¹³ Xwedêyê Birahîmf*, Îshaqf*, Aqûb û Xwedêyê kal-bavêd me, Berdestîyê Xwe Îsa r'ûmet kir†. We nemamîyaf* Wî kir û ber Pîlatof* t'exsîr kir, gava ewî qîrar kiribû ku Wî ber'de. ¹⁴ We yê Pîrozf* û r'ast t'exsîr kir û yê mêrkuj xwest ku wer'a bê ber'danê‡. ¹⁵ We Ç'e'vkanîyê jîyîne kuşt, lê Xwedê Ew ji mirinê r'akir û em xwexa şe'de ne. ¹⁶ Û qewata navê Wî eva meriva qenc kir, k'îjanî ku hûn dibînin û nas dikin. Belê wê bawerîyaf* bi navê Wî eva ber ç'e'vê we h'emûya sax-silamet kir.

¹⁷ Niha gelî bira, ez zanim ku we jî mîna serwêrêd xwe bi nezanîya xwe kirîye. ¹⁸ Lê Xwedê çawa berî vê yekê bi devê h'emû p'êxembera bona cefê Mesîhê Xwe gotibû, usa jî kir. ¹⁹ Awa t'obe kin û berbi Xwedê vege'inf*, ku gunêd we bêne r'esîtkirinê. ²⁰ Hingê wextêd jîyîndarîyê ji h'izûrîya Xudan wê bèn û Ewê Îsa bişîne, wî Mesîhê ku berêda bona we k'ifş kirîye. ²¹ Lazim e Ew li e'zmên bimîne, h'eta ku Xwedê

*2:42 Li vê derê tê fe'mkirinê, ku bawermenda pêşîyê nan dixwar, paşê Şîva Xudan derbaz dikirin.

†3:13 Derk'etin 3:14-15.

‡3:14 Lûqa 23:13-23.

her tiştî nû çêke*, çawa ku hê berê pêşda Xwedê bi devê p'êxemberêd Xweye pîroz gotibû. ²² Belê Mûsaf* got: «Xudan Xwedêyê we wê ji nav birayêd weda P'êxemberekî mîna min wer'a derxe. Her çi ku wer'a bêje, gerekê hûn guhdarîya Wî bikin. ²³ Her k'î ku guhdarîya Wî p'êxemberî neke, ji nav cime'tê wê bê qetandin û undakirinê†. ²⁴ Û h'emû p'êxembera jî, ji Samûêlf* girtî û yêd peyr'a çi ku gotine, bona van r'oja xeber dane. ²⁵ Hûn mîrat'xurêdf* p'êxembera û wê peymanêf* ne, ya ku Xwedê t'evî kal-bavêd we‡ girêda. Ewî gote Birahîm: «Bi zur'eta te ezê dua h'emû milletêd dinyayê bikim»[§]. ²⁶ Xwedê Berdestîyê Xwe Îsa miletr'a derxist û pêşîyê şande cem we, ku dua we bike û bi vî awayî we her kesî ji xirabîyêd we vege'rine».

Petrûs û Yûh'enna li ber civînaf* giregira

4 Petrûs û Yûh'enna hê cime'têr'a xeber didan, k'ahînaf* û serwêrê nobedarêd p'aristgehê t'evî sadûqîyaf* ser wanda girtin. ² Ewana aciz bibûn, çimkî wana cime't hîn dikir, ku Îsa ji mirinê r'abûye, îzbat dikirin ku mirîyê r'abin. ³ Ew girtin kirine kelê h'eta r'oja dinê, çimkî îdî êvar bû. ⁴ Lê gelekêd ku xeber dibihîstin bawer kirin, h'esabê wan gihîşte pênc h'ezara.

⁵ R'oja dinê serwêr, r'ûspîf* û qanûnzanf* civîyane Orşelîmê. ⁶ Henanê serek'ahîn, Qeyafa, Yûh'enna, Skender û h'emûyêd mayîne ji xûn-qinêta serek'ahîn jî li wir bûn, ⁷ Petrûs û Yûh'enna nava xweda dane sekinandinê

û pirsîn: «We bi çi qewatê yan bi çi navî ev yeka kir?» ⁸ Wê demê Petrûs bi R'uh'ê Pîroz t'ijî wanar'a got: «Gelî serwêrêd cime'tê û r'ûspîya! ⁹ Heger hûn îro bona vê qencîya ku vî seqetîr'a bû ji me dipirsîn, ku ew çawa qenc bûye, ¹⁰ bira we û t'emamîya milletê Îsraêlêva e'yan be, ku eva bi saya navê Îsa Mesîhê Nisretê li ber we qencbûyî sekinî ye, Ewê ku we xaç kir û Xwedê ji mirinê r'akir. ¹¹ Ew e «Ew kevîrê ku ji we hosta hate bêr'ûmetkirinê û bû serê e'nîşkêf*». ¹² Bi kesekî mayîn xilazbûnf* t'une, çimkî bin p'er'ê e'zmênda navekî din merivar'a nehatîye dayînê, ku em bikaribin bi wî xilaz bin».

¹³ Gava wana mêrk'îmîya Petrûs û Yûh'enna dît û pê h'esîyan ku evana merivne nexwendî û nezan in, e'cêbmayî man û nas kirin, ku evana t'evî Îsa bûne. ¹⁴ Lê ew merivê qencbûyî ku t'evî wan sekinî dîtin û nikaribûn tiştêk bigotana. ¹⁵ Hingê e'mirî li wan kirin, ku ew ji civînaf* giregira derên û hevr'a şêwirîn, ¹⁶ gotin: «Em van meriva çawa bikin? Çimkî h'emû binelîyêd Orşelîmêva e'yan e ku bi destê van k'eremeteke berbiç'e'v bû û em nikarin înk'ar kin. ¹⁷ Lê wekî nava cime'têda hê bela nebe, em gefê li wan bixwin, ku t'u car bi Wî Navî kesîr'a xeber nedin».

¹⁸ Dîsa gazî wan kirin, t'emî dane wan, ku t'u car bi navê Îsa xeber nedin û hîn nekin. ¹⁹ Lê Petrûs û Yûh'enna li wan vege'randin û gotin: «K'a hûn xwexa bifikirin, gelo ev yek ber Xwedê r'ast e ku em gur'af* we bikin, ne ya Xwedê? ²⁰ Em nikarin bona wan tiştêd ku me xwexa dîtin û bihîstin nekine

*3:21 Aha jî tê fe'mkirinê: «H'eta ku Xwedê her tiştî bîne sêrî», awa gotî her tiştêd ku bi devê p'êxembera derheqa Îsa Mesîhda hatine gotinê.

†3:23 Qanûna Ducarî 18:15, 18, 19.

‡3:25 Nav hinek destnivîsarada dewsa «we» «me» heye.

§3:25# Destpêbûn 22:18; 26:4.

*4:11 Zebûr 118:22.

dengî». ²¹ Wana dîsa gef li wan xwar û ber'dan. Ber cime'tê me'nîk ser wan nedîtin ku ceza bidana wan, çimkî h'emûya jî bona ew tiştê qewimî şikirî didane Xwedê. ²² E'mirê wî merivê ku ev k'eremeta qencbûnê jêr'a bû çil salî jortir bû.

Duayê bawermenda

²³ Gava Petrûs û Yûh'enna hatine ber'danê, ew çûne cem k'oma xwe û wan'r'a her tiştê gilî kirin, çî ku serekêd k'ahîn û r'ûspîya wanar'a gotibûn. ²⁴ Wana jî gava bihîst, hevr'a dengê xwe hildan gazî Xwedê kirin û gotin: «Ya Xweyî, E'firandarê e'rd û e'zmên, be'rê û h'emûyêd nav wanda*, ²⁵ Te bi R'uh'ê Pîroz pê devê bavê me, berdestîyê Xwe Dawid got:

«Çima necihû qilqilîn û millet jî bona tiştêd p'ûç' fikirîn?

²⁶ P'adşêd dinyayê hazir sekinîn û serwêr hevr'a miqabilî Xudan û Mesîhê Wî civîyan»[†].

²⁷ Belê r'ast vî bajarîda ser berdestîyê Te Îsayê pîroz, Yê ku Te bi r'ûnkirinêf* k'ifş kir, Hêrodes* û Pîlatoyê Pontîyo t'evî necihûya û milletê Îsraêlê civîyan[‡], ²⁸ wekî wan tišta bikin, çî ku Te hê berêda anegorî qewat û e'mirê Xwe k'ifş kiribû bibin. ²⁹ Niha ya Xudan, ser gef û gur'îya wanda binihêr'e, k'eremê xulamêd Xwer'a bike, wekî em mêrk'îmî xebera Te xeber din, ³⁰ destê Xwe dirêj ke, wekî bi navê berdestîyê Te Îsayê pîroz ji nexweşîya qenc bin, nişan û k'eremet biqewimin». ³¹ Hema çawa wana dua xilaz kir, ew cîyê ku ew civîyayî bûn h'ejîya û h'emû bi R'uh'ê

Pîroz t'ijî bûn, xebera Xwedê mêrk'îmî xeber didan.

Her tiştê bawermenda yek bû

³² Dil û r'uh'ê t'emamîya cime'ta bawermenda yek bû. Ji wana t'u kesî hebûka xwer'a nedigot ku: «Ya min e», lê her tiştêd wan yek bû. ³³ Şandîya bi qewata zor şe'detîya mirin-r'abûna Xudan Îsa didan û k'eremekef* mezin ser wan h'emûya bû. ³⁴ Nava wanda t'u kes h'ewcê tiştêkî nîbû. Ewêd ku xweyê e'rda yan mala bûn, difirotin û qîmetê wan tiştêd firotî danîn ³⁵ ber p'iyêd şandîya dadanîn û wana jî k'er'a çî lazim bûya bela dikirin. ³⁶ Awa yekî lêwîf* ji Qubrisê, navê wî Ūsivf*, ku şandîya jêr'a digot Barnabaf*, ku tê fe'mkirinê: «Yê Dildayînê[§]», ³⁷ e'rdekî wî hebû firot, qîmetê wî anî ber p'iyêd şandîya danî.

Gunê Hananîya û Safêriyayê

5 Lê merivekî navê wî Hananîya t'evî jina xwe Safêriyayê milk'ek firot, ² ji qîmetê wê hinek veşart, ku jin jî haş pê hebû, hinek jî anî li ber p'iyêd şandîya danî. ³ Hingê Petrûs wîr'a got: «Hananîya! Ev çawa bû ku mîrêcinf* qelpê xirab kire dilê te, ku tu R'uh'ê Pîrozr'a derewa bikî û ji qîmetê e'rdê hinekî veşêrî? ⁴ Berî firotanê ne ew ya te bû? Ū pey firotanêr'a jî qîmetê wê destê teda nîbû? Te çima ev yek kire dilê xwe? Te ne ku merivar'a derew kir, lê Xwedêr'a». ⁵ Gava Hananîya ev xeber bihîstin, k'et r'uh'ê xwe da û tirseke mezin h'emûyêd ku bihîstin girt. ⁶ Xort jî r'abûn ew k'efenf* kirin û birine derva defin kirin.

*4:24 Derk'etin 20:11; Nehemîya 9:6; Zebûr 146:6.

†4:26 Zebûr 2:1-2.

‡4:27 Metta 27:1-2; Marqos 15:1; Lûqa 23:1-11; Yûh'enna 18:28-29.

§4:36 Navê «Barnabas» bi zimanê aramîf* xeber bi xeber: «Kur'ê Dildayînê». Aha tê fe'mkirinê: «Yê ku dil dida ber însên».

⁷Weke sê sih'eta derbaz bû, jina wî ku nizanibû çî qewimîye, k'ete hindur'.
⁸Petrûs jê pirsî got: «Minr'a bêje, we hebûka xwe hema haqasî firot?» Ewê got: «Belê, hema haqasî». ⁹Hingê Petrûs wêr'a got: «Hûn çima bûne yek ku R'uh'ê Xudan bicêr'ibîninf*? Va ne dengê nigêd wan merivêd ku mêrê te defin kirine ji pişt dêrî tèn, wê te jî derxine derva». ¹⁰Pêr'a-pêr'a ew k'ulfet k'ete ber nigêd wî û r'uh'ê xwe da. Hingê xort k'etine hindur', ewa mirîtî dîtin, hildan birin k'êleka mêrê wê defin kirin. ¹¹Tirseke mezin k'ete ser t'emamîya civînêf* û h'emûyêd ku ev yek bihîstin.

K'eremetêd bi destê şandîya

¹²Bi destê şandîya gelek nîşan û k'eremet nav cime'têda dibûn. (H'emû bawermend hevr'a hêwangeha Silêmanda dicivîyan. ¹³T'u kesî ji yêd mayîn newêribû nêzîkî wan bûya, lê belê cime'tê jî qedirê wan digirt. ¹⁴Lê dîsa e'laleta jina û mêra hê-hê zêde dibûn, yêd ku bawerîya xwe Xudan danîn.) ¹⁵Bona vê yekê xelqê nexweş derdixistine serê r'îya, dadanîne ser darbesta û ber'a, wekî gava Petrûs derbaz be, t'enê sîya wî bik'eva ser ji wan hineka. ¹⁶E'lalet jî ji bajarêd dor-bera dihatine Orşelîmê, t'evî xwe nexweş û yêd ku ji r'uh'êdf* h'eramf* cefa dik'işandin danîn û h'emû jî qenc dibûn.

Zêrandina şandîya

¹⁷Serekk'ahînf* û h'emûyêd t'evî wî, ku ji k'omela sadûqîya bûn, h'evsûdîyêva dagirtî r'abûn ¹⁸dest avîtine şandîya, avîtine kelaf* cime'tîyê. ¹⁹Lê milyak'etekîf* Xudan wê şevê dergehêd kelê vekirin, ew derxistine derva û gote wan: ²⁰«Her'in

p'aristgehêda bisekinin û cime'têr'a van h'emû gotinêd vê jîyînê bêjin». ²¹Wana jî guhdarî kir, sibehê zû k'etine p'aristgehê, destpêkirin hîn kirin.

Hingê serekk'ahîn k'oma xweva hat, t'evî t'emamîya k'oma r'ûspîyêd Îsraêlê, civîna giregira civand û şandine kelê ku şandîya bînin. ²²Lê gava berdestî çûn, ew kelêda nedîtin, vege'îyan hatin û gotin: ²³«Kela ji her aliyava dadayî bû û nobedar jî li ber dergeha bûn, lê gava me vekir, me hindur'da t'u kes nedît». ²⁴Gava serwêrê nobedarêd p'aristgehê û serekêd k'ahîna ev xeber bihîstin, ser wan e'cebmayî man digotin: «Gelo çî qewimîye?» ²⁵Wê demê yekî hat wanr'a got: «Va ew merivêd we avîtibûne kelê, p'aristgehêda sekinî ne û cime'tê hîn dikin!» ²⁶Wî çaxî serwêrê nobedara berdestîyava t'evayî çûn ew anîn, lê ne bi zorbetîyê, çimkî ji cime'tê ditirsîyan, ku wan nedine ber kevira.

²⁷Ew birin ber civîna giregira dane sekinandinê, serekk'ahîn ji wan pirsî ²⁸û got: «Me h'işk t'emî li we nekir, ku bi Wî Navî hîn nekin? Lê va we Orşelîm bi hînkirina xweva t'ijî kirîye, hûn dixwazin cabdarîya xûna Wî Merivî bikine stûyê me*». ²⁹Petrûs û şandîyêd mayînva cab dan û gotin: «Em gerekê gur'a Xwedê bikin, ne ku ya meriva. ³⁰Xwedêyê kal-bavêd me Îsa ji mirinê r'akir, Ewê ku we darva dardakir kuşt. ³¹Xwedê Ew bilind kir danî li milê Xweyî r'astê, ku bibe R'êber û Xilazkîrf*, wekî mecala t'obeyê û baxşandina guna bide Îsraêlê. ³²Em şe'de van tiştê ne, usa jî R'uh'ê Pîroz, k'îjan Xwedê da wan, yêd ku gur'a Wîda ne».

³³Gava wana ev yek bihîst, gelekî hêrs k'etin û dixwestin wan bikujin. ³⁴Lê fêrisîkîf* dersdarêf* Qanûnê hebû, navê wî Gamalyêl û nava t'emamîya cime'têda jî xweyîqedir bû. Eva civîna

*5:28 Metta 27:25.

giregirada r'abû sekinî e'mir kir ku şandîya xêlekê derxine derva ³⁵ û wanr'a got: «Gelî îsraêlîya! Hindava vanda haş ji xwe hebin ku hûnê çi bikin. ³⁶ Wextekê T'ewdas pêşda hat, ku xwe danîbû dewsa yekî mezin û weke çarsid merivî jî xwe lê girtibûn, ew hate kuştinê, h'emû peyçûyêd wî jî t'ûr'-t'ûr'î bûn û kes nema. ³⁷ Pey wir'a Cihûdayê Celîlê jî r'ojêd navnivîsarêda r'abû e'laleteke giran li pey xwe bir, lê ew hate kuştinê û h'emûyêd pey wî diçûn jî bela-belayî bûn. ³⁸ Ê niha ez vî h'alîda wer'a dibêjim, ji van meriva veger'in û wan ber'din. Heger ew şêwir yan şixul merivatî be, wê betal be, ³⁹ lê heger ji Xwedêda ye, hûn nikarin betal kin. Miqatî xwe bin nebe ku hûn r'abine ber Xwedê».

Civîna giregira gur'a wî kir, ⁴⁰ gazî şandîya kirin, ew dane ber qamçîya, e'mirî ser wan kirin, ku îdî bi navê Îsa xeber nedin û ber'dan. ⁴¹ Evana jî ji civîna giregira çûn, şa dibûn ku bona navê Îsa hêjayî r'ezîlkinê bûne. ⁴² Her r'oj li p'aristgehê û malada t'imê Mizgînî* didan û hîn dikirin ku Mesîh, Îsa ye.

Bijartina h'eft k'omekdara

6 Wan r'ojada gava şagirt zêde dibûn, cihûyêd ku yûnanîf* xeber didan hindava cihûyêd îbranîdaf* bîna xwe teng dikirin, çimkî xurekê ku her r'oj dihate belakirinê nedigihîste jinebîyêd wan. ² Wî çaxî her donzdeha gazî k'oma şagirta kir û gotin: «Ev yek ne r'ast e ku em dannasîniya xebera Xwedê bihêlin, xurek belakirinêva mijûl bin. ³ Niha gelî bira, ji nava xweda h'eft merivêd bi şe'detîya navê qenc bibijêrin, ku bi îzbatî R'uh'ê Pîroz û serwaxtîyêvaf*

t'ijî ne, wekî em wan daynine ser vî şixulî. ⁴ Lê emê xwe bidine dua û dannasîniya xeberê». ⁵ Eva yeka h'emû bawermenda xweş hat û ev merivana bijartin: Steyfan, merivekî bi bawerî û R'uh'ê Pîrozva t'ijî, Fîlîpo, Prokoro, Nîkanor, Tîmon, Parmênas û Nîkoloyê ji Entakyayê, ku ji p'ûtp'aristîyêf* hatibû ser bawerîya cihûya. ⁶ Evana ber şandîya dane sekinandinê, şandîya jî dua kirin û destêd xwe dane ser wan. ⁷ Ê xebera Xwedê pêşda diçû, e'laleta şagirta Orşelîmêda gelekî zêde dibû û ji k'ahîna jî geleka bawerî qebûl dikirin.

Girtina Steyfan

⁸ Steyfan, ew merivekî bi k'erem û qewata Xwedêva t'ijî bû, nav cime'têda k'eremet û nîşanêd mezin dikirin. ⁹ Lê hinekêd ji k'inîştaf* ku Azayî† dihate gotinê, cihûyêd ji Kûrênê û Skenderyayê û usa jî cihûyêd ji qezayêd Kîlîkyayê û Asyayê r'abûn t'evî Steyfan k'etine de'wê. ¹⁰ Lê nikaribûn li ber wê serwaxtîyê û wî R'uh'ê ku pê xeber dida bisekinîyana. ¹¹ Wî çaxî dizîva serê çend merîya t'ijî kirin ku bêjin: «Me bihîst ku eva tiştêd miqabilî Mûsa û Xwedê dibêje». ¹² Bi vî awayî cime't, r'ûspî û qanûnzana t'evîhev kirin, r'ahiştine Steyfan, ew girtin û k'aşî civîna giregira kirin. ¹³ Şe'dêd derew anîn dane sekinandinê û wan got: «Eva t'erka xeberdana miqabilî vî cîyê pîroz û Qanûnaf* Mûsa nake. ¹⁴ Me ji devê wî bihîst ku got: Îsayê Nisretê wê vê P'aristgehê hilşîne û e'detêd ku Mûsa dane me biguhêze». ¹⁵ H'emûyêd civîna giregirada r'ûniştî gava li wî nihêrîn, dîna xwe danê r'eng-r'ûyê wî mîna r'eng-r'ûyê milyak'eta bû.

* **6:1** «Cihûyêd îbranî» ew bûn ku li welatê xweda mezin bibûn zimanê îbranî yan Aramî xeber didan.

† **6:9** Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Libertîn», ku tê fe'mkirinê: «Azayîya xulama».

**Cabdayîna Steyfan
li ber civîna giregira**

7 Hingê serekk'ahîn Steyfan'ra got: «Ev yek r'ast in?» ²Ewî got: «Gelî bav û bira, bibihên! Gava bavê me Birahîm hê Mesopotamyayêda dima, ku hê neçûbû bajarê H'aranê, Xwedêyê r'ûmetê wîva xuya bû ³û jê'ra got: «Ji welat û pismamêd xwe biqete û her'e wî welatê ku ezê nişanî te kim»*. ⁴Hingê Birahîm ji welatê k'ildanîya derk'et li H'aranê ma. Pey mirina bavê wî'ra Xwedê ew warguhaste vî welatê ku hûn niha têda dimînin. ⁵Li vê derê wargeh neda wî, ne jî dewsa nîgekî, lê soz da ku vî welatî çawa milk' bide wî û pey wî'ra jî bide zur'eta wî, gava ku hê zar'êd wî t'unebûn†. ⁶Xwedê wî'ra aha got: «Zur'eta teyê welatê xelqêda xerîbîyêda be, wê wan bikine xulam û çarsîd salî bidine cefê. ⁷Lê dîwana wî mîletê ku wê jê'ra bibine xulam» Xwedê got, «Ezê bikim, pey wê yekê'ra ewê derên, li vî cîyî Min bih'ebînin»‡. ⁸Paşê sinetf* çawa nişana peymanê da Birahîm. Awa gava Îshaq jê'ra bû, r'oja h'eyşta ew sinet kir û Îshaq jî Aqûb usa kir, Aqûb jî her donzdeh kur'êd xweye bave'şîrêd me usa kirin§.

⁹Bave'şîra jî ji h'evsûdîyê Ûsivf* çawa xulam firotin, ku wî bibine Misirê, lê Xwedê t'evî wî bû*, ¹⁰ew ji h'emû têngasîyêd wî xilaz kir. Gava ew ber

Firewinêf* p'adşê Misirê sekinî, Xwedê k'erem û serwaxtî dayê, p'adşê jî Ûsiv ser Misirê û t'emamîya mala xwe kire serwêr†. ¹¹Hingê t'emamîya welatê Misirê û Kenanêdaf* bû xelayî û k'etine oxirmê giran, kal-bavêd me nikaribûn xurek destxistana.‡ ¹²Aqûb ku bihîst li Misirê genim dest dik'eve, cara pêşîn kal-bavêd me şandin. ¹³Cara dua Ûsiv xwe birayêd xweva da naskirinê û e'silê wî Firewinva e'yan bû. ¹⁴Hingê Ûsiv şand gazî bavê xwe Aqûb û t'emamîya mala wî kir, ku serhev h'eftê pênc nefş bûn. ¹⁵Aqûb berjêrî Misirê bû, ew û kal-bavêd me wir mirin. ¹⁶Cinyazêd wan birine Şexemê kirine wî mezêlê ku Birahîm bi qîmetekî zîva ji kur'êd Hamorê Şexemê k'ir'îbû§.

¹⁷Gava ew wextê ku Xwedê bi sond Birahîmr'a soz dabû nêzîk dibû, cime't Misirêda gelekî zêde bibû. ¹⁸Wî çaxî p'adşakî din Misirêda r'abû, ku derheqa Ûsivda tiştek nizanibû*. ¹⁹Ewî h'ilek'arî li mîletê me kir û kal-bavêd me dane cefê, p'êyî ser wan kir, ku ew zar'okêd xwe bavêjine derva, ku nejîn†. ²⁰Wî çaxî Mûsa ji dîya xwe bû, ew yekî gelekî bedew bû û sê meha mala bavê xweda mezin bû.‡ ²¹Gava ew hate avîtinê, qîza Firewin ew hilda bir, çawa kur' xwer'a mezin kir. ²²Mûsa t'emamîya serwaxtîya misirîya hîn bû, xeberdan û şixulê xweda jî zor bû.

*7:3 Destpêbûn 12:1.

†7:5 Destpêbûn 17:8; 48:8.

‡7:7 Destpêbûn 15:13-14; Derk'etin 3:12.

§7:8 Destpêbûn 17:10-14.

*7:9 Destpêbûn 37:11-28; 39:2, 21.

†7:10 Destpêbûn 37:1-36; 39:1-41:46.

‡7:11-15 Destpêbûn 41:53-47:31; 49:33.

§7:16 Yêşû 24:32.

*7:18 Derk'etin 1:7-8.

†7:19 Derk'etin 1:10-11, 22.

‡7:20-22 Derk'etin 2:1-10.

²³ Gava çil salîya wî t'emam bû, dilê wîr'a derbaz bû ku serîkî bide xûşk-birayêd xwe zar'êd Îsraêl. ²⁴ Ewî yekî Îsraêlî dît ku yekî misirî neheqî lê fikir, çû pişta wî, h'eyf hilda yê misirî kuşt. ²⁵ Mûsa t'irêf* xûşk-birayêd wîyê fe'm bikin, ku Xwedê wê bi destê wî xilazbûnê bide wan, lê fe'm nekirin. ²⁶ R'oja dinê r'astî du Îsraêlîya hat ku şer' dikirin, xwest ku wan li hev bîne û got: «E'vdno! Hûn bira ne, çima neheqîyê li hevdu dikin?» ²⁷ Lê ewê ku neheqî li hevalê xwe fikir, ew de'f da û gotê: «K'ê tu ser me serwêr û h'akim k'ifş kirî?» ²⁸ Yan tu dixwazî min jî mîna wî misirîyê duhu bikujî?»* ²⁹ Gava Mûsa ev yek bihîst, r'evî welatê Midyanê xerîbîyêda ma û li wir du kur' jêr'a bûn†.

³⁰ Pey çil salîr'a ber'îyêda li ç'îyayê Sînayêf* milyak'etek nava alava agirê dir'îyêda wîva xuya bû.‡ ³¹ Mûsa ku dît, li ser wê yekê e'cêbmayî ma. Gava nêzik dibûyê ku bibîne, dengê Xudan bihîst: ³² «Ez Xwedêyê kal-bavêd te, Xwedêyê Birahîm, Îshaq û Aqûb im». Mûsa dilerizî û newêribû binihêr'îya. ³³ Hingê Xudan gotê: «Çarixêd nigêd xwe bêxe, çimkî ew cîyê ku tu lê sekinî yî e'rdê pîroz e. ³⁴ Belê Min cefê cime'ta Xwe Misirêda dît û zarîniya wan bihîst, peya bûm ku wan xilaz kim. De niha were Ez te bişnîme Misirê.

³⁵ Ew Mûsayê ku t'exsîr kirin û gotinê: «K'ê tu ser me serwêr û h'akim k'ifş

kirî?» Xwedê bi destê wî milyak'etê ku nav dir'îyêda wîva xuya bû, ew çawa serwêr û xilazkir şand§. ³⁶ Ewî ew jî Misirê derxistin, Misirê, be'ra Sor û ber'îyêdaf* çil salî nîşan û k'eremet kirin*. ³⁷ Mûsa hema ew bû, yê ku zar'êd Îsraêl'r'a got: «Xwedê wê ji nav birayêd weda p'êxemberekî mîna min bona we r'ake†. ³⁸ Mûsa ew bû, yê ku ber'îyêda nava cime'tê bû, li serê ç'îyayê Sînayê jî t'evî wî milyak'etî bû, k'îjanî t'evî wî kal-bavêd mer'a xeber dida. Eva ew bû, yê ku ew xeberêd jîyînê hildidan ku bide me‡.

³⁹ Lê kal-bavêd me nexwestin gur'a wî bikin, ew t'exsîrf* kirin, dilêd xweda vege'îyane Misirê ⁴⁰ û Harûnr'af* gotin: «Mer'a xwedêya çêke, ku pêşîya me k'evin, çimkî ew Mûsayê ku em ji welatê Misirê derxistin, em nizanin çî hate serê wî§. ⁴¹ Hema wan r'ojada p'ûtekî mîna golika çêkirin, qurbanf* wî p'ûtîr'a dan û bona şixulê destê xwe k'êf kirin*. ⁴² Hingê Xwedê berê Xwe ji wan guhast û hişt ku ew steyrkêd e'zmên bih'ebînin, çawa k'itêba p'êxemberada nivîsar e:

«Gelo çil salî qurban û h'edîf* we ber'îyêda Minr'a dan, Mala Îsraêl?

⁴³ Na, lê we konê Molox xwedê û steyrka R'emfan xwedêyê xwe hildidan,

ev sûret in, yêd ku we çêkirin, wekî hûn wan bih'ebînin.

*7:28 Derk'etin 2:14.

†7:29 Derk'etin 2:11-22; 18:3-4.

‡7:30-34 Derk'etin 3:1-10.

§7:35 Derk'etin 2:14; 3:2.

*7:36 Derk'etin 7:3; 14:21; Jimar 14:33.

†7:37 Qanûna Ducarî 18:15.

‡7:38 Derk'etin 19:1-20:17; Qanûna Ducarî 5.

§7:40 Derk'etin 32:1.

*7:41 Derk'etin 32:2-6.

Bona vê yekê Ezê we biguhêzime wî alîyê welatê Babilonêf*.*

⁴⁴ Konêf* Şe'detîyê ber'îyêda t'evî kal-bavêd me bû. Ew usa hate çêkirinê, çawa Ewê ku Mûsar'a xeber da, e'mir kir ku mîna wî şikilê ku dîtîbû çêke†.

⁴⁵ Paşê kal-bavêd me jî ew konê ku ji pêşîya wanr'a mabû, hildan anîne vî welatî, wî wextê ku wan t'evî Yêşûf* ji wan mileta zeft kiribûn û Xwedê ji ber kal-bavêd meva berî wan mileta dabû. Ew kon li wir ma h'eta wextê Dawid‡. ⁴⁶ Dawid jî k'erem ji Xwedê stand, xwest ku xanekê bona Xwedêyê Aqûb çêke§. ⁴⁷ Lê Silêman bona Wî xanek çêkir*. ⁴⁸ Lê belê Yê Herî Jorin malêd bi desta çêkirîda namîne, çawa p'êxember dibêje:

⁴⁹ E'zman k'ursîya Min e, e'rd jî binê p'îyêd Min e.

Hûnê çi malê Minr'a çêkin? Xudan dibêje.

Yan jî çi cîyî bona r'ih'etîya Min?

⁵⁰ Ne destêd Min ev her tişt çêkirine?†

⁵¹ Serh'îşkno! K'afir û guhada ker'no!‡ Hûn t'imê miqabilî R'uh'ê Pîroz disekinin, kal-bavêd we çawa bûne, hûn jî usa ne§. ⁵² Kal-bavêd we ji p'êxembera k'îjan nezêrandin? Ewêd ku hê berêda bona hatina Yê R'ast digotin, dikuştin. Ê va niha jî we nemamiya Wî kir û kuşt. ⁵³ Wer'a Qanûn bi destê milyak'eta hate dayîne, lê we xwey nekir!»

Kuşîna Steyfan

⁵⁴ Gava ev tişt dibihîstin, hewa wan dik'et û diranêd xwe ser wî diç'ir'ikandin. ⁵⁵ Lê Steyfan bi R'uh'ê Pîroz t'îjî berê xwe e'zmênda kir, r'ûmeta Xwedê û Îsa li milê Xwedêyî r'astê sekinî dît ⁵⁶ û got: «Va ye ez e'zmîna vebûyî dibînim û Kur'êf* Mêriv li milê Xwedêyî r'astê sekinî!» ⁵⁷ Wî çaxî wana kire qîr'în û guhêd xwe girtin, h'emû hev'r'a r'ahîştine wî, ⁵⁸ ew ji bajêr derxistin, dane ber kevira. Şe'da jî k'incêd xwe danîne ber nigêd xortekî navê wî Şawûl. ⁵⁹ Gava kevir davîtinê, Steyfan dua kir û got: «Xudan Îsa, r'uh'ê min bistîne». ⁶⁰ Hingê wî çok da, bi dengê bilind kire gazî: «Xudan, vê yekê vanar'a gunef* h'esab neke». Aha ku got, hênijî*.

8 Şawûl jî qayl bû, ku ew bê kuştinê.

Şawûl pey bawermenda dik'eve

Ewê r'ojê miqabilî civînaf* Orşelîmêda zêrandineke giran destpêbû. Pêştirî şandîya h'emûyêd bawermend belayî t'opraxêd Cihûstanê û Sameryayê bûn. ² Merivêd xwedêxof Steyfan defin kirin û şîneke giran ser kirin. ³ Lê Şawûl gelek zirar dida civînê, mal-mal diger'îya jin û mêr k'aşî derva dikirin davîtine kelê†.

*7:43 Amos 5:25-27.

†7:44 Derk'etin 25:8-9, 40.

‡7:45 Yêşû 3:14-17.

§7:46 P'adşatî II, 7:1-16; Dîrok I, 17:1-14.

*7:47 P'adşatî III, 6; Dîrok II, 3:1-17.

†7:50 Îşaya 66:1-2.

‡7:51 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Dil û guhada bê sinetno».

§7:51# Îşaya 63:10.

*7:60 Bi zaravekî din: «K'ete xewê». Aha tê fe'mkirinê: «R'uh'ê xwe da, mir».

†8:3 K'arêd Şandîya 22:4-5; 26:9-11.

Filîpo Sameryayêda Mizgîniyê dide

⁴ Ewêd bela-belayî bibûn diger'îyan, Mizgîniya xeberê didan. ⁵ Filîpo jî berjêrî bajarekî Sameryayê bû, wan'ra bona Mesîh dannasîn dikir. ⁶ E'laletê bi dil guhdariya gotinêd Filîpo dikir, gava dibihîstin û didîtin ew k'eremetêd ku wî dikirin. ⁷ Ji gelek cinak'etiyaf* r'uh'êd h'eram bi dengê bilind dikirine qîr'în derdik'etin û gelek şilûşe't, nigada seqet qenc dibûn. ⁸ Hingê şabûneke mezin k'ete wî bajarî.

⁹ Merivek wî bajarîda hebû navê wî Şimh'ûn, ewî hê zûva sêrbazîf* dikir û samerîf* e'cêbmayî dikirin û xwe jî danîbû dewsa yekî mezin. ¹⁰ T'emamîya cime'tê ji biç'ûka h'eta mezina bi dil guh didane wî û digotin: «Ev e ew «Qewata Xwedêye mezin» ku dibêjin». ¹¹ Bi dil guh didane wî, çimkî ewî zûva bi sêrbazîyêd xwe ew e'cêbmayî kiribûn. ¹² Lê gava ewî ew mizgîniya Filîpo bawer kir, ya ku bona P'adşatiya Xwedê û navê Îsa Mesîh dida, hin mêr hin jin, h'emû jî pê avê hatine nixumandinê. ¹³ Şimh'ûn xwexa jî bawer kir hate nixumandinê û t'imê t'evî Filîpo bû. Û gava ew nişan û k'eremetêd zor ku dibûn didît, e'cêbmayî dima.

¹⁴ Şandiyêd Orşelîmêda gava bihîstin, wekî Sameryayê xebera Xwedê qebûl kirîye, Petrûs û Yûh'enna şandine cem wan. ¹⁵ Ew ku berjêr bûn, bona wan dua kirin ku R'uh'ê Pîroz bistînin, ¹⁶ çimkî h'eta hingê hê R'uh'ê Pîroz nehatibû ser ji wan t'u kesî, t'enê bi navê Xudan Îsa hatibûne nixumandinê. ¹⁷ Hingê Petrûs û Yûh'enna destêd xwe danîne ser wan û wana R'uh'ê Pîroz stand.

¹⁸ Gava Şimh'ûn dît, wekî bi dest danîna şandîya R'uh'ê Pîroz distînin, p'ere dirêjî wan kir ¹⁹ û got: «Evî h'ukumî bidine min jî, ku ez destê xwe daynime ser k'ê, R'uh'ê Pîroz bistîne».

²⁰ Lê Petrûs wîr'a got: «Zîvê te bira t'evî te bit'er'ibe! Te t'irê p'êşk'êşa Xwedê p'eretî tê standinê! ²¹ P'ara te vê yekêda tişteş t'une, çimkî dilê te li ber Xwedê ne r'ast e. ²² Niha ji wê xirabiya xwe vege'ere, r'eca ji Xudan bike, belkî ev nêta teye xirab bê baxşandinê, ²³ çimkî ez te nava te'layîya zirav û qeydêd neheqîyêda dibînim». ²⁴ Şimh'ûn lê vege'rand û got: «Hûn bona min hîvî ji Xudan bikin, wekî ji ew gotinêd we t'u tişt neyê serê min».

²⁵ Gava wana şe'detî da û xebera Xudan xeber dan, paşda vege'riyane Orşelîmê û li ser r'îya xwe gelek gundêd Sameryayêda jî Mizgîni didan.

Filîpo û nemêrêf* ji welatê Etyûpiyê

²⁶ Hingê milyak'etekî Xudan Filîpor'a got: «R'abe her'e aliyê başûrêf*, ser wê r'îya ku ji Orşelîmê berjêrî Gazzayê dibe», ku çol-bestek bû. ²⁷ Ew jî r'abû çû û dîna xwe dayê, va ye nemêrekîf* ji Etyûpiyê wezîrê Kendakê, awa gotî p'adşa Etyûpiyê, ku wek'îlê t'emamîya xizna wê bû, bona h'ebandinê hatibû Orşelîmê. ²⁸ Ew ji wir vediger'îya û e'reba xweda k'itêba Îşayaf* p'êxember dixwend. ²⁹ R'uh' Filîpor'a got: «Pêşda her'e û r'ex e'rebêva here». ³⁰ Filîpo jî bezî nêzîk bûyê, bihîst ku ew k'itêba Îşaya p'êxember dixûne û jê pirsî: «Çi ku tu dixûnî fe'm dikî?» ³¹ Ewî gotê: «Ezê çawa bikaribim fe'm bikim, heger yek min'ra şiroveneke?» Û hîvî ji Filîpo kir ku r'abe r'ex wî r'ûnê. ³² Ew cîyê ku wî nivîsarêda dixwend ev bû:

«Mîna peza bona serjêkirinê hate birinê

û çawa berxa li ber qusêsê xwe nake k'alîn, devê Xwe venake.

³³ Ew nimiz kirin û heqê Wî jê standin.

Derheqa zur'eta Wîda k'ê wê gilî ke?

Çimkî e'mirê Wî ji r'ubarê dinê hate hildanê»*.

³⁴Nemêr ji Fîlîpo pirsî û gotê: «Ez hîvî dikim minr'a bêje, p'êxember van tişta bona k'ê dibêje? Bona xwe yan bona yekî mayîn?» ³⁵Fîlîpo r'abû wê nivîsarêda destpêkir derheqa Mizgînîya Îsada wîr'a şirovekir.

³⁶⁻³⁷Gava r'îya xweda diçûn, ew gihîştine avekê û nemêr got: «Va ye av, îdî çi nahêle ku ez bême nixumandinê?»[†] ³⁸Û nemêr e'mir kir, ku e'rebê bidine sekinandinê, her du jî k'etine avê û Fîlîpo nemêr nixumand. ³⁹Gava ewana ji avê derk'etin, R'uh'ê Xudan Fîlîpo hilda, îdî nemêr Fîlîpo nedît, ew eşq û şa r'îya xweda çû. ⁴⁰Lê Fîlîpo Aşdodêda xuya bû û diger'îya, Mizgînî dida her bajarî, h'eta Qeyserîyê jî hat.

Çawa Şawûl li Îsa vediger'e

(K'arêd Şandîya 22:6-16; 26:12-18)

9 Şawûl jî h'eta hingê hê gef li şagirtêd Xudan dixwar ku wan bide kuştinê. Ew çû cem serekk'ahîn, ²destûrne'me ser k'inîştêd Şamê ji wî xwestin, wekî h'ukumê wî hebe jin û mêrêd ku li pey vê R'ê diçin heger bibîne, wan bigire girêdayî bine Orşelîmê. ³Gava diçû nêzîkî Şamê bû, nişkêva ji e'zmên r'onayîkê dora wî şewq da. ⁴Ew k'ete e'rdê û dengê bihîst ku wîr'a digot: «Şawûl, Şawûl! Tu çima Mîn dizêrînî?» ⁵Ewî jî got: «Tu k'î yî, Xudan?» Wî dengî gotê: «Ez ew Îsa me, Yê ku tu dizêrînî»[‡]. ⁶De niha r'abe her'e bajêr, wê ter'a bê gotinê tê çi bikî». ⁷Ew merivêd ku t'evî wî diçûn sar bûn sekinîn û zar-ziman k'etin. Wan ew deng dibihîst,

lê kesek nedidîtin. ⁸Şawûl jî e'rdê r'abû, ç'e'vêd wî vekirî bûn, lê tişt nedidît. Hingê destê wî girtin birine Şamê. ⁹Ew sê r'oja kor ma, ne xwar û ne jî vexwar.

¹⁰Şamêda şagirtekî navê wî Hananîya hebû, Xudan dîtinokêda hate ber ç'e'va û wîr'a got: «Hananîya!» Ewî got: «Ez vira me, Xudan». ¹¹Xudan wîr'a got: «R'abe her'e wê k'ûça ku jêr'a R'ast dibêjin, mala Cihûdada bona yekî ji Tarsûsê navê wî Şawûl bipirse, çimkî va ye ew dua dike, ¹²dîna xwe dayê, va merîk dîtinokêda hate ber ç'e'va, navê wî Hananîya, ew hat destêd xwe danîne ser wî, ku ew dîsa bibîne».

¹³Hananîya lê vege'and û got: «Xudan, bona vî merivî min ji geleka bihîştîye, wekî Orşelîmêda wî çiqas xirabî li cime'ta Te kirîye. ¹⁴Vir jî alîyê serekêd k'ahîna h'ukumê wî heye, h'emûyêd ku gazî navê Te dikin bigire». ¹⁵Lê Xudan jêr'a got: «Tu her'e, çimkî Min ew çawa hacetek bijartîye, wekî navê Min necihûya, p'adşa û zar'êd Îsraêlêva bide naskirinê. ¹⁶Ezê Xwexa nişanî wî kim, ku çiqasî gerekê bona navê Min cefê bik'îşîne».

¹⁷Hananîya jî çû k'ete wê malê, destê xwe danî ser wî û gotê: «Şawûl bira! Xudan ez şandime, ew Îsayê r'êva r'astî te hat, wekî tu dîsa bibînî û bi R'uh'ê Pîroz t'ijî bî». ¹⁸Destxweda ji ç'e'vêd wî mîna kapekê tişt jê warîyan, dît, r'abû pê avê hate nixumandinê, ¹⁹xwarin xwar û qewata wî hate cî.

Şawûl bajarê Şamêda Mizgînîyê dide

Çend r'oja Şawûl cem şagirtêd Şamêda ma. ²⁰Destxweda Şawûl

*8:33 Îşaya 53:7-8.

†8:36-37 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Fîlîpo wîr'a got: «Heger tu bi t'emamiya dilê xwe bawer dikî, dikarî». Ewî lê vege'and û got: «Ez bawer dikim, ku Îsa Mesîh Kur'êf* Xwedê ye».

‡9:5 Nav hinek welger'andinêd kevinda ev jî heye: «Tu çifta xwe nikarî bavêjî şiva sertûj». Ew jî lerizî û şaşmayî got: «Xudan, Tu çi dixwazî ez bikim?» Û Xudan wîr'a got».

destpêkir k'inîştada bona Îsa dannasîn kir û got ku: «Ew Kur'ê Xwedê ye». ²¹ H'emûyêd ku dibihîstin, e'cêbmayî diman û digotin: «Eva ew nîne, ku Orşelîmêda yêd ku gazî Vî Navî dikirin dikuştin? Û bona wê yekê hatîye vir jî, wekî wan bigire û bibe bide destê serekêd k'ahîna?» ²² Lê Şawûl hînkirinêda hê qewat dibû, îzbat dikir ku Mesîh hema Îsa ye û dengê h'emû cihûyêd Şamêda dida bir'inê.

²³ Gava gelek r'oj derbaz bûn, cihû şewîrîn ku wî bikujin, ²⁴ lê Şawûl nêta wane xirab h'esîya. Ew şev û r'oj ber dergehêd bajêr bûn ku wî bikujin, ²⁵ lê şagirtêd wî jî şev ew bi zembîlê dîwêrwa daxistin*.

Şawûl Orşelîmêda

²⁶ Gava Şawûl hate Orşelîmê, wî dikir ku t'evî şagirta be, lê h'emû jî wî ditirsîyan, wan bawer nedikirin ku ew jî bûye şagirt. ²⁷ Hingê Barnabas ew hilda bire cem şandîya û wanr'a gilî kir, ku ewî r'êda çawa Xudan dîtîye û t'evî wî xeber daye, Şamêda jî çawa mêrk'imî navê Îsa dannasîn kirîye. ²⁸ Şawûl Orşelîmêda t'evî wan r'adibû-r'ûdinişt û bi navê Îsa Xudan mêrk'imî dannasîn dikir. ²⁹ Usa jî t'evî cihûyêd ku bi yûnanîf* xeber didan bi xeberdanê dik'ete de'wê, wana jî dikir ku ew bikuşta. ³⁰ Gava bira vê yekê h'esîyan, ew berjêr birine Qeyserîyê û derbazî Tarsûsê kirin.

³¹ Awa civîn li t'emamîya Cihûstanê, Celîlê û Sameryayê demekê e'dilayîyêda bû, r'uh'anîyêda ava dibû, bi xofa Xudan û bi dildayîna R'uh'ê Pîroz pêşda diçû, bawermend zêde dibûn.

Qencbûna Eynêyas

³² Petrûs jî h'emû cîya diger'îya û berjêrî cem cime'ta Xwedêye Lîdayê

jî bû. ³³ Wir merivek dît navê wî Eynêyas, ku h'eyşt salêd wî bûn, şilûşe't cî-nivîna p'aldayî bû. ³⁴ Petrûs wîr'a got: «Eynêyas! Îsa Mesîh te qenc dike. R'abe û nivîna xwe bide hev». Ew pêr'a-pêr'a r'abû ser xwe. ³⁵ H'emû binelîyêd Lîdayê û deşta Şaronê ew dîtin û berbi Xudan vege'riyan.

Saxbûna Tabî'tayê

³⁶ Yafayêda k'ulfeteke şagirt hebû, navê wê Tabî'ta, ku «Xezal» tê welger'andinê. Eva nava h'emû qencî û xêrkinada mabû. ³⁷ Wan r'ojada ewa nexweş k'et mir û ew şuştin oda jorinda danîn. ³⁸ Yafa nêzikî Lîdayê bû. Gava şagirta bihist ku Petrûs li wir e, du merî şandin hîvî kirin û gotin: «Derengî nebe zû were cem me». ³⁹ Petrûs jî r'abû t'evî wan hat. Gava gihîşte wir, ew birine oda jorin, h'emû jinebîya dora wî girt û bi girî ew k'inc û kirasêd ku saxîya xweda Xezalê bona wan dirûtibûn, nîşanî wî didan. ⁴⁰ Hingê Petrûs h'emû derxistine derva, çok da dua kir û ser cinyazda vege'riya got: «Tabî'ta! R'abe ser xwe». Ewê ç'e'vêd xwe vekirin, li Petrûs nihêrî, r'abû r'ûnişt. ⁴¹ Ewî destê xwe da wê r'akire p'îya, paşê gazî cime'ta Xwedê û jinebîya kir, ew sax ber wan da sekinandinê. ⁴² Eva yeka t'emamîya Yafayêda bela bû û geleka bawerîya xwe Xudan anîn. ⁴³ Petrûs gelek r'oja li Yafayê mala Şimh'unê ç'ermkerda ma.

Kor'nêlyoyê necihûf*

gazî Petrûs dike û dîtinoka Petrûs

10 Qeyserîyêda merivekî navê wî Kor'nêlyo hebû, r'efa «Ordîya Îtalyayêda» sersedf* bû. ² Ew mala xweva yekî xweyîman û xwedêxof bû, cime'ta cihûyar'a jî gelek xêr dikirin û her gav ber Xwedê dua dikir. ³ Ewî nîvro nêzikî sih'eta sisîya dîtinokêda

* 9:25 Korint'î II, 11:32-33.

ber ç'e'vê xwe aşkere milyak'etekî Xwedê dît ku hate cem wî û wîr'a got: «Kor'nêlyo!»⁴ Ewî ku li wî nihêr'î, saw k'ete ser û got: «Çi ye Xudan?» Milyak'et gotê: «Xwedê dua û xêrêd te qebûl kirin û ew bîr nake.»⁵ De niha merîya bişîne Yafayê, gazî Şimh'ûnf* ke, yê ku jêr'a Petrûs dibêjin.⁶ Ew çawa mêvan mala Şimh'ûnê ç'ermkerda ber be'rê dimîne». ⁷ Gava ew milyak'etê ku wîr'a xeber dida çû, ewî gazî du xulamêd malê û eskerekî berdestiyî xweyman kir⁸ û her tişt wanr'a gilî kir şandine Yafayê.

⁹ R'oja dinê ewana hê diçûn û nêzîkî bajêr dibûn, Petrûs nêzîkî sih'eta donzdeha r'abû ser xênî ku dua bike. ¹⁰ Ew bir'çî bû xwest ku nan bixwe. Hê gava nan hazir dikirin, mîna sih'etekê ser wîr'a derbaz bû. ¹¹ Ê wî dîna xwe dayê, va e'zman vebû, tişteki mîna destexana mezin her çar goşava dardabû, dihate xwarê ser e'rdê. ¹² Ser wê her cûr'e h'eywanêd çarp'ê, şûlikîyêd e'rdê û teyredêd e'zmên hebûn. ¹³ Deng hate wî: «R'abe Petrûs, serjêke û bixwe». ¹⁴ Lê Petrûs got: «H'aşa ji min Xudan, min t'u car tişteki h'eramf* yan p'îs nexwarîye». ¹⁵ Cara duda ew deng hate wî: «Ew tiştê ku Xwedê h'elalf* kirîye tu h'eram h'esab neke». ¹⁶ Eva yeka sê cara qewimî û hingê ew destexan e'zmênva hate hilatinê.

¹⁷ Petrûs hê e'cêbmayî nav xweda difikirî: «Ev çi dîtinok bû min dît?» va ew merivêd ku Kor'nêlyo şandibûn li ber dergeh sekinîn û mala Şimh'ûn pîrsîn. ¹⁸ Deng dan gotin: «Şimh'ûnê ku jêr'a Petrûs dibêjin li vir mêvan e?» ¹⁹ Petrûs hê ser wê dîtinokê difikirî, R'uh' jêr'a got: «Va ne sê merî li te diger'in. ²⁰ De îdî r'abe her'e xwarê û dudilî nebe t'evî wan her'e, çimkî Min

ewana şandine». ²¹ Petrûs jî peya bû, çû cem wan meriva û got: «Ez im ewê ku hûn lê diger'in. Hûn bona çi hatine?» ²² Wan got: «Kor'nêlyoyê sersed em şandine. Ew merivekî r'ast, xwedêxof û aliyê t'emamîya milletê cihûyada jî xweyîyê şe'detîya qenc e. Ewî e'mir ji milyak'etekî pîroz stand, ku te gazî mala xwe ke û xeberdana te bibihê». ²³ Hingê Petrûs ew t'eglîfî malê kirin, cîyê şevê da wan.

R'oja dinê Petrûs r'abû t'evî wan çû, çend bawermendêd Yafayê jî t'evî wî çûn. ²⁴ R'oja din gihîştine Qeyseriyê, Kor'nêlyo jî gazî xwexatî û dostêd xwe kiribû û hîvîya wan bû. ²⁵ Gava Petrûs dik'ete hindur', Kor'nêlyo pêşîya wîda çû û k'ete ber niga û ber ta bû. ²⁶ Lê Petrûs ew r'akire p'îya û gotê: «R'abe bisekine, ez xwexa jî merî me». ²⁷ Wîr'a bi xeberdanê k'ete hindur' û li wir gelek civîyayî dîtin. ²⁸ Ewî wanar'a got: «Hûn xwexa zanin ku ne e'detê mêrê cihû ye, ku t'evî necihûya r'abe-r'ûnî, yan hevva her'in-bên. Lê Xwedê ber min vekir, wekî ez t'u kesî p'îs yan h'eram h'esab nekim. ²⁹ Bona wê yekê jî gava gazî min kirin, min na-na nekir r'abûm hatim. Ê ez niha dipirsim, we bona çi gazî min kirîye?»

³⁰ Kor'nêlyo got: «Berî çar r'oja, nêzîkî vî çaxî min duayê sih'eta sisîya mala xweda dikir*, nişkêva merivek bi k'incê çîl-qerqaş li ber min sekinî ³¹ û got: «Kor'nêlyo! Xwedê duayêd te bihîstin û xêrêd teye kirî jî bîr anîn. ³² Niha merîya bişîne Yafayê gazî Şimh'ûn ke, yê ku jêr'a Petrûs dibêjin, ew çawa mêvan li mala Şimh'ûnê ç'ermkerda ber be'rê dimîne†. ³³ Min jî pêr'a-pêr'a şandine cem te û te jî qenc kir ku tu hatî. Niha em h'emû jî li ber Xwedê

*10:30 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Berî çar r'oja, h'eta vî çaxî min r'ojî digirt û duayê sih'eta sisîya mala xweda dikir».

†10:32 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Ewê bê ter'a xeber de».

sekinî ne, ku çî ji Xudan ter'a hatîye e' mirkirinê bêjî, em jî bibihên».

Dannasînya Petrûs mala Kor'nêlyoda

³⁴ Petrûs dest bi xebordanê kir û got: «Ez niha fe'm dikim, wekî Xwedê r'astî jî firqîyê nake nava mileta*.
³⁵ Lê ji nav her miletîda, yê ku ji Wî xof dike û r'astîyê dike li Wî qebûl e.
³⁶ Hûn îdî r'ind zanin ku Xwedê eva xebera zar'êd Îsraêl'r'a şand, bi Îsa Mesîh Mizgînîya e'dilayîyê da, Yê ku Xudanê h'emûya ye.
³⁷ Usa jî zanin ji Celîlê girtî t'emamîya Cihûstanêda çî qewimî, pey wê nixumandinê'r'a, ya ku Yûh'enna dannasîn kir,
³⁸ çawa Xwedê Îsayê Nisretê bi R'uh'ê Pîroz û qewatê k'ifş kir, ku bi qencîkirinê ger'îya û h'emûyêd ku bin bindestîya mîrêcinda bûn qenc kirin, çimkî Xwedê t'evî Wî bû.
³⁹ Em xwexa şe'dêd wan h'emû tiştanê ne, yêd ku Ewî t'opraxêd Cihûstanê û Orşelîmêda kirin. Paşê Ew darva dardakirin û kuştin,
⁴⁰ lê Xwedê Ew r'oja sisîya ji mirinê r'akir, da e'yankirinê,
⁴¹ ne ku h'emû cime'têr'a, lê wan şe'dar'a, yêd ku pêşîyê ji alîyê Xwedêda hatibûne bijartinê, awa gotî mer'a, yêd ku pey mirin-r'abûna Wî'r'a t'evî Wî xwarin û vexwarin.
⁴² Ê Ewî t'emî li me kir, wekî em cime'têr'a dannasîn kin û şe'detîyê bidin ku Ew e h'akimê mirîya û zêndîya ji Xwedêda k'ifşkirî.
⁴³ H'emû p'êxember şe'detîya Wî didin, ku h'emûyêd bawerîya xwe Wî bînin, wê bi saya navê Wî baxşandina guna bistînin».

Necihû jî R'uh'ê Pîroz distînin

⁴⁴ Petrûs hê ev tişt digotin, R'uh'ê Pîroz hate ser h'emûyêd ku ev gotin dibihîstin.
⁴⁵ Bawermendêd e'silê xweda

cihû†, yêd ku t'evî Petrûs hatibûn, zendegirtî man, ku R'uh'êf* Pîroz çawa p'êşk'êş ser necihûyada‡ jî barî,
⁴⁶ çimkî bihîstin ku wana bi zimana xeber didan û şikirî didane Xwedê. Hingê Petrûs got:
⁴⁷ «Îdî k'î dikare nehêle ku evana pê avê bêne nixumandinêf*, yêd ku mîna me R'uh'ê Pîroz jî standin?»
⁴⁸ Wî çaxî e'mir kir ku bi navê Îsa Mesîh bêne nixumandinê. Paşê wana hîvî ji wî kir ku çend r'oja li wir bimîne.

Petrûs civîna Orşelîmê'r'a şirovedike ku çima çûbû mala yekî necihûf*

11 Şandîya û bawermendêd alîyê Cihûstanêda diman, bihîstin ku necihûya jî xebera Xwedê qebûl kirine.
² Gava Petrûs hevraz çû Orşelîmê, bawermendêd e'silê xweda cihû ew neheq dikirin û
³ digotin: «Tu çûyî cem merivêd nesinetkirî û te t'evî wan nan xwarîye!»
⁴ Hingê Petrûs destpêkir bi hûr-gilî wan'r'a şirovekir û got:
⁵ «Mîna bajarê Yafayêda dua dikir, mîna sih'etekê ser min'r'a derbaz bû. Ê min dîtinokêda li ber ç'e'vê xwe dît, derdaneke mîna destexana mezin her çar goşava ji e'zmên dardabû hate xwarê, li ber min sekinî.
⁶ Ez hê zûr' bibûm min lê dinihêr'î, min dîna xwe dayê, va ne h'eywanêd çarp'ê, r'e'wir, şûlikîyêd e'rdê û teyredêd e'zmên.
⁷ Hingê min dengê bihîst ku min'r'a got: «R'abe Petrûs, serjêke û bixwe».
⁸ Lê min got: «H'êşa ji min, Xudan, t'u car tiştêkî h'eram yan p'îs nek'etîye devê min».
⁹ Cara duda ewî dengî ji e'zmên li min vege'and û got: «Ew tiştêd ku Xwedê h'elal kirîye, tu h'eram h'esab neke».
¹⁰ Eva yeka sê cara qewimî û her tişt paşda e'zmênva hate k'işandinê.
¹¹ Hema wî çaxî sê merîyêd ku ji

*10:34 Qanûna Ducarî 10:17.

†10:45 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Sinetkirî».

‡10:45# Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Nesinetkirîyada».

Qeyserîyê şandibûne pey min ber mala ku em têda diman sekinîn. ¹² R'uh' minr'a got: «T'evî wan her'e, dudilî nebe». Ev her şeş bira jî t'evî min hatin û em çûne mala wî merivî. ¹³ Ewî mer'a got, ku çawa mala xweda milyak'et dîtîye, ku sekinî ye wîr'a gotîye: «Merîya bişîne Yafayê û gazî Şimh'ûn ke, yê ku jêr'a Petrûs dibêjin. ¹⁴ Ewê ter'a wan gotina bêje, bi k'îjana tê û t'emamîya neferêd mala xweva xilaz bî. ¹⁵ Ê min hema dest bi xeberdanê kir, R'uh'ê Pîroz hate ser wan, çawa pêşîyê hate ser me. ¹⁶ Wî çaxî hate bîra min ew xebera ku Xudan gotibû: «Yûh'enna bi avê nixumand, lê hûnê bi R'uh'ê Pîroz bêne nixumandinê*». ¹⁷ Awa heger Xwedê xût ew p'êşk'êş da wan, k'îjan da me, gava me bawerîya xwe Xudan Îsa Mesîh anî, ez k'î bûm ku miqabilî Xwedê bisekinîyama?»

¹⁸ Gava ku ev yeka bihîstin, dengê xwe bir'in, şikirî dane Xwedê û gotin: «Wekî usa ye Xwedê eva mecala da necihûya jî, ku ji gunekirinê vege'rin û bijîn».

Bawermendêd bajarê Entakyayê

¹⁹ Ewêd ku ji dest wê zêrandina pey kuştina Steyfanr'a bela-belayî bibûn, gihîştine h'eta Fînikyayê, Qubrisê û Entakyayê û t'enê cihûyar'a xeber dannaşîn dikirin[†]. ²⁰ Lê nava wanda hinek ji merivêd Qubrisê û Kûrênê hebûn, ku gava çûn k'etine Entakyayê, yûnanar'af** jî xeber didan, Mizgîniya Xudan Îsa didan. ²¹ Destê Xudan wanr'a bû, geleka bawer kir, berbi Xudan vege'ryan.

²² Bona wan ev deng-be'sa gihîşte civînaf* Orşelîmê, Barnabas şandine

Entakyayê. ²³ Gava gihîstê û k'erema Xwedê dît, şa bû û dil dida wan h'emûya ku bi t'emamîya dilê xweva Xudanr'a amin bimînin. ²⁴ Barnabas merivekî qenc, R'uh'ê Pîroz û bawerîyêva t'ijî bû. Gelek cime't ser bawermendêd Xudanda zêde bû.

²⁵ Hingê Barnabas derbazî Tarsûsê bû, ku li Şawûl biger'e, ²⁶ ew dît anî Entakyayê. Ewana hevr'a t'emamîya salekê t'evî civînf* dicivîyan û gelek cime't hîn dikirin. Pêşîyê Entakyayêda şagirt «mesîhîf*» hatine navkirinê.

²⁷ Wan r'oja ji Orşelîmê p'êxember berjêrî Entakyayê bûn. ²⁸ Ji wan yek, ku navê wî Hagabo bû, r'abû bi R'uh' e'lam kir, ku wê t'emamîya dinyayêda bibe xelayîke giran. Ê usa jî eva xelaya hêna Klawdyo Qeyserdaf* bû[§]. ²⁹ Hingê şagirtêd Entakyayê qirar kirin ku ji destê k'êva çiqas tê alîk'arîyê bona bawermendêd Cihûstanê bişînin. ³⁰ Usa jî kirin, bi destê Barnabas û Şawûl berpîrsîyarêd civînr'a şandin.

Kuştina Aqûbf* û girtina Petrûs

12 Wan çaxada Hêrodesf* p'adşa destê xwe hilda ser hinekêd ji civînê ku wan bide cefê, ² Aqûbêf* birê Yûh'enna bi şûr da kuştinê. ³ Ewî dîna xwe dayê, ku kirina wî li cihûya xweş hat, r'abû Petrûs jî da girtinê. Ev yek r'ojêd Cejinaf* Nanê Şkevada qewimîn. ⁴ Gava Petrûs girt, avîte kelê spartef* çar t'axîma, ku her t'aximek çar-çar esker bûn, wekî miqatî wî bin. Nêta wî ew bû ku pey Cejina Derbazbûnêr'a wî derxe ber cime'tê, dîwana wî bike. ⁵ Îdî Petrûs kelêda girtî bû, lê civînê bona wî bi dil û can, bi dua hîvî ji Xwedê dikir.

*11:16 K'arêd Şandîya 1:5.

†11:19 K'arêd Şandîya 8:1-4.

‡11:20 Aha jî tê fe'mkirinê: «Merivêd ji welatêd mayîne ku yûnanî xeber didan».

§11:28 K'arêd Şandîya 21:10.

Azabûna Petrûs

⁶Wê şevê, ku sibetirê Hêrodes dixwest ew derxista ber cime'tê, bona dîwankirinê, Petrûs bi du zincîra girêdayî nava du eskerada r'azayî bû, nobedara jî ber dêrî nobedarîya kelê dikir. ⁷Nişkêva milyak'etekîf* Xudan ber sekinî, r'onayê wî cîyî şewq da û niç'ande k'êleka Petrûs, ew h'işyar kir û gotê: «Zû r'abe». Zincîr ji destêd wî k'etin. ⁸Hingê milyak'et wîr'a got: «Pišta xwe girêde û çarixêd xwe ser nigêd xweva ke». Ewî jî usa kir. Paşê wîr'a got: «Qap'ûtê xwe bavêje ser xwe û pey min were». ⁹Petrûs jî derk'et da pey wî çû, lê nizanibû ew kirina milyak'et r'ast e, wî t'irê xewnê dibîne. ¹⁰Ewana ji nobedarêd pêşin û duda derbaz bûn, h'eta dergêhê h'esinî hatin, k'îjanî derdixiste nav bajêr. Dergêh xwexa li ber wan vebû, ji wir derk'etin k'ûçekê derbaz bûn, nişkêva milyak'et jî wî qetîya.

¹¹Hingê Petrûs ser h'işê xweda hat, got: «Ez niha r'ast zanim ku Xudan milyak'etê Xwe şand, ez ji destê Hêrodes û ji wan h'emû tiştêd ku cihû hîvîyê bûn xilaz kirim». ¹²Gava ev yek fe'm kir, çû mala Meryema dîya Yûh'ennayê ku jêr'a Marqos digotin, ku li wir gelek civîyabûn dua dikirin. ¹³Petrûs dergêh xist, carîke navê wê R'oda çû guhê xwe da ser. ¹⁴Dengê Petrûs nas kir, ji şabûna dergêh venekir, lê r'evî çû hindur' got: «Petrûs li ber dergêh sekinî ye!» ¹⁵Wana wêr'a got: «Te h'işê xwe unda kirîye?» Lê ewa ser ya xwe bû, ku r'ast e. Wana got: «Qey milyak'etê wî ye?»

¹⁶Petrûs jî serhev-serhev dergêh dixist. Gava vekirin ew dîtin, h'işê serê wan çû. ¹⁷Ewî destê xwe h'ejand ku ker' bin û gilî kir çawa Xudan ew ji kelê

derxistîye, usa jî got: «Vê yekê Aqûbf* û xûşk-birayêd dinr'a jî bêjin». Xwexa jî r'abû çû cîkî din.

¹⁸Sibeh ku safî bû, esker gelekî t'evîhev bûn, gelo çi hate serê Petrûs? ¹⁹Gava Hêrodes li wî ger'îya û ew nedît, ji eskera her tişt pirsî û e'mir kir ku bêne kuştinê. Paşê Hêrodes ji Cihûstanê berjêrî Qeyserîyê bû û wir ma.

Mirina Hêrodes P'adşay

²⁰Hêrodes li miletêd Sûr û Saydayê r'abibû xezebê. Evana jî hev'r'a r'abûn hatin, Bilasto wek'îlê mala Hêrodes anîne r'ayê û hîvî kirin ku li hev bèn, çimkî bajarêd wan ji welatê wî p'adşayî xurek distandin. ²¹R'ojeke k'ifşkirî Hêrodes k'incê p'adşatîyê lê, li heremaf* dîwanê r'ûnişt û bi cime'tî wanar'a xeber dida. ²²E'laletê jî dikire qîr'în û digot: «Eva dengê xwedêkî ye, ne ye mer'îya ye!» ²³Destxweda milyak'etekî Xudan wî xist, bona ku wî şikirî neda Xwedê, kurmî bû mir. ²⁴Lê xebera Xwedê berfire û zêde dibû.

²⁵Barnabas û Şawûl gava qulixê xwe qedandin, ji Orşelîmê vege'riyan, Yûh'ennayê ku jêr'a Marqos digotin jî t'evî xwe anîn.

R'êwîtiya Pawlose pêşin, t'evî Barnabas (13:1–14:28)

R'uh'ê Pîroz Pawlos û Barnabas dişîne

13 Civîna Entakyayêda çend p'êxember û dersdar hebûn, Barnabas, Şimh'ûnê ku jêr'a Nîgêr* digotin, Lûkyoyê ji Kûrênê, Menayînê ku t'evî Hêrodesêf* serwêr† mezin bibû û Şawûl. ²Evana ku nava h'ebandina Xudanda bûn û r'ojîf* digirtin, R'uh'êf* Pîroz wanr'a got: «Barnabas û Şawûl Minr'a bona wî şixulê ku Min gazî wan

* 13:1 «Nîgêr» jî çawa «merivê ç'ermê r'eş» tê fe'mkirinê.

† 13:1# Eva Hêrodesa, awa gotî Hêrodes-Antîpas, serwêrê Celîlê bû (Lûqa 3:1).

kirîye cude kin». ³Wî çaxî r'ojî girtin, dua kirin, destêd xwe danîne ser wan û ew şandin.

Şandî giravaf* Qubrisêda Mizgînîyê didin

⁴Awa evana ku ji R'uh'ê Pîroz hatine şandinê, berjêrî Sêlûkyayê bûn û ji wir bi gemîyê derbazî Qubrisê bûn. ⁵Gava gihîştine Selamîsê, k'iniştêd cihûyada xebera Xwedê dannasîn dikirin û Yûh'enna jî k'omekdarê wan bû. ⁶Ew t'emamîya wê giravê ger'îyan, gihîştine h'eta Pafosê. Li wir p'êxemberekî cihûyayî derew û sêrbaz dîtî ku navê wî Baryêşû bû. ⁷Eva yekî ji berdestîyêd Sergîyo Pawlosê welîf* bû. Sergîyo Pawlos jî merivekî aqil bû, evî gazî Barnabas û Şawûl kir, ku xebera Xwedê bibihê. ⁸Lê Baryêşûyê sêrbaz, awa gotî bi yûnanî Êlûmas, miqabilî wan r'abû û dikir ku welî ji bawerîyê bixalîfînef*. ⁹Hingê Şawûlê ku jêr'a Pawlos jî dibêjin, bi R'uh'ê Pîroz t'ijî li wî sêrbazî nihêrî ¹⁰û gotê: «Hey mixeneto û h'emû fêlbazîyava t'ijîyo! Cewrikê mîrêcin! Dijminê t'emamîya r'astîyê! Tê h'eta k'engê t'erka xalifandina r'îyêd Xudane r'ast nekî? ¹¹Va destê Xudan niha wê ser te giran be, tê kor bî û demekê te've nebîni». Û destxweda mij û dûman hate ser wî, virda-wêda dik'et r'êber dixwestin. ¹²Wî çaxî welî ku ev yek dît, bawer kir, ser wê hînkirina bona Xudan e'cêbmayî ma.

Pawlos û Barnabas li bajarê Entakya qeza Pisîdyayê

¹³Hingê Pawlos hevalêd xweva bi gemîyê ji Pafosê r'êk'etin hatine Pergêya Pamfilyayê. Yûh'enna li wir ji wan qetîya, vege'îya Orşelîmê. ¹⁴Ewana jî ji Pergê çûne Entakya Pisîdyayê, r'o'jaf* şemîyê k'etine k'iniştê r'ûniştin. ¹⁵Pey xwendina Qanûn û nivîsarêd p'êxemberar'a serwêrêd k'iniştê yek şandine cem wan û gotin: «Gelfî bira, heger gotineke we heye ku dil bidine cime'tê, k'erem kin bêjin». ¹⁶Pawlos r'abû, destê xwe h'ejand û got:

«Gelfî cime'ta Îsraêlê û necihûyêd ku ji Xwedê ditirsin guhdar bin! ¹⁷Xwedêyê vî milletê Îsraêlê kal-bavêd me bijartin û millet li welatê Misirê xerîbîyêda zêde kir. Bi destê zor ew ji wir derxistin*, ¹⁸çil salî ber'îyêda† li wan sebir kir*.

¹⁹Welatê Kenanêda k'oka h'eft mileta anî, e'rdê wan çawa cî-war da cime'ta Xwe[§]. ²⁰H'eta hingê çarsid pêncî sal derbaz bû. Ji wir şûnda h'akim dane wan h'eta hêna Samûêl p'êxember*.

²¹Paşê p'adşa xwestin, Xwedê çil salî yekî ji e'şîra Binyamînf*, Şawûlê kur'ê Kîs da wan†. ²²Gava ew avît, Dawid ser wan kire p'adşa, ku bona wî şe'detî da û got: «Min Dawidê Yêşaf* merîk dilê Xwer'a dît, wê xwestina Min gişkî bîne sêrif*y‡. ²³Ji zur'eta wî Xwedê anegorî sozê Xwe Îsraêl'r'a Xilazkirek r'akir, hema xût Îsa. ²⁴Berî hatina Wî, pêşîyê Yûh'enna t'emamîya milletê Îsraêlê'r'a dannasîn kir, ku ji gunekirinê vege'înf*

*13:17 Derk'etin 1:7; 12:51.

†13:18 Jimar 14:34.

‡13:18# Nav hinek destnivîsarada dewsa «li wan sebir kir» «ew xwey kirin» heye.

§13:19 Qanûna Ducarî 7:1; Yêşû 14-19.

*13:20 H'akimî 2:16; P'adşatî I, 3:20.

†13:21 P'adşatî I, 8:5; 10:21.

‡13:22 P'adşatî I, 13:14.

û bêne nixumandinê*. ²⁵ Gava Yûh'enna şixulê xwe ser hevda anî, got: «Hûn bona min çawa difikirin, ez k'î me? Ez ne Ew im, bona k'îjanî hûn difikirin. Lê va ye Ew pey min tê, ku ez ne hêja me benê çarixêd nigêd Wî vekim»†.

²⁶ Gelî bira, zar'êd xûn-qinêta Bira hîm û necihûyêd nava wedaye ku ji Xwedê ditirsin, mer'a ev xebera ku pê xilaz dibin hate şandinê. ²⁷ Bineliyêd Orşelîmê û serwêrêd wan Îsa çawa Xilazkir nas nekirin, lê gava dîwana Wî kirin, gotinêd p'êxemberaye ku her şemî dixûnin anîne sêrî. ²⁸ Neheqîya bona kuştinê jî ser Wî nedîtin, lê dîsa hîvî ji Pîlato kirin ku Wî bide kuştinê‡. ²⁹ Gava her tiştêd ku bona Wî nivîsar bûn anîne sêrî, ji dar anîne xwarê kirine t'irbê§.

³⁰ Lê Xwedê Ew ji mirinê r'akir ³¹ û gelek r'oja Xwe wanva da xuyakirinê, k'îjan ji Celîlê t'evî Wî hatibûne Orşelîmê.

Niha jî ew li ber cime'tê şe'dêd Wî ne*.

³² Ê em vê Mizgînîyê didine we: Çi ku Xwedê kal-bavêd mer'a soz dabû, ³³ Ewî bona me kir, awa gotî zar'êd wanr'a, gava Îsa ji mirinê r'akir. Çawa Zebûra dudada jî nivîsar e:

«Tu Kur'ê Min î,

Tu îro Minr'a bûyî»†.

³⁴ Bona vê yekê ku Ew ji mirinê r'akir û îdî Ew t'u car nar'ize, Xwedê aha gotîye:

«Ezê wan dua-dirozgêd pîroze amin û Dawidr'a sozdayî ser weda bibarînim»‡.

³⁵ Zebûreke dinda jî dibêje:

«Tu nahêlî Pîrozê Te bir'ize»§.

³⁶ Belê Dawid zemanê xweda qirara Xwedêr'a xulamî kir mir û gihîşte pêşîyêd xwe, bedena wî r'izî. ³⁷ Lê Ewê ku Xwedê ji mirinê r'akir ner'izî. ³⁸ Niha bira ev yek weva e'yan be, gelî bira, ku bi saya Îsa wer'a bona baxşandina guna têdannasînkirinê. Ê ji wan her tiştêd ku hûn bi Qanûna Mûsa nikaribûn bêstuc bûna, ³⁹ niha k'î ku bawerîya xwe Îsa bine wê bêstuc be. ⁴⁰ Haş ji xwe hebin, nebe ev tiştê ku p'êxembera gotîye bê serê we:

⁴¹ «Binhêr'in k'ubar-babaxno, e'cêbmayî bin û betavebin, çimkî Ezê r'oje dî weda kirekî bikim, kirekî usa, ku yek wer'a bêje jî hûnê bawer nekin»*.

⁴² Gava Barnabas û Pawlos ji wir derk'etin, hîvî ji wan kirin, ku şemîya din jî bona wê yekê wanr'a xeber din.

⁴³ Gava civîna k'inîştê bela bû, gelek cihû û ji necihûyêd ku hatibûne ser bawerîya cihûya pey Pawlos û Barnabas diçûn. Wanar'a xeber didan û dil didane wan, wekî t'imê nava k'erema Xwedêda bimînin.

⁴⁴ R'oja şemîya din nêzikî t'emamîya bajêr civîya, ku xebera Xudan bibihê.

⁴⁵ Gava cihûya ew e'lalet dît, ji h'evsûdîyê miqabilî gotinêd Pawlos sekinîn û ew bêhurmet kirin. ⁴⁶ Hingê Pawlos û Barnabas mêrk'îmî gotin: «Gerekê pêşîyê xebera Xwedê wer'a bihata xebirdanê, lê hûn ku xebera Xwedê t'exsîr dikin û xwe layîqî j'îyînaf* h'eta-h'etayê nakin, va em vediger'ine

*13:24 Lûqa 3:3.

†13:25 Lûqa 3:16.

‡13:28 Lûqa 23:21-23.

§13:29 Lûqa 23:50-56.

*13:31 K'arêd Şandîya 1:3.

†13:33 Zebûr 2:7.

‡13:34 Îşaya 55:3.

§13:35 Zebûr 16:10.

*13:41 Hebaqûq 1:5.

berbi necihûya. ⁴⁷ Çimkî Xudan aha e'mirî me kir: «Min Tu kirî r'onaya necihûya, wekî h'eta serê dinyayê bibî mecala xilazbûnê*».

⁴⁸ Gava yêd necihû ev yek bihîstin, şa bûn şikirî didane gotina Xudan. Û ewêd ku bona jîyîna h'eta-h'etayê k'ifşkirî bûn, bawer kirin.

⁴⁹ Xebera Xudan t'emamîya welêda bela bû. ⁵⁰ Lê cihûya hêlan dane k'ulfetêd xwedêbawere xweyîqedir, t'evî giregirêd bajêr, miqabilî Pawlos û Barnabas r'akirin û ji sînorêd xwe derxistin. ⁵¹ Wana jî t'oza nigêd xwe ser wanda dawşand, çûne Qonyayê† ⁵² û şagirt bi şabûnê û R'uh'ê Pîrozva t'ijî bûn.

Pawlos û Barnabas bajarê Qonyayêda

14 Qonyayêda jî ev yek mîna her car qewimî: Pawlos û Barnabas k'etine k'inişta cihûya, usa xeber dan, wekî e'laleteke giran ji cihû û necihûya bawer kirin. ² Lê cihûyêd ku bawer nekirin dilê necihûya qilqilandin û r'akirine miqabilî bira. ³ Awa ewana gelek wext li wir man, mêrk'îmî ser Xudan xeber didan, Xudan jî xebera k'erema Xwe îzbat dikir, bi destêd wan nîşan û k'eremet didane kirinê. ⁴ Lê dutîretî k'ete bajêr, hinek li alîyê cihûya bûn, hinek jî li alîyê şandîya. ⁵ Hingê hineke ji necihûya û cihûya t'evî serwêrêd xwe qîrar kirin ku wan bêhurmet kin û bidine ber kevira, ⁶ lê ew pê h'esîyan r'evîne Lîstrayê û Dêrbê, bajarêd Lûkayonya, usa jî dor-berêd wan. ⁷ Û li wan dera Mizgînî didan.

Pawlos û Barnabas Lîstra û Dêrbêda

⁸ Lîstrayêda yekî ji zikmakîyêda nigada şilûşe't r'ûniştî bû, ku t'u cara

neger'iyabû. ⁹ Ewî jî guhdarîya Pawlos dikir, Pawlos li wî nihêr'î û gava dît bawerîya wî bona qencbûnê heyê, ¹⁰ bi dengê bilind gotê: «R'abe ser nigêd xwe r'ast bisekine!» Ewî jî banzda ser xwe, destpêkir ger'îya. ¹¹ E'laletê gava kirina Pawlos dît, dengê xwe hildan bi lûkayonî gotin: «Xwedê dilqê însêda hatine xwarê cem me!» ¹² Barnabas'ra Zewsf* gotin, Pawlos'ra jî Hermêsf*, çimkî xebêrdanêda yê pêş ew bû.

¹³ K'ahîne Zewsê ku p'aristgeha wî li pêşberî bajêr bû, ga bi k'offiyavaf* anîne ber dergeh, xwest ku t'evî e'laletê şandîyar'a bike qurban. ¹⁴ Lê gava şandîya, Barnabas û Pawlosva ev yek bihîst, k'incêd xwe qelaştin û r'evîne nava e'laletê, kirine gazî û gotin:

¹⁵ «E'vdno! Hûn çima vê yekê dikin? Em jî binyat'a xweda merfîne mîna we ne, Mizgînîyê didine we, ku hûn ji wan tiştêd p'ûç' vege'rin berbi Xwedêyê sax bên, Yê ku e'rd û e'zman, be'r û h'emûyêd nava wanda e'firandîyê‡.

¹⁶ Ewî zemanê bihurîda hişt ku her mîlet r'îya xweda her'e. ¹⁷ Lê Xwexa Xwe bê şe'detî nehişt, qencî wer'a kir, ji e'zmên baran barand, r'ezf* jî demsalada dane we, bi xurekva hûn t'êr kirin û şabûn jî kire dilê we». ¹⁸ Bi van gotina wana bi zorekê e'lalet zeft kir, ku qurbana bona wan nedin.

¹⁹ Hingê ji Entakyayê û Qonyayê cihû hatin, e'lalet dane alîyê xwe, Pawlos dane ber kevira, ji bajêr k'aşî der kirin, wan t'irê mirfîye. ²⁰ Lê gava şagirta dora wî girt, ew r'abû k'ete bajêr û r'oja dinê t'evî Barnabas r'abû çû Dêrbê.

*13:47 Îşaya 49:6.

†13:51 Lûqa 9:5.

‡14:15 Derk'etin 20:11; Zebûr 146:6.

Pawlos û Barnabas vediger'ine Entakyaya qeza Sûryayê

²¹ Wana ku wî bajarîda Mizgînî dan û gelek kirine şagirt, vege'ryane Lîstrayê, Qonyayê û Entakyayê. ²² Dilê şagirta dişidandin û dil didane wan, ku bawerîyêda bimînîn û digotin: «Gerekê em bi gelek cefak'îşandinê bik'evine P'adşatîya Xwedê». ²³ Wana bona her civînekê berpirsîyar k'îfş kirin, bi r'ojî dua kirin û ew spartine wî Xudanê ku bawerîya xwe jê anîbûn.

²⁴ Ew nava Pisîdyayê'ra derbaz bûn, paşê hatine Pamfilyayê. ²⁵ Pergêda jî xebera Xwedê dannasîn kirin, berjêr çûne Entalyayê. ²⁶ Ji wir jî bi gemîyê çûne Entakyayê, wî cîyê ku spartî k'erema Xwedê bibûn bona wî şixulê ku ser hevda anîn. ²⁷ Gava hatin, civîn li hev civandin û wan'ra gilî kirin, ku Xwedê t'evî wan çi tişt kirine û çawa dergehê bawerîyê ber necihûya jî vekir. ²⁸ Li wir gelek wext t'evî şagirta man.

Şewira civîna Orşelîmêda

15 Hinek ji Cihûstanê berjêrî Entakyayê bibûn û bira hîn dikirin digotin: «Heger hûn li gora e'detê Mûsa neyêne sinetkirinê, hûn xilaz nabin»*. ² Nava wan û Pawlos, Barnabasda gelek de'w-doze pêşda hat, hingê bira qirar kir ku bona vê pirsê Pawlos û Barnabas, usa jî ji wan çend kes hevraz her'ine Orşelîmê, cem şandî û berpirsîyara. ³ Civînê ku ew ver'êkirin, ewana Fînikyê û Sameryayêva derbaz bûn û h'emû bawermendar'a bona vege'randina necihûya gilî dikirin, bi vê yekê ew gelekî şa kirin. ⁴ Gava gihîştine Orşelîmê, civînê, şandîya û berpirsîyara ew qebûl kirin û çi ku Xwedê t'evî

wan kiribû wan'ra gilî kirin. ⁵ Lê hinek bawermendêd ji k'omela fêrisîya r'abûn gotin: «Gerekê van sinet kin û wanar'a bêjin, ku Qanûna Mûsa xwey kin».

⁶ Şandî û berpirsîyar civîyan, ku bona vê yekê bişewirin. ⁷ Pey gelek de'w-doze'ra Petrûs r'abû ser p'îya û wan'ra got: «Gelî bira! Hûn xwexa zanin ku Xwedê r'oje'êd pêşinda ez nax weda bijartim, ku necihû xebera Mizgînîyê ji devê min bibihên û bawer bikin†.

⁸ Xwedêyê ku dila zane da îzbatkirinê, ku necihû jî Wîva qebûl in, gava R'uh'ê Pîroz da wan jî, çawa da me‡. ⁹ Nava me û wanda t'u firqî danenî, bi bawerîyê dilê wan paqij kir. ¹⁰ Îdî çima hûn Xwedê dicêr'ibînin, nîrekî usa datînine ser stûyê şagirta, ku ne kal-bavêd me karibûne bibin, ne jî me? ¹¹ Ev yek aha nabe, lê em bawer dikin, ku çawa em bi k'erema Xudan Îsa xilaz dibin, usa jî ew».

¹² Hingê t'emamîya civatê dengê xwe bir'î û guhê xwe dane ser gotinêd Barnabas û Pawlos ku Xwedê bi destêd wan çiqas nîşan û k'eremet nava necihûyada kiribûn. ¹³ Gava ewana ker' bûn, Aqûbf* deng hilda û got: «Gelî bira! Guh bidine min. ¹⁴ Şimh'ûn gilî kir, ku çawa pêşîyê Xwedê r'e'ma Xwe li necihûya kiribû, ku ji nava wan cime'tekê derxe, wekî navê Wî hildine ser xwe. ¹⁵ Vê yekê'ra gotinêd p'êxembera jî li hev digirin, çawa nivîsar e:

¹⁶ Ji vir şûnda Ezê vege'rim, konê Dawidî k'etî dîsa vegirim, çî wî jî ku xirab bûye Ezê çêkim û wî dîsa bidime r'agirtinê, ¹⁷ wekî h'erçê merivêd mayîn û h'emû necihûyêd ku navê Min ser wan e,

*15:1 Qanûna K'ahîntîyê 12:3.

†15:7 K'arêd Şandîya 10.

‡15:8 K'arêd Şandîya 10:44; 2:4.

li Xudan biger'in.

¹⁸Ew Xudanê ku van tişta hê ji dewrêd berêda e'yan kirîye dibêje*.

¹⁹Bona vê yekê jî ez aha r'ê têt'ra dibînim ku em ze'metê nedine ewêd ku ji necihûya berbi Xwedê tên, ²⁰lê em ne'mekê wanr'a binivîsin, ku h'evza xwe ji wan qurbanêd ku p'ûtar'a têne dayîne bikin, usa jî ji bēnamûsîyê, goştê mirarf* û xûnê†. ²¹Fe'mdarî ye ku hê Qur'nêd derbazbûyîda Qanûna Mûsa her bajarîda tê hînkirinê û h'emû r'ojêd şemîya k'iniştada wê dixûnin».

Cabdayîna civîna Orşelîmê

²²Hingê li şandîya, berpîrsîyara û t'emamîya civîne xweş hat, ku ji nava xweda çend meriva bibijêrin û t'evî Pawlos û Barnabas bişînine Entakyayê. Ev bûn yêd ku hatine şandinê: Cihûdayê ku jêr'a digotin Barsabo û Sîlas. Nava bawermendada evana e'yan bûn. ²³Bi destê wan ev ne'me şandin aha nivîsar: «Em birayêd weye şandî û berpîrsîyar silava li we birayêd ji necihûyaye Entakyayê, Sûryayê û Kîlîkyayê dikin.

²⁴Me bihîstîye ku ji nava me hinek derk'etine, ku me xwexa t'emî nedane wan, lê wan bi xeberêd xwe ze'met dane we û fikirêd we t'evîhev kirine‡. ²⁵Bona vê yekê li t'emamîya şewîra civîna me xweş hat, ku em meriva bibijêrin t'evî birayêd meye delal Barnabas û Pawlos bişînine cem we, ²⁶yêd ku e'mirê xwe dane navê Xudanê me Îsa Mesîh. ²⁷Awa em Cihûda û Sîlas dişînin, wekî ew jî van tişta bi devê xwe wer'a bêjin. ²⁸Li R'uh'ê Pîroz xweş hat, usa jî li me, ku

t'u barî nedine ser milê we, pêştîrî van tiştêd h'ewce: ²⁹Dûrî qurbanêd p'ûta, xûnê, mirarfîyêf* û bēnamûsîyê bin. Heger hûn xwe ji van tişta xwey kin, qenc e. Hûn xweş bin, de ma xatîre we».

³⁰Hingê ew ver'êkirin, berjêr çûne Entakyayê cime't civandin, ne'me dane wan. ³¹Gava xwendin, bona wê dildayîne p'ir' şa bûn. ³²Cihûda û Sîlas jî ku p'êxember bûn, bi gelek xebera dil dane bawermenda û ew şidandin. ³³⁻³⁴Gelek wext li wir man, paşê bawermenda ew bi xêr û silamet paşda şandine cem wan, yêd ku ew şandibûn. ³⁵Pawlos û Barnabas jî Entakyayêda diman, t'evî gelekêd mayîm xebera Xudan hîn dikirin û dannasîn dikirin.

R'ewîtiya Pawlose dudu (15:36-18:22)

Pawlos û Barnabas ji hevdu diqetin

³⁶Çend r'oja şûnda Pawlos gote Barnabas: «Were em veger'in serîkî bidine wan xûşk-bira, k'îjanar'a me h'emû bajarada xebera Xudan dannasîn kirîye, dîna xwe bidîne k'a h'alê wan çawa ye». ³⁷Barnabas dixwest Yûh'ennayê ku jêr'a Marqos digotin jî t'evî xwe bibirana, ³⁸lê Pawlos r'ê têt'ra nedidît, yê Pamfilayêda ji wan qetîya û t'evî wan şixul nekir t'evî xwe bibirana*. ³⁹Hingê ya wan li hev negirt, ev bû me'nî ji hev qetîyan. Barnabas Marqos hilda bi gemîyê çû Qubrisê, ⁴⁰Pawlos jî Sîlas bijart û ji bira spartî k'erema Xudan bûn, r'êk'etin çûn. ⁴¹Li Sûryayê û Kîlîkyayê diger'îyan, civîn dişidandin.

* 15:18 Amos 9:11-12 û Îşaya 45:21.

† 15:20 Derk'etin 34:15-17; Qanûna K'ahîntîyê 18:6-23; 17:10-16.

‡ 15:24 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Dibêjin: «Gerekê hûn bēne sinetkîrinê û Qanûna Mûsa xwey kin».

§ 15:33-34 Nav hinek destnivîsar û welger'andinêd kevinda ev jî heye: «Lê li Sîlas xweş hat, li wir bimîne».

* 15:38 K'arêd Şandîya 13:13.

Tîmot'êyo hevaltîyê Pawlos û Sîlas'r'a dike

16 Hingê Pawlos hate Dêrbê û Lîstrayê. Li wir şagirtek hebû navê wî Tîmot'êyo, kur'ê k'ulfeteke cihûye bawermend bû, lê bavê wî yûnan bû. ² Bawermendêd Lîstrayê û Qonyayê hindava wîda qenc xeber didan. ³ Pawlos xwest wî t'evî xwe bibe û bona wan cihûyêd wan dera girt ew sinet kir, çimkî h'emûya jî zanibû ku bavê wî yûnan e. ⁴ Gava bajarar'a derbaz dibûn, ew t'emîyêd ku şandîya û berpîrsîyarêd Orşelîmê qîrar kiribûn, didane bawermenda ku xwey kin. ⁵ Awa civîn jî bawerîyêda dişidîyan û r'oj bi r'oj h'esabê wan zêde dibû.

Mekedonî xewnêda gazî Pawlos dikin

⁶ Nava sînôrêd Firîgya û Galatyayêda ger'îyan, çimkî R'uh'êf* Pîroz nehişt ku qeza Asyayêda xebera Xwedê bêjin. ⁷ Gava nêzîkî Mîsyayê bûn, kirin ku her'ine Bîtênayê, lê R'uh'ê Îsa îzin neda wan ⁸ û ber Mîsyayêva derbaz bûn berjêr çûne Troyayê. ⁹ Sev Pawlos dîtinokêda ber ç'e'vê xwe dît, yekî mekedonî sekinî bû hîvî ji wî dikir û digot: «Were Makedonyayê alî me bike». ¹⁰ Gava wî ew dîtinok dît, me* destxweda xwest ku her'ine Makedonyayê. Me fe'm kir, ku Xwedê me dişîne wir, wekî Mizgînîyê bidine wan.

Fîlîpyayêda Lîdya berbi Xudan vediger'e

¹¹ Em ji Troyayê bi gemîyê derk'etin r'ast çûne Samotraxê, r'oja dinê

Nêyapolîsê. ¹² Ji wir jî çûne Fîlîpyayê, bajarekî ne'yîya Makedonyayêyî e'yan, usa jî ku bajarekî R'omayê[†] ye. Wî bajarîda em çend r'oja man. ¹³ R'oja şemîyê em ji dergehê bajêr derk'etin çûne devê ç'em, ew der çawa em difikirîn, cîyê dua bû. Me r'ûniştî t'evî k'ulfetêd civîyayî xeber dida, ¹⁴ k'ulfeteke xwedêbawer ji bajarê Tiyatîrayê, navê wê Lîdya ku k'incêd şîrkf* difirotin, guhdarî dikir. Xudan dilê wê vekir ku guh bide gotinêd Pawlos. ¹⁵ Gava ew neferêd xweva pê avê hatine nixumandinê, hîvî ji me kir û got: «Heger hûn min bawermenda Xudan h'esab dikin, k'erem kine mala min, li wir bimînin». Û zor li me kir em birin.

Pawlos û Sîlas bajarê Fîlîpyayêda têne girtinê

¹⁶ Carekê em diçûne cîyê duakirinê, carîk r'astî me hat, ku r'uh'ê k'oç'ektîyê pê'r'a bû, evê bi wê k'oç'ektîyê xweyêd xwer'a p'ir' k'ar danî. ¹⁷ Eva pey Pawlos û me k'etibû, dikire qîr'în û digot: «Ev merivana xulamêd Xwedêyê Herî Jorin in, ku wer'a bona r'îya xilazbûnê dannasîn dikin!» ¹⁸ Ev yeka ewê gelek r'oja dikir, h'eta ku Pawlos aciz bû, vege'rîya û wî r'uh'îr'a got: «Bi navê Îsa Mesîh e'mîrî te dikim ji wê derê!» Û pê'r'a-pê'r'a ew ji wê derk'et. ¹⁹ Gava xweyêd wê dîtin ku gumana k'ara wan hate bir'înê, Pawlos û Sîlas girtin, k'aşî meydana bajêr cem serwêra kirin, ²⁰ ew birine ber serdarêd R'omayê û gotin: «Ev merivana cihû ne û bajarê me t'evîhev dikin. ²¹ E'detê usa me bajarvanêd^{f*} R'omayê hîn dikin, ku ne

***16:10** Lûqayê nivîsk'arê vê k'itêbê wî çaxî cem Pawlos bû, lema jî dibêje «me».

†**16:12** Fîlîpya Makedonyayêda bû, ne ser e'rdê Îtalyayê bû, lê dîsa «bajarekî R'omayê» dihate h'esabê (bi yûnanî xeber bi xeber dibêje, ku ew «Kolonîya R'omayê» ye). Heqê bajarvanêd Fîlîpyayê weke heqê her bajarvanekî ji bajarêd Îtalyayêye mayîn bû, mesele, xweserîxwe dîwana xwe dikirin, xerc nedidane R'omê. Lema r'êzêd 16:21-da merivêd bajêr xwe h'esab dikin çawa bajarvanêd^{f*} R'omayê.

mer'a cayîz e qebûl kin, ne jî bikin». ²²E'laletê h'icûmî ser wan kir, serdara jî k'incêd ser wan qelaştin û e'mir kirin ku wan bidine ber şîva. ²³Pey gelek lêdanêr'a avîtine kelê û e'mirî serwêrê kelê kirin, ku r'ind miqatîyê wan bike. ²⁴Ewî ku ev e'mir stand, ew avîtine zindanê û nigêd wan qeydada şidandin. ²⁵Nêzikî nivê şevê Pawlos û Sîlas dua dikirin û eşqî Xwedê distiran, girtîya jî guhê xwe danîbûne ser wan. ²⁶Nişkêva e'rd qayîm h'ejîya, h'eta ku h'imêd kelê jî çûn-hatin, destxweda h'emû derî vebûn, qeyd-zincîrêd h'emûya hatine vekirinê. ²⁷Gava serwêrê kelê h'işyar bû û derêd kelê vekirî dîtî, şûr k'işand ku xwe bikuje, çimkî wî t'irê girtî r'evîne*. ²⁸Lê Pawlos bi dengê bilind kire gazî û got: «T'u zîyanê nede e'mirê xwe, em h'emû jî vira ne!» ²⁹Ewî ç'ira xwest, r'evî hindur', lerizî xwe avîte ber Pawlos û Sîlas. ³⁰Ew derxistin û got: «Ez xulam! Ez çi gerekê bikim ku xilaz bim?» ³¹Wana jî got: «Bawerîya xwe Xudan Îsa bîne, tê neferêd xweva xilaz bî». ³²Hingê xebera Xudan wî û wan h'emûyar'a gotin, yêd ku mala wîda bûn. ³³Hema wê şevê serwêrê kelê ew birin, birînêd wan şuştin û pêr'a-pêr'a ew neferêd xweva pê avê hatine nixumandinê. ³⁴Ew anîne mala xwe, sifre li ber wan danî û t'emamîya neferêd xweva şa bûn, ku bawerîya xwe Xwedê anîn.

³⁵Gava sibeh safî bû, serdara zapidêd xwe şandin û gotin: «Wan meriva ber'de». ³⁶Serwêrê kelê ev yek Pawlos'a got: «Serdar merî şandine wekî hûn bêne ber'danê. Niha r'abin bi xêr û silamet her'in». ³⁷Lê Pawlos wan'a got: «Em, bajarvanêdf* R'omayê, bê dîwan bi cime'tî dane ber şîva avîtine kelê! Û niha dixwazin bi dizîva me

derxin? Na, ev yek nabe, bira xwexa bên me derxin». ³⁸Zapida ev xeberana gîhandine serdara. Gava ku bihîstin ew bajarvanêd R'omayê ne, tirsîyan ³⁹hatin xwe avîtine wan, paşê ew derxistin û hîvî kirin ku ji bajarê wan her'in. ⁴⁰Ew jî ji kelê derk'etin çûne mala Lîdyayê, li wir xûşk-bira dîtî, dil dane wan û paşê r'êk'etin çûn.

Qalme-qalma bajarê T'êsalonîkêda

17 Ewana Emfîpolsî û Apolonyayêva derbaz bûn hatine T'êsalonîkê, wî cîyê ku k'iništa cihûya hebû. ²Pawlos jî mîna e'detê xwe çû nava wan û sê r'ojêd şemîyê wanar'a dik'ete xeberdanê, ji nivîsara ³şirovedikir û wanr'a îzbat dikir, ku gerekê Mesîh cefa bik'işanda û ji mirinê r'abûya û digot: «Ev Îsayê ku ez wer'a dannasîn dikim, ew Mesîh e». ⁴Hinekêd ji wan bawer kirin xwe li Pawlos û Sîlas girtin, usa jî e'laleteke xwedêbawerêd yûnanf* û gelek k'ulfetêd xweyîqedir.

⁵Lê ji cihûya hineka ji h'evsûdîyê çend merivêd bêkêre ner'ast civandin, kirine qalme-qalm, bajar t'evîhev kirin û h'icûmî ser mala Yason kirin, dixwestin Pawlos û Sîlas banîna ber cime'tê. ⁶Gava ew nedîtin, Yason t'evî çend birava k'aşî cem serwêrêd bajêr kirin, dikirine qîr'în digotin: «Ewêd dinya t'evîhev kirine gihîştine vira jî ⁷û Yason ew qebûl kirine mala xwe! Evana h'emû jî miqabilî e'mirêd Qeyser diçin û dibêjin: «P'adşakî din heye, navê wî Îsa ye». ⁸Bi van gotina e'lalet û serwêrêd bajêr t'evîhev kirin. ⁹Hingê ji Yason û yêd mayîn k'effil* standin, ew ber'dan.

Pawlos û Sîlas bajarê Beroyayêda

¹⁰Hema çawa te'rî k'ete e'rdê, bira Pawlos û Sîlas şandine Beroyayê. Ew ku

* **16:27** Wî çaxî gava girtîk ji kelê bir'evîya, hingê çi ceza ku digihîşte girtî, gerekê serwêrê kelê dewsa wî bik'işanda. Awa gotî, heger yekî hêjayî mirinê bir'evîya, hingê gerekê serwêrê kelê dewsa wî bihata kuştinê.

gihîştine wir, çûne k'inîştâ cihûya. ¹¹ Ev cihû ji yêd T'êsalonîkê serwaxttir bûn, xebera Xwedê bi dil û can qebûl kirin û her r'oj nivîsarada k'ûr dibûn, k'a ev tişt usa ne. ¹² Ji wana gelek bawer kir, usa jî gelek k'ulfetêd yûnane xweyîqedir û mêr jî ne kêmbûn. ¹³ Gava cihûyêd T'êsalonîkê bihîstin ku Pawlos xebera Xwedê Beroyayêda jî dannasîn dike, hatin wir jî hêlan dane e'laletê û ew t'evîhev kirin. ¹⁴ Wî çaxî bira Pawlos destxweda şandine ber be'rê, lê Sîlas û Tîmot'êyo Beroyayêda man. ¹⁵ Ewêd ku Pawlos ver'êdikirin, ew h'eta At'înayê birin, paşê ji Pawlos t'emî standin ku Sîlas û Tîmot'êyo zû her'in bigihîjine wî, xwexa jî paşda vege'riyan.

Pawlos li bajarê At'înayê

¹⁶ Gava At'înayêda Pawlos hîvîya wan bû, dilê wî ne r'ih'et bû, çimkî dît bajar nava p'ûtp'aristîyêda bû. ¹⁷ Awa ewî k'inîştêda cihû û yûnanêdf* xwedêbawerr'a û li meydanê bajêrda jî her r'oj r'astî k'ê dihat wan'a dik'ete xeberdanê. ¹⁸ Çend filosofêd êpîkûrîf* û stoyxîf* wîr'a k'etine h'ucetê û hineka digot: «Ewî devbelayî bêt'ewşe çî dixwaze bêje?» Hineka jî digot: «Usa tê k'îfşê, ku eva derheqa xwedêyêd xerîbda dannasîn dike». Aha digotin, çimkî ewî bona Îsa û r'abûna mirîya dannasîn dikir. ¹⁹ Wî çaxî ew hildan birine ber civîna Aryopagoyêf* û gotin: «Em dikarin bona wê hînkirina nûye ku tu dannasîn dikî bizanibin? ²⁰ Tu tiştêd xerîb me didî bihîstinê, lema jî em dixwazin me'na wan bizanibin». ²¹ H'emû at'înî û xerîbêd ku wir diman,

tiştêkî mayînva mijûl nedibûn, pêştirî tiştêd nû gotinê yan bihîstinê.

²² Hingê Pawlos ber civîna Aryopagoyêda sekinî û got: «Gelî at'înîya! Ez dîna xwe didimê, ku hûn ji h'emû aliyava gelekî h'ebandinêva mijûl in. ²³ Çimkî gava ez ger'iyam, min dîna xwe da h'ebandinêd we, min gorîgehekf* dît ku ser wê nivîsar bû «XWEDÊYÊ NENASR'A». Awa Ewê ku hûn nas nakin dih'ebînin, ez bona Wî wer'a dannasîn dikim. ²⁴ Xwedêyê ku ev dinya û h'emûyêd nava wêda e'firandîye, Ew Xudanê e'rd û e'zmên e û p'aristgehêd bi desta çêkirîda namîne*, ²⁵ ne jî ç'e'vê Wî destê meriva ye ku xizmetk'arîya Wî bikin, çawa Yekî h'ewcê tiştêkî, lê Ew xwexa e'mir, bîne û her tiştî dide h'emûya. ²⁶ H'emû miletêd dinyayê ji xûnekî xuliqand, ku ser r'ûyê t'emamîya dinyayê bijîn. Ewî zeman û sînorêd cî-misk'ena wan'a k'îfş kirin. ²⁷ Ewî ev yekana kirin, wekî meriv li Wî biger'in, belkî bip'elînin bibînin. Lê Ew Xwedê ji me her kesî ne dîr e jî, ²⁸ çimkî «em bi Wî dijîn, dimeşin û hene»†. Çawa çend şayîrêd we jî gotine: «Em r'ast zar'êd Wî ne»‡.

²⁹ Awa ku em ji Xwedê bûne, gerekê em Xwedê aha neşibînin mîna zêr', zîv, yan kevirê ku bi h'îş û hostatîya meriva hatine k'olandinê. ³⁰ Xwedê dîna Xwe nedaye h'emû zemanêd ku merivayîye Ew nas nekirîye, lê niha her dera t'emî li h'emû meriva dike, ku ji gunekirinê vege'rif*. ³¹ Çimkî Ewî r'ojek k'îfş kirîye, k'îjanêda wê dîwana dinê r'ast bi destê Merivekî bike, Yê ku Ewî k'îfş kirîye. Xwedê ev yekana h'emûyar'a

*17:24 P'adşatî III, 8:27.

†17:28 Eva gotina ji zaneke bi navê Epîmênîdes bû. Ew yekî şayîr bû û ji bajarê Kinososê girava Kirêtîyê bû. Ew qasî 600 salî berî Îsa Mesîh bibû.

‡17:28# Eva gotina ji nivîsareke Aratûs şayîr e, ku bona xwedêkî xwe nivîsîye, k'îjanî yûnana dih'eband. Aratûs şayîr ji qeza Kîlîkyayê bû, qasî 300 salî berî Îsa Mesîh bibû. Pawlos xwexa jî ji qeza Kîlîkyayê bû.

dane îzbatkirinê, gava Ew meriv ji mirinê r'akir».

³²Gava bona r'abûna mirîya bihîstin, hinek pê k'enîyan, lê hineka jî got: «Bona wê yekê emê careke din ji te bibihên». ³³Û Pawlos ji nav civîna wan derk'et çû. ³⁴Lê hineka xwe li wî girt, bawer kirin. Nava wanda bûn Dîyonîsyoyê endemê Aryopagoyê û k'ulfeteke navê wê Damerîs, t'evî hinekêd mayîn.

Pawlos bajarê Korint'êda

18 Ji wir şûnda Pawlos ji At'înê r'êk'et hate Korint'ê. ²Li wir yekî cihû navê wî Akîla dît, bûyîna xweda ji Pontosê. Eva t'evî k'ulfeta xwe Priskîlayê nû ji Îtalyayê hatibû, çimkî Qeyser Klawdyo e'mir kiribû, ku h'emû cihû ji R'omê derk'evin. Pawlos çû cem wan, ³cem wan ma û t'evî wan xebitî, çimkî p'êşê wan yek bû, kon çêdikirin. ⁴Ew h'emû r'ojêd şemîya k'iniştada cihû û yûnanar'af* dik'ete xeberdanê, ew didane bawerkirinê.

⁵Gava Sîlas û Tîmot'êyo ji Makedonyayê hatin, Pawlos bi xîret t'emamîya wextê xwe da hînkirina Xeberê* û cihûyar'a şe'defî dida ku Mesîh, Îsa ye. ⁶Gava ew miqabilî wî r'abûn û ew bêhurmet kirin, ewî k'incê xwe dawşand û gote wan: «Xûna we serê we be, ez bêşûc im. Ji vir şûnda ezê her'ime cem necihûya». ⁷Ew hingê ji wir çû k'ete mala yekî navê wî Tîto Yûsto. Ew merivekî necihû bû, lê xwedêbawer bû, mala wî k'êleka k'iniştê bû. ⁸Kirîspoyê serwêrê k'iniştê jî neferêd xweva bawerîya xwe Xudan anî

û ji korint'îya geleka ku bihîstin, bawer kirin û pê avê hatine nixumandinê.

⁹Şevekê Xudan dîtinkêda hate ber ç'e'vê Pawlos û gotê: «Netirse, xeber de û xwe ker' neke. ¹⁰Çimkî Ez t'evî te me û kesekê ber te r'anebe zîyanê nede te, çimkî gelek cime'ta Min vî bajarîda heye». ¹¹Ew li wê derê salekê û şeş meha ma, ew hînî xebera Xwedê dikirin.

¹²Hêna welîyê Galîyoyê Axayayêda cihû bûne yek, h'icûmî ser Pawlos kirin û birine ber dîwanê ¹³gotin: «Eva cime'tê hîn dike, ku ne li gora qanûnê Xwedê bih'ebînin». ¹⁴Gava Pawlos wê destpêkîra xeber da, Galîyo cihûyar'a got: «Heger gilî bona neheqîyê û xirabîyê bûya, cihûno, dibû ku min guhdarîya we bikira, ¹⁵lê heger pirs ser xebera, nava û qanûna we ye, hûn xwexa binihêr'in. Ez naxwazim bibime h'akimê van tişt». ¹⁶Û ew ji dîwanxanê derxistin. ¹⁷Hingê h'emûya Sostênîsê serwêrê k'iniştê girtin, li ber dîwanxanê k'utan, lê qet xema Galîyo jî nîbû.

Pawlos vediger'e Entakyayê

¹⁸Pawlos gelek r'oja dîsa li wir ma, paşê xatirê xwe ji bawermenda xwest, bi gemîyê çû alîyê Sûryayê. Priskîla û Akîla jî t'evî wî bûn. Ewî Kenxêryayêda p'or'ê xwe kur' kiribû, çimkî ad-qirarkirî* bû. ¹⁹Ew gihîştina Efesê, Priskîla û Akîla li wir hiştin, xwexa k'ete k'iniştê cihûyar'a k'ete xeberdanê. ²⁰Wana hîvî ji wî kir, ku hinekî dirêj li wir bimîne, ew qayl nebû. ²¹Lê gava xatirê xwe ji wan xwest, got: «Ezê dîsa ser weda bêm, heger Xwedê h'iz bike»[‡]. Bi gemîyê ji Efesê

***18:5** Nav hinek destnivîsarada dewsa «Xeber» «R'uh'va» heye, ku hin aha fe'm dikin: «Bi alava R'uh'va girêdayî».

†**18:18** Wê ad-qirarêr'a «nezîrf*» dibêjin. Derheqa qeyde-qanûnêd nezîrda Jimar 6:1-21-da bixûnin.

‡**18:21** Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Ez gerekê e'se evê cejna ku tê Orşelîmêda derbaz kim. Lê ezê dîsa ser weda bêm, heger Xwedê h'iz bike».

çû. ²² Gava gihîste Qeyserîyê, hevraz çû Orşelîmê silav da civînê, paşê berjêr çû Entakyayê. ²³ Gava hinek wext li wir ma, r'abû berêva k'ete welatê Galatya û Firîgya, h'emû şagirt bawerîyêda dişidandin.

Apolo bajarê Efesêda Mizgînîyê dide

²⁴ Cihûkî navê wî Apolo, bûyîna xweda ji Skenderyayê, hate Efesê. Eva gotinbêjekî serxwe û nivîsarêdf* pîrozda zanekî zor bû. ²⁵ Ew R'îya Xudanda hînbûyî bû, agirê xîretê sêrî k'etibû* bona Îsa r'ast xeber dida û hîn dikir, lê t'enê nixumandina Yûh'enna zanibû. ²⁶ Evî destpêkir k'iniştêda mêrk'îmî xeber da. Lê gava Priskîlayê û Akîla xebardana wî bihîstin, ew birine cem xwe, hê r'ast R'îya Xwedê wîr'a şirovekirin. ²⁷ Apolo ku xwest her'e Axayayê, bira dil dane ber û şagirtar'a jî ne'mek nivîsîn ku wî qebûl kin. Gava gihîste wir, ew gelekî kêrî wan hat, yêd ku bi k'erema Xwedê bibûne bawermend. ²⁸ Çimkî bi cime'tî xebardana ya wî li ser ya cihûya dik'et, bi nivîsarêd pîroz dida îzbatkirinê, ku Mesîh, Îsa ye.

R'êwîtiya Pawlose sisîya (18:23; 19:1-21:16)

Pawlos Efesêda

19 Gava Apolo hê Korint'êda bû, Pawlos cîyê jorin'r'a derbaz bû berjêrî Efesê bû û li wir çend şagirt dîtîn ² û jî wan pirsî: «Gava we bawer kir, we R'uh'ê Pîroz stand?» Wana got: «Me qet nebihîstîye jî ku R'uh'ê Pîroz heye». ³ Ewî wan'r'a got: «Lê hûn bi çî hatine nixumandinê?» Wana got: «Bi nixumandina Yûh'enna». ⁴ Pawlos got: «Yûh'enna bona guneweger'andinê

nixumand û cime'têr'a got: «Yê ku pey min'r'a tê bawerîya xwe Wî bînin», awa gotî Îsa»†. ⁵ Gava ev yek bihîstin, bi navê Xudan Îsa hatine nixumandinê.

⁶ Û gava Pawlos destêd xwe danîne ser wan, R'uh'ê Pîroz hate ser wan, bi zimana xeber dan û p'êxembertî kirin. ⁷ Evana weke donzêh merîya bûn.

⁸ Pawlos k'ete k'iniştê, sê meha mêrk'îmî xeber dida, bona P'adşatiya Xwedê wan'r'a dik'ete xebardana û ew didane bawerkirinê. ⁹ Lê gava hineke serh'îşk miqabil derk'etin û li ber cime'tê R'îya Xudan bêhurmet dikirin, Pawlos ji wan qetîya, şagirt başqe kirin û her r'oj dersxana Tîranoda wan'r'a dik'ete xebardana. ¹⁰ Evê yekê du sala k'îşand, h'eta ku h'emû cihû û yûnanêdf* ku qeza Asyayêda diman, Xebera Xudan bihîstin.

Her h'eft kur'êd Skêwa

¹¹ Xwedê bi destê Pawlos gelek k'eremetêd zor dikirin, ¹² h'eta ku ew destmal û şalikêd ku Pawlos lê dik'etin nexweşar'a dibirin, ew qenc dibûn û r'uh'êd xirab derdik'etin. ¹³ Çend cihûyêd ger'ok hebûn ku xwe dabûne cinderxistinê, wan dikir ku ser yêd ku r'uh'êd xirab nava wanda hebûn, pê navê Xudan Îsa berî wan din û digotin: «Em pê wî Îsayê ku Pawlos dannasîn dike berî we didin». ¹⁴ Eva yeka her h'eft kur'êd Skêwayê serekk'ahînekî cihûya dikirin. ¹⁵ Carekê r'uh'ê xirab li wan veqer'and û got: «Ez Îsa nas dikim, bona Pawlos jî zanim, lê hûn k'î ne?» ¹⁶ Hingê ew merivê ku r'uh'ê xirab têda bû, banzda ser wan, qewata wî wan h'emûyada çû ew usa k'utan, wekî ew ji wê malê te'zî û birîndar r'evîn. ¹⁷ Bona vê yekê h'emû cihû û yûnanêd ku Efesêda diman pê h'esîyan. Tirs

*18:25 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bi alava R'uh'ê Xwedê».

†19:4 Lûqa 3:1-18.

k'ete ser wan h'emûya û navê Xudan Îsa bilind dibû. ¹⁸ Gelek bawermend jî dihatin gunêd xwe didane r'ûyê xwe û kirêd xwe digotin. ¹⁹ Yêd sêrbazîyêva jî ku mijûl dibûn, geleka k'itêbêd xwe t'op dikirine cîkî û li ber h'emûya dişewitandin. Qîmetê wan h'esab kirin, pêncî h'ezar zîvî* derk'et. ²⁰ Bi vî awayî Xebera Xudan bi zorayî hê pêşda diçû û gewat dibû.

Şer'-de'wa Efesêda

²¹ Gava ev tişt bûn, Pawlos qirar kir* ku Makedonyayê û Axayayêva derbaz be her'e Orşelîmê û got: «Pey çûyîna wirar'a gerekê ez her'im R'omê jî bibînim». ²² Ewî du k'omekdarêd xwe Tîmot'êyo û Êrasto şandine Makedonyayê û ew hinekî jî li qeza Asyayê ma.

²³ Wan çaxada bona R'îya Xudan gelekî şer'-de'w pêşda hat. ²⁴ Yekî zîvker hebû navê wî Dîmîtrîyo. Evî p'aristgehêd xwedêya navê wê Artemîsf* cûr'ê ya e'detîda bi zîv biç'ûk çêdikirin û gelek k'ar hostar'a danî. ²⁵ Ewî gazî wan h'emû hosta, usa jî yêd mîna xweyîyê vî p'êşeyîf* kirin û got: «Gelî hevala! Hûn zanin ku k'ara me vî şixulîda ye. ²⁶ Hûn jî dibihên û dibînin ku evî Pawlosî ne ku t'enê Efesêda, lê bawerîya we hebe t'emamîya qeza Asyayêda jî serê gelek cime'ta t'ijî kirîye ji r'ê derxistîye û dibêje: «Ew xwedêyêd ku bi desta çêkirî ne, ew ne xwedê ne». ²⁷ Zîyana wê ne t'enê ew e ku p'êşê me tê bêhurmetkirinê, lê p'aristgeha Artemîs xwedêya mezin wê ber tiştêkî neyê h'esabê û wê qedirê mezinayîya wê bik'eve, ya ku h'emû qeza Asya û dinya dih'ebîne».

²⁸ Gava ev yek bihîstin, bi k'în-box t'ijî bûn, dikirine qîr'în û digotin: «Artemîsa efesîya mezin e!» ²⁹ T'emamîya bajêr qilqilî, r'ahişte Gayos û Erîstarxoyê mekedonî, ku heval-r'êyêd Pawlos bûn, hevr'a r'evîne dîtindarêf*. ³⁰ Pawlos jî xwest ku bik'eve nava wê e'laletê, lê şagirta nehişt. ³¹ Ji hinek serwêrêd qeza Asyayê jî ku dostêd wî bûn, merî şandine cem wî û hîvî jê kirin, ku neçe dîtindarê. ³² Hema wî wextîda hineka cûr'ekî, hineka jî cûr'ekî din dikirine qîr'în, çimkî k'ombûna wan t'evîhevbiyî bû, geleka jî nizanibû ew bona çî jî civîyane. ³³ Hineka ji e'laletê Skender pêşda birin, çimkî cihûya ew pêşda de'f dan. Skender destê xwe bilind kir, xwest caba xwe bide. ³⁴ Lê gava pê h'esîyan ku ew cihû ye, h'emûya bi dengêkî weke du sih'eta kirine qîr'în: «Artemîsa efesîya mezin e!»

³⁵ Paşê k'atibêf*† bajêr e'lalet seqir'and û got: «Gelî efesîya! K'î nizane ku bajarê Efesê xweyîtiyê* p'aristgeha Artemîsa mezin dike, ya ku kevirê wêyî pîroz ji e'zmên hatîye xwarê? ³⁶ Çawa vê yekêda ku tiştêkî xêlif t'une, lema jî gerekê hûn xwe r'ih'et xweyî kin û tiştêkî bi berzeqîyê nekin. ³⁷ We ev merivana anîne vira, evana ne t'alankirêd p'aristgehê ne û ne jî xwedêya me bêhurmet kirine. ³⁸ Awa heger şikîyatêf* Dîmîtrîyo û hostayêd t'evî wî ser yekî heye, bira her'ine dîwanxanê, h'akim hene. Li wir ew dikarin şikîyatê xwe hevdu bikin. ³⁹ Lê heger xwestina we bona tiştêkî din e, bira civateke e'detîda bê lênihêr'andinê. ⁴⁰ Çimkî zîyana me jî vê yekêda heye û bona şer'ê îroyîn emê bêne neheqkirinêf* û me'nîk t'une, ku

*19:21 Aha jî tê fe'mkirinê: «Pawlos bi r'êberîya R'uh' qirar kir».

†19:35 K'atibê bajêr ji nava k'oma giregirêd bajêrda yekî e'yan bû. Xebateke wî jî ew bû, wekî qirarêd civîna bajarvana binivîse û e'lam bike.

*19:35# Bi gotineke din: «Micêwir û bajarê wê p'ûtê ne».

em pê bikaribin bona vê k'ombûnê caba xwe bidin». ⁴¹ Gava ev yek got, civat bela kir.

**Pawlos diçe berbi
Mekedonyayê û Yûnanistanê***

20 Gava qalme-qalm seqir'î, Pawlos gazî şagirta kir, dil da wan û xatirê xwe ji wan xwest, r'abû çû Mekedonyayê. ² Li wan alîya ger'îya, bi gelek gotina dil dane wan. Paşê çû Yûnanistanê*, ³ weke sê meha li wir derbaz kir. Gava k'arê xwe dikir ku biçûya Sûryayê, cihûya bona wî şewireke mixenetiyyê kir, ew jî fikirî Mekedonyayêva vegeer'e. ⁴ T'evî wî ji Beroyayê Sopatroyyê kur'ê Pîro, ji T'êsalonîkê Erîstarxo û Sêkûndo, Gayosê ji Dêrbê û Tîmot'êyo, ji qeza Asyayê Tixîko û Trofîmo çûn. ⁵ Evana pêşîya me çûne Troyayê, li wir hîvîya me bûn. ⁶ Em jî pey r'ojêd Cejina Nanê Şkevar'a bi gemîyê ji Fîlîpyayê çûn, pênc r'ojada gihîştine Troyayê, cem wan. Em wir h'eft r'oja man.

Saxbûna Eytûxo Troyayêda

⁷ R'oja h'eftîyêye pêşin em bona nankerkirinê civîyayî bûn, Pawlos ku wê r'oja din biçûya, wanar'a xeber dida û h'eta nivê şevê xebardana xwe dirêj kir. ⁸ Ew oda em têda civîyayî bûn, gelek ç'ira têda hebûn. ⁹ Xortek jî navê wî Eytûxo, ser p'encerê r'ûniştî dihênijî û k'ete xewa k'ûr. Û gava Pawlos xebardana xwe dirêj dikir, ew xewa k'ûrda ji qatê sisîya jorda k'et û mirîti ew hildan. ¹⁰ Pawlos peyayî jêrê bû, xwe avîte ser wî, da h'emêza xwe û got: «Xwe unda nekin, çimkî r'uh'ê wî wîda ye». ¹¹ Paşê hilk'îşîya hat, nan kerkir xwar û h'eta sibehê dirêj xeber da

û r'abû çû. ¹² Xort jî sax-silamet anîne mal, bêh'esab dil hate ber wan.

Ji Troyayê berbi Mîletosê

¹³ Em çûn k'etine gemîyê r'êk'etin û berbi Asosê çûn, ku ji wê derê me gerekê Pawlos hilda, çimkî ewî mer'a gotibû: «Ezê peya bêm». ¹⁴ Gava li Asosê r'astî me hat, me ew hilda çûne Mitûlanê. ¹⁵ Ji wir jî em çûn, r'oja dinê gihîştine pêşberî Xiyayê, r'ojtira din gihîştine Samosê*, sibehtira din jî gihîştine Mîletosê. ¹⁶ Pawlos nêta xwe danîbû bi gemîyê ber Efesêr'a derbaz bûya, ku nebe wextê xwe qeza Asyayêda unda ke, çimkî dilezand ku heger jêr'a li hev bê, R'oja Pêncîye h'esab ew li Orşelîmê be.

**Pawlos xatirê xwe ji berpîrsiyarêd
civîna Efesê dixwaze**

¹⁷ Ji Mîletosê merî şande Efesê û gazî berpîrsiyarêd civînê* kirin. ¹⁸ Gava ew hatine cem wî, wanr'a got: «Hûn xwexa zanin wê r'oja pêşinda gava min nigê xwe avîte qeza Asyayê, h'eta niha wer'a çawa bûme. ¹⁹ Min Xudanr'a t'am şkestî bi gelek hêsira, nava wan cêr'ibandinada qulix kirîye, k'îjan ku ji şewirêd cihûya dihatine serê min, ²⁰ Hûn zanin ku min t'u car xwe ji tiştêd kêrhatîye bona we nedaye paş, lê h'emû wer'a gotine û aşkere mal bi mal hûn hîn kirine. ²¹ Min bi me'rîfetî hin hîvî ji cihûya, hin jî ji necihûya kir, ku vegeer'inef* berbi Xwedê û bawerîya xwe Xudanê me Îsa bînin. ²² Û va ez bin destê R'uh'ê Pîrozda diçime Orşelîmê, wir wê çî bê serê min, ez nizanîm. ²³ T'enê R'uh'ê Pîroz h'emû bajarîda t'emîyê dide min û dibêje ku: «Qeyd û tengasîf* pêşîya te ne». ²⁴ Lê ez e'mîrê xwe layîqî t'u tiştî nakim, t'enê dikim†

***20:15** Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Şev mane Trîgîlyayê».

†**20:24** Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «bi eşq û şa».

bigihîjime meremê xwe û wê qulixa ku min ji Xudan Îsa standîye bînime sêrî, awa gotî Mizgînîya k'erema Xwedê bi me'rîfetî dannasîn kim.

²⁵ Niha ez zanim îdî hûn h'emûyêd ku ez nav weda ger'iyame û P'adşatîya Xwedê dannasîn kirîye r'ûyê min nabînin. ²⁶ Bona vê yekê ez r'oja îroyîn li ber we şe'detiyê didim, ku cabdarê xûna we t'u kesî nînim, ²⁷ çimkî min xwe neda paş, t'emamîya qirara Xwedê wer'a got. ²⁸ Niha miqatî xwe û t'emamîya wî kerê pêz bin, ku R'uh'ê Pîroz hûn ser berpîrsîyar* k'ifş kirine. Şivantîyê civîna Xwedê bikin, ya ku Wî bi xûna Xwe qazinc kir. ²⁹ Ez zanim pey çûyîna minr'a gurêd devxûn wê bik'evine nava we û h'eyfa wan wê kêrî neyê. ³⁰ Ji nava weda jî merivê derên û tiştêd xêlif wê xeber din, ku şagirta pey xwe bibin. ³¹ Bona vê yekê h'îşyar bimînin û bîr nekin, ku min hûn her kes, sê sala şev û r'oj bê r'ih'etî bi hêsira şîret kirine.

³² Niha ez we dispêrimef* Xwedê û Xebera k'erema Wî, ku dikare we r'uh'anîyêda ava ke û p'ara we t'evî t'emamîya cime'ta Xwe ke. ³³ Min havijîya xwe zêr', zîv û k'incê t'u kesî neanîye. ³⁴ Hûn xwexa zanin ez û yêd t'evî min em h'ewcê çi jî bûne, ev destêd min xebitîne. ³⁵ Min pê h'emû şixulêd xwe nîşanî we kirîye, ku çawa gerekê bixebitin k'omekê bidine k'etîya û xebera Xudan Îsa bîr bînin ku got: «Xwezî li dayîya, ne ku li standîya».

³⁶ Gava ev yek got, t'evî h'emûya çok da dua kir. ³⁷ H'emû jî gelekî girîyan, xwe avîtine stûyê Pawlos û r'amûsan. ³⁸ Dilêd wan hê zêde bona wê xebera wî dişewitî ku got: «Hûn îdî r'ûyê

min nabînin». Paşê ew h'eta gemîyê ver'êkirin.

Pawlos diçe Orşelîmê

21 Gava em ji wan qetfyan, bi gemîyê r'êk'etin, r'ast çûn gihîştine Kosê, r'oja dinê R'odosê û ji wir Patarayê. ² Me gemîk dît ku diçû Fînîkyayê, em k'etine wê r'êk'etin. ³ Gava Qubrisê xuya kir, me ew milê ç'epêva hişt. Em berbi qeza Sûryayê çûn gihîştine bajarê Sûrê, çimkî barê gemîyê wir gerekê bihata valakirinê. ⁴ Me şagirt dîtin, em h'eft r'oja li wir man. Wana bi R'uh'ê Pîroz digote Pawlos ku neçe Orşelîmê. ⁵ Lê gava me ew r'oj derbaz kirin, em r'abûn çûn û h'emûya jina û zar'ava h'eta bajêr der em ver'êkirin û devê be'rê me çok da dua kir. ⁶ Paşê me xatirê xwe ji hev xwest k'etine gemîyê, ewana jî vege'rîyane malêd xwe.

⁷ Me r'êwîti bi gemîyê ji Sûrê dûmayî kir, em gihîştine Pitolêmayê, me wir xûşk-bira silav kirin, em r'ojekê mane cem wan. ⁸ R'oja din em ji wir r'êk'etin çûne Qeyserîyê mala Fîlîpoyê mizgîndarf*, ew yek ji wan her h'eft k'omekdarêd k'ifşkirî bû†. Em li cem wî man. ⁹ Çar qîzêd wîye bik'îrf* hebûn, ku p'êxembertî dikirin. ¹⁰ Gava em gelek r'oja li wir man, ji Cihûstanê p'êxemberekî navê wî Hagabo berjêr bû‡. ¹¹ Gava hate cem me, qayîşa piştaw Pawlos hilda, dest û p'iyêd xwe girêda û got: «R'uh'ê Pîroz aha dibêje: «Ew merivê xweyê vê qayîşê cihûyê Orşelîmêda aha wî girêdîn û bidine destê necihûya»». ¹² Gava ev yek me bihîst, t'evî yêd wir me lava kir, ku ew hilnek'îşe neçe Orşelîmê. ¹³ Lê Pawlos cab da û got: «Hûn çi dikin? Çima hûn digirîn û dilê min dişkênin? Ez

*20:28 Aha jî tê fe'mkirinê: «Serwêr».

†21:8 K'arêd Şandîya 6:1-6; 8:5.

‡21:10 K'arêd Şandîya 11:28.

Orşelîmêda bona navê Xudan Îsa ne ku t'enê bona girêdanê, lê bona kuştinê jî hazir im». ¹⁴ Gava me nikaribû ew banîya ser ya xwe, me dengê xwe bir'î û got: «Bira e'mirê Xudan be».

¹⁵ Çend r'oja şûnda me k'arê xwe kir, em hilk'işyan çûne Orşelîmê. ¹⁶ T'evî me çend şagirtêd Qeyserîyê jî hatin, em birine mala şagirtekî zûva, ku navê wî Minaso bû, ji Qubrisê, wekî em li wir bimînin,

Pawlos serîkî Aqûb û berpîrsîyara dixê

¹⁷ Gava em gihîştine Orşelîmê, bawermenda em eşq û şa qebûl kirin. ¹⁸ R'oja dinê Pawlos t'evî me çû cem Aqûb, h'emû berpîrsîyar jî hazir bûn. ¹⁹ Pawlos silav da wan, yek-yek çî ku Xwedê bi qulixê wî nava necihûyada kiribû, wanar'a gilî kir. ²⁰ Wana ku ev yek bihîst, şikirî dane Xwedê û usa jî Pawlosr'a gotin: «Dîna xwe bidê, çiqas h'ezara cihûyêd bawermend hene û h'emû jî xîretk'êşêd Qanûnê ne. ²¹ Awa wana bona te bihîstîye ku tu h'emû cihûyêd nava necihûyada hîn dikî, ku dest ji Qanûna Mûsa bik'işnin û dibêjî ku ew kur'êd xwe sinet nekin û pey e'det jî neçin. ²² Niha em çî bikin? Wê e'se bibihên ku tu hatîyî. ²³ De r'abe em çî ter'a dibêjin bike. Vir cem me çar meriv hene ku ad-qîrar* kirine. ²⁴ Wan xwer'a hilde, t'evî wan li gora e'det paqij be û xercê wan hilde ser xwe, ku p'or'ê serê xwe kur' kin. Hingê her kesê zanibe ew tiştêd ku bona te bihîstine derew in û tu xwexa jî pey Qanûna Mûsa diçî. ²⁵ Lê bona wan necihûyêd ku hatine ser bawerîyê, me wanr'a qîrara xwe nivîsîye şandîye, wekî ew h'evza

xwe ji wan qurbanêd p'ûtp'aristîyê, xûnê, goştê mirarf* û bêmamûsîyê bikin»†. ²⁶ Hingê Pawlos ew merî r'oja dinê hildan, t'evî wan paqij bû, k'ete p'aristgehê û xilazîya r'ojêd paqijbûnê da e'lamkirinê, ku wê k'engê bona wan her kesî h'edî‡ bê dayînê.

Pawlos p'aristgehêda tê girtinê

²⁷ Gava her h'eft r'oj ser hevda hatin, ji cihûyêd qeza Asyayê Pawlos p'aristgehêda dîtin, t'emamîya e'laletê t'evr'akirin, dest avîtinê ²⁸ û kirine qîr'in gotin: «Hewar, îsraêlîno! Alîk'arîyê bikin! Eva ew meriv e, yê ku li her dera h'emûya miqabilî cime'ta me, Qanûna Mûsa û vî cîyî hîn dike, hê serda jî yûnan kirine p'aristgehê, ev cîyê pîroz h'er'imand». ²⁹ Ev yeka gotin, çimkî pêşîyê bajêrda Trofîmoyê ji Efesê t'evî wî dîtîbûn û wan t'irê Pawlos ew kirîye p'aristgehê.

³⁰ T'emamîya bajêr h'ejîya, e'lalet bi lez k'om bû, Pawlos girtin ji p'aristgehê k'aşî derva kirin û derêd wê pêr'a-pêr'a hatine girtinê. ³¹ Gava wan dikir ku wî bikujin, cab gihîşte serh'ezarêf* r'efa eskera, wekî t'emamîya Orşelîmê t'evîhev bûye. ³² Ewî pêr'a-pêr'a esker û sersed hildan, bi lez çû ser wan. Gava wana serh'ezar eskerava dîtin, dest ji Pawlos k'utanê k'işandin. ³³ Wî çaxî serh'ezar hate nêzîk, ew girt, e'mir kir ku bi du zincîra wî girêdin. Hingê pîrsî: «Ev k'î ye û çî kirîye?» ³⁴ Nava e'laletêda bona wî her yekî cûr'ekî dikire qar'e-qar'. Ewî gava ji dest qalme-qalma cime'tê nikaribû e'seyî bizanibûya, e'mir kir wî bibine eskerxanê. ³⁵ Gava Pawlos gihîşte p'êpelînga, eskera ew bilindkirî birin, çimkî e'laletê zor dida

21:23 Wê ad-qîrarêr'a «nezîrf» dibêjin. Derheqa qeyde-qanûnêd nezîrda Jimar 6:13-21-da bixûnin.

†21:25 K'arêd Şandîya 15:29.

‡21:26 Bona cihûyêd ku xwe paqij dikirin, çawa h'elal bûyî, wanr'a qurban dihate dayînê.

wî, ³⁶li pey wî diçûn, dikirine qîr'în û digotin: «Wî bikujin!»

Pawlos caba xwe li ber e'laletê dide

³⁷Îdî Pawlos wê bibirana hindur'ê eskerxanê, ewî serh'ezarr'a got: «Îzina min heye t'evî te xeber dim?» Ewî got: «Tu yûnanî jî zanî? ³⁸Ku usa ye tu ne ewî misîrî yî, yê ku çendek pêşda kire ser'-de'w, çar h'ezar qaçaxêd mêrkuj derxistine ber'îyê». ³⁹Pawlos got: «Ez merivekî cihû me, ji Tarsûsa Kîlîkyayê, ne bajarvanekî bê nav-nîşan im. Ez hîvî ji te dikim, îzinê bide ku ez vê cime'têr'a xeber dim». ⁴⁰Gava ewî îzin da, Pawlos ser p'êpelînga sekinî, destê xwe bilind kir, cime'tê ku dengê xwe bir'î, ewî bi zimanê îbranî xeber da û got:

22 «Gelî bav û bira! Niha guhdarîya min bikin, ku ez caba xwe bidim». ²Gava bihîstin ku ew wanar'a bi zimanê îbranî k'ete xeberdanê, ker' bûn hê dengê xwe bir'în. Û wî got: ³«Ez merivekî cihû me, bajarê Tarsûsa Kîlîkyayêda ji dîya xwe bûme, lê vî bajarîda bin destê Gamalyêlda çawa şagirt mezin bûme û h'emû Qanûna kal-bava jî bi fesal-r'ast hîn bûme, hindava Xwedêda jî xweyîxîret bûm, çawa ku hûn h'emû îro*. ⁴Min h'eta kuştinê jî yêd ku pey vê R'ê diçûn, dizêrandin û qisimê jin û mêra girêdidan davîtine kelê†, ⁵çawa serekk'ahîn û t'emamîya civîna r'ûspîya jî şe'dê min in. Min ser birayêd cihûtîyêdaye Şamê ne'me ji wan hildabûn diçûm wekî yêd wir jî girêdayî bînim Orşelîmê ku bidine cezayê.

⁶Gava ez hê r'ê diçûm, nêzikî Şamê bûm, r'o nava r'oje nişkêva ji e'zmên dora min r'onayîke qayîm şewq da. ⁷Ez

k'etime e'rdê û min dengê bihîst ku minr'a got: «Şawûl! Şawûl! Tu çima Min dizêrînî?» ⁸Min lê vege'and: «Tu k'î yî, Xudan?» Ewî minr'a got: «Ez Îsayê Nîsretê me, Yê ku tu dizêrînî». ⁹Ewêd t'evî min jî r'onayî dîtin, lê dengê ku minr'a xeber dida nedibihîstin. ¹⁰Hingê min got: «Ez çi bikim, Xudan?» Xudan minr'a got: «R'abe her'e Şamê û li wir her tiştê ku bona te k'îfşkirî ye bikî, wê ter'a bê gotinê». ¹¹Min ku ji dest şewqa wê r'onayê nedidît, hingê yêd t'evî min destê min girtin, ez birime Şamê.

¹²Yekî navê wî Hananîya, anegorî Qanûnê xwedêxof, nav cihûyêd Şamêda jî ew xweyîyê şe'detîya qenc bû, ¹³eva hat cem min sekinî û got: «Şawûl bira, bibîne!» Min destxweda dît û li wî nihêr'î. ¹⁴Ewî minr'a got: «Xwedêyê kal-bavêd me tu k'îfş kirî ku e'mirê Wî bizanibî û Yê R'ast bibînî, xebera devê Wî bibihêyî, ¹⁵çimkî tê ber h'emû meriva bona wan tiştêd te dîtin û bihîstin bibî şe'dê Wî. ¹⁶Îdî çima derengî dêxî? R'abe were nixumandinê, gazî navê Wî ke ji gunêd xwe were şûştinê.

¹⁷Gava ez vege'ryame Orşelîmê û p'arîstgehêda dua dikir, mîna sih'etê ser minr'a derbaz bû, ¹⁸min Ew dît û Wî minr'a got: «Bike bilezîne ji Orşelîmê derê, çimkî ew şe'detîya ku tê bona Min bidî ewê qebûl nekin». ¹⁹Min got: «Xudan, ew qenc zanin ku ez bûm, ewî h'emû k'inîştada yêd bawerîya xwe Te danîn, davîtine kelê û ew dik'utan. ²⁰Gava xûna Steyfanê şe'dê Te dir'ijîya, ez xwexa jî wir hazir û r'azî bûm, min nobedarî k'incêd yêd ew kuştin dikir‡. ²¹Hingê Ewî minr'a got: «Her'e, Ezê te bişînimê dûr cem necihûya».

*22:3 K'arêd Şandîya 5:34-39.

†22:4 K'arêd Şandîya 8:3; 26:9-11.

‡22:20 K'arêd Şandîya 7:58.

Pawlos bajarvantîya xweda r'omayî ye

²² H'eta van xebera e'laletê guhdarîya wî kir, paşê bi dengê bilind gotin: «R'ûbarî dinê wî nehê! Yêd mîna wî gerekê nejn!» ²³ Wana dikirine qîr'în, k'incê xwe diqelaştin davîtin û xwelî dir'eşandine hewa. ²⁴ Serh'ezar e'mir kir, ku wî bibine eskerxanê û got: «Bidin ber qamçîya jê bipirsin, bizanibin k'a sûcê wî çî ye, wekî usa ser wî dikine qar'e-qar'». ²⁵ Gava bi qayîşêd ç'erm girêdan, Pawlos sersedê sekinîr'a got: «Gelo eva cayîz e ku hûn li bajarvanekî R'omayê xin, yê ku hê dîwana wî nebûye?» ²⁶ Sersed gava ev yek bihîst, çû cem serh'ezar û got: «Tu çî dikî? Eva meriva bajarvanêf* R'omayê ye». ²⁷ Serh'ezar nêzîkî Pawlos bû û wîr'a got: «Minr'a bêje, tu bajarvanê R'omayê yî?» Ewî got: «Belê». ²⁸ Serh'ezar lê veger'and û got: «Mîn bi gelek p'era ew bajarvantî standîye». Pawlos got: «Lê ez yekr'ojîya xweda bajarvanê wir im». ²⁹ Û destxweda ewêd ku wê lêxistana û gilî jê bik'işandana ji wî dûr k'etin. Serh'ezar xwexa jî tirsîya, gava bihîst ku bajarvanê R'omayê ye, çimkî ewî ew dabû girêdanê.

Pawlos li ber civîna giregira

³⁰ Sibetira din serh'ezar xwest r'ast bizanibe k'a cihû çima şikîyatê Pawlos dikin. Ew ber'da û e'mir kir, ku serekêd k'ahîna civîna giregirava bê. Hingê Pawlos anî li ber wan da sekinandinê.

23 Pawlos dîna xwe da civîna giregira û got: «Gelî bira! Mîn bi îsafa r'ih'et li ber Xwedê e'mirê xwe h'eta îro derbaz kirîye». ² Hananîyayê serek'ahîn e'mirî berdestîyêd nêzîkî

Pawlos kirin ku dêvda bidinê. ³ Hingê Pawlos wîr'a got: «Xwedêyê jî li te xe, dîwarê sîwaxkirî! Tu r'ûniştî yî anegorî Qanûnê dîwana min dikî û ji Qanûnê der e'mir dikî ku ew min xin»*.

⁴ Yêd cem Pawlos sekinî gotin: «Tu serek'ahînê Xwedê bêhurmet dikî?» ⁵ Pawlos got: «Biranno, min nizanibû ku ew serek'ahîn e. Çawa nivîsar e: «Hindava serwêrê milletê xweda xirab xeber nede»†».

⁶ Hingê Pawlos pê h'esîya ku alîkî sadûqî ne, alîkî jî fêrisî, wê civînêda kire gazî û got: «Gelî bira! Ez fêrisî me, kur'ê fêrisîya! Bona gumana r'abûna mirîya dîwana min dikin». ⁷ Gava ev yek got, fêrisî û sadûqî hevr'a k'etine h'ucetê û dutîretî k'ete nava k'omê, ⁸ (çimkî sadûqî dibêjin ne r'abûna mirîya heye, ne milyak'et, ne jî r'uh', lê fêrisî hersêka jî qebûl dikin)‡. ⁹ Hingê qalme-qalma mezin hê pêşda hat, ji qanûnzandê alîyê fêrisîya hinek r'abûne p'îya û deng hildan mêrk'imî gotin: «Em vî merivîda t'u xirabîyê nabînin. Belkî r'uh'ekî yan milyak'etekî vîr'a xeber daye?» ¹⁰ Gava şer'-de'w zêde bû, serh'ezar tirsîya ku ew Pawlos qet-qetî kin, e'mirî eskera kir ku her'ine jêrê ewî ji nav wan bigirin bibine eskerxanê.

¹¹ Şevtira din Xudan li ber wî sekinî û gotê: «Serxwe be, te çawa şe'detîya Mîn Orşelîmêda da, usa jî gerekê R'omêda şe'detîyê bidî».

Cihû t'elekê bona kuştina Pawlos hazir dikin

¹² Sibeh ku zelal bû, hinek cihû bûne yek û sond xwarin, ku h'eta Pawlos nekujin, ne bixwin, ne jî vexwin.

¹³ Ewêd ku ew sond xwarin ji çilî zêdetir bûn. ¹⁴ Evana çûne cem serekêd k'ahîn

*23:3 Metta 23:27-28.

†23:5 Derk'etin 22:28.

‡23:8 Metta 22:23; Marqos 12:18; Lûqa 20:27.

û r'ûspîya gotin: «Me sond xwarîye, h'eta ku em Pawlos nekujin, tiştêkî te'm nekin. ¹⁵ Awa hûn t'evî civîna giregira bêjine serh'ezar ku ewî sibê bine cem we, yançîyef* hûn dixwazin derheqa wîda her tiştî hê r'ast pê bih'esin, emê jî hê berî hatina wî hazir bin ku wî bikujin».

¹⁶ Lê zarzîyê Pawlos bona vê t'elekê bihîst, hat k'ete eskerxanê Pawlosr'a got. ¹⁷ Pawlos jî gazî sersedekî kir û gotê: «Evî xortî bibe cem serh'ezar, dixwaze tiştêkî wîr'a bêje». ¹⁸ Ewî jî xort bire cem serh'ezar û gotê: «Pawlosê girtî gazî min kir, hîvî kir ku vî xortî bînime cem te, tiştêkî wîyî gotinê ter'a heye». ¹⁹ Serh'ezar destê wî girt, bire alîkî û pirsî: «Tu çi dixwazî e'lamî min kî?» ²⁰ Ewî got: «Cihûya qîrar kirîye ku hîvî ji te bikin, wekî sibê Pawlos bibî civîna giregira, yançîye dixwazin derheqa wîda her tiştî hê r'ast bizanibin. ²¹ Lê wan bawer neke, çimkî ji wan çil merîya zêdetir xwe veşartine, hîvîya wî ne. Wana sond xwarîye, ku ne bixwin, ne jî vexwin h'eta wî nekujin. Wana niha k'arê xwe kirîye, hîvîya qîrara te ne». ²² Wî çaxî serh'ezar xort ver'êkir û t'emî da wî: «Kesîr'a nebêje, ku te ev yek minr'a gotîye».

Pawlos dişînine Qeyserîyê cem Felîksê welî

²³ Serh'ezar gazî du serseda kir û got: «Dusid eskerî hazir kin, h'eftê sîyarî, dusid jî r'imdar, wekî şev sih'eta neha h'eta Qeyserîyê her'in. ²⁴ Usa jî çend hespa hazir kin, wekî Pawlos lê sîyar kin, ku bê qede bê bela bibine cem Felîksê welî». ²⁵ Ne'mek jî bi vê fikirê nivîsî:

²⁶ «Ji Klawdyo Lûsyo,

Silav Felîksê welîyê xweyîqedirr'a!

²⁷ Eva meriva ji cihûya hatibû girtinê, wê bi destê wan bihata kuştinê, ez pê h'esîyam ku r'omayî ye, bi eskerava gihîştimê û min ew xilaz kir. ²⁸ Min xwest ku bizanibim k'a bona çi şikîyatê wî dikin, min ew bire ber civîna giregirêd wan ²⁹ û k'ifş kir, ku şikîyatê wan ser pirsêd qanûna wan e, lê bona kuştinê yan girtinê xirabîya wî t'uneye. ³⁰ Gava cab gihîşte min, ku cihûya bona wî merivî t'elekek hazir kirîye, min destxweda ew şande cem te û e'mirî li şikîyatkira kir, ku çî wanî miqabilî wî hebe, li ber te bêjin*».

³¹ Eskera jî anegorî wî e'mirê ku standin, Pawlos şev hildan birine Entîpetrîsê. ³² R'oja dinê yêd sîyarî Pawlosr'a danîn ku t'evî wî her'in, lê yêd peya xwexa vege'îyane eskerxanê. ³³ Ewêd sîyarî gihîştine Qeyserîyê, ne'me dane welî, Pawlos jî dane destê wî. ³⁴ Ewî ew ne'me xwend, pirsî ji k'îjan qezayê ye, ku pê h'esîya ji Kîlîkyayê ye, ³⁵ got: «Ezê hingê guhdarîya te bikim, k'engê şikîyatkirêd te bèn». Û e'mir kir, ku ew qesira Hêrodesda bê xweykirinê.

Cihû şikîyatê Pawlos dikin

24 Pênc r'oja şûnda Hananîyayê serekk'ahîn t'evî hineke ji r'ûspîya û Tertûloyê zanebêjf* berjêr bû hate Qeyserîyê. Vana bona Pawlos gilî-gazîne xwe welîr'a kirin. ²⁻³ Gava gazî Pawlos kirin, Tertûlo dest bi şikîyata kir û got: «Em t'imê û her dera wan kirinêd te dişêkirînin, Felîksê xweyîqedir, ku saya serê te evî miletê me gelek e'dilayî dîtîye û gelekî pêşda çûye. ⁴ Lê wekî gelekî serê te neêşînim, hîvî dikim ji k'erema xwe kin guhdarîya me bike. ⁵ Me ev meriva dît, çawa mîna belakê k'etîye nava h'emû cihûyêd ser dinê t'evîhev dike û r'êberê k'omela nisretîyaf* ye. ⁶ Evî kir ku p'aristgehê jî

*23:30 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Saxîya te dixwazim».

bih'er'imîne, lê me ew girt*.⁸ Heger tu ji wî bipirsî, tê xwexa bikaribî ji wî her tiştî bizanibî k'a bona çi em şikîyatê wî dikin». ⁹ Cihûya jî gotina wî e'seyî kirin, gotin: «Belê, ev yek usa ye».

Pawlos caba xwe li ber Felîksê welî dide

¹⁰ Gava welî pê serîya kir ku ew xeber de, Pawlos lê vege'and û gotê: «Ez zanim ku gelek sal in tu h'akimê vî miletî yî, ezê jî bi r'ezedilî bona xwe caba xwe bidim. ¹¹ Çawa ku tu dikarî bizanibî, eva donzdeh r'oj t'une, ku ez bona h'ebandinê hevraz çûbûme Orşelîmê. ¹² Evana ez nedîtîme ku p'aristgehêda t'evî yekî t'êk'evime de'wê, yan jî k'iniştada usa jî cîkî din bajêrda e'laletê dora xwe t'op kim. ¹³ Û ne jî niha dikarin gotinêd xwe îzbat kin, ku bona çi şikîyatê min dikin. ¹⁴ Lê ezê aşkere ter'a bêjim, wekî li gora wê R'îya ku ewana jêr'a k'omela şih'itîf* dibêjin, ez hema usa Xwedêyê kal-bavêd xwe dih'ebînim. Û çi ku Qanûn û nivîsarêd p'êxemberada jî nivîsar e, bawer dikim. ¹⁵ Ez Xwedêda jî guman im, çawa ku ew jî wê gumanê ne, ku h'emû heq û neheqê ji mirinê r'abin. ¹⁶ Bona vê yekê çiqas ji min tê, ez dice'dînim h'emû wextî bi îsafa r'ih'et li ber Xwedê û meriva bim.

¹⁷ Awa pey gelek salar'a ez vege'iyam hatime Orşelîmê, ku k'omekê bidime miletê xwe û h'edîya bidim. ¹⁸ Hingê wî şixulîda ez p'aristgehêda paqijbûyî dîtîm li gora e'detê me. Ez ne t'evî e'laletê bûm, ne jî şer'ûda. ¹⁹ Lê ji wan çend cihûyêd qeza Asyayê li wir bûn. Heger hindava minda tişteki wanî gotinê hebûya, ew gerekê bihatana ber te bisekinîyana şikîyatê min bikirana.

²⁰ Yan jî bira evana bêjin, gava ez ber civîna giregira sekinî bûm, çi xirabî ser min dîtin, ²¹ pêştirî vê yekê, ku min bi dengê bilind nava wanda gotîye: «Bona bawerîya r'abûna mirîya hûn îro dîwana min dikin»†.

²² Felîksva ew R'ê ku r'ind e'yan bû, hingê ewî şixulê wan paşda avît û got: «K'engê Lûsyoyê serh'ezar berjêr bê, ezê hingê bona şixulê we qirara xwe bidim». ²³ Ewî e'mirî sersed kir, ku Pawlos p'ir'î-hindikî aza xwey kin û îzina heval-hogirêd wî jî bidin, yê ku wê k'omekdariya wî bikin.

Pawlos girtî dimîne

²⁴ Çend r'oja şûnda Felîks t'evî Dirûsîla k'ulfeta xweye cihû hat, gazî Pawlos kir û bona wê bawerîya ser Mesîh Îsa ji wî bihîst. ²⁵ Pawlos hê bona r'astîyê, xwegirtinê û dîwana Xwedêye ku wê bê xeber dida, Felîks saw k'işand û got: «Tu niha her'e. Gava wextê min hebe, ezê gazî te kim». ²⁶ Usa jî ew wê gumanê bû, ku ji Pawlos p'ere bîstada, bona wê yekê jî gelek cara gazî wî dikir û t'evî wî xeber dida.

²⁷ Gava du sal derbaz bûn, dewsa Felîks Porkîyo Fêsto bû welî. Felîks jî ku dixwest qencî cihûyar'a bikira, Pawlos girtî hişt.

Pawlos de'wa dîwana Qeyser dike

25 Pey sê r'ojar'a, gava Fêsto derbazî ser qulixa xwe bû, ew ji Qeyserîyê hevraz çû Orşelîmê. ² Serekêd k'ahîna û giregirêd cihûya bona Pawlos şikîyatê xwe li wî kirin ³ û hîvî kirin ku bike qencî wî bîne Orşelîmê, çimkî wana t'elek çêkiribû ku r'êva wî bikujin. ⁴ Lê Fêsto li wan vege'and û got: «Pawlos wê li Qeyserîyê girtî bimîne û

*24:6 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Me dixwest ku em dîwana wî anegorî qanûna xwe bikin, (r'êza 7) lê Lûsyoyê serh'ezar ser meda girt, bi zorê ji destê me stand û e'mir kir, ku şikîyatkirê wî bêne cem te».

†24:21 K'arêd Şandîya 23:6.

ezê xwexa jî zûtirê her'ime wir. ⁵ Awa bira serwêrêd we t'evî min berjêr bin û heger neheqîke wî merivî jî hebe, bira gunek'arîya wî bêje».

⁶ Wir nehe-dehe r'oja nav wanda ma, paşê berjêr çû Qeyserîyê, r'oja din li herema dîwanê r'ûnişt, e'mir kir ku Pawlos bînin. ⁷ Gava Pawlos hat, cihûyêd ku ji Orşelîmê berjêr hatibûn dora wî girtin û gelek buxdanêd giran li wî dikirin, lê nikaribûn îzbat kirina. ⁸ Pawlos caba xwe da û got: «Min hindava Qanûna cihûya yan p'aristgehê yan jî Qeyserda t'u neheqî nekirîye».

⁹ Fêsto jî xwest ku cihûyar'a qencîyê bike, li Pawlos vege'and û got: «Tu dixwazî hevraz her'î Orşelîmê, ku bona van tišta dîwana te ber min wir bê kirinê?» ¹⁰ Pawlos got: «Ez li ber dîwana Qeyser sekinî me, li k'u jî dîwana min gerekê bibe. Min xirabîk li cihûya nekirîye, çawa tu xwexa jî qenc zanî.

¹¹ Awa heger ez neheq im û min tişteki usa kirîye ku gerekê bême kuştinê, ez ji mirinê venak'îşim, lê heger neheqîya min vê yekêda t'une, çawa ku ewana şer'a davêjine min, kes nikare min bide destê wan. Ez de'wa dîwana Qeyser dikim». ¹² Hingê Fêsto t'evî şîretk'ara xeber da, paşê li wî vege'and û gotê: «Tu de'wa Qeyser dikî, gerekê tu her'î cem Qeyser».

Pawlos li ber Egrîpaf* û xûşka wî Bernikê

¹³ Çend r'oj derbaz bûn, Egrîpa p'adşa û Bernikê hatine Qeyserîyê, ku Fêsto silav kin. ¹⁴ Gava gelek r'oj li wir derbaz kirin, Fêsto bona Pawlos e'lamî p'adşê kir û got: «Vir merivek heye ku ji hêna Felîksda ew girtî maye. ¹⁵ Gava ez çûme Orşelîmê, serekêd k'ahîna û r'ûspîyêd cihûya şikîyatê wî ber min kirin û hîvî kirin ku ez dîwana wî bikim. ¹⁶ Min li wan vege'and û got, wekî ne e'detê r'omayîya ye ku merivekî bêxêda bidine

der, h'eta mecalê nedine yê gunek'ar, ku li ber şikîyatkirêd xwe bisekine û r'û bi r'û ber wan caba xwe bide.

¹⁷ Gava ewana hatine vira, min derengî neêxist, r'oja dinê ez li herema dîwanê r'ûniştim û min e'mir kir, ku wî merivî bînin. ¹⁸ Gava yêd ku ew gunek'ar dikirin r'abûn ku xeber din, min bona çî xirabîyêd ku şik dibire wî, t'u kesî bona wan yeka tişte negot. ¹⁹ Lê de'wa wan t'evî wî bona pîrsa h'ebandina wan bû û ser Îsakî mirî, ku Pawlos dibêje Ew sax e. ²⁰ Hingê min nizanibû ku çawa ev pîrsana e'seyî bikirana, min ji wî pîrsî: «Tu dixwazî her'î Orşelîmê, ku bona van tišta ber dîwanê bisekinî?» ²¹ Lê çaxê Pawlos xwest ku şixulê wî her'e ber Qeyser û bê lênihêr'andinê, min e'mir kir ku ew girtî bimîne, h'eta ku ez wî bişînim cem Qeyser». ²² Egrîpa Fêstor'a got: «Min jî dixwest xeberdana wî merivî bibihîsta». Ewî jî got: «Tê sibê wî bibihêyî».

²³ R'oja dinê Egrîpa û Bernikê bi r'ewşa mezin t'evî serh'ezar û giregirêd bajêr hatine k'oç'ikserê, Fêsto e'mir kir û Pawlos anîn. ²⁴ Fêsto got: «Egrîpa p'adşa û h'emûyêd hazir! Hûn vî dibînin, t'emamîya cime'ta cihûya hin Orşelîmêda, hin jî vira şikîyatê vî ber min dikirin û dikirine qîr'în digotin: «Ew gerekê sax nemîne!» ²⁵ Lê min k'ifş kir ku evî tişteki usa nekirîye ku bê kuştinê û xwexa jî de'wa dîwana Qeyser dike, min qîrar kir ku wî bişînim. ²⁶ Lê bona vî tişteki e'seyî t'une xweyê xwer'a binivîsim, bona vê yekê min ev anî ber we, îlahîf* ber te Egrîpa p'adşa, wekî ev yek dîsa bê lênihêr'andinê, hingê tişteki minî nivîsarê wê hebe. ²⁷ Çimkî tişteki bê aqilî ye, heger ez girtîkî bişînim û bona sûcê wî tişteki nenivîsim».

Cabdarîya Pawlos li ber Egrîpa

26 Hingê Egrîpa Pawlos'a got: «Îzina te heye ku tu bona xwe

xeber dî». Wê demê Pawlos destê xwe bilind kir, caba xwe da. ² «Egrîpa p'adşa, bona h'emû şikîyatêd ku cihû li min dikin, ez îro xwe bextewar h'esab dikim ku ber te sekinî me caba xwe didim, ³ îlahî vê pirsêda ku tu haş ji h'emû e'det û pirsêd cihûya heyî. Bona vê yekê ez ji te hîvî dikim, bi sebir guhdarîya min bikî.

⁴ H'emû cihû zanin ku min çawa e'mirê xwe ji zar'otîya xweda girtî nava miletê xwe û li Orşelîmêda derbaz kirîye. ⁵ Ewana zûwa min nas dikin, heger bixwazin, dikarin şe'detîyê bidin, wekî ez anegorî e'detê k'omela dîne meyî h'îşk jî fêrisî bûme. ⁶ Û niha jî bona gumana wî sozê ku Xwedê daye kal-bavêd me dîwana min tê kirinê, ⁷ xût bona wî sozê ku her donzdeh e'sîrêd me bi dil û can, şev û r'oj Xwedê h'ebandine, wekî bigihîjine ewê yekê. Belê bona vê gumanê ye, ku cihû şikîyatê min dikin, p'adşayî xweş be. ⁸ Hûn çima nikarin bawer bikin, ku Xwedê wê mirîya ji mirinê r'ake?

⁹ Min xwexa jî kiribû deynê stûyê xwe, ku miqabilî navê Îsayê Nisretê gelek tişt bikira ¹⁰ û min Orşelîmêda kir jî. Min ji serekêd k'ahîna h'ukum stand û gelekêd ji cime'ta Xwedê davîtime kelê û gava dihatine kuştinê, min jî dengê xwe dida. ¹¹ H'emû k'inîştada gelek cara min ew didane cezayê û dikir ku zorê bidime wan ku wê bawerîya xwe înk'ar kin. Min k'îna wan girtibû, h'eta bajarêd xerîbda jî ew dizêrandin*.

¹² Awa ez carekê bi h'ukum û e'mirê serekêd k'ahîna diçûme Şamê. ¹³ R'oj nîvro bû, p'adşayî xweş be, r'êva min dît ji e'zmên r'onayîke ji r'onayîya te'vê zortir dora min û yêd t'evî min dihatin

şewq da. ¹⁴ Em h'emû k'etine e'rdê, min dengê bihîst ku bi zimanê îbrânî minr'a got: «Şawûl! Şawûl! Tu çima Min dizêrinî? Tu bi k'ulmê nikarî her'î dirêşê†». ¹⁵ Min got: «Tu k'î yî, Xudan?» Xudan got: «Ez ew Îsa me, Yê ku tu dizêrinî. ¹⁶ Niha r'abe ser nigêd xwe, Ez bona wê yekê teva xuya bûm, ku te bikime berdestîyê Xwe û şe'dê wî tiştê ku te dît û wan tiştêd ku Ezê paşê ber te vekim. ¹⁷ Ezê te ji destê cime'ta Îsraêlê û necihûya xilaz kim. Va Ez te dişinime nava wan, ¹⁸ wekî ç'e'vêd wan vekî, ji te'rîstaniyê berbi r'onayê û ji h'ukumê mîrêcin berbi Xwedê vege'rinî, wekî bi saya wê bawerîya ser min, gunêd wan bêne baxşandinê û t'evî p'ara cime'ta Min bin».

¹⁹ Awa Egrîpa p'adşa, ez miqabilî wê dîtina li berç'e'vaye ji e'zmên nesekinîm. ²⁰ Lê min pêşîyê yêd Şamê, Orşelîmê û t'emamîya t'opraxêd Cihûstanêr'a dannasîn kir, usa jî necihûyar'a, ku t'obe kin berbi Xwedê vege'rin û kirêd qenc bikin, wekî bê k'îfşê ew ji gunekirinê vege'ryane‡. ²¹ Bona vê yekê cihûya ez p'aristgehêda girtim, xwestin min bikujin. ²² Lê min ji Xwedê k'omek stand û h'eta îro ez mame, şe'detîyê didime biç'ûk û mezina. Tiştêkî zêde jî ji wan tiştêd ku p'êxembera û Mûsa gotibûn wê bibin, min negotîye: ²³ Gereke Mesîh cefa bik'işanda, bibûya yê pêşin ji nava mirîya r'abûyî û r'onaya xilazbûnê miletêd cihû û necihûyar'a dannasîn kira)§.

²⁴ Gava Pawlos aha caba xwe da, Fêsto bi dengê bilind got: «Tu xwe unda dikî, Pawlos! P'ir'xwendina te te unda dike». ²⁵ Pawlos gotê: «Ez xwe unda nakim Fêstoyê xweyîqedir, lê xeberêd

*26:11 K'arêd Şandîya 8:3; 22:4-5.

†26:14 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Tu çifta nikarî bavêjî şîva sertûj».

‡26:20 K'arêd Şandîya 9:20-29.

§26:23 Korintî I, 15:20; Îşaya 42:6; 49:6.

r'ast û çê dibêjim. ²⁶ P'adşa haş ji van tişta heye, lema jî ez aza xeber didim û bawer nakim ku tişteki ji wî veşartî mabe, çimkî ev yeka qulç'ekîda nebûye. ²⁷ Egrîpa p'adşa, tu p'êxembera bawer dikî? Zanim ku tu bawer dikî». ²⁸ Egrîpa Pawlosr'a got: «Te t'irê tu usa zû dikarî min bikî mesîhî?»* ²⁹ Pawlos got: «Ez hîvî ji Xwedê dikim, zû-dereng ne ku t'enê tu, lê h'emûyêd ku îro guhdariya min dikin, usa bin çawa ez im, pêştirî van qeyda».

³⁰ Hingê p'adşa r'abû p'îya, welî, Bernikê û h'emûyêd t'evî wî r'ûniştî jî pêr'a. ³¹ Ew derk'etine derva, hevr'a xeber dan û gotin: «Eva meriva tişteki usa nake ku bê kuştinê yan girtinê». ³² Lê Egrîpa Fêstor'a got: «Me dikaribû eva meriva ber'da, heger evî de'wa dîwana Qeyser nekira».

R'êwîtîya Pawlose paşin h'eta R'omê (27:1-28:16)

Pawlos bi gemîyê dibine bajarê R'omê

27 Gava qirar kirin ku em bi gemîyê her'ine Îtalyayê, Pawlos û çend girtîyêd din dane destê sersedekî ji r'efa eskerêd Qeyser, navê wî Yûlyo. ² Em k'etine gemîke ji Edremîtê, ku wê gemîwargehêd qeza Asyayêva biçûya û r'êk'etin. Erîstarxoyê mekedonî jî ji T'êsalonîkê mer'a bû. ³ R'oja dinê em Saydayê peya bûn, Yûlyo qencî Pawlosr'a kir, îzin da ku her'e cem dostêd xwe, wekî bona wî xem bikin. ⁴ Ji wir r'êk'etin, dest bayê pêşîya me, em te'ldê Qubrisêr'a derbaz bûn. ⁵ Gava em nava be'ra pêşberî

Kîlîkyayê û Pamfilyayêva derbaz bûn, gihîştine Lîkyayê, bajarê Mîrayê. ⁶ Wir sersed gemîke Skenderyayê dît ku diçû Îtalyayê, em kirine wê gemîyê. ⁷ Hêdî-hêdî gelek r'ojada em bi zorekê nêzikî Kinîdayê bûn. Bê ku r'e nedida me, em binat'ara Kirêtayê ber Salmonêr'a derbaz bûn. ⁸ Em bi zorekê wirr'a derbaz bûn gihîştine cîkî, ku jêr'a dibêjin Gemîwargehêd* Bedew, ku nêzikî bajarê Laseyayê bû.

⁹ Gelek wext ku li wir derbaz bû, r'êwîtîya gemîyê jî bi qezîyava girêdayî bû, R'oja R'ojîyaf*† jî îdî derbaz bibû. Pawlos şîret li wan kir û got: ¹⁰ «Gêlî meriva! Ez dibînim ku ev r'êwîtîya bi gemîyê gelek zîyanê û cefava girêdayî ye, ne ku t'enê bona bar û gemîyê, lê bona e'mirê me jî». ¹¹ Lê sersed hê gur'a gemîvanf* û xweyê gemîyê dikir, ne ku xeberêd Pawlos. ¹² Ew gemîwargeh bona derbazkirina zivistanê ne qenc bû, lema jî geleka ji wan qirara xwe da ku ji wir her'in, belkî bikaribin bigihîjine bajarê Fînîksê û li wir zivistanê derbaz kin. Eva bajara gemîwargeheke girava Kirêtayê ye, ku li başûr-r'oavayê û bakurf*-r'oavayê dinihêr'e.

Firtonaf* be'rê

¹³ Gava bayê başûrêyî nerm hat, wana t'irê îdî gihîştine meremê xwe, lengere k'işandin r'êk'etin û xwe li hêşîyaf* Kirêtayê girtî çûn. ¹⁴ Lê xêlekê şûnda firtonekef* qayîm li me r'abû, ku jêr'a dibêjin Êvrîkilon‡. ¹⁵ Firtonê li gemîyê xist û gemî nikaribû miqabilî wê biçûya, dest jê k'işandî em ji bê hatine ajotinê. ¹⁶ Me xwe da ber te'ldê giraveke biç'ûk,

*26:28 Aha jî tê fe'mkirinê: «Hindik ma ku tu min jî bikî mesîhî».

†27:9 Bi gotineke din: «R'ojîya R'ojaf* K'ewandinê» (Qanûna K'ahîntîyê 16:29; 23:26-32). R'oja vê cejinê her sal hev nagire, carna dik'êve meha neha, carna jî ya deha. Heger ev serhatî sala 59-da qewimîbe çawa hinek zane bawer dikin, hingê ev qewimandin dik'êve 5-ê meha deha h'esabê niha.

‡27:14 «Êvrîkilon» bi zimanê yûnanî aha tê fe'mkirinê: «Bayê ku ji bakur-r'ohilatê tê».

navê wê Kawda, li wir bi zorekê qeyik girt ¹⁷ k'işande jor û bi werisa gemî binîva şidandin. Ewana tirsîyan ku nebe gemî lîlaf* Sûrtisêda r'ûnê, bap'êşf* anîne xwarê û aha ji bê dihatine ajotinê. ¹⁸ Ji dest qayîmîya firtonê, barê gemîyê r'oja din r'êtine be'rê. ¹⁹ R'oja sisîya wana bi destê xwe hacetêd gemîyê avîtine be'rê. ²⁰ Ew çend r'oj bûn te'v û steyrk nedihatine xuyanê, firtonê jî nedisekinî. Heyneser bona xilazbûnê gumana me h'emû hate bir'inê.

²¹ Ew çend r'oj bûn jî bir'çî mabûn, Pawlos nava wanda sekinî û got: «Gerekê we gur'a min bikira e'vdno, ji Kirêtayê dernek'etana, hingê weyê ev zîyan û cefa nek'işanda. ²² Niha jî ez hîvî dikim, ku hûn dil bidine ber xwe, çimkî pêştirî gemîyê zîyanê li me t'u kesî nebe. ²³ Çimkî hema vê şeva derbazbûyî milyak'etekîf* wî Xwedêyê ku ez p'ara Wî me û Wî dih'ebînim, minva xuya bû ²⁴ û got: «Netirse, Pawlos! Gerekê tu li ber Qeyser bisekinî. Va Xwedê h'emûyêd t'evî te gemîyêda dane xatirê te». ²⁵ Niha dil bidine ber xwe e'vdno, çimkî ez Xwedêda bawer im, ku çawa minr'a hate gotinê, wê usa jî bibe. ²⁶ Lê t'enê emê bêne ajotinê û beja giravekê xin».

²⁷ Şeva çardeha bû ku em be'ra Adrîyatîkêda ji bê dihatine ajotinê. Nîvê şevê gemîvana k'ifş kir, ku digihîştine bejekêf*, ²⁸ k'ûrpîv avîtinê, dîtin ku qasî çil mêtîrî bû, hinekî jî pêşda çûn, dîsa avîtinê dîtin ku qasî sî mêtîrî bû. ²⁹ Hingê em tirsîyan ku nebe em cîkî kevirî xin, paşîya gemîyêva çar lengere avîtin û bi dua ç'e'vnihêr'îya sibehê bûn. ³⁰ Lê gemîvana xwest ku ji gemîyê bir'evin, qeyik ji gemîyê peya kirin, bi wê me'nîyê yançîye dixwazin pêşîya gemîyêva jî lengera bavêjin, ³¹ Pawlos sersed û eskerar'a got: «Heger evana gemîyêda nemînin, hûn nikarin xilaz

bin». ³² Hingê eskera kapêd qeyikê qetandin, ber'dan ku wêda her'e.

³³ Berbanga sibehê Pawlos hîvî ji wan h'emûya kir ku nên bixwin û got: «Eva çardeh r'oj e ku hûn ç'e'vnihêr'î bir'çî mane û we t'u tişt nexwarîye. ³⁴ Awa ez hîvî ji we dikim, nanê xwe bixwin, ku ev jî bona xilazbûna we ye, t'êlekî p'or'ê serê weyê unda nebe». ³⁵ Û gava ev yek got, nan hilda li ber h'emûya şikirîya xwe Xwedê anî, kerkir û destpêkir xwar. ³⁶ Wî çaxî bîn hate ber h'emûya, wan jî nan xwar. ³⁷ Em h'emû hevr'a gemîyêda dusid h'eftê şeş merî bûn. ³⁸ Gava nan xwarin, t'êr bûn, genim r'êtine be'rê gemî sivik kirin.

Qezîya gemîyê

³⁹ Sibeh ku zelal bû, e'rd nas nedikirin, lê delaveke be'rê r'aç'e'v kirin, ku hêşîya wê hebû û dixwestin belkî bikaribin binê gemîyê wir e'rdê xin. ⁴⁰ Lengere ji binî qetandin, be'rêda hiştin, hingê jî werisêd fitilokêdf* zivir'andinê ku digirtin sist kirin û bap'êşa pêş dane bê, xwe li wê hêşîya be'rê girtin. ⁴¹ Lê li girekî binê avê xistin, lîlêda r'ûnişt, pozê gemîyê têda ma û îdî neh'ejîya, piştî wê jî ji dest qayîmîya pêla hûrdexweşî dibû. ⁴² Hingê eskera qîrar kirin ku girtîya bikujin, wekî sobek'arîyê nedin ner'evin. ⁴³ Lê sersed ku dixwest Pawlos xilaz kira, nehişt ku ew şewira xwe bînine sêrî. Hingê e'mir kir ku yêd sobek'arîyê zanin, pêşîyê xwe bavêjine avê derêne bejê, ⁴⁴ lê yêd mayîn, hinek ser t'exta, hinek jî ser p'arç'êd gemîyê derên. Û bi vî awayî aha h'emû xilaz bûn, derk'etine bejê.

Girava Maltayêda

28 Gava em xilaz bûn, hingê em pê h'esîyan, ku navê wê giravê Malta ye. ² Bineliyêd wir gelek qedir-hurmetf* mer'a kirin, agir vêxistin, ji ber wê sermayê û barana

ku destpêkir em qebûl kirin. ³ Hingê Pawlos bermile qirş berev kir danî ser êgir, me'rek ji dest germê derk'et, dev avîte destê wî girt. ⁴ Binelîya gava r'e'wirê destê wîva dardabûyî dît, hevr'a gotin: «Eva r'astî mêrkuj e, ji be'rê xilaz bû, lê xudanê Heqîyê nehişt ku ew bijî». ⁵ Lê Pawlos r'e'wirê destê xweva dawşande nava êgir û zîyan li wî nebû. ⁶ Ewana jî hîvîya wê yekê bûn ku wê biwerime yan nişkêva bik'eve bimire, gava gelekî hîvîyê man û dîtin ku t'û tişt li wî nehat, fikirê xwe guhastin û gotin: «Eva xwedêk e».

⁷ Li wî cîyê dor-berêd wan bergêd serwêrê wê giravê hebûn, ku navê wî Poplîyo bû. Ewî hurmet mer'a kir, sê r'oja em cem xwe xwey kirin. ⁸ Bavê Poplîyo t'ayêda bi zikêşîyê nexweş p'aldayî bû. Pawlos çû cem wî, dua kir, destêd xwe danîne ser wî û ew qenc kir. ⁹ Gava ev yeka qewimî, nexweşêd mayîne wê giravêda jî dihatin qenc dibûn. ¹⁰ Wana gelek qedir-hurmet mer'a kirin û gava em r'êk'etin, ew tiştêd ku bona r'ê wê kêrî me bihatana mer'a dagirtin.

Ji Maltayê h'eta R'omê

¹¹ Sê meha şûnda em bi gemîya Skenderyayê r'êk'etin, ku wê jî zivistan li wê giravêda derbaz kiribû, şikilê her du xudanêd Heval-cêwî* jî ser bû. ¹² Em gihîştine Sîrekûsê, sê r'oja wir man. ¹³ Ji wir jî em çûn gihîştine R'êgiyomê. R'ojekê şûnda bayê başûrê hat, em du r'ojada gihîştine Potîyolê. ¹⁴ Wir me xûşk-bira dîtin û hîvî ji me kirin, ku em h'eftêkê wir bimînin. Û bi vî awayî em

gihîştine R'omê. ¹⁵ Xûşk-birayêd wir jî bona me bihîstibûn, pêşîya meda hatin h'eta Meydana Epîyû û Sê Mêvanxana. Pawlos ku ew dîtin, şikirî da Xwedê û dilê wî şidîya.

Pawlos R'omêda Mizgînîyê dide

¹⁶ Gava em gihîştine R'omê†, îzin dane Pawlos ku t'enê t'evî wî eskerê ku nobedariyê wî dike bimîne. ¹⁷ Sê r'oja şûnda Pawlos gazî giregirêd cihûya kir, gava ew hatin, wanr'a got: «Gelî bira! Min tişteki miqabilî cime'tê yan kal û bava nekiriye, lê Orşelmêda ez girtim dame destê r'omayîya. ¹⁸ Gava ez anîme ber diwanê, xwestin min ber'din, çimkî ser min bona kuştinê t'û xirabî nedîtin. ¹⁹ Lê gava cihûya miqabilî wê yekê xeber dan, min îdî bêç'arîya xwe de'wa Qeyser kir, lê ne bona wê yekê, ku şikîyatê miletê xwe bikira‡. ²⁰ Lema jî min hîvî kir, ku we bibînim û t'evî we xeber dim. Belê ez bona gumana Îsraêlê van qeyd-zincîrada me». ²¹ Wana jî wîr'a got: «Me bona te ji Cihûstanê ne ne'me standîye, ne jî ji birayêd me kes hatîye bona xirabîya te gilî kirîye yan xeber daye. ²² Lê em dixwazin ji te bibihên, k'a bîr û bawerîya te çi ye, çimkî bona wê k'omelê meva îdî e'yan e ku h'emû cîya miqabilî wê xeber didin».

²³ Awa r'ojek k'ifşkirin û wê r'ojêda gelek hatine wî cîyê ku Pawlos têda dima. Ewî sibê h'eta êvarê wanar'a bona P'adşatîya Xwedê şirovedikir û bi me'rfetî dannasîn dikir, derheqa Îsada jî bi Qanûna Mûsa û nivîsarêd p'êxembera ew didane bawerkirinê. ²⁴ Hineka xwe li gotinêd wî girtin, hineka jî bawer nekir.

*28:11 Usa tê fe'mkirinê ku şikilê «xudanêd Heval-cêwî» ser pozê gemîyê darda k'olayî bûn, yan jî «xudanêd Heval-cêwî» navê gemîyê bû. «Xudanêd Heval-cêwî» ew xwexa xwedêyêd yûnanaye heval-cêwî bûn, kur'êd Zews, navê yekî Kastor, navê yê din jî Polûks bû. Gemîvana ew dih'ebandin, bi yûnanî jî wanr'a dîgotin: «Dîyoskûro».

†28:16 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Sersed girtî spartine seresker».

‡28:19 K'arêd Şandîya 25:11.

²⁵ Awa berî çûyîna wan nava wanda bû dutîretî gava Pawlos ev yek got: «Çawa r'ast R'uh'ê Pîroz bi Îşaya p'êxember t'evî kal-bavêd me xeber da ²⁶ û got:

«Her'e cem vê cime'tê û bêje:

Hûnê bibihên û guh bidinê, lê fe'm nekin,

hûnê binihêr'in û dîna xwe bidinê, lê nebînin.

²⁷ Çimkî eva cime'ta serh'işk e, bi guha giran dibihên û ç'e'vêd xwe girtine, wekî bi ç'e'va nebînin,

bi guha nebihên
û bi h'işk fe'm nekin, veneger'in,
ku Ez wan qenc kim* .

²⁸ Awa bira weva e'yan be, wekî xilazkirina Xwedê necihûyar'a hate şandinê û ewê guhdariya Wî bikin»[†].

³⁰ Pawlos t'am du sala mala xweye k'irêkirîda ma, k'î jî dihate cem wî, h'emû qebûl dikirin. ³¹ Ewî P'adşatiya Xwedê bi m'erk'îmî bê pêşigirtin dannasîn dikir û derheqa Xudan Îsa Mesîhda hîn dikir.

*28:27 Îşaya 6:9-10.

[†]28:28 Nav hinek destnivîsarada r'êza 29-a jî heye: «Û gava ev yek got, cihû derk'etine derva û qir'ika hev digirtin».

NE'MA AQÛB

Pêşgotin

Ne'ma Aqûb tê bêjî mîna berevokêkê ye, ya ku bona wan endemêd civînaf* Xwedê ye, k'îjan ku t'emamîya dinyayêda belabûyî ne (1:1). Li gora şe'dêd sedsalîyêd pêşinda xudanê vê ne'mê Aqûbêf* birê Îsa Mesîh e (Metta 13:55; Marqos 6:3) û serwêrekî civîna Orşelîmêdaf* bû (K'arêd Şandîya 12:17; 15:13; 21:18; Korintî I, 15:7; Galatî 1:19; 2:9). Ew bi xeberêd qewat û meselêd bedew r'ê dide ber bawermenda, wekî bikaribin bi serwaxtîf* nava e'mirekî r'astda bijîn. Ew ser çend pirsê disekine, awa gotî ser dewletîyê û feqîrîyê, cêr'ibandînêf*, jîyîna pîrozîf*, firqîkirinê, bawerîyêf* û kirinêd wê, usa jî derheqa zêdezimanîyê, serwaxtîyê, şer'-de'wa, k'ubarîyê û milûktîyê, xeybê û lomek'arîyêf*, sebirê û dua.

Vê ne'mêda ew giranîyê dide ser vê yekê, wekî jîyîna mesîhîyêdaf* gerekê hin bawerî hebe, hin jî kir. Dil dide, wekî nava cefa û tengasîyadaf* sebir kin, qewata duakirinêda bawer bin û bi ruh'anî alî hev bikin.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1)

Bawerî û serwaxtî (1:2-8)

Feqîrî û dewletî (1:9-11)

K'etin-r'abûn (1:12-18)

Bibihên û biqedînin (1:19-27)

Bona firqîkirinê (2:1-13)

Bawerî û kirin (2:14-26)

Bawermend û zimanê wî (3:1-18)

Bawermend û dinya (4:1-5:6)

Şîretêd cûr'e-cûr'e (5:7-20)

Silavkirin

1 Ji Aqûbêf* xulamê Xwedê û Xudanf* Îsa Mesîh:
Silav li we her donzdeh e'sîrêd dinyayêda* belabûyî be.

Bawerîf* û serwaxtîf*

²Xûşk-birayêd min, şabûneke mezin h'esab kin, gava hûn bik'evine nava cûr'e-cûr'e cêr'ibandina. ³Fe'mdarî ye, ku cêr'ibandina bawerîyaf* we sebirê pêşda tîne. ⁴Û sebir jî, bira bi dûmika dirêj be, wekî hûn k'amil û gihîştî bin, t'u kêmasîke we t'unebe. ⁵Heger serwaxtîyaf* yekî ji we t'êra wî nake, bira hîvî ji Xwedê bike û wê ji wîr'a bê dayîne. Ew bi mer'danî dide h'emûya û t'u kesî bêqedir nake. ⁶Lê t'enê bira bi bawerîyêf* bixwaze û dudilî nebe, çimkî yê dudilî mîna pêlêd be'rê ye ku ji bayê bilind dibin û datînin. ⁷Merivêf* usa bira nefikire, ku wê tişteki ji Xudan bistîne. ⁸Ew merivê ku ser du niga dikule, h'emû gavêd xweda ne ser ya xwe ye.

Feqîr û dewletî

⁹Birayê belengaz bira ser bilindbûna xwe bifir'e, ¹⁰lê yê dewletî ser nimizbûna xwe, çimkî ewê mîna gulêd gîhê h'îşk be her'e'. ¹¹Çawa te'v bi germayîya xweva dertê gîhê h'îşk dike, gul jê diwarin û bedewetîya dîndara wê jî unda dibe, usa jî yê dewletî wê îşê xweda biç'ilmise her'e.

K'etin-r'abûn

¹²Xwezî li wî merivî, ku cêr'ibandinada teyax dike, çimkî gava bi cêr'ibandinê r'ûspî derê, ewê t'acêf* jîyîne bistîne, k'îjan ku Xwedê wanr'a soz daye, yêd ku Wî

1:1 Bi gotineke din: «Donzdeh e'sîrêd Îsraêlêf».

†1:10 Îşaya 40:6-7.

h'iz dikin. ¹³Bira t'u kes, yê ku nava cêr'ibandinêda ye, nebêje: «Xwedê min bi xirabîyê dicêr'ibîne», çimkî Xwedê xirabîyada nayê cêr'ibandinê û ne jî yekî dicêr'ibîne. ¹⁴Lê her kes dibe maşoqê dilhaviyîyêd xwe, dixape û tê cêr'ibandinê. ¹⁵Hingê dilhavijî kelê xwe distîne, gunef* jê difirike û gune jî ku mezin dibe, mirin jê dibe.

¹⁶Nexapin xûşk-birayêd mine delal!

¹⁷Her dayîna qenc û her p'êşk'êşaf* k'amil ji jor e, ji Bavf*, ji E'firandarê r'onaya tê xwarê, Yê ku ne Xwexa tê guhastinê, ne jî sî ber Wî dadiger'e. ¹⁸Ewî li gora qîrara Xwe em bi xebera r'astîyê ji Xwe dinê xistin, wekî em bibine awazekî berêdf* deremeta pêşine e'firinêd Wî.

Bibihên û biqedînin

¹⁹Zanibin*, xûşk-birayêd mine delal, bira her meriv bihîstinêda serxwe be, lê xeberdan û hêsk'etinêda giran be, ²⁰çimkî hêrsa mêriv heqîya Xwedê nayne sêrîf*†. ²¹Lema h'emû mir'dar'îyê û her xirabîyê ji xwe dûr xin, bi milûktîyê wê xebera nava weda çandî qebûl kin, ya ku dikare r'uh'ê we xilazf* ke.

²²Xeberê biqedînin, ne ku t'enê bibihên û usa xwe bixapînin. ²³Heger yek xeberê t'enê dibihê û naqedîne, ew mîna wî merivî ye, yê ku neynikêda r'eng-r'ûyê xwe dinihêr'e. ²⁴Xwe dibîne, derbaz dibe diçe û zû bîr dike, ku ew yekî çawa bû. ²⁵Lê ewê ku ç'e'vê xwe ji qanûna k'amile ku aza dike nabir'e û nava wêda dimîne, dibihê bîr nake, lê diqedîne, ew wan kirinêd xweda xwezilî ye.

²⁶Heger yek xwe xwedênas h'esab dike û zimanê xwe nikare, ew xwexa xwe dixapîne, xwedênasîya wî p'ûç' e. ²⁷Li ber Bav Xwedêyê me xwedênasîya r'ast û bêqusûr ev e: Te'lî-tengîyada dest bavêjine sêwîyaf* û jinebîya û h'evza xwe jî ji lek'êd dinê bike.

Firqîyê nekine nava meriva

2 Xûşk-birayêd min! Hûn ku bawermendêd Xudanê me Îsa Mesîhê xweyîr'ûmet in, firqîyê nekine nava meriva. ²Mesele, gava yekî gustîla zêr' t'ilîyêda û k'incêd r'ewş wergirtî bê civînaf* we, usa jî yekî belengaz bi k'incêd p'izinîva bê ³û hûn dîna xwe bidine yê xweyê k'incêd r'ewş û bêjinê: «K'erem ke vê jorê r'ûnê», lê yê belengazr'a bêjin: «Ser p'îya bisekine» yan jî «vê jêrê r'ûnê», ⁴gelo hûn nava xweda firqîyê danaynin û nabine h'akimêd fikirêd xirab?

⁵Bibihên xûşk-birayêd mine delal! Ne Xwedê belengazêd vê dinê bijartin, wekî bi bawerîyê dewletî bin û warêd wê P'adşatîyê bin, k'îjan ku Xwedê wanr'a soz daye, yêd ku Wî h'iz dikin? ⁶Lê hûn belengaza bêhurmet dikin! Çima ew yêd dewletî nînin, ku zorê li we dikin û we k'aşî ber dîwanê dikin? ⁷Çima ew nînin, yêd ku wî navê qenc bêhurmet dikin, k'îjan ser we ye?

⁸Heger hûn qanûna P'adşatîyê biqedînin, li gora nivîsara ku dibêje: «Hevalê xwe weke xwe h'iz bike»*, hûn qenc dikin. ⁹Lê heger hûn firqîyê dikin, guna dikin û hindava Qanûnêda dibine yekî gunek'arf*. ¹⁰Ewê ku t'emamîya Qanûnê xwey dike, lê tişteki jê ber'dide, ew dibe deyndarê t'emamîya Qanûnê.

*1:19 Nav hinek destnivîsarada dewsa «zanibin» xebera «awa» heye.

†1:20 Aha jî tê fe'mkirinê: «Çimkî hêrsa mêriv nahêle ku meriv li ber Xwedê r'ast bijî».

‡2:8 Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

¹¹ Çimkî Ewê ku got: «Zinîyê neke»^{*} usa jî got: «Nekuje»[†]. Awa heger zinîyê nekî, lê bikujî, dîsa Qanûnê dit'er'ibînî.
¹² Xeberdan û kirinêd xweda usa bin, çawa yêd dîwana wanê bi wê qanûnê bibe, ya ku azayîyê dide. ¹³ Çimkî bê r'e'm wê dîwana bêr'e'ma bibe, lê r'e'm li ber dîwanê r'ûspî dike[‡].

Bawerî û kirin

¹⁴ Çi feyde xûşk-birayêd min, heger yek bêje ku bawerîya wî heye, lê kirêd wî t'unebin? Gelo eva bawerîya dikare wî xilaz ke? ¹⁵ Mesele, heger birak yan xûşkek sit'ar lê t'unebe yan h'ewcê nanê r'oje be, ¹⁶ ji we yek wanr'a bêje: «Bi xêr û silamet her'in, germ û t'êr bin», lê tiştêd ku ew h'ewce bin nede wan, çi feyde? ¹⁷ Usa jî bawerî, heger kirêd wê t'unebin, bi t'enê mirî ye.

¹⁸ Lê yekê bêje: «Bawerîya te heye, kirêd min hene». Lê ezê bêjim: K'a bawerîya xwe bê kirina nîşanî min ke, ezê jî bawerîyê bi kirinêd xweva nîşanî te kim. ¹⁹ Tu bawer dikî, ku Xwedê yek e. Qenc e! cinf* jî bawer dikin û dibizdin. ²⁰ Lê tu dixwazî ev yek bê îzbatkirinê, merivê bêh'iş, wekî bawerî bêyî kira mirî ye? ²¹ Ne Biraahîmêf* bavê me bi kira r'ast hate h'esabê, gava kur'ê xwe Îshaqf* danî ser gorîgehêf*, ku bike qurbanf*?§ ²² Tu dibînî ku bawerîyê t'evî kirêd wî ya xwe kir û bi wan kira bawerî k'amil bû? ²³ Ê gotina nivîsarê hate sêrî, ku dibêje: «Biraahîm Xwedê bawer kir û ew jêr'a r'astî hate h'esabê»^{*} û dostê Xwedê hate gotinê[†]. ²⁴ Hûn

dibînin ku meriv bi kira r'ast tê h'esabê, ne ku t'enê bi bawerîyê?

²⁵ Ne usa jî R'exabaf* ç'e'vderf* bi kira r'ast hate h'esabê, gava ce'sûs qebûl kirin û ew r'êke dinva ver'êkirin?[‡]
²⁶ Awa çawa qalib bê r'uh' mirî ye, usa jî bawerî bêyî kira mirî ye.

Zîman

3 Bira gelek ji we, birayêd min nebine dersdar, çimkî hûn zanin dîwanê ser me dersdara hê giran be. ² Belê em h'emû jî gelekî şaşîya dikin. Heger yek xeberdanêda t'u şaşîyê nake, ew yekî k'amil e, ku dikare t'emamîya qalibê xwe zeft ke. ³ Em gemê davêjine devê hespê, wekî ew bê zeftê, ku em serwêrtîyê t'emamîya hespê pêva bikin. ⁴ Em bînin ser gemîyê jî. Ew çiqaşî mezin in û ji ber bayê qayîm têne ajotinê, lê bi çerxeke gelekî biç'ûk têne serwêrtîkirinê, dilê gemîvanf* k'îyalîda ku bixwaze. ⁵ Usa jî zîman endemekî biç'ûk e, lê tiştêd ji xwe mestir dibêje. Dîna xwe bidine pirîske agir, çi daristaneke mezin dikare bişewitîne! ⁶ Zîman jî agirek e, dinyake zulmk'ar e nava endemêd meda. Ew t'emamîya qalibê me dih'er'imîne, agir dewra jîyîna mêriv dixe û ew xwexa ji alava agirê dojêf* pêgirtî ye. ⁷ Her cûr'e r'e'wir, teyrede, şûlikî û h'eywanêd be'rê têne zeftê û zeftî mêriv dibin, ⁸ lê t'u qûl-bende zimên nikare. Ew zulmk'arekî bêar e, je'ra me'rava dagirtî ye. ⁹ Em bi wî şikirîyê didine Xudan û Bav, bi wî jî nifir'a mêriv dikin, yêd ku dilqê Xwedêda hatine xuliqandinê.

*2:11 Derk'etin 20:14; Qanûna Ducarî 5:18.

†2:11# Derk'etin 20:13; Qanûna Ducarî 5:17.

‡2:13 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «R'e'm ser dîwanê dik'eve».

§2:21 Destpêbûn 22:1-14.

*2:23 Destpêbûn 15:6.

†2:23# R'omayî 4:3; Galatî 3:6.

‡2:25 Yêşû 2:1-21; 6:22-25.

¹⁰Hema ji wî devî jî dua û nifir' dertên. Xûşk-birayêd min, ev yek ne cayîz e ku aha be. ¹¹Gelo ji ç'e'vkanîkê ava xweş û te'l dide der? ¹²Gelo dibe xûşk-birayêd min, wekî dara hêjîrê berê zeyt'ûnê bide, yan jî k'ola tîrîyê hêjîrê? Ne jî ji şor'ayîyê ava xweş dertê?

Serwaxtîya dinyayê û serwaxtîya e'zmên

¹³Nava weda k'î serwaxt û aqil e? Bira ew bi p'ergalîya xweye qenc, kirêd xwe bi milûktîya serwaxtîyê bide k'îfşê. ¹⁴Lê heger dilê weda h'evsûdîya xirab û ç'e'vnebarî hene, k'ubar nebin û r'astîyê derew dernexin. ¹⁵Eva «serwaxtîya» ne dayîna jorin e, lê ji dinê ye, ya merivayî ye û ji cina ye. ¹⁶Çimkî li k'îderê h'evsûdî û ç'e'vnebarî hene, li wir bêt'erbetî û her kirinêd xirab jî hene. ¹⁷Lê serwaxtîya jorin, berê pêşin paqij e, paşê e'dil e, milûk û berbihêr e, bi r'e'mê û berêd qencîyêva t'îjî ye, bê t'agêrf* û bê h'ilek'arî ye. ¹⁸Û berê heqîyê ji alîyê yê ku bi e'dilayîyê diçîne tê çinîne*.

Yarê dinê, neyarê Xwedê

4 Ji k'u ne ew şer' û de'wê nava weda? Ne ji temêd we ne, ku nava dilê weda şer'ê xwe dikin? ²Ç'e'vê we li tişta ye, lê nak'êve destê we, dikuji û ç'e'vnebarîyê dikin, lê nikarin bigihîjine meremê xwe, hingê hûn hev'r'a dik'evine h'ucetê û şer' dikin*. Hûn dest naxin, çimkî hûn hîvî ji Xwedê nakin. ³Û gava hîvî dikin, nastûnin, çimkî ser nêta xirabîyê hîvî dikin, wekî k'êfêd dilê xwe derbaz kin. ⁴Bêe'silno! Hûn nizanin

k'ê vê dinê h'iz dike, ew neyartîyê li Xwedê dike? Awa k'î dixwaze bibe yarê dinê, ew xwe dike neyarê Xwedê. ⁵Yan t'exmîna we badîhewaf* nivîsar dibêje, ku Xwedê demana wî r'uh'ê ber meda ye? ⁶Lê belê ew hê k'eremêf* dide me. Lema nivîsar dibêje:

«Xwedê miqabilî k'ubar-babaxa ye, lê k'eremê dide şkestîya»[§].

⁷Awa ber Xwedê şkestî bin. Miqabilî mîrêcînf* bisekinin û ewê ji we bir'êve. ⁸Xwe li Xwedê bigirin, Xwedê jî wê Xwe li we bigire. Destêd xwe bişon, gunek'arno, dilê xwe paqij kin, dudilîno. ⁹Bine'lin, şîn û girî bin, bira k'enê we bibe şîn û eşqa we jî k'eder. ¹⁰Li ber Xudan xwe bişkênin û Ewê we bilind ke.

Xeyba birê xwe neke

¹¹Xeyba hevdu nekin xûşk-birano. K'î xeyba birê xwe dike, yan loma birê xwe dike, ew xeyba Qanûnê dike û loma Qanûnê dike. Lê heger tu loma Qanûnê dikî, îdî tu Qanûnê naqedînî, lê h'akimê wê yî. ¹²T'enê Qanûndarek û H'akimek heye, ku dikare hin xilaz ke û hin jî unda ke. Lê tu k'î yî ku loma hevalê xwe dikî?

H'evza xwe ji k'ubarîyê bikin

¹³Niha hûn guhdar bin, yêd ku dibêjin: «Îro yan sibê emê her'îne filan bajarî û li wê derê salekê bimînin, t'ucaretîyêf* bikin û qazinc kin». ¹⁴Hûn nizanin wê sibê çi bê serê we. E'mirê we çi ye? Hûn mîna mijê ne, hew dinihêr'î heye, hew dinihêr'î t'une.* ¹⁵Gerekê hûn aha bêjin: «Heger Xudan

*3:18 Aha jî tê fe'mkirinê: «Û heqî ew ber e, ku yê e'dil t'oximê e'dilayîyê diçîne».

†4:2 Aha jî tê fe'mkirinê: «Ç'e'vê we li tişta ye, lê nak'êve destê we û dibine mêrkuj. Hûn ç'e'vnebarîyê dikin, lê nikarin bigihîjine meremê xwe, hingê dik'evine h'ucetê û şer' dikin».

‡4:5 Aha jî tê fe'mkirinê: «Ku ew r'uh'ê ber bîna me ç'e'vnebarîyêda ye».

§4:6 Gotinêd Silêman 3:34.

*4:14 Gotinêd Silêman 27:1.

bixwaze, emê bijîn û filan yan bêvan tiştî bikin». ¹⁶ Lê hûn bi k'ubar-babaxîya xwe difir'in. Her p'eydayîneke aha xirabî ye. ¹⁷ Awa ewê ku zane qencîyê bike û nake, ew jê'a gune ye.

Bona dewletîya

5 Niha hûn bibihên, dewletîno! Bigirîn û şînê bikin bona wê belengazîya ku wê bê serê we. ² Hebûkaf* we r'izî ye, k'incêd we jî bûne xurê bizûzê.* ³ Zêr' û zîvê we zeng girtin e û zenga wanê bibe şe'dê miqabilî we û mîna alava êgir goştê we h'ûffî xwe ke. We bona r'ojedê axirîyê xizne xwer'a t'op kir! ⁴ We ew heqêd p'alêd ku e'rdê we didirûtin nedanê. Va ye ew heq dikine zarîn. Şikîyatêf* wan p'ala gihîştîye guhê Xudanê Zor†. ⁵ We li ser dinê ç'e've xwe tiştekiða nehiştîye, li gora dilê xwe xwarîye-vexwarîye, çawa k'ozîkirîf*, bona r'oja serjêkirinê. ⁶ We ew merivêd r'ast lomek'arf* kirin û kuştin, k'îjan ku miqabilî we r'anebûn.

Sebir û dua

⁷ Awa xûşk-birano, sebir kin h'eta hatina Xudan. Dîna xwe bidinê, cotk'ar hîvîya berê e'rdêyî bi qîmet e, bona wê yekê sebir dike h'eta barana pêşin û paşin lêde. ⁸ Hûn jî sebir kin, gumana xwe unda nekin, çimkî hatina Xudan nêzîk e. ⁹ Bîna xwe ji hevdu teng nekin xûşk-birano, ku dîwana we nebe. Va ye h'akim pişt dêrî sekinî ye.

¹⁰ Xûşk-birano, alîyê te'lî-tengîya û sebirêda ç'e'v bidine wan p'êxembera, yêd ku bi navê Xudan xeber dane.

¹¹ Belê em xwezîya xwe li yêd sebir dikin tînin. We bona sebira Îbo bihîstîye û we dît, Xudan axirîya wî çawa xêr kir, çimkî Xudan gelekî îsaff* û r'e'm e!‡

¹² Berî her tiştî xûşk-birayêd min, sond nexwin, ne bi e'zmên, ne bi e'rdê, ne jî sondeke mayîn. Bira «Belê»-ya we belê be, «Na»-ya we na be, wekî hûn dîwanê ser xweda neyin⁸.

¹³ Heger yek ji we te'lî-tengîyêda ye, bira dua bike. Heger yek şa ye, bira eşqî Xwedê bistirê. ¹⁴ Heger yek ji we nexweş e, bira gazî berpirsîyarêd civînê ke, ser wîda bira dua bikin, bi navê Xudan bi r'ûnf* r'ûn kin*. ¹⁵ Ê duayê bi bawerîyê wê yê nexweş qenc ke û Xudan wê wî r'ake ser p'îya. Ê heger gunek jî kiribe, wê wî bê baxşandinê.

¹⁶ Lema ber hev gunêd xwe bidine r'ûyê xwe û bona hev dua bikin, wekî hûn qenc bin. Duayê yê r'ast gelekî qewat e û h'ukum dike. ¹⁷ Êlyasf* xût merivekî mîna me bû, bi dil û can dua kir, ku baran nebare û sê sal û nîva ser e'rdê baran nebarî†. ¹⁸ Ê paşê dîsa dua kir, ji e'zmên baran barî û e'rdê berê xwe da.

¹⁹ Gelî xûşk-birayêd min! Heger yek ji we ji r'îya r'astîyê bik'eve û yekî din wî vege'rine, ²⁰ bira ew zanibe yê ku gunek'ar ji r'îya wîye xaliff* vediger'îne, ew r'uh'ekî ji mirinê xilaz dike û gelek guna r'esît dike‡.

*5:2-3 Metta 6:19.

†5:4 Qanûna Ducarî 24:14-15.

*5:11 Îbo 1:1-22; 2:10; 42:10-17; Zebûr 103:8.

*5:12 Metta 5:34-37.

*5:14 Marqos 6:13.

†5:17 P'adşatî III, 17:1; 18:1; 18:41-45.

*5:20 Petrûs I, 4:8.

NE'MA PETRÛSE PÊŞIN

Pêşgotin

Petrûsêf* şandîf* bi vê ne'ma xweye pêşin berbir'î cime'ta Xwedêye bijartî dibe, awa gotî wan bawermenda, yêd ku belayî bakura Asya Biç'ûk bibûn, ku pênc qeza dik'etine nava wê, bi h'esabê îroyîn T'irkayêda ne. H'îmêd civîndêf* van qeza hinek bi xûdana Pawlos, hinek jî bi ya heval-xebatêd wî hatibûne avîtinê. Li gora şe'detîya civîna sedsalîya dudada Petrûs eva ne'ma R'omayêdaf*, bi navekî sur' awa gotî «Babilonêdaf*» (5:13), berî kuştina xwe sala 65-da nivîsîye, gava mesîhîf* jî dest Nêronê Qeyserêf* Împêratorîya R'omayê dihatine zêrandinê.

Meremê vê ne'mê ew e, ku dil bide ber wan xwendevana, k'îjan ku bawerîyaf* xwe Îsa tînin û nava tengasîf* û zêrandinada ne. Xudanêf* ne'mê vê nivîsarêda nexşê Îsa dide k'îfşê ku çawa cefê Wî, mirin, r'abûn û sozê hatina Wî wan bawermendar'a gumaneke mezin pêşda tîne. Bi vê dîtîne gerekê bawermendêd r'ast jî nava cefada teyax kin, çimkî eva yeka dide k'îfşê, ku ew r'ast bawerîyêda p'êga Îsada diçin. Û ewêd ku wê teyax kin, gava Îsa Mesîh dîsa e'yan be, Ewê wan xelat ke.

Usa jî xudanê vê ne'mê hîvî jî xwendevana dike, ku ew her t'im h'îşyar û hazir bin, nava jîyîna pîrozîyêdaf*, h'izkirina wane hindava hevda dur'ûtî nîbe û bibine p'aristgehêdf* sax, li ser wî r'ik'inê navê Mesîh çêkirî.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-2)

Bîranîna kirêd Xwedêye bona xilazbûnêf* (1:3-12)

Şîretêd bawermendar'a, ku bi jîyîna pîroz bijîn (1:13-2:10)

Borcêd bawermenda dema cefa û te'îf-tengîyada (2:11-4:19)

Xwedênasîya milûk û xizmetk'arîya wan (5:1-11)

Paşgotin (5:12-14)

Silavkirin

1 Ji Petrûsêf*, Şandîyê Îsa Mesîh, cime'ta Xwedêye bijartîr'a, ya ku li welatêd Pontosê, Galatayayê, Kepedokyayê, Asyayê û Bîtênayayêda xerîb belabûyî ye. ²Hûn li gora wê qirara Bavf* Xwedêye pêşda hatine bijartinê û bi R'uh'ê Pîroz buhurtî-jîbare dibin, wekî guhdarîya Îsa Mesîh bikin û bi xûna Wîye r'êtî bêne paqîjkirinê:

De bira k'eremf* û e'dilayî hê li we zêde be.

R'azîbûn bona gumana saxîye

³Şikir ji Xwedêr'a, Bavê Xudanêf* me Îsa Mesîh, ku ji r'e'ma Xweye p'ir', careke din em dinê xistin, bi r'abûna Îsa Mesîhe ji mirîya, wekî bibine xweyê gumana sax ⁴û wan soz-qirarêd nebetale ner'izî û neç'ilmisî war bin. Evana li e'zmana wer'a xweykirî ne. ⁵Û qewata Xwedê pê bawerîyaf* we, we xwey dike, bona wê xilazbûnaf* hazirkirî, ya ku axirîya zemêda wê xuya be.

⁶Hûn bi wê şa dibin, r'ast e niha jî usa diqewime ku hûn hinekî me'dekirî ne, ji dest cûr'e-cûr'e cêr'ibandinaf*. ⁷Ev yek dibe sebeb, wekî xalisîya bawerîya we hê bi qîmet k'îfş be, ne ku ew zêr'ê ku nava êgirda tê cêr'ibandinê lê dîsa unda dibe û bi vî awayî ew bawerîya we wê hêjayî pesin, r'ûmet û qedir be, wextê xuyabûna Îsa Mesîh. ⁸We Ew nedîtîye, lê hûn Wî h'iz dikin, niha jî nabînin, lê bawerîya xwe Wî tînin û şa ne bi wê eşqa mezine xweyîr'ûmet, ku bi zaraf* nayê gotinê. ⁹Çimkî hûn xilazkirinaf* r'uh'ê xwe distînin, ku meremê bawerîya we ye.

¹⁰ Bona vê xilazbûnê p'êxember lê ger'îyan û k'etibûne bin e'nena û bona wê k'eremaf* ku wê wer'a bibûya p'êxembertîf* kirin. ¹¹ R'uh'ê Mesîhî nava wanda hê pêşda li ber wan vedikir, ku Mesîhê cefê bik'îşîne û peyr'a bik'êve r'ûmeta Xwe. Û wan dikir ku bizanibin k'a bona k'engê û zemanekî çawada ev yekê biqewimin. ¹² Li ber wan vebû, wekî ew ne ku bona xwe, lê bona we xebitîn, gava ew tiştêd niha wer'a bi destê wan hatine gotinê, yêd ku Mizgînî wer'a dannasîn kirin, bi R'uh'êf* Pîrozî ku ji e'zmên hate şandinê. Milyak'etf* jî demana wan tiştada ne, ku hema bibînin.

H'îşyar û pîrozf* bin

¹³ Bona wê yekê hûn fikirêd xweda piştgirêdayî û h'îşyar bin, t'am gumana xwe bidine ser wê k'eremê, ya ku wê wer'a bê dayînê, wextê xuyabûna Îsa Mesîh. ¹⁴ Mîna zar'êd guhdar bin, nebine mîna wî wextê dilxwestinêd xweye nezanîya xweda. ¹⁵ Lê mîna wî Pîrozê ku gazî we kir, hûn jî pîroz bin nava h'emû r'abûn-r'ûniştina xweda. ¹⁶ Çawa nivîsar e: «Pîroz bin, çimkî Ezî pîroz im»*.

¹⁷ Heger hûn Wîr'a Bavo dibêjin, Yê ku bê firqî dîwana her kesî weke e'melêd wî dike, ku usa ye vî wextê xerîb-firariya xweye vê dinê bi xofa Xwedê derbaz kin. ¹⁸ Çimkî hûn zanin wekî hûn ji r'aw-r'izimêdf* kal-bavaye bêkêr, pê wan tiştêd ku unda dibin, awa gotî zêr'a yan zîva nehatine k'ir'înê, ¹⁹ lê pê xûna Mesîhe qîmet-giran, ku ew çawa berxekî bêqûsûr û bêlek'e bû. ²⁰ Ew hê berî destpêbûna dinyayê k'îşkirî bû, lê van axirîyada bona we

e'yan bû. ²¹ Bi Wî we bawerîya xwe Wî Xwedêyî anî, Yê ku Ew ji nava mirîya r'akir û r'ûmet da Wî, lema bawerî û gumana we ser Xwedê ye. ²² Awa we guhdarîya r'astîyê kir û bi vî awayî xwe paqij kir, ku h'izkirina we hindava xûşk-birada bê h'ilek'arî be, niha bi dilê sax hevdu qayîm h'iz bikin. ²³ Hûn ne ku ji havênê p'ûç' dîsa dinê k'etine, lê ji yê nep'ûç', ji xebera Xwedêye xweyîe'mire h'eta-h'etayê. ²⁴ Çimkî «H'emû merivf* mîna gîhê ne û t'emamîya r'ewşa wan mîna gulê gîhê.

Gîha h'îşk dibe û gulêd wê jê diwarin, ²⁵ lê xebera Xudan h'eta-h'etayê dimîne».†

Ev ew xeber e, ku bi Mizgînîyê wer'a hate dayînê.

Kevirê sax û milletê pîroz

2 De her cûr'e xirabîyê, h'ilek'arîyê, dur'ûtîyê, h'evsûdîyê û buxdanbêjîyê ji p'êşa xwe dawşînin. ² Mîna dergûşêd li ber bistên, h'eyra şîrê sipîyî r'uh'anîda bin, ku hûn bi wî xilazbûnêr'a mezin bin. ³ Çimkî nivîsar e: We «te'ma şîrinayîya Xudan hildaye»‡. ⁴ Xwe li Wî bigirin, Wî kevirê saxî ku ji meriva t'exsîrkirîf* ye, lê ji Xwedêda bijartî û xweyîqedir e. ⁵ Hûn jî mîna kevirêd sax, p'aristgeheke r'uh'anî werine çêkirinê, çawa k'ahîndêf* pîroz qurbanêdf* r'uh'anîye li Xwedê xweş bi Îsa Mesîh bidin. ⁶ Çimkî k'itêbêda nivîsar e:

«Va Ez Sîyonêdaf* kevirêkî jibareyî û xweyîqedir çawa kevirê e'nîşkêf* datînim

û k'î bawerîya xwe Wî bîne, t'u car wê şermî nemîne»§.

* 1:16 Qanûna K'ahîntîyê 11:44-45; 19:2; 20:7.

† 1:24-25 Îşaya 40:6-8.

‡ 2:3 Zebûr 34:8.

§ 2:6 Îşaya 28:16.

⁷ Awa ew kevirê bona we bawermenda xweyîr'ûmet e, lê bona nebawera:

«Ew kevirê ku hosta t'exsîr kir, Ew bû serê e'nîşkê»*,

⁸ «Kevirê ku meriv serda dilik'umin û zinarê ku jê hol dibin»†.

Ew dilik'umin, çimkî guhdarîya xeberê nakin û çawa wê yekêr'a jî k'ifşkirî ne.

⁹ Lê hûn çebîleke jibare ne, k'ahînêd p'adşatîyê, milletê buhurtî, cime'ta Xwedê, wekî k'eremetê‡ Wî bikine dengî, Yê ku hûn ji te'rîstanîyê gazî r'onaya xweye h'ujmek'ar kirine§.

¹⁰ Wextekê hûn ne t'u cime't bûn, lê niha bûne cime'ta Xwedê, hûne bê r'e'ma Xwedê bûn, lê niha we r'e'm dîtîye*.

Xulamêd Xwedê

¹¹ Delalno! Ez hîvî ji we dikim, çawa merivêd firarî û xerîbe vê dinê, h'evza xwe ji dilhaviyîyêd bedenê bikin, ku miqabilî r'uh'ê we şer' dikan. ¹² Nava p'ûtp'aristadaf* hûn xwe usa p'ergal xwey kin, wekî çi tiştîda jî we r'ezîl bikin çawa xirab, kirêd weye qenc bibînin û şikirîyê bidine Xwedê, wê R'oja ku serîkî bide dinê.

¹³ Gur'af* her serwêrtîyêd merivayêda bin, bona xatirê Xudan, gur'a p'adşêda bin, çawa serwêrê herî bilind, ¹⁴ usa jî gur'a welîyadaf* bin, ku ji alîyê p'adşêda şandîf* ne, wekî cezayê bidine neheqa û pesin jî bidine qenca. ¹⁵ Çimkî ev e qirara Xwedê, ku hûn bi qencîkirinê dengê merivêd bêh'işe nezan bidine

bir'înê. ¹⁶ Mîna merivêd aza bijîn. Bira azayîya we nebe xêlfîya xirabîkirinê, lê bijîn çawa xulamêd Xwedê. ¹⁷ Qedirê h'emûya bigirin xûşk-bira h'iz bikin, ji Xwedê bitirsin, qedirê p'adşê bigirin.

Hûn jî r'îya Mesîhe cefada her'in

¹⁸ Xulamno, bi xofk'êşîke mezin gur'a axayêd xweda bin, ne ku t'enê gur'a yêd qenc û berbîhêrada bin, lê gur'a zulmk'arada jî. ¹⁹ Çimkî eva bextewarîk e, heger yek bona xatirê Xwedê cîkî heqî-neheq zelûlfîyê dik'işîne û sebir dike. ²⁰ Lê çi feyde heger hûn bona gunekirinê bêne lêdanê û teyax kin? Lê heger hûn bona qencîkirinê cefê bibînin û teyax kin, hûn li ber Xwedê bextewar in. ²¹ Belê hûn vê yekêr'a hatine gazîkirinê, çimkî Mesîh xwexa jî bona we cefa k'işand û nexşek wer'a hişt, wekî hûn p'êgeha Wîda her'in.

²² Ewî gune nekir û zarê Wîda h'ilek'arî t'unebû†. ²³ Gava dihate r'ezîl kirinê, ji berva kes r'ezîl nedikir, gava cefa dik'işand, gef li kesekî nedixwar, lê Xwe spartibûf* h'akimê ser r'astîyê‡. ²⁴ Ewî gunêd me bedena Xweda r'akirine ser dar, wekî em hindava gunada mirî§ bin û bona heqîyê bijîn: Bi dexmêd Wî hûn qenc bûn*. ²⁵ Çimkî hûn mîna pezêd xalîff* bûn, lê niha hûn li Şivan û Se'vîyê r'uh'ê xwe vege'îyane.

T'emîya bona jin û mêr

3 Usa jî k'ulfetnof*, gur'a mêrê xweda bin, wekî ji wan hinek

*2:7 Zebûr 118:22.

†2:8 Îşaya 8:14.

‡2:9 Aha jî tê fe'mkirinê: «T'or'intîya Wî».

§2:9# Îşaya 43:20-21; Derk'etin 19:5-6.

*2:10 Hosêya 2:23.

†2:22 Îşaya 53:9.

‡2:23 Îşaya 53:7.

§2:24 Bi gotineke din: «Ji guna dûr» yan «aza».

*2:24# Îşaya 53:5-6.

jî, heger guhdarîya xeberê nakin, bi p'ergalîya jinêd xwe, bê gotin jî bêne ser bawerîyê* ² gava p'ergalîya weye xofe û nave-namûs bibînin. ³ Bira xemila we dervava bi gulîvegirtinê û t'or'êd zêr'a, yan jî bi k'inca nîbe†, ⁴ lê ya merivê hindur'ê dilda, r'uh'ekî milûk û girane bedewetîya nebetal e, ku li ber Xwedê p'ir' bi qîmet e. ⁵ Çimkî berê bi vî tiherî k'ulfetêd pîroze ku gumana xwe danîbûne ser Xwedê, xwe dixemilandin, xemila wan ew bû ku gur'a mêrê xwe bikirana, ⁶ mîna Serayê ku gur'a Birahîmdaf* bû û digote wî: «Xweyê min». Îdî hûn qîzêd wê dêyê ne, heger hûn xwe li qencîyê digirin û ji t'u tiştî natirsin.

⁷ Usa jî mêrno, bi fe'mdarîyê e'mirê xwe t'evî jinêd xwe derbaz kin, çawa qîsimê sist qedirê wan bigirin, usa jî çawa hevalwarê wê jîyîna ku hûnê p'êşk'êşf* bistînin, wekî t'u tişt nebîne bayîsê duayêd we‡.

Cefê bona r'astîkirinê bik'işînin

⁸ Heyneser h'emû jî ser nêtekê bin, ser hev şewat bin, hev h'iz bikin, r'e'm û şkestî bin. ⁹ Ji ber xirabîyêva xirabîyê nekin, yan ji ber bêhurmetkirinêva bêhurmetkirinê, lê ji ber vanva dua-dirozga li wan bikin, çimkî hûn vê yekêr'a hatine gazîkirinê, wekî dua-dirozgê sozdayî ser weda bê.

¹⁰ Çimkî nivîsar e:

«K'î jîyînê begem dike
û dixwaze r'ojêd xweş bibîne,
bira zimanê xwe ji xirabîyê xwey ke

û zarê xwe jî ji h'ilek'arîyê.

¹¹ Bira ji xirabîyê vege'ere, qencîyê bike

û e'dilayîyê bigere, li pey wê her'e.

¹² Çimkî ç'e'vê Xudan li ser r'asta ye û guhê Wî ser duayê wan e, lê Xudan miqabilî wan e, yêd ku xirabîyê dikin».[§]

¹³ K'î wê xirabîyê li we bike, heger hûn demana qencîkirinêda bin? ¹⁴ Lê heger hûn bona r'astîkirinê cefê jî bibînin, hûne xwezilî ne! Îdî ji meriva netirsin û xwe unda nekin*. ¹⁵ Lê belê Mesîh çawa Xudanê pîroz dilê xweda bilind bigirin. Her gav hazir bin, caba wan h'emûya bidin, yêd ku bona wê gumana nava weda dipirsin. Lê wê yekê bi xof û milûktîyê bikin†, ¹⁶ xweyê îsafaf* r'ih'et bin, wekî, gava hûn bêne r'ezîlîkirinê, yêd ku p'ergalîya weye qence t'evî Mesîh bêhurmet dikin, şermî bin. ¹⁷ Hê qenc e, heger qirara Xwedê ye, em bona qencîyê cefê bik'işînin, ne ku bona xirabîyê. ¹⁸ Çimkî Mesîh carekê bona her t'im bona guna cefa k'işand‡, Yê heq bona neheqa, wekî me nêzîkî Xwedê ke. Ew alîyê bedenîda hate kuştinê, lê alîyê r'uh'anîda jîyînêr'a hate vege'randinê. ¹⁹ Bi r'uh'anî çû nava wan r'uh'êd kelêda dannasîn kir, ²⁰ yêd ku wextekê ne guhdar bûn, gava Xwedê bi dûmîka dirêj sebir dikir, wî zemanê Nuhdaf*, gava gemî dihate çêkirinê. Wêda hindik, awa gotî h'eyşt nefis «nava avêda» xilaz bûn[§]. ²¹ Ew av sûretê nixumandinê* bû, k'îjan niha we xilaz dike. Ew nixumandin ne ku we ji qilêra

*3:1 Efesî 5:22; Kolosî 3:18.

†3:3 Tîmot'êyo I, 2:9.

‡3:7 Efesî 5:25; Kolosî 3:19.

§3:10-12 Zebûr 34:12-16.

*3:14 Metta 5:10.

†3:15 Îşaya 8:12-13.

‡3:18 Aha jî tê fe'mkirinê: Dewsa «cefa k'işand» «mir».

§3:20 Destpêbûn 6:9-8:22.

bedenê dişo, lê ji îsafa r'ih'et şe'detîk e li ber Xwedê*. Ew yek bi r'abûna Îsa Mesîhe ji mirîya we xilaz dike, ²² Yê ku çûye e'zmên, li milê Xwedêyî r'astê ye û milyak'et, h'ukumet û qudretêd r'uh'anî bin gur'a Wîda ne.

4 Awa Mesîh ku bona me bedenî cefa k'işand, hûn jî bi wê nêt-fikirê s'lih'kirî bin. Çimkî yê bi bedenî cefa k'işand, wî dest ji guna k'işandîye, ² wekî îdî h'eta mirina xwe, ne ku li gora dilhavijiyêd xweye merivayî bijîn, lê li gora qirara Xwedê. ³ Besî we ye, ku we wextê jîyîna xweye bihurîda li gora xwestina p'ûtp'aristaf* derbaz kirîye, hûn pey h'eramîyêf*, temxwestinêd xirab, pey-vexwarinê, kûç'iksantîyê, serxweşîyê û p'ûtp'aristîya k'irêt k'etibûn. ⁴ Ew p'ûtp'arist e'cêbmayî jî dimînin, wekî hûn t'evî avîtîya wane b'enamûsî nabin û navê xirab li pey we dixin. ⁵ Lê ewê li ber Wî cabdar bin, Yê ku hazir e dîwana mirî û zêndîya bike. ⁶ Bona vê yekê jî wan mirîyar'a Mizgînî hate dayîne, yêd ku bi bedenî mîna meriva dîwana wan hate kirinê, wekî bi r'uh'anî bijîn mîna Xwedê.

P'êşk'êşêd Xwedêye bona civînêf*

⁷ Axirîya her tiştî nêzik bûye. Awa serwaxt û ser xwe bin, ku bikarîbin dua bikin. ⁸ Berî her tiştî, h'izkirina we hindava hevda bi dil û can be, çimkî h'izkirin gelek guna dinixême. ⁹ Hindava hevda mêvanh'iz bin, bîna xwe teng nekin[†]. ¹⁰ Ji we k'ê çî p'êşk'êş standîye, bi wê jî hevr'a xizmetk'arîyê bikin, çawa wek'îlêd qence k'erema Xwedê. ¹¹ Heger yek xeber dide, bira gotinêd Xwedê xeber de, heger yek

xizmetk'arîyê dike, bira bi wê qewatê bike, ku Xwedê dayê, wekî her tiştîda navê Xwedê bê bilindkirinê bi Îsa Mesîh, r'ûmet û qudret ji Wir'a h'eta-h'etayê. Amîn^{*}.

Cefa û te'li-tengîyêd bona navê Îsa Mesîh

¹² Delalno! Ji wê alava tengasîyêf* e'cêbmayî nemînin, ku bona cêr'ibandinê tê serê we û nefikirin ku ev çî bela bû li we qewimî. ¹³ Lê şa bin, ku hûn t'evî cefêd Mesîh dibin, wekî wî wextê xuyabûna r'ûmeta Wî hûnê ji şabûnê geş bin. ¹⁴ Heger hûn bona navê Mesîh bêne r'ezîlkinê, hûne xwezilî ne, ku usa ye R'uh'ê xweyîr'ûmet, R'uh'ê Xwedê ser we danîye[‡]. ¹⁵ Bira ji we t'u kes cefê nek'işîne, çawa mêrkuj, yan diz, yan zulmk'ar, yan jî t'evî şixulê xelqê bûyî. ¹⁶ Lê heger cefê bik'işîne çawa mesîhîf*, bira şerm neke, lê şikirîyê bide Xwedê bona vî navî, ku ser wî ye. ¹⁷ Îdî wext pêr'a gihîştîye, wekî dîwan ji mala Xwedêda destpêbe û heger pêşda ji meda destpêdibe, lê axirîya wanê çawa be, yêd ku gur'a wê Mizgînîya ji Xwedê nakin? ¹⁸ Nivîsar e:

«Heger yê r'ast wê bi zorekê xilaz be, îdî h'alê nep'ak û gunek'araf* wê çawa be?»[§]

¹⁹ Awa yêd ku li gora qirara Xwedê cefê dik'işînin, bira xwe li qencîyê bigirin, r'uh'ê xwe bispêrinef* E'firandarê xweyî amin.

Bona kerê pezê Xwedê

5 Ez hîvî ji berpîrsîyarêd nava weda dikim, ez xwexa jî çawa berpîrsîyar û şe'dê cefêd Mesîh û heval-p'arê

***3:21** Aha jî tê fe'mkirinê: «Lê nixumandin bona îsafa qenc şe'detî ye li ber Xwedê». Dewsa xebra «şe'detî» hinek «delîlek» fe'm dikin.

†**4:9** Aqûb 5:20; Gotinêd Silêman 10:12.

‡**4:14** Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Ji alîyê wanva Ew tê bêhurmetkirinê, lê ji alîyê weva tê bilindkirinê».

§**4:18** Gotinêd Silêman 11:31.

wê r'ûmetê me, ya ku wê xuya be.
²Şivantîyê wî kerîyê pezê Xwedêyî li ber xwe bikin*, ne ku bê dil, lê bi dil û can usa xwey kin, çawa Xwedê dixwaze, ne ku bona k'ara xwe, lê bi r'ezedilî†, ³ne ku li ser yêd ku p'ara we k'etine h'ukum kin, lê nexşê qenc nişanî kêrî kin. ⁴Û gava Serekşivan e'yan be, hûnê wê t'acêf* r'ûmetê bistînin, ku ç'irûsîya wê unda nabe.

⁵Usa jî cahilno, gur'a mezinada bin. Û hûn h'emû jî, li ber hev şkestî bin, xulamtîyê hevdur'a bikin, çimkî nivîsar e:

«Xwedê miqabilî k'ubar-babaxa ye, lê k'eremê dide şkestîya»‡.

⁶Bin destê Xwedêyî zor ta bin, ku Ew wextda we bilind ke[§] ⁷û h'emû xemêd xwe bavêjine ser Wî, çimkî Ew bona we xem dike.

⁸Serwaxt bin, h'işyar bimînin! Mîrêcinêf* neyarê we mîna şêr mir'e-mir'a wî ye, diger'e k'a k'ê h'ûfî

xwe ke. ⁹Bawerîyêda h'îmgirtî miqabilî wî bisekinin, çimkî hûn zanin ku xûşk-birêd we jî t'emamîya dinyayêda xût wan cefa dik'işînin. ¹⁰Lê Xwedêyê t'emamîya k'eremê, Yê ku pê Mesîh hûn gazî r'ûmeta xweye h'eta-h'etayê kirine, pey hinek cefa dîtinêr'a, wê Xwexa we k'amil ke, bişidîne, qewat ke, xweyîbingeh ke. ¹¹Qudret ji wîr'a h'eta-h'etayê. Amîn.

Silavêd axirîyê

¹²Min bi destê Silas*, çawa birakî amin ez wî h'esab dikim, kin wer'a nivîsî, dil didime we û şe'detîyê didim, ku ev e k'erema Xwedêye r'ast. Vêda hûn qewîn bisekinin. ¹³Civînaf* Babîlonêdaf*† li we silav dike, ya ku t'evî we hatîye bijartinê, usa jî lawê min Marqos. ¹⁴Bi r'amûsana h'izkirinêye dilê sax hevdu silav kin. De bira e'dilayî li we h'emûyêd p'ara Mesîh be. Amîn.

*5:2 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Çawa se'vî».

†5:2# Yûh'enna 21:15-17.

‡5:5 Gotinêd Silêman 3:34.

§5:6 Metta 23:12; Lûqa 14:11; 18:14.

*5:12 Bi yûnanî «Sîlvano» nivîsar e, ku cûr'ekî navê «Sîlas» e.

†5:13 Bi fikira hineka hingê bawermenda bajarê R'omaf* Îtalyayêr'a digotin «Babîlon».

NE'MA PETRÛSE DUDA

Pêşgotin

Petrûsêf* şandîf* bi vê ne'ma xweye duda berbir'î h'emû bawermenda dibe. Meremê wîyî mezin ew bû, ku pêşîya hînkirina dersdarêd şaş bide girtinê û bawermend ji wê hînkirinê nexalifin, ya ku bi destê wan merivaf* hatiye hînkirinê, k'îjana bi ç'e've xwe Îsa dîtîbûn û bi guhê xwe gotinêd Wî bihîstîbûn. Ew berk' davêje wan, yêd ku dibêjin Mesîh venager'e û hînkirinêd zewalf* hîn dikirin û r'abûn-r'ûniştina xweda jî ne r'êva bûn. Ew serda zêde dike ku derengîk'etina Îsa Mesîh ji sebira Xwedê ye, k'ara xilazbûnaf* r'u'hê însên e, çimkî Xwedê naxwaze ku t'u kes unda be, lê ew dixwaze wekî h'emû jî ji gunekirinê vege'rin (3:9).

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-2)

Gazî û bijartina Xwedêye hindava mesîhîyadaf* (1:3-21)

Dersdarêd şaşê derew (2:1-22)

Hatina Mesîhe duda (3:1-18)

Silavkirin

1 Ji Şimh'ûn Petrûsêf* xulam û şandîyêf* Îsa Mesîh, wan'r'a, yêd ku bi heqîya Xwedê Xilazkirêf* me Îsa Mesîh* ew bawerîyaf* xweyîqîmet standin, çawa me stand:

²De bira k'eremf* û e'dilayî bi wê zanebûna Xwedê û Xudanêf* me Îsa li ser we zêde be.

Gazî û bijartina Xwedê

³Qewata xwedêtîya Wî her tiştê ku li jîyîna xwedênasîyê dik'eve p'êşk'êşîf* me kir, bi wê zanebûna meye hindava Wîda, Yê ku bi saya r'ûmet û qencîya

Xwe gazî me kir. ⁴Bi vî awayî Ewî sozêd here mezine qîmet dane me, wekî em bi wan t'evî binyat'a xwedêtîyê bin û ji wê boş-betalîya ku ji dilhavijîyêd dinê pêşda tê bir'evin.

⁵Hema bona vê yekê her alîyava xîret kin, ser bawerîya xweda qencîyê zêde kin, ser qencîyêda zanebûnê, ⁶ser zanebûnê xwegirtinê, ser xwegirtinê sebirê, ser sebirê xwedênasîyê, ⁷ser xwedênasîyê h'ûba xûşk-bira û ser h'ûba xûşk-bira h'izkirinê. ⁸Çimkî heger ev şuretana nava weda hene û zêde dibin, hûn bêkêr û bêber namînin nava wê zanebûna weye hindava Xudanê me Îsa Mesîhda. ⁹Lê li cem k'ê ev şuretana t'unene, ew ç'e'vada haqas me'rim e, wekî qet nabîne û bîr kirîye ku ji gunêd xweye berê paqij bûye.

¹⁰Bona vê yekê xûşk-birano, hê bikin ku wê gazî û jibarebûna xwe t'estîq kin. Hûn ku vê yekê bikin, t'u car nak'evin.

¹¹Bi vî awayî dergehê li ber we bi mer'danî vebe, ku bik'evine P'adşatîya h'eta-h'etayêye Xudan û Xilazkirê me Îsa Mesîh.

¹²Bona vê yekê ez her gav dixwazim ku van tiştê bikime bîra we, çawa hûn zanin û ser wê r'astîya ku gihîştîye we jî h'îmgirtî ne. ¹³Ez vê yekê jî r'ast dibînim, wekî h'eta vî qalibîda me bînime bîra we. ¹⁴Çimkî zanim ku ezê zûtîrekê vî qalibî ji xwe bêxim, çawa ku Xudanê me Îsa Mesîh e'lamî min kirîye. ¹⁵Awa ezê bikim, ku pey çûyîna min'r'a jî, hûn her gav bikaribin van tiştê bînine bîra xwe.

Yêd ku bi ç'e'va r'ûmeta Îsa Mesîh dîtin

¹⁶Em ne ku pey ç'îlovîskîyêd hostatîye berxwedexistî k'etîbûn gava me derheqa qewat û hatina Xudanê me Îsa Mesîhda wer'a got, lê me bi ç'e'ved

*1:1 Aha jî tê fe'mkirinê: «Xwedê û Xilazkirê me Îsa Mesîh».

xwe mezinayîya dîndara Wî dît. ¹⁷ Ewî ji Bavî* Xwedê r'ûmet û hurmet stand, gava ji wê R'ûmeta Qeşeng deng hat û got: «Ew e Kur'ê Minî delal, ji k'îjanî Ez r'azî me*». ¹⁸ Me xwexa ev deng bihîst, gava ji e'zmên hat, hingê em t'evî Wî serê ç'iyayê buhurtî bûn.

¹⁹ Awa gotinêd p'êxembertîyêf* jî bona me hê mak dibin. Qenc e wekî hûn dîna xwe bidine wan, çimkî ew mîna ç'irakê ne, ku te'rîyêda r'onayê dide, h'eta sibeh zelal be û steyrka berbir'o dilê weda derê. ²⁰ Lê pêşîyê vê yekê zanibin ku t'u kes xweserîxwe nikare p'êxembertîyêd nivîsarê şiroveke.

²¹ Çimkî t'u p'êxembertî bi xwestina dilê merivaf* nehatîye dayînê, lê meriva bi r'êberîya R'uh'hêf* Pîroz ji Xwedêda xeber dane†.

Dersdarêd derew

2 P'êxemberêd derew jî nava cime'ta Îsraêlêdaf* derk'etine, çawa li nava weda jî wê dersdarêd derew derên. Ewê hînkirinêd zewalf* vedizine nava we, wî Xweyîyê ku ew k'ir'în jî înk'arf* kin û zûtîrekê belayê bînine serê xwe. ² Gelek wê ber bayê bênamûsîya wan k'evin, r'ûyê wanda wê r'îya r'astîyê bê bêhurmetkirinê. ³ Wê ji dest timak'arîyê bi zarê xweş we bixapînin bona k'ara xwe. Dîwana wanê derengî nebe, bela wan ber şêmîkê ye.

⁴ Çimkî h'eyfa Xwedê li wan milyak'etêdf* ku gunef* kirin nehat, lê ew qeydkirî avîtine zindana te'rîstanîyê, R'oja Dîwanêr'a dane xweykirinê. ⁵ Û h'eyfa Wî dinya pêşin jî nehat, t'enê h'eyşt nefis, Nuhêf* ku heqî dannasîn

dikir, mala wîva xilazf* kir gava lêyîf* anî ser dinya nep'aka‡. ⁶ Dîwana bajarêd Sodomf* û Gomorayê jî kir, ew kirin ax-xwelî, wêran kir, bona nep'akêd pey wan'r'a dersek hişt. ⁷ Lûtêf* r'ast jî, ku ji bêp'ergalîya nep'akaye bênamûsî aciz bibû, xilaz kir. ⁸ Çimkî ewî r'ast, ku nava wanda dima, kirêd bêolîtîyaf* wan didîtin û dibihîstin, her r'oş r'uh'ê wîyî r'ast xweda dişewitî. ⁹ Xudan ku bi vî awayî kir, ew zane çawa xwedênasa jî ji cêr'ibandinaf* xilaz ke û neheqa R'oja Dîwanêr'a xwey ke, wekî cezayê xwe bistînin, ¹⁰ îlahîf* wan, yêd ku pey h'eramîyaf* xwestina qalib k'etine, dijenine serwêrtîyê.

Ewe berzeq û xwer'azî ne, xof jî nakin, yêd xweyîr'ûmete jorin bêhurmet dikin, ¹¹ lê milyak'et çiqasî pê qewat û zorayîya xwe ji van zêdetir in, dîsa li ber Xudan bi bêhurmetkirinê şikîyatêf* wan nakin. ¹² Ev merivana mîna h'eywanêd bêzare-bêzîman in, bi qafê xweye vala têne r'êberîkirinê, ku bona nêç'îr û kuştinê dinê k'etine, wan tiştê bêhurmet dikin ku nizanin ew çi ne, evê jî mîna wan h'eywana unda bin her'in. ¹³ Xirabîya wanê li wan vege'r'e. K'êfa dilê xwer'a xirabîya ku r'o-ava-r'ojê dikin xwer'a şabûn h'esab dikin. Evana lek'e û h'eram in, t'evî we dixwin-vedixwin û hingê nava r'îyêd xweye derewda k'êf dikin. ¹⁴ Ç'e'vêd wan li zinêk'arîyê ye, ji gunekirinê t'êr nabin, bawermendêd neşidîyayî pey xwe dibin, dilê wan t'enê hînî timak'arîyê bûye. Nifir' ser wan e! ¹⁵ Destê xwe ji r'îya r'ast kirin, xalîfnf*, r'îya Bilamêf* Beûrda çûn,

*1:17 Metta 17:1-5.

†1:21 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Lê merivêd Xwedêye pîrozf* bi r'êberîya R'uh'ê Pîroz xeber dane».

‡2:5 Destpêbûn 6:18; 7:13.

§2:6-7 Destpêbûn 19.

yê ku maşê neheqîyê h'iz kir*. ¹⁶Lê li neheqîya wî hate hilatinêf* gava k'era bêzare-bêziman bi zimanê merivayê xeber da û pêşîya bêaqilîya p'êxember girt.

¹⁷Ev merivêd ha kanîyêd ç'ikîyayî ne û e'wrêd ji ber bê ajotî ne. Şever'eşa te'rîstanîyê bona wan xweykirî ye.

¹⁸Yêd ha gotinêd p'ûç'e ji xwe mestir dibêjin, bi temêd merivayêye xirab wan dixapînin, yêd ku çendek pêşda ji ewêd r'îya xalîfda diçin, r'evîbûn. ¹⁹Evana yêd ahar'a azayîyê soz didin, lê xwexa xulamêd p'ûç'bûnê ne, çimkî meriv çi tiştîda ku dide der, dibe xulamê wê yekê. ²⁰Heger ewêd ku pê zanebûna hindava Xudan û Xilazkirê me Îsa Mesîh carekêr'a destê xwe ji h'eramîyêd dinê kirin, paşê dîsa bik'evine nava wan h'eramîya, bidine der, axirîya wanê ji ya pêşin xirabtir be. ²¹Wanr'a hê qenc bû, ku qet ev r'îya heqîyê nas nekirana, ne ku pey naskirinêr'a ji wê t'emîya pîrozf* dager'iyana, ya ku wanr'a hate dayîne. ²²Ev gotin r'ast tê serê wan:

«Se vediger'e ser ver'eşandina xwe»†
û

«Berazê şuştî dîsa xwe h'er'iyê vedide».

Sozê hatina Xudan

3 Delalno, eva îdî ne'ma duda ye ez wer'a dinivîsim. Ez bi van ne'ma dikim ku fikira weye safî h'işyar kim, binime bîra we. ²Dixwazim wekî hûn

gotinêd p'êxemberêd pîroz, ku pêşda gotibûn û wê t'emîya Xudan û Xilazkir, ku bi şandîya hatine gotinê bîr bînin. ³Berî her tiştî vê yekê zanibin ku r'ojêd axirîyêda merivê derên, qerfê xwe xwedênasa bikin, ewê bi xwestina dilê xwe bimeşin* ⁴û wê bêjin: «K'a ew sozê hatina Wî? Bavêd me e'mirê Xwedê cî anîn çûn, lê her tişt hê ji wextê e'firandina dinyayêda usa mane». ⁵Yêd aha ku difikirin, vê yekê davêjine pişt guhê xwe, ku hê pêşda bi xebera Xwedê e'zman hebûn û e'rd ji nava avê û bi avê p'eyda bûs. ⁶Û bi avê jî dinya berê nuq bû, unda bû*. ⁷Lê e'rd û e'zmanêd niha jî xût bi wê xeberê têne xweykirinê, ku bi agir unda bin. Ew bona R'ojaf* Axretê têne hiştinê, k'îjanêda merivêd nep'ak wê unda bin her'in.

⁸Lê bîra ev yek weva te'rî nemîne, delalno: Cem Xudan r'ojek mîna h'ezar salî ye û h'ezar sal jî mîna r'ojekê ye†.

⁹Xudan sozê Xwe derengî nayêxe, çawa hinek difikirin. Ew bi dûmika dirêj li we sebir dike, naxwaze t'u kes unda be, lê dixwaze wekî h'emû ji gunekirinê vege'rif*.

¹⁰Lê R'oja hatina Xudan wê mîna dizekî bê. Hingê e'zmanê bi qûjîniya mezin betavebinf* û tiştêd bin p'er'ê wanda jî wê bişewitin* wêran bin, dinya û her tiştêd wêda jî wê unda bin⁸ her'in*. ¹¹Heger ev her tişt wê bi vî awayî wêran bin her'in, hûn gerekê merivne çawa bin? Gerekê hûn

*2:15 Jimar 22.

†2:22 Gotinêd Silêman 26:11.

*3:3 Cihûda 1:18.

§3:5 Destpêbûn 1:6-7.

*3:6 Destpêbûn 7:11.

†3:8 Zebûr 90:4.

*3:10 Vê r'ezêda, usa jî r'êza 12-da aha jî tê fe'mkirinê: «T'opêd e'zmana (hîv, r'o, steyrk û yêd mayîn) bin p'er'ê wanda jî wê bişewitin».

§3:10# Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Dinya û her kirêd nava wêda wê xuya bin» yan «bişewitin».

*3:10## Metta 24:43; T'êsalonîkî I, 5:2.

jîyîna h'elal û xwedênasîyêda bimeşin,
¹² hîvîya R'oja Xwedê bin û hatina Wî
 lez xin. Wê r'ojê e'zmanê bişewitin,
 wêran bin, agirê jî tiştêd bin p'er'ê
 wêda bih'elîne. ¹³ Lê em hîvîya e'rdekî
 nû û e'zmanêd nû ne, li gora sozê Wî,
 k'îjanada heqîyê bimîne.

¹⁴ Awa delalno, hûn ku hîvîya van
 yeka ne, bikin ku Ew we bêlek'e û
 bêqusûr e'dilayîyêda t'evî Xwe bibîne.
¹⁵ Sebira Xudanê me xilazbûnf* h'esab
 kin, çawa Pawlosê birê meyî delal jî
 bi wê serwaxtîyaf* ku ji Xwedêda jêr'a
 hatîye dayînê, wer'a nivîsî. ¹⁶ H'emû

ne'mêd xweda jî ew bona van tişta xeber
 dide. Wanda çend tişt hene ku ze'met
 têne fe'mkirinê, ku yêd nezane bêbingeh
 şaş şirovedikin, usa jî nivîsarêdf* pîroze
 mayîn û xwexa dibine bayîsê serê xwe.

¹⁷ Awa delalno, hê berêda hûn ku vê
 yekê zanin, haş ji xwe hebin, ku nebe
 hûn bi xalifandina merivêd bêolîtîyêf*
 ji r'ê derk'evin û ji cîyê xweyî şidîyayî
 bik'evin. ¹⁸ Lê k'eremf* û zanebûna
 Xudan û Xilazkirê me Îsa Mesîhda
 bigihîjin. Şikir ji Wîr'a, niha û h'eta
 h'etayê! Amînf*.

NE'MA YÛH'ENNAYE PÊŞIN

Pêşgotin

Nivîsk'ar xwexa navê xwe ne'mêda nade, lê li gora wan şe'dêd sedsaliyêd pêşinda xudanê vê ne'mê Yûh'ennaf* ye, awa gotî xût ew Yûh'enna ye, yê ku «Mizgînîya li gora Yûh'enna» nivîsîye. Yûh'enna vê ne'mêda ser du merema sekinîye:

1. Dil dide ber xwendevana, ku yektîya Xwedê û Kur'ê Wî Îsa Mesîhda bijîn.
2. Xwendevan miqatî xwe bin, ku pey hînkirinêd şaş neçin, k'îjan yektîya t'ev Xwedê xirab dikin.

Li gora dîtina wan dersdarêd şaş, her tiştêd ku vê dinêda berç'e'va ne, ew xirab in, t'enê tiştêd r'uh'anî qenc in û tiştêd fizîkî û r'uh'anî nikarin bigihîjine hev ku bibin yek. Lema jî vana bi vê fikira xwe nikaribû bawer bikira, ku Îsayê Kur'êf* Xwedê bi xûn û goşt hatîye vê dinê, usa jî ew nikaribû bimira. Serda jî wan dersdara hîn dikir, ku hingê merivf* digihîje xilazbûnêf*, gava t'ewqê xwe ji dinê diqetîne. Wana bawer dikir, ku yêd r'uh'anî dikarin her cûr'e bënâmûsî û k'êfêd xweş derbaz kin, çimkî heleqetîya r'uh' t'evî qalib t'une û r'uh' nah'er'ime. Sedsaliya yekê h'eta sisîyada ev hînkirina «ginostîkîyê» di hate belakirinê.

Şandîf* zelal dibêje ku Mesîh r'ast bû merî. Ewê ku vê yekê qebûl nake, wekî Îsa Mesîh bedena însenda hate dinê, ew ji R'uh'ê Xwedê xeber nade, lê ew ji ek'sîmesîh e (4:3). Zar'êd Xwedêye r'ast hindava hevda r'astîyê û h'izkirinêda dimînin, lê «yê ku h'iz nake ew Xwedê

nas nake, çimkî Xwedê h'izkirin e» (4:8).

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-4)

R'onayî û te'rî (1:5-2:29)

Zar'êd Xwedê û zar'êd mîrêcînf* (3:1-24)

R'astî û ner'astî (4:1-6)

Borcê h'izkirinê (4:7-21)

Bawerîya serk'etî (5:1-21)

Xebera jîyînê

1 Em ser wê yekê wer'a dibêjin, çî ku serê sêrîda hebû, me ew yek bihîst, bi ç'e'vê xwe dît, li Wî nihêr'û û dest dane Wî: Ew Xebera jîyînê ye*. ² Jîyîn e'yan bû, me ew dît, em şe'detîyê didin û bona wê jîyînaf* h'eta-h'etayê wer'a dibêjin, ya ku cem Bavêf* bû û meva e'yan bû. ³ Ew tiştê ku me dît û bihîst em wer'a jî dibêjin, wekî hûn jî meva t'evgirêdayî bin û ev t'evgirêdana me jî t'evî Bav û Kur'ê Wî Îsa Mesîh e. ⁴ Em van tišta wer'a dinivîsin, wekî şabûna me[‡] t'emam be.

Xwedê r'onayî ye:

Em nava r'onayîya Wîda her'in

⁵ Ev e ew gotina ku me ji Wî bihîst û e'lamî we dikin, ku Xwedê r'onayî ye û t'u te'rî Wîda t'une. ⁶ Heger em bêjin: «Em Xwedêva t'evgirêdayî ne», lê te'rîyêda biger'in, em derewa dikin û r'astîyê nakin. ⁷ Lê heger em r'onayêda biger'in, çawa ku Ew r'onayêda ye, emê hevva t'evgirêdayî bin û xûna Îsayê Kur'ê Wî wê me ji h'emû gunaf* paqij ke. ⁸ Heger em bêjin: «Gunêf* me t'une», em xwexa xwe dixapînin û r'astî nava meda t'une. ⁹ Lê heger em gunêd xwe bidine r'ûyê xwe, Ew xweyê sozê Xwe ye û heqîyê dike, wê gunêd

* 1:1 Yûh'enna 1:1.

† 1:2 Yûh'enna 1:14.

‡ 1:4 Nav hinek destnivîsarada dewsa «me» «we» heye.

me bibaxşîne û me ji h'emû neheqîya paqij ke. ¹⁰ Heger em bêjin: «Me gune nekirîye», em Wî derewîn derdixin û xebera Wî nava meda t'üne.

Îsa Mesîh piştgirê me ye

2 Zar'okêd min, ez vê yekê wer'a dinivîsim, wekî hûn guna nekin, lê heger yek gune bike, li cem Bavê piştgirê me, Îsa Mesîh, Yê Heq heye. ² Ew e mecala baxşandina gunêd me û ne ku t'enê gunêd me, lê gunêd t'emamîya dinyayê jî.

³ Bi wê yekê em zanin ku em Wî nas dikin, heger em t'emîyêd Wî xwey kin.

⁴ Yê ku dibêje: «Ez Wî nas dikim», lê t'emîyêd Wî naqedîne, ew derewîn e û r'astî nava wîda t'üneye. ⁵ Lê yê ku gotina Wî diqedîne, h'izkirina Xwedê r'ast nava wîda t'emam e. Bi vê yekê em zanin ku em nava Wîda ne: ⁶ Ewê ku dibêje: «Ez nava Wîda me», gerekê usa bijî, çawa Îsa jît.

T'emîya nû

⁷ Delalno, ne ku t'emîke nû ez wer'a dinivîsim, lê wê t'emîya kevine ku hûn berê pêşda zanin. T'emîya kevin ew xeber e, ya ku we pêşda bihistîye*. ⁸ Lê belê t'emîke nû ez wer'a dinivîsim, ku r'astîya wê yekê çawa nava Wîda xuya dibe, usa jî nava weda. Çimkî te'rif derbaz dibe û r'onaya r'ast îdî r'onayê dide.

⁹ Ewê ku dibêje: «Ez nava r'onayêda me», lê birê wî ber ç'e'va r'eş e, ew hela hê nava te'rifêda ye. ¹⁰ Ewê ku birê xwe h'iz dike, nava r'onayêda dimîne û nabe sebeb, ku hinek ji r'ê bik'evin†. ¹¹ Lê ewê, ku birê wî ber ç'e'va r'eş e, ew nava te'rifêda ye, nava te'rifêda

diger'e û nizane k'uda diçe, çimkî te'rifê ç'e'vêd wî kor kirine.

¹² Ez wer'a dinivîsim, zar'okno, çimkî bi saya navê Wî gunêd we afûf* bûne.

¹³ Ez wer'a dinivîsim, bavno, çimkî hûn Wî nas dikin, Yê ku berê pêşda heye.

Ez wer'a dinivîsim, cahilno, çimkî hûn ser yê Xirab k'etin.

¹⁴ Ez wer'a dinivîsim xişimno, çimkî hûn Bavê nas dikin.

Ez wer'a dinivîsim, bavno, çimkî hûn Wî nas dikin, Yê ku berê pêşda hebû.

Ez wer'a dinivîsim, cahilno, çimkî hûn qewat in

û xebera Xwedê nava weda dimîne û ser yê Xirab k'etine.

Dinyayê h'iz nekin

¹⁵ Dinyayê h'iz nekin, ne jî wan tiştêd ku dinyayêda ne. Heger yek dinyayê h'iz dike, h'izkirina Bavê nava wîda t'üne.

¹⁶ Çimkî her tiştêd ku dinyayêda ne, dilhavijî, ç'e'vhavijî û k'ubar-babaxîya vî e'mirî ye, ew ne ji Bavê ne, lê ji vê dinyayê ne. ¹⁷ Dinyayê jî derbaz be, havijîya wê jî, lê ewê ku e'mirê Xwedê diqedîne wê h'eta-h'etayê bimîne.

H'evza xwe ji ek'sîmesîha bikin

¹⁸ Zar'no, va wextê axirîyê ye. Ê çawa we bihistîye ku ek'sîmesîh wê bê, îdî gelek ek'sîmesîh hatine. Ji wê yekê jî em zanin ku wextê axirîyê ye. ¹⁹ Hinek ji nava me derk'etin, lê ew ne ji me bûn. Heger ew ji me bûna, wê t'evî me bimana. Lê ew ji nava me derk'etin, ku e'yan be, ew h'emû ne ji me bûn.

*2:7 Yûh'enna 13:34.

†2:10 Aha jî tê fe'mkirinê: «Û nabe sebeb, ku ew ji r'ê bik'eve».

²⁰ Lê we ji Mesîhêf* Pîrozf* R'uh' p'êşk'êşf* standîye* û hûn h'emû† jî r'astîye zanin. ²¹ Ez wer'a nanivîsim, çawa ku hûn r'astîye nizanin, lê çawa ku hûn wê yekê zanin, usa jî zanin ku her derew ne ji r'astîye ye. ²² K'î ye derewîn? Hema ew e, yê ku dibêje: «Îsa ne Mesîh e». Ew e ek'sîmesîh, yê ku Bav û Kur' înk'arf* dike. ²³ Ewê ku Kur' înk'ar dike, heleqetîya wî t'evî Bavê t'une. Lê yê ku Kur' îqrarf* dike, heleqetîya wî t'evî Bavê heye.

²⁴ Awa çi ku we pêşda bihistîye, bira ew nava weda bimîne. Heger ew tiştê we pêşda bihistîye nava weda bimîne, hûnê jî nava Kur' û Bavêda bimînin. ²⁵ Ê ev e ew sozê ku Wî da me, ew jîyîna h'eta-h'etayê ye.

²⁶ Ez vî tiştî derheqa wanda wer'a dinivîsim, yêd ku dixwazin we bixapînin. ²⁷ Lê çi derheqa weda ye, ew R'uh'ê‡ ku we ji Mesîh standîye, nava weda dimîne. Îdî ne h'ewce ye, ku yek we hîn ke, çimkî R'uh' bona her tiştî we hîn dike û çi ku hîn dike r'ast e, ne derew e. Çawa Ewî hûn hînkirin, nav Mesîhda usa bimînin.

Zar'êd Xwedê

²⁸ Belê zar'okno, nava Wîda bimînin, wekî çaxê Ew e'yan be, em ji hatina Wî venek'işin, li ber Wî şermî nemînin. ²⁹ Heger hûn zanin ku Ew r'ast e, usa jî zanibin her kesê ku r'astîye dike, ew ji Wî bûye.

3 Binihêr'in, Bavê em çawa h'iz kirin, wekî em zar'êd Xwedê bêne gotinê û r'ast jî em ew in. Lema dinya me nas

nake, çimkî ew jî nas nekir[§]. ² Delalno, niha em zar'êd Xwedê ne û hela hê ne e'yan e emê bibine çi. Lê em vê yekê zanin ku çaxê Îsa e'yan be, emê bibine mîna Wî, çimkî emê Wî usa bibînin, çawa heye. ³ Her kesê ku bona vê yekê gumana xwe danîye ser Wî, ew xwe usa paqij dike, çawa ku Mesîh paqij e.

⁴ Her kesê ku gune dike, ew Qanûna Xwedê dit'er'ibîne û gunef* xût qanûnt'er'ibandin e. ⁵ Ê hûn zanin ku Mesîh bona wê yekê e'yan bû, wekî guna hilde û nava Wîda gune t'une*. ⁶ Her kesê ku nava Wîda dimîne, ew nava gunada namîne, lê her kesê ku nava gunada dimîne, ewî ne Ew dîtîye, ne jî nas kirîye.

⁷ Zar'okno, bira t'u kes we nexapîne. Yê ku r'astîye dike, ew yekî r'ast e, çawa Îsa r'ast e. ⁸ Yê nava gunada dimîne, ew ji mîrêcin e, çimkî mîrêcin ji berê pêşda gune dike. Bona vê yekê Kur'ê Xwedê e'yan bû, wekî kirêd mîrêcin xirab ke. ⁹ Her kesê ku ji Xwedê bûye, nava gunada namîne, çimkî binyat'a Xwedê nava wîda dimîne û ew nikare nava gunada bimîne, çimkî ji Xwedê bûye. ¹⁰ Zar'êd Xwedê û zar'êd mîrêcin bi vê yekê ji hev têne firqîkirinê: Ewê ku r'astîye nake, ew ne ji Xwedê ye û usa jî ewê ku birê xwe h'iz nake.

Hevdu h'izkirin û r'ûspîtîya li ber Xwedê

¹¹ Ev e ew gotin, ya ku we berê pêşda bihistîye: Gerekê em hevdu h'iz bikin†.

¹² Mîna Qayînf* nîbin, ku ji yê Xirab bû û birê xwe kuşt. Ê bona çi ew kuşt?

2:20 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Lê hûn ji Ewî Pîroz hatine r'ûnkirinêf».

†2:20# Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Hûn her tiştî (h'emûya) zanin».

‡2:27 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «R'ûnkirin».

§3:1 Yûh'enna 1:12.

*3:5 Yûh'enna 1:29.

†3:11 Yûh'enna 13:34.

Çimkî kirêd wî xirab bûn, lê yêd birê wî qenc*.

¹³ E'cêbmayî nemînin gelî xûşk-bira, heger hûn ber ç'e'vê dinyayê r'eş bin. ¹⁴ Em zanin ku em ji mirinê derbazî jîyîne bûne, çimkî em xûşk-birayêd xwe h'iz dikin. Ewê ku h'iz nake, ew nava mirinêda dimîne. ¹⁵ Her kesê ku birê wî ber ç'e'va r'eş e, ew mêrkuj e û hûn zanin ku nava t'u mêrkujda jîyîna h'eta-h'etayê t'une. ¹⁶ Em bi vê yekê h'izkirinê h'esfyan: Îsa jîyîna Xwe bona me da. Em jî gerekê jîyîna xwe bona xûşk-birayêd xwe bidin. ¹⁷ Lê heger hebûkaf* yekî vê dinê hebe û birê xwe h'ewcê tişteki dibîne, dilê wî ser naşewite, h'izkirina Xwedê çawa dikare dilê wîda bimîne? ¹⁸ Zar'okno, ne ku em bi xeber yan zarê xwe h'iz bikin, lê bi kira û r'astîyê.

¹⁹ Bi vê yekê emê zanibin ku em ji r'astîyê ne û bikaribin bi dilekî r'ih'et ber Xwedê bisekinin. ²⁰ Lê heger dilê me dîsa me neheq ke, Xwedê ji dilê me mestir e û her tiştî zane. ²¹ Delalno, heger dilê me me neheq neke, em dikarin r'ûsipî ber Xwedê bisekinin. ²² Û çî ku bixwazin, emê ji Wî bistînin, çimkî em t'emîyêd Wî diqedînin û ew tiştêd ku li Wî xweş tên, em wan dikin. ²³ Û ev e t'emîya Wî, ku em bawerîyaf* xwe navê Kur'ê Wî Îsa Mesîh bînin û em hevdu h'iz bikin, çawa ku Ewî t'emî li me kir†. ²⁴ Û ewê ku t'emîyêd Wî xwey dike, nava Xwedêda dimîne û Xwedê jî nava wîda. Û em ji vê yekê zanin ku Ew nava meda dimîne, bi wî R'uh'ê ku Ewî daye me.

R'uh'ê r'ast û r'uh'ê derew

4 Delalno, bawerîya xwe her r'uh'î neynin, lê wan r'uh'a bicêr'ibînin†*,

gelo ew ji Xwedê ne? Çimkî gelek p'êxemberêd derew derk'etine dinê.

² Hûn bi vê yekê dikarin R'uh'ê Xwedê nas bikin: Her r'uh'ê ku Îsa Mesîh bi xûn û goşt hatî îqrar dike, ew ji Xwedê ye. ³ Lê her r'uh'ê ku Îsa bi xûn û goşt hatî îqrar nake, ew ne ji Xwedê ye. Ev ji ek'simesîh e, bona k'îjanî we bihîstibû ku wê bê û îdî ew li dinyayêda ye.

⁴ Hûn ji Xwedê ne, zar'okno û hûn ser p'êxemberêd derew k'etine, çimkî Ew R'uh'ê nava weda ji wî r'uh'ê ku nava dinyayêda ye mestir e. ⁵ Ew ji dinyayê ne, lema ew ji dinyayê xeber didin û dinya guhdarîya wan dike. ⁶ Em ji Xwedê ne. Yê ku Xwedê nas dike, ew guhdarîya me dike. Yê ku ne ji Xwedê ye, ew guhdarîya me nake. Bi vê yekê em R'uh'ê r'astîyê û r'uh'ê ner'astîyê ji hev derdixin.

Xwedê h'izkirin e

⁷ Delalno, de em hevdu h'iz bikin, çimkî h'izkirin ji Xwedê ye û her kesê ku h'iz dike ew ji Xwedê bûye û Xwedê nas dike. ⁸ Yê ku h'iz nake ew Xwedê nas nake, çimkî Xwedê h'izkirin e. ⁹ Bi vê yekê h'izkirina Xwedê hindava meda xuya bû, gava ku Ewî Kur'ê Xweyî Tayê T'enê şande dinyayê, wekî em bi Wî bijîn. ¹⁰ H'izkirin ev e, ne ku me Xwedê h'iz kir, lê Ewî em h'iz kirin û Kur'ê Xwe şand çawa mecala baxşandina gunêd me. ¹¹ Delalno, heger Xwedê aha em h'iz kirin, wekî usa ye gerekê em jî hevdu h'iz bikin. ¹² T'u kesî Xwedê t'u cara ne dîtîye. Heger em hevdu h'iz dikin, Xwedê nava meda dimîne û h'izkirina Wî dilê meda gihîştîye‡.

¹³ Bi vê yekê em zanin ku em nava Wîda dimînin û Ew jî nava meda, çimkî Ewî ji wî R'uh'ê Xwe daye me. ¹⁴ Me dît

*3:12 Destpêbûn 4.

†3:23 Yûh'enna 13:34; 15:12, 17.

‡4:12 Yûh'enna 1:18.

û em şe'detîyê didin, ku Bavê Kur'ê Xwe şand, wekî bibe Xilazkirêf* dinyayê.

¹⁵ Heger yek îqrar dike ku Îsa Kur'ê Xwedê ye, Xwedê nava wîda dimîne û ew jî nava Xwedêda. ¹⁶ Awa em wê h'izkirina Xwedêye hindava xweda nas dikin û bawer dikin.

Xwedê h'izkirin e û yê ku nava h'izkirinêda dimîne, ew nava Xwedêda dimîne û Xwedê jî nava wîda.

¹⁷ H'izkirin aha dilê meda gihîştîye, wekî R'ojaf* Axretê em r'ûsipî bin, çimkî Mesîh vê dinyayêda çawa derbaz kir, usa jî em derbaz dikin*. ¹⁸ H'izkirinêda tirs t'une, lê h'izkirina gihîştî tirsê dîr dixê, çimkî tirs xweyîcefa ye û ewê ku ditirse, ew h'izkirinêda hê negihîştîye.

¹⁹ Em h'iz dikin, çimkî Ewî pêşda em h'izkirin. ²⁰ Heger yek bêje: «Ez Xwedê h'iz dikim», lê birê wî ber ç'e'va r'eş e, ew derewa dike. Heger ewê birê xwe ku dibîne h'iz nake, ew nikare Xwedê h'iz bike ku nabîne. ²¹ Ê Ewî ev t'emî daye me: Ewê ku Xwedê h'iz dike, ew gerekê birê xwe jî h'iz bike.

Bi bawerîya ser Îsa Mesîh em dinyayê bindest dikin

5 Her kesê ku bawer dike, Îsa, Mesîh e, ew ji Xwedê bûye û her kesê ku Bavê h'iz dike, ew zar'a Wî jî h'iz dike. ² Bi vê yekê em zanin ku em zar'êd Xwedê h'iz dikin, gava em Xwedê

h'iz dikin û t'emîyêd Wî diqedînin.

³ Çimkî bi vê yekê em h'izkirina xwe hindava Xwedêda didine k'îfşê, gava em t'emîyêd Wî xwey dikin. Ê t'emîyêd Wî ne giran in†, ⁴ çimkî her kesê ku ji Xwedê bûye, dinyayê bindest dike. Ê bi vî awayî em dinyayê bindest dikin, awa gotî bi bawerîya xwe. ⁵ Ê ew k'î ye, yê dinyayê bindest dike, pêştîrî ewê ku bawer dike, ku Îsa Kur'ê Xwedê ye.

Şe'detîya bona Îsa Mesîh

⁶ Eva ye, yê ku bi xûn û avê hat, Îsa Mesîh‡, ne ku t'enê bi avê, lê bi xûn û avê. Ê R'uh' e, yê ku şe'detîyê dide, çimkî R'uh' r'astî ye. ⁷ Çimkî ev hersêk in, ku şe'detîyê didin: ⁸ R'uh', av û xûn. Ê şe'detîya van hersêka yek e§. ⁹ Heger em şe'detîya merivaf* qebûl dikin, şe'detîya Xwedê hê zêde ye, çimkî eva şe'detîya Xwedê ye, ku bona Kur'ê Xwe şe'detî da. ¹⁰ Yê ku bawerîya xwe Kur'ê Xwedê tîne, nava wîda ev şe'detî heye. Yê ku bawerîya xwe Xwedê nayne, ew Xwedê derew derdixê, çimkî bawerîya xwe wê şe'detîyê nayne, ya ku Xwedê bona Kur'ê Xwe şe'detî da. ¹¹ Ê ev e şe'detî, ku Xwedê jîyîna h'eta-h'etayê da me û ev jîyîn nava Kur'ê Wîda ye*. ¹² Kur' dilê k'êda ye, jîyîna wî heye, lê Kur'ê Xwedê dilê k'êda t'une, jîyîna wî t'une.

* 4:17 Aha jî tê fe'mkirinê: «Çimkî heleqetîya Mesîh çawa t'evî Bavê Wî heye, usa jî ya me».

† 5:3 Yûh'enna 14:15.

‡ 5:6 Gelek vê r'êzê aha fe'm dikin: «Eva ye, Yê ku bi xûna mirina Xwe û ava nixumandîna Xwe, Xwe da e'yankirinê çawa Mesîh». Li gora hînkirina ginostîkîyê Îsa çawa merî dikaribû bimira, lê Mesîh awa gotî Kur'ê Xwedê çawa yekî r'uh'anî nikaribû bimira. Ew dersdarêd xalîfî t'enê nixumandîna Wîye pê avê qebûl dikirin. Yûh'enna vê derê miqabilî wê hînkirinê nivîsîye.

§ 5:8 Nav destnivîsarêd paşwextîyêda aha jî heye: «Sisê e'zmênda şe'detîyê didin: Bav, Xeber û R'uh'ê Pîroz, ew hersêk yek in. Usa jî sisê ser e'rdê şe'detîyê didin: R'uh', av û xûn». Lê nava destnivîsarêd kevînda ev yek t'une.

* 5:11 Yûh'enna 1:4; 3:36.

Jîyîna h'eta-h'etayê

¹³ Ez van tişta wer'a dinivîsim, yêd ku bawerîya xwe navê Kur'ê Xwedê tînin, wekî hûn bizanibin jîyîna weye h'eta-h'etayê heye. ¹⁴ Em li ber Xwedê r'ûsipî ne, çimkî em zanin, heger em tiştêkî li gora xwestina Wî jê bixwazin, Ew dengê me dibihê. ¹⁵ Û heger em zanin ku ew her tiştêd ku em jê dixwazin dibihê, usa jî em zanin çî ku em jê dixwazin, emê bistînin.

¹⁶ Heger yek bibîne ku birê wî gunek kirîye, lê nabe berbi mirinê*, bira bona wî dua bike û Xwedê wê jîyînê bide wî. Ez vê yekê hindava wanda dibêjim, k'îjanêd ku gunê berbi mirinê nakin.

Gune heye ku dibe berbi mirinê. Ez nabêjim, ku bona vê yekê dua bikin. ¹⁷ H'emû neheqî gune ye, lê gune heye ku nabe berbi mirinê.

¹⁸ Em zanin her zar'eke Xwedê nav gunada namîne, lê Nixurîyê Xwedê wî xwey dike û yê Xirab nêzîkî wî nabe. ¹⁹ Em zanin ku em ji Xwedê ne û t'emamîya dinyayê bin h'ukumê yê Xirabda ye. ²⁰ Lê em usa jî zanin ku Kur'ê Xwedê hat û fe'm da me, wekî em Yê R'ast nas bikin. Belê em nava Yê R'astda ne, çimkî em nava Kur'ê Wî Îsa Mesîhda ne. Ev e Xwedêyê r'ast û jîyîna h'eta-h'etayê.

²¹ Zar'okno, xwe ji p'ûtp'aristîyêf* xwey kin.

---

*5:16 Aha jî tê fe'mkirinê: «Gunekî ku nakuje kirîye».

NE'MA YÛH'ENNAYE DUDA

Pêşgotin

Yûh'enna vê ne'ma xweda xwe çawa «berpîrsîyarê civînêf*» h'esab dîke û vê ne'mê wê «xanima bijartî û zar'êd wêr'a» dinivîse, ku hinek fe'm dîkin çawa civînek û endemêd wê.

Fikira ne'mêye sereke ew e, ku bawermend nava r'astfîyêda bimînin û hevdu h'iz bikin. Bona dersdarêd şaş jî dibêje, ku bawermend h'evza xwe ji wan bikin, bona k'îjana ne'ma pêşinda bîr anîye, yêd ku hînkinêd şaş bela dîkin.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1-3)

H'izkirin ser her t'emîyar'a be (4-6)

H'evza xwe ji dersdarêd şaşê derew bikin (7-11)

Paşgotin (12-13)

Silavkirin

1 Ji berpîrsîyarê civînêf*, Xanima bijartî û zar'êd wêr'a, k'îjana ku ez bi r'astfîyê h'iz dîkim, ne ku t'enê ez, lê ew h'emû jî, yêd ku r'astfîyê nas dîkin, ²çimkî ew r'astî nava meda dimîne û h'eta-h'etayê wê t'evî me be. ³De bira r'e'm, k'eremf* û e'dilayî ji Bavf* Xwedê û Îsa Mesîhê* Kur'ê Bavê, bi r'astfîyê û h'izkirin mer'a† be.

R'astî û h'izkirin

⁴Ez p'ir' şa bûm, ku min ji zar'êd te hinek dîtin, yêd ku nava r'astfîyêda

dijîn, li gora wê t'emîya ku me ji Bavê standîye. ⁵Niha ez hîvî ji te dîkim, Xanimê, ez t'emîke nû ter'a nanivîsim, lê ya ku berê pêşda li me hebû, ku em h'emû hevdu h'iz bikin‡. ⁶H'izkirin ev e, ku em li gora t'emîyêd Wî bijîn. T'emî ew e, ya ku we hê berê pêşda bihistîye, wekî hûn h'izkirinêda bijîn§.

⁷Gelekêd ku xelqê ji r'ê derdixin hatine dinê, ew Îsa Mesîh bi xûn û goşt hatî îqrarf* nakin. Yêd aha xelqê ji r'ê derdixin û ek'simesîh in. ⁸Hûn haş ji xwe hebin, wekî hûn k'eda xwe* unda nekin, lê heqê xwe t'emam bistînin†.

⁹Her kesê ku xwe pêşda davêje û nava hînkirina Mesîhda namîne, Xwedêyê wî t'une. Yê ku nava hînkirina Mesîhda dimîne, bona wî Bav jî heye, Kur' jî heye. ¹⁰Heger yek bê cem we û vê hînkinê neyne, hûn wî qebûl nekine malêd xwe û silavê nedine wî. ¹¹Çimkî k'î silavê bide wî, ew t'evî kirêd wîye xirab dibe.

Silavêd axirîye

¹²Gelek tiştêd mine nivîsarê wer'a hene, lê min nexwest ser k'axazê bi h'ubirê binivîsim, çimkî gumana min heye ezê xwexa bême cem we û r'û bi r'û t'evî we xeber dim, wekî eşqa me t'emam be.

¹³Zar'êd xûşka teye bijartî li te silav dîkin.

1:3 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Xudanf Îsa Mesîh».

†1:3# Nav hinek destnivîsarada dewsa «mer'a» «wer'a» heye.

‡1:5 Yûh'enna 13:34; 15:12, 17.

§1:6 Yûh'enna I, 5:3.

*1:8 Nav hinek destnivîsarada dewsa «xwe» «me» heye.

†1:8# Nav hinek destnivîsarada dewsa «lê heqê xwe t'emam bistînin» «lê em heqê xwe t'emam bistînin» heye.

NE'MA YÛH'ENNAYE SISÛYA

Pêşgotin

Çawa ne'ma dudada usa jî ya sisîyada Yûh'ennaf* xwe «berpîrsîyarê civînê» h'esab dike. Evê ne'mê serwêrekî civînê, Gayosr'a dişîne. Nivîsk'ar pesinê Gayos dide, ku ewî çawa alîk'arîya biratîyê kirîye û dibêjê ku ew h'evza xwe ji Dîyotrefîs bike, ku yekî miqabil û buxdanbêj bû.

Bi ne'mê r'uh'ê mêvanh'izîyê dike nava bawermenda, ku h'izkirin û bawerîyaf* r'ast dide k'îfê.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1-4)

Pesinê Gayos tê dayîne (5-8)

Xirabîya Dîyotrefîs ser avê dixê (9-10)

Aminîya xwe Dîmîtrîyo tîne (11-12)

Paşgotin (13-15)

Silavkirin

1 Ji berpîrsîyarê civînê, Gayosê delalr'a, k'îjanî ku ez bi r'astîyê h'iz dikim.

²Delalo, ez dua dikim, ku h'emû alîyava çerxa te usa r'ast be û sih'et-qewat bî, çawa minva e'yan e ku r'uh'ê te silametîyêda ye. ³Ez gelekî şa bûm, çaxê çend bira hatin û şe'detî dan, ku tu nava r'astîyêda amin î, çawa te pêşda r'astîyêda dijît jî. ⁴Şabûna mine ji vê mestir t'une, çaxê dibihêm ku zar'êd min nava r'astîyêda dijîn.

Pesinê Gayos tê dayîne

⁵Delalo, tu şixulê xweda amin î, çi ku bona bira dikî, h'eta ku yêd nenasr'a jî.

⁶Wana şe'detîya h'izkirina te ber civîna vir da. Tê tiştêkî qenc bikî, heger tu wan usa ver'êkî çawa ku li Xwedê xweş tê.

⁷Çimkî ewana bona navê Mesîh k'etine r'ê û t'u tişt ji nebawera nestandine.

⁸Awa em gerekê yêd usa qebûl kin, ku em t'evî şixulê r'astîyê bin.

Dîyotrefîs û Dîmîtrîyo

⁹Min civînêr'a nivîsî, lê Dîyotrefîs ku h'iz dike ser h'emûyar'a be, guh nade me. ¹⁰Bona vê yekê gava ez bêm, ezê kirêd wî gilî kim, ku çawa davêje me, xeyba me dike. Bi vê yekê jî r'azî nabe, ne ku t'enê bira qebûl nake, lê yêd ku dixwazin bira qebûl kin, ber wan r'adibe û wan ji civînê jî derdixe!

¹¹Delalo, ç'e'v nede xirabîyê, lê qencîyê. Ewê ku qencîyê dike, ji Xwedê ye, lê ewê ku xirabîyê dike, ewî Xwedê nedîtîye. ¹²Bona Dîmîtrîyo h'emû jî şe'detîya qenc didin, h'eta ku r'astî jî. Em jî şe'detîyê didin û tu zanî ku şe'detîya me r'ast e.

Silavêd axirîyê

¹³Gelek tiştêd mine nivîsarê ter'a hebûn, lê min nexwest ser k'axazê bi h'ubirê binivîsim. ¹⁴Çimkî ez bi wê gumanê me, ku ezê zûtirekê te bibînim û emê r'û bi r'û xeber din. ¹⁵E'dilayî li te be. Heval-hogir silava li te dikin. Silava yek-yek h'emû heval-hogira bike.

NE'MA CIHÛDA

Pêşgotin

Cihûda bi vê ne'ma kin berbir'î h'emû bawermendêd Îsa Mesîh dibe. Li gora şe'dêd sedsaliyêd pêşinda xudanê vê ne'mê, Cihûdayêf* birê Îsa Mesîh e (Metta 13:55; Marqos 6:3). Fe'mîna vê ne'mê nêzîkî ne'ma Petrûsef* duda ye. Meremê vê ne'ma Cihûda ew e, wekî pêşîya wan merivaf* bide girtinê, yêd ku Mizgîniyê t'evîhev dikin û hînkirinêd şaşê zîyank'ar bela dikin, mêriv dixalîfnin* û e'mirê ner'ast hîn dikin. Xudanê ne'mê h'işk davêje wan, lê xwendevana dişidîne û dinivîse ku bawermend «bona wê bawerîyaf* ku carekê cime'ta Xwedêr'a hatîye dayînê» xîret kin. Ne'me bi şîret û r'azîbûneke h'ewas xilaz dibe.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1-2)

Keysê û h'unurêd dersdarêd derew, hînkirin û k'etina wan (3-16)

Haş ji xwe hebin bawerîyê çawa xweyî kin (17-23)

R'azîbûn (24-25)

Silavkirin

1 Ji Cihûdayê xulamê Îsa Mesîh, birayê Aqûbf*, wer'a, yêd ku gazîkirî ne, ji Bavf* Xwedêda h'izkirî û xweykirîyêd Îsa Mesîh in:

²De bira r'e'm, e'dilayî û h'izkirin hê li we zêde be.

Dersdarêd derew

³Delalno! Gava min dil kir, ku ez bona vê xilazbûnaf* meye t'omerî wer'a binivîsim, hingê min r'ê têt'a dît bona vê yekê wer'a binivîsim û dil bidime we, wekî hûn bona wê bawerîyaf* ku carekê bona her t'im cime'ta Xwedêr'a hatîye dayînê, şer'ê xwe bikin. ⁴Çimkî çend merivf* dizîva k'etine nava we, ku derheqa dîwana wanda hê pêşda nivîsar bû. Ewêd nep'ak bin navê k'eremaf* Xwedêyê me xwe dane bênamûsiyê û Xudanêf* me Îsa Mesîh Xweyîkî bêşirîkî-bêheval înk'arf* kirine.

⁵Lê ez dixwazim bînime bîra we, çawa hûn van h'emû tiştê zanin jî, ku Xudan cime'ta Xwe ji welatê Misirêf* xilazf* kir, paşê qir'a yêd ku bawer nekirin anî*. ⁶Û ew milyak'etêdf* ku h'ukumê xwe xwey nekirin, lê cîyê xwe şih'itandin, Xwedê wan bi qeydêd h'eta-h'etayêye te'rîstanîyêda xwey dike, bona wê R'oja h'esabe Dîwanê. ⁷Vê jî bîr nekin çawa Sodomf*, Gomora û bajarêd dor-berêd wan, mîna wan ji gur'a Xwedê derk'etin qavîf* kirin, ç'e'v avîtine bedena başqe[†] û dîwana agirîye h'eta-h'etayê ser xweda anîn. Evana îdf bona me t'erz û ders in.

⁸Usa jî ew meriv pey xewna dik'evin, qalibê xwe dih'er'imînin, dijenine serwêrtîya û heyînêd xweyîr'ûmete jorin bêhurmet dikin[‡]. ⁹Lê Mixayîlê serekê milyak'etaf* ev yek nekir. Gava bona cinyazê Mûsaf* r'abû mîrêcin'raf* k'ete h'ucetê, turuş nekir ku bi gotinêd bêhurmetkirinê[§] dîwana wî bikira, lê got: «Bira Xudan li te hilêf*!» ¹⁰Lê ev merivana serederîyê wan tiştê nakin,

*1:5 Derk'etin 12:51; Jimar 14:29-30.

†1:7 «Bedena başqe» li gora Destpêbûn 19:1-8 tê fe'mkirinê, ku mêra dest davîtine mêra û usa jî milyak'eta.

‡1:8 «Bêhurmet dikin» aha jî tê fe'mkirinê: «Dik'ifirin».

§1:9 «Bi gotinêd bêhurmetkirinê» aha jî tê fe'mkirinê: «bi k'ifirîya».

k'ijana ku bêhurmet dikin, lê çi jî mîna h'eywanêd bêzare-bêziman bi binyatî fe'm dikin, bi wan jî unda dibin.

¹¹ Wey li wan, ku r'îya Qayîndaf* çûn, mîna Bilamf* xalifnî*, pey k'ara xwe k'etine û mîna r'aberîbûna Qoraxf* wê bela xwe bibînin*. ¹² Evana mesrefêd h'izkirina† weda lek'e ne, t'evî we bê xof dixwin-vedixwin, t'enê zikê xwe diç'êrînin. Yêd ha, e'wrêd bêave ji ber bê çûyî ne, darêd payîzêye bêber in, r'awavaf* r'akirî, du car h'işk bûyî, ¹³ pêlêd be'rêye r'abûyî ne, ku çawa e'yba kirêd wê mîna k'efê ser dik'ewe. Ew steyrkêd xaliff ne, bona k'ijana dûxana te'rîstanîyê h'eta-h'etayê xweykirî ye.

¹⁴ Henox jî ku pey Ademr'af* bavê h'efta bû, bona van meriva p'êxembertîf* kir û got: «Va ye Xudan t'evî pîrozêdf* Xweye bêh'esab têç, ¹⁵ wekî dîwana h'emûya bike û h'emû nep'aka neheq ke, bona h'emû kirêd wane nep'ak û bona wan h'emû gotinêd xirab, ku nep'akêd gunek'arf* hindava Wîda xeber dan». ¹⁶ Evana merivne bîntenge fiş-fişko ne, pey xwestinêd dilê xwe diçin, ji xwe mestir xeber didin û bona k'ara xwe h'ilek'arîya dikin.

Şîretêd qenc

¹⁷ Lê hûn delalno, wan gotinêd ku şandîyêdf* Xudanê me Îsa Mesîh pêşda

gotine bîr bînin, ¹⁸ ku wer'a digotin: «R'ojêd axirîyêda merivêd qerfkir wê derên, pey xwestinêd dilê xweye nep'ak her'in»[§]. ¹⁹ Ev ew meriv in, yêd ku dutîretîyê dikin, yêd ku bi merivayî têne r'êberîkirinê, ne ku bi R'uh'ê Pîroz. ²⁰ Lê hûn delalno, xwe bidine ser avakirina bawerîya xweye pîroz, bi R'uh'êf* Pîroz dua bikin, ²¹ xwe nava wê h'izkirina Xwedêye hindava xweda xwey kin, hîvîya r'e'ma Xudanê me Îsa Mesîh bin, ku jîyînaf* h'eta-h'etayê bide we. ²² Ê hindava dudilîyada r'e'm bin*. ²³ Hineka jî ji agir bir'evînin xilaz kin, dilê we ser yêd mayîn jî bi tirs bişewite, lê jîyîna wane gunek'are mîna k'inca lewitî ber ç'e'vê we r'es be†.

Şikirdayîn

²⁴ Wîr'a, Yê ku dikare we ji k'etinê xwey ke û li ber r'ûmeta Xwe bêqusûr eşq bide sekinandinê, ²⁵ Xwedêyê bêşîrîkî-bêheval, Xilazkirêf* mer'a, bi destê Îsa Mesîhê Xudanê me, şikir û mezinayî, qudret û h'ukumet be, berî her-heyê û niha jî û h'eta-h'etayê! Amînf*.

*1:11 Qayîn: Destpêbûn 4:3-8; Bilam: Jimar 22; Qorax: Jimar 16.

†1:12 «Mesrefêd h'izkirinê» aha tê fe'mkirinê, ku bi hev'r'a nan dixwarin û şîva Xudan derbaz dikirin (K'arêd Şandîya 2:46; 20:7, 11).

‡1:14 Destpêbûn 5:18-24.

§1:18 Petrûs II, 3:3.

*1:22 Aha jî tê fe'mkirinê: «Dudilîya bişidînin».

†1:23 Aha jî tê fe'mkirinê: «H'eyfa we wî kirasê ji bedena wan lewitî neyê».

NE'MA PAWLOS R'OMAYÎYAR'A

Pêşgotin

Pey r'abûna Mesîhef* ji mirinê, gava cend sal derbaz bûn, mesîhîf* gihîştine R'omayêf* jî, awa gotî p'ayt'extê Împêratorîya R'omayê. Pawlosê ku qulixê şandîtiyêf* ji Xwedê standibû, wekî nava necihûyada bixebite, xwest her'e R'omayê û ji wir jî her'e h'eta Spanyayê. Berî wê r'ewîtiyê Pawlos bawermendêd R'omayêr'a evê ne'mê dinivîse (15:24-28). Bi fikira zana ewî eva ne'ma sala 56-a, 57-da bajarê Korint'êda nivîsiye. Ne'mêda şirovedike, ku çawa bawerîf* û k'eremf* e'mirê bawermendada cî digire û ya xwe dike.

Pawlos aha destpêdike. Ew pêşiyê civînêf* silav dike û paşê bona bawermenda dua dike, pêr'a-pêr'a nêt-meremê ne'mê e'yan dike û dibêje: «Mizgînîf* dide k'ifşê, ku Xwedê çawa merivaf* r'astf* (bêsuc) h'esab dike, dike kirasê xwe, ev yek ji sêrî h'eta binî bi bawerîyê ye» (1:17).

Pawlos îdî bi vê fikirê pêşda diçe bi hûr-gilî dinivîse: T'emamiya merivayê, heger cihûf* bin yan necihûf*, h'ewcê wê yekê ne, ku li ber Xwedê r'ast bêne h'esabê, çimkî h'emû jî bin h'ukumê gunada dimînin. Em dibînin ku li ber Xwedê yê r'ast ew e, k'î bawerîya xwe Îsa Mesîh tîne. Peyr'a Pawlos derheqa jîyîna nûda (e'mirê t'ezeda) dinivîse, ya ku meriv yektîya Mesîhda distîne. Bawermend jî t'evî Xwedê e'dil dibe û saya R'uh'êf* Pîroz ji bindestîya nîrê gunef* û mirinê xilazf* dibe. Ji serê 5-da h'eta 8-a jî Pawlos meremê Qanûna Xwedê û qewata R'uh'ê Xwedêyî nava e'mirê bawermendada şirovedike. Usa jî Pawlos e'nene dike, ku cihû û necihû nava qirara Xwedêda çi cîyî digirin. Ew tê ser wê fikirê ku t'exsîrkinaf*

cihûya hindava Mesîhda, ew p'areke t'ivdîr û qirara Xwedê ye, wekî bikaribe t'emamiya merivayê bi saya Îsa Mesîh bigihîne k'erema Xwedê. Pawlos bawer bû, ku cihû wê t'imê Îsa t'exsîr nekin, zemanê bê ku ewê Îsa qebûl kin.

Paşê Pawlos dinivîse, ku gerekê e'mirê bawermenda çawa ser h'imê h'izkirinê be. Şandî pirsêd cûr'e-cûr'e e'nene dike, ku çawa Xwedê bih'ebînin û jêr'a qulix kin. Usa jî derheqa borcê bawermendaye hindava h'ukumetê û hevduda dinivîse, pirsêd îsafêvaf* girêdayî. Ne'mê bi silava, t'emîya û şikirdayîne ser hevda tîne.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin û fikira sere (1:1-17)

Meriv h'ewcê xilazbûnêf* ne (1:18-3:20)

Soz-qirarêd bona xilazbûnê (3:21-4:25)

Jîyîna nûye yektîya Mesîhda (5:1-8:39)

Cime'ta Îsraêlêf* nava qirara Xwedêda (9:1-11:36)

R'abûn-r'ûniştina bawermenda (12:1-15:13)

Paşgotin û silavkirin (15:14-16:27)

Peymanaf* Nûda, îlahî ne'ma R'omayîyêda xebera «Qanûn» bi h'erfa mezin hatîye nivîsarê gava be'sa Qanûnaf* Mûsaf* dike, awa gotî Qanûna Xwedê. Lê gava be'sa qanûnêd din dike, xebera «qanûn» bi h'erfa biç'ûk hatîye nivîsarê.

Silavkirin

1 Ji Pawlos, xulamê Mesîhf* Îsa, şandîtiyêr'af* gazîkirî, bona belakirina wê Mizgînîyaf* Xwedêye k'ifşkirî, ²ya ku Wî hê pêşda nivîsarêdf* pîrozda bi zarêf* p'êxemberêdf* Xwe soz dabû. ³⁻⁴Eva Mizgînîya bona Kur'êf* Wî, Xudanêf* me Îsa Mesîh e, ku bi bedenî ji zur'eta Dawidf* bû û bi R'uh'êf* Pîrozîyê, gava ji mirinê r'abû,

qudretêda çawa Kur'êf* Xwedê xuya bû. ⁵ Bi Wî me k'eremaf* şandîtîyê stand, wekî bona navê Wî h'emû mileta hîn kin, na bawer bikin û guhdar bin. ⁶ Hûn jî nava wanda hatine gazîkirinê, ku bibîne p'ara Îsa Mesîh.

⁷ Ji we h'emûyar'a, h'izkirîyêd Xwedêye pîrozbûnêr'af* gazîkirî, ku R'omayêda dimînin, k'eremf* û e'dilayî be, ji Xwedêyê Bavêf* me û Xudan Îsa Mesîh.

Pawlos h'eyra bawermendêd R'omayêda ye

⁸ Berê pêşin ez bi destê Îsa Mesîh bona we h'emûya r'azîbûnê didime Xwedêyê xwe, çimkî bawerîyaf* we t'emamîya dinyayêda tê gotinê. ⁹ Xwedê şe'dê min e, ew Xwedêyê ku ez nava Mizgînîya Kur'ê Wîda bi dil û can xulamtîyê dikim, ez her gav we bîr tînim ¹⁰ û t'imê nava duayêd xweda hîvî dikim, ku bi e'mirê Xwedê carekê r'ê bik'eve min, ser weda bêm. ¹¹ Çimkî ez gelekî h'eyra dîtina weda me, wekî p'êşk'êşekef* r'u'h'anî bigihînime we, ku hûn bawerîyêda bişidin. ¹² Awa gotî ez jî t'evî we, em dil bidine ber hev, bi wê bawerîya min û weye her du alîyava.

¹³ Ez dixwazim ku hûn zanibin xûşk-birano, wekî gelek cara min xwestîye bême cem we, ku k'eda min nava weda jî hebe, çawa nava necihûyêdf* mayînda, lê h'eta niha r'ê

nek'etîye min*. ¹⁴ Ez borcdarê h'emû mileta me, hin yê yûnanêd pêşdaçûyî û hin jî yê miletêd paşdamayî, deyndarê serwaxta û bêfe'ma me. ¹⁵ Awa ez bi dil û can dixwazim Mizgînîyê bidime we jî, yêd ku R'omayêda dimînin.

¹⁶ Belê ez Mizgînîyê şerm h'esab nakim, çimkî ew qewata Xwedê ye, bona xilazbûnaf* h'emû bawermenda, pêşîyê bona cihûyaf*, paşê necihûyaf*. ¹⁷ Çimkî Mizgînî dide k'îfşê, ku Xwedê çawa merivaf* r'ast h'esab dike, dike kirasê xwe[†], ev yek ji sêrî h'eta binî bi bawerîyê ye, çawa nivîsar e: «Yê r'ast wê bijî, çimkî bawer dike»*.

H'emû meriv gunek'arf* in

¹⁸ Xezeba Xwedê ji e'zmên ser h'emû bêxwedêtî û neheqîya wan meriva xuya dibe, k'îjan ku bi neheqîyêd xwe nahêlin ku r'astî xuya be. ¹⁹ Çimkî çî ku gerekê bona Xwedê bizanibin wanva e'yan e, çimkî Xwedê wanva e'yan kirîye. ²⁰ R'ast ji e'firandina dinyayêda h'unurêd Wîye nexuya, awa gotî qudreta Wîye h'eta-h'etayê û Xwedêtîya Wî bi e'firîna xuya dibin, zelal têne dîtîne. Bi vî awayî kes nikare cabê bide. ²¹ Belê wan Xwedê nas dikir, lê pesinê Wî nedan çawa Xwedê, ne jî ji Wî r'azî bûn, lê belê ew nava fikirêd xweda p'ûç' bûn û ji dest bêfe'mîyê şûna r'eşva çûn. ²² Wana got: «Eme serwaxt in», lê bêfe'm derk'etin ²³ û r'ûmeta Xwedêyê

* **1:13** K'arêd Şandîya 19:21.

[†] **1:17** Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Wêda (Mizgînîyêda) r'astîya Xwedê e'yan dibe». Nivîsarêd pîrozda «r'astîya Xwedê» bi çend cûr'a tê fe'mkirinê. Carna r'astî çawa «heqîya Xwedê» tê fe'mkirinê, ew h'unurekî Wî ye, yanê Xwedê Xwexa ser r'astîyê ye çawa H'akimê heq. Lê carna jî «r'astîya Xwedê» tê fe'mkirinê çawa kirineke Wî ye, ku çawa Ew mêriv bêşûc dike û r'ast h'esab dike, ne ku t'enê vê yekê, lê mêriv t'evî Xwe dike yek jî, awa gotî Xwedê wî «dike kirasê Xwe». Hingê însan ber ç'e'vê Wî mîna Wî r'ast xuya dibe. Vê ne'ma Pawlosda ew gelek cara bi vî awayî tê fe'mkirinê. Peymanaf* Kevinda jî tê hînkirinê, ku merivê r'ast ew e, gunêd k'îjanî hatine baxşandinê (Zebûr 32; R'omayî 4:4-8). Wekî din jî «r'astîya Xwedê» gelek cara fikira xilazkirinêvaf* girêdayî ye: Xwedê r'ast e, amin e û xweyê sozê Xwe ye û yê ku gazî Wî dike, gora sozê Xwe xilaz dike (Zebûr 51:14; Îşaya 46:12-13).

[‡] **1:17#** Aha jî tê fe'mkirinê: «Yê bi bawerîyê r'asth'esabbûyî wê bijî». Hebaqûq 2:4.

nemirî şikilê merivê p'ûç'î-mirî, teyreda, çarp'ê û şulikîyar'a guhêr'în*.

²⁴ Lema jî Xwedê ew bi xwestina dilê wan dane destê h'eramîyêf*, ku bedena xwe nava hevda bih'er'imînin. ²⁵ Wana r'astîya hindava Xwedêda derewîyêr'a guhêr'în û serê xwe li ber e'firîna danîn, ew h'ebandin, ne ku E'firandarê h'eta-h'etayê ku hêjayî şikirîyê ye. Amînf*.

²⁶ Bona vê yekê Xwedê ew dane b'enamûsîyê, h'eta jinêd wan jî h'ewcetîya xweye e'detê dinê h'ewcetîya ek'sîe'detîyêr'a guhêr'în. ²⁷ Usa jî m'êra h'ewcetîya jinaye e'detî hiştin, pê temêd xweye xirab bi hevr'a şewitîn, m'êra t'evî m'êra r'obetî dikir û heqê jir'êk'etina xweye qazinckirî hildidane ser xwe. ²⁸ Û çawa wana nexwest Xwedê zanebûna xweda xweykirana, Xwedê jî ew dane fikirêd bêt'ewşe, ku ewana tiştêd necayîz bikin. ²⁹ Evana her neheqîyê, neqencîyê†, timayîyê, xirabîyava t'ijî ne: Bi h'evsûdîyê, m'êrkujîyê, berzeqîyêf*, mixenetîyê, xêrnexwazîyêvaf* dagirtî, gilîger'o, ³⁰ buxdanbêj, nexwedêh'iz, bêşerm, pozbilind, k'ubar-babax, yê xirabîyê çêdike, ne gur'af* dê-bavada, ³¹ bêfe'm, bêamin, bêîsaf, bêr'e'm. ³² Belê evana haş jî qanûna Xwedê hene, ku yêd van tiştê dikin hêjayî mirinê ne, lê belê ne ku t'enê van tiştê dikin, lê havijîya xwe ji kirîya jî tînin.

Dîwana Xwedêye heq

2 Awa e'vdo, dixwazî k'î bî, gava loma dikî, tu nikarî xwe bêsûc kî. Çawa loma xelqê dikî, usa jî tu xwe lomek'arf* dikî, çimkî tu ku loma dikî, xût wan tiştê dikî‡. ² Lê em zanin ku dîwana Xwedê

wê bi r'astîyê ser wanda bê, yêd ku tiştêd usa dikin. ³ Awa e'vdo, tu ku loma xweyê van kira dikî û tu xwexa jî wan tiştê dikî, te t'irêf* tê ji dîwana Xwedê bir'evî? ⁴ Yan jî tu ku dewlemendîya şîrinayî, berbihêrî û sebira Wî bêhurmet dikî, tu nizanî ku şîrinayîya Xwedê te dibe berbi t'obekirinêf*? ⁵ Lê tu bi serh'işkî û dilkevîrîya xwe xezebê ser xweda dicivînî, bona R'oja Zezebê, gava dîwana Xwedêye heq xuya be. ⁶ Ewê weke e'melê her kesî bîne pêşîya wan§. ⁷ Jîyîna h'eta-h'etayê wê bide wan, yêd ku t'imê bi dûmika dirêj nava kirinêd qencda ne, ku hurmetê, r'ûmetê û nemirîyê dixwazin. ⁸ Lê hêrs û xezebê ser wanda be, yêd ku k'ara xwe diger'in, dest ji r'astîyê kirine û xwe dane xirabîyê. ⁹ Têngasîf* û zulmê ser wan h'emûyada bê, yêd xirabîyê dikin, pêşîyê ser cihûyaf*, paşê ser necihûya. ¹⁰ Lê hurmet, r'ûmet û e'dilayî wê wan h'emûyar'a be, yêd ku qencîyê dikin, pêşîyê cihûr'a û paşê necihûr'a. ¹¹ Çimkî li cem Xwedê firqî t'une*.

¹² Ewêd bêyî Qanûna Mûsaf* ku gunef* dikin, bêyî Qanûn jî wê unda bin, lê ewêd xweyîqanûn ku gune dikin, bi Qanûnê jî wê dîwana wan bibe. ¹³ Çimkî ne ku ewêd Qanûnê dibihên li ber Xwedê r'astf* in, lê ewêd ku Qanûnê diqedînin wê r'ast bêne h'esabê. ¹⁴ Necihûyêd ku Qanûna wan t'une, gava bê h'emêdê xwe xwestinêd Qanûnê diqedînin, belê ewe bê Qanûn in, xwexa bona xwe dibine qanûn. ¹⁵ Çimkî evana didine k'îfşê, ku xwestina Qanûnê dilêf* wanda nivîsar e. Îsafa wan jî şe'detîya vê yekê dide û fikirêd wan carna li wan neheq dikin, carna bêsûc dikin. ¹⁶ Wê

*1:23 Qanûna Ducarî 4:15-18.

†1:29 Nav hinek destnivîsarada «qavîf*» jî heye.

‡2:1 Metta 7:1-2.

§2:6 Zebûr 62:12; Gotinêd Silêman 24:12.

*2:11 Qanûna Ducarî 10:17.

R'ojê wê usa be, gava Xwedê bi destê Mesîh Îsa dîwana tiştêd merivaye dizîva bike, anegorî Mizgînîya ku ez dannasîn dikim.

Cihû û Qanûn

¹⁷ Awa tu cihû têyî h'esabê, te xwe spartîyef* Qanûnê û bi Xwedêyê xwe difir'î, ¹⁸ xwestina Wî zanî û ji Qanûnê hîn bûyî, qencî-xirabîyê ji hev derdixî. ¹⁹ Û tu ser xwe guman î, ku r'êberê kora yî, r'onayîya ber yêd te'rîyêda, ²⁰ şîretk'arê bêfe'ma, dersdarê xişîma. Tu xweda jî guman î, ku bi Qanûnê xût tu xweyê t'erzê zanebûnê û r'astîyê yî. ²¹ Lê belê awa tu ku hevalê xwe hîn dikî, xwexa xwe hîn nakî? Dannasîn dikî, ku nedizin, lê tu didizî? ²² Dibêjî: «Zinîyê neke», lê zinîyê dikî? Ji p'ûtaf* zivêr î, lê p'aristgehêdf* wan t'alan dikî*? ²³ Bi Qanûnê difir'î, lê Qanûnê dit'er'ibînî, Xwedê bêhurmet dikî? ²⁴ Çawa nivîsar e: «R'ûyê we cihûyada navê Xwedê nava necihûyada tê bêhurmetkirinê»†.

²⁵ Belê k'ara sinetîyêf* wê hebe, heger Qanûnê biqedînî. Lê heger tu Qanûnê dit'er'ibînî, sinetbûna te dibe bêsinetî. ²⁶ Usa jî, heger yê nesinetkirî t'emîyêd Qanûnê biqedîne, nesinetîya wî wê sinetî neyê h'esabê? ²⁷ Û yê binyat'a xweda nesinetkirî ku Qanûnê diqedîne, wê dîwana te bike, ku tu xweyê nivîsar û sinetîyê yî, lê Qanûnê dit'er'ibînî. ²⁸ Çimkî cihû ne ew e, ku dervava ye û sinetî ne ew e, ku dervava ser bedenê ye. ²⁹ Lê cihû ew e, yê ku dilê xweda cihû ye û sinetîya r'ast dilê sinetbûyî ye, bi R'uh', ne bi Qanûna nivîsar. Yê ha, ne ku meriv p'eyê wî didin, lê Xwedê‡.

3 Îdî cihû çiva zêde ye? Yan jî çi feyda sinetîyê heye? ² Gelekî, bi her alîyava. Berê pêşin wê yekêva, ku gotinêd Xwedê li wan hatine spartinê. ³ Awa heger ji wan hinek amin neman, dibe ku ji dest bêaminîya wan Xwedê wê bêamin derê? ⁴ T'u car! De bira Xwedê r'ast be û h'emû meriv derew, çawa nivîsar e:

«Wekî gotinêd Xweda Tu bêstûc derêyî û dîwana Xweda Tu serk'evî»§.

⁵ Lê heger neheqîya me heqîya Xwedê dide k'îfşê, em çi bêjin? Wekî usa ye Xwedê neheq e, ku xezebê tîne serê me? (Bi merivayî xeber didim). ⁶ T'u car! Heger ne usa be, Xwedê wê çawa dîwana dinê bike?

⁷ Lê heger r'astîya Xwedê, bona r'ûmeta Wî, bi derewîya min hê k'îfş dibe, lê îdî çima wê dîwana min mîna gunek'arekî bê kirinê? ⁸ Û gelo heq e ku em aha bêjin: «Xirabîyê bikin, ku bibe qencî», çawa hinek şer'a li me gilî dikin, yanê em usa dibêjin? Ew meriv wê r'ast ser bela xwe vebin.

Merivê r'ast t'une, h'emû gunek'ar in

⁹ Awa em îdî çi bêjin? Em cihû tiştêkîva ji necihûya çêtir in? Na xêr! Çimkî me îdî jor da k'îfşê, çawa cihû, usa jî necihû, h'emû jî bin h'ukumê gunedaf* ne. ¹⁰ Çawa nivîsar e:

«Yekî r'ast t'une, t'u kes t'une,

¹¹ kesek t'une, ku fe'm bike, kesek t'une, li Xwedê biger'e.

¹² H'emû bende xalîff* ne, bi hevra t'evayî békêr bûne, yekî qencîyê bike t'une, t'u kes t'une.*

¹³ Gewrîya wane t'irba vekirî ye,

*2:22 Aha jî tê fe'mkirinê: «P'aristgehê dih'er'imînî».

†2:24 Îşaya 52:5.

‡2:29 Qanûna Ducarî 30:6.

§3:4 Zebûr 51:4.

*3:10-12 Zebûr 14:1-3; 53:1-3; Zanebêj 7:20.

zimanê wane derewîn e*,
je'ra me'ra bin zarê wan e†.

¹⁴ Devê wana t'ijî nifir' û te'lî ye‡,
¹⁵ nigê wane xûnr'êtinêr'a dilezîne.

¹⁶ R'îya wane qede û bela ne.

¹⁷ R'îya e'dilayîyê nasnekirî ne,§

¹⁸ tîrsa Xwedê li ber ç'e'va qet t'unî
ne*».

¹⁹ Awa em zanin Qanûn çi ku dibêje,
wanar'a dibêje, yêd ku bin h'ukumê
Qanûnêda ne, wekî h'emû dev bêne
girêdanê û t'emamiya dinyayê li ber
dîwana Xwedê cabdar be. ²⁰ Çimkî bi
kirêd Qanûnê t'u qûl-bende wê li ber
Xwedê r'astf* derneyê, lê bi Qanûnê
gune tê naskirinê.

Însan li ber Xwedê bi bawerîyê r'ast tê h'esabê

²¹ Lê niha bêyî Qanûnê,
r'asth'esabkirina Xwedê xuya bûye,
bona k'îjanê Qanûn û p'êxember jî
şe'detîyê didin. ²² Ev e r'asth'esabkirina
Xwedê: K'î bawerîya xwe Îsa Mesîh
tîne, Xwedê wan h'emûya li ber Xwe
r'ast h'esab dike†. Firqî t'une, ²³ çimkî
h'emûya gunef* kir û negihîştine
r'ûmeta‡ Xwedê. ²⁴ Lê ji k'erema Wî, bi
azakirina Mesîh Îsa r'asth'esabbûnêf*
p'êşk'êş distînin. ²⁵ Xwedê Ew k'ifş
kiribû, ku Ew bi xûna Xwe li ber gunêd
wan k'êve, yêd ku vê yekê bawer bikin.
Xwedê ev yeka kir, ku r'asth'esabkirina
Xwe bide k'ifşê, çimkî Wî bi sebira Xwe
guh neda wan gunêd ku pêşda hatibûne

kirinê. ²⁶ Awa gotî Xwedê bi Îsa ev yek
kir, wekî r'asth'esabkirinaf* Xwe vî
zemanîda bide k'ifşê, ku Xwexa r'ast e û
her kesê ku bawerîya xwe Îsa tîne, wan
r'astf* h'esab dike.

²⁷ Awa îdî çi maye ku em pê bifir'in?
H'emû p'ûç' bû çû. Çima p'ûç' bû?
Çimkî em Qanûnê diqedînin? Na xêr, lê
çimkî em bawer dikin. ²⁸ Çimkî meva
fe'mdarî ye, ku meriv bi bawerîyê
r'ast h'esab dibe, bêyî kirêd Qanûnê.
²⁹ Yan Xwedê t'enê Xwedê cihûya ye?
Ne yê necihûya ye? Belê, yê necihûya
ye jî, ³⁰ çimkî Xwedê yek e û ew yêd
sinetbûyî bi bawerîyê r'ast h'esab dike
û nesinetbûyîya jî dîsa bi wê bawerîyê.
³¹ Wekî usa ye em bi bawerîyê Qanûnê
betal dikin? T'u car, lê em Qanûnê mak
dikin.

Birahîmf* bi bawerîyê r'ast hate h'esabê

4 Em îdî çi bêjin bona Birahîmêf*
bave'sîrê xwe, alîyê bedenêda? Ewî
çi dît? ² Heger Birahîm bi kirêd xwe r'ast
h'esab bibûya, hingê dikaribû bi kirêd
xwe bifir'îya, lê ne li ber Xwedê. ³ Lê
k'a nivîsar çi dibêje? «Birahîm Xwedê
bawerf* kir û ew yek jêr'a r'astî hate
h'esabê»§. ⁴ Awa heger yek şixulekî dike,
maşê wî jêr'a nayê dayîn çawa p'êşk'êş,
lê çawa deyn. ⁵ Lê heger gumana yekî
ne ser şixulê wî ye, lê bawerîya xwe Wî
tîne, Yê ku nep'aka bêşûc dike, bi vê
bawerîyê ew r'ast h'esab dibe. ⁶ Dawid

*3:13 Zebûr 5:9.

†3:13# Zebûr 140:3.

‡3:14 Zebûr 10:7.

§3:15-17 Îşaya 59:7-8.

*3:18 Zebûr 36:1.

†3:22 Galatî 2:16.

‡3:23 Xwedê meriv dilqê Xweda xulîqand û ev e'firînê Wî qenc bû, lê mêriv neheqî
kir û negihîşte wê r'ûmet û k'amiltîyê ku Xwedê bona wî hazir kiribû. Derheqa
r'ûmeta Xwedêda, ya ku bawermendê bistînin van r'êza bixûnin: R'omayî 8:18, 21,
29, 30; Filîpî 3:21; Destpêbûn 1:26-27; E'yantî 21:9-11.

§4:3 Destpêbûn 15:6; Galatî 3:6.

jî aha xwezîya xwe li wî merivî tîne, yê ku Xwedê bêyî kira wî r'ast h'esab dike.

⁷ «Xwezî li wan, ku neheqîyêd wan hatine baxşandinê û gunêd wan hatine nixamtinê.

⁸ Xwezî li wî bendeyî, ku Xudan wîr'a gune h'esab nake».*

⁹ Gelo eva xwezîya li sinetbûyîya tê dayîne, yan nesinetbûyîya? Çawa me got, ku bawerîya Biraîm jêr'a r'astî hate h'esabê[†]. ¹⁰ Lê belê k'engê hate h'esabê? Pey sinetbûnêr'a, yan berî sinetbûnê? Ne ku pey sinetbûnêr'a, lê berî sinetbûnê. ¹¹ Û paşê ewî sinetbûn nîşan stand, çawa mora r'asth'esabbûnê, bi wê bawerîya xweye berî sinetbûnê. Bi vî awayî Biraîm bû bavê h'emû bawermendêd nesinetbûyî, wekî ew jî r'ast bêne h'esabê[‡]. ¹² Û usa jî bû bavê sinetbûyîya, ne ku t'enê yê sinetbûyîya, lê yê wan jî, k'îjan p'êga wê bawerîyêda diçin, ya ku Biraîmê bavê me hê berî sinetbûnê bawer kir.

Xwedê sozê xwe bi bawerîyê dide

¹³ Ew sozê Biraîm û zur'eta wîr'a hate dayîne ku dinyayê war bin, ne ku bi kirêd Qanûnê bû, lê bi wê yekê bû, ku wî bawer kir û r'ast hate h'esabê[§].

¹⁴ Heger t'enê ewêd ji kirêd Qanûnê bibûna xweyê war, hingê bawerî wê p'ûç' bûya û sozê jî betal bûya*. ¹⁵ Çimkî Qanûn hêrsê r'adike. Dera ku qanûn t'une, qanûnt'er'ibandin jî t'une.

¹⁶ Bi vî awayî soz bi bawerîyê tê standinê, wekî soz bona h'emû zur'etêd Biraîm p'êşk'êşeke erêkirî be, ne ku t'enê bona wane yêd ku qanûnê diqedînin, lê bona wan jî, yêd ku mîna Biraîm bawer dikin. Çimkî Biraîm bavê me h'emûya ye[†], ¹⁷ çawa nivîsar e: «Min tu kirî bavê gelek mileta»[‡]. Ew bavê me ye, li ber wî Xwedêyê ku ewî bawer kir, wekî Ew mirîya sax dike û gazî tiştêd t'unene dike, çawa ku hene. ¹⁸ Wî cîyê ku guman nemabû, Biraîm bi guman bawer kir, ku ewê bibe bavê gelek mileta, çawa hatibû gotinê: «Zur'eta teyê jî wê haqasa be»[§]. ¹⁹ Û ew bawerîyêda sist nebû, ne h'alê qalibê xweda nihêrî, wekî îdî mîna mirîya bû, (çimkî ew nêzikî sed salî bû) û ne jî bet'ina Serayêye mirî nihêrî*.

²⁰ Lê bawerîya xwe li sozê Xwedê anî û dudilî nebû, bi bawerîyê ser qewata xweda hat, şikirîya xwe Xwedê anî ²¹ û wê yekêda bawer bû, ku Yê soz daye wê bîne sêrîf* jî. ²² Bona vê bawerîyê «jêr'a r'astî hate h'esabê»[†]. ²³ Lê ev gotin ne t'enê bona Biraîm hate nivîsarê, ku Xwedê ew r'ast h'esab kir, ²⁴ lê belê ew bona me jî nivîsar e. R'astbûnê mer'a jî bê h'esabê, k'îjanêd ku bawerîya xwe Wî tînin, Yê ku Xudanê me Îsa ji mirinê r'akir. ²⁵ Îsa bona neheqîyêd me hate kuştinê û ji mirinê r'abû, ku em r'ast bêne h'esabê[‡].

* 4:7-8 Zebûr 32:1-2.

† 4:9 Destpêbûn 15:6.

‡ 4:11 Destpêbûn 17:10.

§ 4:13 Destpêbûn 17:4-6; Galatî 3:29.

* 4:14 Galatî 3:18.

† 4:16 Galatî 3:7.

‡ 4:17 Destpêbûn 17:5.

§ 4:18 Destpêbûn 15:5.

* 4:19 Destpêbûn 17:17.

† 4:22 Destpêbûn 15:6.

‡ 4:25 Îşaya 53:4-5.

Bi Îsa Mesîh em t'evî Xwedê li hev hatine

5 Awa ku em bi bawerîyê r'ast hatine h'esabê, e'dilayîya me t'evî Xwedê heye bi saya Xudanê me Îsa Mesîh. ² Pê Wî me bi bawerîyê mecal dît t'evî wê k'eremê bin, k'îjanêda em sekinîne. Û bi wê gumana ku emê t'evî r'ûmeta Xwedê bin difir'in. ³ Û ne t'enê bi vê yekê, lê em bi tengasîyêd xwe jî difir'in, çimkî em zanin ku tengasî sebirê tîne, ⁴ sebir jî k'etin-r'abûnê, k'etin-r'abûn jî gumanê. ⁵ Û guman jî me r'ûr'esh nake, çimkî h'izkirina Xwedê ser meda bi wî R'uh'ê Pîroz barîye, Yê ku mer'a hatîye dayînê. ⁶ Çimkî gava eme hê bêç'are* bûn, Mesîh bona me nep'aka wextda mir. ⁷ Degme bona merivekî r'ast yek bimore, belkî bona merivekî qenc yekê biwêre bimore, ⁸ lê belê Xwedê h'izkirina Xwe hindava meda hingê da k'ifşê, gava eme hê gunek'ar bûn, Mesîh bona me mir. ⁹ Niha em ku bi xûna Wî li ber Xwedê r'ast h'esab bûne, hê çiqas zêde emê bi Wî jî xezebê xilaz bin. ¹⁰ Heger em t'evî Xwedê bi mirina Kur'ê Wî li hev hatin, gava eme neyar bûn, lê hê çiqas zêde pê wê lihevhatinê emê bi jîyîna Wî xilaz bin. ¹¹ Û ne t'enê haqas, lê bi Xwedê jî em difir'in, saya Xudanê xwe Îsa Mesîh, bi K'îjanî em t'evî Xwedê li hev hatine.

Ademf* û Mesîh

¹² Awa bi merivekî gune k'ete dinê û ji gune jî mirin hat. Bi vî awayî mirin ser h'emû meriva bela bû, çimkî h'emûya jî gune kir†. ¹³ Berî Qanûnê, dinyayêda gune hebû, lê dera ku qanûn t'une, gune nayê h'esabê. ¹⁴ Lê belê mirinê jî Ademf* girtî h'eta Mûsa h'ukum kir, h'eta ser wan jî, yêd ku mîna Adem gur'a Xwedê dernek'etin.

Adem mîna t'erzekî Wî bû, Yê ku wê peyr'a bihata. ¹⁵ Lê p'êşk'êşa Xwedê mîna neheqîya Adem nîne. Çimkî heger bi neheqîya merivekî gelek mirin, hê çiqas zêde k'eremaf* Xwedê û dayîna ku bi k'erema Merivekî, yanê ya Îsa Mesîh ser geleka zêde bû. ¹⁶ Û p'êşk'êş ne usa ye, çawa heqê gunê yekî, çimkî dîwanê bi gunekî sûcdarî anî, lê p'êşk'êşê jî gelek neheqîya bêsuc kir. ¹⁷ Çimkî heger bi neheqîya merivekî û r'ûyê wîda mirinê h'ukum kir, çiqas zêde ewêd ku k'erema Xwedêye dewlemend û r'asth'esabbûnê p'êşk'êş distînin wê jîyînêda bi saya Yekî, awa gotî Îsa Mesîh p'adşatîyê bikin.

¹⁸ Awa bi vî awayî pê neheqîkê dîwana t'emamîya merivayê bû, usa jî bi kirineke r'ast h'emû meriv wê r'ast bêne h'esabê û jîyînê bistînin. ¹⁹ Çawa bi neguhdarîya yekî gelek bûne gunek'ar, usa jî bi guhdarîya Yekî gelek wê r'ast bêne h'esabê. ²⁰ Lê belê Qanûn k'ete navê, ku neheqî zêde be, lê li k'îderê gune zêde bû, k'erem jî li wir hê zêde bû, ²¹ wekî çawa gune bi mirinê h'ukum kir, usa jî k'erema Xwedê bi r'asth'esabkirinê h'ukum bike, me bibe berbi jîyînaf* h'eta-h'etayê bi saya Xudanê me Îsa Mesîh.

Bona guna mirî, lê bona Mesîh sax

6 Lê em niha çi bêjin? Em nava gunada bimînin, ku k'eremaf* Xwedê ser meda zêde be? ² T'u car! Em ku hindava gunada mirin, çawa dikarin hê nava wanda bijîn? ³ Hûn nizanin em ku yektîya Mesîh Îsada hatine nixumandinêf*, mirina Wîda hatine nixumandinê? ⁴ Bi nixumandinê em îdî t'evî mirina Wî bûne û t'evî Wî hatine definkirinêf*, wekî çawa Mesîh

*5:6 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bêt'aqet».

†5:12 Destpêbûn 3:6.

bi r'ûmeta Bavê ji mirinê r'abû, usa jî emê bikaribin jîyîna nûda bijîn*.

⁵Çimkî heger em mîna mirina Wî mirin t'evî Wî bûn, emê usa jî mîna r'abûna Wî ji mirinê r'abin. ⁶Em vê yekê zanin ku binyat'a meye kevin t'evî Wî xaçf* bû, wekî qalibê gunek'ar serî hilnede, ku ji vir şûnda em nebine xulamêd gune. ⁷Çimkî ewê ku mirîye, ew ji gune azabûyî ye. ⁸Awa heger em t'evî Mesîh mirine, em bawer dikin, ku emê t'evî Wî bijîn jî. ⁹Çimkî em zanin Mesîh ku ji mirinê r'abûye, îdî namire, mirin ser Wî îdî h'ukum nake. ¹⁰Mirina Ew mir, hindava guneda carekê bona her t'im mir, lê jîyîna ku niha dijî, hindava Xwedêda dijî. ¹¹Usa jî hûn xwe hindava guneda mirî h'esab kin, lê hindava Xwedêda sax, bi saya Mesîh Îsa.

¹²Awa bira îdî gune h'ukumî ser qalibê weyî p'ûç'î-mirî neke, ku hûn gur'a xwestinêd wî bikin. ¹³Û endemêd qalibê xwe nedine gune ku bibine hacetêd neheqîyê, lê belê xwe bidine destê Xwedê, çawa yekî ji mirinê r'abûyî, bira endemêd we bibine hacetêd heqîyê, bona Xwedê. ¹⁴Û gune wê serwêrtîyê li we neke, çimkî hûn ne bin qanûnêda ne, lê bin k'eremêda.

Xulamêd heqîyê

¹⁵Îdî çi? Em guna bikin, çimkî ne bin qanûnêda ne, lê bin k'eremê? T'u car! ¹⁶Hûn haqas tişt nizanin ku hûn bona xulamîyê destê k'êva diçin û gur'a k'ê dikin, dibine xulamêd wî? Heger hûn xulamêd gune bin, diçine berbi mirinê, lê heger hûn xulamêd Xwedê bin, gur'a Wîda bin, diçine berbi r'asth'esabbûnêf*. ¹⁷Lê şikîr ji Xwedê, hûn ku wextekê xulamêd gune bûn, lê we bi dil û can gura t'ertzê wê hînkirinê kir, ya ku we xwe spartê. ¹⁸Hûn ji gune

aza bûn û bûne xulamêd heqîyê. ¹⁹(Ez mîna e'detê merivayê dibêjim, bona binyat'a weye merivayîye bêt'aqet.) We çawa wextekê endemêd xwe dane neheqîyê ku bibine xulamêd h'eramîyê û neheqîyê, usa jî niha endemêd xwe bidine h'elalîyêf* ku bibine xulamêd heqîyê.

²⁰Gava hûn xulamêd gune bûn, ji heqîyê aza bûn. ²¹Hingê we ji kirinêd xwe çi ber çinîn, bona k'îjana niha hûn şerm dikin? Ew axirîyê mêriv dibine berbi mirinê. ²²Lê niha hûn ji gune ku aza bûn û bûne xulamêd Xwedê, berê h'elalîyê diçinin û axirîya wan jî jîyîna h'eta-h'etayê ye. ²³Çimkî maşê gune mirin e, lê p'êşk'êşa Xwedê jîyîna h'eta-h'etayê ye, bi saya Xudanê me Mesîh Îsa.

T'erkî qenc ji qanûna h'al-zewacê

7 Hûn r'ind fe'm dikin xûşk-birano, ezê niha derheqa çida wer'a xeber dim, çimkî ez t'evî wan xeber didim, yêd ku haş ji qanûnê hene: Qanûn ser mêriv haqas wext h'ukum dike, h'eta ku meriv sax e. ²Mesele, jina mêrkirî bi qanûnê mêrê xweyî saxva girêdayî ye, lê heger mêr lê dimire, ew hingê ji wê qanûna ku mêrva girêdayî bû aza dibe. ³Awa heger mêrê wê hê sax be ew bibe jina mêrekî din, wê zinêk'ar bê h'esabê, lê heger mêr lê bimire, ew ji wê qanûnê aza dibe û zinêk'ar nabe, heger bibe jina mêrekî din. ⁴Usa jî hûn xûşk-birayêd min, bi bedena Mesîh hindava Qanûnêda mirin, ku bibine p'ara yekî din, Yê ku ji mirinê r'abûye, wekî hûn Xwedêr'a ber bînin. ⁵Çimkî gava me hê bi binyat'a merivayê dijît, temê guna, ku ji Qanûnê serî hildidan, nava qalibêd meda ya xwe dikirin, ku em berê mirinê bidin. ⁶Lê niha em hindava Qanûnêda mirin, ji wê xilaz

* 6:4 Kolosî 2:12.

bûn, bi k'îjanê em girtî bûn, ku em bi jîyîna nûye r'uh'anî xulamtîyê Xwedêr'a bikin, ne ku bi r'îya Qanûna nivîsar.

Qanûn û gune

⁷ Awa em çi bêjin? Gelo Qanûn gune ye? Na xêr! Lê belê minê gune nas nekira, heger Qanûnê nîbûya. Mesele, dilhavijî jî minê nizanibûya gune ye, heger Qanûnê negotibûya: «Dilhavijîyê neke»^{*}. ⁸ Lê gune ji t'emîyê mecal stand, nava minda her cûr'e dilhavijî pêşda anîn. Çimkî bê qanûn gune mirî ye. ⁹ Ez xwexa wextekê bêyî qanûn sax bûm, lê gava t'emî gihîste min, gune sax bû ¹⁰ û ez mirim. Ew t'emîya ku wê jîyîn bida min, hema ew jî bû sebebê mirina min. ¹¹ Çimkî gune ji t'emîyê mecal stand ez xapandim û bi wê kuştim.

¹² Awa Qanûn pîroz e û t'emîya wê pîroz, r'ast û qenc e. ¹³ Wekî usa ye ya qenc minr'a bû mirin? Na xêr! Lê ev kirê gune bû, ku bi ya qenc mirin ser minda anî. Ev yek aha bû, wekî h'unurê gune k'îfş be û bi t'emîyê hê gunek'arîya gune k'îfş be.

Şer'ê nexuyayî nava însênda

¹⁴ Belê em zanin ku Qanûn r'uh'anî ye, lê ez xûn û goşt im, xulamekî guner'a firotî. ¹⁵ Çimkî ez fe'm nakim çi dikim. Ne ku wî tiştî dikim, çi ku dixwazim, lê wî tiştî dikim, çi ku ber ç'e'vê min r'eş e[†]. ¹⁶ Lê heger ez tiştê ne bi dilê xwe dikim, Qanûnêr'a qayl im, ku ew qenc e. ¹⁷ Lê awa ne ku ez wê yekê dikim, lê belê gunê ku nava minda dimîne dike. ¹⁸ Ez zanim ku nava minda, awa gotî binyat'a minda, t'u tiştê qenc namîne, çimkî xîreta min qebûl nake, lê ew yek minr'a li hev nayê. ¹⁹ Belê wê qencîya

ku dixwazim bikim nakim, lê xirabîya ku naxwazim wê dikim. ²⁰ Heger ez wî tiştê ne bi dilê xwe dikim, îdî ne ku ez dikim, lê ew gunê ku nava minda dimîne, ew dike.

²¹ Awa ez qanûnekê dibînim: Gava dixwazim ku qencîyê bikim, bê h'emdê min dibe xirabî. ²² Ez bi k'ûrayîya dilê xwe qanûna Xwedê begem dikim, ²³ lê qanûneke din nava xweda dibînim ku miqabilî wê qanûna h'îşê min begem kirîye dike şer' û min dike hêsîrê qanûna guna, ya ku nava minda ye. ²⁴ Ez çi merivekî hêsîr-belengaz im! K'î wê min ji destê vî qalibê p'ûç'î-mirî xilaz ke? ²⁵ (Şikir ji Xwedêr'a, bi saya Xudanê me Îsa Mesîh!)

Bi vî awayî ez xwexa bi h'îş-aqilê xwe xulamtîyê qanûna Xwedêr'a dikim û bi qalibê xwe xulamtîyê qanûna gunar'a dikim.

Jîyîna bi R'uh'ê Xwedê

8 Niha îdî dîwana wan nabe, yêd ku t'evî Mesîh Îsa bûne yek[‡]. ² Çimkî qanûna R'uh'ê ku jîyînê dide, bi saya Mesîh Îsa ez ji qanûna guna û mirinê xilaz^{*} kirim. ³ Belê çi ku Qanûnê ji dest bêt'aqetîya binyat'a merivayê nikaribû bikira, Xwedê ew yek kir, Kur'ê Xwe dilqê binyat'a merivayîye gunek'arda bona guna şand. Ê aha Ewî wê binyat'êda dîwana gune kir, ⁴ wekî r'astbûna t'emîyêd Qanûnê nava meda bê qedandinê, em ku bi binyat'a merivayî najîn, lê bi R'uh'. ⁵ Yêd ku li gora binyat'a merivayê dijîn, ew ser tiştêd binyat'a merivayê difikirin, lê yêd li gora R'uh' dijîn, ew ser tiştêd R'uh' difikirin. ⁶ Axirîya fikira binyat'a merivayê mirin e, lê axirîya fikira

^{*}7:7 Derk'etin 20:17; Qanûna Ducarî 5:21.

[†]7:15 Galatî 5:17.

[‡]8:1 Nav destnivîsarêd pašwextîyêda ev jî heye: «Bi binyat'a merivayî najîn, lê bi R'uh'» (8:4 binihêr'in).

R'uh' jîyîn û e'dilayî ye. ⁷Çimkî fikira binyat'a merivayê dijminê Xwedê ye, ew ber qanûna Xwedê xwe naşkêne, ne jî dikare. ⁸Ewêd bi binyat'a merivayê dijîn, nikarin li Xwedê xweş bên.

⁹Lê hûn bi binyat'a merivayî najîn, lê bi R'uh' dijîn, heger r'ast R'uh'ê Xwedê nava weda dimîne. Lê heger R'uh'ê Mesîh dilê yekîda t'une, ew ne p'ara Wî ye. ¹⁰Û heger Mesîh dilê weda ye, qalib mirî ye, çimkî we gune kir, lê R'uh' jîyîn e bona we, çimkî hûn r'ast hatine h'esabê. ¹¹Û heger ew R'uh'ê ku Îsa ji mirinê r'akir nava weda dijî, ku usa ye Ewê Mesîh ji mirinê r'akir, wê bi wî R'uh'ê Xweyî nava weda, jîyînê bide qalibê weyî p'ûç'î-mirî jî.

¹²Bona vê yekê xûşk-birano, em deyndar in, lê ne deyndarêd binyat'a merivayê, ku li gora wê bijîn. ¹³Çimkî heger hûn li gora binyat'a merivayê bijîn, hûnê bimirin, lê heger hûn bi R'uh' kirêd binyat'a merivayê bikujin, hûnê bijîn.

¹⁴Ewêd ku bi R'uh'ê Xwedê têne r'êberîkirinê, ew in lawêd Xwedê.

¹⁵Çimkî we r'uh'ekî usa nestandîye, ku we dîsa bike xulam bitirsîn, lê we ew R'uh' standîye, Yê ku we dike lawêd Xwedê, bi K'îjanî gazî Wî dikin: «Abba!*!» awa gotî «Bavo!»* ¹⁶Hema ew R'uh' Xwexa t'evî r'uh'ê me şe'detîyê dide, ku em zar'êd Xwedê ne. ¹⁷Û heger zar' in, usa jî xweyîwar in, warê Xwedê ne û t'evî wartîya Mesîh in. Belê heger em t'evî cefayê Mesîh bûne, emê t'evî r'ûmeta Wî bin jî.

R'ûmeta sozdayî

¹⁸Ez aha t'exmîn dikim, ku cefê meyî vî zemanî, li ber r'ûmeta wê meva[†] e'yan be, ne t'u tişt e. ¹⁹H'emû e'firîn jî bê sebir ç'e'vniher'î xuyabûna lawêd Xwedê ne. ²⁰Belê e'firîn jî ber bayê betalîyê k'etin, ne ku bi h'emêdê xwe, lê Xwedê ew dane vê yekê[‡]. Lê belê ew guman hebû, ²¹ku e'firînê xwexa jî ji wê xulamtîya p'ûç' aza bin û t'evî azayî û r'ûmeta zar'êd Xwedê bin. ²²Çimkî em zanin ku h'emû e'firîn h'eta niha bi hevr'a dikine zare-zar û mîna êşa k'ulfetê* dik'işînin. ²³Û ne t'enê e'firîn, lê em xwexa jî, ku me çawa berêf* deremeta pêşin[§] R'uh'ê Pîroz stand, nava xweda zare-zar in û wê hîvîyê ne, h'eta em heqê lawtîya Xwedê bistînin, awa gotî em bigihîjine azayîya qalibê xwe*. ²⁴Belê vê gumanêda em xilaz bûn. Lê ew gumana ku tê dîtinê, ew ne guman e, çimkî yek çawa dikare gumana wî tiştî be, k'îjan li ber ç'e'va ye? ²⁵Lê heger gumana me li tiştê nedîtî ye, em bi sebirê hîvîyê bimînin.

²⁶Usa jî R'uh'êf* Pîroz tê hewara bêt'aqetîya me, çimkî em nizanin gerekê çawa dua bikin[†], lê R'uh'ê Pîroz Xwexa bi gotinêd k'esere nayêne ser zar-zimana, bona me lava-navçetîyê dike. ²⁷Û Yê dila e'nene dike zane fikira R'uh'ê Pîroz çi ye, çimkî Ew weke qirara Xwedê bona merivêd Xwedê lava-navçetîyê dike.

²⁸Em zanin ku her tiştîda Xwedê dike ku wanr'a bibe qencî, yêd ku

*8:15-17 Galatî 4:5-7.

†8:18 Aha jî tê fe'mkirinê: «Nava meda».

‡8:20 Destpêbûn 3:17.

§8:23 Aha tê fe'mkirinê: «Xwedê çawa p'êşk'êşa pêşin R'uh'ê Pîroz dide» yan jî: «R'uh'ê Pîroz çawa berê deremeta Xwedêye pêşine ku Xwedê dide bawermend distînin».

*8:23# Korintî II, 5:1-4.

†8:26 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bona çî dua bikin».

Wî h'iz dikin* û li gora qaz-qudreta Wî gazikirî ne. ²⁹Çimkî Xwedê k'îjan pêşda bijartin, ew jî pêşda k'ifş kirin, ku bibine mîna Kur'ê Wî, wekî Îsa nava gelek xûşk-birada nixurî be. ³⁰K'îjan pêşda k'ifş kirin, gazî wan jî kir û gazî k'îjana kir, ew jî bêşûc kirin û k'îjan bêşûc kirin, ew jî xweyîr'ûmet kirin.

H'izkirina Xwedê: Heger Îsa yar e, k'î wê neyar be?

³¹Awa em çi bêjin bona van tiştâ? Heger Xwedê piştâ me ye, k'î dikare miqabilî me be? ³²Ewê ku h'eyfa Wî Kur'ê Wî nehat, lê bona me h'emûya da der, îdî wê çawa her tiştî t'evî Wî p'êşk'êşî me neke? ³³K'î dikare bijartiyêd Xwedê gunek'ar ke? Xwedê ye, ku wan bêşûc dike. ³⁴K'î dikare wan neheq ke? Mesîh Îsa ye ku bona wan mir, lê belê ji mirinê r'abû jî û k'êlekaf* Xwedêye r'astê ye, bona me lava-navçêtîyê dike. ³⁵Çi wê bikaribe me ji wê h'izkirina Mesîh biqetîne? Derd-kul, te'lî-tengî, zêrandin, xelayî-celayî, bêsit'arî, qede-bela yan şûr? ³⁶Çawa nivîsar e:

«Bona Te em her r'oj ber mirinê ne, mîna peza serjêkirinê h'esab dibin»†.

³⁷Lê em nava van h'emû tiştada hê zêde serdik'evin, bi saya Ewî ku em h'iz kirin. ³⁸Çimkî ez e'seyî zanim ku ne mirin, ne jîyîn, ne milyak'etf*, ne şexsek, ne tiştêd hazir, ne tiştêd wê bên, ne t'u qewat, ³⁹ne yêd jorin, ne yêd jêrin‡ û ne jî e'firinekî mayîn dikare me ji h'izkirina Xwedê biqetîne, ya ku bi destê Xudan Mesîh Îsa p'ara me k'etîye.

Xwedê û miletê wî cihûyê bijartî

9 Ez bi Mesîh bê xêlif r'ast dibêjim û îsafaf* min jî bi saya R'uh'ê Pîroz minr'a şe'detîyê dide, ²ku ez gelekî ber xwe dik'evim û kula dilê min jî k'ûr e. ³Çimkî min xwexa dixwest nifir' li min bibûya, t'êla min ji Mesîh biqetîya, bona miletê minî ji xûn-goştê min, ⁴ku îsraêlîf* ne. Li wan dik'eve bibine lawêd Xwedê, Xwedê r'ûmeta Xwe nîşanî wan da, peymanf* t'evî wan girêdan, qanûnêd Xwe dane wan û kirine xweyêd h'ebandin û sozêd dayî§. ⁵Kal-bav jî ji wan in û Mesîh jî alîyê xûn û goştada ji nav wan hat, ku ser h'emûyar'a Xwedêyê h'eta-h'etayêyî hêjayî şikirîyê ye. Amîn.

⁶Lê belê naqewime ku sozê Xwedê xêlif derê, çimkî ne ku ew h'emû ne îsraêlî, yêd ku ji Îsraêl dinê k'etine ⁷û ne jî h'emûyêd ji bedena Birahîm bûne zar'êd wîye heq-h'elal in, lê hatîye gotinê: «Zur'eta teyê Îshaqdaf* bê navkirinê»*. ⁸Awa gotî zar'êd Xwedê ne ew in, yêd ku ji bedena t'ebîyetî ne, lê zar'êd sozdayî wê zur'et bêne h'esabê. ⁹Çimkî sozê gotî ev bû: «Saleke din vî çaxî ezê li ser teda bêm û kur'ekê Serayêr'a bibe»†. ¹⁰Lê ne t'enê ev bû, R'êvêkaf* jî bi du kur'a ji bavekî h'emle derk'et, awa gotî ji bavê me Îshaq. ¹¹⁻¹²Gava kur'ik hê nebibûn, hê qencî-xirabî nekiribûn, R'êvêkayêr'a hate gotinê: «Yê mezin wê xulamtîyê li

*8:28 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Em zanin ku her tişt wanr'a dibine qencî yêd ku Xwedê h'iz dikin».

†8:36 Zebûr 44:22.

‡8:39 Aha jî tê fe'mkirinê: «Ne bilindayî, ne k'ûrayî».

§9:4 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Li wan dik'eve bibine zar'êd Xwedê, xweyêd r'ûmet, peyman, Qanûna dayî, h'ebandin û sozêd dayî».

*9:7 Destpêbûn 21:12.

†9:9 Destpêbûn 18:10, 14.

yê biç'ûk bike». * Ev yek bû, wekî qirara Xwedê weke bijartina Wî derê, ne ku kirava girêdayî be, lê li gora gazîya Xwedê be. ¹³ Çawa nivîsar e: «Min Aqûbf* h'iz kir, lê ji Esawf* çûm»†.

¹⁴ Em îdî çi bêjin? Gelo neheqîya Xwedê heye? Na xêr! ¹⁵ Çimkî Mûsar'a dibêje: «Ez k'îjanî bême r'e'mê, Ezê bême r'e'mê û dilê Min ser k'ê bişewite, wê bişewite»‡. ¹⁶ Ev yek îdî ne ji xwestin yan xîreta mêriv e, lê ji r'e'ma Xwedê ye. ¹⁷ Çimkî nivîsara pîroz Firewinr'af* dibêje: «Bona wê yekê Min tu kirî p'adşa, wekî qewata Xwe bi te bidime k'ifşê û navê Min t'emamîya dinyayêda bê gotinê»§. ¹⁸ Awa Xwedê k'îjana dixwaze tê r'e'mê û k'îjana dixwaze wan serh'işk dike.

Hêrs û r'e'ma Xwedê

¹⁹ Ku usa ye tê minr'a bêjî: «Lê îdî çima Xwedê me neheq dike? K'î dikare li ber qirara Wî r'abe?» ²⁰ Lê tu k'î yî, e'vdo, ku li ber gotina Xwedê r'adibî? Gelo cêr' dikare cêr'kerr'a bêje: «Te çima ez aha çêkirime?» * ²¹ Çima h'ukumê cêr'ker ser axê t'une ku ji wê h'er'îya stîrayî hin derdanêdf* bona r'ûmetê çêke, hin jî bona bêr'ûmetê? ²² Lê çi vê yekêr'a heye, heger Xwedê xwest berî k'ifşkirina hêrs û qewata Xwe, bi dûmika dirêj gelekî sebira Xwe li wan derdanêd hêjayî hêrsê bine, yêd

ku undabûnêr'a hazir sekinî ne?† ²³ Wî ev yek kir, wekî dewlemendîya r'ûmeta Xwe wan derdanar'a bide k'ifşê, yêd ku bûne xweyê vê r'e'mê, k'îjan ku Wî pêşda hazir kiribûn, wekî ew t'evî r'ûmeta Wî bibûna. ²⁴ Ê ew derdanêd gazîkirî em in, ne ku t'enê ji cihûya, lê ji necihûya jî, ²⁵ çawa k'itêba Hosêyada Ew dibêje:

«Cime'ta ku ne cime'ta Min e, Ezê bêjimê: «Cime'ta Min»

û ya ne delal Ezê bêjimê: «Delal»‡.

²⁶ Ê «wê dera ku wanr'a hate gotinê: «Hûn ne cime'ta Min in, hema li wir jî ewê lawêd Xwedêyê sax bêne gotinê»§.

²⁷ Îşayaf* jî bona Îsraêl dike gazî dibêje: «Heger h'esabê zar'êd Îsraêl weke qûma be'rê be, t'enê hinek wê jê xilaz be.

²⁸ Çimkî Xudan wê kin û kurt zûtîrê dîwana dinê bike».*

²⁹ Ê çawa Îşaya berî vê yekê got: «Heger Xudanê Zor mer'a zur'et nehišta, emê bik'etana r'oja Sodomêf* û bibûna mîna Gomorayê»†‡.

Îsraêl û Mizgînî

³⁰ Em îdî çi bêjin? Necihûyêd ku pey r'asth'esabbûnê nediçûn, gihîştine r'asth'esabbûnê, wê r'asth'esabbûna ji bawerîyê, ³¹ lê Îsraêl ku pey Qanûnê diçû ku r'ast bê h'esabê, negihîşte

*9:11-12 Destpêbûn 25:23.

†9:13 Malaxî 1:2-3.

‡9:15 Derk'etin 33:19.

§9:17 Derk'etin 9:16.

*9:20 Îşaya 29:16; 45:9.

†9:22 Aha jî tê fe'mkirinê: «Lê çi vê yekêr'a heye, heger Xwedê bi dûmika dirêj li wan derdana sebir dike, k'îjan hêjayî wê hêrsê ne û undabûnêr'a hazir sekinî ne, çimkî Wî xwest hêrsa Xwe bide k'ifşê û qewata Xwe wanva e'yan ke?»

‡9:25 Hoseya 2:23.

§9:26 Hoseya 1:10.

*9:27-28 Îşaya 10:22-23.

†9:29 Îşaya 1:9.

‡9:29# Destpêbûn 19.

wê yekê. ³²Çima? Çimkî ew ne ku bi bawerîyê bû, lê bi kirêd xwe. Û ew ser kevirê lik'umandinêda k'et hol bû, ³³çawa nivîsar e:

«Va Ez kevirê lik'umandinê Sîyonêdaf* datînim, zinarekî jê holbûnê lê her kesê ku bawerîya xwe Wî bîne, wê şermî nebe»*.

10 Xûşk-birano! Dua û xwestina dilê min ji Xwedê bona xilazbûna Îsraêlê ye. ²Ez şe'dê wana me, ku ew hindava Xwedêda xweyîxîret in, lê ev yek bê zanebûn e. ³Wana fe'm nekir, ku Xwedê çawa mêriv r'ast h'esab dike, xwestin bi cûr'ê xwe h'îmê heqîyê daynin û li ber heqîya Xwedê ta nebûn. ⁴Çimkî bi Mesîh Qanûn ser hevda hat, ku her bawermend bi wî r'ast bê h'esabê.

Her kes dikare xilaz be

⁵Bona wê r'asth'esabbûna ji Qanûnê Mûsa aha dinivîse: «Merivê ku Qanûnê biqedîne, bi wê jî ewê bijî»†. ⁶Lê r'asth'esabbûna ku ji bawerîyê ye, aha dibêje: «Dilê xweda nebêje: K'ê wê r'abe e'zmên?»‡ (awa gotî Mesîh jorda bîne), ⁷yan: «K'ê wê her'e dîyarê mirîya?»§ (awa gotî Mesîh ji nava mirîya derxe). ⁸Lê belê nivîsar çi dibêje? «Xebera Xwedê li cem te ye, li ser zarê te ye û dilê teda ye»*, (awa gotî ew xebera bawerîyê, ya ku em dannasîn dikin). ⁹Heger tu bi devê xwe îqrarf* bikî, ku

Îsa Xudan e û dilê xweda bawer bikî, ku Xwedê Ew ji nava mirîya r'akirîye, tê xilaz bî. ¹⁰Çimkî bi dil yek bawer dike, r'ast tê h'esabê û bi dev îqrar dike, xilaz dibe. ¹¹Çawa nivîsar dibêje: «Her kesê ku bawerîya xwe Wî bîne, wê şermî nebe»†. ¹²Li vir firqî t'une nava cihû û necihûyada, çimkî Xudanê h'emûya yek e, hindava wan h'emûyada jî mer'd e, k'îjanêd gazî Wî dikin. ¹³Çimkî nivîsar dibêje: «K'î gazî navê Xudan ke, wê xilaz be»‡.

Qusûra Îsraêlê

¹⁴Lê wê çawa gazî Wî kin, heger bawerîya xwe Wî neanîne? Yan wê çawa bawerîya xwe Wî bînin, heger bona Wî nebihîstine? Yan wê çawa bibihên, heger xeber dannasîn nebe? ¹⁵Yan wê çawa xeberê dannasîn kin, heger neyêne şandinê? Çawa nivîsar e: «Çiqasî h'ewas in gavêd yêd mizgînîya xêrê didin!»§

¹⁶Lê h'emûya gur'a Mizgînîyê nekir, çimkî Îşaya dibêje: «Xudan, k'ê ew gotina ku me got bawer kir?»* ¹⁷Awa bawerî ji bihîstinê tê û bihîstin jî ji gotinêd bona Mesîh.

¹⁸Lê belê ez dipirsim: Gelo wana ne bihîst? Naqewime. Çimkî nivîsar e: «Dengê wan t'emamîya e'rdê hilda û xebera wan li qulbêd dinyayê bela bû»†.

¹⁹Ez dîsa dipirsim: Gelo Îsraêl pê neh'esîya? Pêşîyê Mûsa dibêje:

*9:33 Îşaya 8:14; 28:16.

†10:5 Qanûna K'ahîntîyê 18:5.

‡10:6 Qanûna Ducarî 30:12.

§10:7 Qanûna Ducarî 30:13.

*10:8 Qanûna Ducarî 30:14.

†10:11 Îşaya 28:16.

‡10:13 Yoêl 2:32.

§10:15 Îşaya 52:7.

*10:16 Îşaya 53:1.

†10:18 Zebûr 19:4.

«Ezê bi miletê ne milet hêlana bidime we
û bi miletekî bêfe'm hêrsa we
r'akim»*.

²⁰ Û Îşaya mêrk'îmî dibêje:

«Ez wanva derk'etim, k'îjan li Min
nediger'îyan

û Ez wanva e'yan bûm, k'îjana bona
Min nedipirsîn»†.

²¹ Lê belê bona Îsraêlê dibêje:

«T'emamîya r'oje Min destê Xwe dirêjî
miletêkî serh'işk û xweserîxwe kir»‡.

R'e'ma Xwedê hindava miletê Wî Îsraêlêda

11 Awa ez dipirsim: Gelo Xwedê
dest ji cime'ta Xwe kir? Na xêr!
Ez xwexa jî Îsraêlî me, ji zur'eta Birahîm
im, ji qebîla Binyamîn^{f*}§. ² Xwedê
dest ji cime'ta Xwe nekir, k'îjan pêşda
bijartibû. Yan hûn nizanin serhatîya
Êlyasadaf* nivîsar çi dibêje çawa, wî
şikîyatêf* Îsraêlê li Xwedê fikir digot?
³ «Xudan, p'êxemberêd Te kuştin,
gorîgehêdf* Te xirab kirin, t'enê ez
mame û pey min jî k'etine ku bikujin»*.
⁴ Lê caba Xwedê çi bû? «Min Xwer'a
h'eft h'ezar merî xwey kirine, yêd ku li
ber Bae'lf* çok nedane»†. ⁵ Usa jî niha
vî zemanîda hineke bi k'erema Xwedê
bijartî mane. ⁶ Û heger bi k'eremê ye,
îdî ne ji kira ye, heger usa bûya, k'erem
îdî nedibû k'erem.

⁷ Îdî çi? Îsraêl negihîşte wê çi ku
diger'îya, lê yêd bijartî gihîştinê û yêd
mayîn kor bûn, ⁸ çawa nivîsar e:

«Xwedê şever'eşa kora anî ser wan,
ku bi ç'e'va nebînin û bi guha
nebihên, h'eta r'oja îroyîn»‡.

⁹ Û Dawid dibêje:

«De bira t'ext-sifirêd wan li wan
bibine t'or' û t'elek,
qede-bela jî heqê wan be.

¹⁰ Bira ava r'eş bê ser ç'e'vêd wan,
nebînin

û piştta wan t'imê tewîyayî be»§.

¹¹ Awa ez dipirsim: Gelo ew ji r'ê
derk'etin, ku unda bin? Na xêr! Lê
neheqîya wan bû sebebê xilazbûna
necihûya, ku pozê wan jî bişewite.

¹² Heger neheqîya wan bû sebeb ku
dinya dewletî be û k'etina wan bû sebeb
ku necihû dewletî bin, lê wê hê çiqas
k'ar be gava t'emamîya wan xilaz be!

Xilazbûna necihûya

¹³ Niha ez we necihûyar'a dibêjim:

Belê ez şandîyê necihûya me, qulixê
xwe bilind dikim, ¹⁴ belkî bikaribim
pozê yêd ji xûn û goştê xwe bidime
şewatê û ji wan hineka jî xilaz kim.

¹⁵ Çimkî heger t'exsîrbûnaf* wan bû
sebebê lihevhatina dinyayê t'evî Xwedê,
îdî lê qebûlbûna wanê bibe çi, heger ne
saxbûna mirîya?

¹⁶ Heger girika hevîr, çawa berêf*
deremeta pêşin Xwedêr'a dayî h'elal e,
ku usa ye t'emamîya şkevê pêva h'elal
e*. Û heger r'aw pîroz in, ç'iql jî pêr'a
pîroz in. ¹⁷ Heger ji wan ç'iqla hinek
şkestin, lê tu, necihû dara zeyt'ûnêye
beyanî bûyî, dewsa wan hatî servakirinê

*10:19 Qanûna Ducarî 32:21.

†10:20 Îşaya 65:1.

‡10:21 Îşaya 65:2.

§11:1 Fîlîpî 3:5.

*11:3 P'adşatî III, 19:10, 14.

†11:4 P'adşatî III, 19:18.

‡11:8 Qanûna Ducarî 29:4; Îşaya 29:10.

§11:9-10 Zebûr 69:22-23.

*11:16 Jimar 15:19, 20.

û t'evî qinyata r'awêd zeyt'ûnê bûyî,
¹⁸ tu dilê xwe li wan ç'iqlêd şkestî şa neke. Lê heger dilê xwe şa kî, bîr bîne, wekî ne ku te r'aw jor girtine, lê r'awa tu girtîyî. ¹⁹ Îdî tê bêjî: «Ç'iql şkestin, wekî ez bême servakirinê». ²⁰ R'ast e. Ewana ji dest nebawerîyê şkestin û te bi bawerîyê h'îm girt. K'ubar nebe, lê bitirse. ²¹ Çimkî heger h'eyfa Xwedê ç'iqlêd binyat'î nehat, h'eyfa Wî wê te jî neyê. ²² Awa dîna xwe bide şîrinayî û h'îşkîya Xwedê, Ew h'îşk e hindava ji r'êk'etîyada û şîrin e hindava teda, heger nava şîrinayîyêda bimînî. Lê heger na, tê jî bêyî bir'înê. ²³ Lê heger cihû nava nebawerîyêda nemînin, wê bêne servakirinê, çimkî Xwedê dîsa dikare wan servake. ²⁴ Çimkî heger tu, necihû wekî binyat'a xweda ç'iqlê zeyt'ûna beyanî bûyî û hatî bir'în, ser wê zeyt'ûna qence ne ji binyat'a xwe hatî servakirinê, lê hê çiqas r'ih'et ewê ku ç'iqlêd binyat'î ne, wê ser zeyt'ûna xwe bêne servakirinê.

R'e'ma Xwedêye hindava h'emûyada

²⁵ Ez naxwazim xûşk-birano, ku hûn haş ji vê sur'ê t'unebin, ku hûn xwe dewsa zana daneynin. P'areke milletê Îsraêlê wê serh'îşk bimîne, h'eta h'esabê wan necihûyêd ku wê xilaz bin t'emam be. ²⁶ Bi vî awayî t'emamîya Îsraêlê wê xilaz be, çawa nivîsar e:

«Azakir wê ji Sîyonê bê
 û bêxwedêtiyê ji Aqûb dîr xe.

²⁷ Û ev e peymana Mine t'evî wan,
 gava Ez gunêd wan hildim»*.

²⁸ Mizgînîyê ku dinihêr'î, ewana dijmin in bona xatirê we, lê bijartinê ku dinihêr'î, ewana h'izkirî ne, bona xatirê kal-bavêd wan. ²⁹ Çimkî Xwedê k'îjana dibijêre û p'êşk'êşa dide k'ê, wê yekêda ne p'oşman e. ³⁰ Çawa we jî wextekê guhdarîya Xwedê nedikir, lê niha bi neguhdarîya wana we r'e'm dît, ³¹ usa jî ewana niha bîne neguhdar, wekî bi r'e'mdîtina we ew jî r'e'mê bibînin. ³² Çimkî Xwedê h'emû kirine girtîyêd neguhdarîyê, wekî h'emûya jî bê r'e'mê.

Pesindayîna zanebûna Xwedê

³³ Çiqasî k'ûr in dewlemendî, serwaxtîf* û zanebûna Xwedê! Qirarêd Wî çiqasî ji h'îş-aqila dîr in û kes sereederîyê ji r'îyêd Wî nake!† ³⁴ Çawa nivîsar e:

«K'ê nêta Xudan pê h'esîya?

Yan k'ê bû şîretk'arê Wî?‡

³⁵ Yan k'ê pêşda tişteke daye Wî,
 wekî Ew dîsa li wan vege'îne?§

³⁶ Çimkî her tişt ji Wî, bi Wî û bona Wî ne. Şikir ji Wîr'a h'eta-h'etayê. Amîn*.

Qurbanêdf* saxe durufkirî

12 Awa ez hîvî ji we dikim xûşk-birano, bona wê dilşewatîya Xwedê, qalibê xwe dîyarî Xwedê kin, çawa qurbanekef* saxe durufkirî, li Wî qebûl, ya ku h'ebandina weye r'uh'anî† ye. ² Û nek'evine kirasê bendê vê dinyayê, lê bi nûbûyîna h'îşê xwe werine guhastinê, wekî bizanîbin çî ye qirara Xwedê, ku qencî, xweşî û k'amilî ye.

*11:27 Îşaya 59:20-21; 27:9.

†11:33 Îşaya 55:8-9.

‡11:34 Îşaya 40:13; Yêremîya 23:18.

§11:35 Îbo 41:11.

*11:36 Korint'î I, 8:6.

†12:1 Aha jî tê fe'mkirinê: «H'ebandina weye r'ast», yan «H'ebandina weye t'ebîyetî».

³ Ez bi wê k'erema ku Xwedê da min, we her kesîr'a dibêjim: Çiqas ji we dik'ewe, ji wê zêdetir nefikirin, lê ser xwe bin, bira her kes weke wê bawerîya ku Xwedê p'arevekir, bifikire. ⁴ Çawa qalibê meda gelek endem hene û h'emû endem kirekî nakin,* ⁵ usa jî em gelek in, lê yektîya Mesîhda em bedenek in û her kes ji me endemêd hev in. ⁶ Awa anegorî wê k'erema mer'a hatîye dayînê, p'êşk'êşêd xweye cûr'e-cûr'e bidine xebatê. Heger p'êşk'êşa p'êxembertîyêf* ye, bira weke wê çapa bawerîyê bidine xebatê, ⁷ heger xizmetk'arî ye, bira nava xizmetk'arîyêda bin, heger hînkirin e, bira pey hînkirinê bin, ⁸ yê dil dide mêriv, bira li pey wê yekê be, ewê p'arevedike, bira bi mer'danî bike, ewê serwêr e, bira xîret be, ewê qencîyê dike, bira bi eşq û şa bike.

⁹ H'izkirina we h'ilek'arî nîbe, ji xirabîyê zivêr bin, xwe li qencîyê bigirin. ¹⁰ H'izkirinêda çawa xûşk-bira ser hev şewat bin, qedirkirinêda ji hevdu derbartzir bin, ¹¹ xîretêda xwer'anedîtî nîbin, r'uh'ê xweda† alav din, xizmetk'arîya Xudan bikin, ¹² bi gumanê şa bin, tengasîyada sebir kin, her gav dua bikin, ¹³ destê xwe dirêjî cime'ta Xwedêye destteng kin, pey mêvanh'izîyê bin.

¹⁴ Yê we dizêrînin hûn dua wan bikin, belê dua bikin û nifîr'a li wan nekin‡. ¹⁵ T'evî yêd şa dibin şa bin û t'evî yêd digirîn bigirîn. ¹⁶ Fikira we her kesî hindava hevda yek be, k'ubar-babax nîbin, lê t'evî p'erîşana nimiz bin, xwe dewsa zana daneynin§.

¹⁷ Ji ber xirabîyêva xirabîyê li t'u kesî nekin. Çi li ber ç'e'vê h'emû meriva qenc e, wê bikin. ¹⁸ Çiqas ji dest we tê, t'evî h'emû meriva e'dilayîyêda bin. ¹⁹ H'eyfê hilnedin, delalno, lê cî bidine hêrsa Xwedê, çimkî nivîsar e: «H'eyfhildan destê Min e, Ezê h'eyfê hilnîm, Xudan dibêje*». ²⁰ Lê belê ev jî heye: «Heger dijminê te bir'çî ye, nên bidê û heger t'î ye, avê bidê, çimkî tu bi vê yekê pirîskê êgir ser serê wî t'op dikî†». ²¹ Nehêle xirabî ser te k'ewe, lê bi qencîyê tu ser xirabîyê k'ewe.

Heleqetîya bawermenda t'evî serwêr û h'ukumetêd vê dinê

13 Her merivek bira gur'a wan h'ukumetîyada be, ku ser wîr'a ne, çimkî t'u h'ukumetî bêyî destûra Xwedê t'une û ewê ku hene jî, ji Xwedêda ne. ² Awa k'î ku ber h'ukumetîyê r'adibe, ew ber e'mirê Xwedê r'adibe û ewê ku r'adibin, dîwana Xwedê ser xweda tînin. ³ Çimkî serdar yêd qencîyê dikin natirsînin, lê yêd xirabîyê. Tu dixwazî ji h'ukumetê netirsî? Xwe li qencîyê bigire, tê bibî şîrinê wê. ⁴ Çimkî ew xizmetk'arê Xwedê ye bona qencîyêd te. Lê heger xwe li xirabîyê bigirî, jê bitirse, çimkî wî badîhewaf* şûr girênedaye. Ew xizmetk'arê Xwedê ye, ku hêrsa Wî ser wanda bir'êje, k'îjanêd ku xirabîyê dikin. ⁵ Lema em gerekê gura h'ukumetada bin, ne t'enê wekî em li ber hêrsê nek'evin, lê belê wekî îsafa me jî dilê me r'ih'et bihêle.

⁶ Bona vê yekê jî hûn xerc jî didin, çimkî ew xulamêd Xwedê ne, borcdarêd

*12:4-8 Korintî I, 12:4-12.

†12:11 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bi R'uh'ê Xwedê alav din».

‡12:14 Metta 5:44.

§12:16 Gotinêd Silêman 3:7.

*12:19 Qanûna Ducarî 32:35.

†12:20 Gotinêd Silêman 25:21, 22.

xercstandinê ne*. ⁷ Awa k'êr'a çi dik'eve, li wan vege'înin, k'êr'a xerc dik'eve, xerc bidinê, k'êr'a selef dik'evin, selefa bidinê, ji k'ê gerekê bitirsîn, bitirsîn, k'êr'a qedir dik'eve, qedirê wî bigirin.

H'izkirina hindava hevda

⁸ T'u tiştîda deyndarê t'u kesî nemînin, pêştîrî li hev h'izkirinê, çimkî k'î ku hevalê xwe h'iz dike, t'emamiya Qanûnê diqedîne. ⁹ Ev t'emîyêd ku hene: «Zinîyê neke, nekuje, nedize, dilhaviyîyê neke»[†] û her çi t'emîyêd ku hene, dik'evine nava vê gotinê: «Hevalê xwe weke xwe h'iz bike»[‡]. ¹⁰ H'izkirin xirabîyê li hevalê xwe nake. Awa h'izkirin serê Qanûnê digire.

¹¹ Vê yekê bikin, çimkî hûn zanin ev çi zeman e. Niha îdî wext e hûn ji xewê h'işyar bin, çimkî niha xilazbûn hê nêzîkî me ye, ne ku hingê gava me bawer kir. ¹² Şev gelek çûye, sibeh nêzîkî bûye, awa kirêd te'rîstanîyê em ji xwe dûr xin û ç'ekêd r'onayîyê ser xweva kin. ¹³ Usa bijîn çawa r'onaya r'ojê, bê kûç'iksantîyê, serxweşîyê, bênamûsîyê, h'eramiyê, şer'ûdîyê û h'evsûdîyê. ¹⁴ Lê Xudan Îsa Mesîh li xwe bikin mert'al û guh nedine wan xwestinêd binyat'a xweye merivayî.

Loma li birayê xwe neke

14 Ewê ku bawerîyêda sist e, qebûl kin, lê ne ku bona bîr-bawerîya wî jêr'a bik'evine de'wê. ² Yek bawer dike, ku her tiştî dikare bixwe, lê yê sist e, t'enê p'incar'ê dixwe. ³ Ewê ku dixwe, bira yê naxwe bêhurmet neke û ewê ku naxwe, bira loma yê dixwe neke, çimkî Xwedê ew qebûl kirîye. ⁴ Tu k'î yî ku

loma xulamê xelqê dikî? Heger sekinî be yan k'etî be, ew îşê Xweyê wî ye. Lê wê bisekine, çimkî Xudan dikare wî bide sekinandinê.

⁵ Yek r'ojekê ser r'ojê dinr'a digire, yek jî h'emû r'oja weke hev digire. Bira her kes fe'mîna xweda bawer be. ⁶ K'ê r'ojekê xwer'a e'zîz h'esab dike, bona Xudan e'zîz h'esab dike, usa jî ewê dixwe bona Xudan dixwe, çimkî şikirîyê dide Xwedê. Ê yê naxwe jî bona Xudan naxwe û şikirîyê dide Xwedê. ⁷ Ji me tu kes bona xwe najî û t'u kes jî bona xwe namire. ⁸ Heger em dijîn, bona Xudan dijîn û heger em dimirin bona Xudan dimirin. Awa heger em bijîn yan bimirin, p'ara Xudan in. ⁹ Bona vê yekê jî Mesîh mir û sax bû, wekî hin h'ukumî ser mirîya bike, hin jî ser zêndîya. ¹⁰ Îdî tu çima loma birê xwe dikî? Yan tu çima birê xwe bêhurmet dikî? Em h'emûyê jî li ber dîwana Xwedê bisekinin[§].

¹¹ Çimkî nivîsar e: «Ez saxîya Xwe kim, Xudan dibêje, ku her çok wê li ber Mîn bitewe û her kesê bêje: «Tu yî Xwedê»*.

¹² Awa ji me her kesê bona xwe cabê li ber Xwedê bide.

Birê xwe p'îşkî* neke

¹³ De îdî em loma hevdu nekin, lê hûn xwer'a bidine ber h'esaba, çawa bikin ku nig nedine li ber bira, ku nelik'umin yan p'îşkî* nebin. ¹⁴ Ez vê yekê zanim û Xudan Îsada guman im, ku tiştêkî ji xwe h'eramf* t'une, lê bona wî h'eram e, yê ku h'eram h'esab dike. ¹⁵ Heger bi xwarina xwe tu dilê birê xwe ji xwe dihêlî, îdî jîyîna te ne bi h'izkirinê ye. Bi xwarina xwe wî unda neke, bona k'îjanî Mesîh mir. ¹⁶ Bira ew tiştêd ku

* 13:6 Metta 22:21.

† 13:9 Derk'etin 20:13-15, 17; Qanûna Ducarî 5:17-19, 21.

‡ 13:9# Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

§ 14:10 Korintî II, 5:10.

* 14:11 Îşaya 49:18; 45:23.

tu bona xwe qenc dibînî, nebe me'nî ku xirabî bê gotinê. ¹⁷Çimkî P'adşatîyaf* Xwedê xwarin û vexwarinêda nîne, lê heqî, e'dilayî û şabûnêda ye, ku dayîna R'uh'ê Pîroz in. ¹⁸K'ê bi van xulamîyê Mesîhr'a dike, ew li Xwedê xweş tê û dibe şîrinê meriva.

¹⁹Awa em hindava hevda ser nêta e'dilayîyê û bawerî avakirinê bin.

²⁰R'ûyê xwarinêda şixulê Xwedê xirab nekin. Her tişt h'elal e, t'enê bona wî merivî ne r'ast e, yê ku bi xwarina xwe dibe bayîsê k'etina xelqê. ²¹Qenc e ne goşt bixwî, ne şeravê vexwî û ne jî tişteki usa bikî, ku birê te bik'eve.

²²Tu çawa bawer dikî, bira nava te û Xwedêda bimîne. Xwezî li wî, yê ku bi van tiştêd ku fe'm dike ku r'ast in, xwe gunek'ar nake. ²³Lê heger yek dixwe dudilîyê dike, dîwanê ser xweda tîne, çimkî bi bawerîyê naxwe. Û her tiştê ku ne bi bawerîyê ye, gune ye.

Tu li xelqê xweş were, ne ku li xwe

15 Em ku bawerîyêda qewat in, gerekê bik'evine bin barê sista, ne ku em li xwe xweş bê. ²Bira ji me her kes alîyê qencîyêda li hevalê xwe xweş bê, ku bawerîyêda bişide. ³Çimkî Mesîh jî ne ku li Xwe xweş hat, lê çawa nivîsar e: «Ew qarêd ku li Te dikin, li Min dikin»*. ⁴Lê çi ku pêşda k'itêbada hate nivîsarê, bona hînbûna me hate nivîsarê, wekî em bi sebirê û wan gotinêd nivîsarada ku bîne didine ber me, xweyîguman bin. ⁵De bira Xwedêyê sebirê û bîna li ber her kesî bide we, ku hûn hindava hevda ser nêtekê bin, weke nexş-t'erzê Mesîh Îsa, ⁶ku hûn h'emû

bi dil û zarekî şikirîyê bidine Xwedêyê Bavê Xudanê me Îsa Mesîh.

Mizgînî bona necihûya

⁷Bona vê yekê bona şikirîya Xwedê hevdu qebûl kin, çawa Mesîh em qebûl kirin. ⁸Çimkî ez wer'a dibêjim, ku Mesîh bû xizmetk'arê cihûya, bona aminîya Xwedê e'yan ke, wekî ew sozê kal-bavar'a hatîye dayîne, mak ke ⁹û necihû bona r'e'ma Wî şikirîyê bidine Xwedê. Çawa nivîsar e:

«Bona vê yekê Ezê nav necihûyada pesinê Te bidim û eşqî navê Te bistirê»†.

¹⁰Û dîsa dibêje:

«Gelî necihûya, şa bin t'evî miletê Wî!»‡

¹¹Û dîsa dibêje:

«Şikirîyê bidine Xudan gelî necihûya û pesinê Wî bidin, h'emû cime'tno»§.

¹²Îşaya jî dibêje:

«Tamareke Yêşaf* wê derê, bibe mîrê necihûya û necihû wê gumana xwe bidine ser Wî»*.

¹³Bira Xwedêyê gumanê dilê we bi şabûnê û e'dilayîyêva bik'imk'imîne, bona wê bawerîya we, wekî gumana we bi qewata R'uh'ê Pîroz zêde be.

Xizmetk'arîya Pawlose bona necihûya

¹⁴Ez xwexa weda guman im xûşk-birayêd min, ku hûn qencîyada mane û zanebûnêva jî dagirtî ne, dikarî hevdu şîret kin. ¹⁵Lê alîkîva min turuş kir wer'a nivîsî, ku wan tişta bikime bîra we, bona wê k'erema ku ji Xwedêda minr'a hatîye dayîne, ¹⁶wekî ez nava

*15:3 Zebûr 69:9.

†15:9 Zebûr 18:49.

‡15:10 Qanûna Ducarî 32:43.

§15:11 Zebûr 117:1.

*15:12 Îşaya 11:10.

necihûyada bibime berdestîyê Mesîh Îsa. Ez nava Mizgînîdayîna Xwedêda mîna k'ahînekîf* xizmetk'arîyê dikim, ku h'edîbûnaf* necihûya qebûl be, bi R'uh'ê Pîroz buhurtî-jibare be.
¹⁷ Awa ez dikarim bi saya Mesîh Îsa pê xizmetk'arîya xweye bona Xwedê bifir'im. ¹⁸ Ez turuş nakim bona tişteki usa xeber dim, pêştirî wan tiştêd ku Mesîh bi destê min kirine, bona guhdarîya necihûya, heger bi xebera be yan kira be, ¹⁹ bi qewata nişana û k'eremeta, bi qewata R'uh'ê Xwedê. Û bi vî awayî ez ji Orşelîmêf* girtî h'eta Îlîrkûmê ger'iyam, Mizgînîya Mesîhva t'ijî kir. ²⁰ Mîna dice'dand ku wan dera Mizgînîyê dannasîn kim, k'îderêd bona navê Mesîh nehatibû bihistînê, wekî nebe ku ez ser h'imê hinekêd din çêkim.
²¹ Lê belê çawa nivîsar e:

«K'îjanar'a bona Wî nehatîye gotinê, wê bibînin
 û k'îjana bona Wî ne bihistîye, wê bizanibin»*.

T'ivdîra Pawlose bona r'omayîya

²² Lema gelek cara r'ê nedik'ete min ser weda bihatama. ²³ Lê niha îdî van alîya cîyê usa t'une p'êgeh lê nek'etibe û ev çend sal e ez dikim bême cem we, ²⁴ gava her'ime Spanyayê. Awa gumana min heye, ku ezê ser r'îya xwe serfîki li we xim û ji wir hûn min ver'êkin ez her'ime Spanyayê, gava bîna min hinekî pê we derê. ²⁵ Lê niha ez diçime Orşelîmê, ku bi k'omekdayînê xizmetk'arîya cime'ta Xwedê bikim.
²⁶ Çimkî xûşk-birayêd Makedonyayê û Axayayê bi hevr'a qayl bûn, ku alîk'arîkê bidine cime'ta Xwedêye belengaz, yêd ku Orşelîmêda dimînin.

²⁷ Ew qayl bûn û deyndarê wan in jî. Çimkî necihûya alîyê r'uh'anîda k'omek ji cihûya standin, gerekê ew jî alîyê hebûkaf* dinêda k'omekê bidine wan. ²⁸ Awa pey vê kirinê'a, gava k'omeka t'opkirî bigihînime cî, ezê bêm cem we, ji wir derbazî Spanyayê bim.
²⁹ Ez zanim gava bême cem we, ezê bi dewlemendîya dua-dirozgêd Mesîh† bêm.

³⁰ Ez hîvî ji we dikim xûşk-birano, bi saya Xudanê me Îsa Mesîh û wê h'izkirina ji R'uh', wekî hûn bi duayêd xweye li ber Xwedê t'evî şer'k'arîya min bin. ³¹ Dua bikin, wekî ez ji destê wan xilaz bim, yêd ku Cihûstanêdaf* nebawer in û wekî xizmetk'arîya mine bona k'omekdayînê Orşelîmêda li cime'ta Xwedê xweş bê. ³² Û bi vî awayî ezê bi e'mirê Xwedê, bi dilekî şa bême cem we û hinekî t'evî we hêsa bim.

³³ De bira Xwedêyê e'dilayîyê t'evî we h'emûya be. Amîn.

Silavêd Pawlose axirîyê

16 Ez t'emîya xûşka Foybê didime we, ya ku berdestîya civîna Kenxêryayê dike. ² Hûn wê bi navê Xudan qebûl kin, çawa li cime'ta Xwedê dik'eve û gava dibe h'ewcê tişteki, destê xwe dirêjî wê kin, çimkî ewê jî xweyîti geleka kirîye û usa jî min.

³ Silavê bidine Priskîlayê û Akîla‡, heval-xebatêd mine şixulê Mesîh Îsada. ⁴ Wana bona min dest ji e'mirê xwe k'işand, ne ku t'enê ez ji wan r'azî me, lê t'emamîya civînêd ji necihûya jî. ⁵ Û li civîna mala wanda jî silav kin.

Apênetyê delalê min jî silav kin, ku Asyayêda bawermendê Mesîhîf* pêşin e. ⁶ Silavê bidine Meryemê, ku bona

*15:21 Îşaya 52:15.

†15:29 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Bi dewlemendîya dua-dirozgêd Mizgînîya Mesîh».

‡16:3 K'arêd Şandîya 18.

we gelek xûdan r'êtiye. ⁷ Silavê bidine Endronîko û Yûnyasê pismam û hevalêd mine kelêda. Ew nava şandîyada e'yan in û berî min bawerîya xwe Mesîh anîne.

⁸ Silavê bidine Empliyato, delalê minî ji Xudan. ⁹ Silavê bidine Ūrbano heval-xebatê meyî şixulê Mesîhda û Staxoyê delalê min. ¹⁰ Silavê bidine Apêlîs, ku bona Mesîh yekî k'etî-r'abûyî ye. Silavê bidine mala Arîstopolo.

¹¹ Silavê bidine Hêrodiyonê pismamê min. Silavê bidine wan, yêd ku ji mala Nerkîso ne, nav bawerîya Xudanda ne.

¹² Silavê bidine Tirîfênayê û Tirîfosayê, k'îjan bona navê Xudan dixebitin. Silavê bidine Persîsêya delal, ku gelekî xûdan r'êtiye bona Xudan. ¹³ Silavê bidine R'ûfoyê bijartîyê* Xudan û dîya wî û usa jî çawa dîya min. ¹⁴ Silavê bidine Asînkîrîto, Flêgon, Hermês, Patrobas, Hermas û xûşk-birayêd mayîne t'evî wan. ¹⁵ Silavê bidine Fîlologo û Yûlîya, Nêroyîs û xûşka wî, usa jî Olîmpas û t'emamîya cime'ta Xwedêye t'evî wan.

¹⁶ Silavê bidine hev bi r'amûsana şîrê h'elal. H'emû civînêd Mesîh li we silav dikin.

T'emîyêd axirîyê

¹⁷ Niha ez hîvî ji we dikim xûşk-birano, ku hûn h'evza xwe ji wan bikin, yêd ku ji wê hînbûnê der, ya ku hûn hîn bûne, cudebûnê pêşda tînin û xelqê p'îşk dikin. Ji wan dûr bin.

¹⁸ Çimkî yêd usa xulamtiyê li Xudanê me, Mesîh nakin, lê zikê xwe diç'êrînin. Bi zarê xweş û h'ilek'arîyê, yêd saxikê dilê xwe dixapînin. ¹⁹ Guhdarîya we nav h'emûyada bi nav û deng e û ez bona we şa me, lê dixwazim ku hûn serwaxt bin hindava qencîyêda û dilsax bin hindava xirabîyêda. ²⁰ Ū Xwedêyê e'dilayîyê zûtirekê wê serê mîrêcînf* binê nigêd weda bip'elêxe.

K'erema Xudanê me Îsa Mesîh t'evî we be.

²¹ Tîmot'êyoyê heval-xebatê min li we silav dike, usa jî Lûkyo, Yason û Sospatroyê pismamêd min.

²² Ez Tertîyo jî bi navê Xudan li we silav dikim, yê ku ev ne'me nivîsî.

²³ Gayos li we silav dike, qonaxê min û yê t'emamîya civînê. Êrastoyê ser xizna bajêr li we silav dike û usa jî birayê Kiwarto. ²⁴ K'erema Xudanê me Îsa Mesîh t'evî we h'emûya be. Amîn†.

Dua û şikirdayîn

²⁵ Niha şikir ji Wîr'a, Yê ku dikare we bawerîyêda bişidîne, weke wê Mizgînîya ku ez bona Îsa Mesîh dannaşin dikim, weke aşkêrebûna wê sur'a ku hê dewrêd berêye bihurîda veşartî mabû, ²⁶ lê niha bi nivîsarêd p'êxembera e'yan bû û bi e'mirê Xwedêyê h'eta-h'etayê hate naskirinê, wekî h'emû millet bawer bikin û guhdar bin. ²⁷ Şikir ji Xwedêyê t'enêyî serwaxtr'a, bi saya Îsa Mesîh, h'eta-h'etayê. Amîn‡.

*16:13 Aha jî tê fe'mkirinê: «R'ûfoyê nav şixulê Xudanda e'yan».

†16:24 Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 24-a t'une.

‡16:27 Nav hinek destnivîsarada r'êza 25 h'eta 27-a t'unene.

NE'MA PAWLOSE PÊŞIN - KORINT'ÎYAR'A

Pêşgotin

Korint' bajarekî Yûnanistanêyîf* e'yan bû, ew p'ayt'extê qeza Axayayêye R'omayê bû. Bi destê Pawlos h'îmê civînaf* Mesîh li wir hate danînê, gava dema r'êwîtiya xweye dudada ew li wir 18 meha ma (K'arêd Şandîya 18:11, 18). Korint' bajarekî gul û geş û navî-deng bû, ne ku t'enê alîyê t'ucaretîyêdaf*, lê usa jî alîyê r'abûn-r'ûniştinê, zanebûn û h'ebandinêda, çimkî her millet li wir diman. Lê belê alîkîva jî bênamûsiyêda h'ewla xwe dewlê avitibûn. Û vê yekê gelekî h'ukumî ser civîna nû dikir û her cûr'e ze'metî pêşda danî.

Aha k'îfş dibe ku eva ne'ma nêzîkî sala 54-a Efesêda korint'iyar'a hatîye nivîsarê, dema r'êwîtiya Pawlose 3-a (Korint'î I, 16:8; K'arêd Şandîya 19:1). Şandîf* bi vê ne'mê ser wan pirsar disekine, k'îjan ku ser e'mirê civîna nû bibûne giranî, usa jî ser heleqetîya wan r'abûn-r'ûniştin û çî ku bawerîyaf* bawermendava girêdayî bû.

Xemê Pawlos dup'a bona dutîretîya civînê û ç'e'vderîyaf* wan bû (serêd 1-ê h'eta 6-a). Usa jî ew pirsêd h'al-zewacê (serê 7-a), îsafêf* (serêd 8-a h'eta 11:1), qeyde-qanûnêd civînê, p'êşk'êşêdf* R'uh'êf* Pîroz (serêd 11-a h'eta 14-a) û fikira r'abûna mirîya (serê 15-a) e'nene dike. Û k'ûr dide k'îfşê, ku Mizgînîf* çawa van pirsar dinîhêr'e û caba wan dide.

Serê 13-da derheqa h'izkirinêda xeber dide, ku ew ji Xwedêda mêriv'r'a p'êşk'êşeke here mezin e. Belkî ev serî p'ara here e'yan e, nava vê p'arêda.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-9)

Dutîretîya nava civînê (1:10-4:21)
Pirsar bona h'al-zewacê (5:1-7:40)
Pirsar îsafê û xwe dîr xweykirina bawermenda ji r'aw-r'izimêdf* mileta (8:1-11:1)

E'mir, h'ebandin û t'erbetîya civînê (11:2-14:40)

R'abûna Mesîh û bawermenda ji mirinê (15:1-58)

K'omekt'opkirina bawermenda bona civîna Cihûstanêf* (16:1-4)

Çend t'ivdirêd Pawlos û paşgotin (16:5-24)

Silavkirin

1 Ji Pawlosê ku bi e'mirê Xwedê şandîtyaf* Mesîh Îsar'a gazîkirî, t'evî Sostênîsê bira,

² civînaf* Xwedêye Korint'êr'a, buhurtî-jibarebûyîyêd yektîya Mesîh Îsada, yêd pîrozbûnêr'af* gazîkirî, t'evî wan h'emûyêd ku her dera gazî navê Xudanêf* me Îsa Mesîh dîkin, Ew Xudanê wan û me ye:

³ De bira k'eremf* û e'dilayîya Xwedêyê Bavêf* me û Xudan Îsa Mesîh li we be.

Şikirdarîya Pawlos

⁴ Ez her gav bona we şikirîyê didime Xwedêyê xwe, bona wê k'eremaf* Wî, ya ku bi saya Mesîh Îsa wer'a hatîye dayînê. ⁵ Belê hûn bi yektîya Wî her tiştîda dewletî bûn, her xebardanê û her zanebûnêda. ⁶ Hînkirina derheqa Mesîhda nava weda h'îmê xwe usa girtîye, ⁷ ku hûn kêmasîya t'u p'êşk'êşêf* nak'îşînin, gava hîvîya xuyabûna Xudanê me Îsa Mesîh in. ⁸ Ewê we h'eta xilazîyê h'îmgirtî xwey ke, ku hûn R'oja hatina Xudanê me Îsa Mesîh bêlek'e bin. ⁹ Amin e ew Xwedêyê ku gazî we kir, wekî hûn t'evî Kur'ê Wî Îsa Mesîhê Xudanê me bin.

Dutîretîya civîna Korint'êda

¹⁰ De ez îdî hîvî ji we dikim xûşk-birano, bi navê Xudanê me Îsa Mesîh, bira gotina we h'emûya yek be û dutîretî nava weda t'unebin, lê h'emû jî bi hev'r'a bin û ser nêt-meremekî bin. ¹¹ Çimkî min salixê we ji mala Xiloyê hilda xûşk-birano, ku nava weda de'w-doz hene. ¹² Awa gotî dixwazim bêjim, wekî nava weda yek dibêje: «Ez Pawlosî me», yek dibêje: «Ez Apoloyî me», yek jî dibêje: «Ez Petrûsî* me» û yekî din jî dibêje: «Ez Mesîhî me». ¹³ Çima Mesîh p'arevêbûyî ye? Çima Pawlos bona we xaçf* bûye? Yan bi navê Pawlos hûn pê avê hatine nixumandinêf*? ¹⁴ Ez ji Xwedê r'azî me, ku min ji we t'u kes nenixumand, pêştîrî Kirîspo û Gayos. ¹⁵ Niha t'u kes nikare bêje, ku hûn bi navê min hatine nixumandinê. ¹⁶ (R'ast e min mala Steyfan jî nixumand. Lê wekî mayîn nayê bîra min, ku min yekî din nixumandibe.) ¹⁷ Çimkî Mesîh ez nixumandinê'r'a neşandim, lê Mizgînîdayînê'r'af* û ez vê yekê nadime zora xeberdana zimên, ku nebe qewata xaçê Mesîh ber tiştêkî neyê h'esabê.

Mesîh qudreta Xwedê û serwaxtîyaf* Xwedê ye

¹⁸ R'ast e hînkirina derheqa xaçda undabûyîyar'a bêh'îşî ye, lê me xilazbûyîyar'af*, qewata Xwedê ye. ¹⁹ Çawa nivîsar e: «Ezê serwaxtîyaf* serwaxta unda kim û bîlantîyaf* bîlana betal kim»†. ²⁰ K'anên serwaxt? K'anên zane? K'anên aqilmendêd vê dinyayê? Ne

serwaxtîya vê dinyayê Xwedê kire bêh'îşî? ²¹ Çimkî serwaxtîya Xwedê nehişt ku dinya bi serwaxtîya xwe Wî nas ke, lê li Xwedê xweş hat, bi wê hînkirina «bêh'îşî» yêd ku bawer dikin xilazf* ke. ²² Cihûf* k'eremeta dixwazin û yûnan jî serwaxtîyê diger'in. ²³ Lê em, Mesîhê xaçbûyî dannasîn dikin, cihûyar'a p'îşkbûnf* e, necihûyar'af* jî bêh'îşî, ²⁴ lê bona yêd ku Xwedê gazî wan dike, heger cihû bin, heger necihû, ew xeber Mesîh e, qewata Xwedê û serwaxtîya Xwedê. ²⁵ Çimkî ew kirêd Xwedêye ku ber ç'e'vê merivaf* bêh'îşî xuya dibin, ew ji serwaxtîya merivayê serwaxttir in û ber ç'e'vê meriva çiqas sistîya Xwedê xuya dibe, ew ji qewata merivayê qewattir e‡.

²⁶ Dîna xwe bidinê xûşk-birano, hûn k'î bûne ku Xwedêda hatine gazîkirinê: Alîyê dinêda ji we gelek ne serwaxt bûne, ji we gelek dinêda ne zor bûne û ne jî ji we gelek malêd r'engînda bûne. ²⁷ Lê Xwedê bêh'îşêd dinê bijartin, wekî serwaxta bide şermê û sistêd dinê bijartin, wekî yêd qewat bide şermê ²⁸ û Xwedê yêd dinêbêxebere bêr'ûmet û yêd ne t'u tişt bijartin, ku heyîned berbiç'e'v r'et ke her'e, ²⁹ wekî t'u qûl-bende li ber Xwedê pê xwe nefir'e. ³⁰ Ewî hûn t'evî Mesîh Îsa kirin û Mesîh bona me kire serwaxtî. Em bi Wî r'astf* têne h'esabê, pîrozf* û aza dibin. ³¹ Awa çawa nivîsar e: «Yê ku difir'e, bira bi Xudan bifir'e»§.

Hînkirina derheqa Îsayê xaçbûyîda

2 Ez jî gava hatime cem we xûşk-birano, ez bi xeber yan

1:12 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Kîfas». «Kîfas» bi zimanê aramîf tê fe'mkirinê: «Petrûs».

†1:19 Îşaya 29:14.

‡1:25 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Çimkî bêh'îşîya Xwedê ji (serwaxtîya) meriva serwaxttir e û sistîya Xwedê ji (qewata) merivayê qewattir e».

§1:31 Yêremîya 9:24.

serwaxtîya k'emale giran nehatim sur'a* Xwedê weva e'yan kim. ²Çimkî gava ez nava weda bûm, min nêta xweda danenî ku tiştêkî din hîn kim†, pêştirî Îsa Mesîh û Ew jî Yê xaçbûyî. ³Ez xwexa h'alekî sistda, bi xof û tirs nava weda bûm. ⁴Û gotin û hînkirina min, ne ku bi xeberêd serwaxtîya merivayîye zarxweşiyê bû, lê bi îzbatîya qewata R'uh'êf* Pîroz bû‡. ⁵Ev yek aha bû, wekî bawerîya* we bi serwaxtîya merivayê nîbe, lê bi qewata Xwedê be.

Serwaxtîya Xwedê

⁶Lê belê derheqa serwaxtîyêda em yêd r'uh'anîye gihiştîr'a xeber didin, lê ne serwaxtîya vê dinê û ne jî ya serwêrêd vê dinê, ku h'ukumê wan betal dibe. ⁷Lê em derheqa serwaxtîya Xwedêye sur'e veşartîda xeber didin, ya ku Xwedê hê berî e'firandina dinyayê, bona r'ûmeta me qirar kir. ⁸Ji serwêrêd vê dinyayê t'u kesî ev serwaxtîya fe'm nekir, çimkî heger fe'm bikirana, wê Xudanê r'ûmetê xaç nekirana. ⁹Lê çawa nivîsar e:

«Ew tiştêd ku ç'e'va nedîtine û guha nebihîstine,
dilêf* mêrivr'a derbaz nebûne,
Xwedê bona wan hazir kirine, yêd ku Wî h'iz dikin»[§].

¹⁰Lê belê Xwedê bi R'uh'ê Xwe ev yek li ber me vekir. Çimkî R'uh' her tiştî e'nene dike, h'eta nêt-meremêd Xwedêye k'ûr jî. ¹¹K'î haş jî kêl-me'nîyêd mêriv heye, pêştirî wî r'uh'ê nava wîda? Usa jî kes haş jî

ya Xwedê t'une, pêştirî R'uh'ê Xwedê. ¹²Me ne ku r'uh'ê vê dinyayê standîye, lê ew R'uh'ê ji Xwedê, wekî em wan tiştêd ji Xwedêda mer'a dayî fe'm bikin. ¹³Em bona van tiştê bi gotinêd ji serwaxtîya merivayê hînbûyî xeber nadin, lê bi gotinêd hînkirina ji R'uh'ê Xwedê xeber didin, tiştêd r'uh'anî wanr'a şirovedikin, yêd ku xweyî-R'uh'ê Xwedê ne*. ¹⁴Lê merivê nexweyî-R'uh' wan tiştêd R'uh'ê Xwedê qebûl nake, bi ya wî ev yekana bêh'işî ne û nikare jî fe'm bike, çimkî h'alê wan tiştê bi r'uh'anî têne e'nenekirinê. ¹⁵Lê yê xweyî-R'uh'ê Xwedê her tiştî e'nene dike, lê belê xwexa ji kesekî nayê e'nenekirinê. ¹⁶Çawa nivîsar e: «K'ê nêt-fikira Xudan pê h'esîya, ku şiretekê bide Wî?»† Lê nêt-fikira Mesîh serê meda ye.

Qulix'arêd Xwedê

3 Lê min xûşk-birano, nikaribû t'evî we xeber da çawa t'evî yêd xweyî-R'uh'ê Xwedê, lê çawa t'evî bendêd vê dinê, çawa t'evî xişimêd bawerîya Mesîhda. ²Min şîr da we, lê ne ku xwarina giran, çimkî we hê nikaribû bixwara. Û hûn niha jî nikarin bixwin, ³çimkî hûn hela hê mîna bendêd vê dinê ne. H'eta ku nava weda h'evsûdî û hevr'ik'î‡ hene, gelo ev yekana ne merivayî ne? Û hûn mîna bendêd vê dinê najîn? ⁴Mesele ku gava yek dibêje: «Ez Pawlosî me» û yê din: «Ez Apoloyî me», hûn ne mîna bendêd vê dinê ne?

*2:1 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Şe'detî» (çawa «hînkirin»).

†2:2 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Zanibim». Awa gotî Pawlos nexwest pêştirî Îsa tiştêkî din çawa zanebûn hîn bikira.

‡2:4 Aha jî tê fe'mkirinê: «Lê ev yek xuyabûna qewata R'uh'ê Pîroz bû».

§2:9 Îşaya 64:4.

*2:13 Aha jî tê fe'mkirinê: «Tiştêd r'uh'anî, bi r'uh'anî şirovedikin».

†2:16 Îşaya 40:13.

‡3:3 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Dutîretî».

⁵ Îdî k'î ye Apolo? K'î ye Pawlos? Ew qulixk'arêd Xwedê ne, bi k'îjana we bawer kir. Xudan çiqas şixul daye wan her kesî, haqasî jî dikin. ⁶ Min daç'ikand, Apolo avda, lê Xwedê gîhand*. ⁷ Awa ne yê daç'ikand tişteke e, ne jî yê avda, lê yê gîhand, ku Xwedê ye. ⁸ Yê daç'ikand û yê avda yek in û her kesê heqê xwe bistîne, weke xebata xwe. ⁹ Çimkî em t'evayî bona Xwedê dixebitin, hûn jî zevîya Xwedê ne, avayiyê Xwedê ne.

¹⁰ Min jî weke wê k'erema ku Xwedê da min, mîna çiredestekîf* serwaxt h'im avît, lê yekî din ser çêdike. Lê belê t'enê bira her kes haş ji xwe hebe, çawa çêdike. ¹¹ Çimkî h'imekî din kesek nikare bavêje, pêştirî yê avîtî, ku Îsa Mesîh e. ¹² Li ser vî h'imî yek dikare bi zêr', zîv, kevirêd qîmet, dar, gîhê, yan kayê çêke, ¹³ lê bi çi tiştî jî çêke, şixulê her kesî wê e'yan be, çimkî ew R'oj wê bide k'îfşê, ewê bi êgir e'yan be û kirê her kesî çi h'alîda be, agirê bicêr'ibînef*. ¹⁴ Heger şixulê yekî ser vî h'imê çêkirî bimîne, ewê heq bistîne, ¹⁵ lê heger şixulê yekî bişewite, ewê zîyanê bik'îşîne, lê xwexa wê xilaz be, çawa yekî nava êgirr'a derbazbûyî.

¹⁶ Çima hûn nizanin ku hûn p'aristgehaf* Xwedê ne û R'uh'ê Xwedê nava weda dimîne?† ¹⁷ Heger yek p'aristgeha Xwedê wêran ke, Xwedê jî wê wî wêran ke, çimkî p'aristgeha Xwedê pîroz e û hûn in ew p'aristgeh.

¹⁸ Bira t'u kes xwe nexapîne. Heger yek ji we li gora qeydêd vê dinyayê xwe serwaxt dibîne, bira bibe bêh'îş, wekî bibe serwaxt. ¹⁹ Çimkî serwaxtîya vê dinyayê li ber Xwedê bêh'îşî ye. Çawa nivîsar e: «Ew serwaxta nava

h'ilek'arîya wanda digire»‡ ²⁰ û dîsa: «Xudan zane ku şêwirêd serwaxta p'ûç' in»§. ²¹ De bira îdî t'u kes pê meriva nefir'e! Belê her tişt jî p'ara we ne. ²² Pawlos, Apolo, Petrûs*, dinya, jîyîn, mirin, tiştêd ku niha hene, yan yêd wê bên, her tişt p'ara we ne, ²³ hûn jî p'ara Mesîh in û Mesîh jî p'ara Xwedê ye!

Berdestîyêd Mesîh

4 Awa gerekê meriv me usa h'esab kin, çawa berdestîyêd Mesîh û wek'îlêd sur'êd Xwedê. ² Ji wek'îl jî dik'êve ku ew amin be. ³ Lê bona min ev yek ne t'u tişt e, ku fikirêd we yan yêd dîwana merivayê ser min çi ne, ez xwexa jî loma li xwe nakim. ⁴ Îsafa min r'ih'et e, ne ku bi vê yekê ez xwe soft dikim, lê h'akimê min Xudan e. ⁵ Awa ji wext zûtir loma nekin, h'eta hatina Xudan. Ewê tiştêd te'rîyêda veşartî derxe r'onayê û şêwirêd dilaf* bide e'yankirinê. Û hingê her kesê qîmetê xwe ji Xwedê bistîne.

⁶ Ev yekana xûşk-birano, min bona we anîne ser xwe û Apolo, wekî hûn vê yekê ji me hîn bin: «Ji nivîsarê derneyên». Hingê ji we t'u kes wê yek pê yekî nefir'e. ⁷ K'î te ji xelqê firqî dike? Çî te heye, ku te p'êşk'êşf* nestandîye? Lê wekî te standîye, çima p'eyê xwe didî çawa te nestandibe?

⁸ Hûn îdî t'êr bûne, îdî h'ir' bûne! Bêyî me îdî bûne p'adşa! Ax xwezî hûn bibûna p'adşa, emê jî t'evî we bibûna p'adşa! ⁹ Çimkî ez t'exmîn dikim, ku Xwedê em şandî avîtine paşîya k'oç'a, çawa ji mirinêr'a dayî. Em dinêda bûne îtoyînf*, hin li ber milyak'etaf*, hin jî ber meriva. ¹⁰ Em bêh'îş in

*3:6 K'arêd Şandîya 18:4-11; 18:24-28.

†3:16 Korint'î I, 6:19; Korint'î II, 6:16.

‡3:19 Îbo 5:13.

§3:20 Zebûr 94:11.

*3:22 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Kîfas».

bona Mesîh, lê hûn serwaxt in yektîya Mesîhda! Eme sist in, lê hûne qewat! Hûne xweyîr'ûmet in, lê eme bêr'ûmet!¹¹ H'eta niha jî em bir'çî dimînin, t'î dimînin, bê sit'ar dibin, têne k'utanê û dero-der dibin.¹² Em bi destê xwe dixebitin, bi xûdana xwe dijîn. Gava me r'ezîl dikin, em dua li wan dikin, gava me dizêrînin, em sebir dikin,¹³ gava navê mer'a dilîzin, em li ber wan dadixin. Em bûne gemara vê dinyayê, h'eta niha jî her tiştîda bûne xwelî!

¹⁴ Ez vê yekê wer'a dinivîsim, ne ku we bidime şermê, lê wekî we mîna zar'êd xweye delal şîret kim.¹⁵ Heger wê jîyîna weye t'evî Mesîhda bi h'ezara t'erbetdarêdf* we hebin, lê t'enê bavekî we heye, çimkî wê jîyîna weye t'evî Mesîh Îsada hûn ji min bi Mizgînîdayîne dinê k'etin.¹⁶ Awa hîvî ji we dikim, ç'e'v bidine min*.[†] ¹⁷ Bona vê yekê min Tîmot'êyo ser weda şand, lawê xweyî delal û hindava Xudanda amin. Ewê wan r'ê-dirbêd mine Mesîh Îsada girtî bike bîra we, ku ez çawa li her dera, h'emû civîna hîn dikim.

¹⁸ Hinek ji we babax bûne, wan t'irêf* ezê neyême cem we.¹⁹ Lê ezê zûtirekê ser weda bêm, heger Xudan h'iz bike û ezê ne ku li gotinêd babaxa binihêr'im, lê h'unurêd wan.²⁰ Çimkî P'adşatîyaf* Xwedê ne ku xeberdanêda ye, lê h'unurda ye.²¹ Hûn çawa dixwazin? Ez bi k'ulmê ser weda bêm, yan bi h'izkirinê û berbihêrîyê?

Zirara bênamûsîya civînêda

5 Deng heye ku nava weda bênamûsî jî heye û ew jî bênamûsîke, a,

wekî nava p'ûtp'aristadaf* jî t'une, ku yek dest davêje dêmarîya xwe*.² Û hûn ji k'ubarîyê h'ir' bûne! Ne gerekê we şin bikira û yê xweyê vî kirî ji nava xwe derxista?³⁻⁴ Lê belê çawa ez bedenî ne nava weda me, lê r'uh'ê xweda hazir im û çawa yekî hazir, min idî bona yê vî tiştî dike qirara xwe bi navê Xudanê me Îsa daye. Gava hûn cîkî dicivin, r'uh'ê min jî t'evî we, bi qewata Xudanê me Îsa⁵ wî merivî bidine destê mîrêcînf*, ku qalibê wî unda be û r'uh'ê wî xilaz be R'ojaf* Xudanda.

⁶ Ne qenc e ku hûn fir'naq dibin! Gelo hûn nizanin ku hinek hevîrtir'şkf* t'emamîya şkevê hiltîne? ⁷ Vî hevîrtir'şkê kevin ji xwe dûr xin, ku hûn bibine hevîrê nûyî bê hevîrtir'şk, çawa hûn usa ne jî. Çimkî Bexê meyî Cejina Derbazbûnêf*, awa gotî Mesîh bona me hate serjêkirinê.⁸ De em vê cejinê derbaz kin, ne ku bi hevîrtir'şkê kevinî neheqîyê û xirabîyê, lê bi nanê bê hevîrtir'şk, bi nanê h'elalîyê û r'astîyê.⁸

⁹ Min wer'a ne'mêda nivîsîbû, ku t'evî qavaf* nebin.¹⁰ Ne ku gotina min derheqa qava, timak'ara, t'alankir yan p'ûtp'aristêd vê dinêda bû. Heger usa bûya, gerekê hûn lap ji dinê derk'etana.¹¹ Lê belê min wer'a nivîsî, ku hûn t'evî wî nebin, yê ku navê xwedênasîyê ser e, lê qav e, tima ye, p'ûtp'arist e, buxdanbêj e, serxweş e, yan jî t'alankir e. T'evî yê usa h'eta nên jî nexwin!¹²⁻¹³ Çî minr'a ye ez dîwana yêd ji civînê der bikim? Xwedê wê dîwana wan bike. Lê dîwana yêd civînêda destêd weda ye. Awa çawa nivîsar e: «Merivê xirab ji nava xwe derxin».*

* 4:16 Korint'î I, 11:1; Fîlîpî 3:17.

† 4:16# Nav hinek destnivîsarêd pašwextîyêda ev jî heye: «Çawa min jî ç'e'v da Îsa».

‡ 5:1 Qanûna Ducarî 22:30.

§ 5:7-8 Derk'etin 12; 13:7.

* 5:12-13 Qanûna Ducarî 17:7; 19:19; 22:21, 24; 24:7.

Pirsa derheqa de'w-doza nava bawermendada

6 Gelo eva k'arê kirinê ye, gava yek ji we, nava wî û birê wîda de'w-doza pêşda tê, turuş dike li ber nep'aka wê yekê dide saffikirinê, ne ku li ber cime'ta Xwedê? ²Çima hûn nizanin ku cime'ta Xwedê wê dîwana dinê bike? Û heger bi destê we wê dîwana dinyayê bê kirinê, gelo hûn nikarin van pirsêd sivik jî saft kin? ³Çima hûn nizanin ku emê dîwana milyak'eta jî bikin? Îdî k'u dimîne dîwana pirsêd vê dinyayê nekin? ⁴Awa heger nava weda pirsêd vê dinêye saffikirinê hebin, hûn çawa dikarin h'akimtîyê bidine destê yêd usa, ku ji alîyê civînêda ne t'u tişt in? ⁵Ez aha dibêjim, ku hûn şerm bikin! Gelo nava weda yekî serwaxt t'une, ku bikaribe nava birada serederîyê bike? ⁶Lê bira birê'r'a dik'eva de'w-doze, ew jî li ber nebawera!

⁷We r'astî vê yekêda lap daye der, ku hûn hevr'a dik'evine dergeh-dîwana. Gelo hê qenc nîne, ku hûn bêne neheqkirinê? Gelo hê qenc nîne, ku hûn bêne şêlandinê? ⁸Lê hûn neheqîyê dikin û dişêlînin, ew jî xûşk-bira! ⁹Çima hûn nizanin ku yêd neheq wê P'adşatîya Xwedê war nebin? Nexapin! Ne bênamûs, ne p'ûtp'arist, ne zinêk'ar, ne jinêd hevr'a dibin r'obet, ne mêrêd hevr'a dibin r'obet,* ¹⁰ne diz, ne timak'ar, ne serxweş, ne buxdanbêj, ne jî t'alankir P'adşatîya Xwedê wê war nebe. ¹¹Û ji we hinek usa bûn. Lê hûn ji guna hatine şuştinê, hûn hatine

buhurtî-jibarekirinê, hûn r'astf* hatine h'esabê bi navê Xudan Îsa Mesîh û bi R'uh'ê Xwedêyê me.

Bira bedenêd we Xwedê'r'a xizmetk'arîyê bike

¹²Dibêjin: «Her tişt min'r'a e'det e», belê, lê her tişt ne k'ar e. «Her tişt min'r'a e'det e», lê t'u tişt gerekê h'ukumî ser min neke. ¹³Dibêjin: «Xwarin bona zik e, zik jî bona xwarinê ye», lê Xwedê her duya jî wê unda ke. Lê beden ne bona qavîyê ye, lê bona xizmetk'arîya Xudan e û Xudan jî bona bedenê xem dike. ¹⁴Û Xwedêyê ku Xudan ji mirinê r'akir, wê me jî ji mirinê r'ake bi qewata Xwe. ¹⁵Çima hûn nizanin ku bedenêd we endemêd Mesîh in? Ez endemêd Mesîh hildim t'evî qava kim? T'u car! ¹⁶Yan hûn nizanin yê ku t'evî qava dibe, t'evî wê dibe bedenek? Çawa nivîsar dibêje: «Her du wê bibine bedenek»†. ¹⁷Lê ewê ku t'evî Xudan dibe, dibe r'uh'ek.

¹⁸Ji qavîyê bir'evin! H'emû gunêd mayîne ku meriv dike, ji bedenê der e, lê ewê ku qavîyê dike, miqabilî bedena xwe guna dike. ¹⁹Çima hûn nizanin ku bedenêd we p'aristgeha R'uh'êf* Pîroz in, ku nava weda ye, K'îjan we ji Xwedê stand? Hûn ne xweyîyê serê xwe ne‡. ²⁰Hûn bi qîmetekî biha hatine k'ir'înê. Bona vê yekê bikin ku pê bedena we şikirî Xwedê'r'a bê dayînê§.

Pirsêd h'al-zewacê

7 Lê niha derheqa wan pirsêd ku we min'r'a nivîsîn: «Qenc e wekî mêr nêzîkî jinê nebe?»* ²Lê bona ku pêşîya

*6:9 Binihêr'e: R'omayî 1:26-27.

†6:16 Destpêbûn 2:24.

‡6:19 Korint'î I, 3:16; Korint'î II, 6:16.

§6:20 Nav hinek destnivîsarêd paşwextîyêda aha ye: «Bona vê yekê pê beden û r'uh'ê xwe Xwedê'r'a şikirîyê bidine dayînê, yêd ku p'ara Xwedê ne».

*7:1 Derheqa «Qenc e wekî mêr nêzîkî jinê nebe?» hinek fe'm dikin ku eva caba Pawlos e, hinekêd mayîn jî dibêjin ku eva pirsê korint'îya ye yan jî bîr-bawerîya wan e.

her cûr'e qavîyê bê girtinê, bira mêr bê jin nebe û jin jî bê mêr. ³Mêr bira deynê jinê bidê, jin jî deynê mêr. ⁴Jin ne xweya qalibê xwe ye, lê mêr, usa jî mêr ne xweyê qalibê xwe ye, lê jin. ⁵Ji hevdu na-na nekin, pêştirî wê demê, gava hûn bi hevr'a bona wextekê t'ifaqf* qirar dikin wekî xwe bidine duakirinê*, lê paşê dîsa li hev vege'rin, ku mîrêcin we necer'ibînef* ji dest bê'tawîya we. ⁶Ez vê yekê dihêlime ser exterîya we, ne ku e'mir dikim. ⁷R'ast e, min dixwest ku h'emû meriv mîna min bûna, lê her merivekîr'a dayîneke ji Xwedê heye, yek ha ye, yek jî aha ye.

⁸Lê yêd bê jin û jinebîyar'a ez dibêjim: Qenc e ku ew mîna min bimînin. ⁹Lê heger xwe zeft nakin, bira bizewicin-mêr kin, çimkî qenc e ku ew bizewicin-mêr kin, ne ku xweda bişewitin.

¹⁰Lê yêd zewicî-mêrkîrîr'a, ne ku ez e'mir dikim, lê belê Xudan: Bira jin ji mêr neqete[†], ¹¹heger biqete jî, bira mêr neke yan jî mêrê xwer'a li hev bê. Û mêr jî bira jina xwe ber'nede.

¹²Lê yêd mayînr'a ez dibêjim, ne ku Xudan: Heger jina birakî nebawer be û bixwaze t'evî wî bimîne, bira wê ber'nede. ¹³Û jineke ku mêrê wê nebawer be û ew bixwaze t'evî wê bimîne, bira ji wî neqete. ¹⁴Çimkî mêrê nebawer bi jina bawermend h'elal dibe û jina nebawer jî bi mêrê bawermend h'elal dibe. Heger usa nîbûya, zar'êd weyê h'eramf* bûna, lê niha h'elal in. ¹⁵Lê heger nebawer biqete, bira biqete. Xûşk yan bira vê derecêda aza ye. Belê Xwedê gazî we e'dilayîyê kir. ¹⁶Tu çi zanî k'ulfetêf*, belkî tê mêrê xwe xilaz kî? Yan jî tu çi zanî mêro, belkî tê k'ulfeta xwe xilaz kî?

Bawermend gerekê li gora e'mirê Xwedê bijîn

¹⁷Wekî din ez dibêjim: Xudan çawa p'ara her kesî da û çawa Xwedê gazî her kesî kir, bira weke wê yekê jî bijî. Ev e t'emîya ku ez didime h'emû civîna. ¹⁸Heger yek sinetkîrîf* bû gava hate gazîkirinê, bira sinetbûna xwe îdi neguhêze. Heger yek nesinetkîrî bû gava hate gazîkirinê, bira îdi sinet nebe. ¹⁹Ne sinetbûn tiştek e û ne jî nesinetbûn, lê serî t'emîyêd Xwedê qedandin e. ²⁰K'î çi h'alîda bû gava Xwedê gazî kirê, bira nava wêda jî bimîne. ²¹Xulam bûyî gava hatî gazîkirinê? Xem neke. Lê heger dikarî aza bî, wê mecalê ji destê xwe neke. ²²Çimkî ew xulamê ku hate gazîkirinê, wekî bibe p'ara Xudan, ew azayê Xudan e, usa jî ewê ku aza bû gava hate gazîkirinê, ew xulamê Mesîh e. ²³Hûn bi qîmetekî biha hatine k'ir'inê, nebine xulamêd meriva. ²⁴Xûşk-birano, k'î çi h'alîda hate gazîkirinê, bira nava wêda jî li ber Xwedê bimîne.

Pirsêd bona qîz û xorta

²⁵Lê niha çi ji qîz û xorta[‡] dik'eve, min derheqa wanda e'mir ji Xudan nestandîye, lê t'enê ez fikira xwe dibêjim, çawa yekî ji Xudan r'e'm standî ku hindava Wîda amin e. ²⁶Ez bona tengasîyaf* niha aha r'ê têt'a dibînim ku meriv çi derecêda ye, bira usa jî bimîne. ²⁷Jinêva girêdayî yî? Neke ku jê biqetî. Bê jin î? Jinê neger'e. ²⁸Lê heger bizewicî, gunef* nakî û heger qîz mêr ke, gune nake. Lê yêd usa wê r'astî oxirmêd giran bên, ez dixwazim we ji wê yekê xwey kim.

7:5 Nav hinek destnivîsarêd paşwextîyêda ev jî heye: «r'ojîf».

†7:10 Metta 5:32; 19:9; Lûqa 16:18.

‡7:25 Bi yûnanî xeber bi xeber, dewsa «qîz û xorta» «bik'iraf*» heye.

²⁹ Ez wer'a dibêjim birano: West hindik maye. Ji vir şûnda ewê ku jina wî heye bira usa be çawa yê bê jin, ³⁰ ewê ku digirî çawa yê nagirî, ewê ku şa dibe çawa yê şa nabe, ewê ku dik'ir'e çawa ne xweyê wan tiştê be, ³¹ û ewê ku şixulê dinêva mijûl dibe çawa yê pêva mijûl nabe, çimkî ev dinya e'yan derbaz dibe.

³² Lê ez dixwazim ku hûn ji xema dûr bin. Yê nezewicî şixulêd Xudanva gîro ye, ku çawa bike li Xudan xweş bê. ³³ Lê yê zewicî xemêd dinêva gîro ye, ku çawa bike li jina xwe xweş bê ³⁴ û ser du r'îya sekinî ye. Jina bêmêr yan qîz şixulêd Xudanva gîro ye*. Meremê wê ew e, ku ew r'uh' û qalibê xweda buhurtî-jibare be, lê ya mêrkirî xemêd dinêva gîro ye, ku çawa bike li mêtê xwe xweş bê. ³⁵ Ez van tiştê bona k'ara we dibêjim, ne ku bar didime ser milê we, lê dixwazim wekî hûn bi t'erbet û bi dil û can şixulêd Xudanva gîro bin.

³⁶ Lê heger yek fe'm dike, wekî hindava dergîstîya xweda r'astîyê nake, temê wî jî xirab bûye† ku gerekê bizewice, bira usa bike çawa dixwaze, gune nake, bira hevdu bistînin. ³⁷ Lê ewê ku giranî ser wî t'une, lê li temê xwe dikare û dilê xweda qîrar kirîye ku dergîstîya xwe usa xwey ke çawa berê, ew tiştêkî qenc dike. ³⁸ Awa yê dergîstîya xwe distîne, qenc dike, lê yê ku wê bik'ir dihêle, hê qenc dike.‡ ³⁹ Jin ne xweserîxwe ye h'eta ku mêtê wê sax

e, lê heger mêtê lê bimire, ew aza ye, t'evî k'ê bixwaze dikare mêtê ke, t'enê bawermendê Xudan be. ⁴⁰ Lê ewê hê xwezilî be, ku usa bimîne. Ev e fikira min û t'exmîna min R'uh'ê Xwedê nava minda heye.

Pirsa xwarina qurbanêdf* p'ûtp'aristîyê

8 Lê niha çi ku ji pirsê qurbanêd p'ûta dik'eve: Fe'mdarî ye ku zanebûna me her kesî jî heye. Zanebûn p'îşika mêtêrîv diwerimîne, lê h'izkirin ava dike. ² Heger yek t'exmîn dike, ku ew tiştêkî zane, ew r'ast hê tiştêkî usa nizane çawa ku lazim e bizanibe. ³ Lê heger yek Xwedê h'iz dike, ew ji alîyê Wîva naskirî ye.

⁴ Awa derheqa wan qurbanêd p'ûtaye ku merî dixwin: Em zanin ku p'ût heyîna xweva p'ûç' in û Xwedêkî din t'une, pêştirî yekî⁸. ⁵ Heger bi navêd din jî xwedê hebin, yan li e'rdê yan li e'zmên, çawa bêh'esab xwedê û bêh'esab xudan hene jî, ⁶ lê bona me t'enê Xwedêk heye, Bav, E'firandarê her tiştî, em jî bona Wî hene û t'enê Xudanek heye, Îsa Mesîh, bi K'îjanî her tişt xuliqî ne û bi saya Wî em hene.

⁷ Lê ev zanebûn cem her kesî t'une. H'eta niha hê dilê hineka pey p'ûtp'aristîyê ye, ku gava wî goştî dixwin, h'esab dikin çawa qurbanêd p'ûta û xwe dih'er'imînin, çimkî îsafaf* xweyê sista fikara dike. ⁸ Lê

7:34 Nav hinek destnivîsarada r'êza 34-a aha destpêdibe: «Nava ya mêtêrkirî û nemêtêrkirîdaf firqî heye, ya nemêtêrkirî şixulêd Xudanva gîro ye».

†7:36 Aha jî tê fe'mkirinê: «E'mirê wê derbaz dibe».

‡7:36-38 Hinek zane dibêjin, ku li gora e'detê yûnana xort dikaribû dergîstîya xwe bik'irf* xwey bikira, h'eta ku dilê wî dixwest. Hinekêd din jî van r'êza aha fe'm dikin: «(R'êza 36) Lê heger yek fe'm dike, wekî hindava qîza xweda r'astîyê nake, çimkî e'mirê wê derbaz dibe, bira usa bike çawa dixwaze, gune nake, bira bide mêtê. (R'êza 37) Lê ewê ku giranîyê ser xwe k'ifş nake, lê ser ya xwe ye û dilê xweda jî qîrar kirîye ku qîza xwe nede mêtê, ew tiştêkî qenc dike. (R'êza 38) Awa yê qîza xwe dide mêtê qenc dike, lê yê bik'ir dihêle hê qenc dike».

§8:4 Qanûna Ducarî 6:4.

belê xwarin me li ber Xwedê nade sekinandinê. Heger em bixwin, tişteki zêde nakin û heger nexwin, tişteki jî kêmanakin.

⁹Lê haş ji xwe hebin, nebe ku ew azaya we bibe keviyek li ber nigê sista. ¹⁰Em bêjin, heger meriveki ku îsafa xweye sistda fikara dike te bibîne, weki tu «xweyîzanebûn» î û li sifra p'aristgeha p'ûtda r'ûniştî yî, ne ew kirê te wê dil bide wî, ku ew jî qurbanêd p'ûtp'aristîyê bixwe? ¹¹Û ji dest wê «zanebûna» te, birê teyî sist, bona k'îjanî Mesîh mir, wê unda be. ¹²Bi vî awayî, gava tu neheqîyê li xûşk-birêd xwe dikî û îsafa wane sist birîndar dikî, li ber Mesîh neheqîyê dikî. ¹³Awa heger xwarin dibe kevirê li ber p'îyê birê min, gerekê îdî t'û car ez goşt nexwim, weki birê xwe p'îşkî* nekim.

Îzin û mecalêd şandîya

9 Ne ez aza me? Ne ez şandî me? Ne min Xudanê me Îsa bi ç'e'va dît? Ne hûn pê xûdana min p'ara Xudan k'etin? ²Heger ez şandîyê hinekêd mayîn nîbim, lê belê bê şik şandîyê we me! Çimki mora şandîtîya min hûn in, ku p'ara Xudan k'etin.

³Caba min bona yêd ku dikin ji min gilîya bik'îşînin ev e: ⁴Gelo îzina me t'une em ji ber xebata xweva bixwin û vexwin? ⁵Gelo îzina me t'une em k'ulfeteke bawerîyêda t'evî xwe bigerînin, çawa şandîyêd din, birayêd Xudan û Petrûs* dikin. ⁶Yan gerekê ez û Barnabas* t'enê bixebitin serê xwe xwey kin? ⁷K'îjan esker ji k'îsê xwe eskerîyê dike? K'î r'ezf* datîne û berê wê naxwe yan yê li ber pêz e şîrê pêz venaxwe? ⁸Ez van tišta bi

merivayî nabêjim. Ne Qanûn jî wê yekê dibêje? ⁹Çawa Qanûnaf* Mûsadaf* nivîsar e: «Devê gayê bêderêda dixebite girênedê»[†]. Gelo xema Xwedê bona ga ye? ¹⁰Yan wê yekê bona me dibêje? Belê, ev yek bona me hate nivîsarê, weki ewê ku cotê xwe dike, gerekê bi guman cot ke û yê kam dike, gerekê guman be, ku wê k'eda xwe bixwe jî. ¹¹Heger me nava weda tiştêd r'uh'anî çandin, gelo tişteki mezin e, ku ji we tiştêd vê dinê bidirîn? ¹²Heger îzina hinekêd din heye k'arê ji we bibînin, ne ya me hê zêde heye?

Lê me ev îzin pêk neanî. Serda jî li her tiştî sebir kir, ku nebîne pêşbir'e Mizgînîyaf* Mesîh. ¹³Hûn nizanin ewêd ku p'aristgehêda dixebitin ji p'aristgehê jî dixwin? Û ewêd xizmetk'arîya gorîgehêf* dikin, ji gorîgehê jî p'ara xwe distînin[‡]. ¹⁴Usa jî Xudan e'mir kir, ku yêd Mizgînîyê dannasîn dikin, ji Mizgînîyê bijîn[§].

¹⁵Lê min ji van îzina qet yek pêk neanî, ne jî niha dinivîsim ku van îzina pêk bînim. De bira ez bimirim, ne ku yek r'ûspîtîya min betal ke. ¹⁶Belê ez nikarim p'eya bidime xwe heger ez Mizgînîyê dannasîn kim, çimki ev deynê stûyê min e. Wey li min heger ez Mizgînîyê dannasîn nekim! ¹⁷Û heger min ev yeka bi h'emêdê xwe bikira, hingê xelata minê hebûya, lê ez vê yekê ne bi h'emêdê xwe dikim, çimki eva qulixek e li min hatîye spartinê. ¹⁸Awa îdî çi ye xelata min? Ev e, ku ez dannasîniya xweda Mizgînîyê bê heq bidim, îzina xwe Mizgînîdayînedêda bi zora xwe pêk neynim.

¹⁹R'ast e ez ji her kesî aza me, lê ez dîsa xwe dikime xulamê h'emûya, weki

*9:5 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Kîfas».

†9:9 Qanûna Ducarî 25:4.

‡9:13 Qanûna Ducarî 18:1.

§9:14 Lûqa 10:7-8.

hê geleka qazinc kim. ²⁰ Bona cihûya, dibime mîna cihûya, wekî cihûya qazinc kim. Awa gotî bona yêd bin Qanûna Mûsada, dibime mîna yêd bin Qanûnê, wekî yêd bin Qanûnêda qazinc kim, (lê ne ku ez bin Qanûnêda me). ²¹ Bona yêd bê Qanûn, dibime mîna yêd bê Qanûn, wekî yêd bê Qanûn jî qazinc kim, (ne ku ez bê qanûna Xwedê me, lê ez bin qanûna Mesîhda me). ²² Bona sista dibime mîna sista, wekî yêd sist qazinc kim. Bona h'emûya ez dik'evime h'alê her kesî, wekî her derecada bikaribim hineka xilaz kim. ²³ Van h'emû tišta ez îdî bona Mizgînîyê dikim, wekî ez bibime heval-p'arê dua-dirozgêd ser wê.

²⁴ Hûn nizanin yêd lecmeydanêda ne, h'emû jî dir'evin, lê t'enê yek xelatê distîne? Usa bir'evin, ku hûn bistînin. ²⁵ Ewêd ku dik'evine lecê, xwe hînî gelek tiştî dikin, wekî wê k'offiyaf* ku diç'ilmise bistînin, lê kirina me bona k'offiya h'eta-h'etayê ye. ²⁶ Bona wê yekê ez usa nar'evim çawa yêd bêmerem, yan jî bi k'ulma her'ime bê. ²⁷ Lê ez zordarîyê qalibê xwe dikim û wê zeft dikim, ku nebe xelqê gazî lecê kim, lê ew xwexa ji dest min her'e.

Xwedê necêr'ibînin, çawa cime'ta Îsraêlê* cêr'iband

10 Naxwazim xûşk-birano, ku hûn nizanibin wekî kal-bavêd me h'emû jî bin sîya e'wrda bûn û h'emû

jî Be'ra Sorr'a derbaz bûn*. ² H'emû jî t'evî Mûsa bûne yek, e'wr û be'rêda hatine nixumandinêf*. ³ H'emûya jî xût ew xwarina r'uh'anî xwar† ⁴ û h'emûya jî xût ew vexwarina r'uh'anî vexwar, çimkî ji wî Qeyayê r'uh'anî vedixwarin, Yê ku t'evî wan diçû û ew Qeya Mesîh bû*. ⁵ Lê Xwedê gelekêd ji wan begem nekirin, lema cinyazêd wan ber'iyêdaf* her dera k'etî man[§].

⁶ Îdî ew tişt bona me bûne meselêd gotî, wekî em havijîya xwe ji tiştêd xirab neynin, çawa wan dilhavijî kir*. ⁷ Ne jî bibin p'ûtp'arist, çawa ji wan hinek bûn, bona k'îjana nivîsar e: «Cime'tê r'ûnişt xwar, vexwar û r'abûn namûsa hevr'a lîstin»†. ⁸ Em qavîyê nekin, çawa ji wan hineka qavî kir û r'ojekêda bîst sê h'ezar merî k'etin qir' bûn*. ⁹ Mesîh[§] necêr'ibînin, çawa ji wan hineka cêr'iband û bi me'ra hatine lêdanê mirin*. ¹⁰ Û bîna xwe teng nekin, çawa ji wan hineka bîntengî kirin û bi destê milyak'etê mirinê k'oka wan hat†.

¹¹ Ev h'emû tişt çawa meselêd gotî dihatine serê wan, lê bona me ku em axirîya van dewrada dijîn, çawa şîret hatine nivîsarê. ¹² Awa k'î difikire ku ew miqer'm sekinî ye, bira haş ji xwe hebe ku nek'eve. ¹³ Cêr'ibandinêd usa nayêne serê we, pêştîrî wan cêr'ibandinêd ku têne serê merivêd mayîn. Lê Xwedê amin e, Ew nahêle ku hûn ji qewata xwe der bêne cêr'ibandinê. Ewê

*10:1 Derk'etin 13:21-22; 14:22-29.

†10:3 Derk'etin 16:35.

‡10:4 Derk'etin 17:6; Jimar 20:11.

§10:5 Jimar 14:29-30.

*10:6 Jimar 11:4.

†10:7 Derk'etin 32:6.

‡10:8 Jimar 25:1-18.

§10:9 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Xudan».

*10:9# Jimar 21:5-6.

†10:10 Jimar 16:41-49.

cêr'ibandinêda delîlekê jî bike, ku hûn bikaribin teyax kin*.

¹⁴ Awa delalêd min, ji p'ûtp'aristîyê bir'evin. ¹⁵ Ez çawa t'evî serwaxta xeber didim. Hûn xwexa bidine ber h'esaba, ez çi dibêjim. ¹⁶ Ew k'asa Şîva Xudan, ya ku em pê şikirîyê didin, ne heleqetîya xûna Mesîh e? Ew nanê ku em kerdikin, ne heleqetîya bedena Mesîh e?† ¹⁷ Nanek heye, lema em h'emû jî bedenek in, çimkî em h'emû jî ji wî nanî kerdikin.

¹⁸ Dîna xwe bidine cime'ta Îsraêlê: Ewêd ku qurbana dixwin, t'evî wê p'ara gorîgehê nabin?‡ ¹⁹ Belê ez çi bêjim? Gelo p'ût ji xwe tişteke e, yan qurbanêd p'ûtar'a têne dayîne berga tişteki digirin? ²⁰ Na xêr! Lê gotina min ev e, ku ew tiştêd p'ûtp'arist dikine qurban, cinar'af* dikin, ne ku Xwedêr'a. Û ez naxwazim ku heleqetîya we t'evî cina hebe§. ²¹ Hûn nikarin hin k'asa Xudan vexwin, hin jî k'asa cina. Hûn nikarin hin ji sifra Xudan bixwin, hin jî ji sifra cina. ²² Yan em bikin ku xîreta Xudan qebûl neke?¶ Çima em ji Wî qewattir in?

²³ Dibêjin: «Her tişt e'det e», belê, lê her tişt ne k'ar e. «Her tişt e'det e», lê her tişt ava nake. ²⁴ Nebe ku yek k'ara xwe biger'e, lê ya hevalê xwe.

²⁵ Çi ku qesabxanada tê firotanê bixwin, pey pirs-pirsîyara nek'evin, bona fikarkirina îsafê. ²⁶ Çawa nivîsar e: «Dinya bi xêr-xizna xweva ya Xudan

e»†. ²⁷ Heger ji nebawera yek we t'eglîf ke û hûn bixwazin her'in, çi bidine ber we bixwin, pey pirs-pirsîyara nek'evin, bona fikarkirina îsafê. ²⁸ (Lê heger yek wer'a bêje: «Eva qurban e», îdî nexwin bona yê ku hûn pê h'esandin û bona fikarkirina îsafê. ²⁹ Gotina min ne bona fikara îsafa we ye, lê ya hevalê we.) Çima gerekê azayîya min bona fikara îsafa yekî mayîn bê lomek'arkirinêf*? ³⁰ Heger ez şikirîyê didime Xwedê dixwim, çima bona wê yekê xeyba min dikin, wekî ez şikirîya xwe Xwedê tînim?

³¹ Awa heger hûn bixwin, vexwin, yan çi şixulî ku hûn bikin, her tiştî bona şikirdayîna Xwedê bikin. ³² Ne nig bavêjine ber cihûya, ne ber necihûya, ne jî ber civîna Xwedê, ³³ çawa ez jî her alîyava li h'emûya xweş têm û k'ara xwe nager'im, lê ya geleka, wekî xilaz bin.

11 Ç'e'v bidine min, çawa ez jî ç'e'v didime Mesîh‡.

Bona sernixamtin û serqotîyê dema h'ebandinêda

² Ez p'eyê we didim, wekî hûn h'emû derecada min bîr tînin û ew r'aw-r'izimêdf* ku min dane we pêk tînin. ³ Lê ez dixwazim ku hûn zanibin wekî serê her mêrî Mesîh e, serê jinê mêr e û serê Mesîh Xwedê ye. ⁴ Her mêrê ku sernixamtî dua yan p'êxembertîyêf* dike, ew serê xwe

*10:13 Aha jî tê fe'mkirinê: «Xwedê wê bike ku hûn teyax kin û bi vî awayî hûnê bikaribin ji wê yekê xilaz bin».

†10:16 Metta 26:26-28.

‡10:18 Qanûna K'ahîntîyê 7:6.

§10:20 Qanûna Ducarî 32:17.

10:22 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Yan em bikin ku hêlanê bidine k'umr'eşiyaf Xudan». K'umr'eşîya Xudan r'uh'anî tê fe'mkirinê. Peymanaf* Kevinda, gava cime'ta Xwedê dest ji Xwedê k'işand û p'ût h'ebandin, ew usa dihate h'esabê çawa jina yekî ç'e'v bavêje mêrekî din. Hoseya 2:2-13; Yêremîya 3:6-10, 20.

†10:26 Zebûr 24:1; 50:12; 89:11.

‡11:1 Korint'î I, 4:16; Fîlîpî 3:17.

bêhurmet dike. ⁵Û her k'ulfeta ku serqot dua yan p'êxembertîyê dike, ew serê xwe bêhurmet dike. Ew dibe mîna yeke p'or'kur'kirî. ⁶Awa gotî, heger k'ulfet serê xwe nenixême, bira p'or'ê xwe jî bibir'e. Lê heger k'ulfetêr'a e'yb e, ku p'or'ê xwe bibir'e yan bide ber dûzan, ku usa ye bira serê xwe binixême. ⁷Ne cayîz e mêr serê xwe binixême, çimkî ew sûret û r'ûmeta Xwedê ye, lê jin r'ûmeta mêr e. ⁸(Çimkî ne ku mêr ji jinê ye, lê jin ji mêr e* ⁹û mêr bona jinê nexuliqî, lê jin bona mêr.) ¹⁰Bona vê yekê gerekê k'ulfet serê xwe binixême, çawa nîşana bin h'ukumda, bona milyak'etêd ku dibînin†. ¹¹Lê belê yektîya Xudanda ne jin bê mêr dibe, ne jî mêr bê jin. ¹²Çimkî çawa jin ji mêr e, usa jî mêr ji jinê ye, lê h'emû jî ji Xwedê ne.

¹³Hûn xwexa bidine ber h'îşa, gelo ji k'ulfetê dik'eve, wekî serqot ber Xwedê dua bike? ¹⁴Ne t'ebîyet jî we hîn dike, ku p'or'ê dirêj r'ewşa mêr davêje? ¹⁵Lê r'ewşa jinê p'or'ê dirêj e, çimkî ew p'or' jêr'a bona nixamtinê hatîye dayîne. ¹⁶Lê heger yek bixwaze vê yekêr'a bik'eve de'wê, e'detekî meyî din t'une û ne jî ye civînêd Xwedê.

Şîva Xudan

(Metta 26:26-29; Marqos 14:22-25; Lûqa 22:14-20)

¹⁷Lê vê t'emîyêda ez p'eyê we nadim, çimkî gava hûn dicivin, ew nabe k'ara we, lê zîyana we. ¹⁸Berî her tiştî, ez dibihêm, gava ku hûn dicivine civîne, nava weda dibe dutîretî û kê-m-zêde ez bawer dikim. ¹⁹Belê, e'seyî dutîretî wê bik'eve nava we, wekî yêd nava

wedaye jibare k'ifş bin. ²⁰Awa hûn ku dicivine cîkî, eva nabe şîva Xudan ku hûn dixwin, ²¹çimkî gava her yek ji we dixwe, h'ece-h'eca wî ye ser şîvê dik'eve. Yek bir'çî dimîne û yê din k'êfxweş dibe. ²²Çima malêd we t'unene, ku hûn wanda bixwin û vexwin? Yan çima civîna Xwedê bêhurmet dikin û desttenga didine şermê? Ez çî wer'a bêjim? P'eyê we bidim bona vê yekê? Ez vê yekê nikarim!

²³Min ev yek ji Xudan stand û da we, ku Xudan Îsa wê şeva ku hate nemamkirinê, nan hilda ²⁴şikirî da, kerkir û got: «Eva bedena Min e bona we. Vê yekê bona bîranîna Min bikin». ²⁵Usa jî k'as pey şîvêr'a hilda û got: «Eva k'asa peymanaf* nû ye, pê xûna Min girêdayî. Vê yekê bona bîranîna Min bikin, çî car gava hûn jê vexwin».‡ ²⁶Her car, gava hûn vî nanî bixwin û ji vê k'asê vexwin, mirina Xudan bikine dengî, h'eta hatina Wî.

²⁷Awa k'î bi nelayîqî nanê Xudan bixwe yan k'asa Wî vexwe, wê deyndarê beden û xûna Wî be. ²⁸Lema bira meriv pêşîyê dilê xwe binihêr'e û paşê ji wî nanî bixwe û ji wê k'asê vexwe. ²⁹Çimkî k'î bixwe û vexwe û fe'mîna bedena Xudan§ nizanibe, ew dîwana xwe dixwe û vedixwe. ³⁰Lema jî nava weda gelek nexweş û xweyîzede hene û hinek jî mirine. ³¹Lê heger me dîwana xwe bikira, dîwana meyê nehata kirinê, ³²lê gava dîwana me bibe, em ji Xudan têne şîretkirinê, wekî dîwana me t'evî dinyayê nebe.

³³Awa xûşk-birayêd min, gava bona şîva Xudan bicivin, hîvîya hevdu bisekinin. ³⁴Lê heger yek bir'çî ye, bira

* 11:8 Destpêbûn 2:18-23.

† 11:10 Aha jî t'ê fe'mkirinê: «Bona vê yekê û bona milyak'etêd ku dibînin, gerekê k'ulfet sergirêdayî be, çawa nîşana ku h'ukumê wê heye dua û p'êxembertîyê bike».

‡ 11:24-25 Lûqa 22:18-19.

§ 11:29 Nav hinek destnivîsarada dewsa «bedena Xudan» t'enê «beden» heye.

mala xweda bixwe, ku nebe, gava hûn bicivin, dîwanê ser xweda bînin. Bona pîrsêd mayîn, gava bêm ezê hingê safî kim.

P'êşk'êşêdf* R'uh'êf* Pîroz

12 Lê niha çi ji p'êşk'êşêd R'uh'anî dik'êve xûşk-birano, ez naxwazim ku hûn nezan bin. ²Weva e'yan e gava hûn p'ûtp'arist bûn, hûn usa pey p'ûtêd ker'e lal k'etibûn, her alîyava k'etibûne bin qolêd wan. ³Bona vê yekê jî ez wer'a dibêjim, t'u kes t'une ku bi r'êberîya R'uh'ê Xwedê xeber de û bêje: «Bira nifir' li Îsa be». Û kesek jî nikare bêje: «Îsa Xudan e», heger ne bi r'êberîya R'uh'ê Pîroz.

⁴Awa cûr'e-cûr'e p'êşk'êşêd R'uh'anî hene, lê xût dayîna wî R'uh'î ne*, ⁵cûr'e-cûr'e qulix jî hene, lê hema wî Xudanîr'a qulix dikin, ⁶usa jî cûr'e-cûr'e karîn hene, lê xût ew Xwedê ye, ku van dayîna karînê dide her kesî. ⁷Lê her kesîr'a R'uh' bona k'ara h'emûya xuya dibe. ⁸Yekîr'a ji R'uh' xebra serwaxtîyê tê dayîne, yekîr'a xebra zanebûnê xût ji wî R'uh'î, ⁹yekî dinr'a bawerîf* xût ji wî R'uh'î, yekî dinr'a p'êşk'êşêd nexweşqenckirinê xût ji wî R'uh'î, ¹⁰yekî dinr'a qewat, wekî k'eremeta bike, yekî dinr'a p'êxembertî[†], yekî dinr'a fe'mîna ku r'uh'a ji hev derxe, yekî dinr'a zimanêd xerîb, yekîr'a jî şirovekirina wan zimana. ¹¹Ev h'emû jî xût Xwexa ew R'uh' dike û her kesîr'a başqe-başqe p'arevedike, çawa ku dixwaze.

Beden yek e, endem gelek in

¹²Çawa beden yek e û gelek endemêd wê hene, lê dîsa ew h'emû hevr'a bedenek in, usa jî Mesîh e. ¹³R'ast usa jî yektîya R'uh'ekîda em h'emû hatine nixumandinêf*, ku bibine bedenek, hin cihû hin necihû, hin xulam hin aza û em h'emû jî ji wî R'uh'î dane vexwarinê.

¹⁴Belê beden ne t'enê endemek e, lê ji geleka ye. ¹⁵Heger nig bêje: «Ez ne ji bedenê me, çimkî ez ne dest im», gelo eva me'nî ye, ku ew ne ji bedenê ye? ¹⁶Û heger guh bêje: «Ez ne ji bedenê me, çimkî ez ne ç'e'v im», gelo eva me'nî ye, ku ew ne ji bedenê ye? ¹⁷Heger t'emamîya bedenê ç'e'v bûya, lê bihîstinê li k'u bûya? Heger h'emû beden guh bûya, bînhildanê li ku bûya? ¹⁸Lê r'ast Xwedê ew endem yeko-yeko bedenekêda cî kirin, çawa Wî xwest. ¹⁹Heger h'emû endemek bûna, bedenê li ku bûya? ²⁰Lê r'ast niha endem gelek in, lê beden yek e.

²¹Ç'e'v nikare bêje dest: «Tu kêrî min nayêyî!» Û ne jî serî nigar'a dikare bêje: «Hûn kêrî min nayên!» ²²Lê serda ew endemêd bedenêye ku sist k'îfş dibin, ew hê ferz in ²³û ew endemêd bedenêye bêqedir têne h'esabê, em hê qedirê wan zanin û yêd e'ybe nava wêda, em hê bi t'erbet dinixêmin, ²⁴lê endemêd meye bête'yb ne h'ewcê wê yekê ne. Lê Xwedê beden hevva kir, ku yê bêqedir hê qedir bistîne, ²⁵wekî dutîretî nek'êve nava bedenê, lê h'emû endem ji hevdur'a şewat bin. ²⁶Lema, gava endemek êşê dik'işîne, h'emû endem hevr'a dêşin, lê gava endemek tê pesindayîne, h'emû endem t'evî wê şa dibin.

*12:4-12 R'omayî 12:4-8.

†12:10 K'itêbaf* Pîrozda û îlahîf* nava vê ne'ma Pawlosda, xebra «p'êxembertî» fire tê fe'mkirinê. Yê ku p'êxembertîyê dike, ew bi r'êberîya R'uh'ê Pîroz gotineke ji Xwedê e'lamî meriva dike. Çawa Pawlos Korint'î I, 14:3-da dibêje, yê ku p'êxembertîyê dike, bawerîya meriva ava dike, dil dide ber wan û ber dilê wanda tê. Îdî p'êxembertî ne t'enê bona tiştêd ku hê neqewimî ye.

²⁷ Awa hûn bedena Mesîh in û her yek ji we endemekî bedena Wî ye. ²⁸ Û Xwedê pêşiyê hinek civînêda kirine şandî, ya duda p'êxemberf*, ya sisîya dersdar, paşê yêd k'eremetkir, peyr'a yêd xweyîyê p'êşk'êşêd nexweşqenckirinê, k'omekdarîyê, se'vîtyê û yêd zimanêd xerîb*. ²⁹ Çima h'emû şandî ne? Çima h'emû p'êxember in? Çima h'emû dersdar in? Çima h'emû k'eremeta dikin? ³⁰ Çima h'emû xweyîyê p'êşk'êşêd nexweşqenckirinê ne? Çima h'emû bi zimanêd xerîb xeber didin? Çima h'emû zimana şirovedikin? ³¹ De hûn h'eyra p'êşk'êşêd hê mezinda bin.

Lê ezê r'êke here qenc jî nîşanî we kim.

H'izkirin

13 Heger ez bi zimanêd meriva yan milyak'eta xeber dim, lê dilê minda h'izkirin t'unebe, ezê bibime mîna wî zengilê ku dike zingîn yan jî bolmêd sifre ku dikine şingîn. ² Heger p'êşk'êşa p'êxembertîyê minr'a hebe û ser h'emû sur'a vebim, h'emû zanebûnê fe'm bikim û heger bawerîya min jî haqas hebe, h'eta ç'îya jî ji cî biguhêzim, lê h'izkirin dilê minda t'unebe, ez ne t'u tişt im†. ³ Û heger hebûka xwe pêva belayî belengaza kim û bedena xwe jî bidime der bona şewitandinê, lê h'izkirin dilê minda t'unebe, t'u k'ar nagihîje min.

⁴ H'izkirin dûmikdirêj û şîrin e, h'izkirin h'evsûdîyê nake, h'izkirin k'ubar nabe, p'îşika xweda nawerime, ⁵ bêp'ergal nîne, ya xwe nager'e, zû hêrs nak'eve, k'înê najo, ⁶ dilê xwe li neheqîyê şa nake, lê r'astîyêr'a şa dibê. ⁷ H'izkirin her gav dadixe, her gav bawer dike, her gav xweyîguman e, her gav sebir dike.

⁸ H'izkirin t'u car k'uta nabe. Heger p'êxembertî hebin, wê betal bin, heger zimanêd xerîb hebin, wê dengêd wan bêne bir'inê, heger zanebûn hebe, wê derbaz be her'e. ⁹ Belê em ji p'ir'î-hindikî zanin û ji p'ir'î-hindikî p'êxembertîyê dikin. ¹⁰ Lê gava k'amiltî bê, hingê nek'amiltî wê derbaz be her'e.

¹¹ Gava ez zar' bûm, min mîna zar'a xeber dida, mîna zar'a difikirim, mîna zar'a dida ber h'esêb. Gava ez mezin bûm, ew tiştêd zar'otîyê min ji xwe dûr xistin. ¹² Niha em çawa qeret'ûkî neynikêda dibînin, lê hingê emê r'û bi r'û bibînin. Niha ez ji p'ir'î-hindikî zanim, lê hingê ezê t'am nas bikim, çawa ez hatime naskirinê.

¹³ Awa niha ev hersêk dimînin: Bawerî, guman û h'izkirin. Lê h'izkirin ser wanr'a ye.

Bona p'êşk'êşêd R'uh'ê Pîroz: P'êxembertî û zimanêd xerîb

14 Demana h'izkirinêda bin û h'eyra p'êşk'êşêd r'uh'anîda bin, îlahî p'êxembertîkirinê. ² Ewê ku bi zimanê xerîb xeber dide, ew ne ku mêrivr'a xeber dide, lê Xwedêr'a, çimkî kesek Wî fe'm nake. Ew bi qewata R'uh' sur'a dibêje. ³ Lê belê yê ku p'êxembertîyê dike, ew mêrivr'a xeber dide, bawerîya wan ava dike, dil dide ber wan û ber dilê wanda tê. ⁴ Ewê ku bi zimanêd xerîb xeber dide, t'enê bawerîya xwe ava dike, lê ewê ku p'êxembertîyê dike, civînê pêva ava dike. ⁵ Ez dixwazim ku hûn h'emû jî bi zimanêd xerîb xeber din, lê ez hê dixwazim ku hûn p'êxembertîyê bikin, çimkî yê p'êxembertîyê dike, ji yêd bi zimanêd xerîb xeber dide çêtir e, pêştirî wî wextê ku tê şirovekirinê, wekî civîn bê avakirinê.

* 12:28 Efesî 4:11.

† 13:2 Metta 17:20; 21:21.

⁶ Awa xûşk-birano, heger ez bême cem we bi zimanêd xerîb xeber dim, ezê çi k'arê bidime we? T'u k'arê nadim heger ez e'yantîyê, yan zanebûnê, yan p'êxembertîyê, yan hînkirinê wer'a neynim? ⁷ Hacetêd nebînbera ku deng derdixin, em bêjin bilûr be, yan çengf*, heger dengê wan nezela be, wê çawa zanibin çi miqam tê lêxistinê? ⁸ Yan jî, heger bor'î dengekî nenas derxe, k'ê wê k'arê xwe li şêr' bike? ⁹ Usa jî hûn, heger bi zimên xebereke fe'mdarî nebêjin, wê çawa bizanibin hûn çi dibêjin? Xeberdana weyê mîna bayê sar be. ¹⁰ K'ifş e ku dinyayêda çiqas cûr'e-cûr'e ziman hene, lê ji wan yek jî bê fe'mîn nîne. ¹¹ Lê, heger ez zimanekî fe'm nakim, ez bona yê wî zimanî xeber dide xerîb im û yê xeber dide jî bona min xerîb e. ¹² Usa jî hûn ku h'eyra p'êşk'êşêd r'uh'anîda ne, nava wan p'êşk'êşada hê pêşda her'in, k'îjan civînê ava dikin.

¹³ Bona vê yekê ewê ku bi zimanêd xerîb xeber dide, bira dua bike ku şiroveke jî. ¹⁴ Çimkî gava ez bi zimanêd xerîb dua dikim, ew r'uh'ê min dua dike, lê h'işê mînda tişt r'ûnanî. ¹⁵ Ez çi bikim? Ezê hin bi r'uh'ê xwe dua bikim, hin jî bi h'işê xwe, hin bi r'uh'ê xwe bistirêm, hin jî bi h'işê xwe. ¹⁶ Heger tu bi r'uh'ê xwe şikirîyê bidî, ewê ku mîna nezana sekîni ye, wê çawa r'azîdarîya ter'a qayl be bêje: «Amînf*»? Ew qet fe'm nake jî, tu çi dibêjî. ¹⁷ Belê tu r'ind r'azîbûnê didî, lê bawerîya yê din nayê avakirinê.

¹⁸ Ez ji Xwedêyê xwe r'azî me, ku ji we h'emûya ze'ftir bi zimanêd xerîb xeber didim. ¹⁹ Lê belê civînêda ez hê dixwazim pênc xeberêd fe'mdarî bêjim,

wekî hinekêd din jî hîn bikim, ne ku bi h'ezara xeberêd xerîb.

²⁰ Xûşk-birano, h'işê xweda zar' nîbin! Hindava xirabîyêda mîna zar'a bin, lê h'işê xweda gihîştî bin. ²¹ Qanûnêda nivîsar e:

«Ezê bi merivêd xweyê zimanêd xerîb û zarêdf* xerîba vê cime'têr'a xeber dim,

lê belê wê hingê jî guhdarîya Min nekin, Xudan dibêje»*.

²² Awa p'êşk'êşa zimanêd xerîb nîşanek e, ne ku bona bawermenda, lê bona nebawera û p'êxembertî jî ne ku bona nebawera ye, lê bona bawermenda†.

²³ Heger t'emamîya civînê pêva bicive û h'emû jî zimanêd xerîb xeber din, hingê hineke nezan yan nebawer bik'evine hindur', wê nebêjin: «Evana dîn bûne»? ²⁴ Lê heger h'emû jî p'êxembertîyê bikin, hingê yekî nebawer yan nezan bik'eve hindur', wê ji h'emû gotinêd wan xwe mukur' bê û bê gunek'arkirinêf*,

²⁵ sur'êd dilê wîda jî wê bêne e'yankirinê û dever'û li ber Xwedê bik'eve, wî bih'ebîne û deng hilde bêje: «R'astî jî Xwedê nav weda ye!»

E'rf-e-detêd civînê

²⁶ Em îdî çawa bikin gelî xûşk-bira? Gava hûn dicivine cîkî, her kesê ji we çî wî hebe, heger k'ulam be, hînkirin be, e'yantî be, xeberdana zimanêd xerîb be, şirovekirina zimanêd xerîb be, bira h'emû jî bona avabûna civînê bin. ²⁷ Heger yek bi zimanê xerîb xeber dide, bira dudu bin, yan ya lape ze'f sisê, lê bira yek pey yekîr'a xeber de û yek jî şiroveke. ²⁸ Lê heger kesek t'une ku şiroveke, bira ew civînêda dengê xwe neke, t'enê ber xweda Xwedêr'a

*14:21 Îşaya 28:11-12; Qanûna Ducarî 28:49.

†14:22 Xebera «nîşan» li vir bi du cûr'a tê fe'mkirinê, k'ar û zirar. P'êxembertî nîşaneke k'ar e bona bawermenda, çimkî pê wê bawerîya wan tê şidandinê, k'arê dik'evin. Lê xeberdana bi zimanêd xerîb bona nebawera nîşaneke zirar e, çimkî fe'm nakin, k'arê nak'evin.

heber de. ²⁹ Û ji p'êxembera jî bira dudu bin, yan ya lape ze'f sisê heber din û yêd din bira e'nene kin. ³⁰ Lê heger li ber yekî ji nava r'ûniştîya jî tiştêk vebe, îdî bira yê pêşin dengê xwe bibir'e. ³¹ Çimkî hûn h'emû jî, yek pey yekîr'a dikarin p'êxembertîyê bikin, wekî h'emû jî hîn bin û h'emû jî dil bistînin. ³² Û r'uh'êd p'êxembera bin se'vîtiya p'êxemberada ne, ³³ çimkî Xwedê ne Xwedêyê bêp'ergalîyê ye, lê Yê e'dilayîyê ye.

Çawa nava h'emû civînêd cime'ta Xwedêda*, ³⁴ bira jinêd we civînêda xweker' kin, çimkî îzina wan t'une heber din, lê bira guhdar bin, çawa Qanûn jî dibêje. ³⁵ Lê heger ew tiştêkî dixwazin bizanibin, bira li malê jî mêrêd xwe bipirsîn, çimkî ne cayîz e ku jin civînêda heber de.

³⁶ T'u xebera Xwedê ji we derk'et? Yan t'enê gihîste we? ³⁷ Heger yek difikire, ku xwexa p'êxember e yan r'uh'anî ye, bira zanibe çi ku min wer'a nivîsîn, t'emîya Xudan e. ³⁸ Lê heger yek guh nade van tiştê, hûn jî guh nedine wî.

³⁹ Awa xûşk-birano, h'eyra p'êxembertîkirinêda bin û dengê yêd bi zimanêd xerîb heber didin nedine bir'inê. ⁴⁰ T'enê her tişt bira bi t'erbet, cî bi cî û maqûlî be.

R'abûna Mesîhe ji mirinê

15 Ez wê Mizgînîyêf* dixwazim bînimê bîra we xûşk-birano, ya ku min wer'a dannasîn kir û we qebûl

kir, ser wê jî sekinîne. ² Bi wê jî hûn xilaz dibin, heger wê xeberê, ya ku min wer'a dannasîn kir, qewîn bigirin. Heger na, bawerîya weyê badîhewaf* be.

³ Min ev yeka ser her tiştîr'a, çawa stand, usa jî da we, ku Mesîh bona gunêd me mir, li gora nivîsara† ⁴ û hate definkirinêf*, r'oja sisîya Ew Xwedêda ji mirinê r'abû li gora nivîsara‡, ⁵ Petrûsva§ xuya bû, peyr'a her donzdeh şandîyava*. ⁶ Paşê carekêr'a pênsid xûşk-birayî zêdetirva xuya bû, ji wan gelek h'eta niha sax in, lê hinek jî mirine. ⁷ Paşê Aqûbvaf* xuya bû, peyr'a h'emû şandîyava.

⁸ Axirîyê, pey h'emûyar'a minva xuya bû, çawa yekî ne serê xwe ji dîya xwe bûyî†. ⁹ Çimkî ez ji şandîya yê herî paş im, ku ne layîq im şandî jî bême gotinê, çimkî min civîna Xwedê zêrand‡. ¹⁰ Lê ez bi k'erema Xwedê me çi jî heme û k'erema Wî ku bi minr'a ye, boş-betal nîbû. Lê serda ez ji wan h'emû şandîya ze'ftir xebitîm û ne ku ez bûm, lê k'erema Xwedêye ku bi minr'a ye. ¹¹ Awa heger ez bim, yan ew bin, em h'emû jî aha dannasîn dikin û we aha jî bawer kirîye.

R'abûna bawermendaye ji mirinê

¹² Awa heger em dannasîn dikin, ku Mesîh ji mirinê r'abûye, çawa ji we hinek dibêjin, ku r'abûna mirîya t'une? ¹³ Heger r'abûna mirîya t'une, ku usa ye Mesîh jî ji mirinê r'anebûye. ¹⁴ Û heger Mesîh ji mirinê r'anebûye, ku usa ye dannasîniya me jî boş-betal e û

*14:33 Aha jî tê fe'mkirinê ku ev heber «çawa nava h'emû civînêd cime'ta Xwedêda» r'êza 33-va girêdayî ye, ne ku r'êza 34-va. Awa gotî ev tê fe'mkirinê çawa fikireke xwesarîxwe ye: «Nava h'emû civînêd cime'ta Xwedêda aha ye».

†15:3 Îşaya 53:5-12.

‡15:4 Zebûra 16:8-10.

§15:5 Bi yûnanî heber bi xerîb aha ye: «Kîfas».

*15:# Lûqa 24:34-36; Metta 28:16-17; Marqos 16:14; Yûh'enna 20:19.

†15:8 K'arêd Şandîya 9:3-6.

‡15:9 K'arêd Şandîya 8:3.

bawerîya we jî boş-betal e. ¹⁵ Û emê jî bibine şe'dêd Xwedêye derew, çimkî me bona Xwedê şe'detî da, ku Ewî Mesîh ji mirinê r'akir, lê heger mirîyê r'anebin, ku usa ye Ew jî ji mirinê r'anekirîye. ¹⁶ Çimkî heger mirîyê r'anebin, ku usa ye Mesîh jî ji mirinê r'anebûye. ¹⁷ Û heger Mesîh ji mirinê r'anebûye, wekî usa ye bawerîya we badîhewa ye, hela hê hûne nava gunêd xweda ne ¹⁸ û ewêd bawerîya Mesîhda jî mirine unda bûne. ¹⁹ Heger t'enê em bona vê jîyînê gumana xwe Mesîh tînin, ku usa ye em ji h'emû meriva me'rimtir in.

²⁰ Lê r'ast Mesîh ji mirinê r'abûye, çawa berêf* deremeta pêşin ji nava mirîya r'abûyî. ²¹ Mirin r'ûyê merivekîda bû, bi merivekî jî wê r'abûna mirîya bibe. ²² Çawa h'emûyêd ji Ademf* bûyî dimirin, usa jî h'emûyêd ji Mesîh bûyî wê sax bin. ²³ Lê her kes dora xweda: Pêşîyê Mesîh çawa berê deremeta pêşin, paşê yêd p'ara Mesîh, wextê hatina Wîda. ²⁴ Hingê axirî wê bê, gava k'oka her serwêrtîyê, h'ukumetîyê û qewatê bîne û p'adşatîyê bide destê Bav Xwedê. ²⁵ Çimkî Ew gerekê p'adşatîyê bike, h'eta ku Xwedê h'emû dijmina bike binê p'îyêd Wî*. ²⁶ Dijminê xilazîyê ku wê k'okê lê bîne, mirin xwexa ye, ²⁷ çimkî nivîsar dibêje: «Xwedê her tişt binê p'îyada êlimîf* Wî kir». Lê gava tê gotinê «her tişt» êlimî Wî kir, fe'mdarî ye, pêştirî Wî Xwedêyî, Yê ku her tişt êlimî Wî kir†. ²⁸ Û gava her tişt êlimî Wî bin, hingê Kur' Xwexa jî wê êlimî Wî Xwedêyî be, Yê ku her tişt êlimî Wî kir, wekî her tiştîda Ew bibe Xwedêyê her tiştî.

²⁹ Wekî din gotî, ewêd ku bona mirîya têne nixumandinê wê çi bikin? Heger mirîyê t'u car r'anebin, îdî çima bona mirîya têne nixumandinê? ³⁰ Çima em jî her gav xwe davêjine ser sêla sor? ³¹ Ew fir'naqbûna min şe'de ye, xûşk-birano, ya ku ez pê we fir'naq dibim yektîya Mesîh Îsayê Xudanê meda, ez her r'oj dest ji e'mirê xwe dik'işînim. ³² Heger min Efesêda şer'ê xwe dereca merivayêda t'evî «se'va» kir, çi k'ete k'îsê min? Heger r'abûna mirîya wê t'unebe, de îdî «em bixwin-vevwîn, çimkî emê sibê bimirin»‡, çawa hinek dibêjin. ³³ Nexapin! «Hevaltîya xirab merivê xweyîp'ergal xirab dike»§. ³⁴ R'ast bifikirin, ser h'işê xweda werin, îdî guna nekin, çimkî hinek ji we hê Xwedê nas nakin, ez vê yekê dibêjim, ku hûn şerm bikin.

Qalibê nûyî pey r'abûna mirinêr'a

³⁵ Lê belê yekê bêje: «Mirî çawa dikarin r'abin û qalibê wanê çawa be?» ³⁶ Serê aqil! Ew t'oximê ku tu diçînî, h'eta «nemire» jîyînêr'a şîn nabe. ³⁷ Û ew tiştê ku tu diçînî, ne ku wî qalibî diçînî, k'îjan ku wê bigihîje, lê h'ebeke sade ye, mesele genim, yan jî ji t'oximêd mayîn. ³⁸ Û Xwedê qalib dide wî t'oximî, çawa ku dixwaze û her t'oximek qalibê xwe distîne. ³⁹ H'emû qalib xûn-goştêk nînin, qalibê mêriv başqe ye û qalibê h'eywên başqe, yê teyreda başqe ye, yê me'sîya jî başqe. ⁴⁰ Qalibêd li e'zmên jî hene, qalibêd li dinê jî hene, lê r'ewşa yêd e'zmên başqe ye û yêd dinê başqe. ⁴¹ R'ewşa te'vê başqe ye, r'ewşa hîvê başqe û r'ewşa steyrka jî başqe ye û her steyrkek bi

*15:25 Zebûr 110:1.

†15:27 Zebûr 8:6.

‡15:32 Îşaya 22:13; 56:12.

§15:33 Eva gotineke yekî yûnan e, navê wî «Menander», berî Îsa ji sala 342-a h'eta sala 291-a hebû.

r'ewşa xwe ji hev têne firqîkirinê. ⁴² Bi vî awayî jî r'abûna mirîya ye: Qalibê dêris tê çandinê, yê nedêris wê r'abe. ⁴³ Ew bêr'ewş tê çandinê, bi r'ewşê wê r'abe, ew bêt'aqetîyê tê çandinê, bi qewatê wê r'abe. ⁴⁴ Qalibê bînber tê çandinê û qalibê r'uh'anî wê r'abe.

Çawa ku qalibê bînber heye, usa jî qalibê r'uh'anî heye. ⁴⁵ Aha jî nivîsar e: «Merivê pêşin Ademî^{*}, bû bînberêkî sax»[†], lê Ademê paşin bû r'uh'ekî jîyîndayîne. ⁴⁶ Lê belê pêşiyê yê r'uh'anî nebû, lê yê bînber, paşê yê r'uh'anî. ⁴⁷ Merivê pêşin jî xwelîya e'rdê bû, merivê duda ji e'zmên bû. ⁴⁸ Çawa ye ji xwelîyê bû, usa jî yêd ji xwelîyê ne, çawa ye ji e'zmên e, usa jî yêd ji e'zmên in. ⁴⁹ Ê me çawa kirasê yê ji xwelîyê li xwe kirîye, emê usa jî kirasê yê ji e'zmên li xwe kin.

⁵⁰ Gotina min ev e xûşk-birano, wekî xûn û goşt li P'adşatîya Xwedê nikarin war bin, ne jî dêrisbûn wê li nedêrisbûnê war be. ⁵¹ K'a bibihên, ez sur'ekê wer'a bêjim: Em h'emûyê nemirin, lê em h'emûyê jî bêne guhastinê[‡], ⁵² nişkêva, çawa ç'e'vê xwe bigirî-vekî, dema bor'îya axirîyê bê lêdanê. Çimkî gava bor'î bê lêdanê, mirî wê nedêrisbûyî r'abin, emê jî bêne guhastinê. ⁵³ Çimkî gerekê evî dêris nedêrisîyê li xwe wergire û evî mirî nemirîyê li xwe wergire. ⁵⁴ Lê gava evî dêris nedêrisîyê li xwe wergire, hingê ew gotinê bê sêrî, ku nivîsar e:

«Serk'etinê mirin h'ûfî xwe kir»[‡].

⁵⁵ «Mirin, k'anê qîlê je'ra te?

Mirin, k'anê serk'etina te?»[§]

⁵⁶ Qîlê mirinê gune ye û qewata guna ji Qanûnê ye. ⁵⁷ Lê şikîr ji Xwedê, ku em bi destê Xudanê me Îsa Mesîh ser xistin.

⁵⁸ Awa xûşk-birayêd mine delal, gewîn bimînin, ji cîyê xwe neh'ejin, her gav şixulê Xudanda pêşda her'in, bizanibin xebata we boş-betal nîne li ber Xudan.

Bona k'omekt'opkirinê

16 Lê niha derheqa k'omekt'opkirina bona cime'ta Xwedê, min çawa t'emî da civînêd Galatyayê, hûn jî usa bikin: ² Her yeksem, destê ji we her kesîva çiqas tê, bira tişteki destê xwer'a paş xe, nebe ku gava ez bê, hingê bê t'opkirinê. ³ Ê gava ez bê, hûn jî r'ê k'îjanar'a dibînin, ezê pê destê wan, bi nivîsar p'êşk'êşêd we bişînimê Orşelîmê^{*}. ⁴ Ê heger minr'a jî bik'eve, ku ez her'im, îdî ewê t'evî min bên.

T'ivdirêd Pawlos

⁵ Pey çûyîna qeza Makedonyayêr'a, ezê serîkî li we xim, çimkî ezê Makedonyayêr'a derbaz bim. ⁶ Dibe ku li cem we bimînim, yan jî zivistana xwe wir derbaz kim û hingê hûn dikarin min ver'êkin, ez k'uda ku her'im. ⁷ Çimkî ez niha naxwazim ku we ser r'îya xwe bibînim her'im, lê ez guman im ku xêlekê cem we bimînim, heger Xudan h'iz bike. ⁸ Lê niha ezê h'eta R'ojaf* Pêncîye h'esab, li Efesê bimînim, ⁹ çimkî dergehêkî xêrêyî mezin li ber min vebûye û peyk'etîyêd min gelek in.

¹⁰ Heger Tîmot'êyo bê cem we, usa bikin ku ew ji we venek'işe, çimkî ew jî bona Xudan dixebite, çawa ez. ¹¹ Usa bira tu kes wî bêqedir neke. Wî bi

* 15:45 Destpêbûn 2:7.

† 15:51-52 T'êsalonîkî I, 4:14-17.

‡ 15:54 Îşaya 25:8.

§ 15:55 Hoseya 13:14.

xêr-silamet ver'êkin, wekî bê cem min, çimkî ez hîvîya wî û birayêd t'evî wî me.

¹² Lê derheqa Apoloyê birada, min gelekî lava jê kir, ku t'evî bira ser weda bihata, lê nêta wî hatinê niha qet t'unebû, lê wê bê, gava mecal bik'evê.

Gotinêd axirîyê

¹³ H'îşyar bimînin, bawerîyêda h'îmgirtî bin, e'gît bin, bişidin, ¹⁴ bira her kirinêd we bi h'izkirinê bin.

¹⁵ Niha hûn zanin ku Stêfanas mala xweva bawermendêd qeza Axayayêye pêşin e û wan xwe dane xizmetk'arîya cime'ta Xwedê. Îdî ez hîvî ji we dikim xûşk-birano, ¹⁶ ku hûn gur'af* yêd usada bin, usa jî gur'a wan h'emûyada, yêd ku t'evî şixulê vê xebatê dibin.

¹⁷ Ez bona hatina Stêfanas, Fortûnato û Axayîko şa me, barê dilê minda wana dewsa we girt, ¹⁸ bi wê yekê dilê min û we jî r'ih'et kirin. Qedirê yêd usa bigirin.

¹⁹ Civînêd qeza Asyayêda li we silav dikan. Akîla û Priskîla t'evî civîna mala xweda gelekî yektîya Xudanda li we silav dikan. ²⁰ H'emû xûşk-birayêd vir li we silav dikan. Bi r'amûsana şîrê h'elal li hevdu silav kin.

²¹ Ev silav, bi destnivîsara min Pawlos e. ²² Heger yek Xudan h'iz nake, bira nifir' li wî be. «Maranat'a*». ²³ K'erema Xudan Îsa li we be. ²⁴ Ez we p'ara Mesîh Îsa k'etîya h'iz dikim.

---

* 16:22 «Maranat'a» bi zimanê aramî tê fe'mkirinê: «Ya Xudan were».

NE'MA PAWLOSE DUDA - KORINT'ÎYAR'A

Pêşgotin

Xuya dibe ku «Ne'ma Korint'îyaye Duda» jî mîna ne'ma pêşin, Pawlos dema r'êwîtîya xweye 3-da nivîsîye, nêzîkî sala 56-a. Gava ewî nivîsî, heleqetîya wî û civînaf* Korint'ê hevr'a haqasî p'ak nîbû. Xuya dibe ku ji endemêd civînê hinek himberî wî r'abibûn, ewî jî berk' li wan hilatibûf*, lê ne'ma xweda sebir û h'izkirina xwe hindava wanda xwey kirîye û gumana xwe jî ji wan nebir'îye, ku wê axirîye hevr'a t'ifaqf* bin û miqabilbûnê t'unebe.

Pawlos p'ara ne'mêye pêşinda heleqetîya xwe û civîna Korint'ê e'nene dike û şirovedike, ku çîma ne'ma berêda usa h'îşk li wan hilatibû, yêd ku miqabilî wî bûn. Ew niha vê ne'mêda şikirdayîna xwe e'lam dike, ku hilatînaf* wîye h'îşk bû me'nî, ku ew ser kirina xwe p'oşman bûn, vege'ryan û gotinêd wîr'a qayl bûn (serêd 1-ê h'eta 7-a).

Paşê Pawlos r'ê dide ber bawermenda, ku ew alîyê p'êşk'êşêdf* bona alîk'arîya bawermendêd Cihûstanêyef* destteng mer'd bin (serêd 8-a h'eta 9-a).

Serêd xilazîyêda jî Pawlos derheqa qulixê şandîtîf* û r'abûn-r'ûniştina xweda dibêje. Ew bona wan dibêje, yêd ku xwe çawa şandîyêd r'ast h'esab dikirin, lê Pawlos şandîyê derew (serêd 10-a h'eta 13-a). Lê belê vê ne'mêda meremê Pawlos t'u car ne ew bû, ku ewî navê xwe bilind kira, yan xwe bilind bigirta û p'eyê hînkirina xwe bida. Lê ew piştgirîyê qulixê şandîtîya xwe dike, wekî bikaribe Mizgînîyaf* r'ast bide qebûlkirinê, ku h'emû jî Mesîh nas kin û qebûl kin çawa Xudanf*.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-11)

Pawlos û civîna Korint'ê (1:12-7:16)

K'omekdarîya bona bawermendêd Cihûstanê (8:1-9:15)

Cabdayîna Pawlos bona h'ukumê şandîtîya xwe (10:1-13:10)

Paşgotin (13:11-13)

Silavkirin

1 Ji Pawlosê bi e'mirê Xwedê şandîyêf* Mesîh Îsa û Tîmot'êyoyê birayê me,

civînaf* Xwedêye Korint'êr'a û wê t'emamîya cime'ta Xwedêr'a, ya ku t'evayîya qeza Axayayêda ye:

²De bira k'eremf* û e'dilayîya Bavêf* me Xwedê û Xudanf* Îsa Mesîh li we be.

Pawlos şikirîyê dide Xwedê

³Şikir Xwedêyê Bavê Xudanê me Îsa Mesîhr'a, Bavê dilşewatîyê û Xwedêyê h'emû berdilîyêf*. ⁴Ew nava h'emû te'lî-tengîyada dil dide ber me, wekî em jî bikaribin dil bidine ber wan, yêd ku nava her cûr'e te'lî-tengîyada ne, bi wê berdilîyê, pê k'îjanê em xwexa ji Xwedê têne berdilîkirinê. ⁵Belê çawa em t'evî wan cefayêd Mesîhe gelek dibin, usa jî gelekî bi destê Mesîh ber dilê meda tê hatinê. ⁶Heger em te'lî-tengîyada ne, ew bona berdilî û xilazbûnaf* we ye û heger em berdilîkirî ne, ew bona wê berdilîya we ye, ku hûn bikaribin bi sebirê wan te'lî-tengîya bik'îşînin, k'îjana em jî dik'îşînin. ⁷Û em weda e'seyî guman in, çîmkî em zanin ku hûn çawa t'evî cefayêd me ne, usa jî t'evî berdilîya me ne.

⁸Em naxwazin ku hûn haş ji wan te'lî-tengîya t'unebin xûşk-birano, yêd ku me qeza Asyayêda k'îşandin. Em ji qewata xwe der haqasî k'etine bin barêd giran, h'eta ku me destê xwe ji e'mirê xwe jî k'îşand. ⁹Belê me xwer'a qirara mirinê h'esab kir, lê ev yek bû wekî em gumana xwe nedine ser xwe, lê ser Xwedê, Yê ku mirîya ji gor'a r'adike.

¹⁰Ji destê wê mirina tîrs û xof Ewî em

xilazf* kirin û wê xilaz ke jî. Û gumana me heye ku wê dîsa me xilaz ke, ¹¹ bi alîk'arîya wan duayêd ku hûn bona me dikin. Bi vî awayî bi saya duayêd geleka k'eremf* wê mer'a bê dayîne û gelekê bona me şikirîyê bidine Xwedê.

Pawlos şirovedike çima neçûye Korint'ê

¹² R'ûspîtîya me ev e: Îsafa me şe'detîyê dide, wekî me bi dilê sax û vekirî* ji Xwedêda li vê dinê e'mirê xwe derbaz kir, îlahîf* hindava weda, ne ku bi serwaxtîyaf* merivayîyêf*, lê bi k'erema Xwedê. ¹³ Em tiştêkî din wer'a nanivîsin, pêştirî wan tiştêd ku hûn dikarin bixûnin û fe'm bikin û ez guman im ku hûnê t'am fe'm bikin, ¹⁴ çawa ji p'ir'î-hindikî we em fe'm kirine, wekî hûn bigihîjine wê fe'mînê ku em r'ûspîtîya we ne, çawa hûn jî ya me ne, R'oja hatina Xudan Îsa.

¹⁵ Min bi vê gumanê şêwira xwe kir, pêşîyê bihatama cem we, ku we du cara k'erem bîstana, ¹⁶ awa gotî serîk bida we, ji cem we biçûma Makedonyayê û ji Makedonyayê jî dîsa ser weda vegerîyama, ku we jî ez li alîyê Cihûstanêdaf* ver'êkirama†. ¹⁷ Gava ez aha dişewirîm, gelo min sivikayî kir? Yan şêwira xweda mîna bendê vê dinyayê şêwirîm, ku «Belê» û «Na»-ya min sibeh-êvar nebe yek? ¹⁸ Lê Xwedê şe'de ye, ku sozê me wer'a nebûye «Belê» û paşê «Na». ¹⁹ Çimkî Kur'êf* Xwedê, Îsa Mesîh ku pê me wer'a hate dannaşînkirinê, (bi min, Sîlas‡ û Tîmot'êyo), «Belê» û «Na» nebû, lê nava Wîda t'imê «Belê» ye. ²⁰ Çimkî h'emû sozêd Xwedê bi Îsa Mesîh «Belê» ne, lema jî em bi Wî «Amînf*» dibêjin, bona r'ûmeta Xwedê. ²¹ Û Xwedê ye,

yê ku em weva t'evayî yektîya Mesîhda h'îmgirtî kirin. Xût Wî em k'ifş kirin ²² û mora Xwe danî ser me, R'uh'êf* Pîroz kire dilê me çawa bihêf* ji ber sozê Xweva.

²³ Lê ser minr'a Xwedê şe'de ye, ku min qêmîşî we nekîr, ku nehatime Korint'ê. ²⁴ Em h'ukumî ser bawerîyaf* we nakin, çimkî hûn bawerîyêda şidîyayî ne, lê em t'evî we dixebitin bona şabûna we.

2 Awa min xwexa xwer'a qîrar kir ku dîsa neyem dilê we bêşînim. ² Çimkî heger ez dilê we bêşînim, îdî k'ê wê dilê min şa ke, pêştirî ewêd ku min dilê wan êşandine? ³ Min ew yek ne'ma xweda nivîsîbû, ku nebe gava ez bê'm, yêd ku gerekê min şa kin, ew dilê min bêşînin. Çimkî ez we h'emûyada guman im, ku şabûna min şabûna we h'emûya ye. ⁴ Min bi gelek hêsira, bi gelek k'eder û k'esera dilê xwe wer'a nivîsî, wekî hûn ne ku li ber xwe k'evin, lê wekî wê k'ûrayîya h'izkirina mine hindava xweda fe'm bikin.

Berbihêriya hindava yê neheqda

⁵ Awa heger yekî dilêşî kir, ne ku t'enê dilê min êşand, lê yê hineka jî, wekî gelekî zêde nekîm, nebêjim yê we h'emûya jî. ⁶ Ew ceza besî wî merivî ye, ku ji we geleka wîr'a hatîye dayîne. ⁷ Lê niha hûn gerekê bibaxşînine wî û li ber dilê wîda bê'n, wekî k'erbî berxwek'etinê xwe unda neke. ⁸ Awa ez hîvî ji we dikim, h'izkirina xwe hindava wîda mak kin. ⁹ Hema bona wê yekê jî min nivîsiye, wekî we bicêr'ibînimf* bizanibim k'a hûn her tiştîda guhdar in. ¹⁰ Heger hûn tiştêkî dibaxşînine yekî, ez jî t'evî we me. Û heger tiştêkî baxşandinê hebe, bona we li ber dîndara

*1:12 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Bi dilsaxîyê û h'elalîyê».

†1:16 K'arêd Şandîya 19:21.

‡1:19 Bi yûnanî «Sîlano» nivîsar e, ku cûr'ekî navê «Sîlas» e.

Mesîh dibaxşînim, ¹¹ wekî mîrêcînf* piştê li me neşkêne, çimkî em haş ji h'unurêd wî hene.

Xemgînîya Pawlose li Troyayê

¹² Gava ez bona Mizgînîdayînaf* Mesîh gihiştîme Troyayê, min dît ku Xudan derîk li ber min vekirîye. ¹³ Lê dilê min ne r'ih'et bû, çimkî min birê xwe Tîto li wir nedît. Hingê min xatirê xwe ji wan xwest, çûme qeza Makedonyayê*.

Serk'etina bi saya Mesîh

¹⁴ Lê şikir ji Xwedê, ku t'imê me p'êga k'oma Mesîhe serk'etinêda pêşda dibe[†] û bîna naskirina xwe bi me her dera bela dike. ¹⁵ Çimkî em bîna Mesîhe xweş in li ber Xwedê, hin nava xilazbûyîyada, hin nava undabûyîyada. ¹⁶ Bona hineka em bîna mirinê ne, ku wan berbi mirinê dibe û bona hineka jî bîna jîyînê, ku wan berbi jîyînê dibe. Û k'î dikare vî barî hilde? ¹⁷ Em ne mîna hineka ne, yêd ku xebera Xwedê k'ara xweva girêdidin, lê belê em çawa merivne ji Xwedêda şandî, li ber Xwedê bi heleqetîya Mesîh pê sitqê dilê r'ast xeber didin.

Qulixk'arêd Peymana Nû

3 Gelo em dîsa vediger'in, xwexa pesinê xwe bidin? Yan mîna hineka mer'a lazîm e em şe'dene'ma ser weda bişînin, yan ji we bistînin? ² Ne hûn in şe'dene'mêd me dilê meda nivîsar, alîyê her merivîda naskirî û xwendî? ³ K'ifş e ku hûn ne'ma Mesîh in bi xizmetk'arîya me nivîsar, ne ku bi h'ubirê, lê bi R'uh'ê

Xwedêyê sax, ne ku ser selêd kevirî, lê ser t'extêd dilê xûn û goşt[‡].

⁴ Em vê yekê Xwedêda guman in bi saya Mesîh. ⁵ Ne ku em ji xwe h'esab dikin ku em layîqî vê kirinê ne, lê karîna me ji Xwedê ye. ⁶ Ewî ew karîna da me, wekî em bibîne qulixk'arêd peymanaf* nû, ne ku yê nivîsarê, lê yê R'uh', çimkî qanûna nivîsar dikuje, lê R'uh' dide jîyînê.

⁷ Awa heger ew qulixê ku ser kevira bi h'erfa k'olayî bû û axirîyê mirinê pêşda tîne haqas xweyîr'ûmet bû, wekî zar'êd Îsraêlf* nikaribûn r'ûyê Mûsaf* binihêr'îyana, ji dest wê şewqa r'ûyê wîyî ku dîsa wê derbaz bûya biçûya[§], ⁸ lê belê qulixê R'uh' wê hê çiqas xweyîr'ûmet be? ⁹ Çimkî heger ew qulixê ku axirîyê dîwan ser merivada danî, haqas xweyîr'ûmet bû, hê çiqas zêde wê xweyîr'ûmet be ew qulixê ku meriv pê bêstûc dibin. ¹⁰ Belê yê ku xweyîr'ûmet bû, ew bêr'ûmet derk'et ji ber wê r'ûmeta ku ser wêr'a bû. ¹¹ Heger qulixê ku wê derbaz bibûya biçûya xweyîr'ûmet bû, îdî yê ku wê bimîne, hê çiqas xweyîr'ûmet e!

¹² Awa em xweyê vê gumanê ne, lema xeberdana xweda mêrk'imî ne. ¹³ Em ne mîna Mûsa ne, çawa wî xêlî avitîbû ser r'ûyê xwe, wekî zar'êd Îsraêl h'eta xilazîyê ew r'ûmeta wê derbaz bûya nedîtana*. ¹⁴ Belê ew sewdayê xweda fe'mekorî bûn û h'eta îro jî gava peymanaf kevin dixûnin, xût ew xêlî ser fe'mê wan dimîne. Ew hingê tê hildanê, gava ew dibîne p'ara Mesîh. ¹⁵ Belê h'eta îro jî, gava Qanûnaf* Mûsa dixûnin, xêlî ser fe'mê wan dimîne, ¹⁶ lê gava yek li Xudan vege'ere, hingê «ew

*2:13 K'arêd Şandîya 20:1.

†2:14 Aha jî tê fe'mkirinê: «Ku t'imê me bi Mesîh ser dixê».

‡3:3 Derk'etin 24:12; Yêremîya 31:33; Hezekîyêl 11:19; 36:26.

§3:7 Derk'etin 34:29.

*3:13 Derk'etin 34:33.

xêlî tê hildanê»*. ¹⁷ Û ew Xudan R'uh' e û R'uh'ê Xudan li k'u derê be, li wê derê jî azayî heye. ¹⁸ Awa em h'emû jî r'ûkî bêxêlîkirî mîna neynikê şewqa r'ûmeta Xudan vediger'inin† û em bi derecêd r'ûmet bi r'ûmetê têne guhastinê, dibine xût ew sûretê Wî, ev yek bi alîk'arîya Xudan e, ku xwexa R'uh' e.

Xizna r'uh'anîye derdanêdf* h'er'îda

4 Bona vê yekê em ji vî qulixî venak'işin, ya ku me bi r'e'ma Xwedê standîye. ² Lê belê em ji tiştêd e'yebe dizîva dûr in û fêlbazîya nakin, xebera Xwedêda qelpîyê nakin. Lê serda em r'astîyê e'yan dikin û bi vî awayî xwe dîyarî îsafaf* her merivî dikin li ber Xwedê. ³ Lê heger ev Mizgînîya ku em didin veşartî ye jî, ew li ber undabûyîya veşartî ye. ⁴ Mîrê vê dinyayêyî neheq şever'eşa kora anîye ser fe'mê nebawera, wekî r'onaya Mizgînîya r'ûmeta Mesîh nede ser wan, Yê ku sûretê Xwedê ye. ⁵ Em ne ku xwe dannasîn dikin, lê Îsa Mesîh çawa Xudan û xwe jî çawa xulamêd we, bona Îsa. ⁶ Wî Xwedêyê ku got: «Bira ji te'rfîyê r'onayî derê»‡, Wî xwexa dilê meda şewq da, wekî em r'ûmeta Xwedê nas kin, bi wê şewqa ku ji r'ûyê Mesîh dertê.

⁷ Lê ev xizne nava me derdanêd h'er'îda heye, wekî bê k'ifşê ku zorayîya qewatê ji Xwedê ye, ne ku ji me.

⁸ Em her alîyava te'lfî-tengîyada ne, lê nav dest-p'îyê tengasîyadaf* naçin, derecê bêgumanda ne, lê bêguman nînin, ⁹ xweyîneyar in, lê ne bêyar in, lêdayî-k'etî ne, lê ne undabûyî ne. ¹⁰ Her gav em mirina Îsa bedenêd xweda dibin, wekî jîyîna Îsa jî bedena meda k'ifş be. ¹¹ Çimkî eme ku sax in, bona Îsa

mirinê'a têne dayînê, wekî jîyîna Îsa jî qalibê meyî mirîda k'ifş be. ¹² Awa mirin nava meda ya xwe dike, lê jîyîn nava weda.

¹³ Çawa nivîsar e: «Min bawer kir, lema xeber da»§. Xût bi wî r'uh'ê bawerîyê em jî bawer dikin û lema xeber didin. ¹⁴ Em zanin Ewê ku Xudan Îsa ji mirinê r'akir, wê me jî t'evî Îsa ji mirinê r'ake û me t'evî we ber xwe bide sekinandinê. ¹⁵ Belê ev h'emû bona we ye, ku gava k'erem hê ser gelekada bir'îje, şikirdarîya r'ûmeta Xwedê ji hê zêde be.

¹⁶ Lema em ji vê yekê venak'işin. Belê em ji dervava dêris dibin diçin, lê dilda r'oj bi r'oj nûyejîyîn dibin. ¹⁷ Çimkî cefêd meye dem-deme sivik me dikine xweyîyê r'ûmeta girane h'eta-h'etayêye bê himber. ¹⁸ Awa em dîna xwe nadine tiştêd xuya dibin, lê yêd nexuya, çimkî tiştêd xuya bona wextekî ne, lê yêd nexuya h'eta-h'etayî ne.

5 Çimkî em zanin, heger qalibê meyî axîn mîna konê firarî xirab be, maleke meye h'eta-h'etayê li e'zmana heye, ya ku bê dest ji Xwedêda çêkirî ye. ² Û belê em vî konîda dine'lin, h'eyra wê yekêda ne, ku mala xweye e'zmanî li xwe wergirin, ³ wekî, gava em wê xwe wergirin, bê sit'ar k'ifş nebin.

⁴ Belê h'eta ku em vî konîda dimînin, bin barê giranda dine'lin, ne ku em dixwazin vî ji xwe bêxin, lê ya e'zmanî ser xwe wergirin, wekî yê xweyîmirin wê jîyîna betavebef* here. ⁵ Xwedê Xwexa em vê yekê'a hazir kirine û R'uh'ê Xwe çawa bihêf* ji ber sozê Xweva da me.

⁶ Awa em her gav vê yekêda e'seyî guman in. Em zanin h'eta em vî qalibîda

*3:16 Derk'etin 34:34.

†3:18 Aha jî tê fe'mkirinê: «Em h'emû jî r'ûkî bêxêlîkirî r'ûmeta Xudan dibînin».

‡4:6 Destpêbûn 1:3.

§4:13 Zebûr 116:10.

dimînin ji Xudan dîr in, ⁷ çimkî em bi bawerîyê dijîn, ne ku bi dîtina ç'e'va. ⁸ Û gumana meye e'seyî heye û hê dixwazin ji vî qalibî derên li cem Xudan bihêwirin. ⁹ Bona vê yekê em dice'dînin, ku heger em bimînin yan derên, t'enê li Wî xweş bèn. ¹⁰ Çimkî gerekê em h'emû jî li ber dîwana Mesîh bisekinin, wekî her kes weke wan e'melêd qalibê xweda kirî bistîne, çi ku kiribe, qencî yan xirabî*.

Qulixê şandîtyê bona lihevanîna t'evî Xwedê

¹¹ Awa em ku haş ji xofa Xudan hene, dikin ku meriva bînine r'ayê. Û em Xwedêva jî e'yan in, guman heye, ku em îsafa weva jî e'yan in. ¹² Ne ku em ber we dîsa pesinê xwe didin, lê mecalê didine we, ku hûn bi me bifir'in, wekî tiştêkî weyî gotinê wanr'a hebe, yêd ku bi dîtina ç'e'va difir'in, ne ku bi ya dilada. ¹³ Heger me h'îşê xwe unda kirîye, ew bona Xwedê ye, lê heger em ser h'îşê xwe ne, ew bona we ye. ¹⁴ H'izkirina Mesîhe hindava meda p'êyî ser me dike, çimkî em fe'm dikin, ku yek bona h'emûya mirîye, ku usa ye h'emû jî mirine. ¹⁵ Mesîh bona h'emûya mir, wekî ewêd sax bona xwe sax nîbin, lê bona Wî, Yê ku bona wan mir û ji mirinê r'abû.

¹⁶ Çi li me dik'eve, em îdî niha kesekî bi tîherê merivayî nanihêr'in. R'ast e wextekê me bi tîherê merivayî Mesîh nihêrî, lê niha îdî em usa nanihêr'in. ¹⁷ Awa heger yek yektîya Mesîhda ye, ew e'firînekî nû ye, tiştêd kevin derbaz bûn çûn û va yêd nû[†] hatin. ¹⁸ Ev her tişt ji Xwedêda ne, ku em bi Mesîh t'evî

Xwe li hev anîn û qulixê lihevanînê da me. ¹⁹ Awa gotî Xwedê bi Mesîh dinya t'evî Xwe li hev anî, neheqîyêd wan wanr'a neheqî h'esab nekirin û gotina lihevanînê spartef* me. ²⁰ Awa em ji alîyê Mesîhda qasidîyê dikin, çawa ku Xwedê bi me hîvî ji we dike: Em alîyê Mesîhda r'eca ji we dikin, t'evî Xwedê li hev werin! ²¹ Ewî ku heleqetîya Wî t'evî guna t'unekbû, Xwedê Ew bona me kire heval-p'arêd guna[‡], wekî em yektîya Wîda bibine heval-p'arêd r'astîyaf* Xwedê.

6 Em jî çawa heval-xebatêd Xwedê îdî hîvî ji we dikin, yêd ku k'erema Xwedê standine, nehêlin ku ew k'erem bêfeyde be. ² Çimkî Xwedê dibêje:

«Dema r'e'm-k'eremê Min dengê te bihîst
û r'oja xilazbûnêda hatime hewara te»[§].

Va niha ye dema r'e'm-k'eremê! Va niha ye r'oja xilazbûnê!

³ Em dikin t'u tiştîda nebîne bayîse k'etina t'u kesî, wekî qulixê me neyê lomek'arkirinêf*. ⁴ Lê her tiştîda em xwe bi sebira xweye mezin didine k'îfşê, çawa qulixk'arêd Xwedê: Te'li-tengîyada, hêsrî-belengazîya û derd-kulada, ⁵ lêdanada, keladaf* û her alîyava h'icûmkirî, k'esirî, bêxew, bir'çî*, ⁶ bi nixta h'elal, bi zanebûnê, bi dilê fire, bi şîrinayîyê, bi R'uh'ê Pîroz û bi h'izkirina bêh'ilek'arî, ⁷ bi gotina r'astîyê û qewata Xwedê. Em bi destê ç'ep û r'astê jî r'asth'esabûnêva sîlih'kirî ne, ⁸ hurmetê û bêhurmetîyêda, qedir û r'ezilîyêda. Me h'esab dikin çawa yêd derewîn, lê em ser r'astîyê ne, ⁹ me h'esab dikin çawa yêd nenas, lê yêd bi

*5:10 R'omayî 14:10.

†5:17 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Û va her tişt nû bûye».

‡5:21 Aha jî tê fe'mkirinê: «Xwedê Ew bona me kire qurbanf* bona guna».

§6:2 Îşaya 49:8.

*6:5 K'arêd Şandîya 16:22-23; 17:1-10.

nav û deng in, çawa yêd mirî, lê va ye eme sax in, çawa ceza standî, lê nekuştî ne, ¹⁰ em çawa yêd zelûlîyêda ne, lê em her t'im şa ne, çawa yêd belengaz, lê em geleka dewletî dikin, çawa k'ifş dibe yanê tiştêkî me t'une, lê her tiştêd me hene.

¹¹ Me vekirî wer'a xeber daye gelfî korint'îya, dilê me jî hindava weda fire ye. ¹² Hûn ji alîyê meda bînteng nabin, lê hûn bîna xwe li xwe teng dikin. ¹³ Ez çawa t'evî zar'êd xwe xeber didim, hûn jî weke wê yekê li me vege'înin û dilê xwe mer'a vekin.

P'ûtp'aristîyêvaf* girêdayî nîbin

¹⁴ T'evî nebawera nek'evine binê nîrekî. Çi k'arê heqîyê t'evî neheqîyê heye? Yan çi heleqetîya r'onayê t'evî te'riyê? ¹⁵ Û çi t'ifaqîyaf* Mesîh t'evî cînf** heye? Yan çi p'ar nava bawermenda û nebawerada heye? ¹⁶ Yan jî çi hevaltîya p'aristgehaf* Xwedê t'evî ya p'ûta heye? Çimkî em p'aristgeha Xwedêyê sax in! Çawa Xwedê got:

«Ezê nava wanda bimînim,
nava wanda bimeşim,
Xwedêyê wan bim
û ewê jî cime'ta Min bin»†.

¹⁷ Bona vê yekê «Xudan dibêje:
De r'abin ji nava wan derên, cude bin.
Li tiştêd h'eramf* nek'evin,
û Ezê we qebûl kim‡,

¹⁸ Bavê we bim,
hûnê jî kur' û qîzêd Min bin,
Xudanê H'emû Zorayîyê dibêje§.

7 Em ku xweyê van soza ne delalno,
de em xwe ji h'emû k'irêtiya* qalib

û r'uh'ê xwe paqij kin û bi xofa Xwedê lap buhurtî-jibare bin.

Şabûna Pawlos

² Me dilê xweda cî kin! Me neheqî t'u kesî nekirîye, zîyan nedaye t'u kesî û kesek k'ara xwer'a nedaye xebatê. ³ Ez vê yekê nabêjim ku we neheq kim, lê çawa min pêşda gotîye, hûn dilê meda ne, heger em bimirin yan bijîm em t'evî we ne. ⁴ Ez gelekî weda guman im, gelekî pê we fir'naq dibim! Nava h'emû te'lî-tengîyêd meda berdilîya we ji serê min zêdetir e û şabûnêda k'im-k'imî me.

⁵ Belê gava em gihîştine Makedonyayê, me qet r'ih'etî nedît, lê me h'emû alîyava te'lî-tengî k'îşandin, dor-bera şer'-de'w bûn, dilada jî xem û derd bûn. ⁶ Lê Xwedêyê ku ber dilê şkestîyada tê, bi hatina Tîto dil da ber me ⁷ û ne ku t'enê pê hatina wî, lê bi wê yekê jî, ku çawa we dil dabû ber wî. Ewî mer'a gilî kir, ku hûn çiqasî demana minda ne, şîn û girî ne û xîreta min dik'îşînin. Bi vê yekê dilê min hê şabûn k'etê.

⁸ Belê heger min pê wê ne'mê dilê we êşand, ez ne p'oşman im. R'ast e ez p'oşman bûm, gava min dît ku wê ne'mê hinek wext dilê we êşand. ⁹ Lê niha ez şa me, ne ku bona wê yekê ku hûn ber xwe k'etine, lê çimkî hûn bona t'obekirinêf* ber xwe k'etin. Hûn li gora xwestina Xwedê ber xwe k'etin, usa ku we t'u zîyan ji me nedît. ¹⁰ Berxwek'etina li gora xwestina Xwedê mêriv berbi t'obeyîyê dibe ku xilaz ke û p'oşmanî têda t'une, lê berxwek'etina ji vê dinyayê berbi mirinê dibe. ¹¹ De dîna xwe bidine wê berxwek'etina li

*6:15 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Belîar». «Belîar» navekî cin e.

†6:16 Qanûna K'ahîntîyê 26:12; Yêremîya 32:38; Hezekîyêl 37:27.

‡6:17 Îşaya 52:11; Hezekîyêl 20:34, 41.

§6:18 P'adşatî II. 7:8, 14.

*7:1 Bi gotineke din: «P'îs, mir'dar'».

gora xwestina Xwedê ku çiqas k'ar da we: We çawa ce'dand bi r'ûspîtî caba xwe da! Çi hêrs, çi xof, çi h'izret, çi xîret, çi cezadayîna bona neheqîyê! We h'emû alîyava xwe da k'ifşê, ku hûn van yekada ser nixta h'elal in. ¹² Awa ew ne'ma ku min wer'a nivîsî, ne bona wî bû, yê ku neheqî kir û ne bona yê hate neheqkirin, lê belê wekî ew demana weye hindava meda li ber Xwedê e'yan be. ¹³ Bona vê yekê dil hate ber me.

Pêştirî wê berdilhatinêda, hê gelekî dil hate ber me bona şabûna Tîto, çimkî we h'emûya dilê wî r'ih'et kiribû. ¹⁴ Li ber wî ez pê we fir'naq bûm û ez r'ûr'eş dernek'etim. Lê çawa her tiştê ku me wer'a got r'ast bû, usa jî ew fir'naqîya meye ber Tîto r'ast derk'et. ¹⁵ Ê dilê wî hê ser we germ bûye, gava bona guhdarîya we h'emûya bîr tîne, ku we çawa bi xof û tirs ew qebûl kirîye. ¹⁶ Ez şa me, ku her tiştîda weda guman im.

Mer'daniya bawermenda

8 Îjar xûşk-birano, em wê k'erema Xwedê weva didine h'esandinê, ya ku civînêd Makedonyayêr'a hatîye dayînê*. ² Nava wê hêsîrî-belengazîya ku pê hatine cêr'ibandinê û nava k'esîbîya xweye giranda jî, şabûna wan hê zêde bû û hê xwe dane mer'danîyê. ³ Ez şe'de me, ku wana weke qewata xwe û jî qewata xwe zêdetir jî bi r'ezedilî didan, ⁴ gelekî hîvî jî dikirin, ku em qedirê wan bigirin, bihêlin ku ew t'evî vê k'omekdayîna bona cime'ta Xwedê bin. ⁵ Ê ne haqas çiqas ku gumana me hebû, lê canîya xwe pêva pêşîyê dane Xudan û paşê me, bi e'mirê Xwedê. ⁶ Îdî hingê me ji Tîto hîvî kir, ku ew wî şixulê qencî ku nava weda destpêkir, xilaz ke jî. ⁷ Çawa hûn her tiştîda t'êre-t'ijî ne, bawerîyê, xeberdanê, zanebûnê,

t'emamîya xîretêda û wê h'izkirina xweye hindava meda, usa jî vî şixulê qencda t'êr-t'ijî bin.

⁸ Ez vê xeberdanêda e'mirî ser we nakim, lê wekî hûn ç'e'v bidine xîreta hinekêd din bona k'omekdayînê, dixwazim we bicêr'ibînim, k'a hûn h'izkirinêda çiqas şîrh'elal in. ⁹ Çimkî hûn k'erema Xudanê me Îsa Mesîh zanin: R'ast e Ew yekî dewletî bû, lê bona we k'esîb bû, wekî hûn bi k'esîbbûna Wî dewletî bin.

¹⁰ Ez vê yekêda fikira xwe wer'a dibêjim: Ev yek bona k'ara we ye, çimkî hê sala parva ne ku t'enê we pêşîyê destpêkir wê yekê bikin, lê usa jî hûn pêşîyê wê yekêr'a r'azî bûn. ¹¹ De îjar vê kirina xwe bînine sêrîf*, wekî r'ezedilîya xweda çiqas xîret dikin, haqas jî bînine sêrî, weke qewata xwe. ¹² Çimkî heger hûn bi r'ezedilî k'omekê bidin, ew weke wê yekê qebûl e, çiqas destê k'êva tê, lê ne weke wê yekê, ku dêstda t'une.

¹³ Ez ne ku firêqetîya hineka dixwazim û tengasîya we, lê wekî her tişt weke hev be. ¹⁴ Niha zêdeya we dikare kêmasîya wan t'ijî ke û r'ojekê jî zêdeya wanê kêmasîya we t'ijî ke. Bi vî awayî wê weke hev derê, ¹⁵ çawa nivîsar e: «K'ê gelek t'op kir, zêde nebû û k'ê hindik t'op kir, kê m nebû»†.

Tîto û hevalêd xweva

¹⁶ Şikir ji Xwedê ku ew xîret da Tîto jî, ku alî we bike. ¹⁷ Ew ne ku t'enê hîvîkirina mer'a r'azî bû, lê xîreta wî jî qebûl nekir, xwest bi r'ezedilî bê cem we. ¹⁸ T'evî wî em wî birayî dişînin, yê ku h'emû civînada bona Mizgînîdayînê pesinê wî didin ¹⁹ û ne ku t'enê haqas, lê usa jî ji alîyê civînada hate bijartinê, ku bibe hevalê wê r'êwîtiya ku em

*8:1 R'omayî 15:26.

†8:15 Derk'etin 16:18.

k'omekdayînêr'a qulix dikin, bona r'ûmeta Xudan û wekî em dilxwestina xwe jî vê yekêda bidine k'îfşê. ²⁰ Em h'evza xwe ji vê yekê jî dikin, ku nebe yek vî qulixê meyi mer'ddayînêda me lomek'ar ke. ²¹ Çimkî em dikin r'ast derên, ne ku t'enê li ber Xudan, lê li ber meriva jî.

²² Em t'evî wan her du bira, birakî xweyi din jî dişnin, yê ku me gelek tiştîda ew cêr'ibandîye û t'imê jî xîretk'êş dîtîye û niha jî hê xîretk'êş e hindava weda, çimkî ew gelekî weda guman e. ²³ Heger pirs bê ser Tîto, ew heval û xebatk'arê t'evî min e bona we. Lê heger bê ser wan her du birayêd me, ewana ji alîyê civînêda şandî ne, bona r'ûmeta Mesîh dixebitin. ²⁴ Awa h'izkirina xwe û ew pesinê ku me bona we daye, wanr'a bidine îzbatkirinê, wekî h'emû civîn wê yekê bibînin.

9 Derheqa k'omekdayîna cime'ta Xwedêda ev tişteki zêde ye, ku ez wer'a binivîsim. ² Çimkî ez wê r'ezedilîya we zanim û nava mekedonîyada pê we fir'naq dibim dibêjim, ku we bawermendêd qeza Axayayê hê sala parva k'arê xwe k'omekdayînê kirîye û ev xîretk'êşîya we, gelek ji nav wanda leqandine. ³ Û ez jî wan birayêd xwe dişnim, wekî fir'naqîya mine hindava weda, wê yekêda betal derneyê, lê hûn usa hazir bin, çawa min wanr'a gotîye, ⁴ ku nebe heger mekedonî t'evî min bên û bibînin hûn ne hazir in, em şermî bin (naxwazim bêjim hûn jî) wê gumanêda, ya ku em weda guman bûn. ⁵ Lema jî min r'ê têr'a dît, hîvî ji bira kir, ku berî min bêne cem we û t'ivdarekê wê

p'êşk'êşaf* gumre, ya ku we soz dabû bibînin. Hingê ewê bi r'ezedilîyê hazir be, ne ku bi destê zorê.

Gumredayîn û berêd wê

⁶ Vê yekê bîr nekin: Yê dest dide ber çandinê, wê hindikî jî bidirû, lê yê dest nade ber çandinê, wê gumre jî bidirû. ⁷ Dilê her kesîr'a çiqas derbaz dibe, bira haqasî jî bide, ne ku bide lê dilê wî pey be yan bi borcdarîyê be, çimkî Xwedê yê bi dil û eşq dide h'iz dike. ⁸ Xwedê dikare h'emû alîyava ser weda bibarîne, wekî her alîyada her gav h'emû tiştêd weye kêrhatî hebin û zêde be jî bona her kirinêd qenc. ⁹ Çawa nivîsar e:

«Wî gumre da belengaza,
qencîkirina Wî* h'eta-h'etayê
dimîne»†.

¹⁰ Ewê ku t'oxim dide t'oximr'eşf* û nan jî bona xwarinê, wê t'oxim p'êşk'êşî we ke û zêde ke, berêd qencîkirina we‡ jî bigihîne[§]. ¹¹ Hûnê her tiştîva dewletî bin, wekî her alîyava mer'd bin û ew qencîyêd hûn bi destê me dikin, bibine me'nî ku şikirîyê bidine Xwedê. ¹² Û gava hûn vî qulixî dikin, ne ku t'enê kêmasîya cime'ta Xwedê t'ijî dikin, lê ev yek dike ku Xwedêr'a hê şikirdayîn zêde be. ¹³ Ev kirina we r'astîya bawerîya we îzbat dike, bi vî awayî şikirîya xwe Xwedê tînin bona guhdarîkirina Mizgînîya Mesîhe ku hûn îqrar* dikin û bona wê mer'danîya we, ku hûn alîk'arîya wan û h'emûya dikin. ¹⁴ Û ewê bona we dua bikin, h'eyra weda bin, bona wê k'erema Xwedêye ser k'erema, ya ku wer'a hatîye dayînê. ¹⁵ Şikir ji Xwedê bona wê dayîna wîye ku nayê gotin!

*9:9 Aha jî tê fe'mkirinê: «Heqîya Wî».

†9:9# Zebûr 112:9 (111:9).

‡9:10 Aha jî tê fe'mkirinê: «Berêd heqîya we».

§9:10# Îşaya 55:10.

**Cabdayîna Pawlos
bona h'ukumê şandîtiya xwe**

10 Ez, Pawlos xwexa hîvî ji we dikim, bi milûktî û şîrinayîya Mesîh, çawa tê gotinê ku ez r'û bi r'û nava weda mîna berxekî me, lê dûrva hindava weda mîna şêrekî me. ² Ez r'eca dikim, usa nekin ku gava bê m jî bibime şêr, çimkî ez e'seyî zanim ku ez dikarim turuş kim hindava wanda jî h'işk bim, yêd ku bona me usa difikirin, yançiyef* em bi merivayî dikin. ³ Belê r'ast e em meriv in, lê bi merivayî eskerîyê nakin. ⁴ Ç'ekêd eskerîya me, ne yê merivayî ne, lê yêd qewate ji Xwedê ne, bona wêrankirina t'e'bîya. ⁵ Em wan şêwira û h'emû bilindcîyêd k'ubarîyêye miqabilî zanebûna Xwedê betal dikin û h'emû fikira dikine hêsîr, êlimîf* Mesîh dikin. ⁶ Em hazir in ceza bidine h'emû neguhdara, gava guhdarîya we t'am be.

⁷ Hûn r'eng-r'ûya dinihêr'in. K'î xweda guman e, ku ew p'ara Mesîh e? Bira vê jî bifikire, ku çawa ew p'ara Mesîh e, usa jî em in. ⁸ Çimkî heger ez hinekî jî zêde difir'im, bona wê h'ukumdarîya ku Xudan da me, tişteki şermîyê têda t'une, ew bona avabûna bawerîya we ye, ne ku xirabbûnê. ⁹ Awa ez dikim ku usa k'ifş nebe, yanê ez bi ne'meyêd xwe we ditirsînim. ¹⁰ Çawa hinek dibêjin: «Ne'meyêd wî h'işk in û bi qewat in, lê ew dîndara xweva belengazek e û xeberdanêda jî yekî pênebûyî ye». ¹¹ Yêd usa bira fe'm bikin, em dûrva bi xeber û ne'meyêd xweva çawa ne, nêzik kirêd xweda jî usa ne.

¹² R'ast em newêrin, xwe ser mêzîne bik'işînin û himberî wan kin, yêd ku xwexa pesinê xwe didin. Ewana nadine ber h'işê xwe, gava nava xweda xwe pê hev çap dikin û xwe didine ber hev.

¹³ Lê çi ji p'eydayîna me dik'eve, em nigê xwe ji ber'a xwe dirêjtir nakin, lê weke wî sînorê dayî, çiqas Xwedê kire p'ara me, ku digihîje h'eta cem we. ¹⁴ Em ji sînor der gaveke xwe navêjin, çawa hê negihîştibine cem we, çimkî gava r'astîyê k'eve em bi Mizgînîdayîna Mesîh îdî gihîştine h'eta cem we. ¹⁵ Em ji sînor dernayên û pê xebata hinekêd din nafir'in. Lê em wê gumanê ne, ku bawerîya we bigihîje, weke wê dayîna ku me standîye, xebata me jî nava weda hê zêde berfire be. ¹⁶ Em dixwazin ku ji we wêdatir derbaz bin, Mizgînîyê cîyêd din jî dannasîn kin, ne ku em bi kirê yekî din bifir'in, yê ku sînorê xweda kirîye. ¹⁷ Lê çawa nivîsar e: «Yê ku difir'e, bira pê Xudan bifir'e»*. ¹⁸ Çimkî ne ku ewê p'eyê xwe dide, li Xudan qebûl e, lê yê ku Xudan p'eyê wî dide.

Pawlos û şandîyêd derew

11 Ez dixwazim ku hûn bikaribin hinekî bêh'işîya min bibihêrin! Lê bikin ku bibihêrin jî! ² Ez k'umr'esîyê we dikim, bi wê k'umr'esîyaf* Xwedê. Çimkî min hûn yekîr'a, awa gotî Mesîhr'a nîşan kirin, wekî we mîna qîzeke bik'îrf* li ber Wî bidime sekinandinê. ³ Lê t'enê ez ditirsim, tuwere çawa me'r bi fêlbazîya xwe Hêwa xapand, usa jî ew h'işê we biçelqîne û hûn destê xwe ji şîrh'elalî û dilsaxîya xweye hindava Mesîhda bikin†. ⁴ Gava yek tê û Îsakî din dannasîn dike, k'îjan me dannasîn nekirîye, yan r'uh'ekî din hûn distînin, k'îjan we ji me nestandîye, yan mizgînîke din dide, ku me nedaye we, hûn van tiştê r'ind dibin. ⁵ Lê bi t'exmîna min ez t'u tiştîva ji wan şandîyêd e'yane ha kêmtir nînim! ⁶ Dibe ez xeberdanêda ne ser xwe me, lê

* 10:17 Yêremîya 9:24.

† 11:3 Destpêbûn 3:1-6, 13.

ne alfyê zanebûnêda. Me ev yek h'emû alfyava her tiştîda nişanî we daye.

⁷ Gelo min gune kirf*, ku Mizgînîya Xwedê bê heq da we, xwe jî ber we şkênand, ku hûn bilind bin? ⁸ Min civînêd mayîn t'alan kirin ji ber heqê xweva, wekî xizmetk'arîyê wer'a bikim. ⁹ Û gava ez li cem we bûme h'ewcê tiştêkî, min giranî neda ji we t'u kesî, çimkî ew bawermendêd ku ji Makedonyayê hatibûn, çi kêmasiyêd min hebûn, wana destê xwe dirêjî min kir. Belê min her alfyava kirîye ku giranîyê nedime we û dikim ku nedim jî*. ¹⁰ Bi wê r'astîya Mesîh, ya ku nava minda ye, r'ûspîtya min wê dor-berêd qeza Axayayêda jî betal derneyê. ¹¹ Çima ez aha dikim? Ez we h'iz nakim? Wê yekê Xwedê zane! ¹² Û ez çawa dikim, ezê usa jî bikim, wekî r'ê nek'eve wan, yêd ku me'nîya diger'in, wekî p'eyê xwe bidin, yançîye ew jî mîna me dixebitin.

¹³ Lê na, yêd usa şandîyêd derew in, p'alêd qelp in, xwe dikine dilqê şandîyêd Mesîhe r'ast. ¹⁴ Û ev yek ne tiştêkî e'cêbmayîne ye! Mîrêcin xwexa jî xwe dike dilqê milyak'etêf* r'onayîyê. ¹⁵ Hilbet ne tiştêkî mezin e, ku xizmetk'arêd wî jî bik'evine dilqê xizmetk'arêd heqîyê. Axirîya wanê weke e'melêd wan be.

Pawlos p'eyê xwe te'li-tengîyêd xweda dide

¹⁶ Dîsa dibêjim, bira t'u kes min bêh'îş h'esab neke. Lê heger hûn dikin jî, îdfî bira min mîna yekî bêh'îş qebûl kin, ku ez jî hinekî p'eya bême xwe. ¹⁷ Çi ku dibêjim, r'ast e li Xudan xweş nayê, lê çawa yekî bê h'emdfî xwe, ber bayê

navê xwe k'etî. ¹⁸ Gelek bi merivayî p'eyê xwe didin, ezê jî p'eya bême xwe. ¹⁹ Hûn merivne serwaxt in, lema bi dilekî şa li bêh'îşa sebir dikin! ²⁰ Belê, hûn sebir dikin, gava yek we dike xulam, yan hebûkaf* we dixwe, yan we k'ara xwer'a dide xebatê, yan ser wer'a k'ubar dibe, yan r'ûyê we dixe. ²¹ Ez bi şermîyê dibêjim, ku em wê yekêda pênebûyî bûn!

Heger yek r'ûyê wî digire bi tiştêkî bifir'e, r'ûyê min jî digire, (ez vê yekê jî bêfe'mîya xwe dibêjim). ²² Ewana îbranîf* ne? Ez jî. Îsraêlî ne? Ez jî. Ji r'ik'inyata Birahîmf* in? Ez jî. ²³ Qulixk'arêd Mesîh in? (Bêh'îşî xeber didim), ez hê ji wan zêdetir im! Ji wan ze'ftir xebitîme, ji wan ze'ftir k'etime kela, ji wan ze'ftir lêdan xwarîye, gelek cara h'eta ber derê mirinê jî çûme. ²⁴ Bi destê cihûyaf* pênc cara, ji çilî yek kême, bi qamçîya hatime lêdanê†, ²⁵ sê cara bi destê r'omîya bi şiva hatime lêdanê, carekê ez dame ber kevira, sê cara r'astî gemîwelger'andinê hatime, şev û r'ojekê be'rêda mame‡. ²⁶ Gelek r'êwîtîyêd xweda nava cûr'e-cûr'e qede-belada bûme: Ji ç'ema, ji r'êbir'a, ji miletê xwe, ji necihûyaf*, bajêrda, çol-bestada, ser be'rê, ji birayêd derew§. ²⁷ Dixebitîm, diçerçîrîm, gelek cara xewê şeva nedikir, t'î-bir'çî, gelek cara bê nan, sermê û bêsit'arîyêda bûm.

²⁸ Pêştirî tiştêd mayîn, xemêd h'emû civînaye her r'oj jî ser min t'op dibin. ²⁹ Gava yek ser h'alê xweda digirî, ez jî t'evî wî digirîm! Gava yek ji r'ê tê derxistinê, dilê min jî diqilqile!

³⁰ Heger lazim be ez p'eyê xwe bidim, ezê ser h'alêd xweye sist p'eya bême xwe. ³¹ Xwedêyê Bavê Xudan Îsa, ku

*11:9 Filîpî 4:15-18.

†11:24 Qanûna Ducarî 25:3.

‡11:25 K'arêd Şandîya 16:22; 14:19.

§11:26 K'arêd Şandîya 9:23-25; 14:5.

h'eta-h'etayê hêjayî şikirfîyê ye, zane ku ez derewa nakim. ³²Bajarê Şamêda welîyêf* berdestîyê Arêtas p'adşa, bona ku min bigire, nobedar dabûne ber dergehêd bajêr*, ³³ez pê sepetê p'encerekêr'a sûrêva daxistime xwarê û ji destê wî r'evîm.

Dîtin û e'yantîyêd Pawlose e'zmanî

12 Min dik'eve ez p'eya bidime xwe, lê r'astî k'ara wê t'une. Lê belê ezê niha derbazî ser wan dîtin û e'yantîya bim, yêd ku Xudan nîşanî min dane. ²Ez bawermendekî Mesîh nas dikim, çardeh sal pêşda, (nizanim qalibda bû, nizanim bê qalib bû, ew Xwedê zane), h'eta e'zmanê sisîya† hate hilatinê. ³Û ez zanim ku ev meriva, (qalibda bû, bê qalib bû, ez nizanim, wê yekê Xwedê zane), ⁴h'eta buhiştêf* hate hilatinê û tiştêd nayêne gotinê bihîstin ku ji mêriv nak'eve bona wan tišta xeber de jî. ⁵Ezê bona yê ha p'eya bême xwe, lê bona xwe p'eya nadime xwe, pêştîrî ser h'alê sistîyêd xwe. ⁶Lê heger ez bixwazim jî p'eyê xwe bidim, ev ne bêh'îşî ye, çimkî ez r'astîyê dibêjim. Lê ez xwe digirim, ku nebe yek ser min tiştêkî zêde bifikire, pêştîrî tiştê ku ji min dibihê yan dibîne.

⁷Û wekî nebe ez bona gelek e'yantîyêd neberh'îşa k'ubar bim, belake mîna derzîkê qalibê mînda minr'a hate dayînê, milyak'etekî ji mîrêcin, ku t'epa bê min, wekî ez k'ubar nevim. ⁸Bona vê yekê min sê cara hîvî ji Xudan kir, ku vê yekê ji min dîr xe, ⁹lê Ewî minr'a got: «K'erema Mîn besî te ye, çimkî qewata Mîn sistîyada mîyaser dibê». Awa ezê bi dilekî şa h'alê sistîyêd xweda bifir'im, wekî qewata Mesîh nava mînda be. ¹⁰Lema jî ez bona navê Mesîh sistîya, qara, hêsîrî-belengazîya,

zêrandina û te'lî-tengîya begem dikim, çimkî gava ez sist dibim, hingê qewat dibim.

Xemêd Pawlos hindava korint'iyada

¹¹R'astî min bêh'îşî kir ku p'eyê xwe da, lê we p'eyî ser min kir! Gerekê we p'eyê min bida. Ez t'u tiştîva ji wan şandîyêd weye e'yan kêmtir nîme, lê ez xwexa jî ne t'u tişt im. ¹²Nîşanêd şandîfîya r'ast, awa gotî nîşan, k'eremet û kirêd qewat, nava weda bi t'emamîya sebirê hatine kirinê. ¹³Min çi tiştîva qedirê we ji qedirê civînêd mayîn kêmtir girtîye, pêştîrî wê yekê ku min giranî neda we? Bibaxşînine min vê neheqîyê!

¹⁴Eva sê car e ez k'arê xwe dikim, ku ser weda bêm. Û ez giranîyê nadime we. Ç'e'vê min ne li hebûka we ye, lê li we ye! Çimkî ne ku gerekê zar' bona dê-bava bikin, lê dê-bav bona zar'a. ¹⁵Ezê bi dilekî şa, xwe jî û mal-h'alê xwe jî bona we bidim. Heger ez hê gelekî we h'iz bikim, gelo hûnê min hindikî h'iz bikin? ¹⁶Em ha hildin, ku min giranî nedaye we, lê bi ya hineka ezî h'ilek'ar bûme û bi fêlbazîya xwe hûn avîtine t'eleka xwe. ¹⁷Gelo min bi destê ewêd ku min ser weda şandin, hûn k'ara xwer'a dane xebatê? ¹⁸Min hîvî ji Tîto kir û ew bira t'evî wî şand. Gelo Tîto hûn k'ara xwer'a dane xebatê? Me bi r'uh'ekî nedikir? Em r'êkêda nedîçûn?

¹⁹Dibe ku hûn t'emamîya vî wextîda difikirin, ku em dixwazin xwe li ber we r'ûspî kin? Na! Lê li ber Xwedê em yektîya Mesîhda xeber didin û her tiştî delalno, bona k'ara we dibêjin. ²⁰Ez ditirsim, gava ez bêm, tuwere we usa nebînim, çawa ez dixwazim û hûn jî min usa nebînim, çawa hûn

*11:32 K'arêd Şandîya 9:23-25.

†12:2 Hinek difikirin, ku dema Pawlosda «e'zmanê sisîya» yê herf jorin bû.

dixwazin. Ditirsim ku hê nava weda şer'-de'w hebin, h'evsûdî, hêrsk'etin, hevr'ikî*, xeyb, buxdan, k'ubar-babaxî û bêt'erbetî. ²¹ Ditirsim, ku gava ez dîsa ser weda bêm, Xwedêyê min serê min li ber we berjêr ke û bona geleka şînê bikim, k'îjana pêşda gune kirine û ji kirêd h'eramîyê, bênamûsîyê û toltîyê t'obe nekiribin.

T'emî û silavêd axirfîyê

13 Eva cara sisîya ye ezê ser weda bêm. Çawa nivîsar e: «Gerekê bi devê du yan sê şe'da her tişt bê e'seyîkirinê»†. ² Min berê gotîye û niha jî dibêjim, çawa cara duda nava weda hazir bûm, niha jî dîsa dûrva wanr'a dinivîsim, yêd ku pêşda gune kirine û usa jî h'emûyar'a: Gava dîsa bêm, îdî ez nadime xatirê t'u kesî, ³ çimkî hûn k'etine bin e'nena, ku bizanibin, gelo Mesîh pê min xeber dide. Ew hindava weda ne sist e, lê nava weda qewat e. ⁴ R'ast e Ew bi sistîyê hate xaçkirinêf*, lê bi qewata Xwedê sax e. Em yektîya Wîda sist dibin, lê bi qewata Xwedê hindava *weda* emê bijîn t'evî Wî.

⁵ Hûn dilê xwe bicêr'ibînin, k'a hûn nava bawerîyêda ne? Xwe e'nene kin.

Hûn fe'm nakin, ku Îsa Mesîh nava weda ye, t'enê cêr'ibandinêda hûn pênebûyî nîbin? ⁶ Lê guman heye, ku hûnê fe'm bikin, ku em ne pênebûyî ne. ⁷ Lê em dua ji Xwedê dikin, ku hûn xirabîyê nekin, ne ku wekî em cêr'ibandinêda qenc k'ifş bin, lê wekî hûn qencîyê bikin, heger em pênebûyî jî k'ifş bin. ⁸ Çimkî em nikarin tiştêkî li r'astîyê bikin, lê t'enê bona k'ara wê. ⁹ Em şa dibin, gava em sist dibin û hûn qewat dibin. Û em jî bona we dua dikin, wekî hûn t'am bigihîjin. ¹⁰ Bona van yeka ez dûrva wer'a dinivîsim, ku nebe gava ez bêm, hindava weda h'îşkîyê bikim bi wî h'ukumê ku Xudan daye min, ya ku bona avakirinê ye, ne bona xirabkirinê.

¹¹ Heyneser xûşk-birano, xweş bin! Ser xweda werin, dil bidine hevdu, ser nêtekê bin, li pey e'dilayîyê bin û Xwedêyê h'izkirinê û e'dilayîyê wê t'evî we be.

¹² Silavê bidine hev bi r'amûsana şîrê h'elal. T'emamîya cime'ta Xwedê li we silav dike.

¹³ K'erema Xudan Îsa Mesîh, h'izkirina Xwedê û heleqetîya R'uh'ê Pîroz t'evî we h'emûya be.

*12:20 Aha jî tê fe'mkirinê: «T'enê xwer'a».

†13:1 Qanûna Ducarî 19:15.

NE'MA PAWLOS GALATÍYAR'A

Pêşgotin

Galatya Asya Biç'ûkda qezake R'omayê bû. Pawlos dema r'êwîtiya şandîtiyaf* xweye pêşinda bajarêd Entakya Pisîdyayê, Lîstra, Dêrbe, Qonyayêda h'îmê civînêdf* bawermenda avîtin û usa jî carekê yan du cara çûye wir (K'arêd Şandîya 13:13–14:26, 16:6; 18:23).

Lê belê pey Pawlos'r'a, çawa cîyêd dereke, usa jî nava Galatyayêda dannaşînkîrêd başqe hatin û civîna wan t'evîhev kirin.

Gava Mizgînîyaf* Mesîh bela bû û nav miletada hate qebûlîkirinê, ev pîrs jî pêşda hat û gotin: «Ewê ku t'obef* dike gerekê li gora Qanûnaf* Mûsaf* bê sinetkirinêf*, ku bibe mesîhîyêf* r'ast». Pawlos hê pêşda şirovekiribû, ku ew yek t'u car ne usa ye. Çimkî ew r'îya ku bawermenda t'evî Mesîh dike yek, ew bawerîf* ye. Lê hinek hatine nava civînêd Galatyayê, himberî Pawlos r'abûn û gotin: «Gerekê Qanûna Mûsa bê xweykirinê, wekî ber Xwedê r'ast bêne h'esabê».

Bi vê ne'mê Pawlos dixwaze fikirêd yêd usa vege'îne berbi bawerîya r'ast, çimkî ew bi hînkîrîna ner'ast ji bawerîya xwe xalîff* bûn. Ew serhatîya xwe şirovedike, dibêje çawa ew û Barnabaf* çûne Orşelîmêf* û t'evî şandîyêd mayîn xeber dan û çawa Aqûbf*, Petrûsf* û Yûh'ennaf* qulixê wan qebûl kirin û qayl bûn, ku ew nava necihûyaf* dannaşîn kin. (Dibe ku Pawlos be'sa wê çûyîna xweye Orşelîmê dike, ya ku K'arêd Şandîya 15:1-4-da nivîsar e).

Pawlos îzinê dide xwe ku ew xwe şandîyê Îsa Mesîh h'esab ke. Ew piştgirîyê qulixê xwe dike û dibêje, ku ev qulixê wî ne ji alîyê merivadaf* ye,

lê dayîna Xwedê ye û şandîtiya wî bona miletêd necihû ye.

Ew mêrk'îmî dibêje, ku meriv pê Qanûn qedandinê li ber Xwedê r'ast nayê h'esabê, lê t'enê bi bawerîkirinê. Meriv t'u car nikare wê xilazbûnaf* ku Xwedê dide bi kirêd xweye qenc qazinc ke. Axirîyê Pawlos dibêje, ku e'mirê bawermenda gerekê bi azayîyê û h'izkirinê be, k'îjan ku R'uh'êf* Pîroz bi bawerîkirina meriva p'êşk'êşf* dike.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-10)

H'ukumê Pawlos çawa şandî (1:11–2:21)

Mizgînî k'erema Xwedê ye (3:1–4:31)

Cabdarî û azayîya bawermenda

(5:1–6:10)

Paşgotin (6:11-18)

Silavkirin

1 Ez Pawlosê şandîf*, ne ku ji alîyê merivada yan bi destê meriva k'îfşbûyî me, lê bi destê Îsa Mesîh û Bavf* Xwedê, Yê ku Ew ji mirinê r'akir, ² ez bi h'emû bawermendava t'evayî berbir'î we civînêdf* Galatyayêda dibim.

³ De bira k'eremf* û e'dilayîya Xwedê Bavê me û Xudanf* Îsa Mesîh li we be, ⁴ Yê ku canîya Xwe anegorî e'mirê Bavê me Xwedê ji ber gunêd meva da, wekî me ji vî zemanê nihayî xirab xilazf* ke. ⁵ Şikir ji Xwedê'r'a h'eta-h'etayê! Amînf*.

R'astî t'enê Mizgînîkêdaf* ye

⁶ Ez e'cêbmayî dimînim, ku hûn usa zû pişta xwe didine Xwedêyê ku bi saya k'eremaf* Mesîh gazî we kir û berê xwe didine mizgînîke din. ⁷ R'ast mizgînîke din t'une, lê hinek hene we t'evî hev dikin û dixwazin Mizgînîyaf* Mesîh biguhêzin. ⁸ Lê heger em yan milyak'etekf* jî ji e'zmên bê, mizgînîke usa bide we, k'îjan ku ne mîna wê

Mizgînîyê ye, ya ku me daye we, bira nifir' li wî be! ⁹Çawa me pêşda got, niha jî dîsa dibêjim: Heger yek mizgînîke ne mîna wê Mizgînîya ku we qebûl kir dide we, bira nifir' li wî be!

¹⁰Çima ez niha dikim meriv ji min r'azî bin, yan Xwedê? Yan gelo ez dikim ku li meriva xweş bêm? Heger min hê bixwesta ez li meriva xweş bihatama, min nikaribû ez bibûma xulamê Mesîh.

Çawa Xwedê Pawlos kire şandî

¹¹Ez vê yekê li we didime h'esandinê xûşk-birano, ku ew Mizgînîya min dannasîn kir, ne ya merivayî ye. ¹²Min ew ji meriva nestand, ne jî ji kesekî hîn bûm, lê Îsa Mesîh minva e'yan kir.

¹³We bona bêp'ergalîya mine berêye nava cihûtîyêda bihîstîye. Min bêh'esab civîna Xwedê dizêrand û dikir ku wê xirab kim. ¹⁴Ez nava cihûtîyêdaf* ji gelek hevalêd xweye cihû pêşdatir çûbûm, alîyê r'aw-r'izimaf* kal-bavada jî gelekî xweyîxîret bûm*. ¹⁵Lê gava Xwedê xwest, (Yê ku ez bijartim, çaxê ez hê zikê dîya xweda bûm û bi k'erema Xwe ez k'ifş kirim), ¹⁶Kur'ê Xwe minva e'yan kir, ku nava necihûyadaf* Wî dannasîn kim, hingê min şêwira xwe t'u kesî nekirî, ¹⁷ne jî r'abûme Orşelîmê, cem ewêd ku berî min bibûne şandî, lê ez pê'r'a-pê'r'a çûme E'rebistanê û dîsa vege'ryame Şamê. ¹⁸Paşê sê sala şûnda r'abûme Orşelîmê, ku Petrûsf** bibînîm û panzdeh r'oja cem wî mam[§]. ¹⁹Lê belê ji şandîyêd mayîn min t'u kes nedît, pêştirî Aqûbêf* birê Xudan. ²⁰Çi ku wer'a dinivîsim, ez ber Xwedê

bêxêlif dibêjim. ²¹Paşê çûme alîyêd Sûryayê û Kîlîkyayê. ²²Lê civînêd Mesîhe Cihûstanêdaf* ez r'û bi r'û nas nedikirim. ²³Wana t'enê bihîstibû ku: «Ewê wextekê em dizêrandin, niha xwexa wê bawerîyêf* dannasîn dike, k'îjan wî wextekê dikir ku xirab ke». ²⁴Û bona min şikirî didane Xwedê.

Pawlos û şandîyêd mayîn

2 Paşê çardeh sala şûnda t'evî Barnabasf* dîsa r'abûme Orşelîmê, Tîto jî min t'evî xwe bir*. ²Ez çûm, çimkî Xwedê ber min vekir, ku her'im. Û min ew Mizgînî li wan da h'esandinê, ya ku ez nava necihûyada dannasîn dikim, lê ev yek min yêd sereker'a başqe digot. Min nexwest ku ez badîhewaf* bibezim yan bezîbim. ³Lê h'eta Tîtoyê t'evî min ku yûnan bû, p'êyî ser wî jî nekirine, ku bê sinetkirinêf*. Ev pirs pêşda hat, ⁴çimkî çend birayêd derew şûlikîne nava me, wekî ce'sûsîyê azayîya me bikin, ya ku bi saya Mesîh Îsa me dest anîye. Wana dixwest em bikirana bindest. ⁵Lê me qet deqekê jî gur'af* wan nekir, ku r'astîya Mizgînîyê nava weda h'îngirtî bimîne.

⁶Lê bona wan jî, yêd ku sereke k'ifş dibûn, (qet xema min nîne, ku ew berê çî bûne, Xwedê firqîyê nake nava meriva), wan sereka jî t'u tiştê nû min'a negotin. ⁷Lê serbara-serda dîtin ku li min hatîye spartinê, wekî ez Mizgînîyê bidime necihûya[†], çawa ku li Petrûs jî hatîye spartinê, wekî Mizgînîyê bide cihûyaf**[‡]. ⁸Çimkî Xwedêyê ku Petrûs kire şandîyê cihûya,

*1:14 K'arêd Şandîya 8:3; 22:3-5.

†1:16 K'arêd Şandîya 9:3-6.

‡1:18 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Kîfas». «Kîfas» bi zimanê aramîf* tê fe'mkirinê: «Petrûs».

§1:18# K'arêd Şandîya 9:26-30.

~2:1 K'arêd Şandîya 11:30; 15:2.

†2:7 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Nesinetkirîya».

‡2:7# Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Sinetkirîya».

hema Wî jî ez kirime şandîyê necihûya. ⁹Gava Aqûbf*, Petrûs* û Yûh'ennayêf* ku «Stûn» dihatine h'esabê, bona wê k'erema ku minr'a hatibû dayînê pê h'esîyan, destêd weye r'astê çawa nîşana t'ifaqîyêf* dane min û Barnabas. Ew qayl bûn, ku em her'ine nava necihûya û ew jî her'ine nava cihûya. ¹⁰T'enê wan hîvî kir, ku em belengaza bîr nekin, ya ku ez xwexa jî demana wê yekêda me.

Pawlos şaşîya Petrûs hiltêf*

¹¹Lê gava Petrûs hate Entakyayê, ez aşkere miqabilî wî r'abûm, çimkî ewî şaş bû. ¹²Berî hatina çend merivêd ku Aqûb şandibûn, ewî t'evî necihûyêd bawermend nan dixwar. Lê gava ewana hatin, ewî xwe dida alîkî û vedik'işîya, ji tîrsa ewêd ku digotin, gerekê necihû bêne sinetkirinê. ¹³Û cihûyêd bawermende mayîn jî t'evî wî dur'ûtî kirin, h'eta ku Barnabas jî xalîff*, k'ete nava wê dur'ûtîya wan. ¹⁴Lê gava min dît ku ewana nava r'astîya Mizgînîyêda namînin, hingê li ber h'emûya min gote Petrûs: «Heger tu cihû yî, mîna yekî necihû dijîyî û ne mîna cihûya, tu çawa dikî ser necihûya, ku bibine mîna cihûya?»

Cihû û necihû her du jî pê bawerîyê xilazf* dibin

¹⁵Eme ku e'silê xweda cihû ne û ne ji «necihûyêd gunek'arf*» in, ¹⁶zanin ku meriv bi kirêd Qanûnê nikare r'ast bê h'esabê, lê t'enê bi Îsa Mesîh bawerkinê. Me jî Mesîh Îsa bawer kir, wekî bi Mesîh bawerkinê em r'ast bêne h'esabê, ne ku bi kirêd Qanûnê,

çimkî t'u qûl-bende bi kirêd Qanûnê nikare r'ast bê h'esabê†. ¹⁷Awa heger em dikin bi Mesîh r'ast bêne h'esabê û wê gavê xuya be, ku em xwexa jî mîna wan gunek'ar in, hingê Mesîh bû wek'îlê guna? T'u car! ¹⁸Heger ew tiştêd min xirab kirine, dîsa destpêdikim çêdikim, ez neheqîya xwe didime îzbatkirinê. ¹⁹Çimkî ez bi Qanûnî bona Qanûnê mirim, wekî bona Xwedê bijîm. Ez t'evî Mesîh xaçf* bûm, ²⁰ji vir şûnda ne ku ez dijîm, lê Mesîh e ku nava mînda dijî. Û niha ku ez vî qalibîda dijîm, bi Kur'êf* Xwedê bawerkinê dijîm, Yê ku ez h'iz kirim û canîya Xwe bona min da der. ²¹Ez k'eremaf* Xwedê t'exsîr nakim, çimkî heger r'asth'esabbûnf* bi Qanûnê bûya, ku usa ye Mesîh badîhewa mir.

Qanûn û bawerî

3 Gelî galatîyêd bêh'iş! K'ê serê we t'îjî kir?‡ Ne axir Îsa Mesîh li ber ç'e'vê we xaçbûyî hate dîyarkirinê? ²Ez t'enê vê yekê dixwazim ji we bizanibim: We R'uh'ê Xwedê bi Qanûn qedandinê stand, yan bi Mizgînî bihîstinê û bawerîya xwe jê anînê? ³Çima hûn haqas bêh'iş in, ku we bi R'uh'ê Xwedê destpêkir û niha bi merivayî xilaz dikin? ⁴Haqas tişt badîhewa hatine serê we? Naqewime ku badîhewa bin! ⁵Çima ew Xwedêyê ku R'uh'ê Xwe p'êşk'êşîf* we dike û nava weda k'eremeta dike, bona Qanûn qedandina we dike, yan bona ku we Mizgînî bihîst û bawerîya xwe jê anî?

⁶Mesele, bona Birahîmf* aha nivîsar e: «Biraîm Xwedê bawerf* kir û ew yek jêr'a r'astî hate h'esabê»§. ⁷Awa zanibin, yêd ku bawer dikin ew in zar'êd

*2:9 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Kîfas».

†2:16 R'omayî 3:20-22.

‡3:1 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Ku hûn gur'a r'astîyê nekin».

§3:6 Destpêbûn 15:6; R'omayî 4:3.

Birahîm*. ⁸ Nivîsarê hê pêşda dabû k'ifşê, ku Xwedê necihû bi bawerîyêf* wê r'ast h'esab bikirana û zûva Mizgînî dabû Birahîm ku: «Bi te duayê h'emû mileta bibe»†. ⁹ Awa ewêd ku bawer dikin, t'evî Birahîmê bawermend dua li wan tê kirinê.

¹⁰ Ewêd ku xwe spartinef* kirêd Qanûnê, ew binê nifir'êda ne, çimkî nivîsar e: «Nifir' li her kesî ye, yê ku nava h'emû nivîsarêd k'itêba Qanûnêda namîne û naqedîne»‡. ¹¹ E'yan e t'u kes bi Qanûnê nikare li ber Xwedê r'astf* bê h'esabê, çimkî nivîsar e: «Yê r'ast wê bijî, çimkî bawer dike»§. ¹² Lê Qanûn bi bawerîyê nîne, lê belê çawa nivîsar dibêje: «K'î ku t'emîyêd Qanûnê *bîqedîne* bi wan wê bijî»*. ¹³ Mesîh em ji wê nifir'a Qanûnê k'ir'în, ew dewsa me k'ete bin wê nifir'ê, çimkî nivîsar e: «Nifir' ser yê darva dardakirî ye»†. ¹⁴ Ev yek bû, wekî bi Mesîh Îsa duayê Birahîm bê ser necihûya, ku bi bawerîyê em R'uh'ê sozdayî bistînin.

Sozê Xwedê û Qanûn

¹⁵ Xûşk-birano! Ez tînime ser e'detê dinê. Heger yekî wesîyetekf* t'estîq kiribe, t'u kes nikare wê betal ke, yan jî tiştêkî din serda zêde ke. ¹⁶ Awa ew soz Birahîm û zur'eta wîr'a hatine dayîne. Nivîsarêda nayê gotinê: «Zur'etêd te» çawa bona geleka, lê bona yekî: «Zur'eta

te»‡ û ew zur'et Mesîh e. ¹⁷ Awa gotî ez vê yekê dibêjim, ew wesîyeta ku pêşda ji Xwedêda hatibû t'estîqkirinê, Qanûna ku çarsid sî salî şûnda derk'et, nikare usa bike, wekî wesîyeta sozdayî gewata xwe unda ke§. ¹⁸ Çimkî heger wartî Qanûnêva girêdayî bûya, wê sozdayîneva girêdayî nîbûya, lê Xwedê bi soz p'êşk'êşî Birahîm kir*.

¹⁹ Îdî meremê Qanûnê çi bû? Qanûn serda zêde bû ku neheqî bê naskirinê û gerekê ew bima h'eta hatina Zur'eta wî, k'îjanîr'a soz dabû. Qanûn ji alîyê milyak'etada, bi destê navçêtiya yekî† hate dayîne‡. ²⁰ Bona wesîyetkirinê navçêti ne lazim e gava wesîyet bi destê yekî tê kirinê û li vir ew yek t'enê Xwedê ye.

War û xulam

²¹ Awa Qanûn miqabilî sozêd Xwedê ye? T'u car! Belê heger qanûnek hebûya, ku bikaribûya jîyîn bida, hingê e'seyî r'asth'esabbûn wê bi qanûnê bibûya. ²² Lê nivîsar h'emûya bin hêsîrtîya gunedaf* dide k'ifşê, wekî çi ku bi Îsa Mesîh bawerkirinê hatibûne sozdayîne, bawermendar'a bêne dayîne.

²³ Berî hatina bawerîyê, em bin destê Qanûnêda çawa girtî dihatine xweyîkirinê, h'eta xuyabûna wê bawerîyê ku wê bihata. ²⁴ Bi vî awayî Qanûn bû t'erbetdarêf* me û em berbir'î

*3:7 R'omayî 4:16.

†3:8 Destpêbûn 12:3; 18:18; 22:18.

‡3:10 Qanûna Ducarî 27:26.

§3:11 Aha jî tê fe'mkirinê: «Yê bi bawerîyê r'asth'esabbûyî wê bijî». Hebaqûq 2:4.

*3:12 Qanûna K'ahîntîyê 18:5.

†3:13 Qanûna Ducarî 21:23.

‡3:16 Destpêbûn 12:7; 13:15; 24:7.

§3:17 Derk'etin 12:40.

*3:18 R'omayî 4:14.

†3:19 Ew yek Mûsaf* bû.

‡3:19# Qanûna Ducarî 33:1-3; Îbranî 2:2; K'arêd Şandîya 7:38, 52.

Mesîh anîn*, ku em bi bawerîyê r'ast bêne h'esabê. ²⁵Lê niha ku bawerî hat, em îdî ne bin destê t'erbetdarê Qanûnêda ne.

²⁶Bi bawerîyê hûn h'emû yektîya Mesîh Îsada lawêd Xwedê ne†. ²⁷Hûn h'emû ku yektîya Mesîhda hatine nixumandinêf*, we Mesîh ser xwe wergirtîye. ²⁸Îdî firqî ne nava cihû û necihûyada heye, ne nava xulam û azayada, ne jî nava mêra û jinada, çimkî hûn h'emû jî yek in yektîya Mesîh Îsada. ²⁹Û heger hûn p'ara Mesîh in, wekî usa ye zur'eta Birahîm in û warêd wî sozî ne‡.

4 Awa ez dibêjim, warê ku xweyê her tiştî ye, lê h'eta ku xişîm e ji xulam nayê firqîkirinê. ²Ew bin destê xweykirîya û xemk'êşada ye, h'eta wî wextê ku bavê k'ifş kirîye. ³Usa jî em gava hê r'uh'anîda «xişîm» bûn, me xulamtî sixirêdf* vê dinyayêr'a§ dikirin. ⁴Lê gava wext pêr'a gihîşt, Xwedê Kur'ê Xwe şand, ku ji k'ulfetêf* bû û k'ete bin Qanûnê, ⁵wekî yêd bin Qanûnê aza ke û em jî heqê lawtîya Xwedê bistînin*. ⁶Awa hûn ku lawêd Wî ne, Xwedê R'uh'ê Kur'ê Xwe şande nava dilê me, ku gazî Xwedê dike: «Abfaf*!» awa gotî «Bavo!» ⁷Bi vî awayî îdî tu ne xulam î, lê law î û heger law î, usa jî Xwedê tu kirî warê Xwe.

Xemgînîya Pawlos bona galatîya

⁸Berê, gava we Xwedê nas nedikir, we xulamtî yêd usar'a dikirin, ku r'ast ne xwedê bûn. ⁹Lê niha ku we Xwedê nas kirîye, lê belê Xwedê jî hûn nas kirine, hûn çawa dîsa vediger'ine ser

wan sixirêd vê dinêye bêqewate ne t'û tişt û dîsa dixwazin xulamtîyê wanr'a bikin? ¹⁰Hûn guh didine r'ojêd h'esab, meha, r'ojgar û sala. ¹¹Ez bona we ditirsim, ku ew şixulê min bona we kirîye deya her'e.

¹²Ez hîvî ji we dikim xûşk-birano, bibine mîna min, çimkî ez jî mîna we bûme. We t'û zîyan nedaye min. ¹³Hûn zanin ku cara pêşin bêsih'etîya qalibê min bû me'nî, min Mizgînî da we. ¹⁴Û çî ku hate serê qalibê min, ew yek bû cêr'ibandinekf* bona we, lê dîsa we ez bêhurmet nekirim yan pişta xwe neda min, lê weke milyak'etekî Xwedê ez qebûl kirim û weke Mesîh Îsa. ¹⁵Ew şabûna we çawa bû? Ez weke şîrê xwe, heger ji dest weva bihata, weyê ç'e'vê xwe jî derxista bida min. ¹⁶Îdî ez bûme dijminê we, wekî min wer'a r'ast xeber daye?

¹⁷Ewêd mayîne ku k'etine demana we, ew xêra we naxwazin, lê belê ewana dixwazin we ji min biqetînin, wekî hûn bik'evine demana wan. ¹⁸Qenc e ku merî demana qencîyêda be û ne ku t'enê gava ez nava weda bim, lê her gav. ¹⁹Lawêd min, ez niha dîsa bona we mîna êşa k'ulfeta dik'işînim, h'eta ku Mesîh nava weda bigihîje. ²⁰Xwezî ez niha li cem we bûma û min tîherê xeberdana xwe biguhasta, çimkî ez bona we nava mitalada me!

Mesela Hacerf* û Serayê

²¹Ji minr'a bêjin, hûn ku dixwazin bin Qanûnêda bin, we nebihîstîye Qanûn çî dibêje? ²²Nivîsar e ku: «Du kur'êd Birahîm hebûn, yek ji carîyê bû,

*3:24 Aha jî tê fe'mkirinê: «Qanûn bû t'erbetdar h'eta hatina Mesîh».

†3:26 Aha jî tê fe'mkirinê: «Hûn h'emû jî ku bawerîya xwe Mesîh Îsa tînin, lawêd Xwedê ne».

‡3:29 R'omayî 4:13.

§4:3 Bi gotineke din: «Qewat yan h'unurêd r'uh'êd vê t'ebîyetêda, yan jî r'aw-r'izim û qeyde-qanûnêd vê dinyayê».

*4:5-7 R'omayî 8:15-17.

yek jî ji jina aza»*. ²³ Ewê ji carîyê bû, ew bi binyat'a merivayê bibû, lê ewê ji jina aza bû, ew li gora sozê Xwedê bû. ²⁴ Eva yeka cûr'ekî mayîn tê fe'mkirinê, ev her du jin du peymanf* in: Yek ji ç'iyayê Sînayêf*, bona xulamtîyê tîne, ew Hacerf* bû†. ²⁵ Hacer E'rebistanêda tê h'esabê ç'iyayê Sînayê û himberî Orşelîma niha dibe, ku zar'êd xweva xulamtîyê dike. ²⁶ Lê ya aza, ew Orşelîma jorin tê h'esabê, ku ew dîya me h'emûya ye‡. ²⁷ Çimkî nivîsar e: «Şa be, bêzur'eta ku te zar' nedanîn. Bi eşq bistirê, deng bilind ke, ku êşa zar'anîne te nek'işand. Çimkî zar'êd te mêrber'dayîyê wê ji zar'êd ya xweyîmêr gelectir bin»§. ²⁸ Awa hûn* xûşk-birano, mîna Îshaqf* zar'êd wî sozî ne†. ²⁹ Lê çawa hingê ewê ji merivayê bibû, yê ji alîyê R'uh'da dizêrand, usa jî niha‡. ³⁰ Lê nivîsar çi dibêje? «Ewê carîyê kur'ê wêva berdê derxe, çimkî kur'ê carîyê gerekê t'evî kur'ê jina aza war nebe»§. ³¹ Awa xûşk-birano, em ne zar'êd carîyê ne, lê zar'êd ya aza ne.

Azayîya xwe xwey kin

5 Bona azayîyê Mesîh em aza kirine! Wê azayîyê qewîn bigirin û dîsa nek'evine bin wî nîrê xulamtîyê. ² Bibihên, ez Pawlos wer'a dibêjim: Heger hûn bihêlin ku hûn bêne sinetkirinê, Mesîh t'u k'arê nade we.

³ Ez her merivekîr'a dîsa mêrk'îmî dibêjim, yê ku îzinê dide xwe ku ew bê sinetkirinê, ew deyndar e ku t'emamîya Qanûnê biqedîne. ⁴ Û heger hûn bi Qanûn qedandinê dixwazin r'ast h'esab bin, wekî usa ye hûn ji Mesîh qetiyayî ne û ji k'eremê k'etî ne. ⁵ Lê çi ji me dik'eve, em bi saya R'uh'ê Pîroz û pê bawerîyê h'eyra wê r'asth'esabbûnêda ne, ya ku em têda guman in. ⁶ Çimkî yektîya Mesîh Îsada, ne sinetkirin tiştê e, ne jî nesinetkirin, lê serî bawerî ye ku bi h'izkirinê ya xwe dike.

⁷ Hûn r'ind pêşda diçûn! K'ê hûn dane sekinandinê, ku êlimîf* r'astîyê nebin? ⁸ Eva hêlana ne ji Wî ye, Yê ku gazî we kirîye. ⁹ «Hinek hevîrtir'îşk* t'emamîya hevîr hiltîne»*. ¹⁰ Lê ez bi yektîya meye Xudanda weda guman im, ku hûnê tiştêkî mayîn nefikirin, lê ewê fikirêd we t'evî hev dike wê ser bela xwe vebe, k'î jî hebe.

¹¹ Lê ez xûşk-birano, heger hela hê sinetkirinê dannasîn dikim, îdî çima tême zêrandinê? Wekî usa ye gerekê t'u kesê ji xaçê Mesîh p'îşk* nebûya. ¹² Xwezî yêd ku fikirêd we t'evî hev dikin, xwexa xwe k'okêda jî bibir'îyana! ¹³ Hûn azayîyêr'a hatine gazîkirinê xûşk-birano, lê t'enê ew azayîya we bira nebe mecala xwestina binyat'a însên. Dewsa wê bi h'izkirinê hevdu'r'a xulamtîyê bikin. ¹⁴ Çimkî t'emamîya Qanûnê bi vê gotinê tê sêrî: «Hevalê xwe weke xwe h'iz bike»†. ¹⁵ Lê heger

*4:22 Destpêbûn 16:15; 21:2.

†4:24 Destpêbûn 16.

‡4:26 Aha jî tê fe'mkirinê: «Lê Orşelîma jorin aza ye, ew dîya me ye».

§4:27 Îşaya 54:1.

*4:28 Nav hinek destnivîsarada dewsa «hûn» «em» heye.

†4:28# Destpêbûn 17:18-22.

‡4:29 Destpêbûn 21:9.

§4:30 Destpêbûn 21:10.

*5:9 Korint'î I, 5:6.

†5:14 Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

hûn dev bavêjine hevdu, hevdu bixwin, miqatî xwe bin, ku k'oka hevdu neynin.

Berêd R'uh'êf* Pîroz û binyat'a merivayê

¹⁶ Awa ez dibêjim, bi saya R'uh'êf* Pîroz bimeşin û hûnê xwestinêd binyat'a însên nekin. ¹⁷ Çimkî xwestina binyat'a însên miqabilî R'uh' e, R'uh' miqabilî binyat'a însên e. Ev her du li hev nakin, lema hûn nikarin xwestinêd xwe bikin*. ¹⁸ Lê heger hûn bi R'uh' têne r'êberîkirinê, hûn nak'evine bin destê Qanûnê.

¹⁹ Awa kirêd binyat'a însên e'yan in: Bênamûsî, h'eramîf*, toltî, ²⁰ p'ûtp'aristîf*, pîresêrtî, neyartî, şer'-de'w, h'evsûdî, hêrsk'etin, hevr'ik'î, dutîretî, cudetî, ²¹ ç'e've xirab, mêrkujî[‡], serxweş, kûç'ixsantî û çî ku mîna van in. Ez niha wer'a dibêjim, çawa ku min pêşda jî wer'a gotibû, ku yêd van tiştada dikin, P'adşatîyaf* Xwedê war nabin.

²² Lê berêd R'uh' ev in: H'izkirin, şabûn, e'dilayî, sebirîkirin, şîrinayî, qencî, aminî, ²³ milûktî, xwegirtin. Hindava van tiştada qanûn t'une. ²⁴ Ê ewêd ku p'ara Mesîh Îsa ne, binyat'a xwe bi t'evî temêd xirab û havijiyava ser xaç kuştine. ²⁵ Em ku bi saya R'uh' dijîn, bi r'êberîya R'uh' bimeşin. ²⁶ Em k'ubar nebin, agirê hev gur' nekin û h'evsûdiyê li hevdu nekin.

Barêd hevdu hildin

6 Xûşk-birano, heger yek neheqîkêda bê girtinê, hûn ku r'uh'anî ne, wî bînine ser r'îya r'astîyê, lê bi r'uh'ê milûktîyê. Lê haş ji xwe jî hebin, ku hûn nek'evine cêr'ibandinê. ² Barêd hevdu

hildin û bi vî awayî hûnê qanûna Mesîh biqedînin. ³ Heger yek xwe dewsa tişteki datîne û xwexa ne t'u tişt e, ew xwexa xwe dixapîne. ⁴ Bira her kes kirinêd xwe bide ser mêzînê û paşî hingê ji xwe r'azî be, ne ku xwe himberî hevalê xwe ke. ⁵ Çimkî her kesê xurca xwe hilgire.

⁶ Ewê hînî xebera Xwedê dibe, gerekê her tiştêd qenc t'evî dersdarê xwe p'ar ke. ⁷ Nexapin, Xwedê nabe pêk'enî. Çimkî meriv çî diçîne, wê jî diçîne. ⁸ K'î ku bona binyat'a xwe diçîne, ewê jî wê binyat'ê mirinê biçîne, lê k'î ku bona R'uh' biçîne, wê jî R'uh' jîyînaf* h'eta-h'etayê biçîne. ⁹ Ji qencîkirinê jî aciz nebin, çimkî emê wextda biçinin heger em nedine der. ¹⁰ Awa h'eta ku wext destêd meda ye, h'emûyar'a qencîyê bikin, îlahîf* neferêd mala Xwedêr'a.

T'emî û silavêd axirîyê

¹¹ Dîna xwe bidinê, ez bi çî h'erfêd gir niha wer'a dinivîsim. ¹² Ewêd ku dixwazin ji dervava xwe bidine k'ifşê, ew p'êyî ser we dikin, ku hûn bêne sinetîkirinê. Lê evana vê yekê dikin, ku t'enê bona xaçê Mesîh ew neyêne zêrandinê. ¹³ Ewêd xweyîsinet xwexa Qanûnê xwey nakin, lê dixwazin ku hûn bêne sinetîkirinê, wekî ew bi nîşana qalibê weyî merivayî bifir'in. ¹⁴ Lê ji *min* nak'eve ku ez bi tişteki dîn bifir'im, pêştîrî bi xaçê Xudanê me Îsa Mesîh, bi k'îjanî dinya bona min xaçbûyî ye, ez jî bona dinyayê. ¹⁵ Belê ne sinetîkirin tişteki e, ne jî nesinetîkirin, lê serî ew e, ku bibin e'firînekî nû. ¹⁶ De bira e'dilayî û r'e'm ser wan h'emûya be, k'îjanêd ku anegorî vê yekê dijîn û usa jî ser Îsraêlaf*[§] Xwedê be.

*5:17 R'omayî 7:15-23.

†5:20 Aha jî tê fe'mkirinê: «T'enê xwer'a».

‡5:21 Nav hinek destnivîsarada «mêrkujî» t'une.

§6:16 «Îsraêl» r'uh'anî tê fe'mkirinê (R'omayî 3:28-29; 9:6-29; Galatî 3:28-29).

¹⁷ Ji vir şûnda bira t'u kes ze'metê nede min, çimkî min daxa birînêd Îsa hildaye ser bedena xwe. ¹⁸ De bira

k'erema Xudanê me Îsa Mesîh t'evî r'uh'ê we be xûşk-birano. Amîn.

NE'MA PAWLOS EFESÎYAR'A

Pêşgotin

Efes qeza Asya R'omayêda bû. Eva bajarê herî e'yan bû, usa jî p'ayt'extê wê qezayê bû. T'emamiya Împêratoriya R'omayêdaf* ew bajarê çara bû aliyê mezinayîya xweda. Ew bajarekî gelekî bedew û xweş bû. R'ast e bi dannaşinkirina Pawlos civîn* Efesêda çenebibû, lê dîsa weke sê sala li wir ma û ew hîn kirin, dema r'ewîtîya xweye 3-a (K'arêd Şandîya 19:1; 20:31). Ewî ev ne'ma xwe ji kelê bawermendêd Efesêra nivîsîye (3:1; 4:1; 6:20). Ne t'enê eva ne'ma, lê usa jî ne'ma wîye Fîlîpîya, Kolosîya û Filîmon kelêda hatine nivîsarê. Evana «Ne'meyêdf* Kelê» têne h'esabê.

Eva ne'ma çawa qîrar û meremê Xwedêyî h'eta-h'etayê e'yan dike, ku gava wext pêr'a bigihîje, ew t'ivdîra Wî wê bê sêrî û h'emû tiştê «bin serwêrtîya Mesîhda girêdayî bin, hin her tiştêd li e'rdê, hin jî li e'zmên» (1:10). Usa jî gerekê h'emû mîlet, hin cihûf*, hin jî necihûf* bibine mîletek yektîya Îsa Mesîhda, pê Xwedê hevva girêdayî. Şandîf* gazî cime'ta Xwedê vê yekê dike, ku nava vê qîrara Xwedêda bimînin, bi yektîya t'evî Mesîh, t'evî yekbûna t'emamiya merivayêf* bin.

Pawlos p'ara ne'mêye pêşinda nêt-fikira yektîya t'evî Xwedê pêşda dik'işîne, derheqa wan mecalada dibêje, ku Bavf* Xwedê çawa cime'ta Xwe bijart, çawa gîhande guneafûbûnê û saya Kur'ê Xwe Îsa Mesîh ew aza kirin. Û usa jî derheqa wî sozê Xwedêyî mezinda dibêje, awa gotî derheqa

R'uh'êf* Pîrozda, ku ew çawa bihêf* ber azabûna meva tê dayînê (serêd 1-ê h'eta 3-a).

Lê p'ara dudada şandî xwendevanar'a şirovedike, ku ew jîyîneke usada bijîn, wekî ew yektîya Mesîhe nava wanda usa r'ast k'ifş be, çawa heye. Usa jî civînêda, malda, hevaltîyêda û hindava hevda qedir-hurmet bin, bi milûktîyê, h'izkirinê û xemk'êşîyê ber hev daxin (serêd 4-a h'eta 6-a).

Şandî vê ne'mêda ser sê fikirêd sûrefî (sîmvolfî) disekine û bi van sûreta yektîya cime'ta Xwedêye t'evî Mesîh nîşan dike:

1. Civîn mîna bedenekê ye, serê k'îjanê Mesîh Xwexa ye.
2. Civîn mîna wî avayîyî ye, kevirê e'nîşkaf* k'îjanî Mesîh e.
3. Civîn mîna k'ulfetekê ye, malxê k'îjanê Mesîh e.

Pawlos vê ne'mêda gelek derb dide ser k'eremaf* Xwedêye yektîya Îsa Mesîhda. Ew her tiştî h'izkirin, xwedayîn, baxşandin, k'erem û r'onaya pîrozîyaf* Mesîhva girê dide.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-2)

Mesîh û civîn (1:3-3:21)

Mesîhda jîyîna nû (4:1-6:20)

Paşgotin (6:21-24)

Silavkirin

1 Ji Pawlosê bi e'mirê Xwedê şandîyêf* Mesîh Îsa, wan merivêdf* Xwedêra, yêd ku Efesêda* dimînin û yektîya Mesîh Îsada amin in:

²De bira k'eremf* û e'dilayîya Xwedêye Bavêf* me û Xudanf* Îsa Mesîh li we be.

*1:1 Nav hinek destnivîsarada «Efesêda» t'une.

Dua-dirozgêd r'uh'anîye bi saya Îsa Mesîh bona cihûf* û necihûyaf*

- ³ Şikir ji Xwedêr'a, Bavê Xudanê me Îsa Mesîh,
ku pê h'emû dua-dirozgêd r'uh'anîye li dîyarê e'zmana yektîya Mesîhda dua li me kirin.
- ⁴ Berî e'firandina dinyayê Xwedê yektîya Wîda em bijartin, wekî em pîrozf* û bêqusûr bin, li ber Wî h'izkirinêda bijîn.
- ⁵ Ewî em pêşda k'ifş kiribûn, çawa li qirara Wî xweş hat, ku me bi destê Îsa Mesîh bike lawêd Xwe*.
- ⁶ De werin em pesinê Wî bidin, bona wê k'eremaf* Wîye xweyîr'ûmet, pê k'îjanê yektîya H'izkirîyê Xweda qencî li me kir.
- ⁷ Yektîya Wîda em aza bûne bi xûna Wî,
awa gotî afûbûnaf* guna standîye†.
Eva yeka ji dewlemendîya k'erema Wî ye,
- ⁸ ya ku Wî bi mer'danî ser meda barand,
pê h'emû serwaxtî û fe'mdarîyê.
- ⁹ Ewî sur'a xwestina Xwe meva e'yan kir,
çawa li Wî xweş hat, ya ku hê pêşda qîrar kiribû,
wekî yektîya Mesîhda bîne sêrî,
- ¹⁰ ku gava wext pêr'a bigihîje, ew t'îvdîr* mîyaser be,
h'emû tişt bin serwêrtîya Mesîhda girêdayî bin,
hin her tiştêd li e'rdê, hin jî li e'zmana.
- ¹¹ Çawa Xwedê qirara Xweda pêşda k'ifş kiribû,

- ku her tişt li gora xwestin û e'mirê Wî be,
em cihûf* yektîya Mesîhda p'ara Xwedê k'etine,
¹² wekî em pesinê r'ûmeta Wî bidin ku me pêşda gumana xwe danîye ser Mesîh.
- ¹³ Yektîya Wîda hûn necihûf* jî bûne p'ara Xwedê,
gava we xebera r'astîyê, awa gotî Mizgînîya xilazbûnaf* xwe bihîst.
We bawerîyaf* xwe Wî anî û bi R'uh'êf* Pîrozî sozdayî hatine morkirinê.
- ¹⁴ R'uh'ê Pîroz çawa bihêf* hatîye dayîne
h'eta em sozê Xwedê war bin,
çaxê Xwedê cime'ta Xwe lap aza ke, bona pesindayîna r'ûmeta Xwe.

Duayê Pawlos

- ¹⁵ Bona vê yekê min ji hingêva ku bona bawerîya weye ser Xudan Îsa û ew h'izkirina weye hindava t'emamîya cime'ta Xwedêda bihîstîye, ¹⁶ bona we min dest ji şikirdayîne nek'îşandîye. Ez t'imê nava duayêd xweda we bîr tînim, ¹⁷ wekî Xwedêyê Xudanê me Îsa Mesîh, Bavê xweyîr'ûmet, R'uh'ê serwaxtîyê û e'yantîyê bide we, ku hûn Wî t'am nas bikin. ¹⁸ Bira ç'e'vêd r'uh'ê we vebin, wekî hûn fe'm bikin, çi ye ew gumana ku Wî gazî we kirîye û çi ye ew dewlemendîya r'ûmeta Wî, ya ku cime'ta Wî wê war be ¹⁹ û çi ye ew qewata Wîye mezine bêhimber, ya ku nav me bawermendada dixebite. Ev e ew qewata Wîye zor, ²⁰ ya ku Xwedê ser Mesîh da xebatê, gava Ew ji nava mirîya r'akir û li dîyarê e'zmana k'êlekaf* Xweye r'astê da r'ûniştandinê§, ²¹ Ew

*1:5 Bi gotineke din: «Heqê lawtîya Xwedê bistînin».

†1:7 Kolosî 1:14.

‡1:10 Aha jî tê fe'mkirinê: «Wek'iltî».

§1:20 Zebûr 110:1.

danî ser h'emû serwêrtîya, h'ukumetîya, qewata, xudantîya û usa jî ser h'emû navêd ku têne hildanê, ne ku t'enê li vê dinê, lê wê dinê jî. ²² Û Xwedê her tişt kire bin p'îyêd Wî* û Ew bona civînê* k'ifş kir çawa serwêrê her tiştî†. ²³ Civîn jî bedena Mesîh e, t'emambûna Wî ye, ku Xwexa her tişt e, her tiştî t'emam dike.

Ji mirinê berbi jîyînê

2 Hûn ji dest neheqî û gunêd xwe mirî bûn‡, ² gava hûn pey e'detêd vê dinê diçûn, li gora xwestina mîrê serwêrtîya vê hewê, wî r'uh'ê ku niha jî nava wan merivada ya xwe dike, yêd ku ne gur'af* Xwedêda ne. ³ Em h'emû jî wextekê pey wan tišta diçûn, bi dilhaviyêd binyat'a merivayê dijît û dil û fikirêd mer'a çi derbaz dibûn me ew dikirin û binyat'a xweda jî hêjayî xezeba Xwedê bûn, çawa yêd mayîn. ⁴ Lê Xwedêye ku xweyê r'e'ma dewlemend e, bi h'izkirina Xweye mezin, bi k'îjanê em h'izkirin, ⁵ gava em hê ji dest neheqîyêd xwe mirî bûn, Ewî t'evî Mesîh em sax kirin. Bi k'eremê* hûn xilazbûyî ne! ⁶ Yektîya Wîda em ji mirinê r'akirin û t'evî Wî em li dîyarê e'zmana dane r'ûniştandinê, bi saya Mesîh Îsa. ⁷ Wî ev yek kir, wekî li nava wan zemanêd ku wê bên, dewlemendîya k'erema Xweye bêhimber, hindava meda bi saya Mesîh Îsa, bi şîrinayî bide k'ifşê. ⁸ Çimkî bi k'eremê hûn xilazbûyî ne, pê bawerîyê û ev yek ne ji we ye, lê dayîna Xwedê ye. ⁹ Ev yek ne ji kirina ye, wekî yek p'eyê xwe bide. ¹⁰ Belê em çêkirîyêd Wî ne, yektîya Mesîh Îsada xulîqî, bona

kirinêd qenc, ya ku Xwedê pêşda hazir kir, ku em wanda bimînin.

H'emû bawermend bi saya Mesîh yek in

¹¹ Hûn ku e'silê xweda necihû ne û ji aliyê cihûyada «bê sinetf*» dihatine h'esabê, yêd ku xwexa xwe «sinetkîrî» h'esab dikirin, bi sinetîya qalibe bi desta kirî, awa bîr bînin ku hûn hingê çi bûn. ¹² Hingê hûn bê Mesîh û xerîb bûn hindava bajarvantîya Îsraêldaf* û ji peymanaf* û sozêd wan dîr bûn û vê dinêda jî bê guman û bê Xwedê bûn. ¹³ Lê hûn ku wextekê dîrî van yeka bûn, niha t'evî Mesîh Îsa bûne, bi xûna Mesîh hûn nêzik bûne. ¹⁴ Çimkî Ew e e'dilayîya me, ku her du, cihû û necihû kirine yek. Ewî dîwarê navbir'îyê, awa gotî dijminatî bi bedena Xwe xirab kir ¹⁵ û t'emî û e'mîrêd Qanûnaf* Mûsadaf* betal kirin, wekî yektîya Xweda, ji her duya cihû û necihû merivekî nû bixulîqîne û bi vî awayî bike e'dilayî§. ¹⁶ Û Mesîh bedenekêda her du t'evî Xwedê bi xaçêf* Xwe li hev anîn, çimkî bi wê kirinê dijminatî k'okêva r'akîr*. ¹⁷ Û hat Mizgînîya e'dilayîyê da we necihûyêd dîrî Xwedê û cihûyêd nêzikî Wî†. ¹⁸ Çimkî bi saya Wî, îzina me her duya jî heye, bi R'uh'ekî nêzikî Bavê bin.

¹⁹ Awa hûn îdî ne xelq û xerîb in, lê bajarvantîya we t'evî cime'ta Xwedê ye û neferêd mala Xwedê ne. ²⁰ Hûn ser wî r'ik'inê şandîya û p'êxembera avakîrî ne, kevirê e'nîşkaf* k'îjanî Mesîh Îsa Xwexa ye. ²¹ Bi Wî t'emamîya avayî pêva cî bi cî bona Xudan p'aristgehekef*

*1:22 Zebûr 8:6.

†1:22# Kolosî 1:18.

‡2:1 Kolosî 2:13.

§2:15 Kolosî 2:14.

*2:16 Kolosî 1:20.

†2:17 Îşaya 57:19.

pîroz bilind dibe. ²² Bi Wî hûn jî bi hevr'a têne avakirinê, çawa xana Xwedê bi R'uh'ê Pîroz.

Pawlos, şandîyê necihûya

3 Bona vê yekê ez Pawlos bona Mesîh Îsa girtî me, bona we necihûya...
² Gereke we bihîstibe, ku ev wek'iltîya k'erema Xwedê bona we minr'a hatîye dayînê. ³ Ev sur'a bi dayînekê li ber min hate vekirinê. Min li jorê kin wer'a nivîsî ⁴ û gava hûn bixûnin, hûnê bikaribin bizanibin ku ez çawa sur'a Mesîh fe'm dikim*. ⁵ Eva sur'a dewrêd bihurîda li ber bendêd dinê venebûye, çawa niha bi R'uh'ê Pîroz li ber şandî û p'êxemberêd Wîye pîroz vebûye. ⁶ Eva sur'a vebû, wekî necihû pê Mizgînîyê t'evî Îsraêlê war bin, bibine bedenek û xweyîp'arêd sozê Wî bin, bi saya Mesîh Îsa.

⁷ Ez bûme berdestîyê vê Mizgînîyê, anegorî dayîna ji k'erema Xwedê, ya ku bi kirina qewata Wî minr'a hatîye dayînê. ⁸ Belê ez ku ji nava cime'ta Xwedêda ji yê herî biç'ûk kêmtir im, lê ev k'erem minr'a hatîye dayînê, ku nava necihûyada dewlemendîya Mesîhe ne li ber h'işa dannasîn kim ⁹ û li ber h'emûya vekim, ku çawa t'ivdîra sur'a Xwedê tê xebatê, ya ku hê dewrêd berêda cem Xwedêyê ku her tişt e'firandîye, veşartî mabû. ¹⁰ Meremê Xwedê ev bû, wekî niha serwaxtîya Xweye cûr'e-cûr'e, bi destê civînêf* li serwêrtî û h'ukumetêd dîyarêd e'zmanava e'yan bike, ¹¹ anegorî qirara Wîye hê dewrêd berêda, ya ku Wî bi destê Mesîh Îsa, Xudanê me kir. ¹² Yektîya Mesîhda û pê wê bawerîya meye ser Wî em dikarin bi mêrk'îmî û r'ûvekirî nêzîkî Xwedê bin. ¹³ Awa ez ji we hîvî dikim, ku hûn ber

xwe nek'evin, bona wan cefayêd ku ez bona we dik'îşînim. Evana bona r'ûmeta we ne.

H'izkirina Mesîh

¹⁴ Bona vê yekê ez li ber Bav çok didim, ¹⁵ ji k'îjanî her qebîleke e'rd û e'zmanava navê xwe distîne. ¹⁶ De bira Ew weke dewlemendîya r'ûmeta Xwe qewatê bi saya R'uh'ê Xwe bide we, ku hûn k'ûrayîya dilê xweda bişidin, ¹⁷ bi bawerîyê Mesîh dilê weda bijî û hûn h'izkirinêda r'awf* û r'ik'inê xwe bavêjin, ¹⁸ ku t'evî t'emamîya cime'ta Xwedê bikaribin fe'm bikin, ku berayî, dirêjayî, bilindayî û k'ûrayîya h'izkirina Mesîh çi ye. ¹⁹ Belê bira hûn h'izkirina Mesîh nas kin, ya ku ji her h'iş-aqilî zêdetir e, wekî hûn t'emamîya Xwedêda t'ijî bin.

²⁰ Awa şikir ji Wîr'a be, Yê ku dikare her tiştî hê zêde ke, ne çawa em dixwazin yan difikirin, bi wê qewata ku nava meda dixebite, ²¹ şikir ji Wîr'a nava civînêda, bi saya Mesîh Îsa, h'emû zemanîda, h'eta-h'etayê! Amînf*.

Em h'emû jî bedenek in

4 Awa ezî girtîyê bona navê Xudan, hîvî ji we dikim, ku hûn usa bijîn, çawa layîqî wê gazîyê ye, k'îjanêr'a hûn hatine gazîkirinê. ² Hûn bi t'emamîya milûktîyê û şkestî, bi sebirê h'izkirinêda li ber hev daxin†. ³ Bice'dînin, ku yektîya R'uh' pê hev girêdana e'dilayîyê xwey kin. ⁴ Çawa beden yek e û R'uh' yek e, hûn jî gumanekêr'a hatine gazîkirinê. ⁵ Xudan yek e, bawerîf* yek e, nixumandinf* yek e, ⁶ Xwedê yek e, Ew Bavê h'emûya ye, ku ser h'emûyar'a ye, bi h'emûya ya Xwe dike û nava h'emûyada ye.

*3:4-6 Kolosî 1:26-27.

†4:2 Kolosî 3:12-13.

⁷ Belê ji me her kesîr'a jî k'erem hatîye dayînê, çawa Mesîh p'arevekir. ⁸ Bona û ye yekê tê gotinê:

«Gava hilk'îşîya çû jorê,
hêsîr t'evî Xwe birin

û p'êşk'êşf* dane meriva»*.

⁹ Ev «hilk'îşîya» çi tê h'esabê? Dixwaze bêje, ku ew pêşda berjêrî wê dinya jêrin bû. ¹⁰ Ewê ku berjêr bû, hema ew e, Yê ku Xwe da fêza h'emû e'zmana, wekî her tiştî h'izûrîya Xweva t'ijî ke. ¹¹ Eva ew bû, Yê ku p'êşk'êş dane meriva, ku hinek bibine şandî, hinek p'êxember, hinek mizgîndar, hinek jî se'vî û dersdar. ¹² Ewî ev yek kir, wekî cime'ta Xwedê şixulêd xizmetk'arîyêr'a hazir be, bona avabûna bedena Mesîh, ¹³ h'eta ku em h'emû jî bigihîjine wê yekê, ku bawerîyê û Kur'êf* Xwedê naskirinêda t'ifaqf* bin, bibine merivêd gihîştî, t'am weke bejin-bala Mesîh.

¹⁴ Wekî usa ye ji vir şûnda em nebine mîna zar'oka ku ji pêla virda-wêda dik'evin û bi derewêd meriva ber bayê her hînkirinekê dik'evin, yêd ku bi fêlbazîya dixapînin û dixalifînin*. ¹⁵ Lê r'astîyê pê h'izkirinê bêjin†, her alîyada bigihîjine sêrî, ku Mesîh e. ¹⁶ Ji Wî t'emamîya bedenê hevva ne û h'emû jî bi alîk'arîya her sêvîkekê hevva girêdayî ye. Û gava her p'areke bedenê şixulê xwe dike, h'izkirinêda xwexa digihîje û mezin dibe‡.

Jîyîna nûye t'evî Mesîh çawa endemêd Bedena wî

¹⁷ Awa ez vê yekê mêrk'îmî dibêjim û bi navê Xudan t'emî li we dikim, ku

hûn îdî t'u cara wê r'êda neçin, çawa p'ûtp'aristf* bi fikirêd xweye p'ûç' diçin. ¹⁸ Ewana fe'mêd xweda şûna r'eşva çûn û ji jîyîna Xwedê dûr k'etine, ji dest nezanîya nava xwe û serh'îşkîya xwe. ¹⁹ Şerma r'ûyê xwe unda kirine û usa xwe dane doxînê, h'eta ku her cûr'e kirinêd h'eramf* dikin û t'êr nabin.

²⁰ Lê we Mesîh usa nas nekir! ²¹ Belê we bona Wî bihîstîye jî û çawa yêd p'ara Îsa, hûn wê r'astîya nava Wîda hîn bûne. ²² De hûn xeysetê xweyî berê ji xwe dûr xin, wî merivê kevinî ku bi havijîyêd h'ilek'arva dêrisbûyî ye[§] ²³ û bi r'uh' û fikirêd xweda nûyejîyîn bin, ²⁴ merivê nû li ser xwe wergirin, ku kirasê Xwedêda bi heqî û h'elalîya bê qelpî xuliqî ye*.

²⁵ Awa derewa ji xwe dûr xin, ji we her yek hevalê xwer'a r'ast xeber de†, çimkî em bi hevr'a endemêd Bedena Mesîh ne. ²⁶ Heger hûn hêrs k'evin, guna nekin‡, bira r'o ser hêrsa wer'a neçe ava ²⁷ û cî nedine mîrêcînf*. ²⁸ Ewê ku dizîyê dike, bira îdî nedize, lê bi xûdana xweye h'elal bi destêd xwe bixebite, ku bikaribe dest bavêje k'etîya jî. ²⁹ Bira ji devê we qet xebereke xirab derneyê, pêştîrî tiştêd ku kêrî guhdara tên û k'arê didine wan. ³⁰ Û R'uh'ê Xwedêyî Pîroz neêşînin, bi K'îjanî hûn bona R'oja Azayîyê hatine morkirinê. ³¹ De bira her te'layî, hêrs, berzeqîf*, qar'e-qar' û gotinêd ner'êda ji we dûr bin t'evî her cûr'e k'în-boxîyêva. ³² Û hevr'a şîrin û dilşewat bin, li hev bibaxşînin, çawa Xwedê bi Mesîh baxşande we.

*4:8 Zebûr 68:18.

†4:15 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bi h'izkirinê pey r'astîyê bin».

‡4:16 Kolosî 2:19.

§4:22 Kolosî 3:9; R'omayî 6:6.

*4:24 Kolosî 3:10.

†4:25 Zekerîya 8:16.

‡4:26 Zebûr 4:4.

Çawa ç'e'v bidine Xwedê

5 Awa ç'e'v bidine Xwedê, çawa zar'êd h'izkirî ² û xwe li h'izkirinê bigirin, çawa Mesîh jî em h'iz kirin û jîyîna Xwe bona me da, Xwedê'r'a bû h'edîf* û qurbanaf* bînxweş.

³ Lê h'eta navê qavîyêf* û her h'eramiyê, yan timayê jî gerekê nava weda neyê hildanê, çawa li cime'ta Xwedê nak'eve. ⁴ Usa jî gotinêd bême'rîfetî, yan bêfe'mî, yan h'enekêd qelpê xirab, ku li we nak'evin, bira ji devê we derneyên, lê dewse şikirdarî. ⁵ Hûn vê yekê zanibin ku t'u qav, yan h'eram, yan timak'ar (ku p'ûtp'aristf* e) P'adşatîya Mesîh û Xwedêda war nabe. ⁶ Bira t'u kes bi xeberêd p'ûç' we nexapîne, çimkî bona van tiştê hêrsa Xwedê li wan merivêd neguhdar r'adibe. ⁷ Awa hûn t'evî yêd usa nebin! ⁸ Hûn jî wextekê te'rî bûn, lê niha hûn ku p'ara Xudan in, r'onayî ne. Awa mîna zar'êd r'onayê bijîn, ⁹ (çimkî berê r'onayîyê ji her qencîyê, heqîyê û r'astîyê dibe) ¹⁰ û bizanibin ku çi li Xudan xweş tê. ¹¹ T'evî wan kirêd bêbere te'rîyê nebin, lê wan ser avê xin, ¹² çimkî bona wan tiştêd ku ewana bi dizîva dikin şerm e jî ku bê xeberdanê. ¹³ Lê gava her tişt tê ber r'onayê, aşkere dibe, ¹⁴ çimkî her tiştê ku aşkere dibe, dibe r'onayî. Bona vê yekê hatiye gotinê:

«Xewixîyo, h'îşyar be!

Ji nav mirîya r'abe

û Mesîh wê te r'onayî ke»*.

¹⁵ Awa binihêr'in ku hûn niçê xwe fesal bavêjin, nebine mîna bêfe'ma, lê

mîna serwaxta. ¹⁶ Dest bidine ber wext, çimkî zemanî xirab e†. ¹⁷ Bona vê yekê bêfe'm nîbin, lê belê bizanibin çi ye qirara Xudan. ¹⁸ Ê bi şeravê serxweş nebin, ku e'mirê mêriv p'ûç' dike, lê bi R'uh'ê Pîrozva t'îjî bin. ¹⁹ Zebûrf* û dirozga, stiranêd r'uh'anî hevdur'a bêjin, bistirên û dilê xweda Xudan'r'a bilovînin‡. ²⁰ Her gav bona her tiştî r'azîbûnê bidine Bav Xwedê, bi navê Xudanê me Îsa Mesîh.

Borcdarîya jin û mêra

²¹ Bi xofa Mesîhe nava xweda li ber hevdu xwe bişkênin.

²² K'ulfetno, usa xwe li ber mêrêd xwe bişkênin, çawa li ber Xudan§, ²³ çimkî mêr serê jinê ye, çawa Mesîh jî serê civînêf* ye û Xwexa Xilazkirêf* bedena Xwe ye. ²⁴ Ê çawa civîn li ber Mesîh xwe dişkêne, bira usa jî jin her tiştîda ber mêrê xwe şkestî be.

²⁵ Mêrno, jinêd xwe h'iz bikin, çawa ku Mesîh civîn h'iz kir û jîyîna Xwe ber wêva da*, ²⁶ wekî wê bi xeberê buhurtî-jîbare ke, pê avê bişo†, ²⁷ ku civînê li ber Xwe qeşeng bide sekinandinê, ku t'u lek'e yan qerç'imok, yan tiştêkî mîna van ser t'unebe, lê paqij û bêqusûr be. ²⁸ Usa jî gerekê mêr jina xwe h'iz bike, çawa bedena xwe. Yê ku jina xwe h'iz dike, ew xwe h'iz dike. ²⁹ Çimkî bedena t'u kesî ber ç'e'vê wî ne r'eş e, lê wê t'êr dike û xwey dike, çawa Mesîh jî civînê, ³⁰ çimkî em endemêd bedena Wî ne. ³¹ Çawa nivîsar e:

*5:14 Îşaya 26:19; 60:1.

†5:16 Kolosî 4:5.

‡5:19 Kolosî 3:16-17.

§5:22 Kolosî 3:18; Petrûs I, 3:1.

*5:25 Kolosî 3:19; Petrûs I, 3:7.

†5:26 Aha jî tê fe'mkirinê: «Wekî wê bi xeberê h'elal ke, pê ava h'ewz bişo».

«Bona vê yekê mêr wê dê û bavê xwe bihêle, xwe li jinê bigire û her du wê bibine bedenek»*.

³² Eva sur'a k'ûr e, lê ez gotina xwe tînime ser Mesîh û civînê. ³³ Belê ji we her kes jî bira jina xwe h'iz bike çawa xwe û jin ji mêrê xwe xof bike.

T'emîyêd bona zar'a û dê-bava

6 Zar'no, çawa bawermendêd Xudan gur'a dê û bavê xweda bin, çimkî ev yek r'ast e†. ² «Qedirê dê û bavê xwe bigire» ku ev e t'emîya pêşin t'evî sozdayînê, ³ «wekî çerxa te r'ast be û ser e'rdê e'mirê te dirêj be»‡. ⁴ Û hûn bavno, zar'ed xwe hêrs neêxin, lê wan bi şîret û hînkirina Xudan mezin kin§.

Xulam û axa

⁵ Xulamno, bi xof û tirs, dilê sax gur'a xweyîyêd xweyê vê dinêda bin, çawa gur'a Mesîhda*, ⁶ ne ku bi xulamtîya li ber ç'e'va, ku li meriva xweş bên, lê çawa xulamêd Mesîh bi dil qirara Xwedê biqedînin. ⁷ Bi r'ezedilî xulamtîyê bikin, çawa Xudanr'a, ne ku merivar'a. ⁸ Hûn zanin ku her kes, heger xulam be, heger aza, çi qencîyê ku bike, weke wê jî wê ji Xudan bistîne.

⁹ Hûn jî xweyîno, hindava wanda usa bin. Dest ji gef-gur'îyê bikin. Hûn zanin ku Xweyê wan jî, Yê we jî li e'zmana ye û cem Wî t'u firqî t'une†.

Ç'ekêd Xwedê

¹⁰ Heyneser, yektîya Xudanda qewat bin, bi zorayîya qewata Wî. ¹¹ Her ç'ekê Xwedê li xwe kin, ku hûn bikaribin miqabilî h'unurêd mîrêcînf* bisekinin. ¹² Çimkî şer'ê me ne miqabilî xûn û goşt e, lê miqabilî serwêrtî û h'ukumetîya ye, miqabilî mîrêd vê dinya te'ri ye û miqabilî ordîyêd r'uh'anîye xirabe li dîyarê e'zmana ne. ¹³ Bona vê yekê ç'ekêd Xwedê hildin, ku hûn bikaribin li ber r'oja oxirmê giran bisekinin û piştî kirina her tiştîr'a, cîyê xweda qewîn bisekinin.

¹⁴ Awa cîyê xweda bisekinin, r'astîyê mîna k'emberê li pišta xwe bişidînin, heqîyê mîna zirih'ê li sîngê xwe wergirin‡ ¹⁵ û sol nigêd weda, bona Mizgînîya e'dilayîyê hazir sekinî bin§.

¹⁶ Li ser her tiştîr'a jî bawerîyê mîna mert'alê bigirine xwe, bi k'îjanê hûnê bikaribin h'emû tîrêd agirîye ku yê Xirab davêje, bitemirînin. ¹⁷ Û xilazbûnê mîna k'umzirih'ê hildin, mîna şûr jî xebera Xwedê, ku ji R'uh'ê Pîroz e*. ¹⁸ Bi h'emû dua û r'eca her gav dua bikin pê R'uh'ê Pîroz. Ser vê yekê h'işyar bimînin û bona t'emamîya cime'ta Xwedê t'imê dua bikin. ¹⁹ Û bona min jî dua bikin, ku gava ez xeber dim, gotinek minr'a bê dayînê, wekî mêrk'îmî sur'a Mizgînîyê e'yan kim, ²⁰ bona K'îjanê ez bi van qeydê xwe qasidîyê dikim. Dua bikin, wekî ez bona Wê turuş kim xeber dim, çawa lazim e.

*5:31 Destpêbûn 2:24.

†6:1 Kolosî 3:20.

‡6:3 Qanûna Ducarî 5:16; Derk'etin 20:12.

§6:4 Kolosî 3:21.

*6:5-8 Kolosî 3:22-25.

†6:9 Kolosî 4:1; Qanûna Ducarî 10:17.

‡6:14 Îşaya 59:17.

§6:15 Îşaya 52:7.

*6:17 Îşaya 59:17.

Silavêd axirîyê

²¹ Wekî hûn jî bona min bizanibin, haş ji h'al-h'ewalê min hebin, Tixîkoyê birayê delal û qulixk'arê amin yektîya Xudanda wê her tiştî wer'a bêje. ²² Ez bona wê yekê wî ser weda dişînim, wekî hûn haş ji me hebin û ew bi vê yekê dil bide we.

²³ De bira e'dilayî û h'izkirin bawerîyêva t'evayî ji Bav Xwedê û Xudan Îsa Mesîh li xûşk-bira be. ²⁴ Bira k'erem t'evî wan h'emûya be, yêd ku bi h'izkirina bê xilazî Xudanê me Îsa Mesîh h'iz dikin.

NE'MA PAWLOS FÎLÎPÎYAR'A

Pêşgotin

Pawlosê şandîf* eva ne'ma ji kelê civînaf* bajarê Filîpyar'a nivîsiye. Ev civîn, civîna pêşin bû, ya ku axa Ewropayêda, qeza Makedonya bin Împêratoriya R'omayêdaf* h'imê wê hate avîtinê. Ev ne'me hingê hate nivîsarê, gava dannasînkîrêd miqabilî Pawlos civînêda tiştêd şaşê miqabilî hînkirina Mizgînîyê hîn dikirin û Pawlos gelekî ber xwe dik'et. Lê alîyê dinva jî em vê ne'mêda guman û eşqeke mezin alîyê Pawlosda dibînin, ji wê bawerîya wîye ser Îsa Mesîh.

Sebebeke din jî bona nivîsara vê ne'mê hebû ku Pawlos bona bawermendêd Filîpyayêda r'azîbûnê dide Xwedê, wekî nava tengasîyêdf* wîda wana k'omêk dabûne wî (4:10-20). Usa jî xuya dibe ku Pawlos xwestîye vê mecalê bide xebatê, wekî bawermend xîret û e'gît bin, tengasîya wî û xwe nenihêr'in. Ew hîvî dike, ku nava wanda t'ifaqf* hebe û mîna Mesîh şkestî bin, ne k'ubar û babax bin. Ew bîr tîne ku yektîya Mesîhda bi k'eremaf* Xwedê jîyînê pê bawerîyêf* distînin, ne ku pê qedandina Qanûnaf* Mûsaf*. Pawlos derheqa wê eşq û şabûnêda dibêje, k'îjanê ku Xwedê dide wan, yêd ku yektîya Îsa Mesîhda dijîn (serê 2-a). Serê 3-da, filîpîya t'eglîfî wê derecê dike, ku ew bice'dînin bigihîjine meremê jîyîna Mesîh, awa gotî p'êga Mesîhda her'in.

Eva ne'ma eşq, guman, yektî û sebira bona pêşdaçûyîna jîyîna bawermenda dide k'ifşê. Usa jî dide k'ifşê, ku Pawlosê şandî gelekî vê civînê h'iz dike û qedirê wan digire.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-11)

H'alê ku Pawlos têda ye (1:12-26)

Jîyîna Mesîhda (1:27-2:18)

Şêwira bona Tîmot'êyo û Êpafrodîto (2:19-30)

H'evza xwe dijmina û qezîya bikin (3:1-4:9)

Pawlos û dostêd wîye Filîpyayêda (4:10-20)

Paşgotin (4:21-23)

Silavkirin

1 Ji Pawlos û Tîmot'êyoyê xulamêd Mesîh Îsa, t'emamîya cime'ta Xwedêr'a, yêd ku p'ara Mesîh Îsa ne û li alîyêd Filîpyayê dimînin, t'evayîya berpîrsîyar û berdestîyêd civînêvaf*:

²De bira k'eremf* û e'dilayîya Xwedêyê Bavêf* me û Xudanf* Îsa Mesîh li we be.

Duayê Pawlos

³Ez şikirîya xwe Xwedêyê xwe tînim gava her gav we bîr tînim, ⁴t'imê nava h'emû duayêd xweda, bona we h'emûya bi dilê şa dua dikim, ⁵çimkî hûn r'oja pêşinda h'eta îro t'evî şixulê Mizgînîdayînê bûne. ⁶Û ez vê yekêda guman im, Ewê ku dilê weda dest bi şixulê Xweyî qenc kirîye, wê h'eta R'oja hatina Mesîh Îsa jî bigihîne sêrî. ⁷Hûn dilê mînda ne û heq e jî ku ez bona we h'emûya aha bifikirim. Çimkî hûn h'emû jî t'evî wê k'eremêf* bûne, ya ku ji Xwedêda minr'a hatîye dayînê, çawa ez niha qeydada me, usa jî bona Mizgînîyê sekinî bûm û min ew dida makkirinê. ⁸Xwedê şe'dê min e, ku ez bi h'uba Mesîh Îsa çiqasî h'eyra we h'emûyada me.

⁹Û ez vê duayê dikim, ku h'izkirina we hê-hê bi zanebûn û serwaxtîyaf* gihîştîva zêde be, ¹⁰wekî k'îjan here qenc e, hûn wê bibijêrin. Hingê hûnê R'oja hatina Mesîhda şîrh'elal û bêlek'e bin ¹¹û bi saya Îsa Mesîh bi berêd

heqîyêva t'ijîbûyî bin, bona r'ûmet û pesinê Xwedê.

Jîyîn Mesîh e

¹² Ez dixwazim ku hûn bizanibin xûşk-birano, wekî çî ku hate serê min, ewê hê k'ar da pêşdaçûyîna Mizgîniyê. ¹³ Awa t'evayîya k'oma k'oç'ikserêva, usa jî h'emûyêd mayîna e'yan e ku ez bona navê Mesîh nava van qeydada me. ¹⁴ Ê dilê p'ir'anîya bawermenda jî bi van qeydêd min yektiya Xudanda şidîyan, ku hê bi mêrk'imî xebera Xwedê bê xof û tirs bêjin.

¹⁵ R'ast e hinek ji h'evsûdîyê û mixenetîyê Mesîh dannasîn dikin, lê hinek jî ji nêta qencîyê. ¹⁶ Evana ji h'izkirinê dannasîn dikin, çimkî ew zanin ku ez ser vî qulixîf* hatime danînê, ku piştgirîyê Mizgîniyê bikim. ¹⁷ Lê yêd mayîna bona hevr'ik'îyê Mesîh dannasîn dikin, ne bi dilê r'ast. Ew difikirin, ku tengasîyêf* ser qeydêd minda zêde kin.

¹⁸ Lê firqî t'une! Çawa jî bibe, heger ewana bi qelpîyê yan bi r'astîyê Mesîh dannasîn dikin, ez bi vê yekê şa me. Belê ezê şa bim jî, ¹⁹ çimkî ez zanim ku ev yek wê axirîyê li ber azabûna min k'eve, bi duayêd we û alîk'arîya R'uh'ê Îsa Mesîh. ²⁰ Ez guman û ç'e'vnihêr'îya vê yekê me, ku t'u tiştîva ezê şermî nemînim, lê belê hê mêrk'imî bim, çawa her gav usa jî niha pesinê Mesîh bi qalibê min bê dayînê, heger bi mirina min be, yan jî bi jîyîna min be. ²¹ Çimkî bona min jîyîn Mesîh e û mirin jî k'ar e. ²² Heger jîyîna vî qalibîda hê k'arê dide şixulê min, ez nizanîm k'îjanî bibijêrim. ²³ K'etime nava du kevira: Ez h'izret im ku ji vî qalibî derêm, her'ime cem Mesîh, minr'a eva hê gelekî qenc e, ²⁴ lê mayîna mine vî qalibîda hê bona k'ara

we ye. ²⁵ Ez vê yekê ku bê şik bawer dikim, lema jî zanim ku ezê bimînim, t'evî we h'emûya bim, wekî hûn hê pêşda her'in û bawerîyêdaf* şa bin. ²⁶ Awa gava ez dîsa bême cem we, hûn pê min bi saya Mesîh Îsa hê fir'naq bin. ²⁷ Lê t'enê çawa layîqî Mizgîniya Mesîh e, hûn xwe usa xwey kin, ku heger ser weda bêm û we bibînim yan dîrva bibihêm bizanibim ku we bi r'uh' û dilekî pişt daye pišta hev, bona şer'k'arîya bawerîya Mizgîniyê sekinî ne. ²⁸ T'u alîyava ji peyk'etîyêd xwe venek'îşin. Ev yek nîşaneke undabûna wan û xilazbûnaf* we ye û ev jî ji Xwedê ye. ²⁹ Eva k'erema Xwedê bona xatirê Mesîh daye we, wekî ne ku t'enê hûn bawerîya xwe Wî bînin, lê bona Wî cefê jî bik'îşînin. ³⁰ Niha jî hûn nava wî şer'îda ne, k'îjan ku we ser min dît û niha bona min dibihên*.

Xwenimizkirina Mesîh û mezinayîya wî

2 Awa heger t'evbûna weye t'evî Mesîh bîna ber we ye, heger h'izkirina Wî dil dide ber we, heger R'uh'êf* Pîroz we dike yek†, heger dilşewatî û r'e'ma we heye, ² eşqa dilê min bi t'ifaqaf* xwe hûn bigihînine sêrî: Bira ew h'izkirina nava weda be û ser nêt û fikirekê bin. ³ Tiştêkî bi hevr'ik'îyê nekin û li navê xwe neger'in, lê ji we her yek bi milûktîyê hevalê xwe ser xwer'a bigire. ⁴ T'enê li k'ara xwe neger'in, lê bira her kes li k'ara hevalê xwe jî biger'e. ⁵ Mesîh Îsa ser çî nêt-fikirê bû, ji we her kes jî usa bifikire: ⁶ Ew ku binyat'a Xweda Xwedê bû, pey wê yekê nek'et, ku bima weke Xwedê, ⁷ lê Xwexa Xwe şkênand, k'ete binyat'a xulamekî

* 1:30 K'arêd Şandîya 16:19-40.

† 2:1 Aha jî tê fe'mkirinê: «Heger R'uh'êf* Pîroz we t'evî Xwe dike yek».

û bû mîna merivaf*,
k'ete dilqê însên.

⁸ Ewî Xwe nimiz kir,
h'eta mirinêr'a jî qayl bû,
ew jî mirina ser xaçêf*.

⁹ Bona vê yekê Xwedê Ew hê bilind
kir

û navekî usa p'êşk'êşif* Wî kir,
ku ji h'emû nava bilindtir e,

¹⁰ wekî her çok li ber navê Îsa bitewe,
heger li e'zmên be,
heger ser dinê be,

heger li dîyarêf* mirîya be

¹¹ û her zar-ziman îqrarf* ke,
ku Îsa Mesîh Xudan e,
bona r'ûmeta Bav Xwedê*.

Dinyayêda mîna steyrka biç'îrûsin

¹² Awa delalîyêd minno, çawa ez nava
weda bûm hûn t'imê guhdar bûn, niha
hê gelekî guhdar bin, gava ne nava
weda me. Bona xilazbûna xwe bi xof
û tirs bixebitin, ku wê yekê bigihînine
sêrî, ¹³ çimkî Xwedê Xwexa vê yekê dike
dilê we, ku hûn dixwazin û dikin, çawa
li Wî xweş tê.

¹⁴ Her tiştî bê bîntengî û bê şer' û
de'w bikin, ¹⁵ wekî hûn nava vî nisilêf*
neheq û xalîfîdaf* bêlek'e û bêqusûr,
zar'êd Xwedêye bêstûc bin. Nava vanda
şewq bidin mîna r'onayêd e'zmana†,
¹⁶ çawa yêd xebera jîyîne hilgirtî. Ezê
hingê R'oja hatina Mesîh r'ûspî bim,
ku badîhewaf* nebezîme û badîhewa
nexebitîme. ¹⁷ Belê heger cî bê ku xûna
min ser wê bawerîya weda bê r'êtinê, ya
ku xizmetk'arîya weda çawa qurbanf*
Xwedêr'a tê dayîne, ezê şa bim û t'evî
eşqa we bim. ¹⁸ Usa jî hûn şa bin, t'evî
eşqa min bin.

Tîmot'êyo û Êpafrodîto

¹⁹ Gumana min ser Îsa Xudan heye,
ku ezê zûtirekê Tîmot'êyo ser weda
bişînim, ku dilê min r'ih'et be, gava
ez h'alê we pê bih'esim. ²⁰ Ez dilê
xwer'a yekî mîna wî nabînim, ku bona
h'alê we mîna pêşewitîkî xem bixwe.
²¹ Çimkî yêd mayîn her kes li pey k'ara
xwe k'etîye, ne ku ya Îsa Mesîh. ²² Lê
hûn xwexa zanin ku ew yekî çawayî
cêr'ibandîf* ye û xwexa t'evî min
Mizgînîdayînêr'a usa xizmetî kir, çawa
kur' bavêr'a. ²³ Awa nêta min heye, ku
ez ewî zû bişînime cem we, gava ez
haş ji h'al-h'ewalê xwe hebim. ²⁴ Ê ez
Xudanda guman im, ku ezê xwexa jî
zûtirekê ser weda bêm.

²⁵ Lê min usa r'ê têt'a dît, wekî ez wî
birayê me Êpafrodîto bişînime cem we,
yê ku t'evî min xebitî û şer'ê xwe kir,
k'îjan we şandibû ku k'omêk bida min.
²⁶ Ewî jî gelekî bîra we kirîye û ber xwe
dik'ewe, wekî we bona nexweşîya wî
bihîstîye. ²⁷ R'astî jî ew nexweş k'et, çû
ber derê mirinê. Lê Xwedê li wî hate
r'emê, ne ku t'enê li wî, lê usa jî li min,
wekî ser k'ederê k'eder ser mînda neyê.
²⁸ Bona vê yekê ez wî bi dil dişînim,
wekî hûn wî bibînin, dîsa şa bin û ez ber
xwe nek'evim. ²⁹ Awa bona xatirê navê
Xudan ewî bi t'emamîya eşqa dilê xwe
qebûl kin. Qedirê yêd mîna wî giran
bigirin, ³⁰ çimkî ew bona şixulê Mesîh
h'eta ber derê mirinê jî çû û destê xwe
ji e'mirê xwe jî k'işand, wekî dewsa wê
xizmetk'arîya ku weyê minr'a bikira ewî
xwexa bikira.

R'îya r'aste bona xilazbûnê

3 Heyneser xûşk-birayêd min, bi
Xudan şa bin! Ez aciz nabim ku
dîsa wan tişta wer'a dinivîsim, lê ew

*2:11 Îşaya 45:23.

†2:15 Qanûna Ducarî 32:5.

bona bêxoffiya we ye. ²H'evza xwe ji «se-kûç'ika» bikin, h'evza xwe ji p'alêd xirab bikin, h'evza xwe ji wan bikin, yêd ku qalib dibir'in, sinetf* dikin. ³Çimkî sinetfîya r'ast ya me ye, ku bi R'uh'ê Xwedê em dih'ebînîn* û bi Mesîh Îsa difir'in. Gumana me ne ser nav-nîşanêd qalib e, ⁴lê r'ast bêjim ez dikarim gumana xwe bidime ser wan nav-nîşanêd qalib. Heger yek difikire, ku gumana wî ser qalib heye, ya min hê zêde heye. ⁵R'oja h'eyşta sinet bûme, ji r'ik'inyata Îsraêlf* im, ji qebîla Binyamîn*, îbranîf* me û kur'ê îbranîya, alîyê Qanûnêda fêrisîf*†, ⁶min k'erbî xîretê civîna Xwedê dizêrand, hindava wê r'astbûna ku ji Qanûnê tê ez bêlek'e bûm‡. ⁷Lê çi ku k'ara min bû, min bona Mesîh zîyan h'esab kirîye. ⁸Û serda jî ez her tiştî zîyan h'esab dikim û himberî vê yekê nakim, ku Xudanê xwe Mesîh Îsa nas bikim, ku k'ara ser k'ara ye! Bona xatirê Wî ez ji her tiştî qetîyam û çawa gemar h'esab dikim, wekî Mesîh qazinc kim ⁹û t'evî Wî bibime yek. Îdî ev r'astîyaf* min, ne ku ji qanûnqedandina min tê, lê ji Xwedê ye, ya ku h'îmê wê ji bawerîya ser Mesîh e. ¹⁰Ez dixwazim Wî û qewata r'abûna Wîye ji mirinê nas kim û t'evî cefayêd Wî bim, bik'evime h'alê mirina Wî, ¹¹ku bi awayîkî bikaribim bigihîjime r'abûna mirîya.

R'evîna berbi meremê xwe

¹²Ez nabêjim ku ez îdî gihîştîme meremê xwe yan jî îdî k'amil bûme, lê ez pey k'etime, ku wê xelatê qazinc kim, bona k'îjanê Mesîh Îsa ez qazinc kirime. ¹³Xûşk-birano, ez xwe h'esab nakim, ku min ew yek qazinc kirîye, lê serî

ew e, ku ez tiştêd pişt xweva hiştî bîr bikim, xwe bavêjime yêd pêşîya xwe, ¹⁴dice'dînim bigihîjime meremê xwe, wê lecxelata jorçûyînê, awa gotî gazîya Xwedêye bi saya Mesîh Îsa bistînim.

¹⁵Awa ji me h'emûya, îdî k'î «gihîştî» ye, gerekê aha bifikire. Lê heger tişteki din jî dilê weda hebe, ewê yekê jî Xwedê wê ber we veke. ¹⁶Lê t'enê em gihîştîne çi derecê, anegorî wê yekê bijîn.

¹⁷Ç'e'v bidine min xûşk-birano û dîna xwe bidine wan, yêd ku usa xwe xwey dikin, çawa ku me bi r'abûn-r'ûniştina xwe nîşanî we kirîye§. ¹⁸Çimkî gelek jîyîna xweda dijminêd xaçê Mesîh in, bona k'îjana min gelek cara wer'a gotîye, niha jî bi girî dibêjim. ¹⁹Axirîya wan undabûn e, xwedêyê wan zikê wan e û kirêd wane şermî jî r'ûmeta wan e. Ewana t'enê ser tiştêd vê dinê difikirin. ²⁰Lê welatê me li e'zmane ye, ji k'u em ç'e'vnîhêr'îya Xilazkirf*, Xudan Îsa Mesîh in. ²¹Ewê qalibê meye t'engezar biguhêze û bike mîna qalibê Xweyî xweyîr'ûmet, bi wê qewata ku dikare her tiştî bike bindestê Xwe.

T'emîyêd axirîyê

4 Niha xûşk-birayêd mine şîrin û h'eyran, hûn in şabûn û k'ofîyaf* serê min delalno, yektîya Xudanda aha qewîn bimînin.

²Ez hîvî ji Eyodîyayê dikim û hîvî ji Sintîxayê dikim, çawa t'evî Xudan yekbûyî bira li hev bîn. ³Belê ez hîvî jî te jî dikim hevalbarê minî amin, tu jî alî wan k'ulfetaf* bike. Evana t'evî min xebata Mizgînîdayînêda xûdan r'êtine, usa jî t'evî Klêmês û heval-xebatêd mine mayîn, ku navêd k'îjana k'îtêba jîyînêda nivîsar in.

*3:3 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Em Xwedê bi R'uh' dih'ebînîn».

†3:5 R'omayî 11:1; K'arêd Şandîya 23:6; 26:5.

‡3:6 K'arêd Şandîya 8:3; 22:4; 26:9-11.

§3:17 Korint'î I, 4:16; 11:1.

⁴T'imê pê Xudan şa bin, dîsa dibêjim t'imê şa bin! ⁵Bira berbihêrîya we h'emû merivava e'yan be. Xudan nêzîk e*. ⁶Bona t'u tiştî xem nekin, lê xwestina we bira bi dua-dirozga, r'azîbûnêva t'evayî, Xwedêva e'yan be. ⁷Û e'dilayîya Xwedê ku ji her h'iş-aqilî derbaztir e, wê dil û fikirêd we yektîya Mesîh Îsada xwey ke.

⁸Heyneser xûşk-birano, çî ku bi r'astîyê ye, çî ku bi maqûltîyê ye, çî ku bi heqîyê ye, çî ku bi h'elalîyê ye, çî ku bi xweşîyê ye, çî ku bi firasetîyê ye û her tiştêd ku e'silf û layîqî qencgotinê ne, ser van tiştî bifikirin. ⁹Hûn ji min çî hîn bûn, we çî stand, çî bihîst û çî dît wê yekê bikin û Xwedêyê e'dilayîyê wê t'evî we be.

R'azîbûna Pawlos

¹⁰Ez bi saya Xudan gelekî şa me, ku we pey haqas wextr'a ez bîr anîm, bona min xem xwar. Belê we dikir jî, lê mecal nedik'ete we. ¹¹Ne ku ez h'ewcê tiştêkî me ku vê yekê wer'a dibêjim. Ez hîn bûme, ku h'emû h'alîda r'azî bim. ¹²T'unekbûnê zanim, hebûnê zanim, ez her alîyîda û her h'alîda ser vê sur'ê vebûme û hîn bûme ku r'azî bim, heger t'êr bim, heger bir'çî, yan hebûnêda bim

yan jî t'unekbûnêda. ¹³Ez her tiştî bi saya Wî dikarim, Yê ku qewatê dide min.

¹⁴Lê we qenc kir, ku tengasîya minda k'omek da min. ¹⁵Û belê hûn jî zanin gelî filîpîya, ku ji serê dannasîniya Mizgîniyêda gava ez ji Makedonyayê derk'etim, t'u civînê t'evk'arîyêda destê xwe dirêjî min nekir, pêştîrî we. ¹⁶Çimkî carekê-duda ew tiştêd minr'a kêrhatî we h'eta T'êsalonîkîyê jî şandinî. ¹⁷Ez ne ku tiştêkî p'êşk'êş dixwazim, lê dixwazim ku k'ar ser h'esabê weda zêde be. ¹⁸Min her tişt standîye û nava hebûnêda me. Ew tiştêd ku we bi destê Êpafrodîto minr'a şandine ew besî min in. Ew dayîna we bîneke xweş e, h'edîyaf* qebûl û li Xwedê xweş e. ¹⁹Û Xwedêyê min wê h'emû kêmasîyêd we pê wê xizna Xweye r'ûmete ji Mesîh Îsa t'ijî ke. ²⁰Awa şikir ji Xwedê û Bavê me, h'eta-h'etayê! Amînf*.

Silavêd axirîyê

²¹T'emamîya cime'ta Xwedêye p'ara Mesîh Îsa silav kin. Ew birayêd ku t'evî min in li we silav dîkin. ²²T'emamîya cime'ta Xwedê li we silav dike, îlahî ewêd ku ji mala Qeyserf* in.

²³K'erema Xudan Îsa Mesîh t'evî r'uh'ê we be[‡].

* 4:5 «Xudan nêzîk e» bi du cûr'a tê fe'mkirinê: «Hatina Xudan nêzîk e» yan jî: «Xudan nêzîkî me ye».

† 4:16 K'arêd Şandîya 17:1-9; Korintî II, 11:9.

‡ 4:23 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «K'erema Xudanê me Îsa Mesîh t'evî we h'emûya be. Amîn».

NE'MA PAWLOS KOLOSÍYAR'A

Pêşgotin

Pawlos bi vê ne'mê berbir'î civînaf* bajarê Kolosyayêda dibe. Kolosya nava Asya Biç'ûkda, bajarekî alîyê r'ohilata Efesê bû. H'îmê vê civînê r'ast e bi destê Pawlos nehatibû danînê, lê ji alîyê piştgirê wî Êpafraşê kolosîda. Lê Pawlos dîsa kiribû deynê stûyê xwe, wekî bona civîna Kolosyayê bêxem nîbe û ji Efesê heval-xebatêd xwe dişande wir, nava k'îjanada Êpafraş jî bû (1:7; 4:12-13). Pawlos zanibû ku Kolosyayêda dersdarêd şaş hebûn ku cime't hîn dikirin, wekî milyak'etaf*, xudantîya û h'ukumetîyêd jorin bih'ebînin (1:16; 2:18, 23). Ev dersdarêd şaş usa jî hîn dikirin, ku gerekê r'aw-r'izimêdf* e'det xweyî kin, bêne sinetkirinêf*, h'eramf* nexwin, r'ojêd h'esabe e'zîz xwey kin, ser vê yekêr'a derbaz nebin (2:6-23).

Meremê Pawlos ne'mêda ev e, ku r'îya r'ast nîşanî bawermenda ke û vê yekê bigihîne h'emûya, ku t'enê Îsa Mesîh xilazbûnaf* t'am dide, lê ew h'emû h'ebandin û baweriyêdf* mayîn bawermenda ji wê xilazbûnê dîr dixin. Xwedê bi destê Îsa Mesîh dînya e'firand û bi Wî jî merivayêf* vediger'îne berbi Xwe. Îsa ser h'emû h'ukumetîyêd e'zmanar'a ye û t'enê Ew e serê civînê. T'enê yektîya Mesîhda gumana xilazbûna merivayîyê heye. Pey van şîretar'a, wekî ew haş ji xwe hebin û ji xalifandin û hînkirinêd şaşê ner'ast dîr bin, paşê p'ara ne'mêye xilazîyêda Pawlos derheqa jîyîna nûda dide k'îfşê, gerekê heleqetîya bawermendêd Mesîh hindava hevda çawa bin.

Serecema fikira ne'mê
Pêşgotin (1:1-8)
Binyat'a Mesîh û kirêd Wî (1:9-2:19)
Mesîhda jîyîna nû (2:20-4:6)
Paşgotin (4:7-18)

Silavkirin

1 Ji Pawlosê bi e'mirê Xwedê şandiyêf* Mesîh Îsa û ji Tîmot'êyoyê bira,

² cime'ta Xwedêr'a, wan xûşk-birayêd amine yektîya Mesîhda ku Kolosyayêda dimînin:

De bira k'eremf* û e'dilayîya Xwedêyê Bavêf* me* li we be.

Dua û şikirdayîna Pawlos

³ Em t'imê gava bona we dua dikin, şikirîya xwe li Xwedêyê Bavê Xudanêf* xwe Îsa Mesîh tînin, ⁴ çimkî me bona wê baweriyaf* weye ser Mesîh Îsa û wê h'izkirina weye hindava t'emamîya cime'ta Xwedêda bihîstîye. ⁵ Ev yek ji vê gumanê tê, ya ku e'zmanada wer'a tê xweyîkirinê, bona k'îjanê we bihîstîye, gava pêşda xebra Mizgînîyêye r'ast ⁶ gihîşte we. Û ew Mizgînî t'emamîya dinyayêda digihîje û ber dide, çawa nava weda jî ji wê r'ojêda, gava we bihîst û k'eremaf* Xwedê t'emamîya r'astîya wêva nas kir. ⁷ Hûn vê yekê ji hevalxulamê meyî h'izkirî Êpafraş hîn bûne, ku hindava meda[†] berdestîkî Mesîhîf* amin e. ⁸ Ewî bona wê h'izkirina ku R'uh[‡] daye we[‡] mer'a got.

⁹ Bona wê yekê jî ji wê r'ojêda girtî, gava me bona we bihîst, me dest ji dua û hîvîkirinê nek'îşandîye, wekî hûn zanebûna e'mirê Xwedêda gihîştî bin, bi h'emû serwaxtîf* û zanebûna r'uh'anîva t'ijî bin, ¹⁰ wekî hûn bikaribin xwe usa xwey kin, çawa

1:2 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û Xudanêf me Îsa Mesîh».

†1:7 Nav hinek destnivîsarada dewsa «hindava meda» «hindava weda» heye.

‡1:8 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «H'izkirina nava R'uh'da».

layîqî Xudan e, her alîyava li Wî xweş bèn, her qencîkirinêda xweyîber bin, bi zanebûna Xwedê bigihîjin. ¹¹ Bira hûn anegorî t'emamîya wê qewata Wîye ku ji zorayîya Wîye xweyîr'ûmet tê qewat bin, ku hûn her tiştîda bi dûmika dirêj sebir bikin. Bi eşq ¹² şikirîya xwe bidine Bavê*, ku hûn[†] layîqî vê yekê kirine, wekî hûn P'adşatîya r'onayêda t'evî cime'ta Wî bibine xweyîp'ar. ¹³ Ewî em ji h'ukumetîya te'rîstanîyê xilazf* kirin û cî-guhasî P'adşatîya Kur'ê Xweyî h'izkirî kirin, ¹⁴ pê k'îjanî* em aza bûn, awa gotî me baxşandina guna stand[§].

K'î ye Mesîh û şixulê Wî çi ye?

¹⁵ Ew e sûretê Xwedêyê ku xuya nabe, Ew Nixurîyê ser h'emû e'firînar'a*.

¹⁶ Çimkî bi destê Wî her tiştêd li e'rd û e'zmana e'firîne,

çi ku xuya dibin, çi ku xuya nabin, heger k'ursî yan xudantî bin, heger serwêrtî yan h'ukumetî bin, her tişt bi destê Wî û bona Wî e'firîne.

¹⁷ Ew berî her tiştî hebû û her tişt bi saya serê Wî cîyê xweda dimînin.

¹⁸ Ew e serê Bedenê, awa gotî serê civînêf*,

destpêbûna wê û nixurîyê ji nava mirîya[†],

wekî her tiştîda Ew bibe Yê pêş.

¹⁹ Çimkî li Xwedê xweş hat, ku t'emamîya binyat'a xwedêtiyê nava Wîda be

²⁰ û bi Wî her tiştî t'evî Xwe li hev bîne, heger li ser e'rdê be, yan jî li e'zmana be[‡], bi wê xûna Wîye ser xaçêf* r'ijîyayî e'dilayîyê bike.

²¹ Hûn jî ku wextekê ji dest fikir û kirinêd xweye xirab, xerîb û neyarêd Xwedê bûn, ²² lê niha Ewî bi mirina Mesîhe bedenî hûn t'evî Xwe li hev anîn, wekî we li ber Xwe p'rozf*, bêlek'e û bêstûc bide sekinandinê. ²³ Lê t'enê gerekê hûn bawerîyêda h'îngirtî qewîn bimînin û ji wê gumana Mizgînîyê nek'evin, ya ku we bihîst û wan h'emûyar'a, yêd ku bin p'erê e'zmênda dimînin hate dannasînkirinê. ²⁴ Ez, Pawlos bûme berdestîyê wê.

Cefayêd Pawlose bona civîna Xwedê

²⁴ Ez niha van cefayêd xweda, k'îjana ku bona we dik'işînim, şa me û wan tengasiyêdf* Mesîhe mayîn bi canîya xwe bona Bedena Wî, ya ku civînf* e, t'emam dikim. ²⁵ Ez wê civînêr'a bûme berdestî, ev yek alîyê Xwedêda çawa deyn k'ete stûyê min, wekî gotina Xwedê t'emamîyê pêva bigihînime we, ²⁶ ew sur'a ku ji dewr û qur'nada veşartî bû, lê niha cime'ta Wîva e'yan bû.

²⁷ Xwedê xwest li ber cime'ta Xwe veke, ku çi dewlemendîke xweyîr'ûmet vê sur'êda bona h'emû mileta heye. ²⁸ Ew sur' ev e, ku Mesîh nava weda ye, awa gotî hûn gumana wê yekê ne, ku p'ara

*1:12 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Bav Xwedê».

†1:12# Nav hinek destnivîsarada dewsa «hûn» «em» heye.

‡1:14 Nav hinek destnivîsarêd paşwextîyêda aha ye: «Bi xûna Kur'ê Wî».

§1:14# Efesî 1:7.

*1:15 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Nixurîyê h'emû e'firîna ye». «Nixurî» tê fe'mkirinê, ku ew berî h'emû e'firîna hebûye û ser wanr'a ye. Ev be'sa heleqetîya Îsaye t'ek t'enêye t'evî Xwedê dike, ku ew ne yekî e'firî yan xuliqî ye, lê ev heleqetî çawa heleqetîya kur' û bavê ye. Awa gotî berî e'firandina dinê Kur' hebû. Bixûnin: Fîlîpî 2:6; Yûh'enna 17:5.

†1:18 Efesî 1:22-23.

‡1:20 Efesî 2:16.

r'ûmetê bin. ²⁸ Em Wî dannasîn dikin, her kesî şîret dikin, her kesî bi h'emû serwaxtîyê hîn dikin, wekî her kesî yektîya Mesîhda gihîştî li ber Xwedê bidine sekinandinê. ²⁹ Bona wê yekê jî ez dixebitim û anegorî wê qewata Wî şer'ê xwe dikim, Ya ku nava minda bi zorayî ya Xwe dike.

2 Ez dixwazim hûn zanibin ku ez çi şer'î dikim bona we, yêd Lawdikyayê û h'emûyêd ku r'û bi r'û ez nedîtime*. ² Ez aha dikim, wekî dilşidîyayî bin, h'izkirinêda bibin yek û bigihîjine t'emamîya dewlemendîya fe'mdarîyê. Hingê ewê sur'a Xwedê nas kin, ku Mesîh e. ³ Ew e k'ilîta h'emû xizna zanebûnê û serwaxtîya veşartî. ⁴ Ez vê yekê dibêjim, wekî t'u kes we bi zarê şîrin nexalîfînef*. ⁵ R'ast e ez bedena xweda ji we dûr im, lê r'uh'ê xweda t'evî we me û ez şa me ku p'ergalîya weye t'ifaqî* û ew bawerîya weye ser Mesîh şidîyayî dibînim.

Jîyîna yektîya Mesîhda

⁶ Awa we çawa Xudan Mesîh Îsa qebûl kir, usa jî yektîya Wîda bijîn, ⁷ r'awî* avîtî, ser Wî çêkirî û bawerîyêda şidîyayî h'imgirtî bin, çawa hûn hatine hînkirinê. Û her gav bi dilê r'azî şikirîyê bidine Wî.

⁸ Haş ji xwe hebin, nebe ku yek bi serwaxtîya derewe p'ûç' dilê we bike hêsîr. Ew ji e'detêd merivaf* û sixirêdf* vê dinyayê† tên, ne ji Mesîh. ⁹ Çimkî t'emamîya binyat'a Xwedêtîyê nava Mesîhê bedenîda ye ¹⁰ û hûn jî yektîya Wîda gihîştî ne, ku serê h'emû serwêrtîya û h'ukumetîya ye.

¹¹ Yektîya Wîda hûn bi sineta bê dest ji alîyê Mesîhda dilê xweda hatine sinetkîrinêf*, ji binyat'a xweye gunek'arf* hatine bir'inê. ¹² Gava hûn pê avê hatine nixumandinêf*, t'evî Wî hatine definkîrinêf* û bi wê nixumandinê jî hûn t'evî Wî ji mirinê r'abûn, çimkî we bawerîya xwe bi qewata Wî Xwedêyî anî, Yê ku Mesîh ji mirinê r'akirî. ¹³ Û hûn wextekê bi r'uh'anî nava neheqîya û binyat'a xweye gunek'are nesinetkîrîda mirî bûn, lê Xwedê hûn t'evî Mesîh sax kirin. Ewî h'emû neheqîyêd me baxşandine me[§] ¹⁴ û ew k'axaza deynêd meye ku bi qeyde-qanûnî miqabilî me hatibû nivîsarê r'esît kir, ji navê hilda xaçva mix kir*. ¹⁵ Bi wî xaçî Mesîh ç'ekêd serwêr û h'ukumetêd te'rîstanîyê da danîne, ew çawa hêsîr pey Xwe birin, nava k'oma Xweye serk'etîda kirine sosret.

¹⁶ Awa guh nedine t'u kesî, yêd ku bona pîrsa xwarin, vexwarinê yan jî bona pîrsa cejina û cejinêd hîva nû usa jî r'ojêd şemîya, we lomek'arf* dikin†. ¹⁷ Ev h'emû sîya wan tişta ne, yêd ku wê bèn, lê r'astî Mesîh e. ¹⁸ Nebe ku yek destê we ji lecxelatê bike, yê ku bi xwenimizkirina h'ilek'arî, milyak'etf*-h'ebandinê û bi gîrobûna dîtinêd ber ç'e'va mijûl e. Yêd usa bi fikirêd p'ûç'e merivayî p'îşîka xweda diwerimin ¹⁹ û xwe îdî li Sêrî nagirin, ku Mesîh e. Bi Wî t'emamîya bedenê bi p'evgirêk û sêvîkava hevva girêdayî

*2:1 E'yantî 1:11; 3:14.

†2:8 Aha jî tê fe'mkirinê: «Şexsêd r'uh'anîye ku h'ukumî ser vê dinyayê dikin».

‡2:12 R'omayî 6:4.

§2:13 Efesî 2:1-5.

*2:14 Efesî 2:15.

†2:16 R'omayî 14:1-6.

tê xweyîkirinê û bi gîhandina Xwedê digihîje, li gora xwestina Wî*.

²⁰ Awa heger hûn t'evî Mesîh mirine û ji sixirêd vê dinyayê aza bûne, îdî hûn çima mîna berê pey e'rf-e'detêd vê dinyayê diçin? Hûn çima guh didine t'emiyêd aha? Mesele: ²¹ «Nêzîk nebe, te'm neke, lê nek'eve». ²² Ev h'emû mijûlî jî wê p'ûç' bin her'in, evana jî t'emî û hînkirinêd meriva ne. ²³ Fe'mdarî ye ku ev e'rf-e'det çawa serwaxtî xuya dibin, gava dikine stûyê xwe ku milyak'eta bih'ebînin, xwe nimiz kin û bedena xwe bidine cefê, lê ev h'emû miqabilî binyat'a gunek'ar t'u tiştî nakin.

Jîyîna nû û jîyîna kevin

3 Awa ku hûn t'evî Mesîh ji mirinê r'abûne, ku usa ye li tiştêd jorin biger'in, wê dera k'u Mesîh li milê Xwedêyî r'astê r'ûniştî ye†. ² Ser tiştêd jorin bifikirin, ne ku ser tiştêd vê dinyayê. ³ Çimkî hûn mirine û e'mirê we t'evî Mesîh cem Xwedê veşartî ye. ⁴ Gava Mesîh, ku e'mirê we ye xuya be, hûnê jî hingê t'evî Wî bi r'ûmeta Wî xuya bin.

⁵ Awa xwestinêd dilê xweye vê dinê bikujin: Bênamûsîyê, h'eramîyêf*, temê xirab, dilhavijîya xirab û timayê, ku p'ûtp'aristîf* ye. ⁶ Ev in sebeb ku xezeba Xwedê wê ser wan merivêd ku ne gur'af* Wîda ne bê. ⁷ We jî wextekê ew

tişt dikirin, gava we nava wan kirêd xirabda dijît.

⁸ Lê niha hûn van h'emûya ji xwe dûr xin: Hêrsê, berzeqîyêf*, xirabîyê, tiştêd nebûyî û xeberêd necayîz ji devê xwe. ⁹ Hevdur'a derewa nekin, çimkî we merivê kevin kirêd wîva ji ser xwe êxistîye‡ ¹⁰ û ewî nû li xwe kirîye. Ew merivê nû r'oj bi r'oj anegorî sûretê E'firandarê xwe tê nûkirinê, wekî Xwedê t'am nas ke§. ¹¹ Îdî firqî ne nava cihûf* û necihûyadaf** heye, ne nava sinetkîrî û nesinetkîrîyada, ne barbar û beyanîyada† û ne jî xulam û azayada, lê serî Mesîh e û Mesîh e nava her bawermendîda.

¹² Awa çawa cime'ta Xwedêye bijartîye pîroz û h'izkîrî, dilşewatîyê, qencîyê, milûktîyê, berbihêrîyê û sebirê li xwe wergirin‡. ¹³ Li hev sebir kin û li hev bibaxşînin, heger gazine yekî li hindava yekîda hebe. Çawa Xudan§ baxşande we, hûn jî usa bibaxşînine hev*. ¹⁴ Ê ser van h'emûyada h'izkirinê li xwe kin, ya ku van h'emûya bi yektîya t'am hevva girêdide. ¹⁵ Bira e'dilayîya Mesîh serwêrtîyê nêt-fikirêd we bike. Bona wê e'dilayîyê hûn hatine gazîkirinê, ku bibine mîna bedenekê. Ê şêkirdar bin. ¹⁶ Bira xebera Mesîh bi dewlemendîya xweva nava weda bimîne. Bi h'emû serwaxtîyê li hev hîn kin û şîret kin, zebûraf* û her cûr'e stiranêd r'uh'anî bi şikirdarî dilê xweda bona Xwedê bistirên†. ¹⁷ Ê çi jî ku hûn

*2:19 Efesî 4:16.

†3:1 Zebûr 110:1.

‡3:9 Efesî 4:22.

§3:10 Efesî 4:24; Destpêbûn 1:26.

*3:11 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Yûnan» ku li vir tê fe'mkirinê: «Necihû».

†3:11# Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Skûtî». Ew e'sîreke ç'e'vêd yûnanada here paşdamayî bû.

‡3:12-13 Efesî 4:2.

§3:13 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Mesîh» yan jî «Xwedê bi destê Mesîh».

*3:13# Efesî 4:32.

†3:16-17 Efesî 5:19-20.

bi xebera yan kira bikin, her tiştî bi saya navê Xudan Îsa bikin, bi destê Wî şikirîyê bidine Bav Xwedê.

T'emîyêd bona neferêd malda

¹⁸ K'ulfetno, gur'a mêrêd xweda bin, çawa ku li yektîya Xudan dik'evê*.

¹⁹ Mêrno, k'ulfetêdf* xwe h'iz bikin, dilê wan neêşnin†. ²⁰ Zar'no, her tiştîda gur'a dê û bavê xweda bin, çimkî ew yek li Xudan xweş têê‡. ²¹ Bavno, hêrsa zar'êd xwe r'anekin, wekî ew ber xwe nek'evin§.

²² Xulamno, her tiştîda gur'a xweyîyêd xweye vê dinêda bin, ne ku bi h'ilek'arîyê xwe bikine dilê meriva ku bêne k'ifşê, lê bi dilê sax û xofa Xudan xulamtîyê bikin*. ²³ Û çî jî bikin, bi dil û can bikin, çawa bona Xudan, ne ku bona meriva. ²⁴ Zanibin ku hûnê ji Xudan bêne xelatkirinê, warê jorin bistînin. Çimkî Xudan Mesîhr'a hûn xulamtîyê dîkin. ²⁵ Lê yê neheq wê weke neheqîya xwe bistîne, çimkî li cem Xwedê t'u firqî t'une†.

4 Xweyîno, xulamêd xwer'a heqîyê û r'astîyê bikin. Bizanibin ku Xweyê we jî li e'zmên heyê‡.

Xîreta duakirinê û serwaxtîya hindava nebawerada

² Her gav xwe bidine dua, duakirinêda h'işyar bimînin, şikirîya xwe li Xwedê bînin. ³ Bona me jî dua bikin, wekî Xwedê derî bona xeberdanê li ber me veke, ku em sur'a Mesîh e'lam kin,

bona k'îjanê jî ez van qeydada me.

⁴ Dua bikin, ku ez wê usa zelal bidime e'yankirinê, çawa borcê min ew gerekê bê gotinê.

⁵ Hindava nebawerada serwaxt bin û dest bidine ber wext§. ⁶ Bira xeberdana we t'imê me'rîfetî û xwêkirî be û bizanibin ku çawa cayîz e caba her kesî bidin.

Silavêd axirîyê

⁷ Bona min Tixîko wê her tiştî wer'a bêje. Ew birakî delal e, berdestîkî amin û heval-xulamekî yektîya Xudanda ye.

⁸ Ez bona wê yekê wî ser weda dişînim, wekî hûn haş ji me hebin û ew bi vê yekê dil bide we. ⁹ Ez wî t'evî birayê meyî aminî delal Onîsîmo dişînim, ku ew ji we ye jî. Ewana wer'a wê bona her tiştêd ku li vir diqewimin bêjin*.

¹⁰ Erîstarxoyê hevalê minî kelêda li we silav dike, usa jî Marqosê pismamê Barnabaf*. (Bona wî we t'emî standîye. Gava bê cem we, wî qebûl kin.) ¹¹ Û Îsayê ku jêr'a Yûsto jî dibêjin li we silav dike. Evana t'enê ji alîyê bawermendêd cihûyadaf* bona P'adşatîyaf* Xwedê t'evî şixulê min in û bîna min bi wan derk'etîye. ¹² Silavê Êpafrasê xulamê Mesîh Îsa jî li we hene, ku ew yek ji we ye. Ew her gav bi dil û can bona we dua dike, wekî hûn gihîştî miqer'm sekinî bin, t'emamîya e'mirê Xwedêda bawer bin. ¹³ Ez şe'de me, ku ew gelekî bona we, usa jî bona yêd Lawdikyayê û Hîrapolisêda xîret dike. ¹⁴ Lûqayê

*3:18 Efesî 5:22; Petrûs I, 3:1.

†3:19 Efesî 5:25; Petrûs I, 3:7.

‡3:20 Efesî 6:1.

§3:21 Efesî 6:4.

*3:22-25 Efesî 6:5-8.

†3:25 Qanûna Ducarî 10:17; Efesî 6:9.

‡4:1 Efesî 6:9.

§4:5 Efesî 5:16.

*4:9 Filîmon 1:10-12.

doxto rê delal li we silav dike, usa jî Dîmas. ¹⁵ Silavê bidine xûşk-birayêd Lawdikyayê*, Nîmfasa xûşk û civîna mala wêda†. ¹⁶ Gava eva ne'ma nava weda bê xwendinê, usa bikin ku civîna Lawdikyayêda jî bê xwendinê û ne'ma lawdikîyar'a şandî jî hûn bixûnin. ¹⁷ Û

bêjine Arxîpo: «Bona wî qulixê ku te ji Xudan standîye, miqatî xwe bî, ku bînî sêrîf*»‡.

¹⁸ Eva silava min Pawlos e, min bi destê xwe nivîsî. Qeydêd min bîr nekin! K'ere ma Xwedê wer'a be.

---

*4:15-16 E'yantî 1:11; 3:14.

†4:15# Nav hinek destnivîsarada dewsa «Nîmfasa xûşk û civîna mala wêda» «Nîmfasê (bira) û civîna mala wîda» heye.

‡4:17 Filîmon 1:2.

NE'MA PAWLOSE PÊŞIN - T'ÊSALONÎKIYAR'A

Pêşgotin

Bajarê T'êsalonîkê ew p'ayt'extê qeza Makedonyayêye R'omayê bû. Pawlos li wir dima û r'êwîtiya xweye dudada h'imê civînekêf* jî avît, pey Fîlîpyayêr'a (K'arêd Şandîya 17:1). Lê pêr'a-pêr'a cihûf* r'abûne miqabilî Pawlos, ç'e'vnebarî dikirin, ku şixulê dannasînkirina wî pêşda diçû (K'arêd Şandîya 17:5-9). Bona wê yekê Pawlos T'êsalonîkê hişt çû Beroyayê. Paşê çaxê ew derbazî Korint'ê bibû, ji Tîmot'êyoyê heval-xebatê xwe bona h'alê civîna T'êsalonîkê û r'abûn-r'ûniştina wan pê dih'ese. Ev bû me'nî, ku Pawlos ne'me t'êsalonîkiyar'a nivîsî, wekî dil bide ber wan û wan bişidîne. Hinek zaneyêd K'itêbaf* Pîroz hatine ser wê fikirê, ku eva ne'ma nava Peymana Nûda, nivîsara here pêşin e, sala 50-da.

Ne'mêda Pawlos r'azîbûna xwe Xwedê tîne bona h'izkirin û bawerîyaf* wan. Bîr tîne ku wî çawa r'ojêd xwe t'evî wan derbaz kirine û nexşê xwe nişanî wan daye. Paşê caba gelek pirsêd wan dide, k'îjan derheqa mirin-r'abûn û hatina Îsada bûn: Mesele, heger bawermendek berî hatina Îsa bimire, wê bigihîje jîyînaf* h'eta-h'etayê, yan na? Û k'engê Îsayê bê? Xwestina Pawlos ew e ku bawermend nava e'dilayî û silametyêda bijîn, bi wê gumanê hîvîya hatina Mesîh bin.

Eva ne'ma niha jî caba pirsra wan dide, yêd ku ji mirinê xofê dik'işînin, çimkî ew dibêje ne h'ewce ye wext û

sih'eta hatina Wîye duda bizanibin, lê belê çawa zar'êd r'onayê bawermend gerekê her gav bona hatina Wî hazir bin (5:1; 5:10).

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1)

R'azîbûn û şikirdayîn (1:2-3:13)

Jîyîna ku li Xwedê xweş tê (4:1-12)

Hînkirin bona hatina Îsa (4:13-5:11)

T'emiyêd axirîyê (5:12-22)

Paşgotin (5:23-28)

Silavkirin

1 Ji Pawlos, Silas* û Tîmot'êyo, civînaf* T'êsalonîkiyar'a, ya ku p'ara Bavf* Xwedê û Xudanf* Îsa Mesîh e:

De bira k'eremf* û e'dilayî† li we be.

Jîyîn û bawerîyaf* t'êsalonîkiya

²Em her gav bona we h'emûya r'azîbûna xwe didine Xwedê, nava duayêd xweda t'imê we bîr tînin. ³Em kirêd bawerîyaf* we, xebata weye ji h'izkirinê û sebira wê gumana weye ser Xudanêf* me Îsa Mesîh tînine bîra xwe li ber Xwedê, Bavê me. ⁴Em zanin xûşk-birano, ku hûn Xwedêda h'izkirî û bijartî ne, ⁵çimkî Mizgînîdayîna me ne ku t'enê bi xeberê wer'a hate dayîne, lê usa jî bi qewatê, bi R'uh'êf* Pîroz û bê şikîyê. Hûn zanin em bona we nava weda çawa bûne. ⁶Û we jî ç'e'v da me û Xudan, nava gelek tengasîyadaf* xeber qebûl kir, bi eşqa R'uh'ê Pîroz şa bûn*. ⁷Bi vî awayî hûn bona h'emû bawermendêd Makedonyayê û Axayayê bûne nexşek. ⁸Çimkî ew xebera derheqa Xudanda ji we derk'et bela bû, ne ku t'enê nava Makedonyayê û Axayayêda, lê belê bona wê bawerîya weye ser

*1:1 Bi yûnanî «Sîlvano» nivîsar e, ku cûr'ekî navê «Sîlas» e.

†1:1# Nav destnivîsarêd paşwextiyêda ev jî heye: «E'dilayîya Bav Xwedêyê me û Xudan Îsa Mesîh».

*1:6 K'arêd Şandîya 17:5-9.

Xwedê, her dera bela bûye, usa ku îdî ne h'ewce ye ku em tişteki serda zêde kin. ⁹Çimkî ewana bona me dibêjin, ku we çawa em qebûl kirine û çawa hûn ji p'ûta li Xwedê vege'iyane, ku xulamtiyê Xwedêyê sax û r'astr'a bikin ¹⁰û ji e'zmana hîvîya hatina Kur'ê Wî bin, k'îjan ku Wî ji nava mirîya r'akir, Îsayê ku me ji xezeba tê xilazf* dike.

K'arê Pawlos li T'êsalonîkêda

2 Hûn xwexa jî zanin xûşk-birano, ku em badîhewaf* nehatine cem we. ²Me pêşiyê Filîppyayêda cefa k'işandibû û hatibûne r'ezîlkinê, çawa hûn zanin, paşê me bi qewata Xwedêyê xwe dîsa turuş kir, nava wê miqabilîya giranda Mizgînîya Xwedê wer'a bêjin*. ³Vê hîvîkirina meda ne tişteki xêlif heye, ne h'eramîf* û ne jî fêlbazî. ⁴Lê çawa Xwedê em layîqî vê yekê kirin û Mizgînîdayîn spartef* me, em usa xeber didin. Em usa nakin ku li merivaf* xweş bîn, lê li Xwedê, Yê ku dilê me e'nene dike. ⁵Me gotinêd xweda h'ilek'arî nekirin, çawa hûn zanin, ne jî pey timaya t'erkelipaskirî† k'etin. Xwedê şe'de ye! ⁶Ne jî em navê xwe ger'îyan, ne nava weda, ne nava yêd mayînda, ⁷belê me dikaribû çawa şandiyêdf* Mesîh ser we bibûna bargiranî. Lê belê em nava weda r'ûnerm bûne, çawa kevanîk ku zar'êd xwer'a dir'icife. ⁸Usa jî dilê me ser we dişewitî, h'eta ku me dixwest ne ku t'enê Mizgînîya Xwedê bida we, lê e'mirê xwe jî, çimkî hûn bibûne delalîyêd me. ⁹Ew xebat û cefê me tê bîra we xûşk-birano? Em şev û r'oj dixebitîn, ku ser we t'u kesî nebîne bargiranî, gava me Mizgînîya Xwedê wer'a dannasîn kir.

¹⁰Hûn xwexa şe'de ne, usa jî Xwedê, ku em t'evî we bawermenda çawa h'elal, r'ast û bêqusûr r'abûn-r'ûniştin.

¹¹Hûn p'ak zanin em hindava we her kesîda usa bûne, çawa bav hindava zar'êd xweda. ¹²Me dil dida we, li ber dilê weda dihatin û lava ji we dikir, ku hûn layîqî Wî Xwedêyî bimeşin, Yê ku hûn gazî P'adşatî û r'ûmeta Xwe kirine.

¹³Û bona vê yekê jî em her gav r'azîbûnê didine Xwedê: Gava we ji me xebera Xwedê bihist, we ne ku çawa xebera merivayê, lê çawa xebera Xwedê qebûl kir, r'ast jî usa ye, ku nava we bawermendada Ya xwe dike. ¹⁴Çimkî hûn jî xûşk-birano, k'etine h'alê wan civînêd Xwedêyê p'ara Mesîh Îsa, ku li Cihûstanêf* ne, we jî xût ew cefa destê miletê xweda k'işandin, çawa wan jî destê wan cihûyadaf*‡, ¹⁵yêd ku hin Xudan Îsa, hin jî p'êxember kuştin û em jî zêrandin. Evana li Xwedê xweş nayên û miqabilî dinê-e'lamê ne! ¹⁶Vana dikir, wekî em necihûyar'af* xeber nedin, ku ew xilazf* bin. Bi vê yekê her gav k'asa xweye guna dadigirtin û heyneser xezeb anîne serê xwe.

Pawlos h'eyra t'êsalonîkîyada bû

¹⁷Lê em xûşk-birano, r'ast e demeke kin r'û bi r'û ji hev xerîb k'etin, (lê ne bi dila), em hê k'etine demana dîtina r'ûyê we. ¹⁸Me xwest em bihatana cem we, min Pawlos xwexa jî xwest çend cara bêm, lê mirêcînf* r'ê neda me. ¹⁹Belê k'î ye gumana me, yan jî şabûn, yan ew k'offiyaf* em pê difir'in, ber Xudanê me Îsa, wî zemanê hatina Wîda, heger ne hûn? ²⁰R'ast hûn in ew r'ûspîtî û şabûna me.

3 Heyneser, me îdî nikaribû sebir bikira. Em şewirîn, ku em t'enê

*2:2 K'arêd Şandîya 16:19-24; 17:1-9.

†2:5 Bi gotineke din: «Kiraskirî, veşartî».

‡2:14 K'arêd Şandîya 17:5.

bimînine At'înayê* 2 û Tîmot'êyoyê birayê me, yê ku t'evî me bona Xwedê†, Mizgînîya Mesîhda dixebite, ser weda bişînin, ku bawerîya we qewîn ke û dil bide we, 3 wekî van tengasîyada t'u kes ji we nelik'ume. Çimkî hûn xwexa zanin ku ev yekana bona me ne. 4 Belê gava em cem we bûn, me hê hingêda wer'a digot, ku emê r'astî tengasîya bên û usa jî bû, çawa hûn zanin. 5 Bona vê yekê min îdî sebir nekir, Tîmot'êyo şand, wekî ez haş ji bawerîya we hebim, ku nebe Cêr'ibandkir hûn cêr'ibandibin* û cefê me deya her'e.

6 Lê niha Tîmot'êyo ji cem we ser meda vegeerîya û mizgînîya bawerî û h'izkirina we da me. Wî got, ku we em xweş bîra xweda xwey kirine û h'eyra meda ne, çawa em jî ya weda*. 7 Awa xûşk-birano, nava h'emû te'lî û tengîyêd meda bi eşqî wê bawerîya we bîn hate ber me, 8 çimkî gava hûn r'îya Xudanda miqer'm dimînin, bîn jî tê ber me. 9 Em çi r'azîbûnê dikarin bidine Xwedê bona we û wan h'emû şabûna, ku em bona we li ber Xwedêyê xwe şa dibin? 10 Em şev û r'oş bi dil û can r'eca dikin, ku r'ûyê we bibînin û kêmasîya bawerîya we t'ijî kin. 11 De bira Xwedê, Bavê me xwexa û Xudanê me Îsa r'îya me r'ast ke, em bêne cem we. 12 Bira Xudan h'izkirina we hindava hev û h'emûyêd mayînda bigihîne û zêde ke, çawa ya me jî hindava weda heye. 13 De bira Ew dilê we bişidîne, wekî hûn pîrozîyêdaf* bêqusûr bin, li ber Xwedê Bavê me, wextê hatina Xudanê me Îsa, h'emû pîrozêd Xweva t'evayî.

Jîyîna ku Xwedê xweş tê

4 Heyneser xûşk-birano, em bi navê Xudan Îsa hîvî û r'eca ji we dikin, ku hûn çawa ji me hîn bûn usa bimeşin, ku li Xwedê xweş bîn, çawa diçin jî û wê yekêda hê pêşda her'in. 2 Çimkî hûn zanin me bi saya Xudan Îsa çi t'emî dane we. 3 Xwestina Xwedê ew e, ku hûn h'elal bin, ji qavîyêf* dîr bin. 4 Bira ji we her kes jî zanibe qalibê xwe h'elal û bi namûsî xwey ke, 5 ne bi xwestina temê xirab, mîna p'ûtp'aristaf*, yêd ku Xwedê nas nakin. 6 Bira nebe ku yek wê yekêda ji e'siltîyê derê û namûsa xûşk-birar'a bilîze. Xudanê bona van h'emû tiştta h'eyfê ji meriva hilde, çawa me ev yek pêşda wer'a got û bi me'rfîfetî t'emî li we kir. 7 Çimkî Xwedê gazî me li h'eramîyê nekirîye, lê li h'elalîyê. 8 Awa k'î vê t'emîya h'elalîyê t'exsîr dike ew mêriv t'exsîr nake, lê Xwedê, Yê ku R'uh'ê Xweyî Pîroz jî dide we.

9 Lê bona h'izkirina hindava xûşk-birada, tişteki me t'une wer'a binivîsin, çimkî hûn xwexa ji Xwedê hîn bûne, ku hev h'iz bikin. 10 Û hûn îdî wê h'izkirinê hindava h'emû xûşk-birayêd t'emamîya Makedonyayêda didine k'îfşê. Lê em hîvî ji we dikin xûşk-birano, ku hûn wê yekêda hê pêşda her'in. 11 Bikin ku hûn giran-seqir'î bijîn û ji we her kes şixulê xweva mijûl be û bi destê xwe bixebite, çawa me t'emî li we kir, 12 wekî p'ergalîya we t'evî yêd derva me'rfîfetî be û hûn h'ewcê tişteki nebin.

*3:1 K'arêd Şandîya 17:15.

†3:2 Aha jî tê fe'mkirinê: «Heval-xebatê Xwedê». Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Qulixk'ar û heval-xebatê Xwedê» û nav hinek destnivîsarêd paşwextîyêda aha ye: «Qulixk'arê Xwedê û heval-xebatê me».

‡3:6 K'arêd Şandîya 18:5.

§4:4 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bira ji we her kes zanibe çawa h'elal û bi namûsî t'evî jîna xwe bijî».

Hatina Xudan û r'abûna mirîya

¹³ Xûşk-birano, em dixwazin ku hûn derheqa mirîyada zanibin, wekî ber xwe nek'evin, mîna ewêd bê guman. ¹⁴ Awa heger em bawer dikin, ku Îsa mir û ji mirinê r'abû, usa jî Xwedê wê mirîyêd ser bawerîya Îsa t'evî Wî vege'îne. ¹⁵ Em vê yekê bi gotina Xudan wer'a dibêjin: Em ku h'eta hatina Xudan bijîn sax bimînin, t'u car pêşîya mirîya nak'evin*. ¹⁶ Xudanê xwexa bi e'lametîke fermanî, bi dengê serekmilyak'etf* û lêxistina bor'îya Xwedê ji e'zmên bê xwarê û ew mirîyêd ku bawerîya xwe Mesîh anîbûn, wê pêşîyê ji mirinê r'abin, ¹⁷ paşê, em ku sax mane, t'evî wan e'wrava bêne r'ahîştinê, hewêda r'astî Xudan bîn û bi vî awayî emê h'eta-h'etayê t'evî Xudan bin. ¹⁸ Awa bi van xebera ber dilê hevda werin.

Hatina Xudanda hazir bin

5 Lê bona wext û zemana xûşk-birano, ne h'ewce ye em tiştekî wer'a binivîsin, ² çimkî hûn xwexa p'ak zanin ku R'ojaf* Xudan wê mîna dizê şevê bê[†]. ³ Gava bêjin: «Dinê seqir'î û bêxofi ye», hingê xezebê nişkêva ser wanda bê, mîna êşa k'ulfetaf* h'emle û wê nikaribin qet jê xilaz bin. ⁴ Lê hûn xûşk-birano, te'rîyêda nînin ku ew R'oj mîna dizekî ser weda bigire. ⁵ Hûn h'emû jî zar'êd r'onayîyê ne û zar'êd r'ojê ne. Em ne yêd şevê ne, ne jî yêd te'rîyê ne. ⁶ Awa em xewêda nemînin mîna yêd mayîn, lê h'işyar û serxwe bin. ⁷ Çimkî ewêd ku r'adizên, şevê r'adizên û ewêd ku serxweş dibin, şevê serxweş dibin. ⁸ Lê em ku yêd r'ojê ne, gerekê serxwe bin: Zirih'a bawerîyê û h'izkirinê

li xwe wergirin, k'umzirih'ê gumana xilazbûnê jî bidine serê xwe[‡]. ⁹ Xwedê em bona xezebê k'ifş nekirine, lê wekî xilazbûnê bistînin, bi destê Xudanê me Îsa Mesîh. ¹⁰ Ew bona me mir, wekî em heger sax bin yan mirî bin, t'evî Wî bijîn. ¹¹ Bona vê yekê dil bidine hev û alîk'arîya hevdu bikin, çawa hûn dikin jî.

T'emî û silavêd axirîyê

¹² Em hîvî ji we dikin xûşk-birano, qedirê wan bigirin, yêd ku nava weda dixebitin, jîyîna xwedênasîyêda se'vîtîyê li we dikin û we şîret dikin. ¹³ Qedirê wana bi h'izkirinê hê bilind bigirin bona şixulê wan. Hevr'a t'ifaq* bin. ¹⁴ Em hîvî ji we dikin xûşk-birano, yêd bêp'ergale bêxîret şîret kin, dil bidine ber tirsoneka, kêrî k'etîya werin, hindava h'emûyada sebira we hebe. ¹⁵ Haş ji xwe hebin, nebe ku yek ji ber xirabîyêva xirabîyê bike, lê her gav ser nêta qencîyê bin, hin bona hev, hin jî bona h'emûya.

¹⁶ Her t'im şa bin,

¹⁷ her gav dua bikin,

¹⁸ her tiştîda r'azîbûnê bidin, çimkî ev e xwestina Xwedê bi saya Mesîh Îsa bona we.

¹⁹ R'uh'ê Pîroz netemirînin.

²⁰ P'êxembertîyaf* bêr'ûmet nekin.

²¹ Her tiştî bicêr'ibînin, tiştêd qenc qewîn bigirin.

²² Ji her cûr'e xirabîyê dûr k'evin.

²³ De bira Xwedêyê ku e'dilayîyê dide, Xwexa we lap buhurtî-jibare ke, t'emamîya r'uh', nîfûs û qalibê we bêqûsûr xwey ke, h'eta hatina Xudanê me Îsa Mesîh. ²⁴ Amin e Ewî ku gazî we dike, wê mîyaser ke jî.

*4:15-17 Korint'î I, 15:51-52.

†5:2 Metta 24:43; Lûqa 12:39; Petrûs II, 3:10.

‡5:8 Îşaya 59:17; Efesî 6:13-17.

²⁵ Xûşk-birano, bona me jî dua bikin.
²⁶ Silavê bidine h'emû xûşk-bira, bi
r'amûsana şîrê h'elal. ²⁷ Ez li ber Xudan
dikime deynê stûyê we, ku hûn vê
ne'mê ber h'emû xûşk-bira bixûnin.

²⁸ K'erema Xudanê me Îsa Mesîh
wer'a be.

NE'MA PAWLOŞE DUDA - T'ÊSALONÍKÍYAR'A

Pêşgotin

Nava civîna^{*} bawermendê T'êsalonîkêda derheqa hatina Mesîhe dudada deng-be'sêd cûr'e-cûr'e pêşda dihatin û ew t'evîhev dikirin. Pawlos ne'ma xweye dudada ser pirsra wan disekine, yêd ku hîn dikirin ku hatina Mesîh îdî bûye jî. Şandîf^{*} wan tîne ser r'astîyê, şirovedike ku pêşîya hatina Mesîh gerekê neheqî û xirabî bigihîjine wê dereca xirabîyêye here bilind, bi r'êberîya wî Merivê Neheqîyê. Ewê hingê k'ifş be û miqabilî Mesîh r'abe (2:1-12). Pawlos ser wan pirsêd ferz disekine, ku xwendevan nava bawerîyaf^{*} xweda r'ast û h'îmgirtî bisekinin, zêrandin, cefa û de'w-doza nenihêr'in (1:4, 6-7), xwer'anedîtî û bêp'ergale bêxîret nîbin û bi xûdana xwe bijîn (3:6-12), çawa ku xwexa dike, nava qencîkirinêda bin (3:13-15). Awa gotî bawerîyê nekin me'nî, ku ji wan cabdarîya bir'evin, k'îjan ku Xwedê dane bawermenda, bona jîyîna xwedênasîyêye her r'oj.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-2)

R'azîbûn û pesindayîn (1:3-12)

Hînkirin bona hatina Îsa (2:1-17)

Şîretêd bona bawermenda (3:1-15)

Paşgotin (3:16-18)

Silavkirin

1 Ji Pawlos, Sîlas^{*} û Tîmot'êyo, civîna T'êsalonîkîyar'a, ya ku p'ara Bavêf^{*} me Xwedê û Xudan^{*} Îsa Mesîh e:

² De bira k'eremf^{*} û e'dilayîya Xwedê, Bavê me û Xudan Îsa Mesîh li we be.

Hatina Xudan Îsaye duda û R'ojaf^{*} Axretê

³ Em deyndar in, ku her gav bona we r'azîbûnê bidine Xwedê xûşk-birano û ev yek heq e jî, çimkî bawerîyaf^{*} we r'ind digihîje û h'izkirina we hindava hevda zêde dibe. ⁴ Lema em xwexa jî nava civînêd Xwedêda pê we difir'in, bona sebir û bawerîya we, çimkî hûn wan h'emû zêrandin û tengasîyaf^{*} dik'îşînin, yêd ku têne serê we. ⁵ Ev yek îzbat dike, ku diwana Xwedê r'ast e. Û bi vî awayî hûnê hêjayî P'adşatîyaf^{*} Xwedê bin, bona k'îjanê jî hûn wan te'li-tengîya dibînin. ⁶ Belê ev e heqîya Xwedê: Yêd tengasîyê didine we, Xwedê jî wê wan bide tengasîyê ⁷ û yêd ji we tengasîyêda ne, t'evî me bide hêsakirinê. Evê aha be, gava Xudan Îsa t'evî milyak'etêdf^{*} Xweye zor ji e'zmênva bi k'ûra êgir xuya be, ⁸ wekî h'eyfê ji wan hilde, yêd ku naxwazin Xwedê nas kin û gur'af^{*} Mizgînîya Xudanê me Îsa nakin. ⁹ Ewê bela xwe ji wêranbûna h'eta-h'etayê bibînin, ji h'izûra Xudan û r'ûmeta qewata Wî bêne avîtinê, ¹⁰ gava wê R'ojê Ew bê, wekî nava cime'ta Xweda bê pesindayîne û h'emû bawermend wê h'eyr-h'ujmek'ar bin. Hûnê jî nava wanda bin, çimkî we bawerîya xwe şe'detîya me anî.

¹¹ Bona vê yekê em her gav bona we dua dikin, ku Xwedêyê me, we hêjayî wê gazîyê ke û h'emû nêt-meremêd weye qenc û kirinêd weye ji bawerîyê bi qewatê bîne sêrîf^{*}. ¹² Bi vî awayî wê pesinê navê Xudanê me Îsa li nava weda bê dayîne û hûnê jî nava Wîda bêne pesindayîne, li gora k'eremaf^{*} Xwedêyê me û Xudan Îsa Mesîh.

*1:1 Bi yûnanî «Sîlano» nivîsar e, ku cûr'ekî navê «Sîlas» e.

K'ifşbûna Merivê Neheqîyê û hatina Xudan Îsa Mesîh

2 Em hîvî ji we dikin xûşk-birano, bona hatina Xudanê me Îsa Mesîh û t'opbûna meye cem Wî*, ² hûn fikirê xweda zû şaş nebin û xwe unda nekin, ne pê p'êxembertîyêf*, ne pê gotinê, ne jî pê ne'ma yançiyef* me nivîsibe: «Va ye R'oja Xudan îdî hatîye»†. ³ Bira t'u kes we t'u tiştîva nexapîne, çimkî ew R'oj nayê, h'eta ku r'aberîbûn pêşda neyê û ew Merivê Neheqîyêyî p'ara ce'nimêf* k'ifş nebe. ⁴ Ewê miqabilî her tiştêd ku xwedê têne h'esabê yan têne h'ebandinê bisekine û xwe ser her tiştîr'a bigire, h'eta ku p'aristgehaf* Xwedêda jî wê r'ûnê û e'lam ke, ku xwexa Xwedê ye*.

⁵ Gelo nayê bîra we, gava ezî hê cem we bûm, min ev tiştana wer'a digotin? ⁶ Û hûn zanin ku niha çi nahêle ew xuya be, wekî ew wextê k'ifşkirîda xuya be. ⁷ Çimkî Sur'a Neheqîyê îdî ya xwe dike, lê ewê ku niha nahêle, wê nehêle h'eta ku xwexa ji navê bê hildanê. ⁸ Û paşê Ewê Neheqîyê wê k'ifş be, ku Xudan Îsayê bi hulma devê Xwe wî unda ke û bi xuyabûna şewqa Xweva wî k'uta ke[§]. ⁹ Hatina Yê Neheqîyê wê bi qewata mîrêcînf* be, h'eta h'unurê wî hebe wê nişan û k'eremetêd derew bike* ¹⁰ û yêd ku unda dibin bi her cûr'e neheqîya bixapîne. Ewana unda dibin, çimkî wana r'astî h'iz nekir û qebûl nekir ku xilaz bin. ¹¹ Lema jî Xwedê xalifandineke zor ser wanda dişîne, ku ew derewîyê bawer bikin,

¹² wekî dîwana wan her kesî bibe, yêd ku r'astî bawer nekirine, lê k'êfa wan neheqîyêr'a hat.

Xwedê bona xilazbûnê gazî we kirîye

¹³ Lê em gerekê her t'im bona we ji Xwedê r'azî bin, xûşk-birayêd ji alîyê Xudanda h'izkirî. Çimkî Xwedê serê-sêrîda hûn bijartin, wekî bi R'uh' bêne buhurtî-jibarekirinê†, r'astîyê bawer bikin û xilaz bin. ¹⁴ Wê yekêr'a Ewî bi Mizgînîdayîna me gazî we kir, ku bi vî awayî hûn r'ûmeta Xudanê me Îsa Mesîh bistînin. ¹⁵ Awa xûşk-birano, nig bidin e'rdê û wan r'aw-r'izimaf* qewîn bigirin, yêd ku hûn hîn bûne, heger bi gotinêd me be, yan bi ne'mêd me be.

¹⁶ De Xudanê me Îsa Mesîh Xwexa û Bavê me Xwedê, Yê ku em h'iz kirin û bi k'eremê dildayîneke h'eta-h'etayê û gumaneke qenc da me, ¹⁷ bira dil bide we û we nava h'emû kira û gotinêd qencda bişidîne.

Bona me dua bikin

3 Heyneser xûşk-birano, bona me dua bikin, wekî xebera Xudan zû pêşda her'e û bê pesindayîne, çawa nava weda bû. ² Dua bikin, wekî em ji merivêdf* neheq û xirab xilaz bin, çimkî her kes Mizgînîyêda amin nîne. ³ Lê Xudan Xwexa amin e, wê we bişidîne û ji yê Xirab xwey ke. ⁴ Em bi saya Xudan weda guman in, ku me çi t'emî dane we, hûn diqedînin û hûnê biqedînin jî. ⁵ De bira Xudan mêla we bide ser h'izkirina Xwedê û sebira Mesîh.

*2:1 T'êsalonîkî I, 4:15-17.

†2:2 Aha jî tê fe'mkirinê: «Yançiyef* me bi r'uh'ê p'êxembertîyê yan deva yan jî bi ne'ma gotibe: «Va ye R'oja Xudan îdî hatîye...»

*2:4 Hezekîyêl 28:2; Danîyêl 11:36.

§2:8 Îşaya 11:4.

*2:9 Metta 24:24.

†2:13 Aha jî tê fe'mkirinê: «Çimkî Xwedê hûn bijartin, wekî pêşiyê hûn bi R'uh' bêne buhurtî-jibarekirinê».

Bona yêd bêp'ergale bêxîret

⁶Em t'emî li we dikin xûşk-birano, bi navê Xudanê xwe Îsa Mesîh, ku hûn xwe ji her xûşk-birayê bêp'ergale bêxîret dûr bigirin, yêd ku wan r'aw-r'izimêd me dane we naqedînin. ⁷Hûn xwexa zanin ku gerekê hûn ç'e'v bidine me, çimkî em nava weda bêp'ergal-bêxîret nîbûne, ⁸ne jî nanê t'u kesî bê heq xwarîye, lê bi xûdana e'nîya xwe şev û r'oj dixebitîn, diçerçirîn, wekî ser we t'u kesî nebine bargiranî. ⁹Ne ku îzina me t'unebû, lê me nexşê xwe nîşanî we kir, ku hûn ç'e'v bidine me. ¹⁰Çimkî gava em hê cem we bûn jî, me ev yek wer'a digot: «K'î naxwaze bixebite, bira nexwe jî». ¹¹Belê em dibihên ku nava weda hinek bêp'ergal-bêxîret dijîn, ne şixulk'arê

xwe ne, lê t'evî şixulê xelqê dibin. ¹²Em bi navê Xudan Îsa Mesîh t'emî û hîvî ji yêd usa dikin, ku bi me'rîfetî bixebitin û nanê xwe bixwin.

¹³Lê hûn xûşk-birano, ji qencîkirinê newestin. ¹⁴Heger yek guhdarîya gotinêd meye vê ne'mêda neke, wî r'aç'e'v kin û hevaltîyê wîr'a nekin, ku şerm bike. ¹⁵Lê nebe ku bi ç'e'vê xirab li wî binihêr'in, lê mîna bira şîret kin.

Dua û silavêd axirîyê

¹⁶De bira Xudanê e'dilayîyê xwexa, her gav, her alfyîva e'dilayîyê bide we. Xudan t'evî we h'emûya be. ¹⁷Eva silava bi destê min Pawlos e, çawa nîşana h'emû ne'mêd min. Ez aha dinivîsim.

¹⁸K'erema Xudanê me Îsa Mesîh t'evî we h'emûya be.

NE'MA PAWLOSE PÊŞIN - TÎMOT'ÊYOR'A

Pêşgotin

Tîmot'êyo xortekî bawermendî ji Asya Biç'ûk bû, dîya wî cihûf* bû, lê bavê wî yûnanf* (K'arêd Şandîya 16:1). Pawlos dema şandîtyaf* xweye dudada bajarê Lîstrayêda r'astî Tîmot'êyo tê. Peyr'a Tîmot'êyo dibe heval-xebatê wiyî pêş, heval-xebatekî wiyî gelekî nêzîk, nava r'êwîtiya wîda. Bona wê yekê navê wî gelek cara K'arêd Şandîyada û h'emû ne'mê Pawlosda tê bîranînê (R'omayî 16:21; Korint'î I, 4:17; Fîlîpî 1:1; T'êsalonîkî I, 1:1; 3:2, 5, 6; T'êsalonîkî II, 1:1 û yêd mayîn). Pawlos gelek cara bona civînêdf* nû aminîya xwe wî anî, nava cûr'e-cûr'e pîrsêd ze'mete giranda.

Ne'ma Pawlose pêşinda, ya ku Tîmot'êyor'a dişîne, sê xemê wî hene:

1. Bona hînkirina şaşê nava civînêda dibêje, wekî miqatî xwe bin û îlahîf* ji wê hînkirina şaşê ku gihîştîye civîna Efesê (1:3). Ev hînkirina ji fe'mê cihûtiyê û p'ûtp'aristîyêf* dihat û ser h'îmê wê bawerîyêf* bû ku digotin: «Eva dinya berç'e'vaye t'ebîyetî xirab e». Îdî li gora fe'mkirina wan, merivf* t'enê dikaribû pê zanebûn û serwaxtîkef* sur'e veşartî xilaz bûya, usa jî gerekê xwe ji xwarin-vexwarina û h'al-zewacê dûr bigirtana. Ev hînkirin îro bi navê «Ginostîk» tê gotinê (bi yûnanî «GNOSIS» tê fe'mkirin «zanebûn») û nava sedsalîyêd pêşinda, îlahî sedsalîya dudu û sisîyada fire bela bibû.
2. Bona r'abûn-r'ûniştin û qulixê civînê dibêje, li k'u bona xeysetê serwêr, berpîrsîyar û berdestîyada jî dibêje.

3. Şîreta dide Tîmot'êyo. Tîmot'êyo yekî cahil bû, dibe lema ew hinekî ji wê borcdarîyê vedik'îşîya (Tîmot'êyo II, 1:7). Şîreta dide wî, ku ew civînêda giran be, bi r'abûn-r'ûniştina xwe bibe xulamekî xweyê nexşê qenc bona Mesîh û cabdarîya k'omêd mesîhiyêf* cûr'e-cûr'e jî hilde ser xwe.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-2)

Bona civînê û xebatk'arêd wê (1:3-3:16)

T'emîyêd xebatêye bona Tîmot'êyo (4:1-6:21)

Silavkirin

1 Ji Pawlos, şandîyêf* Mesîh Îsa, bi e'mirê Xwedêyê Xilazkirêf* me û Mesîh Îsayê gumana me,

²Tîmot'êyoyê lawê xweyî bawerîyêdayîf* heq-h'elalr'a:

De bira r'e'm, k'eremf* û e'dilayî ji Bavf* Xwedê û Mesîh Îsayê Xudanêf* me li te be.

Şîretêd derheqa hînkirina derewda

³Gava ez diçûme Makedonyayê, min hîvî ji te kir, ku li Efesê bimînî, wekî t'emîyê bidî çend kesa, ku hînkirina ner'ast hîn nekin ⁴û guh nedine ç'îlovîskîya û r'eqema silsiletaf* ku xilazîya wan t'une. Ev yek hê şer'-de'wa t'evr'adîke, ne ku t'ivdîra* Xwedêye ku bi bawerîyê tê naskirinê⁵ mîyaser dike. ⁵Serê t'emîyê h'izkirin e, ku ji dilê sax, bi îsafaf* r'ih'et û ji bawerîya bêdur'ûtî ye. ⁶Hinek jê dager'îyan û pey gotinêd p'ûç' k'etin. ⁷Dixwazin bibine dersdarêd Qanûnê, lê ew xwexa jî nizanin çi dibêjin, ne jî wan tiştêd ku didine zora xwe fe'm dikin.

*1:4 «T'ivdîra Xwedê» aha jî tê fe'mkirinê: «Wek'îltîya Xwedê, ya ku da destê cime'ta Xwe».

†1:4# Aha jî tê fe'mkirinê: «T'ivdîra Xwedêye ku bi bawerîyê tîne sêrf*».

⁸ Em zanin ku Qanûn qenc e, heger yek bi qanûnî wê biqedîne. ⁹ Belê fe'mdarî ye, ku qanûn bona r'asta nayê dayîne, lê bona neheq û serh'işka, bona nep'ak û gunek'araf*, bona mir'dar' û heramafe*, bona bavkuj û dêkuja, bona mërkuja, ¹⁰ bênamûsa, k'ona, dizêd merîya, derewîn û şe'dederewa ye û bona her kesêd dine ku tiştêd miqabilî hînkirina saxlem dikin. ¹¹ Ev hînkirin li Mizgîniya xweyîr'ûmete Xwedêye hêjayî şikirîyê digire, k'ijan li min hatîye spartinêf*.

Şêkirandina hindava r'e'ma Xwedêda

¹² Ez ji Mesîh Îsayê Xudanê me r'azî me, Yê ku qewat da min, ez amin h'esab kirim, danîme ser vê xizmetk'ariyê.

¹³ Min jî berê Ew bêhurmet dikir, dizêrand û neyartî li Wî dikir, lê r'e'm li min bû, çimkî min nebawerîyêda bi nezanîya xwe kirin*. ¹⁴ K'eremaf* Xudanê me p'ir' ser minda r'ijîya, t'evî bawerî û h'izkirina Mesîh Îsa. ¹⁵ Vê gotinêda xêlif t'une û lap hêjayî qebûlîkirinê ye, ku: «Mesîh Îsa hate dinê, gunek'ara xilazf* bike», serê k'ijana ez im. ¹⁶ Lê bona wê yekê r'e'm li min bû, wekî Mesîh Îsa ser min, çawa serê gunek'ara t'emamiya sebira Xwe bide k'ifşê, çawa nexşek bona wan, yêd ku wê bawerîya xwe Wî bînin, jîyînaf* h'eta-h'etayê bistînin. ¹⁷ Awa bira wî P'adşayê h'eta-h'etayêyî nemirî û nexuya, Xwedêye bêşirîkî-bêhevalr'a hurmet û r'ûmet be h'eta-h'etayê! Amîn*.

¹⁸ Vê t'emîyê ez didime te, lawê min Tîmot'êyo, li gora wan p'êxembertîyêdf* ku pêşda bona te bûn, wekî tu bi wan şer'ê xweyî qenc bikî, ¹⁹ dest ji bawerîyê

neke û îsafa xwe r'ih'et xwey ke. Hineka ev yek ji xwe dûr xistine, dewra bawerîya xwe welger'andin. ²⁰ Ji wan bûn, Hûmenayo û Skender, yêd ku min dane destê mîrêcînf*, wekî ew hîn bin r'astîya Xwedê bêhurmet nekin.

Derheqa dua û civînêdaf*

2 Awa ez hîvî dikim, berî her tiştî bona h'emû merivaf* dua bikin, r'eca kin, lava kin, r'azîbûnê bidin, ² usa jî bona p'adşa û h'emû serwêra, wekî em jîyîneke e'dil û seqir'î derbaz kin, bi t'emamiya xwedênasîyê û maqûliyê. ³ Li ber Xwedêye Xilazkirê me ev e qenc û li Wî xweş, ⁴ ku dixwaze h'emû meriv xilaz bin û r'astîyê nas kin†. ⁵ Çimkî Xwedêk heye û nava Xwedê û merivada jî navçêtkî, Mesîh Îsayê Meriv, ⁶ ku Xwe ji ber k'ir'îna gişkava da. Ev yek r'ast wextda bû îzbatî, ku Xwedê dixwaze h'emû xilaz bin. ⁷ Û bona vê yekê ez dannasînkir û şandî hatime k'ifşîkirinê, (ez r'ast dibêjim, derewa nakim), necihûyar'a bûme dersdarê bawerîyê û r'astîyê.

⁸ Awa ez dixwazim ku mêr her dera destêd xweye h'elal bilind kin, bê hêrs û bê şer'-de'w* dua bikin.

⁹ Usa jî bira k'ulfetf* bi k'incêd layîq, şermê û berbîhêrîyê xwe bixemilînin, ne ku bi gulî-gujanga, yan zêr', yan bi dur'af*, yan jî bi k'incêd biha[§], ¹⁰ lê bi kirêd qenc, çawa li wan k'ulfeta dik'eve, yêd ku navê xwedênasîyê hildane ser xwe. ¹¹ Bira k'ulfet ker' hîn be, bi t'emamiya guhdarîyê. ¹² Ez îzinê nadime k'ulfet, ku hîn bike, ne jî h'ukumî ser mêr bike, lê bira deng neke. ¹³ Çimkî pêşîyê Ademf* xuliqî,

*1:13 K'arêd Şandîya 8:3; 9:4-5.

†2:4 Hezekîyêl 18:23.

‡2:8 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bê dudilî».

§2:9 Petrûs I, 3:3.

paşê Hêwa* ¹⁴ û Adem nexapîya, lê jin xapîya û neheqî kir. ¹⁵ Lê jin h'alê zar'anînêda jî wê xilaz be[†], heger bi berbihêrîyê nava bawerîyê, h'izkirinê û paqijayîyêda bimînin.

Bona serwêrêd civînê

3 Vê gotinêda xêlif t'une: Heger temê yekî li serwêrtîyê heye, ew şixulekî qenc dixwaze. ² Awa serwêr gerekê bêqusûr be, mêrê jinekê be, xwegirtî, aqîlda giran, maqûl, mêvanh'iz, hînkirinêda serxwe be[‡], ³ ne serxweş, ne sir'tûk, lê berbihêr, ne şer'ûd, ne p'ereh'iz. ⁴ Bira malxêtîyê r'ind li mala xwe bike, zar'êd xwe gur'af* xweda her alîyava maqûlîyêda mezin ke. ⁵ (Çimkî heger yek nizane malxêtîyê li mala xwe bike, wê çawa bikaribe civînaf* Xwedê xwey ke?) ⁶ Bira ne jî bawermendê nû be, ku nebe k'ubar be, dîwana wî jî mîna ya mîrêcin bê kirinê. ⁷ Wekî din jî gerekê qedirê wî cem yêd ji civînê der jî hebe, ku nebe bê r'ezîlkinê û bik'eve t'eleka mîrêcin.

Bona berdestîyêd civînê

⁸ Usa jî bira berdestî giran bin, xeberdanêda dur'ûtîyê nekin, xwe nedine şeravê, pey k'eda h'eram nek'evin. ⁹ R'astîya bawerîyêye e'yanbûyî[§] bi îsafa r'ih'et xwey kin. ¹⁰ Ê evana jî bira pêşda bêne cêr'ibandînê*,

heger tişteker wan t'unebe, hingê bira berdestîyê bikin. ¹¹ Usa jî bira jinêd wan* giran, ne buxdanbêj, lê xwegirtî, her tiştîda amin bin. ¹² Berdestî gerekê mêrê jinekê be, qenc malxêtîyê li zar' û mala xwe bike. ¹³ Ewêd ku r'ind berdestîyê dikin, xwer'a dereceke bilind qazinc dikin û serbestîkef* mezin dest tînin bona bawerîya Mesîh Îsa.

Sur'a xwedênasîyê

¹⁴ Ez ku van tišta ter'a dinivîsim, guman heye ezê zûtîrekê ser teda bêm.

¹⁵ Lê heger ez derengî jî bik'evim, tê zanibî gerekê çawa mala Xwedêda r'abin-r'ûnên, ya ku civîna Xwedêye sax e, stûn û h'imê r'astîyê ye.

¹⁶ Bê xeberdan, gelekî k'ûr e sur'a xwedêp'aristîya me:

Ew bi bedenî xuya bû,
bi R'uh' r'astîya Wî hate îzbatkirinê,
milyak'etavaf* hate dîtinê,
nav mileta hate dannasînkirinê,
dinyayêda hate bawerkirinê
û r'ûmetêr'a hate hilatinê.

Dersdarêd derew

4 R'uh' aşkere dibêje, ku r'oje^d axirîyêda hinek wê ji bawerîyê bik'evin, guh bidine r'uh'êd derewîn û hînkirinêd cinaf*. ² Ew hînkirin bi dur'ûtîya derewîna dibin, îsafa k'îjana k'izirî ye. ³ Ew meriv h'al-zewacê

*2:13 Destpêbûn 2:7; 2:21-22; 3:1-6.

†2:15 Me'na vê r'êzê ze'met e. Dewsa «h'alê zar'anînêda jî» yûnanî aha jî tê fe'mkirinê: «bi zar'anînê». K'itêba Pîroz hîn dike, ku zar' dayîn û berek'etîya Xudan e, ku dê û bavar'a têne dayîne (Zebûr 127, 128). K'itêba Pîroz hîn nake ku zar'anîn şertê mecala xilazbûna k'ulfeta ye. Ne jî ev r'êz soz dide ku zar'anîna k'ulfetêd xwedênas wê bê êş û cefa be yan k'ulfet sax bimîne. Xuya dibe ku Pawlos miqabilî dersdarêd derewîn diçe û hîn dike ku zar'anîn ne gunê ye, lê belê heger k'ulfet mêr ke û zar'a bine, ev yek tişteki qenc e. Hingê hineka hîn dikir û nedihîştin ku meriv bizewicin yan mêr kin (Tîmot'êyo I, 4:3). Ji sedsalîya yekê h'eta sisîya hînkirina «ginostîkîyê» fire bela dibû û digot, ku p'êşê kevantîyê û zar'anînê gunê ye.

‡3:2-7 Tîto 1:6-9.

§3:9 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Sur'a bawerîyê». Ev tê fe'mkirinê ku sur'a veşartî e'yan bû.

*3:11 Aha jî tê fe'mkirinê: «Jinêd berdestî».

didine hildanê, ji wan xwarina paşda didine girtinê, k'îjan Xwedê ew bona bawermend û r'astînaskirîya e'firandine, ku bi r'azîbûnê bixwin. ⁴ Her tiştê ku Xwedê e'firandîye qenc e û tiştêkî h'eram têda t'une, heger bi r'azîbûn tê qebûlkirinê, ⁵ çimkî bi xebera Xwedê û dua qebûl dibe.

Qulixk'arê Mesîh Îsayî qenc

⁶ Heger tu van şîreta bidî xûşk-bira, tê bibî qulixk'arê Mesîh Îsayî qenc, çawa tu xwexa jî bi wan gotinêd baweriyê û hînbûna qence ku tu pey çûyî, qinyat dibî. ⁷ Xwe ji ç'îlovîskiyêd pîraye h'eram dûr xwey ke. Xwe xwedênasîyêda hîndarf* ke. ⁸ Hîndarîya qalib kêrî hindik tiştî tê, lê ya xwedênasîyê kêrî her tiştî tê, sozê wê hin li vê dinê heye, hin jî li wê dinê. ⁹ Vê gotinêda xêlif t'une û lap hêjayî qebûlkirinê ye. ¹⁰ Bona vê yekê em dixebitin û diçerçirin, çimkî em gumana xwe li Xwedêyê sax tînin, ku Xilazkirê h'emû meriva ye, îlahîf* Yê bawermenda.

¹¹ T'emîya van tişta bide û hîn ke.

¹² Nebe ku yek cahiltîya te bêhurmet ke, lê tu bawermendar'a bibe nexşek, xeberdanêda, r'abûn-r'ûniştinêda, h'îzkirinêda, baweriyê û h'elalfiyêda.

¹³ H'eta hatina min xwe bide wê yekê, ku cime'têr'a nivîsarêdf* pîroz bixûnî, şîret kî, hîn kî. ¹⁴ Hindava wê p'êşk'êşaf* xweye r'uh'anîda bê xem nîbe, ya ku bi p'êxembertiyê ter'a hatîye dayînê, gava berpîrsiyara destê xwe danîne ser te. ¹⁵ Guhê te ser wan tişta be û nava wanda bimîne, wekî pêşdaçûyîna te h'emûyava e'yan be. ¹⁶ Haş ji xwe û hînkirina xwe hebe. Her gav nava wanda bimîne, çimkî bi vî tîherî tê xwe

jî xilaz kî û wan jî, k'îjanêd guhdarîya te dikin.

Cabdarîya bona e'mirê mezin û biç'ûka

5 Dilê kalemêra neêşîne, lê dil bide wan, çawa bavê xwe. Cahila çawa birayêd xwe h'esab ke*, ² pîra çawa dîya xwe, k'ulfetêd cahil çawa xûşkêd xwe, weke şîrê h'elal.

Jinebîyêd e'detî

³ Qedirê jinebîya bigire, yêd ku bi e'detî jinebî ne. ⁴ Lê heger zar' yan nevíyêd jinebîkê hebin, bira ew zar' pêşiyê mala xweda hîn bin çawa xwedênasîya xwe bidine k'ifşê û bi vî tîherî deynê dê û bavê xwe vege'înin, çimkî ev yek li Xwedê xweş tê. ⁵ Jinebîya e'detî ew e, ya ku t'enê maye û gumana xwe danîye ser Xwedê, şev û r'ojêd xwe bi dua û r'eca derbaz dike. ⁶ Lê ya ku k'êfa dilê xwer'a ye, mirîya neç'e'lkirî ye. ⁷ Van tişta t'emî ke, wekî bêlek'e bin. ⁸ Lê heger merivek bona xwexatîya xwe, îlahî bona mala xwe xem nake, ewî bawerî înk'arf* kirîye û ji nebawera jî xirabtir e.

⁹ Bira navê wê def't'era jinebîyada bê nivîsarê, k'îjan ji şêst salî kêmîr nîne, carekê jî mêrkirî bûye, ¹⁰ bi kirinêd qencva jî berbiç'e'v e: Mesele, zar' mezin kiribin, mêvan qebûl kiribin, nigêd bawermenda şûştibin, dest avîtibe k'etîya û bona her şixulê qenc jî hazir sekinî ye.

¹¹ Lê jinebîyêd cahil qebûl neke, çimkî gava evana temê xwe xirab dikin, berê xwe ji Mesîh diguhêzin, dixwazin mêr kin ¹² û bi vî awayî evî sîcî hiltînine ser xwe, çimkî sozê berê

*5:1 Qanûna K'ahîntiyê 19:32.

dane alîkî.* ¹³Serda jî mal bi mal diger'in, xwer'anedîtî hîn dibin, ne t'enê xwer'anedîtî ne, usa jî gilîger'o, t'evî şixulê xelqê dibin û tiştêd necayîz zexber didin. ¹⁴Awa ez dixwazim ku jinebîyêd cahil mêr kin, zar'a bînin û malkir bin, wekî zimên nekine devê neyara.

¹⁵Çimkî îdî hinek jinebîyêd cahil xalifnf*, pey mîrêcin çûn. ¹⁶Heger jinebîyêd bawermendekê† hebin, bira ew alîk'arîya wan bike û civînê bargiran neke, wekî civîn bikaribe alîk'arîya jinebîyêd e'detî bike.

Bona berpîrsîyara

¹⁷Ew berpîrsîyarêd ku serwêrtîyê r'ind dikan, bira dubare hêjayî qedir bin, îlahî ewêd ku xeberdan û hînkirinêda dixebitin. ¹⁸Çimkî nivîsar dibêje: «Devê gayê bêderêda dixebite girênedekê* û «P'ale hêjayî heqê xwe ye»§. ¹⁹Xeyba hindava berpîrsîyarda bawer neke, heger du yan sê şe'de t'unebin*.

²⁰Berpîrsîyarêd ku nava gunada dimînin, li ber h'emûya lê hilêf*, wekî yêd mayîn jî bitirsin.

²¹Ez li ber Xwedê, Mesîh Îsa û milyak'etêd bijartî dikime deynê stûyê te, ku tu van şîreta bê t'agêrîf* xwey kî, tiştêkî bi firqiyê nekî.

²²Destê xwe zû daneyne ser yekî bona xizmetk'arîya Xudan, ne jî t'evî gunêd yêd mayîn bî. Xwe paqij xwey ke†.

²³Ji vir şûnda t'enê avê venexwe, lê hinekî jî şeravê t'ev ke, bona cîyê

meh'andina xwarinê, ku zû-zû nexweş dik'evî.

²⁴Hinek hene, ku gunêd wan k'ifş in û r'ast wan dibine ber dîwanê, lê gunêd hineka jî paşê wê k'ifş bin. ²⁵Usa jî kirinêd qenc k'ifş in û ew kirinêd ku ne k'ifş in, ew jî veşartî namînin.

Bona xulama

6 Ewêd ku bin nîrê xulamtîyêda ne, bira axayêd xwe h'esab kin çawa hêjayî qedirê bilind, wekî navê Xwedê û hînkirina me neyê bêhurmetkirinê.

²Axayêd k'êye bawermend hene, bira wan bêhurmet nekin, çimkî ew birayêd hev in. Lê bira xulam hê r'ind xulamtîyê bikin, çimkî yêd ku k'arê ji xizmetk'arîya xulama distînin, bawermend in û delal in.

Xizna r'ast

Van tišta hîn ke û şîret ke. ³Heger yek tiştêkî din hîn bike û gotinêd Xudanê me Îsa Mesîhe saxlem û hînkirina xwedêp'aristîya me ne qayl e, ⁴ew yekî k'ubar e û tiştêkî nizane. Ew nexweşîya şer' û de'wava girtî ye, ji wê jî pêşda tên: H'evsûdî, neyartî, gotinêd ner'êda, şîkêd xirab ⁵û şer'ûdî. Ev h'emû tişt ji nava merivêd qafseqet û ji r'astîyê şûna r'eşva çûyî pêşda tên. Evana xwedênasîyê h'esab dikan, çawa kanîya k'arê.

⁶Belê xwedênasî k'ara ser k'arê ye, heger bi r'azîbûnê be. ⁷Me t'u tişt

***5:11-12** Hinek aha fe'm dikan: Jinebîyêd civînêda navêd xwe bona xizmetkirinê def't'era civînêda didane nivîsarê, lema tê gotinê, ku jinebîyêd cahil qebûl neke, çimkî bi wê qîrarê navêd xwe didane nivîsarê, wekî dîsa mêr nekin, lê t'enê civînêr'a xizmetîyê bikin. Lê gava dixwestin mêr bikirana, soz-qîrarê xwe dit'er'ibandin.

†**5:16** Nav destnivîsarêd qencda «bawermend» qisimê jinê tê fe'mkirinê, lê destnivîsarêd hinekada «bawermend» tê fe'mkirinê hin qisimê jinê, hin jî mêr, usa jî hinek destnivîsarada t'enê mêr tê fe'mkirinê.

‡**5:18** Qanûna Ducarî 25:4.

§**5:18#** Lûqa 10:7; Metta 10:10.

***5:19** Qanûna Ducarî 17:5-7; 19:15; Metta 18:16.

†**5:22** Tîmot'êyo I, 4:14; K'arêd Şandîya 6:6; 13:1; Tîmot'êyo II, 1:6.

neanîye dinê û emê nikaribin t'u tiştî jî bibin*. ⁸Lê k'inc û xurekê me hebin, bi wan em r'azî bin†. ⁹Lê ewêd ku dixwazin dewletî bin, têne cêr'ibandinê, dik'evine t'eleka û gelek temêd axmax û zîyank'ar, k'îjan mêriv nuqî mîrat'îyê û wêranbûnê dikin‡. ¹⁰Çimkî p'ereh'izî kanîke her cûr'e xirabîyê ye. Hineka xwe dane wê, ji bawerîyê xalifn û xwe kirine xweyê kul û derda.

T'emîyêd Pawlos bona Tîmot'êyo

¹¹Lê tu, merivê Xwedê ji van tišta bir'eve û pey heqîyê, xwedênasîyê, bawerîyê, h'izkirinê, sebirê û milûktîyê her'e. ¹²Leca bawerîyêda qenc bir'eve, jîyîna h'eta-h'etayê qazinc ke, k'îjanêr'a tu hatî gazîkirinê û li ber gelek şe'da te ew îqraraf* qenc îqrar kir. ¹³Li ber Xwedêyê ku e'mir dide h'emû e'firîna û li ber Mesîh Îsayê ku li ber Pîlatoyêf* Pontîyo şe'detîya îqrara qenc da, ez t'emîyê didim te[§], ¹⁴ku tu vê t'emîyê bêlek'e û bêqusûr xwey kî, h'eta xuyabûna Xudanê me Îsa Mesîh. ¹⁵Xuyabûna Wî wê wextê xweda ji alîyê Yê hêjayî şikirîyê û T'enêyî qewat,

P'adşayê p'adşaya û Xudanê xudanada e'yan be. ¹⁶T'enê Ewî nemirî ye, nava r'onayîyêda ye, ku t'u kes nikare nêzik bê. T'u qûl-benda Ew nedîtiye û ne jî dikare bibîne. Qedir û qudreta h'eta-h'etayê Wîr'a be! Amîn*.

T'emîya bona dewletîya

¹⁷T'emîyê bide dewletîyêd vê dinê, bira babax nebin û gumana xwe nedine ser hebûkaf* p'ûç'e derew, lê li ser Xwedêyê ku her tiştî bi mer'danî dide me, wekî em miraz pê bikin†. ¹⁸Bira qencîya bikin, bi kirinêd qenc dewletî bin, mer'd bin û p'arevekirinêr'a jî hazir.

¹⁹Bi vî tîherî ewê xwer'a xiznekê t'op kin, h'îmekî qenc bona axretê, wekî wê jîyîna ku r'astî jîyîn e qazinc kin.

T'emîyêd axirîyê

²⁰Tîmot'êyo! Çi ku li te hate spartinê xwey ke. Ji gotinêd p'ûç'e h'eram û şer'-de'wa dûr be, ku bi derew navê «zanebûn» dane ser. ²¹Hineka xwe dane vê yekê û bi vî awayî ji bawerîyê xalifn.

K'erema Xwedê wer'a be.

*6:7 Îbo 1:21.

†6:8 Gotinêd Silêman 30:8.

‡6:9 Gotinêd Silêman 23:4; 28:22.

§6:13 Yûh'enna 18:37.

*6:16 Derk'etin 33:20.

†6:17 Zebûr 62:10.

NE'MA PAWLOSE DUDA - TÎMOT'ÊYOR'A

Pêşgotin

Ev ne'ma duda Pawlos ji kelê Tîmot'êyor'a nivîsiye, gava ew R'omêdaf* girtî bû, destê wî ji her tiştî qetîyayî bû (1:8, 16) û ewî usa h'esab dikir, ku geleka ew bîr kirîye. Vê ne'mêda p'ayê-p'ir'ê t'emî û şîret in, ku dide heval-xebatê xweyî cahil Tîmot'êyo. Li vir fikira mezin ew e, ku dannasînkîrêd Mizgînîyê nava zêrandin û tengasîyêdaf* sebir kin û teyax kin, lema jî ew ber dilê wîda tê, ku gerekê ew bêxof-bêtirs be û şer'ê xweyî qenc r'ind bike, çawa eskerekî Mesîhîf* amin. Şandîf* dil dide Tîmot'êyo ku serxwe be, bêtirs bona Îsa Mesîh şe'detîyê bide, hînkirina r'astîya Mizgînîyê û Peymanaf* Kevin xwey ke û borcê xwe çawa yekî dersdar û mizgîndarf* bîne sêrif*.

Şandî Tîmot'êyor'a dinivîse, ku ew haş ji xwe hebe, nek'êve nava wan de'w-dozêd p'ûç'e vala, ku ev yekana kêr nayên, lê t'enê guhdara ji r'ê derdixin, aciz dikin (2:16, 23).

Xulese, şandî nexşê e'mirê xwe, nêt-meremê şandîtîya xwe, bona bawerîf*, sebir, h'izkirin û zêrandina cefêd xwe tîne bîra heval-xebatê xwe.

Eva ne'ma kaniya berdilîyaf* e'mirê h'emû bawermenda ye, îlahîf* ewêd ku bin barêd qulixê Xudandaf* ne, wekî ewana bawerîyêda bi sebirê û h'izkirinê be tirs pêşda her'in.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-2)

R'azîbûn û şîret (1:3-2:13)

T'emî û haş ji xwe hebûn (2:14-4:5)

R'abûn-r'ûniştina e'mirê Pawlos (4:6-18)

Paşgotin (4:19-22)

Silavkirin

1 Ji Pawlosê bi e'mirê Xwedê şandîyêf* Mesîh Îsa bona wî sozê jîyînê, ya ku bi saya Mesîh Îsa ye,

²Tîmot'êyoyê lawê xweyî delar'a:

De bira r'e'mê, k'eremf* û e'dilayî ji Bavf* Xwedê û Mesîh Îsayê Xudanêf* me li te be.

R'azîbûn û dîlşidandin

³Ez ji Xwedê r'azî me, ku mîna pêşîyêd xwe bi îsafaf* r'ih'et Wîr'a xulamtîyê dikim, her gav şev û r'oj nava duayêd xweda te bîr tînim. ⁴Gava ez hêsîrêd te tînime bîra xwe, dik'evime demana dîtina te, wekî şabûn bik'êve dilê min. ⁵Ez wê bawerîyaf* teye dilê sax tînime bîra xwe, ya ku berê cem pîrika te Loyîsê û dîya te Eynîkê hebû û ez bawer im, ku ya te jî heye*. ⁶Bona wê yekê ez dikime bîra te, ku tu agirê p'êşk'êşaf* Xwedê hê gur' kî, ya ku bi destdanîna min ter'a hate dayînê.

⁷Çimkî Xwedê r'uh'ekî tîrsê neda me, lê Yê qewatê, h'izkirinê û xwegirtinê†.

⁸Awa şerm neke, ku bona Xudanê me şe'detîyê bidî, ne jî bona min şerm bike, ku ez bona navê Wî girtî me. Lê t'evî cefayê Mizgînîyê be, anegorî qewata Xwedê.

⁹Xwedê em xilazf* kirin, pîrozîyêr'af* gazî kirin, ne ku bona kirinêd me, lê li gora qîrar û k'eremaf* Xwe. Eva k'erema bi saya Mesîh Îsa, ew hê dewrêd berêda mer'a hate dayînê.

¹⁰Lê niha bi xuyabûna Xilazkirêf* me Mesîh Îsa e'yan bû, ku mirin betal kir

* 1:5 K'arêd Şandîya 16:1.

† 1:7 Aha jî tê fe'mkirinê: «Serxwebûnê».

û jîyîna bê mirin, bi Mizgînîyê r'onayî kir.

¹¹ Vê Mizgînîyêr'a ez dannasînkir, şandî û dersdar hatime k'ifşkirinê ¹² û lema ez vî cefayî dik'îşînim. Lê ez şerm nakim, çimkî zanim min bawerîya xwe K'ê anîye û guman im jî, ku Ewî çi ku spartîyef* min*, wê h'eta wê R'ojê jî xwey ke. ¹³ Tu xwe li wî nexşê hînkirina saxlem bigire, ya ku te ji min bihistî û nava wê bawerî û h'izkirinêda bimîne, k'îjan ji Mesîh Îsa p'ara me k'et. ¹⁴ Ew tiştêd qence ku li te hatine spartinê bi wî R'uh'êf* Pîrozî nava meda xwey ke.

¹⁵ Tu zanî ewêd ku qeza Asyayêda bûn pišta xwe dane min, Fûgelo û Hêrmoxênîs jî t'evî wan. ¹⁶ Bira Xudan r'e'ma xwe li mala Onîsîforo bike, çimkî ewî gelek cara dilê min r'ih'et kir, ji girtina min şerm nedikir, ¹⁷ lê gava hate R'omayê, gelekî li min ger'îya, h'eta ez dîtîm, ¹⁸ (de bira Xudan bidê, ku ew wê R'ojê r'e'mê ji Xudan bibîne) û Efesêda jî ewî çiqas minr'a xizmetk'arî kir, tu r'ind zanî.

Eskerê Mesîh Îsayî qenc

2 Awa lawê min, bi wê k'erema meye ku yektîya Mesîh Îsada ye qewat be. ² Ê ew tiştêd ku te li ber gelek şe'da ji min bihist, bispêref* wan merivêdf* amin, yêd ku wê bikaribin hinekêd dîn hîn kin. ³ Awa t'evî cefê me be, mîna eskerê Mesîh Îsayî qenc. ⁴ T'u esker şixulê binelîtîyêvaf* mijûl nabe, wekî li seresker xweş bê. ⁵ Leck'arekf* jî k'ofyîef* nastîne, heger li gora qeyde nek'eve lecê. ⁶ Ê cotk'ar, ku cefê dik'îşîne, gerekê ew pêşin ji berêd e'rdê te'm ke. ⁷ Bizanibe ez çi dibêjim, çimkî Xudan her tiştîda h'îş-aqil wê bide te.

⁸ Bîr bîne wî Îsa Mesîhê ji mirinê r'akirî, ji zur'eta Dawidf*, li gora wê Mizgînîya ez dannasîn dikim. ⁹ Bona vê Mizgînîyê ez diçerçirim, h'eta mîna zulmk'arekî jî qeydkirî me, lê xebera Xwedê qeydkirî nîne. ¹⁰ Lema ez her tiştî teyax dikim, bona xatirê bijartîya, ku ew jî wê xilazbûnaf* ku bi saya Mesîh Îsa ye, bistînin, bi r'ûmeta h'eta-h'etayêva t'evayî. ¹¹ Vê gotinêda xêlif t'une:

Heger em t'evî Wî mirin,
emê t'evî Wî bijîn jî.

¹² Heger em teyax kin,
emê p'adşatîyê jî t'evî Wî bikin.
Heger em Wî înk'arf* kin,
Ewê jî me înk'ar ke†.

¹³ Heger em amin nemînin,
Ewê amin bimîne,
çimkî Ew nikare Xwe înk'ar ke‡.

P'alê k'efî-r'abûyî

¹⁴ Van tišta bîne bîra cime'tê, li ber Xwedê bike deynê stûyê wan, ku ser xebera hevr'a nek'evine de'wê. Ew kêrî t'u kesî nayê, t'enê mala guhdara xirab dike. ¹⁵ Bike ku tu li Xwedê xweş bêyî, p'alekî usa ku şerm nekî, xebera r'astîyê r'ast şirovekî. ¹⁶ Lê ji xeberdanêd h'erame p'ûç' xwe dîr bigire, çimkî evêd ku xwe dane vê yekê, wê hê nep'akîyêda pêşda her'in ¹⁷ û xeberêd wan mîna xiş-xişê p'enc dide. Hûmenayo û Filîto jî ji wan in, ¹⁸ yêd ku ji r'astîyê xalîfnef* û dibêjin, ku r'abûna mirîya îdî bûye û bawerîya hineka dever'û dikin. ¹⁹ Lê belê h'imê ku Xwedê danî qedîm dimîne û ev mor

1:12 «Çi ku spartîye min» tê fe'mkirinê yan qulixê Pawlos, yan jî Mizgînî. Lê ev r'êz aha jî tê fe'mkirinê: «Ew tiştê çi ku min spartîye Wî, bona R'ojaf Axretê wê xwey ke», mesele, jîyîna Pawlos yan jî yêd ku bi dannasîniya wî bûne bawermend.

†2:12 Metta 10:33.

‡2:13 Jimar 23:19.

ser e: «Xudan yêd p'ara Xwe nas dike»*
 û «Her kesêd ku navê Xudan hildane ser
 xwe, bira ew ji neheqîyê dûr bin».

²⁰ Maleke mezinda ne ku t'enê
 derdanêdf* zêr' û zîv hene, lê yêd ji dar
 û h'er'îyê jî hene, hinek bona derecêd
 bilind in, hinek jî bona derecêd nimiz.

²¹ Awa heger yek xwe ji wan tiştêd
 necayîz† paqij ke, ewê bibe derdaneke
 dereca bilind, buhurtî-jibare, kêrî xweyê
 xwe hatî, bona her derecêd qencda
 hazir.

²² Ji dilxwestinêd cahiltîyê bir'eve,
 xwe li heqîyê, bawerîyê, h'izkirinê,
 e'dilayîyê bigire, t'evî wan be, yêd ku
 bi dilê sax gazî navê Xudan dikin. ²³ Tu
 xwe ji de'w-dozêd axmaxe bêfe'm dûr
 bigire, çimkî tu zanî ku şer' ji wan
 pêşda tên. ²⁴ Li xulamê Xudan nak'eve,
 ku şer' bike, lê hindava h'emûyada
 berbîhêr be, bikaribe hîn ke û bînfire
 be, ²⁵ bi şîrinayî yêd miqabil şîret ke,
 belkî Xwedê mecalê bide wan, ku ji
 gunekirinê vege'inf* û r'astîyê nas kin.
²⁶ Hingê ewê ser h'işê xweda bên, ji
 t'eleka wî mîrêcinf* xilaz bin, k'îjanî ew
 girtine, ku e'mirê wî biqedînin.

Xirabîyêd r'oje'd axirîyê

3 Lê vê yekê zanibe ku r'oje'd
 axirîyêda zemanêd xirab wê bên.
² Merivê bibine xweh'iz, p'ereh'iz,
 k'ubar, babax, buxdanbêj, ne gur'af*
 dê-bavada, bêşêkir, h'eram, ³ dilsar,
 bêr'e'm, buxdanbêj, temsist, zulmk'ar,
 neyarêd qencîyê, ⁴ nemam, berzeq,
 xwer'azî, r'ih'etîh'iz, ne ku Xwedêh'iz.
⁵ P'işkê xwedênasîyê wê li wan k'eve, lê

wê qewata wê înk'ar kin. Tu xwe ji yêd
 aha dûr bigire.

⁶ Ji nava vanda yêd usa hene, ku xwe
 vedidizine mala, k'ulfetêdf* ser'aye bin
 barêd gunadaf* şewitî dikine hêsîr, yêd
 ku bi cûr'e-cûr'e temêd xirabva têne
 birinê. ⁷ Ev k'ulfetana her gav hîn dibin,
 lê t'u car nikarin r'astîyê nas kin. ⁸ Çawa
 Yanîs û Yambrîs miqabilî Mûsaf* bûn,
 usa jî ev merivana miqabilî r'astîyê
 disekinîn, merivne bi fikirêd xweda
 şûna r'eşva çûyî, bawerîyêda jî bêkêr
 in*. ⁹ Lê gelekî wê pêşda neçin, çimkî
 bêfe'mîya wan wê h'emûyava e'yan be,
 çawa ya wan her duya bû.

T'emîyêd axirîyê

¹⁰ Lê te nasîya xwe daye hînkirin,
 r'abûn-r'ûniştin û nêt-meremê min,
 bawerî, sebir û h'izkirina min, bînfireyî,
¹¹ zêrandin û cefayêd min. Tu zanî li
 Entakyayê, Qonyayê, Lîstrayê çi hatine
 serê min: Min çi zêrandin k'işandin! Lê
 Xudan ez ji h'emûya xilaz kirim[§]. ¹² Belê
 her kesê ku dixwaze yektîya Mesîh Îsada
 bi xwedênasî bijî wê bê zêrandinê* ¹³ û
 merivêd xirabe xweyîfêl wê xirabîyêda
 pêşda her'in, bixalîffînin û bixalîfin.
¹⁴ Lê tu, nava wan tiştada bimîne, çi
 ku hîn bûyî û wê bawerîyêda jî guman
 bûyî. Tu zanî ji k'îjana hîn bûyî, ¹⁵ usa
 jî tu ji zar'otîya xweda nivîsarêdf* pîroz
 zanî, yêd ku dikarin te serwaxt kin,
 wekî bi bawerîya ser Mesîh Îsa xilaz
 bî. ¹⁶ T'emamîya nivîsarê† jî bîna ber
 Xwedê ye‡ û kêrhatî ye bona hînkirinê,
 lêhilatinêf*, r'astkirinê û şîretkirina
 jîyîna heqîyêda, ¹⁷ wekî merivê Xwedê

*2:19 Jimar 16:5.

†2:21 Aha jî tê fe'mkirinê: «Ji wan meriva».

‡3:8 Derk'etin 7:11, 22; 8:3.

§3:11 K'arêd Şandîya 13:14–14:22; Zebûr 34:19.

*3:12 Yûh'enna 15:20.

†3:16 Aha tê fe'mkirinê: «Nivîsarêd pîroz» awa gotî «K'itêbaf* Pîroz».

‡3:16# Aha jî tê fe'mkirinê: «T'emamîya nivîsarêda bîna ber Xwedê heye».

bêkêmasî be, bona h'emû kirinêd qenc hazir sekinî be.

4 Awa li ber Xwedê û wî Mesîh Îsayê ku wê dîwana mirî û zêndîya bike, ez bi camêrî dibêjim, tu li wê hatin û P'adşatîya Wî kî: ²Xeberê dannasîn ke, ser wê nêt-fikirê be, heger wextda be, yan bê wext be, li şaşîya hilê, pêşîya neheqîyê bigire, dil bide meriva, bi t'emamiya sebirê hîn ke. ³Çimkî zemanê bê, ku meriv wê guh nedine hînkirina saxlem, lê wê xwestinêd dilê xwer'a wan dersdara serhev t'op kin, yêd ku tiştêd li guhê wan xweş tê wê hîn bikin. ⁴Wê guhê xwe ji r'astîyê dagerîmin û pey ç'îlovîskîya k'evin. ⁵Lê *tu* her tiştîda serxwe bimîne, li tengasîyaf* sebir ke, kirê mizgîndarf* bike, qulixê xwe biqedîne. ⁶Çimkî ez xwexa qurbanbûnêr'af* îdî ser r'oj-r'oja me û wextê çûyîna min pêr'a gihîştîye. ⁷Lecêda ez qenc r'evîm, min r'îya xwe qedand, bawerî xwey kir. ⁸Û niha minr'a dimîne k'offîya heqîyêye serk'etinê, ya ku Xudan, H'akimê r'ast wê bide min wê r'ojê û ne t'enê min, lê wan h'emûya jî, yêd ku bi h'izkirinê h'eyra xuyabûna Wîda ne.

Salix-sûlix

⁹Bike ku zû bêyî cem min. ¹⁰Dîmas ku دنیا h'iz kir ez hiştim û çû T'êsalonîkê. Kireskîs çû Galatayê, Tîto

jî Dalmetyayê. ¹¹T'enê Lûqa cem min maye. Marqos hilde t'evî xwe bîne, çimkî vî qulixîdaf* ew kêrî min tê.

¹²Tixîko, min şande Efesê. ¹³Tu gava bêyî, wî qap'ûtê ku min Troyayêda cem Karpos hişt, t'evî xwe bîne, usa jî k'itêbêd gulomatîk, îlahîf* yêd ç'erm.

¹⁴Skenderê h'edad gelek xirabî li min kir. Xudan wê weke kirinêd wî bîne pêşîya wî. ¹⁵Tu jî h'evza xwe ji wî bike, çimkî gelekî li ber gotina me r'abû.

¹⁶Cara pêşin, gava ez li ber dîwanê sekinîm, kesekî pišta min negirt, h'emûya ez hiştim çûn. Bira ev yek wanr'a guneyê h'esabê! ¹⁷Lê Xudan t'evî min sekinî û qewat da min, wekî pê min Mizgîndayîn mîyaser be û h'emû necihûf* bibihên û ez ji devê şêr xilaz bûm. ¹⁸Xudan wê min ji her kirêd xirab xilaz ke û sax-silamet bigihîne P'adşatîya Xweye e'zmana. Şikir ji Wîr'a h'eta-h'etayê. Amînf*.

Silavêd axirîyê

¹⁹Silavê bide Priskîlayê û Akîla, usa jî mala Onîsîforo, ²⁰Êrasto li Korintê ma, Trofîmo jî, min li Mîletosê nexweş hişt. ²¹Bike ku berî zivistanê bêyî. Eybûlo, Pûdês, Lînos, Klawdîya û h'emû xûşk-bira li te silav dîkin. ²²Xudan t'evî r'uh'ê te be.

K'erema Xwedê wer'a be.

NE'MA PAWLOS TÎTOR'A

Pêşgotin

Tîto bawermendekî yûnanf* bû, ew heval-xebatekî Pawlosî gelekî kêrhatî bû, nava qulixê şandîtyaf* wîda (Korintî II, 2:13; 7:5-16; 8:6, 16, 23; 12:18; Galatî 2:3; Tîmot'êyo II, 4:10). Pawlos vê ne'mê alîk'arê xweyî cahilr'a dişîne, gava ew Kirêtayêda mabû, ku serwêrtiyê şixulê civînêf* bike.

Ne'mêda sê pirsêd mezin hene:

1. Pawlos tîne bîra Tîto, ku gerekê serwêrêd civînê çawa bin, îlahîf* nava kirêtîyada, ku r'abûn-r'ûniştina wan ne qenc bû.
2. T'emîyêd bona Tîto, ku ew hînkirina saxlem h'emûya hîn ke, awa gotî kalemêr û pîrejina, xort û xulama. Pîrejin jî gerekê hindava xweda k'ulfetêdf* cahil hîn kin.
3. T'emî bona r'abûn-r'ûniştina bawermenda, ku t'evî h'emûya ew milûk, dilsax û şîrin bin, ji k'în û mixenetiyê dûr bin, nava de'w-dozada nîbin û xwe ji cudebûnêd civînê dûr bigirin.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1:1-4)

Serwêrêd civînê û borcê wan (1:5-16)

Borcêd her bawermendê nava civînêda (2:1-15)

Şîret, t'emî û hînkirin (3:1-11)

Paşgotin (3:12-15)

Silavkirin

1 Ji Pawlosê xulamê Xwedê û şandîtyêf* Îsa Mesîh, bona

pêşdaçûyîna baweriyaf* bijartiyêd Xwedê û zanebûna ser r'astiyê, anegorî xwedênasîyê, ² usa jî bona wê gumana jîyîna^f h'eta-h'etayê gazîkirî^f. Bona wê jîyîne, Xwedêyê xweyê gotina Xwe[†], hê dewrêd berêda soz daye ³ û wextê xweda gotina Xwe bi dannasînyê da e'yankirinê, ya ku li min hate spartînef*, bi e'mirê Xwedêyê Xilazkirêf* me.

⁴ Tîtor'a, lawê xweyî heq-h'elalî bawerîya meye t'omerîda:

De bira k'eremf* û e'dilayîya Xwedêyê Bavf* û Mesîh Îsa Xilazkirêf* me li te be.

Şixulê Tîto Kirêtayêda

⁵ Bona wê yekê min tu li Kirêtayê hiştî, wekî çî kêmasî hebin bîni sêrif* û her bajarekîda berpîrsîyara k'îfş kî, çawa min ev t'emî li te kir: ⁶ Gerekê berpîrsîyar bêlek'e be, mêrê jinekê be, zar'êd wî bawermend bin, yêd ku bona avîtyê yan jî bona neguhdarîyê nek'etine nava dev-dirana. ⁷ Belê serwêr çawa malkirê Xwedê, gerekê bêlek'e be: Ne serh'işk, ne hêrs, ne pey şeravê k'etî, ne sir'tûk, ne pey k'eda h'eramf*, ⁸ lê mêvanh'iz, xêrxwaz, aqîlda giran, ser heqiyê, Xwedêr'a dayî, xwegirtî.

⁹ Gerekê wê gotina amin qewîn bigire, çawa ku hîn bûye, wekî bikaribe bi hînkirina saxlem dil bide yêd mayîn û şaşiyêd miqabila bide r'ûyê wan.

¹⁰ Yêd xweserîxwe gelek in, yêd xeberp'ûç' û derewîn, îlahîf* ewêd ku jî nava cihûyadaf** ne. ¹¹ Gerekê dengê yêd usa bidine bir'inê, çimkî ew mala lap xirab dikin, tiştêd necayîz hîn dikin û vê yekê bona k'ara xweye h'eram

*1:1-2 Aha jî tê fe'mkirinê: «gazîkiriyê bona pêşdaçûyîna bawerîya bijartiyêd Xwedê û zanebûna ser r'astiyê, anegorî xwedênasîyê, ku jî wê r'astiyê ye gumana jîyîna h'eta-h'etayê».

†1:2# Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Xwedêyê ku derewa nake».

**1:10 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Yêd ji sinetiyêf* ne».

dikin. ¹² Ji kirêtîya hema xût zanekî* wan jî gotîye:

«Kirêtî t'imê derewîn in,
ew r'e'wirêd xirab in,
û p'ir'xurêd bêxîret in».

¹³ Ev şe'detîke r'ast e, lema h'işk li wan hilêf*, ku saxlem bin bawerîyêda ¹⁴ û guh nedine ç'ilovîskîyêd cihûyaf* û t'emîyêd wan merivêdf* ku ji r'astîyê dagerîyane. ¹⁵ Her tişt h'elal e bona h'elala, lê h'eram û nebawerar'a tişteki h'elal t'une, h'eta aqil û îsafaf* wan jî h'er'imîne. ¹⁶ Ew dibêjin, ku Xwedê nas dikin, lê bi kirêd xwe Wî înk'arf* dikin, h'eram û xwesorîxwe ne û her kirineke qencr'a bêkêr in.

Hînkirina saxlem

2 Lê tu, çi li hînkirina saxlem dik'eve, hîn ke. ² Kalemêr bira xwegirtî, giran û maqûl bin, bawerîyê, h'izkirinê û sebirêda serxwe bin.

³ Pîrejin jî bira usa p'ergal bin, çawa li merivêd Xwedê dik'eve, ne buxdanbêj, mêla wan ne ser vexwarinê be. Lê bira xweyêd şîretêd qenc bin, ⁴ wekî jinêd cahil hîn kin, ku mêr û zar'êd xwe h'iz bikin, ⁵ aqilda giran bin, nav-namûs, malkir, h'eyf, gur'af* mêrê xweda bin, wekî hebera Xwedê neyê bêhurmetkirinê.

⁶ Usa jî dil bide xorta, ku aqilda giran bin. ⁷ Her tiştîda jî, tu xwexa bibe t'erzê kirinêd qenc, nava hînkirinêda bêdur'ûtfî û maqûl be, ⁸ bi xeberêd saxleme bê kêmasî, wekî yê miqabil şermî bimîne û hindava meda tişteki wîyf gotinê t'unebe.

⁹ Xulama şîret ke, ku gur'a axayêd xweda bin û her tiştîda li wan xweş bîn, cab-sabê wan nedin, ¹⁰ destdirêjayîyê

nekin, lê aminîya qence t'am nîşanî wan kin, wekî hînkirina bona Xilazkirê me Xwedê, her alîyava bixemilînin.

¹¹ Çimkî k'eremaf* Xwedê bona xilazbûnaf* h'emû meriva xuya bû, ¹² Ew me hîn dike, ku em nep'akîyê û dilhaviyîyêd dinyayê înk'ar kin û aqilda giran, bi heqîyê û xwedênasiyê bijîn li vê dinê, ¹³ hîvîya wê gumana xwezilî, xuyabûna r'ûmeta Xwedêyê mezin, Xilazkirê me Îsa Mesîh bin. ¹⁴ Ewî Xwe bona me da der, ku me ji h'emû neheqîya xilazf* ke û paqij ke, bike cime'ta Xweye xîretk'êşêd kirinêd qenc.

¹⁵ Van tišta hîn ke, bi t'emamîya h'ukumê xwe dil bide wan û li wan hilê. Bira t'u kes te bêhurmet neke.

R'abûn-r'ûniştina bawermenda

3 Bike bîra cime'tê, ku gur'a serwêr û h'ukumeta bikin, guhdar bin û bona h'emû kirinêd qenc hazir sekinî bin. ² Hindava t'u kesekîda xirab xeber nedin, şer'ûd nîbin, lê milûk bin û şîrinayîya xwe hindava h'emû merivada bidine k'îfşê. ³ Çimkî em jî wextekê bêfe'm bûn, xwesorîxwe, xalîff* û xulamêd cûr'e-cûr'e temêd xirab û k'êfa dilê xwe bûn, me nava xirabîyê û h'evsûdiyêda dijît, em mîna me'rê r'eş, li ber ç'e'vê hev r'eş bûn. ⁴ Lê gava şîrinayî û h'izkirina Xwedê, Xilazkirê me xuya bû, ⁵ Wî em xilaz kirin. Ne ku bona wan kirinêd r'aste ku me kirin, lê li gora r'e'ma Xwe em xilaz kirin, bi şûştinê em nû dinê k'etin û bi R'uh'êf* Pîroz nûyejîyîn bûn†. ⁶ Wî Xwedêyî ew R'uh' bi mer'danî ser meda barand, bi destê Îsa Mesîhê Xilazkirê me, ⁷ wekî bi k'erema Wî em r'astf* bêne h'esabê û bi wê gumanê jîyîna h'eta-h'etayê war bin.

*1:12 Bi yûnanî xeber bi xeber «p'êxemberekî wan» nivîsar e. Li gora hineka, navê vî zaneyî Epîmênîdes bû, ji bajarê Kinososê û şayîr bû. Ew qasî 600 salî berî Îsa Mesîh bibû.

†3:5 Aha jî tê fe'mkirinê: «Xwedê em xilaz kirin, bi şûştina R'uh'ê Pîroz nû dinê xistin û nûyejîyîn kirin».

⁸ Vê gotinêda xêlif t'une. Û ez dixwazim ku tu van tişta e'seyî kî, wekî yêd ku bawerîya xwe Xwedê tînin, xîret kin, tiştêd qenc bikin. Evana merivar'a qenc û k'ar in.

⁹ Lê tu xwe ji de'w-dozêd axmaxtî, r'eqema silsiletaf*, hevr'ik'îyê û şer'-de'wêd li ser Qanûnê dûr bigire, çimkî ew bêkêr û bêk'ar in. ¹⁰ Ji yê ku bêt'ifaqîyê dike, carekê-duda şîret ke dûr k'eve. ¹¹ Tu zanî ku yê usa xalifî û gunek'arf* e, ew xwexa dîwanê ser xweda tîne.

Gotinêd axirîyê

¹² Gava Artemas yan Tixîko ez bişînime cem te, bike ku bêyî

Nîkopolîsê, cem min, çimkî min qirar da zivistana xwe li wir derbaz kim.

¹³ Zênasê qanûnzanf* û Apolo zû ver'êke, usa be ku ew r'êva kêmasîya tişteki nebînin. ¹⁴ Yêd ji me jî bira hîn bin, pey kirinêd qenc bin, wekî kêrf h'ewcetîya merivayê bên û bê ber nebin.

¹⁵ H'emûyêd t'evî min li te silav dikin. Silavê bide wan, yêd ku bawerîyêda me h'iz dikin.

K'erema Xwedê we h'emûyar'a be.

NE'MA PAWLOS FILÎMONR'A

Pêşgotin

Filîmonê bawermend yekî e'yan bû, ew dostê Pawlos bû, xuya dibe ku endemê civînaf* Kolosyayê bû. Xulamekî wî jî hebû navê wî Onîsîmo, ew ji cem xweyê xwe r'evîbû û gerekê bona kirê xwe bihata kuştinê. Lê gava Pawlos kelêda bû, xuya dibe ku Onîsîmo wî dibîne, t'obef* dike, dibe bawermendê Îsa. Bi vê ne'mê Pawlos hîvî ji Filîmon dike, ku ew bibaxşîne Onîsîmo û wî qebûl ke, ne t'enê usa çawa merivf* dibaxşîne xulamêd xwe, lê usa bibaxşîne çawa yek dibaxşîne birakî xweyî bawermend.

Vê ne'ma kinda derseke k'ûr bona wê bawerîf* û h'izkirina Mesîh k'ifş dibe, ku çawa gerekê nava bawermendada hindava hevda hebe.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin (1-3)

Pesinê Filîmon dide (4-7)

Hîvîkirin bona Onîsîmo (8-22)

Paşgotin (23-25)

Silavkirin

1 Ji Pawlos, bona Mesîh Îsa girtî û Tîmot'êyoyê bira,

Filîmonê heval-xebat û delalê xwer'a, ²Afiya xûşkr'a û Arxîpoyê hevalskerê xwer'a û usa jî wê civînêraf* ku mala teda dicive*:

³De bira k'eremf* û e'dilayîya Xwedêyê Bavêf* me û Xudanf* Îsa Mesîh li we be.

Bawerîf* û h'izkirina Filîmon

⁴Ez her gav ji Xwedêyê xwe r'azî me, gava nava duayêd xweda te bîr tînim birayê Filîmon, ⁵çimkî bona wê h'izkirina teye hindava t'emamiya cime'ta Xwedêda û bawerîya teye hindava Xudan Îsada dibihêm. ⁶Ez dua dikim, wekî heleqetîya teye t'evî me, nava bawerîyêdaf* me bigihîne wê zanebûna k'ûr, ya ku hindava her tiştêd meye qence t'evî Mesîh e. ⁷Bona wê h'izkirina dilê teda birayo, ez gelekî şa bûm û bîna min fire bû, ku dilê cime'ta Xwedê pê te r'ih'et bûye.

Hîvîkirina Pawlos bona Onîsîmoyê xulamê Filîmon

⁸Bona vê yekê bi Mesîh çawa bira, min dikaribû turuş kira, e'mirî ser te bikira, çî ku cayîz bû, ⁹lê ji dest h'izkirinê, hîvî dikim. Ez çawa Pawlosekî kal û niha jî bona Mesîh Îsa girtî, ¹⁰bona lawê xwe Onîsîmo hîvî ji te dikim, yê ku qeydê mînda çawa kur'ek minr'a dinê k'et†. ¹¹Ew wextekê kêrî te nedihat, lê niha hin kêrî te tê, hin jî kêrî min‡.

¹²Ez wî paşda dişnime cem te, ew cegera min e. ¹³Min dixwest ew cem xwe bihişta, ku dewsa te ber destê min bûya, h'eta ku ez bona Mizgînîyê qeydada me. ¹⁴Lê bêyî te min nexwest tiştêkî bikim, ku qencîya te usa nebe, çawa borcek kiribine stûyê te, lê bi r'ezedilîya te be. ¹⁵Belkî bona vê yekê ew wextekê ji te dûr k'et, ku ew her t'im bibe p'ara te, ¹⁶ne ku çawa xulam, lê ji xulamekî zêdetir e, çawa birakî delal! Bona min ew çiqasî delal e, lê bona te ewê hê zêde be, hin alîyê xulamtîyêda, hin jî alîyê Xudanda.

*1:2 Kolosî 4:17.

†1:10 Kolosî 4:9.

‡1:11 «Onîsîmo» bi zimanê yûnanî tê fe'mkirinê: «Kêrhatî».

¹⁷ Awa heger tu min çawa hevalê xwe h'esab dikî, wî usa qebûl ke, çawa min.

¹⁸ Heger ewî neheqîk jî li te kiribe, yan tiştêkî deyndarê te be, ser min h'esab ke. ¹⁹ Ez Pawlos bi destê xwe dinivîsim: Ezê li te vege'înim (lê ez bi vê yekê naxwazim bêjime te, ku tu jîyîna xweva deyndarê min î.) ²⁰ Niha, birayê minî ji Xudanda, vê qencîyê bona min bike, bona xatirê Mesîh dilê min r'ih'et ke.

²¹ Ez guhdarîya teda guman bûm, lema jî min ev yek ter'a nivîsî, çimkî ez zanim tê ji gotina min zêdetir bikî.

Gotinêd axirîyê

²² Pêştirî vê yekê jî, minr'a cîkî mayînê hazir ke, çimkî gumana min heye, ku Xwedêyê caba duayêd we bide, min paşda bide we.

²³ Êpafraşê bona navê Mesîh Îsayî t'evî min girtî, te silav dike, ²⁴ usa jî Marqos, Erîstarxo, Dîmas û Lûqa, heval-xebatêd min.

²⁵ K'erema Xudan Îsa Mesîh t'evî r'uh'êd we be.

NE'MA ÎBRANÎYAR'A

Pêşgotin

Navê nivîsk'arê vê ne'mê îro ne e'yan e. Gelek zane şikê dibine ser Apolo (K'arêd Şandîya 18:24; 19:1). Usa jî ne e'yan e, evî nivîsk'arî ne'ma xwe k'îjan civînêr'af* nivîsiye, lê bi vê ne'ma xwe berbirî k'omeke bawermenda dibe, k'îjan ku gerekê hêdî-hêdî pêşda biçûna, lê ew nava qezî û oxirmêd giranda bûn, hindik mabû ku destê xwe ji bawerîyaf* xwe bikirana yan fikirê xwe hindava Îsa Mesîhda biguhastana.

Xudanê ne'mê dinivîse û dil dide ber wan, ku nava bawerîya xweda bimînin, usa jî dide k'îfşê, ku Îsa Mesîh r'ast mîna heyîntîya Xwedê ye û wek'îltîya wîye xilazîyê ye. Ew ser sê pirsêd r'astîyê disekine:

1. Îsa Kur'êf* Xwedayî h'eta-h'etayê ye, ku elimîyaf* Xweye hindava Bavêdaf* bi cefêd Xwe da k'îfşê. Îsa ne ku t'enê ji p'êxemberêd Peymanaf* Kevin mestir e, lê ji milyak'etaf* û Mûsaf* jî mestir e.

2. Îsa ji Xwedêda çawa k'ahînêf* h'eta-h'etayê k'îfşkirî ye, ew ji k'ahînêd Peymana Kevin mestir e. Wî bi carekê bona her t'im bedena Xwe kire qurbanf* û îdî ew qurbanêd Peymana Kevindaye bêh'esab berga tiştêkî negirtin.

3. Bawermend t'enê bi destê Îsa dikare ji gunef*, tirsê û mirinê xilazf* be. Îsa jî çawa serekk'ahînê r'ast xilazbûna r'ast dide, ku ev yek Peymana Kevinda bi sûretî (sîmvolî) dihate kirinê, awa gotî ew h'ebandin û qurbandayînêd ku berî hatina Mesîh dikirin, şe'detîya Îsa Mesîh didan.

Nivîsk'arê vê ne'mê ji t'arîxa Îsraêlêf*, çawa t'ertzêd bawerîyê hineka bîr

tîne (serê 11-a) û bi vê dixwaze bêje xwendevana, ku hindava Mizgînîya Îsada amin bimînin. Serê 12-da bi dilekî şewat dibêje, ku usa h'eta axirîyê amin bimînin û ç'e'vê xwe ji Mesîh nebir'in, lê nava her cûr'e te'lî-tengîyada û hêsîrî-belengazîyada teyax kin. Ne'mê bi şîreta û silava xilaz dike.

Serecema fikira ne'mê

Pêşgotin: Mesîh e'yanbûna Xwedêye t'am e (1:1-3)

Mesîh ser milyak'etar'a ye (1:4-2:18)

Mesîh ser Mûsaf* û Yêşûr'af* ye (3:1-4:13)

K'ahîntîya Mesîh ser her k'ahîntîyêr'a ye (4:14-7:28)

Peymana Mesîh ser her peymanar'a ye (8:1-9:28)

Mesîh qurbana ser qurbanar'a ye (10:1-39)

Bawerî (11:1-12:29)

Çawa merivf* li Xwedê xweş bê (13:1-19)

Duayê xilazîyê (13:20-21)

Paşgotin (13:22-25)

Xwedê bi Kur'ê Xwe xeber dide û Kur' ji milyak'eta mestir e

1 Gelek cara û bi gelek cûr'a Xwedê pêşda pê p'êxembera kal-bavêd mer'a xeber daye, ²lê van r'ojêd axirîyêda pê Kur'êf* Xwe mer'a xeber da, K'îjan ku k'îfş kir, wekî axirîyê bibe xweyîwarê her tiştî û bi Wî jî e'rd û e'zman e'firand. ³Ew nûra* r'ûmeta Xwedê ye, xût mîna heyîntîya Wî ye, Ew bi qewata xebera Xwe her tiştî xwey dike. Gava Ewî mecala şûştina gunêd merivaf* hazir kir[†], li jor heremaf* mezinayîya Xwedêye r'astê r'ûnişt. ⁴Kur' haqasî ji milyak'etaf* jortir k'et, çiqasî ew navê ku Wî stand ji navêd wan

*1:3 Bi gotineke din: «R'onayî».

†1:3# Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Gava Ewî em ji gunêd me şûştin».

mestir e. ⁵Çimkî Xwedê t'u milyak'etîr'a aha negotîye:

«Tu Kur'ê Min î,
Tu îro Minr'a bûyî»^{*}

û dîsa:

«Ezê bavê Wî bim,
Ewê jî Kur'ê min be»[†].

⁶Û gava Xwedê nixurîyê Xwe dişîne dinyayê, aha jî dibêje:

«Bira h'emû milyak'etêd Xwedê serê xwe ber Wî daynin»[‡].

⁷Lê bona milyak'eta aha dibêje:

«Ew milyak'etêd Xwe dike ba û berdestîyêd Xwe alava êgir»[§].

⁸Lê belê bona Kur' Xwedê dibêje:

«T'extê Te Xwedêyo, t'extê h'eta-h'etayê ye,
şiva p'adşatîya Te şiva heqîyê ye.

⁹Tu heqîyê h'iz dikî û dijenî neheqîyê, lema jî Xwedêyo, Xwedêyê Te Tu bi r'ûnê şabûnê r'ûnkirî,

ji hevalêd Te zêdetir»^{*}.

¹⁰Û aha jî dibêje:

«Ya Xudanî*, Te pêşîyê h'îmê dinyayê danî

û e'zman kirêd destêd Te ne.

¹¹Ewê wêran bin her'in, lê Tê bimînî, h'emûyê mîna cila bip'izinin.

¹²Tê wan hev bip'êç'î mîna qap'ût, mîna k'inca wê bêne guhastinê.

Lê Tu dîsa Ew î

û salêd Te wê kê m'nebin»[†].

¹³K'îjan milyak'etîr'a Xwedê gotîye:

«K'êlekaf* Mine r'astê r'ûnê, h'eta Ez neyarêd Te bikime binê p'îyêd Te»[‡]

¹⁴Îdî milyak'etf* çi ne? Ew h'emû jî r'uh'êd berdestî ne, ku bona xizmetk'arîya wan têne şandinê, yêd ku xilazbûnêf* wê war bin.

Miqatî xwe bin, ku xilazbûna mezin war bin

2 Bona vê yekê gerekê em hê gelekî guh bidine wan tiştêd me bihistine, wekî em ji wan nexalifin. ²Çimkî heger ew xebera pê milyak'eta hate gotinê h'îmgirtî ma û h'emû neheqîyê û bêêlimîyê heqê xwe r'ast standin, ³lê emê çawa xwe xilazf* kin heger em guh nedine wê xilazbûna mezin? Bona vê xilazbûnê Xudan pêşda dannasîn kir û yêd ku dengê Wî bihistin meva e'seyî kirin. ⁴Serda jî Xwedê bi nîşana, k'eremeta, cûr'e-cûr'e kirêd qewat û p'êşk'êşêdf* R'uh'êf* Pîroze belakirî şe'detî da, çawa ku e'mirê Wî bû.

Yê ku me berbi xilazbûnê dibe

⁵Xwedê ne ku milyak'et kirine serwêrêd wê dinya ku wê bê, ser k'îjanê em xeber didin. ⁶Lê nivîsar cîkî şe'detîyê dide û dibêje:

«Ya Xwedê, însan çi ye ku wî bîr tînî, yan bendê vê dinê[§] ku bona wî xem dikî?

⁷Te hinek wext* ew ji milyak'eta nimiztir kir,

bi r'ûmetê û hurmetê ew t'ac kir,

*1:5 Zebûr 2:7.

†1:5# P'adşatî II, 7:14.

‡1:6 Qanûna Ducarî 32:43; Zebûr 97:7 (welger'andina Peymana Kevine yûnanî).

§1:7 Zebûr 104:4 (welger'andina Peymana Kevine yûnanî).

*1:9 Zebûr 45:6-7.

†1:12 Zebûr 102:25-27.

‡1:13 Zebûr 110:1.

§2:6 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Kur'êf* mêriv».

*2:7 Aha jî tê fe'mkirinê: «Te ew hinekî ji milyak'eta nimiztir kir», usa jî r'êza 9-da.

⁸ h'emû tişt kirine binê nigêd wî* .
 Awa Yê ku her tişt kirine binê nigêd wî†, tişteq nehişt ku nekiribe binê niga. Lê niha em hê her tiştî binê nigêd însênda nabînin. ⁹ Lê em niha Îsa bi r'ûmet û hurmet k'ofî li sêrî dibînin, Yê ku hinek west bona cefê mirinê ji milyak'eta hatibû nimizkirinê, wekî bi k'eremaf* Xwedê bona h'emûya mirin bidîta.
¹⁰ Belê hêja bû ku Xwedê, Yê ku her tişt bona Xwe e'firandîye û bi destê Xwe xwey dike R'êberê xilazbûna wan bi cefa k'amil bikira‡, wekî gelek law t'evî r'ûmeta Îsa bikirana. ¹¹ Ewê ku pîrozf* dike û ewêd ku pîroz dibin, ev h'emû jî ji Bavekîf* ne. Lema Ew vê yekêda şermîyê nabîne, ku wan xûşk-birayêd Xwe h'esab ke ¹² û dibêje:

«Derheqa navê Teda Ezê xûşk-birayêd Xwer'a bêjim, civînêdaf* Ezê eşqî Te bistrêm»§.

¹³ Û aha jî dibêje:

«Ezê gumana Xwe bidime ser Xwedê»*.

Û aha jî:

«Va me Ez û ew zar'êd ku Xwedê dane Mîn»†.

¹⁴ Çawa ku zar' xûn û goşt in, Îsa Xwexa jî bû mîna wan, k'ete binyat'a merivayêf*, wekî bi vî awayî pê mirina Xwe, yê ku h'ukumê wî ser mirinê heye unda ke, awa gotî mîrêcînf*

¹⁵ û yêd ku t'emamîya e'mirê xweda hêsîrêd tîrsa mirinê bûne xilaz ke.

¹⁶ Belê fe'mdarî ye, ku Ew alîk'arîya milyak'eta nake, lê alîk'arîya zur'eta Biraîmf* dike. ¹⁷ Lema jî Îsa gerekê bi

her alîyava bibûya mîna xûşk-bira, ku bibûya serekk'ahînekîf* r'e'm û amin li xizmetk'arîya ber Xwedêda, wekî gunêd cime'tê bida k'ewandinêf*‡. ¹⁸ Çawa Ewî cefa k'îşand, hate cêr'ibandinêf*, usa jî dikare alîk'arîya wan bike, yêd ku dik'evine nava cêr'ibandinê.

Îsa ji Mûsa mestir e

3 Awa xûşk-birayêd pîroz, hûn ku heval-p'arêd wê gazîya e'zmên in, li Îsa binihêr'in, Wî şandîyîf* û Serekk'ahîne ku em îqrarf* dikin. ² Ew hindava Xwedêda amin bû, Yê ku Ew bona vê yekê k'îfş kir, çawa Mûsaf* jî t'emamîya mala Wîda amin bû§. ³ Belê Îsa haqasî ji Mûsa zêdetir hêjayî r'ûmetê bû, çiqaşî qedirê yê ku malê çêdike, ji qedirê malê zêdetir e. ⁴ (Fe'mdarî ye, her malek bi destê yekî tê çêkirinê, lê yê her tişt e'firandîye, Xwedê ye.) ⁵ R'ast e Mûsa t'emamîya mala Wîda xulamekî amin bû, bona şe'detîya wan tiştêd ku Xwedê wê bigota. ⁶ Lê Mesîh çawa kur' hindava mala Xwedêda amin bû. Û ew mala Wî em in, heger em wê e'gîtîyê û gumana ku em pê difir'in qewîn bigirin.

Bona cime'ta Xwedê r'ih'etîk heye

⁷ Bona vê yekê çawa R'uh'ê Pîroz dibêje:

«Îro heger hûn dengê Wî bibihên,

⁸ mîna kal-bavêd xwe serh'îşk nîbin, çawa ku wana serî hilda, gava

ber'îyêdaf* hatine cêr'ibandinê,

⁹ wê dera ku kal-bavêd we bi qelpê xirab Ez cêr'ibandim

*2:8 Zebûr 8:4-6.

†2:8# «Wî» tê fe'mkirinê «bendêd dinê» yan jî «Îsa».

‡2:10 Aha jî tê fe'mkirinê: «Bi cefa bigihîşt», awa gotî «mezîna bûya».

§2:12 Zebûr 22:22.

*2:13 Îşaya 8:17.

†2:13# Îşaya 8:18.

‡2:17 Bi gotineke din: «Afûkirinê» yan «baxşandinê».

§3:2 Jimar 12:7.

û t'emamîya çil salî jî kirêd Min dîtîn.

¹⁰ Lema jî h'îlê Min ji wî nisilîf* çû
û Min got: «Dilada t'imê ew xalîfîf* ne
û r'îya Min nas nekîrine».

¹¹ Awa Min jî ji hêrsa sond xwar got:
«T'u car ewê nek'evine r'ih'etîya
Min!»*

¹² Haş ji xwe hebin xûşk-birano,
nebe ku nava we yekîda dilekî xirab
û nebawer hebe, ku pişta xwe bide
Xwedêyê sax. ¹³ Lê her r'oş dil bidine
hev, h'eta ku nivîsarêda bona me «îro»
heye, wekî ji we t'u kes bi guna nexape,
nebe serh'işk. ¹⁴ Çimkî em t'evî Mesîh
bûne xweyîp'ar, heger t'enê em wê
bawerîyêf* ji serîda h'eta xilazîyê qewîn
bigirin. ¹⁵ Awa çawa jor hate gotinê:

«Îro heger hûn dengê Wî bibihên,
serh'işk nîbin,
çawa wextê serhildanêda»†.

¹⁶ Ew k'î bûn, yêd ku bihîstin û serî
hildan? Ew h'emû nîbûn, yêd ku bi
destê Mûsa ji Misirêf* derk'etibûn?

¹⁷ Çil salî h'îlê Xwedê ji k'ê çû? Ne ji
wan çû, yêd ku gunef* kirin, cinyazêd
wan ber'îyêda man? ¹⁸ Û Xwedê bona
k'ê sond xwar ku nek'evine r'ih'etîya
Wî, heger ne bona neêlima?§ ¹⁹ Îdî em
dibînin ku evana ji dest nebawerîya xwe
nikaribûn bik'etanayê.

4 Awa ew sozê ku bona k'etina nava
r'ih'etîya Wî hê dimîne, lema gerekê
em haş ji xwe hebin, ku ji we t'u kes ji
wê r'ih'etîyê nemîne. ² Çimkî mer'a jî

ew Mizgînî hate dayîne, çawa wanr'a.
Lê belê ew Mizgînîya ku wan bihîst k'ar
neda wan, çimkî ew yek bawerîyêva
girê nedan. ³ Lê em ku bawer dikin, emê
bik'evine wê r'ih'etîyê. Ev yek aha ye,
çawa ku Xwedê got:

«Awa Min ji hêrsa sond xwar got:
«T'u car ewê nek'evine r'ih'etîya
Min!»*

Lê Ewê ku ev yek got, şixulêd Wî
ji wextê e'firandina dinyayêda xilaz
bibûn. ⁴ Cîkî bona r'oşa h'efta aha
hatîye gotinê: «Û Xwedê r'oşa h'efta ji
h'emû şixulêd Xwe r'ih'et bû»†. ⁵ Û li
vir dîsa dibêje: «T'u car ewê nek'evine
r'ih'etîya Min»‡. ⁶ Awa hinekê bik'evine
wê r'ih'etîyê, lê ewê ku pêşda mizgînî
bihîstibûn ji dest nebawerîyê§ nek'etinê.
⁷ Bona vê yekê Xwedê r'ojeke din k'ifş
dike û dibêje «îro», pey gelek wextar'a,
çawa bi zarêf* Dawîdf* jor hate gotinê:

«Îro heger hûn dengê Wî bibihên,
serh'işk nîbin»*.

⁸ Heger Yêşûf* r'ih'etî dabûya wan,
îdî Xwedê wê pey wê yekêr'a bona
r'ojeke din xeber neda. ⁹ Awa bona
cime'ta Xwedê hê r'ojeke r'ih'etîyê
mîna r'oşa şemîyê heye. ¹⁰ Belê ewê
ku dik'eve r'ih'etîya Xwedê, ew îdî ji
şixulêd xwe r'ih'et dibe, çawa Xwedê
jî ji şixulêd Xwe†. ¹¹ Awa em bikin ku
bik'evine wê r'ih'etîyê, wekî t'u kes
mîna nebawerîya‡ wan nek'eve r'oşa
wan.

*3:11 Zebûr 95:7-11. Van r'êza jî bixûnin: Derk'etin 17:1-7; Jimar 20:1-13.

†3:15 Zebûr 95:7-8.

‡3:18 Aha jî tê fe'mkirinê: «Nebawera».

§3:16-18# Jimar 14:1-35.

*4:3 Zebûr 95:11.

†4:4 Destpêbûn 2:2.

‡4:5 Zebûr 95:11.

§4:6 Aha jî tê fe'mkirinê: «Neêlimîyê».

*4:7 Zebûr 95:7-8.

†4:10 Destpêbûn 2:2.

‡4:11 Aha jî tê fe'mkirinê: «Neêlimîyê».

¹²Xebera Xwedê sax û zor e û ji her şûrê dudevî bir'atir e, ku derbazî h'eta navbera r'uh' û can, hestû û mejû dibe, nêt û fikirêd dila jî e'nene dike. ¹³Û t'u e'firîn ji Wî veşartî nîne, lê her tişt li ber ç'e'vê Wî vekirî û aşkere ye, ku li ber K'îjanî emê h'esabê xwe bidin.

Îsa serekk'ahîne ser h'emûyar'a ye

¹⁴Awa ku Serekk'ahînekî meyî mezin heye, ku e'zmanar'a derbaz bûye, Îsayê Kur'êf* Xwedê, de werin em wê bawerîya ku îqar dikin qewîn bigirin. ¹⁵Serekk'ahînekî* meyî usa t'une, ku bêt'aqetîyêd meda dilê Wî ser me neşewite, lê Ew ji h'emû alîyada cêr'ibandî ye mîna me, lê t'enê bêgune. ¹⁶De îdî em mêrk'imî nêzîkî t'extê Xwedêyî k'eremê bin, wekî r'e'mê bistînin û k'eremê bibînin ku gava em h'ewce bin, alîk'arîya me bike.

5 Her serekk'ahînek ji nav meriva tê bijartinê û k'ifşkirinê, ku bona meriva li ber Xwedê bisekine, wekî h'edîf* û qurbanaf* ber guna bide. ²Ew çawa însan dikare bi dilê şewat k'omeka wanr'a be, yêd ku nezan û xalîfî ne, çimkî ew xwexa jî nava bêt'aqetîyada ye. ³Lema gerekê ew çawa bona cime'tê, usa jî bona xwe qurbana bona guna bide. ⁴Kesek xweserîxwe vî qedirî nastîne, lê t'enê ewê ku ji Xwedêda tê gazîkirinê, çawa Harûnf* bû.

⁵Usa jî Mesîh, ne ku Xwexa Xwe bilind kir ku bibe serekk'ahîn, lê Xwedê Ew bilind kir û Wîr'a got:

«Tu Kur'ê Min î,

Tu îro Minr'a bûyî»[‡].

⁶Çawa cîkî din jî dibêje:

«Tu h'eta-h'etayê K'ahîn î, mîna Melk'î-Sadiqf*»[§].

⁷Îsa jîyîna Xweye vê dinyayêda gelekî k'eser û bi hêsira lava û r'eca ji Wî dikirin, Yê ku dikaribû Ew ji mirinê xilaz bikira û bona milûktî û êlimîyaf* Wî hate bihîstinê*. ⁸R'ast e Ew Kur'ê Xwedê bû, lê dîsa bi wan cefayêd Xwe guhdarîyê hîn bû. ⁹Gava wê yekêda hate k'amilkirinê, bona h'emûyêd ku guhdarîya Wî dikin, Ew bû kanîya xilazbûna h'eta-h'etayê ¹⁰û ji Xwedê hate navkirinê «Serekk'ahîne mîna Melk'î-Sadiq».

Haş ji xwe hebin ku ji bawerîyê nek'evin

¹¹Bona vê yekê gelek tiştêd meye gotinê hene, lê şirovekirina van ze'met e, çimkî guhada hûn giran bûne.

¹²R'astîyê k'ewe h'eta niha gerekê hûn dersdar bûna, lê hûn hê h'ewce ne ku ji gotinêd Xwedê dersêd pêşine sade hîn bin. Hûn hela hê h'ewcê şîr in, ne ku xwarina giran. ¹³Ewê ku şîrxur e, ew nikare hînkirina heqîyê bimeh'îne, çimkî dergûş e. ¹⁴Lê xwarina giran bona merivêd gihîştî ye, yêd ku sewdayê xweda k'etî-r'abûyî ne, qencî û xirabîyê ji hev derdixin.

6 Awa em hînbûnêd pêşine ser Mesîh alîkî bihêlin, bêne ser hînbûna gihîştî. Em dîsa h'im nevêjin neyêne ser vege'randinaf* ji wan kirinêd ku dibine berbi mirinê, Xwedêbawerkirinê, ²hînbûna ser nixumandinaf*, destdanîne, r'abûna mirîya û dîwana h'eta-h'etayê. ³Emê bi destûra Xwedê hînbûna gihîştîda pêşda her'in!

*5:3 Qanûna K'ahîntîyê 9:7.

†5:4 Derk'etin 28:1.

‡5:5 Zebûr 2:7.

§5:6 Zebûr 110:4.

*5:7 Metta 26:36-46; Marqos 14:32-42; Lûqa 22:39-46.

⁴Çimkî yêd ku carekê hatine r'onayîkirinê, p'êşk'êşa e'zmên te'm kirine û R'uh'ê Pîroz p'ar standin, ⁵usa jî xebera Xwedêye qenc û qewatêd dinya wê bê te'm kirine, ⁶heger ew ji wê bawerîyê bik'evin, îdî nabe ku ewana dîsa vege'rin ser xweda bên, çimkî ewana careke din Kur'ê Xwedê nav xweda* xaçf* dikin û dikine sosret.

⁷Ew e'rdê ku gelek cara baran serda dibare, ava xwe distîne û deremeta k'ar dide wan, bona k'îjana tê bêcerkirinê, duayê Xwedê tê ser wê. ⁸Lê ewê ku dir'î û stirîya digihîne, bêkêr e û hêjayî nifir'ê ye, axirîya wê jî şewat e.

⁹R'ast e em aha xeber didin delalno, lê em weda guman in, wekî hûn ser r'êke hê qenc in, ku we dibe berbi xilazbûnê. ¹⁰Xwedê ser neheqîyê nîne, wekî kirêd we û ew h'izkirina ku we bona navê Wî da k'ifşê bîr bike, ya ku we cime'ta Xwedê'r'a xizmetk'arî kir û dikin jî. ¹¹Lê em muh'tac in wekî ji we her yek h'eta xilazîyê wê xîretê bide k'ifşê, ku gumana we h'îngirtî bimîne. ¹²Em naxwazin ku hûn xwer'anedîtî bin, lê ç'e'v bidine wan, yêd ku bi bawerîyê û sebirê sozêd Xwedê war dibûn.

Sozê Xwedêye e'seyî

¹³Gava Xwedê soz da Birahîm, Ewî bi serê Xwe sond xwar, çimkî kesekî ji Wî mestir t'unebû ku bi wî sond bixwara. ¹⁴Hingê got: «R'ast Ezê zur'eta te gelekî berek'et kim, Ezê te p'ir' zêde kim»†. ¹⁵Û bi vî awayî Birahîm bi dûmika dirêj gihîşte sozê Xwedê. ¹⁶R'ast e meriv pê serê yê ji xwe mestir sond dixwin û sond

h'emû şer'-de'wê nava wanda safî dike. ¹⁷Bi vê yekê Xwedê xwest wanar'a, yêd ku wê soz jê bîstandana hê bida k'ifşê, ku ew qirara Xwe naguhêze, îdî sozê Xwe bi sondxwarinê şidand. ¹⁸Awa îdî du tişt hene, soz û sondê Xwedêye ku nayêne guhastinê, k'îjanada nabe ku ew derew derê. Van her du tiştada dildayîneke meye e'seyî heye, ku em lê sit'ar bûne, lema jî em dikarin xwe bavêjine wê gumana pêşîya xwe†. ¹⁹Eva gumana bona jîyîna me dibe lengereke h'îngirtî û amin, ku p'er'da pîrozgeha e'zmên'r'a derbazî hindur'ê Cîyê Herî Pîroz dibe, ²⁰wê dera ku Îsa çawa pêşik'êş bona me k'etîyê. Ew bûye serekk'ahînê h'eta-h'etayê mîna Melk'î-Sadiq[§].

Melk'î-Sadiqê k'ahîn

7 Melk'î-Sadiq* p'adşayê Şelîmê bû, k'ahînê Xwedêye Herî Jorin. Gava Birahîm ji p'adşa qir'kirinê vediger'îya, Melk'î-Sadiq pêşîya wîda çû û dua li wî kir. ²Birahîm jî ji h'emû t'alanê xwe dehekf* da wî. (Pêşîyê navê Melk'î-Sadiq şirovedibe: «P'adşê Heqîyê» û alîkî dinva jî ew «P'adşê Şelîmê†») ³Ew bê bav, bê dê û bê r'ik'inayat bû, ne r'oja bûyîna wî e'yan bû, ne jî xilazîya e'mirê wî. Ew mîna Kur'ê Xwedê bû û t'imê k'ahîn dimîne.

⁴Awa dîna xwe bidinê, ku ew yekî çawayî mezin bû, ku Birahîmê bave'şîr jî ji t'alên dehek dayê. ⁵Û zur'eta Lêwîyef* ku dibine k'ahîn, bona wan t'emî Qanûnêda heye ku ji cime'tê

* 6:6 «Nav xweda» aha jî tê fe'mkirinê: «Xwexa» yan «bi h'emde xwe».

† 6:14 Destpêbûn 22:16-17.

* 6:18 Jimar 23:19.

§ 6:20 Zebûr 110:4.

* 7:1 Destpêbûn 14:17-20.

† 7:2 «Şelîm» bi zimanê îbranîf* tê fe'mkirinê «e'dilayî». Şelîm xwexa navê bajarê Orşelîmêyîf* kevin e.

dehekê bistînin, awa gotî ji miletê xwe, heger ew bedena Birahîm in jî*. ⁶Lê Melk'î-Sadiq ne ji r'ik'inyata Lêwî bû, ewî ji Birahîm jî dehek stand û dua li wî kir, yê ku ji Xwedê soz standibû. ⁷Eva yeka fe'mdarî ye, ku yê biç'ûk ji yê mezin dua-dirozga distîne. ⁸Vî aliyê k'ahîntiyêda, merivêd ku dimirin dehekê distînin, lê aliyê Melk'î-Sadiq, yê ku dehekê distîne bona wî nivîsar dibêje, ku ew sax e. ⁹Û h'eta em dikarin vê yekê jî bêjin, Lêwîyê ku zur'eta wî dehekê hildide, wî xwexa jî bi destê Birahîm dehek da Melk'î-Sadiq. ¹⁰Çimkî ew hê bedena bavê xweda bû, gava Melk'î-Sadiq pêşîya wîda çû.

Îsa çawa serekk'ahîne h'eta-h'etayê mîna Melk'î-Sadiq

¹¹Awa heger k'amilbûn bi destê k'ahîntîya lêwîya bibûya, (çawa cime'ta Îsraêlê ser wî h'imî Qanûn standibû), îdî çi lazim bû ku k'ahînekî din mîna Melk'î-Sadiq r'abûya û ne ku mîna Harûn? ¹²Çimkî gava k'ahîntî tê guhastinê, gerekê qanûn jî bê guhastinê. ¹³Û bona k'îjanî ku ev yek tê gotinê, ew ji qebîleke din bû, ji k'îjanê t'u kesî gorîgehêr'af* xizmetk'arî nekirîye. ¹⁴Û çawa e'yan e Xudanê me ji qebîla Cihûdaf* bû û Mûsa derheqa k'ahîntîya wê qebîlêda t'u tişt negotîye. ¹⁵Û eva hela hê e'yan e, gava k'ahînekî din mîna Melk'î-Sadiq r'adibe, ¹⁶yê ku ne aliyê qeyde-qanûna pirsra zur'etiyêda bû k'ahîn, lê aliyê gewata jîyîna ku xilazîya wê t'une.

¹⁷Çimkî nivîsar şe'dê vê gotinê ye ku: «Tu h'eta-h'etayê K'ahîn î, mîna Melk'î-Sadiq»†. ¹⁸Awa t'emîya pêşin ji dest sistî û bêkêrîya wê hate betalkirinê, ¹⁹çimkî Qanûna Mûsa t'u tişt k'amil nekir, lê dewsa wê gumaneke hê qenc k'ete navê, bi k'îjanê em nêzîkî Xwedê dibin.

²⁰Serda jî Îsa bê sond nebû k'ahîn! Ewêd din bê sond bûne k'ahîn, ²¹lê eva bi sond, bi destê Xwedê bû k'ahîn gava Wîr'a got: «Xudan sond xwar û îdî ji gotina Xwe venager'e: Tu h'eta-h'etayê K'ahîn î»‡. ²²Dest vê sondê jî Îsa wek'iltiyê peymanekê* hê qenc dike§.

²³Usa jî gelek k'ahîn hebûne, çimkî mirinê nehiştîye ku ewana t'imê bimana. ²⁴Lê k'ahîntîya Evî xilaz nabe, çimkî Ew h'eta-h'etayê dimîne. ²⁵Bona vê yekê Ew her gav* dikare wan xilaz ke, yêd ku bi destê Wî nêzîkî Xwedê dibin, çimkî Ew t'imê sax e, ku bona wan lava-navçêtîyê bike.

²⁶Awa hema mer'a r'ast serekk'ahînekî aha lazim bû, pîroz, bêsûc, bêqusûr, ji gunek'araf* cudebûyî û ji e'zmana jortir çûyî. ²⁷Îsar'a ne lazim e ku Ew her r'oj mîna serekk'ahînêd mayîn pêşîyê bona gunêd xwe û paşê bona gunêd cime'tê qurbana bide. Ewî ev yek carekê bona her t'im kir, çaxê Xwe kire qurban†. ²⁸Qanûna Mûsa merivê bê'taqet dike serekk'ahîn, lê sonda Xwedêye ku pey Qanûnêr'a hat Kur' dike serekk'ahîn, Yê ku h'eta-h'etayê hate k'amilkirinê‡.

*7:5 Jimar 18:21.

†7:17 Zebûr 110:4.

‡7:21 Zebûr 110:4.

§7:22 Aha jî tê fe'mkirinê: «Îsa garantîya peymaneke hê qenc e».

*7:25 Aha jî tê fe'mkirinê: «Ew dikare wan lap xilaz ke».

†7:27 Qanûna K'ahîntiyê 9:7.

‡7:28 Aha jî tê fe'mkirinê: «hate gîhandinê», çawa gihiştî. Îbrani 2:10; 5:8-9.

Îsa serekk'ahîne meyî mezin e

8 Fikira wan tiştêd me pêşda gotin ev e: Serekk'ahînekî meyî usa heye ku li e'zmana ser t'extê mezinayîya Xwedêye r'astê r'ûniştîye. ² Ew çawa serekk'ahîn pîrozgehêda berdestîyê dike, awa gotî wî konêf* r'astda, k'îjan ku Xudan vegirt, ne ku meriva.

³ Her serekk'ahînek bona qurban û h'edîdayînê k'ifşkirî ye, awa gerekê tiştêkî vî jî hebûya ku bida. ⁴ Heger eva li ser dinê bûya, wê nebûya k'ahîn jî, çimkî hene k'ahîn ku anegorî Qanûnê h'edîya didin. ⁵ Evana xizmetk'arîya xwe pîrozgehêda dikan, ya ku mîna sî û sûretê wan tiştêd li e'zmên e. Çawa Mûsar'a hate e'mirkirinê, gava ewî wê Konêf* Şe'detîyê vegirta, wîr'a hate gotinê: «Dîna xwe bidê, ku her tiştî wî cûr'eyî bikî, çawa serê ç'îyê min nîşanî te kir»*. ⁶ Lê r'ast xizmetk'arîke hê bilind Îsar'a hate dayînê, çawa ku Ew navçetîyê peymaneke hê qenc dike, çimkî ev peyman li ser sozêd hê qenc h'îngirtî ye.

⁷ Heger peyman pêşin bê kêmasî bûya, îdî ya duda wê h'ewce nîbûya.

⁸ Lê Xwedê cime'tê neheq dike û dibêje:

«Va r'ojê bên, Xudan dibêje,
Ezê t'evî mala Îsraêl û t'evî mala
Cihûda peymaneke nû girêdim,

⁹ lê ne mîna wê peyman ku Min t'evî
kal-bavêd wan girêda,
wê r'oja ku Min destê wan girt, wekî
ji Misirê derxim.

Ewana nava peyman Minda neman,
Min jî destê Xwe ji wan k'işand,
Xudan dibêje.

¹⁰ Lê ev e ew peyman, ya ku Ezê t'evî
mala Îsraêl girêdim,

pey wan r'ojar'a, Xudan dibêje:
Ezê qanûnêd Xwe bikime h'işê wan
û dilê wanda jî wan binivîsim
û Ezê Xwedêyê wan bim,
ewê jî cime'ta Min be.

¹¹ Hingê t'û kes wê hevalê xwe yan
birayê xwe hîn neke
û nebêje: «Xudan nas bike»,
çimkî h'emû jî wê Min nas bikin,
ji biç'ûkêd wan h'eta mezina.

¹² Ezê neheqîyêd wan bibaxşinim
û gunêd wan jî îdî bîr neynim»†.

¹³ Gava Xwedê bona peymaneke «nû»
got, ya pêşin kevin kir û çî ku kevin û
pîr dibe, ber undabûnê ye.

H'ebandina li e'zmên û ser dinyayê

9 R'ast e qeyde-qanûnêd h'ebandina peyman pêşin jî hebûn û pîrozgeha vê dinyayê jî. ² Kon bi du goza vegirtî bû: Ya derr'a «pîrozgeh» digotin, têda hebûn şemdan, sifre û nanêf* Xwedêr'a dayî†. ³ Ya hindur'da piştî p'er'dê, jêr'a «Cîyê Herî Pîroz» digotin[§]. ⁴ Têda bûn gorîgeha zêr'în bona şewitandina bixûrêf*, Sindoqaf* Peymanê, ya ku der û hindur'va zêr'kirî bû. Wê sindoqêda hebûn cêr'ê zêr'în bi manavaf* t'îjî, şivdara Harûne ku gul da û selêd keviriye peymanê*. ⁵ Ser sindoqê, xêrûbêdf* r'ûmeta Xudan hebûn û ser cîyê ku gune dihatine baxşandinê, dikirine sî. Niha ne next e ku em bona wan bi hûr-gilî xeber din†.

⁶ Ev tişt aha cîkirî bûn. K'ahîn her
gav dik'evine goza der, xizmetk'arîya

*8:5 Derk'etin 25:40.

†8:12 Yêremîya 31:31-34.

‡9:2 Derk'etin 25:31-40; Derk'etin 25:25-30.

§9:3 Derk'etin 26:31-33.

*9:4 Derk'etin 30:1-6; Derk'etin 25:10-16; Derk'etin 16:33; Jimar 17:8-10; Derk'etin 25:16.

†9:5 Derk'etin 25, 26; Jimar 17:1-10.

xwe dikin*. ⁷Lê goza hindur' salê carekê t'enê serekk'ahîn dik'evê, lê ne bê xûn, ya ku ji ber gunêd xwe û cime'têva dide, k'îjan ku ji bêfe'mîya xwe dikirin†. ⁸Bi vê yekê R'uh'ê Pîroz dide k'îfşê, ku r'îya Cîyê Herî Pîroz nevekirîye, h'eta ku goza der heye. ⁹Ev yek sûreteke e bona zemanê niha. Eva dide k'îfşê, ku gava h'edî û qurban têne dayînê, evana nikarin îsafaf* yêd ku dih'ebînin paqij kin, ¹⁰lê ev yek t'enê xwarin-vexwarinê û cûr'e-cûr'e şûştin-vesûştinêd qeyde-qanûnêva girêdayî ne. Ev qeyde-qanûnêd dervayî ne, k'îjan ku h'eta wî wextê ku qanûna nû tê danînê dimînin.

¹¹Lê gava Mesîh hat, çawa Serekk'ahîne tiştêd qence hatî, konê hê mezin û k'amilr'a derbaz bû, yê ku ne bi desta hatîye çêkirinê, awa gotî ne ji vê dinyayê. ¹²Ew ne ku pê xûna canega û nêrîya, lê bi xûna Xwe carekê bona her t'im k'ete Cîyê Herî Pîroz û azabûna h'eta-h'etayê dest anî. ¹³Heger xûna canega, nêrîya û k'ozîyaf* nogina ku dir'eşandin, yêd ku li gora e'det h'er'imî bûn, dervava ew paqij dikirin‡, ¹⁴lê çiqas zêde xûna Mesîh, ku bi destê R'uh'ê h'eta-h'etayê Xwe çawa qurbana bêqusûr da Xwedê, wê îsafa me ji kirêd ku em dibirine berbi mirinê paqij bike, wekî em xizmetk'arîyê Xwedêyê Saxr'a bikin?

¹⁵Bona vê yekê Mesîh navçêtîya peymanana nû dike, wekî yêd gazîkirî wî warê h'eta-h'etayê bistînin, k'îjan ku Xwedê soz daye, çimkî mirina Wî bona

azayîya ji neheqîyêd wan bû, yêd ku dema peymanana pêşinda kiribûn.

¹⁶Awa k'îderê wesîyat peymankirî ye, gerekê li wir e'seyî wesîyatdar mirî be. ¹⁷Çimkî wesîyat pey mirina wesîyatdarr'a qewat dike. H'ukumê wê t'une h'eta ku wesîyatdar sax e. ¹⁸Lema peymanana pêşin jî bê xûn nehate t'estîqkirinê. ¹⁹Gava Mûsa h'emû t'emîyêd Qanûnê gotine cime'tê, hingê xûna canega û nêrîya hilda t'evî avê kir, r'îsê sorê gevez ç'iqlê zoxêvaf* kir, pê wê r'eşande ser k'itêba Qanûnê û cime'têš, ²⁰got: «Ev e xûna wê peymanê, ya ku Xwedê t'emî da we»*. ²¹Usa jî ew xûn r'eşande ser kon û h'emû derdanêdf* bona h'ebandinê†. ²²Belê anegorî Qanûnê p'ir'anîya her tiştî pê xûnê paqij dibû û bêyî xûnr'êtin baxşandin nedibû‡.

Qurbanbûna Mesîh guna hildide

²³Awa gerekê sûretêd tiştêd e'zmanana bi van kirina paqij bûna, lê hema xût yêd e'zmanana jî gerekê bi qurbanêd ji van qencîr paqij bûna. ²⁴Çimkî Mesîh ne ku k'ete pîrozgeha pê desta çêkirî mîna sûretê ya r'ast, lê hema xût k'ete e'zmên, wekî niha bona me li ber Xwedê bisekine. ²⁵Ne jî bona ku gelek cara Xwe bikira qurban dik'ete pîrozgehê, çawa ku serekk'ahîn her sal ne bi xûna xwe dik'evê. ²⁶Heger aha bûya, Ewî gerekê gelek cara pey e'firandina dinyayêr'a cefa bik'îşanda. Lê niha axirîya dewrada Ewî Xwe da k'îfşê û carekê bona her t'im pê xwequrbankirinê gune hildan. ²⁷Û çawa bona meriva qirarkirî ye, carekê

*9:6 Jimar 18:2-6.

†9:7 Qanûna K'ahîntîyê 16.

*9:13 Qanûna K'ahîntîyê 16:15-16; Jimar 19:9, 17-19.

‡9:19 Derk'etin 24:3-8.

*9:20 Derk'etin 24:8.

†9:21 Qanûna K'ahîntîyê 8:15.

*9:22 Qanûna K'ahîntîyê 17:11.

bimirin û paşê ber dîwanê bisekinin*,
²⁸ usa jî Mesîh carekê bona gunehildana
 geleka qurban hate dayîne†. Û Ewê cara
 duda ne ku bona gunehildanê k'îfş be,
 lê bona xilazbûna wan, yêd ku hîvîya
 Wî ne.

**Qurbanbûna Mesîh ser
 qurbanêd Qanûnaf* Mûsar'a ye**

10 Qanûn sîya wan tiştêd qenc e,
 k'îjane ku tèn, lê ne xût mîna
 wan yeka ye. Bona vê yekê Qanûn pê
 wan qurbanêd ku her sal peyhev-peyhev
 têne dayîne nikare wan k'amil bike,
 yêd ku bi qurbandayîne nêzikî Xwedê
 dibin. ²Heger paqij bûna, wana wê dest
 ji qurbandayîne bik'îşanda, çimkî bi
 carekê yêd xweyîqurban wê bihatana
 paqijkirinê, ji wir şûnda bona guna
 îsafa wan wê li wan hilnehataf*. ³Lê ew
 qurban her sal gunêd wan tînine bîra
 wan. ⁴Çimkî xûna canega û nêrîya t'u
 car nikare guna r'esît ke. ⁵Lema jî, gava
 Mesîh wê bihata vê dinê, got:

«Te qurban û h'edî nexwestin,
 lê Te bona Mîn qalibek hazir kir.

⁶Dîyarîyêdf* t'evayîşewatê û
 qurbanêd ji ber gunava Te xweş
 nehatin.

⁷Hingê Min got: «Va me ya Xwedê, Ez
 hatim

e'mirê Te bînime sêrif*,
 çawa bona Mîn k'itêbêda nivîsar e»‡.

⁸Pêşîyê dibêje: «Qurban û h'edî,
 dîyarîyêd t'evayîşewatê û qurbanêd ji
 ber gunava Te nexwestin û ew li Te
 xweş nehatin» (lê ew anegorî Qanûnê

têne dayîne). ⁹Paşê dibêje: «Va me ya
 Xwedê, Ez hatim ku e'mirê Te bînime
 sêrif». Ya pêşin, Mesîh wêda davêje, ku
 ya duda t'estîq ke. ¹⁰Bi vî awayî Îsa
 Mesîh e'mirê Xwedê anî sêrif, carekê
 bona her t'im bedena Xwe kire qurban,
 bi vê yekê em paqij kiran.

¹¹Her k'ahînek, her r'oj nava
 xizmetk'arîya xweda ye û gelek cara xût
 wan qurbana dide, k'îjanêd ku t'u car
 nikarin guna r'esît kin. ¹²Lê Evî k'ahînî
 t'enê carekê bona guna qurban da û
 peyr'a h'eta-h'etayê k'êleka Xwedêye
 r'astê r'ûnişt* ¹³û ji wir şûnda hîvîyê
 ye, h'eta ku dijminêd Wî bin p'îyêd
 Wîda bêne danîne. ¹⁴Bi qurbanekê Ewî
 yêd ku paqij dibin h'eta-h'etayê k'amil
 kiran. ¹⁵R'uh'ê Pîroz jî şe'detîyê dide
 me. Pêşîyê dibêje:

¹⁶«Ev e ew peyman, ya ku Ezê t'evî
 wan girêdim,

pey wan r'ojar'a, Xudan dibêje.

Ezê qanûnêd Xwe bikime dilê wan
 û h'îşêd wanda wan binivîsim»†.

¹⁷Paşê dibêje: «Ezê gune û neheqîyêd
 wan îdî bîr neynim»‡. ¹⁸Û ew dera ku
 baxşandin heye, îdî bona guna h'edî kêr
 nayê.

De bira em nêzikî Xwedê bin

¹⁹Awa xûşk-birano, bi saya xûna Îsa
 em dikarin mêrk'imî bik'evine Cîyê
 Herî Pîroz, ²⁰wê r'îya nûye saxr'a, ya
 ku Ewî bona me nava wê p'er'dêr'a
 vekir, awa gotî bi bedena Xwe. ²¹Awa
 ku K'ahînekî meyî mezin heye ser mala
 Xwedê, ²²em dikarin bi dilê r'ast nêzikî

*9:27 Destpêbûn 3:19.

†9:28 Îşaya 53:12.

‡10:7 Zebûr 40:6-8.

§10:12 Aha jî tê fe'mkirinê: «Lê evî t'enê carekê qurbaneke h'eta-h'etayê bona guna da û peyr'a k'êleka Xwedêye r'astê r'ûnişt».

ˆ10:12# Zebûr 110:1.

†10:16 Yêremîya 31:33.

‡10:17 Yêremîya 31:34.

Xwedê bin, bawerîyêva t'îjî, îsafa xweda bi xûnr'eşandinê ji xirabîyê paqijbûyî û qalibê xwe jî pê ava zelal şûştî*. ²³ De em wê gumana ku em îqrar dikin qewîn bigirin û ji cî neh'ejin, çimkî amin e, Ewê ku soz daye. ²⁴ Û bira em bona hevdu xem bikin, wekî h'izkirinê û qencîkirinêda hêlana bidine hev. ²⁵ Bira em dest ji lihevcivînê nek'îşînin, çawa ku hineka xwer'a kirîye keyset, lê em dil bidine hev û hê zêde, çimkî hûn dibînin ku R'oja Axretê nêzîk dibe.

²⁶ Çimkî heger me r'astî nas kirîye qebûl kirîye û peyr'a bi h'emdê xwe nava gunada bimînin, îdî ji vir şûnda bona baxşandina guna qurban berga t'u tiştî nagire, ²⁷ lê t'enê bi lerizekê dimîne hîvîya dîwanê û k'ûra agir, ku wê yêd miqabilî Xwedê h'ûfî xwe ke. ²⁸ Yekî heger Qanûnaf* Mûsa bit'er'ibanda, gava du yan sê şe'de hebûna, bê r'e'm dihate kuştinê†. ²⁹ Lê t'exmîna we, ewê hê çiqasî hêjayî cezayê giran be, yê ku Kur'ê Xwedê daye bin p'iyêd xwe û Xûna peymanê h'eramf* h'esab kirîye, bi K'îjanê ew paqij bû û R'uh'ê k'eremdayîne bêhurmet kirîye?‡ ³⁰ Belê em Wî nas dikin, Yê ku got: «H'eyfhildan ya Min e, Ezê hilînim»§. Û dîsa: «Xudan wê dîwana cime'ta Xwe bike»*. ³¹ Tişteki tirs û xof e, ku bik'evine destê Xwedêyê sax!

³² Wan r'ojêd pêşin bîr bînin, gava hûn hatine r'onayîkirinê, we şer'ekî çawayî giran bi cefava dik'işand.

³³ Carna bi qara û zêrandina hûn aşkere dihatine r'ezîlîkirinê, carna jî t'evî h'alê

wan dibûn, yêd ku ew tişt dik'işandin.

³⁴ Hûn dik'etine h'alê girtîya jî û gava hebûkaf* we jî t'alan kirin, hûn bi wê yekê eşq û şa bûn, çimkî we xwexa zanibû ku hebûka weye hê qenc û her t'im heye. ³⁵ Awa wê gumana xwe unda nekin, ya ku hêjayî heqê mezin e. ³⁶ Wer'a sebir lazim e ku hûn e'mirê Xwedê bînine serî û bigihîjine sozê Wî.

³⁷ Çawa nivîsar e:

«Pey wextekî kinr'a, Ewê ku wê bê, wê bê û derengî nebe.

³⁸ Lê yê ber Min r'astf*, wê bi bawerîyê bijî

û heger ew paşda vek'işe, Ez wî begem nakim»†.

³⁹ Lê em ne ji wan in, ku paşda vek'işin û unda bin, lê em ew in, ku bawer dikin, wekî r'uh'êd me xilaz bin.

Bawerî û yêd xweyîbawerî

11 Bawerîf* e'seyîya wan tişta ye, ku em têda guman in û îzbatîya wan tişta ye, ku meva ne xuya ne. ² Bi bawerîyê pêşîyêd me li Xwedê xweş hatin.

³ Bi bawerîyê meva e'yan e ku dinya bi xebera Xwedê e'firîye û ew tiştêd ku têne dîtinê ji wan tiştêd ku nayêne dîtinê çêbûne‡.

⁴ Bi bawerîyê Habîlf* h'edîke ji h'edîya Qayînf* çêtir da Xwedê§. Bi wê bawerîyê ew hate begemkirinê çawa yekî r'astf*, çimkî h'edîyêd wî li Xwedê xweş hatin. R'ast e Habîl mir, lê bi bawerîya xwe hê xeber dide.

*10:22 Qanûna K'ahîntîyê 8:30; Hezekîyêl 36:25.

†10:28 Qanûna Ducarî 17:6.

‡10:29 Derk'etin 24:8.

§10:30 Qanûna Ducarî 32:35.

*10:30# Qanûna Ducarî 32:36; Zebûr 135:14.

†10:38 Hebaqûq 2:3-4.

‡11:3 Destpêbûn 1:1; Zebûr 33:6-9.

§11:4 Destpêbûn 4:3-10.

⁵ Bi bawerîyê Henox* ji dinê hate hilatinê, ku mirinê nebîne. Ew t'û cîyî k'îfş nebû, çimkî Xwedê ew hildabû. Nivîsarêda hatîye gotinê, ku berî hilatina wî, ew li Xwedê xweş hatibû. ⁶ Û bê bawerî t'û car nabe ku însan li Xwedê xweş bê, çimkî ewê ku nêzîkî Xwedê dibe, gerekê bawer bike, ku Xwedê heye û wê wan xelat ke, k'îjan ku li Wî diger'in.

⁷ Bi bawerîyê Nuhf*† bona tiştêd ku hê nedihatine k'îfşê ferman ji Xwedê stand û bi xofa Xwedê r'abû bona xilazbûna mala xwe gemî çêkir. Nuh bi wê bawerîyê dîwana dinê kir û bû xweyîwarê wê r'asth'esabbûnêf*, ya ku ji bawerîyê tê.

⁸ Bi bawerîyê, gava Birahîm‡ hate gazîkirinê, guhdarî kir, ku her'e wî cîyê ku wê çawa war bista. Û r'abû çû, lê nizanibû jî k'uda diçe. ⁹ Bi bawerîyê çawa firarî wî welatê xerîbda ma, yê ku Xwedê jêr'a soz dabû. Û çadirada t'evî Îshaq û Aqûbf* ma, ku ew jî xweyîyêd wî warê sozdayî bûn§. ¹⁰ Çimkî ew hîvîya wî bajarê xweyîr'ik'inê miqer'm bû, e'firandar û avakirê k'îjanî Xwedê ye.

¹¹ Bi bawerîyê Birahîm, ku zanibû Serayê zar' nedanî, ewê qewata berê zika stand û wê mezinayîya wîda zar'ek wîr'a bû*. Çimkî bawer kir, ku Yê wîr'a soz daye amin e†. ¹² Û ji wî yekî, yê ku

îdî ber mirinê bû, weke steyrkêd e'zmên û qûma devê be'rê bêh'esab merî dinê k'etin‡.

¹³ Ev h'emû jî ku bawerîyêda mirin, lê sozêd Xwedê nestandin. Ewana t'enê ew soz dîrva dîtin, şa bûn û xwe mukur' hatin, ku ew merîne xerîb û firarî ne li ser dinê§. ¹⁴ Ewêd ku tiştêd aha dibêjin, didine k'îfşê ku ew li welatekî bona xwe diger'in. ¹⁵ Û heger bona wî welatî bîr banîna ji k'îderê ku ew derk'etibûn, mecala wan wê hebûya vege'rîyana wir. ¹⁶ Lê ji ber wêva demana welatekî hê qencda bûn, awa gotî yê e'zmanî. Lema Xwedê vê yekêda şermîyê nabîne, ku ew jêr'a bêjin: «Xwedêyê me», çimkî Ewî bona wan bajarek hazir kirîye.

¹⁷ Bi bawerîyê Birahîm ku ji Xwedê hate cêr'ibandinê, Îshaq kire qurban*. Ewî soz standibûn, lê dîsa kur'ê xweyî tayê t'enê dikire qurban, ¹⁸ bona k'îjanî Xwedê gotibûyê: «Zur'eta teyê Îshaqda bê navkirinê»†. ¹⁹ Çimkî Birahîm dilê xweda digot, ku Xwedê dikare Îshaq ji mirinê jî r'ake û ewî bi sûretî çawa ji mirinê r'abûyî kur'ê xwe paşda stand.

²⁰ Bi bawerîyê Îshaq‡ bona wan tiştêd ku wê biqewimîyana, dua li Aqûb û Esawf* kir.

²¹ Bi bawerîyê Aqûb§ ber mirinê dua li her kur'ekî Ûsivf* kir û xwe avîte ser şîva destê xwe, serê xwe ber Xwedê danî.

*11:5 Destpêbûn 5:21-24 (welger'andina Peymana Kevine yûnanî).

†11:7 Destpêbûn 6, 7, 8.

‡11:8 Destpêbûn 12:1-5.

§11:9 Destpêbûn 23:4; 26:3; 35:12, 27.

*11:11 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Bi bawerîyê Serayê xwexa jî ku bê zar' bû, qewat bona berê zika stand û wê mezinayîya xweda zar'anî».

†11:11# Destpêbûn 18:1-15; 21:2.

‡11:12 Destpêbûn 15:5-6; 22:17; Derk'etin 32:13.

§11:13 Dîrok I, 29:15.

*11:17 Destpêbûn 22:1-14.

†11:18 Destpêbûn 21:12.

‡11:20 Destpêbûn 27:27-29, 39-40.

§11:21 Destpêbûn 47:31; 48:1-20.

²² Bi bawerîyê Ûsiv* ber mirinê bona derk'etina ji Misirê kire bîra zar'êd Îsraêl û bona hestûyêd xwe t'emî da wan.

²³ Bi bawerîyê gava Mûsa ji dîya xwe bû, bi destêd dê û bavê xwe sê meha hate veşartinê. Wan dît ku kur'ik bedew e, ji fermana p'adşê netirsîyan†.

²⁴ Bi bawerîyê Mûsa‡ gava mezin bû, nexwest ku «kur'ê qîza Firewin» bê h'esabê. ²⁵ Ew fikirî, ku hê qenc e t'evî cime'ta Xwedê biçerçire, ne ku wextekî kin nava k'êfa gunada derbaz ke.

²⁶ Ewî qara Mesîh hê hebûneke mezin h'esab kir, ne ku xiznêd Misirê, çimkî ç'e'vnihêr'î bû, ku heqê xwe bistanda.

²⁷ Bi bawerîyê Mûsa Misir hişt û ji hêrsa p'adşê netirsîya, çimkî Mûsa ewê ku nedihate k'ifşê didît û ser ya xwe ma.

²⁸ Bi bawerîyê Mûsa cara pêşin Cejinaf* Derbazbûnê t'estîq kir û xûn şêmîka da r'eşandinê, wekî Milyak*etê Mirinê li nixurîyêd wan nek'eta§.

²⁹ Bi bawerîyê cime'ta Îsraêlê be'ra Sorr'a çawa bejêr'a derbaz bû. Gava misirîya jî kir ku derbaz bin, xeniqîn*.

³⁰ Bi bawerîyê sūrêd bajarê Erihayê† k'etin, gava h'eft r'oja dora wan zivir'în.

³¹ Bi bawerîyê R'exabaf*‡ ç'e'vder ku ce'sûs bi e'dilayî qebûlkirin, t'evî nebawera§ unda nebû.

³² Ez îdî çi bêjim? Wext t'êrê nake, ku bona Gîdeyonf*, Baraqf*, Şimşonf*,

Yêtaf*, Dawid, Samûêlf* û p'êxembera gilî kim, ³³ yêd ku bi bawerîyê p'adşatî bindest kirin, heqî kirin, soz standin, devê şêra dane girtinê*, ³⁴ k'ûra agir temirandin, ji devê şûr xilaz bûn, ji bêt'aqetîyê qewat girtin, nava şer'da bûne mêrxas, berî ordîyêd xerîb dan. ³⁵ K'ulfeta mirîyêd xwe saxbûyî standin.

Hineka jî azayî nexwestin û nava cefada mirin, wekî ji mirinê r'abin bigihîjine jîyîneke hê qenc†. ³⁶ Hinekêd mayîn jî ber qamçîya, nava qara, usa jî bi qeyd-zincîra û keladaf* hatine zêrandinê‡. ³⁷ Ew dane ber kevira, bi bir'eke hatine bir'înê, bi şûra hatine kuştinê, p'ostêd pêz û bizinada ger'îyan, xelayî-celayî, tengasî û cefa k'işandin§.

³⁸ Dinya ne layîqî wan bû! Ew li ber'îf* û ç'îya diger'îyan, şkeft û ne'lada diman.

³⁹ Ev h'emû bawerîya xweda berbiç'e'v bûn, lê sozê Xwedê nestandin, ⁴⁰ çimkî Xwedê bona me hê tişteki qenc hazir kirîye, wekî ewana bêyî me negihîjine k'amiltîyê.

Dîna xwe bidine Îsa Mesîh Pêşik'êşê bawerîyê

12 Awa ku haqas e'laleta şe'daye giran dora me girtîye, de werin em h'emû giranîyê û wî gunê ku r'ih'et li me diwele ji xwe dûr xin û bi teyax lecmeydana pêşîya xweda bir'evin. ² De îdî em dîna xwe bidine Îsa, wî Pêşik'êşî

*11:22 Destpêbûn 50:24-25; Derk'etin 13:19.

†11:23 Derk'etin 2:2.

‡11:24 Derk'etin 2:10-12.

§11:28 Derk'etin 12.

*11:29 Derk'etin 14:21-31.

†11:30 Yêşû 6:12-21.

‡11:31 Yêşû 2:1-21; 6:22-25.

§11:31# Aha jî tê fe'mkirinê: «Neêlima».

*11:33 Danîyêl 6.

†11:35 P'adşatî IV, 4:25-37.

‡11:36 P'adşatî III, 22:26-28; Yêremîya 20:1-2; 37:15; 38:6.

§11:37 Dîrok II, 24:20-21.

û K'amilkirê bawerîya me, Yê ku bona wê şabûna pêşîya Xwe xaç hilanî, şerm ber tiştêkî h'esab nekir, paşê k'êleka Xwedêye r'astê ser t'ext r'ûnişt*. ³ Awa ser Wî bifikirin, Yê ku li ber wan gunek'arêd miqabilî Xwe teyax kir. Hingê hûnê newestin û ji îlacê nek'evin. ⁴ We hê h'eta xûnr'êtinê miqabilî gune ser' nekirîye. ⁵ Gelo we ew dildayîna bîr kirîye, ya ku Xwedê wer'a çawa t'evî zar'êd Xwe xeber da?

«Lawê Mîn, şîreta Xudan pişt guhê xweva nevêje

û ne jî gava ew li te hiltê, li ber xwe k'eve.

⁶ Çimkî Xudan k'ê h'iz dike, wî şîret dike

û k'îjanî çawa law qebûl dike, ceza dike»†.

⁷ Hûn şîretê teyax kin, çimkî Xwedê t'evî we r'adibe-r'ûdinî çawa t'evî zar'êd Xwe. Ew k'îjan zar' e, ku bav wî şîret nake?‡ ⁸ Lê heger hûn neyêne şîretkirinê çawa h'emû zar' têne şîretkirinê, ku usa ye hûn ne zar'êd h'elal in, lê yêd ji zinêk'arîyê ne. ⁹ Heger em ku ji bavêd xweye xûn-goşt têne şîretkirinê vedik'işin, hê çiqas zêde gerekê em gur'af* Bavê r'uh'ê xweda bin, wekî em bijîn? ¹⁰ Bavêd meye xûn-goşt wextekî kin li gora dilê xwe me şîret dikin, lê Xwedê bona k'ara me, wekî em jî mîna Wî bibin pîroz. ¹¹ R'ast e her şîretek wê demê dilê merîya şa nake, lê deşîne, lê

belê paşê yêd ku bi wê hînbûyî ne, berê e'dilayîyê ji jîyîna r'ast diçinin§.

Haş ji xwe hebin

¹² Awa qolanê milêd xweye sistbûyî û qudûmê çokêd xweye bê t'aqet bişîdînin* ¹³ û nigêd xwe r'îya r'astda bavêjin, ku yê dikule hol nebe†, lê serda qenc be.

¹⁴ Bikin ku t'evî h'emûya e'dil bin û jîyîna pîroz derbaz kin. Bêyî pîrozîyê t'u kes wê Xudan nebîne. ¹⁵ Haş ji xwe hebin, nebe ku ji we yek destê xwe ji k'erema Xwedê bike û nebe ku yek nava weda bibe r'awekîf* te'l tengasiyê bide û geleka je'rdadayî ke. ¹⁶ Haş ji xwe hebin, nebe ku yek ç'e'vder yan dinêh'iz be mîna Esaw‡, ku bona zike nan nixurtîya xwe firot. ¹⁷ Awa weva e'yan e jî, paşê gava ewî bi hêsira xwest ku ew duayê nixurtîyê li wî jî bibe, hate t'exsîrkininê. Ç'are dêst nek'et, wekî ew tiştê ji destê xwe kiribû paşda bistanda§.

¹⁸ Hûn mîna cime'ta Îsraêlê nêzikî wî ç'îyayê* ber ç'e'va nebûne, yê ku agir pêk'etibû, bi te'rîstanîyê, mij-dûmanê û bobelîskêva girtî bû, ¹⁹ ku li wir bor'î lê dik'et û dengê gotinê dihat. Gava yêd ku ev deng dibihîstin, hîvî dikirin, ku îdî xebereke din wan'a neyê gotinê, ²⁰ çimkî li wê fermanê t'aw nedikirin ku digot: «Heger h'eywanek jî nêzikî ç'îyê be, gerekê bidine ber kevira»†. ²¹ Ev

*12:2 Zebûr 110:1.

†12:6 Gotinêd Silêman 3:11-12.

‡12:7 Qanûna Ducarî 8:5.

§12:11 Aha jî tê fe'mkirinê: «Berêd e'dilayîyê û heqîyê distînin».

*12:12 Îşaya 35:3.

†12:13# Aha jî tê fe'mkirinê: «ku nigê weyî birîndar seqet nebe».

‡12:16 Destpêbûn 25:29-34; 27:30-40.

§12:17 Destpêbûn 27:30-40.

12:18 Awa gotî «ç'îyayê Sînayêf», wî cîyê ku cime'ta Îsraêlê t'evî Mûsa bûn, gava Xwedê Qanûn da Mûsa (Derk'etin 19:10-25; 20:1-21).

†12:20 Derk'etin 19:12-13.

dîtina ber ç'e'va usa saw bû, h'eta ku Mûsa jî got: «Ez ditirsim û dilerizim»*.

²²⁻²³ Lê hûn nêzikî ç'iyyê Sifyonêf* bûne, wî bajarê Xwedêyê sax, Orşelîmaf* e'zmana û nêzikî wê k'ombûna r'engîne milyak'etêd bêh'esab bûne, wê civîna nixurîyaye ku navêd wan li e'zmana nivîsar e. Hûn nêzikî Xwedê bûne, ku h'akimê h'emûya ye û nêzikî r'uh'êd r'asta bûne, yêd ku gihîştine k'amiltîyê ²⁴ û nêzikî Îsayê ku navçêtiyê peymanana nû dike û xûna Wîye r'eşandî bûne, ku ji xûna Habîl qencdir xeber dide†.

²⁵ Îdî haş ji xwe hebin, nebe ku hûn Ewî wer'a xeber dide t'exsîr kin. Heger ewêd ku li ser dinê Mûsa t'exsîr kirin, k'îjanî ku t'emîyêd Xwedê didan xilaz nebûn, îdî emê çawa bikaribin xilaz bin heger em pišta xwe bidine Yê ku ji e'zmana mer'a xeber dide?‡ ²⁶ Dengê Wî hingê e'rd h'ejand, lê niha soz daye û dibêje: «Ezê careke din jî bih'ejînim, ne ku t'enê e'rdê, lê e'zmana jî»§. ²⁷ Xebera «careke din» dide k'îfsê, ku tiştêd e'firî wê bih'ejin û bêne hildanê, wekî yêd nah'ejin cîda bimînin.

²⁸ Awa em vê yekê bişêkirînin, ku em p'adşatîke neh'ejîyayî distînin û bi vî awayî bi xof û tirs Xwedê bih'ebînin, çawa ku li Wî xweş tê, ²⁹ çimkî Xwedêyê me agirê p'er'itandinê ye*.

Çawa em li Xwedê xweş bèn

13 Bira hûn t'imê çawa xûşk-bira hevdu h'iz bikin. ² Mêvanh'izîyê

bîr nekin, çimkî hineka bi wê yekê milyak'et qebûl kirin, lê pê neh'esîyan†. ³ Girtîya bîr bînin, h'esab kin ku çawa hûn jî t'evî wan girtî ne, usa jî cefak'êşa bîr bînin, çawa ku hûn jî mîna wan xûn û goşt in.

⁴ H'al-zewac h'emûyar'a nav-namûsî be û cî-nivîn h'elal be, çimkî Xwedê wê dîwana ç'e'vder û zinêk'ara bike.

⁵ P'ereh'izî bira nava jîyîna weda cî negire û destêd weda çiqas heye, r'azî bin, çimkî Xwedê got:

«Ezê t'u car ji te neçim û t'u car te ber'nadim»‡.

⁶ Lema jî r'ûyê me digire ku em bêjin: «Xudan piştovanê min e û ez natirsim.

Însanê çi li min bike?»§

⁷ R'êberêd xwe bîr bînin, yêd ku wer'a xebera Xwedê gotine. Dîna xwe bidine axirîya e'mirê wan û ç'e'v bidine bawerîya wan. ⁸ Îsa Mesîh duhu, îro û h'eta-h'etayê yek e. ⁹ Ber bayê cûr'e-cûr'e hînkirinêd xerîb nek'evin. Qenc e ku dil bi k'erema Xwedê bişide, ne ku bi qeyde-qanûnêd xwarin-nexwarinê. Ewêd ku pey tiştêd aha k'etin, t'u kesî k'ar nestand.

¹⁰ Gorîgeheke me heye, ku îzina t'u kesî ji wan t'une ji wê bixwin, yêd ku p'aristgehêda* xizmetk'arîyê dikin.

¹¹ Çawa ew h'eywanêd ku xûna wan bi destê serekk'ahîn bona baxşandina guna dihate pîrozgehê û cendekêd wan ji

*12:21 Qanûna Ducarî 9:19.

†12:24 Destpêbûn 4:3-10.

‡12:25 Derk'etin 20:22.

§12:26 Hagay 2:6 (welger'andina Peymana Kevine yûnanî).

*12:29 Qanûna Ducarî 4:24.

†13:2 Destpêbûn 18:1-8; 19:1-3.

‡13:5 Qanûna Ducarî 31:6.

§13:6 Zebûr 118:6.

13:10 «P'aristgeh» bi yûnanî xeber bi xeber «kon» e, ku li vir fikira Konêf Şe'detîyê, Peymana Kevin û h'ebandina cihûyaye ser vê dinê bîr tîne.

zomê der dihatine şewitandinê*, ¹² usa jî Îsa, ku cime't bi xûna Xwe paqij bikira, ji dergêhê bajêr der cefa k'îşand. ¹³ Awa werin, em ji zomê derên her'ine cem Wî û qara Wî hildine ser xwe, ¹⁴ çimkî mer'a li vir bajarekî h'îmî t'une, lê em h'îzreta wî bajarî ne, yê ku wê bê. ¹⁵ De werin em bi saya Wî t'imê qurbana pesindayînê† bidine Xwedê, awa gotî berê zar-zimanê xwe, yêd ku navê Wî îqrar dikin. ¹⁶ Usa jî qencî û alîhevkirinê bîr nekin, çimkî qurbanêd usa li Xwedê xweş tên.

¹⁷ Guhdariya r'êberêd xwe bikin û gur'a wanda bin. Ewana bona r'uh'ê we xewê ji ç'e've xwe dikin, çimkî wê bona we cabdar bin. Bira ew wî şixulê xwe eşq û şa bikin, ne ku bi ofe-ofê, çimkî ew yek k'arê nade we.

¹⁸ Bona me dua bikin. Em e'seyî zanin ku îsafa me r'ih'et e û dixwazin ku her tiştî r'ast bikin. ¹⁹ Lê îlahîf* ez hîvî dikim ku dua bikin, wekî ez zûtirekê vege'ime cem we.

Duayê axirîyê

²⁰ Awa Xwedêyê e'dilayîyê, ku Xudanê me Îsa ji mirinê r'akir, Yê ku bi xûna peymanê h'eta-h'etayê Serekşivanê pêz e, ²¹ bira Ew we her tiştêd qencva hazir ke, ku hûn e'mirê Wî bikin û Ew nava meda bi destê Îsa Mesîh tiştêd ku li Wî xweş tên bike. Şikir ji Wîr'a be, h'eta-h'etayê! Amînf*.

Gotinêd axirîyê

²² Ez hîvî ji we dikim xûşk-birano, hûn bi sebirê guh bidine van gotinêd mine dildayîni, çimkî min wer'a kin nivîsî. ²³ Zanibin ku Tîmot'êyoyê birê me ji kelê derk'etîye. Heger ew zû bê, ezê t'evî wî bêm we bibînim.

²⁴ Silavê bidine h'emû r'êberêd xwe û cime'ta Xwedê. Ewêd ku ji Îtalyayê ne, we silav dikin. ²⁵ K'erema Xwedê t'evî we h'emûya be.

*13:11 Qanûna K'ahîntîyê 16:27.

†13:15 Zebûr 50:14.

E'YANTÎYA YÛH'ENNA

Pêşgotin

Li gora şe'dêd sedsalîyêd pêşinda xudanê vê k'itêbê Yûh'ennayê şandîyê Mesîh e. Eva k'itêba bi destê wî, wextê zêrandina bawermenda, giravaf* Patmosêda hatiye nivîsarê (1:9). Yûh'enna vê giravêda ji alîyê Împêratorîya R'omayêdaf* bona dannasînkirina Mizgîniyê hatibû sirgûnkirinê, çimkî hingê hindava mesîhîyadaf* zêrandineke mezin destpêbibû. Navê vê k'itêbê «E'yantî» tê gotinê, çimkî Îsa Mesîh Yûh'ennava xuya bû û wîva e'yan kir, ku ser dinê ji hingêva girtî h'eta axirîya dinyayê wê çi biqewimin.

Vê k'itêbêda p'ayê-p'ir'ê e'yantî û dîtînok in, ku mîna sur'eke veşartî ne, lê hingê gelek ji wan xeberêd sur'îye sîmvolî bawermendar'a fe'mdarî bûne, xelqêr'a na.

Meremê vê e'yantîyê ew e ku xwendevana bişidîne û cem wan gumanê pêşda bîne, usa jî nava zêrandin û cêr'ibandinadaf* teyax û amin bin. R'ast e fikirêd vê k'itêbê merivf* cûr'e-cûr'e şirovedikin, lê dîsa fikirêd sereke zelal e'yan in: Îsa Mesîh hêjayî herema here jorin e. Gelek navêd Wî hene vê k'itêbêda (mesele Xudanêf* xudana, P'adşê p'adşa...), lê hê zêde wîr'a Berx tê gotinê, çimkî Ewî Xwe merivayîyêr'a kirîye qurbanf*. Ew û Yê ser t'ext r'ûniştî (awa gotî Bavf*) ser her tiştîda dinihêr'in, her alîyava hêjayî h'ebandinê û pesinstandinê ne. Pê destê Îsa Mesîh Xwedê wê pêşîya xirabîya û ner'astîya bide girtinê, lap

bide hildanê, ji mîrêcînf* girtî wê h'emû dijmina bindest ke û cime'ta Xwe jî bi dua-dirozgêd e'rd û e'zmanê nû xelat ke.

Meremê vê k'itêbê ne ew e ku bawermend nava tirs û xofêda bin, lê wekî bi hatina Îsaye duda û serk'etina Wî gumana wan hebe, eşq û şa bin û her alîyava her gav hazîr bin. «Ewî ku şe'detîya van tiştîda dide, dibêje: «Belê, ezê zûtirê bê». Amînf*! Were, ya Xudan Îsa. K'eremaf* Xudan Îsa li we h'emûyar'a be».

Serecema fikira k'itêbê

Pêşgotin (1:1-8)

Dîtînoka pêşin û ne'mêd her h'eft civînar'af* (1:9-3:22)

K'itêba ku h'eft mora morkirî bû (4:1-8:1)

Her h'eft bor'î (8:2-11:19)

Zîyaf* û her du ce'newir (12:1-13:18)

Dîtînokêd din (14:1-15:8)

Her h'eft t'asêd xezeba Xwedê (16:1-21)

Wêranbûna Babîlonêf*, bindestbûna ce'newir, p'êxemberê derew û mîrêcîn (17:1-20:10)

Dîwana xilazîyê (20:11-15)

E'rdê nû, e'zmanê nû û Orşelîmaf* nû (21:1-22:5)

Paşgotin (22:6-21)

Pêşgotina Yûh'enna

1 Eva e'yantîya Îsa Mesîh e, k'îjan Xwedê da Wî, wekî ew wan tiştêd ku gerekê zûtirekê biqewimin, nîşanî xulamêd Wî ke. Îsa pê destê milyak'etêf* Xwe şand û e'lamî xulamê Xwe Yûh'enna kir. ²Yûh'enna jî şe'detîya her tiştêd ku wî dîtîbûn da, awa gotî şe'detîya gotina Xwedê, usa jî şe'detîya e'lametîya Îsa Mesîhe r'ast*.

*1:2 Eva xebera «şe'detîya e'lametîya Îsa Mesîh» aha tê fe'mkirinê: «Ew tiştêd ku Îsa Yûh'ennar'a e'lam kirine, Yûh'enna jî şe'detîya wan yeka dide». Lê bi yûnanî ev xeber aha jî tê fe'mkirinê: «Şe'detîya bona Îsa Mesîh», awa gotî ew tiştêd ku Yûh'enna dîtîbûn û bona Mesîh dibêje.

³Xwezî li wî, ku vê yekê bixûne û xwezî li wan, yêd ku van xeberêd p'êxembertîyêf* bibihên û tiştêd ku vêda hatine nivîsarê dilê xweda xwey kin, çimkî wext nêzik e.

**Ne'me her h'eft civînar'af*,
yêd ku li qeza Asyayê ne**

⁴Ji Yûh'enna, her h'eft civînar'af*, yêd ku qeza Asyayêda ne:

K'eremf* û e'dilayîya Wî li we be, Yê ku heye, Yê ku hebû, Yê ku wê bê û ji her h'eft r'uh'êd ku li ber t'extê Wî ne*, ⁵⁻⁶usa jî ji Îsa Mesîhê şe'dê amin, Nixurîyê ji nava mirîya û serwêrê p'adşêd e'rdê.

De bira r'ûmet û qudret Wîr'a be h'eta-h'etayê, Yê ku me h'iz dike û em pê xûna Xwe ji gunêd me aza kirin û em kirin k'ahînedf* p'adşatîyê, wekî Bavêf* Wî Xwedêr'a em xizmetk'arîyê bikin. Amîn!†

⁷Va ye e'wrava Ew tê.

Her ç'e'vê Wî bibîne,
h'eta ewêd ku nek'sa Wî qul kirin jî.
H'emû miletêd dinyayê wê li ser Wî şîn û k'eder bin.

Belê. Amîn!‡

⁸«Ez Alfaf* û Omêga me», Xudan Xwedêyêf* H'emû Zorayîyê dibêje, Yê ku heye, Yê ku hebû û Yê ku wê bê.

«Yekî mîna însan»

⁹Ez, Yûh'ennayê birê we me, yektîya Îsada heval-p'arê wê tengasiyêf*,

p'adşatîya Wî û sebira we me. Ez bona xebera Xwedê û şe'detîya bona Îsa wê giravêdaf* bûm, ku jêr'a Patmos dibêjin. ¹⁰R'ojaf* Xudanda§ R'uh'êf* Pîroz hate ser min û min li pişt xwe dengêkî bilindî mîna dengê bor'îyê bihîst, ¹¹ku got: «Çi tiştê ku tu dibînî, k'itêbêda binivîse û her h'eft civînar'a bişîne, yêd ku bajarêd Efesê, Simîrnayê, Pergamayê, Tiyatîrayê, Sardeysê, Filadelfiyayê û Lawdikiyayêda ne».

¹²Ez ser wî dengîda vege'riyam ku bibînim, k'a k'î ye minr'a xeber dide û çaxê ku ez vege'riyam, min h'eft şemdanêd zêr'în dîtî. ¹³Nava wan şemdanada «yekî mîna Kur'êf* Mêriv*» hebû, k'inceke dirêje h'eta niga lê bû û melaxtekî zêr'în li sîngê Wî bû. ¹⁴P'or'ê serê Wî mîna hirîya qerqas û mîna berfê sipî bû, ç'e'vêd Wî jî mîna alava êgir†. ¹⁵Nigêd Wî mîna sifirê xasî ji k'ûra agir derxistî, ku dibiriqe û dengê Wî mîna dengê xule-xula gelek ava bû‡. ¹⁶Destê Wîyî r'astêda h'eft steyrk hebûn û ji devê Wî şûrekî dudevîyî tûj derdik'et. R'ûyê Wî mîna r'oyê bû ku t'emamîya qewata xweva şewq dide. ¹⁷Çaxê ku min Ew dît, mîna yekî mirî k'etime ber nigêd Wî. Ewî destê Xweyî r'astê danî ser min û gote min:

*1:4 Derk'etin 3:14.

†1:5-6 Derk'etin 19:6.

‡1:7 Danîyêl 7:13; Metta 24:30; T'êsalonîkî I, 4:17; Zekerîya 12:10-14; Yûh'enna 19:34.

§1:10 «R'oja Xudan» t'enê vê derê Peymanaf* Nûda tê fe'mkirinê «r'oja le'dê», çimkî wê r'ojêda Xudan Îsa ji nava mirîya r'abû.

*1:13 «Yekî mîna Kur'ê Mêriv» aha jî tê fe'mkirinê, ku ew merivek bû. Eva xebera Danîyêl 7:13 bîr tîne. Wekî din Îsa Mesîh jî gelek cara navê «Kur'ê Meriv» dida ser Xwe.

†1:14 Danîyêl 7:9, 13; 10:6.

‡1:15 Hezekîyêl 1:24.

«Netirse, Ez im Yê Pêşin û Paşin*.¹⁸ Ez Yê sax im. Ez Yê mirî bûm, lê va ye ez sax im h'eta-h'etayê. Û Ez im xweyê k'îlîtêd Mirinê û Dîyarê Mirîyaf*.¹⁹ Awa binivîse çî ku tu dibînê, çî ku niha hene û çî wê paşê bibin.²⁰ Sur'a van steyrka, yêd ku te destê Minî r'astêda dîtin, usa jî her h'eft şemdanêd zêr'în ev e: Ew her h'eft steyrk, milyak'etêd her h'eft civîna ne û ew her h'eft şemdan, her h'eft civîn in.

**T'emî û şîretêd bona civîna
bajarê Efesê**

2 Milyak'etê civîna Efesêr'a binivîse bêjê:

Ewî ku h'eft steyrk destê Wîyî r'astêda û nava h'eft şemdanêd zêr'înda digêr'e, aha dibêje: ²Ez haş ji kirêd te, xebata te û sebira te heme. Ez zanim ku tu nikarî li xiraba t'e'mûl kî. Te ew jî cêr'ibandinf*, yêd ku xwe şandîf* h'esab dikin, lê r'ast ne usa ne, te dît ku ew derewîn in. ³Sebira te heye, bona navê Min te cefa k'işand û newestîyayî. ⁴Lê gazineke Min li te heye, ku tu mîna berê Min h'iz nakî. ⁵Awa niha bîne bîra xwe, ku tu ji k'u derê k'etîyî û ji gunekirinê vegeer'e, kirêd xweyê pêşîyê bike. Heger na, Ezê bême cem te û şemdana te ji cîyê wê hildim. ⁶Lê tiştêkî r'ind li cem te heye, ku dijenî wan kirêd nîkolyîya, çawa ku Ez jî dijenimê.

⁷Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çî dibêje civîna. Ewê ku serk'eve, Ezê îzinê bidime wî, wekî ji wê dara jîyînê bixwe, ya ku buhişta Xwedêda ye†.

**T'emî û şîretêd bona civîna
bajarê Simîrnayê**

⁸Milyak'etê civîna Simîrnayêr'a binivîse bêjê:

Ewî Pêşin û Paşin, Yê ku mir û ji nava mirîya r'abû aha dibêje: ⁹Ez haş ji tengasî û belengazîya te heme, lê belê tu dewletî yî! Usa jî haş ji buxdanêd wan heme, yêd ku xwer'a dibêjin: «Eme cihûf* ne». Ew ne cihû ne, lê ew ji k'înîştarf* mîrêcinf* in. ¹⁰Ji wan tengasîya netirse, k'îjanê bêne serê te. Va mîrêcin wê ji we hineka bavêje kelê, wekî hûn bêne cêr'ibandîne û hûnê dehe r'oja cefê bik'işînin. H'eta mirinê amin bimîne, Ezê t'acêf* jîyînê bidime te.

¹¹Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çî dibêje civîna. Ewê ku serk'eve ji mirina duda wê qet zirarê nebîne.

**T'emî û şîretêd bona civîna
bajarê Pergamayê**

¹²Milyak'etê civîna Pergamayêr'a binivîse bêjê:

Ewê ku şûrê Wîyî dudevîyî tûj heye aha dibêje: ¹³Ez haş ji te heme ku tu li k'u derê dimînî, awa gotî li wî cîyê ku t'extê mîrêcin lê ye. Tu navê Min qewîn digirî û te bawerîyaf* xweyê hindava Mînda wan r'oja jî înk'arf* nekîr, gava şe'dê Minî amin Antîpas nava weda hate kuştîne, wî cîyê ku mîrêcin lê dimîne. ¹⁴Lê gazineke Min li te heye, ku li wê derê hinek merivêd te hene, ku pey hînkirina wî Bilamîf* diçin, yê ku Balaq hîn kir, ku zar'êd Îsraêlf* ji r'ê derxe, wekî ew qurbanêdf* p'ûta bixwin û bênamûsiyê bikin‡. ¹⁵Usa jî hinek merivêd te jî hene ku pey hînkirina nîkolyîya diçin. ¹⁶Awa ji gunekirinê vegeer'e, heger na, Ezê zûtîrê bême cem te û pê şûrê devê Xwe t'evî wan meriva şer' kim.

¹⁷Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çî dibêje civîna. Ewê ku serk'eve Ezê ji

*1:17 Îşaya 44:6.

†2:7 Destpêbûn 2:9.

‡2:14 Jimar 31:16; 25:1-3.

wî manayêf* veşartî bidime wî û usa jî kevirêkî sipî bidimê, ku wê navekî nû li ser kêvir nivîsar be û t'u kesê wî navî nizanibe, pêştirî yê ku wî kevirî bistîne*.

T'emî û şîretêd bona civîna bajarê Tîyatîrayê

¹⁸ Milyak'etê civîna Tîyatîrayêr'a binivîse bêjê:

Kur'êf* Xwedê aha dibêje, Yê ku ç'e'vêd Wî mîna alava êgir in û nigêd Wî mîna wî sifirê xasî ku dibiriqê: ¹⁹ Ez haş ji kirêd te, h'izkirina te, bawerîya te, xizmetk'arî û sebira te heme. Ez zanim ku kirêd teye paşwextîyê ji yêd pêşîyê zêdetir in. ²⁰ Lê gazineke Min li te heye, ku tu wê jinê, Îzabêlê sebir dikî, ku xwe p'êxember h'esab dike. Ewa pê hînkirina xwe xulamêd Min ji r'ê derdixe, wekî bênamûsîyê bikin û qurbanêd p'ûta bixwin. ²¹ Min wext da wê, wekî ew ji gunekirinê vege'ere, lê ew naxwaze destê xwe ji bênamûsîya xwe bike. ²² Va Ezê wê bavêjime nava cî-nivînê û yêd ku t'evî wê bênamûsîyê jî dikin, bikime h'alekî giran, heger ji kirêd xwe veneger'inf*. ²³ Ezê zar'êd wê xim, bikujim û h'emû civînê bizanibin ku Ez im, Yê dil û nêta e'nene dike. Ezê li anegorî kirinêd we her yekî bidime we'. ²⁴ Lê belê Ez we, yêd mayînr'a dibêjim ku Tîyatîrayêda ne, lê pey vê hînkirinê nek'etine, ew «Sur'êd mîrêcine k'ûr nizanin çawa ku ew dibêjin. Ez barekî din nadime ser milê we, ²⁵ lê t'enê çî we heye qewîn bigirin, h'eta ku Ez bêm. ²⁶⁻²⁷ Ewê ku serk'eve û h'eta xilazîyê kirêd li gora dilê Min bike, Ezê wî h'ukumê ser mileta bidime wî, k'îjan Min ji Bavê Xwe hildaye

û ewê pê şivdara h'esinî şivantîyê li wan bike, mîna firaqêd ç'inî wê bip'işirîne.‡
²⁸ Ê Ezê steyrka sibêye zû bidime wî.
²⁹ Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çî dibêje civîna.

T'emî û şîretêd bona civîna bajarê Sardeysê

3 Milyak'etê civîna Sardeysêr'a binivîse bêjê:

Ewî ku h'eft r'uh'êd Xwedê û h'eft steyrkêd Wî hene, aha dibêje: Ez haş ji kirêd te heme, navê te heye yanê tu sax î, lê r'ast tu mirî yî. ² H'işyar be û ewêd ku mane lê li ber mirinê ne, bike bira ser xweda bèn, çimkî Min kirêd te li ber Xwedêyê Xwe gihîştî nedîtin. ³ De bîne bîra xwe ku te çî standîye û bihîstîye, gur'af* wan tişta bike û t'obef* ke. Lê heger tu h'işyar nebî, Ezê mîna dizekî ser teda bigirim û tê qet nizanibî ku Ezê k'îjan sih'etêda ser teda bigirim[§].
⁴ Lê Sardeysêda çend kesêd te hene ku wan k'incêd xwe nelewit'andine. Ewê bi k'incêd çîle-qerqaş t'evî Min biger'in, çimkî ewe hêja ne. ⁵ Ewê ku serk'eve, ewê aha k'incêd çîle-qerqaş li xwe wergire. Ezê navê wî ji k'itêba jîyîne t'u car r'esît nekim û navê wî li ber Bavê Xwe û li ber milyak'etêd Wî aşkere kim*.

⁶ Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çî dibêje civîna.

T'emî û şîretêd bona civîna bajarê Filadelfyayê

⁷ Milyak'etê civîna Filadelfyayêr'a binivîse bêjê:

*2:17 Derk'etin 16:14-14.

†2:23 Gotinêd Silêman 24:12.

‡2:26-27 Zebûr 2:8-9.

§3:3 Metta 24:34-44.

*3:5 Derk'etin 32:33.

Ewî pîrozf*, Ewî r'ast, aha dibêje, Yê ku xweyê k'ilîta Dawidf* e, ku vedike û t'u kes nikare dade û dadide t'u kes nikare veke*. ⁸ Ez haş ji kirêd te heme. Va Min derîkî vekirî danîye ber te, ku t'u kes nikare dade. Ez zanim ku qewata te hinekî heye û te gotina Min xwey kir û navê Min înk'ar nekîr. ⁹ Binihêr'e, hineke ji k'inişta mîrêcin hene, yêd ku dibêjin: «Eme cihûf* ne, lê r'ast ne cihû ne, ew derewa dikin. Va Ezê p'êyî ser wan kim, ku ew bên û li ber nigêd te ta bin û bizanibin Ez te h'iz dikim. ¹⁰ Te ku t'emîya Min xwey kir û sebir kir, Ezê jî te ji wî wextê cêr'ibandîne xwey kim, ya ku wê bê ser t'emamîya dinyayê, ku binelîyêdf* li r'ûbarî dinê bicêr'ibîne. ¹¹ Ezê zûtîrekê bê, çî te heye qewîn bigire, wekî t'u kes t'acê te nestîne. ¹² Ewê ku serk'eve Ezê wî p'aristgehaf* Xwedêyê Xweda bikime stûn û ewê îdfî dernek'eve derva. Ezê li ser wî navê Xwedêyê Xwe, usa jî navê bajarê Xwedêyê Xwe, awa gotî navê Orşelîmaf* nû binivîsim, ya ku ji Xwedêyê Min ji e'zmên wê bê xwarê û Ezê navê Xweyî nû jî binivîsim†.

¹³ Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çî dibêje civîna.

T'emî û şîretêd bona civîna bajarê Lawdikyayê

¹⁴ Milyak'etê civîna Lawdikyayêr'a binivîse bêjê:

«Yê Amîn* aha dibêje, Ew şe'dê r'ast û amin, ç'e'vkanîya e'firîn û xuliqiyêd Xwedê: ¹⁵ Ez haş ji kirêd te heme, tu ne sar î û ne jî germ î. Xwezî tu yan sar bûyayî yan jî germ. ¹⁶ Lê çimkî tu

golî yî, ne sar î û ne jî germ, Ezê te ji devê xwe bir'êjim. ¹⁷ Tu dibêjî: «Ez dewletî me, wê yekêda gelek pêşda çûme, qet h'ewcê t'u tiştî nîme». Lê tu nizanî ku tu me'rim, r'eben, belengaz, kor û te'zî yî. ¹⁸ Ez vê t'emîyê didime te: Zêr'ê ku bi êgir hatîye safîkirinê ji Min bik'ir'e, wekî tu dewletî bî û k'incêd çîle-qerqaş ji Min bik'ir'e, ku li xwe kî, wekî şerma te'zîbûna te bê nixamtinê, usa jî dermanê ç'e'va, ku li ç'e'ved xwe df, wekî bibînî. ¹⁹ Ez k'îjana h'iz dikim li wan hiltêmf* û wan şîret dikim. Bona vê yekê xîret ke û ji gunekirinê veger'e!⁸ ²⁰ Va Ez li ber derî sekinî me û li dêrî dixim. Heger yek dengê Min bibihê û dêrî li Min veke, Ezê her'ime hindur', t'evî wî nan bixwim û ewê jî t'evî Min. ²¹ Ewê ku serk'eve, Ezê destûrê bidimê ku t'evî Min ser t'extê Min r'ûnê, çawa ku Ez serk'etim û t'evî Bavê Xwe ser t'extê Wî r'ûniştim.

²² Guhê k'ê heye bira bibihê, ku R'uh' çî dibêje civîna».

T'extê e'zmênda

4 Pey van tiştar'a min dîna xwe dayê, va e'zmênda derîk vekirî ye. Û ew dengê ku min berê mîna dengê bor'îyê bihistibû min'r'a got: «R'abe were vê jorê, Ezê wan tiştêd ku gerekê ji vir şûnda biqewimin, nişanî te kim». ² Hema hingê R'uh'ê Pîroz hate ser min, min dîna xwe dayê, wê t'extek li e'zmên hebû û yek li ser t'ext r'ûniştî bû*. ³ Û şewqa dîndara Yê r'ûniştî mîna ya kevirê yaspîs û sardîyon bû. Û k'eskesorê jî dora t'ext girtibû, mîna

*3:7 Îşaya 22:22.

†3:12 Îşaya 62:2.

*3:14 Kolosî 2:1; 4:13-16.

§3:19 Gotinêd Silêman 3:11-12.

*4:2-8 Hezekîyêl 1:5-28.

îşıqa zimrûdê*. ⁴Li dora wî t'extî bîst çar k'ursî hebûn û li ser wan k'ursîya bîst çar r'ûspîf* r'ûniştîbûn. K'incêd çîle-qerqas li wan bûn û t'acêd zêr'în jî li serê wan bûn. ⁵Ji t'ext birûsk û dengêd gur'înîya e'wr-e'zmana derdik'etin. Li ber t'ext h'eft agirêd alavpêk'etî hebûn, ku ew her h'eft r'uh'êd Xwedê ne[†]. ⁶Li ber t'ext tiştêkî mîna be'reke şûşe hebû, ku mîna xirûstalê zelal bû.

Li dora t'ext, her alîkî çar r'uh'ber hebûn, ku pêşiyê û paşiyêva ç'e'vava t'ijî bûn. ⁷R'uh'berê pêşin mîna şêr bû, r'uh'berê duda mîna canega bû, r'uh'berê sisîya r'ûyê wî mîna r'ûyê meriva bû û r'uh'berê çara jî mîna teyrê sîmir'î ku difir'e. ⁸Her çar r'uh'ber jî şeş baskî bûn, ser û binva ç'e'vava xit-xitî bûn. Û şev û r'oj dengê xwe nedibir'în digotin:

«Pîroz, pîroz, pîroz,
Xudan Xwedêyê H'emû Zorayîyê,
Yê ku hebû, Yê ku heye û Yê ku wê
bê»[‡].

⁹Gava wan her çar r'uh'bera, r'ûmet, hurmet û şikirî didane Yê ku li ser t'ext r'ûniştîye û h'eta-h'etayê Sax e, ¹⁰ew her bîst çar r'ûspî ber Yê ku li ser t'ext r'ûniştî dever'ûya diçûn, serê xwe ber Wî dadanîn, Yê ku h'eta-h'etayê Sax e û t'acêd xwe davîtine ber t'ext û digotin:

¹¹«Ya Xudan Xwedêyê me,
Tu hêja yî ku r'ûmet, hurmetê û
gewatê bistîni.
Çimkî Te her tişt e'firandin
û bi xwestina Te ew e'firîn û hene».

K'itêba gulomatkkirîye morkirî

5 Hingê min destê Wîyî r'astêda, Yê ku li ser t'ext r'ûniştîbû, k'itêbeke gulomatkkirî dît ku her du alîyava hatibû nivîsarê û bi h'eft mora hatibû morkirinê[§]. ²Min dîna xwe dayê, wê milyak'etekî qewat bi dengêkî bilind digot: «K'î hêja ye ku morêd wê k'itêbê jê r'ake û k'itêbê veke?» ³Lê t'u kes t'unebû, ne li e'zmên, ne li ser e'rdê û ne jî ji binê e'rdê, ku bikaribûya eva k'itêba vekira lê binihêr'îya. ⁴Ez jî k'ele-k'el digirîyam, ku yekî hêja nehate dîtîne, wekî ew k'itêba vekira lê binihêr'îya. ⁵Hingê ji r'ûspîya yekî min'ra got: «Negirî! Va Şêrê ji qebîla Cihûdaf*, tamara Dawid serk'et û dikare her h'eft morêd wê k'itêbê jê r'ake û veke»^{*}.

⁶Hingê min dîna xwe dayê, wê goveka wî t'extîda, k'îjan her çar r'uh'ber û r'ûspîya dorê girtîbûn, Berxek sekinî bû, çawa ku serjêkirî be. H'eft stirûyêd Wî û h'eft ç'e'vêd Wî hebûn, Ew her h'eft r'uh'êd Xwedê ne, ku li t'emamîya dinyayê hatine şandinê[†].

⁷Ew hat û k'itêbê ji destê Wîyî r'astê, Yê ku li ser t'ext r'ûniştîbû hilda. ⁸Çaxê Wî ew hilda, ew her çar r'uh'ber û her bîst çar r'ûspî li ber wî Berxî dever'ûya çûn. Destê her yekîda çengf* û t'asêd zêr'îne t'ijî bixûrf* hebûn. Ew bixûr duayêd cime'ta Xwedê ne[‡]. ⁹Û stiraneke nû distiran digotin:

«Tu hêja yî, ku wê k'itêbê hildî
û morêd wê jê r'akî.

*4:3 «Yaspîs» bi zaravêkî din «yêşîm» e, «sardîyon» bi zaravêkî din «eqîq» û «zimrûd» jî r'engê k'eskda ye. Evana h'emû kevirêd birqoke qîmet in. Çi ku îro kevirnas jêr'a dibêjin «yaspîs» ne zelal e. Dibe ku navê «yaspîs» hingê bona «lal» bû, awa gotî «brîlyant», ku kevirê sipî ye (E'yantî 21:11, 18, 19).

†4:5 Derk'etin 19:16.

‡4:8 Îşaya 6:3; Amos 4:13; Îşaya 41:4.

§5:1 Hezekîyêl 2:9-10.

*5:5 Destpêbûn 49:9; Îşaya 11:1.

†5:6 Îşaya 53:7.

‡5:8 Zebûr 141:2.

Çimkî Tu hatî serjêkirinê
 û pê xûna xwe Te meriv ji her berekê,
 ji her zimanî,
 ji her cime'tê û ji her miletî k'ir'în
 bona Xwedê,

¹⁰ Te ew kirin p'adşatîya k'ahîna bona
 xizmetk'arîya Xwedê
 û ewê li ser dinyayê p'adşatîyê
 bikin»*.

¹¹ Hingê min dîna xwe dayê, min
 dengê gelek milyak'eta bihîst ku dora
 t'ext, wan r'uh'bera û r'ûspîya girtibûn.
 R'eqema wan digihîste bi h'ezara û
 mîlyona. ¹² Bi dengê bilind distiran
 digotin:

«Ew Berxê serjêkirî hêja ye
 ku qewatê, dewlemendîyê,
 serwaxtîyê*, karîne,
 hurmetê, r'ûmetê û pesinê bistîne»†.

¹³ Min bihîst ku her e'firîned li
 e'zmên, li ser e'rdê, yêd bin e'rdê,
 yêd be'rêda û h'emûyêd nava wanda,
 distiran:

«Bira h'eta-h'etayê pesin, hurmet,
 r'ûmet û qudret

li Yê ser t'ext r'ûniştî, usa jî li wî Berxî
 be!»‡

¹⁴ Ê wan her çar r'uh'bera digotin:
 «Amîn!» û r'ûspî dever'ûya çûn, serê
 xwe ber Wî danîn.

H'eft mor çawa têne vekirinê?

6 Hingê min dîna xwe dayê, wî
 Berxî moreke ji wan her h'eft mora
 vekir û min ji wan her çar r'uh'bera
 dengê mîna dengê gur'înîya e'wra
 bihîst ku got: «Were». ² Min dîna xwe
 dayê, va hespekî boz xuya bû, destê yê
 lêşiyarbûyîda tîrkevanek hebû, t'acek

wîr'a hate dayîne û ew çawa e'gît çû,
 wekî serk'eve.

³ Çaxê Berx mora duda vekir, min
 bihîst ku r'uh'berê duda got: «Were».

⁴ Hingê hespekî dinêyî r'engê zerda
 derk'et[§] û sîyarê wîr'a îzin hate dayîne,
 ku e'dilayîyê ji dinyayê hilde, wekî
 meriv hevdu bikujin. Şûrekî mezin wîr'a
 hate dayîne.

⁵ Çaxê Wî mora sisîya vekir, min
 bihîst ku r'uh'berê sisîya got: «Were».
 Min dîna xwe dayê, va hespekî r'eş û
 destê sîyarê wîda mêzînek hebû. ⁶ Hingê
 tê bêjî min dengê bihîst, ji nava her
 çar r'uh'bera hat û got: «Çapeke genime
 biç'ûk pê zîvekî* û sê çapêd biç'ûk
 ceh pê zîvekî*. Lê zirarê nede zeyt'ê û
 şeravê».

⁷ Çaxê Wî mora çara vekir, min dengê
 r'uh'berê çara bihîst ku got: «Were».

⁸ Min dîna xwe dayê, va hespekî şînoqî,
 ku navê sîyarê wî Mirin bû, Dîyarê
 Mirîya pey wî dihat. H'ukum wîr'a hate
 dayîne ser p'areke ji çar p'arêd dinyayê,
 wekî pê şûr, xelayîyê, nexweşîya h'al û
 r'e'wirêd dinyayê wan bikuje.

⁹ Çaxê Wî mora pênca vekir, min
 bin gorîgehêdax* r'uh'êd wan meriva
 dîtin, yêd ku bona Xebera Xwedê û
 bona şe'detîya ku dabûn hatibûne
 kuştinê. ¹⁰ Wan bi dengê bilind
 kirine gazî û gotin: «Ya Xweyî-Xudanê
 pîroz û r'ast! Tê h'eta k'engê dîwanê
 nekî û h'eyfa xûna me ji binelîyêd
 r'ûbarî dinê hilnedî?» ¹¹ Hingê ji wan
 her yekîr'a çuxêd çîle-qerqaş hatine
 dayîne û wan'r'a hate gotinê, ku hinek
 wext jî hêsa bin, h'eta ku h'esabê
 heval-xulamêd wan û xûşk-birêd wane

*5:10 Derk'etin 19:6; Îşaya 61:6.

†5:12 Dîrok I, 29:11; Îşaya 53:7.

‡5:13 Zebûr 47:8; Îşaya 6:1.

§6:4 Bi yûnanî aha tê fe'mkirinê: «R'engê êgirda».

*6:6 Hingê zîvek heqê xebata r'ojeke p'alekî bû.

ku wê mîna wan bêne kuştinê, t'emam be.

¹² Çaxê Wî mora şeşa vekir, min dîna xwe dayê, e'rd qayîm h'ejîya. R'o mîna k'urxêf* ji pir'çê çêkirî r'eş bû û hîv serda-pêda bû mîna xûnê*. ¹³ Steyrkêd e'zmên usa jorda k'etine e'rdê, çawa ku dara hêjîrê ji ber bayê qayîm dih'eje û berêd wê† jê diwarin‡. ¹⁴ Hingê e'zman bû mîna k'itêba gulomatkkirî li hev hate p'êç'anê, hilk'işîya û h'emû ç'îya û girav ji cîyêd xwe h'ejîyan. ¹⁵ Wî çaxî p'adşêd dinyayê, mezinêd wê, sereskerêd wê, dewletîyêd wê, e'gîtêd wê û h'emû merivêd xulam û aza xwe şkeft û qeyêd ç'îyada veşartin§, ¹⁶ ç'îya û qeyar'a digotin: «Ser meda bik'evin û me ji r'ûyê Wî veşêrin, Yê ku li ser t'ext r'ûniştî ye, usa jî ji xezeba Berx*». ¹⁷ Çimkî r'oja xezeba wane mezin hat û k'î dikare teyax ke?»†

Ji zar'êd Îsraêl

144 000 kes têne morkirinê

7 Pey vê yekêr'a min dîna xwe dayê, wê çar milyak'et li her çar qulbêd dinyayê sekinî ne û bayêd her çar qulbêd dinyayê h'işk girtine, wekî li e'rdê, be'rê û t'u darê nexin‡. ² Hingê min milyak'etekî din jî dît ku ji r'ohilatê dihat û mora wîye ji Xwedêyê Sax hebû. Ewî bi dengê bilind li wan her çar milyak'eta kire gazî, yêd ku wan'a hatibû dayînê, ku zirarê bidine e'rdê û be'rê, wan'a got: ³ «Zirarê nedine e'rdê, be'rê û dara, h'eta ku em morê li e'nîya xulamêd Xwedêyê xwe nexin»§. ⁴ Hingê

r'eqema yêd ku hatibûne morkirinê min bihîst: Ji h'emû qebilêdf* zar'êd Îsraêl sed çil çar h'ezar hatibûne morkirinê.

⁵ Ji qebîla Cihûda donzdeh h'ezar,

ji qebîla R'ûbên donzdeh h'ezar,

ji qebîla Gad donzdeh h'ezar,

⁶ ji qebîla Aşêr donzdeh h'ezar,

ji qebîla Neftelî donzdeh h'ezar,

ji qebîla Minaşe donzdeh h'ezar,

⁷ ji qebîla Şimh'ûn donzdeh h'ezar,

ji qebîla Lêwîf* donzdeh h'ezar,

ji qebîla Îsaxar donzdeh h'ezar,

⁸ ji qebîla Zebûlon donzdeh h'ezar,

ji qebîla Êsivf* donzdeh h'ezar

û ji qebîla Binyamînf* donzdeh h'ezar hatibûne morkirinê.

H'emû miletêd dinyayê

⁹ Pey vê yekêr'a min dîna xwe dayê, va e'laleteke usa mezin, ku t'u kesî nikaribû bijimarta ji her miletî, ji her berekê, ji her cime'tê û ji her zimanî li ber t'ext û wî Berxî sekinî bûn. Çuxêd çîle-qerqaş li wan bûn û ç'iqilêd xurma jî destêd wanda bûn, ¹⁰ bi dengê bilind dikirine gazî digotin:

«Xilazbûnf* ji destê Xwedêyê me ye,

Yê ku li ser t'ext r'ûniştî ye

û ji destê wî Berxî ye».

¹¹ Hingê ew h'emû milyak'etêd ku li dora t'ext, r'ûspîya û wan her çar r'uh'bera girtibûn, ber t'ext dever'ûya çûne e'rdê, serê xwe ber Xwedê danîn ¹² û gotin:

«Amîn!

Pesin, r'ûmet, serwaxtî,

şikirî, hurmet, qewat û zorayî

*6:12 Îşaya 13:10; Yoêl 2:10, 31; 3:5 Metta 24:29.

†6:13 Hinek fe'm dikin ku hêjîr negihîştî ne, lê hinek jî fe'm dikin ku gihîştî ne.

*6:13-14# Îşaya 34:4.

§6:15 Îşaya 2:19-21.

*6:16 Hosêya 10:8.

†6:17 Yoêl 2:11; Malaxî 3:2.

*7:1 Daniyêl 7:2.

§7:3 Hezekiyêl 9:4-6.

bira h'eta-h'etayê Xwedêyê mer'a be.
Amin!»

¹³ Hingê ji wan r'ûspîya yekî minr'a got: «Evêd ku çuxêd çîle-qerqaş wergirtî ne, ew k'î ne û ji k'u derê hatine?»

¹⁴ Min wîr'a got: «Ez xulam, ez nizanim, tu zanî». Hingê ewî minr'a got: «Evana ew in, yêd ku ji wê tengasîya mezin hatine, çuxêd xwe pê xûna wî Bexî şûştine, çîl-qerqaş kirine*.

¹⁵ Lema ewe li ber t'extê Xwedê ne, p'aristgeha Wîda şev û r'oj Wî dih'ebînin.

Yê li ser t'ext r'ûniştî, wê konê Xwe li ser wan vegire.

¹⁶ Ewê îdî ne t'î bin, ne bir'çî bin û ne jî te'v û germayîyê li wan xe†.

¹⁷ Çimkî ew Bexê ku goveka t'extda ye,

wê şivantîyê li wan bike, wan bibe ser kanîyêd ava jîyînê.

Û Xwedê jî wê h'emû hêsîrêd ç'e'vêd wan paqij ke‡.

Mora h'efta

8 Çaxê Ewî mora h'efta vekir, e'zmênda weke nîv sih'etî her tişt seqirî. ² Hingê min ew her h'eft milyak'etêd ku li ber Xwedê sekinîbûn dîtî, wanr'a h'eft bor'î hatine dayînê.

³ Milyak'etekî din bixûrdanga zêr'în dêstda hat, li ber gorîgeha zêr'în sekinî.

Wîr'a gelek bixûr hate dayînê, wekî bi t'evî duayêd cime'ta Xwedê dayne ser gorîgeha zêr'îne li ber t'extê Xwedê[§].

⁴ Düyê wê bixûrê t'evî duayêd cime'ta Xwedê ji destê wî milyak'etî berbi Xwedê bilind bû. ⁵ Paşê milyak'et ew bixûrdang hilda, ji agirê gorîgehêva

dagirt avîte ser e'rdê. Bû gur'îniya dengêd e'wra birûskê birq veda û e'rd h'ejîya.

Her çar bor'îyêd pêşin

⁶ Hingê wan her h'eft milyak'etêd ku h'eft bor'îyêd wan hebûn k'arê xwe kirin, ku li bor'îya xin.

⁷ Yê pêşin li bor'îyê xist, teyrok û agir xûnêva t'evayî ser e'rdêda barî. Û ji sê p'ara p'areke e'rdê şewitî, ji sê p'ara p'areke dara şewitî û h'emû gîhayê şîn şewitî*.

⁸ Milyak'etê duda li bor'îyê xist, tiştêkî mezinî mîna ç'iyakî agir pêk'etî hate avîtinê nava be'rê. Û ji sê p'ara p'areke be'rê bû xûn, ⁹ ji sê p'ara p'areke h'eywanêd be'rêda qir' bû û ji sê p'ara p'areke gemîya wêran bû.

¹⁰ Milyak'etê sisîya li bor'îyê xist û steyrkeke mezine mîna qendîla alav pêk'etî ji e'zmên k'ete ser p'areke ji sê p'arêd ç'ema û avêd kanîya. ¹¹ Navê wê steyrkê Zirîç'k bû. Ji sê p'ara p'areke ava bû zirîç'k û ji wê avê gelek meriv mirin, çimkî ew av te'l bû.

¹² Milyak'etê çara li bor'îyê xist, ji sê p'ara p'areke r'oyê, ji sê p'ara p'areke hîvê û ji sê p'ara p'areke steyrka derb standin, usa ku ji sê p'ara p'areke wan qarîya û ji sê p'ara p'areke r'ojê r'onayî neda, usa jî ji sê p'ara p'areke şevê†.

¹³ Hingê min dîna xwe dayê, wê teyrekî sîmir' jor e'zmênda difir'î û min bihîst ku wî bi dengêkî bilind got: «Wey, wey, wey li serê binelîyêd li r'ûbarî dinê, ku wê ber dengê wan bor'îyêd her sê milyak'etêd mayîn k'evin, yêd ku wê li bor'îya xin».

*7:14 Danîyêl 12:1; Metta 24:21.

†7:16 Îşaya 49:10.

‡7:17 Zebûr 23:1-2; Îşaya 25:8; 49:10.

§8:3 Derk'etin 30:1-3.

*8:7 Derk'etin 9:23-25; Hezekîyêl 38:22.

†8:12 Îşaya 13:10; Hezekîyêl 32:7; Yoêl 2:10, 31; 3:15.

Bor'íya pênca

9 Milyak'etê pênca li bor'íyê xist û min dîna xwe dayê, va steyrkek ji e'zmên k'ete ser r'ûyê e'rdê û k'ilîta derê gelyêf* hey-wayê wê steyrkêr'a hate dayîne. ² Ewê derê gelyê hey-wayê vekir, ji gelî dû-dûxan derk'et mîna dîyê k'ûra mezin û r'ûyê r'oyê û hewê girt*. ³ Ji wê dû-dûxanê kulîf* derk'etine ser r'ûyê e'rdê, wanr'a qewata mîna qewata dîp'işkêd e'rdê hate dayîne†. ⁴ Wanr'a hate gotinê, ku zirarê nedine gîhê e'rdê, ne jî t'u şînayîyê û darê, lê bidine wan merivêd ku mora Xwedê li ser e'nîya wan t'uneye*. ⁵ Wanr'a hate dayîne, ku wan nekujin, lê pênc meha bidine cefê. Êşa wan mîna êşa lêxistina dîpîşka bû. ⁶ Wan r'ojada merivê li mirinê biger'in, lê wê qet nebînin, ewê h'eyra mirinêda bin, lê mirinê ji wan bir'eve⁸.

⁷ Qilxê wan kulîya mîna wan hespa bûn, yê ku bona şêr' têne hazirkirinê. Li ser serê wan tiştêd mîna t'acêd zêr'în hebûn û r'ûyê wan mîna r'ûyê meriva bûn*. ⁸ P'or'ê serê wan mîna p'or'ê jina bûn û diranêd wan mîna diranêd şêra bûn. ⁹ Êlekzirih'êdf* wan hebûn, mîna yêd h'esinî, dengê baskêd wan mîna dengê wan e'reba bûn, ku çawa gelek hesp wan dik'işînin û dajone nava şêr'. ¹⁰ Mîna dîp'işka jî poç'êd wan hebûn û ser poç'a jî derzî, k'îjanada qewata wan hebû ku pênc meha mêriv bidine cefê. ¹¹ Milyak'etê gelyê hey-wayê li ser wan p'adşa bû, ku navê wî bi îbranîf* «Abadûn» bû, bi yûnanî «Apolîyon», ku tê fe'mkirinê: «Wêrankir».

¹² Weya pêşin derbaz bû. Ji vir şûnda va du weyê jî bên.

Bor'íya şeşa

¹³ Milyak'etê şeşa li bor'íyê xist û min dengê ji her çar stirûyêd gorîgeha zêr'îne li ber Xwedê bihîst, ¹⁴ ku gote wî milyak'etê şeşa, yê ku bor'î dêstda bû: «Wan her çar milyak'etêd ku li ber ç'emê Firatêyî mezin girêdayî ne veke». ¹⁵ Hingê ew her çar milyak'et hatine ber'danê, yêd ku bona wê sih'etê, wê r'ojê, wê mehê û wê salê hatibûne hazirkirinê, wekî ji sê p'ara p'areke merivayê bikujin. ¹⁶ Min r'eqema ordîyêd sîyarî bihîst ku dusid mîlfîyon bû. ¹⁷ Wê dîtinkêda hesp û sîyarêd wan minva aha xuya bûn: R'engêd êlekzirih'êd wan r'engê sorî mîna êgir, şîrkî mîna qalç'îç'ekê, qîç'îkî mîna k'irk'ûtêdaf* bûn. Serê hespêd wan mîna serê şêra bûn û ji devê wan agir, dû û k'irk'ût derdik'et. ¹⁸ Pê van her sê bela, ji sê p'ara p'areke merivayê, pê agir, dû û k'irk'ûta ku ji devê van derdik'et hatine kuştinê. ¹⁹ Çîmkî qewata hespa dev û dêlêd wanda bûn. Dêlêd wan mîna me'ra bûn û serê wan hebûn, ku pê wan zirar didan.

²⁰ Ew merivêd mayîne ku pê van bela nehatine kuştinê, ji wan p'ûtêd ku bi destêd xwe çêkiribûn veneger'îyan. Wana destê xwe ji cinh'ebandinêf*, ji wan p'ûtêd zêr'e, zîve, sifire, kevire, dare ku nabînin, nabihên û nager'in nek'işandin†. ²¹ Usa jî ji kuştinê, sêrbazîyêf*, bênamûsîyê û dizîya xwe veneger'îyan.

*9:2 Destpêbûn 19:28.

†9:3 Derk'etin 10:12-15.

*9:4 Hezekîyêl 9:4.

§9:6 Yêremîya 8:3.

*9:7 Yoêl 2:4.

†9:20 Zebûr 115:4-7.

**Milyak'et û k'itêba biç'ûke
gulomatkkirî**

10 Hingê min milyak'etekî dinêyî zor dît ku ji e'zmên dihate xwarê. E'wr lê wergirtî bû û k'eskesor li sêrî bû, r'ûyê wê mîna r'oyê bû, nigêd wî jî mîna stûnêd êgir bûn. ²Destê wîda k'itêbeke biç'ûke vekirî hebû, nigê xweyî r'astê danî ser be'rê, nigê xweyî ç'epê jî danî ser bejêf* ³û bi dengê bilind mîna mir'îniya şêr kire qar'în. Çaxê ku wî kire qar'în, her h'eft gur'îniyêd e'wra pê dengêd xwe xeber dan. ⁴Gava wan her h'eft gur'îniyêd e'wra xeber dan, min kir ku binivîsim, lê ji e'zmên dengê hat û got: «Ew tiştêd ku her h'eft gur'îniyêd e'wra gotin, wan e'yan neke, nenivîse».

⁵Hingê ew milyak'etê ku min dîtîbû, wekî wî nigek danîbû ser be'rê û yek jî ser bejê, destê xweyî r'astê berbi e'zmên bilind kir ⁶û pê Ewî sond xwar ku h'eta-h'etayê Sax e, awa gotî pê Wî Yê ku e'zman, h'emûyêd wêda, e'rd, h'emûyêd wêda û be'r, h'emûyêd wêda e'firandine û got: «Îdî wextê derengî nek'eve. ⁷Lê gava milyak'etê h'efta deng li bor'îyê xe, hingê wê ew sur'a t'ivdîra Xwedê bê sêrî, ya ku Wî e'lamî xulamêd Xwe p'êxembera kiribû».

⁸Pey vê yekêr'a wî dengê ku min ji e'zmên bihîstîbû, dîsa t'evî min xeber da û got: «Her'e, wê k'itêba vekirî ji destê wî milyak'etî hilde, yê ku li ser be'rê û bejê sekinî ye*». ⁹Ez jî çûme cem wî milyak'etî û min jêr'a got: «K'a wê k'itêba biç'ûk bide min». Ewî minr'a got: «Han vê hilde û bixwe. Evê nav-dilê teda te'l be, lê devê teda wê mîna hingiv şîrin be». ¹⁰Hingê min k'itêba biç'ûk ji destê milyak'et hilda û xwar. Devê

mîna mîna hingiv şîrin bû, lê çaxê min ew xwar, min nav-dilê xweda te'layî k'ifş kir. ¹¹Wî çaxî minr'a hate gotinê: «Gerekê tu dîsa li ser gelek cime'ta, mileta, zimana û p'adşa p'êxembertîyê bikî».

Du şe'dêd ku p'êxembertîyê dikin

11 Hingê qamîşekîf* mîna şîva minr'a hate dayînê û hate gotinê: «R'abe, p'aristgeha Xwedê û gorîgehê çap ke û yêd ku têda dih'ebînin jî bijmire. ²Lê h'ewşa p'aristgehêye derva bihêle û wê çap neke, çimkî ew p'ûtp'aristar'af* hate dayînê. Ewê Bajare Pîroz çil du meha bin p'iyada p'êpes kin†. ³Û Ezê t'emîyê bidime du şe'dêd Xwe, ewê k'urx xwekirî h'ezar dusid şêst r'ojî p'êxembertîyê bikin». ⁴Evana ew her du darêd zeyt'ûnê û her du şemdan in, yêd ku li ber Xudanê dinyayê disekinî‡. ⁵Heger merivek ku bixwaze zirarê bide wan, agir ji devê wan derdik'eve, dijminêd wan h'ûfî xwe dike. Û heger merivek bixwaze zirarê bide wan, gerekê ew xwexa usa bê kuştinê. ⁶H'ukumê van heye, ku r'ojêd p'êxembertîya xweda e'zmên dadin, wekî baran nebare. Usa jî h'ukumê wan li ser ava heye, ku wan bikine xûn û k'engê jî bixwazin, dikarin her cûr'e bela bînine serê dinê§.

⁷Gava ewana şe'detîya xwe ser hevda bînin, hingê ew ce'newirê ku ji gelyê hey-wayê derdik'eve, wê t'evî wan şer'ke, wan bindest ke û bikuje. ⁸Cinyazêd wan wê li ser meydana wî bajarê mezin avîfî bin, li wî cîyê ku Xudanê wan her duya hate xaçkirinêf*, ku bi me'na r'uh'anî jêr'a «Sodomf*» û «Misirf*» tê gotinê. ⁹Ji h'emû cime'ta, bereka,

*10:8-10 Hezekîyêl 2:8-3:3.

†11:2 Lûqa 21:24.

‡11:4 Zekerîya 4:3, 11-14.

§11:6 P'adşatî III, 17:1; Derk'etin 7:17-19.

zimana û mileta wê sê r'oj û nîva li cinyazêd wan binihêr'in û nehêlin ku cinyazêd wan bikine t'irba. ¹⁰ Bineliyêd li r'ûbarî dinê wê dilê xwe li wan şa kin û şa bin, xelata jî hevdur'a bişînin, çimkî van her du p'êxembera cefa didane yêd ku li ser r'ûyê e'rdê diman.

¹¹ Pey sê r'oj û nîvar'a Xwedê r'uhê jîyînê ber wanda anî, ew r'abûne ser p'îya û xofeke mezin k'ete ser yêd ku ew dîtîn. ¹² Hingê wan her duya dengekî bilind ji e'zmên bihîst ku wan'r'a got: «Werine vê jorê». Ê ewana ber ç'e'vêd dijminêd xwe e'wrava hilk'işiyane e'zmên. ¹³ Wê sih'etê e'rd qayîm h'ejîya, ji dehe p'ara p'areke bajêr hilşîya û wê e'rdh'ejêda h'eft h'ezar meriv mirin, yêd mayîn jî ç'e'vtirsîyayî bûn, şikirî didane Xwedêyê e'zmên.

¹⁴ Weya duda derbaz bû. Va ye, ya sisîya wê zûtirê bê.

Dengê bor'îya h'efta: H'ebandina li e'zmên

¹⁵ Milyak'etê h'efta li bor'îyê xist û e'zmênda dengêd bilind hatin ku digotin:

«P'adşatîya dinyayê bû ya Xudanê me û Mesîhê Wî,

Ewê h'eta-h'etayê p'adşatîyê bike»*.

¹⁶ Ew her bîst çar r'ûspîyêd ku li ber Xwedê ser k'ursîyêd xwe r'ûnîştibûn, xwe dever'ûya avîtin, serê xwe ber Xwedê danîn ¹⁷ û gotin:

«Ya Xudan Xwedêyê H'emû Zorayîyê,
Yê heyî û Yê hebûyî,
em şikirîyê didine Te,
ku Te qewata Xweye mezin stand
û dest bi h'ukumê Xwe kirî†.

¹⁸ P'ûtp'arist qilqilîn, lê xezeba Te hat.

Wext pêr'a gihîştîye, ku dîwana mirîya bikî,
xelata bidî xulamêd Xwe, p'êxembera
û cime'ta Xwe
usa jî yêd ku ji Te ditirsîn, ji biç'ûka
h'eta mezina.

Wext hat, ku qir'a wan bînî, yêd ku
dinê xirab dikin»‡.

¹⁹ Pey vê yekêr'a p'aristogeha Xwedêyê e'zmên vebû û wêda Sindoqaf* Peymana Wî xuya bû. Birûskê birq dan, gur'înîya dengêd e'wra hate bihîstinê, e'rd h'ejîya û teyrok barî.

K'ulfet û zîyaf*

12 Hingê nîşaneke mezin e'zmênda xuya bû: K'ulfetekê r'o li xwe wergirtibû, hîv binê p'îyada û t'acekî ji donzdeh steyrka jî li sêrî bû. ² Ew h'emle bû û k'etibû ber zar'ê, êşa xwe dik'işand û dikire qîr'în.

³ Pey vê yekêr'a nîşaneke din jî e'zmênda xuya bû. Min dîna xwe dayê, va zîyakîf* zerî mezin ku h'eft serî û dehe stirûyêd wî hebûn û h'eft t'ac jî li serêd wî bûn§. ⁴ Poç'a wî ji sê p'ara p'areke steyrkêd e'zmên k'işand û avîte ser e'rdê. Ew zîya li ber wê k'ulfetaf* ku k'etibû ber zar'ê sekinî, ku hema çawa zar' bibe wê zar'ê h'ûfî xwe ke. ⁵ Wê k'ulfetê zar'eke kur'în anî, ku wê bi şivdara h'esinî şivantîyê li h'emû mileta bike. Lê zar'a wê hate r'ahîştinê, li cem Xwedê û ber t'extê Wî*. ⁶ K'ulfet jî r'evî ber'îyêf*, li wî cîyê ku ji alîyê Xwedêda jêr'a hatibû hazirkirinê, wekî ew li wir h'ezar dusid şêst r'ojî bê xweykirinê.

*11:15 Derk'etin 15:18; Zebûra 10:16; Danîyêl 2:44.

†11:17 Amos 3:13; Derk'etin 3:14.

‡11:18 Zebûr 2:1; Danîyêl 9:6; Amos 3:7; Zebûr 115:13.

§12:3-4 Danîyêl 7:7; 8:10.

*12:5 Zebûr 2:9.

⁷Hingê li e'zmên şer' dest pê bû. Mixayîl milyak'etêd xweva t'evî zîyê şer' kir, zîyê jî milyak'etêd xweva t'evî wan şer' kir*. ⁸Lê zîyê da der, e'zmênda jî îdî cî dest wan nek'et, ⁹ew zîyayê mezin jorda hate avîtinê. Eva ew me'rê berê bû, ku jêr'a mîrêcin û şeyt'an dibêjin, yê ku t'emamîya dinê xalifandîye. Ew milyak'etêd xweva jorda hatine avîtinê ser r'ûyê e'rdê†.

¹⁰Hingê min li e'zmên dengekî bilind bihîst ku got: «Niha ye wextê xilazkirin*, qewat û p'adşatîya Xwedêyê me, usa jî h'ukumê Mesîhê Wî. Çimkî Ew xeybkirê xûşk-birêd me jorda hate avîtinê, yê ku şev û r'oj ber Xwedêyê me xeyba wan dikir‡. ¹¹Ewana pê xûna Berx û xebera şe'detîya xwe ser wî k'etin, e'mirê xwe h'eta mirinê h'iz nekirin. ¹²Awa şa bin, e'zmanno û yêd ku wanda dimînin. Lê wey li e'rdê û li be'rê, çimkî mîrêcin jorda ser weda hate avîtinê û ew ji hêrsê xwe dixwe, ku zane wê hindikî bimîne».

¹³Gava zîyê dît ku ew jorda hate avîtinê ser e'rdê, pey wê k'ulfetê k'et, ya ku zar'a kur'în anîbû. ¹⁴Du baskêd teyrê sîmir'îye mezin wê k'ulfetêr'a hatine dayîne, wekî bifir'e her'e ber'îyê, wî cîyê xwe, k'îderê jî zîyê dûr wê sê sal û nîva bihata xweykirinê. ¹⁵Hingê zîyê jî devê xwe mîna ç'em av ber'da pey wê k'ulfetê, wekî wê pê lêyê bixeniqîne. ¹⁶Lê e'rdê alîk'arîya wê k'ulfetê kir, devê xwe vekir û ew ç'emê ku zîyê jî devê xwe ber'dabû daqurtand. ¹⁷Hingê wî zîyayî hêrsa xwe li wê k'ulfetê r'akir û çû, wekî şer'ê xwe t'evî wan zar'êd wêye mayîn bike, yêd ku t'emîyêd

Xwedê xwey dikin û şe'detîya bona Îsa didin‡. ¹⁸Zîya li devê be'rê sekinî.

Du ce'newir derdik'evin

13 Hingê min dîna xwe dayê, va ce'newirek ji be'rê derdik'et. H'eft serêd wî û dehe stirûyêd wî hebûn, li ser stirûyêd wî dehe t'ac bûn û li ser her h'eft serêd wî jî navêd k'ifirî-zifirîya bûn. ²Ew ce'newirê ku min dît, mîna piling bû, nigêd wî mîna lepê h'ir'ç'a bûn û devê wî jî mîna devê şêra bû. Vî zîyayî qewata xwe, t'extê xwe û h'ukumê xweyî mezin da wî ce'newirî. ³Serfîkî vî ce'newirî tê bêjî birîndar li ber mirinê bû, lê birîna wî hate qenckirinê. Ê t'emamîya dinyayê ser wî ce'newirî e'cêbmayî ma. ⁴Wan serê xwe li ber zîyê danîn, ku wî h'ukumê xwe da wî ce'newirî. Usa jî serê xwe li ber ce'newir danîn û gotin: «Gelo k'î mîna vî ce'newirî ye? Ê k'î dikare t'evî vî şer' ke?»

⁵Evî ce'newirîr'a îzin hate dayîne ku devê xwe bême'rîfet veke û k'ifirîya bike, usa jî wîr'a hate dayîne, ku çil du meha bi h'ukumê xwe bike*. ⁶Ewî hindava Xwedêda devê xwe xirab vekir û navê Wî, konê Wî û yêd ku e'zmênda dimînin bêhurmet kir. ⁷Îzin wîr'a hate dayîne, ku t'evî cime'ta Xwedê şer' ke û serk'eve. Usa jî h'ukumê li ser her berekê, cime'tê, zimanî û miletî wîr'a hate dayîne. ⁸H'emû binelîyêd li r'ûbarî dinê wê serê xwe li ber wî daynin, navêd k'îjîjana ji wextê e'firandina dinyayêda k'itêba jîyîneye Berxê serjêkirîda nehatine nivîsarê†.

⁹Guhê k'ê heye bira bibihê:

*12:7 Danîyêl 10:13, 21; 12:1.

†12:9 Destpêbûn 3.

‡12:10 Îbo 1:9-11; Zekerîya 3:1.

§12:17 Aha jî tê fe'mkirinê: «Ê şe'detîya e'lametîya Îsa xwey dikin».

*13:5-7 Danîyêl 7:8, 21, 25.

†13:8 Zebûr 69:28.

¹⁰ Ewêd ku yê dîl k'etinê ne, wê dîl bik'evin,

ewêd ku yêd ber şûr k'etinê ne, ewê ber şûr k'evin*.

Li vir wê sebir û bawerîya cime'ta Xwedê kêr bê.

¹¹ Hingê min dîna xwe dayê, va ce'newirekî din ji e'rdê derdik'et, du stirûyê wîye mîna yê berxa hebûn û mîna ziyê xeber dida. ¹² Evî t'emamîya h'ukumê ce'newirê pêşin li ber wî xwexa dida xebatê û p'êyî ser e'rdê û binelfiyêd wê dikir, wekî serê xwe li ber wî ce'newirê pêşin daynin, yê ku birîna wîye ku berbi mirinê dibir hatibû qenckirinê. ¹³ Vî ce'newirî nîşanêd usa e'cêbe mezin dikirin, h'eta ku agir jî ji e'zmên li ber ç'e'vê meriva davite ser e'rdê. ¹⁴ Ewî pê wan nîşanêd ku wîr'a hatibûne dayîne, wekî li ber ce'newirê pêşin bike, binelfiyêd li r'ûbarî dinê dixalifandin. Ewî wan'a got, ku h'eykelekî wî ce'newirî çêkin, yê ku bi şûr hatibû birîndarkirinê û dîsa sax bû. ¹⁵ H'ukum wîr'a hate dayîne, wekî r'uh' ber h'eykelê ce'newirda bîne, ku h'eykelê ce'newir xeber de û bikaribe ewêd ku ce'newir neh'ebînin bide kuştinê. ¹⁶ Ewî p'êyî ser h'emûya kir, awa gotî biç'ûk û mezina, dewletî û belengaza, aza û xulama ku nîşanê bidine ser destê xweyî r'astê yan e'nîya xwe, ¹⁷ wekî t'u kes nikaribe ne bik'ir'e, ne jî bifiroşe, pêştirî wî, yê ku nîşana ce'newir, awa gotî navê wî yan h'esabê navê wî ser e.

¹⁸ Li vir serwaxtî kêr tê: H'iş-aqilê k'ê heye, bira h'esabê ce'newir bijmire, çimkî h'esabê merivekî yê û h'esabê wî şeşsid şeş şeş e.

Berx û yêd xilazbûyî

14 Paşê min dîna xwe dayê, va Berx li serê ç'îyayê Sîyonêf* sekinî bû û sed çil çar h'ezar meriv t'evî Wî bûn, ku li ser e'nîya wan navê Wî û navê Bavê Wî nivîsar bûn. ² Min ji e'zmên dengêk bihîst, mîna dengê gelek ava û mîna dengê gur'înîya e'wraye qayîm. Ew dengê ku hate min, mîna dengê miqamê çengvana bû, ku li çengêdf* xwe dixin. ³ Wana li ber t'ext û li ber wan her çar r'uh'bera û r'ûspîya stiranê nû distira. T'u kes nikaribû wê stiranê hîn bûya, pêştirî wan sed çil çar h'ezarêd ku ji dinyayê hatibûne k'ir'înê. ⁴ Evana ew in, yêd ku serê xwe jinar'a danenîne, ew yêd bik'ir'f* in. Evana pey Berx diçin, k'uda ku ew diçe. Evana ji nava meriva hatine k'ir'înê, çawa berêf* deremeta pêşin ku Xwedê û Berxr'a bêne dayîne. ⁵ Derew ji devê wan dernek'tîye, ew bêqusûr in.

Sê milyak'et

⁶ Hingê min dîna xwe dayê, va milyak'etekî din ku e'zmênda difir'î û Mizgînîya wîye h'eta-h'etayê hebû, wekî wê Mizgînîyê bide yêd r'ûbarî dinê, awa gotî h'emû mileta, bereka, zimana û cime'ta. ⁷ Wî bi dengêkî bilind digot: «Ji Xwedê bitirsin û şikirîyê bidine Wî, çimkî sih'eta dîwankirina Wî pêr'a gihîşt. Serê xwe ber Wî daynin, Yê ku e'rd û e'zman, be'r û avêd kanîya e'firandine».

⁸ Hingê milyak'etekî din pey wî hat û got: «Hilşîya, wêran bû! Ew Babilonaf* mezin, ya ku ew şerava qavîyaf* xweye har h'emû millet dane vexwarinê»†.

⁹ Pey vê yekêr'a milyak'etekî din jî pey wan hat û bi dengêkî bilind

*13:10 Yêremîya 15:2; 43:11. Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Ewê ku pê şûr dikujiin, ewê jî pê şûr her'in» (Bixûnin: Metta 26:52).

†14:8 Îşaya 21:9; Yêremîya 51:8.

got: «Ewê ku serê xwe li ber ce'newir û h'eykelê wî dayne û nîşana wî ser e'nîya xwe yan ser destê xwe qebûl ke, ¹⁰ ewê ji wê şerava hêrsa Xwedê vexwe, ya ku av t'evnekirî ye, k'asa Wîye xezebêda dagirtî ye. Ewê li ber milyak'etêd pîroz û li ber Bex agir û k'irk'ûtêda cefê bik'işîne*. ¹¹ Dûyê cefê wan wê h'eta-h'etayê bik'işe û şev û r'oş wê r'ih'etîya wan t'unebe, yêd ku serê xwe ber ce'newir û h'eykelê wî datînin û nîşana wî li ser wan e».

¹² Awa li vir wê sebira cime'ta Xwedê kêr bê, yêd ku t'emîyêd Xwedê xwey dikin û hindava Îsada amin in.

¹³ Hingê min ji e'zmên dengê bihist ku got: «Binivîse: Ji vir şûnda xwezilî ne ew meriv, yêd ku bona bawerîya ser Xudan wê bimirin». R'uh' dibêje: «Belê! Ewê ji xebata xwe r'ih'et bin, çimkî kirêd wan t'evî wan diçin».

Nandirûnaf* r'ûyê e'rdê

¹⁴ Û min dîna xwe dayê, va e'wreki sipî û «yekî mîna kur'êf* mêriv»[†] li ser wî e'wrî r'ûniştî bû. T'acekî zêr'in li serê Wî bû û de'seke tûj jî dêstda bû[‡].

¹⁵ Hingê milyak'etekî din ji p'aristgehê derk'et, bi dengêkî bilind li Ewî ku li ser e'wr r'ûniştî bû kire gazî û gotê: «De'sa Xwe bavêjê bidirû, çimkî ew sih'eta nandirûnêf* hat, berê e'rdê îdî gihîştîyê»[§]. ¹⁶ Ewî ku li ser e'wr r'ûniştî bû de'sa Xwe avîte r'ûyê e'rdê û e'rd hate dirûnê.

¹⁷ Hingê ji wê p'aristgeha e'zmên milyak'etekî din derk'et û destê wîda jî de'seke tûj hebû.

¹⁸ Wê hingê ji gorîgehê milyak'etekî din derk'et, ku h'ukumê wî li ser êgir hebû, ewî bi dengêkî bilind li yê xweyê de'sa tûj kire gazî û gotê: «De'sa xweyê tûj bavêje gûşiyêd tirîyêd e'rdê û biçine, çimkî tirîyêd wê îdî gihîştine». ¹⁹ Wî milyak'etî jî de'sa xwe avîte e'rdê, tirîyêd e'rdê çinî û bona h'incir'andinê avîte wî h'ewzê mezinî xezeba Xwedê. ²⁰ Ew tirî wî h'ewzîda hatine h'incir'andinê, ku ji bajêr der bû û ji h'ewz xûn k'işîya, xûnê avîte gemê hespa, qasî h'ezar şeşsid meydanî* girt.

H'eft milyak'et û h'eft bela

15 Hingê min li e'zmên nîşaneke dine mezin û ecêb dît, h'eft milyak'etêd xweyê h'eft belayêd axirîyê pê k'îjana wê xezeba Xwedê bihata sêrî. ² Wî çaxî min tişteki mîna be'reke şûşe êgirva t'evayî dît, usa jî ewêd ku ce'newir, h'eykelê wî û h'esabê navê wî bindest kiribûn. Evana ser be'ra şûşe sekinî bûn, çengêd ku Xwedê dabûne wan destêd wanda bûn ³ û stirana Mûsayêf* xulamê Xwedê û stirana Bex distiran:

«Kirêd Te mezin û e'cêb in Xudan Xwedêyê H'emû Zorayîyê! R'iyêd Te r'ast û ser heqîyê ne, ya P'adşayê mileta[†].

⁴ Xudan, k'î ji Te wê netirse û r'ûmetê nede wî navê Te? Çimkî Tu t'enê Yê pîroz î. H'emû miletê berbi Te bèn û serê xwe ber Te daynin, çimkî kirêd Teye r'ast xuya bûn»[‡].

*14:10 Destpêbûn 19:24; Hezekîyêl 38:22.

†14:14 Şirovekirina xebera «yekî mîna kur'êf* mêriv» bin r'êza E'yantî 1:13-da bixûnin.

‡14:14# Danîyêl 7:13.

§14:15 Yoêl 3:13.

*14:20 «H'ezar şesid meydan» bi h'esabê niha dike sêsid kilomêtir.

†15:3 Qanûna Ducarî 32:4; Zebûr 145:17; Yêremîya 10:10.

‡15:4 Yêremîya 10:6-7; Zebûr 86:9; Malaxî 1:11.

⁵Pey van tiştar'a min dîna xwe dayê, va p'aristgeha e'zmên vebû, awa gotî Konêf* Şe'detîyê. ⁶Ew her h'eft milyak'etêd xweyê her h'eft bela ji p'aristgehê derk'etin. K'itanêd paqije birqok li wan bûn û melaxtêd zêr'in li sîngêd wan bûn. ⁷Hingê ji her çar r'uh'bera yekî h'eft t'asêd zêr'îne xezeba wî Xwedêyîva t'ijî, Yê ku h'eta-h'etayê Sax e, dane wan her h'eft milyak'eta. ⁸P'aristgeh dûyê r'ûmeta Xwedê û qewata Wîva t'ijî bû û t'u kes nikaribû bik'eta p'aristgehê, h'eta ku her h'eft milyak'eta, her h'eft bela neanîna sêrif**.

H'eft t'asêd xezeba Xwedê

16 Hingê min dengêkî bilind ji p'aristgehê bihîst ku gote her h'eft milyak'eta: «Her'in, her h'eft t'asêd xezeba Xwedê bir'êjine ser e'rdê».

²Milyak'etê pêşin çû t'asa xwe r'ête ser e'rdê, p'izikêd p'îse xirab li ser wan meriva derk'etin, yêd ku nîşana ce'newir li ser wan bû û serê xwe li ber h'eykelê wî danîbûn†.

³Yê duda t'asa xwe r'ête ser be'rê, be'r bû mîna xûna mirîya û h'emû h'eywanêd be'rêda qir' bûn.

⁴Yê sisîya t'asa xwe r'ête ser ç'ema û avêd kanîya, ew bûne xûn‡. ⁵Wî çaxî min dengê milyak'etêd ava bihîst ku got:

«Tu ser r'astîyê yî,
Yê heyî, Yê hebûyî û Yê pîroz î,
ku Te dîwanêd bi vî awayî kirin§.

⁶Çimkî wan xûna cime'ta Xwedê û p'êxembera r'êt

û Te xûn li wan da vexwarinê.

R'ast ew xurê vê yekê ne»*.

⁷Hingê min dengê gorîgehê bihîst, ku aha got:

«Belê, ya Xudan Xwedêyê H'emû Zorayîyê†,

dîwanêd Te r'ast û heq in».

⁸Milyak'etê çara t'asa xwe r'ête ser r'oyê û wêr'a hate dayînê, ku merivayê bi êgir biqelîne. ⁹Hingê meriv ji dest şewata germayîyê hatine qelandinê û k'ifirî navê Xwedê kirin, ku h'ukumê Wî li ser van bela heyê. Lê ew ji kirêd xweye xirab veneger'îyan, wekî şikirî bidana Wî.

¹⁰Milyak'etê pênca t'asa xwe r'ête ser t'extê ce'newir û te'rîstanî hate ser p'adşatîya wî, ji êşê meriva zimanê xwe digestin‡ ¹¹û ji dest êşa û p'izika k'ifirî li Xwedêyê e'zmên kirin, lê ji kirêd xweye xirab veneger'îyan.

¹²Milyak'etê şeşa t'asa xwe r'ête ser ç'emê Firatêyî mezin, ava ç'em ç'ikîya, wekî r'ê bona p'adşêd r'ohilatê bê hazirkirinê§. ¹³Hingê min dîna xwe dayê, va sê r'uh'êdf* h'eramef* mîna beqa, ji devê wî zîyayî, ji devê ce'newir û ji devê p'êxemberê derew derdik'etin.

¹⁴Evana ew r'uh'êd cina bûn, yêd ku nîşanêd e'cêb dikin. Ew diçine cem h'emû p'adşêd dinyayê, wekî wan bicivînin, bona şer'ê wê R'oja Mezine Xwedêyê H'emû Zorayîyê.

¹⁵«Va ye Ezê mîna diza bêm! Xwezî li wî, yê ku h'îşyar dimîne û k'incêd xwe xwey dike, wekî te'zî neger'e û e'yba wî xuya nebe!»

*15:8 Derk'etin 40:34; P'adşatî III, 8:10-11; Îşaya 6:1-4.

†16:2 Derk'etin 9:10.

‡16:4 Derk'etin 7:17-21.

§16:5 Derk'etin 3:14; Zebûr 145:17.

*16:6 Zebûr 79:3; Îşaya 49:26.

†16:7 Zebûr 19:9; 119:37.

‡16:10 Derk'etin 10:21.

§16:12 Îşaya 11:15.

¹⁶Hingê wan r'uh'a ew p'adşa civandine wî cîyî ku bi îbranî jêr'a «Harmagedon» tê gotinê.

¹⁷Milyak'etê h'efta t'asa xwe r'ête ser hewê û ji t'extê p'aristgehê dengêkî bilind derk'et û got: «Hate sêrî!»

¹⁸Hingê birûskê lê da, bû gur'înîya dengê e'wra û e'rd usa qayîm h'ejîya, ku ji wê r'oja însan dinê k'etîye h'eta niha e'rd aha neh'ejîyaye. E'rdh'ej haqas qayîm bû! ¹⁹Bajarê mezin bû sê p'ara û bajarêd mileta wêran bûn. Babîlona mezin hate bîra Xwedê, wekî wê k'asa xweye şerava xezeba giranva bide wê. ²⁰H'emû girav betavebûn û ç'îya îdî nehatine xuyanê. ²¹Ji e'zmên teyroka gire weke pêncî kîlogramê ser merivada barî. Meriva ji dest lêdana teyrokê k'ifirî li Xwedê kirin, çimkî eva bela gelekî giran bû*.

Maka qavîyê

17 Ji wan her h'eft milyak'etêd ku xweyê her h'eft t'asa bûn, yekî hat t'evî min xeber da û got: «Were vê derê, ez dîwana wê qava bi nav û deng nîşanî te kim, ya ku li ser gelek ava r'ûniştî ye†. ²P'adşêd dinyayê t'evî vê qavî kirin û binelîyêd r'ûbarî dinê pê şerava qavîya wê serxweş bûn».

³Hingê R'uh'ê Pîroz hate ser min, wî milyak'etî ez birime ber'îkê. Min dîna xwe dayê, va jinek li ser ce'newirekî sorê gevez sîyar, ku serda-pêda ji her alîyava bi navêd k'ifirîyêd hindava Xwedêda t'ijî bûn û h'eft serêd wî û dehe stirûyêd wî hebûn. ⁴Ew k'ulfeta k'inca şîrkf* û sorê gevezva wergirtî bû, pê zêr', kevirêd qîmet, lal û dur'vaf* xemilî bû. K'aseke zêr'în destê wêda bû, ew k'as jî k'irêtî û mir'dar'îya qavîya wêva dagirtî bû. ⁵Li ser e'nîya

wê navekî sur' nivîsar bû: BABÎLONA MEZIN, MAKQA QAVA Û K'IRÊTÎYÊD DINYAYÊ. ⁶Min dîna xwe dayê, wê ew k'ulfeta pê xûna cime'ta Xwedê û pê xûna şe'dêd Îsa serxweş bûye.

Gava ku min ew dît, ez gelekî e'cêbmayî mam. ⁷Hingê wî milyak'etî minr'a got: «Tu çima e'cêbmayî mayî? Ezê sur'a wê k'ulfetê û sur'a wî ce'newirê ku ewa lê sîyar e, k'îjan ku h'eft serêd wî û dehe stirûyêd wî hene, ter'a bêjim. ⁸Ew ce'newirê ku te dît, wextekê hebû, lê niha t'une. Ewê zûtirê ji gelîyê hey-wayê derk'ave û her'e unda be. Binelîyêd r'ûbarî dinêye ku navêd wan ji wextê e'firandina dinyayêda k'itêba jîyînêda nehatine nivîsarê, wê e'cêbmayî bimînin, gava wî ce'newirî bibînin, yê ku hebû û niha t'une, lê wê hebe.

⁹Li vir h'iş-aqil kêr tê. Ew her h'eft serî, h'eft ç'îya ne, ser k'îjana ew k'ulfet r'ûniştî ye, usa jî h'eft p'adşa ne. ¹⁰Ji wan pênc k'etine, yek heye, yê din hê nehatîye û gava bê, gerekê hinek wext bimîne. ¹¹Ew ce'newirê ku wextekê hebû û niha t'une, ew xwexa jî p'adşê h'eyşta ye. Ew yekî ji wan her h'efta ye û wê her'e unda be.

¹²Ew her dehe stirûyêd ku te dîtine, dehe p'adşa ne, ku hê p'adşatî nestandine, lê belê wê h'ukum bistînin, ku t'evî ce'newir bona sih'etekê p'adşatîyê bikin‡. ¹³Meremê van her deha yek e, ewê qewat û h'ukumê xwe bidine ce'newir. ¹⁴Evana wê t'evî Berx şer' bikin, lê Berx t'evî yêd gazîkirî, bijartî û amina wê li ser wan bikaribe, çimkî ew Berx Xudanê xudana û P'adşê p'adşa ye».

¹⁵Hingê milyak'et minr'a got: «Ew avêd te dîtî ku ewa qav li ser wan

*16:21 Derk'etin 9:23.

†17:1 Yêremîya 51:12-13.

‡17:12 Danîyêl 7:24.

r'ûniştîye, ew cime't in, e'lalet in, millet û ziman in. ¹⁶ Ew her dehe stirûyêd ku te dîtin, usa jî ce'newir wê hevr'a bijenine ya qav. Ewê destê wê ji her tiştî bikin, wê te'zî kin û goştê wê bixwin, êgirda bişewitînin. ¹⁷ Çimkî Xwedê ev yek kire dilê wan, ku xwestina Wî bikin û ser nêtekê bin, p'adşatîya xwe bidine ce'newir, h'eta ku xeberêd Xwedê bêne sêrî. ¹⁸ Ew jina ku te dît, ew bajarê mezin e, yê ku p'adşatîyê li ser p'adşêd dinyayê dike».

Wêranbûna Babîlonê*

18 Pey van tiştar'a min dîna xwe dayê, wê milyak'etekî din ji e'zmên dihate xwarê. Ew xweyê h'ukumê mezin bû û ji dîndara wî r'ûyê e'rdê r'onayî bû. ² Ewî bi dengêkî bilind kire gazî û got:

«Hilşîya, wêran bû, Babîlona mezin!
Ew bû cî-war, misk'enê cina
û sit'ara h'emû r'uh'êd h'eram,
qelêtkâ h'emû teyredêd nep'ake
mir'dar»^{*}.

³ Çimkî ji wê şerava qavîya wêye har h'emû mileta hilda vexwar,
p'adşêd dinyayê t'evî wê qavî kirin,
bazirganêd dinyayê ji agirê dilê wê
dewletî bûn»[†].

⁴ Li vir min ji e'zmên dengêkî din bihîst ku got:
«Ji nava wê derk'evin, cime'ta Min,
wekî hûn nebîne heval-p'arêd gunêd
wê

û ji belayêd wê p'arê nestînin»[‡].

⁵ Çimkî gunêd wê ser hev cî bûne
gihîştine h'eta e'zmên

û Xwedê ner'astîyêd wê anîne bîra
Xwe»[§].

⁶ Wê çi kiribe usa jî hûn bînine serê
wê

û li anegorî kirêd wê,
du car haqasî lê vege'rinin,
ew k'asa ku wê bona we dagirt,
hûn du car te'l li wê bidine
vexwarinê»^{*}.

⁷ Çiqas r'ûmeta xwe bilind kirîye
û k'êfa dilê xwe derbaz kirîye,
haqasî cefa-şîne serda bînin.
Çimkî dilê xweda aha dibêje:
«Ez çawa p'adşa r'ûniştî me,
û ne jinebî me,
t'u car ezê şîne nebînim»[†].

⁸ Lema jî nava r'ojekêda wê belayêd
wê ser wêda bèn:
Nexweşîya h'al, şîne û xelayî û wê bibe
xurê êgir.

Çimkî ew Xudan Xwedê qewat e, yê
ku dîwana wê dike».

⁹ P'adşêd dinyayê, yêd ku pê'r'a qavî
û k'êf kirine, gava dûyê şewata wê
bibînin, wê bigirîn û ser wê şîne bikin.

¹⁰ Ji tîrsa cefê wê, ewê li dûr bisekinin
û bêjin:

«Ax, ax bajarê mezin,
bajarê zor, Babîlon!
Dîwana te sih'etekêda ser teda hat»[‡].

¹¹ Bazirganêd dinyayê wê li ser
wê bigirîn û şîne bikin, çimkî îdî t'u
kesê tiştêd wane firotanê nek'ir'e:

¹² Hûr-mûrêd zêr', zîv, kevirêd qîmet,
lal-dur', k'itanê qîmet, p'arç'êd şîrkf^{*},
hevirmîş, p'arç'êd sorê gevez, her dara
bînxweş û her tiştêd ji qîlêd fîla, tiştêd
ji darêd here qîmet, ji sifir, h'esin û

*18:2 Îşaya 21:9; 13:21; Yêremîya 50:39.

†18:3 Îşaya 23:17; Yêremîya 51:7.

‡18:4 Îşaya 52:11; Yêremîya 50:8; 51:6.

§18:5 Destpêbûn 18:20-21; Yêremîya 51:9.

*18:6 Zebûr 137:8; Yêremîya 50:15.

†18:7-8 Îşaya 47:7-9.

‡18:10 Hezekîyêl 26:17.

mermer, ¹³ usa jî darçînf*, bihareta bînxweş, bixûr, r'ûnê bînxweş, bixûrêf* e'rebî, şerav, bizirê zeyt'ûnê, arê xas, genim, dewar, pez, hesp, e'rebe, xulam û r'u'h'êd însên jî. ¹⁴ Bazirganê bêjin: «Ew tiştêd dilê tedaye şîrin ji destê te çûn û h'emû tiştêd r'ewşe birqok ji te birîyan, îdî t'u car ew dest te nak'evin». ¹⁵ Ew bazirganêd van tişta, yêd ku pê Babîlonê dewletî bibûn, wê ji tirsê cefê wê dûr bisekinin bigirîn, bavêjine ser wê ¹⁶ û bêjin:

«Ax, ax bajarê mezin,
ku te k'itanê qîmet, p'arç'ê şîrk û sorê
gevez li xwe wergirtibû
û bi zêr', kevirê qîmet, lal-dur'va
xemilî bûyî!»

¹⁷ Haqas hebûkf* sih'etekêda p'ûç' bû çû».

H'emû serdarêd gemîya û sîyarêd gemîya, gemîvanaf* û h'emûyêd ku pê xebata ser be'rê e'bûrê xwe dikirin, dûr sekinîn[†] ¹⁸ û çaxê dûyê şewata wî dîtin, kirine qîr'în û gotin: «Gelo bajarekî din mîna vî bajarê mezin hebû?» ¹⁹ Xwelî li serê xwe kirin, bi şîn û girî kirine qîr'în û gotin:

«Ax, ax bajarê mezin,
wekî h'emûyêd be'rêdaye xweyîgemî
pê hebûka wîye xinêbûyî dewletî
bibûn,

çawa sih'etekêda wêran bû çû!»

²⁰ E'zmano, cime'ta Xwedê, şandî û p'êxemberno!

Dilê xwe şa kin li wî bajarî,
ku Xwedê h'eyfa we ji wî hilda.

²¹ Hingê milyak'etekî qewat, kevirê mîna beraşekî mezin hilda, avîte be'rê û got:

«Bi vî awayî jî bajarê mezin Babîlon
wê qayîm jorda bê avîtinê
û îdî t'u car wê xuya nebe[‡].

²² Wê îdî dengê çeng, sazband,
bilûrvan û bor'îvan

nav teda t'u car neyê bihîstinê.

Wê îdî hostakî t'u p'êşeyîf*

t'u car nav teda xuya nebe.

Wê îdî dengê beraşa jî

t'u car nav teda neyê bihîstinê[§].

²³ Wê îdî ç'irûsîya ç'irê jî

t'u car nav teda xuya nebe

Wê îdî dengê bûk-ze'vê jî

t'u car nav teda neyê bihîstinê.

Bazirganêd te giregirêd dinyayê bûn

û h'emû millet bi sérbazîya te ji r'ê

xalîfînf**.

²⁴ Û xûna p'êxember û cime'ta Xwedê
k'ete stûyê wî bajarî, belê xûna wan
h'emûya ku li ser r'ûyê e'rdê hatine
r'êtinê».

Şabûna li e'zmên

19 Pey van yekar'a, min li e'zmên
dengê bilind bihîst, mîna
dengê e'laletê giran ku digot:

«Halêlûyaf*!

Xilazbûn, r'ûmet û qewat yêd
Xwedêyê me ne!

² Dîwanêd Wî r'ast û heq in.

Ewî dîwana wê qavê kir

ya ku pê qavîya xwe dinê h'er'imand

û h'eyfa xûna xulamêd Xwedê ji wê

hilda»[†].

³ Cara duda gotin:

«Halêlûyaya!

* **18:16** Hezekîyêl 28:13.

† **18:17** Hezekîyêl 27:26-34; Îşaya 23:14.

‡ **18:21** Yêremîya 51:63-64; Hezekîyêl 26:21.

§ **18:22** Îşaya 24:8; Hezekîyêl 26:13.

* **18:23** Yêremîya 25:10.

† **19:2** Zebûr 19:9; 119:37; Qanûna Ducarî 32:43; Zebûr 79:10.

H'eta-h'etayê dûyê ji wê bik'işe»*.

⁴ Her bîst çar r'ûspî û her çar r'uh'ber dever'ûya çûn û serê xwe li ber wî Xwedêyê li ser t'ext r'ûniştî danîn û gotin:

«Amîn, Halêlûya!»

⁵ Hingê dengê ji t'ext hat û got:

«H'emû xulamêd Wîye ku ji Wî xof dikin, biç'ûk û mezin pesinê Xwedêyê me bidin»†.

⁶ Hingê min deng bihîst, çawa dengê e'laleteke giran, mîna dengê xule-xula gelek ava û mîna dengê gur'îniya e'wraye qayîm ku digotin:

«Halêlûya!

Çimkî Xudan Xwedêyê meyi H'emû Zorayîyê dest bi p'adşatîyê kir‡.

⁷ Em Wîr'a gul din û şa bin

û şikirîyê bidine Wî,

çimkî de'wata Berx pêr'a gihîst û dergîstîya Wî k'arê xwe kirîye.

⁸ Bona li xwekirinê

k'itanê birqokî paqij jêr'a hate dayîne».

(Ew k'itan nîşana kirinêd cime'ta Xwedêye r'ast in.)§

⁹ Hingê wî milyak'etî minr'a got:

«Binivîse: Xwezî li wan, ku bona şayîya de'wata Berx hatine t'eglîfkirinê!» Serda zêde kir got: «Ay ev in xeberêd Xwedêye r'ast»*.

¹⁰ Wî çaxî ez dever'û çûme nîga, ku serê xwe li ber wî daynim, lê ewî minr'a

got: «Vê yekê neke! Ez jî heval-xulamekî mîna te û wan xûşk-birêd te me, k'îjan e'lametîya Îsaye r'ast xwey dikin†. Serê xwe li ber Xwedê dayne. Çimkî ew r'astîya ku Îsa e'lam kir ew p'êxembera dide xeberdanê‡».

Hespê boz û sîyarê wî

¹¹ Hingê min dîna xwe dayê, e'zman vebû, va ye hespekî boz, ku sîyarê Wîr'a Amin û R'ast digotin. Ew dîwankirinê û şer'ê Xweda ser r'astîyê ye. ¹² Ç'e'vêd Wî mîna alava êgir bûn û gelek t'ac li serê Wî bûn. Navek ser Wî nivîsar bû, ku pêştîrî Wî t'u kesî nizanibû.

¹³ K'inceke xûnêda kirî lê bû û navê Wî Xebera Xwedê bû§. ¹⁴ Ordîyêd e'zmên jî li hespêd boze sîyar k'itanêd çîl-qerqase paqij li wan pey Wî diçûn. ¹⁵ Ji devê Wî şûrekî tûj derdik'et, wekî li mileta xe.

Ewê pê şivdara h'esinî şivantîyê li wan bike, wî h'ewzê şerava xezeba Xwedêyê H'emû Zorayîyêda wan bih'incir'îne.

¹⁶ Li ser k'inca Wî, ser hêta Wî navek nivîsar bû: P'ADŞÊ P'ADŞA Û XUDANÊ XUDANA.

¹⁷ Hingê min milyak'etek dît, ew li ser r'oyê sekinî bû, bi dengêkî bilind kire gazî û gote h'emû teyredêd ku hewêda difir'in: «Werin bicivine şayîya Xwedêye mezin*, ¹⁸ wekî hûn cinyazêd p'adşa, serdara, mêrxasa û beret'êd hespa, usa jî cinyazêd sîyarêd wan û h'emû meriva, aza û xulama, biç'ûk û mezina bixwin».

*19:3 Îşaya 34:10.

†19:5 Zebûr 22:23; 134:1; 115:13.

‡19:6 Derk'etin 15:18; Zebûr 22:28; Danîyêl 7:14.

§19:8 Îşaya 61:10.

*19:9 Metta 22:2-14.

†19:10 Aha jî tê fe'mkirinê: «Şe'detîyê bona Îsa didin».

‡19:10# Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Çimkî şe'detîya Îsa ew r'uh'ê p'êxembertîyê ye». «Şe'detîya Îsa» aha jî tê fe'mkirinê: «Şe'detî bona Îsa». Hin jî vê cumla paşin fe'm dikin çawa xebera milyak'et e, ne ku ya Yûh'enna.

§19:13 Yûh'enna 1:1.

*19:17-18 Hezekîyêl 39:17-20.

¹⁹Hingê min ew ce'newir û p'adşêd dinyayê ordîyêd wanva li cîkî civîyayî dîtin, wekî şer'ê xwe t'evî Wî sîyarê hespê boz û ordîya Wîva bikin. ²⁰Hingê ew ce'newir t'evî wî p'êxemberê derew dîl hatine girtinê, yê ku li ber wî ce'newirî nîşanêd e'cêb dikirin. Ewî bi wan kira ew xalifandin, yêd ku nîşana ce'newir qebûl kirin û serê xwe li ber h'eykelê wî danîn. Ce'newir û p'êxemberê derew jî saxe-sax hatine avîtinê nav gola agirê k'irk'ûtêyî dişixule. ²¹Ewêd mayîn jî pê wî şûrê ku ji devê Sîyarê hespê boz derdik'et, hatine kuştinê û h'emû teyrede ji cinyazêd wan t'êr bûn.

P'adşatîya h'ezar salî

20 Hingê min dîna xwe dayê, va milyak'tek ji e'zmên di hate xwarê, k'îlîta gelîyê hey-wayê û zincîreke mezin destê wîda bû. ²Ewî ew zîya girt, awa gotî ew me'rê berê, ku xwexa mîrêcin û şeyt'an e û h'ezar salî girêda*. ³Ewî ew avîte gelîyê hey-wayê, ser wî k'îlît kir û mor lêxist, wekî îdî mileta nexalîfine, h'eta h'ezar sal t'emam be. Pey wê yekêr'a ew gerekê bona wextekî kin bê ber'danê.

⁴Hingê min k'ursî dîtin ku ew li ser wan r'ûniştin, k'îjanar'a hate dayînê, wekî dîwanê bikin. Usa jî min r'uh'êd wan dîtin, serê k'îjana bona şe'detîya Îsa û bona xebera Xwedê hatibûne lêxistinê, k'îjana serê xwe li ber ce'newir û h'eykelê wî danenîbûn û ne jî nîşana wî hildabûne ser e'nî yan destê xwe. Evana dîsa sax bûn û t'evî Mesîh h'ezar salî p'adşatî kirin. ⁵(Lê ew mirîyêd mayîn sax nebûn, h'eta h'ezar sal t'emam bû.) Ev e r'abûna mirîyaye

pêşin. ⁶Xwezilî û buhurtî-jibare ye, ewê ku p'ara wî t'evî r'abûna mirîyaye pêşin heye. Mirina duda li ser wan h'ukum nake, lê ewê bibine k'ahînêd Xwedê û Mesîh û wê t'evî Wî h'ezar salî p'adşatîyê bikin.

Axirîya mîrêcin

⁷Gava h'ezar sal t'emam be, mîrêcin wê ji zindana xwe bê ber'danê, ⁸ewê derk'eve, wekî wan miletêd her çar qulbêd dinêda, awa gotî Gog û Magogê bixalîfine û wan bona şer' li cîkî bicivîne. R'eqema wan wê mîna qûma devê be'rê be†. ⁹Evana wê t'emamîya e'rdê bela bin û dora wargehê ordîya cime'ta Xwedê û bajarê h'izkirî bigirin. Lê ji e'zmên agirê bibare, wan h'ûfî xwe ke. ¹⁰Ew mîrêcinê ku ew xalifandin, wê bê avîtinê nava gola agirê k'irk'ûtê, wî cîyê ku ce'newir û p'êxemberê derew têda ne. Li wir wê şev û r'oş, h'eta-h'etayê biçerçirin.

Dîwana xilazîyê

¹¹Hingê min t'extekî mezinî çîlî-qerqaş dît û Yek li ser r'ûniştibû. E'rd û e'zman ji ber Wî betavebûn û dewsa wan k'ifş nebû. ¹²Wê hingê min mirîyêd biç'ûk û mezin dîtin ku li ber t'ext sekinî bûn. K'itêb vebûn û k'itêbeke din jî vebû, awa gotî k'itêba jîyînê. Dîwana mirîya anegorî wan kirêd wane k'itêbada nivîsar hate kirinê‡. ¹³Be'rê mirîyêd xwe dan, Mirinê û Dîyarê Mirîya jî mirîyêd xwe dan. Dîwana her merivekî ji wan anegorî kirinêd wan hate kirinê§. ¹⁴Hingê Mirin û Dîyarê Mirîya hatine avîtinê nava gola êgir. Ev gola êgir mirina duda ye.

*20:2 Destpêbûn 3.

†20:8 Hezekîyêl 38.

‡20:12 Daniyêl 7:10.

§20:13 Zebûr 62:12.

¹⁵ Û navê k'ê vê k'itêba jîyînêda nivîsar t'unebû, ew hate avtîne nava gola êgir.

E'rd û e'zmanê nû

21 Hingê min e'rd û e'zmanekî nû dîtîn, çimkî e'rd û e'zmanê berê derbaz bûn û îdî be'r t'unebû*. ² Min dîna xwe dayê, va ji e'zmên Bajare Pîroz, Orşelîma nû mîna bûkeke xêlîkirî bona dergistîyê xwe xemilî ji Xwedêda dihate xwarê. ³ Min ji t'ext dengekî bilind bihist ku got: «Va ye konê Xwedê nava merivada! Ewê Xwexa nav wanda bijî, ewana wê bibine cime'ta Wî û Xwedê Xwexa jî wê t'evî wan bimîne, çawa Xwedêyê wan†. ⁴ Ewê ji ç'e'vêd wan h'emû hêsîrêd wan paqij ke û îdî mirinê t'unebe, ne şîn, ne girî, ne êş-êşûk, çimkî tiştêd berê derbaz bûn»[§].

⁵ Hingê Ewî li ser t'ext r'ûniştî got: «Va Ez her tiştî nû çêdikim». Û min'r'a got: «Binivîse, çimkî ev xeberne amin û r'ast in». ⁶ Usa jî gote min: «Her tişt hate sêrî. Ez im Alfaf* û Omêga, Destpêbûn û Axirî. Ezê yêd t'î, ji kanîya ava jîyînê bêheq bidime vexwarinê. ⁷ Ewê ku serk'eve, her tiştê p'ara wî bik'evin, Ezê Xwedêyê wî bim, ewê jî lawê Min be*. ⁸ Lê p'ara tirsoneka, bêamina, k'îrêt-h'eramaf*, mêrkujî, bênamûsa, sêrbaza, p'ûtp'arista û h'emû derewîna wê gola agirê ku k'îrk'ûtêva dişewite bik'eve. Ev e mirina duda».

Bajare Orşelîma nû

⁹ Milyak'eteki ji wan her h'eft milyak'eta, yêd ku h'eft t'asêd wane h'eft belayêd xilazîyêva t'îjî hebûn, hat t'evî min xeber da û got: «Were vê derê, ezê bûkê nîşanî te kim, dergistîya Berx».

¹⁰ Hingê R'uh'ê Pîroz hate ser min, wî ez birime ser ç'iyakî mezinî bilind û Bajare Pîroz, Orşelîm nîşanî min da, ku ji e'zmên Xwedêda dihate xwarê†.

¹¹ R'ûmeta Xwedê nav wîda şewq dida, ew r'onayî mîna kevirê qîmet bû, mîna kevirê yaspîs, mîna xirîstal bû.

¹² Sûra wî mezin û bilind bû, donzdeh dergehî bû û li ber dergeha donzdeh milyak'et hebûn. Li ser dergeha navêd her donzdeh qebîlêd zar'êd Îsraêl nivîsar bûn[‡]. ¹³ Ji alfyê r'ohilatêva sê dergeh, ji alfyê bakurêva sê dergeh, ji alfyê başûrêvaf* sê dergeh û ji alfyê r'oavayêva sê dergeh hebûn. ¹⁴ Donzdeh h'îmêd sûra bajêr hebûn, li ser wan her donzdeha navêd her donzdeh şandîyêd Berx nivîsar bûn.

¹⁵ Destê wî milyak'etîda, yê ku t'evî min xeber dida bona çapkirinê qamîşekî zêr'în hebû, wekî bajêr, dergehêd wî û sûra wî çap ke. ¹⁶ Bajar çar goşe bû, dirêjayîya bajêr weke berayîyê bû. Ewî bajar bi wî qamîşî çap kir, donzdeh h'ezar meydan[§] derk'et. Dirêjayî, berayî û bilindayî weke hev bûn. ¹⁷ Milyak'et sûra bajêr pê çapkirina merivayê çap kir, bilindayîya wê bû sed çil çar zend*.

*21:1 Îşaya 65:17; Petrûs II, 3:13.

†21:3 «Çawa Xwedêyê wan» bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Û bibe Xwedêyê wan». Lê nav hinek destnivîsarada ev t'une.

‡21:3# Qanûna K'ahîntîyê 26:11; Hezekîyêl 37:28.

§21:4 Îşaya 25:8.

*21:7 Zebûr 89:26-27.

†21:10 Hezekîyêl 40:2.

‡21:12-13 Hezekîyêl 48:30-35.

§21:16 «Donzdeh h'ezar meydan» h'esabê niha dike du h'ezar dusid kîlomêtir.

*21:17 «Sed çil çar zend» bi h'esabê niha dike şêst pênc mêtir. Zend wê demê 45 santî bûn, awa gotî nêzîkî nîv mêtirî.

¹⁸ Ew súr ji kevirê yaspîs hatibû çêkirinê û bajar xwexa ji zêr'ê xasî mîna şûşê zelal bû*. ¹⁹ H'îmêd sûra bajêr bi her cûr'e kevirêd xase qîmet hatibûne xemilandinê.

H'îmê pêşin yaspîsê sipî bû,
yê duda safirê şîn,
yê sisîya xalkêdonê k'eskê vekirî,
yê çara zimrûdê k'esk,
²⁰ yê pênca sardonûksê sor,
yê şeşa sardiýonê sorê te'rî,
yê h'efta kevirê zêr'în,
yê h'eyšta zimrûdê şîn,
yê neha topazê qîç'îk,
yê deha xirîsoprasê k'esk,
yê yanzdeha yaqûtê şîrk,
yê donzdeha amêstîsê şîrkê vekirî†.

²¹ Her donzdeh dergêh donzdeh dur' bûn, her derîk ji dur'ekî bû û meydana bajêr ji zêr'ê xasî mîna şûşê zelal bû.

²² Min bajêrda p'aristgeh nedît, çimkî Xudan Xwedêyê H'emû Zorayîyê û Berx p'aristgeha wî ne. ²³ Bajar ne h'ewcê te'vê û hîvê bû ku r'onayî bidanê, çimkî r'ûmeta Xwedê wî r'onayî dike û Berx ç'ira wî ye.† ²⁴ Milet wê r'onaya wîda biger'in û p'adşêd dinyayê wê r'ewş-r'ûmeta xwe bînine nava wî.† ²⁵ Dergehêd wî wê t'u car neyêne girtinê, çimkî li wir t'imê wê r'oj be, şevê t'ünebe. ²⁶ Wê r'ûmet û hurmeta mileta bînine nava wî. ²⁷ Qet tişteki h'eram wê nek'eve bajêr, ne jî yêd ku k'irêtyê û derewa dîkin wê bik'evinê,

t'enê ewêd ku k'itêba Berxêye jîyînêda hatine nivîsarê*.

22 Paşê wî milyak'etî ç'emekî ava jîyînê, mîna xirûstalê zelal nîşanî min kir, ku ji t'extê Xwedê û Berx derdik'et û nava meydana bajêrda dik'işîya. ² Li her du aliyêd ç'em dara jîyînê† hebû, ku donzdeh cûr'e ber danî û her meh berê xwe dida. Belgêdf* wê darê bona qencbûna mileta bûn†. ³ Îdî tiştê nîfir'lêbûtyî li wir wê t'ünebe.

T'extê Xwedê û yê Berx wê nav bajêrda be û xulamêd Wî wê jêr'a xizmetk'arîyê bikin. ⁴ Ewê r'ûyê Wî bibînin û navê Wî wê li ser e'nîya wan hebe. ⁵ Îdî şevê li wir t'ünebe, wê r'onaya ç'irê û r'oyê kêr neyên, çimkî Xudan Xwedê wê li wan r'onayî ke û h'eta-h'etayê p'adşatîyê bikin⁸.

Hatina Îsa Mesîh

⁶ Wî milyak'etî minr'a got: «Ev xeberne amin û r'ast in. Xudan Xwedêyê ku R'uh'ê Xwe dide p'êxembera*, milyak'etê Xwe şand, wekî tiştêd ku wê zûtirê biqewimin nîşanî xulamêd Xwe ke».

⁷ Îsa dibêje: «Va ye Ezê zûtirê bêm. Xwezî li wî, yê ku xeberêd p'êxembertîyêd vê k'itêbêda xwey dike!»

⁸ Min Yûh'enna ev yekana bihîstin û dîtin. Û çaxê min ew bihîstin û dîtin, dever'û çûme nigê wî milyak'etî, yê ku

*21:18-21 Îşaya 54:11-12.

†21:20 Ji van kevara k'îjan r'oja îroyîn nenas in, navêd wan ji yûnanî hatine nivîsarê. Mesele: Xalkêdon, sardonûks, xirîsopras, sardiýon. Bona xalkêdon û sardiýon bi zaravêd din hinek bawer dîkin ku ev cûr'e-cûr'e eqîq in. Hinek şîk ser r'engêd çend kevara heye.

‡21:23 Îşaya 60:19-20.

§21:24-25 Îşaya 60:3, 11.

*21:27 Hezekîyêl 44:9.

†22:2 Aha jî tê fe'mkirinê: «Darêd jîyînê».

‡22:2# Destpêbûn 2:9; Hezekîyêl 47:12.

§22:5 Îşaya 60:19; Daniyêl 7:18.

*22:6 Aha jî tê fe'mkirinê: «Xudan Xwedêyê r'uh'ê p'êxembera».

ev tişt nîşanî min kirin, wekî serê xwe li ber wî daynim. ⁹ Lê ewî minr'a got: «Vê yekê neke! Ez jî heval-xulamêkî mîna te û wan birêd te p'êxembera û wan h'emûya me, yêd ku xeberêd vê k'itêbê xwey dikin. Serê xwe li ber Xwedê dayne».

¹⁰ Serda jî minr'a got: «Xeberêd p'êxembertîyêye vê k'itêbêda veneşêre, çimkî wext nêzik e. ¹¹ Ewê ku neheqîyê dike, bira hê neheqîyê bike, ewê ku k'irêt e, bira hê k'irêtîyê bike, ewê ku r'ast e, bira hê r'astîyê bike û ewê ku pîroz e, bira hê pîroz be».

¹² Îsa dibêje: «Va ye Ezê zûtirê bê m û xelata Min destê Minda ye, wekî anegorî kirinêd her yekî bidime wî*. ¹³ Ez im Alfaf* û Omêga, Yê Pêşin û Yê Paşin, Destpêbûn û Axirî».

¹⁴ Xwezî li wan, yêd ku çuxêd xwe şuştine†, wekî îzina wan hebe, ji berê dara jîyînê bixwin û dergehêd bajêrr'a bik'evine hindur!‡ ¹⁵ Lê se-kûç'ik, sêrbaz, bênamûs, mêrkuj, p'ûtp'arist û her kesê ku derewa h'iz dike û derewa dike, ewê derva bimîne.

¹⁶ «Min, Îsa, milyak'etê Xwe şand, wekî şe'detîya van tiştê nava civîna bide. Ez Tamar û R'ik'inyataf* Dawid im û Ez Steyrka Şewqe Sibehê Zû me»§.

¹⁷ R'uh' û bûk dibêjin: «Were!» Ewê ku dibihê bira bêje: «Were!» Ewê ku tî ye bira bê, ewê ku ava jîyînê dixwaze bira bêheq bistîne*.

Paşgotin

¹⁸ Ez şe'detîyê didime her kesê ku xeberêd p'êxembertîyêye vê k'itêbêda dibihê: Heger yek tiştêkî ser vanda zêde ke, Xwedê jî van belayêd ku vê k'itêbêda nivîsar in wê ser wîda zêde ke†. ¹⁹ Ê heger yek ji xeberêd p'êxembertîyêye vê k'itêbêda tiştêkî kê m ke, Xwedê jî wê p'ara wî ji dara jîyînê û ji Bajarê Pîroz kê m ke, bona k'îjana vê k'itêbêda nivîsar in.

²⁰ Ewî ku şe'detîya van tiştê dide, dibêje: «Belê, Ezê zûtirê bê m». Amîn! Were, ya Xudan Îsa.

²¹ K'ere ma Xudan Îsa h'emûyar'a‡ be.

*22:12 Îşaya 62:11; Yêremîya 17:10.

†22:14 Nav hinek destnivîsarada dewsa «çuxêd xwe şuştine» «t'emîyêd Wî diqedînin» heye.

‡22:14# Destpêbûn 2:9.

§22:16 Jimar 24:17.

*22:17 Îşaya 55:1.

†22:18 Qanûna Ducarî 12:32.

‡22:21 Nav hinek destnivîsarada dewsa «h'emûyar'a» «cime'ta Xwedêr'a» yan jî «h'emû cime'ta Xwedêr'a» heye.